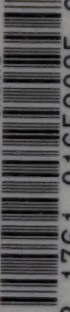
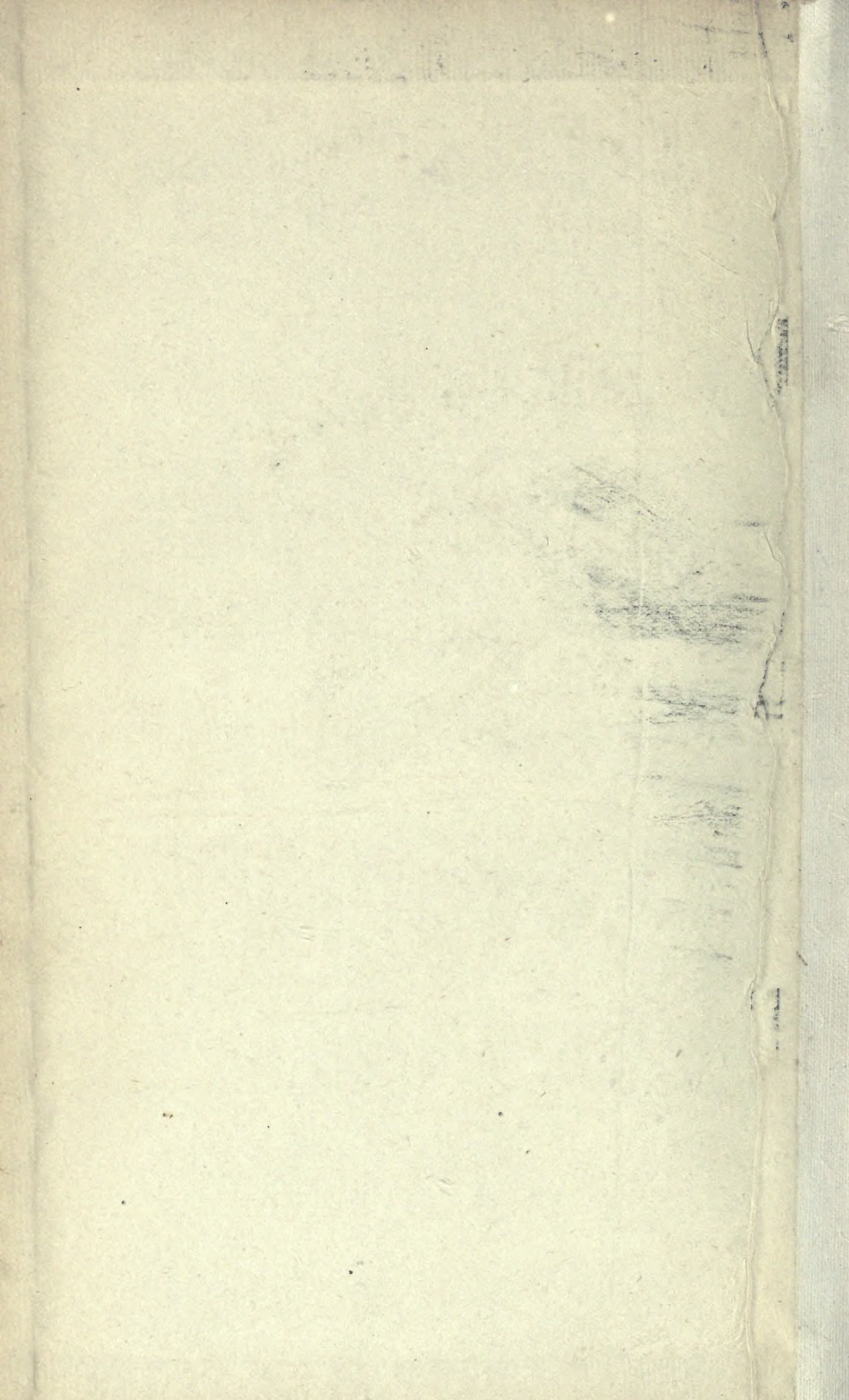

UNIVERSITY OF TORONTO

3 1761 01659025 9

Univ. of
Toronto
Library

BINDING LIST FEB 15 1922

1922

Digitized by the Internet Archive
in 2009 with funding from
University of Toronto

1997

A

ARISTOPHANIS
ECCLESIAZUSAE.

[Vol. B]

ARISTOPHANIS

ECCLESIAZUSAE.

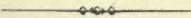
Contents

CUM PROLEGOMENIS ET COMMENTARIIS

EDIDIT

J. VAN LEEUWEN J. F.

LITT. HUM. DR., IN ACADEMIA LUGDUNO-BATAVA PROF. ORD.

LUGDUNI BATAVORUM
APUD A. W. SIJTHOFF
MDCCCXCV

164231
22/8/21

PA
3875
E3
1905

PROLEGOMENA ¹⁾.

I.

Feminas si quis in prioribus Aristophanis fabulis quaerat, operam perdat; nam sex deinceps perlectis unam fere offendat mulierculam panariam pauca quaedam — et vel sic satis multa! -- vociferantem ²⁾. Confidenter autem statuere licet in deperditis illius aetatis dramatis mulieres nihilo maiores egisse partes, quoniam in ipsa vita publica, cuius imago exhibetur in theatro, vix ulla earum habebatur ratio. Non libere inter viros per urbis plateas versabantur matronae virginesve Atticae, sed interiora aedium habebant dominium, ultra cuius fines progredi non sinebat mos,

*πέρας γὰρ ἀύλειος θύρα
ἔλευθέρα γυναικὶ ἐνενόμιστ' οἰκίας ³⁾.*

Aërem si forte libebat captare, tectum adibant ⁴⁾. Maritus autem quidam nimis benevolus, qui uxori recens enixae inferiori domus partem cessit et ipse in superiorem commigravit, suo damno mox sensit mulierculae imbecillae incustoditam libertatem magis periculosam esse quam scalas arduas ⁵⁾.

Itaque etiam pomparum, e quibus nati sunt ludi comici, solos viros fuisse participes per se intellegitur; solos igitur viros

---

¹⁾ Sectiones I—III desumsi ex oratione quam ad diem natalem nostrae Universitatis more solito celebrandum rector habui d. 8 m. febr. 1905 („de vrouw bij Aristophanes”).

²⁾ Vesp. 1388 sqq.

³⁾ Menand. fr. 546.

⁴⁾ Cf. Ach. 262 Lys. 895.

⁵⁾ Vid. Lys. Or. I.

chorum effecisse, solos viros histrionum officio functos esse, solos viros spectasse certa coniectura assequi posset quilibet, — nisi in vulgus eae res notae essent.

Tragoediae similis fuit ratio. Exhibuit sane Aeschylus mulieres quasdam primarumque adeo fecit partium: Agamemnoni Clytaemestram opposuit, Oresti sociavit Electram. Sed e mythis sacris desumptas eas habebat, tales autem effinxit ut suae gentis, sui aevi filium genuinum se praestaret. Viri veste muliebri ornati illae heroinae et sunt et esse videntur. Viriliter furunt et saeviunt, nihil iis molle aut tenerum; amantem nullam unquam fecisse se mulierem suo iure gloriatur Aeschylus Aristophaneus ¹⁾. Etiam tragico poeta iudice bene quae latuit bene vixit mulier, et durum illud verbum quo anxias matronas Thebanas facessere iubet Eteocles: „vestrum est tacere et intus manere” ²⁾ ab ipso Aeschylo videtur dictum.

Mitioris ingenii fuit Sophocles, neque generosiores unquam terra tulit mortales quam finxit ille Antigonom. Sed affectu, quo Oedipi haec filia permovetur, etiam virile pectus aestuare poterat; viriliter se gerit fraterno amori parens: quae perniciem ei affert audacia et a choro mentis popularis interprete cum commiseratione quadam et dubitanter excusatur potius quam laudatur. Neque enim Thebis olim neque Periclis aetate Athenis locus erat virgini suo stanti iudicio, et Tecmessa cum supplicibus verbis ab Aiace petit ut doloris se faciat participem, quo levius fiat onus commune, responsum fert illud: „feminis tacendum” ³⁾.

Hoc unum requirebatur in muliere Attica, hoc unum ei concedebatur. „Neque vituperari inter viros neque laudari, vestrum id decus” Pericles ait apud Thucydidem, in fine orationis funebris uxores matresque civium pro patria mortuorum verbis paucissimis tandem dignatus ⁴⁾. Feminarum est „lanam facere et cenam parare”, nihil amplius ⁵⁾, et ominis aliquid habent prima

¹⁾ Ran. 1044.

²⁾ Sept. 232.

³⁾ Ai. 293, 586.

⁴⁾ Thuc. II 45 § 2.

⁵⁾ Xen. Oecon. 7 § 6.

quae in scena Aristophanea ad mulierem dicuntur verba: „o mater, cedodum cochlear!" ¹⁾).

Ceterum ne in culina quidem regnabant feminae Atticae. Iudices accepto triobolo ipsos in forum festinantes, ubi sibi suisque polentam — quasi hodie dicas panem apud pistorem — emant, e comico novimus ²⁾. Ipsi opsonantur pisces olera poma ³⁾, et quo tempore armati per urbem obibant cives, forum — si fides Aristophani — vidit equites pileum lenticula replentes, legionarios clipeo protegentes salsamentum hastatosque invadentes caricas ⁴⁾. Ipse omasum torrens Strepsiades cum pungere neglexisset, quid vapor valeret inclusus ita est expertus ut post annos complures etiam recordetur ⁵⁾. Ipse anguillam ceteraque edulia emit sibi Dicaeopolis ⁶⁾, ipse leporinam et aves veru assat ⁷⁾ solo ministro adiuvante: uxorem et filiam interim in domus parte superiore lanificio vacare sumamus oportet — nisi plane earum oblivisci nos maluit poeta. Cena parata ipse cistam implendam curat ⁸⁾ et mox pedissequo comitante abit in aedes sacerdotis, qui eum vocavit utpote frugi virum et patriae amatissimum. Mox redit appotus... cum duabus meretriculis. Nunc gaudemus sane quod neque uxor neque filia eum in limine excipiat. At vicinus Lamachus gravissimos gemitus ducens e proelio affertur saucius: huic certe affore uxorem expectamus; nam fuit ei uxor et quadriennio post comicus in scena ostendit eius filiolum ⁹⁾. Non prodit mulier, sed mancipia praebent quae ad vulnera curanda requiruntur.

Conviviis mulieres puellaeve honestae non intersunt ¹⁰⁾. Neque id miramur ubi civium maior convenit numerus: Dicaeopolis cum cenam sacerdotis, Philocleon comitante filio cum Philoctemonis cenam petit ¹¹⁾, non rogamus cur uxorem filiamve secum

¹⁾ Ach. 245.

²⁾ Vesp. 300 sqq.; cf. Nub. 640 Ecol. 382 etc.

³⁾ Vesp. 498 sqq.

⁴⁾ Lys. 559 sqq.

⁵⁾ Nub. 408 sqq.

⁶⁾ Ach. 870 sqq.

⁷⁾ Ach. 1007 sqq., 1040 sqq.; item Pac. 1048 sqq. Av. 1579 sqq. .

⁸⁾ Ach. 1096 sqq.

⁹⁾ Pac. 1270 sqq.

¹⁰⁾ Excipiendae sunt cenae nuptiales et funebres.

¹¹⁾ Vesp. 1250—1264.

non ducat, neque haeremus ubi Agathonis convivae tibicinam e triclinio dimitti iubent „ad mulieres”, quas cantu suo delectet ¹⁾. Quid vero dicas cum rusticorum gaudia verna sic pinguntur ²⁾:

„Ohe, Comarchida, pluit: bene est recens satis. Quies iam „agenda: laeti bibere transigamus vesperam! Heus tu,” — uxorem alloquitur — „fabas torreas velim, et villicum ab agro „vocandum cures”. — Placet Comarchidae quod proposuit vicinus: puerum igitur domo sua afferre iubet quae sint praesto, turdum duasque fringillas et colostri aliquid quatuorque cruscula leporina; „quorum unum tibi habe quod cum patre tuo comedas”. Tertius praeterea advocatur rusticus Charmides. Itaque tres aviculas et tria illa cruscula quomodo inter se distributuri sint convivae facile nobis fingimus: materfamilias parabit cenam, parata non fruetur. Polenta, opinor, vescetur, ut ceteris diebus: nulla habetur eius ratio.

Graves Athenae mulieribus. At etiam viris. Itaque rerum patriarum pertaesi Pisetaerus ille et Euelpides civitatem condunt caelestem. Etiamne mulieribus ibi melior promittitur vitae condicio? Credere noli! Nulla omnino feminarum fit mentio; inter mortales rerum novarum studiosos, qui Nephelococcygiam confluunt, nulla est mulier. Carebitne iis nova urbs? An Romuleo aliquo facinore civibus praebiturus est is qui Iovi iam successit mundi dominus? Vix quisquam opinor fuit in theatro, qui ea de re vel per brevissimum temporis articulum cogitaret. Comicus certe mulierum non est recordatus ³⁾: nunc quoque negleguntur in scena quae in ipsa vita neglegebantur.

Nempe cives Athenienses non ut comitem sociamque itineris terrestris haberent uxorem ducebant, sed prolis tantum quae-rendae causa; neque caecus casus sed ipsa cogitandi ratio effecit

¹⁾ Plat. Conv. 176e.

²⁾ Pac. 1140—1153.

³⁾ Non huc facit *Basilisa* sive Regina caeli, quae Pisetaero in matrimonium datur; non enim vera haec est mulier, certe non est mortalis, non est Attica, sed cum Opora Theoriaque illis, quas e Pace fabula novimus, comparanda.

ut liberos ante uxorem maxima constantia commemorarent ¹⁾. Mulier quaedam eam potissimum ob causam laudatur — non maledici comici sed Xenophontis nunc afferimus verba — quod eius maritus per totum diem foris versetur, „quippe qui sciat „etiam absente se res domesticas bene curari” ²⁾. Tenellam imperitamque eam duxit puellam annos nondum quindecim natam: nunc postquam sapienter ab eo est educata, evasit sollers et diligens, et marito gratum refert quod officiis suis non manserit impar. Talis pingitur in libello qui est „de bonis bene administrandis” ³⁾, postquam de agris colendis egit scriptor ⁴⁾ et priusquam transeat ad describendum perfectum villicum ⁵⁾. Et ad Aristophanem ut redeamus, in Pacis exitu cives a diis precantur „ut ubertim sibi praebeant hordeum vinum „ficus et prolem pariant uxores et quicquid bello sit absumentum „per pacem reparetur” ⁶⁾. Inter segetes igitur opulentas et prosperam mercaturam etiam liberos veluti in transitu sibi optant, mulierum autem nonnisi prolis habita ratione fit mentio.

Neque forte fortuna accidit ut is esset votorum ordo. Nam solebant Athenienses agriculturam cum matrimonio componere, non poetica quadam usi imagine, sed revera alterum alterius instar habentes. Inibantur nuptiae „ἐπι τέκνων ἀρότῳ”, mulier enim, ut ager, germina non sua videbatur tegere tantum et fovere:

„οὐκ ἔστι μήτηρ ἡ κεκλημένη τέκνου

„τοκεύς, τρόφος δὲ κύματος νεοσπόρου”,

„non genuit prolem mater”; non sunt liberi „μητρὸς ἐν αἵματι”. Itaque negari potuit filium, qui patrem ut ulcisceretur matrem interfecisset, parricidium commisisse; Furiis, quae quicquid rerum naturae adversatur ulciscuntur, obnoxium esse Orestem;

¹⁾ Inversa ratio obtinet Plut. 250, 1104; quod inter recentioris aetatis refero indicia.

²⁾ Xen. Oecon. 7 § 3.

³⁾ Ibid. c. 7—10.

⁴⁾ Ibid. c. 4—6.

⁵⁾ Ibid. c. 12—14. Optime concinit oratoris ficti apud Aristophanem dieterium:

„ἐν ταῖς οἰκίαις

ταύταις ἐπιτρόποις καὶ ταμίαισι χρώμεθα” (Ecol. 212).

⁶⁾ Pac. 1320 sqq.

sceleris impii auctores et patronos esse Olympios, qui matrem caedere eum iusserint. Sic de his rebus in scena tragica disputatum est ea aetate quae Aristophanem proxima antecessit ¹⁾).

„Non amorem in matrimonio quaerimus, sed prolem” ad filium ait Socrates, et ea quidem ait occasione qua eum adhortatus est ad matrem colendam ²⁾. „Ὡς ξένῃ ξένῳ” — ut his quoque Apollinis Aeschylei verbis nunc utamur — viro liberos pariebat mulier, tori non vitae consors.

Itane vero? Ipsi naturae id adversari dixerit quispiam. Ita est, nec dubium videtur quin multi rure praesertim fuerint neque defuerint inter humiliores urbis incolas, qui vero cum coniugibus vitae essent iuncti consortio. Sed cives cultiores consiliorum participes eas non faciebant, non poterant facere. „Estne inter necessarios quocum pauciora loquaris quam cum uxore?” Socrates Xenophonteus rogat Critobulum; qui postquam aliquantisper rem secum perpendit: „vix unus et alter” respondet ³⁾. Prisca carmina Hectori Andromacham, Penelopam Ulixi fidam sodalem veramque coniugem adiungebant: nullas quae cum his compararentur feminas habebat civitas Atheniensium, et licet procis non iam venderentur filiae, vere servilis nunc demum erat feminarum condicio. Aevo heroico vir — sive rex esset sive de plebe aliquis — cum uxore non noctes tantum sed et dies ipsamque vitam in megaro transigebat ⁴⁾: nunc etiam modicae aedes, in urbe certe, habebant *γυναικωνίτιν* a virorum conclavi remotam et seclusam ⁵⁾. Nempe simplicior tum vita erat, simplicioribus studiis tenebantur homines: altius iam evolabat ingenium virile variis artibus et disciplinis excultum, mens vero muliebris humi, ut olim, repebat.

Itaque in umbra conclavium — de urbanis potissimum aedibus nunc quoque loquimur — latitantes feminae pallescebant.

¹⁾ Aesch. Eum. 606, 658 sqq.

²⁾ Xen. Mem. II 2 § 4.

³⁾ Xen. Oecon. 3 § 12.

⁴⁾ Vid. Mnemos. 1901 p. 222—243 *de Ulixis aedibus* et F. Noack Hom. Paläste 1903.

⁵⁾ Cf. Lys. Or. I, Thesm. 414.

Placebat sane puellarum cutis quamvis nimis candida, dum flore aetatulae fruebantur, at maritarum mox color luridus artificis erat corrigendus ¹⁾. Desidentium stomachus cibi minus appetens; itaque matres natis pabulum quod voluit natura cum praebere non possent male ipsae nutritae, robustiores nutrices e Peloponneso peti sunt coeptae ²⁾. Cubiculorum taedia ut ficta certe laetitia interdum exhilararentur, erant quae e vini lagena opem peterent ³⁾. A maritis derelictae sedulo captabant aliorum virorum commercia, si quando occasionem praerberet funus vel sollemne publicum ⁴⁾. Fraude autem et astutia valentes quae parum valebant institutione aut auctoritate, surripiebant callide quae palam sibi denegabantur. Cellamne vinariam vel penariam maritus clausam tenet? mulier clavem sibi parabit subditiciam ⁵⁾, et Comarchides cum denuo a vicinis vocabitur, frustra fortasse quaeret leporinam hesternam et colostrum quae afferat amicis — „a mustela” videlicet devorata ⁶⁾.

Ipsam cor mariti malis artibus recludere fuit quae conaretur, et tristiores vix ullam paginam habent litterae Graecae quam Antiphontis est quaedam, in qua narratur sors duarum mulierum a viris suis spretarum. Alteri, quae neque uxor erat neque libera, persuasit amica legitime nupta ut philtrum quod putabat immisceret poculis virorum festum diem communi cena celebrantium: at vehemens venenum illud erat, ambo viri morte sunt abrepti, in rotam escendit nova Deianira, altera iam mulier veneficii incusatur ⁷⁾.

Mulier nuptae si prolem denegabat natura, vitae iusta ei causa deesse videbatur. Itaque frequens est liberorum subditiciorum mentio ⁸⁾, neque insoliti admodum aliquid fecisse videtur quae puerulum ab obstetrice emtum quomodo marito pro suo venditaverit iocose narratur apud comicum ⁹⁾. Cui feminae

¹⁾ Vid. ad Lysistr. 47 sq., Plut. Proleg. p. XVIII, Lys. Or. I § 14.

²⁾ Vid. ad Lys. 88.   ³⁾ Thesm. 557 etc.

⁴⁾ Vid. Lys. I § 8.   ⁵⁾ Thesm. 425.

⁶⁾ Thesm. 559.   ⁷⁾ Antiph. I § 14—20.

⁸⁾ Vid. Thesm. 340, 407, 564 sq.   ⁹⁾ Thesm. 502 sqq.

vaferriam spes erat vitae aliquanto iucundius exinde transigendae; nam ratio ferebat ut maritus ei — perinde atque Euphiletus ille ¹⁾ suae uxori — magis iam confideret et bona sua in eius manibus tuta existimaret.

II.

Ergone viros et feminas usque adeo dissimiles fecerat natura? Id si nemo rogasset Athenis ea aetate, qua plurimae quaestiones inter homines sagaces audaces veri appetentes movebantur liberrime et quaelibet res humanae divinae acri iudicio perpendebantur, miraculi fuisset instar. Et Socrates ille, qui philosophiam de caelo devocavit et id praesertim quaerere iussit homines quid domi ipsis sive bonum esset sive malum, si alia omnia agens animum non advertisset ad condicionem feminarum, non is fuisset Socrates quem e discipulorum scriptis habemus cognitum. Expertus autem quam illiberaliter mulieres Atticae instituerentur sciebat maritus Xanthippae illius, quam immerito honore immeritaque contumelia affectit posteritas; non enim dignum erat eius nomen quod oblivioni eriperetur, non erat dignum quod obrueretur opprobrio. Simplex materfamilias non sua culpa minus apta vitae consors erat viro illi extraordinario, quem aliis dissimilem nimis saepe experiebatur, meliorem non sentiebat neque poterat sentire. Cernebat Silenum obesiorem, — ut ab Alcibiade Platónico ²⁾ hanc comparisonem sumamus mutuam: deus inclusus eam latebat. Truculentior eam fuisse — fortasse sensim factam — e Xenophonte apparet ³⁾: malignam qui perhiberet, inter aequales nullus fuit ⁴⁾ et tacendo negavit Aristophanes; nam nisi tunc cum Nubes fabula scenae est commissa caelebs etiam degebat Socrates fere quin-

¹⁾ Lys. I § 6.   ²⁾ Plat. Conv. 215 a.

³⁾ Xen. Mem. II 2 § 7 Conv. 2 § 10.

⁴⁾ „Vehementis intemperantisque linguae, talem tamen, quae neque insita naturae careret bonitate, nec matris familias officiis deesset” recte eam vocavit Luzac Lect. Att. p. 49. Item Cobet Prosopogr. Xen. p. 57.

quagenarius, — quod veri non ita simile ¹⁾, — confidenter statuere licet nihil insoliti habuisse eius vitam domesticam: si habuisset, ambabus manibus comicus arrepturus erat materiam argumento in quo versabatur aptissimam iocorumque feracissimam. Sed ceterarum feminarum Atticarum similis erat Xanthippe. „Ne aurem quidem ei praebeo: anserum clamores quis curat!” dixisse fertur Socrates rogatus quomodo tolerare eam posset ²⁾: fac verba ex vero esse relata, quid interest inter contemtim dicta haec et prisca illa: „mulieribus tacendum! Cum uxore quis fabulatur?” — Non suo pretio Xanthippe aestimabat deum in Sileni imagine absconditum? at quomodo poterat, quem nunquam adspexisset? Nam non uxori sed amicis animi penetralia recludebat Socrates; non cum ea sed cum civibus quibuslibet, quos in gymnasiis urbisve plateis sibi obvios haberet, confabulabatur. Placentam a pulcro Alcibiade marito missam — nam id quoque inter alias nugas plurimas accepimus relatum — si quando in lutum illa proiecit ³⁾, quis est hodie qui magnopere ei stomachetur? „Ergo tu quoque ea carebis!” placido vultu sedataque voce dixisse fertur philosophus: — quantopere laetata esset illa, si coniux ira certe tunc se dignatus esset! Sed nihili ille faciebat eius iurgia: rationem eius non habebat. Capitis damnatus Socrates e carcere aufugere cum posset, noluit: „se indignum id esse; legibus patrii nisi nunc quoque obediret, sibi se suisque defore”, — suos quosnam dicens? liberos solos, uxoris nulla facta mentione ⁴⁾. Morituro autem cum in carcere valediceret Xanthippe, a ministris abduci iussit clamantem pectusque tundentem ⁵⁾, dein cum amicis multa confabulatus est hilario animo et vel carnifici benevolus ⁶⁾. Uxorem in limine mortis est aversatus, et sodalium moestorum cum erigeret animos imperterritus ipse, operae pretium non

¹⁾ Zeller ita opinatur Phil. d. Gr. II, 1³ p. 61, 2.

²⁾ Teles apud Stob. Flor. V 67.

³⁾ Antipater apud Athen. 648 f Aelian. V. H. XI § 12.

⁴⁾ Plat. Criton. 45 c, d, 54 a, b.   ⁵⁾ Plat. Phaedon. 60 a, 117 d.

⁶⁾ Ibid. 116 c, d.

duxit eam quoque consolari. Talem pinxit Plato civem optimum perfectumque sapientem.

Sed ad Aristophanem redeamus. Cui rebus patriis intento singularem annus 421 et laetitiam attulit, nam pacem, quam per annos complures strenue commendaverat, vidit parari festivaque fabula ipse in theatro celebravit, et singularem dolorem, nam initam pacem bello vix optabiliorem mox sensit. A rebus publicis tum coepit alienari, et animum mutatum — nam e iuvene optima quaeque speranti et quae sperabat credenti factus est vir quem vita diffidere et res quotidianas contemnere docuit — ostendit Aves fabula.

Tristissima secuta sunt tempora, cum civitati calamitatibus obrutae instare videbatur perniciēs. Quae tamen indignata malis succumbere se erexit, et qui ultimus ei fore visus fuerat annus 411, tandem novam prosperitatem — eheu non satis firmam nimisque brevem! — ei attulit.

Maximi momenti comico, ut eius patriae, hic annus fuit. Nam tum primum mulieres ille dignas habuit quibus describendis artem suam impenderet. Tum primum in scena comica meliori parti generis humani suos tributus est locus. Qua locutione hodie vulgatissima qui utuntur, non solent rogare unde habeat originem; nos vero statim recordamur lepidissimae narrationis, qua in Agathonis triclinio ab uno convivarum celebratus est Amor: „duplices olim fuisse mortales, sed a Iove discissos iam ober-
„rare alteram sui partem invenire studentes, sic demum integros
„et veros homines futuros” ¹⁾. Quis est cui Plato tribuit pulcram illam gravemque fabulam quamvis verbis iocosis expressam? Quis prisco Geneseos poetae animum adeo affinem habuisse fertur? Novimus omnes: comicus est noster, quem amabat Plato et magni faciebat, licet Socratem liberius olim irrisisset.

Uxorem eo fere tempore duxisse Aristophanem, quo in scena mulieribus insignes aliquas partes tribuere coepit, est cur suspicemur; nam filium, quem anno 388 artis assumpsit socium ²⁾,

¹⁾ Plat. Conv. 189 e sqq.

²⁾ Vid. Plut. Proleg. p. I.

vicenarium fere tunc fuisse veri est simile, circa annum igitur 410 natum. Sed incertior est haec coniectura quam cui multum tribuamus, neque de matrimonio poetae traditum accepimus quicquam ¹⁾; quem si non suae ipsius vitae rationes moverunt ut magis quam antea ad indolem et studia muliebria adverteret animum, at moverunt res publicae. Nam quae hactenus iocis tantum scurrilibus in scena comica aptae fuerant visae, luctus iam communis eas novo quodam honore illustraverat. Matri lugenti etiam Aeschylus ²⁾ olim principem in scena concesserat locum, et plenae iam erant Athenae matrum sororum uxorum orbatarum.

Itaque Aristophani argumento sunt „mulieres bellum debellantes.” Quae quid non valeant, si armis quae praebuit natura recte utantur! Nonne Helena adultera Menelao gladium excuserat niveo pectore audacter obiecto? Hac usae magistra mulieres finem sunt facturae belli internecivi, quo absumuntur mariti. „Non iam viros esse Athenis” identidem clamatur, sive anxiorum sive dolentium sive vilipendentium ea est vox: — „virorum indiga urbs!” At non feminarum! Quae coniuratione cum vicinarum civitatum mulieribus inita occupant arcem et aerario potiuntur. Virorum minas contemnunt, vim vi repellunt, taedarum flammam ipsumque irae aestum frigida lympha restinguunt, ne precibus quidem maritorum flebilibusve infantium clamoribus permoveri se sinunt, sed firmiter perstant in consilio, non rediturae ad officia domestica nisi pacem illi inter se faciant. Itaque iustum ferunt constantiae praemium: pacem inter se ineunt viri postquam pace domestica aliquot dies caruerunt, vitam non vitalem experti si sine mulieribus sit vivendum! Non telis sed prudenti Lysistratae sollertia finis fit impii parricidii, quo tot annos vastata est Graecia. — „Nonne liquet muliebrem indolem non cedere virili?” Socrates Xeno-

¹⁾ Nullius momenti est fr. 588: „τὴν γυναῖκα δὲ | αἰσχύνομαι τὴν οὐ φρονοῦντα παιδίω”, cum praesertim vix sit credibile quod fuere qui putarent olim („ἴσως” biographus), ad ipsum comicum haec verba spectare.

²⁾ In Persis.

phonteus exclamat ¹⁾ adspecta saltatrice inter gladiatorum mucrones fortiter se rotante. „Nonne liquet potiozem generis humani partem nos esse mulieres, in nobis salutis esse spem?” — haec ultima verba dicere poterat discedens feminarum chorus, eo enim fabula ingeniosissima tendebat.

Eodem anno mulieres comico et alterius fabulae argumentum praebuerunt. Ostendit nunc quoque a viris segregatas, non tamen ut seditionem faciant, sed ut Bonarum Dearum sacra obeant annua. Qua occasione utuntur ut de ulciscendo Euripide deliberent, in cuius tragoediis nimis male audiant. Crimen iocularare ²⁾, ludicra poetae tragici accusatio, nec minus ludicra defensio. Risus inextincti fabula plena, et ad ipsos spectatores conversae mulieres crimina quibus peti solent lepidissima oratione diluunt ³⁾.

III.

Anno post Lysistratam et Thesmophoriazusas scenae commissas vigesimo comicus mulieribus primas etiam partes tribuit senescens et mirum quantum mutatus ab illo!

Praeterierant tunc tempora quibus maris Mediterranei domini futuri videbantur filii τῶν μαραθωνομάχων. Plus iam valebat aurum Persicum quam tela Atheniensium, ruerat civitas Periclea civili discordia suffossa magis quam vi hostili eversa. Aurem utinam Athenienses olim praebuissent Lysistratae, iubenti matronas imitari vellus purgantes explicantes discerpentes, dein lanam aequabilem et bene commixtam effingentes, unde vestis fiat densa firma decora! Quo exemplo usi si civitatis sordes eluissent, constipata vi diremissent, sparsa iunxissent, rara densassent, spes etiam erat hostes superandi. Sed nihil eiusmodi fecerant; neque enim concordiam inter se inierant neque sociis in civitatis iura adscitis auxerant ordines

¹⁾ Xen. Conv. 2 § 9 et 12.

²⁾ Vid. Thesm. Proleg. p. V sqq.

³⁾ Thesm. 785 sqq.

quos raros fecerant bellum et pestilentia. Itaque exsanguis tandem civitas erat collapsa.

Non poterat non viros rerum novarum studiosos ea aetas gignere plurimos; nam omnes quibus neque patriae amor deerat neque meliora sperandi facultatem vita eripuerat, id agere debuerunt ut vitia patriae malis mersae pro virili parte corrigerent. Varia tunc excogitata esse remedia et periculum fuisse potius ne nimis multae indicarentur viae salutis quam ne nulla videretur patere, cuiusvis esset suspicari, si mentis acumine res esset indaganda. Sed coniecturis nullis opus, nam consiliorum quae illo tempore agitata sunt testes locupletissimos habemus duos eosque inter se diversissimos. Nunc quoque concinunt Aristophanes et Plato, concinit scurra cum sapiente vel potius cum poeta poeta. Socratem quae de optimo rei publicae statu cum aequalibus disputantem fecit Plato, adiumento nobis sunt haud spernendo ut Ecclesiazusas fabulam Aristophanis melius intellegamus, et comicum civitatem Platoniam spectatoribus deridendam propinasse haud iniuria dixerit quispiam ¹⁾. Non quo ipsum illud Platonis opus exploserit Aristophanes; quod in fabula sua neque indicavit neque potuit indicare, nam aliquot demum annis post — nisi omnia nos fallunt — ad finem est perductum et evulgatum. Sed fieri potuit ut semiperfectus liber Platonius in nonnullorum manus prius perveniret et aliqua eius notitia ad comicum quoque permaneret; et ne hoc quidem si factum est, — nam nullum Ecclesiazusae fabula habet verbum quod Platonem nobis in mentem vocet aut ad eum carpendum videatur scriptum ²⁾, — comico opus non erat Platonis libro unde Ecclesiazusarum duceret argumentum. Nam ipsum

¹⁾ Vid. ad vs. 636 sq.

²⁾ *Euaenem* quendam quique eius sunt similes carpit, non philosophum. Optimo autem iure Stallbaum Rep. praef. p. LXXII: „qui Aristophanem norunt „non poterunt non mirari quid sit, quod, si Platonis decreta riserit, ipsum philosophum non modo non nominaverit, sed ne significaverit quidem aut aliquo „modo notaverit.“ — Nam indigna quae refellatur („acuta absurdita“ Comparratti) est suspicio eorum qui vs. 647 Platonem significari in animum sibi induxerunt.

tempus ea consilia peperit, quae a Socrate quoque eiusque sodalibus saepius sunt tractata ¹⁾. Id certum, comicum non a philosopho aliquo sive claro sive obscuriore immutatam finxisse rem publicam, sed in ipsius Praxagorae Aristophaneae ingenio natum novi regiminis consilium ²⁾.

„In mulieribus salus!” ὄλης τῆς Ἑλλάδος ἐν ταῖς γυναῖξιν ἐστὶν ἡ σωτηρία! — clara laetaque voce olim id prolocuta fuerat Lysistrata et splendide victrix steterat promisso. Alia mens, alius vocis sonus poetae Ecclesiazusarum, quem ad sperandum et confidendum segniores fecerunt anni, fecit patria bello tumultuque fracta. Sero desiit bellum impium; flamma incendii non tempestive repressi favillam solam reliquit. Pax non attulit abundantiam quam promittebat olim Dicaeopolis, non venerunt laeti dies quos nimis credulus Trygaeus ille salutabat appropinquantes; Paupertas iam regnat Athenis, regnat in ipso theatro, ubi iustis choris carent certamina scenica ³⁾, quoniam choregos liberales non fert temporum inclementia. Si qui sunt quibus civitas in pristinum statum etiam posse restitui videatur, in his Thrasybulus, perversi habentur iudicii aut sui quam patriae amantiores; neque fieri iam posse videtur ut et probus

¹⁾ Antisthenis praesertim, qui unus verus Socraticus sibi videbatur, et mox D.ogenis ceterorumque cynicorum, similia fuere studia.

²⁾ Plane igitur assentior Zellero Gesch. d. Phil. II 1³ p. 466, 1; qui Susemihlium illic fere sequitur. Neque dubitanter locutus est Comparetti in praefatione fabulae a Franchettio Italice versae, p. XXII—XXVIII. — Platoni vero Aristophanis quin innotuerint Ecclesiazusae vix videtur dubium, et cum aliis arbitrator philosophum comici fuisse memorem cum Socrati de mulierum et liberorum communione disputaturo haec tribuit verba: „*reformido οὐ τι γελῶτα ὀφείναι, παιδικὸν γὰρ τοῦτό γε, ἀλλὰ μὴ σφαλεῖς... κείσομαι*” (Rep. 451 a; cf. 457 a, b); et mox (452 b, c), ubi „*οὐ φοβητέον*” Socrates ait „*τὰ τῶν χαριέντων σκώμματα, ὅσα καὶ οἷα ἂν εἴποιεν „εἰς τὴν τοιαύτην μεταβολὴν γενομένην καὶ περὶ τὰ γυμνάσια καὶ περὶ μουσικὴν καὶ οὐκ „ἐλάχιστα περὶ τὴν τῶν ὀπλων σχέσιν καὶ Ἰππων ὁ χήσεις*”, minus etiam incertum videtur quosnam cogitet viros dicaces, nam echo haud obscura ibi percipitur vocis Aristophaneae: „*ἰππικώτατον γὰρ ἔστι χρέμα καὶ ἴπochon γυνή*” (Lys. 677). Et fieri quomodo poterat ut Platonem in lubrica hac materie versantem fugerent quae de eodem argumento iocatus esset poeta clarissimus ipsique acceptissimus? Credimusne eum scommata, quibus se puero infante Socrates petitus esset, accurate habuisse cognita, ignorasse quae tum cum florebat in scena sunt dicta de re in qua ipse totus erat?

³⁾ Cf. Plut. Proleg. p. XXI.

sit aliquis et satis beatus ¹⁾. Fame magis quam famae studio iam stimulantur Athenienses, quibus si quis vult placere et persuadere, non pristinae potestatis gloriae sed lucri et diuturnorum spem praetendit gratis ne de communi quidem re deliberantibus. Nam etiam ius illud comitiorum sordet iam civibus, nisi pecuniae aliquid accedat. Erant quidem qui tum cum instituta est merces concionalis Pnycem adire recusarent: „se indignum id esse! in publicum emolumentum olim illuc convenisse „cives, non ut lucrum privatum facerent!” — at aucta iam mercede crebri confluunt, nec iam triobola aversantur qui singulos tunc spernebant obolos ²⁾.

Quis autem ab isto coetu mercede conductorum magni quid expectet? Praeteriere dies quibus Graeciae marisque imperium affectabant Athenienses: victus quotidiani cura magis iam tenentur. In concione etiam deliberantes eos exhibet comicus, sed alia olim, alia nunc illic aguntur, et licet non nesciamus in ridiculum detortas esse imagines quas delineet ille, id quoque probe novimus non esse veri artificis ita exhibere detortas ut similitudinis nihil habeant et pro libidine videantur conflictatae. En igitur prodit orator popularis ³⁾, qui medelam quandam, immo unquam malorum civilium commendat, quoniam senatus hodie proposuit deliberationem de reipublicae salute. Quis non libenter aurem praebet viro patriae amanti, quem publicis commodis prius quam suis ipsius invigilare testetur pallium lacerum et paene nullum! Simplicissimis autem remediis novus hic Solon iubet succurri civibus inopibus: „ineunte hieme cuivis „ius esto laenam poscendi a fullone; lecto autem si quis caret, „in officinam ito cubitum, ubi qui locum denegaverit petenti, „tres lodices multam solvito.”

Sic publice vestis et cubile praebentur pristinis Graeciae dominis, sic iam „καρποῦνται τὴν Ἑλλάδα”! ⁴⁾ Adde panem et aderunt Saturnia regna.

¹⁾ Eccl. 603.

²⁾ Eccl. 188 aqq., 300—302.

³⁾ Va. 408 aqq.

⁴⁾ Vesp. 520.

Iamque mulieres inter se inita coniuratione viam ad res publicas parant. Quae postquam nocte clam convenerunt, duce Praxagora petunt Pnycem, veste virili barbisque ficticiis ornatae. Audaces autem fortuna iuvat; nam viri prima luce haud ita crebri confluentes — dum coniuratarum mariti pallium calceosque quaerunt — mirantur quidem turbam pallidam prima subsellia occupantem, sed fraudis nihil suspicantur. Itaque ex rogatione Praxagorae fit populi scitum quo rerum summa mandatur mulieribus, perpaucis adversantibus; nam quidni huius quoque regiminis, quod unum etiam supersit intentatum, fiat periculum in civitate novarum semper rerum appetentissima! ¹⁾.

Voti compotes feminae domum festinant, ubi vestes calceos scipiones viris surreptos reponant. Ipsi autem Praxagorae minus prospere cedit res, nam ostium intraturam „heus tu, unde redis?” increpat occurrens maritus. At minime illa turbata „amicam” inquit „visi parturientem.”

- „Nocte scilicet intempesta et me inscio!”
- „Festinato opus erat.”
- „Ergone etiam meo pallio opus erat puerperae?”
- „O virum malignum, qui vestem uxori invideat debili frigusque impatienti, ipse in lecto iacens bene fultus bene tectus!”
- „Etiamne baculum requirebas ad frigus arcendum?”
- „Immo ad terrendos fures, si masculum audirent strepitum.”
- „Isto igitur strepitu frumenti perdidisti modium integrum, nam concionem adire non potui equidem.”
- „O bone, explica frontem et mecum laetare, nam marem illa peperit! Sed estne hodie habita concio?”
- „Ita sane; tu autem id ignorabas?”
- „Nunc ipsum recordor te mihi heri dixisse, sed oblita eram; quid enim mulierculis cum re publica!”
- „Ain tu? Omnia iam sunt in vobis!” — et rogationem perlatam ei narrat.

¹⁾ Haec est „γυναικονατία” illa, quam Amphis et Alexis fecerunt fabularum argumentum, Aristophanem aemulati, fortasse imitati.

Videre nobis videmur Praxagoram stupentem nuntium plane inexpectatum et vix credibilem! Nihil tamen cunctata dictatrix tria mox promulgat decreta simplicissima:

I. Bonorum nulla posthac possessio.

II. Matrimonium esse desiit.

III. Omnia omnibus praebebit civitas.

Tertio qui adversetur invenitur nemo; nempe oblata recusare non solent mortales, λαβεῖν ἀμείνους ὄντες ἢ μεθεῖναι ¹⁾). Omnibus igitur plaudentibus apponuntur cenae in tribunalibus, ubi ius dici non iam opus, quoniam cum bonorum possessione sublata est scelerum causa; in oratorum suggestu paratae stant mensae secundae, et optime sane quam paratae a novis dominis harum rerum peritissimis. Sed etiam incommoda quaedam habet regimen muliebre. Nam quod cives bona sua in usum communem ad magistratus deferre iam iubentur, sunt quibus minus placeat; quorum unum dum confabulantem audimus cum cive candidioris animi, metus oboritur ut opes privatae in aerarium commune perventurae sint cunctae. Abrogato autem matrimonio et mulierum communione instituta quoniam cavendum est ne formosis solis iuvenibus et puellis iam sit spes felicitatis, minores natu ea quae iuventutem decet verecundia maioribus cedere iubentur et pulciores minus formosis. Magna igitur etiam in nova civitate erit capitis reverentia cani, nec liber futurus est amor, sed secundum legis praecepta erit amandum. Mox tamen patet statui haec facilius quam perfici, et e theatro discedentes suspicamur primam illam cenam communem, ad quam cives iam properant, etiam ultimam fore, nec diu vacatura esse tribunalia. Olim cum Lysistratae aurem praebuissent cives a caede fraterna ad humanitatem et sanae mentis praecepta revocanti, redibant pax et laetitia: splendida ea erat victoria mulierum officio suo fungentium et iure quod dedit natura recte utentium. Praxagorae vero, Agoracriti illius nepti vel consobrinae, qui obtemperant humilia quaevis appetentes,

¹⁾ Cf. vs. 778 sq.

in caeno mox volutantur et ferarum ritu feruntur, οὔτε συνοικέοντες κτηνηδόν τε μισγόμενοι ¹⁾.

IV.

Quo anno data sit fabula nonnisi coniectando possumus assequi. Nam, ut Thesmophoriazuserum, sic Ecclesiazuserum desideratur didascalica in codice Ravennate ceterisque quae ad nos pervenerunt exemplaribus. Olim tamen in Aristophanis codicibus suo loco esse lectam per se intellegitur, nec non efficitur e verbis scholii ad vs. 193: „Φιλόχορος ἱστορεῖ ὅτι πρὸ δύο ἐτῶν ἐγένετο συμμαχία Λακεδαιμονίων καὶ Βοιωτῶν.” Ubi librariorum errori deberi „Λακεδαιμονίων”, scribendum enim fuisse „Ἀθηναίων”, nemo non videt et dudum est observatum; praeterea vix est quod dicamus, ita haec verba esse intellegenda, ut e Philochoro annum foederis, quod Athenienses cum Boeotis, acerrimis olim hostibus, inierunt, cognitum habuerit hic interpretes, e didascaliciis autem annum quo scenae commissa est nostra fabula. Et quoniam foedus illud, cuius pars aliqua etiam nunc extat in lapide male habito ²⁾, pactum est brevi post initium anni quo archon fuit Diophantus, sive Ol. XCVI 2 (395/4), sequitur ut e scholiastae verbis efficiamus „duobus annis postea” sive *archonte Demonstrato*, Ol. XCVI 4, mense igitur *Februario* vel *Martio anni 392*, datam esse fabulam testibus didascaliciis. Et sic olim statuit Petitus.

Cui anno optime conveniunt quae de rebus publicis in ipsa fabula dicuntur. De duobus tamen versibus dubitatur. Dicitur versu 202 „salus ostentata esse civitati, sed Thrasybulo auctore repulsa”, et ad versum 356 in scholiis annotatum legimus „*Thrasybulum ἀντιλέγειν μέλλοντα τοῖς Λακεδαιμονίων πρόσβεισι περὶ ἰσπονδῶν ἐλληνοθόσι dein...*” cetera mittere nunc licet. Utrobi-

¹⁾ Herodot. IV 180.

²⁾ CIA. II 6 (Dittenb. Syll.¹ 51). Cf. Xen. Hell. III 5 § 16 Diodor. XIV 82 Lys. XVI § 13 Androcid. III § 25.

que autem videtur tangi res ex Andocidis oratione III^a nota ¹⁾. Quam orationem spuriam habebat Dionysius Halicarnasensis, sed sedulo haec quaestio postquam nostra aetate est peruestigata, apparuit iustam non esse causam ab Andocide eam abiudicandi, nec iam quisquam, opinor, dubitat quin sit genuina ²⁾, non dubito ego. Qui testis luculentus docet cum per annos quatuor pugnatum esset ³⁾ et e tribus proeliis terrestribus (ad Nemeam, Coroneam, Lechaeum) superiores evasisent Lacedaemonii ⁴⁾, mari vero ad Cnidum essent devicti ⁵⁾, legatos ab Atheniensibus Spartam esse missos, in his Andocidem ⁶⁾, qui de pace deliberarent; hi postquam Athenas redierunt comitantibus legatis aliquot Lacedaemoniorum, ceterorum nomine Andocides orationem illam habuit coram populo ad pacem suadendam, Boeotis non invitis, vehementer vero adversantibus Argivis et Corinthiis ⁷⁾. Eventum autem rei novimus ex Orationis Argumento, ubi haec leguntur: „Φιλόχορος... λέγει καὶ ἐλθεῖν τοὺς „πρέσβεις ἐκ Λακεδαιμονίας καὶ ἀπράκτους ἀνελθεῖν, μὴ πείσαντος „τοῦ Ἀνδοκίδου”. Itaque pacis condiciones a Lacedaemoniis propositas spreverunt Athenienses, et per complures etiam annos — usque ad pacem Antalcidae — protractum est bellum. Quod quoniam anno 395 susceptum est, *quatuor* annos si Andocides dixit 395, 394, 393, 392, Ecclesiastus datam esse initio anni 391 (archonte Philocle) ut sumamus cogimur, scholiastam igitur, qui *duobus* annis post foedus cum Boeotis initum datam perhi-

¹⁾ Nam parum credibilem duco suspicionem, quam Eduardus Meyer (Gesch. d. Altert. V p. 250) non omnino improbare videtur, Aristophanis loco respici deliberationes quas *Sardibus* apud *Tiribazum* habitas refert Xenophon Hell. IV 8 § 12—15. Quae *Athenis salubres* quomodo dici potuerint non video. Quod autem conficere rem mihi videtur: *in concione et coram civibus* quin dicta fuerint ea quae apud comicum respiciuntur, dubitari nequit, de secretis vero conciliabulis apud satrapam Persicum habitis sermonem illic fieri vix credet opinor qui partem illam fabulae uno tenore perlegerit.

²⁾ Vid. Fuhr Anim. in oratores Atticos 1877 p. 17, Blass in opere notissimo.

³⁾ § 20.   ⁴⁾ § 18.   ⁵⁾ § 22.

⁶⁾ Ceteri erant Epicrates Cephisius (cf. fabulae nostrae vs. 71), Cratinus (Anaphyl)ystius, Eubulides Eleusinius; vid. infra pag. XX sq.

⁷⁾ § 41.

bet, dicere voluisse duos *intercessisse* annos sive archontas (Eubulidem et Demostratum). Sed veri multo videtur similius scholiastae verba non tam artificiose esse interpretanda, Andocidem enim cum „per quatuor annos bellatum esse” diceret, non ita ut Thucydidem annos belli computasse, sed quatuor voluisse *archontes* sive annos legitimos. Paratum enim est bellum et exarsit vere anni 395 sive Ol. XCVI 1 (396/5), quo archon fuit *Phormio*,

dein continuatum est

Ol. XCVI 2 (395/4) quo archon fuit *Diophantus*,
 „ „ 3 (394/3) „ „ „ *Eubulides*,
 „ „ 4 (393/2) „ „ „ *Demostratus*,

et hieme Ol. XCVI 4 (393/2) de pace est deliberatum.

Quae quoniam contorti aut insoliti nihil habet temporum ratio, cum praesertim oratoris fuerit in maius si probabiliter posset res augere, non dubito quin sic inter se concilianda sint verba Andocidis et scholiastae nostri. Confidenter igitur anno 392 cum *Petito Ecclesiazusas* adscribo ¹⁾.

Melius autem quam antehac temporum illorum rationem iam licet perspicere; nam nuper e voluminis papyracei fragmento haec verba Philochori innotuerunt: „*archonte Philocle Anaphlystio* „(Ol. XCVII 1 sive 392/1) *τὴν εἰρήνην τὴν ἐπ’ Ἀνταλκίδου* ²⁾ *κατέπεμψεν ὁ βασιλεύς, ἣν Ἀθηναῖοι οὐκ ἐδέξαντο, διότι ἐγγράπτο ἐν αὐτῇ τοὺς τὴν Ἀσίαν οἰκοῦντας Ἑλλήνας ἐν βασιλείῳ οἴκῳ πάντας εἶναι συννενημένους. ἀλλὰ καὶ τοὺς πρόβεις τοὺς ἐν Λακεδαιμονίᾳ συγχαρήσαντας ἐφυγάδευσαν Καλλιστράτου γράψαντος καὶ οὐχ ὑπομείναντας τὴν κρίσιν, Ἐπικράτην Κηφισία, Ἀνδοκίδην Κυδαθηναῖα,*

¹⁾ Etiam ESchwartz in Indice lect. Rostock 1898, EMeyer Gesch. d. Altert. V p. 243, AFranchetti et DComparetti in editione fabulae (Le Donne a Parlamento di A., tradotte in versi italiani da A. F. con introduzione e note di D. C., 1901), PMazon Composition des com. d’Ar. 1904 p. 151, ita censent. Anno 391 dubitanter adscribit Kirchner in Prosopographia Attica (s. v. *Ἀριστοφάνης*), anno 390 Götz (allatus a Fränkelio, Boeckh Staatsh. II³ p. 65*) et Kähler (in dissertatione anni 1889).

²⁾ Id est: pacem Antalcidae dictam, quae nonnisi aliquot annis post rata est facta.

„Κρατῖνον [Μναφλί]ύστιον ¹⁾, Εὐβουλλίδην Ἐλευσίτιον” ²⁾. — Ergo: anno 398/2 Epicrates Andocides Cratinus Eubulides *Spartam* sunt missi et inde reduces pacem frustra suaserunt Athenis; mox (anno 392/1) *Sardibus* de pace denuo est deliberatum, oblatas autem condiciones Athenienses tunc quoque spreverunt ³⁾, atque adeo ira abrepti legatos qui anno proximo pacem commendaverant reos fecerunt. Exules hi dein abierunt ⁴⁾. Quam rem post fabulam nostram scenae commissam accidisse et alia testantur et ipsa comici de *Epicrate* verba ⁵⁾.

Lenaeisne an *Liberalibus* fabula sit data nescimus ⁶⁾.

V.

In Ecclesiazusarum fabula recensenda uno fere codice utimur Ravennate (*R*), cuius imago phototypa a Sijthoffio edita mihi praesto fuit. Satis purum hic praebet nostrae fabulae textum, nisi quod ex archetypo hic illic versu versusve parte carenti descriptum apparet, quarum lacunarum complures in Ravennate imperite sunt expletæ.

Multo minoris momenti est codex Laurentianus saeculi XIVi 31, 15 (*Γ*), qui vitiis potissimum a Ravennate discrepat, nec nisi perpauca confert ad huius fabulae textum rectius constituendum ⁷⁾. Nam quisquillas si mittimus, quae cuiusvis fuit corrigere, haec sola restant:

vs. 2 εὐκόποισιν *Γ*, ευστόχοισιν *R* (si vitiosum hoc).

¹⁾ Sic scripsi, pap. . . . ιστιον, Σφήττιον coni. editores, equidem ἀφιστιον (vel υστιον) scriptum fuisse suspicor.

²⁾ Didymi de Demosthene comment. ed. Diels et Schubart 1904, VII¹⁷–28. Cf. Fuhr Berl. Phil. Wochenschr. 3 Sept. 1904.

³⁾ Cf. Xen. 1.1. (Hell. IV 8 § 12–15).

⁴⁾ Confirmatur igitur id quod legitur in vita Andocid. p. 835 a.

⁵⁾ Vs. 71, ubi vid.

⁶⁾ Nullius quod quidem sentiam momenti est argumentum quo confusus Dindorf perhibuit *Lenaeis* scenae esse commissam: „versu 18 commemorari *Scira*, post quod festum proximi ludi scenici sunt *Lenaeorum*.”

⁷⁾ In huius codicis lectionibus afferendis utor editionibus Blaydesii (1881) et Velseni (1883); item in lectionibus codicum A et B.

vs. 253 εὖ καὶ Γ, om. R (nisi falsum est quod Γ praebet supplementum).

vs. 785 συνδετέα Γ, συνδοτέα R.

vs. 836 ἡ τύχη Γ, εἰ τύχοι R.

vs. 978 θρέμμα Γ, θρύμμα R.

Errores codicis Γ in apparatu critico cunctos indicare nolui, sed ibi demum eius feci mentionem ubi praebat quod commemorasse operae certe videbatur pretium. Ubi cum R consentit de eo tacui; desinit autem vs. 1135.

Praeter duos quos dixi codices solus in censum venit Parisinus mutilus 2712 saeculi XIIIⁱ (A), qui quartam fabulae partem (vs. 1—282) continet, cum Γ fere consentiens.

Indigni vero quorum fiat mentio sunt codex Monacensis 137 saeculi XVⁱ (M Blaydesio, N Velseno), codicibus A et Γ cognatus, et Parisinus saeculi XVIⁱ 2715 (B), qui codicis Γ praebet imaginem pessime deturpatam. Nam licet aperta quaedam vitia codicis Γ correxerit is qui codicem B scripsit, — e. g. vs. 758 pro ἀλλὰ φέρειν dedit ἀλλ' ἀποφέρειν, quam emendationem praebat versus vicinus 760, et vs. 987 ἐν πεττοῖς pro ἐν πετοῖς, — multo pluribus locis errores quos ante oculos habebat aut repetivit, e. g. πνεύματι pro πενία(ι) vs. 605 (ΠΕΝΙ—ΠΝΙ) et παραταξάμενος pro διαπραξάμενος vs. 634, aut in deterius etiam mutavit audacissime et stultissime, e. g.:

vs. 402 βλεφαρίδ' R, φλεβαρίδ' Γ, φλεβανίδ' B.

vs. 569 ὥστε σέ γέ (l. τε) μοι μαρτυρεῖν R, ὅστις γέ μοι μαρτυρεῖν Γ, ὅστις ἄν μοι μαρτυρή(ι) B.

vs. 615 οὐ πάντες ἴασιν R, πάντες ἴδασιν Γ, πάντες γὰρ ἴδασιν ὅτι πον B.

vs. 1127 αὐτοῦ μένουσ' R, αἰτουμένης Γ, αἰτουμένας B.

ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΟΥΣ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΖΟΥΣΑΙ.

ΤΑ ΤΟΥ ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΠΡΟΣΩΠΑ ¹⁾.

Πραξαγόρα ²⁾ mulier Attica, florida aetate ³⁾, coniux Bleyri.

Γυναῖκες δύο ἀνόνημοι. Quarum altera est uxor Lamii ⁴⁾, altera maritum habet Salaminium quendam Bleyri vicinum ⁵⁾.

Χορὸς γυναικῶν.

Βλέπυρος ⁶⁾ senex ⁷⁾, maritus Praxagorae.

Γείτων τις Βλεπύρου ⁸⁾ senex, maritus mulieris II ⁹⁾.

Χρέμης ¹⁰⁾.

¹⁾ Pro arbitrio constitui personarum indicem. In B nullus est, neque in A Γ B. Inutilia quaedam praebet Monacensis.

²⁾ A priscarum mulierum vita cum τὸ πράττειν tum ἡ ἀγορά aliena erat.

³⁾ Vid. vs. 427 sq.

⁴⁾ Vid. vs. 77.

⁵⁾ Vid. vs. 33, 38. *Melistiche* uxor *Smicythionis* haec vocanda esset, si versuum 46—56 is esset ordo quem putabat Meineke.

⁶⁾ Vs. 327 eius nomen proprium commemoratur. Quo nomine indicatur *is qui frumentum ipsumque victum spectat* sive ante omnia curat, βλε<πί>πυρος, ὁ προσίχων πρὸς τὰ ἄλματα sive ἐν τοῖς ἀλφίτοις τὸν νοῦν ἔχων (*guardalgrano* Franchetti-Comparetti). Cf. vs. 547.

⁷⁾ Vid. vs. 328, 465, 619.

⁸⁾ Vs. 327 sqq., 564 sqq.

⁹⁾ *Lamium* (-am) hunc esse, quem mulieris I maritum dixi equidem, sunt qui arbitrentur.

¹⁰⁾ Vs. 371 sqq.; nomen proprium indicatur vs. 477.

Ἀνὴρ φειδωλός ¹⁾.

Κήροξ γυνή.

Γοῶες τρεῖς.

Νεᾶνις.

Ἐπιγένης νεανίας ²⁾.

Θεράπεινα Πραξαγόρας ³⁾.

Personae tacitae: Sico et Parmeno servi.

Actor primus egit *Praxagoram*, *Chremetem*, *Mulierem praecorem*, *Puellam*, *Anum III^{am}*,

secundus *Mulierem I^{am}*, *Blepyrum*, *Virum parcum*, *Anus I^{am}* et *II^{am}*,

tertius *Mulierem II^{am}*, *Vicinum Blepyri*, *Iuvenem*, *Ministram*.

Nisi quarto alicui histrioni partes quaedam exigui momenti fuere tributae.

Fabula agitur Athenis ante domus Blepyri ⁴⁾ eiusque vicini,

¹⁾ Vs. 746 sqq.

²⁾ Vs. 938 sqq.; nomen proditur vs. 931. Quem adolescentem ob formam tunc temporis conspicuum fuisse satis certum videtur (cf. comment. ad vs. 931).

³⁾ Vs. 1112 sqq. — Non Praxagorae sed anonymae alicuius dominae haec esse ancillam, virum autem qui mox (vs. 1127 sqq.) prodit non Blepyrum esse sed alium quempiam ignotae feminae maritum, sunt qui censeant (vid. Comparetti praef. p. XL, 1901, v Wilamowitz Sitzungsber. der Berl. Akad. 1903 p. 451, P. Mason Composition d. com. d'Ar. 1904 p. 159, 2). At *ignotum* aliquem civem si quaereret ancilla, quomodo dux chori satis probabiliter ei posset respondere: „hic si maneat, mox eum reperies, opinor“? sive: „en appropinquat is ipse quem petis“? Quamnam autem feminam nisi Praxagoram servula „omnium felicissimam“ iam potest dicere? quem nisi Blepyrum „prae ceteris beatum“? Quis praeter dictatrici maritum „solus inter cunctos cives“ aut esurire nunc dici potest facete aut aliud quodvis facere vel perpeti? Novus πόσις Ἡρῆς si eo ipso die, quo in melius conversus est rerum status, esuriens per urbem oberrat, non potest non altos ciere cachinnos; de anonymo vero dicta haec mire languerent et sensu fere destituta forent. Denique non nisi dictatrici est iubere ad cenam vocari feminas quae chorum efficiunt (vs. 1138). Itaque non dubito quin recte Voss Blepyri nomen scripserit vs. 1127 sqq. et confero Pluti fabulae exitum, ubi denuo prodit Vetula, quae antea iocandi amplam praebuit materiem. In R solae sunt paragraphi, δισπότης dicitur in editionibus multis.

⁴⁾ Cf. vs. 311 sqq., 491, 1114. Sed in episodio vs. 877—1111 loci non habetur ratio, nisi plures etiam domus in scena ostendebantur, quae Comparetti est opinio.

inter quas intercedit angiportus ¹⁾. Incipere fingitur ante diluculum ²⁾.

---

¹⁾ „Deux maisons séparées par une ruelle” (Mazon). — Fuit cum *tres* putarem domus — ut in Acharnensibus — spectatoribus ostendi, quarum media esset Blepyri, ceterae Salaminii illius et *Chremetis*; hunc igitur vs. 477 suam domum intrare et vs. 746 denuo — quod suspicatus est Beer — prodere. Sed tertia si in scena cerneretur domus, illinc quoque ut femina aliqua prodiret fabulae initio ferebat ratio; quod si fieret, deinde non possemus non mirari Chremetem pallio non destitutum.

²⁾ Perinde atque Nubes et Vespae.

ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ¹⁾).

I.

αἱ γυναῖκες συνέθεντο πάντα μηχανήσασθαι εἰς τὸ δόξαι ἄνδρες εἶναι καὶ ἐκκλησιάσασθαι πείσαι παραδοῦναι σφίσι τὴν πόλιν, δημηγορησάσης μιᾶς ἐξ αὐτῶν. αἱ δὲ μηχαναὶ τοῦ δόξαι αὐτὰς ἄνδρας εἶναι τοιαῦται πάγωνας περιθέτους ποιοῦνται ²⁾ καὶ ἀνδρείαν ἀναλαμβάνουσι στολήν, προνοήσασθαι καὶ προασκήσασθαι ³⁾ τὸ σῶμα αὐτῶν, ὡς ὅτι μάλιστα ἀνδρικὸν εἶναι δόξαι. μία δὲ ἐξ αὐτῶν Πραξαγόρα λύχρον ἔχουσα προέρεται κατὰ τὰς συνθήκας, καὶ φησὶν „ὄ λαμπρὸν ὄμμα“.

II.

ἐν τοῖς Σκίροις τὰ γυναῖκα ἔκρινεν ἐν στολαῖς ἀνδρῶν ⁴⁾ προκαθίζειν γενομένης ἐκκλησίας, περιθεμένης ⁵⁾ πάγωνας ἀλλοτρίων τριχῶν. ἐποίησαν οὕτως. ὕστεροῦντες οὖν στολαῖς ἄνδρες γυναικῶν ἐκάθισαν· καὶ δὴ μία δημηγορεῖ περὶ τοῦ λαβούσας τῶν ὄλων τὴν ἐπιτροπὴν βέλτιον ἄρξιν μυρίω, ἐκέλευσέ τ' εἰς κοινὸν φέρειν τὰ χρήματα, καὶ χρῆσθ' ἅπασιν ἐξ ἴσου, ταῖς οὐσίαις καὶ ταῖς γυναῖξι, μετατιθεῖσα ⁶⁾ τοὺς νόμους.

¹⁾ Solum argumentum I habet R, utrumque Γ.

²⁾ ποιοῦνται Γ] om. R. ³⁾ προασκήσασθαι καὶ προνοήσασθαι R.

⁴⁾ ἀνδρῶν] ἀνίρων Γ.

⁵⁾ προκαθίζειν... περιθεμένης Bergk] προκαθίζοντα... παραθέμενα Γ.

⁶⁾ *μετατιθεῖσα] μετατίθεισθαι Γ. Sed versuum pessimorum incerta est correctio.

ECCLESIAZUSAE.

PROLOGUS.

(vs. 1—284).

(Scena plateam publicam repraesentat ante domus Blepyri Atheniensis et vicini angiportu separatas. Nox est sub diluculum.)

Ex aedibus suis prodit *Praxagora* Blepyri uxor, habitu virili, scipionem tenens et lucernam ferens accensam.)

SCENA PRIMA.

Praxagora sola.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

(lucernam suam e domus pariete suspendit, dein eam alloquitur:)

„ὦ λαμπρὸν ὄμμα τοῦ τροχηλάτου λύχνου“,

1. Post hunc aut post versum 2 versum 22 (ubi vid.) collocandum esse suspicor. Quam suspicionem fortasse confirmat scholiorum ordo turbatus; ubi quae versum 23 spectant cum scholio versus 1 coaluerunt.

1—18. Fabula aperitur monologia ad instar prologorum Euripideorum composita. Quacum cf. verba Iocastae, unde Euripidis Phoenissae drama incipit: „ὦ τὴν ἐν ἄστροισι οὐρανοῦ τέμνων ὀδόν“ κτῆ. et Aiacis Sophoclei: „οὐ δ', ὦ τὸν αἰπὸν οὐρανὸν διφρηλατῶν | “Ἢλια”¹⁾. Dictio cothurnata, numeri severi et vere tragicoi; neque discrepat versus 8 pes tertius, ubi spectatores non verum anapaestum perceperunt auribus, sed *δωματαῖοισιν* potius dixit actor. Perridicule autem mulier splendidas hasce *Ἢλίου τοῦ διφρηλατοῦ καὶ τροχηλάτου* laudes

confert in tenuem lucem, quam per tenebras nocturnas spargit flamma lucernae parieti affixae.

1. Non minus magnificentis verbis apud Antiphanem a nescio quo designatur *olla*: „τροχοῦ ῥύμαισι τευκτὸν κοιλοσώματος κύτος, | πλαστὸν ἐκ γαίας, ἐν ἄλλῃ μητρὸς ὀπιηθῆν στήγῃ”²⁾, et apud Xenarchum *γρίνα*: „τῆς τροχηλάτου κύτος”³⁾, ubi redit adiectivum grandisonum *τροχηλάτος*. Cf. etiam versus Critiae: „τὸν δὲ τροχοῦ γαίης τε καμινός”⁴⁾ ἔχγονον ἤφρον (*Attica*) | κλεινότεατον κίραμος, χηρήσιμον οἰκονόμον”⁵⁾.

¹⁾ Soph. Ai. 845. Utrumque locum indicavit Bergler. — ²⁾ Antiphan. fr. 52. — ³⁾ Xenarch. fr. 1°. — ⁴⁾ Scripsi *καμινός* (coll. Hom. σ 27) pro *καμίνου* ζ, ne tres parentes *κίραμος* habere dicatur. — ⁵⁾ Crit. fr. 1.

κάλλιστ' ἐν εὐσκόποισιν ἐξηρημένον, —
 γονάς τε γὰρ σὰς καὶ τύχας δηλώσομεν·
 τροχῷ γὰρ ἔλαθεῖς κεραμικῆς δύμης ὕπο
 5 μνκτῆρσι λαμπράς ἥλιον τιμὰς ἔχεις, —
 ὄρμα φλογὸς σημεῖα τὰ ξυγκείμενα.
 σοὶ γὰρ μόνῳ δηλοῦμεν εἰκότως, ἐπεὶ

2. εὐσκόποισιν Γ] ευστόχοισιν R. Cf. Soph. Ant. 241: εὐ γὰρ στοχάζῃ Laur., ubi verum est τί φροσιμάξῃ, quod praebet Aristoteles. || ἐξηρημένον Palmerius] ἐξηρη-
 μένον R, ἐξηρημένον Bergler (coll. Thesm. 439), ἐξηρημένον Meineke (κάλλιστα τοῖς
 σοφοῖσιν ἐξηρημένον vel ἐξηρημένον Blaydes), κάλλιστον εὐστόχοισιν ἐξηρημένον Weston,
 cum scholiasta interpretati: *optime a sollertibus hominibus excogitatum*, Praxagoram
 autem lucernam quam alloquitur manu tenere rati. Sed *signum* datura est (vs. 6);
 quod multo aptius fiet si ex edito loco (in domus pariete) eam suspendat.
 Molesta vero ei foret lucerna sequentia declamanti, si manu tenere eam pergeret.

3. σὰς R] δισὰς Γ.

4. ὕπο Kuster] ἄπο R.

2. κάλλιστα] *percommode, quam maxime
 opportune*. Sic positivus καλῶς usurpatur
 infra ¹⁾, ubi ἔχω... καλῶς valet: *bene
 factum quod... habeo* ²⁾. Cf. etiam locutio
 κατὰ τύχην τινὰ et similes ³⁾.

— εὐσκόποισιν] dicuntur εὐσκοπα loca
 unde liber patet prospectus, et ipsa igitur
 conspiciua ⁴⁾. Cf. Homericā: ἐν περι-
 φαινομένῳ ⁵⁾, περισκίπτω ἐνὶ χώρῳ ⁶⁾.

— ἐξηρημένον] *suspensum* ⁷⁾.

3. Nam et humiles natales et splendidi-
 dam sortem tuam enuntiabo.

4. Nihil insoliti habet particula γὰρ
 iterata ⁸⁾.

— δύμης] vox poetica ⁹⁾.

5. In naribus ¹⁰⁾ splendidum solis mu-
 nus ¹¹⁾ habes, i e.: nares tuae solis of-
 ficio funguntur, solis enim instar lucem
 edunt. Dixeris de Lampo aliquo vel
 Phaëthonte Solis equo sermonem fieri,
 vel de Hiobi illa belua, cuius nares

fulmen habent; sed humiliter quid signifi-
 ficatur. Cui ioco favebat sermo quotidi-
 dianus, in quo verbum προμύσαι, proprie
 emungere significans, etiam de lucernae
 luce excitanda dicebatur ¹²⁾. Item no-
 strates, olim certe, nam cum re ipsa
 fere locutio iam obsolevit ¹³⁾.

6. Da (sodalibus) signum quod inter nos
 convenit. Lucernam in pariete suspen-
 dit, ne ceterae mulieres per nocturnas
 tenebras a scopo aberrent.

7—11. Tu enim sola fida satis, quippe
 quam arcanorum sociam habere soleamus. —
 Sic apud Meleagram poetam puella de-
 relicta lucernam citat testem iurisiu-
 randi, quo obstrinxit se ei iuvenis ¹⁴⁾.
 Cf. etiam Demosthenis dictionum mor-
 dacissimum, qui Pytheae „*ipsius senten-
 tias ellychnia redolere*“ perhibenti „ὄ
 ταῦτά γὰρ“ respondit „ἐμοὶ καὶ σοὶ ὁ
 Πυθία ὁ λύχνος σύνοιδε“ ¹⁵⁾.

¹⁾ Vs. 1150, *opportune* Ter. Phorm. IV 3, 74. — ²⁾ Nos: *mooi zoo, ik heb al...* —
³⁾ Vid. vs. 114. — ⁴⁾ Xen. Cyr. VI 3 § 2 Aristot. H. Anim. IX 41 § 3. — ⁵⁾ Hom.
 ε 476. — ⁶⁾ Hom. α 426 x 211, 253 § 6. — ⁷⁾ Verbum redit vs. 494 Pac. 470
 Athen. 582c Aesch. Prom. 711 (?), simplex Pac. 1247. — ⁸⁾ Vid. ad Lys. 1183. —
⁹⁾ Vid. ad Nub. 407. — ¹⁰⁾ De voce μνκτῆρσι vid. ad Ran. 893. — ¹¹⁾ Eur. Hipp.
 107 Herc. 845 El. 998 Iph. T. 776 Aesch. Eum. 419 Hes. Theog. 203. Vid. etiam
 Thesm. 112. — ¹²⁾ Vid. Vesp. 249. — ¹³⁾ De pit snuiten, snuiter (to snuff, moucher
 etc.). — ¹⁴⁾ Meleagr. epigr. 71. — ¹⁵⁾ Plut. Demosth. 8.

- καὶ ἐν τοῖσι δωματίοισιν Ἀφροδίτης τρώπων
 10 πειρωμέναισι πλησίος παρασταταεῖς,
 λορδομένων τε σωμάτων ἐπιστάτην
 ὀφθαλμὸν οὐδεὶς τὸν σὸν ἐξείργει δόμων.
 μόνος δὲ μηρῶν εἰς ἀπορρήτους μυχοὺς
 λάμπεις, ἀφεύων τὴν ἐπανθοῦσαν τρίχα·
 15 στοάς τε καρποῦ βακχίου τε νάματος
 πλήρεις ὑποιγνύσαισι συμπαρασταταεῖς,
 καὶ ταῦτα συνδρῶν οὐ λαλεῖς τοῖς πλησίον.
 ἀνθ' ὧν ξυνείσει καὶ τὰ νῦν βουλευμάτα,
 ὅσα Σκίροις ἔδοξε ταῖς ἑμαῖς φθλαῖς.

9. πλησίος Γ'] -ως B, -ον A (ut Ran. 969). Cf. vs. 297 Lys. 471.

10. ἐπιστάτην] ἐπισκοπον Blaydes.

11 sq. Ordine inverso scripsit B, sed errorem sustulit corrector.

12—14. Fortasse praestat μόνος τε vs. 12. Blaydes vero στοάς δὲ (R τε) vs. 14 mavult.

16. συνδρῶν] συνορῶν Meineke, vHerwerden καὶ ταῦθ' ὄρῶν οὐκ ἐκλαλεῖς (ἐκφέρεις mavult Blaydes). Cf. Thesm. 306.

17. ξυνείσει (συν.) Bisetus] συνοίσει R. Idem vitium est Soph. Phil. 1085 Aesch. Suppl. 243 (r).

8. δωματίοισιν] cubiculis ¹⁾.

9. παρασταταεῖς] verbum, cuius compositum συμπαρασταταεῖν paucis abhinc versibus extat ²⁾, sublimiori potissimum dictioni est accommodatum ³⁾.

10. λορδομένων] incurvandi hoc verbo motus lascivos saepius significarunt comici ⁴⁾, apud quos etiam Λόρδων impudicitiae quidam daemon commemoratur ⁵⁾.

11. δόμων] vox vere tragica ⁶⁾.

12 sq. Nunc quoque res humillima ⁷⁾ verbis indicatur cothurnatis: ἀπορρήτων arcano ⁸⁾, ἐπανθοῦσιν ⁹⁾.

14. Sic decore indicantur τὰ τῶν ἀλφίτων καὶ τοῦ οἴνου ταμίαια ¹⁰⁾. Vox καρπός

fruges, frumentum significat ¹¹⁾. Adiectivo βακχίω pro βακχίω etiam Sophocles est usus ¹²⁾.

15. Τυμ quoque, cum clam viris farinae vel vini aliquid — hoc potissimum! — detrahimus, tu nobis praesens ades ¹³⁾.

16. συνδρῶν] lucerna, quam veluti fidam aliquam sodalem alloquitur Praxagora, particeps fingitur furtorum quibus adest; nempe quantum in se est furanti opem fert, lumen praebendo.

17. ξυνείσει] sic in Lysistrata „ἔ ξύν-οιδεν ἢ κὺλιξ” dicuntur consilia quae iureiurando „per poculum meri Thasii” sunt confirmata ¹⁴⁾.

18. Cf. feminarum decretum quod in

¹⁾ Cf. vs. 627 et vid. ad Ran. 100. — ²⁾ Cf. vs. 15. — ³⁾ Vid. ad Ran. 385. —

⁴⁾ Cf. Ar. fr. 140 Mnesimach. 4⁵⁵. — ⁵⁾ Plat. com. fr. 174 (ad Eq. 634 sqq. allatum). — ⁶⁾ Vid. ad Ach. 450. — ⁷⁾ Cf. Thesm. 216. — ⁸⁾ Vid. ad Ran. 362. —

⁹⁾ Vid. ad Nub. 978. — ¹⁰⁾ Recte schol. — ¹¹⁾ Vid. ad Nub. 1119. — ¹²⁾ Soph.

Trach. 704. — ¹³⁾ Vid. ad Thesm. 424 et 556, de verbo ὑποιγνύσαι etiam ad

Eq. 47. — ¹⁴⁾ Lys. 841.

20 ἄλλ' οὐδεμίᾳ πάρεστιν ὧν ἦκειν ἐχρῆν·
καίτοι πρὸς ὄρθρον γ' ἐστίν, ἣ δ' ἐκκλησία
αὐτίκα μάλ' ἔσται, καταλαβεῖν δ' ἡμᾶς ἔδρας

19. ὧν Blaydes] ἄς R.

21. δ' ἡμᾶς] δὲ τὰς Blaydes.

Thesmophoriazasis recitatur ¹⁾. Illud quod nunc dicit Praxagora consilium, inierunt mulieres *Sciris*, quod solae sine viris sollemne obibant ²⁾.

19. Item *Lysistrata* illa fabulae initio: πῦν δ' οὐδεμίᾳ πάρεστιν ἔταυθοῖ γυνή ³⁾.

20 sq. Legitimum hoc erat tempus concionis habendae ⁴⁾.

21—23. Constr.: ἡμᾶς τὰς ἑταίρας δεῖ καταλαβεῖν ἔδρας κτῆ., nos autem, quae *sodalitium* fecimus, oportet sedes capere ⁵⁾ neque dum *considimus* conspici. Quod cur nemine advertente fieri debeat, eo igitur tempore quo viri nondum in *Pnycem* convenerint, intellectu haud difficile, et infra *Praxagora* dicit aperte ⁶⁾; accedit quod *primas* sive *optimas* sedes, *prytanibus* et oratorum suggestui proximas, mulieres cupiunt occupare. *ἑταίρας* autem dicit feminas quae ad rem publicam evertendam nunc coniuraverunt ⁷⁾, quemadmodum *virorum* *sodalicia* indicari solebant vocibus *ἑταίροις* et *ἑταιρῆις*. Haec omnia perspicua; sed interseritur versus, quo spectatori in mentem revocatur res ipsis tunc temporis satis nota, nobis vero plane ignota. Cuius autem haec legenti redit in memoriam loci *Ranarum*, ubi *Hegelochi* ridetur illa „*mustela*“ ⁸⁾, et priscis quoque interpretibus rediisse testari videntur verba scholii: „οὗτος φαίνεται“ — certi igitur nihil habebant compertum — „ἄποκρινόμενός ποτε εἰρηκίνας ἔδρας ἐν δράματι καὶ ἐσκόμφθαι διὰ τὸ κακίματον.“ De *tragoedia* tamen quod dicit *anonymus*

hic grammaticus, veri est dissimile, quoniam voce *ἔδρας* inde ab *Homero* poetae sunt usi ⁹⁾. Nisi forte, quod fere suspicor, loco alieno hic versus legitur, post versum autem 1 aut 2 collocandus est: „ὦ λαμπρὸν ὄμμα κτῆ., ὡς *Phyromachos* τότ' εἶπε κτῆ.“, ut tragici cuiusdam poetae aut *histrionis* illic rideantur *ampullae*. Quae si minus probabilis videtur coniectura, vulgatam ita licet interpretari ut sumamus spectatori in mentem revocari vocem quae in *concione* nuper audita *cachinnos* dedisset, cum orator aliquis popularis in *optimates* invectus „τὰς ἔδρας πᾶν ἑταίρων“ sive *prima concionantium subaellia* a nobilitatis *sectariis* occupata commemorasset, *sourra* autem quidam ea verba detorsisset eis τὸ κακίματον. Sic in *Nubium* exitu „τὴν ἔδραν τῆς *Σελήνης* σκοπεῖσθαι“ ambigue et minime innocenter dicitur ¹⁰⁾, et plus etiam prodest collatus *Aeschinis* locus, ubi cives in *concione* aliquando risu emortui esse dicuntur, cum orator quidam usus esset verbis quae ambigua viderentur ¹¹⁾. — *Comparetti* suspicatur *Phyromachum* mulieres aliquando in *concione* „*ceteras istas*“, τὰς ἑτάρας, contemtim vocasse. *Willems* vero sic disputat: „il „*nous* faut, dit elle, nous emparer des „*places* que *Phyromachos* naguère, s'il „*vous* en souvient, appela, les autres“ „[textuellement: les courtisanes], et y „*siéger* sans être reconnues.... On imagine sans grand effort que... ledit „*Phyromachos*, probablement un obscur

¹⁾ Thesm. 372 sqq. — ²⁾ Cf. Thesm. 834. — ³⁾ Lys. 4. — ⁴⁾ Vid. ad Ach. 19 sq. Vesp. 595. — ⁵⁾ Locutio καταλαβεῖν ἔδρας vs. 86 redit. — ⁶⁾ Vs. 93—97. — ⁷⁾ Recte *Bergk*: *factiosas*. Vid. autem ad Lys. 701. — ⁸⁾ Ran. 303 sq. — ⁹⁾ Cf. autem Av. 216 Lys. 345 Thesm. 889. — ¹⁰⁾ Nub. 1507. — ¹¹⁾ *Aeschin.* I § 82—84; vid. ad Av. 506 sq.

ὡς Φυρόμαχος τότ' εἶπεν, —

(ad spectatores:)

εἰ μέμνησθ' ἔτι, —

δεῖ τὰς ἑταίρας καὶ ἐγκαθίζομένας λαθεῖν.

(Paullisper expectat.)

τί δῆτ' ἂν εἴη; πότερον οὐκ ἐρραμμένους

25

ἔχουσι τοὺς πάγωνας, οὓς εἴρητ' ἔχειν;

ἢ θαυμάτια τάνδρεῖα κλεψάσαις λαθεῖν

22. ὧς] ὡς Brunck; quem verum vidisse suspicor, post versum autem 1 aut 2 hunc trimetrum libenter collocaverim equidem. || Φυρόμαχος R] Σφυρ. schol. R, item Γ; Κλεόμαχος alii in schol. *Phyromachus* nomen extat Alex. fr. 221¹⁶ Euphron. 8⁶ CIA. II 934 (Dittenb. Syll. 164⁶⁵) alibi in inscriptionibus (Kirchner Prosop. 15052—15058). Vid. ad Plut. 1131. || *τότ' ποτ' R. Vid. ad Plut. 834.

23. Post ἑταίρας in R legitur πῶς, idem ante λαθεῖν in ΑΓ; delevit Bergk. Iunt. ἑτέρας πῶς, vVelsen δ' ἑτέρας πῶς (coll. vs. 281). Priscam lectionem esse -αι- appareat e scholio R ad hunc versum, nec non e scholio quod in Γ versui 1 est adscriptum, ad hunc autem versum pertinet. Grammatici quidam ibi dicuntur versum hunc in suspicionem adduxisse, quod meretrices concionibus non adfuerint; quibus alius oblocutus negat comici verbis id inesse. Nam sic interpretor scholii verba: „ὀποπεύεται δὲ ὁ λαμβος ἢ (l. ὑπὸ) τοῦ Ἀγάθωνος ἢ τοῦ Δικαιογίνους διὰ τὰς ἑταίρας ἐγκαθίζομένας (cod. καταγιζομένας). πρὸς δ' οὐδὲν εἶπεν, ἀλλὰ μόνον οὖν τὰς ἑταίρας δεῖ πῶς": suspectum hunc versum habet...?.. vel...?.. propterea quod meretrices in concione adesse dicantur; sed poeta nihil quod eo tendat dixit, sed tantummodo debere eas ibi nescio quomodo adesse." || καὶ ἐγκαθίζομένας κωλαθίζομένας R, καταγιαζομένας ΓΑ, καταγιζομένας schol. Γ ad vs. 1. Verum praebet versus 98. Scaliger scripsit ἐγκαθίζομένας, sed dum sedem capiunt lateant mulieres oportet; cum sederint, ab omnibus qui dein confluent cernantur liebit, nec fieri poterit quin cernantur. Cf. Cratin. fr. 278: εἰ πρώτος ἴλθοις κἂν καθίξασθαι λάβοις.

24—26. Habet R, om. ΓΑ; cuius erroris causa fuit homoeoteleuton.

26. ἦ] εἰ R.

„politicien, ait désigné les places en question du nom de „les autres”, mais que par un lapsus, au lieu de ἑτέρας, „il ait prononcé ἑταίρας. Supposez un „Français qui aurait dit „les autres” pour „les autres” 1). — Nihil tribuo scholii parti posteriori, ubi (4) phyromachus dicitur „ψήφισμα εισηγήσασθαι ὥστε τὰς γυναῖκας καὶ τοὺς ἄνδρας χωρὶς καθίξασθαι καὶ τὰς ἑταίρας χωρὶς τῶν ἑλευθέρων.” Quae qui scripsit e nostro loco parum

intellecto effecisse videtur, certamina autem tragica vel musica cogitabat, nisi plane desipiebat.

23. ἐγκαθίζομένας] infra redit verbum 2). Inest notio *furtim* vel *per fraudem occurrandi*.

24. ἐρραμμένους] barbas facticias, quas ἑμέλλομεν ῥάψασθαι 3).

26. Similia sunt Calonicae verba initio fabulae Lysistratae: χαλεπή τοι γυναῖξιν ἕξοδος 4).

1) Vid. AWillems „Alb. gratulat. vHerwerden” p. 255—257. — 2) Vs. 98; praeterea vid. ad Thesm. 184. — 3) Vid. Eq. 784 Nub. 538. — 4) Lys. 16.

ἦν χαλεπὸν αὐταῖς; — ἀλλ' ὀρῶ τονδί λύχνον
 προσιόντα. φέρε νυν ἐπαναχωρήσω πάλιν,
 μὴ καὶ τις ὢν ἀνήρ ὁ προσίων τυγχάνη.

(In angiportum recedit. — A parte dextra prodit mulier lucernam tenens, quam aliae nonnullae comitantur. Scipiones habent omnes, calceos viriles tenent manu, pallia brachio iniecta gestant.)

SCENA SECUNDA.

Praxagora, Mulier I.

ΓΥΝΗ Α.

(ad sodales:)

30 ὦρα βαδίζειν, ὡς ὁ κήρυξ ἀρτίως
 ἡμῶν προσιουσῶν δεύτερον κεκόκκυκεν.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

(secum:)

ἔγὼ δέ γ' ὑμᾶς προσδοκῶς ἐργήγορα
 τὴν νύκτα πᾶσαν. — ἀλλὰ φέρε τὴν γείτονα
 τήνδ' ἐκκαλέσωμαι, θρυγονῶσα τὴν θύραν.
 35 δεῖ γὰρ τὸν ἄνδρ' αὐτῆς λεθεῖν.

(Iannam vicinam scalpit digitis. — Ostio aperto prodit alia mulier habitu virili et scipionem tenens.)

27. ὀρῶ Γ] ὀρᾶι R.

29. τυγχάνη(ι) Β] -ναις R.

30. Paragraphum habet R, γυνή τις Α, κήρυξ Γ. Vs. 30 sq. Choro dat Bergk.

31. προσιουσῶν Bentley] προσιόντων R. Cf. vs. 483.

32. ἐργήγορα Weise] ἐργηγορεῖν R, ἐργηγόρη (ἡγρ., cf. Plut. 744) Porson. Perfectum praefero, quoniam etiam nunc est nox.

34. θρυγονῶσα R] τρυγονῶσα lemma schol. R, Γ Suid. s. v., τρυγανῶσα Α, θρυγανῶσα Bentley, θυργανῶσα Bergk, coll. Hes. s. v. θρυγανξ et θυργανᾶν.

27. τονδί] ecce. Omittitur articulus huiuscemodi locis ¹⁾.29. μὴ καὶ] saepius infra hae particulae redeunt iunctae ²⁾.30. ὦρα] tempus est ³⁾.— ὁ κήρυξ... κεκόκκυκεν] gallum haec mulier praeconis nomine iocose ornat, ut qui in concionem iam eundum esse cantu matutino modo ipsi nuntiaverit ⁴⁾.Of. verba mulierculae apud Herodam: „ἴτερον δεῦτε (ο Aesculapie ceteraque numina) | τοῦ ἀλέκτορος τοῦδ', θενειν' οἰκίης τοίχων! κήρυκα θύου, τὰπίδιορπα δέξαισθε” ⁵⁾.34—36. Verbum θρυγονᾶν alibi non obvium a scholiasta recte explicari „ἡσύχως κνήν” ⁶⁾ docet contextus. Verbum κνήνιν, unde ductum est κνήμα, legitur in Thesmophoriazasis ⁷⁾.

¹⁾ Vid. ad Nub. 60. — ²⁾ Vs. 286 et 495; praeterea vid. ad Thesm. 580. — ³⁾ Vid. ad Vesp. 242. — ⁴⁾ Cf. vs. 390 sq. et de verbo κοκκύσαι vid. ad Ran. 1380. — ⁵⁾ Herod. Mimiamb. IV 11 sqq. — ⁶⁾ „κνήσασ” habet R pro „κνήσασ”. — ⁷⁾ Thesm. 481.

SCENA TERTIA.

Praxagora, Mulieres I et II.

ΓΥΝΗ Β.

ἤκουσά τοι

ὑποδουμένη τὸ κνῦμά σου τῶν δακτύλων,
 ἅτ' οὐ καταδαρθοῦς'. ὁ γὰρ ἀνὴρ, ὃ φιλάτη, —
 Σαλαμίνιος γὰρ ἐστὶν ᾧ ξύνειμ' ἐγώ, —
 τὴν νύχθ' ὄλην ἤλαυνέ μ' ἐν τοῖς στρώμασιν.
 ὥστ' ἄρτι τουτὶ θοιμάτιον αὐτοῦ ἔλαβον.

40

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

καὶ μὴν ὄρω καὶ Κλειναρέτην, καὶ Σωστράτην
 παροῦσαν ἤδη τήνδε, καὶ Φιλαινέτην.

(Alta voce appropinquantes compellans:)

οὐκ οὖν ἐπέξεσθ'; ὥς Γλύκη κατώμοσε
 τὴν ὀστέτην ἤκουσαν ἡμῶν τρεῖς χοῶς

40. (ε)λαβον R²] λαβών R¹, λαβών Γ.

41 sq. Praxagorae dedit Reiske; in R proximis continuantur, Mulieri I tribuit Γ.

42. παροῦσαν] προσιοῦσαν Ald. non male (cf. vs. 28, 31, 52 Lys. 65), παριοῦσαν Dindorf; cum tamen Praxagora (vel quaecunque nunc loquitur) τήνδε dicere non possit nisi eam quae prope adsit, lectio tradita suspecta mihi non est.

43—45. Choro (Coryphaeo) tribuit Bergk.

43. Habet R, om. Γ.

44 sq. ἡμῶν... οἴνου Richards] οἴνου... ἡμῶν R, οἴνου... ἡμῶν schol. Ach. 960, οἴνου... ἡ μὴν Meineke.

37 sq. γὰρ... γὰρ] repetitio non rara ¹⁾).

38 sq. Similem iocum hoc nomen gentile praebet in Lysistrata ²⁾. Sunt hi λάθριοι ἄρτιμοι illi, quorum fit mentio in ludicro oraculo apud Platonem comicum ³⁾. Idemque volebat Pittacus verbis usus ambiguus, cum hospiti uxorem ducturo commendavit illud: „τὴν κατὰ σαντὸν ἔλα” ⁴⁾, i. e.: „τὸ κηδεύσαι καθ' ἑαυτὸν ἀριστεῖναι μακροφῶ”, ut Oceanides loquuntur apud Aeschylum ⁵⁾.

40. Ita ut nunc demum ⁶⁾ eius veste potiri poterim.43. Glyce igitur tunc, cum Scira sunt habita, praevit insiurandum, quo obstrinxerunt se mulieres, perinde atque Lysistrata in fabula quae ab hac est denominata ⁷⁾44 sq. Vino et cicere multabitur quae postrema venerit. Erat nimirum cicere tostum inter τὰ τραγήματα Atheniensium τῶν ὀλιγοσίων ⁸⁾. Nunc autem voci ἐρε-

1) Vid. ad Lys. 1183. — 2) Lys. 59 sq. — 3) Plat. fr. 4. Cf. infra vs. 1082. —

4) Vid. Callim. epigr. 1. — 5) Aesch. Prom. 890. — 6) Vid. ad Lys. 71. — 7) Lys. 209 sqq.; cf. etiam Theom. 295 sqq. — 8) Cf. vs. 606 Pac. 1136 Plat. Rep. 372c etc.

45 οἴνου ἀποτελεσειν καὶ ἐρεβλυθῶν χολίκα.

ΓΥΝΗ Β.

τὴν Σμικυθίωνος δ' οὐχ ὄρεξ Μελιστήχην
σπεύδουσαν ἐν ταῖς ἐμβάσιν; καίτοι δοκεῖ
κατὰ σχολὴν παρὰ τάνδρως ἐξελεθεῖν μόνη.

ΓΥΝΗ Α.

50 τὴν τοῦ καπήλου δ' οὐχ ὄρεξ Γευσιστράτην,
ἔχουσαν ἐν τῇ δεξιᾷ τὴν λαμπάδα;

45. (ἐ)ρεβλυθῶν R] -vθου Γ.

46. δ' R] om. Γ.

47. καίτοι Cobet] καὶ μοι R, κάμοι Bergk, Praxagorae tribuens verba κάμοι — μόνη.

48. μόνη] μόλις vVelsen.

βλυθῶ nequitiae subest aliquid ¹⁾. Hand absimiles sunt dirae quibus Lysistrata illa se sociasque devovet ni fidem servarint ²⁾.

46. τὴν Σμικυθίωνος] mente supple: uxorem ³⁾.

— Μελιστήχην] nomen etiam e Creta cognitum ⁴⁾. Brevior fuit forma Βλιστήχη vel Βλιστήχης ⁵⁾: ut μ(ε)λιττ- in βλίττειν ⁶⁾, sic Μ(ε)λιστ- in Βλιστ- abiit.

47. σπεύδουσαν ἐν ταῖς ἐμβάσιν] pleraeque feminae soles manu tenent ⁷⁾, haec vero — ut mulier II ⁸⁾ — iam induit, nunc autem ceteris risum movet trepidans et lentius tamen procedens, cum natent eius pedes in calceis virilibus ⁹⁾.

48 sq. „Quamquam sola ea est quae per otium a marito abire posse videatur” sive: „quamquam eam solam otio affluere ferunt si sine marito foras prodire velit.” Smicythionem — quisquis fuit — ob uxorem parum sedulo custo-

ditam famosum fuisse ex his verbis discimus, iocandi autem occasionem praebet vox ambigua σχολή otium ¹⁰⁾: peccandi libertate qualibet istam mulierculam frui ferebat rumor, cui σχολῆ ludicre nunc opponitur insolita eius σπουδή. — In scholio perperam „κατὰ σχολῆν” redditur adverbio μόλις. Id dicebatur „σχολῆ” ¹¹⁾, sed apud nostrum σχολῆ non reperitur.

49. Γευσιστράτην] aptum cauponae est nomen a gustando ductum.

50. τὴν λαμπάδα] lucernas habent ceterae mulieres ¹²⁾, ut pueri in Vespis ¹³⁾; quae domi iis erant praesto. Geuistratē vero, quasi pompam sollemnem esset actura ¹⁴⁾, e mariti taberna detraxit unam e facibus, quas ille venales habebat, ut assolebant cauponae ¹⁵⁾. Cuius lumen clarius aliquando fuisse quam ellychniorum, etiamsi τῶν παχίων ἐνθάτιν mulieres, facile nobis fingimus.

¹⁾ Cf. Ach. 801 Ran. 545 (Plat. fr. 174¹⁴⁾, etiamne infra vs. 606? — ²⁾ Lys. 295. — ³⁾ Vid. ad Eq. 449. — ⁴⁾ Vid. Collitz. 5008. — ⁵⁾ Clem. Alex. Protrept. § 48 (p. 42 Pott.). — ⁶⁾ Vid. ad Eq. 794 Nub. 1001. — ⁷⁾ Vid. vs. 269. — ⁸⁾ Vs. 36. — ⁹⁾ Sic Georgiewski apud Sobolewskium Praep. p. 131. — ¹⁰⁾ Ach. 409 Nub. 221 Thesm. 376 Plut. 282. Recte Brunck. — ¹¹⁾ Soph. Ant. 390 Plat. Protag. 330 e Rep. 354 e etc. — ¹²⁾ Vid. vs. 1 et 27. — ¹³⁾ Vesp. 230 sqq. — ¹⁴⁾ Thesm. 101, 917 etc. — ¹⁵⁾ Lys. I § 24 Nicostat. fr. 22; of. Nub. 614.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

καὶ τὴν Φιλοδωρήτου γε καὶ Χαιρητάδου
ὄρω προσιούσας καὶ ἑτέρας πολλὰς πάννυ
γυναῖκας, ὅ τι πέρ ἐστ' ὄφελος ἐν τῇ πόλει.

ΓΥΝΗ Α.

55

καὶ πάννυ τάλαιπώρως ἔγωγ', ὃ φιλάτη,
ἐκδραῖσα παρέδον. ὁ γὰρ ἀνὴρ τὴν νύχθ' ὄλην
ἔβηττε, τριχίδων ἐσπέρας ἐμπλήμενος.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

κάθησθε τοίνυν, ὡς ἂν ἀνέρωμαι ταδί
ὕμᾱς, ἐπειδὴ ξυλλελεγμέναις ὄρω,
ὅσα Σκίροις ἔδοξεν εἰ δεδράκατε.

ΓΥΝΗ Α.

60

ἔγωγε! πρῶτον μὲν γ' ἔχω τὰς μασχάλας
λόχμης δασυτέρας, καθάπερ ἦν ξυγκείμενον'
ἔπειθ', ὀπόθ' ἀνὴρ εἰς ἀγορὰν οἴχοιτό μου.

51—53. Uni (Praxagorae Γ') tribuit R; versum 51 praecedenti personae continuat Ald.

51. γε Meineke] τε R.

54—56. Post vs. 48 collocat Meineke. *An post vs. 41 sunt inserendi?

57. ἂν ἀνέρωμαι Dawes] ἀνείρωμαι R, ἂν εἴρωμαι Γ. || ταδί] τάδε R.

62. ὀπόθ' ἀνὴρ] ὀπόθ' ἀνὴρ R, ὀπότ' ἀνὴρ Γ. Gliscens hic et infra vs. 877 depre-

51. Post alterum καὶ articulus τὴν negligentius est omissus¹⁾.

53. ὅ τι πέρ ἐστ' ὄφελος] i. q.: πάσας ὀπίρ ἐστί τι ὄφελος²⁾. Item apud Xenophontem: παμπληθεῖς ἀπέκτειναν ἀνθρώπους καὶ ὅ τι περ ὄφελος ἦν τοῦ στρατεύματος³⁾.

56. ἔβηττε τριχίδων... ἐμπλήμενος] ορπλεῖται⁴⁾ cena nimis ampla, ut olim Philocleon⁵⁾. Suavis est homo in scholiis perhibens proprium id esse τὰς τριχίαις sive pisciculi⁶⁾, ut *tussim* excoitent. Rectius opinor eo fere sensu quo ἐργυγάνειν nunc βῆττειν acceperis.

58. ξυλλελεγμέναις] e magistratum et praeconum verbis conceptis desumptum habet prisicum perfectum -λίλεγμαι, ut infra -λίλημμαι⁷⁾. In vita communi dicebant ξυτείλχθαι⁸⁾.

59. ὅσα Σκίροις ἔδοξεν] eadem verba quae supra⁹⁾.

60 sq. Rei causa apparet infra¹⁰⁾. Inde a Sciris ἀπαράτιτοι εἰσιν αἱ γυναῖκες¹¹⁾.

61. Λόχμης] eadem comparatio est in Lysistrata¹²⁾.

62—64. *Rure* habitat quae nunc loquitur mulier aliaeque multae ex iis

¹⁾ Item Thesm. 491 Ran. 773. — ²⁾ Vid. Plut. 1152. — ³⁾ Xen. Hel¹⁾. V 3 § 6. — ⁴⁾ Vid. ad Eq. 935. — ⁵⁾ Vid. ad Vesp. 1127. — ⁶⁾ Vid. ad Eq. 645. — ⁷⁾ Vid. vs. 1090. — ⁸⁾ Vid. Av. 294. — ⁹⁾ Vid. vs. 18. — ¹⁰⁾ Vs. 266 sq. — ¹¹⁾ Cf. Ran. 516. — ¹²⁾ Lys. 800.

ἀλειψαμένη τὸ σῶμ' ὄλον δι' ἡμέρας
ἐχραινόμενην ἐστῶσα πρὸς τὸν ἥλιον.

ΓΥΝΗ Β.

- 65 καὶ ἔγωγε! τὸ ξυρὸν δέ γ' ἐκ τῆς οἰκίας
ἐρριψα πρῶτον, ἵνα δασυνθείην ὅλη,
καὶ μηδὲν εἶην ἔτι γυναικί προσφερέης.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

ἔχετε δὲ τοὺς πάγωνας, οὓς εἴρητ' ἔχειν
πάσαισιν ἡμῖν ὁπότε συλλεγοίμεθα;

ΓΥΝΗ Α.

(barbam quam manu tenet ostentans:)

- 70 νῆ τῆν Ἐκάτην, καλὸν γ' ἔγωγε τουτουί.

ΓΥΝΗ Β.

καὶ ἔγωγ' Ἐπικράτους οὐκ ὀλίγω καλλίονα.

henditur vitium, quod passim in eiusmodi locos irrepsit (vid. ad vs. 119). || ἀγοράν] τὸν ἀγρὸν vHerwerden (coll. Pac. 1318), sed vid. vs. 281 et comment. || μου] μοι mavult vVelsen.

64. ἐχραινόμενην Bergk coll. Phrynicho Bekk. Anecd. p. 72] ἐχλαινώμενη R (τ, vid. Ach. 976 Lys. 386).

65. δέ γ' γάρ Meineke, sed vid. comment.

66. πρῶτον] πρῶτην Meineke; at dudum (πάλαι) potius quam nuper expectatur.

69. ἡμῖν Γ] ὑμῖν R.

70. καλὸν γ' R] καλὸν Γ, τὸν καλὸν Dawes.

quae confluxerunt ¹⁾; nam et nunc, ut olim, ἐν τοῖς — vel potius ἐν ταῖς — γεωργοῖς πᾶν τὸ πρᾶγμά ἐστιν ²⁾. Urbem quoties visebat eius maritus ubi fruges lanamve venderet ³⁾, illa operam dabat ad solem nigresceret, quoniam λευκῶν ἀνδρῶν οὐδὲν ὄφελος ⁴⁾, nedum λευκαὶ γυναικίς; reipublicae prodesse possint. Non tamen brevi temporis spatio potuit corrigi id quod per totam vitam fuisset peccatum, itaque *sepis* glabris et pallidis similes ipsae iam sibi videntur mulieres ⁵⁾, pro *sutoribus* in tabernarum umbra degentibus habentur a veris viris ⁶⁾.

68. δι' ἡμέρας] per totum diem ⁷⁾.

64. Sic apud Lucianum perhibet Iuppiter multos iam sutores et fabros scipione peraqua sumtis καὶ τὸ σῶμα πρὸς τὸν ἥλιον — i. e. *solis radiis expositos* ⁸⁾ — εἰς τὸ *Αἰθιοπικὸν ἐπιχρᾶνάντας* pro philosophis se gerere ⁹⁾.

65 sq. *Novacula autem ne toleravi quidem intus*. Quo magis hirsuta fierem, nihil reliqui intentatum: nedum pilos, quos ipsa praebibat natura, arte abstulerim! — *Novacula mulierum, non virorum, erat instrumentum* ¹⁰⁾.

71. *Epicrate pulcriorem barbam sibi*

¹⁾ Vid. vs. 243, 278—281, 300. — ²⁾ Cf. Eq. 805 Pac. 511. — ³⁾ Cf. Ran. 1350. — ⁴⁾ Vid. ad Ran. 1092 Lys. 80—82. — ⁵⁾ Vs. 126 sq.; cf. etiam vs. 554 (?). — ⁶⁾ Vs. 385—387. — ⁷⁾ Vid. ad Nub. 1053. — ⁸⁾ Vid. ad Nub. 198. — ⁹⁾ Lucian. XLVII § 6. — ¹⁰⁾ Vid. ad Thesm. 218.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

(ad ceteras:)

ὕμεις δὲ τί φητέ;

(Nutu affirmant omnes.)

ΓΥΝΗ Α.

φασί· κατανεύουσι γάρ.

72. κατανεύουσι γάρ Γ] κατανεύει γ' ὄν R (litterae ou loco motae).

esse ait haec mulier, comparatione usa compendiaria ¹⁾. Saepius de ingenti Epioratis barba iocati sunt aequales, et voce cothurnata „ἀναξ ὑπήνης... σακσφόρος” dicebatur ille apud Platonem comicum ²⁾, qui in eum eiusque sodales scripsit *Legatos* fabulam. Gratia et auctoritate apud populum plurimum valebat, fuit enim inter eos qui anno 408 restituerunt imperium populare et multis videbatur „vir gravis et probus et patriae salutis invigilans”, ut Demosthenis verbis utar ³⁾. Sed cum exarsit bellum Corinthiacum, fuere qui per Timocratem Rhodium corruptum perhiberent ⁴⁾; non tamen Xenophon eum commemorat, ubi recenset nomina eorum quibus Timocrates pecuniam dederit, verissimum autem est quod addit Xenophon, opus non fuisse auro Persico ut ad foedus adversus Spartam ineundum permoverentur Athenienses ⁵⁾. Constat vero Epiceratem legatum Susa missum et a rege honorificentissime cum ceteris legatis exceptum esse; qua de re haec leguntur apud Plutarchum: „Ἐπικράτους... τοῦ σακσφόρου ⁶⁾ μήτ' ἀρτουμένου δάρα δέξασθαι παρὰ βασιλέως ψήφισμά τι γράψαι ⁷⁾ φάσκοντος ἀντὶ τῶν ἐννία ἀρχόντων χειροτονεῖσθαι κατ' ἐνιαυτὸν ἐννία πρίσβεις πρὸς βασιλεία τῶν δημοτικῶν

καὶ πενήτων, ὅπως λαμβάνοντες εὐπορῶσιν, ἐγίλασεν ὁ δῆμος” ⁸⁾. Quae sive revera aliquando in populi concione iocatus est Epicrates, sive e Platonis comoedia fluxere, quod propter ludicrum epitheton σακσφόρον suspicetur quispiam ⁹⁾, id quidem videmus *flagitii* Epiceratem apud Plutarchum non insimulari; nam aliud est legatum a rege dona accipere honoris causa et more Persico, aliud pecunia barbara corruptum legationem male gerere. Itaque non est quod miremur incolumem evasisse teste Hegesandro III ante C. n. saeculi scriptore ¹⁰⁾: — in ius non est vocatus, opinor, neque potuit vocari. Brevi ante fabulam nostram scenae commissam Spartam legatus est missus, unde redux pacem iam suadebat ¹¹⁾, et paucis mensibus post commendavit „pacem Antalcidae”, id est: pacem a rege Persarum hoc tempore primum propositam, quae postmodo, cum rata esset facta, pax Antalcidae est dicta ab historiarum scriptoribus ¹²⁾; quam ob causam dein accusatus et damnatus in exilium abiit ¹³⁾. Idemne sit is in quem Lysias orationem scripsit aut scripsisse fingitur — nam sunt qui spurium ducant — non liquet ¹⁴⁾. Si est, saepius in ius vocatum sed semel et iterum absolutum statuamus necesse ¹⁵⁾.

¹⁾ Vid. ad Vesp. 1032 Lys. 1179. — ²⁾ Plat. fr. 122 in schol. h. l. allatum; cf. Harpocr. s. v. Ἐπικράτης. — ³⁾ Demosth. XIX § 277. — ⁴⁾ Vid. Pausan. III 9. — ⁵⁾ Xen. Hell. III 5 § 2. — ⁶⁾ Sic Palmerius pro σακσφόρου. — ⁷⁾ Sic Reiske pro γράψαι. — ⁸⁾ Plut. Pelopid. 30. — ⁹⁾ Cf. Naber Mnemos. 1899 p. 203 et similis iocus Aristophanis Vesp. 706 sqq. — ¹⁰⁾ Apud Athen. 251 a. — ¹¹⁾ Vid. Prolegom. p. XIX—XXI. — ¹²⁾ Vid. Philochorus ibid., schol. ad Aristid. Panath. I p. 283. — ¹³⁾ Vid. Philochorus l. l., Demosth. l. l. (XIX) § 276—280. — ¹⁴⁾ Lys. XXVII; cf. Blass Beredsamk. I p. 462 sqq. — ¹⁵⁾ Sic Bergk, qui vid. Comment. de Rel. p. 389—398.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

καὶ μὴν τὰ γ' ἄλλ' ὑμῖν ὄρω πεπραγμένα·
λακωνικὰς γὰρ ἔχετε καὶ βακτηρίας,
75 καὶ θαιμάτια τάνδροϊα, καθάπερ εἵπομεν.

ΓΥΝΗ Α.

(baculum ingentem promens:)

ἔγωγέ τοι τὸ σκύταλον ἐξηνεγκάμην
τὸ τοῦ Λαμίου τουτὶ καθεύδοντος λάθρα.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

τουτ' ἔστ' ἐκεῖν' ὅπερ <λέγων διερεῖ> δεται;

75. τάνδροϊα] in margine habet R postmodo additum.

78. *τουτ' ἔστ' ἐκεῖν' ὅπερ <λέγων διερεῖ> δεται] τουτ' ἔστ' ἐκεῖνο· τῶν σκυτᾶλων ὄν

74. ἔχετε] *vobiscum habetis*. Pleraeque calceos vestesve viriles nondum induerunt ¹⁾.

— βακτηρίας] recordamur Sosiae in somno cernentis „προβάτια βακτηρίας ἔχοντα καὶ τριβώνια” in Pnyce congregata ²⁾.

76—78. Baculum praegrandem, quales adamabant οἱ λακωνίζοντες ³⁾, non scipionem leviozem, attulit uxor Lamii, quisquis fuit ille; nam aliunde non est cognitus ⁴⁾. Clava igitur Lamii nuper risum moverat; textum autem traditum nisi infeliciter tentavi, nam micamus in tenebris ⁵⁾, Lamius ferebatur ingenti baculo indecore uti cum verba faceret coram populo, quemadmodum Cleonem praecinctum ⁶⁾, Cleophontem ebrium ⁷⁾ in suggestu dicere, Syracosium caniculae instar latrantem illic circumcursare ⁸⁾ contenderunt qui a parte stabant contraria. Est autem διαρῖνισθαι *suffulciri* ⁹⁾, et apud Ehippium comicum describitur iuvenis philosophus e schola Platonis ita verba faciens ¹⁰⁾. — Lamius πίνης

καὶ ἀπὸ ξυλοφορίας ζῶν dicitur in scholio R; quas meras nugas duco. In scholiis Γ δημοφύλακα eum perhibet aliquis, sed hanc quoque nullius pretii duco notitiam, utpote e prava lectione „τὸν δήμιον” natam ¹¹⁾. Melioris sunt notae quae in schol. Γ sequuntur, misere tamen depravata: „ἀρσενικῶς δὲ Λαμίαν. ὄπηρ ἦς „ὁ Φερακράτης λέγει ἐν τῷ ὁμωνύμῳ δράματι ὅτι σκυτᾶλην ἔχουσα ἐπίρδετο.” Quae sic fere corrigenda esse vidit Meineke: „ἀρσενικῶς δὲ <Λάμιον ¹²⁾¹³⁾, quam non poetae iocus sed recentiorum grammaticorum male sana sedulitas huc traxit, inani nominum similitudine pellectorum.

¹⁾ Vid. vs. 269 et ad vs. 47. — ²⁾ Vid. Vesp. 33. — ³⁾ Vid. Av. 1283. — ⁴⁾ Nomen *Lamius* legitur in tribus inscriptionibus aetatis recentioris (Kirchner Prosopogr. 8984—8986). — ⁵⁾ Vid. annot. crit. — ⁶⁾ Vid. [Ar.] Rep. Ath. c. 28 § 3. — ⁷⁾ Vid. ibid. c. 34. — ⁸⁾ Eupol. fr. 207. — ⁹⁾ Vid. vs. 150, et cf. ἐπαρῖνισθαι vs. 277. — ¹⁰⁾ Ehipp. fr. 14¹¹⁾. — ¹¹⁾ Recte sic Bothe. — ¹²⁾ *Λαμίαν* scribebat Meineke; equidem *Λάμιον* dedi, quoniam hanc fuisse nominis masculini formam e lapidibus iam constat. — ¹³⁾ De qua vid. Vesp. 1177.

ΓΥΝΗ Β.

80

νῆ τὸν Δία τὸν Σωτῆρ', ἐπιτήδειός γ' ἂν ᾔν,
τὴν τοῦ Πανόπτου διφθέραν ἐνημημένος
εἴπερ τις ἄλλος βουκολεῖν . . . τὸ δῆμιον.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

ἀλλ' ἄγεθ', ὅπως καὶ τὰπὶ τούτοις δράσομεν,
ἕως ἔτ' ἐστὶ τᾶστροα κατὰ τὸν οὐρανόν·

πέφθεται R, pro *ἐκείνο* apud Suidam est *ἐκείνων*. Nihil est *πέφθουθαι* σκύταλον (-λα) vel *σκυτάλω*. Correctionem e versu 150 petendam ratus scripsi quod vides, conferens praeterea Eq. 1012: „(τὸν χρησμένον) ἐκείνον ὅπερ ἤδομαι.” Dativum ᾧ suaserat Bothe, qui etiam τὸ σκύταλον scripsit, recte opinor, nisi quod interpreti id deinde
τὸ σκύταλον

erat reddendum; nam vitium sic natum arbitror: τοῦτ' ἐστ' ἐκείνο *ὄπιερ* . . . . . δεταί.
81. ἄλλος R] om. Γ. || τὸ Bothe] τὸν R schol. || δῆμιον Γ] δημήμιον R; √Velsen τὴν Δημιώ („il Popol-Io” Franchetti).

82—87. Post vs. 104 collocat Bergk, cui assensus Meineke praeterea post 81 unum versum intercidiisse suspicatur; √Velsen sic disposuit: 88—94, 82—85, 95—97, 86 sq., 98 sqq. (partim Anzium secutus). Mihi locus neque turbatus neque lacunosus videtur (cf. ann. crit. ad vs. 86).

82. γυνή praescripsit corrector R. || ἀλλ' ἄγεθ' Dindorf] γεθ' R, λέγεθ' Γ. Con-sulto omissas esse litteras ἀλλ(α) a librario qui „ἄλλ(η γυνή)” eas interpretaretur, suspicatur Blaydes.

83. ἐστὶ τᾶστροα Cobet] ἐστὶν ἄστροα R.

79—81. *Nae si accederet pellis Argi, aptus foret si quis alius qui pasce-ret . . . plebeculam.* — Clarum aliquod signum vel tabula picta ¹⁾, Io ab Argo custoditam referens, videtur respici. E verbis obscuris scholii Γ: „ἀναφέρει δὲ τοῦ-τον ἐπὶ τὸν παρὰ Σοφοκλεῖ ἐν Ἰνάχῳ Ἔργον” fortasse efficiendum est grammaticum aliquem, cuius nomen post τοῦτο(ν) inter-ciderit, perhibuisse Sophoclis Ina-chum nunc tangi. Sed quisquis id pu-tavit, credibile non est e satyrico illo dramate, quod minime tunc erat novum, Aristophanem duxisse Argum eiusve pellem pastoriciam ²⁾, quae haud sane fuit ignobilis; nam tauri qui Arcodiam

olim vastabat a se interemti exuviis ἐνημημένος sive amictus ³⁾ fuit prisca hic Argi urbis deus eponymus ⁴⁾, et in ar-tis operibus superstitibus etiamnunc conspicitur. — Verbum βουκολεῖν ductandī nunc sensu usurpatur ⁵⁾.

82. ἀλλ' ἄγεθ' ὅπως] curate ut . . . ⁶⁾.

— τὰπὶ τούτοις] id quod rei consenta-neum est ⁷⁾.

83 sq. Concionem hodie fore Praxa-gora et aliunde scire potuit et ex ipso marito audivit ⁸⁾. Ex eodem opinor co-gnitum habet τὸ πρόγραμμα, quo res in illa concione agendae ante dies quinque more solito fuere promulgatae ⁹⁾. Nempe μέλλουσιν οἱ πρυτάνεις περὶ σωτηρίας τῆς

¹⁾ Cf. Ach. 992 Lys. 678 Plut. 385. — ²⁾ Vid. ad Nub. 72. — ³⁾ Vid. ad Ran. 430. — ⁴⁾ Apollodor. II 1 § 2, 2. — ⁵⁾ Vid. ad Vesp. 10 et de ipsa re Vesp. 33—35. — ⁶⁾ Vid. ad Nub. 489. — ⁷⁾ Vid. ad Av. 1163. — ⁸⁾ Vid. vs. 551 sq. — ⁹⁾ Bekk. Anecd. p. 296 s. v. πρόπεμπα, [Ar.] Rep. Ath. 43 § 3 et 44 § 3.

- 85 ἡ ἐκκλησία δ', εἰς ἣν παρεσκευάσμεθα
ἡμεῖς βαδίζειν, ἐξ ἔω γενήσεται.

ΓΥΝΗ Α.

νῆ τὸν Δ' ὥστε δεῖ προκαταλαβεῖν ἔδρας
ὑπὸ τῷ λίθῳ, τῶν πρυτάνεων καταντικρῶ.

ΓΥΝΗ Β.

(calathum et colum ostentans):

ταυτί γέ τοι, νῆ τὸν Δ', ἐφερόμην, ἵνα
πληρουμένης ξαίνομι τῆς ἐκκλησίας.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

- 90 πληρουμένης, τάλαινα;

ΓΥΝΗ Β.

νῆ τὴν Ἄρτεμιν,
ἔγωγε. τί γὰρ ἂν χειρὸν ἀκροφύμην ἔμα
ξαίνουσα; γυμνὰ δ' ἐστὶ μοι τὰ παιδία.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

ἰδοῦ γέ σε ξαίνουσαν, ἣν τοῦ σώματος

86 sq. Paragraphum ante vs. 86 habet R, Praxagorae continnat Ald. (cf. Vesp. 134).

86. *προκαταλαβεῖν] σε' κατ. R, με κατ. Bergk, γε κατ. Meineke, ὡστ' ἐκεῖ γε κατ. Blaydes (coll. vs. 108). Correxī ut apte possent subiungi vs. 88 sq., inter quos nullam cum vs. 86 sq. in textu tradito intercedere necessitudinem recte observavit vHerwerden (post vs. 87 Praxagorae dictum aliquod intercidisse ratus).

88. ἄλλη praescripsit corrector R. || ταυτί γε] ἔγωγε Elmsley.

91. ἔμα Dobree] ἄρα R.

93—101. Ante versus 93 et 95 paragraphos habet R, Dobree autem vs. 95—97 tribuit Mulieri (I vel II); sed versum 98 ei qui proximum dixit recte in R con-

πόλεως γνώμας προθεῖναι τήμερον ¹⁾, lex autem μηδὲν iubet ἀπροβούλευτον εἰς ἐκκλησίαν εἰσφέρεισθαι ²⁾.

87. ὑπὸ τῷ λίθῳ] i. e. τῷ βήματι ³⁾.

88 sq. Huic mulieri consilium quantocius Pnycem occupandi non placet, nam temporis parca — utpote matrefamilias negotiorum domesticorum satagens — quae ad lanam faciendam opus sunt huc secum attulit, in mulierum conciliabulo remansura videlicet dum

impleatur Pnyx, neque prius illuc abitura quam in eo sit ut concio populi incipiat.

88. ἀκροφύμην] mecum habebam, huc afferebam. Imperfecto ideo utitur quod irritum futurum sit consilium, si statim iam Pnyx sit petenda ⁴⁾.

91. ἀκροφύμην] mente adde: ὄμην. Colum et calathum non in Pnycem delaturam quivis intellegit.

93. ἰδοῦ γε] irridentis vox ⁵⁾.

¹⁾ Vs. 396 sq. — ²⁾ Plut. Solon. 19 [Ar.] Rep. Ath. 45 § 4. — ³⁾ Vid. ad Eq. 956. — ⁴⁾ Vid. ad Nub. 57. — Vid. ad Ran. 1205.

95 οὐδὲν παραφῆναι τοῖς καθημένοις ἔδει!
 οὐκοῦν καλὰ γ' ἂν πάθοιμεν, εἰ πλήρης τύχοι
 ὁ δῆμος ὧν, καὶ ἔπειθ' ὑπερβαίνουσα τίς
 ἀναβαλλομένη δείξειε τὸν... Φορμισιον.
 ἦν δ' ἐγκαθεζώμεσθα πρότεροι, λήσομεν
 100 ἔξυστειλόμεναι θαιμάτια. τὸν πάγωνα δὲ
 ὅταν καθῶμεν, ὃν περιδησόμεσθ' ἐκεῖ,
 τίς οὐκ ἂν ἡμᾶς ἄνδρας ἡγήσαιθ' ὄρων;

ΓΥΝΗ Α.

Ἀγύρριος γοῦν τὸν Προνόμου πάγων' ἔχων

tinuari docet particula δέ, pro qua ἀλλά dicendum esset si alteri mulieri nunc obloqueretur altera. Ergo aut Praxagorae continuandi sunt vs. 93—101, aut Mulieri I dandi vs. 93 sq., Praxagorae 95—101.

98. ἐγκαθεζώμεσθα] ἐκαθεζόμεθα Γ, ἐγκαθεζώμεσθα Β.

99. Omisit B, in margine superiore addidit corrector. || δὲ Blaydes] τε Β.

101. ὄρων] ὄραν Cobet, sed vulgatum satis defendi locis qualis est Ach. 77 observat vHerwerden.

95. καλὰ γ' ἂν πάθοιμεν] *praecclare scilicet sic nobiscum ageretur!*¹⁾. Item infra χαριεντά γε²⁾.

95—97. εἰ... ὑπερβαίνουσα τίς | ἀναβαλλομένη δείξειε...] *si pleni iam essent civium ordines et femina aliqua (i. e. tu) subsellia transcendens ostenderet... Hirtium!* — Parataxeos exemplum luculentum³⁾.

97. Φορμισιον] *Epicratis hunc sodalem δασύν τινα fuisse apparet*⁴⁾.

98. ἐγκαθεζώμεσθα] idem verbum quod supra⁵⁾.

98 sq. λήσομεν | ἔξυστειλόμεναι θαιμάτια] *vestes, quae sedilia occupantibus molestae fuerint, decore denuo componere poterimus nemine advertente*⁶⁾.

100. Quoniam mox iubentur mulieres barbīs se ornare priusquam in Pnyoem abeant⁷⁾, apparet Praxagoram dicere

velle: *cum demittemus barbas, quas mento circumligatas illic habebimus.*

102 sq. *Agryrrhios certe postquam Pronomi barbam mutuum sumsit, nemine contra dicente illic versatur; et mulier tamen fuit olim. Simillimis verbis Pamphilum quendam in concione populi aliquando usum ait Aeschines: „ο cives, „vir et femina compilarunt aerarium „publicum; ὁ μὲν ἀνὴρ ἴστιν Ἠγήσανδρος „ἐκείνος τυνί, πρότερον δὲ ἦν καὶ αὐτὸς „Λεωδάμαντος γυνή; ἢ δὲ γυνή Τιμαρχος „οὔτος!“*⁸⁾. — Ad verbum λέληθε mente suppleri potest: „γυνὴ ὧν“⁹⁾, et conferendi sunt loci ubi παύειν τινα dicitur non addita re cuius fiat finis¹⁰⁾. De *Agryrrhio*, qui magnas his annis in civitate gessit partes, plura dicentur infra¹¹⁾; noster locus docet et ipsum et *Pronomum* bene barbato fuisse. Tibicinem

¹⁾ Vid. ad Nub. 234. — ²⁾ Vs. 190, 794; vid. ad Av. 1401. Nos: *het zou wat moois zijn!* — ³⁾ Vid. ad Lys. 700—704. — ⁴⁾ Vid. de eo ad Ran. 965. — ⁵⁾ Vs. 23. — ⁶⁾ Vid. ad Lys. 1042. — ⁷⁾ Vs. 273. — ⁸⁾ Aeschin. I § 110 sq. — ⁹⁾ Vert.: *het loopt niet in het oog, wordt niet opgemerkt.* — ¹⁰⁾ Vid. ad Eq. 330. — ¹¹⁾ Vs. 183 sqq.; vid. ad Plut. 176 et Proleg. Plut. p. XVI sq.

λέληθε· καίτοι πρότερον ἦν οὗτος γυνή.
 νυνὶ δ', ὄρξς, πράττει τὰ μέγιστ' ἐν τῇ πόλει.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

- 105 τούτου γέ τοι, νῆ τὴν ἐπιούσαν ἡμέραν,
 τόλμημα τολμῶμεν τοσοῦτον οὐνεκα,
 ἦν πως παραλαβεῖν τῆς πόλεως τὰ πράγματα
 δυνώμεθ', ὥστ' ἀγαθόν τι πράξαι τὴν πόλιν.
 νῦν μὲν γὰρ οὔτε θέομεν οὔτ' ἐλαύνομεν.

ΓΥΝΗ Α.

- 110 „καὶ πῶς γυναικῶν θηλύφρων ξυνουσία

103. οὗτος] χούτος vVelsen.

105. τοι, νῆ] τοίνυν Bothe, τοι δὴ Blaydes (coll. Ran. 1047), sed accusativus temporis hinc alienus, dicendum enim esset: τῆς ἐπιούσης ἡμέρας (vel τῆ -ση -ρα) τολμήσομεν κτῆ.; vVelsen νῆ τὴν ἐπιούσαν νῦν Έω.

107. τὰ πράγματα] τὰς ἡνίας Cobet coll. vs. 466 et Eq. 1109; vid. tamen Eq. 130.

hunc vocat scholiasta; qui si verum divinavit, — nam mera haec videtur coniectura hominis qui aliunde cognitum habet Pronomum clarum tibicinem, Alcibiadis praeceptorem ¹⁾, — eum tibicinem qui nunc in theatro adest significari sumamus licet. E lapidibus complures huius nominis tibicines sunt cogniti, quorum unus commemoratur in inscriptione anni 334 ²⁾.

104. ὄρξς] frequens interiectio ³⁾.

— πράττει τὰ μέγιστα ἐν τῇ πόλει] sic de Diitrepe νεοπλοῦτα alibi: μεγάλα πράττει καὶ ἐστὶ νυνὶ ξουθός ἰππαλεκτρῶν ⁴⁾.

105. τούτου... οὐνεκα] *Agyrrhium* dicit. Qui nisi rempublicam pessumdaret, mulierculae nihil huicsemodi in se recepissent unquam.

— τὴν ἐπιούσαν ἡμέραν] iurat *per diem appropinquantem*, — nam dum conveniunt et colloquantur, alluxit, — quippe quo

suam ipsiusque patriae salutem in aleam sint daturae.

107. *An forte* ⁵⁾ rerum potiri ⁶⁾ possimus.

108. ὥστε — πόλιν] *ita ut etiam boni quid — post mala plurima — civitati eveniat.*

109. Navigantibus nihil optatius quam vento secundo uti; proverbiali autem locutione „δούτερος πλοῦς“ dicebatur „ἦν ἀποτύχη τις οὐρίου, κόπαισι πλεῖν“ ⁷⁾. Qui vero neque vento neque remis feruntur ⁸⁾, nihil omnino proficiunt ⁹⁾. Non imitatur comicus versum qui in scholiis — sed omittit codex B — affertur: „ἦν ἀργύριον ἦ, πάντα θεῖ καὶ ἐλαύνεται“ ¹⁰⁾ sed is qui illa verba scripsit respexit dictum proverbiale e nantarum lingua desumptum: „οὔτε θεῖν οὔτε ἐλαύνειν“, quocum „οὔτε νεῖν οὔτε γράμματα“ et similia possunt conferri.

110 sq. E tragoedia haec esse desumpta quivis videt, vidit etiam scho-

¹⁾ Vid. Pausan. IV 27 IX 12 Athen. 184d, 631e. — ²⁾ Vid. OIG. n° 215 et Boeckh ad n° 225. — ³⁾ Vid. ad Ran. 1234. — ⁴⁾ Av. 800. — ⁵⁾ Vid. ad Ran. 175. — ⁶⁾ Vid. ad Eq. 130. — ⁷⁾ Menandr. fr. 241; cf. Xen. Hell. VI 2 § 29. — ⁸⁾ Cf. Cic. pro Flacc. 14. — ⁹⁾ Cf. Lys. 550 Ran. 1001. — ¹⁰⁾ Sic correxit Bergler coll. Aristaen. I 14; apud Suidam s. v. θεῖ affertur: ἀλλ' ὅταν ἀργύριον, in scholiis h. l. δὲ ἀργύριον.

δημηγορήσει;“

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

πολὺ μὲν οὖν ἄριστά που.

λέγουσι γὰρ καὶ τῶν νεανίσκων ὅσοι
πλεῖστα σποδοῦνται, δεινοτάτους εἶναι λέγειν
ἡμῖν δ' ὑπάρχει τοῦτο κατὰ τύχην τινά.

ΓΥΝΗ Α.

115 οὐκ οἶδα „δεινὸν δ' ἐστὶν ἢ μὴ ἐμπειρία.“

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

οὐκουν ἐπίτηδες ξυνελέγημεν ἐνθαδί,
ὅπως προμελετήσαιμεν ἀκεῖ δεῖ λέγειν;
οὐκ ἂν φθάνοις τὸ γένειον ἂν περιδουμένη,
ἄλλαι θ' ὅσαι λαλεῖν μεμελετήκασί τι.

115. οὐκ] οἶδ' vel εἶ Meineke. || δ' R] om. Γ.

116. ἐνθαδί] ἐνθάδε R.

117. προμελετήσαιμεν Kidd] -σωμεν R.

119. ἄλλαι] ἄλλαι R. Etiam vs. 201, 204, 362 (bis), 367, 391, 672, 811 in codd. sic neglectus est articulus; vid. praeterea ad vs. 62. || *τι] που R. Dubitavi aliquantisper an servari posset particula tradita, si ita distingueretur versus: „ἄλλαι θ' ὅσαι λαλεῖν μεμελετήκασί που;“ Sic tamen 2^a potius persona requirebatur. Non omnes mulieres, sed eas solas quae verba facturae sint, barbas nunc sibi alligare iuberi apparet coll. vs. 273.

liasta, sed fontem nominare non potuit, certe non nominavit. Mentis commotae indicia sunt particula καὶ ¹⁾ et tempus futurum ²⁾.

112 sq. Saepius respicitur ludicrum hoc dictionum ³⁾.

113. σποδοῦνται] transfertur verbum ⁴⁾.

114. ὑπάρχει] id quod alibi πρόσσει ⁵⁾.

— κατὰ τύχην τινά] cf. locutio κατὰ θεόν ⁶⁾, et — quod non causam sed eventum rei spectat — καλῶς, κάλλιστα ⁷⁾. Etiam adverbii πάντως similis est usus ⁸⁾.

115. Dictionis ornatioris est „ἢ μὴ ἐμπειρία“. Itaque hunc quoque versus

tragoediae deberi apparet. Sic apud Euripidem leguntur: διὰ... οὐκ ἀπόδειξιν ⁹⁾, ἐν οὐ καιρῷ ¹⁰⁾, apud Thucydidem: διὰ... τὴν οὐ περιτείχισιν ¹¹⁾ aliaque eiusmodi ¹²⁾.

116. ἐπίτηδες] eo ipso consilio ¹³⁾.

117. προμελετήσαιμεν] meditaremur et ipsius rei periculum faceremus ¹⁴⁾.

118. οὐκ ἂν φθάνοις] apud nostrum nonnisi in Pluto rēdit locutio ¹⁵⁾.

119. λαλεῖν μεμελετήκασί] verbo λαλεῖν Praxagora eum sensum tribuit quem Euripides Aristophaneus, cives „λαλεῖν διδάσαι“ se glorians ¹⁶⁾. Veris viris non

¹⁾ Vid. ad Nub. 210. — ²⁾ Vid. ad Av. 369. — ³⁾ Vid. ad Nub. 1089. — ⁴⁾ Vid. ad Thesm. 492. — ⁵⁾ Eq. 217, ubi vid. — ⁶⁾ Eq. 147. — ⁷⁾ Vid. vs. 2. — ⁸⁾ Vid. ad Thesm. 851. — ⁹⁾ Eur. Hipp. 197. — ¹⁰⁾ Eur. Bacch. 1288. — ¹¹⁾ Thucyd. III 95 § 2. — ¹²⁾ Vid. Thucyd. I 137 § 4 V 35 § 2, 50 § 4. — ¹³⁾ Vid. ad Vesp. 391. — ¹⁴⁾ Vid. ad Thesm. 1177. — ¹⁵⁾ Vid. ad Plut. 485. — ¹⁶⁾ Ran. 954, ubi vid.

ΓΥΝΗ Α.

120 τίς δ', ὃ μὲλ', ἡμῶν οὐ λαλεῖν ἐπίσταται;

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

ἴθι δὴ σὺ περιδοῦ, καὶ ταχέως ἀνήρ γενοῦ
ἐγὼ δὲ θεῖσα τὸν στέφανον περιδήσομαι
καυτὴ μεθ' ὑμῶν, ἣν τί μοι δόξη λέγειν.

(Posita corona barbam sibi alligat, item mulieres I et II.)

ΓΥΝΗ Α.

125 δεῦρ', ὃ γλυκυτότη Πραξαγόρα, σκέψαι, τάλαν
οὐ καταγέλαστόν σοι τὸ πρᾶγμα φαίνεται;

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

πῶς καταγέλαστον;

ΓΥΝΗ Α.

ὥσπερ εἴ τις σηπίας
πῶγονα περιδήσειεν ἐσταθευμέναις.

122. τὸν στέφανον Mehler] τοὺς στεφάνους R (cf. Plut. 1041).

125. οὐ καταγέλαστόν σοι...; Cobet] ὡς καὶ καταγέλαστον R, ὡς καταγέλαστον τοῦτο Meineke; possis etiam: ὡς καταγέλαστόν μοι...!

τὸ λαλεῖν sed τὸ λέγειν in laude ponitur, et qui λαλεῖν ἄριστος; erat, idem λέγειν ἀδύνατος habebatur inter oratores publicos.

120. ὃ μὲλ'] etiam ad mulieres dicitur ¹⁾, item mox τάλαν ²⁾.

— Femina quaelibet est λαλεῖν ἀρίστη ³⁾. Ipsa de se mulier apud Plantum: *mul-tum loquaces merito omnes habemur. | Nec mutam profecto repertam ullam esse hodie | dicunt mulierem* ⁴⁾. Et: *largiloquae ex-tempto sumus, plus loquimur quam sat est* ⁵⁾.

122 sq. Corona aliquantisper deposita — quam gerit utpote magistratus munere fungens ⁶⁾ — *et ipsa barbam mihi circumligabo; nam fortasse mihi quoque verba*

erunt facienda. — Valet ἦν... δόξη *si visum fuerit* ⁷⁾.

126. πῶς] *quomodo dicis?* ⁸⁾ = cur id dicis? qui fit ut ita dicas? ⁹⁾.

127. Risum mulierculae movet color barbarum nimis fuscum a cute nimis pallida mire abhorrens; non enim gradatim, ut in barba genuina, a glabra parte genarum ad inferiorem, quae pilis est obsita, fit transitus. Quapropter perhibet sodalibus eum esse colorem quem *sepiis tostis* ¹⁰⁾, ita igitur tostis ut non sint *ἰξανθισμένα*, sed albae manserint. Haud indignus qui conferatur est versus ex Aeschyli satyrico aliquo *dramate desumptus, ubi porcellus dicitur λευκός καὶ καλῶς ἀφημημένος* ¹¹⁾.

¹⁾ Cf. vs. 133, 245. — ²⁾ Vs. 124; vid. ad Lys. 56. — ³⁾ Vid. Eupol. fr. 95 de Phaeace et cf. Thesm. 393. — ⁴⁾ Plaut. Aul. II 1, 5. — ⁵⁾ Plaut. Cistell. I, 2, 2. — ⁶⁾ Vid. ad Nub. 624 sq. — ⁷⁾ Nos: *voor het geval dat ik wat mocht willen zeggen.* Vid. ad Ran. 175. — ⁸⁾ Nos: *hoezoo?* — ⁹⁾ Vid. ad Av. 278. — ¹⁰⁾ Cf. Ach. 1041. — ¹¹⁾ Aesch. fr. 321.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

(praeconem imitata:)

ὁ περιστίαρχος, περιφέρειν χρῆ τὴν... γαλῆν. —

(Circumfertur hostia lustralis.)

πάριτ' εἰς τὸ πρόσθεν. — Ἀρίφραδες, παῦσαι λαλῶν.

κάθιζε παριῶν. — τίς ἀγορεύειν βούλεται;

130

ΓΥΝΗ Β.

(surgens:)

ἐγώ.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

περίθου δὴ τὸν στέφανον τύχη ἀγαθῆ.

128. χρῆ] χρῆν Cobet.

130. κάθιζε παριῶν] κάθιζ' ὁ παριῶν Meineke, in participio latere nomen proprium suspicantur Bergk Cobet, Blaydes coll. Ach. 43 sq. coniecit: πάριτ' εἰς τὸ πρόσθεν. (Ἀρίφραδες, παῦσαι λαλῶν, | κάθιζε) πάριτα. τίς κτλ. — Equidem mutandi causam non video (cf. comment.).

131—204. Prius Mulierem II, dein Mulierem I ad verba facienda assurgere sumsi; sic enim apte sibi respondent quae vs. 76—78 et quae vs. 150 dicuntur. Inversa ratione Mulieri I tribui solent vs. 131^a sqq., Mulieri II vs. 147^b sqq.; quae postquam mutavi, Mulieri II tribuendi visi sunt vs. 189, 192^a, 204^a, non Mulieri I, ut assolet. In R solae sunt paragraphi.

128. Circumferri τὸ κάθαγμα iubet Praxagora. Idem Acharnesium initio fieri videmus, sed vero ibi *porcello*, non *mustela* domestica, quae mulierculis sola praesto fuit hostia, lustratur concio ¹⁾.

129. πάριτ' εἰς τὸ πρόσθεν] haec quoque e verbis conceptis ²⁾.

130. *Ariphradem* quendam fingit Praxagora non considero, sed more suo cum vicinis etiam confabulari, quapropter „κάθιζε παριῶν” i. e. „πάριθι καθιῶν” ³⁾ eum increpat. Quem iuvenem fuisse mollem et effeminatum, ideoque inter mulieres nunc commemorari, fortasse e comici verbis potest effloui; fortasse, inquam, nam fieri potuit ut revera ob loquacitatem ille famosus esset. Ariphradem aliquem ante annos triginta vel

licabat comicus ⁴⁾, sed eundem intellegendum esse propter temporis rationem veri videtur dissimilius ⁵⁾.

— τίς ἀγορεύειν βούλεται;] in veris concionibus *praeconis* haec erat vox ⁶⁾. In qua permansit verbum obsoletum ἀγορεύειν ⁷⁾.

131. Qui coram populo verba est facturus, coronam sumit, personae publicae insigne ⁸⁾. Quem morem et nunc sequuntur mulieres, et in Thesmophoriazasis postquam praeco femina dixit: „τίς ἀγορεύειν βούλεται;” et una e mulieribus ad Euripidem accusandum surrexit, „περίθου νυν” praeco ait „τόνδε πρῶτον πρὶν λέγειν” et coronam ei praebet ⁹⁾.

— τύχη ἀγαθῆ] quod bene vertat ¹⁰⁾.

¹⁾ Vid. Ach. 43 sq. — ²⁾ Vid. ad Eq. 751. — ³⁾ De participii praes. hoc usu vid. ad Nub. 1213. — ⁴⁾ Eq. 1281 sqq. etc. — ⁵⁾ Etsi scholiasta id sumit. — ⁶⁾ Vid. Ach. 45 Aeschin. I § 23. — ⁷⁾ Vid. ad Nub. 1456 Vesp. 186. — ⁸⁾ Vid. ad Av. 463 sq. — ⁹⁾ Thesm. 379 sq. — ¹⁰⁾ Vid. ad Av. 435.

ΓΥΝΗ Β.

(prodit in medium et coronam sumtam capiti sibi imponit.)

ἰδοῦ.

(Aliquantisper tacet.)

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

(quid expectet mirata:)

λέγοις ἄν.

ΓΥΝΗ Β.

εἶτα πρὶν πιεῖν λέγω;

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

ἰδοῦ, „πιεῖν“!

ΓΥΝΗ Β.

τί γάρ, ὦ μέλ', ἐστεφανωσάμην;

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

ἄπιθ' ἐκποδῶν τοιαῦτ' ἂν ἡμᾶς εἰργάσω

καὶ ἐκεῖ.

ΓΥΝΗ Β.

τί δ'; οὐ πίνουσι καὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ;

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

ἰδοῦ γέ σοι, „πίνουσι“!

ΓΥΝΗ Β.

νῆ τὴν Ἀρτεμιν,

καὶ ταῦτά γ' εὐζωρον! τὰ γοῦν βουλευόμενα

αὐτῶν, ὅσ' ἂν πράξωσιν ἐνθθυμουμένοις,

ὅσπερ μεθύοντων ἐστὶ παραπεληγμένα.

132. Expectantis est ἰδοῦ: „En sum parata.“ — „Quin igitur incipis?“ rogat Praxagora; dein mulier: „Siccine ¹⁾ sicca?“ — Subiunctivum esse λέγω vix est quod observem ²⁾. Noti autem sunt ioci de mulierum temulentia ³⁾.

133 et 136. Nunc ἰδοῦ est irridentis ⁴⁾, item verba „πιεῖν“, „πίνουσι“ iterata ⁵⁾.

133. Similis est error Euelpidis in Avibus, qui adspectis malluvio et corona

„δειπνήσειν μέλλομεν; ἦ τί;“ secum loquitur ⁶⁾.

— ὦ μέλα] item supra ⁷⁾.

137, 140, 142. καὶ... γα] atque adeo ⁸⁾.

138. ἐνθθυμουμένοις] si quis secum reputet.

139. παραπεληγμένα] in Lysistrata civis „νήφροντες“ ait „οὐχ ὑγαινομεν“ cum in populi concione de republica deliberamus ⁹⁾.

¹⁾ Vid. ad Nub. 226. — ²⁾ Cf. e. g. Thesm. 19. — ³⁾ Vid. Lys. 466 Thesm. 735. — ⁴⁾ Vid. ad Ran. 1205. — ⁵⁾ Vid. ad Av. 1233 sq. — ⁶⁾ Vid. Av. 464. — ⁷⁾ Vs. 120. — ⁸⁾ Vid. ad Ran. 49. — ⁹⁾ Lys. 1228.

140

καὶ νῆ Δία σπένδουσί γ' ἢ τίνας χάριν
 τοσαυτ' ἂν ἠϋχοντ', εἴπερ οἶνος μὴ παρῆν;
 καὶ λοιδοροῦνται γ', ὥσπερ ἐμπεπωκότες
 καὶ τὸν παροينوῦντ' ἐκφέρουσ' οἱ τοξόται.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

σὺ μὲν βάδιζε καὶ κάθησ'· οὐδὲν γὰρ εἶ.

ΓΥΝΗ Β.

(coronam postquam posuit, secum mussitans:)

145

νῆ τὸν Δί', ἢ μοι μὴ γεν...εἰᾶν κρεῖττον ἦν!
 δίψῃ γάρ, ὡς ἔοικ', ἀφαναθησομαι.

(Considit.)

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

ἔσθ' ἤτις ἑτέρα βούλεται λέγειν;

ΓΥΝΗ Α.

(surgens:)

ἔγώ.

141. τοσαυτ' ἂν GHermann] τοσαυτά γ' B, τοσαυτ' Γ. || ἠϋχοντ' εϋχοντο B.
 142. ἐμπεπωκότες Scaliger] ἐκπεπωκότες B, ἐμπεπωκότες A, ἐκπεπωκότες Γ.
 146. δίψῃ(ε) Γ] δίψῃ B.

141. Iocandi materiem nunc praebent
 εὐχαὶ καὶ ἀραὶ publicae, quibus praeco
 initio singularum concionum invocabat
 numina patria et cives devovebat im-
 probos ¹⁾. In Thesmophoriazusis fabula
 comicus eas preces iocose est imita-
 tus ²⁾.

143. παροينوῦντα] per ebrietatem inso-
 lentius se gerentem, ὀβριζόντα ³⁾.

— ἐκφέρουσ' οἱ τοξόται] verbum ioco
 adaptatum, non enim ἵφερων lictores
 homines importunos, sed εἰλικον ⁴⁾ —
 fortasse ξύλλαβόντες; εἰλικον — ἀπὸ τοῦ
 βήματος ⁵⁾.

144. βάδιζε] lenius nunc loquitur ⁶⁾,

mox vero post novum errorem ira-
 scens: „ἄπερρα” ⁷⁾.

— οὐδὲν γὰρ εἶ] penitus contemnentis
 vox ⁸⁾.

145 sq. Satius erat edepoi!, barbam non
 sumsisse, si sibi exarescam! ⁹⁾ στίφανον
 μὲν ἔχω, δίψῃ δ' ἀπόλωλα! ¹⁰⁾ Sic Bdely-
 cleon ad summam rerum desperationem
 redactus: νῆ Δί', ἢ μοι κρεῖττον ἦν | τη-
 ρεῖν Σκιάωνην ἀντὶ τοῦτου τοῦ πατρὸς! ¹¹⁾,
 et: τῆ Δί', ἢ μοι κρεῖττον ἐσοτῆναι τὸ παρά-
 παν τοῦ πατρὸς | μᾶλλον ἢ κακοῖς τοσοῦτοις
 ναυμαχεῖν δσημίραι ¹²⁾. — Expectabant
 audientes non γεν...εἰᾶν dicturam esse
 mulierulam, sed γενίσαθαί ¹³⁾.

¹⁾ Aeschin. I § 28 Dinarch. I § 47 II § 16 Demosth. XIX § 70 XXIII § 97. —
²⁾ Thesm. 295 sqq. — ³⁾ Vid. ad Ach. 981. — ⁴⁾ Vid. vs. 258 sq. et ad vs. 261. —
⁵⁾ De re vid. ad Eq. 665. — ⁶⁾ Nostrum: loop heen, va te promener. — ⁷⁾ Vs. 169.
 Nostrum: ruk in. — ⁸⁾ Vid. ad Eq. 1243. — ⁹⁾ Vid. ad Eq. 394. — ¹⁰⁾ Vid. ad
 Eq. 534. — ¹¹⁾ Vesp. 209 sq. — ¹²⁾ Vesp. 478 sq. — ¹³⁾ Verborum hunc lusum
 indicavit vHerwerden.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

ἴθι δὴ στεφανοῦ καὶ γὰρ τὸ χρῆμ' ἐργαστέοι.

(Mulier in medium prodit coronamque sumit.)

ἄγε νυν ὅπως ἀνδριστὶ καὶ καλῶς ἐρεῖς,

150

διερεισαμένη τὸ σχῆμα τῆ βακτηρίᾳ.

ΓΥΝΗ Α.

(ingenti coniugis baculo suffulta:)

„ἐβουλόμην μὲν ἔτερον ἂν τῶν ἡθάρων

„λέγειν τὰ βέλτισθ', ἴν' ἐκαθήμην ἥσυχος·

„νῦν δ' οὐκ ἐάσω, κατὰ γε δύναμιν τὴν ἐμήν,

148. *ἐργαστέον] ἐργάζεται R, quod pro passivo haberi non sinit linguae indoles, neque si sineret, eiusmodi enuntiatum contextui aptum foret. Ceterum dubito an praeferam *ἀνυστίον.

150. διερεισαμένη Schäfer] -ομένη R, -δομένη Reiske. Aoristum legit qui adscripsit: „διαπηξαμένη”.

151. ἔτερον ἂν R] ἂν τὸν ἔτερον A Γ, ἂν ἕτερον B non male (cf. Ran. 672).

152. ἴν' Γ] ἦν R (sed veri indicium servat littera θ praecedentis adiectivi).

153] *δύναμιν τὴν ἐμήν] τὴν ἐμήν μίαν R. Pro μίαν Blaydes coniecit ἔτι, vVelsen τινας, sed praeterea inter se non concinere ἔαν verbum et locutionem κατὰ γε τὴν

148. τὸ χρῆμ' ἐργαστέον] si recte sic scribitur ¹⁾, conferatur tragicorum illud: τοῦργόν ἰστέ ἐργαστέον ²⁾, similis autem vocis χρήματος usus est infra ³⁾. Corruptum est scholion: „τὸ πρῶγμα ἀνύεται λέγει δὲ δεῖ λοιπὸν πρώτως ἰγίνετο”. Cuius prior pars traditae lectionis est interpretamentum, posterior videtur nata esse antequam textus est vitiatius et sic fere esse corrigenda: „λέγει δὲ ὅ <τι ὀλίγον ἔ>τι λοιπὸν <τῆς> πρώτως ἰγίνετο”, ait tempus matutinum saepe praeteriisse.

149. ἄγε νυν ὅπως] iamque cura ut... ⁴⁾.

150. Etiam habitu gestuque corporis viros imitata ⁵⁾.

151. τῶν ἡθάρων] i. e. τῶν ἰωθάρων ⁶⁾, quos dicit Demosthenes initio Philip-

picae I, cuius simillimum est exordium ⁷⁾.

152. ἴν' ἐκαθήμην] i. e.: οὕτω γὰρ ἂν ἐκαθήμην, vel (per parataxin): καὶ ἐκαθήμην ἂν ⁸⁾. Nota constructio ⁹⁾. Sic in Vespis Philocleon: „vellem iste ne liltetas quidem didicisset, ἵνα μὴ κακουργῶν ζυνέγραψ' ἡμῖν τὸν λόγον” ¹⁰⁾, vel Hippolytus Euripideus: „χρῆν (mulieribus) ἀφθογγα... ἐσυκατοιμίζειν δάκη | θηρῶν, ἴν' εἶχον μηδὲ προσφανεῖν τινά” ¹¹⁾. In dictione poetica etiam ὅπως sic usurpatur; itaque fliola Trygaei παρατραγοῦσα „οὐκοῦν” ait „ἐχρῆν σε Πηγᾶσου ζεῦσαι περὶν, | ὅπως ἰπράνουν τοῖς θεοῖς τραγικώτερος” ¹²⁾. Item ὡς ¹³⁾.

153. Cf. e. g. Socratis Platonicus verba:

¹⁾ Vid. annot. crit. — ²⁾ Aesch. Choeph. 298 Eur. Med. 791. — ³⁾ Vs. 1164; cf. etiam Ran. 795. — ⁴⁾ Vid. ad Nub. 489. — ⁵⁾ Vid. ad vs. 78. — ⁶⁾ Vid. ad Av. 271. — ⁷⁾ Cf. etiam initium Isocratis orationis VI. — ⁸⁾ Vid. e. g. Thucyd. III 39 § 5. — ⁹⁾ Item vs. 426. — ¹⁰⁾ Vesp. 961. — ¹¹⁾ Eur. Hipp. 643 sqq.; vid. etiam Lys. I § 42 III § 21 Plat. Protag. 335δ Soph. Oed. R. 1389 etc. — ¹²⁾ Pac. 135 sq.; item Aesch. Prom. 751 Choeph. 196 Soph. El. 1134 etc. — ¹³⁾ Soph. Oed. R. 1392 Eur. Hipp. 930 fr. 406⁴ etc.; Valcken. Diatrib. p. 149 Cobet VL.² p. 102—104, aber Mnemos. 1903 p. 11 sq.

155 „έν τοῖς καπηλείοισι λάκκους ἐμποιεῖν
 „ὑδατος. ἐμοὶ μὲν οὐ δοκεῖ, μὰ τὸ θεῶ.“ —

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

„μὰ τὸ θεῶ“ τάλαινα; ποῦ τὸν νοῦν ἔχεις;

ΓΥΝΗ Α.

τί ἔστιν; οὐ γὰρ δὴ πειεῖν γ' ἤτησά σε.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

μὰ Δί', ἀλλ' ἀνὴρ ὢν τὸ θεῶ κατώμοσας!
 καίτοι τά γ' ἄλλ' εἶπας σὺ δεξιότατα.

ΓΥΝΗ Α.

160 ὦ νῆ τὸν Ἀπόλλω!

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

παῦε τίνυνν, ὡς ἐγὼ

ἐκκλησιάσουσ' οὐκ ἂν προβαίην τὸν πόδα

ἐμὴν γνώμην (sic schol., cf. Plat. Politic. 277 a Leg. 653 c etc.) suo iure observavit vHerwerden, ipse coniciens τὸν δ' οὐκ ἐπιτί' ἐπιτί, κατὰ γὰρ τὴν ἐμὴν.

157. τί] τί δ' R. Vid. ad Ach. 4. || γ' ἤτησά σε R] ἤτησά σε Γ (om. γ'), ἤτησά γὰρ Cobet. Cf. Nub. 402.

159. ἄλλ'] in R postmodo est additum. || εἶπας σὺ Blaydes] εἰποῦσα R; soloecum post καίτοι participium.

160. Verba ὦ — Ἀπόλλω an cunctarum sint dubito (cf. vs. 213).

161. ἐκκλησιάσουσ' Bentley] -ζουσ' (e -ζουμπρο correctum) R. Cf. Thesm. 90. || οὐκ] οὐδ' Suid.

„ταῦτα... τῷ ἐταίρῳ σου εἰς βοήθειαν προσ-
 ἤρκεσα μὲν κατ' ἐμὴν δύναμιν κτέ.“¹⁾ Nec
 non huc facit initium orationis Anti-
 phontis de caede Herodis: „ἐβουλόμην
 μὲν, ὦ ἀνδρες, τὴν δύναμιν τοῦ λέγειν καὶ
 τὴν ἐμπειρίαν τῶν πραγμάτων εἰς ἴσου μοι
 καθίσταται κτέ.“

154. λάκκους] cisternas²⁾. Causa rei
 aperta: ἴνα μὴ διαλυμαίνονται³⁾. Minime
 autem saeva mulier, quae hac de re ad
 populum ferens nullam poenam in tale
 flagitium irroget. Quanto severior pris-
 ens ille legislator orientalis, qui morte
 affici iubebat cauponas frangulentas⁴⁾!

155—158. Classicus hic est locus de
 usu exclamationis μὰ τὸ θεῶ⁵⁾.

157. Non tamen, ut illa, vinum porpo-
 sci!⁶⁾. Loquor de vino: bibere non est
 in animo.

159. Ipsum consilium, quo cavere vult
 illa ne vinum adulteretur, Praxagora
 laudat.

160. ὦ νῆ τὸν Ἀπόλλω!] ita sane!⁷⁾.
 Sperat mulier fore ut pergere tamen
 sibi liceat.

— παῦε] constans in hoc imperativo
 est usus activi⁸⁾.

161 sq. Ne unum quidem pedem versus

¹⁾ Plat. Theaet. 168 c. — ²⁾ Cf. Apollodor. fr. 1 Xen. Anab. IV 2 § 22 etc. —

³⁾ Thesm. 348 Plut. 436. — ⁴⁾ Hammurabi (ed. Winckler 1903 § 108 sq.). —

⁵⁾ Vid. ad Ach. 905. — ⁶⁾ Cf. vs. 133. — ⁷⁾ Cf. Av. 661 Lys. 836. — ⁸⁾ Brit.:
 stop that! Vid. ad Ran. 122.

τὸν ἕτερον, εἰ μὴ ταῦτ' ἀκριβώθησεται.
(Coronam ei eripit.)

ΓΥΝΗ Α.

φέρει τὸν στέφανον, ἐγὼ γὰρ αὐτὸν λέξω πάλιν
οἴμαι γὰρ ἤδη μεμελετημέναι καλῶς.

(Denuo coronam acceptam capiti imponit.)

165 „ἐμοὶ γάρ, ὦ γυναῖκες αἰ καθήμεναι“ —

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

„γυναῖκας“ αὐτὸν, δύστηνε, τοὺς ἄνδρας λέγεις;

ΓΥΝΗ Α.

(digito spectatores indicans:)

δι' Ἐπίγονόν γ' ἐκείνονί. βλέψασα γὰρ
ἐκεῖσε πρὸς γυναῖκας ὠόμην λέγειν.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

ἄπερρε καὶ σύ, καὶ κάθησ' ἐντευθενί.

170 αὐτὴ γὰρ ὁμῶν γ' ἔνεκά μοι λέξεν δοκῶ

163. In R habet paragraphum; schol. „ἢ προτέρα γυνή“.

166. αὐτὸν R] ὦ Γ, quod probat Blaydes coll. vs. 763 Lys. 426, 699, 959.

167. Ἐπίγονον] Ἐπιγένη Bergk, ut vs. 931 (Lys. XXV § 25 Xen. Comm. III 12 § 1); sed h. l. homo mollis et effeminatus ridetur, infra de iuvene strenuo amatore sermo est. || ἐκείνονί· βλέψασα Elmsley] ἐκείνον εἴ τι βλέψασα R (ἔπι. R²), ἐκείνον ἐπιβλέψασα Γ. Neque ἐπι- aptum neque recte omittitur -i.

170. γ' Γ] om. R. Cf. Ach. 388 Nub. 420.

Pnyctem promoveam, nisi recte haec habeant ¹⁾. Locutio προβαίνειν πόδα est e graviore loquendi genere, itaque apud poetas potissimum invenitur ²⁾; non tamen a sermone pedestri est aliena. Sic Dinarchus: „*Demosithenes οὐκ ἂν ἤρασεν ἐκ τῆς πόλεως ἐξελθεῖν οὐδὲ τὸν ἕτερον πόδα*“ ³⁾.

163. αὐτὸν... πάλιν] frequens ubertas ⁴⁾.

166. αὐτὸν... λέγεις;] *denuo erras... dicendo?* Contemtim rogat ⁵⁾.

167 sq. Aliunde non est cognitus hic

Epigonus, sed mollem et effeminatum fuisse noster docet locus. Simillimus est iocus in Thesmophoriazasis, ubi Euripidis familiaris ad aspectu Agathone puellam cernere se putat ⁶⁾. Est autem hic locus ex iis ubi histriones ad spectatores conversi certos aliquos cives nominatim indicant ⁷⁾.

169. ἄπερρε καὶ σύ] ut altera illa ⁸⁾.

— κάθησ' ἐντευθενί] *illinc (inter ultimas) conside.*

170. *Nam a vobis si petendum est*

¹⁾ Ik verzet geen voet naar de vergadering. — ²⁾ Theogn. 283 Eur. Or. 1470 El. 94 etc. — ³⁾ Dinarch. I § 82. Cf. Thesm. 659 et vid. ad Lys. 1282. — ⁴⁾ Vid. ad Thesm. 830 sq. — ⁵⁾ Vid. ad Av. 369. — ⁶⁾ Thesm. 98. — ⁷⁾ Vid. ad Plut. 99. — ⁸⁾ Vs. 144.

τονδὶ λαβοῦσα.

(Sumta corona verba facere incipit.)

„τοῖς θεοῖς μὲν εὐχομαι

„τυχεῖν κατορθώσασι τὰ βεβουλενμένα.

„ἐμοὶ δ' ἴσον μὲν τῆσδε τῆς χάρας μέτα

„ἴσονπερ ὑμῖν, ἄχθομαι δὲ καὶ φέρω

175 „τὰ τῆς πόλεως ἅπαντα βαρέως πράγματα.

„ὄρω γὰρ αὐτὴν προστάταισι χρωμένην

„ἄει πονηροῖς· κῆν τις ἡμέραν μίαν

„χρηστὸς γένηται, δέκα πονηρὸς γίγνεται.

„ἐπέτρεψας ἐτέρω; πλείον' ἔτι δράσει κακά.

180 „χαλεπὸν μὲν οὖν ἄνδρας δυσαρέστους νουθετεῖν,

„οἷ τοὺς φιλεῖν μὲν βουλομένους δεδοίκατε,

171. τονδὶ Γ] τὸνδὴ R.

172. κατορθώσασι Richards] -ασα R, -ας AI.

177. κῆν] κἄν R.

180. νουθετεῖν Γ] om. R.

auxilium, sola opinor ¹⁾ *verba faciam.* — Particula ἔνθα quod ad... attinet nunc valet ²⁾.

171. Sollemni deorum invocatione orationem aperit. Sic Demosthenes: „πρωτον μὲν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς θεοῖς εὐχομαι πᾶσι καὶ πάσαις” ³⁾. Sic in Equitibus isiciarius coram senatu verba facturus numina sua invocat Scitalos Phenaces cetera ⁴⁾, in Ranis Euripides certamen initurns Aetherem quaeque ei cognata ⁵⁾.

173. Sic ad Oedipum Creon: καὶ ἡμολ πόλεως μέτεστιν, οὐχὶ σοὶ μόνῳ ⁶⁾.

175. τὰ τῆς πόλεως... πράγματα] eadem quae supra verba ⁷⁾.

176—178. Crimen decantatum ⁸⁾.

179. Non rara sunt huiuscemodi asyndeta ⁹⁾. Ad verbum ἐπιτρέψαι ¹⁰⁾ mente supplendum: τὴν πόλιν vel: τὰ πράγματα.

180—208. Demonstratum it Praxa-

gora cives rempublicam pessumdare suo lucello unice intentos. *Veros amicos — ait — avertamini, a falsis munuscula petitis, iis solis demagogis faventes qui nummorum aliquid vobis praebeant vel promittant. Pnycem, quae deserta aliquamdiu iacuit, nunc frequentatis, non tamen magis quam antea rerum publicarum cura stimulati, sed studio mercedis diurnae. Societas cum civitatibus vicinis inita, quae una salutem patriae promittere videbatur, sordere vobis coepit ut primum sensitis naves iam ornandas, Corinthiis opitulandum fore. Pacis autem honorificae cum spes affulsit, refragatus est is qui sui rationem non haberi putabat, itaque legati repulsam tulerunt. Nempe in concione populi e communi quidem aerario mercedem accipitis, sed privatis tantum studiis et vestro ipsorum lucello ibi intenti estis.*

¹⁾ Vid. ad Eq. 620 sq. — ²⁾ Vid. ad Nub. 420. — ³⁾ Demosth. XVIII initio; cf. etiam exordium Lyc. Leocr., Cic. pro Mur. et post Red. — ⁴⁾ Eq. 634 sqq. — ⁵⁾ Ran. 892 sq. — ⁶⁾ Soph. Oed. R. 630. — ⁷⁾ Vs. 107. — ⁸⁾ Cf. Eq. Proleg. p. VIII sq. et ad Eq. 738—740, et de προστάτη voce Eq. 1128 Plut. 920. — ⁹⁾ Vid. ad Av. 73. — ¹⁰⁾ Vid. ad Ran. 529.

- „τοὺς δ' οὐκ ἐθέλοντας ἀντιβολεῖθ' ἐκάστοτε.
 „ἐκκλησίαισιν ἦν ὅτ' οὐκ ἐχρώμεθα
 „οὐδὲν τὸ παράπαν, ἀλλὰ τὸν γ' Ἀγύρριον
 185 „πονηρὸν ἠγοούμεσθα νῦν δέ, χρωμένων,
 „ὁ μὲν λαβὼν τὰργύριον ὑπερεπήνεσεν,
 „ὁ δ' οὐ λαβὼν εἶναι θανάτου φήσ' ἀξίλους
 „τοὺς μισθοφορεῖν ζητοῦντας ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ“.

ΓΥΝΗ Β.

νῆ τὴν Ἀφροδίτην, εὗ γε ταυταγὶ λέγεις.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

- 190 τάλαιν', Ἀφροδίτην ὤμοσας; χαριεντά γ' ἂν
 ἔδρασας, εἰ τοῦτ' εἶπας ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ!

184. τὸν γ'] καὶ τὸν Bergk.

186. *τὰργύριον] ἀργύριον R.

190. ὤμοσας Bentley] ὀνόμασας R (ut vs. 299). Cf. vs. 158.

183—188. Ridetur patriae ille amor, qui uno obolo moveri nequeat, triobolo moveatur facillime. Cum Agyrrhius ¹⁾ effecisset ut singulis concionantibus daretur obolus, turpe id facinus certatim omnes appellabant: vacabat Pnyx, et concio cum habenda erat, in fori tabernis cives sedebant ridentes et garrientes, quo clarius ostenderent otium non deesse sibi ad res publicas curandas, sed nolle se mercede conductos civitati inservire. Itaque merces ista mox est... sublata? Non ita: aucta est, et conciderunt statim alti illi spiritus, nec iam trinummum spreverunt qui obolus tam superbe aspernati fuerant. Nunc Agyrrhius iis solis male audit, qui trinummus carent... quod sero venerint ²⁾. — Ita interpretanda esse quae nunc dicit Praxagora, apparet collatis quae infra de eadem re canit

chorus ³⁾. Res autem ipsa e nostra praesertim fabula est cognita, neque aliunde potest afferri ad eam illustrandam quod operae sit pretium. Nam vix quicquam invat scire etiam tempus — breve satis — fuisse quo *diporum* obolorum esset merces concionantium ⁴⁾. Sed digua quae conferantur sunt Chremyli in Pluto verba: „τριωβόλου... οὐνεκα | ὠσιζόμεσθ' ἐκάστοτ' ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ“ ⁵⁾.

186. ὑπερεπήνεσεν] *impense laudat* ⁶⁾.

189. Admiratione abrepta muliercula obliviscitur ἀνδρῶσι λέγειν. Nempse homo vehementer commotus nativa semper lingua utitur. Similia autem sunt Eropis ad Pisetaerum verba: νῆ τὸν Διόνυσον, εὗ γε μαιμά ταυταγὶ ⁷⁾ et Neptuni: νῆ τὸν Ποσειδά, ταυταγὶ καίως λέγεις ⁸⁾, quibus locis item particula γε pronomini est inserta ⁹⁾.

190. χαριεντά γε] item supra καλὰ γε ¹⁰⁾.

¹⁾ De eo vid. vs. 102 sq. — ²⁾ Cf. vs. 380 sq. — ³⁾ Vs. 300—310. — ⁴⁾ Vid. [Arist.] Rep. Ath. 41 § 3. — ⁵⁾ Plat. 329 sq. — ⁶⁾ Vid. ad Plat. 354. — ⁷⁾ Av. 171. — ⁸⁾ Av. 1614. — ⁹⁾ Vid. ad Ran. 965. — ¹⁰⁾ Vs. 95.

ΓΥΝΗ Β.

ἀλλ' οὐκ ἄν εἶπον.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

μηδ' ἐθίζου νῦν λέγειν. —

(Oratoris publici partes denuo agens:)

195 „τὸ ξυμμαχικὸν αὖ τοῦθ' ὅτ' ἐσκοπούμεθα,
 „εἰ μὴ γένοιτ' ἀπολεισθ' ἔφασκον τὴν πόλιν
 „ὅτε δὴ δ' ἐγένετ', ἤχθοντο, τῶν δὲ ῥητόρων
 „ὅ τοῦτ' ἀναπίστας εὐθὺς ἀποδράς ὤχετο.
 „ναῦς δεῖ καθέλκειν; τῷ πένητι μὲν δοκεῖ,
 „τοῖς πλουσίοις δὲ καὶ γεωργοῖς οὐ δοκεῖ.
 „Κορινθίοις ἤχθεσθε, καὶ ἐκεῖνοί γε σοί'

194. ἀπολεισθ' Bergk] ἀπολεῖν R, ἀπερῖν Hirschig.

195. δ' Γ] γ' R.

199. ἤχθεσθε Reiske] ἄχθεσθα R, ἄχθεσθε Γ. || Sententiam in fine versus incidit corrector R: „σοί", librarius dederat „σοί".

193—196. Foedus cum Boeotiis, prisciis hostibus, et cum Locris Opuntiiis Athenienses inierunt anno 395¹⁾. Sperabant enim fore ut huius foederis ope Lacedaemoniis hegemoniam denuo eriperent, si praesertim aliae accederent civitates et rex Persarum stipendia mitteret. Sed mox, — fortasse anno sequenti, cum ad Nemeam infeliciter dimicassent, — iram populi in oratorem qui foedus illud commendaverat se convertisse, noster locus docet. Quem autem dicat Praxagora nescimus. Nam quod in margine codicis R legitur adscriptum „Κόσωνα λέγει" infelici alicuius interpretis coniecturae debetur. Conon postquam apud Enagoram et Pharnabazum et ipsum Artaxerxem summo in honore versatus est et maxima auxilia est nactus, classem Lacedaemoniorum ad Cnidum delevit et Athenarum moenia, quae per decennium diruta iacuerant, auro Persico erigenda curavit. Vir qui

patriae vindex nuper extiterat et ante paucos menses cum classe victrice illuc redux incredibiliter fuerat honoratus, dici nunc non potuit „orator quidam, qui ante biennium vel triennium solum vertisset ut poenam effugeret."

197 sq. *De classe ornanda* ²⁾ cum deliberatur, pauperes laudant propositum, quippe qui remigio sint merituri: locupletes repugnant, his enim instat trierarchiae munus onerosum. — Non mari sed in terra firma circa Corinthum his annis bellum gerebant Athenienses; mare obtinebat classis Persica, cui praeerant Conon et Pharnabazus. Verborum structura eadem est quae supra ³⁾.

199 sq. *Praeterierunt illa tempora quibus Corinthios hostes habebamus acerrimos: nunc igitur veros amicos iis vos praestate.* — Particulae καὶ...γε valent atque adeo, et sane ⁴⁾; ad σοί et σὺ mente supplendum est ὦ δῆμῆ, quod infra additur ⁵⁾.

¹⁾ Vid. Prolegom. p. XVIII. — ²⁾ Verbum καθέλκειν vid. Eq. 1315. — ³⁾ Vs. 179; vid. ad Av. 78. — ⁴⁾ Vid. ad Ran. 49. — ⁵⁾ Vs. 205. Recte schol.

200

„νῦν εἰσὶ χρηστοί, καὶ σὺ νῦν χρηστὸς γενοῦ.
 „Ἀργεῖος ἀμαθής, ἀλλ' Ἱερώνυμος σοφός.
 „σωτηρία παρέκλυψεν, ἀλλ' ὀργίζεται
 „Θρασύβουλος αὐτὸς οὐχὶ παρακαλούμενος.“

ΓΥΝΗ Β.

ὡς ξυνετὸς ἀνὴρ!

202. ὀργίζεται AWillems] ορείζεται B, οὐχ' ὀρίζεται AΓ, ὀρρίζεται (i. e. θρόπεται, σεμνύεται, vid. ad Eq. 1163) Meineke eleganter et ingeniose, sed etiam lenior est correctio Willemsii et aptior videtur contextui.

201. Ἀργεῖος ἀμαθής] *stultus est Argivus*. Eum puta qui nomine ceterorum legatorum Argis Athenas missorum in concione populi verba fecit. — Sic verenda haec sunt, si recte scribitur *Α*. In codicibus deest spiritus asper, — ut assolet ubi fit crasis, — *proprium* autem nomen esse *Argeum* ait scholiasta, et additur — sive ab eodem sive ab alio interprete — ita haec esse intellegenda ut revera prudens vir dicatur Argeüs, stolidus Hieronymus. *Proprium* autem nomen Argeüs extitit, nam in inscriptione, quae proximis post Euclidem archontem annis est exarata, commemoratur Argeüs quidam (Thasius), cui proxenia ab Atheniensibus est decreta¹⁾. Sed post Corinthiorum mentionem tam aptum et paene necessarium est nomen *Argivorum*, ut dubium non videatur quin ita ut supra fecimus comici verba sint interpretanda et cum verbis Andocidis in oratione de Pace componenda; qui docet tum, cum Athenienses de pace cum Lacedaemoniis ineunda deliberarent, legatos Argivorum vehementer obstitisse ne pax fieret²⁾. Quam concionem nunc respici si recte statuimus³⁾, Praxagoram sive ipsum Aristophanem ex animi sententia „*stultum*“ dicere oratorem qui a bello finiendi cives dehor-

tatus fuerit nostro iure perhibere licebit, itemque Hieronymum serio, non ioco, frugi dici hominem.

— Ἱερώνυμος] anno 395 Conon cum ad regem Susa proficisceretur, classi Persicae duo praefecit Athenienses, quorum alter fuit *Hieronymus*⁴⁾, alter videtur fuisse *Nicophemus* is qui apud Xenophontem et Lysiam commemoratur⁵⁾. Praeterea Hieronymi strategii mentionem fecerunt Lysias Ephorus alii⁶⁾. Fortasse idem nunc significatur homo, pacem autem ab eo commendatam e contextu effeceris. Ante annos viginti *hirsutum* quendam Hieronymum, poetam dithyrambicum, ridere solebat comicus⁷⁾, sed nulla est causa cur eundem nunc commemorari hominem suspicemur, cum praesertim nomen sit e vulgatissimis.

202 sq. *Thrasybulus* vir integer et severus multis civibus invisus erat et tyranni instar dicebatur⁸⁾. Quam ob causam eum in concione nuper pacem dissuasisse ait Praxagora, non magis infensum Sparta quam civibus, qui se carere posse viderentur: „Thr. est furieux qu'on se soit passé de son appui“⁹⁾. De eadem re sermo fit infra¹⁰⁾.

202. *σωτηρία παρέκλυψεν*] eadem imagine comicus usus est in Pace fabula, de ipsa pace loquens¹¹⁾.

¹⁾ CIA. II 3 Dittenb. Syll.¹ 49. — ²⁾ Andocid. III § 24—32, 41; cf. Prolegom. p. XIX. — ³⁾ Item EMeyer Gesch. d. Altert. V p. 247. — ⁴⁾ Diodor. XIV 81. — ⁵⁾ Xen. Hell. IV 8 § 8 Lys. XIX. Apud Diodorum l. l. dicitur *Nicodemus*, sed nomen correxit Hertzberg coniectura probabili. — ⁶⁾ Teste Harpocr. s. v. — ⁷⁾ Vid. ad Nub. 349 sqq., sed ibi deleantur velim quae de nostro loco scripsi. — ⁸⁾ Vid. ad Plut. 550. — ⁹⁾ AWillems. — ¹⁰⁾ Vid. vs. 356. — ¹¹⁾ Vid. Pac. 979—988.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

νῦν καλῶς ἐπήνεσας. —

205

„ὄμεις γὰρ ἐστ', ὃ δῆμε, τούτων αἴτιοι.
 „τὰ δημόσια γὰρ μισθοφοροῦντες χρήματα,
 „ιδίᾳ σκοπεῖσθ' ἕκαστος ὃ τι τις κερδανεῖ
 „τὸ δὲ κοινὸν ὡσπερ Αἴσιμος κυλίνδεται.
 „ἦν οὖν ἐμοὶ πείθησθε, σωθήσεσθ' ἔτι.

210

„ταῖς γὰρ γυναιξὶ φημί χοῖναι τὴν πόλιν
 „ἡμᾶς παραδοῦναι. καὶ γὰρ ἐν ταῖς οἰκίαις
 „ταύταις ἐπιτρόποις καὶ ταμίαισι χρώμεθα.“

ΠΑΣΑΙ.

εὖ γ', εὖ γε! νῆ Δί', εὖ γε! λέγε, λέγ', ὃ ἀγαθέ!

209. πείθησθε Cobet] πείθησθε R. Item vs. 239.

213. Cunctis dedit Cobet; uni vel duabus alternantibus tribuunt alii. Cf. Lys. 237b. Paragaphum habet versus in R.

205 sq. γὰρ... γὰρ] non vitat noster huiuscemodi repetitiones ¹⁾.

208. Ineunte mense Octobri anni 403, cum concordia Athenis esset restituta, Aesimus quidam praefuit civibus pompatum sollemnem Piraeo in urbis arcem deducentibus ²⁾. Idem videtur esse Aesimus qui anno 387 cum Cephala aliisque civibus legatus missus foedus cum Chiis iniit ³⁾. Nostro loco eiusdem viri mentionem fieri satis certum videtur ⁴⁾, sed cur fiat nescimus; nam in scholiis quae legimus: „ἄτιμος οὖτος καὶ χωλός“ ⁵⁾ vel: „χωλός ἄτιμος καὶ ἀμαθής“ id unum nos docent fuisse inter veteres interpretes qui putarent de claudio homine sermonem fieri, alios qui de perditō; haec iam in unam notulam confluerunt. Posteriori rationi quodammodo favent Bdelycleonis in Vespis verba:

„tyrannidis nomen iam ἐν τῇ ἀγορᾷ κυλίνδεται“ ⁶⁾, aliud tamen est κυλίνδαι de voce vel *notione* ita per metaphoram dictum, aliud de ipso *homine*, ut nostro loco. Itaque claudum fuisse Aesimum — vel potius casu aliquo nuper factum esse — sumere praestat, claudicare igitur dici res publicas.

209. Cf. Lysistratae ad socias verba: „τὸ πρῶμ' ἔτ' ἀνασωσάμεθ' ἕν“ ⁷⁾.

210 sq. τὴν πόλιν | ἡμᾶς παραδοῦναι] obiecti accusativus praemittitur accusativo subiecti, ut assolet ⁸⁾.

211 sq. Eodem argumento Lysistrata usa: „nos mulieres iam *republican* moderabimur“, ait: „quid enim? οὐ καὶ τῶνδον χρήματα πάντως ἡμεῖς ταμιεύομεν ὄμιν;“ ⁹⁾. Nempe, ut Socrates ait apud Xenophontem, ἡ τῶν ἰδίων ἐπιμέλεια πλεῖστον μόνον διαφέρει τῆς τῶν κοινῶν ¹⁰⁾.

¹⁾ Vid. ad Lys. 1188. — ²⁾ Lys. XIII § 80 sq. Xen. Hell. II 4 § 39 Plut. de glor. Ath. 7. — ³⁾ Vid. CIA. II 15 Dittenb. Syll.² 75 n° 7 et 82 n° 6. — ⁴⁾ Cf. vs. 248. — ⁵⁾ Sic R. — ⁶⁾ Vesp. 492; cf. Plat. Rep. 479d etc. — ⁷⁾ Vid. Lys. 141. — ⁸⁾ Vid. ad Vesp. 429. — ⁹⁾ Vid. Lys. 494 sq.; praeterea cf. infra vs. 599 sq., ad Eq. 947—949, Pac. 686. — ¹⁰⁾ Xen. Comm. III 4 § 12.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

- 215 „ὥς δ' εἰσὶν ἡμῶν τοὺς τρόπους βελτίονες,
 „ἐγὼ διδάξω. πρῶτα μὲν γὰρ τάρια
 „βάπτουσι θερμῷ κατὰ τὸν ἀρχαῖον νόμον
 „ἀπαξάπασαι, κοῦχλὶ μεταπειρωμέναις
 „ἴδοις ἂν αὐτάς. ἡ δ' Ἀθηναίων πόλις,
 „εἴ ποῦ τι χρηστῶς εἶχεν, οὐκ ἂν ἐσώζετο,
 220 „εἰ μὴ τι καινὸν ἄλλο περιειργάζετο.
 „καθήμεναι φρύγουσιν, ὥσπερ καὶ πρὸ τοῦ·
 „ἐπὶ τῆς κεφαλῆς φέρουσιν, ὥσπερ καὶ πρὸ τοῦ·
 „τὰ Θεσμοφόροι ἄγουσιν ὥσπερ καὶ πρὸ τοῦ·
 „πέττουσι τοὺς πλακοῦντας ὥσπερ καὶ πρὸ τοῦ·
 „τοὺς ἄνδρας ἐπιτριβουσιν, ὥσπερ καὶ πρὸ τοῦ·

219. ποῦ τι Dobree] τοῦτο R || ἂν ἐσώζετο] ἐσώζετ' ἂν Elmsley.

220. ἄλλο R²] ἄλλοτριον R¹.

222. φέρουσιν] sunt qui malint φοροῦσιν (ut Herodot. II 35), sed cf. e. g. Ran. 24—32 vel Plut. 1203. Si φοροῦσιν h. l. legeretur, equidem intellegerem: *riciniu caput velare pergunt* (coll. Lys. 530); qua de re sermo nunc non est.

223. Omisit R, in margine superiore addidit corrector.

223* (πέττουσι — πρὸ τοῦ)] habet B, om cett.

214. τοὺς τρόπους βελτίονες] in Pluto haec verba redeunt ¹).

216. βάπτουσι θερμῷ] lanam cum tingunt ²), calido ut olim utuntur medicamine. — Vellera nuper detonsa, ut linum ab agro recens ³), cum acceperunt mulieres, purgant, dein lanam inde faciunt, tum effingunt, vestimenta deniqueunt ⁴). Partem lanæ candidam manere sinunt, partem colore, e. g. croceo, imbuunt. — In scholio βάπτειν verbo πλύειν redditur, ut de vellere ab ove recenti purgando hic agatur; sed verbum *immergere, imbuere* significat potius.

217. μεταπειρωμέναις] novum verbum; schol.: „μεταβαλλομένης“, sed praeter *mutandi* notionem inest etiam *nova ten-*

tandi, nova identidem pericula temere faciendi.

219. οὐκ ἂν ἐσώζετο] i. e. ἐπιώλυντ' ἂν, perire sibi videretur. — „Etiamsi quid forte fortuna in nostra civitate bene haberet, perniciem instare sibi putarent cives, nisi novi quid mox tentaretur“. Idem crimen infra ⁵).

221—228. Etiam infra verba quaedam, ut h. l. „ὥσπερ καὶ πρὸ τοῦ“ ⁶), aliquoties ludicre repetuntur ⁷).

222. *Onera cum gestanda sunt, capiti imponunt*, more notissimo ⁸).

223. De *Thesmorphoriis* videantur Prolegomena ad *Thesmorphoriazusas* et ipsa illa fabula.

224. ἐπιτριβουσιν] *perdunt, enecant* ⁹).

¹) Plut. 105. — ²) De verbo vid. Av. 287. — ³) Cf. Lys. 785 sq. — ⁴) Cf. Lys. 574—586 Nub. 54 sq. (Soph. Oed. C. 339 sq. Herodot. II 35). — ⁵) Vid. vs. 586. — ⁶) De locutione vid. ad Plut. 95. — ⁷) Vs. 773 sqq., 799 sqq., 862 sqq.; praeterea vid. ad Av. 114—117. — ⁸) Cf. Herodot. II 35. — ⁹) Vid. ad Ran. 571.

- 225 „μοιχούς ἔχουσιν ἔνδον, ὥσπερ καὶ πρὸ τοῦ
 „αὐταῖς παροψωνοῦσιν, ὥσπερ καὶ πρὸ τοῦ
 „πιεῖν φιλοῦσ' εὐζωρον, ὥσπερ καὶ πρὸ τοῦ
 „βινούμεναι χαίρουσιν, ὥσπερ καὶ πρὸ τοῦ.
 „ταύταισιν οὖν, ὃ ἄνδρες, παραδόντες τὴν πόλιν
- 230 „μὴ περιλαῶμεν, μηδὲ πυνθανώμεθα
 „τί ποτ' ἄρα δοῦν μέλλουσιν, ἀλλ' ἀπλῶ τρόπῳ
 „ἔῶμεν ἄρχειν, σκεψάμενοι ταυτὶ μόνα,
 „ὥς τοὺς στρατιώτας πρῶτον οὔσαι μητέρες
 „σφῶζειν ἐπιθυμήσουσιν· εἶτα σιτία
- 235 „τίς τῆς τεκούσης μᾶλλον ἐπιπέμψειεν ἄν;
 „χρήματα πορίζειν δ' εὐπορώτατον γυνή,
 „ἄρχουσά τ' οὐκ ἂν ἐξαπατηθῆι ποτέ
 „αὐταὶ γάρ εἰσιν ἐξαπαταῖν εἰθισμέναι.

227. πιεῖν φιλοῦσ' εὐζωρον Cobet] τὸν οἶνον εὐζωρον φιλοῦσ' R et sic Ald. deleto καὶ ante πρὸ τοῦ, οἶνον φιλοῦσ' εὐζωρον Hanovius, εὐζωρον ἱμίνουσιν Meineke, εὐζωρότερων φιλοῦσιν Dindorf (coll. Phrynich. p. 145 Lob.).

231. τρόπῳ] λόγῳ Nauck. Vid. comment.

232. μόνα R] μόνον B (ut Vesp. 596). Cf. Nub. 1401.

235. μᾶλλον R] θάττον Suid. s. v. (cf. Vesp. 175; nostro loco non *cilius* requiritur, sed *protius*).

236. δ'] add. vVelsen.

225. Exemplum quoddam rei, ut in vulgus notum, commemoratur in Thes-mophoriazusis ¹⁾.

226. αὐταῖς παροψωνοῦσιν] *clam sibi opsonantur* ²⁾, *επιπνί σibi παροψιδας sive edulia* ³⁾.

230. περιλαῶμεν] id fere quod *περιετὰ λέγωμεν* ⁴⁾.

231. ἀπλῶ τρόπῳ] i. e. ἀπλῶς. Vocis τρόπου idem est usus in locutionibus: *παντὶ τρόπῳ* ⁵⁾ sive *ἐκ παντός τρόπου* = πάντως, μηδ' ἐξ ἐνός τρόπου = μηδαμῶς. Praeterea cf. quae alibi dicuntur: ὡς ἀπλῶ λόγῳ = ὡς ἵπος εἰπεῖν, ut verbo δι-

cam ⁶⁾, *ἡμραχὸ οὐνινο* ⁷⁾. Vid. etiam ἀπλοὶ τρόποι de moribus simplicibus et integris dictum ⁸⁾.

233. Hoc quoque argumentum novimus ex oratione Lysistratae ⁹⁾.

235. τίς... μᾶλλον ἐπιπέμψειεν ἄν] *quis... protius insuper mittat*. Sic e. g. Nicias cum exereitis ad Syracusas laboraret cives per litteras iussit „ἄλλην στρατιῶν μὴ ἰλάσσω ἐπιπέμψειν” ¹⁰⁾. Eadem est praepositionis vis in verbo ἐπιιδόνα ¹¹⁾ et in subst. verbali ἐπιιδόσαι ¹²⁾.

236. εὐπορώτατον] *callidissimum*. Sic dicitur qui δεινός ἔστιν εὐρεῖν πόρους ¹³⁾.

¹⁾ Theesm. 500 sq. — ²⁾ Verbum redit Oratin. fr. 92. — ³⁾ Fr. 187 etc. — ⁴⁾ Vid. ad Nub. 318. — ⁵⁾ Vid. ad Av. 549. — ⁶⁾ Ach. 1152. — ⁷⁾ Thesm. 390. — ⁸⁾ Plut. 1158. — ⁹⁾ Lys. 651. — ¹⁰⁾ Thucyd. VII 15 § 1. — ¹¹⁾ Pac. 333. — ¹²⁾ Demosth. XVIII § 171 etc. — ¹³⁾ Vid. ad Eq. 759 Lys. 421 Ran. 1429.

240 „τὰ δ' ἄλλ' ἕάσω. ταῦτα δ' ἦν πείθησθέ μοι,
„εὐδαιμονοῦντες τὸν βίον διάξετε.“

ΓΤΝΗ Α.

εὖ γ', ὦ γλυκυτότη Πραξαγόρα, καὶ δεξιῶς!
πόθεν, ὦ τάλαινα, ταῦτ' ἔμαθες οὕτω καλῶς;

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

ἐν ταῖς φυγαῖς μετὰ τάνδρὸς ὄκησ' ἐν Πυκνί:
ἔπειτ' ἀκούουσ' ἐξέμαθον τῶν φητόρων.

ΓΤΝΗ Α.

245 οὐκ ἐτὸς ἄρ', ὦ μέλ', ἦσθα δεινὴ καὶ σοφὴ
καὶ σε στρατηγὸν αἰ γυναιῖκες αὐτόθεν

239. δ' ἦν Brunck] κἂν R; si quis servare velit καὶ, scribat κἦν πείθησθε ταῦτα μοι. Bentley γ' ἂν, Bergk ταῦτ' ἔάν, Holden τὰ δ' ἄλλ', ἕάσω ταῦτα κἂν.

243. μετὰ τάνδρὸς R² Γ] μετ' ἀνδρὸς R¹.

244. ἔπειτ' ἔκει τ' Dindorf.

246. στρατηγὸν R] -γστν Γ. Cf. Eq. 742.

241. εὖ γς... καὶ δεξιῶς] sic alibi: εὖ γς
... καὶ προμηθεϊκῶς ¹⁾, εὖ... καὶ στρατηγι-
κῶς ²⁾.

243. *Tum cum agricolae ad hostium incursions vitandas in urbem confugerunt, in Pnyce aliquantisper cum viro (Blepyro) habitavi* ³⁾. — Antea igitur Blepyrus rure habitaverat, sed post Deceleam a Peloponnesiis occupatam cum ceteris agricolis in urbem confugit; quorum unus in oratione ad iudices: „ἦσθες μὲν εὐρήνην ἦν“, ait, „ἡμῖν ἦν φανερὰ ὁδοῖα, καὶ ἦν ὁ πατήρ ἀγαθὸς γεωργός· ἐπειδὴ δ' εἰσιβαλον οἱ πολέμιοι, πάντων τούτων ἴσμεν“ ⁴⁾. — Firmiter plurimorum civium memoriae infixae etiam haerebant aerumnas quas perpassi fuerant per ultimos belli annos, cum „τῆς χάρας ἀπάσης

ἴστέρητο“ et urbs „ἀντι τοῦ πόλις εἶναι φρουρίον κατέστη“ ⁵⁾. Alienum autem hinc est nomen *triginta virorum*, quorum mentionem facit scholion ⁶⁾; nam qui ἐπὶ τῶν τριάκοντα ἔφευγον, non *Pnyce* adibant, sed *extra Atticam* per fugium aliquod petebant. Neque multis verbis opus est ad demonstrandum Praxagoram non de prioribus illis rusticoorum φυγαῖς loqui, quae initio belli Peloponnesiaci fuere ⁷⁾; quo tempore illa ne nata quidem fuit, nam mariti fere quinquagenarii uxorem multo iuniorum comicus eam finxit ⁸⁾.

245. οὐκ ἐτὸς] *non mirum, non sine causa* ⁹⁾.

— ὦ μέλ'] etiam supra ad mulierem hoc dictum est ¹⁰⁾.

246. στρατηγὸν] alibi praekonem, licito-

1) Av. 1511. — 2) Av. 362. — 3) Cf. Aeschin. I § 81. — 4) [Lys.] XX § 33. — 5) Thucyd. VII 27 sq.; vid. ad Lys. 555 sq. — 6) Dobraeus et nuper Comparetti secuti sunt scholiastam; obloquitur Blaydes, non tamen meliorem explicationem proferens. — 7) Miror Palmerium illuc referentem. — 8) Non huc pertinent quae de comici in tempore computando negligentia observavi ad Lys. 273. — 9) Vid. ad Ach. 411. — 10) Vs. 120 et 133.

αἰρούμεθ', ἦν ταυθ' ἄπινοεῖς κατεργάσῃ.
 ἀὰρ ἦν Κεφαλός σοι λοιδορῆται προσφθαρεῖς,
 πῶς ἀντερεῖς πρὸς αὐτὸν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ;

rem, soribam feminas habet noster ¹⁾; praetor vel etiam praetrix — si fas est ita loqui — Praxagora infra vocatur saepius ²⁾.

— ἀνὸςθ'ν] *ilico, confestim* ³⁾.

247. ἦν...κατεργάσῃ] *si...effeceris* ⁴⁾. Ea condicione ut perficias quae susceperisti, praetorem te creamus. Si perfecteris, praetor eris.

248. *Cephalus* Collytensis ⁵⁾, vir permagnae hoc tempore auctoritatis, tam caute et feliciter in rep. administranda est versatus, ut plures quam alius quicumque rogationes ad populum tulerit nec unquam *παράνομον* sit accensatus ⁶⁾. Strenue autem adversabatur Lacedaemoniis, Thebanis favebat; quapropter fuere qui auro Persico corruptum dicerent ⁷⁾. Itaque iis qui pacem cum Sparta reintegrari malebant ⁸⁾ parum gratum fuisse facile intellegimus, neque miramur in comoedia contemti — ut hoc loco — commemoratum atque adeo *foedam pestem civitatis*, „αλοχιστην νόσον τοῦ δήμου” dictum ⁹⁾. Sed fuere quibus credibile non videretur eum virum, cuius apud Demosthenem mentio fieret honorifica, apud comicos perditum atque vesanum esse dictum; itaque in codice R est annotatum: „δημαγωγός οὗτος, οὐχ ὄν λέγει Δημοσθένης, ἀλλὰ ἕτερος, λοιδορός.” Nam sic scribendum; in codice vox *λοιδορός*; post *οὗτος*, loco alieno, legitur. — In la-

pidibus huius temporis *Cephalus* plus semel commemoratur; anno 387 una cum *Aesimo* ¹⁰⁾ *Chium* missus est legatus ¹¹⁾. Eundem autem quem nunc cursum tenens anno 378 post restitutum *Thebis* libertatem scripsit *psaphisma*, quo novum foedus cum *Thebanis* iniierunt *Athenienses* ¹²⁾. — In *Demosthenis* oratione ea, in qua *Cephalus Collytensis* fit mentio, etiam iuniorum aliquem *Cephalum* commemorari oratorem ¹³⁾, qui foederis anno 378 cum *Thebanis* initi fuerit auctor, demonstratum ivit *Cobet*, ingeniose et copiose — ut semper — disputans ¹⁴⁾, vereor tamen ut recte; et foedus certe anni 378 quin *Collytensis* ille suaserit vix dubito. Cuius prima fit mentio apud *Andocidem* de anni 415 rebus loquentem ¹⁵⁾; quo tempore si trigesimum fere aetatis annum agebat, — neque est cur multo maiorem natu tunc fuisse putemus, — septuagenarius fuit quo tempore *Thebae* sunt liberatae, quadragenarius cum *Archino* patriam lapsam erexit post restitutum populo imperium, nunc quinquagenario est paulo maior.

— σοι λοιδορῆται] dativum huic verbo etiam alibi iungit noster ¹⁶⁾.

— προσφθαρεῖς] proprie: cum malo suo accedens, sed imprecationis loco sunt talia et idem fere valent quod: δ κάκιστ' ἀπολούμενος ¹⁷⁾. Cf. *εἰσέργειν* ¹⁸⁾.

¹⁾ Vid. ad *Lys.* 184. — ²⁾ Vs. 491, 500, 727, 835, 870. — ³⁾ Vid. ad *Eq.* 330. — ⁴⁾ Cf. *Eq.* 933. — ⁵⁾ *Dinarch.* I § 76. — ⁶⁾ *Aeschin.* III § 194 *Demosth.* XVIII § 251. — ⁷⁾ *Pausan.* III 9; vid. supra ad vs. 71. — ⁸⁾ Vid. *Prolegom.* p. XIX sq. — ⁹⁾ *Plat. com. fr.* 185. — ¹⁰⁾ Vs. 208. — ¹¹⁾ *CIA.* II 15 *Dittenb. Syll.* 59(75)²⁴; vid. etiam *CIA.* II 38 *Dittenb. Syll.* 58(74)⁶. — ¹²⁾ *Dinarch.* I § 38 sq. (qui ipsam tamen rem parum accurate refert, vid. *EMeyer Gesch. d. Alterth.* V p. 375 sq.) coll. *Xenoph. Hell.* V 4 § 34. — ¹³⁾ *Demosth.* XVII § 219. — ¹⁴⁾ *Mnemos.* 1875 p. 11—17. Quem sequitur *Kock* ad *Plat. com. l. l.* (fr. 185). — ¹⁵⁾ *Andocid.* I § 115 et 150. — ¹⁶⁾ Vid. ad *Eq.* 1400. — ¹⁷⁾ Vid. ad *Nab.* 789. — ¹⁸⁾ *Eq.* 4 *Lys.* 336—338.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

250 φήσω παραφρονεῖν αὐτόν.

ΓΥΝΗ Α.

ἀλλὰ τοῦτό γε

ἴσασι πάντες.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

ἀλλὰ καὶ μελαγχολᾶν!

ΓΥΝΗ Α.

καὶ τοῦτ' ἴσασι.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

ἀλλὰ καὶ τὰ τρυβλία

κακῶς κεραμεύειν, τὴν δὲ πόλιν εὖ καὶ καλῶς!

ΓΥΝΗ Α.

τί δ', ἦν Νεοκλείδης ὁ γλάμων σε λοιδορῆ;

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

255 τοῦτ' ἄρα μὲν εἶπον εἰς κυνὸς πυγῆν ὄραν.

250. τοῦτό γε] τουτογι Blaydes.

253. εὖ καὶ Γ] om. R, Blaydes τὴν δὲ δὴ πόλιν καλῶς, vHerwerden τὴν δὲ πόλιν κακῶς πάνυ vel τ. δ. π. κακίονας.

250 sq. Verbum μελαγχολᾶν ¹⁾ vehementius est quam quod antecedit παραφρονεῖν. Gradationem igitur haec efficiunt, ut Xanthiae ad conservum verba: „ἀλλ' ἢ παραφρονεῖς ἐπεὶ ἢ κορυβατιῆς;” ²⁾.

252 sq. Figulus igitur erat Cephalus ³⁾. Quod autem dicitur civitatem „εὖ καὶ καλῶς κεραμεύειν”, in scholiis ita explicatur: ἔλεγον δὲ κεραμεύειν καὶ τὸ κακῶς ποιεῖν τὰ κοινά”. Quem secutus interpretem Bergler verba ambigua optime sic reddidit: „*praeinas eum male conficere, rempublicam autem probe*”. Et quamquam aliunde non est cognitus verbi κεραμεύειν hic usus, ipsa comici verba aliam interpretationem non admittunt. Itaque con-

ferenda sunt quae in Equitibus ad res publicas transferuntur verba: *τεκταίνεσθαι, κολλᾶν*, alia ⁴⁾. Non *laudantis* autem nunc est εὖ καὶ καλῶς, licet videatur propter oppositum κακῶς, sed vehementer *affirmantis*, ut saepe ⁵⁾.

254. *Neochlidis τοῦ γλάμωνος* ⁶⁾ sive ἰσχυρί etiam in Pluto fit mentio ⁷⁾.

255. Cachinnis excitandis apta est locutio scurrilis aoristo „tragico” quem dicunt εἶπον ⁸⁾ subiuncta. Quam qui plenam proferebant, addebant: „καὶ τρυβίων ἀλωπέκων”, si fides scholio. Idem autem valere haec quod „τοῦτ' ἄρα μὲν λίγω κλάειν” vel „οἰμῶζειν”, nequam istum hominem nihil curo, sed in malam rem abeat

¹⁾ Vid. ad Nub. 833. — ²⁾ Vesp. 8. — ³⁾ Vid. ad Plut. 175. — ⁴⁾ Eq. 462 sqq. —

⁵⁾ Vid. ad Eq. 379. — ⁶⁾ Vid. ad Ran. 200 et 588. — ⁷⁾ Vid. ad Plut. 665 sq. —

⁸⁾ Vid. Eur. Med. 272 etc.

ΓΥΝΗ Α.

τί δ', ἦν ὑποκρούωσίν σε;

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

προσκινήσομαι,

ἅτ' οὐκ ἄπειρος οὔσα πολλῶν κρουμάτων.

ΓΥΝΗ Α.

ἐκεῖνο μόνον ἄσκεπτον, ἦν σ' οἱ τοξόται
ἔλκωσιν, ὅ τι δράσεις ποτ'.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

(cubitus diductis manus femoribus fulciens:)

ἐξαγκωνιδῶ

260

ὠδί· μέση γὰρ οὐδέποτε ληφθήσομαι.

ΓΥΝΗ Α.

ἡμεῖς δέ γ', ἦν αἴρωσ', ἔἴν κελεύσομεν.

ΓΥΝΗ Β.

ταυτί μὲν ἡμῖν ἐντεθύμηται καλῶς.

ἐκεῖνο δ' οὐ πεφροντίκαμεν, ὅτω τρόπω

τὰς χεῖρας αἴρειν μνημονεύσομεν τότε

265

εἰθισμέναι γὰρ ἔσμεν αἴρειν τὰ σκέλη.

265. τὰ Β] τῶ R (ut Av. 1254). Pluralem h. l. commendat quod oppositum est τὰς χεῖρας.

per me licet, nemo non intellegit; sed fugit nos locutionis proverbialis origo et proprius sensus ¹⁾. Puerum caecum in fano Aesculapii „ὑπὸ κυνὸς τῶν κατὰ τὸ ἱερὸν θ[εραπ]ευόμενον” novimus e lapide Epidaurio ²⁾, sed *lambendo* opinor hunc sanavit canis, ut Plutun sacri serpentes ³⁾.

256 sq. Verbo ὑποκρούειν *interpellandi* vim tribuit mulier; item Dicaeopolis, cum „βῶάν ὑποκρούειν λαιδορεῖν τοὺς ἑτόρας” *paratum* se dicit ⁴⁾. Sed aliter accipit Praxagora ⁵⁾.

258—260. *Quid vero si lictores de suggestu detrudere te velint?* ⁶⁾. — *Subnixis alis* ⁷⁾ *cubitus sic diducam; numquam igitur media corripiar* ⁸⁾. *Scythis λαβὴν οὐ παρήξω* ⁹⁾ *ansata* ¹⁰⁾. Haud absimile est consilium quod amicae „*quid vero si a viro in cubiculum rapiar?*” roganti dabat Lysistrata: „*ἀντίχου σὺ τῶν θυρῶν*” ¹¹⁾.

261. *Sublimem autem tollere te si velint, nos „mittite!” clamabimus.* Oniusmodi quid in populi concionibus nonnumquam revera accidisse nemo hinc efficiet ¹²⁾.

265. *Pedes, non manus tollere solemus* ¹³⁾.

¹⁾ Certe non video quid prosit collatus Ach. 863. — ²⁾ Inscr. Collitz. 3339¹²⁵. — ³⁾ Plut. 736. — ⁴⁾ Ach. 38; praeterea vid. infra vs. 588, 596 et ad Eq. 47. — ⁵⁾ Vid. ad Lys. 1032 et 227 sq. — ⁶⁾ Vid. ad Eq. 665. — ⁷⁾ Plaut. Pers. II 5, 6. — ⁸⁾ Cf. Lys. 437 et vid. ad Ach. 275 Ran. 469. — ⁹⁾ Vid. ad Nub. 551. — ¹⁰⁾ Plaut. l. l. vs. 7. — ¹¹⁾ Lys. 160 sq. — ¹²⁾ Neque e versu 148. — ¹³⁾ Vid. ad Av. 1254.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

- χαλεπὸν τὸ προῦγμ' ὄμως δὲ χειροτονητέον
 ἐξωμισάσαις τὸν ἕτερον βραχίονα.
 ἄγε νυν, ἀναστέλλεσθ' ἄνω τὰ χιτώνια
 ὑποδεῖσθε δ' ὡς τάχιστα τὰς λακωνικὰς,
 270 ὥσπερ τὸν ἄνδρ' ἐθεᾶσθ', ὅτ' εἰς ἐκκλησίαν
 μέλλοι βαδίζειν ἢ θύραζ' ἐκάστοτε.
 ἔπειτ', ἐπειδὴν ταῦτα πάντ' ἔχη καλῶς,
 περιδεῖσθε τοὺς πάγονας. ἦνίκ' ἂν δέ γε
 τούτους ἀκριβῶς ἦτε περιηροσμένοι,
 275 καὶ θαίματα τάνδρεϊά γ', ἃ παρεκλέψατε,
 ἐπαναβάλεσθε, κᾶτα ταῖς βακτηρίαις
 ἐπερειδόμενοι βαδίζετ', ὄδουσαι μέλος
 πρεσβυτικὸν τι, τὸν τρόπον μιμούμενοι
 τὸν τῶν ἀγροίκων.

(Iussa peragunt feminae.)

ΓΥΝΗ Β.

- εὖ λέγεις ἡμεῖς δέ γε
 280 προῖωμεν αὐτῶν. καὶ γὰρ ἐτέρως οἶομαι
 ἐκ τῶν ἀγρῶν εἰς τὴν Πύκν' ἦξιεν ἄντικρυς
 γυναῖκας.

269. δ' Γ] μ' B.

274. ἀκριβῶς ἦτε Hirschig] ἀκριβώσητε B, ἀκριβώσεται Γ (cf. vs. 162).

275. τάνδρεϊά γ', ἃ παρεκλέψατε Hirschig] τάνδρεϊα τᾶπερ ἐκλέψατε B, τάνδρεϊά γ ἄπερ ἐκλέψατε Toup, τάνδρεϊ' ἄπερ γ' ἐκλέψατε Elmsley. Composito Aristophanes etiam Pac. 414 utitur.

279. τὸν Γ] om. B.

268. ἀναστέλλεσθ[ε] *succingimini*, ne ima pars tunicarum sub palliis virilibus dependeat.273. Solae Praxagora et quae praeterea ad verba facienda surrexerunt iam circumligarunt sibi barbas¹⁾.277 sq. μέλος | πρεσβυτικὸν τι] ut senes in Vespis fabula primo mane forum petentes²⁾.279 sq. *Nos vero* — Praxagora et mulieres ambae quae verba fecerunt — ante ceteras illuc abeamus, ne otiosae adstemus dum ceterae quoque in viros mutantur. Dicit αὐτάς mulieres quae chororum sunt constituturæ, a quibus histriones tres hoc artificio poeta apte curavit discernendos.281. ἄντικρυς] *protinus, recta*³⁾.

1) Vid. vs. 118 sq. 2) Vid. Vesp. 219 sq. — 3) Ut Lys. 1069.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

ἀλλὰ σπεύσαθ', ὡς εὔ' ἴσθ' ὅτι
τοῖς μὴ παροῦσιν ὀρθροῖσι εἰς τὴν Πύκνα
ἔστ' ἀποτρέχειν ἔχουσι μῆδὲ πάτταλον.

(Dextrorsum abeunt Praxagora et mulieres I et II. Ceterae postquam vestes subdixerunt, calceos induerunt, barbas mento alligarunt, agmine constituto procedunt per orchestram.)

PARODUS CHORI.

(vs. 285—310.)

SCENA QUARTA.

Mulieres (Chorus) solae.

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ.

285 ὦρα προβαίνειν, ὦ ἄνδρες, ἡμῖν ἔστι τοῦτο γὰρ χρῆ
μεμνημένας ἀεὶ λέγειν, μὴ καὶ ποτ' ἐξολίσθη
ἡμᾶς· ὁ κίνδυνος γὰρ οὐχὶ μικρός, ἦν ἀλώμεν
ἐνδύομεναι κατὰ σκότον τόλμημα τηλικούτον.

282. εὔ' ἴσθ' ὅτι vHerwerden] εὔωθ' ἐκεῖ R, οἷόν τ' ἐπεὶ Meineke, ἔθρος γ' ἐκεῖ Schneider. Equidem verba εἰς τὴν Πύκνα e vs. 281 in vs. 283 irrepsisse ratus conieci: *ὡς εὔωθ' ἐκεῖ | τοῖς μὴ παροῦσιν ὀρθροῖσι <ἄρχων λέγειν> | ἐπανατρέχειν κτῆ.

283. μὴ] superscriptum habet R. || ὀρθροῖσιν I'] ὀρθροῖσι R.

284. ἴστ' Meineke] ὄπ- R; quod de subducentibus se dicitur (e. g. Thesm. 924). || πάτταλον] πασάλην Bentley (ut Vesp. 91).

286. μὴ καὶ Dobree] ὡς μὴ R. Cf. vs. 495.

287. ἡμᾶς] Bergk ἡμῖν (cum sequentibus id iungens), ὀρμᾶσθ' Meineke, Blaydes τὸ ἔημ' (coll. Suid. s. v. ἐξολίσθη).

288. ἐνδύομεναι Faber] ἐνδούμεναι R, sed verbi -δύειν compositum legisse videtur

283 sq. De re vid. infra 1), locutio παρῆναι εἰς τὴν Πύκνα etiam in Equitibus legitur 2). Quod μῆδὲ πάτταλον dicit 3), similia sunt: μῆδὲ πασάλην, μῆδὲ στροβιλιστὴν 4).

285 sqq. Nunc quoque, ut in Thesmophoriazusiis 5), parum aptum est nomen Parodé; non enim prodeunt nunc mulieres, sed per orchestram abeunt,

postmodo rediturae 6). Noli tamen mutare nomen receptum.

285. ὦρα] tempus est 7).

286. μὴ καὶ ποτ' ἐξολίσθη] ne forte fortuna etiam memoria excidat „viri” illud, quod ut addicerent tantam dederunt operam. Particulas μὴ καὶ etiam supra vidimus iunctas 8).

288. κατὰ σκότον] clam interpretatur

1) Vs. 291—296 et 380—382. — 2) Vid. Eq. 751. — 3) Pas un clou = pas un sou. — 4) Vid. ad Vesp. 91 sq. — 5) Vid. ad Thesm. 295 sqq. — 6) Vid. vs. 478. — 7) Vid. ad Vesp. 242. — 8) Vid. vs. 29.

HMIXOPION A.

Stropha (vs. 289—299).

290
 χωρῶμεν εἰς ἐκκλησίαν, ὃ ἄνδρες· ἠπέλιψε γὰρ
 ὁ θεσμοθέτης „ὄς ἂν
 μὴ πρὸ πάντων τοῦ κνέφους
 ἦκη“, κεκοιμένος,
 στέργων σκοροδάμνη,
 βλέπων ὑπότριμμα, „μὴ

schol. (Γ): „καταδύμεναι εἰς τηλικαύτην τόλμαν λάθρα“. Blaydes ἐνιστάμεναι (coll. Lys. 268), ἢ Herwerden ὑποδύμεναι.

291. κεκοιμένος Γ] -σμίος R.

291 sq. In R est βλέπων ὑπότριμμα | στέργων σκοροδάμνη | μὴ, numeris vitiosis; corr. Porson. Cf. vs. 301.

schol., quae locutionis est vis apud Sophoclem¹⁾. Sed poeticae id est dictionis, hoc loco *caligo nocturna* est intellegenda.

289. Senes iam voce et gestu imitantur, ut iussae sunt: „τοῦτ' ἴσται τὸ μέλος ὁ εἶπεν ἕδιν²⁾ αὐταῖς, τὸ ἀγροικικόν“³⁾.

290—292. Magistratui haec sola verba tribuuntur: „ὄς ἂν μὴ πρὸ πάντων τοῦ κνέφους ἦκη, οὐ λήψεται τὸ τριώβολον“ — vel potius τὸ σύμβολον⁴⁾. Cetera interseruntur ad pingendos homines trepidos.

290. *Thesmothetae* cur fit mentio et quando id minatus esse fingitur? Ex ipsis poetae verbis apparet de eo magistratu sermonem fieri qui mercedem diurnam soleat solvere aut per alios solvendam curare. Singularis autem ita videtur explicandus ut *suae tribus thesmothetae* dicat chorus; nam novem thesmothetae cum suo scriba collegium decem virorum efficiebant e singulis tribus creatorum⁵⁾. Ante Euclidem mercedem *iudicum* solvebant *colacretae*⁶⁾;

sed post restitutam libertatem nulla horum fit mentio, abrogati igitur esse videntur et in thesmothetas collatum esse eorum officium, mox autem, cum etiam *concionantiū* instituta esset merces, huius quoque pecuniae solvendae cura thesmothetis esse mandata.

— πρὸ πάντων τοῦ κνέφους] *mature admodum sub diluculum*⁷⁾.

291. κεκοιμένος] *pulvere conspersus, recens a longo itinere*⁸⁾.

— στέργων σκοροδάμνη] *contentus muria alliata, „zufrieden mit seinem Kommissbrote“*. — Verbum *στέργειν* apud nostrum hoc uno loco adsciscit dativum rei⁹⁾, ceteris accusativum personae¹⁰⁾. Exquisitioris autem est dictionis, et ludere discrepat vocabulum triviale *σκοροδάμνη*¹¹⁾.

292. βλέπων ὑπότριμμα] id quod alibi dicitur: *βλέπειν νᾶν* vel *κάρδαμα*, i. e.: *βλέπειν δριμύ και δξύ*¹²⁾. Nam *ὑπότριμμα* est *μωρία*¹³⁾, allio opinor, aceto, silphio condita.

¹⁾ Soph. Philoct. 578, quem locum confert Sobolewski. — ²⁾ In cod. Γ est *ἐνδον* (om. hoc scholion R); correxit Römer. — ³⁾ Schol. — ⁴⁾ Vid. vs. 296. — ⁵⁾ [Ar.] Rep. Ath. 55 § 1. — ⁶⁾ Vid. Vesp. 695, 724. — ⁷⁾ Vid. ad Vesp. 124. — ⁸⁾ Cf. Hom. Φ 541 etc. — ⁹⁾ Nusquam apud ceteros comicos; sed vid. Eur. Suppl. 257 Isoer. III § 40 etc. — ¹⁰⁾ Infra vs. 897 Eq. 769 Vesp. 1054 Ran. 229. — ¹¹⁾ Vid. ad Eq. 199. — ¹²⁾ Vid. ad Ran. 562 Plut. 1022. — ¹³⁾ Vid. Telectid. fr. 1° Antiphan. 222° Nicostr. 1°.

δώσειν τὸ τριάβολον.“

ἀλλ', ὦ Χαριτιμίδη
καὶ Σμίκνθε καὶ Δράκης,
ἔπου κατεπείγων,
σαυτῷ προσέχων ὄπως
μηδὲν παραχορδιεῖς
ὦν δεῖ σ' ἀποδεῖξαι.
ὄπως δὲ τὸ σύμβολον
λαβόντες ἔπειτα πλη-
σίοι καθεδουμέθ', ὡς
ἂν χειροτονῶμεν
ἔπανθ', ὅπόσ' ἂν δοκῇ
ταῖς ἡμετέραις φίλαις.
καίτοι τί λέγω; „φίλους“
γὰρ χρῆν μ' ὀνομάξεν.

HMIXOPION B.

Antistropa (vs. 300—310).

295

300

ὄρα δ' ὄπως ὠθήσομεν τοῦσδε τοὺς ἐξ ἄστεως

293. Χαριτιμίδη Bentley] χάριτιμιαῆ R (item sed addito accentu τιμία Γ cett. Ald.).

298. δοκῇ | ταῖς ἡμετέραις φίλαις Blaydes] δέηι | τὰς -ρας -λας R.

294. ἔπου κατεπείγων | σαυτῶν] ad singulos dicitur quod de cunctis valet. Item ad servos Bdelycleon: „ὦ Μίδα καὶ Φρύξ βοήθει δεῦρο καὶ Μασουτία¹⁾. Cf. ἰδοῦ et similia ad plures dicta²⁾).

295. *Ne a iusto sono aberres*³⁾. Verbum translatum; proprie significat eos qui fidibus canentes παραπλήττουσιν⁴⁾).

296. *Symbolum* igitur accipiebat qui concionem intrabat, perinde atque indices dicasterium intrantes⁵⁾; dein e concione rediit symbolo reddito a thesmothesis mercedem accipiebat diurnam. Aliquot annis post tres e prytanibus

mandatum sibi habuisse ut symbola distribuerent, docet lapis quidam⁶⁾; eandem hoc tempore obtinuisse rationem verisimile.

300—310. His de rebus etiam supra fuit sermo⁷⁾. Altera pars feminarum cives urbis incolae esse se finxerunt. altera iam rusticorum partes sustinentes *operam demus* — aiunt — *ut loco pel- lamus urbanos hosce homines, qui ipe malos cives et lucello unice intentos.*

300. ὠθήσομεν] hoc est ὠστίζεσθαι illud, quod dicit Chremylus in Plato⁸⁾. Pro ὄσαν dicitur nunc ὠθήσομεν⁹⁾, alibi

¹⁾ Vesp. 433. — ²⁾ Vid. ad Eq. 997. — ³⁾ Cf. nostra: *uit den toon vallen, den rechten toon niet vinden.* Non redit verbum. — ⁴⁾ Vid. ad Nub. 640. — ⁵⁾ Vid. ad Plut. 277 sq. — ⁶⁾ Anni 341; *Bullet. de corr. Hell.* VI p. 361, Fränkel ad Boeckh Staatsh.² II p. 65*. — ⁷⁾ Vid. vs. 183—188. — ⁸⁾ Plut. 330. — ⁹⁾ Item Soph. Ai. 1248 Eur. Cycl. 592.

ἤκοντας, ὅσοι πρὸ τοῦ
 μέν, ἤνικ' ἔδει λαβεῖν
 ἐλθόντ' ὄβολον μόνον,
 καθῆντο λαλοῦντες
 ἐν τοῖς στεφανώμασιν·
 νυνὶ δ' ἐνοχοῦς' ἄγαν.

305

ἀλλ' οὐχί, Μυρωνίδης
 ὅτ' ἤρχεν ὁ γεννάδας,
 οὐδεις ἂν ἐτόλμα
 τὰ τῆς πόλεως διοι-
 κεῖν ἀργύριον φέρων!
 ἀλλ' ἦκεν ἕκαστος
 ἐν ἀσκιδίῳ φέρων

301. ἔδει λαβεῖν | ἐλθόντ' Dawes] ἐλθόντ' ἔδει | λαβεῖν R (-να δέτ¹).

303. ἐν τοῖς στεφανώμασιν] haec habet R, om. Γ.

305. φέρων] λαβών Brunck (cf. vs. 309), Hirschig διοικῶν ... λαβεῖν, sed vid. comment.

apud nostrum δοκῆσειν¹), βαλλῆσειν²), παιῆσειν³) pro brevioribus magisque vulgatis formis δόξειν, βαλεῖν, παῖσειν.

— τοὺς ἐξ ἕστεως] etiam in Pace rusticis sic opponitur plebecula urbana⁴).

302. ἐν τοῖς στεφανώμασιν] in foro παρὰ ταῖς στεφανοπέλισιν, ἐν ταῖς μυρρίταις⁵). Sic in exitu Equitum fabulae ardeliones inutiliter tempus terentes dicuntur τὰ μειράκια τὰ ἐν τῷ μύρῳ⁶), et magis etiam nostro loco similis est versiculus Pherecratis: ἐν τοῖς στεφανώμασιν, οἱ δ' ἐν τῷ μύρῳ λαλεῖτε⁷).

303. Duce Myronide Athenienses olim invaserant Boeotiam et Corinthios fuderant⁸), quibuscum iam inierunt societatem comico minime plaudente. Fortasse etiam ad Archini honorem pertinet Myronidis mentio; nam Archinum, qui

civium modicorum hoc tempore erant, Myronidi cognatum — fortasse eius filium — fuisse satis testatur ipsius filii nomen Myronides⁹). Quae si non vana est opinio, sequitur ut sumamus Archinum adversatum esse Agyrrhio mercedem ecclesiasticam instituenti et augenti.

304. γεννάδας] vir generosus, γενναῖος¹⁰).

305. ἀργύριον φέρων] i. e. ἀργυρίου, ἐπιμισθῶ, μισθοφορῶν, mercede conductus. In participio, non in verbo finito, nunc est πᾶν τὸ πρᾶγμα, ut saepe¹¹).

306—310. Tunc temporis cives in populi concionem etiam afferebant aliquid: dicit rure venientes, qui nisi prandium secum habuissent, per horas complures carnissent cibo; — nunc homines pauperes et famelici illuc convolant ut beatiore inde redeant.

¹) Vid. ad Ran. 737. — ²) Vid. ad Vesp. 222. — ³) Vid. ad Nub. 1125. —

⁴) Pac. 1185; vid. etiam ibid. vs. 503. — ⁵) Cf. Thesm. 448 et vid. ad Ran. 1068. — ⁶) Eq. 1375. — ⁷) Pherecrat. fr. 2; vid. etiam eiusdem fr. 64. — ⁸) Vid.

ad Lys. 801—804. — ⁹) Vid. Demosth. XXIV § 135. — ¹⁰) Vid. ad Ran. 179. — ¹¹) E. g. infra vs. 530, 603. Praesertim Thucydidi cara haec structura.

πειῖν, ἄμα τ' ἄρτον αὐ-
 ον καὶ δύο κρομμύω
 καὶ τρεῖς ἄν ἐλάας.
 νυνὶ δὲ τριάβολον
 ζητοῦσι λαβεῖν ὅταν
 πρᾶττωσί τι κοινόν, ὧσ-
 περ πηλοφοροῦντες.

310

(Dextrorsum abeunt. — Vacant aliquantisper orchestra et scena.)

SCENA QUINTA.

(E domo sua prodit Blepyrus crocotula utcumque involutus.)

Blepyrus solus.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

τί τὸ πρᾶγμα; ποῖ ποθ' ἢ γυνή φροῦδη ἐστὶ μοι;
 ἐπεὶ πρὸς ἔω νῦν γ' ἔστιν ἢ δ' οὐ φαίνεται.
 ἐγὼ δὲ κατὰκειμαι πάλαι χεζητιῶν,

307. αὐον Reiske] αὐ B, om. Γ, ἄν Dawes Porson, et mox καὶ <πρὸς>; αὐτῶ vVelsen. Cf. Av. 538.

311. In R a parte dextra adscripsit corrector ἀνὴρ τις, et ante vs. 323 βλίπευρος.

307 sq. Eadem erant σιτία militum in expeditionem proficiscentium; „ἐπιφαγεῖν μηδὲν ἄλλ' ἢ κρόμμυον λέποντα καὶ τρεῖς ἀλάδας" (= ἐλάας) militem iubet nescio quis apud Eupolidem ¹⁾.

308. δν) actionis iteratae indicium ²⁾.

310. Non minus contemtim de civibus nunc loquitur chorus quem olim in Vespis Bdelycleon, qui heliastas luccello inhiantes assimilabat ἰλαολόγοις ³⁾. Nempe ὁ δῆμος, ὃν τύραννοι ἔχουσιν οἱ Ἀθηναῖοι, quemadmodum demagogi solent loqui ⁴⁾, etiam hac in re tyranninis similem se praestat; οἱ γὰρ τύραννοι μισθοῦ φύλακας ἔχουσιν, ὥσπερ Θερμιστάς ⁵⁾. Cf. etiam quae Lysias (personatus?) scripsit in Epieratem invectus ⁶⁾.

— Ut hoc loco, sic in Aeschyli Eumenidibus ⁷⁾ et in Aiace Sophoclis ⁸⁾ aliquantisper vacant orchestra et scena, postquam abiit chorus.

312. Sic in Thesmophoriazasis captivus Euripidem suum opperiens: „ἄλλος γεγένημαι προσδοκῶν ὁ δ' οὐδέπω" ⁹⁾.

313. κατὰκειμαι] in cubili ¹⁰⁾. Praesens hoc est historicum. — Quantum mutatus ab illo iam est comicus, qui huiusmodi iocos in scena tolerabiles esse ipsius Dionysi ore olim negabat ¹¹⁾. Nempe χεζητιῶν μακρὰν βαδίζων, πολλὰ δ' ἰδίων ἀνῆρ, δάκνων τὰ χεῖλη, παγγέλοιός ἐστιν, ut cum Eubulo loquar ¹²⁾, sed φορτικὸν eiusmodi γέλωτα ciere non semper suum duxit Aristophanes. Ad ipsam rem quod

¹⁾ Eupol. fr. 255; praeterea vid. Eq. 600. — ²⁾ Vid. ad Vesp. 269. — ³⁾ Vesp. 712. — ⁴⁾ Vid. ad Eq. 1114. — ⁵⁾ Xen. Hier. 6 § 10. — ⁶⁾ Lys. XXVII § 11. — ⁷⁾ Vid. Aesch. Eum. 234. — ⁸⁾ Vid. Soph. Ai. 814. — ⁹⁾ Thesm. 846. — ¹⁰⁾ Cf. vs. 541; praeterea vid. Ach. 70, 72 etc. — ¹¹⁾ Ran. 6—20. — ¹²⁾ Eubul. fr. 53.

320

καὶ τὰς ἐκείνης περσικὰς ὑφέλομαι.
 ἀλλ' ἐν καθαροῦ ποῦ, ποῦ τις ἂν χέσας τύχοι; —
 ἦ πανταχοῦ τοι νυκτός ἐστιν ἐν καλῷ
 οὐ γὰρ με νῦν χέζοντά γ' οὐδεις ὄφεται.
 (Considit.)

325

οἴμοι κατοδαίμων, ὅτι γέρων ὦν ἠγόμην
 γυναιῆ! ὄσας εἴμ' ἄξιος πληγὰς λαβεῖν!
 οὐ γὰρ ποθ' ὕγιες οὐδὲν ἐξελέλυθε
 δραῖσουσ'. — ὅμως δ' οὖν ἐστιν ἀποπατητέον.

(E domus contiguae fenestra prospicit vicinus Blepyri tunicatus.)

SCENA SEXTA.

Blepyrus, Vicinus.

ΓΕΙΤΩΝ.

τίς ἐστιν; — οὐ δῆπου Βλέπυρος ὁ γειτιῶν;

322. An spurius sit dubitat vHerwerden. || με... γ' | τὰ... μ' vVelsen.

325. ποθ'] molestum. Blaydes οὔτοι γὰρ. || Post ὕγιες in R deletum est λαβεῖν.

327 sqq. Vicinum vocavi, usus nomine quod ipse poeta praebet vs. 327. In R et vulgo dicitur ἀνίρ.

327. ἐστιν] ὄστος Blaydes coll. Nub. 218, fortasse recte; ante οὐ facile potuit excidere οὐ, dein inseri ἐστιν ad explendum trimetrum ipsumque enuntiatum. || Βλέπυ | ρος ὁ γε | τιῶν: numeri eidem sunt Nub. 70 Lys. 768, 838 etc.

χιτώριον ¹⁾, quod mox vocatur κροκω-
 τίδιον ²⁾. Erat igitur χιτώριου species
 διπλοῖς vel ἡμιδιπλοῖδιον. Nam cernitur
 nunc Blepyrus muliebri hoc vestimento
 tectus, nulla igitur in eo denominando
 admitti potuit negligentia.

319. Uxoris calceolos ³⁾ non probe in-
 duit, quoniam ποὺς ἂν οὐ γένοιτ' ἴσος
 ἀνδρός τε καὶ γυναικός, ἀλλ' ἄρσην κρατεῖ,
 sed pedibus ἡμικάλως insertis secum pro-
 trahit ⁴⁾. Nisi praestat, quod suadet vHer-
 werden, ὑφέλομαι interpretari „ὄπο τῆς
 κλινῆς“: sub lecto collocatos protraho.

320. Sic femina personata in Thesmo-

phoriazusis sedem circumspiciens „ποῦ,
 ποῦ καθίζωμ' ἐν καλῷ...“ ⁵⁾. Quod nunc
 dicitur ἐν καθαροῦ, loco puro ⁶⁾, i. e. vacuo ⁷⁾.
 Similia sunt: ἐν ἀγνώ ⁸⁾, ἐν ὀσίῳ ⁹⁾.

328. οὐ γὰρ σύμφυρόν ἐστι γυνή νία ἀν-
 δρὶ γέροντι ¹⁰⁾.

325. ὕγιες οὐδὲν] nihil integri, flagitio-
 sissima quaevis ¹¹⁾.

326. ὅμως δ' οὖν] attamen ¹²⁾.

327 et 329. Olare hoc loco apparet
 quid intersit inter οὐ δῆπου (ecquid) et
 οὐ τί πον numne ¹³⁾.

327. γειτιῶν] verbum ita ut μαθητιῶν
 et similia est formatum ¹⁴⁾, non morbum

¹⁾ Vs. 374. — ²⁾ Vs. 332. — ³⁾ Cf. Nub. 151 et mox 346. — ⁴⁾ Cf. gall. *trainer ses savates*. De re vid. Eq. 888 s. 1. — ⁵⁾ Thesm. 292; praeterea vid. ad Lys. 911. — ⁶⁾ Liv. XXIV 14 Horat. Epist. II 2, 71. — ⁷⁾ Item Hom. © 491 etc., Plat. Leg. 910a. Nos: *ovij*. — ⁸⁾ Vid. Aesch. Suppl. 223. — ⁹⁾ Vid. Lys. 743. — ¹⁰⁾ Vid. ad Thesm. 413. — ¹¹⁾ Vid. ad Ach. 956. — ¹²⁾ Vid. ad Nub. 343; gall. *mais enfin, il faut pourtant...* — ¹³⁾ Vid. ad Ran. 522. — ¹⁴⁾ Vid. ad Nub. 183.

νῆ τὸν Δί', αὐτὸς δῆτ' ἐκεῖνος. — εἰπέ μοι,
 τί τοῦτό σοι τὸ πυρρὸν ἔστιν; οὐ τί που
 330 Κινησίας σου κατατετέληκεν;

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

πόθεν;

οὐκ, ἀλλὰ τῆς γυναικὸς ἐξελέγηλυθα
 τὸ κροκωτίδιον ἀμπισχόμενος οὐνδύεται.

ΓΕΙΤΩΝ.

τὸ δ' ἱμάτιόν σοι ποῦ ἔστιν;

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

οὐκ ἔχω φράσαι·

331. οὐκ, ἀλλὰ] ἀλλ' ὅδε vel ἀλλ' ἔρτι dubitanter vHerwerden, coll. tamen vs. 372 sq. vulgatam malit servatam.

332. κροκωτίδιον Arnaldus] κροκώτιον R, κροκώπιον Γ.

333. σοι Γ] σου B.

tamen aut *studium*, sed meram *propri-
 tatem* indicans. Apud Demosthenem re-
 dit ¹⁾, apud alios est *γαϊτονεῖν* ²⁾ vel
γαϊτονεύειν ³⁾. Confero epica *αἰοδιάειν*, *φα-
 ληριάειν*, *ἔδριάειν*, *ἀροκαλαίνειν* ⁴⁾.

328. Item in Ranis Plathane: νῆ Δία |
 ἐκεῖνος αὐτὸς δῆτα ⁵⁾.

329 sq. Bleyprum crocotula cum te-
 ctum videat vicinus, insolitum vestis
 colorem ridens repetit a Cinesia lyrico
 poeta, quem miramur etiam tunc eam
 ob causam potuisse vellicari, ob quam
 ante tria lustra ludibrio fuisset ⁶⁾. Sem-
 perne igitur alvi erat soluti? et semper
 Atheniensibus notata digna visa est eius
 infirmitas? Nam „stultam hominis au-
 daciā et mala carmina” sic significari
 non multi opinor statuent cum Bothio.
 Sed etiam glabrae Clisthenis genae ⁷⁾
 et Pausonis paupertas ⁸⁾ per longam
 annorum seriem iocandi materiam nostro

praebuerunt, Cinesias autem hoc tem-
 pore rebus publicis se immiscuit ⁹⁾:
 hanc ob causam rideri nunc videtur.
 Tunicae *croceus* color *πυρρὸς* sive *rufus*
 dicitur ¹⁰⁾, ut locus fiat ioco scurrili ¹¹⁾,
 quasi totus a Cinesia fuerit „tinctus”.

330. πόθεν;] *satir' sanus es?* ¹²⁾.

331. Similis est enuntiatorum iun-
 ctura in Creontis Sophoclei verbis: ποῦ ¹³⁾
τοῦς κακοῦς τιμῶντας εἰσορῆς θεοῦς; | οὐκ
ἔστιν, ἀλλὰ κτέ. ¹⁴⁾ = πόθεν; | οὐκ, ἀλλὰ κτέ.
 in sermone quotidiano.

332. *Uzoris crocotulam* ¹⁵⁾ *humeris in-
 ieci*, ne nudum corpus exponerem fri-
 gori matutino. Non *induit*, ut illa, non
 enim potuisset. In scholio *ἀμπισχόμενος*
 non male redditur „*περιβεβλημένος*”;
 quamquam participio praesentis, quod
 praebet textus traditus, melius pingit-
 ur vir veste muliebri humeros utcu-
 que protegere conans.

¹⁾ Demosth. LV § 3 et 23. — ²⁾ Plat. Politic. 271a etc. — ³⁾ Xen. de
 Redit. 1 § 8. — ⁴⁾ Ench. dict. ep. p. 356. — ⁵⁾ Vid. Ran. 552. — ⁶⁾ Ran. 366. —
⁷⁾ Ach. 118 Eq. 1374 Nub. 355 Thesm. 235 Ran. 422. — ⁸⁾ Ach. 854 Plut. 602. —
⁹⁾ De Cinesia vid. ad Ran. 153. — ¹⁰⁾ *Oranje-rood*. Sequor Berglerum; minime
 autem persuadet mihi AWillems locum aliter interpretans Bulet. de l'Acad. Belg.
 1896 p. 234, l. — ¹¹⁾ Cf. Eq. 900 Ran. 308 infra vs. 1061. — ¹²⁾ Vid. ad Ran. 1455. —
¹³⁾ Sic scripsi; cod. ῥ. — ¹⁴⁾ Soph. Ant. 288 sq. — ¹⁵⁾ Vid. ad vs. 318.

ζητῶν γὰρ αὐτ' οὐχ ἠῶρον ἐν τοῖς στρώμασιν.

ΓΕΙΤΩΝ.

335 εἶτ' οὐδὲ τὴν γυναιῖν' ἐκέλευσάς σοι φράσαι;

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

μὰ τὸν Δί', οὐ γὰρ ἔνδον οὔσα τυγχάνει,
ἀλλ' ἐκτετεύρηκεν λαθοῦσά μ' ἔνδοθεν·
ὃ καὶ δέδοικα μὴ τι δρᾷ νεώτερον.

ΓΕΙΤΩΝ.

340

νῆ τὸν Ποσειδῶ, ταῦτό τοίνυν ἄντικρυς
ἐμοὶ πέπονθας· καὶ γὰρ ἦ ξύνειμ' ἐγὼ
φροῦδη ἐστ', ἔχουσα θοιμάτιον οὐ γὰρ ἐφόρουν.
κοῦ τοῦτο λυπεῖ μ'· ἀλλὰ καὶ τὰς ἐμβάδας.
οὔκουν λαβεῖν γ' αὐτάς ἐδυνάμην οὐδαμοῦ.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

μὰ τὸν Διόνυσον οὐδ' ἔγωγε τὰς ἐμάς
λακωνικάς· ἀλλ' ὡς ἔτυχον χεζητιῶν,

345

339. ταῦτό Blaydes] ταῦτα R, ταῦτά alii.

341. ἐφόρου] φορῶ Blaydes (coll. ἐνδύεται vs. 332), quae coniectura aenigma illud „τί φέρων τις οὐ φέρει;” in memoriam revocat.

342. τοῦτο] τοῦτο πο (expunctis litteris πο) R, τοῦτό πο Γ. || ἀλλὰ] ἀλλ' ὅτι Meineke.

343. γ' R] om. Γ.

344. -γs Faber] γὰρ R (cf. Plut. 99), cuiusmodi gradatio hinc aliena.

337. ἐκτετεύρηκεν] verbum, quod alibi non redit — sed *ειστρύπῶν* sensu τοῦ *παρεισιναί* affertur apud Suidam — proprie significare videtur animalcula per rimam aliquam se subducentia. Ad homines autem non nisi in sermone familiarissimo translatum esse, ut ἀπολιβάσαι ¹⁾ et alia eiusmodi, quivis intellegit ²⁾.

338. Manifesta dictionis tragicæ imitatio; simillimus est nutricis Euripideæ versiculus: „δέδοικα δ' αὐτήν (Medeam) μὴ τι βουλεύσῃ κακόν” ³⁾. Sed discrimen, quod inter verba nutricis et Blepyri intercedit, eiusmodi est, ut hic etiam

magis ornata utatur dictione; nam „δ” pro „δι' δ” tragoediæ est merae. Sic in Phoenissis legimus: „δ καὶ δέδοικα μὴ σκοπῶς ὀρθῶς θεοί” ⁴⁾ et: „δ καὶ δέδοικα μὴ με δικτύων ἴσω | λαβόντες οὐκ ἐκφρῶσ' ἀναίμακτον χροῶ” ⁵⁾. Itaque totum verbum nostrum comicis et tragoedia aliqua deperdita, non e Medea, duxisse videtur. Oesterum conferri potest, quod sermonis est quotidiani, ταῦτ' ἄρα eo sensu quo διὰ ταῦτ' ἄρα usurpatum ⁶⁾.

339. ταῦτό ... ἄντικρυς] plane idem, ἀπαρτι ταῦτό ⁷⁾.

345. λακωνικάς] quas modo dixit ἐμβάδας ⁸⁾.

¹⁾ Vid. Nub. 1253 Av. 1467. — ²⁾ Cf. nostra: *uitknijpen, de plaat poetsen*. — ³⁾ Eur. Med. 37. — ⁴⁾ Eur. Phoen. 155. — ⁵⁾ Ibid. vs. 263 sq. — ⁶⁾ Vid. ad Nub. 319. — ⁷⁾ Vid. ad Plut. 388. — ⁸⁾ Vs. 314. Vid. ad Vesp. 1158.

εἰς τὸ κοθόρνω τὸ πόδ' ἐνθεῖς ἰέμην,
ἵνα μὴ ἐγγέσαιμ' εἰς τὴν σισύρα· φανὴ γὰρ ἦν.

ΓΕΙΤΩΝ.

τί δῆτ' ἂν εἴη; μῶν ἐπ' ἄριστον γυνή
κέκληκεν αὐτήν τῶν φίλων;

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

γνώμην γ' ἐμήν.

350 οὐκουν πονηρά γ' ἐστίν, ὅ τι καὶ ἔμ' εἰδέναι.

ΓΕΙΤΩΝ.

ἀλλὰ σὺ μὲν ἱμονιάν τι' ἀποπατεῖς! ἐμοὶ δ'
ᾧρα βადίξειν ἐστίν εἰς ἐκκλησίαν,
ἦνπερ λάβω θοιμάτιον, ὕπερ ἦν μοι μόνον.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

καὶ ἔγωγ', ἐπειδὴν ἀποπατήσω· νῦν δέ μοι

346. *ἰέμην* (L) B] *ἴεμαι* R, *ἴεμαι* Γ, quae verborum structura potest defendi coll. Ran. 23 sq.; aptius tamen videtur imperfectum.

351. *μὲν... δ'*] γὰρ (del. δ') Blaydes.

354. *ἔγωγ'*] *ἔμοιγ'* perperam Blaydes, non enim *praesens* (ᾧρα ἐστὶ) mente sup-

346. *εἰς τὸ κοθόρνω*] in uxoris *παισι- κάς* ¹⁾.

347. *σισύραν*] *lodicem* ²⁾.

— *φανή*] *pura, recens a fullone* ³⁾.

348 sq. *γυνή... τῶν φίλων*] *una aliqua ex eius amicibus*. Sic alibi apud nostrum dicitur: *ἡμῶν ἄνδρες* ⁴⁾.

349. *γνώμην γ' ἐμήν*] *opinor* ⁵⁾.

350. *οὐκούν... γε*] saepius apud nostrum hae particulae iunguntur ⁶⁾.

— *ὅ τι καὶ ἔμ' εἰδέναι*] *quod quidem sciam*. Risum movet maritus senex tam caute et circumspecte loquens ⁷⁾.

351. Similes e Vespis et e Thesmophoriazasis afferri possunt versus ⁸⁾.

— *δ'*] versus exitus confluit cum initio sequentis ⁹⁾.

352—354. Dictio negligentior, qua-

lem amant colloquia familiaria. *Tempus est eundi* ¹⁰⁾, — vicinus ait, — *si vestem inveniam*. Stricterioris autem grammaticae foret: *tempus est eundi, ibo igitur ut primum vestem invenero*. Cui ita respondet Blepyrus, ut si revera id dixisset; nam „*καὶ ἔγωγ'*” ait, non addens id quod mente est supplendum: „*καί τις βადιούμαι*”. — Ad rem quod attinet, vestem si invenerint, etiam illuc abituri sunt, sed non inventuros, non ituros, probe norunt spectatores. Novos viros cum fingeret Praxagora, simul imminuit numerum verorum civium in concione affuturorum; quot illic adsunt uxores, tot fere mariti — nisi alterum iis suppetat pallium — nidum hodie servabunt tunicati.

¹⁾ Cf. vs. 319. — ²⁾ Cf. Nub. 10. — ³⁾ Vid. ad Eq. 1256. — ⁴⁾ Vid. Ach. 515. —

⁵⁾ Item Vesp. 983 Pac. 232, ubi *γε* non additur, quoniam ibi non sunt respondentis verba. — ⁶⁾ Vid. ad Plut. 342. — ⁷⁾ Cf. Thesm. 34 et vid. ad Nub. 1252. —

⁸⁾ Vesp. 940 Thesm. 615. — ⁹⁾ Vid. ad Ran. 298 Plut. 752. — ¹⁰⁾ Vid. ad Vesp. 242.

355

ἀχράς τις ἐγκλήσασ' ἔχει τὰ σιτία.

ΓΕΙΤΩΝ.

μῶν ἦν Θρασύβουλος εἶπε τοῖς Λακωνικοῖς;

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

νῆ τὸν Διόνυσον, ἐνέχεται γοῦν μοι σφόδρα.

(Fenestram claudit vicinus. — Bleyryrus secum:)

ἀτὰρ τί δρώσω; καὶ γὰρ οὐδὲ τοῦτό με

plendum esse, sed *futurum* (εἶμι ἐκείσε), testatur quod sequitur ἐπειδάν. || μοι Meineke] μου B.

355. ἐγκλήσασ' -σι- R.

355. *Pirum quoddam mihi victum tenet inclusum.* — Non proprio sensu usurpari nunc vocem ἀχράδα sive *fructum piri silvestris* ¹⁾ nisi testaretur contextus, testaretur pronomen τις et mox nomen demoticum iocose fictum Ἀχραδούσιος ²⁾. Lucidior igitur Bleyryrus sic vocat id quod cenae hesternae in eius intestinis viam obstruxit. Nempe *pirum, malum, glans* ³⁾, *ovum, arcus, lancea*, alia eiusmodi, commemorari solent ubi certa quaedam figura per comparisonem est indicanda ⁴⁾. Sic, ut cognatum exemplum proferam, gallice *poire d'angoisse* dicitur id quo homini per insidias capto obturatur os, ne possit clamare.

— ἐγκλήσασ' ἔχει] eadem infra est structura ⁵⁾.

356. *Numquid illud dicis „pirum” quod Thrasybulus dixit Lacedaemoniis?* ⁶⁾. — Thrasybulum in concione verba fecisse contra legatos pacem proponentes vidimus supra ⁷⁾, e nostro autem loco efficio eum Lacedaemoniis tunc minatum esse, nisi meliores afferrent condiciones, spem pacis iis nullem esse, sed fore ut denuo classe Attica — i. e. navibus Persicis dnce Conone — vastarentur eorum littora et intercluderetur

iis commeatus. Neque aptus esset comici iocus, nisi ipsa voce ἀχράδι adhibita Thrasybulus dixisset Athenienses eorumque socios „ἄσπερ ἀχράδι τὰ σιτία ἐγκλήσαντας αὐτοῖς ἔξαιρ'” ⁸⁾, simili usus imagine atque olim Pericles, cum Aeginam vocaret „λήμην τοῦ Πειραιῶς” ⁹⁾, neque aliena hinc est locutio „to bottle up”, qua nostra aetate plus semel indicatae sunt naves bellicae in portu aliquo ⁹⁾ ab hoste inclusae. — In scholiis annotavit interpres priscus et peritus: „ἀντιλέγειν μέλλων (vel potius ἀντιλέγων) τοῖς Λακεδαιμονίων πρέσβεισι περὶ σπονδῶν ἠηλυθῶσαν (haec dixit Thrasybulus)”. Sed delirantis et vere vesani hominis sunt quae sequuntur: „εἶτα δωροδοκίᾳς ἀχράδας προσεποιήσατο βαβρωκίνοι καὶ μὴ δύνασθαι λέγειν”. Quae nec caput nec pedem habent, neque cum textus verbis ipsisve rebus quae illo tempore gestae sunt possunt conciliari. Calumniam ineptam fortasse peperit Vespasum quidam locus, ubi Thucydides senex dicitur „ἀπόπληκτος ἐξαιρήνης γενέσθαι τὰς γνάθους” tum cum ad crimina accusatoris respondendum esset coram iudicibus ¹⁰⁾.

357. ἐνέχεται] *inhaeret*, „ἐπικείται καὶ θλίβει” ¹¹⁾. Mente supplē: ἡ ἀχράς.

¹⁾ Pherecrat. fr. 186 Teleclid. 32 Eupol. 33 etc. — ²⁾ Vs. 362. — ³⁾ Cf. vs. 361, 370. — ⁴⁾ Nostrates *peer-, ei-, doog-, lancetvormig, de peer van de lamp, oog-appel, ovaal*, alia permulta eiusmodi; neque aliter gentes vicinae. — ⁵⁾ Vs. 957; item Thesm. 236. Praeterea vid. ad Av. 1082. — ⁶⁾ De voce Λακωνικοῖς vid. ad Nab. 183. — ⁷⁾ Vid. vs. 202 sq. — ⁸⁾ Aristot. Rhet. III 10 Plut. Per. 8. — ⁹⁾ *Santiago, Port Arthur*. — ¹⁰⁾ Vesp. 947 sq. — ¹¹⁾ Schol.

- μόνον τὸ λυποῦν ἔστιν, <ὄθεν ἔξω φαγεῖν,
οὐκ ἀργυροῦ παρόντος,> ἀλλ' ὅταν φάγω,
360 ὅποι βαδιεῖται μοι τὸ λοιπὸν ἢ κόπρος.
νῦν μὲν γὰρ οὗτος βεβαλάνωκε τὴν θύραν,
ὄστις ποτ' ἔσθ' ἄνθρωπος, Ἀχραδοῦσιος.
τίς ἂν οὖν ἱατρόν μοι μετέλθοι, καὶ τίνα;
τίς τῶν κατὰ προκτὸν δεινός ἐστι τὴν τέχνην;
(Circumspicit spectatores.)
365 ἄρ' οἶδ' Ἀμύων; ἀλλ' ἕως ἀρνήσεται.
Ἄντισθένη τις καλεσάτω πάση τέχνῃ

359, 361, 363, 365. Horum versuum pars posterior in *I* deest; hinc efficitur exemplar, unde *I* descriptum est, binos in singulis lineis habuisse trimetros, perinde atque ipsum *I* et *A*. Sed versum 359 neque in codice *B*, ubi paginam claudit, integrum superesse testatur oratio imperfecta, in qua τοῦτο non habet quo referatur. Cuiusmodi aliquid desideretur e contextu liquet, quapropter supplevi quod vides.

364. κατὰ προκτὸν *B*] καταπρόκτων *R* (item in scholio), κατὰ προκτῶν *I*. Cf. διαλέπτου pro διὰ λεπτοῦ vitiose scriptum *Nub.* 161.

365. ἄρ'] ἀλλ' Meineke, post οἶδ' virgulam scribens et οἶδα id intelligens (ut *Ach.* 430); sed cf. οἶδεν vs. 368.

366. Ἄντισθένη] -νην *R*.

361. βεβαλάνωκε] eodem verbo utitur infra ¹⁾.

362. Quisquis est ²⁾ homo iste *Achradusius*. Quem *Copreum* modo vocabat, *Achradusius* iam dicendus videtur potius. Nomini *Acherdusiorum* et nova forma sic tribuitur et nova vis ³⁾, mire favente lingua, nam eiusdem stirpis sunt ἀχράς et ἄχερδος, unde demus *Ἀχερδοῦς* tribus *Hippothontidis* nomen habebat.

363. τίς ἂν . . . μετέλθοι . . .] tragici quid habent huiusemodi clamores ⁴⁾, nam in vita communi „μετελθέτω τίς“ solebant dicere ⁵⁾. Valet μετείναι τίνα ire ad . . . petendum, arcessere ⁶⁾.

365. Ἀμύων δητῶρ ἡταιρηκῶς finisse dicitur in scholio. Quae probabilis est coniectura, coniectura inquam, nam ve-

reor ut compertum aliquid de oratore illo habuerint veteres interpretes. *Olisthenem* certe aliquem vel *Agathonem* rideri patet, cui probe cogniti sint omnes quorum studium et ars ad „τὰ κατὰ προκτῶν“ pertineant, omnes qui „τίχνην ταύτην ἔχουσιν“ ⁷⁾. Irridentis autem est ἕως, ut saepe ⁸⁾; nam minime dubium videtur quin interrogatus *Amynon* — qui inter spectatores assidet, certe assidere nunc sumitur — vehementer negaturus sit usu cognitos sibi esse istiusmodi homines.

366—368. *Antisthenes*, qui et infra eandem ob causam irridendus propinatur plebeculae ⁹⁾, in huius aetatis inscriptione quadam commemoratur simul cum aliis viris quorum in nostra fabula

¹⁾ Vs. 370; praeterea vid. ad *Av.* 1159. — ²⁾ Vid. ad *Av.* 1576. — ³⁾ Vid. ad *Eq.* 79, 899 *Ran.* 427. — ⁴⁾ Vid. ad *Eq.* 16 et ad *Pac.* 521. — ⁵⁾ Cf. vs. 366. — ⁶⁾ Vid. ad *Eq.* 605. — ⁷⁾ Vid. ad *Eq.* 63. — ⁸⁾ Vid. ad *Plut.* 1080. — ⁹⁾ Vs. 806—808

370

οὗτος γὰρ ἀνήρ ἔνεκά γε στεναγμάτων
οἶδεν τί προκτὸς βούλεται χεζητιῶν. —
ὦ πότνι' Εἰλείθνια, μή με περιῶδης
διαρραγέντα μηδὲ βεβαλανωμένον,
ἵνα μὴ γένωμαι σκωραμῖς κωμωδική.
(A dextra prodit Chremes.)

SCENA SEPTIMA.

Blepyrus, Chremes.

ΧΡΕΜΗΣ.

οὗτος, τί ποιεῖς; οὐ τί που χέξεις;

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

(surgens:)

ἔγώ;

οὐ δῆτ' ἔτι γε, μὰ τὸν Δι', ἀλλ' ἀνίσταμαι.

fit mentio ¹⁾. Recensentur illic *choregi*, qui proximis post Euclidem archontem annis vicerunt *παισίν* vel *ἀνδράσιν* ²⁾, ciues igitur divites et bene noti, in his *Nicias Epigenis* f. *Cydathenaeus* ³⁾, *Andocides* *Leogorae* f. *Cydathenaeus* ⁴⁾, *Heurippides* *Adimanti* f. *Myrrhinusius* ⁵⁾, *Antisthenes* *Antiphatis* f. *Cytherrius*. Nec non apud Xenophontem *Antisthenes* dicitur vir *dives*, *choregus* saepius victor, *strategus* ⁶⁾. Nepos eius esse videtur *Antisthenes* *Antiphatis* f. *Cytherrius* *trierarchus*, cuius fit mentio in inscriptione anni 334/3 ⁷⁾. Nunc misere χέξιν et στενάξιν cum dicitur, non ad litteram haec esse accipienda nemo non intellegit, et clarius etiam ostendit coniunctim cum eo commemoratus infra *chorodidascalus* *Callimachus*. Itaque si satis intellego verba comici, ridetur homo qui nuper in certamine musico chorum suum

victim inique tulerat et alta voce fuerat conquestus.

366. *τις*] sic famulis iussa dare solent heri ⁸⁾.

— *πάση τέχνη*] sic alibi: *Ἀγάθωνά μοι δευρ' ἐκκάλεσον πάση τέχνη* ⁹⁾.

367. *ἔνεκά γε στεναγμάτων*] *quod quidem allinet ad suspiria*, siquidem ex eius gemitibus coniecturam facere licet ¹⁰⁾.

369. *ὦ πότνι' Εἰλείθνια*] clamor tragicus ¹¹⁾.

— *μή με περιῶδης κτέ.*] *ne sinas me...* ¹²⁾.

370. *μηδὲ*] pro *καί* dictum ¹³⁾.

371. Cf. locutio *πλυνὸς γίγνεσθαι* ¹⁴⁾.

372. *οὗτος*] *heus tu!* ¹⁵⁾.

— *οὐ τί που*] *numquid...* ¹⁶⁾.

373. Simili ioco vir *Megarensis* in *Acharnensibus* ¹⁷⁾: „non omnes tamen *sificos* *suculae* *meae* *comederunt*, nam ecce „*una etiam superes!*“: — quam postquam ostendit, ipse comedit.

¹⁾ Indicavit Bergk Comment. p. 86 sq. (not.). — ²⁾ Vid. CIG. 213 (Dittenb. Syll. ¹ 420). — ³⁾ Vid. infra vs. 428. — ⁴⁾ Vid. Proleg. p. XIX et ad vs. 202 sq. — ⁵⁾ Vid. vs. 325 sq. — ⁶⁾ Xenoph. Mem. III 4; item indicavit Bergk l. l. — ⁷⁾ CIA. II 804 (Dittenb. Syll. ¹ 351²⁸⁴). — ⁸⁾ Vid. ad Ach. 805. — ⁹⁾ Thesm. 65; praeterea vid. ad Ran. 1235 Av. 549. — ¹⁰⁾ Cf. vs. 170 et vid. ad Nub. 420. — ¹¹⁾ Vid. ad Lys. 742. — ¹²⁾ Vid. ad Ran. 509. — ¹³⁾ Vid. ad Eq. 580. — ¹⁴⁾ Vid. Plut. 1061. — ¹⁵⁾ Vid. ad Vesp. 1. — ¹⁶⁾ Vid. vs. 329 et ad Ran. 522. — ¹⁷⁾ Vid. Ach. 809 sq.

ΧΡΕΜΗΣ.

τὸ τῆς γυναικὸς δ' ἀμπέχει χιτῶνιον;

ΒΛΕΠΤΡΟΣ.

375 ἐν τῷ σκότῳ γὰρ τοῦτ' ἔτυχον ἔνδον λαβῶν.
ἀτὰρ πόθεν ἦκαίς ἐτεόν;

ΧΡΕΜΗΣ.

ἐξ ἐκκλησίας.

ΒΛΕΠΤΡΟΣ.

ἤδη λέλυται γάρ;

ΧΡΕΜΗΣ.

νῆ Δί' ὄρθριον μὲν οὖν.
καὶ δῆτα πολὺν ἦ μίλτος, ὦ Ζεῦ φίλτατε,
γέλιον παρέσχεν, ἦν προσέβραινον κύκλω.

374. Om. R, in margine superiore addidit corrector. || χιτῶνιον R] τριβῶνιον I' Ald.
377. ὄρθριον] ὄρθρια dubitanter Blaydes; cf. vs. 526.

378. Ante versum in R est paragraphus; quapropter Reiske Blepyro dedit verba ὄρθριον μὲν οὖν vs. 377.

374 *Uxoris tunicam humeris iniectam habes?* — Vestis feminea colore croceo statim agnoscitur ¹⁾.

376. ἐτεόν] instanter rogantis vox ²⁾.

377. ἤδη λέλυται γάρ;] iamne dimissa igitur est concio? ³⁾. Miratur prius finitam quam inceptam oportuit.

— ὄρθριον μὲν οὖν] immo dudum est dimissa, ἔτι ὄρθρου ὄντος, τῆς ἔω οὐπω ἀναφανείσης. Particulæ μὲν οὖν per speciem obloquendi vehementer affirmantis sunt: οὐκ „ἤδη” χρὴ λέγειν, πάλαι γὰρ λέλυται ⁴⁾.

378 sq. *Atque adeo...* Sic qui incipit, additurus est quod admirationem faciat vel angeat. Concio non modo (ἤδη) dimissa est, sed dudum (ὄρθριον), et multum sane risum dedit minium quod adsperebant. De finē igitur concionis hæc dicuntur, minime autem consimile

est quod in Acharnensibus legitur, ubi de civibus ante concionis initium ore funis miniati in Pnycem cogendis est sermo ⁵⁾. Aliud id erat tempus, aliud fuit rei consilium, alia ratio: unus color fuit idem. Nempe mutata est ipsa civitas. Tum gratis concionabantur, tardius igitur illuc confluentes; nunc ἀσπίζονται ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ut triobolum mereant, arcentῆ autem sunt qui sero veniant, et hunc usum iam praestitisse minium e comici verbis efficio. Et fortasse id voluit interpres cuius verba in scholiis ad Ach. l. l. afferuntur: „ἴσοι γὰρ ἐχρῶντο, ἐξέτινον ζημίαν”. Quamquam multam ciues neque olim neque hoc tempore solvebant, si iusto tempore non adessent, sed damnum faciebant, nullum enim accipiebant symbolum sive triobolum ⁶⁾.

¹⁾ Cf. vs. 318 et 332. — ²⁾ Vid. ad Vesp. 8. — ³⁾ Cf. Ach. 173 et vid. ad Eq. 674. — ⁴⁾ Vid. ad Plut. 833—838. — ⁵⁾ Ach. 22. — ⁶⁾ Ex parte secutus sum h. l. viros doctos LSchmidt (Ind. Lect. Marb. 1867) et vWilamowitz (Kydash, p. 165).

380

τὸ τριώβολον δῆτ' ἔλαβες;

ΒΛΕΠΤΡΟΣ.

ΧΡΕΜΗΣ.

εἰ γὰρ ὄφελον!

ἀλλ' ὕστερος ἦλθον, νῆ Δί', ὥστ' αἰσχύνομαι
<ἄπρακτος ἦκων οἴκαδ'.

ΒΛΕΠΤΡΟΣ.

οὐδὲν οὖν ἔχεις;>

ΧΡΕΜΗΣ.

μὰ Δί' οὐδὲν ἄλλο γ' ἢ κενὸν τὸν θύλακον.

ΒΛΕΠΤΡΟΣ.

τὸ δ' αἴτιον τί;

ΧΡΕΜΗΣ.

πλεῖστος ἀνθρώπων ὄχλος,

ὅσος οὐδεπώποτ', ἦλθ' ἄθροους εἰς τὴν Πύκνα'

380. τριώβολον] *ξύμβολον? cf. vs. 296.

381. ἦλθον, νῆ Δί' Reisig] νῆ δί' ἦλθον R, εὔν ἦλθον I' (abiere litterae NHAI in NYN; cf. vs. 420).

382. Ante hunc versum aliquid deesse suspicatus est Elmsley; quem verum vidisse testantur μὰ τὸν Δί' clamor in textu tradito nimis vicinus voci νῆ Δία et particula γε (si recte sic scribitur hodie). Et olim qui appinxit „ζηρητέον” vidit ni fallor locum vitium contraxisse. Nam scholii verba (om. R): „θύλακον δὲ ἀρθοθήκην σημαίνει καὶ ἐν Πλούτῳ ζηρητέον” sic sunt scribenda et dirimenda: „θύλακος δὲ ἀρθοθήκην σημαίνει καὶ ἐν Πλούτῳ (vs. 763). — ζηρητέον.” Sed dubium utrum Pluti versiculus quaerendus ibi dicatur an nostri loci lectio emendatior. Supplevi quod sufficere videbatur et pro τὸν Δί' ... ἢ scripsi Δί' ... ἢ κενόν”. Bentley pro τὸν θύλακον scribebat τὸν δὲ φέρων, Brunck coniecit ἔχων μὰ Δί' οὐδὲν ἄλλο γ' ἢ τὸν θύλακον, Meineke μὰ Δί' οὐδὲν ἄλλον μᾶλλον ἢ τὸν θύλακον, vHerwerden μὰ Δί' οὐδὲν ἄλλ' ἢ τὸν δὲ φέρων, vVelsen φέρων μὰ τὸν Δί' οὐδὲν ἐν τῷ θυλάκῳ, nullam lacunam statuentes. || οὐδὲν ἄλλο γ' Bergler] οὐδὲν ἄλλον R.

384. ἦλθ' ἄθροους] ἦλθον ἀθρόως R. Cf. Ach. 26. Vitiosum illud ἀθρόως videtur ex αθροος esse natum.

380. *Trinumnum certe* ¹⁾ *tenes?* Blepyrus rogat. Nempe hoc unum refert: cetera nihil.

381. *ὕστερος ἦλθον*] ergo ἦν μοι ἀποτρίχειν ἔχοντι μηδὲ πάταλον ²⁾.

382. *Trinummo illo sibi suisque τὰ*

ἀλίφια — vel τὸν ἄρτον — erat emturus in prandium hodiernum: ἔμελλε λήψοσθαι πურῶν ἐκταία ἐκ τῆς ἐκκλησίας, ut infra dicit Blepyrus ³⁾.

384. *ὅσος οὐδεπώποτε*] *quantus nunquam antea* ⁴⁾.

¹⁾ *Nostrum tochl.* — ²⁾ Cf. vs. 283 sq. — ³⁾ Vs. 547 sq.; cf. Vesp. 300—314. —

⁴⁾ Vid. ad Plut. 247.

385 καὶ δῆτα πάντα σκυτοτόμοις ἠμάζομεν
 ὀρῶντες αὐτούς, οὐ γὰρ ἀλλ' ὑπερφυῶς
 ὡς „λευκοπληθῆς ἦν ἰδεῖν“ ἢ ἐκκλησία.
 ὥστ' οὐκ ἔλαβον οὐτ' αὐτὸς οὐτ' ἄλλοι συγχοί.

ΒΛΕΠΤΟΣ.

οὐδ' ἄρ' ἂν ἐγὼ λάβοιμι νῦν ἐλθῶν;

ΧΡΕΜΗΣ.

πόθεν;

385. πάντα R] πάντες Γ.

385—387. In proverbii fuisse dici-
 tur: „οὐδὲν λευκῶν ἀνδρῶν ἔργον εἰ μὴ σκυ-
 τοτομεῖν“¹⁾, et apud Plantum anicula
 ut herum desidentem significet *quasi*
claudus sutor — ait — *domi sedet totos*
*dies*²⁾. Nempe „ὥσπερ οἱ πολλοὶ τῶν τὰς
 τέχνας ἐχόντων ἰδρατοὶ εἰσιν, οὕτω καὶ τὰς
 κόρας οἱ ἄλλοι Ἕλληνες (unis Lacedaemo-
 niis exceptis) ἡρεμιζούσας ἰριουργεῖν ἀξιοῦ-
 σιν“³⁾. Praeterea vid. supra⁴⁾.

386. οὐ γὰρ ἀλλὰ] locutio elliptica,
 qua utuntur fortiter affirmantes⁵⁾.

— ὑπερφυῶς | ὡς] item alibi: ὑπερφυῆς
 ὄσος⁶⁾. Confluit trimeter cum initio
 vicini⁷⁾.

387. Tragicus dolor verba ciet tra-
 gica. Nam e tragoedia aliqua illud „λευ-
 κοπληθῆς“ habet Chremes. Quod epithe-
 ton in dramatis quae aetatem tulerunt
 non legitur, sed similia sunt *γυναικο-*
*πληθῆς*⁸⁾, *ἀρσενοπληθῆς*⁹⁾, *κενταυροπλη-*
*θῆς*¹⁰⁾, *χαλκοπληθῆς*¹¹⁾. Digna autem
 quae cum toto hoc loco conferantur
 sunt verba Carionis servi in Pluto item
 dictionem nuntiorum tragicorum aemu-
 lati: „ἐκτυπέτο δὲ | ἰμβὰς γερόντων εὐρύθ-
 μοις προβήμασιν“¹²⁾.

— ἰδεῖν] *aspectu*¹³⁾.

388—390. Chremes concioni adfuit,
 sed mercedem non accepit. Admodum
 tamen tempestive domum reliquerat,
 triobolo nimirum inhians. Sed plane
 insoliti quid accidit hodie; nam cum
 vixdum alluxisset, ingens caterva civium
 subito invasit Phycem; itaque brevi
 cuncta occupata sunt subsellia, et sym-
 bola cum distributa sunt, horum prius
 quam civium fuit finis: nihil acceperunt
 Chremes aliique complusculi¹⁴⁾. Ergone
 si forte certum numerum superarent
 cives concionem adeuntes, ultimis non
 dabatur symbolum, etiamsi iusto tem-
 pore adessent? Sunt qui ita statuunt¹⁵⁾,
 sed vix videtur credibile, et vereor ut
 e nostro loco coniectura fieri possit de
 institutis quae tunc temporis in ipsa
 civitate valebant. Nam fingitur nunc
 civium numerus solito maior confluentis,
 quippe callida fraude auctus: cuius-
 modi quid si fieri potuisset, defecissent
 sane τὰ ξύμβολα; sed non potuit nisi
 in scena comica. Nam in populi con-
 ciones nonnisi veros cives esse admissos
 non est quod data opera demonstrarem.

389. πόθεν:] mente non est supplen-
 dum: „λάβοις ἄν;“ quod si voluisset

¹⁾ Schol. Pac. 1310. — ²⁾ Plant. Aulul. I 1, 34. — ³⁾ Xen. Rep. Lac 1 § 3. —
⁴⁾ Vs. 62—64. Cf. etiam Plut. 162. — ⁵⁾ Vid. ad Ran. 58. — ⁶⁾ Plut. 750; de
 ipso adverbio vid. ad Ran. 611 Plut. 675. — ⁷⁾ Vid. ad Plut. 752. — ⁸⁾ Aesch.
 Pers. 124 Eur. Alc. 952. — ⁹⁾ Aesch. Suppl. 30. — ¹⁰⁾ Eur. Herc. 1273. —
¹¹⁾ Eur. Suppl. 1220. — ¹²⁾ Plut. 758 sq. — ¹³⁾ Vid. ad Nub. 1172. — ¹⁴⁾ Vid.
 ad Av. 1014. — ¹⁵⁾ Sic Würz de Mercede ecclesiastica 1878 p. 35 sq., Fränkel
 ad Boeckh Staatsh. II³ p. 66*.

390 οὐδ' ἂν μὰ Δί' εἰ τότ' ἤλθες, ὅτε τὸ δεύτερον
ἀλεκτροῦν ἐφθέγγετ'.

ΒΛΕΠΤΟΣ.

οἴμοι δειλῆιος!

„Ἀντίλοχ', ἀποίμωξόν με τοῦ τ...ριωβόλου
„τὸν ζῶντα μᾶλλον τὰμὰ γὰρ διοίχεται“ —
ἀτὰρ τί τὸ πρᾶγμ' ἦν, ὅτι τοσοῦτον χρῆμ' ὄχλου
οὔτως ἐν ὄρα ξυνελέγη;

395

ΧΡΕΜΗΣ.

τί δ' ἄλλο γ' ἦ

ἔδοξε τοῖς πρυτάνεσι περὶ σωτηρίας

390. *ἂν μὰ Δί' εἰ] εἰ μὰ Δία R. Praeiverat Meineke οὐδὲ μὰ Δί' εἰ scribendo, sed praeterea restituenda erat particula ἔν (cf. Nub. 5 Pac. 907).

poeta, addidisset particulam γὰρ aliamve similis potestatis; sed vehementer negantis hoc est, significat enim: „unde-nam res tam absurda in mentem tibi ve-nit?“¹⁾.

390. οὐδ' ἂν] mente adde: „Ἰλαβες“²⁾.

— ὅτε τὸ δεύτερον κτλ.] rem in maius auget; nam gallicini tempore mulieres vixdum confluxerant ad aedes Praxinoae³⁾.

392 sq. Vita quid iuvat, cum perierit triobolum! Ceterorum omnium οὐ τόσσον δόδρομαι, ἀχνύμενός περ, ὡς ἑνός! — Tantus luctus nisi Aeschyli lingua apte exprimi nequit; apud quem Achilles „me vivum potius luge“ clama-bat „quam mortuum Patroclum!“⁴⁾. Sed negari nequit comicum saepe versus tragicos aliquanto feliciter suos in usus convertisse quam hoc loco, ubi herois desperantis vox „τοῦ θεοεικότου“ in „τοῦ τριωβόλου“ mutari non potuit sine totius enuntiati perniciem. Quanto facilius olim

adhibuerat illud „μηδὲ γὰρ θανάων ποτε“⁵⁾ vel: „ἢ γλώττ' ὁμώμοκε“⁶⁾ vel: „χαίρεις ὄρων φῶς“⁷⁾. In scholio sola verba „Ἀν-τίλοχε — μᾶλλον“ tribuuntur Aeschylō, sed etiam quae sequuntur: „τὰμὰ γὰρ διοί-χεται“ huic debere patet⁸⁾; valet autem τὰμὰ id fere quod ἐγὼ⁹⁾, quemadmodum infra τὸ εὐμείτερον et τὸ τῶν ἀνδρῶν dicitur id quod ad vos, ad viros pertinet¹⁰⁾. Verbum διοίχεται significat *disperit*¹¹⁾.

394. τοσοῦτον χρῆμ' ὄχλου] sic alibi: „ἴσον τὸ χρῆμ' ἐπὶ δειπνον ἦλθε“¹²⁾.

395. οὔτως ἐν ὄρα] tam mature, tam tempestive¹³⁾, cum serius aliquanto confluere soleant cives.

— τί δ' ἄλλο γ' ἦ] sic loquitur qui rem minime dubiam sed apertissimam esse significat¹⁴⁾.

396 sq. E prythanum igitur programme¹⁵⁾ cives sciebant rem gravissimam hodie tractatum iri, de ipsa enim civitatis salute agi. Dignus qui confetratur est locus Banarum, ubi poetas

¹⁾ Cf. vs. 380 et vid. ad Ban. 1455. — ²⁾ Vid. ad Nub. 5. — ³⁾ Vid. vs. 30. — ⁴⁾ Aesch. fr. 133; cf. Eur. Phoen. 1640. — ⁵⁾ Ach. 893. — ⁶⁾ Ban. 1471. — ⁷⁾ Thesm. 194. — ⁸⁾ Recte sic Porson. — ⁹⁾ Vid. Eur. Med. 739 Androm. 235 et cf. Thesm. 105. — ¹⁰⁾ Vid. vs. 623 sq. — ¹¹⁾ Vid. Thesm. 609. — ¹²⁾ Pac. 1192; praeterea vid. ad Vesp. 266. — ¹³⁾ Vid. ad Vesp. 242. — ¹⁴⁾ Vid. ad Nub. 1287. — ¹⁵⁾ Vid. ad vs. 83 sq.

- γνώμας προθεῖναι τῆς πόλεως. καὶ εὐθέως
 πρῶτος Νεοκλείδης ὁ γλάμων παρεῖρπυσεν
 καὶ ἔπειθ' ὁ δῆμος ἀναβοᾷ πόσον δοκεῖς·
 400 „οὐ δεινά, τολμᾶν τουτονὶ δημηγορεῖν,
 „καὶ ταῦτα περὶ σωτηρίας προκείμενον,
 „ὅς αὐτὸς αὐτῷ βλεφαρίδ' οὐκ ἐσώσατο;“
 ὁ δ' ἀναβοήσας καὶ περιβλέψας ἔφη·
 „τί δαί με χρῆν δρᾶν;“

ΒΛΕΠΤΡΟΣ.

- „σκόροδ' ὁμοῦ τρίψαντ' ὀπῶ,
 405 „τιθύμαλλον ἐμβαλόντα τοῦ Λακωνικοῦ,
 „σαντῶ παραλείφειν τὰ βλέφαρα τῆς ἐσπέρας;“
 ἔγωγ' ἂν εἶπον, εἰ παρῶν ἐτύγχανον.

397. προθεῖναι Schömann] καθεῖναι R.

401. προκείμενον Blaydes] προκειμένου R. Cf. Lys. 13 etc.

404. (δ) χρῆν Brunck] χρῆ R.

406. σαντῶ(ι) Γ] σαντοῦ R (vitiose pro τὰ σ. βλ.).

Dionysus rogat περὶ τῆς πόλεως ἦντιν' ἔχετον (γνώμην) σωτηρίας ¹⁾. Locutio γνώμας vel λόγον προθεῖναι e Thucydide et aliunde est cognita ²⁾.

398. Primus ad suggestum lento gradu accessit *Neoclides*, non enim celerius ingredi sinebat oculorum infirmitas. Cuius hominis supra facta est mentio ³⁾.

399. πόσον δοκεῖς;] *mirum quantum* ⁴⁾.

400. οὐ δεινά...;] *hoccine ferendum?* ⁵⁾.

401. περὶ σωτηρίας προκείμενον] nota haec est loquendi brevitatis ⁶⁾.

402. *Qui ne cilia quidem sua servaverit!* ⁷⁾.

404. τί δαί με χρῆν δρᾶν;] i. e. : *meane igitur culpa ea interierunt?* Prohibere id qui potui? Nam prohibuissem sane, si potuissem! Item in Acharnensibus

Dicaeopolis: „ἔρεϊ τις οὐ χρῆν. ἀλλὰ τί χρῆν εἴπατε“ ⁸⁾.

404—106. Remedium, quod commendavisset ei Blepyrus, si adfuisset, quadriennio post Aesculapius ei revera adhibuit teste Carione in fabula Pluto ⁹⁾.

404. ὀπῶ] *lasere, laserpitii succo* ¹⁰⁾.

405. *Sucum euphorbiae* apud medicos eo tempore in usu fuisse, optimam autem — i. e. acerrimam — fuisse *Laconicam*, noster locus docet. Etiam Theophrastus inter ὀποῦς φαρμακώδεις recenset sucum quem praebent euphorbiae caulis et baccae ¹¹⁾, certam autem eius speciem — complures enim enumerat — in Arcadia prope *Tegeam* et in saltibus *Clitoris* laetissimam crescere scribit ¹²⁾. Hanc igitur dicit nunc Blepyrus.

¹⁾ Ran. 1436. — ²⁾ Thucyd. VI 14 § 1 Xen. Mem. IV 2 § 3 Aeschin. II § 66 (vid. Cobet V. L. ² p. 353) etc. — ³⁾ Vs. 254 sq.; praeterea vid. ad Plut. 665 sq., et de epitheto γλάμωνι ad Ran. 200 et 588. — ⁴⁾ Vid. ad Ran. 54. — ⁵⁾ Vid. ad Eq. 609. — ⁶⁾ Vid. ad Eq. 669. — ⁷⁾ Cf. Eq. 373. — ⁸⁾ Ach. 540. — ⁹⁾ Plut. 716 sqq. — ¹⁰⁾ Vid. ad Eq. 894 sq. — ¹¹⁾ Theophr. Hist. Pl. IX 8 § 2, c. 11 § 5—11. Vox occurrit etiam apud Cratinum fr. 325¹. — ¹²⁾ Theophr. ibid. c. 15 § 6.

ΧΡΕΜΗΣ.

- μετὰ τοῦτον Εὐαίων ὁ δεξιότατος
 παρῆλθε γυμνός, ὡς ἐδόκει τοῖς πλείοσιν.
 410 αὐτός γε μέντοι ἔφασκεν ἱμάτιον ἔχειν.
 καὶ ἔπειτ' ἔλεξε δημοτικωτάτους λόγους·
 „ὄρατε μὲν με δεόμενον σωτηρίας
 „τετραστατήρου καύτόν' ἀλλ' ὄμως ἐρῶ,
 „πῶς τὴν πόλιν καὶ τοὺς πολίτας σώσετε.
 415 „ἦν γὰρ παρέχωσι τοῖς δεομένοις οἱ κναφῆς
 „χλαίνας, ἐπειδὴν πρῶτον ἦλιος τραπῆ,

414. πῶς Meineke] ὡς R, quod frustra tuetur Blaydes coll. Ach. 642; nam ibi agitur de re certa: ostendit id quod inest regimini populari, hic de sperata: dicam quomodo servari possit civitas.

408 sqq. Post Neoclidem venit vir quidam sollertissimus et sagacissimus, sed minus prospera haecenus fortuna usus; vestis certe essetne ei necne, dictu erat difficile, adeo erat lacera et tenuis ¹⁾. Itaque aegre desiderabat pallium aliquanto densius, perinde atque poeta ille Nubilocuculiam visens ²⁾; magis tamen de communi quam de suo ipsius commodo sollicitus ad verba facienda surrexit, vir vere popularis et patriae salutis nunquam non invigilans. — Fortasse locum nostrum imitatus est Hip-polochus III¹ a. C. saeculi scriptor apud Athenaeum allatus, qui laetum convivium enarrans „invaserunt” ait „cenaculum cantrices quaedam Rhodiae, ἡμοὶ μὲν γυμναὶ δοκοῦσαι, πλὴν ἔλεγον τινες αὐτὰς ἔχειν χιτῶνας” ³⁾, pellucidas tamen vestes ⁴⁾, non laceras (ut Chremes nostro loco) significans.

411—426. Quid dulcius, quid magis salutare, quam officium oratoris publici, prudenti consilio civium aerumnis subvenientis! Quid autem facilius et simplicius! Nam laenas et lectos et

victum egenis mortalibus daturi sunt alii: verba dat ipse. Fieri quid debeat dicit, ea libertate usus quae plebis praesertim decet propugnatores: hoc satis; fieri quomodo possit videant magistratus ceterumque vulgus hominum.

412. Digna quae conferantur sunt Iolai Euripidei verba: „ex quo ad deos „abii Hercules, τὰ κείνου τίξν' ἔχων ὑπὸ „περοῖς | σφῆζα τὰδ', αὐτὸς δόμενος σωτηρίας” ⁵⁾. Non tamen imitari nunc illum locum censendus est comicus.

413. τετραστατήρου] dicit vestem quatuor stateribus argenteis sive drachmis sedecim venalem. Nam στατήρ, quae vox primitus didrachmum significabat, hoc loco intellegenda est τετράδραχμον, ut apud recentiores ⁶⁾: στατήρ τετράδραχμον νόμισμα ⁷⁾. Modicum hoc fuisse himatii pretium nemo non intellegit, nec non apparet collatis aniculae in Pluto fabula verbis: „juvenis identidem viginti drachmas in vestem a me petebat” ⁸⁾.

415—417. Similis verborum structura cum alibi invenitur tum in Lysistrata ⁹⁾.

416. Ut primum venerit druma. Quo

¹⁾ Recte schol.; cf. vs. 566. — ²⁾ Vid. Av. 915 sqq. — ³⁾ Vid. Athen. 129 a. — ⁴⁾ Cf. Lys. 48, 150 sq. — ⁵⁾ Eur. Heracl. 9 sqq. — ⁶⁾ Vid. Boeckh Staatsch. I³ p. 16 Hultsch Metrol. p. 150. — ⁷⁾ Phot. Suid. Hesych. s. v. στατήρ. Vitiosum τετράδραχμον corr. Boeckh coll. Anecd. Bekk. p. 307. — ⁸⁾ Plut. 982 sq. — ⁹⁾ Lys. 140 sq., 527 sq.

„πλευρῖτις ἡμῶν οὐδέν' ἂν λάβοι ποτέ.
 „ῥοῖσι δὲ κλίνη μὴ ἔστι μηδὲ στρώματα,
 „ἔναι καθευδήσοντας ἀπονευμιμένους
 420 „εἰς τῶν σκυλοδεψῶν ἦν δ' ἀποκλήη τῇ θύρα
 „χειμῶνος ὄντος, τρεῖς σισύρας ὀφειλέτω.“

ΒΛΕΠΤΡΟΣ.

νῆ τὸν Διόνυσον, χρηστά γ' / εἰ δ' ἐκεῖνό γε
 προσέεθ' ηκεν, οὐδεὶς ἀντεχειροτόνησεν ἂν,
 τοὺς ἀφιταμοιβοὺς τοῖς ἀπόροις τρεῖς χολνικας

417. ἡμῶν Γ] ἂν ἡμῶν R. || οὐδέν' ἂν λάβοι] οὐδένα βλάψει Blaydes, quod antecedit ἦν cum subiunctivo; sed minime vitiosa est structura verborum traditorum, sani autem hominis non est *pro certo* huiuscemodi aliquid affirmare.

420. ἀποκλήη (-εἴη) Faber] ἀποκλίνη R. Abiit HI in IV (cf. vs. 381 et vid. Cobet VL.² p. 159).

422. *ἐκεῖνο] -να R.

anni tempore „Ὁρίστη χλαῖναν ὑφαίνειν, ἵνα μὴ ἕιγων ἀποδύῃ” in Avibus fabula Atheniensis iubet chorus ¹⁾. Nam dum perflat omnia gelidus aquilo, oportet „ἔσσασθαι ἔρμα χροός, ... χλαῖνάν τε μαλακὴν καὶ θερμότεντα χιτῶνα, ... ἵνα τοι τριχες ἀτρεμῶσι, | μηδ' ὀρθαὶ φρίσσωσιν ἀειρόμεναι κατὰ σῶμα” ²⁾. Cuius praecepti memor isiciarius ille Demum senem densa mollique induebat tunica, novoque pallio amicturus erat Paphlago, nisi eum repulisset senex truculentus ³⁾.

417. Non facile latera occupabit morbus, si satis tecta ea habeamus.

419 sq. Post cenam ⁴⁾ cubitum eunto in officinas coriariorum. — Sic apud Hesiodum ad fabri aerarii ignem confugere iubentur homines argentes ⁵⁾ et apud Homerum erroneis convenire is dicitur locus ⁶⁾, in Pluto autem nostri fabula pauperes balnea publica intrare dicuntur ubi calefiant ⁷⁾.

420. ἦν δὲ] negligentius, sed ita ut

neminem offendere possit, dictum pro: „ῥοῖσι δὲ ἂν ...”, ut in lege Solonis: „ῥοῖσι δὲ ἀπῖλλαι τῇ θύρα” ⁸⁾.

421. χειμῶνος ὄντος] licet tempus sit hiemale ⁹⁾.

— τρεῖς | σισύρας ὀφειλέτω] debitum si quis non solverit, multa ei irrogatur, ut saepe in legibus τὸ διπλοῦν ἀποτεῖσαι et similia. Qui homini egeno cubiculum et lectum denegaverit petenti, tres lodes ei persolvit, quibus se involvat ¹⁰⁾.

422. χρηστά γε] sic alibi δεῖνά γε, ἀνοητά γε, similia ¹¹⁾.

424. τοὺς ἀφιταμοιβοὺς] priscum nomen pro ἀφιταμοιβαῖς permansit ¹²⁾.

— τρεῖς χολνικας | δειπνον] quantum et ipsi patri familiae opem petenti sufficiat et eius uxori liberisque — si non sint nimis multi. Sic agricola tempus pomeridianum laeto convivio cum suis transacturus „ἄφουε τῶν φασίλων, ὃ γύναι, τρεῖς χολνικας” ad uxorem ait ¹³⁾, et recordamur hominis egeni in Vespis, qui

¹⁾ Av. 712; praeterea cf. Vesp. 1132. — ²⁾ Hes. Oper. 536 sqq. — ³⁾ Eq. 881 sqq.; praeterea cf. Lys. 586 et 1156. — ⁴⁾ Cf. Ach. 616 Eq. 357 Vesp. 1217. — ⁵⁾ Hes. Oper. 493. — ⁶⁾ Hom. σ 328. — ⁷⁾ Plut. 535, 953 sq. — ⁸⁾ Lys. X § 17. — ⁹⁾ Vid. ad Thesm. 67 sq. — ¹⁰⁾ Cf. Nub. 10. — ¹¹⁾ Vid. ad Eq. 609. — ¹²⁾ Cf. Nub. 640. — ¹³⁾ Pac. 1144.

425 δεῦπνον παρέχειν ἅπασιν, ἢ κλάειν μακρά,
ἵνα τοῦτ' ἀπέλαυσαν Ναυσικύδους τάγαθόν.

ΧΡΕΜΗΣ.

μετὰ τοῦτο τοῖνον εὐπρεπῆς νεανίας
λευκός τις ἀνεπήδησ', ὅμοιος Νικίᾳ,
δημηγορήσων, καὶ ἐπεχείρησεν λέγειν
430 ὡς χρηὶ παραδοῦναι ταῖς γυναιξὶ τὴν πόλιν.
εἶτ' ἐθοροῦβησαν καὶ ἀνέκραγον ὡς εὖ λέγοι,
τὸ σκυτοτομικὸν πλήθος· οἱ δ' ἐκ τῶν ἀγαθῶν
ἀνεβορβόρουξαν.

425. μακρά R] -ρὰν παρέχειν Γ.

426. ἀπέλαυσαν Ναυσικύδους] -σε -δης Römer cum cod. B, ut τὸ ἀγαθόν eo quo
κακόν sensu possit accipi (cf. Thesm. 23).

431. λέγοι R²] λέγει R.

433. ἀνεβορβόρουξαν] ἀνεκορκόρουξαν vHerwerden. Cui coniecturae favet glossema

„τρίτος αὐτός“ cenaturus est de triobolo
heliastico ¹⁾; nam χοῖνις ἀλφίτων requi-
rebatur ad hominem unum per totum
diem nutriendum ²⁾, quapropter maligne
praebentis erat τὸ „κατὰ χοῖνικα“ pau-
peres alere ³⁾.

425. κλάειν μακρά] male mulcari ⁴⁾.

426. ἵνα... ἀπέλαυσαν] eadem quae supra
structura ⁵⁾. Vert.: ut sic boni ali-
quid — post mala plura — ab isto homine
acciperent aliquando sive: et sic civibus
prodesset tandem homo iste malignus et
improbus.

— Ναυσικύδους] ditissimum hunc fuisse
frumentarium et aliunde novimus ⁶⁾,
nostro autem loco arguitur eius avari-
tias ⁷⁾. Idem homo videtur intellegen-
dus loco Platonis ubi *Nausicydis Cho-
largensis* fit mentio ⁸⁾.

427. A rebus solitis — nam saepis-
sime talia declamitasse duces partium
ut popello suppallparentur, credere nos

inbet comicus, et revera εὖ μωμάται
ταυταγ! — a solitis igitur rebus ad id
quod inexpectatum et vix credibile ha-
bit concio, unde recens est Chremes,
transitum parat particula τοῖνον. E simili
narratione desumpti sunt Ephippi versus:
„ἔπειτ' ἀναστάς εὐστοχος νεανίας | ... σχῆμ'
ἀξιόχρειων ἱπικαθῆις βακτηρία | ... ἤλεξεν
ἄνδρας τῆς Ἀθηναίων χθονός“ ⁹⁾.

428. Nicias, in quem vere femineae
laudes nunc conferuntur ¹⁰⁾, fortasse est
Epigenis ille filius, cuius fit mentio in
inscriptione supra commemorata ¹¹⁾.
Alii filium Niderati, nepotem Niciae
clari ducis, dici suspiciantur ¹²⁾.

431. ἐθοροῦβησαν καὶ ἀνέκραγον ὡς εὖ
λέγοι] in brevis haec sermonis quadam
neglegentia sic sunt contracta apud
Xenophontem: „ἀνεθοροῦβησαν ὡς εὖ λέ-
γοι“ ¹³⁾. — Nempe „καταληπτικός“ erat orator
ille popularis „τοῦ θοροβητικοῦ“ ¹⁴⁾.

433. ἀνεβορβόρουξαν] turbas edebant, ob-

¹⁾ Vesp. 301. — ²⁾ Vid. ad Vesp. 440. — ³⁾ Vesp. 718. — ⁴⁾ Vid. ad Ran. 34
Plut. 58. — ⁵⁾ Vid. vs. 152. — ⁶⁾ Xen. Mem. II 7 § 6. Recte schol. — ⁷⁾ Recte
sic Cobet Prosopogr. Xenoph. p. 87. — ⁸⁾ Plat. Gorg. 487 b. — ⁹⁾ Ephippi
fr. 14. — ¹⁰⁾ Cf. Thesm. 191 sq. — ¹¹⁾ Vid. ad vs. 366—368, Bergk Comment.
p. 86. — ¹²⁾ Sic etiam Kirchner (dubitanter) Prosopogr. 10809. — ¹³⁾ Xen. Anab.
V 1 § 3; praeterea cf. ibidem VI 1 § 80 Demosth. VI 1 § 26. De verbo θοροβῆσαι
vid. Ran. 768. — ¹⁴⁾ Eq. 1380.

ΒΛΕΠΤΡΟΣ.

νοῦν γὰρ εἶχον, νῆ Δία.

ΧΡΕΜΗΣ.

435

ἀλλ' ἦσαν ἦττους· ὃ δὲ κατεῖχε τῆ βοῆ,
τὰς μὲν γυναικῆς πόλλ' ἀγαθὰ λέγων, σὲ δὲ
πολλὰ κακά.

ΒΛΕΠΤΡΟΣ.

καὶ τί εἶπε;

ΧΡΕΜΗΣ.

πρωτον μὲν σ' ἔφη
εἶναι πανούργον.

ΒΛΕΠΤΡΟΣ.

καὶ σέ;

ΧΡΕΜΗΣ.

μὴ ἐμὲ τοῦτ' ἔρη.

— καὶ ἔπειτα κλέπτην.

„ἀνετάρακτον”, alibi tamen huius verbi aoristus apud nostrum est -κορορυῆσαι (vid. Nub. 387), nunc autem *soni* potius quam *motus* mentio expectatur. || γὰρ] ἔρ' Dobree, ut Av. 1371; sed *futurum* illie est tempus. Cf. Ran. 917.

436. τί] τί μ' Ranke.

437. *μὴ ἐμὲ τοῦτ'] μὴ (μὴ!) πω τοῦτ' R. Blaydes μὴ τοῦτ' μ', fortasse recte, sed lenior videtur mea coniectura, nam facile abire potuit ΜΗΜΕ in ΜΗΠΕ, dein per paradorthosin in μῆπω. Minus placet quos vVelsen dedit μὴ σὺ τοῦτ'.

strepabant. Verbum alibi non invenitur, sed in Hippocrateis extant διαβοροβούζειν et ὑποβοροβούζειν ¹⁾. Cognatum videtur κορορυῆσαι ²⁾.

— νοῦν γὰρ εἶχον, νῆ Δία] *nempe iis mens erat, utpote rusticis!* — Item in Avibus ad invenem Pisetaerus: „νοῦν ἔρ' ἔχεις, νῆ Δία!” *mente igitur tua uteris!* ³⁾.

434. κατεῖχε τῆ βοῆ] *clamore obtinebat* — obiectum suppleri potest „τοὺς παρόντας, τὴν ἐκκλησίαν”. Sic sol ἀκτίαν κατέχειν

τὴν γῆν dicitur in cantico ⁴⁾. Sed dubito an verbum *intransitive* nunc sit adhibitum, collatis nostri de Demostrato demagogo verbis: „ὃ δ' ἰβιάζειτο” ⁵⁾.

436. καὶ] *sicine vero?* ⁶⁾.

437—440. Cf. Chremyli in Pluto de aevo suo querelae: „*Apollinē rogavi ἵνα ὀρporterετ ἀσκειν τὸν νόον τὸν ἐπιχώριον τρόπον, ἵνα ut fieret ille πανούργος, ἄδικος, ἰγίς μηδὲ ἔν, | ὡς τῷ βίῳ τοῦτ' „αὐτὸ νομίσας ἐμφέροι”* ⁷⁾.

¹⁾ Pag. 76 et 1121 Foes. — ²⁾ Vid. ad Nub. 387. — ³⁾ Av. 1371. Praeterea vid. ad Plut. 1119. — ⁴⁾ Nub. 572. — ⁵⁾ Lys. 396. — ⁶⁾ Nos: *En vai zei hij dan wel?* Vid. ad Nub. 210. — ⁷⁾ Plut. 35—38, 47—50, 99.

ΒΛΕΠΤΡΟΣ.

ἐμὲ μόνον;

ΧΡΕΜΗΣ.

καὶ νῆ Δία

καὶ συκοφάντην.

ΒΛΕΠΤΡΟΣ.

ἐμὲ μόνον;

ΧΡΕΜΗΣ.

καὶ νῆ Δία

440 τωνδὶ τὸ πλῆθος.

ΒΛΕΠΤΡΟΣ.

τίς δὲ τοῦτ' ἄλλως λέγει;

ΧΡΕΜΗΣ.

γυναῖκα δ' εἶναι πρᾶγμ' ἔφη νουβυστικὸν
καὶ χρηματοποιόν. κοῦτε τὰ πόρρητ' ἔφη

438. ἐμὲ Γ] σὲ R. || καὶ νῆ] νῆ τὸν Blaydes.

439. Om. R propter homoeoteleuton, sed in calce supplevit corrector.

442. κοῦτε] κοῦχι Dawes, κοῦτι Lenting; sed coniecturis non est locus (vid. comment.). Nam quod in Γ legitur κοῦτ' ἀπόρρ. pro κοῦτε τὰ πόρρ. (sic R), id haplographiae tribuendum, suspicionem igitur non movet.

438 sq. καὶ νῆ Δία | καὶ συκ.] iteratur particula καὶ (et... quoque), ut in Socratis verbis: καὶ ταῦτό καὶ τὸν ἄρρην¹⁾.

440. Etiam in Pluto petulanter sic agitantur spectatores²⁾. Cum verbis „τίς δὲ τοῦτ' ἄλλως λέγει;” conferatur Calonicae illud: „καὶ γὰρ ἰσμέν (πανοῦργοι), νῆ Δία!”³⁾.

441. πρᾶγμα] hoc sensu frequentius dicitur χρῆμα⁴⁾, quae propter versum sequentem vitatur nunc vox.

— νουβυστικὸν] cf. Vesperum locus, ubi testudines νουβυστικῶς sive νουνεχόντως tergum protexisse dicuntur⁵⁾. Minus perspicua sunt herae iratae ancillas

„νόβυστρα” vocantis verba apud Herodam⁶⁾. Homo νουβυστικός est quem epici poetae πυκιμηδέα vel πυκινόφρονα dicunt, is qui πυκινὰ φροσι μῆδα ἔχει vel βυσσοδομεύει.

442. χρηματοποιόν] qui parat opes. Verbi ποιῶν eadem est vis in locutione κριθὰς ποιῶν⁷⁾ et similibus. Item alibi ἐργάζεσθαι⁸⁾.

— οὔτε] non respondet alterum οὔτε, sed variatur mox oratio⁹⁾, quasi dictum esset: καὶ πρῶτον μὲν ἔφη οὐκ... ἐκφείρειν κτλ.

442 sq. Thesmothoriorum arcana¹⁰⁾ inter viros evulgari non licebat¹¹⁾.

¹⁾ Nub. 663; praeterea vid. ad Lys. 1183. Verborum structura similis est Lys. 24. — ²⁾ Plut. 99. — ³⁾ Lys. 12. — ⁴⁾ Cf. Lys. 677 et vid. ad Vesp. 266. — ⁵⁾ Vesp. 1294. — ⁶⁾ Herod. Mimiamb. VI 16. — ⁷⁾ Pac. 1322. Cf. infra vs. 615. — ⁸⁾ Cf. Eq. 840. — ⁹⁾ Vs. 446. — ¹⁰⁾ De ἀπορρήτοις voce vid. ad Ran. 362. — ¹¹⁾ Cf. Thesm. 363 sq., 472.

ἐκ Θεσμοφόρον ἐκάστοι' αὐτὰς ἐκφέρειν, —
σὲ δὲ καὶ ἐμὲ βουλευόντε τοῦτο δρᾶν αἰέ.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

445 καί, νῆ τὸν Ἐρμῆν, τοῦτό γ' οὐκ ἐψεύσατο.

ΧΡΕΜΗΣ.

— ἔπειτα συμβαλλειν πρὸς ἀλλήλας ἔφη
ἱμάτια, χρυσί', ἀργύριον, ἐκπώματα
μόνας μόναις, οὐ μαρτύρων ἐναντίον,
καὶ ταῦτ' ἀποφέρειν πάντα κοῦκ ἀποστρεφεῖν, —
450 ἡμῶν δὲ τοὺς πολλοὺς ἔφρασκε τοῦτο δρᾶν.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

νῆ τὸν Ποσειδῶ, μαρτύρων γ' ἐναντίον!

ΧΡΕΜΗΣ.

— οὐ συκοφαντεῖν, οὐ διώκειν, οὐδὲ τὸν

447. χρυσί'] χρυσόν Bentley (our?). Cf. comment.

448. οὐ μαρτύρων Dobree] οὐ μ. γ' B, γ' οὐ μ. Γ, κοῦ μ. Dindorf.

452—454. Sic ordinabat Bachmann: 454, 452, 453, in versu 453 pro ἀλλὰ

444. *Te vero et me* — sive viros quoslibet — *identidem id facere senatores*. Itaque si quis ἀπόρητον ποιήσμενος aliquid ad senatum detulisset¹⁾, magnum fuisse periculum ne in vulgus tamen id emanaret, hic orator affirmabat, assentiente Blepyro; quibus fidem quis non habeat, cum hodie quoque ita peccetur. Non enim omnes senatores Papiro illi²⁾ „tacendi loquendique prudentia” pares sunt aut fuerunt.

445. νῆ... οὐκ] eadem in Thesmophoriazusis est iunctura³⁾.

446—449. Cum priore enuntiati parte haec quomodo cohaereant vidimus; praeterea notatu digna est structura paratactica: συμβάλλειν... καὶ ἀποφέρειν = συμβαλοῦσας... ἀποφέρειν⁴⁾.

446. συμβάλλειν] *mutua dare*⁵⁾, κικράνασι sive — ubi de victu sermo — μετρεῖν⁶⁾.

447. χρυσία] cf. chori verba in *Lystrata*: χρυσιῶν, ὅσ' ἔσσι μοι, | οὐ φθόνος ἔνεσσι μοι | πᾶσι παρέχειν φέρειν τοῖς | παισίν, ὁπόταν τε θυγά- | τηρ τινὶ κανηφορῇ⁷⁾.

448. μόναις μόναις] i. e. αὐτὰς οὐσας⁸⁾. Loquendi formula redit in *Vespis*⁹⁾.

— οὐ μαρτύρων ἐναντίον] *nullis adhibitis testibus*¹⁰⁾. Neque potuissent adhibere si voluissent, nam lex „διαρρήδην ἐκάλυε συμβάλλειν γυναικὶ πέρα μεθίμου κριθῶν”¹¹⁾. Itaque monile vel poculum pretiosius si quae mulier commodaverat amicae, non sponte redditum in iure repetere non potuisset quidem. Et tamen sancte illae servabant fidem.

452 sq. τὸν | δῆμον] nunc quoque, ut

¹⁾ Vid. ad Eq. 648. — ²⁾ A. Gell. I 23. — ³⁾ Thesm. 640, ubi vid. — ⁴⁾ Vid. ad Lys. 700—708 Plut. 1181 sq. — ⁵⁾ Vid. Isae. X § 10 etc. — ⁶⁾ Vid. Ach. 1021. — ⁷⁾ Lys. 1192 sq.; praeterea vid. Ach. 258 Av. 1551. — ⁸⁾ Cf. Ach. 504. — ⁹⁾ Vesp. 1272; item Soph. Ai. 467 (?), 1283 etc. — ¹⁰⁾ Nos: *ten overstaan van getuigen*. — ¹¹⁾ Vid. quem modo attuli Isaeus X § 10.

δῆμον καταλύειν, ἀλλὰ πολλὰ καὶ ἀγαθὰ
 <ἤδη ποιῆσαι καὶ ποιήσειν πλείονα.>
 ἕτερα τέ πλείστα τὰς γυναικας ἠλόγει.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

455 τί δῆτ' ἔδοξεν;

ΧΡΕΜΗΣ.

ἐπιτρέπειν τὰ πράγματα
 ταύταις. ἐδόκει γὰρ τοῦτο μόνον ἐν τῇ πόλει
 οὔπω γεγενῆσθαι.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

καὶ δέδοκται;

ΧΡΕΜΗΣ.

φήμ' ἐγώ.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

ἅπαντ' ἄρ' αὐταῖς ἐστὶ προστεταγμένα,
 ἃ τοῖσιν ἄστοις ἔμελεν;

ΧΡΕΜΗΣ.

οὔτω ταῦτ' ἔχει.

scribens ἄλλα. Equidem Bergkio potius adstipulor aliquid intercidisse statuenti; quam lacunam e coniectura explevi. Fortasse leve aliquod veri vestigium servat quod post *καγαθὰ* vs. 453 sequitur in Γ: „βλάπτειν.”

455. τὰ πράγματα [Velsen] *σε τὴν πόλιν* B. Cobet *δεῖν τὴν πόλιν*, Blaydes *ὁ τι; ἐπιτρέπειν τὴν πόλιν*. Non solum pronomen *σε* molestum, sed etiam vox *πόλις* (vid. versus sq.).

458. ἅπαντ' ἄρ' Cobet] ἅπαντά 9 B. Cf. vs. 460.

saepe apud nostram, duo in unum conflunt trimetri 1).

454. In brevius id quod refert contrahentis hoc est. Item Aeschines postquam enarravit quae apud Amphictyones dixit, „κοιῦτα” addit „καὶ πρὸς τούτοις ἕτερα πολλὰ διεξιζόντος ἡμοῦ... κραυγῆ... ἦν” κτέ. 2).

456 sq. Nempae rerum novarum sem-

per appetentes Athenienses 3) ceterorum regiminum periculum fecerunt omnium, — undecim enumerantur in opere de rep. Atheniensium 4), — unam γυναικοκρατίαν civitas nondum experta novit.

457. καὶ] auribus suis vix credit Blepyrus 5).

— φήμ' ἐγώ] apertissime affirmantis hoc 6).

1) Vid. ad Plut. 752. — 2) Aeschin. III § 122. — 3) Cf. vs. 219 sq. — 4) [Aristot.] Rep. Ath. c. 41. — 5) Vid. ad Nub. 210. — 6) Vid. ad Av. 1446.

ΒΛΕΠΤΡΟΣ.

460 οὐδ' εἰς δικαστήριον ἄρ' εἶμ', ἀλλ' ἦ γυνή;

ΧΡΕΜΗΣ.

οὐδ' ἔτι σὺ θρέψεις οὓς ἔχεις, ἀλλ' ἦ γυνή.

ΒΛΕΠΤΡΟΣ.

οὐδὲ στένειν τὸν ὄρθρον ἔτι πρᾶγμ' ἄρά μοι;

ΧΡΕΜΗΣ.

μὰ Δί', ἀλλὰ ταῖς γυναιξὶ ταῦτ' ἤδη μέλει

σὺ δ' ἀστενακτὶ περδόμενος οἴκοι μενεῖς.

ΒΛΕΠΤΡΟΣ.

465 ἐκεῖνο δεινὸν τοῖσιν ἠλκίκοισι νῶν,

μή, παραλαβοῦσαι τῆς πόλεως τὰς ἡνίας,

ἔπειτ' ἀναγκάζωσι πρὸς βίαν...

461. Habet R, om. Γ.

462. τὸν] πρὸς Blaydes coll. Lys. 1089. || ἄρά μοι Kuster] ἄρά μοι R, ἄρ' ἔτι πρᾶγμα μοι GHermann. Vid. ad Nub. 1252.

464. Post hunc excidisse versum (*hactenus bene habent omnia, sed...*) suspicatur Meineke.

465. νῶν] νῶ Dobree. Vid. ad Ach. 601 Plut. 655.

460 sq. „*Ergone non ibo in tribunal, sed uxor?*” summa cum indignatione rogat Bleyrus, ante omnia *iudicia cogitans*, quippe Atheniensis ¹⁾. Cuius verba partim repetens Chremes „*neque tuos*” ait „*in posterum tu ales, sed uxor*”. Et nunc demum persentiscit Bleyrus quid boni habeat novus rei publicae status. Non iam incumbet ei molestissimum illud victum suis praebendi officium, nam mulier trinumulum merebit, et ἀπὸ τοῦτου τοῦ μισθαρίου ἔξουσιν ἄλφια καὶ ξύλα καὶ ὕψον ²⁾.

462. „*Neque iam reformidandus mihi est diei adventus?*” Lectone me aurora posthac non excutiet? — Verbo *suspirandi* obiectum nunc additur, ut verbis *lugendi* vel *dolendi*, quacum locutione conferri potest e. g. κόπτεισθαι Ἄδωνι ³⁾. Dicitur autem οὐ(δὲν) πρᾶγμα ut οὐδὲν ἔργον, e. g.

in versu: οὐ τᾶρα, μὰ Δί', ἡμῖν ἔσ' ἔργον ἰσάναί ⁴⁾, sed inest notio *molestiae*, nam eodem haec redeunt ac si diceret: „οὐκέτι ἄρα πρᾶγματά μοι παρῆξι ὁ ὄρθρος;” ⁵⁾.

463. ταῦτα] *ista tua negotia*, iudicia nimirum ceteraque rerum publicarum et privatarum cura.

464. „*Tu autem plane otiosus domi manebis.*” — Adverbium *αστενακτὶ* habet poetici aliquid ⁶⁾, et nisi risum nunc movere voluisset Chremes iunctura canori huius adverbii et participii quod sequitur ⁷⁾, dixisset potius: ἄνευ στεναγμάτων.

466. Eadem imagine usus Demus in Equitibus „*alleri vestrum*” ait „*παραδώσω τῆς πικνὸς τὰς ἡνίας*” ⁸⁾.

467 et 471. πρὸς βίαν] *vi coactos*. Molestissimum est τὸ πίνειν πρὸς βίαν, at id quod nunc dicit Bleyrus plane non est tolerabile ⁹⁾.

¹⁾ Cf. Av. 40 sq. etc. — ²⁾ Vesp. 300 sq. — ³⁾ Lys. 396. — ⁴⁾ Av. 1308, ubi vid. — ⁵⁾ Cf. Them. 244. — ⁶⁾ Cf. Aesch. fr. 297 Soph. Trach. 1074. — ⁷⁾ De verbo *πρόσθαι* vid. ad Plut. 176 Ach. 256. — ⁸⁾ Eq. 1109. — ⁹⁾ Vid. ad Ach. 73.

ΧΡΕΜΗΣ.

τί δρᾶν;

ΒΛΕΠΤΡΟΣ.

βινεῖν ἑαυτάς, ἦν δὲ μὴ βουλόμεθα,
ἄριστον οὐ διδῶσι.

ΧΡΕΜΗΣ.

470 σὺ δὲ γε, νῆ Δία,
δρᾶ ταῦθ', ἵν' ἀριστῆς τε καὶ βινῆς ἴμα.

ΒΛΕΠΤΡΟΣ.

τὸ πρὸς βίαν δεινότετον.

ΧΡΕΜΗΣ.

ἀλλ' εἰ τῆ πόλει
τοῦτο ξυνοίσει, ταῦτα χρηὴ πάντ' ἄνδρα δρᾶν.

ΒΛΕΠΤΡΟΣ.

λόγος γέ τοί τις ἔστι τῶν γεραιτέρων,

468 et 470. βινεῖν et βινῆς] κιν. R. Vid. v. l. vs. 980 et ad Nub. 1102.

468 sq.^a Bleepyro continuavit vVelsen. In R vs. 468^b est alterius (Chremetis), cum interrogatione igitur proferendum. Meineke Chremeti tribuit vs. 468^b sq.^a, Bleepyro 469^b sq., Chremeti 471 sq. totos.

468. βουλόμεθα Meineke] δυνόμεθα R, quod propter vs. 470 ferri nequit.

469 sq. Om. Ald. errore manifesto.

469. *διδῶσι] δάσσοι R. Quod vitium peperisse videtur sequens pronomen σὺ.

473—475. Bleepyro dedit Meineke; in R continuantur ei qui vs. 471 sq. dixit.

473. γs Suid.] τs R.

472. Ut sycophanta ille in Pluto fabula, sic hic homo brachia et latera ceterumque si opus sit corpus pro patria intenturum se ait, festive usus verbulis e demagogorum ore sublectis: „ἐδεργέτησα τὴν πόλιν καθ' ὅσον ἂν σθίνω”¹⁾, „περὶ τοῦ δήμου μαχοῦμαι ἀεὶ”²⁾, „τὰ δυνατὰ δεῖ τῆ πόλει ξυλλαμβάνειν τοὺς εὖ φρονοῦντας”³⁾, „κατὰ τὸν νόμον δεῖ πάντα ποιεῖν εἰ δημοκρατούμεθα”⁴⁾).

473—475. Simillima nuper coram populo dixerat Andocides pacem suadens: „εὐνὴν οἱ δέοις πάποτε τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων ἐκ τοῦ φανεροῦ πείσας ἴσωσεν, ἀλλὰ δεῖ λαθόντας ἢ ἐξαπατήσαντας αὐτὸν εὖ ποιῆσαι”⁵⁾. Haec est decantata illa Atheniensium δημοβουλία, quam nisi aut viri bene cordati aut ipsi caelites in melius vertant, brevi peritura sit civitas⁶⁾).

¹⁾ Plut. 911 sq. — ²⁾ Eq. 767 Vesp. 593, 667. — ³⁾ Infra vs. 861 sq. — ⁴⁾ Infra vs. 944 sq. — ⁵⁾ Andocid. III § 33, qua de oratione vid. Proleg. p. XIX sq. — ⁶⁾ Cf. Nub. 587—589.

ὄσ' ἂν ἀνόητ' ἦ μῶρα βουλευσώμεθα,
475 ἅπαντ' ἐπὶ τὸ βέλτιον ἡμῖν ξυμφέριν.

ΧΡΕΜΗΣ.

καὶ ξυμφέροι γ', ὧ πότνια Παλλὰς καὶ θεοί!
ἀλλ' εἴμι· σὺ δ' ὄγλαινε.

ΒΛΕΠΤΡΟΣ.

καὶ σύ γ', ὦ Χρέμης.

(Chremes abit, Blepyrus domum suam intrat. Vacat scena.)

SCENA OCTAVA.

(Per dextrum orchestrae aditum redit chorus mulierum habitu virili.)

Mulieres (Chorus) solae.

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ.

ἔμβα' χῶρει.

480 ἄρ' ἔστι τῶν ἀνδρῶν τις ἡμῖν ὅστις ἐπακολουθεῖ;

στρέφου, σκόπει,

φύλαττε σαυτὴν ἀσφαλῶς, πολλοὶ γὰρ οἱ πανοῦργοι,
μή πού τις ἐκ τοῦπισθεν ὦν τὸ σχῆμα παραφυλάξῃ!
ἀλλ' ὡς μάλιστα τοῖν ποδοῖν βάδιζ' ἐπικτυπούσα.

ἡμῖν δ' ἂν αἰσχύνῃν φέροι

485 πάσαισι παρὰ τοῖς ἀνδράσιν

τὸ πρᾶγμα τοῦτ' ἐλεγχθέν.

474. ἀνόητ' ἢ Bentley] ἀνόηταχ' ἢ R, ἀνόητα καὶ Γ (permutatis de more ἢ et καί).

476. In R praescriptum est χρῆμ. Mutatae personae certa indicia sunt καὶ γε particulae (vid. comment.).

482. ἐκ τοῦπισθεν ὦν] -σθ' ἰὼν Meineke coll. Ran. 286, Blaydes ἐξόπισθεν ὦν (ipse tamen indicans Plut. 1209). || παραφυλάξῃ Meineke] καταφυλάξῃ R, φυλάξῃ Γ.

483. βάδιζ' ἐπικτυπούσα Blaydes] ἐπικτυπῶν βάδιζε R. Masculinum ineptum; cf. vs. 31.

476. καὶ ξυμφέροι γε] cum assensu id quod alter dixit repetentis hoc est.

— καὶ θεοί] et numina cetera ¹⁾.

477. ὄγλαινε] vale ²⁾.

478. ἔμβα' χῶρει] verba militaria: in-gredere, procede ³⁾. Item in Thesmopho-

riazusis chorus mulierum: ὄρμα' χῶρει ⁴⁾. Neque dissimilis est iunctura verborum homericorum: ἄβη δ' ἔμνα.

483. ἐπικτυπούσα] etiam sono calceorum strenue solo impactorum viros imitata ⁵⁾.

¹⁾ Vid. ad Nub. 413. — ²⁾ Cf. Ran. 164 sq. — ³⁾ Vid. Lys. 1281 (1303). — ⁴⁾ Thesm. 953. — ⁵⁾ Cf. vs. 545.

πρὸς ταῦτα συστέλλου σεαυ-
τήν, καὶ περισκοπούμενη
τάκεισε καὶ τὰκ δεξιᾶς
<φύλατθ' ὅπως> μὴ ξυμπορᾶ
γενήσεται τὸ πρᾶγμα.

490

ἀλλ' ἐγκονῶμεν, τοῦ τόπου γὰρ ἐγγύς ἔσμεν ἤδη,
ὄθενπερ εἰς ἐκκλησίαν ὠρμώμεθ', ἥνικ' ἤμεν
τὴν δ' οἰκίαν ἔξεσθ' ὄραυ, ὄθενπερ ἡ στρατηγὸς
ἔσθ', ἡ τὸ πρᾶγμ' ἐδροῦσ', ὃ νῦν ἔδοξε τοῖς πολίταις.
ὥστ' εἰκὸς ἡμᾶς μὴ βραδύνειν ἔστ' ἐπαναμενούσας

495

πώγωνας ἐξηρημένας,
μὴ καὶ τις † ὄψεθ' ἡμᾶς
χῆμῶν ἴσως † κατείπη.

486. συστέλλου] σύσταλλ' εἰς Blaydes.

487. τάκεισε Faber] κακίσε R.

488. φύλατθ' ὅπως] supplevit Blaydes. Dnos pedes desiderari testantur numeri, necessarium autem esse ὅπως propter futurum γενήσεται vidit Blaydes. Ante τάκεισε GHermann supplebat περιστρέφου, Cobet τάνθινος και, Kiehl τὰ δεῦρο και, alii alia.

490. ὠρμώμεθ'] ὄρου. R. || ἤμεν] ἤμεν R.

495. Versus vitiosus testibus numeris; praeterea suspicionem movet futurum ὄψεται pro subiunctivo usurpatum. Quod minime tuetur Aeschylus locus Pers. 119—121: μὴ πόλις πύθεται... και τὸ Κισσιῶν πόλισμ' ἀντιδούπον ἔσεται, qui neque eiusdem est dictionis neque eandem habet structuram; nam ibi particulae μὴ additus est subiunctivus, dein novum sequitur enuntiatum laxius adhaerens, in quo est futurum indicativi (si recte id habet: codex ἔσεται), nostro vero loco ratio obtinet inversa. Intellegam e. g.: *μὴ και τις ἡμῶν ἐντυχῶν | τοῖς ἀνδράσιν κατείπη. In R est quod dedi (καί τις pro και τις); GHermann metri causa dedit ἡμᾶς ὄψεται χῆμῶν κτέ., multo melius vVelsen ἐξόπισθεν ἢ χῆμῶν κτέ., Blaydes ἐξόπισθ' ἰδῶν ἡμῶν (cf. Pac. 377 Thesm. 340). Pro ἴσως Dobree coniecit ἰῶν, Meineke dubitanter ἰδῶν.

486. πρὸς ταῦτα] proinde ¹⁾.

— συστέλλου σεαυτήν] compone vestem ²⁾.

487. Item mulieres in Thesmophoriazasis Pnyceem pervestigantes: πανταχῇ δὲ ὄψων ὄμμα, | και τὰ τῆδε και τὰ δεῦρο | πάντ' ἀνασκόπει καλῶς ³⁾.

489. ἀλλ' ἐγκονῶμεν] item in Vespis: ἀλλ' ἐγκονῶμεν, ἀνδρες ⁴⁾.

491. ὄθενπερ... ἔστι] verba concisa;

similia sunt: ὁ ἐκ τῶν λύχνων, ὁ ἐκ τοῦ ἡμετέρου γυμνασίου, alia eiusmodi ⁵⁾.

— ἡ στρατηγός] praetorem illam feminam iam novimus ⁶⁾.

493 sq. I. e. μηκέτι οὖν ἐπαναμένωμεν πώγωνας ἐξηρημέναι ⁷⁾.

495. Particulas μὴ και — si recte sic est traditum ⁸⁾ — etiam supra iunctas vidimus ⁹⁾.

¹⁾ Vid. ad Nub. 990 Vesp. 927. — ²⁾ Vid. ad Lys. 1042. — ³⁾ Thesm. 665 sq. — ⁴⁾ Vesp. 240. — ⁵⁾ Vid. ad Nub. 37. — ⁶⁾ Vid. ad vs. 246; item mox vs. 500. — ⁷⁾ De verbo ἐσαρτάσθαι vid. vs. 2. — ⁸⁾ Cf. annot. crit. — ⁹⁾ Vid. vs. 29.

ἀλλ' εἶα δεῦρ' ἐπὶ σκιᾶς
 ἔλθοῦσα πρὸς τὸ τειχίον,
 παραβλέπουσα θάτερον,
 πάλιν μετασκεύαζε σα-
 τήν αὐτίς ἥπερ ἦσθα.

500 καὶ μὴ βράδυν' ὡς τήνδε καὶ δὴ τὴν στρατηγὸν ἡμῶν
 χωροῦσαν ἐξ ἐκκλησίας ὀρῶμεν. ἀλλ' ἐπείγου
 ἅπαντα καὶ παῦσαι σάκον πρὸς τοῖν γνάθῳιν ἔχουσα·
 καὐταὶ γὰρ ἀλοῦσιν πάλαι τὸ σχῆμα τοῦτ' ἔχουσαι.

(Chorus incipit removere barbas ficticias. — A dextra redit Praxagora, quae barbam iam posuit.)

SCENA NONA.

Praxagora, Chorus.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

ταυτὶ μὲν ἡμῖν, ὦ γυναῖκες, εὐτυχῶς

496. ἐπὶ σκιᾶς] ὑπὸ σκιᾶς Bachmann fortasse recte (malim tamen -άν); vid. Andocid. I § 38.

502. παῦσαι Palmer] μίσει R, quod hinc alienum; nam μισεῖν ἔχουσαν significat *invitam habere*, ut φιλεῖν ἔχουσαν *libenter habere* (cf. infra vs. 580 et Vesp. 1535 Plut. 645). Quapropter vVelsen pro ἔχουσα coniecit ἐπόντα. In libris vetustis ΠΑ et M litterae vix quicquam inter se discrepant. || τοῖν] ταῖν R.

503. *καὐταὶ] χαῦται R. Cf. comment. || ἀλοῦσιν Palmer] ἤκουσιν R. || πάλαι] πάλιν Dobree. || τοῦτ' ἔχουσαι] μεταβαλοῦσαι vHerwerden, Wecklein, vVelsen ceteris non mutatis; sed non video quasnam feminas pronomine ταῦταις nunc possit indicare dux chori.

504. ἡμῖν, ὦ γυναῖκες I] ὦ γ. ἡμῖν R non male, sed cf. Thesm. 455.

497. τὸ τειχίον] dicit *parietem* domus ad quam pervenerunt, Bleyryi vel vicini. Sic inde ab Homero ¹⁾ solent distingui τὰ τειχη sive *muri* urbium et τὰ τείχια sive *parietes* domuum ²⁾, et *humiliores* quidem parietes vel *maceriae* (περιβολοὶ) dicuntur τείχια ³⁾, altiores τοῖχοι; quapropter τοιχωρύχος vocatur qui *parietes* — quippe e lateribus structos — *perforat* ⁴⁾.

498. Adiectivo ἐτίρωv mente addendum

est: ὀφθαλμῶ ⁵⁾, nam idem est τῶ ἐτίρωv παραβλέπειν quod alibi dicitur τὸν ἔτερον ὀφθαλμὸν παραβάλλειν εἰς τὸ δεῖνα ⁶⁾.

499. I. e. πάλιν γενοῦ γυνή ⁷⁾.

501 sq. ἐπείγου | ἅπαντα] singularis (ἀ)πάσα, πᾶς sic imperativo iungi solet ⁸⁾.

503. *Et ipsae enim maxillae iam dudum istam fraudem fastidiunt*. Sic chorus in Pace: „ὄφ' ἡδονῆς... αὐτὸ τὸ σκέλι χορεύετον” ⁹⁾.

504—511. Tragicam dictionem et sonus

¹⁾ Hom. π 165, 343. — ²⁾ Cf. Eupol. fr. 207² Vesp. 1109 (?) Demosth. LV § 25 etc. — ³⁾ Exemplo sit Platonicum illud τειχίον Rep. 514 sq. — ⁴⁾ Cf. Plut. 565. — ⁵⁾ Cf. Vesp. 497. — ⁶⁾ Eq. 173 Nub. 362, vid. etiam ad Ran. 409. — ⁷⁾ Cf. vs. 121 Thesm. 362. — ⁸⁾ Vid. ad Thesm. 955. — ⁹⁾ Pac. 324 sq.

- 505 τὰ πράγματ' ἐβέβηκεν, ἀβουλεύσαμεν.
ἀλλ' ὡς τάχιστα, πρὶν τιν' ἀνθρώπων ἰδεῖν,
ῥιπτεῖτε χλαίνας, ἐμβὰς ἐκποδῶν ἴτω,
χαλᾶθ' ὄφρα τοὺς ἡνίας λακωνικῶν,
βακτηρίας ἄφεσθε.

(Dum loquitur, ipsa removel calceos et vestem virilem abicit. —
Ad ducem chori:)

καὶ ἐνταυθοὶ σὺ μὲν

- 510 ταυτὶ κατεντρέπιζ', ἐγὼ δὲ βούλομαι
εἶσω παρερπύσασα, πρὶν τὸν ἄνδρα με
ἰδεῖν, καταθέσθαι θοιμάτιον αὐτοῦ πάλιν
ὄθεν περ ἔλαβον, τᾶλλα θ' ἀξηνεγκάμην.

(Etiam chorus interim abiecit vestes soleas scipiones viriles.)

508 sq. Ordine inverso scripsit vVelsen (servatis χάλα et μίνοι).

508. χαλᾶθ' ὄφρα τοὺς Blaydes] χάλα συνάπτου' R; χαλᾶτε συναπτοὺς dederat Faber numeris durioribus. Etiam χαλᾶτε βαπτοὺς Blaydes probabiliter, erant enim laconicae rubri coloris (Poll. VII 22). || *λακωνικῶν] λακωνικας R, παγωνικὰς OSchneider. Barbas iam posuisse mulieres e contextu efficio; ἐμβάδες autem et λακωνικαὶ etiam vs. 342—345 coniunctim commemorantur (cf. praeterea Vesp. 1157 sq.).

509. ἐνταυθοὶ vHerwerden] μίνοι R; ἐνθαδι coniecerat Blaydes.

510. ταυτὶ Meineke] ταύτας R. Non de hominibus sed de rebus nunc sermone esse docet verbum κατεντρέπιζειν, itaque si quis servet lectionem traditam, interpretetur „τάς βακτηρίας“. Equidem verum duco quod dedit Meineke; cf. Thesm. 1203.

versuum testatur et articulus omissus et ῥιπτεῖτε pro ῥιπτεσε dictum ¹⁾. Eiusdem dictionis est quod infra praeco clamat: „ἐμβὰς δὲ κίτται καὶ τρίβων ἐρριμμένοις“ ²⁾. Quo loco sermo est de conviviis epulas adituris.

505. ἀ βουλεύσαμεν] consilium quod intimus. Activo noster etiam alibi ita est usus ³⁾.

507. ἐκποδῶν] similis usus est huius adverbii in Nicophontis versibus: οὐκ εἰς πόρκας τῶ χεῖρ' ἀποίσαις ἐκποδῶν | ἀπό

τοῦ σκυταλίου < τοῦδε > καὶ τῆς διφθίρας; ⁴⁾.

508. ὄφρα τοὺς] i. e. ὄφρα μείνας, subligatas ⁵⁾.

510. ταυτὶ] dicit τὴν σκευὴν quam abiciunt mulieres: vestimenta, barbas, scipiones. Similis est locus in Thesmo-phoriazasis ⁶⁾, et saepe sic — ut in colloquiis quotidianis — usurpatur demonstrativum, non addita re de qua agitur; quales loci legentibus interdum sunt difficiliore, a spectatoribus non potuerunt non intellegi ⁷⁾.

¹⁾ Cf. Soph. Ai. 239 Eur. Hel. 1096 etc.; ipsius comici est ῥιπτε Vesp. 1530 Pac. 962. — ²⁾ Vs. 850. — ³⁾ Pac. 692 Av. 637. — ⁴⁾ Nicoph. fr. 2; contulit Sobolewski. — ⁵⁾ Vid. ad Ran. 1212. — ⁶⁾ Thesm. 1203. — ⁷⁾ Vid. ad Ach. 331.

ΚΟΡΤΦΑΙΟΣ.

515 καὶ δὴ κείται πάνθ' ἄπερ εἶπας· σὸν δ' ἔργον ἄλλα διδάσκειν,
ὅ τι σοι δρῶσαι ξύμφορον ἡμεῖς δόξομεν ὀρθῶς ὑπακούειν.
οὐδεμιᾶ γὰρ δεινότερα σοῦ ξυμμίξασ' οἶδα γυναικί.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

(mariti sui vestem soleas baculum tenens:)

περιμείνατέ νυν, ἵνα τῆς ἀρχῆς, ἣν ἄρτι κεχειροτόνημαι,
ξυμβούλοισιν πάσαις ὑμῖν χρήσωμαι. καὶ γὰρ ἐκεῖ μοι
ἐν τῷ θορούβῳ καὶ τοῖς δεινοῖς ἀνδρειότατα γεγένησθε.

(Aedes suas intraturae occurrit maritus Blepyrus tunicatus foras egrediens.)

SCENA DECIMA.

Praxagora, Blepyrus, Chorus.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

520 αὐτη, πόθεν ἦκεις, Πραξαγόρα;

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

τί δ', ὦ μέλε,

σοὶ τοῦθ' ;

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

ὅ τι μοι τοῦτ' ἔστιν; ὡς εὐθηλικῶς!

514. καὶ δὴ κείται] κείται δὴ R, καὶ supplevit Dobree (κείται καὶ δὴ scribens), Porson κείται μὲν δὴ, Bekker ἤδη κείται, Dindorf κατάκειται δὴ.

518. πάσαις R] ἀπάσαις Γ' (cf. vs. 595).

514. Sic in Thesmophoriazasis affinis Euripidis vestem ponere iussus „καὶ δὴ χαμαί” ait ¹⁾. Similis etiam in Acharnensibus est chori versus: „οὔτοι (lapides) σοὶ χαμαί, καὶ σὺ κατάθου πάλιν τὸ ξίφος” ²⁾.

515. ξύμφορον] *utile* ³⁾.
— ὑπακούειν] *obedire* ⁴⁾.

516. Item in Thesmophoriazasis chorus: οὐπω ταύτης ἤκουσα | πολυπλοκατίας γυναικός | οὐδὲ δεινότερα λεγούσης ⁵⁾.

517. περιμείνατέ νυν] *paulisper hic me opperimini, dum domum intrem vir, mox femina reditura.*

520. αὐτη] *heus tu!* ⁶⁾.

— τί... σοὶ τοῦτο;] *quid hoc ad te?* ⁷⁾.

¹⁾ Thesm. 214; praeterea vid. ad Av. 268. — ²⁾ Ach. 342. — ³⁾ Vid. ad Thesm. 139. — ⁴⁾ Vid. ad Nub. 274. — ⁵⁾ Thesm. 433—435; cf. etiam Vesp. 681—683. — ⁶⁾ Vid. ad Vesp. 1. — ⁷⁾ Vid. ad Eq. 1022.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

οὗ τοι παρὰ τοῦ μοιχοῦ γε φήσεις.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

οὐκ ἴσως

ἐνός γε.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

καὶ μὴν βασανίσαι σοι τουτογι

ἕξεστι.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

πῶς;

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

εἰ τῆς κεφαλῆς ὄζω μύρου.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

525

τί δ' ; οὐχὶ βινεῖται γυνή καὶ ἄνευ μύρου;

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

οὐ δῆτα, τάλαν, ἔγωγε!

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

πῶς οὖν ὀρθρία

ῶχον σιωπῆ θοιμάτιον λαβοῦσά μου;

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

γυνή μέ τις νύκτωρ ἑταίρα καὶ φίλη

522. παρὰ τοῦ] ἄρα παρὰ Cobet, cui Blaydesium iure oblocutum arbitror, licet locos contulerit dissimiles (Ach. 415 Thesm. 501 alios); παρὰ του vVelsen.

523. σοι τουτογι Elmsley] τουτι γέ σοι R.

524. ὄζω] ὄζει Cobet (ut Vesp. 1058); sed vid. Ach. 852.

525. Propter homoeoteleuton om. R, sed in calce supplevit corrector.

526. δῆτα, τάλαν, Reiske] δὴ τάλαιν' R. Haplographiae exemplum insigne. || ὀρθρία Cobet] ὀρθριον R (ut vs. 377).

527. μου R] μοι Γ.

522. Hostem strenne statim invadit; nempe audaces fortuna iuvat: non propulsantium periculum sed ultro oppetentium victoria solet esse.

524—526. Cum Praxagorae his verbis cf. quae personata mulier in Thesmophoriazasis perhibet: „furtum cum

commisimus, ἴωθεν σκόροδα διαμασώμεθα, ἴν' ἀσφρόμενος ἀνὴρ ἀπὸ τείχους εἰσιῶν | μηδὲν κακὸν δρᾶν ὑποτοπῆται" ¹⁾. Unguentum necessarium etiam Myrrhina perhibet in Lysistrata ²⁾.

526. πῶς] qui fit ut ³⁾.

528. ἑταίρα] necessaria, sodalis ⁴⁾.

¹⁾ Thesm. 493—496. — ²⁾ Lys. 938 sq. — ³⁾ Vid. ad Av. 278. — ⁴⁾ Cf. Lys. 701.

μετεπέμψατ' ὠδίνουσα.

ΒΛΕΠΤΡΟΣ.

καὶτ' οὐκ ἦν ἐμοί

530

φράσασαν ἴναι;

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

τῆς λεγοῦς δ' οὐ φροντίσαι,
οὕτως ἐχούσης, ὧ ἄνερ;

ΒΛΕΠΤΡΟΣ.

εἰποῦσάν γ' ἐμοί!

ἀλλ' ἔστιν ἐνταῦθά τι κακόν.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

μὰ τῷ θεῷ,

ἀλλ' ὥσπερ εἶχον ᾠχόμην· ἐδεῖτο δὲ
ἤπερ μεθῆκέ μ' ἐξιέναι πάσῃ τέγῃ.

ΒΛΕΠΤΡΟΣ.

535

εἶτ' οὐ τὸ σαντῆς ἰμάτιόν σε χρῆν λαβεῖν;
ἀλλ' ἔμ' ἀποδύσασ', ἐπιβαλοῦσα τοῦγκυκλον,
ᾧχου καταλιποῦσ' ὥσπερ εἰ προκειμένον,

532. ἐνταῦθα] ἐνταυθι Bothe.

533. δὲ] *γάρ?

535. σε χρῆν] σ' ἐχρῆν I', ἐχρῆν σ' R. Vid. ad Plut. 492. || λαβεῖν Blaydes] ἔχειν R. Cf. vs. 527 etc.

529. καὶ εἶτα] indignationis indicia ¹⁾.

532. μὰ τῷ θεῷ] per Cererem *Filiam-que* ²⁾.

533. ὥσπερ εἶχον] ut eram, statim ³⁾. Cum ianuam aperissem ministrae, quam amica nocte intempesta ad arcessendam me miserat, defuit mihi tempus in cubiculum ad te redeundi ut rem tibi narrarem, nam festinato opus erat.

534. ἤπερ μεθῆκε με] i. e. ἤπερ ἦκον (sive παρήν) ἐπ' ἐμὲ, quae ad me arcessendam aderat ⁴⁾.

— πάσῃ τέγῃ] omnino ⁵⁾.

536. τὸ ἔγκυκλον] non croceam illam Praxagorae *ivnicam* nunc dicit vir, τὸ ἡμιδιπλοῖδιον sive χιτώνιον ⁶⁾, quo ipse humeros utouque sibi modo tegebat, sed eius περιβλήμα ⁷⁾. Sua veste (*ματίφ*) tectus dormiebat vir; quam cum surriperet mulier, ἔγκυκλον ei iniecit, verita ne frigesceret ille et magis etiam ne frigore expergisceretur.

537 sq. Tanquam cadaver me tractavisti, miror autem quod non etiam

¹⁾ Vid. ad Nub. 210 et 226. — ²⁾ Cf. vs. 155—158 et vid. ad Ach. 905. —

³⁾ Vid. Eq. 488 Plut. 1089. — ⁴⁾ Vid. ad Eq. 605. — ⁵⁾ Vid. ad Ban. 1235. —

⁶⁾ Vid. vs. 332 et ad vs. 318. — ⁷⁾ Vid. Thesm. 253—261 et ad Lys. 113.

μόνον οὐ στεφανώσασ' οὐδ' ἐπιθεῖσα λήκνυθον.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

540

ψυχὸς γὰρ ἦν, ἐγὼ δὲ λεπτή καὶ ἀσθενής·
ἐπειθ', ἴν' ἀλαινοίμι, τοῦτ' ἠμπεσχόμεν.
σὲ δ' ἐν ἀλέα κατακείμενον καὶ στρώμασι
κατέλιπον, ὧ ἄνερ.

ΒΛΕΠΤΡΟΣ.

αἱ δὲ δὴ λακωνικαὶ
ᾄχοντο μετὰ σοῦ κατὰ τί; χῆ βακτηρία;

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

545

ἴνα θοιμάτιον σώσαιμι μεθυπεδησάμην,
μιμουμένη σε καὶ κτυποῦσα τοῖν ποδοῖν,
καὶ τοὺς λίθους παῖονσα τῇ βακτηρίᾳ.

ΒΛΕΠΤΡΟΣ.

οἷσθ' οὖν ἀπολωλενυῖα πυρῶν ἐκτέα,
ὄν χρῆν ἔμ' ἐξ ἐκκλησίας εἰληφέναι;

540. ἀλαινοίμι] -νοι με Blaydes. || ἠμπεσχόμεν Bekk. Anecd. p. 381] ἠμισχόμεν
R. Cf. Lys. 1156.

547. οἷσθ' ...;] ἴσθ' (sine signo interrogationis) Blaydes.

urnam feralem apposuiti. Similes ioci
sunt infra ¹⁾).

539. Praxagora, mulier ἀττικωτάτη, οὐκ
εὐχραστὴ οὐδὲ σφριγξ ²⁾).

540. ἴν' ἀλαινοίμι] ut concalescerem.
Redit verbum apud Menandrum: ἤδη
ἀλαινοίμι πρὸς τὸ πῦρ καθημίην ³⁾).

541. ἐν ἀλέα καὶ στρώμασι] est hoc ἐν
διὰ δυοῖν, frequens apud nostrum ora-
tionis figura ⁴⁾).

543. κατὰ τί] quo consilio ⁵⁾).

544. μιμουμένη σε] i. e. μετέβαλον τὰ
ὑποδήματα, calceos meos cum tuis mutavi.

545 sq. Et haec ἐν διὰ δυοῖν vel potius
διὰ τριῶν efficiunt; paratactica
enim oratione usa „ut te imitarer”

mulier ait „et strepitum facerem pedibus ⁶⁾
et lapides ferirem baculo”, cum velit: „ut
te imitata calceis baculoque ederem stre-
pitum vere virilem” quo furibus noctur-
nis metum incuterem.

547. Nomine suo condignum se prae-
bens Bleyrus nunc quoque, perinde
atque leno ille apud Herodam ⁷⁾, τοὺς
πυρούς sive victum quotidianum ante
omnia cogitat, unice curat. — Dicebat-
ur ἐκτέας sive modius sexta pars me-
dimni, ohoenices capiens octo ⁸⁾).

548. Ergo hoc tempore frumenti choe-
nices octoni trinummo, singuli medimni
tribus drachmis venales erant. Quod mo-
dicum erat pretium ⁹⁾).

¹⁾ Vs. 1030 sqq. et 1107—1111; praeterea vid. ad Av. 474 et Lys. 611—613. —

²⁾ Cf. Lys. 80. — ³⁾ Menandr. fr. 832. Cf. Cobet Coll. Crit. p. 162. — ⁴⁾ Vid.
ad Av. 1182. — ⁵⁾ Vid. ad Nub. 239. — ⁶⁾ Cf. vs. 483. — ⁷⁾ Vid. Herod. Mimambi.
II 80. — ⁸⁾ Cf. Nub. 641—645. — ⁹⁾ Vid. Boeckh Staatsh. I³ p. 117 sq.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

μὴ φροντίσης· ἄρρεν γὰρ ἔτεκε παιδίον.

ΒΛΕΠΤΡΟΣ.

550 ἡκκλησία;

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

μὰ Δί', ἀλλ' ἐφ' ἦν ἐγὼ ὀχόμην.

ἀτὰρ γεγένηται;

ΒΛΕΠΤΡΟΣ.

ναὶ μὰ Δί'. οὐκ ἤδησθά με

φράσαντά σοι χθές;

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

ἄρτι γ' ἀναμυμνήσκομαι.

ΒΛΕΠΤΡΟΣ.

οὐδ' ἄρα τὰ δόξαντ' οἶσθα;

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

μὰ Δί' ἐγὼ μὲν οὐ.

ΒΛΕΠΤΡΟΣ.

κάθησο τοίνυν σηπίας μασωμένη.

555

ὄμῃν δέ φασι παραδεδύσθαι τὴν πόλιν.

551. ἤδησθα] ἤδουσα R.

554. σηπίας] *σηπία?? Vid. comment.

549. μὴ φροντίσης] *tu ne curassis* ¹⁾.

550. Similem — sed aliquanto minus festivum — iocum habet Plutus fabula ²⁾.

552. ἄρτι] *nunc demum* ³⁾. — Dixeris vix tandem in mentem redire mulierculae rei quae nihil ad eam attineat. Et tamen ipsa illa mariti verba eam impulerunt ut quantocius amicas convocaret ad exequendum consilium pridem initum.

554. σηπίας μασωμένη] proverbiali locutione si utitur Blepyrus, latet me quae huius sit vis. Nam id quod in codice R adscriptum est: „ὄλον ἐντυφῶσα διὰ τὴν

ἰξουσίαν” quomodo tandem potest inesse? Non singularis opulentiae erat „sepias mandere”; ⁴⁾ satis vilis is erat cibus ⁵⁾. Itaque minime idem hoc sonat atque „ζῆν ἐν πᾶσι λαγῶσι;” vel „ὄρνιθων γάλα πίνει”. Quod si tamen eiusmodi quid valeant verba tradita, quomodo id conveniat contextui? — Expectaverim potius eam simplicitatis et innocentiae notionem, quae inest gallico „*faire la sainte nitouche*”, tentavi autem κάθησο τοίνυν σηπία μασωμένη (i. e. ὄσπερ τις σ. μ.), sed tertium quoddam huius comparationis sit dicere non habeo.

¹⁾ Vid. ad Eq. 1356 Ran. 493. — ²⁾ Plut. 712. — ³⁾ Cf. Lys. 71. — ⁴⁾ De verbo μαῦσθαι vid. Vesp. 780. — ⁵⁾ Ach. 1041 etc. et supra vs. 126.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

τί δρᾶν; ὑφαίνειν;

ΒΛΕΠΤΡΟΣ.

οὐ μά Δί', ἀλλ' ἄρχειν.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

τίνων;

ΒΛΕΠΤΡΟΣ.

ἐπαξαπάντων τῶν κατὰ πόλιν πραγμάτων.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

(laeta voce exclamans:)

νῆ τὴν Ἀφροδίτην, μακαρία τᾶρ' ἡ πόλις
ἔσται τὸ λοιπόν!

(E domo sua prodit vicinus et tacitus aliquantisper auscultat.)

ΒΛΕΠΤΡΟΣ.

κατὰ τί;

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

πολλῶν οὔνεκα.

560

οὐ γὰρ ἔτι τοῖς τολμῶσιν αὐτὴν αἰσχροῦ δρᾶν
ἔσται τὸ λοιπὸν οὐδαμῶς, οὐ μαρτυρεῖν,
οὐ συκοφαντεῖν, —

557. τῶν κατὰ πόλιν] *τῆς πόλεως τῶν? Cf. vs. 107; articulus aegre desideratur.

558. τᾶρ' Cobet] γ' ἄρ' R.

559 sq. Habet R, om. Γ.

561. οὐδαμῶς, οὐ Blaydes] οὐδαμοῦ δὲ R. Leniorem correctionem quam suscitavit Blaydes, recepit vVelsen, οὐδὰμ' οὐδὲ non admittit dictio comica.

561. οὐ μαρτυρεῖν] eos praesertim dicit qui μαρτυρίαις victim sibi parant, perditos homines, ἐπὶ τοῖς ἀπράγμοσι τῶν πολιτῶν ἀντιμοσίας καὶ προσκλήσεις καὶ μαρτυρίας — ne ψευδομαρτυρίας dicam — συγκολλημάτων¹⁾. Nempe Praxagora, ut isiciarius ille, cives inusura est „μαρτυριῶν ἀπίχθησθαι | καὶ τὰ δικαστήρια συγκλῆναι²⁾”.

562—567. Neglegentior horum verborum structura ipsam vitam imitatur.

Praxagoram interpellans vicinus ita loquitur quasi non „οὐκέτι ἔσται συκοφαντεῖν κτέ.” dixisset illa sed: „ἀπερῶ (vel „ἀπεροῦμεν) μηκέτι συκοφαντεῖν κτέ.”; post quem clamorem verba sua continuans Praxagora et ipsa orationis structuram mutat imprudens, non enim pergit negatione οὐκ uti, sed — ut ille — voculam μὴ adhibet: „μὴ λωποδύτῃσαι, μὴ φθορεῖν κτέ.”

¹⁾ Vesp. 1041. — ²⁾ Eq. 1316 sq.; cf. etiam Antiphan. fr. 195⁸ Apollodor. 13¹².

SCENA UNDECIMA.

Praxagora, Blepyrus, Vicinus, Chorus.

ΓΕΙΤΩΝ.

μηδαμῶς, πρὸς τῶν θεῶν,
τουτὶ ποιήσης μηδ' ἀφέλη μου τὸν βίον!

ΒΛΕΠΤΡΟΣ.

ὦ δαιμόνι' ἀνδρῶν, τὴν γυναικ' ἕα λέγειν!

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

565 — μὴ λωποδυτῆσαι, μὴ φθονεῖν τοῖς πλησίον,
μὴ γυμνὸν εἶναι, μὴ πένητα μηδένα,
μὴ λοιδορεῖσθαι, μὴ ἐνεχυραζόμενον φέρειν.

ΓΕΙΤΩΝ.

νῆ τὸν Ποσειδῶ, μεγάλη γ'! . . . εἰ μὴ ψεύσεται.

562^b sq. Sodali Blepyri (quem Vicinum voco equidem) tribuit Bergk, Blepyro Ald. In R est signum mutatae personae, sed in margine dextro adscripta sunt: „ἄλλος βλέπυρος ἐλθῶν”, quae aut sic sunt legenda: „ἀνὴρ μετὰ Βλεπύρου ἐλθῶν” (Römer) aut sic distinguenda: „βλέπυρος. — ἄλλος <ἐπ>ελθῶν”, ut alius „Blepyro”, alius „viro anonymo” haec tribuat (et is quidem recte).

563. μηδ'] μὴ Bergk.

564. Blepyro tribuit Bergk. In R praescriptum est: „ὁ ἀνηρ παρα(ξαγόρας?)”, Blepyri Sodali (Vicino) dedit Ald., Choro (Coryphaeo) Brunck, Praxagorae Meineke.

568. In R praescriptum est: ὁ ἄλλος. Choro (Coryphaeo) dedit Brunck, Blepyro Tyrwhitt. || ψεύσεται] ψεύδεται Brunck; sed vid. comment.

563. μηδ' ἀφέλη μου τὸν βίον] iungenda: ἀφέλη μου. *Vitam mihi ne eripias!* ¹⁾.

564. Item infra vicinus: ὦ δαιμόνι' ἀνδρῶν, ἕα με τῶν προὔργου τι ὀρεῖν ²⁾.

565. λωποδυτῆσαι] praeae dictionis ³⁾ vox λωποδύτης sive *grassator* proprii fere nominis habet vim, neque solum in legibus permansit ⁴⁾ sed etiam in lingua vitae quotidianae ⁵⁾.

566. Instat igitur aurea illa aetas, qua nemo algebit, nemo egebit; nam cum ceteris rebus, quae ad vitam beate trans-

igendam necessariae sunt, etiam vestem et cenam cunctis praebitura est Praxagora, Euaeonis illius promissa ⁶⁾ longe longaque superans.

567. ἐνεχυραζόμενον] idem passivum est in Strepsiadis verbis: ἔγομαι, φέρομαι, τὰ χρέματ' ἐνεχυράζομαι ⁷⁾.

568. εἰ μὴ ψεύσεται] i. e.: εἰ μὴ ψευδολόγος φανέται. Sic alibi: „οὐ ψεύσει γέ με” et: „ἴσκειν οὐ ψευδαγγελήσειν ἔγγελος” id valent quod: „οὐ ψευδάμενός με φανεί” et: „ἴσκειν οὐ ψευδάγγελος φανείσθαι ἔκτειός” ⁸⁾.

¹⁾ Vid. ad Pac. 561 et ad Eq. 436. — ²⁾ Vs. 784. — ³⁾ Vid. Hom. v. 224. — ⁴⁾ Vid. Lys. X § 10. — ⁵⁾ Vid. ad Ran. 772. — ⁶⁾ Vs. 408 sqq. — ⁷⁾ Nub. 241; vid. etiam Nub. 35. — ⁸⁾ Nub. 261 Av. 1340; praeterea vid. ad Plut. 290 sq.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

570 ἄλλ' ἀποφανῶ τοῦθ', ὥστε σέ τέ μοι μαρτυρεῖν,
καί τοῦτον αὐτόν μηδέν ἀντειπεῖν ἔτι.
(Veste ceteris a Praxagora acceptis ornat se Blepyrus.)

ΧΟΡΟΣ.

575 νῦν δὴ σε πυκνήν φρένα δεῖ καί φιλόσοφον ἐγείρειν
φροντίδ', ἐπισταμένην ταῖσι φίλαις ἀμύνειν.
κοιναῖς γὰρ ἐπ' εὐτυχίαισιν
ἔρχεται γλώττης εὐνοια πόλιν καί
δῆμον ἐπαγλαϊοῦσα μυρίασιν
575 ὠφελίαισι βίου.
δηλοῦν δ' ὅ τι περ δύναται καιρός.

569. τί Cobet] γέ R. || μοι μαρτυρεῖν] συμμαρτυρεῖν Bergk.

570. ἔτι Cobet] ἔμοι R, ἔχειν Dindorf.

571. δὴ σε πυκνήν φρένα δεῖ Bergk] δὴ δεῖ σε π. φρ. R (cf. Lys. 1108 Ran. 1056),

qui verborum ordo videtur deberi duplici lectioni δὴ... δεῖ (vid. vs. 197 et ad Eq. 756); nam incertum hoc loco utrum praestet νῦν δὴ... δεῖ an νῦν δεῖ... δὴ. || καί φιλόσοφον] καί φιλόδημον (ut Eq. 787) Dindorf, καί φιλόμοουον vVelsen (coll. Nub. 358), ut continnarent dactylos; φιλόσοφόν ε' Bergk.

572. ἐπισταμένην] ἐπισταμένην *agredientem* vel ἐπιμένην *cupientem* mavult vHerwerden. || *ταῖσι φίλαις] ταῖσι φίλαισιν B, ἐπὶ ταῖσι φίλαισιν Reisis, ταῖς σαῖσι φίλαισιν Dindorf.

573. κοιναῖς Reiske] κοινῇ R, κοινῇ Brunck, καιναῖς Blaydes (cf. Vesp. 346), κοινῆ... εὐτυχία νῦν Meineke probabiliter.

574. *γλώττης εὐνοια] γλώττης ἐπίνοια R, γνώμης ἐπίνοια Markland, quod non intellego. || πόλιν καί δῆμον vVelsen] πόλιν καί δῆμον R, πόλιν πάνδημον Reisis, πολιτῶν δῆμον Bergk. Cf. Plut. 567, 570 Ach. 631.

575. ὠφελίαισι R] εὐτυχίαισι Γ.

576. δ'] supplevit Blaydes (δηλοῦ δ' dederat Meineke), praeterea pro δύναται

569 sq. Similibus verbis in Pluto certamen init Paupertas: „τί ἔχει τις ἐν δίκαιον ἀντειπεῖν ἔτι;” 1). — Στ... καί τοῦτον Praxagora dicit vicinum et paritum.

571. πυκνήν φρένα... καί φιλόσοφον] sic chorus dicit *consilium callidum* 2) quodque viro philosopho sit dignum. Nempe in philosophorum praesertim scholis agitabantur quaestiones quae erant de optimo rei publicae statu et de indole feminarum 3).

573—575. I. e.: εὐνοιας γὰρ ἔρχεται τῆς κοινῆς εὐτυχίας ἐπιμελούμενη, τὴν πόλιν καί τὸν δῆμον τῇ γλώττει (= τῷ λόγῳ) ἐπαγλαϊοῦσα καί τὸν βίον αὐτῶν μυρίασις ἀγαθοῖς ὠφελήσουσα. — Praepositionis ἐπὶ ea est vis quae in locutione „ἐπ' ἀγαθῶ τῆς πόλεως” et similibus; vocum πόλεως καί δῆμου frequens est iunctura in sermone oratorum 4), verbo ἐπαγλαϊζειν etiam Homerus utitur 5).

576. Tempus est ostendendi quid sibi

1) Plut. 486. — 2) Vid. ad Eq. 1132. — 3) Vid. Prolegom. p. XIII sq. — 4) Vid. ad Eq. 812. — 5) Hom. Σ 183.

δεῖται γὰρ τοι σοφοῦ τινος ἐξευρημάτων ἢ πόλις ἡμῶν.

ἀλλὰ πέραινε μόνον

μήτε δεδραμένα μήτ' εἰρημένα πῶ πρότερον.

580 μισοῦσι γὰρ ἦν τὰ παλαιὰ πολλάκις θεῶνται.

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ.

ἀλλ' οὐ μέλλειν ἀλλ' ἐπιθέσθαι καὶ δὴ χρῆν ταῖς διανοίαις,
ὡς τὸ ταχύνειν χαρίτων μετέχει πλείστον παρὰ τοῖσι θεαταῖς.

SCENA DUODECIMA.

Eidem.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

καὶ μὴν ὅτι μὲν χρηστὰ διδάξω πιστεύω. τοὺς δὲ θεατάς,
εἰ καινοτομεῖν ἐθέλησουσιν καὶ μὴ τοῖς ἡθάσι λίαν

coniciens δύνασαι (coll. Nub. 811), non recte, opinor; δηλοῦσ' Dindorf. || καιρός.] καιρός δὲ GHermann, ut novi versus hoc sit initium, versus autem 575 numeri ei sint qui sunt Nub. 475.

577 τοι Γ] τοί γε R, τι Ald., του (omisso deinde τινος) Blaydes, ὡς δεῖται γε σοφοῦ VVelsen. || τινος] del. Brunck.

581. ἐπιθέσθαι Richards] ἀπιθεσθαι R, quo servato Faber in fine versus dedit τῆς διανοίας (ἀπινοίας mavult Blaydes coll. vs. 574 et 589).

*velit novum istud institutum. Verbi δύνασαι subiectum intellego τοῦτο, id quod agis*¹⁾. Verbi vis eadem est in Pluti versu: τὸ τριβώνιον δὲ τί δύναται; ²⁾.

581—583. Ad verborum certamen — τὸν ἀγῶνα ³⁾ — ineundum dux chori eam quae primarum est partium more solito incitat ⁴⁾.

581. Neglegentioris structurae, sed apud nostrum minime raræ, est particula ἀλλὰ bis deinceps usurpata ⁵⁾.

— ἐπιθέσθαι... ταῖς διανοίαις] *aggre-diendi* verbum etiam apud Eupolidem ita adhibitum est; qui propter Aristophanis opinor victoriam succensens ⁶⁾

ad spectatores: „<Θαυμάζω πάλαι> | ὅτι παθόντες τοὺς ξένους μὲν λέγετε ποιητὰς σοφοὺς, | ἦν δὲ τις τῶν ἐνθάδ' αὐτοῦ μηδὲ ἐν χεῖρον φρονῶν | ἐπιτιθέται τῇ ποιήσει, πάννυ δοκεῖ κακῶς φρονεῖν”⁷⁾. Item in Socratis apud Platonem verbis: „καὶ τότε ἦδη (tum cum aliquanto prudentiores facti erimus quam nunc sumus) ἐὰν δοκῆ χρῆναι, ἐπιθησόμεθα τοῖς πολιτικοῖς”⁸⁾.

582. χαρίτων μετέχει πλείστον] item chorus mystarum in Ranis Iacchum celebrans: „hic ades ad nostram χαρίτων πλείστον ἔχουσιν μέρος... χορευῶν”⁹⁾.

584 sq. Verbo δεδιάναι adiuncta est nunc ei particula, ut alibi verbis *dubi-*

¹⁾ Similia vid. Av. 181 sq., 377 et ad Plut. 845. — ²⁾ Plut. 842, ubi vid. — ³⁾ Ach. 392 Nub. 958 Vesp. 593 Ran. 883. — ⁴⁾ Vid. ad Lys. 484 sq. — ⁵⁾ Vid. ad Lys. 1183. — ⁶⁾ Vid. quæ de Ar. peregrino disputavi in Mnemosyne 1888 p. 263 sqq. et ad Ach. 653 sq. — ⁷⁾ Eupol. fr. 357. — ⁸⁾ Plat. Gorg. 527d, et sæpius sic apud Platonem. — ⁹⁾ Ran. 335.

585 τοῖς τ' ἀρχαίοις ἐνδιατρεῖν, τοῦτ' ἔσθ' ὃ μάλιστα δέδοικα.

ΒΛΕΠΤΡΟΣ.

περὶ μὲν τοίνυν τοῦ καινοτομεῖν μὴ δεύσης· τοῦτο γὰρ ἡμῖν
δραῖν ἀντ' αὐτῆς ἀρχῆς ἔστιν, τῶν δ' ἀρχαίων ἀμελεῖσαι.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

(ad spectatores:)

μὴ νυν πρότερον μηδεὶς ὑμῶν ἀντίπλη μηδ' ὑποκρούση,
πρὶν ἐπίστασθαι τὴν ἐπίνοιαν καὶ τοῦ φράζοντος ἀκούσαι.

587. *αὐτῆς ἀρχῆς] ἄλλης ἀρχῆς R, ἄλλης ἀρετῆς Bergk (cf. Theogn. 699), ἀρχῆς
μεγάλης vVelsen (coll. schol. et Vesp. 575).

tandē et mirandē (θανυμάζω ei al.). Sic
apud tragicos inveniuntur: φόβος ei¹⁾,
ἀθυμῶ ei²⁾.

584. καινοτομεῖν] propriam vim ostendit
Xenophontis de Reditibus libellus, ubi nova
metalla instituire significat³⁾; est enim, ut
recte Photius, καινὴν λατομίαν τίμειν. Nostro
loco ad inventionis novae venas aperiendas
transfertur; longinus etiam ab origina
discedens Bdelycleon τελευτὴν καινὴν
καινοτομεῖν dicit⁴⁾, et saepius sic apud
Platonem καινοτομεῖν et καινοτομία.

— τοῖς ἡθάσι λλαν] i. e. τοῖς λλαν
εἰωθόσι⁵⁾ vel εἰθισμένοις. Cf. initium
Ranur fabulae.

587. Unice hoc curant Athenienses,
τὸ καινόν τι περιεργάζεσθαι⁶⁾, εἰς οὐδὲν
ἕτερον ἐπικαιροῦντες ἢ λέγειν τι ἢ ἀκούειν
καινότερον⁷⁾. Il leur faut du nouveau,
n'en fait il plus au monde! — Vocis ἀρχῆς
subsimitis est usus in Philocleonis
versiculo potestatem iudicum extollentis:
„ἄρ' οὐ μεγάλη τοῦτ' ἔστ' ἀρχὴ καὶ τοῦ
πλοῦτου καταγήνη;”⁸⁾.

588. ὑποκρούση] interpellet⁹⁾.

589. πρὶν ἐπίστασθαι... καὶ... ἀκούσαι]
propter negationem quae antecedit ex-

pectatur: πρὶν ἐν ἐπίσταται... καὶ...
ἀκούση. Nihil quod simile sit apud
nostrum invenitur¹⁰⁾, sed apud Demosthe-
nem legimus: „καὶ μοι μηδ' ἄκουσθαι
πρὶν ἀκούσαι”¹¹⁾. Quibus verbis collatis
intellegimus Praxagoram e civium con-
cione hoc orationis exordium desumptum
habere.

— τὴν ἐπίνοιαν] inventi rationem¹²⁾.

— καὶ τοῦ φράζοντος ἀκούσαι] cf. Aga-
memnonis apud Homerum verba: „ἴστα-
ότος μὲν καλὸν ἀκούειμ' οὐδὲ Φέφοικε |
ὑββάλλειν”¹³⁾, i. e.: χρὴ ἀκούειν τοῦ ἱστοῦτος
καὶ μὴ ὑποκρούειν. Ubi δ' ἱστοῦτος dicitur
is qui ad verba faciendā surrexit; ceteri qui
adsunt sunt οἱ καθήμενοι, sic enim in
concionibus loquebantur¹⁴⁾. Nostro loco
δ' φράζων est is qui loquitur, δ' ἡγήτωρ¹⁵⁾.
In substantivi igitur notionem abiit
participium δ' φράζων sive δ' λέγων¹⁶⁾,
quapropter non mutatur genus masculi-
num, licet loquatur mulier. Cf. fictae
mulieris coetum matronarum aduentis
verba: „ποῦ ποῦ καθίζωμι ἐν καλῷ, τῶν
ἡγήτορων | ἔν' ἐξακούω;”¹⁷⁾. — Hinc quoque
apparet quod modo dicebam; ex ore
oratorum publicorum subiectum esse
orationis initium.

1) Eur. Med. 184 Heracl. 791. — 2) Soph. Trach. 666 etc. — 3) Xen. de Red.
4 § 27—30. Item καινοτομία Lyeurg. III § 36 Bl. — 4) Vesp. 876. — 5) Vid. ad
Av. 271. — 6) Vid. vs. 220. — 7) Paulus apostolus Act. Apost. 17 § 21. —
8) Vesp. 575. — 9) Item vs. 596; vid. ad Eq. 47. — 10) Nam Nub. 1402 et Pac.
307 alii infinitivo subiunctum est πρὶν. — 11) Demosth. V § 15. — 12) Vid. Pac.
127 et ad Eq. 539 Vesp. 1073. — 13) Hom. T 80. — 14) Vid. supra vs. 165 Pac.
932. — 15) Nostrum: de spreker. — 16) Cf. Eq. 860 Pac. 635. — 17) Thesm. 292 sq.

- 590 *κοινωνεῖν γὰρ πάντας φήσω χρῆναι, πάντων μετέχοντας,
καὶ ἐκ ταύτου ζῆν, καὶ μὴ τὸν μὲν πλουτεῖν, τὸν δ' ἄθλιον εἶναι·
μηδὲ γεωργεῖν τὸν μὲν πολλήν, τῷ δ' εἶναι μηδὲ ταφῆναι·
μηδ' ἀνδραπόδοις τὸν μὲν χρῆσθαι πολλοῖς, τὸν δ' οὐδ' ἀκολούθῳ·
ἀλλ' ἓνα ποιῶ κοινὸν πᾶσιν βίον, καὶ τοῦτον ὅμοιον.*

ΒΛΕΠΤΟΣ.

- 595 *πῶς οὖν ἔσται κοινὸς πᾶσιν;*

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

κατέδει πέλεθρον πρότερός μου.

590. φήσω] expectabatur potius φημί (ut vs. 674); vHerwerden φράζω, sed vid' comment.

595. πᾶσιν Dindorf] ἅπασιν R (cf. vs. 518). || μου] σύ vVelsen.

595 sq. πέλεθρον et πέλεθρων Bothe] σπ. R. Cf. Ach. 1170.

590—594. Hi versus et quae mox sequuntur: „οὐδεις οὐδὲν πενίᾳ δράσει” κτλ. ¹⁾ echo quandam habent in Pluto fabula et ipsum illius fabulae argumentum praebuisse probabiliter dici possunt.

590. φήσω] confluxere notiones: „φημί” et: „ἀποδείξω” vel: „διδάξω”: *perhibeo et argumentando evincam* ²⁾. Cf. e. g. apud Platonem Thrasymachi verba: „τί οὐκ ἐπαινεῖς; ἀλλ' οὐκ ἐθελήσεις” ³⁾, vel Helenae apud Homerum: „πάντας ὄρω... οὐς κεν εἰδὲ γνολίην” ⁴⁾.

592. τῷ δ' εἶναι μηδὲ ταφῆναι] etiam in Pluto ultima paupertas sic indicatur: *καταλείπει μηδὲ ταφῆναι* ⁵⁾.

593. τὸν δ' οὐδ' ἀκολούθῳ] quo ne egeni quidem cives facile carebant, sordidae enim et abiectae paupertatis habebatur sine famulo (*ἀξυνακόλουθον*) prodire ⁶⁾. Itaque ne Chremylo quidem

in Pluto fabula quantumvis *κακῶς πράττει καὶ πένητι δευτῆ πεδισεγὸς* Cario, et Midias ille *τρεις ἀκολούθους ἢ τέσσαρας ἔχων διὰ τῆς ἀγορᾶς ἐσθβει* ⁷⁾.

594. ἀλλ' ἓνα ποιῶ κοινὸν πᾶσιν βίον] his verbis revertitur illuc unde dicendi fecit initium: *κοινωνεῖν πάντας χρῆναι*, qua in re insunt omnia ⁸⁾.

595. „Tunc praevertas me per me licet” Praxagora ait „cum merda ⁹⁾ sit vescendum: loquenti vero molestus esse noli.” Ut foedissima quaevis, sic et „Cambronii illa vox” plebi altercanti mirum quantum est dilecta ¹⁰⁾. Futuro tempore Praxagora utitur Bleepyrum imitata, sed in ipsius ore *imprecationis* id instar est, ut in nota voce „*κῆμισ' ἀπολούμεν'*” vel locis ubi „*ἔτι δίκην δόσεις*” et similia dicunt homines indignati ¹¹⁾. Cf. etiam loci ubi id quod *imperativus* valet futurum ¹²⁾.

¹⁾ Vs. 605. — ²⁾ Sic et nostrates: *ik zal u zeggen...* — ³⁾ Plat. Rep. 398c; item nos: *maar gij zult er wel niet toe bereid zijn.* — ⁴⁾ Hom. I' 284 sq.; alia quae huc faciunt ad Plut. 290 sq. attuli. — ⁵⁾ Plut. 556. — ⁶⁾ Cf. Lys. XXXII § 16, Naber Mnemos. 1877 p. 403. — ⁷⁾ Demosth. XXI § 158. — ⁸⁾ Vid. ad Plut. 581—586. — ⁹⁾ Vid. Ach. 1170. — ¹⁰⁾ Nostrates: *val mij in mijn...*, *maar niet in mijn rede.* — ¹¹⁾ Vid. ad Plut. 608. — ¹²⁾ Infra vs. 618 etc.

ΒΛΕΠΤΡΟΣ.

καὶ τῶν πελέθων κοινωνοῦμεν;

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

μὰ Δί', ἀλλ' ἔφθης μ' ὑποκρούσας.

τουτὶ γὰρ ἔμελλον ἐγὼ λέξειν. τὴν γῆν πρώτιστα ποιήσω
κοινήν πάντων, καὶ ἀργύριον, καὶ τᾶλλ' ὅπως ἔστιν ἐκάστω.

600 εἴτ' ἀπὸ τούτων κοινῶν ὄντων ἡμεῖς βοσκήσομεν ὑμᾶς
ταμιεύουσαι καὶ φειδόμεναι καὶ τὴν γνώμην προσέχουσαι.

ΒΛΕΠΤΡΟΣ.

πῶς οὖν ὅστις μὴ κέκτηται γῆν ἡμῶν, ἀργύριον δὲ

596. Nescio an priorem versus partem Vicino tributam malim; quod si iure suspicor, deinde scribatur *ἔφθης.

597. τουτὶ γὰρ ἔμελλον Blaydes] τοῦτο γὰρ ἔμελλον R; vid. ad Ran. 1038.

598. πάντων] πᾶσιν Blaydes coll. vs. 594 et 673; quorum versusum alia est ratio: illic enim dativus commodi qui dicitur est aptissimus, nostro vero loco genitivus possessoris. || ἀργύριον] τοῦργειον Meineke propter vs. 601, i. e. τὰ ἐν τῇ γῆ, *instrumentum rusticum*, coll. CIG. 1770⁹ (Dittenb. Syll¹. 202, vid. etiam ibid. 344²³). Sed *singularis* ut defendi possit vereor, melius certe τοὺς καρποὺς vVelsen; non tamen vitiosus videtur locus. Nam dubitari non potest quin iis quibus sint agri etiam pecunia sit; multoque minus est dubium quin etiam pecunia illa, ut cetera eorum bona, communis sit futura. Neque officit versus 601, ubi μὴ γῆν... ἀργύριον δὲ valet *non agros... sed solam pecuniam*.

600. ταμιεύουσαι Blaydes] ταμιεύόμεναι R. Cf. Thesm. 419. Librarii participium assimularunt vicino.

596. *Etiamne merda communis?! Indicativus indignationem indicat* 1).

598. τᾶλλα] aedes et supellectilem domesticam et instrumentum rusticum quaeque praeterea singula nunc commemorari non est opus.

599 sq. ἡμεῖς βοσκήσομεν ὑμᾶς | ταμιεύουσαι] item Lysistrata illa 2); ἡμεῖς ταμιεύομεν αὐτό (τὸ ἀργύριον dicens). Praeterea vid. supra 3). Verbum βοσκαῖν contentus plenum; βοσκημάτων fere loco iam erant mariti 4).

600. τὴν γνώμην προσέχουσαι] *sedulo, diligenter* 5), id quod alibi dicitur προσέχειν τὸν νοῦν.

601. πῶς οὖν ὅστις...] locutio concisa, quam praebuit sermo quotidianus 6). Valet πῶς id fere quod alibi τί 7); *quid igitur fiet si quis...?* Quomodo igitur effici poterit ut legi obtemperant cives οἷς φανερά οὐδία οὐκ ἔστιν, ἀφανῆς δὲ μόνη? Simillima — nisi quod non ὅστις sed εἴ τις; ibi dicitur — *structura verborum* est infra: πῶς ἦν τις ὄφλη... δίκην... 8). Ceterum negligentius loquitur Blepyrus; qui sic potius argumentari debebat: „de agris quod dicis, facile intellego, non vero id quod de pecunia ceterisque bonis; nam quomodo caveri poterit ne in his fraus fiat?”

1) Vid. ad Av. 369. — 2) Vid. Lys. 493 sq. — 3) Vs. 209—212. — 4) Vid. ad Ach. 678 Vesp. 313. — 5) Cf. Ach. 396. — 6) Item nos: *maar hoe dan wie geen land bezit...?* Vid. ad Av. 359 sq. et 371 sq. — 7) Vid. e. g. infra vs. 862—864. — 8) Vs. 655.

καὶ δαρεικοὺς, ἀφανῆ πλοῦτον;

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

τοῦτ' εἰς τὸ μέσον καταθήσει.

ΒΛΕΠΤΡΟΣ.

καὶ μὴ καταθεῖς ψευδορκήσει; — καὶ ἐπήσατο γὰρ διὰ τούτου!

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

ἄλλ' οὐδέν τοι γρήσιμον ἔσται πάντως αὐτῷ.

ΒΛΕΠΤΡΟΣ.

κατὰ δὴ τί;

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

- 605 οὐδεὶς οὐδὲν πενία δράσει. πάντα γὰρ ἔξουσιν ἅπαντες, ἄρτους, τεμάχη, μάζας, χλαίνας, οἶνον, στεφάνους, ἐρεβίνθους. ὥστε τί κέρδος μὴ καταθεῖναι; σὺ γὰρ ἐξευρῶν ἀπόδειξον.

602. τοῦτ'] ταῦτ' Bergk.

603. Totum versum Bergk dedit Blepyro, cui verba καὶ μὴ καταθεῖς sola tribuerat Bentley. In R continuatur Praxagorae. || *καὶ R, ἢ Cobet, praecedentibus haec adiungens. || τούτου Blaydes] τούτο R.

605. πενία(ι) R] πνεύματι Γ' errore ioculari (litteras ΠΕΝΙ librarius ΠΙΝΙ est interpretatus).

606. χλαίνας] κωλᾶς vHerwerden; sed cf. vs. 415 sq. et χλανίδα; Vesp. 677 et vid. comment.

602. δαρεικοὺς] variandi causa dicitur pro voce χρυσίφ.

603. Nempe non iam soli lenones „iure iurando malo rem quaerunt" ¹⁾, sed omnes sic solent, nec fieri posse videtur ut alia ratione etiam ditescat quis Athenis. Saeculum est κλέπτων' ἐπιορκεῖν καὶ βλέπειν ἐναντίον ²⁾.

604. οὐδὲν . . . πάντως] plane nihil ³⁾.

605. οὐδεὶς οὐδὲν πενία δράσει] nemo quicquam faciet paupertate coactus. — Similis alibi est dativi usus in vocibus μισητία ⁴⁾, δργῆ ⁵⁾, τῷ κακῷ ⁶⁾. Quod autem paucis verbis nunc dicitur, id fuse ab

ipsa Paupertate demonstratur in Pluto fabula ⁷⁾.

606. Similis edulium aliarumque rerum optabilium series enumeratur in Vespis ⁸⁾. Hic quae recensentur, ea fere sunt quae requiruntur ad lautas epulas transigendas: cena, vestis spectabilis, mensae secundae.

— τεμάχη] piscium carnes ⁹⁾.

— χλαίνας] recordamur oratoris algentis ¹⁰⁾.

— ἐρεβίνθους] i. e. bellaria, τράγγιατα, quae cum vino et coronis inservantur conviviiis ¹¹⁾.

¹⁾ Plant. Pseud. I 2, 63. — ²⁾ Eq. 1239; cf. supra vs. 451 Av. 1609. — ³⁾ Vid. ad Ran. 263. — ⁴⁾ Av. 1620. — ⁵⁾ Lys. 550. — ⁶⁾ Pac. 1184. — ⁷⁾ Plut. 510—531. — ⁸⁾ Vesp. 676 sq. — ⁹⁾ Vid. ad Ran. 517. — ¹⁰⁾ Vs. 412—417. — ¹¹⁾ Cf. vs. 45.

ΒΛΕΠΤΡΟΣ.

οἴκουν καὶ νῦν οὗτοι μᾶλλον κλέπτουσ', οἷς ταῦτα πάρεστιν;

ΓΕΙΤΩΝ.

610 πρότερόν γ', ὡ ἑταῖρ', ὅτε τοῖσι νόμοις ἔτ' ἐχρώμεθα τοῖς προτέροισιν
νῦν δ', ἔσται γὰρ βίος ἐν κοινού, τί τὸ κέρδος μὴ καταθεῖναι;

ΒΛΕΠΤΡΟΣ.

ἦν μείρακ' ἰδὼν ἐπιθυμήσῃ καὶ βούληται σκαλαθῦραι,
ἔξει τούτων ἀφελὼν δοῦναι! τῶν ἐν κοινού δὲ μεθέξει
ξυγκαταδαρθῶν.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

ἀλλ' ἐξέσται προῖκ' αὐτῶ ξυγκαταδαρθεῖν!
καὶ ταύτας γὰρ κοινὰς ποιῶ τοῖς ἀνδράσι συγκατακεῖσθαι

609 sq. Vicino tribuit vVelsen. In R nulla h. l. mutatarum personarum signa; Praxagorae ante Velsenum dabantur hi versus, sic vero *ἑταῖρε* ferri nequit nec non displicent verba *τί τὸ κέρδος μὴ καταθεῖναι* ab eadem iterata.

609. *ἑταῖρ'* (ταῖρ) Γ] *τέρ'* R, *τῶν* B (ut vs. 830 et 1005). Cf. Vesp. 1239. || *ἔτ'* Meineke] *δι-* R (ut passim apud Herodotum).

611. *ἐπιθυμήσῃ*] -*μῆ* τις vHerwerden coll. vs. 1015, fortasse recte; potest tamen ad eum de quo vs. 601—604 sermo fait hoc quoque verbum referri, et mox (vs. 618) redit aoristus.

613. *ξυγκαταδαρθῶν*] spurium ducit Bergk.

614. *συγκατακεῖσθαι* (ξυγκ.) R] -*δαρθεῖν* Γ.

610. *τί τὸ κέρδος*] *quid proderit ei, autē*, quod pronomen e vicinia ¹⁾ mente repetendum, ut etiam sequentium Bleepyri verborum subiectum sit *ille* ²⁾.

611. *σκαλαθῦραι*] quid significet verbum contextus docet; posterior pars radices quin sit *ludendi* verbum (*ἀθύρειν*) dubium non videtur; prior valetne *fodiscare*? Cf. *σκαλιῦν* ³⁾. Ductum hinc *σκαλαθυρμάτιον* vocabulum in Nubibus obvium, quod *nugas* vel *quisquiliās* illic significat ⁴⁾.

612. *τούτων ἀφελὼν*] i. e. *ἐλὼν ἀπὸ τῶν μὴ κατατεθέντων χρημάτων*. Quae vox in vicinia non legitur, sed facile inde potest effici.

— *τῶν ἐκ κοινού δὲ μεθέξει*] *ξυγκαταδαρθῶν*] *dein communibus denuo bonis fruetur*. „Victum et vestem praebebit civitas: at puellae — nisi forte aliqua ἀλήτρις πεισοῦσα, ut iocantur, ⁵⁾ — non κοιναὶ erunt, opinor!” Cives suos Bleepyrum probe notos habere testantur quae unus τῶν οὐπᾶ τὰ *ἱαντῶν καταθέντων* infra secum reputat: „*επεογίτανδον ἐστὶ aliquod artificium, quo et mea servem et polenta vescar sumtu publico*” ⁶⁾.

614 sq. *κοινὰς ποιῶ... συγκατακεῖσθαι*] *καὶ παιδοποιεῖν*] i. e.: *ἔξεται τῆ βουλομένη αὐταῖς συγκατακεῖσθαι καὶ ἐξ αὐτῶν παιδοποιεῖν*. Eadem est structura in verbis Strepisadias: „*τὸ ἴμον σῶμα παρέχω*

¹⁾ E versu 604. — ²⁾ Vs. 611 sq. et 618. — ³⁾ Pac. 440. — ⁴⁾ Nub. 630. — ⁵⁾ Vid. ad Nub. 1273. — ⁶⁾ Vs. 872—874.

615 καὶ παιδοποιεῖν τῷ βουλομένῳ.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

πῶς οὖν οὐ πάντες ἴασι
ἐπὶ τὴν ὠραιοτάτην αὐτῶν καὶ ζητήσουσιν ἐρεῖδειν;

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

αἱ φανυλότεραι καὶ σιμότεραι παρὰ τὰς σεμνὰς καθοδοῦνται
καὶ ἦν ταύτης ἐπιθυμήσῃ, τὴν αἰσχρὰν πρῶθ' ὑποκρούσει.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

620 καὶ πῶς ἡμᾶς τοὺς πρεσβύτας, ἦν ταῖς αἰσχραῖσι συνῶμεν,
οὐκ ἐπιλείψει τὸ πένος πρότερον, πρὶν ἐκεῖσ' οἱ φῆς ἀφικέσθαι;

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

οὐχὶ μαχοῦνται περὶ σοῦ! θάρρει, μὴ δέισης! οὐχὶ μαχοῦνται

615. οὐ R] om. Γ (post οὖν excidere litterae ου), et Ald. non recte; nam multo aptius est *nonne igitur* quam *quid si*. Omnino certum hoc videtur Bleyro, quoniam ipsa id fert natura humana.

621 sq. Praxagorae totos tribuit Dobree; qui vs. 621 post *μαχοῦνται* distinguit, dein verba *περὶ σοῦ θάρρει* iungens. In R alii (Bleyro igitur) dantur verba: „οὐχὶ μαχοῦνται | περὶ τοῦ” et: „καὶ σοὶ τ. ὅ.” In Γ personae non distinctae, sed cum

τύπειν”¹⁾ et in aliis multis²⁾. „*Viris communes*” Praxagora ait „*has facio quibuscum illi concumbant*” etc. — Nempe κοινὰ πάντα τῶν φίλων³⁾.

615. παιδοποιεῖν] cum civitatis statu ipsa mutatur dictio. Haecenus liberorum quaerendorum causa matrimonium in-euntes cives παιδοποιεῖσθαι⁴⁾ solebant, posthac παιδοποιήσουσι tantum⁵⁾. Sic vos non vobis!

— πῶς οὖν οὐ πάντες ἴασι...] *quomodo fiet igitur ut non eant omnes...*? Id est: *quomodo vero poterit caveri omnes eant...*?⁶⁾.

616. ἐν] *ad...petendum*⁷⁾.

— ὠραιοτάτην] *florētissimam, formosissimam*⁸⁾.

— ἐρεῖδειν] transfertur verbum, ut saepe⁹⁾.

618. ἐπιθυμήσῃ] *vir ille ὁ μὴ καταθῆις*, de quo dudum disputatur¹⁰⁾.

— ὑποκρούσει] *iubentis* est nunc futurum, ut saepe¹¹⁾, imperativi igitur habet vim. Cf. futurum in *imprecationibus* adhibitum¹²⁾. Ipsum verbum vid. supra¹³⁾.

620. Etiam floridus iuvenis infra veteret ne talibus laboribus sit impar¹⁴⁾.

621. Digna quae conferantur sunt iuvenis ad Chremylum in Pluto verba: „ἐγὼ περὶ ταύτης οὐ μαχοῦμαι σοί”¹⁵⁾.

¹⁾ Nub. 440 sq. — ²⁾ Vid. e. g. infra vs. 634 vel Plut. 542—546. — ³⁾ Plat. Rep. 424a, 449c Leg. 739c. — ⁴⁾ Menandr. fr. 404² Dinarch. I § 71 etc. — ⁵⁾ Cf. *ποιεῖν* Pac. 1322 et supra vs. 442. — ⁶⁾ Cf. vs. 619 et vid. ad Av. 278. — ⁷⁾ Vid. ad Ran. 69. — ⁸⁾ Vid. ad Ran. 395. — ⁹⁾ Vid. ad Thesm. 488 Ran. 914. — ¹⁰⁾ Vid. ad vs. 610. — ¹¹⁾ Vid. Ach. 896, 901 Nub. 811 Lys. 211 Epigen. fr. 5² et cf. loci ubi *interrogantes* futuro sic utuntur: Nub. 633 etc. — ¹²⁾ Supra vs. 595. — ¹³⁾ Vs. 256 sq.; praeterea vid. ad Lys. 1032. — ¹⁴⁾ Vs. 1080; de verbo *ἐπιλείπειν* vid. ad Av. 1106. — ¹⁵⁾ Plut. 1076.

περὶ τοῦ δὴ σοὶ ξυγκαταδαρθεῖν! οὐ σοὶ τοιοῦτον ὑπάρχει!

ΒΛΕΠΤΡΟΣ.

τὸ μὲν ὑμέτερον γνώμην τιν' ἔχει, προβεβούλεται γὰρ ὅπως ἂν
μηδεμιᾶς ἢ τρύπημα κενόν· τὸ δὲ τῶν ἀνδρῶν τί ποιήσει;

625 φεύξονται γὰρ τοὺς αἰσχύλους, ἐπὶ τοὺς δὲ καλοὺς βαδιῶνται.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

ἀλλὰ φυλάξουσ' οἱ φανυλότεροι τοὺς καλλίους ἀπίοντας

vs. 622 legatur „περὶ τοῦ;” antecedente puncto, Bleygro id tribui patet. Brunck ita distribuit: ΠΡ. οὐχὶ μαχοῦνται. ΒΑ. περὶ τοῦ; ΠΡ. θάρρει, μὴ δεισῆς, οὐχὶ μαχοῦνται. | ΒΑ. περὶ τοῦ; ΠΡ. τοῦ μὴ ξυγκαταδαρθεῖν. καὶ σοὶ τοιοῦτον ὑπάρχει.

622. δὴ σοὶ Richards] τοῦ μὴ R, τοῦ σοὶ Bergk, περὶ τοῦ vVelsen (hunc versum ita ut Brunck distribuentes). || *οὐ] καὶ R. || τοιοῦτον] *τὸ τοιοῦτον? || ὑπάρχει] ὑπαρχ R, ὑπάρχει Γ, -ξει Mon. Ald. || Violentius verba tradita tentare nolim, sed huiuscemodi aliquid expectabam potius: *τῶν τοιοῦτων ἄφρεῖς σοι.

623—625. In R continuantur vs. 623 sq.^a ei qui versum 622^c dixit; post ἔχει vs. 623 est signum personae mutatae (dein usque ad διαγιγνώσκειν vs. 636 omnia eidem continuantur).

622. Proterva muliercula maritum seniore¹⁾ irridens, qui quid valeat probe novit, „non tu” ait „is es qui περιμάχητος fias puellis!” — Verbum ὑπάρχειν id quod προσεῖναι praesto esse significat²⁾. Fortasse haud inutile est ad Praxagorae verba illustranda quod collegam grandaevum olim mihi narrare memini: cum in convivio quodam liberior sermocinarentur amici, et Bleyprus quidam, qui inter libros exaruerat, laudaret Mahometum et polygamiae illud institutum, quo inter Turcas certe satis feliciter viveretur, „o bone” non sine commiseratione inquit quae forte aderat eius uxor, „quid tibi cum Turcis! misellus utique tu fores Turculus!”

623 sq. Voces „τὸ ὑμέτερον” et „τὸ τῶν ἀνδρῶν” significant: quod ad vos, quod ad viros attinet sive vestra, virorum res³⁾.

623. γνώμην τιν' ἔχει.] redit locutio in Vespis⁴⁾. Idem alibi dicitur νοῦν ἔχειν⁵⁾.

624. Vestrum remigium bene est provisum⁶⁾. Cf. Eupolidis versus: οὐδὲν κενὸν τρύπημ' ἂν ἐν ταῖς οἰκίαις ἂν εὖροις⁷⁾, ubi iocose detorquetur locutio navalis: ἢ ναῦς οὐδὲν τρύπημα κενὸν ἔχει⁸⁾.

— τί ποιήσει;] idem valet quod: „πῶς ἔξει;”. Sic alibi „ἢ κέρκος ποιεῖ καλῶς” significat: „ἢ κέρκος εὐ ἔχει”⁹⁾ vel apud Platonem: „αὐτὸ ποιήσει” ipsium venenum satis valebit¹⁰⁾. Cf. etiam Paphlagonis illud: „τί δὲξ τὸ ποτήριον;”¹¹⁾ aliaque huiuscemodi¹²⁾.

625. φεύξονται.] verbi subiectum αἱ γυναῖκες — quod quin mente supplendum sit nequit dubitari — negligentius omissum est.

— ἐπι...βαδιῶνται] cf. Chremyli ad Plutum verba: „ὡς τοὺς δικαίους δ' ἂν βαδίσεις;”¹³⁾.

¹⁾ Cf. vs. 323 sq. — ²⁾ Cf. vs. 114, 654, 669 Thesm. 851 etc. et Eq. 217. — ³⁾ Cf. vs. 858 Lys. 592 et vid. ad vs. 392 sq. Thesm. 105. — ⁴⁾ Vesp. 64; cf. etiam Ach. 396. — ⁵⁾ Ran. 696, ubi vid. — ⁶⁾ Cf. vs. 38 sq. — ⁷⁾ Eupol. fr. 354. — ⁸⁾ Cf. Pac. 1234. — ⁹⁾ Pac. 1054. — ¹⁰⁾ Plat. Phaedon. 117d. — ¹¹⁾ Eq. 237. — ¹²⁾ Vid. ad Lys. 1090 Plut. 1205. — ¹³⁾ Plut. 97; de ἐπι praepositione vid. ad Ran. 69.

ἀπὸ τοῦ δείπνου, καὶ τηρήσουσ' ἐπὶ τοῖσιν δαματίοισιν·
κοῦκ ἔξεσται παρὰ τοῖσι καλοῖς καὶ τοῖς μεγάλοις καταδαρθεῖν
ταῖσι γυναιξί, πρὶν ἂν τοῖς αἰσχροῖς καὶ τοῖς μικροῖς χαρίσωνται.

ΓΕΙΤΩΝ.

630 ἡ Λυσικράτους ἄρα νυνὶ δὲ ἴσα τοῖσι καλοῖσι φρονήσει.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

νῆ τὸν Ἀπόλλω, καὶ δημοτικὴ γ' ἡ γνώμη καὶ καταχήνη
τῶν σεμνοτέρων ἔσται πολλή καὶ τῶν σφραγίδας ἐχόντων,
ὅταν ἐμβάδ' ἔχων εἴπη· „προτέρω παραχώρει, κἄτ' ἐπιτήρει,

627. *δαματίοισιν] δημοσίοισιν R. Cf. vs. 8. Et alibi abiit Ω in H et Thesm. 1081, ubi vid.

628. Habet R, om. Γ. || Sic scripsit Tyrwhitt, deleto manifesto emblemate, quod e versu 626 irrepsit; in R est: οἱ φαυλότεροι κοῦκ ἔξεσται παρα τοῖσι καλοῖς καταδαρθεῖν, in Γ versus deest; vVelsen coniecit <ἡπεδρευόντες> κοῦκ κτέ.

629. γυναιξί, πρὶν ἂν Elmsley] γυναιξὶν πρὶν B. || μικροῖς] σιμοῖς vLennep, idque legit fortasse qui in scholiis annotavit: „σιμὸς καὶ αἰσχροὺς ὁ Λ.“; cf. praeterea vs. 617, 705, 940. Non tamen certa est res; nam Lysicratis nasus simusne an aduncus an aliam ob causam deformis fuisset aliunde non norant opinor interpretes; adiectivo autem αἰσχροῖς et hoc corporis vitium inest et cetera quae sunt huiuscemodi.

630. Dedi Vicino, quem tacitum diutius adstare non decet; fert enim eius officium ut ludieri aliquid identidem interserat verbis altercantium. Cf. vs. 687^a. Bergk Vicino versus 631—634 dubitanter tribuit.

633. Habet R, om. Γ. || ἐμβάδ' ἔχων] miras turbas h. l. dedit D. Heinsii nota: „vid. Aristoph. in loco corrupto Eccles.“ corrupto item lexicī Hesychiani loco adscripta. Ubi legitur „ἐμβάδιον] παίζει ἐπὶ τούτου“, sed dudum est intellectum

627—629. Quemadmodum Philocleonem illum rei supplices ἐτήρουν ἐπὶ τοῖσι δρυφάκταις τοῦ δικαστηρίου ¹⁾, sic viros formosos opperientur deformiores ante cubicula ²⁾, neque mulieres ad eos accedere sinent priusquam sibi ipsis morem illae gesserint ³⁾.

630. Lysicrati igitur — homini aliunde ignoto, nam cur eundem in Avibus carpi statuamus causa est nulla ⁴⁾, — turpem nasum et omnino vultum parum decorum fuisse intellegimus; capillos tingere idem dicitur infra ⁵⁾.

631. καὶ... γ] atque adeo ⁶⁾.

— δημοτικὴ... γνώμη καὶ καταχήνη | τῶν σεμνοτέρων] verba egregie popularia ⁷⁾ et e demagogorum declamationibus desumpta. Sic et Philocleoni olim persuasum erat trinummum illum et potestatem iudiciale[m] esse „πλοῦτου καταχήνην“ ⁸⁾.

632. τῶν σφραγίδας ἐχόντων] iuvenes dicit elegantiores, comtos et ornatos, τοὺς σφραγιδοῦνχαρροκομήτας ⁹⁾.

633 sq. ὅταν... ὅταν] particula bis deinceps, ut alibi, usurpata ¹⁰⁾.

633. Cum de infima plebe homuncio

¹⁾ Vesp. 552. — ²⁾ Vid. vs. 8 et ad Ran. 100. — ³⁾ Vid. ad Eq. 517. — ⁴⁾ Av. 513. Recte opinor Kirchner (Prosopogr. 9443): „num idem sit... dubito“. — ⁵⁾ Vs. 736. — ⁶⁾ Vid. ad Ran. 49. — ⁷⁾ Cf. vs. 411 et vid. ad Av. 1584 sq. — ⁸⁾ Vesp. 575. — ⁹⁾ Nqb. 332. — ¹⁰⁾ Vid. ad Lys. 1183 et de posteriore ὅταν ad Ran. 1003.

„ὅταν ἤδη ἐγὼ διαπραξάμενος παραδῶ σοι δευτεριάξω.“

ΒΛΕΠΤΡΟΣ.

635 πῶς οὖν, οὕτω ζώντων ἡμῶν, τοὺς αὐτοῦ παιῶδας ἕκαστος
ἔσται δυνατὸς διαγιγνώσκειν;

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

τί δὲ δεῖ; πατέρας γὰρ ἅπαντας
τοὺς πρεσβυτέρους αὐτῶν εἶναι τοῖσι χρόνοισιν νομιοῦσιν.

ΒΛΕΠΤΡΟΣ.

οὐκ οὖν ἄγξουσ' εὖ καὶ χρηστῶς ἐξῆς πάντ' ἄνδρα γέροντα

componenda haec esse cum glossa vicina, ubi quod scriptum extat „ἔμβασδόν] παῖσι διὰ θαλάσσης“ ad Homeri locum (O 505) pertinet et ope scholiorum est emendatum: „ἔμβασδόν] πεῖρῃ διὰ θαλάσσης;“ rogat enim illic Ajax milites increpans „*an pedibus domum redire posse sibi videantur?*“ Eodem igitur vitio et alterum illud glossema laborat et olim est correctum: „ἔμβασδιον] πεῖρῃ. ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ“, i. e.: „ἔμβασδιον *idem significat quod ἔμβασδόν*“. Omni autem auctoritate caret id quod Bothe coniecit Aristophanis hoc loco: „*ὅταν Ἐμβασδιῶν κτέ.*“ Quamquam speciem habet quod suspicatus est Bentley, propria hic latere nomina, ὅταν Ἐμβασδιὰ γ' εἴπη Πρότερος concienis (cf. Theopomp. com. fr. 57). || *προτέρῳ* Faber] *πρότερος* R. || Non ante sed post *πρότερος* (-*ρον*) interpunxit Meineke.

636. γὰρ] supplevit Faber. || ἅπαντας] -*ντας* Meineke.

638. ἄγξουσ'] ἀγξουσ' R. || ἐξῆς R] om. Γ. || **πάντ' ἄνδρα*] τὸν πάντα R, πάντ'

aliquis „*cede priori*“ *dicet* *eis* prius quam voti *compotes* fuerint facti. *Opponuntur* beatorum *anulis soleae pauperculorum* ¹⁾.

634. παραδῶ] *mente* *supple* *αὐτήν, τὴν παιδίσκην* ²⁾, est enim *verborum structura* ea de qua supra dictum est ³⁾.

— *δευτεριάξωιν*] *denuo prelo subicere*. *Vinitorum* hoc verbum, ut alia ⁴⁾, ad rem *amatoriam* transfertur. *Οἶνον δευτερίαν* ⁵⁾ non primus succus sub prelo profluens praebet, sed *racemi paene sicc* et magna vi *denuo expressi*; unde *acetum fit*, non *vinum interioris notae*.

636 sq. *Gravibus* *verbis* *idem praecipit* *Socrates* apud *Platonem*: „*τάς γυναικας τῶν ἀνδρῶν τούτων* (reip. *custodum*) *πάντων πάσας εἶναι κοινάς, ἰδίᾳ δὲ μηδενὶ*

μηδεμίαν συνοικεῖν καὶ τοὺς παῖδας αὐ κοινούς, καὶ μήτε γονία ἕκγονον εἶδῆναι τὸν αὐτοῦ μήτε παῖδα γονία“ ⁶⁾, et *mox docet* *civibus* *pro liberis habendos fore* *eos* qui certo anno fuerint nati ⁷⁾. — *Fortasse* *etiam* *lenonis* *ad puellam verba* *non indigna* *quae nunc afferantur*: „*δεῦρο Μυρτάλη καὶ σὺ, ... | νόμιζε τούτους οὓς ὄρῃς δικάζοντας | πατέρας ἀδελφούς ἔμβλαπαι*“ ⁸⁾.

637. *τοῖσι χρόνοισιν*] *aetatis habita ratione*: „*ἂν ἦς ἂν ἡμέρας τις τυμφίος γίνηται, μετ' ἐκείνην δεκάτῳ μηνί... ἂν γένηται ἕκγονα, ταῦτα πάντα προσερεῖ τὰ μὲν ἄρρηνα υἱοῖς, τὰ δὲ θήλεα θυγατέρας, καὶ ἐκείνα ἐκείνων πατέρα*“ ⁹⁾.

638—640. *Ultimis* *verbis* *illuc* *unde coepit* *Blepyrus* *redit* ¹⁰⁾. *Ad rem* *quod*

¹⁾ Cf. vs. 850. — ²⁾ Vid. ad vs. 610. — ³⁾ Vid. ad vs. 614 sq. — ⁴⁾ Cf. *Plut.* 1084—1093. — ⁵⁾ *Nicophont.* fr. 20 *Callipp.* 2; cf. *Poll.* VI 17 et vid. ad *Ran.* 1150. — ⁶⁾ *Plat. Rep.* 457c, d; cf. supra *Proleg.* p. XIII sq. — ⁷⁾ *Ibid.* 461c, d. — ⁸⁾ *Herod. Mimiamb.* II 65—68. — ⁹⁾ *Plat. ll.*; cf. infra vs. 1038—1042. — ¹⁰⁾ *Vid.* ad *Plut.* 581—586.

διὰ τὴν ἄγνοιαν; ἐπεὶ καὶ νῦν, γινώσκοντες πατέρ' ὄντα,
640 ἄγχοι. τί δῆθ' ὅταν ἀγνώσῃ; πῶς οὐ τότε καὶ ἐπιχεσθῶνται;

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

ἀλλ' ὁ παρεστῶς οὐκ ἐπιτρέψει· τότε δ' αὐτοῖς οὐκ ἔμελ' οὐδὲν
τῶν ἄλλοτρίων, ὅστις τύπτοι. νῦν δ' ἦν πληγέντος ἀκούσῃ,
μὴ αὐτὸν ἐκείνον τύπτῃ δεδιώς, τοῖς δρῶσιν τοῦτο μαχεῖται.

ΒΛΕΠΤΡΟΣ.

τὰ μὲν ἄλλα λέγεις οὐδὲν σκαιῶς· εἰ δὲ προσελθὼν Ἐπίκουρος
645 ἦ Λευκόλοφος πάμπαν με καλεῖ, τοῦτ' ἤδη δεινὸν ἀκοῦσαι.

ΓΕΙΤΩΝ.

πολὺ μέντοι δεινότερον τούτου τοῦ πράγματός ἐστι...

ΒΛΕΠΤΡΟΣ.

τὸ ποῖον;

ὄντα Blaydes, οὐκοῦν εὖ καὶ χρηστῶς ἐξῆς ἄγχοισιν vVelsen, τότε πάντα Kock speciose, sed satius videtur non seiungere voces ἐξῆς πάντα, et minus placet τότε nunc de futuris, mox (vs. 641) de praeteritis dictum.

641. ἐπιτρέψει Γ] ἐπιτρέψει R.

643. αὐτὸν ἐκείνον] τὸν ἑαυτοῦ Faber, αὐτὸν ἐκείνος Bergk.

645. Λευκόλοφος] -λόφος R, -λόφας Γ. Cf. Ran. 1513.

646^a, 647, 648^b. Sodali (Vicino) tribuit Bergk; in R ante τὸ ποῖον est paragraphus, ceteroquin nulla sunt signa personae mutatae vs. 637—650.

attinet, recordamur querelarum Strep-
siadis a filio male mulcati ¹⁾).

638. ἐξῆς πάντα] i. e. ἀπαξάπαντας vel
ἐπιλήθην ἄπαντας. Item apud Philemonem: δειλοί... ἐξῆς πάντες εἰσὶν οἱ λαγῶ ²⁾).

640. καὶ] etiam, inest gradatio ³⁾. Sub-
iectum est οἱ πατέρες, quod e singulari
qui antecedit facile elicitur.

641. οὐκ ἐπιτρέψει] i. q. οὐκ ἴασαι, non
sinet ⁴⁾).

642. ἀκούσῃ] e versu vicino repeten-
dum est subiectum ὁ παρεστῶς vel si-
mile (ὁ παραγενόμενος, ὁ παρών).

643. Nunc quoque Praxagora sermo-
nis quotidiani negligentiae indulgens
quid velit indicat potius quam accurate

verbis includat cogitatum; nam verbi
τύπτῃ subiectum non praebet vicinia,
neque αὐτὸν ἐκείνον nunc esse αὐτὸν τὸν
πατέρα eius qui hominis vapulantis au-
diat clamores, apparet e verbis proximi-
mis. Non tamen obscurus est locus.

644 sq. Neque Epicurus hic neque
Leucolophus aliunde est cognitus, sed
ea fore qua olim Clisthenem vel Strato-
nem fama usos intellegimus.

645. καλεῖ] futurum hoc eo sensu est
dictum quo μέλλει καλεῖσθαι. Si res iam
feret ut isti patrem me sint dicturi.

— τοῦτ' ἤδη δεινὸν ἀκοῦσαι] item chori-
δὺν ἤδη... [εἰ οὐ τολμήσεις κτῆ." ⁵⁾).

¹⁾ Nub. 1385 sqq.; cf. etiam Vesp. 1039 Av. 1352 et infra vs. 1063. — ²⁾ Phi-
lem. fr. 89^b; vid. etiam Plat. Theaet. 152^e, 193^b etc. — ³⁾ Cf. Vesp. 941 Av. 68. —
⁴⁾ Vid. ad Ran. 529. — ⁵⁾ Ach. 315 sq.

ΓΕΙΤΩΝ.

εἴ σε φιλήσειεν Ἀρίστυλλος, φάσκων αὐτοῦ πατέρ' εἶναι.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

οἰμώζοι τᾶν καὶ κοκκύοι!

ΓΕΙΤΩΝ.

σὺ δέ γ' ὄζοις ἄν... καλαμίνθης!

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

650 ἄλλ' οὗτος μὲν πρότερον γέγονεν, πρὶν τὸ ψήφισμα γενέσθαι,
ὥστ' οὐχὶ δέος μὴ σε φιλήσῃ.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

δεινὸν μέντ' ἄν ἐπεπόνθη! —

τὴν γῆν δὲ τίς ἔσθ' ὁ γεωργήσων;

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

οἱ δοῦλοι. σοὶ δὲ μελήσει,

ὅταν ᾗ δεκάπουν τὸ στοιχεῖον, λιπαρῶ χωρεῖν ἐπὶ δεῖπνον.

647. φιλήσειεν] -σει καὶ vVelsen, -σει τις Blaydes; sed vid. comment. || αὐτοῦ] αὐτοῦ R, σ' αὐτοῦ Mehler.

648. τᾶν Bentley] γ' ἄν R.

650. ἐπεπόνθη Suid.] -θην vel -θειν (nam signum / utrumque valet) R.

652. λιπαρῶ Bentley] -ρῶς R.

647. εἴ σε φιλήσειεν] a futuro ad optativum transit, quasi non *δοσι* sed *ἄν εἴη* antecederet, quippe qui loquatur de re turpiore quam quae cum probabilitatis aliqua specie possit expectari ¹⁾. Nam Aristyllus est ex iis quorum metuat pater oscula ²⁾.

648. ἄν... κοκκύοι] sic alibi dicitur *μακρὰ κοκκύειν καλεῖσιν τὸν δεινα* ³⁾.

— *καλαμίνθης*] praeter expectationem herbam suaveolentem, *mentastrum* sive mentam agrestem, nominat.

650. οὐχὶ δέος μὴ] additur hoc loco δέος, alibi φόρος ⁴⁾ vel δεινόν ⁵⁾. Sed longe plurimis locis substantivum omititur ⁶⁾.

— *δεινὸν μέντ' ἄν ἐπεπόνθη*] item Lacones in Lysistrata: „*δεινά κα ἐπεπόνοιμες*” ⁷⁾. Cf. etiam Heracles in Avibus verba: „*εὖ γε μίντ' ἄν διετίθην*” ⁸⁾.

652. Temporis definitione eadem utitur Praxagora qua legislator Ceus, qui cenam quandam publicam iubet „*ἀποδιδόναι δέκα ποδῶν*” ⁹⁾ sive eo diei tempore quo umbra erectae perticae tantae quanta est viri adulti statura, sit decem pedum. Maturius cenae tempus indicabat umbra *septem pedum* in deperdita aliqua Aristophanis fabula ¹⁰⁾, apud Menandrum vero parasitus quidam invitatur *εἰς ἐστίασιν δωδεκάποδος* ¹¹⁾, i. e. τοῦ στοιχείου δωδεκάποδος ὄντος, ὅταν τὸ

¹⁾ Vid. ad Lys. 235 sq. — ²⁾ Cf. Plut. 314. — ³⁾ Vid. Ran. 34. — ⁴⁾ Xen. Mem. II 1 § 25. — ⁵⁾ Plat. Apol. 28 a Rep. 465 b. — ⁶⁾ Vid. Ach. 662 Vesp. 394, 612 etc. — ⁷⁾ Lys. 1098; praeterea vid. ad Ran. 253 et supra vs. 95. — ⁸⁾ Av. 1692. — ⁹⁾ CIG. 2860¹⁶ Dittenb. Syll.¹ 348 (2522). — ¹⁰⁾ Ar. fr. 675. — ¹¹⁾ Menandr. fr. 364².

ΒΛΕΠΤΡΟΣ.

περὶ δ' ἱματίων τίς πόρος ἔσται; καὶ γὰρ τοῦτ' ἔστιν ἐρέσθαι.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

τὰ μὲν ὄνθ' ὑμῶν πρῶτον ὑπάρξει· τὰ δὲ λοιπὰ ἡμεῖς ὕφανοῦμεν.

ΒΛΕΠΤΡΟΣ.

655 ἔν τε ζητῶ πῶς ἦν τις ὄφλη παρὰ τοῖς ἄρχουσι δίκην τῶν;
πόθεν ἐκτελεῖται αὐτήν; ἐκ γὰρ τῶν κοινῶν γ' οὐχὶ δίκαιον.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

ἀλλ' οὐδὲ δίκαι πρῶτον ἔσονται.

ΒΛΕΠΤΡΟΣ.

τοῦτ' οὗτος σ' ἐπιτρέψει.

655 πῶς] τοῦτ' Hirschig (cf. vs. 662 et vid. Eq. 868). Vulgatam satis tuetur structura item neglectior vs. 601.

656. ἐκ(ε)λαί I'] κτίσιμ R, item vs. 663 κτίσουσιν. || ἐκ... οὐχὶ Blaydes] οὐ... ἔστι R. Blaydesio viam monstravit Cobet, οὐ γὰρ δὴ 'κ τῶν κοινῶν γε δίκαιον scribens; fortasse autem praestat quod dedit vVelsen: ἀπὸ γὰρ κτέ. Blaydesium ceteroquin secutus.

657. Choro versus partem posteriorem tribuit corrector R; librarius solum signum „:” scripserat. || τοῦπος σ' Meineke] τοῦπος R, ποσσ' Γ, πόσους Ald., δὲ πόσους Faber. An *πῶς οὐ σ'...;?

στοιχείον ἢ δωδεκάκπου, et viginti pedum apud Eubulum, ubi de eadem re iocus fit, commemoratur umbra ¹⁾. Nempe longius sensim a meridie discessit tempus cenae ²⁾.

— λιπαρῶ χωρεῖν ἐπὶ δεῖπνον] e balneo cute bene curata ³⁾ procedere cenatum ⁴⁾.

653. τίς πόρος ἔσται;] qua via assequi licebit? Quomodo parabuntur? ⁵⁾.

654. τὰ δὲ λοιπὰ ἡμεῖς ὕφανοῦμεν] nova autem quae requireris posthac, nos vobis nobimus. Et nihil insoliti sic facient mulieres. Conferri potest e. g. Strep-siades uxorem suam „λιαν σαθᾶν” perhibens ⁶⁾.

655. ἔν τε ζητῶ] item Philocleon cum paene sibi sit persuasum: „ἐν τε ποθῶ,

τὰ δ' ἀλλ' ἀρέσκει μοι” ⁷⁾. Unum etiam requiro πρὸς τὸ πάντα ἔχειν ⁸⁾.

— πῶς...:] eadem haec ellipsis quae supra ⁹⁾.

— ὄφλη... δίκην] succincte sic dicitur mulctae condemnari cum lite excideris ¹⁰⁾.

657. ἀλλ' οὐδὲ δίκαι πρῶτον ἔσονται] „at priusquam quaeramus unde mulctas posthac soluturi sint cives, id potius est quaerendum sitne futurum ut etiam solvendae sint mulctae: quod nego”. Sic reddidi Praxagorae verba, quo melius vis vocis πρῶτον persentiretur ¹¹⁾. Particulae οὐδέ idem est usus in verbis Cinesiae illius: „ἀλλ' οὐδέ τίς δέοιμ' ἔγωγε” ¹²⁾. — Beata quae futura est res publica nullos requirit iudices; „τῆς δὲ κακῆς τε καὶ

¹⁾ Eubul. fr. 119⁷. — ²⁾ Vid. ad Eq. 52. — ³⁾ Vid. ad Ach. 636—640 Nub. 920, 1002. — ⁴⁾ Cf. Plut. 616. — ⁵⁾ Vid. ad Eq. 759. — ⁶⁾ Nub. 54 sq.; cf. etiam Lys. 574—586. — ⁷⁾ Vesp. 818. — ⁸⁾ Vid. ad Av. 1460. — ⁹⁾ Vid. vs. 601. — ¹⁰⁾ Item Nub. 34 Av. 1457 Antiphan. fr. 239³ Isae. V § 22 etc. — ¹¹⁾ Vid. ad Lys. 497. — ¹²⁾ Lys. 927.

ΓΕΙΤΩΝ.

καὶ ἐγὼ ταύτη γνώμην ἐθέμην.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

τοῦ γάρ, τάλαν, οὖνεκ' ἔσονται;

ΒΛΕΠΤΡΟΣ.

πολλῶν οὖνεκα, νῆ τὸν Ἀπόλλω! πρῶτον δ' ἐνὸς οὖνεκα δήπου,
660 ἦν τις ὀφείλων ἐξαρηῆται.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

πόθεν οὖν ἐδάνεισ' ὁ δανείσας,
ἐν τῷ κοινῷ πάντων ὄντων; κλέπτων δήπου ἐστ' ἐπίδηλος.

ΓΕΙΤΩΝ.

νῆ τὴν Δήμητρο', εὖ γε διδάσκεις.

ΒΛΕΠΤΡΟΣ.

(ad vicinum:)

τουτί τοίνυν φρασάτω μοι'

658^a. Sodali (Vicino) dedit Bergk; in R paragraphus est ante versum et „:” ante τοῦ. || ταύτη Τουπ] ταύτην R. Cf. Soph. Phil. 1448.

659. οὖνεκα... οὖνεκα] ἔνεκεν... εἴνεκα R. Cf. Nub. 420 Plnt. 989. Pro ἔνεκεν vHerwerden coniecit ἄλλων vel alterum πολλῶν. || δ' Γ] om. R.

662—664. Sic distribuit vVelsen; in R vs. 662 ante versum est ^εχ, ante τουτί autem „:”.

662. τοίνυν] τις οὖν Porson.

αἰσχροῦ παιδείας ἐν πόλει οὐκ ἔστι μείζον λαρεῖν τεκμήριον ἢ τὸ δεῖσθαι δικαστῶν ἄκρων¹⁾.

— τουτί τοῦπος σ' ἐπιτριψοι] „gravius etiam peccas” Bleyrus ait „quam putabam, neque poterit fieri quin istud consilium te perdat.” Nam civitatem iudicii carentem quomodo ferant Athenienses! Quid mores sine litibus! ²⁾. — Valet ἐπιτριβεῖν disperdere ³⁾.

658. καὶ ἐγὼ ταύτη γνώμην ἐθέμην] idem censeo equidem ⁴⁾. Verba quibus iudiciorum suum studium profitetur vicinus, ipsa e vita iudiciali sunt desumpta;

nam adverbio ταύτη istac, ab ista parte respicitur ratio qua iudices ferebant sententiam. In alteram urnam tabellam inciebant — τὴν ψήφον ἐτίθεντο ⁵⁾ — qui damnabant reum, in alteram qui absolvebant ⁶⁾.

660. ἐξαρηῆται] quod alibi dicitur ἔξαρος ἦ ⁷⁾.

662—664. „Istud optime modo docuit, te iudice?” sic ad vicinum Bleyrus: „en igitur quod aliquanto difficilium mihi videtur”. Dein ad uxorem conversus: „nam hoc opinor expedire non poteris, sed ἀπορούσα φανεί”. Sic

¹⁾ Plat. Rep. 405a. — ²⁾ Vid. ad Nub. 208 Av. 39—41. — ³⁾ Vid. ad Ran. 571. — ⁴⁾ Item Plato Theaet. 202c Soph. Phil. 1448; cf. etiam Herodot. III 80 VII 82 Andocid. III § 21. — ⁵⁾ Vid. e. g. Lys. XXIV § 26. — ⁶⁾ Vid. ad Vesp. 991. — ⁷⁾ Cf. Nub. 1230.

τὰς αἰκείας οἱ τύπτοντες πόθεν ἐκτείσουσιν, ἐπειδὴν
εὐωχηθέντες ὑβρίζωσιν;

(Ad Praxagoram:)

τοῦτο γὰρ οἶμαι σ' ἀπορήσειν.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

665 ἀπὸ τῆς μάξης, ἧς σιτεῖται ταύτης γὰρ ὅταν τις ἀφαιρῇ,
οὐχ ὑβριεῖται φανύλως οὕτως αὐθις — τῇ γαστρὶ κολασθεῖς.

ΒΛΕΠΤΡΟΣ.

οὐδ' αὖ κλέπτῃς οὐδεὶς ἔσται;

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

πῶς γὰρ κλέψει, μετὸν αὐτῶ;

ΒΛΕΠΤΡΟΣ.

οὐδ' ἀποδύσουσ' ἄρα τῶν νυκτῶν;

663. τὰς Dawes] τῆς R, τὴν Dobree.

665. ταύτης R] ταύτην Γ.

667. πῶς] dubito an proponam *τις. || κλέψει Porson] κλέψαι R.

solvendum est verbum ἀπορήσειν, ut causa temporis futuri appareat ¹⁾. — Non minus subito ad servum se convertit Chremylus cum Pluto colloquens, cui „mene Iove potentiorem tu demonstrabis?” roganti respondet: „ita sane, nam —” dein Carionem servum allocutus perguit: „cur Iuppiter regnat in caelo?” ²⁾.

663. Aes igitur alienum posthac non solvent homines, nam debita erunt nulla: sed iniurias ³⁾ tamen, post pocula praesertim, sibi facere pergunt, eoque frequentius quo magis laetae iis apponentur cenae. Vinum qui biberint, παροινήσουσι, παροινούντες δὲ τυπτεῖσθαι ἀλλήλους. Nihil frequentius Athenis quam αἰκείας δίκαι, dicebatur enim αἰκεία ἢ διὰ πληγῶν ὑβρις ⁴⁾; multa-

bantur autem qui de vi damnati erant.

665. ἀπὸ τῆς μάξης] ipse victus hac voce non sine contemptu quodam nunc indicatur ⁵⁾, ut alibi voce τοῖς ἀλφίτοις ⁶⁾.

— σιτεῖται] ad singularem qui nunc fit transitus neminem offendet, nam facile suppletur subiectum: *is qui delictum commisit*.

666. Non tam facile ⁷⁾ denuo insolenter aget ⁸⁾, si ventre poenam luarit. Sic discet „προσίχειν... τὴν γαστέρα” ⁹⁾. Ultimus verbis reditur ad enuntiatum initium ¹⁰⁾.

667. οὐδ' αὖ] *ne... quidem*.

— πῶς γὰρ κλέψει...;] *qui enim fiat ut* ¹¹⁾ *fur evadat...?* — Subiectum τις inest negativo pronomini οὐδένι, futurum κλέψει est admirabundae et cum indignatione quadam rogantis ¹²⁾.

668. τῶν νυκτῶν] frequens pluralis ¹³⁾.

¹⁾ Vid. ad Plut. 290 sq. — ²⁾ Plut. 129 sq. — ³⁾ Cf. Av. 1671. — ⁴⁾ Bekk. Anecd. p. 355; cf. Demosth. LIV § 18. — ⁵⁾ Item Ach. 732. — ⁶⁾ Vid. ad Eq. 575 Nub. 176. — ⁷⁾ Vid. ad Vesp. 656. — ⁸⁾ Futurum etiam Thesm. 719 legitur. — ⁹⁾ Ach. 733. — ¹⁰⁾ Vid. ad Plut. 581—586. — ¹¹⁾ Vid. ad Av. 278. — ¹²⁾ Vid. ad Av. 369. — ¹³⁾ Vid. ad Nub. 2.

ΓΕΙΤΩΝ.

οὐκ ἦν οἴκοι γε καθεύδης.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

οὐδ' ἦν γε θύρας', ὥσπερ πρότερον· βίσιτος γὰρ πᾶσιν ὑπάρξει.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

670 ἦν δ' ἀποδύωσ' ;

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

αὐτὸς δώσει τί γὰρ αὐτῷ πρᾶγμα μάχεσθαι ;
ἕτερον γὰρ ἰδὼν ἐκ τοῦ κοινοῦ κρείττον ἐκείνου κομιεῖται.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

οὐδὲ κυβεύσουσ' ἄρ' ἄνθρωποι ;

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

περὶ τοῦ γάρ; τοῦτο <δίδαξον/>

668^b. Sodali (Vicino) dedit Bentley; R habet signum „:” ante οὐκ, et ante βίσιτος vs. 669, non vero paragraphum ante vs. 669. In Praxagorae ore ineptum est hoc argumentum, sequendus igitur non est Dobree, qui Praxagorae reliquit vs. 668^b, Blepuro autem dedit 669^a (post πρότερον scripto signo interrogandi).

669. Θύρας' Meineke] Θύρας' R.

670. *ΒΛΕ. ἦν δ' ἀποδύωσ'; ΠΡΑ.] ἦν δ' ἀποδύηγ': R sine paragrapho ante versum. Praxagorae haec continuari solent (sine signo interrogandi).

670 sq. δώσει . . . κομιεῖται] δώσεις . . . κομιεῖ τι Bergk speciosa coniectura (cf. Ach. 842), non tamen recte, nam sic etiam σοι pro αὐτῷ erat dicendum.

672. ἄρ' Bekker] ἄρ' R, κυβεύσουσιν ἄρ' B, sed requiritur rogantium particula ἄρα, non concludentium ἄρα. Vid. ad Nub. 1252. || *δίδαξον] ποιήσει B, ποιήσεις vVelsen, equidem delevi utpote e versu 673 invectum et lacunam coniectura explevi, praeterea post γάρ scripsi signum interrogandi. Cf. Vesp. 519.

669. *At etiamsi foris noctem transigas, — Praxagora ait, — ne sic quidem a grassatoribus, ut olim, tibi erit periculum.* Recordamur Euelpidis illius ¹⁾.

670 sq. *Si tamen vestem detrahent? ²⁾ — Ipse dabit, nam quid opus est ad pugnos venire? Extemplo enim adibit ³⁾ armorum publicum, unde aliam vestem eamque meliorem sibi petat.* — Verborum

structura negligentior, nam a secunda persona ⁴⁾ ad tertiam ⁵⁾ fit transitus et ad ἕτερον et κρείττον mente supplementum est λιέτιον.

670. *τί αὐτῷ πρᾶγμα]* haec iungenda ⁶⁾; dativus αὐτῷ non suspensus est a verbo μάχεσθαι.

672. ἄρα] interdum verbo postponitur ⁷⁾.

¹⁾ Vid. Av. 493—498. Cf. etiam Thesm. 795. — ²⁾ Cf. vs. 799 sqq. et 862 sqq. —

³⁾ De participii praes. neu vid. ad Nub. 1212. — ⁴⁾ καθεύδης vs. 668. — ⁵⁾ δώσει et αὐτῷ vs. 670. — ⁶⁾ Vid. vs. 462 et ad Thesm. 244. — ⁷⁾ Vid. ad Ach. 298.

ΒΛΕΠΤΡΟΣ.

τὴν δὲ δίαιταν τίνα ποιήσεις;

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

κοινήν πᾶσιν. τὸ γὰρ ἄστὺ
μίαν οἴκησιν φημί ποιήσειν ξυρρήξασ' εἰς ἓν ἅπαντα,
675 ὥστε βαδίζειν εἰς ἀλλήλων.

ΒΛΕΠΤΡΟΣ.

τὸ δὲ δεῖπνον ποῦ παραθήσεις;

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

τὰ δικαστήρια καὶ τὰς στοιὰς ἀνδρῶνας πάντα ποιήσω.

ΒΛΕΠΤΡΟΣ.

τὸ δὲ βῆμα τί σοι χρήσιμον ἔσται;

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

τοὺς κρατήρας καταθεῖναι
καὶ τὰς ὑδρίας, καὶ ἠαψωθεῖν ἔσται τοῖς παιδαρίοισιν

674. ξυρρήξασ'] ξυνερέψασ' Bergk.

675. εἰς ἀλλήλων Dindorf] εἰς ἀλλήλους R, ὡς ἀλλήλους Γ (ut Plut. 287; alieni hinc sunt loci quos praeterea confert Blaydes: Eccl. 925, 933, 1005, 1019, 1028, 1084, 1088). Cf. vs. 420 (1037?) Lys. 1065, 1070, 1210.

677. καταθεῖναι vHerwerden] -θήσω R (e versu 681).

674 sq. Sic Plataeenses anno 431 ξυν-ελέγοντο διορύσσοντες τοὺς κοινούς τοίχους παρ' ἀλλήλους ¹⁾, non tamen ut convivia sed ut caedem pararent. Propius accedit Demea ille Terentianus maceriam, qua fratris hortus a suo secernitur, dirui unamque e duabus domum fieri iubens ²⁾.

676. τὰς στοιὰς] metri causa comicus in tetrametris hac forma utitur ³⁾, ut alibi ῥοιά ⁴⁾ et ποία ⁵⁾ dicuntur quae ῥοιά et ποία erant in vita communi. Ut tribunalia, sic porticus vacabant, ubi promercialia hactenus fuere exposita, ut in longa porticu et vicinis ⁶⁾, vel magistratus sederunt, ut ὁ βασιλεὺς in porticu regia ⁷⁾. In cenationes iam omnes convertentur.

677. τί... χρήσιμον ἔσται:] quemadmodum dicebant τί χρήσομαι τούτῳ ⁸⁾, sic adiectivo χρησίμῳ nunc illud τί subiungitur.

678 sq. ἠαψωθεῖν ἔσται τοῖς παιδαρίοισι κτλ.] ut in Pace dicitur: αὐτό σοι γενήσεται | τὰ σῦκα .. λοτιάται, serviet tibi illud ad pendendas ficus ⁹⁾, sic hoc loco: τὸ βῆμα τοῖς παιδαρίοισι ἔσται ἠαψωθεῖν, suggestum pueris serviet ad carmina canenda in honorem eorum qui fortes, in contumeliam eorum qui ignavos se praestiterint in bello. — E Pace novimus convivarum filios in conviviis carmina heroica canentes ¹⁰⁾ et recordamur Nicerati illius Iliadem et Odysseam memoriter totas tenentis ¹¹⁾. Articulo voci

¹⁾ Thucyd. II 3 § 3. — ²⁾ Terent. Adelph. V 7, 10 sq. — ³⁾ Item vs. 684 et 686. — ⁴⁾ Pac. 1001. — ⁵⁾ Eq. 606. — ⁶⁾ Vid. schol. Av. 997 Pausan. I 2. — ⁷⁾ Plat. Euthyphr. init. Pausan. I 3 § 1 etc.; cf. infra vs. 685. — ⁸⁾ Eq. 1183 etc. — ⁹⁾ Pac. 1248. — ¹⁰⁾ Pac. 1265—1304. — ¹¹⁾ Xen. Conv. 3 § 5. Cf. etiam Plat. Tim. 21 δ.

680 τοὺς ἀνδρείους ἐν τῷ πολέμῳ, καί τις δειλὸς γεγένηται,
ἵνα μὴ δειπνῶσ' αἰσχυρόμενοι.

ΒΛΕΠΤΡΟΣ.

νῆ τὸν Ἀπόλλω, χάριέν γε.

τὰ δὲ κληρωτήρια ποῖ τρέψεις;

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

εἰς τὴν ἀγορὰν καταθήσω

κατὰ στήσασα παρ' Ἀρμοδίου κληρώσω πάντας, ὅπως ἂν

681. καταθήσω Γ] καθήσω R (e κ'θήσω nata lectio).

682. ὅπως Blaydes] ὅως R.

πολίμῳ praemisso significatur illud bel-
lum quod nunc geritur (Corinthium).

680. ἵνα μὴ δειπνῶσ' αἰσχυρόμενοι] i. e.:
ἵνα μὴ βούλωνται παραγενίσθαι εἰς τὸ δει-
πνον, vel: ἵνα ἄδειπνοι ἀπίσιν, ut prae
rudore cenam communem adire nolint.
Unam igitur notionem μὴ + δειπνεῖν
efficiunt = νηστεύειν.

681. τὰ δὲ κληρωτήρια ποῖ τρέψεις;]
quid vero fiet ¹⁾ de aedificiis ubi sorte
designantur iudices? — Pollux τὰ κληρω-
τήρια inter τὰ δικαστικὰ σκευή recenset,
„εἰ γὰρ καὶ ἐπὶ τοῦ τόπου ἔοικεν εἰρησθαι τοῦ-
τομα ἐν τῷ Γῆραι Ἀριστοφάνους, ἀλλὰ καὶ
ἐπὶ τοῦ ἀγγείου ἐν ἑναρμόσειον” ²⁾. Dubi-
tabant igitur veteres interpretes utrum
locum an urnam apud Aristophanem si-
gnificaret vox κληρωτήριον. Rem non
conficit Eubuli fragmentum quoddam,
ubi κλητήρες μάστιγες δίκαι κληρωτήρια
κλιψύδραι coniunctim commemorantur ³⁾.
Sed locum intellegit Phrynichus gram-
maticus: „κληρωτήρια, ἔνθα κληροῦνται οἱ
δικασταί” ⁴⁾, et revera hanc esse vocis
vim testantur quae eiusdem sunt con-
formationis: δικαστήριον et φροντιστήριον,
omnium autem dubitationem iam eximit
liber de Rep. Ath.; unde discimus hel-
liastas singulis diebus, quibus iudicia

futura erant, convocatos esse in „κλη-
[ρωτήρια] εἴκοσι, ὀ[ὄ] τῆ φυλῆ ἑκάστη”,
erant autem „κανονίδες [πίνακ] ἐν ἑκάστῳ
τῶν κληρωτηρίων” ⁵⁾. Singulis igitur tri-
bus erant duo κληρωτήρια, quorum
utrumque habebat quinque κανονίδας
sive ligna procera, in quibus erant loculi
ad excipiendas tabellas; horum unus
erat in iudicibus sorte designandis. Le-
vis structuræ fuisse τὰ κληρωτήρια quae-
que non nimis difficulter in alium locum
possent transmoveri, noster locus testa-
tur; non solidos igitur parietes cogito
sed *septa* quaedam lignea. Requirebat
hunc apparatus nova ratio, multo quam
quae olim valuerat artificiosior, qua
iudices his annis designari sunt cepti ⁶⁾.
Sed ex quo Praxagora ceteraeque mu-
lieres rerum sunt potitae, iudicium nul-
lus est usus, ius enim nullum dicitur
posthac; *convinarum* igitur sortitioni ser-
vire iam poterunt τὰ κληρωτήρια. — Aut
interpretis alicuius aut librarii socordia
debetur scholion: „τὰ κληρωτήρια] τὰς κλη-
ρωτάς ἀρχάς”. Suspicio olim fuisse:
„τῶν κληρωτῶν ἀρχῶν”, id quoque vitio-
sum, non tamen plane absurdum.

682. παρ' Ἀρμοδίου] prope Harmodii
statuam in foro collocatam ⁷⁾.

¹⁾ Cf. Nub. 858. — ²⁾ Poll. X 61 (nostrum locum spectans et ad τὸ Γῆρας memoriae errore referens?). — ³⁾ Eubul. fr. 74. — ⁴⁾ Anecd. Bekk. p. 47. Item Poll. IX 44, cf. etiam Plut. Mor. 793 d. — ⁵⁾ [Arist.] Rep. Ath. 63 § 2 et col. 31, 16; cf. etiam ibid. vs. 17 sq. et vid. Photiades in Athena 1902 p. 278 sq. — ⁶⁾ Qua de re vid. Plut. Proleg. p. XVI et XXII et ad Plut. 277 sq. — ⁷⁾ Cf. Lys. 638.

εἰδῶς ὁ λαχὼν ἀπίη χαίρων ἐν ὀποίῳ γράμματι δειπνεῖ.
καὶ κηρύξει τοὺς ἐκ τοῦ Βῆτ' ἐπὶ τὴν στοιὰν ἀκολουθεῖν
685 τὴν Βασιλείου δειπνήσοντας, τὸ δὲ Θῆτ' εἰς τὴν παρὰ ταύτην,
τοὺς δ' ἐκ τοῦ Κάπτ' εἰς τὴν στοιὰν χωρεῖν τὴν ἀλφειτοπῶλιν.

ΓΕΙΤΩΝ.

ἵνα κάπτωσιν;

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

μὰ Δί', ἀλλ' ἴν' ἐκεῖ δειπνώσ'.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

ὅτω ἂν δὲ τὸ γράμμα

687^a. Dedi Vicino, alii Bleyro. In R nullum est signum personae mutatae ante versum, „:” ante μά. Cf. vs. 680. || δειπνώσ'. — ὅτω ἂν Blaydes] δειπνώσιν: ὅτο R.

688. Proxime ad hunc iocum accedunt Chremyli in Pluto fabula verba, aniculum rogantis: „οὐ λαχούσ' ἕπινες ἐν τῷ γράμματι;” ¹⁾).

684. κηρύξει] subiectum ὁ κήρυξ ex ipso verbo efficitur. Sic alibi „ὁ δ' ἀνεπεν” dicitur, ubi item ὁ κήρυξ est intellegendus ²⁾).

684 sq. In porticu Βασιλείῳ ³⁾ cur „littera B” sive civium *decuria secunda* sit cenatura quisvis videt; cur vero vicina ei sit futura „littera Θ” sive *decuria octava* ambigunt scholiastae. Quorum alius vocem τοὺς θῆτας huc trahit, — sic vero tolerabilem interpretationem locus non admittit, — alius Θεσίως nomen. Huic haud dubitanter adstipulor, collatis Pausaniae verbis, qui postquam de *στοα Regia* nonnulla scripsit, haec addit: „στοὰ δὲ δπισθεν φκοδόμηται γραφὰς ἔχουσα θεοὺς δώδεκα καλουμένους, ἐπὶ δὲ τῷ τοίχῳ τῷ πέραν Θεσεύς ἐστι γεγραμμένος; καὶ Δημοκρατία τε καὶ ἄημος. δηλοῖ δὲ ἡ γραφή, Θεσία εἶναι τὸν καταστήσαντα Ἀθηναίους ἐξίσου πολιτεύεσθαι” ⁴⁾). Hanc igitur porticum Aristophanis aetate *Thesei* vocatam esse noster locus testa-

tur. Alibi non invenitur illud nomen. Aperto autem vitio laborant scholii verba: „εἰς τὸ Θεσίον”, nam *Thesei templum* illud notissimum huc non facere, vix est quod observem; sed aut erravit interpres, aut „εἰς τὴν Θεσίον” scripserat.

686 sq. *Stoam ἀλφειτοπῶλιν* „litterae K” sive *decimae civium decuriae* designat Praxagora, ut subiungi possit iocus non ita festivus, quo a *devorandi* vel *comedendi* verbo τῷ κάπτειν ⁵⁾ huius rei causam repetit vicinus. Hanc in Equitibus fabula cogitat isiciarius, cum cavendum esse ait ne Paphlagonis sive Cleonis asseclae τὰς εἰσβολὰς „τῶν ἀλφειτῶν” vi et armis occupent ⁶⁾. Etiam Piraeus habebat porticum ἀλφειτοπῶλιν ⁷⁾, sed eam hinc alienam esse nemo non intellegit.

687—690. Bleyrus veretur ne uxor hac quoque in re sortitionem iudicium sit imitatura, quod non omnium nomina singulis diebus proditura sint. His olim esuriendum erat. nam nisi triobolo accepto non habebant unde sibi suisque emerent prandium, — non ego loquor

¹⁾ Plut. 972, ubi vid. — ²⁾ Ach. 11. — ³⁾ Vid. ad vs. 676. — ⁴⁾ Pausan. I 3 § 2. — ⁵⁾ Vid. ad Ran. 1073. — ⁶⁾ Eq. 857. — ⁷⁾ Ach. 548.

μη̄ ἐξεγκυσθη̄, καθ' ὃ δειπνήσει;

ΓΕΙΤΩΝ.

τούτους ἀπελωσιν ἀδείπνους.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

- 690 ἀλλ' οὐκ ἔσται τοῦτο παρ' ἡμῖν.
 πᾶσι γὰρ ἄφθονα πάντα παρεζόμεν'
 ὥστε μεθυσθεὶς αὐτῷ στεφάνῳ
 πᾶς τις ἄπεισιν τὴν δᾶδα λαβῶν.
 αἱ δὲ γυναῖκες κατὰ τὰς διόδους
 προσπίπτουσαι τοῖς ἀπὸ δειπνῶν
 695 τάδε λέξουσιν' „δεῦρο παρ' ἡμᾶς!
 „ἐνθάδε μεῖράξ ἔσθ' ὥραία.“ —
 „παρ' ἐμοὶ δ'“ ἑτέρα
 φήσει τις ἄνωθ' ἐξ ὑπερφῶν
 „καὶ καλλίστη καὶ λευκοτάτη.
 700 „πρότερον μέντοι δεῖ σε καθεῦδειν

688. Signum interrogandi post δειπνήσει scripsit Lenting. || Posteriorem versus partem tribui Vicino; Praxagorae dabat Lenting (cum seqq.). Vulgo continuatur Bleepyro, quod si placeat, alterum signum interrogandi scribatur in versus exitu; sic Tyrwhitt codicem B secutus. || τούτους] τούτοις R. || ἀδείπνους Blaydes] ἄπαντες R. Cf. Ach. 1155.

694. δειπνῶν Γ] τοῦ δειπνῶν R.

sed comicus institutum illud in ridiculum detorquens ¹⁾ —: etiamne posthac multis cibo quotidie erit carendum? Sed e Praxagorae responso statim apparet quanto melior sit γυναικοκρατία quam virorum sive multorum sive paucorum dominatio; nam id quod gravissimum est, id quod solum refert, solum id curabit illa, cunctis autem id praebebit et semper et ubertim ²⁾. Apage leges et indicia ceterasque nugas civiles: at cena neminem inde ab hoc die deficiet. Πολλῶν ἄρα ἀγαθῶν ἄρξῃ ἡδὲ ἡμέρα Μθήναις καὶ τῇ Ἑλλάδι, et cives decebit pro insignibus hisce beneficiis

in se collatis sacra ferre τῇ μεγίστῃ Γαστρι δαιμόνι, gratum animum testantia.

691. αὐτῷ στεφάνῳ] etiam coronatus ³⁾.

692. ἄπεισιν] mente suppl.: οἰκὰς.

694. τοῖς ἀπὸ δειπνῶν] ἐν πλησμονῇ γὰρ Κύπρις ⁴⁾.

696. ὥραία] florida, formosa ⁵⁾.

697 sq. Orationis eadem est conformatio in Lysistratae verbis: ὁμῶν... ἡκούομεν ἤδη | „οὐκ ἔστιν ἀνὴρ ἐν τῇ χώρῃ!“ — „μὰ Δι' οὐ δὴτ' ἔσθ'!“ Ἑταρός τις.

698. ἐξ ὑπερφῶν] e fenestra in aedium parte superiore caput exerens ⁶⁾.

700 sq. πρότερον... αὐτῆς] brevis dictum pro: πρότερον... ἢ παρ' αὐτῆς ⁷⁾.

¹⁾ Cf. Vesp. 303 sq. Lys. 624 sq. — ²⁾ Cum vs. 690 cf. Lys. 1191. — ³⁾ Cf. Vesp. 119. — ⁴⁾ Cf. vs. 627 et vid. ad Eq. 744. — ⁵⁾ Cf. vs. 616 et vid. ad Ran. 395. — ⁶⁾ Cf. Eq. 1001. — ⁷⁾ Vid. ad Lys. 1179.

- „αὐτῆς παρ' ἔμοι.“ —
 τοῖς εὐπρεπέσιν δ' ἀκολουθοῦντες
 καὶ μειρακίοις οἱ φαυλότεροι
 τοιάδ' ἔροῦσιν· „ποῖ θεῖς οὗτος;
 705 „πάντως οὐδὲν δράσεις ἔλθῶν·
 „τοὺς γὰρ σιμούς καὶ τοὺς αἰσχροὺς
 „ἐψήφισται προτέρους βινεῖν,
 „ὅμᾶς δὲ τέως θροῖα λαβόντας
 „διφόρου συκῆς
 „ἐν τοῖς προθύροισι δέφεσθαι.“ —
 710 φέρε νῦν, φράσον μοι, ταῦτ' ἀρέσκει σφῶν;

ΒΛΕΠΤΡΟΣ καὶ ΓΕΙΤΩΝ.

πάνυ.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

βαδιστέον τὰρ' ἐστὶν εἰς ἀγορὰν ἔμοι,
 ἵν' ἀποδέχωμαι τὰ προσιόντα χρήματα,

702. εὐπρεπέσιν δ' Bentley] δ' εὐπρεπέσιν R.

705 sq. τοὺς... σιμούς... αἰσχροὺς... προτέρους Blaydes] τοῖς... -οῖς... -οῖς... -οῖς R, quae servans vVelsen vs. 709 ante ἐν supplendum esse χροῖ coniecit.

710. φράσον] φράσατον Reisig. || πάνυ] ambobus dedit Bergk, soli Blepyro tribuitur vulgo. In R est signum personae mutatae.

702 sqq. Ergo quid fiet? Hoc opinor: turpissima quaeque mulier antecedit formosiores, turpissimus quisque vir ceteros antecedit: ergo turpissima turpissimo iungetur et formosissimo denique formosissima. Et sic fiet id quod *philosopho* communionem mulierum suadenti fuit consilium: „τοὺς ἀρίστους ταῖς ἀρίσταις συγγίγνεσθαι ὡς πλειστάκις, τοὺς δὲ φαυλοτάτους ταῖς φαυλοτάταις τοῖς ἀντιοῦσιν“¹⁾. Sed non ita ratiocinari nos sinit Aristophanes, qui in fabulae parte postrema prudenter cavet ne praeter tetras quasdam anus etiam simus aliqui *primilio* in scenam prodiret, neve in novo psephismate²⁾ *virorum seniorum* fieret mentio. Nempe illud „audi et

alteram partem“ iudicibus scriptum est, non poetis comicis; rerum non ad verum expressarum imaginem hi ostentant spectatoribus, sed ludicre contortam et distractam.

703. οὗτος] *heus tu*³⁾.

704. πάντως οὐδὲν] *plane nihil*⁴⁾.

705—709. Similis in Acharnensibus est oppositio: σοὶ... ἄγωμαι καὶ προσυλάττειν, | τῆ δὲ καθεῦθεν | μετὰ παιδίσκης ὀραιοτάτης⁵⁾.

710. φράσον] ad plures hic imperativus dicitur, ut *εἰπέ μοι*⁶⁾, *ἰδοῦ*, *θίασαι*, *φέρε*, similes.

711. Simillima in Ranis sunt verba ianitoris: βαδιστέον τὰρ' ἐστὶν ἐπὶ τοῦδ' ἄλιν⁷⁾.

¹⁾ Plat. Rep. 459d. — ²⁾ Vs. 1015—1020. — ³⁾ Vid. ad Vesp. 1. — ⁴⁾ Vid. ad Ran. 263. — ⁵⁾ Aeh. 1145 sqq. — ⁶⁾ Vid. ad Ran. 39. — ⁷⁾ Ran. 656.

715 λαβοῦσα κηρούκαιναν εὔφρονόν τινα.
 ἐμὲ γὰρ ἀνάγκη ταῦτα δοῶν, ἥρημένην
 ἄρχειν, καταστήσαι τε τὰ ξυσσίτια,
 ὅπως ἂν εὐωχῆσθε πρῶτον τήμερον.

ΒΛΕΠΤΡΟΣ.

ἤδη γὰρ εὐωχησόμεσθα;

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

φήμ' ἐγώ.

ἔπειτα τὰς πόρνas καταπαῦσαι βούλομαι
 ἀπαξάπασας.

ΒΛΕΠΤΡΟΣ.

ἴνα τί;

ΓΕΙΤΩΝ.

δῆλον τουτοῖ!

720 ἴνα τῶν νέων ἔχωσιν αὐται τὰς ἀκμάς!

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

καὶ τὰς γε δούλας οὐχὶ δεῖ κοσμουμένας

716. τήμερον] σημερον R.

718—724. Post versum 710 collocatos mavult Meineke, at iusto ordine Praxagora officia sua refert: post epulas venus (cf. vs. 877 sqq. Ach. 1090—1093 Vesp. 1841 sqq. Ran. 503—516 etc.).

719^c sq. Sodali (Vicino) dedit Bergk. Vulgo Praxagorae dantur (cum seqq.); quod si recte habeat, vs. 720 cum Scaligero malim ἔχωμεν αὐταί, sed in R ante vs. 721 est paragraphus.

719. τουτοῖ Bentley] τουτοῖ R, τουτο τί Γ.

720. αὐται] ἄσαι Elmsley. Sanam duco vulgatam; Chorum manu indicat is qui loquitur.

721. οὐχί] οὐκίτι vHerwerden.

718. κηρούκαινάν ... τινα] praeconissam aliquam. Iocose ficta vox ¹⁾.

714. Me enim (ipsam) hoc facere oportet, quoniam magistratus sum creata.

717. φήμ' ἐγώ] id ipsum est quod dico ²⁾.

718. τὰς πόρνas καταπαῦσαι] etiam alibi apud nostram dicitur (κατα)παύειν τινά non addito participio vel genitivo ³⁾.

719. ἴνα τί;] quo consilio? ⁴⁾.

— τουτοῖ] i. e. τουτί γε ⁵⁾.

720. αὐται] dicit vicinus mulieres chorum efficientes, quas manu indicat, et in universum virgines matronasque honestas.

— τὰς ἀκμάς] florem et robur adolescentiae ⁶⁾.

¹⁾ Vid. ad Lys. 184. — ²⁾ Vid. ad Av. 1446. — ³⁾ Vid. ad Eq. 330. — ⁴⁾ Vid. ad Nub. 1192. — ⁵⁾ Vid. ad Ran. 965. — ⁶⁾ Vid. ad Plut. 256.

τὴν τῶν ἐλευθέρων ὑφαρπάξουσιν Κύπριν,
ἀλλὰ παρὰ τοῖς δοῦλοισι κοιμᾶσθαι μόνον,
κατωνάκην τὸν χοῖρον ἀποτετιμμένας.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

725 φέρε νυν ἐγὼ σοι παρακολουθῶ πλησίον,
ἴν' ἀποβλέπωμαι, καὶ ταδὶ λέγωσί με
„τὸν τῆς στρατηγοῦ τοῦτον οὐ θαναμάζετε;“

ΓΕΙΤΩΝ.

ἐγὼ δ' ἴν' εἰς ἀγοράν γε τὰ σκευὴ φέρω,
προχειριούμαι καὶ ἔξετῶ τὴν οὐσίαν.

(Abeunt dextrorsum Praxagora et Bleyprus; aedes suas intrat vicinus.)

Saltat chorus.

(Ex aedibus suis redit vicinus. Quem sequuntur ministri supellectilem ferentes, quae ordine dein ab iis ante aedes disponitur ipso iubente.)

724. κατωνάκην Bentley] -κη R.

725. Ante hunc versum in R est δ ἀνηρ.

726. ταδὶ λέγωσί με Blaydes] λέγωσι μοι τὰδί R.

729. ἔξετῶ Cobet] -τάσω R. || Post hunc versum in R est χοροῦ (item post vs. 876, non vero post vs. 1111). Non hoc loco sed versu 727 actum finiri statuit Faber; cui assensus Dindorf chori canticum et maiorem partem scenae sequentis „vitio codicis antiqui uno folio defecti“ post versum 727 intercisisse arbitratur. Sed plane temeraria ea est opinio, quippe quae omni fundamento careat. Equidem nihil desidero, arbitrator autem saltationem aliquam chori transitum ad

722. Item in Agathonis Aristophanei verbis ornatis: ὑφαρπάξουσιν θήλειαν Κύπριν¹⁾.

724. Dicitur κατωνάκη ad indicandum σχῆμα δουλοπραπίς: in formam κατωνάκης sive velleris hirsui²⁾, non glabras et decoras³⁾, sed turpiter neglectas, ceu κατωνάκη esset corporis illa pars, non castra Cupidinis. Quadamtenus conferri potest verbum mulieris apud Theocritum vellera a marito emta „γραιῶν

ἀποτίματα πηρῶν“ contentim vocantis⁴⁾.

726 sq. Nempe dulce est spectari, et dicier hic est... immo huius est: „ἴδετε τὸν ξυνευνέτην | τῆς Πραξαγόρας, ἣ πλείστον ἰσχύει στρατοῦ“ — si nefas non est suavissimas illas Teomessae preces in ridiculum convertere. Dicuntur ἀποβλέπειν qui eminus oculis intentis intuentur⁵⁾. Omittitur nunc ἀνήρ, ut in vita communi saepe γυνή⁶⁾. Strategus Praxagora etiam supra est dicta⁷⁾.

¹⁾ Thesm. 205. — ²⁾ Vid. Lys. 1151 et ad Ach. 849. — ³⁾ Vid. Lys. 151 et 825—828. — ⁴⁾ Theocrit. XV 19. — ⁵⁾ Vid. ad Ach. 291. — ⁶⁾ Vid. ad Eq. 449. — ⁷⁾ Vid. ad vs. 246.

SCENA DECIMA TERTIA.

Vicinus solus.

ΓΕΙΤΩΝ.

- 730 *χώρει σὺ δεῦρ', ἢ κινναχώρα, καλὴ καλῶς*
τῶν χρημάτων θύραζε πρώτῃ τῶν ἐμῶν,
ὅπως ἂν ἐντετριμμένη κανηφορῆς,
πολλοὺς κάτω δὴ θυλάκουσ' ἐμούς. —
ποῦ ἐσθ' ἢ διαφοφόρος; — ἢ χύτρα, δεῦρ' ἔξιθι.
- 735 *νὴ Δία, μέλαινά γ'! ὡς ἂν εἰ τὸ φάρμακον*

actum sequentem parasse non comitante cantico sed sola tibia. Videantur quae in Prolegomenis ad Plutum fabulam scripsi pag. XXI et supra in Prolegomenis p. XIV 3, et cf. Plut. 626 sq., 770 sq., 801 sq., 958 sq., 1096 sq., 1170 sq.

730 sqq. Sodali Bleyri (Vicino) tribuit Beer. In R praescriptum est: *ἄλλος ἀνηρ.*

730. *δεῦρ' ἢ* Bachmann] *δεῦρο* R. Cf. vs. 734, 737, 739.

733. *κάτω δὴ]* *περὶ κάτω* Cobet (ut Stratt. fr. 34 Plat. Rep. 59 δ Plut. Mor. 943 d). || *τρέψασ'* Cobet, et sic R¹ (ni fallor)] *στρέψασ'* R² I. Vid. ad Plut. 1131, Cobet V. L. p. 90, Naber Mnemos. 1901 p. 276.

735. *ὡς* Halbertsma] *οὐδ'* R.

730—745. Redit prisca ille vir, quem vita nondum docuit ideo fieri leges ne iis obtemperetur. Quem sequuntur servi Sico et Parmeno¹⁾ supellectilem cum ipso efferentes. Pompam omnium prima ducit ἢ κινναχώρα²⁾ sive ἢ κιννοῦσα τὰ ἄχυρα, *cribrum*, quo furfures a farina secernuntur³⁾. Similis conformationis est vocabulum homerium⁴⁾ ἀθηρηλοῖγός sive *ventilabrum*, τὸ τῆς ἀθήρας κίνητρον, quo paleae granis intermixtae vento adiuvente dissipantur. — Virginem nimis candidam sequitur nimis nigra quaedam, dein *hydria*, *mola*, *scapha*, cetera supellex. Sic in Vespis fabula testes adhibentur catinus, pistillus, radula, olla⁵⁾.

730. *καλὴ καλῶς]* frequens iteratio⁶⁾.

732. *Canephorum* dicit τὴν κινναχώραν, utpote primo pompae loco collocatam⁷⁾;

cui officio est aptissima, quippe quae ἐντετριμμένη sit perinde atque comtae mulieres⁸⁾, — tenuissima nimirum farina conspersa. Cf. Hermippi versiculus: ὅσπερ αἱ κανηφόροι | λευκοῖσιν ἀφιτίοισιν ἐντετριμμένους⁹⁾.

733. *In quam sat saepe peram meam ἀφιτίων vel πυρῶν plenam effudi e foro rediix*¹⁰⁾.

734. Post *canephorum* requiritur *diphrophorus*, quo similior haec pompa fiat panathenaeicae¹¹⁾; ancillam aliquam hoc nomine alloquitur, sic eam iubens efferre τὸν δίφρον sive *sellam*, fortasse plures δίφρους, si paulo opulentior fingatur hic civis. Sic apud Cephalum illum *ἔκκεντο δίφροι τινὲς κύκλω*¹²⁾.

735. *μέλαινα . . . ὡς]* *tam nigra quam si . . .*; adiectivo *μέλαινα* mente prae-

¹⁾ Vid. vs. 867 sq. — ²⁾ Non redit vox. — ³⁾ Hom. 2 128 ψ 275. — ⁴⁾ Vid. Ach. 508. — ⁵⁾ Vesp. 937 sq. — ⁶⁾ Vid. ad Nub. 554. — ⁷⁾ Cf. Av. 1551. — ⁸⁾ Cf. Lys. 149. — ⁹⁾ Hermipp. fr. 26 in schol. Ar. l. l. (vs. 1551). — ¹⁰⁾ Cf. vs. 382, 820 Vesp. 314 Plut. 763 etc. — ¹¹⁾ Cf. Ar. 1552. — ¹²⁾ Plat. Rep. 328 c.

ἔψουσ' ἔτυγες, ᾧ Λυσικράτης μελαινεται. —
 ἴστω παρ' αὐτήν, δεῦρ' ἴθ', ἢ κομμώτρια! —
 φέρε δεῦρο ταύτην τὴν ὕδριαν, ὕδριαφόρε,
 ἐναυῖθα. σὺ δὲ δεῦρ', ἢ κιθαροφῶδός, ἔξιθι,
 740 πολλάκις ἀναστήσασά μ' εἰς ἐκκλησίαν
 ἄωρὶ νύκτωρ διὰ τὸν ὄρθριον νόμον. —
 ὁ τὴν σκάφην λαχὼν προῖτω. τὰ κηρία

741. νύκτωρ R Suid.] νυκτῶν I, sic vero addendus erat articulus. Cf. Anecd. Bekk. p. 476.

742. λαχὼν Meineke] λαβὼν R.

mitti potest οὕτως. Alibi similis est usus particulae ὥστε ¹⁾.

736. Aut igitur πυρρίας ²⁾ erat *Lysicrates* ille, cuius etiam supra derisa est facies ³⁾, aut pudebat eum canorum. Hoc ait scholiasta: „ὥς . . . μελαινοντος αὐτοῦ τὰς πολιάς“. — Eandem ob causam eum risit qui verba „Λυσικράτης ἔτερος“ usurpavit; quae locutio proverbialis sic explicatur: „οὗτος γὰρ φαρμάκῳ τινὶ ἐμέλαινε τὰς αὐτοῦ τρίχας, σιμὸς ὢν καὶ μέλας καὶ αἰσχρὸς καὶ κλέπτῃς“ ⁴⁾. Ubi „κλέπτῃς“ unde fluxerit nescimus, μέλας nisi somniantibus librariis tribui nequit, debuit enim „πολιός“ aut „πυρρός“ scribi.

737. κομμώτρια] non redit vox apud nostrum ⁵⁾, sed conferri potest κομμώτριον, quod in mundo muliebri recensetur ⁶⁾, et κομμοῦσθαι, quod eo sensu quo „καλλωπίζεσθαι περιέργως καὶ γυναικίως“ apud Eupolidem fuisse dictum affirmat Suidas. Apud Platonem ἡ κομμωτική est ars fallax corpus comendi ⁷⁾. — Quae dicatur nunc *ornatrix* nescimus, sed suspicor dici *situdam* ad aquam hauriendam, qua purgetur olla ceteraque supellex sordida. Blydes quod adnotavit: „ollam aliquam pigmentariam dicit“ non multis probatum iri

suspicio; non enim Lysicrates ille iam loquitur aut γραῦς τις ψιμυθίῳ καταπεπλασμένη. Ita interpretando mox τὴν κιθαροφῶδόν intellegat quispiam *citharam*. Servam quam hydriam efferre iubet iocose alloquitur ὕδριαφόρου nomine e veris pompis desumto.

739. Citharoedum non „τὴν ἀλετριίδα“ dicit, quam vocem stultus aliqui interpret appinxit, idem opinor qui supra „κιναχώρα“ esse „ἄνομα δούλης“ perhibuit et „(σ)τρέψασα“ illud interpretatus est „κλέψασα“, — quasi familia, non supellex ante aedes nunc cogeret. Sed significari videtur ipsa *mola trusatilis* ⁸⁾. Heram, ut olim Ulixem, saepe e somno excitavit sonus stridulus molae ab ancilla motae ⁹⁾.

741. ἄωρὶ νύκτωρ] nocte *intempesta* ¹⁰⁾. — ὄρθριον νόμον] in Avibus iocose sic dicitur *gallucinium* ¹¹⁾.

742. Etiam *σκαφηφόροις* in pompa panathenaica suus erat locus, immo etiam nunc est in anaglyphis Parthenonis, ubi pompam illam repraesentavit Phidias. „Προσίταττεν ὁ νόμος τοῖς μετοίκους ἐν ταῖς πομπαῖς, αὐτοὺς μὲν σκάφας ¹²⁾ φέρειν, τὰς δὲ θυματέρας αὐτῶν ὕδρεια καὶ σκιάδεια“ ¹³⁾. — τὰ κηρία] *fanos*, qui imponantur sca-

¹⁾ Ach. 381, 943 Nub. 1151 etc. — ²⁾ Vid. Ban. 730. — ³⁾ Vid. vs. 630. — ⁴⁾ Apost. X 97. — ⁵⁾ Sed legitur Plat. Rep. 373c. — ⁶⁾ Ar. fr. 320⁸. — ⁷⁾ Plat. Gorg. 463d, 465d. — ⁸⁾ Sic Voss; *gallum* interpretatur Comparetti; sic vero genus femininum miror. — ⁹⁾ Hom. v 105 sqq. — ¹⁰⁾ *Bij nacht en ontijd*. Cf. Ach. 23 Vesp. 242. — ¹¹⁾ Av. 489. — ¹²⁾ Cf. Eq. 1315. — ¹³⁾ Demetrius et Theophrastus apud Harpoer. s. v. *σκαφηφόροι*; cf. idem s. v. *μετοίκιον*.

745 κόμιξε. τοὺς θαλλοὺς καθίστη πλησίον,
καὶ τὸ τρίποδ' ἐξένεγκε καὶ τὴν λήκυθον.
τὰ χυτρίδι' ἤδη καὶ τὸν ὄχλον ἀφίετε.

(A dextra prodit vir quidam parcus.)

SCENA DECIMA QUARTA.

Vicinus, Vir parcus.

ΦΕΙΔΩΛΟΣ.

ἔγὼ καταθήσω τὰμά; κακοδαίμων ἄρα
ἀνὴρ ἔσομαι καὶ νοῦν ὀλίγον κεκτημένος.
μὰ τὸν Ποσειδῶ οὐδέποτε γ', ἀλλὰ βασιανῶ

743. τοὺς] καὶ Scaliger.

746. Qui prodit nunc, ἄλλος φειδωλός dicitur a correctore in R (ipse librarius scripsit paragraphum). Quem secutus φειδωλόν nuncupavi; cf. vs. 750. Dici solet ἀνὴρ β', a Bergkio autem ad exemplum scholiorum (ad vs. 784, 853, 866, 869) ὁ μὴ καταθῆς est vocatus, et alter ὁ καταθῆς, desumptis nominibus e vs. 602 sq.; praestabat tamen κατατιθέμενα et μὴ κατατιθέμενα dicere utpote in re nondum peracta. Chremetem esse parcum hunc virum suspicatur Beer, sed vid. pag. 3. 1. || καταθήσω] καταθῶ δὴ Blaydes. legi enim καταθῶ Pac. 1214; at non eadem est *deliberantium* dictio et *indignantium* (vid. comment.).

748. οὐδέποτε γ' Porson] γ' οὐδέπορ' R numeris durioribus et particula γε perperam subiuncta numinis nomini (cf. Eq. 698, 1350 Av. 11 Thesm. 225). Iustus particularum ordo servatus est Vesp. 163 Lys. 252. Bergk γὼ οὐδέπορ'.

phis cum ceteris abundantiae quam civitati praebet Dea primitiis. Interpres adscripsit: „ἕως τοὺς κηρῶνας λέγει“. Qui si verum vidit, ipsos *arum alveos* foras afferri iubet herus.

743. Et pecudibus praebetur θαλλός¹⁾ et senes θαλοφόρους habebat pompa panathenaica²⁾.

744. Efferuntur duae³⁾ mensae tripedes (mensa „prima“ et „secunda“) et olei receptaculum „ἅ ἐπι παντὶ χρῶνται“, ut loquamur cum muliercula quam ex Heroda novimus⁴⁾. Neque a pompa sacrificiisve publicis alieni tripodes et lecythi.

745. Sequitur sine nomine vulgus. Ad τὸν ὄχλον mente addi potest τὸν ἄλλον, ea enim orationis est conformatio quae in locutione „ὦ Ζεὺ καὶ θεοί“ multisque aliis⁵⁾.

— ἀφίετε] *mittite, ut pompam ineant*. Sic dicitur: ἀφιέναι λαμπάδα, ἀφιέναι τοὺς ἐρχομένους ἀπὸ τῶν βαλβίδων, similia⁶⁾.

746. ἔγὼ καταθήσω τὰμά;] *meae mea dona in commune delaturum?* — Irae et indignationis indicium tempus futurum⁷⁾.

748. μὰ τὸν Ποσειδῶ οὐδέποτε γε!] item Calonica in Lysistrata: „μὰ τὴν Ἀφροδίτην, οὐδέποτε γε“⁸⁾.

¹⁾ Cf. Hom. *ο* 224 Plat. Phaedr. 230 d. — ²⁾ Vid. ad Vesp. 544. — ³⁾ Cf. vs. 787. —

⁴⁾ Herod. Mimiamb. III 21; cf. Nub. 56 Av. 1589. — ⁵⁾ Vid. ad Plut. 1 Nub. 413. —

⁶⁾ Vid. ad Ran. 131; alieni hinc sunt Nub. 1139 et 1426 (ubi in annotatione del. „Ecol. 745“). — ⁷⁾ Vid. ad Av. 369. — ⁸⁾ Lys. 252.

- πρώτιστα τοῦτο πολλάκις καὶ σκέψομαι.
 750 οὐ γὰρ τὸν ἐμὸν ἰδρωῖτα καὶ φειδωλίαν
 οὐδὲν πρὸς ἔπος οὕτως ἀνοήτως ἐκβαλῶ,
 πρὶν ἂν ἐκπύθωμαι πᾶν τὸ πρᾶγμ' ὅπως ἔχει.
 (Conspicit Blergyri vicinum et supellectilem ab hoc in via publica dispositam.)
 οὔτος, τί τὰ σκευάρια ταυτὶ βούλεται;
 πότερον μετοικιζόμενος ἐξενήνοχας
 755 ἀντ', ἢ φέρεις ἐνέχυρα θήσων;

ΓΕΙΤΩΝ.

οὐδαμῶς.

ΦΕΙΔΩΛΟΣ.

τί δῆτ' ἐπὶ στοίχου ἐστὶν οὕτως; οὐ τί που
 Ἴέρωνι τῷ κήρυκι πομπὴν πέμπετε;

ΓΕΙΤΩΝ.

μὰ Δί', ἀλλ' ἀποφέρειν αὐτὰ μέλλω τῇ πόλει
 εἰς τὴν ἀγοράν, κατὰ τοὺς δεδογμένους νόμους.

ΦΕΙΔΩΛΟΣ.

- 760 μέλλεις ἀποφέρειν;

749. πρώτιστα τοῦτο Blaydes] πρώτιστον αὐτὰ B.

751. ἐκβαλῶ] Blaydes ἀποβαλῶ (coll. vs. 811 etc.), sed *abiciendi, foras exturbandi* verbum (cf. Plut. 244) aptius quam *amittendi*.

752. ἂν] suppl. Porson. || ἐκπύθωμαι] πύθωμαι Elmsley.

756. που Brunck] μη B. Cf. Pac. 1211 Lys. 354 Ran. 522. Fritzsche pro οὔτι μη scribit εἰπέ μοι.

758. ἀλλ' ἀποφέρειν B] ἀλλὰ φέρειν R. Emendationem praebet versus 760.

759. Damnat Meineke.

751. οὐδὲν πρὸς ἔπος... ἐκβαλῶ] sic *temere foras proiciam*. Priscam vim ἔπος in hac locutione servavit, ut in: ἔπος πρὸς ἔπος¹⁾, et: ὡς ἔπος εἰπεῖν²⁾.

752. ἐκπύθωμαι] in Pluto compositum redit³⁾.

753. οὔτος] *heus tu*⁴⁾.

— τί... βούλεται;] *quid sibi vult?*⁵⁾ τί δρᾷ;⁶⁾.

755. ἐνέχυρα θήσων;] *ut oppigneret?*⁷⁾.

756 sq. Numne Hieroni igitur praeconii pompam ducitis? Id est: numquid supellectilem ad praeconem defers ut sub eo veneat?⁸⁾ Particulis οὐ τί που utitur qui loquitur de re incredibili⁹⁾.

758. ἀποφέρειν... μέλλω] *debita delaturus sum*, — non pro arbitrio sed legibus obtemperans.

1) Nub. 1375. — 2) Similia vid. ad Vesp. 186. — 3) Plut. 60. — 4) Vid. Vesp. 1. — 5) Item Plat. Theaet. 156c etc.; nos: *wat moet...*? — 6) Vid. Eq. 297. — 7) Cf. Plut. 451 Nub. 35. — 8) Recte schol. — 9) Vid. ad Ran. 522.

ΓΕΙΤΩΝ.

πάνυ γε.

ΦΕΙΛΩΛΟΣ.

κακοδαίμων ἄρ' εἶ,

νή τὸν Δία τὸν Σωτήρα.

ΓΕΙΤΩΝ.

πῶς;

ΦΕΙΛΩΛΟΣ.

πῶς; ἔαδίας.

ΓΕΙΤΩΝ.

τί δ' ; οὐχὶ πειθαρχεῖν με τοῖς νόμοισι δεῖ;

ΦΕΙΛΩΛΟΣ.

ποίοισιν, ὦ δύστηνε;

ΓΕΙΤΩΝ.

τοῖς δεδομένοις.

ΦΕΙΛΩΛΟΣ.

„δεδομένοισιν“ / ὡς ἀνόητος ἦσθ' ἄρα.

ΓΕΙΤΩΝ.

765

ἀνόητος;

ΦΕΙΛΩΛΟΣ.

οὐ γάρ; ἡλιθιώτατος μὲν οὖν

761. [ἔαδίας] facilius intellegam: *πῶς γὰρ οὐ;. Intercedisse aliquid suspicatur Bachmann.

762. οὐχί Γ] οὐ R.

761. Vocem „πῶς;“ sive: „quomodo verum esse potest id quod ais?“¹⁾ ridens alter repetit²⁾. Fingit autem, si integer est textus traditus³⁾, se non intellexisse quo sensu illud πῶς ille dixerit, itaque ad litteram id accipiens: „quomodo periturus sis rogas? facillime!“⁴⁾. Neglegentior autem hoc loco est verborum structura, nam ita loqui pergit

quasi non „miser es“ sed „eris“ dixerit.

762. Item Creon Euripideus: τὰν-ταλμῖν' οὐ δίκαιον ἔκποναιν; cui Antigone: οὐκ, ἦν πονηρά γ' ἢ κακῶς τ' εἰρημένα⁵⁾.

763. ποίοισιν] quid leges loqueris!⁶⁾

764. ἦσθ' ἄρα] notus est imperfecti particulae ἄρα sociati hic usus⁷⁾.

765. μὲν οὖν] argentis nunc est, ut alibi μὲ Δί' ἀλλά⁸⁾.

¹⁾ Vid. ad Av. 278. — ²⁾ Vid. ad Av. 1234. — ³⁾ Vid. annot. crit. — ⁴⁾ Cf. Av. 201 Ran. 642 et vid. ad Ran. 26. — ⁵⁾ Eur. Phoen. 1648 sq., quem locum contulit Bergler. — ⁶⁾ Vid. ad Ran. 529. — ⁷⁾ Vid. ad Vesp. 188. — ⁸⁾ Vid. ad Plut. 22 et 883—888.

ἑπαξαπάντων.

ΓΕΙΤΩΝ.

ὅτι τὸ ταπτόμενον ποιῶ;

ΦΕΙΔΩΛΟΣ.

τὸ ταπτόμενον γὰρ δεῖ ποιεῖν τὸν σώφρονα;

ΓΕΙΤΩΝ.

μάλιστα πάντων.

ΦΕΙΔΩΛΟΣ.

τὸν μὲν οὖν ἀβέλτερον.

ΓΕΙΤΩΝ.

σὺ δ' οὐ καταθεῖναι διανοεῖ;

ΦΕΙΔΩΛΟΣ.

φυλάξομαι,

770 πρὶν ἂν γ' ἴδω τὸ πλῆθος ὃ τι βουλεύεται.

ΓΕΙΤΩΝ.

τί γὰρ ἄλλο γ' ἢ φέρειν παρεσκευασμένοι

τὰ χρήματ' εἰσίν;

ΦΕΙΔΩΛΟΣ.

ἀλλ' „ἰδὼν ἐπειθόμην.“

ΓΕΙΤΩΝ.

λέγουσι γοῦν ἐν ταῖς ὁδοῖς.

769. οὐ Γ] οὐδε R.

772. ἐπειθόμην] ἂν ἐπειθόμην Brunck, πισθήσομαι Blaydes (coll. Soph. Phil. 624).

768. ἀβέλτερον] *fatuum* ¹⁾.

769. φυλάξομαι] *di meliora! caveo sedulo ne quid eiusmodi committam!* ²⁾. Item apud Phrynichum: ὦ φίλτατ' Ἐρμῆ, καὶ φυλάττου, μὴ πεσῶν | σαντὸν παρακρούση... | *ERM.* φυλάξομαι κτλ. ³⁾. Strenue igitur negantis est φυλάξομαι et id valet quod: „οὐ δεῖται καταθέσθω!“ vel: „οὐ μὴ καταθῶ!“ Quapropter sequuntur πρὶν ἂν et sub-
iunctivus, cui structuræ verborum in

negativis tantum enuntiatis locus est.

771. τί... ἄλλο γ' ἢ] eadem structura quae supra ⁴⁾.

772. ἰδὼν ἐπειθόμην] proverbialis haec est locutio ⁵⁾, quacum conferantur Xanthiae illud: „κῆρτ' ἔγωγ' ἐξηγρόμην“ ⁶⁾, quibus verbis significat herum mera insomnia fudisse, et priscum adagium: ἔρχθην δὲ τε νήπιος ἔγνω ⁷⁾.

773 - 776. Verbis eadem ratione sae-

¹⁾ Vid. ad Ran. 989. — ²⁾ Nos: *ik zal wel oppassen! Ich werde mich hüten!* Item vs. 831 Lys. 631. — ³⁾ Phrynich. fr. 58. — ⁴⁾ Vid. vs. 395 et ad Nub. 1287. — ⁵⁾ Nos futuro utimur: *ik zal het gelooven als ik het zie.* — ⁶⁾ Ran. 51. — ⁷⁾ Hom. P 32.

ΦΕΙΛΩΛΟΣ.

λέγουσι γάρ.

ΓΕΙΤΩΝ.

καὶ φασὶν οἴσειν ἀράμενοι.

ΦΕΙΛΩΛΟΣ.

φήσουσι γάρ.

ΓΕΙΤΩΝ.

775 ἀπολεῖς ἀπιστῶν πάντ'.

ΦΕΙΛΩΛΟΣ.

ἀπιστήσουσι γάρ.

ΓΕΙΤΩΝ.

ὁ Ζεὺς σέ γ' ἐπιτρέψειεν.

ΦΕΙΛΩΛΟΣ.

ἐπιτρέψουσι γάρ.

οἴσειν δοκεῖς τι, ὅστις αὐτῶν νοῦν ἔχει;
οὐ γὰρ πάτριον τοῦτ' ἐστίν, ἀλλὰ λαμβάνειν
ἡμᾶς μόνον δεῖ, νῆ Δία. καὶ γὰρ οἱ θεοί.

780 γνώσει δ' ἀπὸ τῶν χειρῶν γε τῶν ἀγαμμάτων.

773. λέγουσι R] λέξουσι Ald., ἱροῦσι Cobet. || γάρ] γοῦν Brunck, item vs. 774—776; sed alienum hinc est certe, vid. autem comment.

780. γε Reiske] τε R.

pius deinceps structis cachinnos comi-
cus movet ¹⁾, ut supra ²⁾. Assentientis
autem est particula γάρ = *verum est quod*
ais ³⁾, sed ita ut h. l. qui ea utitur,
nihil alterius verbis se commoveri signi-
ficat. Item v. c. apud Xenophontem So-
crates: ΠΕΡ. Πελοποννήσιοι... καὶ λέγονται
πολὸν διενεγκεῖν τῶν καθ' ἑαυτούς. — ΣΩ. λέ-
γονται γάρ ⁴⁾.

774. οἴσειν ἀράμενοι] *suis se manibus*
allatus ⁵⁾.

775. ἀπολεῖς] mente supplendum μὲ ⁶⁾.
Irati haec est vox, ut mox: *male disper-*

eas! Non iungenda esse ἀπολεῖς πάντα
vix est quod observem.

776. ἐπιτρέψειεν] *disperdat* ⁷⁾.

779—783. Neque hic neque in Olympo
sic vivitur. Nobis aliena appetere ἐπι-
χώριον est potius quam nostra ipsorum
ultra proicere ⁸⁾, et caelites ea in re
imitamur, τοὺς λαβεῖν ἀμείνους ὄντας ἢ
μεθεῖναι, quorum statuae manus exten-
dunt, non ut porrigant nobis aliquid, sed
ut εἰς τὴν χεῖρα aliquid accipiant a pie
se colentibus ⁹⁾. — Post „οἱ θεοί“ facile e
contextu suppletur „λαμβάνουσι μόνοι“.

¹⁾ Vert. *laet se* (*praten* etc.). — ²⁾ Vs. 221—228. — ³⁾ Cf. e. g. Plat. Rep. 433a. — ⁴⁾ Xen. Comm. III 5 § 11. — ⁵⁾ Vid. ad Ran. 32. — ⁶⁾ Vid. ad Ach. 470. — ⁷⁾ Vid. ad Ran. 571. — ⁸⁾ Cf. Nub. 1173 sq. — ⁹⁾ Cf. Av. 518 sq.

ὅταν γὰρ εὐχόμεσθα διδόναι τάγαθά,
ἔστημεν ἐκτείνοντα τὴν χεῖρ' ὑπτιάν,
οὐχ ὥς τι δώσουν', ἀλλ' ὅπως τι λήφεται.

ΓΕΙΤΩΝ.

ὦ δαιμόνι' ἀνδρῶν, ἕα με τῶν προύργου τι δρᾶν.
785 ταυτὶ γὰρ ἔστι συνδετέα. ποῦ μοι ἔσθ' ἑμάς;

ΦΕΙΛΩΛΟΣ.

ὄντως γὰρ οἴσεις;

ΓΕΙΤΩΝ.

ναὶ μὰ Δία, καὶ δὴ μὲν οὖν
τῶδ' ἑξυνάπτω τὸ τρίποδε.

ΦΕΙΛΩΛΟΣ.

τῆς μωρίας!

τὸ μὴδὲ περιμείναντα τοὺς ἄλλους ὃ τι
δράσουσιν, εἴτα τηρικαυτ' ἦδη —

ΓΕΙΤΩΝ.

τί δρᾶν;

ΦΕΙΛΩΛΟΣ.

790 ἔπαναμένειν! ἔπειτα διατρίβειν ἔτι.

ΓΕΙΤΩΝ.

ἵνα δὴ τί;

ΦΕΙΛΩΛΟΣ.

σεισμὸς εἰ γένοιτο πολλάκις,

785. συνδετέα Γ] συνδοτέα R. || . ποῦ μοι] μοι. ποῦ Elmsley.

790. ἔπειτα] an alteri (Vicino) tribuat dubitat Meineke.

781. τὰ ἀγαθὰ] ea quae ipsis iudicibus sint nobis bona ¹⁾.

784. ἕα] monosyllabum, ut alibi apud nostrum ²⁾.

— τῶν προύργου τι] redit locutio in Pluto ³⁾.

787. τῆς μωρίας!] *quanta est ista stultitia!* ⁴⁾.

788. τὸ μὴδὲ κτε.] frequens hic apud nostrum est accusativi cum inf. usus ⁵⁾.

788 sq. ὃ τι | δράσουσιν] confuunt ver-sus ⁶⁾.

791. ἵνα δὴ τί;] *quo tandem consilio?* ⁷⁾.

— Micawberi illius τοῦ εὐέλπιδος noster homo est similis, qui per totam vitam confidenter expectabat donec inex-

¹⁾ Vid. ad Theom. 310. — ²⁾ Vid. ad Nub. 932. — ³⁾ Vid. ad Plut. 623. — ⁴⁾ Vid. ad Vesp. 161. — ⁵⁾ Vid. ad Ran. 741. — ⁶⁾ Vid. ad Plut. 752. — ⁷⁾ Cf. vs. 719 et vid. ad Nub. 1192.

ἢ πῦρ ἀπότροπον, ἢ δι᾽ ἕξειεν γαλῆ,
παύσαιντ' ἂν εἰσφέροντες, ὧ ἐμβρόντητε σύ.

ΓΕΙΤΩΝ.

χαρίεντα γοῦν πάθοιμ' ἂν, εἰ μὴ ἔχοιμ' ὅποι
ταῦτα καταθείην.

795

ΦΕΙΔΩΛΟΣ.

(ridens.)

μὴ γὰρ οὐ λάβης ὅποι;
θάρρει, καταθήσεις, κῆν ἔνης ἔλθης!

793. ἂν Γ] ἄρ' R.

795. καταθείην Brunck] -θείην R. || λάβης...; Heindorf] λάβοις R (sine interrogatione).

796. κῆν] κᾶν R.

pectati quid eveniret. — Multa semper poterant intercedere quominus ferrentur sententiae vel rata fieret lex. Poterat terra moveri, quae res neque tum in Graecia rara erat neque nunc est; exemplo sit Thucydidis locus: „σι-σμοὺ δὲ γενομένου πρὶν τι επικυρωθῆναι, ἢ ἐκκλησία αὐτῆ ἀνεβλήθη” ¹⁾. Poterat ignis averruncandus ²⁾ ab incepto deterrere, poterant etiam minus gravia deorum omina cives advertere, sive transversa curreret mustela ³⁾, nam hoc quoque erat „τῶν ἀποτροπετικῶν, παρ' ὅσον οἱ γαλῆν ἰδόντες οὐκ εὐτυχοῦσι” ⁴⁾, sive imbre solveretur concio ⁵⁾, sive aliud quid fieret. Nempe nihil est quin male narrando possit depravari: introiit in aedis ater alienus canis, anguis in impluvium decidit de tegulis, gallina cecinit, interdixit hariolus, aruspex vetuit: ante brumam autem novi negotii nihil incipere causa est sontica ⁶⁾.

— εἰ... πολλὰς] εἰ... forte ⁷⁾. Apud nostrum non redit adverbium eo sensu quo τάχα ἂν vel ἴσως adhibitum ⁸⁾, sed apud Platonem aliquot locis reperitur ⁹⁾. Ea igitur aetate frequentius ita usurpari coeptum esse videtur ¹⁰⁾.

793. ὧ ἐμβρόντητε] proprium sensum fulmine percussi habet apud Xenophontem ¹¹⁾; translato autem sensu id quod δαιμόνιος et similia significare ea aetate coepit ¹²⁾, item ἐμβρόντητος apud Sophoclem ¹³⁾.

794. χαρίεντα γοῦν πάθοιμ' ἂν] item supra: καλὰ γ' ἂν πάθοιμεν ¹⁴⁾. Irridentis nunc est particula γοῦν ¹⁵⁾.

795. μὴ γὰρ οὐ λάβης ὅποι;] admirans verba alterius repetit civis cautior. Plena haec foret oratio: „<τοῦτο> γὰρ <δίδοικας,> μὴ οὐ λάβης ὅποι <τὰ σεαυτοῦ καταθῆς>” hocce vereris ne locum ubi tua deponas non sis inventurus?!

796. ἔνης] perendie ¹⁶⁾.

¹⁾ Thucyd. V 45; cf. etiam Plut. Nic. 10. — ²⁾ Cf. Soph. Ai. 608. — ³⁾ Cf. Theophr. Charact. 25. — ⁴⁾ Diogenian. III 84: γαλῆν ἔχεις... παρ' ὅσον οἱ γαλῆν ἔχοντες οὐκ εὐτυχοῦσι, immo: εἰδές et ἰδόντες! — ⁵⁾ Vid. Ach. 171. — ⁶⁾ Ter. Phorm. IV 4. — ⁷⁾ Nos: of some. — ⁸⁾ Vid. tamen annot. crit. ad vs. 1105. — ⁹⁾ Plat. Lach. 194a Phaedon. 60e etc. — ¹⁰⁾ Sed etiam Thuc. II 13 § 1 ita locutus est. — ¹¹⁾ Xen. Hell. IV 7 § 7 Anab. III 4 § 12 etc. — ¹²⁾ Cf. Plat. Alcib. II 140c Dem. XVIII § 248 Antiphan. fr. 233⁴ Philemon. 44³ Menandr. 100¹. — ¹³⁾ Soph. Ai. 1386. — ¹⁴⁾ Vid. vs. 95 et ad Nub. 284. — ¹⁵⁾ Vid. ad Eq. 87. — ¹⁶⁾ Vid. ad Nub. 1134.

ΓΕΙΤΩΝ.

τιή;

ΦΕΙΛΩΛΟΣ.

ἐγὼ οἶδα τούτους χειροτονοῦντας μὲν ταχύ,
 ἄτ' ἂν δὲ δόξη, ταῦτα πάλιν ἀφνουμένους.

ΓΕΙΤΩΝ.

οἴσουσιν, ὧ τᾶν.

ΦΕΙΛΩΛΟΣ.

ἦν δὲ μὴ κομίσωσι, τί;

ΓΕΙΤΩΝ.

800

ἀμέλει, κομοῦσιν.

ΦΕΙΛΩΛΟΣ.

ἦν δὲ κωλύωσι, τί;

ΓΕΙΤΩΝ.

μαχοῦμεθ' αὐτοῖς.

ΦΕΙΛΩΛΟΣ.

ἦν δὲ κρείττους ᾧσι, τί;

ΓΕΙΤΩΝ.

ἄπειμ' ἑάσας.

797. ταχύ R] ταχεῖς Γ (sic infinitivus, non participium requireretur; vid. Soph. Oed. R. 617).

799. οἴσουσιν] κομοῦσιν vVelsen.

800. Del. Bergk (desunt verba ἦν — αὐτοῖς vs. 800 sq. in Γ, sed librarii manifestus hic error). || κωλύ(σ)ωσι Dobree] μὴ κομίσωσι (e versu 799 repetitum) R. Cf. vs. 862. Elmsley hunc versum non mutabat, sed in versu 799 pro κομίσωσι scribebat ἄγκωσι.

802. Habet R, om. Γ. || ἄπειμ' hoc an ἄπει μ' (sic Fritzsche) voluerit R effici nequit. || Post hunc versum Dobree collocat versum 864.

797 sq. *Surtout, Messieurs, pas de zèle!* Praestat nihil festinare *ἐν Ἀθηναίοις ταχυβούλοις καὶ μεταβούλοις* ¹⁾. Decrevit sane diotatrix recens dicta in forum deferenda esse omnia omnium civium bona, periculum igitur esse videtur ne forum brevi oppleatur: at noli eiusmodi quid metuere, spatium tibi illic etiam

perendie relictum erit, sat scio; decerni apud nos plura solent quam fieri!

799—803. Denuo eadem aliquoties deinceps adhibentur verba ²⁾. In interrogativo τί subsistens oratio quomodo sit explenda docet vocis sonus ³⁾.

802. ἄπειμ' ἑάσας] *supellectile illic relicta abibo* ⁴⁾.

¹⁾ Cf. Ach. 630—632. — ²⁾ Cf. vs. 221—228. — ³⁾ Vid. ad Av. 372. — ⁴⁾ Nos: *dan laat ik het daar, en ga heen.*

ΦΕΙΛΩΛΟΣ.

ἦν δὲ πωλῶσ' αὐτά, τί;

ΓΕΙΤΩΝ.

διαρραγείης.

ΦΕΙΛΩΛΟΣ.

ἦν διαρραγῶ δέ, τί;

ΓΕΙΤΩΝ.

καλῶς ποιήσεις.

ΦΕΙΛΩΛΟΣ.

σὺ δ' ἐπιθυμήσεις φέρειν;

ΓΕΙΤΩΝ.

805

ἔγωγε· καὶ γὰρ τοὺς ἔμαντοῦ γείτονας
ὄρω φέροντας.

ΦΕΙΛΩΛΟΣ.

πάνυ γ' ἔν οὖν Ἀντισθένης

αὐτ' εἰσενέγκοι! πολὺ γὰρ ἐμμελέστερον
πρότερον . . . χέσαι πλεῖν ἢ τριάκονθ' ἡμέρας.

ΓΕΙΤΩΝ.

οἴμωξέ.

806. οὖν] οἴμ' Blaydes.

807. αὐτ' εἰσενέγκοι] αὐτοῖς ἐνέγκοι Meineke (cf. vs. 810).

804. καλῶς ποιήσεις] item alibi: καλῶς
γ' ἐποίησα, καλῶς γε ποιῶν ¹⁾).

— σὺ δ' ἐπιθυμήσεις φέρειν;] futurum
indignationem indicat ²⁾; confunduntur
autem duae structurae: „σὺ δὲ οἴσεις;”
et: „σὺ δ' ἐπιθυμήσεις φέρειν;” ³⁾).

806. πάνυ γ' . . . οὖν] rarins dirimuntur
particulae γε et οὖν ⁴⁾. Sunt nunc
cum risu negantis, ut saepe ⁵⁾).

— Antisthenes eandem ob causam
etiam supra est vellicatus ⁶⁾.

807sq. „Aliud est quod iam dudum multo
magis curat: per integrum enim hunc
mensem et diutius” ⁷⁾ — expectamus

additurum: „operam dat ut victor evadat
chorus, cui praeest”, sed sequitur: „ut
male mulcetur” ⁸⁾). Ludieri quid habet
verbo humillimo χέσαι coniunctus com-
parativus duplex, quod tragicæ potius
est dictionis: πολὺ ἐμμελέστερον πρότερον
χέσαι = πολὺ μᾶλλον αὐτῷ μέλι χέσαι ⁹⁾,
ipsum autem adiectivum ἐμμελής conve-
niens in dictione comica non reperitur
alibi ¹⁰⁾. Etiam maius temporis spatium
huic negotio insumsisse Artaxerxem per-
hibet legatus in Acharnensibus ¹¹⁾. Com-
parativi formæ monosyllabæ πλεῖν con-
stans est usus ante ἢ ¹²⁾).

¹⁾ Vid. ad Eq. 1180. — ²⁾ Vid. vs. 746 et ad Av. 369. — ³⁾ Vid. ad Plut. 290
sq. — ⁴⁾ Vid. ad Thesm. 755. — ⁵⁾ Vid. ad Ran. 1261 Plut. 565 Eq. 87. —
⁶⁾ Cf. vs. 366—368. — ⁷⁾ Redeunt verba πλεῖν ἢ τρ. ῥ. Ach. 858. — ⁸⁾ Vid. Eq.
70 etc. — ⁹⁾ Cf. vs. 1131. — ¹⁰⁾ Apud Platonem frequens est adi. (adv.). —
¹¹⁾ Ach. 82. — ¹²⁾ Vid. ad Ran. 18 et 90.

ΦΕΙΛΩΛΟΣ.

810 Καλλίμαχος δ' ὁ χοροδιδάσκαλος
αὐτοῖσιν εἰσολοίσει τί;

FEITΩN.

πλείω Καλλίου.

ΦΕΙΛΩΛΟΣ.

ἄνθρωπος οὗτος ἀποβαλεῖ τὴν οὐσίαν.

FEITΩN.

δεινὸν λέγεις.

ΦΕΙΛΩΛΟΣ.

τί δεινόν; ὥσπερ οὐχ ὀρῶν
ἀεὶ τοιαῦτα γιγνόμενα ψηφίσματα.
οὐκ οἶσθ' ἐκεῖν' οὐδοξε, τὸ περὶ τῶν ἀλῶν;

810. *πλείω*] *πλείω γε* Blaydes, at neque monosyllaba adiectivi convenit forma (vid. ad Ran. 18, 90) neque *γε* particula, non enim *affirmantis* hoc est (frustra confert ille Av. 178, ubi *τι*, non *τί* legitur).

812. *δεινόν* Cobet] *δεινά γε* R; *δεινόν γε* dederat Reisig (ut Lys. 499).

814. *οὐδοξε*] nonne *ὄτ' ἴδοξε? Cf. *ἤνικα* versu sequenti. Inter *ΟΥΕΛΟΞΕ* et *ΟΤΕΛΟΞΕ* vix ullum discrimen fuit olim, cf. autem similis error Eq. 895.

809. Post *choregum* Antisthenem rideatur *chorodidascalus* — quo ipsam Antisthenem nuper usum suspicari licet — *Callimachus*. Aliunde non est cognitus, sed lyricum fuisse postam e nostro loco efficitur; nam *lyrico* choro vicit Antisthenes. Nulla autem ei, si fides comico, erat res familiaris, sed pauper esuriebat, perinde atque poeta ille anonymus, quem a Pisetaero pallium et tunicam flagitantem meminimus ¹⁾.

810. *Calliam*, qui ante annos triginta omnium Graecorum ditissimus habebatur, tandem vellicarunt adultores et mulierculae ut vix quidquam praeter nudum corpus, id est „vix duo talenta de ducentis” ²⁾, ei iam sit reliquum ³⁾.

811. Sic Bdelycleon: „*ἄνθρωπος οὗτος μέγα τι δραραίνει κακόν*” ⁴⁾.

812. *τί δεινόν*] mente addendum est *λέγω*, quod ex alterius verbo *λέγεις* facile repetitur. Hinc pendet quod sequitur participium *ὀρῶν* ⁵⁾. — „*τί δεινόν, ἦν μὴ τοῖσι χρωμένοις δοκῆ;*” ut cum Euripide ⁶⁾ loquamur.

814 sq. Illud *de sale decretum* novit vicinus, nos ignoramus, sed e contextu videtur effici nuper populum cavisse necarius veniret sal, mox autem id quod iussisset rescidisse ⁷⁾. Fortasse „salis vendendi arbitrium,” ut olim Romae, „quia impenso pretio venibat, privatis ademptum” fuerat ⁸⁾. *Vectigal* salarium intellegunt alii, fortasse recte ⁹⁾.

¹⁾ Av. 926 sqq. — ²⁾ Lys. XIX § 48 (anno 388 vel 387). — ³⁾ Vid. ad Ran. 428—430. — ⁴⁾ Nos: *je durft wat zeggen!* — *Wat durven? alsof ik niet zie dat...* — ⁵⁾ Vesp. 168. — ⁶⁾ Vid. Ran. 1475. — ⁷⁾ Sic Boeckh Staatsh. I^o p. 74 et 126 cum schol. — ⁸⁾ Liv. II 9, quem cum nostro loco confert Naber Mnemos. 1901 p. 6 sq. — ⁹⁾ „Eine Salzsteuer” EMeyer Gesch. d. Alt. V p. 261.

ΓΕΙΤΩΝ.

815 ἔγωγε.

ΦΕΙΔΩΛΟΣ.

τοὺς χαλκοῦς δ' ἐκείνους ἤνικα
ἐψηφισάμεθ' οὐκ οἶσθα;

ΓΕΙΤΩΝ.

820

καὶ κακόν γέ μοι
τὸ κόμμ' ἐγένετ' ἐκείνο! πωλῶν γὰρ βότρους,
μεστὴν ἀπῆρα τὴν γνώθον χαλκῶν ἔχων,
καὶ ἔπειτ' ἐχώρουν εἰς ἀγορὰν ἐπ' ἄλιπτα
ἔπειθ' ὑπέχοντος ἄρτι μου τὸν θύλακον,
ἀνέκραγ' ὁ κήρυξ· „μὴ δέχεσθαι μηδένα
„χαλκὸν τὸ λοιπὸν ἀργύρω γὰρ χρῶμεθα.“

ΦΕΙΔΩΛΟΣ.

τί δ'; ἔναγχος οὐχ ἅπαντες ἡμεῖς ὠμνυμεν,
τάλαντ' ἔσσεσθαι πεντακόσια τῆ πόλει

817. γὰρ I'] γὰρ ὁ R.

822. χαλκὸν Poll. IX 93] χαλκοῦν R.

823. τί δ'; Blaydes] τὸ δ' R. Cf. vs. 762 etc.

815 sq. Ergo nummi aerei haud ita diu ante fuerant cusi, sed mox aboliti. Quos τοῦ πονηροῦ κόμματος fuisse quis non suspicetur. Respici rem quae belli Peloponnesiaci tempore accidisset¹⁾ sunt qui statuunt; sed nimis iam vetusta illa. — Particulae ἤνικα eadem structura est h. l. atque alibi particulae δε: „μὲμνησαι δε...;“ vel: „οὐκ ἴστε δε...;“²⁾.

816. καὶ ... γε] atque adeo³⁾.

818. Solebat plebecula nummos in ore tenere⁴⁾. Nempе argento, non aere, potissimum utebantur Athenienses, „bacteria“ autem non norat illud aevum! —

Verbum ἀπαίρειν e sermone navali est desumptum⁵⁾.

819. ἐπ' ἄλιπτα] ad petendam (emendam) farinam⁶⁾.

820. ὑπέχοντος ... μου τὸν θύλακον] mente supplenda haec fere: ἵνα ὁ ἀλιπταμοιβὸς εἰς τοῦτον ἐμβάλῃ τὰ ἄλιπτα⁷⁾.

823. ἔναγχος] nuxer⁸⁾.

824—826. Neque Euripides hic est cognitus, — sed fortasse scribendum est *Heurippides*, qui vir in lapidibus commemoratur⁹⁾, — neque *quadragesimae* qua aerarium exhaustum replere est conatus, alibi fit mentio. Scholiasta quo iure scripserit: „οὗτος Ἐργαῖς τσο-

¹⁾ Vid. ad Ran. 725. — ²⁾ Vid. ad Av. 1054; item nos: *weet je nog wel* vel: *weet je niet meer toen...?* — ³⁾ Vid. ad Ran. 49. — ⁴⁾ Vid. ad Vesp. 609. — ⁵⁾ Vid. ad Av. 1288. — ⁶⁾ Vid. ad Ran. 69. — ⁷⁾ Cf. vs. 788 Ach. 1063. — ⁸⁾ Vid. ad Nub. 639. — ⁹⁾ Id suspicatur Bergk Comment. p. 85; vid. quae supra annotavi ad vs. 366—368.

- 825 τῆς τετραρακοστῆς, ἣν ἐπόρισ' Εὐριπίδης;
κευθὺς κατεχρύσου πᾶς ἀνήρ Εὐριπίδην
ὅτε δὴ δ' ἀνασκοπουμένοις ἐφαίνεται
„ὁ Διδὸς Κόρινθος“ καὶ τὸ πρῶγμ' οὐκ ἤρκεσεν,
πάλιν κατεπίττου πᾶς ἀνήρ Εὐριπίδην.

ΓΕΙΤΩΝ.

- 830 οὐ ταύτόν, ὃ τᾶν. τότε μὲν ἡμεῖς ἤρχομεν,
νῦν δ' αἱ γυναῖκες.

ΦΕΙΛΩΛΟΣ.

ἄς ἐγὼ φνιάζομαι,
νῆ τὸν Ποσειδῶ, μὴ κατουρήσωσί μου!

ΓΕΙΤΩΝ.

οὐκ οἶδ' ὅ τι ληρεῖς. φέρε σὺ τᾶνάφορον, ὁ παῖς.

(Prodit Praeco femina.)

825. τετραρακοστῆς] τισσ. R.

825 sq. et 829. Εὐριπίδης...-ης] vid. comment.

826. κευθὺς] καυθὺς R.

827. δ' Γ] ϑ' R.

828. ἤρκεσεν] ἤρκεσεν Scaliger (cf. Eq. 359), quod verum videtur.

831. ἄς R] ἄς γ' Γ.

832. κατουρήσωσι Ald.] -σουσι R.

σαρακοστήν εἰσενεγκεῖν ἀπὸ τῆς οὐσίας εἰς τὸ κοινόν" nescimus. Fortasse de suo finxit, fortasse excerptum hoc est e commentario ampliore, in quo res allato testimonio — e. g. e Crateri synagoge decretorum ¹⁾ — comprobabatur ²⁾.

826. κατεχρύσου] i. q. χρυσοῦ ἤπαττε ³⁾, laudibus in caelum extollebat.

828 sq. Res accuratius pensitata parum placuit. Senseruntne cives nisi ex ipsorum sacculis impleri non posse aerarium, et id ipsum (H)eurip(p)idi esse consilium? Id unum docent poetae verba, postmodo omnes legislatorem

illum denigrasse, et ad nihil concidisse id quod excogitaverat. Locutio proverbialis „ἐφαίνεται ὁ Διδὸς Κόρινθος“ vernacule reddi potest: „toen de aap uit de mouw kwam“ vel „toen het hinkende paard achteraan kwam“, i. e.: cum tandem intellectum est quid incommodi haberet res. Antiqua autem est, nam Pindarus ea est usus; sed origo incerta ⁴⁾.

832. Cf. πλυνὸν ποιεῖν τινα et similia ⁵⁾.

833. Abiturus in forum famulum iubet ferre lignum baiulatorium ⁶⁾; unde suspensae sunt sarcinae.

¹⁾ Vid. ad Av. 1078. — ²⁾ Scholiastam sequebatur Boeckh (Staatsh. I³ p. 577, 589, 606). — ³⁾ Nub. 912. — ⁴⁾ Vid. ad Ran. 439. — ⁵⁾ Plut. 1061, supra vs. 371. — ⁶⁾ Cf. Ran. 8.

SCENA DECIMA QUINTA.

Eidem, Praeco femina.

ΚΗΡΤΞ.

835 ὦ πάντες ἄστοί, νῦν γὰρ οὕτω ταῦτ' ἔχει,
 χωρεῖτ', ἐπέλεγσθ' εὐθὺ τῆς στρατηγίδος,
 ὅπως ἂν ὑμῖν ἡ τύχη κληρουμένοις
 φράσῃ καθ' ἕκαστον ἄνδρ' ὅπου δειπνήσετε·
 ὡς αἱ τράπεζαι γ' εἰσὶν ἐπινηνησμένοιαι
 ἀγαθῶν ἀπάντων καὶ παρεσκευασμένοιαι,
 840 κλῖναι τε σισυρῶν καὶ δαπιδῶν νενησμένοιαι.
 κρατῆρας ἐγκιρνᾶσιν, αἱ μυροπόλιδες

834 sqq. In R praescriptum κηρξ, Faber κηρύκαινα. Et mulier sane est quae verba nunc facit (cf. vs. 713), sed nihil obstat quominus haec dicatur κήρυξ, quemadmodum alibi στρατηγός et γραμματεὺς feminae commemorantur apud comicum. Cf. Thesm. 372 sqq. et vid. ad Thesm. Indic. pers. p. 2, 1.

836. ὁμῖν Faber] ἡμῖν R. || ἡ τύχη Γ] εἰ τύχοι R.

837. ἔπου B] ὅποι R.

838. ἐπινηνησμένοιαι Brunck] -νασμένοιαι R. Cf. Nub. 1203.

840. νενησμένοιαι] νενασμένοιαι R (ut vs. 838). Kuster ἐστρωμένοιαι, Meineke σισαγμένοιαι, Dindorf νεναγμένοιαι, quae parum conveniunt. Ipse poeta h. l. bis eodem verbo usus esse videtur, ut aliis locis bene multis (quod luculenter demonstravit Willems).

841. κρατῆρας ἐγκιρνᾶσιν Dawes] -ρα συνκ. R. Simile vitium correxit idem Av. 1496.

834—852. Nuntia haec παρατραγοῦσί, ut multi alii nuntii apud nostrum ¹⁾. Similia refert — sed humilioris is usus sermone — nuntius Dicaeopolidem ad Dionysi sacerdotem vocans ²⁾.

835. εὐθὺ τῆς στρατηγίδος] recta ³⁾ ad praetricem. Nova nominis forma ⁴⁾, novo rerum statui convenit ⁵⁾. Sublimioris autem hoc nomen est dictionis quam quod supra saepius lectum est ἡ στρα-

τηγός ⁶⁾, licet et ipse vir infra eo utatur ⁷⁾.

837. καθ' ἕκαστον ἄνδρα] etiam articulus in hac locutione omissus sermone cothurnati est indicium ⁸⁾.

838—852. Cena praesto est, parantur mensae secundae ⁹⁾.

838. ἐπινηνησμένοιαι] cumulatæ ¹⁰⁾.

840. δαπιδῶν] stragulam dicit eamque pretiosioram ¹¹⁾.

¹⁾ Cf. Lys. 638 et Soph. Ant. 1183. — ²⁾ Ach. 1085—1094. Cf. etiam Ran. 503 sqq. — ³⁾ Vid. ad Nub. 162. — ⁴⁾ Pherecratem eam adhibuisse ait Photius, non tamen loco allato et de Aristophane tacens; quapropter veri simile eum alterius comici nomen pro altero scripsisse per errorem. — ⁵⁾ Vid. ad Lys. 184. — ⁶⁾ Vid. vs. 246. — ⁷⁾ Vs. 870. — ⁸⁾ Cf. Ach. 859 etc. et vid. Meisterhans Gramm. d. att. Inschr. ² p. 191 sq. — ⁹⁾ Vid. ad Pac. 1195—1197. — ¹⁰⁾ Cf. Nub. 1203. — ¹¹⁾ Cf. Vesp. 676.

- ἔστασ' ἐφεξῆς, τὰ τεμάχη διπλίζεται,
λαγῶ' ἀναπηγνύασι, πόπανα πέττεται,
στέφανοι πλέκονται, φρύγεται τραγήματα,
845 χύτρας ἔττους ἔψουσιν αἱ νεώταται,
Σμοίος δ' ἐν αὐταῖς ἐπιπικὴν στολὴν ἔχων
τὰ τῶν γυναικῶν διακαθαίρει τρυβλία.
Γέρης δὲ χωρεῖ γλανίδα καὶ κονίποδε
ἔχων, καχάζων μεθ' ἑτέρου νεανίου·
850 ἐμβὰς δὲ κεῖται καὶ τρίβων ἐρομιμένος.
πρὸς ταῦτα χωρεῖθ', ὡς ὁ τὴν μᾶζαν φέρων

842. τὰ τεμάχη διπλίζεται] τὰ τεμάχη <... | ... τὸ πῦρ> διπλίζεται vHerwerden.

845. νεώταται] -τεται Bothe.

848. Γέρης Dindorf] Γέρων R. Cf. vs. 932. || κονίποδε Dindorf] -δα R, -δας Brunck. Cf. vs. 638.

849. καχάζων] κυχλίων Kuster (ut Nub. 988; cf. ibidem 1073).

842. τὰ τεμάχη διπλίζεται] *pisicium carnes assantur* ¹⁾ *in igne bene suscitato* ²⁾.

843. λαγῶ' ἀναπηγνύασι] *carnes leporinas* ³⁾ *verubus affigunt*, id quod etiam ἀναπαίρειν dicebatur ⁴⁾.

— πόπανα] *placentae* ⁵⁾.

844. φρύγεται τραγήματα] *cicer tostum* in bellariis erat ⁶⁾.

845. χύτρας ἔττους] *ollas pulvis* ⁷⁾.

846 sq. *Smoeum* quod aliunde non novimus, non videtur esse quod magnopere doleamus ⁸⁾. In scholiis haec leguntur: „αἰσχροποῖς εἰς γυναῖκας, καὶ ἰκπεύσας πρότερον, καὶ τοῖς ναύταις δὲ νέμων τὰ τρυβλία.” Ultima quid sibi velit obscurum; fortasse olim annotatum est quod operae esset pretium.

848 sq. Neque *Geres*, qui etiam infra commemoratur ⁹⁾, cuiusmodi fuerit homo habeo dicere. *Sordidene vestitus*

obambulare solebat homo *tristior*, fortasse philosophus? Sic admirationem movere iam poterant eius risus et vestis solito magis decora ¹⁰⁾ et calcei, ut Socratis olim βλαῦται ¹¹⁾. Non enim admodum a βλαύταις diversi esse potuere κονίποδες, quam vocem alibi non obviam Hesychius interpretatur: „μοιχικὸν ὑπόδημα”, Pollux: „λεπτὸν ὑπόδημα πρῶτον στανόλιον” ¹²⁾, scholia nostra: „στανὸν στανόλιον”; — nihil certi eos dicere habuisse apparet.

849. καχάζων] *cachinnans* ¹³⁾. Cognatum est Homericum *καχχαλᾶιν*, cf. etiam quod alibi apud nostrum legitur *κυχλίζειν* ¹⁴⁾.

850. *Abiecta autem iacent soleaque tribouque* ¹⁵⁾. Pauperculorum erat hominum *ἐμβάδας καὶ τριβάνια ἔχειν* ¹⁶⁾.

851. πρὸς ταῦτα] *proinde* ¹⁷⁾.

¹⁾ Vid. Ran. 517. — ²⁾ Vid. Ach. 669 Ran. 360 Av. 1580. — ³⁾ Vid. Vesp. 709. — ⁴⁾ Vid. Ach. 1007. — ⁵⁾ Cf. Plut. 660. — ⁶⁾ Vid. ad vs. 44 sq. et cf. Ran. 510. — ⁷⁾ Cf. Ach. 246 etc. et de genitivo vid. ad Eq. 904 sq. — ⁸⁾ Bergler confert Pac. 885, sive iure sive iniuria. — ⁹⁾ Vid. vs. 932. — ¹⁰⁾ Vid. Av. 1116. — ¹¹⁾ Plat. Conv. 174a; vid. ad Nub. 368. — ¹²⁾ Poll. VII 86. — ¹³⁾ Cf. Xen. Conv. 1 § 16 Plat. Rep. 337a etc. — ¹⁴⁾ Nub. 988. — ¹⁵⁾ Similis est dictio supra vs. 507 sq. — ¹⁶⁾ Cf. vs. 638 Isae. V § 11 Lys. XXXII § 16 Theopomp. fr. 57. — ¹⁷⁾ Vid. ad Nub. 990 Vesp. 927.

ἔστηκεν ἄλλὰ τὰς γνάθους διολγνυτε.

(Abit.)

SCENA DECIMA SEXTA.

Vicinus, Vir parcus.

ΦΕΙΛΩΛΟΣ.

οὐκοῦν βαδιοῦμαι δῆτα. τί γὰρ ἔστηκ' ἔχων
ἐνταῦθ', ἐπειδὴ ταῦτα τῇ πόλει δοκεῖ;

ΓΕΙΤΩΝ.

855

καὶ ποῖ βαδιεῖ σύ, μὴ καταθεῖς τὴν οὐσίαν;

ΦΕΙΛΩΛΟΣ.

ἐπὶ δεῖπνον.

ΓΕΙΤΩΝ.

οὐ δῆτ', ἦν γ' ἐκείναις νοῦς ἐνῆ,
πρὶν ἂν γ' ἀπενέγκῃς.

ΦΕΙΛΩΛΟΣ.

ἀλλ' ἀποίσω!

ΓΕΙΤΩΝ.

τηνίκα;

ΦΕΙΛΩΛΟΣ.

οὐ τοῦμόν, ὃ τῶν, ἐμποδὼν ἔσται.

852. διολγνυτε] diolyete l. a. in schol.

857. ἔν γ' Porson] γ' ἔν B, γ' R, ἔν (om. γ') Dindorf. Cf. Eq. 961.

852. τὰς γνάθους διολγνυτε] hoc unum iam a viris poscitur; μηδὲν ἄλλ' εἰ μὴ ἀσθίετα¹⁾, ὁ φάρυγξ εὐτραπήξ ἔσται μόνον²⁾. Redeunt Saturnia regna.

853. *It is never to late to mend!* Ecce alacer studiique plenus qui tam diu est cunctatus. Nempē alia iam est rerum facies: non posci aliquid videtur sed offerri. Ad cenam opiparam libens sane-

quam volabit, et talia quoniam placuerunt, minime iam intercedit quominus τοῖς νόμοις τοῖς δεδομένοις πιθαρχώσιν οἱ πολῖται³⁾.

— τί ἔστηκ' ἔχων] *quid tandem cesso!*⁴⁾.

856. ἦν γ' ἐκείναις νοῦς ἐνῆ] *si sapiant, nisi non apud se, οὐκ ἐν ταυτῶν sint*⁵⁾.

858. οὐ τοῦμόν ἐμποδὼν ἔσται] *per me nihil obstat*⁶⁾.

¹⁾ Eq. 1106. — ²⁾ Eur. Cycl. 215; cf. etiam ibid. vs. 256. — ³⁾ Cf. vs. 762—768. — ⁴⁾ Vid. ad Av. 1082 Ran. 202. — ⁵⁾ Vid. ad Eq. 1119 sq. — ⁶⁾ Vid. vs. 623 sq.

ΓΕΙΤΩΝ.

τί δῆ;

ΦΕΙΔΩΛΟΣ.

ἐτέρους ἀποίσειν φῆμ' ἔθ' ὑστέρους ἔμοῦ.

ΓΕΙΤΩΝ.

860 βαδιεῖ δὲ δειπνήσων ὕμως;

ΦΕΙΔΩΛΟΣ.

τί γὰρ πάθω;

τὰ δυνατὰ γὰρ δεῖ τῆ πόλει ξυλλαμβάνειν
τοὺς εὖ φρονοῦντας.

ΓΕΙΤΩΝ.

ἦν δὲ κωλύωσι, τί;

ΦΕΙΔΩΛΟΣ.

ὀμόσ' εἶμι κῆψας.

ΓΕΙΤΩΝ.

ἦν δὲ μαστιγῶσι, τί;

ΦΕΙΔΩΛΟΣ.

καλούμεθ' αὐτάς.

ΓΕΙΤΩΝ.

ἦν δὲ καταγελῶσι, τί;

ΦΕΙΔΩΛΟΣ.

865 ἐπὶ ταῖς θύραις ἐστῶς —

ΓΕΙΤΩΝ.

τί δράσεις; εἰπέ μοι.

862. κωλύωσι B] -ωσι R.

860. τί γὰρ πάθω;] *quid enim faciam?* ¹⁾.
*Offitio satisfaciendum!*861 sq. Dicterio ex oratorum ore
sublecto felicissime utitur ²⁾. Non bonis
quidem sed malis et faucibus commodo
communi inservire est paratissimus.862—864. Et nunc ludere aliquoties
repetuntur verba ³⁾.863. ὀμόσ' εἶμι κῆψας] *capite demisso in*
eos irruam, κρηδὸν ἔμπεσοῦμαι αὐτοῖς ⁴⁾.864. καλούμεθ' αὐτάς] *mulieres in ius*
vocabimus ⁵⁾.

¹⁾ Vid. ad Nub. 798. — ²⁾ Cf. vs. 472. — ³⁾ Cf. vs. 221—228. — ⁴⁾ Vid. ad Av. 401 sq. et ad Lys. 451 sq. — ⁵⁾ Vid. ad Nub. 1221.

ΦΕΙΛΩΛΟΣ.

τῶν εἰσφερόντων ἀρπάσομαι τὰ σιτία.

ΓΕΙΤΩΝ.

βάδιξε τοίνυν ὕστερος.

(Ad servos suos:)

σὺ δ', ὦ Σίλων,

καὶ Παρμένων, αἴρεσθε τὴν παμπησίαν.

ΦΕΙΛΩΛΟΣ.

φέρε νυν ἐγὼ σοι ξυμφέρω.

ΓΕΙΤΩΝ.

(eum repellens:)

μή, μηδαμῶς!

870

δέδοικα γὰρ μή καὶ παρὰ τῇ στρατηγίδι,
ὄταν κατατιθῶ, προσποιῆ τῶν χρημάτων.

(Supellectile varia onustus cum suis dextrorsum abit.)

ΦΕΙΛΩΛΟΣ.

(secum:)

νῆ τὸν Δία, δεῖ γοῦν μηχανήματός τινος,

867. Semicolon ante, non post ὕστερος collocat Willems (coll. Plat. Lys. 206 d).
871. προσποιῆ τῶν χρημάτων] -ήση τῶν ἑμῶν Blaydes.

866. *Ministris mensas inferentibus lancas eripiam*. Ad verbum εἰσφέρειν mente suppleri potest: τὰς τραπέζας ¹⁾, genitivus a verbo ἀρπάζειν suspensus est ²⁾.

867. βάδιξε τοίνυν ὕστερος] mente suppleatur ἐμοῦ, post me igitur veni. — Blaydes: εἰ igitur, ut sero venias ³⁾, quod neque quomodo e verbis effici possit video, neque quomodo conveniat contextui.

868. τὴν παμπησίαν] i. e. πᾶσαν τὴν οὐσίαν ⁴⁾. Vox a stirpe πα (πέπᾶμαι) ducta dictionis est sublimioris ⁵⁾. Cf. παγκλήρῃα apud tragicos obvium ⁶⁾ et πανδασία apud nostrum ⁷⁾. Etiam tragicum παμπήδην = παντιλῶς, prorsus, huc facit ⁸⁾.

869. Non sequi vult alter sed comes ire. Cuius callidum consilium optime perspicit vicinus.

870 sq. *Nam vereor ne etiam apud praetricem mihi socium te sis iuncturus*. Sic verto ut particulae καὶ quae sit vis appareat. Redit novum novi muneris nomen ⁹⁾.

872—874. Quoniam eo quo volebat strategemate uti non potest, aliud quaeret. Nam aliquid utique est excogitandum, ut et alienis in posterum fruatur bonis et suis ¹⁰⁾. Iungantur: θῆπος τῶν ματτομένων (sive τῆς μάξης) μεθέξω κοινῇ τοιοῦδε. Egregio cum contemptu hoc utitur pronomine ¹¹⁾.

¹⁾ Vid. Vesp. 1216 et ad Ran. 518. — ²⁾ Vid. ad Eq. 486. — ³⁾ *Go then and be too late* (ut vs. 381 Pac. 1010 alibi). — ⁴⁾ Recte sic schol. — ⁵⁾ Aesch. Sept. 817 Eur. Ion. 1305. — ⁶⁾ Aesch. Choeph. 486 Eur. Ion. 814. — ⁷⁾ Pac. 565. — ⁸⁾ Aesch. Pers. 729 fr. 160 Soph. Ai. 916. — ⁹⁾ Cf. vs. 835. — ¹⁰⁾ Cf. vs. 612. — ¹¹⁾ De pronominis forma vid. ad Ban. 965.

- 875 ὅπως τὰ μὲν ὄντα χρήμαθ' ἔξω, τοισδεδι
 τῶν ματτομένων κοινῇ μεθέξω πως ἐγώ. —
 ὀρθῶς ἔμοιγε φαίνεται βαδιστέον
 ὁμός' ἐστὶ δειπνήσοντα κοῦ μελλητέον.
 (Dextrorsum abit et ipse.)

Saltat chorus.

(Scena etsi non mutata est, aliam tamen urbis partem repraesentat per episodium quod sequitur.

E fenestra alterius domus procumbit anus, mox ex alterius fenestra puella.)

SCENA DECIMA SEPTIMA.

Anus, Puella.

ΓΡΑΤΣ Α.

- 880 τί ποθ' ἄνδρες οὐχ ἤκουσιν; ὦρα δ' ἦν πάλαι
 ἐγὼ δὲ καταπεπλασμένη ψιμυθίῳ
 ἔστηκα καὶ κροκατὸν ἡμφιεσμένη,
 ἀργός, μινυρομένη τι πρὸς ἐμαυτὴν μέλος,
 παίζουσα. πῶς ἂν περιλάβοιμ' αὐτῶν τινα

875. τοισδεδι Bergk] τοισδέ γε R.

876. Post hunc in R sequitur: χοροῦ (cf. vs. 729).

877. ποθ' ἄνδρες] ποθ' ἄνδρες R, ποτ' ἄνδρες Γ; cf. vs. 62. || ἤκουσιν Brunck] ἤξουσιν R.

881. παίζουσα. πῶς Dobree] παίζουσα ὅπως R. || περιλάβοιμ' περιβάλοιμ' Dobree. Aptior videtur vulgata.

875 sq. Invenit quod quaerebat, et se ipse veluti collaudat adverbio ὀρθῶς, ut Strepsiades Mercurium: „ὀρθῶς παραίτησι”¹⁾. Nempe mera impudentia opus esse intellegit; audacter igitur illuc abit ubi cenatur, cum patinis poculisque strenue deproeliaturus. Martii aliquid habet adverbium ὁμός²⁾, et subsimiles sunt locutiones: ἐγγυγέσθαι vel εἰς λόγον ἐλθεῖν μάζαις, στεμφύλω, similes³⁾.

877 sqq. Habentur iam laetae illae

epulae, ad quas praeco invitavit cives; itaque mulieres opperiantur convivas vino calentes⁴⁾.

877. ὦρα δ' ἦν πάλαι] *tempus erat dudum*⁵⁾. Nempe parcius iuvenes iunctas quatiant fenestras huiusce Lydiae.

878. Novimus haec muliercularum lenocinia e Lysistrata fabula⁶⁾.

880. μινυρομένη] *cantillans*⁷⁾.

881. πῶς ἂν περιλάβοιμ] *utinam caputare*⁸⁾ *michi liceat!*⁹⁾.

¹⁾ Nub. 1483. — ²⁾ Cf. vs. 863. — ³⁾ Vid. ad Eq. 706. — ⁴⁾ Cf. vs. 627. — ⁵⁾ Vid. ad Vesp. 242. — ⁶⁾ Lys. 48 sq., 149 sq.; praeterea vid. ad Plut. 1064 et ad Ran. 46 sq. — ⁷⁾ Vid. ad Eq. 11. — ⁸⁾ Vid. ad Plut. 934. — ⁹⁾ Vid. ad Eq. 16.

παρίοντα; Μοῦσαι, δεῦρ' ἔτ' ἐπὶ τοῦμὸν στόμα,
μελύδριον εὐροῦσαί τι τῶν Ἰωνικῶν.

NEANIS.

νῦν μὲν με παρακύψασα προύφθης, ᾧ σαπρά.

885

ῥου δ' ἐρήμας, οὐ παρούσης ἐνθαδὶ
ἐμοῦ, τρυγήσειν, καὶ προσάξεσθαί τινα
ἄδουσ'· ἐγὼ δ', ἦν τοῦτο δρᾶς, ἀντάσσομαι.
καὶ γὰρ δι' ὄχλου τοῦτ' ἐστὶ τοῖς θεωμένοις,
ὅμως ἔχει τερπνόν τι καὶ κωμωδικόν.

ΓΡΑΥΣ Α.

890

τούτῃ διαλέγου καὶ ἀποχώρησον σὺ δέ,
φιλοτάριον ἀύλητά, τὸς ἀύλους λαβῶν

884 sqq. Neanis scripsit Tyrwhitt; in R dicitur ἄλλη νέα.

885. ἐνθαδὶ] ἐνθαδέ R.

890. κ(αι) ἀποχώρησον R] κἀπιχώρησον Γ, κἀπιχειρήσον Reiske.

891. φιλοτάριον] proprium nomen habet vVelsen, μελιττάριον (et alia) coniecit Blaydes.

888. Ionicam ¹⁾ aliquam cantilenam ²⁾
sive carmen amatorium cantaturam
occupat aemula.

884. Nunc quidem antevertisti me a
fenestra procumbendo ³⁾. Non addit sed
sono tantum vocis indicat id quod vult
intellegi: at mox erit cum mihi post-
habearis.

— ᾧ σαπρά!] i. e. ᾧ γραῦ! ⁴⁾.

885 sq. ἐρήμας... τρυγήσειν] impune vi-
tes alienas proliatūra tibi videbaris. Etiam
in Vespis legitur proverbialis haec lo-
cutio ⁵⁾.

888 sq. Cf. homo appotus in Lysi-
strata fabula ad circumstantes: „μῶν
ἐγὼ τῇ λαμπάδι | ὑμᾶς κατακαύσω; φορτι-
κὸν τὸ χωρίον ⁶⁾ | οὐκ ἂν ποιήσαιμ'. εἰ δὲ
πάνυ δεῖ τοῦτο δρᾶν, | ὑμῖν χαρίσασθαι,

προσταλαιπωρητίον” ⁷⁾). — Ubi quod voca-
tur φορτικόν, id hoc loco δι' ὄχλου ⁸⁾
sive ὄχληρόν εἶναι, ἐνοχλεῖν dicitur.

890. τούτῃ διαλέγου] tergum in aemu-
lam iuniorum et formosiorum conver-
tens — κάτω κύπτουσα, ut Philocleon
ille ⁹⁾ — natesque manu feriens „*hūic
dico*” clamat „*si quid habes!*” ¹⁰⁾. Cultio-
rum mortalium est: „*μή μοι διαλέγου!*” ¹¹⁾
vel: „*τί μοι διαλέγου;*” ¹²⁾, similis vero
est Carionis in Pluto impudentia ¹³⁾.

891. Alloquitur tibicinem qui in thea-
tro adest ¹⁴⁾. Vox φιλοτάριον non redit.
Sequitur analogiam vocis νεοτάριον ¹⁵⁾,
quae licet non iam inveniat, sine vi-
ticio potuit fingi, quoniam εἶος: νεοτάρος:
[νεοτάριον] = φίλος: [φιλοτάρος]: φιλοτάρ-
ιον? An vox φιλοτάρης hoc monstrum pe-

¹⁾ Cf. Thesm. 163 Hor. Carm. III 6, 21. — ²⁾ De termino deminutivo vid. ad
Eq. 907. — ³⁾ Cf. Thesm. 790. — ⁴⁾ Vid. ad Vesp. 1343. — ⁵⁾ Vesp. 634. —

⁶⁾ Malim: τὸ πρᾶγμα ἄγαν. — ⁷⁾ Lys. 1217—1220. — ⁸⁾ Redit locutio Thucyd. I
73 § 2; praeterea vid. ad Ran. 1412. — ⁹⁾ Vesp. 279. — ¹⁰⁾ Recte Bothe τοῦτον
interpretatur τὸν πρωκτόν. De cuiusmodi locis vid. ad Ach. 331. — ¹¹⁾ Vid. Nub.
425. — ¹²⁾ Infra vs. 930. — ¹³⁾ Plut. 1133. — ¹⁴⁾ Aliter nisi fallor habet res Lys.
1242. — ¹⁵⁾ Sic Comparetti.

ἄξιον ἔμοῦ καὶ σοῦ προσαύλησον μέλος.

(Accinente tibicine canere incipit:)

εἴ τις ἀγαθὸν βούλεται πα-
θεῖν τι, παρ' ἔμοι χρόνῳ καθεύδειν.

895

οὐ γὰρ ἐν νέαις τὸ σοφὸν ἔν-
εστιν, ἀλλ' ἐν ταῖς πεπειραῖς·

οὐδέ τις στέργειν ἂν ἐθέλοι

μᾶλλον ἢ ἐγὼ

τὸν φίλον ὅτῳ περ ξυνείην,

ἀλλ' ἐφ' ἕτερον ἂν πέτειτο.

NEANIS.

900

μὴ φθόνει ταῖς νέαισι.

τὸ τρυφερὸν γὰρ ἐμπέφυκε

τοῖς ἀπαλοῖσι μηροῖς,

καὶ ἐπὶ τοῖς μήλοις ἐπαν-

θεῖ· σὺ δ', ὦ γρᾶῦ,

παραλέλεξαι καὶ ἐντέτριψαι

905

τῷ θανάτῳ μέλημα.

897. τις B] τοι R.

898. ὅτῳ Dobree] ὄι R, quo servato Dindorf scribit τῶν φίλων, vVelsen τὸν φίλον ἂν (vs. 897 autem οὐδέ τοι στέργειν τις).

900. ταῖς GHermann] ταῖσιν R.

901. ἐμπέφυκε] ἐπιπέφυκε Meineke.

902. μηροῖς Γ'] μηροῖς R.

904. παραλέλεξαι] e scholio apparet fuisse olim qui παραπέλεξαι legerent.

perit, ut proprie φιλοτ<η>τάριον fuerit dicendum ¹⁾?

892. προσαύλησον] *tibiis* (dextra et sinistra) *accine mihi canenti* ²⁾. — Ionicum carmen est cantatura, *μαλακὴ γὰρ καὶ συμποσικὴ ἢ ἰαστὶ ἁρμονία* ³⁾.

897. τις] mente add.: τῶν νεωτέρων.

— στέργειν] verbum exquisitius ⁴⁾.

903. Dicuntur nunc *μηλα ραπίλλαι*,

ut saepius ⁵⁾. Verbi *ἐπανθεῖν* idem in Nubibus est usus ⁶⁾.

904. *παραλέλεξαι καὶ ἐντέτριψαι*] *evulsi sunt tibi pilis* ⁷⁾ et *fucō inducta est cutis* ⁸⁾. Iuventus sic satis comta, tibi arte opus ut sis spectabilis et *καπηλικῶς ἔχης* ⁹⁾.

905. τῷ θανάτῳ μέλημα] *mortis delicias* ¹⁰⁾, *παίγιον* ¹¹⁾.

¹⁾ Peppleri hæc est opinio, Com. Terminations p. 18, coll. Plat. Phædr. 228 d. — ²⁾ Vid. ad Eq. 401. — ³⁾ Plat. Rep. 388 e; cf. Thesm. 163. — ⁴⁾ Vid. ad vs. 291. — ⁵⁾ Vid. Lys. 155 et ad Ach. 1199. — ⁶⁾ Vid. Nub. 978. — ⁷⁾ Vid. ad Lys. 279 Ban. 516. — ⁸⁾ Vid. supra vs. 878 et Lys. 149. — ⁹⁾ Plut. 1063—1065. — ¹⁰⁾ Reddit vox vs. 978 Aesch. Choeph. 285 etc. — ¹¹⁾ Cf. vs. 922 et Plut. 1055.

ΓΡΑΥΣ Α.

ἐκπέσοι σοι τὸ τρῆμα,
 τό τ' ἐπίκλιτρον ἀποβάλοις,
 βουλομένη σποδεῖσθαι,
 καὶ ἐπὶ τῆς κλίνης ὄφιν
 <ψυχρὸν> εὔροις,
 καὶ <ἐν σκότῳ> προσελκύσαι
 βουλομένη φιληῆσαι.

910

NEANIS.

„αἶ, αἶ· τί ποτε πείσομαι;
 „οὐχ ἦκει μοι ἑταῖρος.
 „μόνη δ' αὐτοῦ λείπομ' ἢ
 „γὰρ μοι μήτηρ ἄλλη βέβηκε“.

— καὶ μὴν τὰ γ' ἄλλ' οὐδὲν μετὰ ταῦτα δεῖ λέγειν. —

906. Blaydes coll. Lys. 410 locum graviter corruptum ducit. || σοι B] σου R.

907. ἀποβάλοις] -λοιο Bothe metri causa, sed quorsum medium?

909 sq. ψυχρὸν supplevit Bergk (cf. Theogn. 602), *ἐν σκότῳ equidem (coll. Ach. 1169), incertissima sane coniectura. Blaydes post -ελκύσαι addit σουτῆ, sed vereor ut ibi ferri possit pronomen; melius vVelsen τινὰ σὺ post εὔροις.

911—923. Omnes esse puellae, quae cantico suo duos interserat trimetros (914 et 920) vidit Willems. In R versui 911 praescriptum est: ἡ νέα, versui 918: ἡ γραῦς, versui 924 praemittitur paragraphus et: ἡ νέα. Partem veri restituerat Bergk versus 921—923 puellae tribuendo.

912. αὐτοῦ] *αὐτόθι?

913. μοι] del. Bergk.

914. In R est καὶ εἰλλ' οὐδὲν μετὰ ταῦτα δεῖ λέγειν. Trimetrum requiri senserunt Dobree alii; recepi quod proposuit Willems (coll. Soph. Oed. R. 290): μὴν τὰ γ' ἄλλ' pro εἰλλ'. Dobree dederat καὶ εἰλλα μ' οὐδὲν τὰ μετὰ τ. δ. λ., GHermann in καὶ latere καίτοι suspicatus est, Ald. pro μετὰ dedit με, Bergk coniecit βέβηκε, κῆρ' — ἄλλ' οὐ με ταῦτα δεῖ λέγειν.

906—910. Diris plane absurdis ancilla devovet puellam, nam post ἐκπέσοι σοι aliud quidvis expectatur potius quam id quod dicit. Subsimilia sunt quae in Acharnensibus Antimacho imprecatur chorus quaeque Paphlagoni isiciarius in Equitibus¹⁾. Verbi σποδεῖσθαι etiam alibi apud nostrum ea quae nostro loco est vis²⁾, προσελκύσασθαι

apud Euripidem legitur plus semel³⁾.

911—914. Carmen popolare canere incipit: „un de ces refrains, par lesquels les courtisanes attiraient les passants. Tout le monde à Athènes le savait par coeur“⁴⁾. Cf. Sapphicum illud: „δίδυκε μὲν ἅ σελάνα | καὶ Πληγάδες, μέσαι δὲ | νύκτας, παρὰ δ' ἔρχεθ' ἴρα, | ἔγω δὲ μόνα καθεύδω“⁵⁾.

¹⁾ Ach. 1156 sqq. Eq. 927 sqq. — ²⁾ Vid. Thesm. 492. — ³⁾ Eur. Hipp. 1482 Iph. A. 1452. — ⁴⁾ Recte sic Willems. — ⁵⁾ Sapph. fr. 52.

915 ἄλλ', ὃ καί', ἱκετεύομαι,
 κάλει τὸν Ὀρθαγόραν, ὅπως
 σαυτῆς κατόναί', ἀντιβολῶ σε.
 ἤδη τὸν ἀπ' Ἰωνίας
 τρόπον, τάλαινα, κνησιᾶς·

920 — δοκεῖς δέ μοι κἄν λάβδα κατὰ τοὺς Λεσβίους —

ἄλλ' οὐκ ἂν ποθ' ὑφαρπάσαις
 τῶμὰ παίγνια, τὴν δ' ἐμὴν
 ὄραν οὐκ ἀπολεῖς οὐδ' ἀπολήψει.

ΓΡΑΤΣ Α.

925 ὄδ' ὀπόσα βούλει καὶ παράκρυθ' ὥσπερ γαλῆ·
 οὐδέεις γὰρ ὡς σὲ πρότερον εἶσιν ἀντ' ἐμοῦ.

ΝΕΑΝΙΣ.

οὔκουν ἐπ' ἐκφορὰν γε! καινόν γ', ὃ σαπρά.

915. ἱκετεύομαι] medium inauditum; GHermann ἱκετεύομεν (ut Soph. Oed. C. 241).

920. κἄν Blaydes] καὶ R. Cf. Av. 671. || λάβδα] λάμβδα R.

921. ὑφαρπάσαις Scaliger] -σαιο R.

923. ἀπολήψει] ὕπ. Blaydes.

925. εἶσιν Elmsley] εἴσειο' R. Cf. vs. 933 etc.

926. Adolescentulae totum dedit vVelsen; in R ante καινόν est signum personae mutatae. Quicquid autem de his versibus inter Vetulam et Puellam distribuendis statuitur, — nam ambigunt editores, — id quidem certum est σαπράν anum dici a puella, non hanc ab illa (cf. vs. 884).

916—919. Nomen proprium ridicule in novam significationem detorquetur¹⁾, nam *Orthagoras* quem dicit puella est „τὸ <δεσμάτινον> αἰδοῖο”²⁾; hic „ἀπ' Ἰωνίας τρόπος” etiam in *Lysistrata* commemoratur³⁾. Ut *prurire*, sic κνησιᾶν dicitur etiam de iis quos amoris incitat stimulus. Quicquid κνίζει sive κνισμὸν ἐμποιοῖ⁴⁾ causa est τοῦ κνησιᾶν⁵⁾ sive studii τοῦ κνήν.

917. κατόναίο] *perfruaris*. Compositum etiam in *Amphiticionum* iureiurando occurrit: „μήτε τέκνων μήτε σπορῶν μήτε

„καρπῶν μήτε οὐσίας κατόνασθαι” etc.⁶⁾.

920. Eadem in *Ranis* respicitur res⁷⁾.

922. παίγνια] *deliciae, oblectamentum*; cf. supra μέλημα⁸⁾.

923. οὐδ' ἀπολήψει] *neque recuperabis, tuam facies*.

924 sq. *Tune aetatula vales? at lege valeo equidem! Proinde prospice*⁹⁾ *quantum lubet per rimas fenestrarum: nemo ad te prius veniet quam ad me.* — Post πρότερον etiam in *Ranis* additum est ἀντί¹⁰⁾.

926. οὔκουν ἐπ' ἐκφορὰν γε! certe non

¹⁾ Vid. ad *Vesp.* 84 et cf. *Plat. fr.* 174 (ad *Eq.* 634 sqq.). — ²⁾ Recte schol. — ³⁾ *Lys.* 108—110. — ⁴⁾ Cf. *Plut.* 973 sq. — ⁵⁾ Proprie *Plat. Gorg.* 494 e. — ⁶⁾ *Bull. de Corr. Hell.* XXVII p. 107. Locum amice mihi indicavit vHerwerden. — ⁷⁾ *Ran.* 1308. — ⁸⁾ *Vs.* 905. — ⁹⁾ Cf. vs. 884. — ¹⁰⁾ *Ran.* 76.

ΓΡΑΥΣ Α.

οὐ δῆτα.

ΝΕΑΝΙΣ.

τί γὰρ ἂν γραῖ καινά τις λέγοι;

ΓΡΑΥΣ Α.

οὐ τοῦμόν ὀδυνήσει σε γῆρας.

ΝΕΑΝΙΣ.

ἀλλὰ τί;

ἢ ἔγχουσα μᾶλλον καὶ τὸ σὸν ψιμύθιον;

ΓΡΑΥΣ Α.

930 τί μοι διαλέγει;

ΝΕΑΝΙΣ.

σὺ δὲ τί διακύνπτεις;

ΓΡΑΥΣ Α.

ἐγώ;

ἔδω πρὸς ἐμαυτὴν Ἐπιγένοι τῷ ἐμῷ φίλῳ.

ΝΕΑΝΙΣ.

σοὶ γὰρ φίλος τις ἐστὶν ἄλλος ἢ Γέρας;

929 sq. Ante Bentleium Vetulae erant versus 929 (sine signo interrogandi) et verba „σὺ δὲ τί διακύνπτεις;”, cetera Puellae. In R ante vs. 929 est paragraphus.

930. διακύνπτεις] δαι κύνπτεις Meineke.

ad prosequendas exequias! retorquet puella¹⁾. Similem iocum vocabulum ἰκφορά praebet in Pluto²⁾. Qui Pluti locus scholiastam permovit ut nostrum perperam sic intellegeret: *certe non ad dona efferenda.*

— καινόν γε] *novum sane hoc est tibi.* Plane inexpectatum nunc audis. Item apud Platonem ad Adimantum „*nostisne δε λαμπρὸς ἔσται ἀφ' ἑππων;*” rogantem Socrates: „*ἀφ' ἑππων; καινόν γε τοῦτο*”³⁾.

927. *Verum* esse quod dicat puella negat anus irata. *Novum* esse negare eam puella fingit.

929. *Quid igitur? istane anchusa*⁴⁾ *et cerussa*⁵⁾.

930. διακύνπτεις] mente supple: διὰ τῆς θυρίδος⁶⁾. Etiam παρακύνπτεις dicere poterat, ut septimo versu ante, sed et fortius est δια-, non enim per rimam et veluti clanculum sed aperte per fenestram prospicere significat, et imitatur verbum quo usa est vetula⁷⁾ διαλίγασθαι.

931. Adspexit vetula *Epigenem* quendam iuvenem appropinquantem. Quem propter formam tunc temporis celebratum fuisse, ut olim Demum vel Alcibiadem, fortasse hic locus testatur.

932. *Geres*⁸⁾ et ob nominis sonum —

¹⁾ De particulis οὐκουν... γε vid. ad Plut. 342. — ²⁾ Plut. 1008, ubi vid. Lysiae quae excipiti verba. — ³⁾ Plat. Rep. 328 a. — ⁴⁾ Vid. ad Lys. 47 sq. — ⁵⁾ Vid. ad Plut. 1064. — ⁶⁾ Redit compositum Pac. 78 Thesm. 644. — ⁷⁾ Vs. 890. — ⁸⁾ Nomen etiam Ach. 605 occurrit.

ΓΡΑΥΣ Α.

δείξει γε καὶ σοί, τάχα γὰρ εἶσιν ὡς ἐμέ·
ὁδὶ γὰρ αὐτός ἐστιν.

NEANIS.

οὐ σοῦ γ', ὃ ὄλεθρε,

935 δεόμενος οὐδέν!

ΓΡΑΥΣ Α.

νῆ Δί'!

NEANIS.

ὃ φθίνυλλα σύ,

δείξει τάχ' αὐτός, ὡς ἔγωγ' ἀπέρχομαι.

(Recedit a fenestra.)

ΓΡΑΥΣ Α.

καὶ ἔγωγ', ἵνα γυνῶς ὡς πολὺ σοῦ μεῖζον φρονῶ.

(A dextra prodit Epigenes invenis coronatus facemque tenens.)

933. δείξει Ald.] δόξει R.

935. Sic distribuit vVelsen; in R ante ὃ non est signum personae mutatae, vs. 935^b sq. (νῆ — ἀπέρχομαι) totos Puellae dat Ald., solum 936 alii. In unus ore vocem φθίνυλλαν minus aptam arbitrator.

937. Chori canticum post hunc versum intercidisse suspicatur Blaydes, equidem nihil desidero.

Senecio — commemoratur, et aliam fortasse ob causam. Fortasse, inquam, nam vel sola haec sufficit. Sed si recte supra suspicatus sum torvum hunc fuisse philosophum ¹⁾, conferre licet Antisthenis cynici in convivio Xenophonteo verba, qui paupertatis commoda laudans „ἦν δέ ποτε” ait „καὶ ἀφροδιάσαι τὸ σῶμά μου δεηθῆ, οὕτω μοι τὸ παρὸν ἀρκεῖ, ὥστε αἰς ἂν προσείθω, ὑπερασπάζονται με, διὰ τὸ μηδένα ἄλλον αὐταῖς ἐθέλειν προσίνααι” ²⁾.

933. Verbi δείξει essetne subiectum Ἐπιγένης, an αὐτὸ τὸ ἔργον, ut alibi saepe ³⁾,

dubitari posset ⁴⁾, nisi quarto versu iteratum verbum rem conficeret.

934. ὁδὶ γὰρ αὐτός ἐστιν] item mox: ἀλλ' οὐτοσί γὰρ αὐτός ⁵⁾ et alibi: ὁδὶ δὲ καὶ αὐτός ⁶⁾.

— σοῦ γ', ὃ ὄλεθρε] item σοί γ', ὃ ὄλεθρε in Thesmophoriazasis ⁷⁾.

935. δεόμενος οὐδέν] item in Lysistrata: οὐ γὰρ δεόμενος οὐδὲν ἐκκαλῆς ἐμέ. — ἐγὼ οὐ δεόμενος; ⁸⁾.

— ὃ φθίνυλλα] vox ludice ficta *tabe correptam* significat. Cf. nomina propria Κριτυλλα ⁹⁾ Ξίνυλλα ¹⁰⁾ alia.

¹⁾ Vid. vs. 848. — ²⁾ Xen. Conv. 4 § 38; cf. Mem. I 3 § 14. — ³⁾ Vid. ad Ran. 1261. — ⁴⁾ Ut Soph. Oed. R. 1294. — ⁵⁾ Vs. 951. — ⁶⁾ Vid. ad Vesp. 1360. — ⁷⁾ Thesm. 860. — ⁸⁾ Lys. 875 sq. — ⁹⁾ Thesm. 898. — ¹⁰⁾ Thesm. 633.

SCENA DECIMA OCTAVA.

Anus, Epigenes.

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

(cantans, secum:)

940 εἴθ' ἐξῆν παρὰ τῆ νῆα καθεύδειν,
καὶ μὴ ἔδει πρότερον διασποδῆσαι
ἀνάσιμον ἢ πρεσβυτέραν.
οὐ γὰρ ἀνασχετὸν τοῦτό γ' ἔλευθέρω.

ΓΡΑΥΣ Α.

(item cantans, secum:)

οὐμῶζων ἄρα, νῆ Δία, σποδῆσεις.
οὐ γὰρ τάπι Χαριξένης τάδ' ἐστίν.
κατὰ τὸν νόμον ταῦτα ποιεῖν
945 ἐστὶ δίκαιον, εἰ δημοκρατούμεθα. —
ἀλλ' εἴμι τηρήσουσ' ὅ τι καὶ δράσει ποτέ.
(A fenestra sua in domus interiora recedit.)

938 sqq. *Epigenes* collato vs. 931 dixi qui νέος vocari solet; in R „νέος τις” praescriptum est h. l., item δ νέος vs. 949, 952, 994, et in schol. vs. 1045, 1076.

939. μὴ (σ)δει Elmsley] μὴ δὲν R.

940. πρεσβυτέραν Bothe] -τερον R.

946. δράσει Brunck] -σεις R, -σοι Γ.

939 et 942. Nunc quoque verbum σποδῆν transfertur ¹⁾).

942. οὐμῶζων ἄρα ... σποδῆσεις] irata vetula ergo non libens sed vi coactus opus istud perages. Alibi participium κλάων sic usurpatur ²⁾, nec non conferendus est adiectivi πικροῦ in minis usus ³⁾.

943. *Charixenam* quam dicat nescimus ⁴⁾, nam nihil prodest scholion „εὐθήθης καὶ μωρὰ ἢ X.” Id apparet „τὰ ἐπι Χαριξένης” in proverbio fuisse, quo etiam Cratinum et Theopompum fuisse usos ⁵⁾, videntur autem res obsoletae et

cascae eo fuisse indicatae. Pronominis τὰδε usus idem est e. g. in verbis Cyclopi Euripidei: „τί βακχιάζει; οὐχὶ Διώνυσος τὰδε” ⁶⁾.

945. εἰ δημοκρατούμεθα] i. e. εἴπερ ἴσθιν δημοκρατία vel: εἴπερ τοῦ δήμου ἴσθι τὸ κράτος. Ludere admodum hoc quoque oratorum verbulum novo rerum statui adaptatur ⁷⁾; iuvenis autem suo iure mox exclamaverit illud: ὃ δημοκρατία, ποῖ προσιβῆς ἡμᾶς ποτε! ⁸⁾.

946. ὅ τι καὶ δράσει ποτέ] quid tandem ⁹⁾ sit facturus.

¹⁾ Cf. vs. 907 et Thesm. 492. — ²⁾ Vid. Ach. 822. — ³⁾ Vid. ad Av. 1045. —

⁴⁾ Fictum esse nomen suspicatur Crusius collatis Πασίχαρις similibus. — ⁵⁾ Cratin. fr. 146 Theopomp. 50. — ⁶⁾ Eur. Cycl. 204; vid. etiam Eriph. fr. 6 et ad Ran. 421. — ⁷⁾ Cf. vs. 472 et vid. ad Ach. 642. — ⁸⁾ Av. 1570. — ⁹⁾ Vid. ad Eq. 342 Nub. 840.

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

εἶθ', ὦ θεοί, λάβοιμι τὴν καλὴν μόνην,
ἔφ' ἦν πεπωκὼς ἔρχομαι πάλαι ποθῶν.

(Denuo e fenestra prospicit puella.)

SCENA UNDEVIGESIMA.

Epigenes, Puella.

NEANIS.

(secum:)

950 ἐξηπάτηκα τὸ κατάρατον γράδιον·
φροῦδη γὰρ ἔστιν, οἰομένη μ' ἔνδον μενεῖν.

(Adspicit iuvenem.)

ἀλλ' οὔτοσι γὰρ αὐτός, οἷ ἐμηνήμεθα.

Stropha I (vs. 951—959).

δεῦρο δῆ! δεῦρο δῆ,

φίλον ἐμόν! δεῦρό μοι

πρόσελθε καὶ ξύνευνος

τὴν εὐφρόνην

ὅπως τήνδ' ἔσει!

πάνυ γὰρ δεινός τις ἔρωσ με δονεῖ

947. ἄλλος ἀνὴρ ante hunc versum habet R et ὁ νίος ante vs. 949 (cuius erroris causa fuit νε(α vel -ανίς) male intellectum).

949. ἐξηπάτηκα Blaydes] -σα B. Cf. Vesp. 992 Ran. 1404.

950. μενεῖν] μένειν R.

951. Recte R ἡ νέα (nisi quod etiam versus 949 sq. huic erant tribuendi); Vetulae dabat Brunck. || (ε)μενήμεθα Brunck] μεμν. B.

953. ξύνευνος Bothe] ξύνευνός μοι R. || τήνδ' supplevit GHermann.

954. δεινός] supplevit Dindorf; aliquid deesse docent numeri, adiectivum desiderari, adverbium πάνυ. || με] si deleatur, respondeant numeri versus antistrophici. Sed nimis incerta est illius loci lectio.

947. Utinam solam domi inveniam formosam illam puellam!

952. φίλον ἐμόν] etiam iuvenis infra saepius utitur genere neutro puellam alloquens ¹⁾. Cuiusmodi locis si substantivum

aliquid adderetur, *deminutivum* id foret. Conferri possunt etiam Homericum θάλος ²⁾ et similia.

953. ὅπως] frequens haec ellipsis ³⁾.

954. δονεῖ] quassat ⁴⁾.

¹⁾ Vs. 963, 970, 1046. — ²⁾ Hom. X 87 etc. — ³⁾ Vid. ad Nub. 489. — ⁴⁾ Doortritt. Vid. ad Av. 1183.

955 τῶνδε τῶν σῶν βοστρύχων,
 ἄτοπος δ' ἔγκνεται μοί τις πόθος,
 ὃς μ' ἔχει διακναίσας.
 μέθες, ἰκνοῦμαί σ', Ἔρωσ,
 καὶ ποίησον τόνδ' ἐς εὐνήν τὴν ἐμὴν ἰκέσθαι!

EPIIGENΗΣ.

Antistrophe I (vs. 960—968).

960 δεῦρο δὴ! δεῦρο δὴ!
 καὶ σύ μοι καταδραμοῦ-
 σα τὴν θύραν ἄνοιξον
 τήνδ'. εἰ δὲ μή,
 πεσὼν κείσομαι.
 φίλον, ἐν τῷ σῷ βούλομαι
 κόλπῳ πληκτίζεσθαι
 965 μετὰ τῆς σῆς πνυγῆς. Κύπρι, τί μ'
 ἐκμαίνεις ἐπὶ ταύτῃ;
 μέθες, ἰκνοῦμαί σ', Ἔρωσ,
 καὶ ποίησον τήνδ' ἐς εὐνήν τὴν ἐμὴν ἰκέσθαι!

956. ἄτοπος δὲ μοῦγκνεται πόθος Blaydes.

957. *μ' ἔχει διακναίσας] με διακναίσας ἔχει R.

963. *πεσὼν] καταπεσὼν R. Cf. comment.

964. Corrupta et obscura; vVelsen φίλον γὰρ ἐν τῷ σῷ μοῦστιν κόλπῳ κτέ.

956. ἔγκνεται μοί] *incubuit mihi*.957. ἔχει διακναίσας] *solicitum habet* ¹⁾.

962. πεσὼν κείσομαι] *abiectus iacebo*, utpote desperans. Formularis haec est locutio, qua etiam pastor Theocriteus utitur, qui κωμάσων ποτὶ τὰν Ἀμαρυλίδα postquam frustra diu vocavit puellam, ultima haec clamitat: οὐκίτ' ἀείδω, | κνισοῦμαι δὲ πεσὼν, καὶ τοὶ λύκοι ἑδὲ μ' ἴδονται" ²⁾. Et saepius in carminibus παρακλαυσιθύροις; ³⁾ talia redeunt ⁴⁾. Cum

toto carmine conferantur preces Phaedromi iuvenis apud Plautum: *pressuli, heus pressuli, vos saluto lubens, | vos amo, vos volo, vos peto atque obsecro, | gerite amanti mihi morem amoenissimi, ... | sus-sulite, obsecro et mittite istanc foras, | quae mihi misero amanti exhibet sanguinem* ⁵⁾.

964. πληκτίζεσθαι] proprie *pugilare* ⁶⁾, hinc de amoris proeliis et ὑβρίσμοσι dicitur ⁷⁾.

¹⁾ Vid. ad Av. 1082 et ad Ran. 1228. — ²⁾ Theocrit. III 52 sq.; praeterea cf. Nub. 126. — ³⁾ Quo adiectivo Plutarchus utitur Mor. 753 a. — ⁴⁾ Vid. Hor. Carm. III 10, 3 Propert. I 16, 17 sq. Tibull. I 2, 9 sq. — ⁵⁾ Plaut. Cure. I 2, 60 sqq. — ⁶⁾ Hom. *Φ* 499; sic διαπληκτίζεσθαι apud Plutarchum saepius (Sull. 2 Timol. 14 Lucull. 31 Anach. 11). — ⁷⁾ Cf. Nub. 1070 et Herod. Mimiamb. V 29.

NEANIS.

Stropha II (vs. 969—972).

- καὶ ταῦτα μέντοι μετρίως πρὸς τὴν ἐμὴν ἀνάγκην
 970 εἰρημέν' ἔστω, σὺ δέ μοι, φίλτατον, ὃ ἱκετεύω,
 ἀνελθε κάσπάζου με!
 διὰ τοι σὲ πόνους ἔχω.

EPIGENΗΣ.

Antistropha II (vs. 973—975).

- ὃ χρυσοδαίδαλτον ἐμὸν μέλημα, Κύπριδος ἔρνος,
 μέλιττα Μούσης, Χαρίτων θρέμμα, Τρυφῆς ἄγαλμα,
 ἄνοιξον! ἀσπάζου με!
 975 διὰ τοι σὲ πόνους ἔχω.

(Puella a fenestra recedit, ut descendat ad ianuam reserandam. —
 Ex ostio vicino prodit a nus.)

SCENA VIGESIMA.

Epigenes, Anus.

ΓΡΑΤΣ Α.

οὔτος, τί κόπτεις; μῶν ἐμὲ ζητεῖς;

EPIGENΗΣ.

πόθεν;

969—972. Puellae tribuit GHermann; in R continuantur Iuveni.

969. μέντοι R] μὲν μοι Γ.

970. ἔστω Cobet] ἐστίν B.

971. ἀνελθε κάσπάζου vVelsen] ἄνοιξον ἀσπάζου (ut vs. 975) R, ἀρηξον à GHermann (item vs. 975). || με B] τε R.

973. θρέμμα Γ] θρόμμα R Suid. || ἄγαλμα Blaydes] πρόσωπον R. Cf. Nub. 995.

972 sq. Similia sunt Ibyci verba apud Athenaeum servata: „Εὐρύσατε, γλαυκίων Χαρίτων θάλος, | *** καλλικόμων μελίδημα, σὲ μὲν Κυπρίδς | & τ' ἀγανοβλέφαρος Πειθῶ ἰσοδόμοισιν ἐν ἄνθει θρέψαν”¹⁾. — Vocem μέλημα noster etiam supra usurpavit²⁾, θρέμμα autem poetica item vox in Lysistrata redit³⁾; denique τρυφῆς ἄγαλμα si recte e coniectura scribitur⁴⁾, conferen-

dum est quod in Nubibus dicitur: τὸ ἄγαλμα τῆς αἰδοῦς⁵⁾.

975. Dignus qui conferatur est Lysistratae locus, ubi Myrrhina postquam ex edito loco cum viro foris eam opperiente quaedam confabulata est, in aedium interiora recedit, ut ostio reserato mox ad eum perveniat⁶⁾.

976 sq. *Heus tu* 7), *quid pulsas?* ...

¹⁾ Athen. 564 f. — ²⁾ Vs. 905. — ³⁾ Lys. 369, ubi vid. — ⁴⁾ Vid. annot. crit. — ⁵⁾ Nub. 995. — ⁶⁾ Lys. 884—889. — ⁷⁾ Vid. ad Vesp. 1.

ΓΡΑΤΣ Α.

καὶ τὴν θύραν γ' ἤρατες.

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

ἀποθάνοιμ' ἄρα!

ΓΡΑΤΣ Α.

τοῦ δαὶ δεόμενος δᾷδ' ἔχων ἐλήλυθας;

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

Ἀναφλάστιον ζητῶν τιν' ἄνθρωπον.

ΓΡΑΤΣ Α.

τίνα;

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

980 οὐ τὸν Σεβίνον, ὃν σὺ προσδοκᾷς ἴσως.

ΓΡΑΤΣ Α.

νῆ τὴν Ἀφροδίτην, ἣν τε βούλη γ', ἣν τε μή....

(Amplecti eum conatur.)

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

ἀλλ' οὐχὶ νυνὶ τὰς ὑπερεξηκοντέτεϊς

979. Ἀναφλάστιον Blaydos] -φλύ- R. Cf. Ran. 427.

980. Σεβίνον Bentley e Ran. 427] σε βινούνηδ' R, σε κινούνηδ' Γ (vid. ad Nub. 1102). Dobree praeterea subiunctum mavult γ'. || προσδοκᾷς] προσεδόκας Cobet, quod melius placeret si antecederet: qui *si in ego rogas?*

atque adeo ¹⁾ arietabas ²⁾ ianuam! Fingit hoc anus; nam tacitus expectabat iuvenis dum puella furtim sibi recluderet ianuam. Itaque *unde hoc habes?* ³⁾ ille stupens et mox: *moriar si verum sit!* ⁴⁾

979 sq. Idem in Ranis est iocus ⁵⁾.

981. Infra redeunt haec verba, sed... pro Venere ibi est Hecate ⁶⁾. Gestu autem perficitur sententia ⁷⁾.

982—984. Verbis forensibus festive admodum utitur iuvenis. „Non maiores... natu nobis sunt mandatae sed minores;

ultra viginti nihil valemus” ⁸⁾. Conferenda autem sunt quae in opere de Rep. Ath. de quadraginta viris iuri dicundo sunt scripta; qui „olim triginta erant, sed post annum 403 quadraginta sunt facti; καὶ τὰ μὲν μίχρι δέκα δραχμῶν ἀδοτελεῖς εἰσι κρῖναι, τὰ δὲ ἄπρη τοῦτο τὸ τίμημα τοῖς δαιτηταῖς παραδίδουσι.” Et mox de diaeteticis: „εἰσάγουσιν εἰς τὸ δικαστήριον τὰς μὲν ἐντὸς χιλίων εἰς ἑνα καὶ διακοσίους, τὰς δὲ ἄπρη χιλίας εἰς ἑνα καὶ τετρακοσίους” ⁹⁾. Ad „εἰκοσιαν” supplendum igitur esset

¹⁾ Vid. ad Ran. 49. — ²⁾ Vid. ad Nub. 1359. — ³⁾ Vid. ad Ran. 1455. — ⁴⁾ Vid. ad Ran. 177. — ⁵⁾ Ran. 427. — ⁶⁾ Vs. 1097; praeterea vid. Lys. 1036. — ⁷⁾ Item Vesp. 1443 Pac. 109. — ⁸⁾ Etiam aptior huic verborum lusui est nostra lingua quam graeca: „boven de zestig” et „onder de twintig”. — ⁹⁾ [Aristot.] Rep. Ath. 53.

εἰσάγομεν, ἀλλ' εἰσαῦθις ἀναβεβλήμεθα.
τὰς ἐντὸς εἴκοσιν γὰρ ἐκδικάζομεν.

ΓΡΑΤΣ Α.

985 ἐπὶ τῆς προτέρας ἀρχῆς γε ταῦτ' ἦν, ὃ γλύκων
νυνὶ δὲ πρῶτον εἰσάγειν ἡμᾶς δοκεῖ.

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

τῷ βουλομένῳ γε, — κατὰ τὸν ἐν πεττοῖς νόμον.

ΓΡΑΤΣ Α.

ἀλλ' οὐδὲ δειπνεῖς κατὰ τὸν ἐν πεττοῖς νόμον.

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

οὐκ οἶδ' ὅ τι λέγεις, τῆνδεδὲ μοι κρουστέον.

(Ad puellae domum accedit.)

ΓΡΑΤΣ Α.

(se ei opponens:)

990 ὅταν γε κρούσης τὴν ἐμὴν πρῶτον θύραν.

987. πεττοῖς B] πετοῖς Γ, παιτοῖς R, item vs. 988, quae in scholio explicatur scilicet lectio (vid. comment.).

988. Om. Γ' propter τὸ ὁμοιοτέλευτον. || οὐδὲ δειπνεῖς] οὐδ' ἐδειπνεῖς Bentley.

„δραχμῶν”, si seria agerentur; sed *vicenarius* numerus ioco soli aptus est, solis autem iudiciis τὸ ἐκδικάζειν ¹⁾. Aptissimum vero et tribunali et hisce rebus est verbum ambiguum *introducendῆ* sive εἰς τὸ δικαστήριον ²⁾ sive εἰς τὸ δωματίον, nec non verbum *ampliandῆ* ³⁾. A verbis „ἀλλ' οὐχὶ νυνὶ” iuvenis etiam infra incipit ⁴⁾.

985. ἐπὶ τῆς προτέρας ἀρχῆς] tunc cum virorum erat regimen, prius quam καταλύσαν αὐτοὺς αἱ γυναῖκες.

— ὃ γλύκων] irridentis potius quam *delenientis verbulum* ⁵⁾; nempe „ὡς γλυκὺς εἶ” vel „ὡς ἡδύς εἶ” id fere quod *εὐήθη* sive *ἄφρονα* significat ⁶⁾; τὴν γὰρ ἄφρονα ὑποκο-

ριζόμενοι οἱ Ἀθηναῖοι καλοῦσιν εὐήθειαν ⁷⁾.

987. Dieterium, quo *calculis* ludentes utuntur ⁸⁾, ad *amoris* ludos transfert iuvenis. Perabsurde autem homo nescio quis, non agnito errore librariorum *AI* pro *E h. l.* ut passim scribentium, Herodoti autem importunissimo tempore recordatus, de lege quadam „ἐν Παιτοῖς” valenti iuvenem loqui perhibuit; „Thraciae enim gentis hoc esse nomen ⁹⁾, nunc autem a verbo *παιειν* iocose repeti.” — Sic igitur qui comicum legerent fuerunt olim!

989 sq. Verbis ambiguis utuntur κρούειν ¹⁰⁾ et θύρα ¹¹⁾.

989. τῆνδεδὲ] ianuam domus puellae ¹²⁾.

¹⁾ Eq. 50 Lys. XVII § 5 [Xen.] Rep. Ath. 3 § 2. — ²⁾ Vid. Nub. 782 etc. — ³⁾ Vid. Nub. 1139. — ⁴⁾ Vs. 991; cf. Ach. 1213 Plut. 840, 993. — ⁵⁾ Cf. nostrum *lievert*. — ⁶⁾ Cf. Plat. Hipp. Mai. 288δ Gorg. 491e Rep. 337d etc., Ruhnck. ad Tim. s. v. ἡδύς, Peppler Com. Terminations p. 33, et vid. ad Ran. 200. — ⁷⁾ Plat. Rep. 400e. — ⁸⁾ Nos fere: „*vrjheid dlijheid!*” vel: „*wij spelen voor ons plezier!*” — ⁹⁾ Herodot. VII 110. — ¹⁰⁾ Vid. ad Lys. 1032. — ¹¹⁾ Cf. vs. 316 sq. et Lys. 1163 sq. — ¹²⁾ Vid. ad Ach. 331 et de inserto δὲ ad Ran. 965.

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

ἀλλ' οὐχὶ νυνὶ κρησέραν αἰτούμεθα.

ΓΡΑΥΣ Α.

οἶδ' ὅτι φιλεῖς με' νῦν δὲ θανμάξεις, ὅτι
θύρασί μ' ἤθρες. ἀλλὰ πρόσαγε τὸ στόμα.

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

ἀλλ', ὦ μέλ', ὀρωδῶ τὸν ἐραστὴν σου.

ΓΡΑΥΣ Α.

τίνα;

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

995 τὸν τῶν γραφῶν ἄριστον.

ΓΡΑΥΣ Α.

οὗτος δ' ἔστι τίς;

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

ὅς τοῖς νεκροῖσι ζωγραφεῖ τὰς ληκύθους.
ἀλλ' ἄπιθ', ὅπως σε μὴ θύρασιν ὄψεται.

ΓΡΑΥΣ Α.

οἶδ', οἶδ' ὅ τι βούλει.

992. *φιλεῖς με] φιλοῦμαι R.

997. σε μὴ θύρασιν Halbertsma] μὴ σ' ἐπὶ θύρασιν R, male omisso articulo. Cf. v. 1. Lys. 353.

991. *At nunc cribrum non requirimus, oδδὲν δέουμεθα κρησέρας. Erat κρησέρα cribrum pollinarium, et κρησεῖται sive cribrati dicebantur ranes qui huius ope parabantur* ¹⁾. Tertium comparationis estne τὸ τετραμένον ²⁾, ut in nostri versiculo: ὡσπερ αἰρόπινον (i. e. ὡσπερ κόσκινον) τέτραται ³⁾? Sed de dolio quam de homine illa verba dicta fuisse multo est similis vero, neque nostro loco satis apte *cribrata* vocetur muliercula, quae ὑπὸ μυριῶν διεσπικωμένη ⁴⁾ sit.

Quae cum ita sint, suspicor vetulae *faciem ἐνετριμμένην* hac voce contemtim significari ⁵⁾.

994. ὦ μέλι] etiam ad mulieres hoc dicitur ⁶⁾.

996. Idem valent Bdelycleonis ad patrem verba: ποθεῖν ἡρᾶν τ' ἰοικας ὠραίας σοφοῦ ⁷⁾, vel Carionis ad senem rusticum: ἐν τῇ σορῇ νυνὶ λαχὸν τὸ γράμμα σου δικάζει ⁸⁾.

998. οἶδ', οἶδ' ὅ τι βούλει] item alibi, οἶδ', οἶδα τὸν νοῦν ⁹⁾.

¹⁾ Cf. Poll. VI 74 X 114 Diphil. fr. 26. — ²⁾ Sic Bothe. — ³⁾ Fr. 480. — ⁴⁾ Plut. vs. 1082 sq. — ⁵⁾ Cf. vs. 730—732 et nostrum: *een gezicht als een janhagelran.* —

⁶⁾ Vid. ad Lys. 56. — ⁷⁾ Vesp. 1365. — ⁸⁾ Plut. 277; cf. etiam Lys. 372. — ⁹⁾ Vid. Plut. 1080.

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

καὶ γὰρ ἐγὼ σέ, νῆ Δία.

ΓΡΑΤΣ Α.

1000 μὰ τὴν Ἀφροδίτην, ἣ μ' ἔλαχε κληρουμένη,
μὴ ἐγὼ σ' ἀφήσω.

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

παραφρονεῖς, ὧ γράδιον.

ΓΡΑΤΣ Α.

ληρεῖς. ἐγὼ δ' ἄξω σ' ἐπὶ τὰμὰ στρώματα.

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

τί δῆτα κρεάγρας τοῖς κάδοις ὠνούμεθα,
ἐξὸν καθέντα γράδιον τοιουτονὶ
ἐκ τῶν φρεάτων τοὺς κάδους ξυλλαμβάνειν;

ΓΡΑΤΣ Α.

1005 μὴ σκῶπτέ μ', ὧ τᾶν, ἀλλ' ἔπου δεῦρ' ὡς ἐμέ.

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

ἀλλ' οὐκ ἀνάγκη μοὶ ἔστιν, εἰ μὴ τῶν ἐμῶν

998. ἐγὼ σέ] ἔγωγε schol.; hinc Elmsley καὶ σ' ἔγωγε.

1002. ὠνούμεθα Cobet] ὠνοίμεθ' ἔν R.

1003. καθέντα] -ντας Meineke.

1005. τᾶν Bentley] τάλαν R. Cf. vs. 609.

1006. οὐκ Γ] οὐδ' R. || εἰ μὴ] ἡμὴ B. || ἐμῶν] ἐτῶν Tyrwhitt (cf. Plat. 1083), ingeniosius quam probabilius; nam parum perspicuus sic nascitur iocus.

999. ἣ μ' ἔλαχε κληρουμένη] saepius hac locutione utitur Plato ¹⁾; cf. etiam trimeter trag. adesp.: ὧ δαίμων θε μ' εἰ-ληχας, ὡς πονηρὸς εἶ.

1000. μὴ... ἀφήσω] saepius indicativo praemittitur μὴ in iuramentis ²⁾.

1002—1004. Quibusvis uncis tenaciorum ait vetulam, verbis usus admodum udicris et fere absurdis ³⁾. In voce κρεάγρα posterior pars sola suam vim servavit ⁴⁾; κάδοι: autem nunc dicuntur

haustra quibus e puteo ducitur aqua. Quod in puteis profundioribus ope ἰμο-νίας ⁵⁾ fiebat.

1005. μὴ σκῶπτέ μ', ὧ τᾶν] iisdem verbis in Nubibus utitur Amyntas ⁶⁾.

1006 sq. Parum probabilis videtur Boeckhii opinio, εἰσφορὰν aliquam dici ⁷⁾. Nisi fallor, verba sic fere sunt interpretanda: *tibi addictum me ais? solvistine* ⁸⁾ igitur quod de re adiudicata debetur aerario publico? — Satis credibile

¹⁾ Plat. Rep. 617 e Phaedon. 107 d. — ²⁾ Vid. ad Ran. 508. — ³⁾ Vid. ad Av. 1112. — ⁴⁾ Cf. Eq. 772 (Vesp. 1155). — ⁵⁾ Ran. 1297 Herod. Mimiamb. V 11 alibi. — ⁶⁾ Nub. 1267; vid. etiam infra vs. 1074. — ⁷⁾ Cf. Boeckh Staatsh. I³ p. 606. — ⁸⁾ Vid. ad Nub. 246.

τὴν πεντακοσιοστὴν κατέθηκας τῇ πόλει.

ΓΡΑΥΣ Α.

νῆ τὴν Ἀφροδίτην, δεῖ γε μέντοι σ', ὡς ἐγὼ
τοῖς τηλικούτοις ξυγκαθεύδουσ' ἦδομαι.

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

1010

ἐγὼ δὲ ταῖς γε τηλικαύταις ἄχθομαι,
κοῦκ ἂν πιθολίμην οὐδέποτ'.

ΓΡΑΥΣ Α.

ἀλλά, νῆ Δία,

ἀναγκάσει τουτί σε.

(Ostendit chartam.)

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

τοῦτο δ' ἔστι τί;

ΓΡΑΥΣ Α.

ψήφισμα, καθ' ὃ σε δεῖ βαδίζειν ὡς ἐμέ.

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

λέγ' αὐτό, τί ποτε καὶ ἔστι.

ΓΡΑΥΣ Α.

καὶ δὴ σοι λέγω.

(Recitans:)

1015

„ἔδοξε ταῖς γυναιξίν, ἦν ἀνὴρ νέος
„νέας ἐπιθυμῆ, μὴ σποδεῖν αὐτὴν πρὶν ἂν
„τὴν γραῦν προκρούσῃ πρότερον. ἦν δὲ μὴ ἐθέλῃ

1008. σ'] om. R, supplevit Reisig; σε μέντοι γ' dederat Ald.

1011. οὐδέποτ'. ἀλλά] Elmsley οὐδέποτέ γε. Vid. ad Thesm. 926.

1017. πρότερον vHerwerden] πρῶτον R. Vid. vs. sq. || ἐθέλῃ] θείλῃ R; vid. ad Vesp. 493.

videtur brevi ante — nam novam aliquam rem tangi quivis suspicetur — populum iussisse ut bonorum quae in aliam manum transirent aliquid penderetur aerario.

1012. τουτί] ostentat βιβλίον ¹⁾ in quo novum psephisma est exscriptum ²⁾.

1014. τί ποτε καὶ ἔστι] (ut sciam) quid tandem ³⁾ sit istud.

1016—1021. Nunc quoque transferuntur verba σποδεῖν ⁴⁾ et κρούειν ⁵⁾, ludere autem in novum sensum detorqueatur nomen proprium e mythologia cognitum ⁶⁾.

¹⁾ De huiuscemodi locis vid. ad Ach. 331. — ²⁾ Cf. Av. 1024. — ³⁾ Vid. ad Eq. 342 Nub. 340. — ⁴⁾ Vid. ad Thesm. 492. — ⁵⁾ Vid. ad Lys. 1032. — ⁶⁾ Vid. ad Vesp. 84.

1020 „ταύτην προκορούειν, ἀλλ' ἐπιθυμῆ τῆς νέας,
 „ταῖς πρεσβυτέραις γυναιξίν ἔστω τὸν νέον
 „ἔλκειν ἀνατεῖ, λαβομένηαι τοῦ παττάλου.“

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

οἴμοι· Προκορούστης τήμερον γενήσομαι.

ΓΡΑΥΣ Α.

τοῖς γὰρ νόμοις τοῖς ἡμετέροισι πειστέον.

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

τί δ', ἦν ἀφαιρηταί μ' ἀνὴρ τῶν δημοτῶν
 ἢ τῶν φίλων ἐλθῶν τις;

ΓΡΑΥΣ Α.

1025 ὄπῃ μὲδιμνόν ἐστ' ἀνὴρ οὐδεὶς ἔτι.
 ἀλλ' οὐ κύριος

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

ἐξωμοσία δ' οὐκ ἔστιν;

ΓΡΑΥΣ Α.

οὐ γὰρ δεῖ στροφῶν.

1018. Del. Mehler. || ταύτην vVelsen] πρότερον R (e vs. 1017).

1020. λαβομένηαι Blaydes] -νας R.

1026. στροφῶν B] στροφῆς R. Cf. Plut. 1154 Ran. 775.

1018. Abesse poterat, sed agnoscimus legum et decretorum dictionem ampliore quam concinniore.

1020. Cachinnis excitandis aptissima sunt priscum et grave illud ἀνατεῖ „se fraude”¹⁾ et scurrile vocabulum παττάλος²⁾ inter se iuncta. Etiam τύλος ita adhibebatur³⁾.

1023—1027. Tres causas iuvenis frustra interserit. „Praedem dabo!”⁴⁾ exclamat. Cui anus: „at nulli iam est viro unde vadimonium sistat, non enim sui

iuris sunt illi”, ut hactenus mulieres; nam „ἐπὶ τῆς προτέρας ἀρχῆς” ut eum anu loquamur „ὁ νόμος διαρρηθὴν ἐκόλυε γυναικὶ μὴ ἐξῆναι ἐνυβάλλειν πέρα μεδῖμου κριθῶν”⁵⁾. „Iurando igitur interposito causam soticam excusabo”. — „Apage ista!” respondet mulier: „nullae iam valent artes veteratariae”⁶⁾. Tandem: „At mercatorem me esse profitebor!”⁷⁾. Cui vetula: „tuο igitur malo profiteberis!”⁸⁾. Ne id quidem quicquam tibi proderit, nihil enim curamus priscam istam legem.

¹⁾ Aesch. Eum. 59 (76?) Soph. Ant. 485 Eur. Med. 1357 Plat. Leg. 871e, 917c, 935d. — ²⁾ Vid. ad Lys. 1118 sq. — ³⁾ Vid. Pherecrat. fr. 204 (cf. Kock ad Xenarch. 16). — ⁴⁾ Cf. vs. 1064 sq. — ⁵⁾ Cf. Isae. X § 10; recte scholion. Subsimilis est Vesp. 1354. — ⁶⁾ Vid. Plut. 1154. — ⁷⁾ Vid. Plut. 904 et ad Ach. 392. — ⁸⁾ Vid. ad Ach. 827.

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

ἀλλ' ἔμπορος εἶναι σκήψομαι.

ΓΡΑΤΣ Α.

κλάων γε σύ.

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

τί δῆτα χορή δοῶν;

ΓΡΑΤΣ Α.

δεῦρ' ἀκολουθεῖν ὡς ἐμέ.

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

καὶ ταῦτ' ἀνάγκη μοι ἐστί;

ΓΡΑΤΣ Α.

Διομήδεά γε.

1029—1033. Subsimile est Trygaei cum Mercurio in Pace colloquium: „ΤΡ. ὄν ἄρά με | ἄπασ' ἀνάγκη ἔστ' ἀποθανεῖν; ἘΡ. εἰ ἴσθ' ἔτι. | ΤΡ. εἰς χοιριδίων μοι νῦν δάνεισον πρεῖς δραχμάς | δαὶ γὰρ μνηθῆναι με πρὶν τεθνηῖναι”¹⁾. Quamquam Trygaeus illic suam ipsius mortem ante oculos habet, noster invenis ancillae letum instare ait.

1029. καὶ] indignantis particula²⁾.

— Διομήδεια] ferream aliquam necessitatem sic dici docet contextus, et apud Platonem redit locutio³⁾, in qua interpretanda diversas vias inibant grammatici. Nam ad *Diomedem Thracem* referebat Clearchus⁴⁾: huic lascivas fuisse filias, quibuscum rem habere coegerit hospites. Cui ita assentitur Römer⁵⁾ ut statuatur Aristophanem nostro loco respicere comoediam aliquam, in qua in ridiculum detorta esset prisca fabula quae erat de Thracis illius regis equa-

bus ἀνδροφάγοις. Fortasse sequeretur hunc virum doctum, si credibile videretur etiam Platonem philosophum ex eiusmodi fonte duxisse illam locutionem. Alii olim statuebant spectari *Tydeum* filium clarissimum; quem Lesches in parva Iliade finxit, cum rapto Palladio facinoris socio Ulixi fraudem pararet, vi ab hoc in castra Graecorum esse pulsus⁶⁾; ambas autem explicationes iunctas praebet Suidas. Sed gravissimo incommodo utraque premitur; nam, nisi forte scripserit quispiam „καὶ ταῦτ' ἀνάγκη; — ναὶ, Διομήδεια γί τις”, breve alpha finale vetat pro feminino adiectivi *Διομηδέου* hoc nomen haberi, sed femininum ipsius nominis proprii *Διομήδους* dicendum est; sic *Ἀδραστος* nomen peperit τὴν *Μόραστειαν*. Quae si probabiliter sunt disputata, sequitur ut fateamur nominis rationem hodie nos fugere.

¹⁾ Pac. 372—375. — ²⁾ Vid. ad Nub. 210. — ³⁾ Plat. Rep. 493 d. — ⁴⁾ Apud Hesych. s. v.; nunc sequitur schol. ad nostrum locum. — ⁵⁾ Abh. d. K. Bayer. Akad. 1904 p. 632. — ⁶⁾ Vid. Conon in Phot. Biblioth. 186 (p. 137 a 25 Bekk.), schol. Plat. l. l., Paroem. Bodl. 338, Zenob. III 8, Eustath. 822, 23, Serv. Verg. II 166. Diomedesne Ulixem an Ulixes Diomedem vi coegerit dubitatur: sequor Welckernum cum Wörnerio in Roscheri Lexico Mythologico s. v. *Palladion* III 1307—1309.

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

- 1030 ὑποστόρεσαι νυν πρῶτα τῆς ὀριγάνου,
καὶ κλήμαθ' ὑπόθου ξυγκλάσασα τέτταρα,
καὶ ταινίωσαι, καὶ παράθου τὰς ληϊούτους,
ὕδατός τε κατάθου τοῦστρακον πρὸ τῆς θύρας.

ΓΡΑΥΣ Α.

ἦ μὴν ἔτ' ὠνήσει σὺ καὶ στεφάνην ἐμοί!

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

- 1035 νῆ τὸν Δί', ἦνπερ ἦ γέ που τῶν κηρίων.
οἶμαι γὰρ ἔνδον διαπεσεισθαί σ' αὐτίκα.

(Ex aedibus suis proruit puella.)

1033. κατάθου] καθαροῦ Faber.

1034. στεφάνην] στέφανον Meineke.

1035. κηρίων R] κηρίων Γ, κειρίων Bentley (vid. Av. 816).

1030—1033. Ante omnia igitur anum iubet tale cubile parare quale ei conveniat θανάτω μέλημα οὐση. Oportet eam προσίθεσθαι, non enim κατακείσεται mox sed προκείσεται ¹⁾. Conferatur Timothei poetae dithyrambici versus „τεταμένον ὀρίγανα διὰ μυλοστρεφῆ” ²⁾, ubi suspicor de Adonide sermonem esse, ex cuius corpore ab apro mutilato ipsa medulla cum sanguine in herbas substratas profluxisse dicatur. *Taeniarum* mortuorum corporibus ornandis inservientium etiam in Lysistrata fit mentio ³⁾, τὸ ὕστρακον sive ἄρδάνιον commemoratur etiam apud Euripidem in Alceste ⁴⁾. *Quatuor κλήματα* supponi quod mos ferebat, — id quod e nostro loco discimus, — inde repetendum esse quod Mercurio hic numerus sacer erat, suspicati sunt viri docti ⁵⁾.

1034. *Mox aliter iudicabis*, vetula ait, et Venus φιλομμειδῆς καὶ ἐυστέφανος tibi videbor! *Erit* ⁶⁾ cum etiam ornamenta ultro mihi emas — gratum animum testantia, cum re expertus fueris ὅτι τὸ σοφὸν ἐν ταῖς πεπειραῖς ἐνεστιν.

1035 sq. *Coronam* ⁷⁾ *emam tibi? feralem scilicet! non enim vitalis es, sed statim dilapsuram* ⁸⁾ *arbitror*. — Subsimilis in Pluto est locus, ubi anicula ab amatore spreta: „ita contabui” voce flebili clamat „ut per anulum iam trahere me possis!” tum ridens Chremylus: „certe si incerniculi sis anulus” ⁹⁾.

1035. τῶν κηρίων] nisi *feralem* hoc adiectivum significat, quid dicat iuvenis non intellego. Alibi *cereum* valet, a voce κηρῶ ductum, sed quidni alterum adi. κήριον prisca vox κήρ pepererit? In ritu funebri obsoletis utique vocabulis suus est locus. Eodem tendunt Artemidori verba, quae contulit Blaydes: „in insomniis στέφανοι κήρινοι πᾶσι κακόν· μάλιστα δὲ νοσοῦσι, ἐπι καὶ τὸν θάνατον κήρα καλοῦσιν οἱ ποιηταί” ¹⁰⁾. „Corona, quae mortui capiti imponebatur, eum diis inferis consecrabat; itaque probe distinguenda est a coronis, floribus, taeniis, quibus amici et propinqui in honorem mortui eius lecticam funebrem ornabant” ¹¹⁾.

¹⁾ Cf. Av. 474 Lys. 611 sq. supra 537 sq. — ²⁾ Contulit vWilamowitz Timoth. fr. 24. — ³⁾ Lys. 603. — ⁴⁾ Eur. Alc. 98; cf. Poll. VIII 65. — ⁵⁾ Sic Voss; cf. Preller Myth. I⁴ p. 390 sq. — ⁶⁾ Vid. ad Plut. 608. — ⁷⁾ Cf. Eq. 968. — ⁸⁾ Cf. Eq. 695 Vesp. 1156. — ⁹⁾ Plut. 1036 sq. — ¹⁰⁾ Artemid. I 79. — ¹¹⁾ Hesselting De usu coronarum apud Graecos 1886 p. 40.

SCENA VIGESIMA PRIMA.

Erigenes, Anus, Puella.

NEANIS.

ποιῖ τοῦτον ἔλκεις;

ΓΡΑΤΣ Α.

εἰς ἔμαντιῆς εἰσάγω.

NEANIS.

1040

οὐ σωφρονοῦσά γ', οὐ γὰρ ἡλικίαν ἔχει
 παρὰ σοὶ καθεύδειν τηλικούτος ὢν· ἐπεὶ
 μήτηρ ἂν αὐτῷ μᾶλλον εἴης ἢ γυνή.
 ὥστ' εἰ καταστήσεσθε τοῦτον τὸν νόμον,
 τὴν γῆν ἄπασαν Οἰδιπόδων ἐμπλήσετε.

ΓΡΑΤΣ Α.

ὦ παμβδελύρα, φθονοῦσα τοῦτον τὸν λόγον
 ἐξηῦρες. ἀλλ' ἐγὼ σε τιμωρήσομαι.

(Abit.)

EPIIGENHS.

1045

νῆ τὸν Δία τὸν Σωτήρα, κεχάρισαί γέ μοι,
 ὦ γλυκύτατον, τὴν γραῦν ἀπαλλάξασά μῶν·

1037. εἰς Meineke] τὸν R metro invito; τὸν γ' Bergk, οὐ; — τὸν Dobree, quae lenissima quidem est mutatio, sed duriores sunt hi numeri (cf. Ach. 1028), vitium autem vitio sic sanari ostendit responsum puellae; nam *suum* si anus deduceret domum, crimini dari ei non posset quod nimis tenerae is esset aetatis. Cf. vs. 675; haplographia post ἔλκεις intercidit εἰς, dein metri causa insertus est articulus.

1040. ἂν I] om. R.

1043. *τοῦτον] τόνδε R, quod ad *iuvenem* foret referendum. || λόγον Faber] νόμον R.

1038—1042. Lege quomodo et Praxagora et Plato caverint ne cum suis ipsorum parentibus rem habere possent cives, supra vidimus ¹⁾. Quadragenaria fere haec mulier mater esse potest adolescentuli.

1043 sq. Legibus obtemperandum non negat vetula, „at neque tuus erit iste!”

exclamat — et abit aliam petitura anum, quae id sit aetatis ut pro matre eius haberi omnino nequeat.

1045. Item in Acharnensibus institor Boeotus fugatis a Dicaeopolide tibicini-
 nibus: „ναὶ τὸν Ἴόλαον, ἐπιχαρίτω γ', ὦ
 ξένη!” ²⁾.

1046. ὦ γλυκύτατον] vid. supra ³⁾.

¹⁾ Vid. vs. 636 sq. — ²⁾ Ach. 867. — ³⁾ Ad vs. 952.

ὥστ' ἀντὶ τούτων τῶν ἀγαθῶν εἰς ἐσπέραν
μεγάλην ἀποδώσω καὶ παχεῖάν σοι χάριν.

(Domum puellae intraturus est ipsa comitante. Sed a dextra supervenit
alia anus multo maior natu.)

SCENA VIGESIMA SECUNDA.

Epigenes, Puella, Anus altera.

ΓΡΑΥΣ Β.

1050 αὕτη σύ, ποῖ τονδὶ παραβᾶσα τὸν νόμον
ἔλκεις, παρ' ἐμοὶ τῶν γραμμάτων εἰρηκότων
πρότερον καθεύδειν αὐτόν;

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

οἴμοι δειλαιος!
πόθεν ἐξέκνησας, ὦ κάκιστ' ἀπολουμένη;
τοῦτο γὰρ ἐκείνου τὸ κακὸν ἐξωλέστερον.

ΓΡΑΥΣ Β.

βάδιζε δεῦρο.

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

(ad puellam:)

1055 μηδαμῶς με περιῖδης
ἐλκόμενον ὑπὸ τῆσδ', ἀντιβολῶ σ'.

ΓΡΑΥΣ Β.

ἀλλ' οὐκ ἐγώ,
ἀλλ' ὁ νόμος ἔλκει σ'.

(Consilii inops abit puella.)

1049. τονδὶ παραβᾶσα Bothe] παραβᾶσα τόνδε R.

1048. Verbi ἀποδοῦναι similis in Pluto
est usus ¹⁾.

1049. αὕτη σύ] *heus tu* ²⁾.

1050. τῶν γραμμάτων εἰρηκότων] i. e.
„τοῦ νόμου διαρρηθῆν λέγοντος.“ Haec quo-
que vetula ³⁾ novi decreti apographum
sibi paravit et edidit ⁴⁾.

1052. Unde emersisti ⁵⁾ *tu, malum?* ⁶⁾.

1054 sq. μηδαμῶς — ἐλκόμενον] *ne sine
me proripi* ⁷⁾, *obsecro*.

1056. ἀλλ' ὁ νόμος ἔλκει σε] nunc quo-
que veram vitam felicissime imitatur
comicus. Quis non recordatur Euphileti
illius, qui ad adulterum comprehensum
utque sibi parceret supplicantem „οὐκ
ἐγώ σε ἀποκτενῶ“ clamavit „ἀλλ' ὁ τῆς

¹⁾ Plut. 1031. Praeterea conferri possunt Ach. 787 Lys. 28 sq. — ²⁾ Vid. ad
Vesp. 1. — ³⁾ Cf. vs. 1012 sqq. — ⁴⁾ Cf. vs. 1031. — ⁵⁾ Cf. Thesm. 790. — ⁶⁾ Vid.
ad Vesp. 412 Plut. 608. — ⁷⁾ Vid. ad Ran. 509.

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

οὐκ ἐμέ γ', ἀλλ' Ἐμπουσά τις
ἐξ αἵματος φλύκταιναν ἠμφιεσμένη.

ΓΡΑΥΣ Β.

ἔπου, μαλακίων, δεῦρ' ἀνύσας, καὶ μὴ λάλει.

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

ἴθι νυν ἕασον εἰς ἄφοδον πρώτιστά με
ἔλθόντ' ἀναθαρρῆσαι πρὸς ἑμαντόν· εἰ δὲ μὴ,
αὐτοῦ τι δρωῶντα πυρρὸν ὄψει μ' αὐτίκα
ὕπὸ τοῦ δέους.

ΓΡΑΥΣ Β.

θάρρει, βιάδιξ'· ἔνδον χεσεῖ.

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

δέδοικα καὶ ἐγὼ μὴ πλέον ἤπερ βούλομαι.

1060

1056. οὐκ ἐμέ γ'] οὐ μὰ Δι' Halbertsma.

1060. *ἔλθόντ' ἀναθαρρῆσαι] -νεα θαρρῆσαι R. Abiit a' sive ana in a. Cf. Eq. 806; similia vitia (quae quidem arbitror) vid. Plut. 792 et in schol. Lys. 384.

1063. ἤπερ Porson e schol.] ἢ I; γ' ἢ R.

πόλιος νόμος" ¹⁾). Digna etiam quae conferantur sunt lenonis verba apud Herodam σιμνῶς πάνυ sic perorantis: „τὸ λοιπόν, ἄνδρες, μὴ δοκεῖτε τὴν ψῆφον | τῷ πορνοβοσκῷ Βαττάρῳ φέρειν, ἀλλὰ | ἔπασι τοῖς οἰκεῖσι τὴν πόλιν ξείνοις. | εἴν δειξεῖθ' ἢ Κῶς καὶ Μίροισιν κόσον ὀρᾶναι" κτέ. ²⁾).

— Ἐμπουσά τις] monstrum sanguinis avidum, Hecatae comes ³⁾. Aeschinis mater postea contentim Empusa est dicta ⁴⁾.

1057. Sono revocat hic versus comparisonem non minus mirificam, qua in Vespis senex assimilatur „Λοθίηνι σκόροδον ἠμφιεσμένη" ⁵⁾. Papulam sanguine repletam ⁶⁾ illud monstrum multiforme nunc induisse ait iuvenis; mera est

pustula, non mulier, quae apparuit. Istud scilicet pus atque venenum amare iubetur!

1058. Surge, amator, i domum! Quid tergiversaris segniter? ⁷⁾. Rem volo, non verba.

1059. Similem causam in Thesmophoriazosis interserit sodalis Euripidis, ut instanti periculo se subducatur ⁸⁾. Dicitur nunc ἄφοδος ⁹⁾ qui alibi ἀπόπατος ¹⁰⁾.

1061. Similibus verbis supra usus est vicinus ¹¹⁾.

1062. ὑπὸ τοῦ δέους] constans in hac locutione est usus articuli ¹²⁾.

1063. Verborum lusum praebet verbum χῆσαι, quod in sermone plebeculae etiam male mulcari significabat ¹³⁾.

¹⁾ Lys. I § 26. — ²⁾ Herod. Mimiam. II 92 sqq. — ³⁾ Cf. Ran. 293 sqq. — ⁴⁾ Demosth. XVIII § 130. — ⁵⁾ Vesp. 1172. — ⁶⁾ Een bloedblaar; cf. Ran. 236. — ⁷⁾ Vid. ad Ran. 200 et de participio ἀνύσας ad Vesp. 30 Ran. 606. — ⁸⁾ Thesm. 611 sqq. — ⁹⁾ Item Antiphan. fr. 40^b. — ¹⁰⁾ Vid. Ach. 81. — ¹¹⁾ Vs. 329; cf. etiam Ran. 479. — ¹²⁾ Vid. ad Nub. 835. — ¹³⁾ Cf. supra vs. 640 Vesp. 941 Eq. 70 etc.

1065 ἄλλ' ἐγγυητάς σοι καταστήσω δύο
ἀξιόχρεως.

ΓΡΑΤΣ Β.

μή μοι καθίστη.

(Dextrorsum eum abducenti occurrit tertia anus plane decrepita.)

SCENA VIGESIMA TERTIA.

Epigenes, Anus altera et tertia.

ΓΡΑΤΣ Γ.

ποῖ σύ, ποῖ

χωρεῖς μετὰ ταύτης;

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

οὐκ ἔγωγ', ἀλλ' ἔλκομαι.

ἄτάρ, ἦτις εἶ σύ, πόλλ' ἀγαθὰ γένοιτό σοι,
ὅτι μ' οὐ περιεῖδες ἐπιτριβέντ'.

(Adspicit eam.)

ὦ Ἡράκλεις,

1070 ὦ Πᾶνες, ὦ Κορύβαντες, ὦ Διοσκόρω,
τοῦτ' αὖ πολὺν τούτου τὸ κακὸν ἐξωλέστερον!
ἄτάρ τί τὸ πρᾶγμ' ἔστ', ἀντιβολῶ, τουτί ποτε;
πότερον πλῆθος ἀνάπλεως ψιμυθίου,

1066. μετὰ ταύτης R] μετ' αὐτῆς Γ.

1067. σύ Cobet] γο R, γραῦ Bergk.

1070. Del. vHerwerden ut e vs. 1053 confectum. || τούτου] τᾷλλου Blaydes, τοῦτο Richards, τοῦτ' αὖ τὸ κακὸν πολλῶ γ' ἔε' ἐξωλέστερον vVelsen. Mihi sana videtur vulgata; utramque anum iuvenis manu indicat dum haec dicit.

1064 sq. *At praedes dabo duos*, quo sis certior non fugam parare me, sed in tempore rediturum. Sunt haec verba concepta ¹⁾.

1065. *μή μοι καθίστη!*] egregio cum contemtu hoc dicit anicula, valet enim idem quod „μή μοί γε μύθους!“ ²⁾. — Nempe „ἐγγύη, πάρα δ' ἄτη“ Mavult

servare quem manu iam teneat, non facile evasurum.

1067. *πόλλ' ἀγαθὰ γένοιτό σοι]* *gratias quam maximas tibi ago* ³⁾.

1068. *οὐ περιεῖδες ἐπιτριβέντα]* *non siviisti desperare me* ⁴⁾.

1072. *ἀνάπλεως ψιμυθίου]* *cerussa* ⁵⁾ *oppletus* ⁶⁾. Cf. Lucillius in Anthologia:

¹⁾ Vid. Demosth. XXIV § 73 Plat. Apol. 38a Leg. 871e 914d et cf. supra vs. 1023. — ²⁾ Vid. ad Nub. 84. — ³⁾ Vid. ad Ach. 457. — ⁴⁾ Vid. ad Ran. 509 et 571. — ⁵⁾ Vid. ad Plut. 1064. — ⁶⁾ Vid. ad Nub. 995 Ran. 1084. Non aliter nos: *vol blanketset*.

ἢ γραῦς ἀνεστηκνῖα παρὰ τῶν πλειόνων;

ΓΡΑΥΣ Γ.

μὴ σκῶπτέ μ', ἀλλὰ δεῦρ' ἔπου.

ΓΡΑΥΣ Β.

δευρὶ μὲν οὖν.

ΓΡΑΥΣ Γ.

1075 ὡς οὐκ ἀφήσω σ' οὐδέποτ'!

ΓΡΑΥΣ Β.

οὐδὲ μὴν ἐγώ!

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

διασπάρσεσθέ μ', ὃ κακῶς ἀπολούμεναι!

1075. οὐδέποτ'. οὐδὲ] vid. ad Thesm. 926.

ὄγγος ἔχουσα Βιτῶ τριπύθηνον, οἷον ἰδοῦσαν | τὴν (κἄν?) Ἐκάτην αὐτὴν ολομ' ἀπαγοχονίσαι, | „εἰμι“ λέγει „σώφρων, Λουκίλλιε, καὶ μονοκοιτῶ.“ | αἰδεῖται γὰρ ἴσως „παρ-θίνος εἰμι“ λέγειν ¹⁾).

1073. παρὰ τῶν πλειόνων] *ab inferis*, „παρὰ τῶν νεκρῶν“ schol. recte ²⁾). Prima venit exoleta, dein anus grandaeva, at tertia quae supervenit ex ipso sepulcro rediisse videtur ad mortales terrendos et enecandos ³⁾). Quemadmodum *di* vocantur οἱ κρείτους ⁴⁾), sic *mortui* per euphemismum audiunt οἱ πλείους ⁵⁾), quibus iussa dat deus πολύξενος πολυδέκτης. Item apud Plautum *ad plures penetrare* ⁶⁾ id valet quod: *in communem locum* ⁷⁾). Ubi Plautum vertere verba exempli Graeci satis certum; etsi latine quoque ita locuti sunt homines, si recte in carmine Arvali legitur: *incurrere in pleorés* ⁸⁾). Nullam autem nomen requirit explicationem, sed dignum quod conferatur

est Alexandri Magni cum gymnosophistis colloquium, quorum unus rogatus „πό-τερον οἴεται τοὺς ζῶντας εἶναι πλείονας ἢ τοὺς τεθνηκότας, ἔφη, τοὺς ζῶντας· οὐκείτι γὰρ εἶναι τοὺς τεθνηκότας“ ⁹⁾). Eandem quaestionem Anacharsis sic elusisse fertur: „τοὺς οὖν πλείονας ποῦ τιθεῖς;“ ¹⁰⁾). Minime vero dubitanter mortuum viatori se interroganti sic respondentem finxit Callimachus in epigrammate: „Τίμων, οὐ γὰρ ἔ' ἰσσί, τί τοι, φάος ἢ σκότος, ἐχθρόν; | — τὸ σκότος· ὁμῶν γὰρ πλείονες ἐν Αἰδός“ ¹¹⁾).

1074. Item Amynias in Nubibus: μὴ σκῶπτέ μ', ὃ τᾶν, ἀλλὰ κτέ. ¹²⁾.

1075. ὡς...!] mente praemitti potest *crede mihi* ¹³⁾).

1075 et 1085. οὐδὲ μὴν ἐγώ] item ad Dionysum „οὐ νικήσατε“ clamantem ranae: „οὐδὲ μὴν ἡμᾶς οὐ πάντως“ ¹⁴⁾.

1076. ὃ κακῶς ἀπολούμεναι] eadem quae supra imprecatio ¹⁵⁾).

¹⁾ Lucil. epigr. 35. — ²⁾ Item Eustath. 1382, 18. — ³⁾ Cf. Plut. 1033 et Av. 1490—1492. — ⁴⁾ Vid. Av. 1228. — ⁵⁾ Item oraculum apud Pausan. I 43 § 3, Leonid. Tarent. epigr. 79, 6, Crinagor. 30, 6, Alciphron. III 7 init. (III 4 Schep.). — ⁶⁾ Plaut. Trinumm. II 2, 14. — ⁷⁾ *Tot zijne vaderen vergaderd worden.* — ⁸⁾ Sic Birt et Stowasser. — ⁹⁾ Plut. Alex. 64. — ¹⁰⁾ Diog. Laert. I § 104. — ¹¹⁾ Callim. epigr. 4. — ¹²⁾ Nub. 1267; vid. etiam supra vs. 1005. — ¹³⁾ Vid. ad Ach. 333. — ¹⁴⁾ Ran. 263. — ¹⁵⁾ Vs. 1052.

ΓΡΑΤΣ Γ.

ἔμοι γὰρ ἀκολουθεῖν σε δεῖ κατὰ τὸν νόμον.

ΓΡΑΤΣ Β.

οὐκ, ἦν ἑτέρα γε γραῦς ἔτ' αἰσχίων φανῆ.

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

1080

ἦν οὖν ὑφ' ὑμῶν πρῶτον ἀπόλωμαι κακῶς,
φέρε, πῶς ἐπ' ἐκείνην τὴν καλὴν ἀφίξομαι;

ΓΡΑΤΣ Β.

αὐτὸς σκόπει σὺ τάδε δέ σοι ποιητέον.

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

ποτέρας προτέρας οὖν κατελάσας ἀπαλλαγῶ;

ΓΡΑΤΣ Β.

οὐκ οἶσθα; βαδιεῖ δεῦρ';

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

ἀφέτω νῦν μ' αὐτητ'!

ΓΡΑΤΣ Γ.

δευρὶ μὲν οὖν ἴθ' ὡς ἔμ'.

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

ἦν γ' ἡδί μ' ἀφῆ!

ΓΡΑΤΣ Β.

1085

ἀλλ' οὐκ ἀφήσω μὰ Δία σ'.

ΓΡΑΤΣ Γ.

οὐδὲ μὴν ἐγώ.

1077. σε δεῖ Cobet] σ' ἴδιαι R.

1080. φέρε, πῶς] πῶς ποτ' Cobet.

1084. γ' ἡδί μ' Brunck] ἡδί γ' R, νῆ δια γ' Γ.

1080. Hoc incommodum etiam Blepyrus indicavit supra ¹⁾.

1081. τάδε] quae in hocce meo libello scripta extant ²⁾.

1082. ποτέρας προτέρας] iuncturam hanc, quam ferebat linguae indoles, non vitabant Graeci ³⁾.

— κατελάσας] transfertur ⁴⁾, ut ἐρεῖ-

δεν ⁵⁾, σποδεῖν ⁶⁾, similia. Est autem e vita navali et ex ipso nautarum opinore desumptum verbum ἐλαύνειν, quocum conferri possunt δικωπεῖν ⁷⁾, τριέμβολον ⁸⁾, σαλαμίνιος ⁹⁾, κίλης ¹⁰⁾, alia ad rem amatoriā ludere detorta.

1083. βαδιεῖ...] etiam imperiosius hoc quam: „οὐ βαδιεῖ“ ¹¹⁾.

¹⁾ Vs. 620. — ²⁾ Cf. vs. 1050. — ³⁾ Vid. Nub. 940. — ⁴⁾ Item Pac. 711 Theocr. V 116; cf. etiam Eq. 1391. — ⁵⁾ Vs. 616 alibi. — ⁶⁾ Vs. 1016 alibi. — ⁷⁾ Vs. 1091. — ⁸⁾ Av. 1256. — ⁹⁾ Vid. vs. 38 sq. — ¹⁰⁾ Lys. 60. — ¹¹⁾ Vid. ad Nub. 633,

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

χαλεπαί γ' ἂν ἦτε γενόμενοι πορθμῆς.

ΓΡΑΥΣ Β.

τιή;

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

ἔλκοντε τοὺς πλωτῆρας ἂν ἀπεκναίετε.

ΓΡΑΥΣ Β.

σιγῇ βάδιζε δεῦρο.

ΓΡΑΥΣ Γ.

μὰ Δί', ἀλλ' ὡς ἐμέ.

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

τουτί τὸ προῖγμα κατὰ τὸ Κανωνοῦ σαφῶς

ψήφισμα, βινεῖν δεῖ με διαλελημμένον.

πῶς οὖν δικωπεῖν ἀμφοτέρας δυνήσομαι;

1090

1086. ἦτε Suidas] ἦσαι B, ἦστην Elmsley, χαλεποί... ἴστε vHerwerden, i. e.: χαλεποί πορθμῆς ἰγίνεσθ' ἂν, εὐ ἴσθ' ὅτι, fortasse recte.

1091. ἀμφοτέρας] ἀντιβολῶ Meineke, ἀμφοτέρας Richards, τῷ πείε vVelsen ingeniose, sed vid. comment.

1086 sq. *Molestae profecto essetis, si portitorum fungeremini officio! Bene factum quod non estis portitores! — Cur nam? — Nempe itinerantes vellicando enecaretis* ¹⁾. Cogitandi sunt nautae in suam quisque cymbam pertrahere conantes eos qui e navi in littus vel e littore in navem deduci velint. Terminus obsoletus -τήρ, quem in *instrumentorum* potissimum nominibus servavit dictio attica ²⁾, etiam in voce πλωτήρι permansit — aut ea aetate revixit, nam *zonicum* potius sonat πλω- quam *alticum* ³⁾.

1089 sq. Brevius aequo evasit enuntiatum, ut Pisetaeri in Avibus: „τουτί μὰ Δί' ἐγώ, πολλὰ δὴ καὶ δεῖν ἰδῶν, | οὐπω κόρακ' εἶδον ἐμπεφορβειωμένον” ⁴⁾, vel in Ranis Dionysi: „εἴπερ γε δεῖ καὶ τοῦτό με, | ἀνδρῶν ποιητῶν τυροπωλῆσαι τέχ-

νην” ⁵⁾. — *Canonis* decreto multis annis ante perlato cavebatur ne de pluribus reis simul et veluti per saturam ferrentur sententiae, sed δίχα ἕκαστον κρίνεσθαι iubebat ⁶⁾. Ipsa autem illius decreti verba et priscae dictionis vestigia noster locus servat; nam διαλελημμένος, ut supra -λελεγμένος ⁷⁾, est linguae vetustioris ⁸⁾, quotidianae sunt -ελλημμένος et -ελεγμένος. Nunc invenis ad se ipsum referens illud „ἀνὶδε”, quod in iudiciis fieri iubebat decretum, veretur ne mox „corpus secaturae” vel potius divulsurae sint immites hae harpyiae, ni ex asse satisfiat utrique: „οἴμοι, οὐ κρίνειν διαλελημμένους με χρὴ νῦν ἀλλὰ βινεῖν διαλελημμένον! δίχα γὰρ διαληφθήσομαι τέχα!”

1091. In navibus longis unus singulis

¹⁾ Cf. Vesp. 681. — ²⁾ Ach. 549, 937 etc., Enchirid. dict. ep. p. 327. — ³⁾ Redit vox Plat. Rep. 489 a. — ⁴⁾ Av. 860 sq. — ⁵⁾ Ran. 1368 sq. — ⁶⁾ Cf. Xen. Hell. I 7 § 20, 23, 34 Comment. I 1 § 18. — ⁷⁾ Vs. 58. — ⁸⁾ Cf. Aesch. Ag. 876 Soph. fr. 794 Eur. Ion. 1113 Bacch. 1102 Cycl. 483.

ΓΡΑΥΣ Β.

καλῶς, ἐπειδὴν καταφάγῃς βολβῶν χύτραν.

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

οἴμοι κακοδαίμων, ἐγγὺς ἤδη τῆς θύρας
ἐλκόμενός εἰμ'.

ΓΡΑΥΣ Γ.

(ad alteram anum:)

ἄλλ' οὐδὲν ἔσται σοι πλέον.

1095 ξυνεῖσπεσοῦμαι γὰρ μετὰ σοῦ.

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

μὴ πρὸς θεῶν!

ἐνὶ γὰρ ξυνέχεσθαι κρεῖττον ἢ δυοῖν κακοῖν.

ΓΡΑΥΣ Δ.

νῆ τὴν Ἐκάτην, ἐάν τε βούλῃ γ', ἢν τε μή.

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

ὦ τρισκακοδαίμων, εἰ γυναῖκα δεῖ σαπρὸν

1098—1111. Spurius ducit Weise; sunt sane Aristophane parum digni et partim corrupti.

remigibus est remus, sed cymbos qui ducunt, ut Charon ille ¹⁾, duos remos tenent. Hunc iuvenem οὐ μόνον „ἐρέττειν“ ἄκοντα δ νόμος κελεύει, ἀλλὰ καὶ „δικωπεῖν“, τοῦτ' ἴσιν ἐκατέρωθεν ἐλαύνειν ²⁾. — Est autem „δικωπεῖν ταύτας“ ex eodem genere loquendi atque τοὺς φάρους θυννοσκοπεῖν et similia ³⁾.

1092. βολβῶν χύτραν] dignus qui conferatur est Platonis comici locus, ubi mulieres multo vino stimulatae et aliis daemonibus sacra ferre iubentur et βολβῶν Ὀρθάνη τριῖ ἡμικεῖα ⁴⁾. Nempe, ut in vicinia apud eundem dicebatur: βολβούς μιν σποδιᾶ δαμάσας, καταχύσματι δεύσας, | ὡς πλειστοὺς διάτρωγε τὸ γὰρ δέμας ἀνέρος

ὄρθοι ⁵⁾. Contra θριδακίνα sive lactuca venerem restinguere censebantur ⁶⁾.

1093. Aliquanto placidiora sunt Dionysi in Ranis verba: καὶ γὰρ ἐγγὺς τῆς θύρας | ἦδη βαδίζων εἰμι ⁷⁾.

1094 sq. Nihil proficies ⁸⁾, — ad aemulam ait vetula, — nam tecum introibo in domum, et mox in cubiculum ipsumque cubile.

1097. Isdem verbis — sed per Venerem iurans — prima mulier iuvenem modo alloquebatur ⁹⁾.

1098—1111. Multa hi versus habent quae displiceant vel suspicionem moveant; neque tales ab ipso poeta scriptos credibile. Ceterum recordamur

¹⁾ Eur. Alc. 253, 444. — ²⁾ Cf. vs. 1082. — ³⁾ Vid. ad Eq. 313. — ⁴⁾ Plat. fr. 174¹². — ⁵⁾ Plat. fr. 173. Alia quae huc faciunt praebet Athenaeus 63 d—64 b, 356 e. — ⁶⁾ Eubul. fr. 14 Amph. 20 Plin. Nat. H. XIX 127. — ⁷⁾ Ran. 35; cf. etiam Plut. 767. — ⁸⁾ Vid. ad Plut. 531. — ⁹⁾ Vs. 981; cf. Plut. 1069 sq.

1100 βινεῖν ὄλην τὴν νύκτα καὶ τὴν ἡμέραν
καὶ ἔπειτ', ἐπειδὴν τῆσδ' ἀπαλλαγῶ, πάλιν
φρόνην ἔχουσαν λήκυθον πρὸς ταῖς γνάθοις.
ἄρ' οὐ κακοδαίμων εἰμί; βαρυσταύμων μὲν οὖν
νῆ τὸν Δία τὸν Σωτῆρ' ἀνῆρ καὶ δυστυχήης,
ὅστις τοιοῦτοις θεοῖσι ξυνεῖρομαι.

(Ad spectatores:)

1105 ὁμῆϊς δ', ἐάν τι <τῶν ἀνηκέστων> πάθω
ὐπὸ τοῖνδε τοῖν κασαλβάδων δεῦρ' εἰσπεσῶν,
θάψαι μ' ἐν αὐτῷ τῷ στόματι τῆς εἰσβολῆς,

1101. φρόνην Blaydes] plerique editores pro proprio nomine habent; cui qui sit locus non video. || ταῖς γνάθοις] τοῖν γνάθων Cobet, ut vs. 502.

1104. ξυν(συν)εῖρομαι Brubach] συνείρομαι R.

1105. ὁμῆϊς vHerwerden] ὄμωσ R; ὁμῆϊς coniecerat Meineke. Cf. vs. 385. || *τῶν ἀνηκέστων] πολλὰ πολλάκις R. Non possunt sine vitio iungi τι πολλὰ, itaque εἰ... πολλάκις si forte (ut vs. 791) hinc alienum, cum praesertim nimis dubitanter id dictum foret pro huius iuvenis mente. Non videtur sufficere lenior correctio: ἐάν τι πολλάκις πάθω κακόν.

1106. τοῖνδε τοῖν] ταῖνδαι ταῖν R. || *εἰσπεσῶν] ἐσπλέων R.

Timoclis comici, qui in Orestautoclide Aeschylum ludicre imitatus finxit Autoclidem quendam a metriticibus ita ut Oresten a Furiis vexatum: „περὶ δὲ τὸν πανάθλιον | εὐδοοσι γράεις, Νάννιον, Πλάγγων, Λύκα” — plura sequuntur exoletarum nomina ¹⁾.

1098. δεῖ] mente facile suppletur pronomen με ²⁾.

— σαρῶν] ipsa „πίπειραν” se dixerit ³⁾.

1101. φρόνην] rubetam, bufonem ⁴⁾. — Id quod additur recte interpretatur qui in scholiis scripsit: „λήκυθος δὲ ᾠθηκυτία”, dicitur enim facies turgida et ollae fere similis. Non huc faciunt urnae funebres, quarum mox fit mentio et saepius est facta ⁵⁾.

1104. Sic apud Philoxenum Ulixes in

Cyclopiis antro inclusus „οἶόν μ' ὁ δαίμων τέρατι συγκαθεῖρξεν!” clamabat ⁶⁾. Voce θεοῖσι non aliter utitur senex in Lysistrata: „τί τοῖσδε σαυτὸν εἰς λόγον τοῖς θεοῖσι ξυνάπτεις;” ⁷⁾.

1105—1111. Similia sibi optabat Philocleon vitae periculum aditurus ⁸⁾. Si humanitus sibi aliquid acciderit ⁹⁾, ibi sepeliri vult alter hic Leonidas, ubi patriae legibus parens mortem inveniret, ἐν αὐτῇ τῇ εἰσβολῇ ¹⁰⁾, ante ostium igitur antri harum exetrarum. In tumulo autem collocari affusoque plumbo affigi iubet tertiam illam anum ceteris tetriorem ¹¹⁾. Ultima eius verba in mentem nobis revocant quae de tuba iocabatur Trygaeus ¹²⁾; sed ut illa festiva, sic haec absurda sunt potius.

¹⁾ Timocl. fr. 25. — ²⁾ Item Thesm. 457; neque aliter gall. *il faut*. — ³⁾ Cf. vs. 896 et vid. ad Vesp. 1343. — ⁴⁾ Aristot. Hist. Anim. II 15 § 4 IV 5 § 6 IX 1 § 4, 40 § 18 Part. Anim. III 12. — ⁵⁾ Cf. vs. 1111, 538, 996, 1032. — ⁶⁾ Philox. fr. 9. — ⁷⁾ Lys. 468; praeterea cf. Demosth. XXXIV § 52 XXXV § 8 etc. — ⁸⁾ Vesp. 386. — ⁹⁾ Cf. Pac. 169 sq. et vid. ad Eq. 355. — ¹⁰⁾ Cf. Ach. 1075. — ¹¹⁾ Sic Bergler. — ¹²⁾ Pac. 1242 sqq.

- καὶ τήνδ' ἄνωθεν ἐπιπολῆς τοῦ σήματος
 ζῶσαν καταπιπτόσαντες, εἶτα τὰ πόδε
 1110 μολυβδοχοήσαντες κύκλω περὶ τὰ σφυρά,
 ἄνω ἐπιθεῖναι πρόφασιν ἀντὶ ληκούθου.
 (Ab ambabus anibus abripitur.)

Saltat chorus.

EXODUS.

(vs. 1112—1181).

(A dextra parte prodit ministra.)

SCENA VIGESIMA QUARTA.

Ministra, Chorus.

ΘΕΡΑΠΙΑΝΑ.

- ὦ μακάριος μὲν δῆμος, εὐδαίμων δὲ γῆ,
 αὐτὴ τέ μοι δέσποινα μακαριωτάτη,
 ὑμεῖς θ', ὅσαι παρέστατ' ἐπὶ ταῖσιν θύραις,
 1115 οἱ γείτονές τε πάντες οἷ τε δημόται,
 ἐγὼ τε πρὸς τούτοισιν ἢ διάκονος,
 ἦτις μεμύρωμαι τὴν κεφαλὴν μυρώμασιν

1108. τήνδ' Bergler] τῶν R.

1109 sq. -σαντες (bis)] -σαντας R.

1110. τὰ σφυρά] τῶ σφυρώ Blaydes.

1111. ἄνω] αἰτῶ vVelsen (recepto ὑμᾶς vs. 1105 et servato -σαντας vs. 1109 sq.).

1112 sq. Ulerque in R habet paragraphum, priori dein praescriptum est δια*(ονος), alteri Θεραπαι(να).

1112. δὲ γῆ Dobree] δ' ἐγὼ R.

1113. αὐτὴ Brunck] αὐτη R.

1114. θ' Dindorf] δ' R.

1115. τε δημόται Brunck] τῶν δημοτῶν R.

1117. μεμύρωμαι R] -ισμαι Athen. 691 b, quod solitae dictionis est (cf. Lys. 938 Plut. 529 etc.); sed ancilla παρατραγωδεῖ. || Post hunc quaedam deesse arbitratur Bergk.

1108. ἐπιπολῆς] in superficie, ἐπάνω. In Pluto redit adverbium ¹⁾.

1111. πρόφασιν ἀντὶ ληκούθου] quae sit pro urna ferali ²⁾.

1117. Hoc statim novum accedit an-

cillae, quod odoribus est inuncta; liberarum enim feminarum ³⁾, non mancipiorum id erat. Gaudium prodit locutio ampla et gravis μεμύρωμαι μυρώμασιν ⁴⁾, i. e.: (μύρω) μεμύρωμαι.

¹⁾ Plut. 1207. — ²⁾ Cf. vs. 538 et vid. ad Nub. 55. — ³⁾ Cf. vs. 525. — ⁴⁾ Vid. ad Ach. 177.

- 1120 ἀγαθοῖσι γ', ὦ Ζεῦ! πολὺ δ' ὑπερπέπαικεν αὐ
 τούτων ἀπάντων τὰ Θάσι ἀμφορεΐδια
 ἐν τῇ κεφαλῇ γὰρ ἐμμένει πολὺν χρόνον,
 τὰ δ' ἄλλ' ἀπανθήσαντα πάντ' ἀπέπτετο.
 ὣστ' ἐστὶ πολὺ βέλτιστα, πολὺ δῆτ', ὦ θεοί.
 † κέρασον ἄκρατον, εὐφρανεῖ τὴν νύχθ' ὄλην
 ἐκλεγομένως ὅ τι ἂν μάλιστ' ὀσμὴν ἔχη. †
 1125 ἄλλ', ὦ γυναῖκες, φράσατέ μοι τὸν δεσπότην,
 τὸν ἄνδρ', ὅπου ἐστί, τῆς ἐμῆς κεκτημένης.
 (Prodit Blepyrus a dextra.)

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ.

αὐτοῦ μένουσ' ἡμῖν γ' ἂν ἐξευρεῖν δοκεῖς.

SCENA VIGESIMA QUINTA.

Ministra, Blepyrus, Chorus.

ΘΕΡΑΠΙΑΙΝΑ.

μάλισθ', ὀδὲ γὰρ ἐπὶ τὸ δεῖπνον ἔρχεται.

1118. ἀγαθοῖσι γ' Cobet] -σιν R.

1119. ἀπάντων] τό γ' ἄνθος vHerwerden coll. vs. 1121.

1121. ἀπέπτετο] -πτατο R.

1123 sq. Corrupti aut lacunosi sunt et fortasse aliunde invecti. Et ἄκρατον (ἄκρατον Γ) κέρασαι quomodo sine vitio unquam potnerit dici non video.

1127 sqq. De Blepyri nomine vid. pag. 2, 3.

1127. γ' ἂν Brunck] γὰρ R, ἂν dubitanter Blaydes. || ἐξευρεῖν] ἐντυχεῖν Meineke.

1119—1121. Sed unguenta longe vinci¹⁾ *lagenis Thasiis*²⁾ perhibet famula ap-
 pota: fragrantem enim quem haec con-
 tinent liquorem *intus sumi*, diutius igitur
 permanere quam quae extrinsecus
 illinantur. Nempe etiam largis poculis
 est excepta³⁾. Sic apud Plautum anus
 vinosa, quae odore meri e domo sua
 est elicit: *„flos veteris vini naribus meis
 obiectust”* et mox: *„ut veteris vetusta
 cupida sum, nam omnium unguentum ὀδὸς
 prae tuo nautea est”* etc. 4).

1125 sq. Similis sub finem *Lysistratae*
 est versus: *„τίς ἂν φράσαι ὅπου ἐστὶν
 ἡ Λυσιστράτη;”*⁵⁾. Non *heri* sed *herae*⁶⁾
 servam se dicit; nempe viri iam non
 sunt κύριοι ὑπὲρ μέδιμον⁷⁾. Proprium
 heri nomen non addit, sed obscurum
 non potest esse choro quem dicat, quoniam
 addit Blepyri domum accessit.

1127. δοκεῖς] iocose loquentis nunc
 est, ut in re certa; nam suis oculis dux
 chori appropinquantem cernit Blepyrum,
 et mox cernit ministra.

1) Vid. ad Eq. 56. — 2) Vid. ad Plut. 1021. — 3) Cf. Pac. 537. — 4) Plaut. *Cure. I 2* init. — 5) Lys. 1086. — 6) Vid. Plut. 4. — 7) Supra vs. 1025.

ὦ δέσποτ', ὦ μακάριε καὶ τρισόλβιε!

ΒΛΕΠΤΡΟΣ.

1130

ἐγώ;

ΘΕΡΑΠΙΑΙΝΑ.

σὺ μέντοι, νῆ Δί', ὡς γ' οὐδεις ἀνήρ!

τίς γὰρ γένοιτ' ἄν μᾶλλον ὀλβιώτερος,

ὅστις πολιτῶν πλειόνων τρισμυρίων

ἄντων τὸ πλήθος οὐ δεδείπνηκας μόνος;

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ.

εὐδαιμονικόν γ' ἄνθρωπον εἴρηκας σαφῶς.

ΘΕΡΑΠΙΑΙΝΑ.

1135

ποῖ, ποῖ βαδίζεις;

ΒΛΕΠΤΡΟΣ.

ἐπὶ τὸ δεῖπνον ἔρχομαι.

ΘΕΡΑΠΙΑΙΝΑ.

νῆ τὴν Ἀφροδίτην, πολὺ γ' ἀπάντων ἕστατος.

ὅμως δ' ἐκέλευε ξυλλαβοῦσάν μ' ἢ γυνή

1132. πλειόνων Dindorf] πλεῖον ἢ R.

1135. ποῖ ποῖ] ποῖ ποτε Meineke.

1137. ξυλλαβοῦσαν (συλλ.) Ald.] συλλαβοῦσα R.

1129. Similibus verbis praeco Pise-
taerum affatur in Avibus: „ὦ Πεισίταιρ',
ὦ μακάρι', ὦ σοφώτατε, | ὦ τρισμακάρι', ὦ
κλεινόταρ', ὦ γλαφυρότατε!"¹⁾

1130. Tu vero hercle²⁾ si quis alius!³⁾

1131—1133. Similis iocus est in Pa-
ce⁴⁾. Aperte autem παρατραγωδοῦσης, ut
cetera nuntiae verba, sunt adiectivum
ὄλβιος et μᾶλλον comparativo adiunctum⁵⁾.

1132. Eundem civium numerum com-
memorabat olim Herodotus⁶⁾, et
Agathonem coram „πλεῖν ἢ τρισμυρίοις
μάργυσι τῶν Ἑλλήνων" nomen suum et
tragoediarum quas scenae commissurus
erat professum esse in proagone⁷⁾ ait

Socrates apud Platonem⁸⁾. Rotundus
hic est numerus, qui etiam metoecos
videtur comprehendisse⁹⁾; nostro certe
loco metoecis — τοῖς ἀχόροις τῶν ἄστων —
victum denegatum fingi veri dissimile.

1134. Irridentis haec sunt verba, ut
mulieris in Pluto fabula: νῆ Δί' εὐδαι-
μων ἄρ' ἦν | ἀνὴρ γέρον ψυχρῶ θαλάττῃ
λούμενος¹⁰⁾. — Etiam incommodi aliquid
admixtum habere insignem illum hono-
rem¹¹⁾ apparet.

1137. ἐκέλευε] notus hic imperfecti
usus in ore famulorum¹²⁾.

— ξυλλαβοῦσαν] iocose — et aliquanto
audacius loquens quam olim solebat,

¹⁾ Av. 1271 sq. — ²⁾ Cf. Eq. 168. — ³⁾ Cf. Plut. 247. — ⁴⁾ Cf. Pac. 970—
972. — ⁵⁾ Ut Aesch. Sept. 673 etc.; observavit vdSande Bakhuyzen. Cf. supra
vs. 807 sq. — ⁶⁾ Herodot. V 97. — ⁷⁾ Recte huc refert Mazon Rev. de philol.
1903 p. 265. — ⁸⁾ Conv. 175c. — ⁹⁾ Cf. schol. Vesp. 718 Athen. 272c Demosth.
XXV § 51. Composuit quae huc faciunt Boeckh Staatsh. I³ p. 44 sqq. — ¹⁰⁾ Plut.
657 sq.; cf. etiam Ran. 1195. — ¹¹⁾ Cf. vs. 726 sq. — ¹²⁾ Vid. Eq. 1181.

1140 ἄγειν σε, καὶ τασδί μετὰ σοῦ τὰς μείρακας.
οἶνος δὲ Χῖος ἐστὶ περιλειμμένος
καὶ τᾶλλ' ἀγαθά.

(Ad chorum:)

πρὸς ταῦτα μὴ βραδύνετε,
καὶ τῶν θεατῶν εἴ τις εὔνονος τυγχάνει,
καὶ τῶν κριτῶν εἰ μὴ ἐτέρωσέ τις βλέπει,
ἴτω μεθ' ἡμῶν πάντα γὰρ παρέξομεν.

ΒΛΕΠΤΡΟΣ.

1145 οὐκουν ἅπανσι δῆτα γενναίως ἐρεῖς,
καὶ μὴ παραλείψεις μηδέν, ἀλλ' ἔλευθέρως
καλεῖς γέροντα, μειράκιον, παιδίσκον; ὡς
τὸ δεῖπνον αὐτοῖς ἐστ' ἐπεσκευασμένον

1139. περιλειμμένος Ald.] παραλειμμένος R.

1140. τᾶλλ' πᾶλλ' Blaydes.

1142. ἐτέρωσέ τις Cobet] τις ἐτέρωσε R.

1144—1150. Bleyro dedit Bothe; in R praemissa est paragraphus. Ancillae continuabat Ald. (vs. 1150 ἔχουσά τοι legens), Choro cunctos dabat Bentley, Brunc solo vs. 1149 sq., quos Ancillae tribuebat Bergk.

1145. παραλείψεις] -ψης R.

1146. καλεῖς Cobet] καλεῖν R. Cf. Ran. 203, 462.

1147. αὐτοῖς] ἀστοῖς Meineke. || ἐστ' ἐπεσκευασμένον] ἐστιν ἐσκευασμένον Cobet.

cum penes viros erat summa rerum — *corripienti* verbo utitur ancilla, quasi vis sit adhibenda ¹⁾.

1138. τασδί... τὰς μείρακας] chorum dicit.

1139. οἶνος... Χῖος] generosum hoc erat vinum et notae interioris, ut *Thaesium* ²⁾, Attico longe praefendum. Mnesitheo iudice erat „ὁ Χῖος πιστικός, τρόφιμος, αἵματος χρηστοῦ γεννητικός, προσήνιστος, πλήσιμος, διὰ τὸ παχὺ εἶναι” ³⁾.

1140. πρὸς ταῦτα] *proinde* ⁴⁾. — Item in Paolis exitu chorentae iubentur ἀνδρικῶς ἐμβάλλειν ⁵⁾.

1142. εἰ μὴ ἐτέρωσέ τις βλέπει] nisi alior-

sum spectat, i. e. nisi alia agens nostram fabulam neglegit.

1143. πάντα γὰρ παρέξομεν] non nihil ambigui habent haec verba in ore puellae ⁶⁾.

1144—1148. *Quin cunctis potius id dicis liberaliter?* Noli eos tantum iudices et spectatores ad cenam vocare, qui nobis faveant, sed *liberaliter cunctis senibus adolescentibus iuvenibus* ⁷⁾ — soli viri adsunt in theatro ⁸⁾ — *dic instauratas* ⁹⁾ *iis praesto esse epulas... si domum abeant*. Perridicule sic dicendi facit finem ¹⁰⁾, infra autem redit hic iocus ¹¹⁾, et conferendi sunt Lysistratae fabulae loci, ubi chorus feminarum: *huc adeste*

¹⁾ Vid. ad Plut. 1079. — ²⁾ Supra vs. 1119. — ³⁾ Athen. 33a. — ⁴⁾ Vid. ad Nub. 990 Vesp. 927. — ⁵⁾ Pac. 1305 sqq. — ⁶⁾ Vid. ad Lys. 162. — ⁷⁾ Cf. Pac. 50—53. — ⁸⁾ Vid. ad Pac. 966 Thesm. 835. — ⁹⁾ Vid. ad Lys. 408. — ¹⁰⁾ Recte schol. — ¹¹⁾ Vs. 1175 sq.

- ἀπαξάπασιν . . . ἦν ἀπίωσιν οἴκαδε.
 1150 ἔγῳ δὲ πρὸς τὸ δεῖπνον ἤδη ἐπέλξομαι
 ἔχω δὲ τοι καὶ δᾶδα ταυτηνὴ καλῶς.

ΘΕΡΑΠΙΑΝΑ.

τί δῆτα διατρίβεις ἔχων, ἀλλ' οὐκ ἄγεις
 τασδὶ λαβῶν; ἐν ὄσῳ δὲ καταβαίνεις, ἔγῳ
 ἐπάσομαι μέλος τι μελλοδειπνικόν.

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ.

(ad spectatores:)

- 1155 σμικρὸν δ' ὑποθέσθαι τοῖς κριταῖσι βούλομαι
 τοῖς σοφοῖς μὲν, τῶν σοφῶν μεμνημένους κρίνειν ἐμέ,

1150. δέ] γs Lenting. Cf. Plut. 1199.

1151—1153. Ancillae dedit Willems; dabantur Choro (Coryphaeo) cum sequentibus. Cf. vs. 1163 sqq. In R ante vs. 1151 est paragraphus, non vero ante vs. 1154.

1154. δ' ὑποθέσθαι] ὑποθέσθαι δὲ πρῶτον Meineke; sed octo, non novem esse huius epirrhematii versus veri est simile, quoniam integra epirrhemata omnia e 4 × 4 vel 4 × 5 versibus constant.

1155. μεμνημένους Ald.] -vois R.

cuncti, — ait, — stat cena parata, ... sed nihil a nobis accipietis ¹⁾. Nec non similia habet Plautus: *verum si voleteis plausum fabulae huic clarum dare, | commessatum omnes venitote ad me ad annos sedecim* ²⁾.

1150. δᾶδα] qua utatur cum domum erit redeundum; tum enim nox erit.

— καλῶς] *commode, bene factum quod* ³⁾.

1151 sq. *Cur vero tempus teris! Quin haec mulieres tecum duc* ⁴⁾ *potius.* — Similima est iunctura verborum Strepisadiis semet ipsum cohortantis: „*λεγτίον. τι ταυτ' ἔχων* ⁵⁾ *στραγγέομαι, ἀλλ' οὐχὶ κόπτω τὴν θύραν,*” ⁶⁾. Uterque coniunctionem adversativam, non καί, adhibet, quoniam *τί στραγγέομαι, τι διατρίβεις* id quod οὐ

χρή στραγγέοσθαι, μὴ διάτριβε valent.

1152. καταβαίνεις] *in orchestram descendis* ⁷⁾.

1153. μέλος; ... μελλοδειπνικόν] *carmen quod cena instante canitur* ⁸⁾, „un chant de prélude au diner” ⁹⁾.

1154. ὑποθέσθαι] *admonere* ¹⁰⁾.

1155—1162. Pallida tenuisque haec est umbra lepidorum illorum epirrhematium, quibus olim iudicum benevolentiam captabat noster ¹¹⁾.

1155—1157. κρίνειν ἐμέ] *mihī*, id est choro cui praesum, *victoriam decernere* ¹²⁾. Etiam in Pace suo nomine sic loquitur coryphaeus: „*πρὸς ταῦτα χρεῶν εἶναι μετ' ἐμοῦ | καὶ τοὺς ἄνδρας καὶ τοὺς παῖδας,*” ¹³⁾.

¹⁾ Lys. 1071, 1213—1215. — ²⁾ In fine Rudentis; cf. etiam Pseudoli et Stichi fabularum exitus. — ³⁾ Cf. vs. 2. Vesp. 1371—1377 pertinentne huc? — ⁴⁾ Vid. ad Eq. 1207. — ⁵⁾ Vid. ad Av. 1082 et Ran. 202. — ⁶⁾ Item Nub. 131 sq. — ⁷⁾ Cf. Vesp. 1514 et vid. ad Eq. 148 sq. — ⁸⁾ Vid. ad Av. 639. — ⁹⁾ Willems. — ¹⁰⁾ Vid. ad Av. 1362. — ¹¹⁾ Cf. Nub. 1115—1130 Av. 1102—1117. — ¹²⁾ Vid. ad Ach. 1117 Av. 1103. — ¹³⁾ Pac. 765 sqq.

- τοῖς γελῶσι δ' ἡδέως, διὰ τὸ γελᾶν κρίνειν ἐμέ.
 σχεδὸν ἄπαντας οὖν κελεύω δηλαδὴ κρίνειν ἐμέ,
 μηδὲ τὸν κληρὸν γενέσθαι μηδὲν ἡμῖν αἴτιον,
 ὅτι προεῖληχ'· ἀλλὰ πάντα ταῦτα χρὴ μεμνημένους
 1160 μὴ ἐπιπορκεῖν, ἀλλὰ κρίνειν τοὺς χοροὺς ὀρθῶς αἰεί·
 μηδὲ ταῖς κακαῖς ἐταίραις τὸν τρόπον προσεικέναι,
 αἰ μόνον μνήμην ἔχουσι τῶν τελευταίων αἰεί.

ΘΕΡΑΠΙΑΝΑ.

(ad chorum:)

ὦ, ὦ, ὦρα δῆ,

- ὦ φίλαι γυναῖκες, εἴπερ μέλλομεν τὸ χρῆμα δρᾶν,
 1165 ἐπὶ τὸ θεῖπνον ὑπανακινεῖν!

(Ad Blypyrum, qui in orchestram descendit:)

Κρητικῶς οὖν τῷ πόδε

1156. τὸ γελᾶν Porson] τὸν γίλων R (vid. ad Ach. 318).
 1159. ἀλλὰ πάντα R] ἀλλ' ἄπαντα Ald., ἀλλ' ἄπαντας; Dobree. || χρῆ] δὴ Dobree.
 1161. τὸν Bentley] τὸν τε R.
 1163. Vs. 1163—1166* Ancillae tribuit Willems (vid. ad vs. 1151—1153). In R
 praescriptum est ἡμυχ (item vs. 1167, 1168, 1178); proximis continuavit Ald.
 1164. ὦ φίλαι Dindorf] φίλαι (in fine versus praecedentis scriptum) R.
 1165. ὑπανακινεῖν R] ὑπαποκινεῖν Cobet (cf. Eq. 20 Av. 1011 Thesm. 924).

1159. προεῖληχα] prima igitur e quinque comoediis, quibus his ludis certatum est, nostra est acta. Quam ne obliviscantur iudices dum sequentibus praebent aures, eam enim praesertim laudari solere fabulam, ἢ τις ἀκούοντεςσι νεωτάτη ἀμφιπέληται, periculum esse perhibet dux chori. Cui si ultimus locus sorte fuisset designatus, fortasse contenderet facilius placere primam quam postremam, πάντων γὰρ κόρον εἶναι.

1159 sq. ἀλλὰ... ἀλλὰ] minime rara haec repetitio ¹⁾.

1160. Item Pherecrates: „τοῖς δὲ κριταῖς | τοῖς νυνὶ κρίνουσι λέγω | μὴ ἐπιπορκεῖν μηδ' ἀδόκιμος | κρίνειν”, his minis iocosis addi-

tis: „ἢ νῆ τὸν φίλιον | μῦθον εἰς ὑμᾶς ἔτερον | Φερεκράτης λέξει πολὺ τοῦ- | του κακηγο-
 ρίστερον” ²⁾.

1163. ὦρα δῆ] iam est tempus! Festinato opus est ³⁾.

1164. εἴπερ μέλλομεν τὸ χρῆμα δρᾶν] cf. Xanthiae in Ranis verba: τὸ χρῆμ' ἄρ' ἴσται; ⁴⁾.

1165. ἐπὶ — ὑπανακινεῖν] in cenam abire ad numeros mei cantici ⁵⁾. Ancilla ἐπάδει, chori est ὑπανακινεῖν δρχοῦμενον.

— Κρητικῶς κτέ.] laetus hyporchema saltat cum choreutis. Hyporchematum ea erat ratio ut actor (hoc loco ancilla) caneret, chorus (cui praecit nunc Blypyrus) saltaret ⁶⁾.

¹⁾ Vid. ad Lys. 1183. — ²⁾ Pherecrat. fr. 96. — ³⁾ Vid. ad Vesp. 242. — ⁴⁾ Ran. 795. — ⁵⁾ Willems. — ⁶⁾ Sic rem expedivit Willems, Qu' est-ce que la monodie crétique, Mélanges P. Fredericq, 1904. Hinc corrigantur quae scripsi ad Ran. 849.

καὶ οὐ κίνει.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

τοῦτο δρῶ.

ΘΕΡΑΠΙΑΝΑ.

καὶ τάσδε νυν <τὰς μείρακας
δεικνύναι κέλευε> λαγαρὰς τοῖν σκελίσκοιν τὸν ἕυθμόν.

τάχα δ' ἔπεισιν

1170

λοπαδοτεμαχοσελαχογαλεο-
κρانيολειψανοδριμυποτριμματο-
σιλφιοπαραομελιτοκατακε-
χυμενοκιλεπικοσσυφο-
φαττοπεριστεραλεκτρονοπτεγ-
κεφαλοκιγκλοπελειολαγωσι-
ραιοβαφητραγαλοπτέρυγον.

1166. In R tribuuntur ἡμιχ(ορίω) verba τοῦτο δρῶ, quae Bleyri esse vidit Enger, item ante καὶ τάσδε est ἡμιχ, sed Ancillae nomen restituit Willems (et ego restitutus eram).

1166 sq. Deesse aliquid et numeri testantur et sententia imperfecta. Supplevi quod sufficere videbatur. Cf. vs. 1138.

1168. δ' vVelsen] γὰρ R. || ἔπεισιν] εἴσεισιν Blaydes, sed vid. comment. || λοπαδο- R] λοπάδιον Meineke, λοιπὸς Blaydes.

1171. -παραο-] syllabae obscurae; -παρασο- Dindorf, -καραβο- Meineke, -τυρο- Blaydes, alii aliter.

1172. -κιχλ- Faber] -κινκλ- R. Cf. Av. 591. || -κοσσυφο- Dindorf] -κοσσυκο- R.

1173. -εγκεφαλο- Dindorf] -εγκεφαλλιο- R.

1174. -τραγαλο- Blaydes] -τραγανο- R. Cf. Vesp. 674. || -πτέρυγον Bergk] -γων R.

1167. λαγαρὰς] *leniter inflexas* ¹⁾, id fere quod *δγράς* ²⁾, mobiles, non rigidas. — Postea in re metrica adiectivo λαγαρῶ usi sunt grammatici, ad significandum hexametrum qui brevem haberet — vel crederetur habere — syllabam eo loco ubi requireretur longa, tribrachyn igitur vel trochaeum pro dactylo ³⁾.

1168. ἔπεισιν] i. e.: ἐπιφορηθήσεται, cum ceteris bellariis imponetur mensae ⁴⁾.

1169—1174. Iure dictioni comicae concessio nova monstra creandi vocabula conglutinando ⁵⁾, et alibi noster felicissime usus est et nunc ludere admodum utitur, immo abutitur, Philoxeni Cyptherii fortasse memor, cuius *Δεῖπνον* carmen iocosum tunc temporis clarum fuit et a Platone quoque anno 391 in Phaone comoedia est commemoratum ⁶⁾. De singulis quae h. l. enumerantur cibis disputare operae pretium non videtur.

¹⁾ Cf. Xen. de Re Eq. 1 § 8 de Ven. 4 § 1, 5 § 30, 6 § 5. — ²⁾ Vid. ad Vesp. 1213. — ³⁾ Vid. schol. γ. 230 etc., Schulze Quaest. Epic. p. 411 sqq. — ⁴⁾ Vid. ad Pac. 1195—1197. — ⁵⁾ Vid. ad Av. 491. — ⁶⁾ Plat. fr. 173^d, Athen. 146^f, Bergk Comment. p. 210 sqq.

1175

σὺ δὲ ταῦτ' ἀκροασάμενος ταχέως
ταχέως λαβὲ τρύβλιον, εἶτα κονίσαι λαβῶν
λέκιδον, ἦν' ἐπιδειπνῆς.

ΒΛΕΠΤΡΟΣ.

ἀλλὰ λαϊμάττουσί που! -

ΧΟΡΟΣ.

αἴρεσθ' ἄνω, ἰαί, εὐαί!

1180

δειπνήσομεν, εὐοῖ, εὐαί,

εὐαί, ὡς ἐπὶ νίκη!

εὐαί, εὐαί, εὐαί, εὐαί!

(Abeunt omnes saltantes et laetos clamores edentes.)

1175. ταχέως, ταχέως; Meineke] ταχὺ καὶ ταχέως R, τρέχε καὶ ταχέως Blaydes. Cf Plut. 644; abiit -ως in καί, ut saepe.

1178. In R praescriptum est ημιχ, Blepyro tribuit Blaydes. || λαϊμάττουσι] λαϊμά-
ξουσι vVelsen.

1179—1182] universi Chori hos solos esse vidit Voss.

1175—1178. „Haec omnia postquam
audivisti, si non verbis solis velis vesci,
quantocius curre in forum et lenticulae ¹⁾
aliquid eme, quod opsonii loco ²⁾ comedas.” —
Nunc quoque hominem irridet puella
proterva ³⁾. Eodem autem ioco ipse Ble-
pyrus supra risit spectatores ⁴⁾. Sed
seoum potius quam ad Blepyrum haec
dixisse censenda; certe non audivit ille,

sed laetus: „at vorant opinor!” excla-
mat. Verbum λαϊμάττειν apud nostrum
non redit, sed cf. λαίμα in Avibus, quo
loco λαμᾶν proposita est coniectura ⁵⁾.
Apud Herodam λαίμαστρον dicitur an-
cilla segnis ⁶⁾ = γαστήρ ἄργος.

1179—1181. Isdem clamoribus chori
abeuntis effusam laetitiam testantibus
clauditur Lysistrata fabula.

¹⁾ Vid. ad Plut. 427. — ²⁾ Vid. ad Eq. 1140 Nub. 421 et cf. supra vs. 44 sq. —
³⁾ Ut vs. 1131 sqq. — ⁴⁾ Vs. 1148. — ⁵⁾ Coniectura haec est Willemsii, Av.
1563, sed infinitivi finalis praepositioni πρὸς sic subiuncti exempla desidero. —
⁶⁾ Herod. Mimiam. IV 46.

CORRIGENDA ET ADDENDA.

Pag. IV vs. 3: „verna” leg. „auctumnalia”.

Pag. IV vs. 12: „Charmides” leg. „Charinades”.

Pag. 105 in comment. ad vs. 744 deleantur verba: *mensa „prima” et „secunda”*.

Pag. 115 in comment. ad vs. 815 sq. addantur haec: „Cf. inscriptio Gortynia saeculi IIIⁱ ante Christum: νομισματι χρῆσθαι τῷ καυχῶ (= χαλκῶ) τῷ ἔθηναν ἃ πόλις. τὸ δ' ὀδεῖλονς μὴ δέκεσθαι τὸνς ἀργυρίος. αἱ δὲ τις δέκοιτο, ἢ τὸ νόμισμα μὴ λειο δέκεσθαι, ἢ καρπῶ ὀνίοι, ἀποτσισεῖ ἀργυρῶ πέντε σαταήρανς. — Collitz. 5011, et de hoc decreto Th. Reinach *Revue numismat.* 1904 p. 12—22.”

INDEX

RERUM ET NOMINUM

QUAE IN ANNOTATIONIBUS TANGUNTUR.

Αγύρριος 102.
 Αλοιμος 208.
 αλαιίνην *concalescere* 540.
 Αμύνων 365.
 αναβορβορούσαι 433.
 ανάγκη *Λιομήδεια* 1029.
 άντατί 1020.
 Αντισθίνης *choregus* 366.
 άξιοχρως *γγυητάς καθιστά-
 ναι* 1064 sq.
 άπλω τρόπω 231.
 Αργείοσ 201.
 Αρφραδής 130.
 άστρακτι 464.
 άφοδος 1059.
 Αχραδούσιοσ 362.
 άχράς 355 sq.
 άωρι νόκτωρ 741.
 βάκχιος 14.
 Βασίλειος στοά 685.
 βήττειν 56.
 βλέπειν *όπότρημα* 292.
 βολβοί 1092.
 γεινιάν 327.
 Γέρης 848.
 Γευσιστράτη 49.
 γλύκων 985.
 γνωμην *εμήν ορίνορ* 349.
 γνωμην *τιθεσθαι* 658.
 δέκαπουν στοιχείον 652.
 δέος (ούχι...) μή 650.
 δευτεριάζειν 634.
 διακύπτειν 930.
 διαλαμβάνειν in *iudiciis* 1090.

διαλέλημμα 1090.
 διερείδεσθαι 78.
 δίσην όφλιίν 655.
 δικωπειν 1091.
 Λιομήδεια *ανάγκη* 1029.
 δι' όχλου είναι 888.
 έγγυητάς *καθιστάσαι* 1064 sq.
 έγκαθίζεσθαι 23.
 ει... πολλάκις *si forte* 791.
 εκδικάζειν 984.
 εκτρυπών 337.
 έμβρόντητος 793.
 εν καθαρῳ 320.
 έίχυρον *τιθίται* 755.
 έζαρτάν 2.
 έζηρημένοισ 2.
 έξής πάντες 638.
 επαγλαίξειν 574.
επίχειν perperuo... facere 317.
 Έπιγίνης 931.
 Έπίγονοσ 167.
επιείναι de bellariis dictum
 1168.
 Έπίκουροσ 644.
 Έπικράτης 71.
επιπέμπειν 235.
ερέβινθαι tosti 44 sq.
 Εύαιων 408.
 εύποροσ *callidus* 236.
 Εύριπίδης (Εύριππίδης?) 825.
 εύσκοποσ 2.
 ήμιδιπλοίδιον 318.
 θαλλός 743.
θειν de nave dictum 109.

Θήσιοσ στοά 685.
 Θρασύβουλοσ 202 sq., 356.
 Θρυγοτάν 34.
 Ίέρων *praeco* 757.
 Ίερώνυμοσ 201.
 Ίνα cum *indicativo* 152.
 Ίωνικά *carmina* 883.
 καθαρῳ (εν...) 320.
 καθιστάσαι *γγυητάς* 1064 sq.
 καινοτομείν 584.
 Καλλίασ *decoctor* 810.
 Καλλιμαχοσ *chorodidascalus*
 809.
 κάλλιστα *opportunistime* 2.
 καλώσ *opportune* 2.
 Κανωνού ψήφισμα 1089 sq.
 κατελαύνειν *transl.* 1082.
 κατόνασθαι 917.
 καθάζειν 849.
 κείσθαι *πισών* 962.
 Κέφαλοσ 248.
 κήρινοσ *feralis* 1035.
 κηρίον 742.
 κυναχούρα 730.
 κληρωτήρια 681.
 κνησιάν 919.
 κνύμα 36.
 κομώτρια 737.
 Κόπριοσ 317.
 κρησείρα 991.
 Κρητικώσ *saltare* 1165.
 λαγαρόσ 1167.
 λαιμάττειν 1178.
 λάκκοσ 154.

Λάμιος 77.
λαμπάς 50.
-λελέχθαι 58.
-λέλημμαι 1090.
λευκοπληθής 387.
λορδοῦν 10.
Λυσικράτης 630.

μᾶλλον comparativo adinnec-
tum 1131.
μεθ' ὑποδοῖσθαι 544.
μέλημα 905.
Μελισσίχη 46.
-μελλοδειπνικόν canticum
1153.
μεταπειρᾶσθαι 217.
μή ἔμπειρία 115.
μή καί 29.
μίλτος 378.
μυροῦν 1117.
μύρωμα 1117.

Ναυσικύδης 426.
Νικίας iuvenis 428.
νύκτωρ (καρὶ...) 741.

ξύλλελέχθαι 58.

ἔ quapropter 338.
ἔ τι περ ὄφελος 53.
ὄ φράζων 589.
-οῦ̄ pro -οῦ̄ in anapaestis
676.
ἄλιος 1131.
ἔπως cum indicativo 152.
ὄργανον mortuis substra-
tum 1030.
ὄχι δέος μή 650.

ὄφελος (ἔ τι περ...) 53.
ὄφελῖν δίκην 655.
ὄχλου (δὲ) εἶναι 888.

παιδοποιεῖν 615.
παμπησία 868.
Πανόπτης 80.
πάντες ἐξῆς 638.
παραγοροδίξειν 295.
παροψωνεῖν 226.
πεντακοσιοστή 1007.
περιλαλεῖν 230.
πρωῶν κείσθαι 962.
πεττοί 987.
πηλοφορεῖν 310.
πλείους (οἰ...) mortui 1073.
πληκτεῖσθαι 964.
πλωτήρ 1087.
πόδα προβαίνειν 161.
ποία in anapaestis 676.
πολλάκις (εἰ...) forte (σι...)
791.
προβαίνειν πόδα 161.
Πρόνομος 102.
προσφθαρῆναι 248.

ῥιπτεῖν (trag.) 507.
ῥοιά in anapaestis 676.

σκαλαθύρειν 611.
σκαφηφόροι 742.
Σμοῖος 846.
στέργειν cum dat. 291.
στεφανώματα (τὰ...) fori
pars 302.
στοιά in anapaestis 676.
στοιχείον temporis indicium
652.

στρατηγίς 835.
συμβάλλειν mutua dare 446.
σύμβολον concionantibus
datum 296.
συχολή οἴτιμ 48.

τειχίον 497.
τετραστάτηρος 413.
τιθῆναι ἐνέχυρον 755.
τίθεισθαι γνώμην 658.
τιθύμαλλος 405.
τιμὴ μινυς 5.
τρόπω (ἀπλφ) 231.
τροχίλατος 1.

ὑπανακινεῖν 1165.
ὑπότρημα 292.
ὑφαπτός (?) 508.

φθίνουλα 935.
φιλοστάριον 891.
φρόνη 1101.
φυγαί (σι...) 243.
Φυρομάχος 22.

χαλκοὶ cusi 815.
Χαριζίνη 943.
Χίος οἶνος 1139.
χραίνειν 64.
χηματοποιός 442.

ψηλαφᾶν 315.
ψηφισμα Καντωνοῦ 1089 sq.

ὠθήσειν 300.
ὦς (= ἴνα) cum indicativo
152.

A.

ARISTOPHANIS

P L U T U S.

B.

[Vol. 9]

ARISTOPHANIS

[Comoediae]

PLUTUS.

CUM PROLEGOMENIS ET COMMENTARIIS

EDIDIT

J. VAN LEEUWEN J. F.

LITT. HUM. DR., IN ACADEMIA LUGDUNO-BATAVA PROF. ORD.

A. G. J. XXVII
PP. 1-122
M. P. L.

LUGDUNI BATAVORUM

APUD A. W. SIJTHOFF

MDCCCCIV

PA
3875
E5
1905

PROLEGOMENA ¹⁾.

I.

Plutum fabulam Aristophanes archonte Antipatro (initio anni 388) in certamen commisit, aemulis usus Nicochare, Aristomene, Nicophonte, Alcaeo ²⁾; quini enim ea aetate certabant. Ex quorum poetarum operibus nihil ad nos pervenit praeter nomina duosque nullius pretii versiculos ³⁾; frustra autem rogamus Lenaeisne — quod suspicor ⁴⁾ — an Liberalibus Aristophanes Pluto certaverit, et ex illo certamine quis victor evaserit. Praeterea non satis constat suone an filii nomine Aristophanes hanc fabulam dederit; nam veteris Argumenti verba huc pertinentia apertis vitiis laborant, quae quomodo sint corrigenda incertum. Porson Dobree Dindorf dederunt: „τελευταίαν δὲ διδάξας τὴν κωμωδίαν ταύτην ἐπὶ τῷ ἰδίῳ ὀνόματι, τὸν υἱὸν αὐτοῦ συστήσαι Ἀραρότα τοῖς θεαταῖς βουλόμενος, τὰ ὑπόλοιπα δὺο δὲ ἐκείνον καθῆκε Κώκαλον καὶ Αἰολοσίκωνα”. Sed verba postquam ita sunt decurtata ⁵⁾, cur Ararotis

¹⁾ In his Prolegomenis repetita sunt quae nuper in Academia Regia et in Mnemosyna disputavi. (Over de samenstelling en den tijd der opvoering van den Plutus van Aristophanes, Versl. en Med. der Kon. Akad. v. Wetensch. Afd. Letterk. 1903 bl. 265—288. — Ad Aristophanis Plutum. Mnemos. 1903 p. 96—113). Praeterea de Pluti fabulae locis compluribus scripsi in Mnemosyna anno 1902 (p. 210—224, 348—360, 397—427).

²⁾ Vid. Argumentum III (IV Dind. alii).

³⁾ Alcaei fr. 26 sq.

⁴⁾ Vid. ad vs. 535 et 896.

⁵⁾ Nam tradita sunt haec: διδάξαι et καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ συστήσαι Ἀραρότα δι' αὐτῆς τοῖς θεαταῖς βουλόμενος.

hoc loco fiat mentio haud facile dixerit quispiam; in Vitae autem Aristophanis recensione altera de Pluto fabula leguntur haec: „έν τούτω τῷ δράματι συνέστησε τῷ πλήθει τὸν υἱὸν Ἀραρότα”, et paucis interiectis de eodem: „δι’ οὗ καὶ ἐδίδαξε τὸν Πλοῦτον”, altera vero habet haec: „τελευταῖον δὲ διδάξας τὸν Πλοῦτον συνέστησε τῷ πλήθει τὸν υἱὸν Ἀραρότα καὶ οὕτω μετήλλαξε τὸν βίον”.

Fortasse ad liquidum perduci posset res, si non poetarum tantum sed etiam fabularum nomina haberet scenicum quoddam monumentum, anno abhinc decimo effossum ¹⁾, in quo haec leguntur:

[Γ]νάθις Τιμοκ[ήδ]ου[ς, Ἀ]ναξανδρίδης Τιμαγόρου
 χορηγοῦντες κωμικοῖς ἐνίκων·
 Ἀριστοφάνης ἐ[δ]ίδασκεν.
 ἑτέρα νίκη τραγωιδῶν·
 Σοφοκλῆς ἐδίδασκεν.

Eleusinii igitur hi choregi Athenis coniunctim vicerunt comoedia anno aliquo post 406, — nam anno 405 *συνδυό χορηγεῖν* coeperunt ²⁾, — et alia occasione tragoedia. *Sophoclem* autem intellegendum esse *iunioyem* iure statuit Foucart, qui praeterea coniecit *Oedipum Coloneum* anno 401 ab his choregis scenae esse commissam, dein, uno ad minimum anno intermisso — ut in liturgiis mos ferebat — datam esse fabulam Aristophanis, denique suspicatus est *Plutum* hanc fuisse fabulam. Sed nemo non videt quam incerta sint haec omnia.

Fatendum igitur est, nescire nos quae filii, quae patris in Pluto fabula docenda fuerint partes. Neque est cur magnopere doleamus huius rei ignorationem.

Quid vero est quod *Plutum* fabulam vigesimo anno ante, quam scripta est, scenae commissam credere iubemur? Nempe etiam *archonte Diocle*, initio anni 408, Aristophanes *Plutum* docuisse perhibetur. Eamne quae extat fabulam? Affirmarunt certatim viri docti et negarunt; hodie autem neglecta iacet ea

¹⁾ Vid. Philios in Athen. Mitt. 1894 p. 174, Foucart Rev. de Philol. 1895 p. 119 sqq.

²⁾ Vid. Aristoteles in schol. Ar. Ran. 404 allatus.

quaestio, et aut omnes aut plerique in hac sententia acquievisse videntur: duas fabulas Pluti nomine inscriptas fecisse comicum, quarum alteram anno 408 docuerit, alteram anno 388, a priore plane diversam; ad nos pervenisse posteriorem.

Non tamen e priscorum interpretum commentariis haec opinio est ducta. Nam *nostra fabula* — id quod primus clara in luce collocavit Hemsterhuys — haud uno scholiorum loco dicitur *anno 408* in certamen esse proposita ¹⁾; miratur autem grammaticus qui ea annotavit versiculos aetatem recentiore testantes.

Locos videamus.

Ad versum 173, ubi *auxilia Corinthiaca* commemorantur, et alia leguntur adscripta et haec, quibus stultus aliquis homo demonstrare conatur certum temporis indicium his comici verbis non inesse: „ὥς αἰεὶ ξενικόν τι ἐχόντων Κορινθίων, καὶ οὐχ ὥς ἔνιοι „κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον. δῆλον δὲ ἐκ τοῦ ἐν δευτέρῳ φέρεσθαι ὥς „ἔσχατον ἐδιδάχθη ὑπ' αὐτοῦ εἰκόσῳ ἔτει ὕστερον.” Cui alius interpretis opponitur opinio: „εἰ μὴ, ὅτιπερ εἰκόσ, ἐκ τοῦ δευτέρου „Πλούτου μετενήνεται. ἔχει γὰρ ὀρθός”. — (Quae verba licet misere sint turbata et corrupta ²⁾, vel sic tamen id quod dixi aperte testantur.

Ad versum 179: „hic quae leguntur de Laide” scholiasta ait „temporum rationi adversantur, nam *archonte Diocle* haec annos „nata fuit quatuordecim”.

Ad versum 972 annus quo *Glaucippus* archon fuit (410/9) „τὸ πρὸ τούτου ἔτος” dicitur. De quo loco infra plura erunt dicenda.

Ad versum 1147 de *Phylae a Thrasybulo* anno 403 occupatae mentione haec observantur in scholiis: „ταῦτα οὐπω ἐπέπρακτο, „οὐδὲ τὰ ἐπὶ τῶν τριάκοντα ἤδη ἦν, ἀλλὰ ὥς ³⁾ Φιλόχορος φησιν,

¹⁾ *Recte* dici quod putabat Hemsterhuys, aevi id erat vitium. Qui quo erat mentis acumine, veterum errores non repetivisset aut auxisset, nisi sero natorum Graeculorum verbis plus tribuisset quam suo ipsius iudicio.

²⁾ Dedi quae codex V habet; sunt autem sic fere corrigenda: „ὥς αἰεὶ ξενικόν τι ἐχόντων Κορινθίων, καὶ οὐχ (ὥς ἔνιοι) κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον μόνον. δῆλον δὲ ἐκ τοῦ χρόνου. — εἰ μὴ, ὅτιπερ εἰκόσ, ἐκ τοῦ δευτέρου Πλούτου μετενήνεται, ὅς ἔσχατος ἐδιδάχθη ὑπ' αὐτοῦ εἰκόσῳ ἔτει ὕστερον. ἔχει γὰρ ὀρθὸς ἔχει.”

³⁾ καὶ V.

„πέμπτω ἔτει ¹⁾ ὕστερον, τῆς Θρασυβούλου γενομένης <εἰσβολῆς> ²⁾, „Κριτίας ἐν Πειραιεῖ τελευτᾷ”. Dein additur: „ex altero igitur Pluto „sive ab aliis sive ab ipso poeta postmodo haec esse invecta”. — A Diocle igitur archonte (409/8) nunc quoque instituitur temporum computatio.

Alienum autem a quaestione in qua versamur est scholion ad versum 115 (τῆς ὀφθαλμίας): „τῆς τυφλώσεως. ἰδίως δὲ ὀφθαλμίαν τὴν πῆρῳσιν τῶν ὀφθαλμῶν. διὸ καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ μεταπεποιήται.

„τῆς συμφορᾶς ταύτης γε παύσειν ἧς ἔχεις” ³⁾,

ubi prius id fuisse quod *nostra* praebet fabula, dein versum mutatum esse, perhibet scholiasta. Quid autem sibi velit haec τοῦ δευτέρου mentio incertum, sed nisi fallor, grammaticus dicit *in alio fabulae exemplari* (ἐν ἑτέρῳ) inveniri versum ita mutatum. Mutatum inquam? immo mutilatum! Potius igitur statuerim glossema ἔμμετρον olim in quibusdam exemplaribus sedem versiculi genuini occupasse, quam ipsum poetam „ut auribus „Atheniensium teretibus et fastidiosis obsecundaret” — sic scilicet Hemsterhuys! — „in Pluti διασκευῆ voce ὀφθαλμίας abiecta „versum talem substituisse”... qui langueret miserrime. Nam etiamsi legamus „ἧ σ' ἔχει” pro „ἧς ἔχεις”, quod suasit Valckenaer, concinnius quidem erit dictum, sed nihilo minus supervacaneum.

Idem observatum esto de verbis quae ad versum vicinum 119 leguntur adscripta: „μεταπεποιήται δὲ καὶ τοῦτο ἐν τῷ δευτέρῳ”. Sed quicquid duplex haec „τοῦ δευτέρου” mentio sibi vult, nemo inde efficiet *ante nostram fabulam* alium Plutum a poeta esse scriptum; itaque impune nunc — quod dixi — a nobis potest negligi.

¹⁾ ε ἔτη V.

²⁾ Supplevi quod maxime placebat; Polak νικης, fortasse recte. Alii aliter, parum autem probabiliter EMeyer (Gesch. d. Alt. V p. 39): „πέμπτω μηνὶ ὕστερον τῆς Θρασυβούλου <καθόδου εἰς Φύλην> Κριτίας ἐν Πειραιεῖ τελευτᾷ.”

³⁾ Sic codex V. Pro γε legi solet σε. Etiam τὴν συμφορὰν ταύτην γε... ἦν potuit scribi.

II.

„Priorem” igitur Plutum illum quis novit? quis vidit?

Frustra anquirimus testimonia, quae quidem alicuius sint pretii.

Verba sane nonnulla a grammaticis ex Aristophanis Pluto allata, quae hodie in fabula illa aut non extant aut non extare creduntur, ad „priorem” referre iubemur; sed rem accuratius pervestigantibus apparet nugae nobis venditari. Nam si demimus unum et alterum verbulum, quod *falso* ad Plutum est relatam, — cuiusmodi errores frequentes sunt apud veteres opera poetarum scenicorum laudantes ¹⁾, — ea tantum restant quae in fabula nostra suo loco possunt indicari.

In fragmentorum collectione Kockiana, quae aliis est amplior, octo verba et una sententiola „Pluto priori” tribuuntur. Videamus singula.

1) βλάξ. βλακεύειν ²⁾, βλακεύεσθαι καὶ βλάκες καὶ βλακικῶς. Πλάτων Γοργία ³⁾, ὁ αὐτὸς Εὐθυδήμῳ ⁴⁾, Ἀριστοφάνης Πλούτῳ. — Bekk. Anecd. p. 84.

E Platonis dialogis notissimis — nam pluribus locis apud eum haec stirps invenitur — et e comici fabula omnium plurimum lectitata grammatici petiverunt exempla vocis rarioris. Impense autem miror criticos hodiernos hanc notulam ita coniungentes cum Etymologici M. verbis „βλάξ, ὁ εὐήθης καὶ ἀργὸς καὶ ἀνόητος. Ἀριστοφάνης βλάκες φυγεροί”, ut Aristophanem in *Pluto priore* verbis „βλάκες φυγεροί” usum esse statuunt. Nam nihil eiusmodi apud utrumvis grammaticum legitur, prior

¹⁾ Cf. quae de „*Nubium priorum*” fragmentis observavi Nub. Proleg. p. XXII sqq. imprimis p. XXVIII.

²⁾ Legendumne βλακεία?

³⁾ Gorg. 488 a.

⁴⁾ Euthyd. 287 e.

autem locus sine ulla violentia potest referri ad *nostri Pluti* versum 325:

καὶ συντεταμένως καὶ κατεβλακυσμένως ¹⁾,

posterior vero sive recte a me sic scribitur: „βλάξ] ὁ εὐήθης καὶ ἀργὸς καὶ ἀνόητος. Ἀριστοφάνης. — βλάκεις] φουγεργοί”, sive aliter verba sunt iungenda, a quaestione in qua nunc versamur omnino est alienus, quoniam *Pluti* fabulae illic ne mentio quidem fit.

2) ἔχομεν τὴν χρῆσιν τοῦ „ἦν ἐγώ” παρὰ Ἀριστοφάνει ἐν Πλούτῳ... καὶ παρὰ Μενάνδρῳ ἐν τῷ Γεωργῷ. „ἦν δ’ οὐ πονηρὸς οὐδ’ ἐδάκονν”. — Choeroboscus in Bekk. Anecd. p. 1380.

Haec verba postquam viri docti errore insigni coniungere cum Suidae quadam notula de locutione „ἦν δ’ ἐγώ *inquam*” Platoni ²⁾ et Aristophani usitata, eo devenerunt ut statuerent „ἦν δ’ ἐγώ *inquam* lectum esse *in Pluto priore*”. At quot verba tot errores! Nam in Choerobosci verbis illud „ἦν ἐγώ” significat *eram ego* ³⁾; observat enim grammaticus in Pluto Aristophanis adhibitam esse imperfecti verbi εἶναι formam recentiorem ἦν, pro qua et alii et ipse Aristophanes olim dixissent ἦ = ἦ(σ)α. Quae in scholiis Aristophaneis saepius reedit observatio ⁴⁾. Et optimo iure sic scripsere grammatici; nam *tribus nostri Pluti locis* invenitur ea forma ante vocalem ⁵⁾:

πένης ἦν. οἶδα τοι.

ἐπειδὴ μεστὸς ἦν ἀνεπανόμην.

οὐχ οἶός τε γὰρ | ἔνδον μένειν ἦν. ἔδακνε γὰρ τὰ βλέφαρά μου.

Cf. Aelius Dionysius: Ἀττικοὶ „ἦ” μονοσυλλάβως, οἱ δὲ μέσοι σὺν τῷ ν, οἶον „ἐπειδὴ μεστὸς ἦν ἀνεπανόμην” ⁶⁾.

¹⁾ Etiam Blaydes verum vidit.

²⁾ Pro *Platonis* philosophi nomine illic legitur *Plutarchus*; corr. Ruhnkenius.

³⁾ Etiam Blaydes hoc observavit.

⁴⁾ Vid. ad vs. 77, alibi.

⁵⁾ Vs. 29, 695, 822. Itaque etiam Menandri l. l. illud ἦν ante vocalem esse lectum, delendum igitur esse δέ, est cur suspicemur. Nam locis ubi *ante consonam* reperitur ἦν nullam inesse *πειθανάγκην*, cum salvo metro deleri possit -ν, non nos soli videmus, sed etiam veteres opinor videbant grammatici.

⁶⁾ Vid. Eustath. 1761, 52.

Qualia in comici fabulis antiquioribus non inveniuntur.

3) ἐπικρούσασθαι verbum ab Aristophane in Pluto ἐπὶ τοῦ νουθετῆσαι adhibitum esse affirmat Pollux ¹⁾. Non ibi extat. At extat ὑποκρούσασθαι *improbare, vituperare* ²⁾. Quid igitur? Verum vidit, opinor, qui Pollucem secutus apud Aristophanem l. l. correxerat ἐπεκρούσω. Sed etiamsi ὑπ- in textu Aristophaneo servandum videatur ³⁾, minime sequitur ut putemus Pollucem, cui *nostra* fabula ignota esse non potuit, e „priori” Pluto suum duxisse, *aliam* igitur fabulam fabulaeve editionem cogitasse cum scriberet „ἐν Πλούτῳ”, sed aut ipsum Pollucem aut librarios, per quorum manus eius opus ad nos pervenit, errasse statuatur is cui ὑποκρούσασθαι verum videtur. *Prioris* alicuius Pluti nullum hic est vestigium. Nam νουθετῆσαι glossema nostro loco minus aptum neminem movebit, quod verbum licet non significet *improbare aliquid*, valet tamen *vituperare aliquem*: hinc natus error.

4) Alio loco Pollux inter nomina artium affert „τὸ ζυγοποιεῖν“, ὡς ἐν Πλούτῳ Ἀριστοφάνη ⁴⁾. Non legitur illud verbum in nostra fabula, sed fortunae benignitas Dobraeique acumen effecerunt ut error Pollucis posset corrigi. In *Pherecratis* enim *Persis* erat certamen anapaesticum, quod simile videtur fuisse τῷ ἀγῶνι Pluti Aristophanei; decem certe *Pherecratis* tetrametri, quos inde excripit Athenaeus, in cognato argumento versantur. Illic autem et aliorum operariorum fit mentio et „τῶν ζυγοποιῶν”. Itaque apud Pollucem confusa esse Aristophanis *Pherecratis*que nomina vidit Dobree; cuius sententiam plane confirmat error in Crameri *Anecd. Ox.* I 277 commissus, ubi *Pherecratei* huius fragmenti versus quidam tribuitur Aristophani. En igitur „prioris Pluti” illud fragmentum quod statuebat Brunck!

¹⁾ Poll. IX 139.

²⁾ Plat. 548.

³⁾ Quae Dindorfii est opinio.

⁴⁾ Poll. VII 115.

Contrario errore ignotus aliquis grammaticus versiculum ex Aristophanis Pluto desumptum tribuit Pherecrati: „ἐκποτέον καὶ τὴν τρύγα“, ἐπὶ τῶν καὶ τὰ μὴ χρηστὰ λαμβανόντων. Φερεκράτης ¹⁾). Ubi leve quod est discrimen inter verba allata et Pluti versum notissimum

„ξυνεκποτέ' ἐστὶ σοὶ καὶ τὴν τρύγα" ²⁾

non originis diversae indicium ducet qui sapit, sed librariorum sqcordiae vel potius studio brevitatis tribuet. *Pherecratis* autem nomen illuc aberrasse suspicor e proverbio vicino, quod sine nomine auctoris nunc affertur: „ἐκποτέον τὴν τούτου“ ἐπὶ τῶν ἐξ ἀνάγκης τὰ ἐτέρων κακὰ ὑπομενόντων ³⁾, — ubi mente supplendum est „κύλικα“, quemadmodum apud Herodam „ἐκ καινῆς πεπωκέναι“ dicitur vir uxoris oblitus ⁴⁾.

5) „γραῖζειν“ ὅταν τὸ συναγόμενον ἐν ταῖς χύτραις καὶ ἐπαφρίζον ἐκχέωσιν. *Αριστοφάνης Πλούτω*. — Bekk. Anecd. p. 88.

Quis non videt in brevius contracta hic legi quae fusius olim disputassent grammatici, rarum autem vocis τῆς γραῖς sive *spumae* καὶ τοῦ γραῖζειν sive *despumandi* usum illustrari collata Pluto fabula, in cuius exitu iocandi materiem praebet ambigua huius stirpis potestas ⁵⁾? Non viderunt qui talia adscripserunt: „fuit igitur in priore quoque Pluto locus similis Pluti versibus 1206 sq.“.

6) ἀναπειρία (-πηρία) vox ex Aristophanis Pluto affertur ⁶⁾.

¹⁾ Proverb. e cod. Coisl. 172 (Phereorat. fr. 249).

²⁾ Plut. 1085.

³⁾ Ibidem n° 170. — Simillimus igitur, si verum vidi, hic obtinet error atque apud Eustathium p. 1291, 26, ubi „ex Aristophanis Pace“ affertur versus: „πόθεν τὸ φῖτυ; τί τὸ γένος; τίς ἢ σπορά;“. Quem noli post Pacis versum 189 in vitis codicibus inserere auctoritate Dobraei permotus; nam misere sunt decurtata quae prisca grammatici annotaverant: „poeticam vocem φῖτυ etiam apud comicos semel et iterum occurrere, in Pace Aristophanis <vs. 1164: τὸ γὰρ φῖτυ πρόφον φύσει, et in alia comoedia nescio qua aut cuius>: πόθεν τὸ φῖτυ κτέ.“ Neque aliter censebat Dindorf (Poet. Scen.⁵ Ar. p. 205), qui *Pherecratis* versum ab Eustathio l. l. afferri suspicatus est.

⁴⁾ Herod. Mimiamb. I 25.

⁵⁾ Plut. 1205—1207.

⁶⁾ Bekk. Anecd. p. 78. et apud Suidam.

Non tamen ibi legitur. Numquid igitur sequendi sunt ¹⁾ qui nostrae fabulae versu 115 pro ὀφθαλμίας scribi iusserunt ἀναπηρίας vel in altera fabulae editione id lectum esse autumarunt? Minime, nam e Polluce error potest corrigi, qui *Cratini Pluto* ²⁾ vocem ἀναπηρίαν vindicat ³⁾. Et facile intellegimus necessarios paene fuisse huiuscemodi errores. Nam recentiores grammatici cum „e *Pluto fabula*” allatum inveniebant aliquod verbum, fieri vix poterat quin *Aristophanis* fabulam longe notissimam significari putarent. Contra veri est dissimillimum Pollucem „suo ipsius errore Cratinum nominasse pro Aristophane” — immo: Cratini Plutum nominasse pro Pluto Aristophanis.

7) ἐμπαίξεν verbum rarius excitatur e Pluto Anecd. Bekk. p. 95. Frustra in fabula nostra quaesieris, at extat in Thesmothiazusis ⁴⁾; quo loco tam insolite est dictum, ut corruptum recentioribus quibusdam interpretibus sit visum, ita ut facile nobis persuadeamus etiam olim notatu dignum esse visum. Pro *Pluto* igitur *Thesmothiazusas* scribere debebat grammaticus.

8) „ῥυφήσαι διὰ τοῦ υ̅” in Aristophanis *Pluto* legi perhibet grammaticus in Bekk. Anecd. p. 113. Quod ut credibile videri possit, sumamus oportet Ionicum aliquem hominem loquentem illic prodiisse; et ne sic quidem verisimile erit, nam ῥύψαι potius huius verbi erat aoristus in lingua Ionica ⁵⁾. Sed scribatur: „ῥυΠήσαι διὰ τοῦ Η”, spectant enim haec ad Pluti versum 266: „ῥυπῶντα”. — Nempe in *Homericis* periculum erat ne ab imperitis confunderentur ῥυποῦν sordidum reddere et ῥυπᾶν sordere, quapropter operae videbatur pretium annotasse e. g.: ῥυπῶντα participium „diectasin” passum a stirpe ῥυπα- duci, ῥεστυπωμένον vero a stirpe ῥυπο-. Itaque in scholiis ad Homerum saepius

¹⁾ Brunck aliique.

²⁾ Vel potius *Plutis*. Complura huius fabulae Cratini extant fragmenta.

³⁾ Poll. II 61.

⁴⁾ Thesm. 975.

⁵⁾ Cf. „ῥυφειν” τὸ ῥοφῆν Ἰππῶναξ (Phot.) et Hippocrates; „ῥύψαι”... ῥοφῆσαι et: „ῥυπόμεθα” ῥοφησόμεθα (Hesych.).

haec res tractatur, et ad Pluti quem laudavimus versum in scholiis haec sunt adscripta: „ἔστι καὶ ῥυπῶ... καὶ ῥυπάω, ὡς ἐνταῦθα, καὶ ῥυπαίνω”.

9) Ex novem quae videbantur testimoniis infirmata sunt octo. Superest unum. Scholiasta ad Ran. 1093 „ἐν Πλούτῳ πρώτῳ” hos versiculos dicit lectos esse:

„τῶν λαμπαδηφόρων τε πλεί-
στον αἰτίαν
τοῖς ὑστάτοις πλατειῶν.”

Hi iambi unde ducti sint nescio; sed post omnia quae disputavimus temeraria videri nequit opinio, quam minime dubitanter profero, similem hic obtinere errorem atque ceteris quos tractavimus locis, sive ἐν Πλούτῳ *A<ρχίππου>* hi versiculi legebantur, sive aliunde sunt desumpti; nam etiam *Nicostratus* scripsit fabulam *Πλοῦτον*, *Cratinus* — ut vidimus — *Πλούτους*, *Antiphanes* et *Anaxilas Πλουσίους*. Et id potius est mirandum quod hodie, in hac testimoniorum inopia, postquam longe plurima priscae artis monumenta litteraria interierunt, octo errores certis argumentis et documentis possunt redargui, quam quod unus restat locus cuius origo nos lateat. Aut nihil valent argumentatio inductiva et ratio probabilitatis aut hic valent.

III.

Ultimum locum si omittimus, Plutus hactenus nonnisi unus apparuit. Itaque qui sapit, non multum tribuet duobus locis, ubi nostra fabula dicitur „*Plutus altera*” ¹⁾. E quibus locis hoc unum potest effici: inde a secundo post Chr. n. saeculo fuisse qui putarent duas Aristophanis fabulas — vel duas eiusdem fabulae editiones — olim Pluti nomine designatas fuisse. *Recte* eos putasse inde non sequitur, *plerique* autem Aristophanis

¹⁾ Sic Herodianus in schol. Hom. *Ψ* 361, quo loco nostrae fabulae citatur versus 992 (ubi vid. schol.), et Athenaeus 368 d, qui versum affert 1128.

interpretes „Plutum priorem et posteriorem aut ignorarunt aut „non commemorandum putarunt” 1).

Id vero luculenter apparet, merae esse temeritatis, si qui nostrae fabulae locus videatur impeditior, duas editiones inter se permixtas esse suspicari 2). Et omnino ieiuna iam videntur quae de lectionibus geminis εἰδώς — οἶδ’ ὥς 3), πλείστον — ἀπίστων 4), λήμαις — γνώμαις 5), προθύματα — θυλήματα 6), ἰπνός — ἴπος 7) aliisque huiusmodi e duplici fabulae recensione repetendis docte mehercule et fuse olim philologi disputarunt.

Quid quod longius longiusque a veris et certis aberrantes quidam sibi persuaserunt nostrum Plutum neque secundum esse neque primum, sed tertium quendam, nescio quando aut quomodo quove consilio ex utraque editione concinnatum 8).

Cuiusmodi opiniones carent fundamento. Nam recte est observatum, inter *veteres* certe nullum esse qui alteram fabulam alterius διασκευὴν appellaverit 9).

Ipsane igitur e fabula eiusmodi quid potest effici? Minime! Quam uno tenore scriptam quovis pignore certem equidem. Id autem certum, fabulae, quam anno 408 scenae commissam perhibent, cum nostro Pluto aut solum nomen aut nihil omnino fuisse commune. Potuit sane poeta in eodem argumento plus

1) Bitteri in opere mox laudando haec sunt verba.

2) Id quod de vs. 540—546 c. g. statuebat vVelsen.

3) Vs. 119. 4) Vs. 521. 5) Vs. 581. 6) Vs. 660. 7) Vs. 815.

8) Sic Petitus, Kuster, Brunck, Brentano, alii. Ad quam opinionem tuendam critici protulerunt Chremylum parum — ut illi arbitrabantur — sibi constantem. Sed huiusmodi vitium fabulae nostrae non inesse in commentario ad vs. 461 ostendere conabor. Cf. etiam ann. crit. ad vs. 475.

9) Sic Ritter anno 1828. Quapropter miror Blaydesium anno 1886 in fronte editionis Pluti, postquam obsoletas quasdam veterum editorum observationes ἀπολεξεί repetivit, haec de suo addentem: „fabula quam hodie possidemus διασκευὴ (i. e. recensio sive altera editio, Anglice *a refashionment*) prioris fabulae est.” — Nec non e verbis Bernhardii in Historia Litterarum Graecarum, viri ingeniosi profecto et acuti, apparet quam aegre in libertatem nos asseramus ab erroribus inveteratis: furca expellas, tamen usque recurrunt. Qui postquam prudenter observavit Pluti fabulae argumentum et compositionem ex *Ecclesiazusis* esse desumpta, mox ipse sibi obocutus διασκευὴν („eine Ueberarbeitung desselben Themas”) eam vocat fabulae ante quatuor lustra scriptae.

semel versari; potuit etiam duas easque diversissimas fabulas eodem nomine designare; — quamquam frustra quaesierit quispiam cur obsoleto nomine uti quam novum novae fabulae inscribere maluerit; sed potuere certe haec fieri, ut dixi: — non potuit eo vitae tempore, cui Lysistrata Thesmophoriazusae Ranae debentur splendidissimi foetus ingenii, scribere fabulam quae nostro Pluto aliqua ex parte esset similis.

Nam fabula, quae ad nos pervenit, eam aetatem, quam vetus Argumentum ex auctoritate τῶν Διδασκαλιῶν ei tribuit, in fronte gerit apertissimam. Anno 389 scriptam, anno 388 ineunte actam esse cum res tum verba docent. Nihil inest quod illo anno scribi non potuerit, pauca quae potuerint prius scribi, plurima quae ipsum illud tempus indicant, plurima quae Ecclesiazusarum fabulae nuper scenae commissae artissimam cognationem testantur. Quid quod ipsam fabulae originem haud inepte ex Ecclesiazusis quispiam repetiverit; nam argumentum — quatenus quidem in certo aliquo argumento versari Plutus fabula dici potest — veluti nascens deprehenditur in Praxagorae illius verbis:

„κοινωνεῖν γὰρ πάντας φήσω χρῆναι, πάντων μετέχοντας,
 „καὶ ἐκ τούτου ζῆν, καὶ μὴ τὸν μὲν πλουτεῖν, τὸν δ' ἄθλιον εἶναι.
 „μηδὲ γεωργεῖν τὸν μὲν πολλήν, τῷ δ' εἶναι μηδὲ ταφῆναι.
 „μηδ' ἀνδραπόδοις τὸν μὲν χρῆσθαι πολλοῖς, τὸν δ' οὐδ' ἀκολούθῳ.
 „ἀλλ' ἕνα ποιῶ κοινὸν πᾶσιν βίον, καὶ τούτου ὅμοιον” 1),

et mox:

„οὐδεὶς οὐδὲν πενίᾳ δράσει, πάντα γὰρ ἔξουσιν ἅπαντες” 2)
 quaeque plura illic in illam partem disputantur. Sic in Acharnensibus Equitum argumentum veluti in nucleo inest 3), in Equitibus Pacis 4), in Lysistrata Thesmophoriazusarum 5).

Senescenti autem poetae argumentum, quod est de divitiis

1) Eccl. 590—594.

2) Ibid. vs. 605 = Plut. 510—531.

3) Vid. Ach. 301.

4) Vid. Eq. 1393 (cf. etiam ibid. 511).

5) Vid. Lys. 288.

sive spernendis sive appetendis, melius convenit quam mediam aetatem agenti, quo vitae tempore totus erat in aliis studiis. Ab eo qui *Lysistratam* et *Ranas* fecit tanto intervallo distat huius fabulae poeta quanto Alcibiadis Athenae a civitate Cononis; inter *Acharnenses* autem et Plutum ea omnia intercesse-
runt quae ex iuvene hilario credulo dicaci petulanti fecere senem morosum neque admodum lepidum, — ipsa nimirum intercessit vita et vitae multiplices vicissitudines; nec usquam sui dissimiliorem se praestat poeta quam ubi se ipsum imitatur. Chremylus Iovis regnum et fulmina vitiosa nuce aestimans misere sordet cum Pisetaero illo comparatus, qui ipsi Iovi fulmen callido consilio eripiebat; et ab eodem Pisetaero Herculem odore dapum succulentarum domanti ingenti discrimine remotus est Cario impudenter imperitans Mercurio esurienti. In Nubium autem fabula sophistarum admirator fragores caelestes cum sui corpusculi tonitribus tam apposite comparabat ut etiam hodiernis lectoribus plane necessarium videatur illud „παππαπαππάξ”¹⁾: Carionis vero impudentia deabus et Mercurio oppedentis nihil habet festivi. Inutiles sunt eius *πορδαί*: veniam non impetrant.

Etiam „poeticam” quam dicimus „iustitiam” in nostra fabula frustra quaeras. Nam Paupertas postquam ex vero et probabiliter disputavit, is qui non nisi minas et iurgia eius argumentis opponere habuit alter subito fit Croesus, beatissimam exinde vitam cum suis transacturus. Non ita comicus solebat olim! In Avibus nullam indignationem movebat Pisetaerus Iovis sceptrum et fulmen quassans, nam ingeniosissima oratione evicerat optimo se iure potiturum esse imperio caelesti; in Nubibus autem qui Iniusti Oratoris monitis obtemperaverat, mox a suo ipsius filio vapulabat.

Hic interpellantem audio quempiam: „ohe, tu, qui supra Ari-
„stophanem sapere tibi videris, dic igitur quem finem Plutus
„habere te iudice debuerit.” Habeo quod respondeam. Non quo contendam me fabulam ad meliorem eventum deducturum

¹⁾ Nub. 390; cf. etiam Nub. 293.

fuisse! sed hoc dico: eiusmodi esse huius fabulae argumentum ut ne ab Aristophane quidem probabiliter tractari potuerit, neque comicum, quo tempore integer ei erat flos ingenii, suum potuisse ducere ei immorari. Scenae ludicrae aptum non erat hoc problema, qui fiat ut impiis scelestisque hominibus permultis bene sit, piis probisque male ¹⁾. Prisco illi vati qui Hibum cecinit id melius conveniebat, non qui solveret aenigma quod acumen humanum superat, sed qui graviter tractaret quaestionem omnium quas mortales sibi vident propositas longe gravissimam. *Μὴ παιδὶ μάχαιραν!* — Non sponte laeteve ex comici animo haec fabula effloruit, sed artificiose est concinnata. Multo felicius res ei cesserat in Ecclesiazusis; ubi bonorum feminarumque communionem postquam Praxagora perridicule commendavit, novo instituto quid insit non minus ridicule in scena ostenditur.

Senisne igitur decrepiti hoc est opus? Non ita. Sexagenario maior Aristophanes tum cum Plutum scripsit vix videtur fuisse, fortasse etiam minor erat, Sophocles autem Philoctetem fecit nonagenarius. Sed anni aliis clementiores se praestant, duriores aliis: *ἄλλοτε μητρονίη γῆρας πέλειτ', ἄλλοτε μήτηρ*. Pluti poetae tempus non pepercit. Ridet etiamnunc, sed... *γναθμοῖσ' ἄλλοτρίοισιν, σαρδάνιον μάλα τοῖον*. Laeti effusique cachinni conticuere; deferbuit inventionis audacia, sententio lae humi repunt; nihil magni movetur: composita vel deposita sunt odia vehementia. Non iam suum ducit civitatis litterarumve saluti invigilare. Quem acerrime olim insectari solebat, Euripidem, nunc eum imitatur, *χρώμενος αὐτοῦ τοῦ στόματος τῷ στρογγύλῳ* ²⁾, nec iam suo iure exclamare potuisset quod olim magnifice de se sentiens fuerat prolocutus: „*τοὺς νοῦς δ' ἀγοραῖους ἤττον ἢ ἐκεῖνος ποιῶ*” ³⁾. Concidit felix illa sui confidentia, qua Cleones olim fuerat aggressus. Qualia si etiamtunc admisissent tempora mutata, ex

¹⁾ Vs. 28 sq., 490 sq., 500 sq.

²⁾ Compluribus locis Pluti fabulae apparet comicum Ionis Phoenissarum Orestis aliarum tragoediarum fuisse memorem.

³⁾ Fr. 471; vid. ad Vesp. 57.

eius tamen ore non fuissent denuo audita. *Πρὶν ποτ' ἦν, πρὶν ταῦτα· νῦν δ' οἴχεται.*

Itaque coryphaei ultima verba: „οὐκέτι τοίνυν εἰκὸς μέλλειν οὐδ' ἡμᾶς” omnis aliquid habere videntur et ab ipsis Gratiis proferri. Quae olim

τέμενός τι λαβεῖν, ὅπερ οὐχὶ πεσεῖται,

ζητοῦσαι ψυχὴν ἡδῶρον Ἀριστοφάνους,

nunc cum lusciniis aliorum properant ingruente frigore hiemali. Tacet exinde comici musa procaχ, *ἡμεῖς δὲ χαίρομεν τῇ σιωπῇ.* Nam plura si poeta senescens evulgasset ¹⁾, verendum fuisset ne nimis nimisque ei aptum fleret Priami illud dictum: in iuvene quidlibet esse decorum, sed senem nudum humi prostratum triste et turpe praebere spectaculum.

Sed illuc unde digressus sum redeo. Prudenter profecto egit Franciscus Ritter, qui primus sapere ausus in dissertatione de Aristophanis Pluto ²⁾ demonstratum ivit nostram fabulam anno 388 scenae esse commissam, neque quidquam in eam manasse ex editione priore. Quamquam prior Plutus quin olim fuisset, nullus dubitabat, atque adeo grammatico, cui scholion ad-vs. 115 debetur, eam ad manum fuisse putabat. De priore autem illa fabula multa fundebat somnia, quae impune iam possunt neglegi ³⁾, — recens quippe e schola Suevernii, perinde atque Bernardus Thiersch, qui biennio post Ritterum de Pluto disputans ⁴⁾ perhibuit comicum hanc fabulam eo consilio composuisse „ut cives a rerum novarum studio... sive, ut uno verbo „dicam, a Dorismo revocaret”; *Paupertatem* nimirum *Spartam* referre, „gloriam autem ante potentiam Atheniensium revivi-

¹⁾ De Aeolosicone et Cocalo, quas filio dedisse fertur scenae committendas, vix quicquam novimus: id novimus filium illum „nive frigidiorum” visum esse aequalibus (vid. Alex. fr. 179).

²⁾ Bonnae 1828, paginis 78.

³⁾ „Incertiora quam quae commemoranda viderentur” recte vocavit Dindorf, cum Ritteri disputationem ad compendium conferret, ut Aristophanis editioni suae insereret.

⁴⁾ In Prolegomenis ponderosae editionis (a. 1830), p. CDLVII sq.

„scere non posse nec stare nisi civitas omnium rerum abundantia gauderet et cives mores patrios custodirent”¹⁾.

Hodie ad talia subridemus, et satis sentimus fabulam, licet minime singularibus aliquibus ingenii dotibus splendeat, aliud tamen esse quam Xenophontis περὶ Πόρων libellum metro adstrictum. Utiliora sunt quae Ritter et Thiersch in fabula nostra indicarunt recentis aetatis vestigia. Cum tamen minime exhauserint illam materiem, equidem quae observavi paucis iam recensebo, nullus dubitans quin et ipse nonnulla neglexerim.

Belli Corinthii vs. 170 fit mentio, ubi qui regem Persarum propter divitiarum deum superbiere dicit, cogitat „aureos” illos „sagittarios”, quibus Agesilaus coactus est ut ex Asia recederet²⁾. Apertius etiam hae res indicantur vs. 173, ubi Pluti ope auxilia Corinthi ali dicuntur.

Phylae hieme 404/3 a *Thrasybulo* occupatae mentio fit vs. 1146; anno autem 389/8 certa causa comicum movebat ut civibus eam rem in mentem revocaret ipsumque Thrasybulum patriae liberatorem honorifice commemoraret (vs. 550): — nuper enim cum classe profectus tunc erat Thrasybulus in Hellespontum³⁾, ut rem Atheniensem labantem illic erigeret; ubi strenue et feliciter dum se gerebat, ab adversariis gravissimis criminibus petebatur domi⁴⁾.

Eodem pertinet *Agyrrhii* nomen vs. 176; qui hoc anno praetor fuit et mortuo mox Thrasybulo successor est missus ἐπὶ τὰς ναῦς⁵⁾. Idem bis vellicatur in Ecclesiazusis⁶⁾; quorum locorum posterior docet cur comico nostro haudquaquam gratus, populo vero his annis gratissimus fuerit. Invexerat nimirum

¹⁾ Minus longe a scopo aberrans CGHaupt anno 1826 in Quaestionibus Aeschyleis p. XVII contenderat „Plutum respectu Promethei Aeschylei habito esse scriptum”. Quae nucleum certe sincerum habet observatio; vid. infra ad vs. 160 sq. et ad vs. 1108 sq.

²⁾ Cf. Xen. Hell. III 5.

³⁾ Vid. Xen. Hell. IV 8, Diodor. XIV 94.

⁴⁾ Vid. quae ad vs. 550 annotavi.

⁵⁾ Xen. ibidem.

⁶⁾ Eccl 96 sq. et 188 sqq.

τὸ ἐκκλησιαστικὸν et nuper etiam auxerat; id quod recte scholia l.l. observant et magis etiam aperte docet [Aristot.] de Rep. Ath. 41 § 3: „πρῶτον μὲν Ἀγύρριος ὀβολὸν ἐπόρισεν, μετὰ δὲ τοῦτον Ἡρακλῆς ὁ Κλαζομένιος ὁ βασιλεὺς ἐπικαλούμενος διάβολον, πάλιν δὲ Ἀγύρριος τριῶβολον.” Itaque τριωβόλου ἔνεκα cives iam ὠστίζονται ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ¹⁾, Aristophanem autem de harum largitionum auctore idem censuisse intellegimus atque eum quem Plato comicus in scena exclamantem fecit:

„λαβοῦ, λαβοῦ τῆς χειρὸς ὡς τάχιστα μου!

„μέλλω στρατηγὸν χειροτονεῖν Ἀγύρριον” ²⁾.

Ea fuit ei sententia, quam profert chorus in Ecclesiazusis: „ὄλιμ

„οὐδείς ἂν ἐτόλμα

„τὰ τῆς πόλεως διοι-

„κεῖν ἀργύριον λαβῶν,

„νυνὶ δὲ τριῶβολον

„ζητοῦσι λαβεῖν ὅταν

„πράττωσι τι κοινόν, ὥσ-

„περ πηλοφοροῦντες” ³⁾.

Etiam morem iudices in *decem decurias* distribuendi, unde in fabula nostra ter ducitur iocus ⁴⁾, brevi ante annum 389 invaluisse sentimus collato quodam loco Ecclesiazusarum, ubi eadem res praebet materiem iocandi ⁵⁾. Apparet in re iudiciaria tunc temporis quaedam fuisse novata, simpliciorque cum olim obtinisset mos, quem e *Vesparum* fabula novimus, magis elaborata iam ratione cives usos esse in designandis tribunalibus, iudicibus legendis, sententiis ferendis ⁶⁾.

Idem tempus indicat *Pamphilus* (vs. 174), qui anno 388 strategus fuit ⁷⁾.

¹⁾ Plut. 329 sq.; cf. Eccl. 300 sqq., 380 sq.

²⁾ Plat. fr. 185. Qui versus e *Σκευαῖς* desumpti videntur coll. fr. 138. Vid. ad Ran. 367 sq.

³⁾ Eccl. 304—310.

⁴⁾ Vs. 277, 972, 1167.

⁵⁾ Eccl. 681—688.

⁶⁾ Cf. *Vesp.* 991 et tota ea fabulae pars.

⁷⁾ Xen. *Hell.* V 1 § 2.

Idem tempus *Timotheus* Cononis nuper vita functi filius et heres, cuius luxus vs. 180 in transitu tangitur.

Etiam parodia *Philoxeni* dithyrambographi Cytherii ¹⁾, qui in aula Dionysii maioris floruit, huic demum tempori est apta. Quem poetam comicus etiam in exitu Ecclesiazusarum fabulae iocose est imitatus.

Item *Neoclides* δ γλάμων ²⁾ et *Aristyllus* homo impurus ³⁾, qui cum in nostra fabula tum in Ecclesiazusis petuntur et iisdem quidem iocis easdemque ob causas petuntur, aequales fere esse duas has fabulas testantur.

Nec non γραῦς ψιμύθιω καταπεπλασμένη, quae iuventam praeteritam ementita amatores captare frustra conatur, Ecclesiazusis Plutoque fabulis propria est ⁴⁾. Cum ipse poeta insenuere feminae quas in scenam induxit: pro puellis ἡβυλλιώσσαις καὶ ὑποπαρθένοις prodeunt iam vetulae. Quid quod et Abundantiae Deum, quem iuvenem vel puerum ostendebat ars sculptorum, senem decrepitum et morosum finxit comicus. Ipsa autem vox ψιμύθιον apud nostrum nonnisi in fragmento quodam redit ⁵⁾, et in utraque fabula anus „rogo quam toro aptior” dicitur ⁶⁾.

Simillimi porro sunt ioci Blepyri in Ecclesiazusis ex uxoris verbis efficientis „concionem peperisse filium” et herae in Pluto servi verba ita intellegentis ut „pyxide marmorea” Aesculapium usum putet ⁷⁾; — simillimi sunt, inquam, aliquanto tamen festivior ille quam hic.

In utraque fabula cauponis crimini datur vinum adulteratum ⁸⁾. In utraque ridentur medici ⁹⁾, et verbis acerbissimis carpitur

¹⁾ Vs. 290 sqq.

²⁾ Eccl. 254, 398—407 et Plut. 665 sq., 716—725, 747. Promittitur ei in Ecclesiazusis supplicium quo afficitur in Pluto. Qui homo praeterea nonnisi in *Ciconiis*, fabula item recentissima (vid. ad vs. 84), apud nostrum commemoratur.

³⁾ Eccl. 647 Plut. 314.

⁴⁾ Eccl. 877 sqq. et Plut. 959 sqq., imprimis vs. 1063 sq.

⁵⁾ Ar. fr. 320³; praeterea apud comicos recentiores.

⁶⁾ Eccl. 926 Plut. 1008.

⁷⁾ Eccl. 550 Plut. 712.

⁸⁾ Eccl. 153 sqq. Plut. 435 sq.

⁹⁾ Eccl. 363 sq. Plut. 407—409.

aequalium improbitas ¹⁾. Etiam ἐμπορίας σκῆψις ²⁾ et στροφή vocabulum ambiguum ³⁾ in utraque praebent occasionem iocandi.

Propriae praeterea utrique sunt locutiones quae sequuntur:

τί (οὐδέν) πλέον σοι ἔσται ⁴⁾.
καταλείπειν (ἔχειν) οὐδὲ ταφῆναι ⁵⁾
ὥσπερ καὶ πρὸ τοῦ ⁶⁾.
ὡς οὐδεὶς ἀνὴρ ⁷⁾.
τοὺς τρόπους βελτίων ⁸⁾.
ἧ μὴν . . . ἔτι in minis ⁹⁾.
λιπαρὸς χωρῶν ¹⁰⁾.
ἐπιπολῆς ¹¹⁾.
ἐκπυθάνεσθαι ¹²⁾.
ὁ ἡ κεκτημένος -νη dominus -na ¹³⁾.
οὐκ ἂν φθάνοις cum participio ¹⁴⁾.
τί τῶν προύργου ¹⁵⁾.
ξυλλαβεῖν μείρανα ¹⁶⁾.

Addo quae Plutus fabula praebet prima: ὃ τᾶν ad plures dictum ¹⁷⁾, δῆλος vel φανερός γινῶναι ubi aut solum adiectivum aut ἡμέδιος γινῶναι expectatur ¹⁸⁾, συνεῖναι μετὰ τινος ¹⁹⁾, ἔπεσθαι μετὰ τινος ²⁰⁾, ἀνθ' ὧν = διότι ²¹⁾, παρὰ πολὺ ²²⁾, πάμαλα ²³⁾, ἄπαρτι ²⁴⁾,

¹⁾ Eccl. 437—440 Plut. 35—38, 99.

²⁾ Eccl. 1027 Plut. 904.

³⁾ Eccl. 1026 Plut. 1154.

⁴⁾ Eccl. 1094 Plut. 531.

⁵⁾ Eccl. 592 Plut. 556.

⁶⁾ Eccl. 221—228 Plut. 95.

⁷⁾ Eccl. 1190 Plut. 247, 901.

⁸⁾ Eccl. 214 Plut. 105.

⁹⁾ Eccl. 1034 Plut. 608.

¹⁰⁾ Eccl. 652 Plut. 616.

¹¹⁾ Eccl. 1108 Plut. 1207. Quod non *novum* est adverbium, sed nostro nunc demum usitatum.

¹²⁾ Eccl. 752 Plut. 60.

¹³⁾ Eccl. 1126 Plut. 4.

¹⁴⁾ Eccl. 118 Plut. 485, 874, 1133.

¹⁵⁾ Eccl. 784 Plut. 623.

¹⁶⁾ Eccl. 1037 sq. Plut. 1079.

¹⁷⁾ Vs. 66.

¹⁸⁾ Vs. 48, 489.

¹⁹⁾ Vs. 504.

²⁰⁾ Vs. 823.

²¹⁾ Vs. 432.

²²⁾ Vs. 445.

²³⁾ Plut. 66 et in Cocalo (fr. 346).

²⁴⁾ Vs. 388.

προσβιάζεσθαι ¹⁾, μαγγανεύειν ²⁾, πεινιχρός ³⁾, ἐκνομίως ⁴⁾, ἄμης ⁵⁾, ἀκρατίζεσθαι ⁶⁾, ὑπήκοος ⁷⁾.

A rebus autem et verbis ut ad sonum verborum veniamus, οὐδὲ εἶς et οὐδὲ ἕν pronomina, quorum elisio olim nonnisi raro fuerat neglecta ⁸⁾, in Pluto demum frequenter, ut apud recentiores, tres implent syllabas ⁹⁾. Item novicia sunt ἦν *eram* ¹⁰⁾, ξυμπαραιμειγνύων pro -γνύς ¹¹⁾, ὕβρεος pro -ως ¹²⁾, ζήσειν pro βιώσεισθαι ¹³⁾, γναφεύειν pro κναφεύειν ¹⁴⁾, ἐξεπίτηδες pro ἐπίτηδες ¹⁵⁾. Et omnino fluxi quid habet dictio et socordiam quandam etiam in rebus grammaticis testatur passim ¹⁶⁾; quae saepius vitio data est librariis immerentibus, nam in ipso poeta senescenti quaerenda est rei causa.

Idem testantur personarum *nomina propria*: in Ecclesiazusis prodeunt *Chremes* et *Blepyrus* sodales, in Pluto *Chremylus* et *Blepsidemus*. Qualia nomina, οἷς χρώμεθ', οἷς ξύνεσμεν, hac demum aetate personis scenicis tribui sunt coepta ¹⁷⁾. Olim *civitas amorem* vel *Cleonis odium* vel *studium ruris* vel *persuadendi peritiam* ipso nomine profitebantur qui primarum erant partium: nunc e vita communi nomina desumuntur, — nomina inania et muta, quorum ipsa tamen inanitas diserte docet novum advenisse tempus.

Chorus autem, cuius ore comicus suam de rebus patriae sententiam solebat proloqui, inter humillimas hasce de victu quotidiano disceptationes vix habet quod agat, itaque cum in

¹⁾ Vs. 16.

²⁾ Vs. 310.

³⁾ Vs. 976.

⁴⁾ Vs. 981, 992.

⁵⁾ Vs. 999.

⁶⁾ Vs. 295.

⁷⁾ Vs. 146.

⁸⁾ Eq. 569 Lys. 1044 Ran. 927 Cratin. fr. 302 Cratet. 14 Eupol. 357⁴; Pluti demum tempore hunc morem invaluisse minus recte statuebat Ritter.

⁹⁾ Plat. 37, 138, 870, 1115, 1182.

¹⁰⁾ Vid. supra pag. VI.

¹¹⁾ Vs. 719. Quod unum vetus comoedia praebet huius conformationis exemplum. Non enim huc sunt referendi loci ubi per metrum nihil obstat quominus prisca restituatur forma: Eq. 424 (!) Av. 520.

¹²⁾ Vs. 1044 (si recte sic scribitur).

¹³⁾ Vs. 263.

¹⁴⁾ Vs. 166.

¹⁵⁾ Vs. 916.

¹⁶⁾ Vid. ad vs. 34, 48 sq., 262 sq., 522, 597, 737, 826, 844, 1144.

¹⁷⁾ Scientem me neglegere locos quales sunt Vesp. 232 sqq. Pac. 1155, utpote ab hoc argumento alienos, vix est quod dicam.

Pluto fabula tum in Ecclesiazusis ἡλίθιος παρέστηκεν, — id quod de choreutis Euripideis ridens aliquando comicus perhibuerat. Fabulam dum perlegimus, obliviscimur identidem in orchestra etiam adesse chorum. Neque tempus edax rerum nunc est culpandum, quasi chori cantica nonnulla interierint; nam si revera ita se habeat res, — quod nego, sed finge ita se habere rem: — ab argumento utique aliena fuerunt illa cantica, neque ad fabulam recte diudicandam maioris momenti esse potuerunt quam sunt cantilenae e dramatis musicis Martha vel Fausto evulsae, quibus in theatris hodiernis actuum intervalla musis invitis solent expleri.

Utiliorem olim se praestiterat Pacis fabulae chorus in numine optatissimo reducendo; qui cum advocati essent agricolae, non nugis tempus terebant neque taciti otiosique adstabant, sed ipsum statim opus strenue aggressi almam deam suisce manibus in lucem protrahebant. Plutus vero sine ulla choreutarum ope — neque potuissent eum adjuvare etiamsi voluissent! — videndi facultatem recuperat: adsint absint illi, nil refert.

Verum igitur est quod ἐν τοῖς περὶ Κωμωδίας invenitur a vetusto grammatico observatum: „ὁ Πλοῦτος νεωτερίζει κατὰ τὸ πλάσμα”. *Novae comoediae affinis est haec fabula; „τὴν τε γὰρ ὑπόθεσιν οὐκ¹⁾ ἀληθῆ ἔχει”* — id est: argumentum non ex ipsa vita rebusque publicis est desumptum — „καὶ χορικῶν ἐστέρηται.²⁾ ὅπερ τῆς νέας ὑπῆρχε κωμωδίας”.

Quae qui scripsit, de *duobus* Plutis nihil — ut vides — inaudiverat.

IV.

Ergo haec est res. Manibus tenemus fabulam, quam anno 388 datam esse et veteres affirmant ex auctoritate monumentorum publicorum, et ipsa fabula singulis fere versibus luculenter testatur. At eandem — non aliam, sed hanc ipsam — anno 408

¹⁾ ὡς ood. V.

²⁾ In V est: χορῶν οἷς ἐστέρηκεν. Vulgo χορῶν ἐστέρηται.

datam esse fuere qui putarent. Non iam rogamus utris sit credendum, nam manifestus est error; sed scire avemus error unde sit natus. *Dioclis* archontis nomen undenam in temporum computationes irrepsit et miserrimas earum fecit turbas?

Intellegere id mihi videor, et periculum faciam an alios in meam sententiam pertrahere possim.

Prius autem recordemur oportet verborum, item aperte falsorum, quae de *Nubibus* fabula olim scripsit grammaticus anonymus. Hanc fabulam non iterum in certamen publicum admissam esse constat, de „alteris” autem *Nubibus*, quarum hic illic fit mentio, quid sit statuendum satis apparet ¹⁾. Et tamen disertis verbis traditum accepimus: „αἱ δὲ δεύτεραι Νεφέλαι ἐπὶ Ἀμεινίου ἄρχοντος”. Quem errorem, aptissimum ad quemlibet decipiendum, nisi aliunde posset refutari, pepererunt vetusti interpretis verba quaedam male intellecta: „ὁ Κλέων ἀποθνήσκει ἐπὶ Ἀμεινίου. πρὸ τούτου δὲ ἐστὶν Ἰσαρχος, ἐφ’ οὗ αἱ πρῶται Νεφέλαι εἰσῆχθησαν.” Quae qui scripsit, demonstratum ibat postmodo inserta esse quae in *Nubibus* leguntur de Cleone mortuo. Res certa et aperta; sed stolidus homo nescio quis ex eius verbis effecit, τὰς δευτέρας igitur εἰσαχθῆναι ἐπὶ Ἀμεινίου ²⁾.

Simile quid obtinuit in Pluti anno constituendo. Quod quomodo sit factum ut perspicue possit exponi, redeundum est ad rem quam supra tetigimus ³⁾. *Ecclesiazusas* et *Plutum* qui deinceps perlegit, non potest quin sentiat novum tunc temporis fuisse morem iudicum decurias litteris *A, B* cet. — *K* indicandi. Confidenter igitur statuo brevi ante *Ecclesiazusas* fabulam scenae commissam hanc rationem primum esse initam ⁴⁾.

Iam videamus scholia V ad *Plut.* 972:

„ἀλλ’ οὐ λοχοῦσ’ ἔπινες ἐν τῷ γράμματι.”

¹⁾ Vid. *Nub. Proleg.* p. V—XXVIII.

²⁾ *Schol. Nub.* 549; vid. *Nub.* p. 5, 4.

³⁾ Vid. supra p. XVII.

⁴⁾ „Wir haben . . . kein Recht dies System für älter zu halten als die Reformen „unter dem Archon Eukleides” (*Fränkel Geschworenenger.* p. 106). Etiam decennio fere recentius esse ex *Aristophane* efficio.

παρ' ὑπόνοιαν τὸ „ἔπινες“ ἀντὶ τοῦ „ἐδικάζεις.“ ὅτι δὲ κατὰ γράμμα ἐκληροῦντο <τότε>, προείρηται ¹⁾, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐβούλεον οὕτω ²⁾, τῷ πρὸς τοῦτου ἔτι ἀρξάμενοι. φησὶ γὰρ ὁ Φιλόχορος: „ἐπὶ Γλαυκίππου καὶ ἡ βουλή κατὰ γράμμα πρῶτον ἐκαθέζετο, καὶ ἔτι καὶ νῦν ὁμνύουσιν ἀπ' ἐκείνου καθεδεῖσθαι ἐν τῷ γράμματι ᾧ ἂν λάχωσιν“ ³⁾.

Vera falsis miserrime commixta ⁴⁾. Quod non priscus ille grammaticus deliquit, qui primus allatis Philochori verbis hunc versum illustravit; sed dum excribuntur, decurtantur, turbantur quae prudenter ille observaverat, absurda tandem sunt facta. Dixerat ille: „quo tempore data est Plutus, etiam in tribunalibus „invaluisse morem qui teste Philochoro in denis senatorum tribubus sive prytaniis describendis dudum viguisset“. Recentiores vero eius verba cum parum intellexissent ⁵⁾, inde effecerunt in Pluto fabula respici „morem recens natum“ — nam de re nova sermonem fieri illi quoque sentiebant — „senatores per γράμματα describendi“. Qui mos quoniam ἐπὶ Γλαυκίππου (anno 410/9) ortus fuerat teste Philochoro, sequebatur ut anno sequenti, ἐπὶ Διοκλέους, Plutus fabula data esse crederetur. Hinc demirari illi quod Thrasybuli et Dionysii et belli Corinthiaci in ea fieret mentio et Lais cum annum ageret decimum quartum famosissima diceretur meretrix.

Mox fuit qui duos Plutos extitisse sumeret, ut veterum recentiorumque inter se conciliaret opiniones ⁶⁾. Et ab illo inde

¹⁾ In scholiis ad vs. 277.

²⁾ Cod. οὔτοι; corr. Hemsterhuys.

³⁾ Inubente Polacio enuntiatum incidi post „Φιλόχορος“, ut etiam „ἐπὶ Γλαυκίππου“ ipsi Philochori haberentur verba.

⁴⁾ Multo etiam deteriora sunt scholia ad vs. 277: „ein wahrer Rattenkönig von Verwirrung“ (Fränkel).

⁵⁾ *Didymo* deberi quae de fabula nostra anno 408 acta leguntur in scholiis, docte nuper et acute et probabiliter admodum demonstratum ivit amicus collega Polak in Albo Gratulatorio, quod in honorem Herwerdeni conscriptum est 1902 p. 173 sqq., praesertim fretus scholio ad vs. 550, de quo vid. quae infra in commentario observavi.

⁶⁾ Conferatur prisca controversia de duplici *Pacis* fabulae recensione, cuius fit mentio in illius fabulae Argumento, unde discimus Cratetem Mallotam alteram aliquam Aristophanis Pacem commemorasse, sed neque Eratostheni eam notam fuisse neque postea comparuisse.

tempore moveri coepta est quaestio tam perplexa quam inanis.

Ablegetur igitur *Plutus Diocle archonte data* illuc quo dudum relegatae sunt *Nubes alterae archonte Aminia scenae commissae* et *Atheniensium expeditio archonte Isarcho in Euboeam suscepta* ¹⁾ multaque alia quae eiusdem sunt generis ²⁾.

Ad finem est perventum. Si cui parum persuasi, is dicat poetam duas fabulas, quibus *Plutus* esset nomen, scripsisse ferri, sed harum alteram impune a nobis posse neglegi, nihil enim de eius consilio argumentove esse cognitum et vix ullum — fortasse nullum omnino — ex ea aetatem tulisse fragmentum; nihil autem ei commune fuisse cum fabula quae anno 389 inventa et elaborata est et proximo anno ineunte scenae commissa.

Sic igitur statuatur quibus non satis certa videantur quae de „prioris” *Pluti* nomine mero errori tribuendo probatum ivi.

Mihi vero persuasum est *ab Aristophane unam tantum fabulam Plutum factam esse* neque postmodo eam sive ab aliis sive ab ipso poeta esse retractatam.

V.

Corollarii loco addenda sunt quaedam de controversia, quam *Laidis* olim movit nomen in versu 179 traditum:

„ἐργῶ δὲ Λαΐς οὐ διὰ σὲ Φιλωνίδου;”

Ad quem versum adscripta sunt haec ³⁾: „ὅτι Ἀριστοφάνης οὐ λέγει σύμφωνα κατὰ τοὺς χρόνους. ληφθῆναι γὰρ φασιν αὐτὴν ἐν „Σικελίᾳ πολιχνίου τινὸς ἐλόντος ὑπὸ Νικίου ἐπτείν, ὠνηθῆναι δὲ ὑπὸ Κορινθίου τινὸς καὶ πεμφθῆναι δῶρον τῇ γυναικὶ εἰς Κόρινθον. ἵνα δὴ ἐπὶ Χαβρίου τις ταῦτα γενέσθαι δῶ, ὅτε εὖ ἔπραττον Ἀθηναῖοι ἐν Σικελίᾳ, ἔστι δὲ ἕως Διοκλέους ἔτη ιδ', ὥστε ἄλογον δι' ὀνόματος αὐτὴν ἐπαίρειν.” *Temporum rationibus haec non conveniunt. Fertur enim Lais septennis in Sicilia a Nicia esse capta. Quodsi Chabria*

¹⁾ Schol. Vesp. 715.

²⁾ Conferantur velim quae de schol. Ran. 1026 disputavi *Mnemos.* 1888 p. 69 sq. et brevius in comment. ad *Ranas.*

³⁾ Desunt in codicibus V R.

archonte, priusquam res Atheniensium illic afflictæ sunt, factum esse sumimus, <nata est igitur archonte Alcaeo> et Diocle archonte annum ætatis agebat decimum quartum; qua ætate non potuit digna videri cuius mentio fieret publice. — Sic olim secum reputavit qui Diocle archonte (anno 408) fabulam actam arbitrabatur. Sed multo melioris sunt frugis quæ deinde in scholio non de natali Laidis anno disputantur, sed de fatali; quæ qui scripsit, sciebat fabulam datam esse anno 388. Et sic demum intelligitur quæ hoc loco non recentiores aliquos grammaticos sed priscos illos Alexandrinos detinuerit ἀπορία: „anno 388 non amplius inter vivos fuisse Laidem teste quodam Platonis comici loco”, et scholii initium quomodo scribendum sit apparet; non poetæ illic nomen, quod talibus locis non additur, est *Aristophanes*, sed *grammatici*, qui demonstravit temporum rationi non convenire quæ habeat textus traditus. Legamus igitur: „<τὸ χ> Ἀριστοφάνης, ὅτι οὐ λέγει σύμφωνα κατὰ τοὺς χρόνους”, signum χ¹⁾ *Aristophanes Byzantius* huic versui appinxit, quod temporis rationi hæc adversentur. Dein, omissis quæ supra excripsi, subiungantur hæc: „ἐμφαίνει γὰρ²⁾ Πλάτων ἐν τῷ Φάωνι³⁾ διδαχθέντι ἐπὶ Φιλοκλέους⁴⁾ ὡς μηκέτι αὐτῆς οὔσης,” nam in *Phaone* *Platonis*, quæ anno 391 data est fabula, mortua *Lais* dicitur.

Hæc fere — nam singula verba quis præstet! — observaverat *Aristophanes grammaticus*, adscripserat autem *Callistratus* discipulus, cuius in altera scholii parte fit mentio. Quæ si probabiliter sunt disputata, sequitur ut coniecturam, qua hæc quaestio feliciter solvitur apud *Athenaeum*, non excogitatam statuamus ab hoc homine doctiore quam sagaciore, sed desumptam e commentariis *Aristophanis grammatici*, quem „περὶ τῶν Ἀθήνησι ἑταιρίδων” scripsisse ipse *Athenaeus* tradit⁵⁾. *Aristo-*

¹⁾ De signo „χ” vid. schol. Thesm. 917 et Pac. 990.

²⁾ Pro „ὅτι καί”.

³⁾ Sic *Clinton* pro „Φαίδρω”. Dein omitto verba „ἐπτακαιδεκάτῳ ἔτει ὕστερον”.

⁴⁾ Sic *Hemsterhuys* pro „στοκλείους.”

⁵⁾ Athen. 567 a; cf. Ael. V. H. XII 5.

phanes igitur una littera mutata, vel potius una lineola litteris traditis *AAIΣ* addita, scripsit *NAIΣ* et coniecturam suam testimonio e Lysiae orationibus petito confirmavit ¹⁾. Is vero qui in scholii parte priore perhibet „Laidem anno 408 vixdum adultam fuisse”, novit quidem signum criticum quod Alexandrini versui appinxerunt, sed *cur* appinxerint non habet perspectum.

Didymum hunc fuisse demus Polacio ²⁾: idem obtinebit hoc loco quod in Thesmophoriazasis; ubi nomen quoddam proprium in vetustis exemplaribus vitiose scriptum Aristophanes Byzantius feliciter emendavit, nam pro litteris traditis *KAIAXAIOΣ* scripsit *KAAKAIIOΣ* ³⁾, Didymus vero manifestum illum errorem defensum ivit argumentis usus perineptis, „*mumsimus*” suum fovens scilicet et merito ideo a Symmacho aliove grammatico recentiore explosus.

VI.

Denique de codicibus aliquid est dicendum.

Contuli codicum *V* et *R* imagines phototypas, quae maximo cum omnium philologorum emolumento nuper in lucem sunt emissae ⁴⁾; praeterea usus sum Velseni Blaydesii aliorum editionibus. Lectiones codicum *V* et *R*, quae quidem mentione dignae videbantur, sedulo indicavi. Locis ubi utriusque textus corruptus est, vera autem aliquamve ob causam notabilis lectio extat in Parisino 2712 (*A*), huius feci mentionem; sed de eo tacui ubi cum *V* *R* (vel altero utro) conspirat, nec non ubi vitia praebet. Rarius etiam commemoravi Vaticano-Urbinatem 141 (*U*). Aliorum codicum vix usquam mentionem feci, quia nulla est eorum utilitas.

¹⁾ Vid. comment. ad l. l.

²⁾ Vid. pag. XXIII not. 5.

³⁾ Thesm. 162, ubi vid. schol.

⁴⁾ Facsimile of the Codex Venetus Marcianus 474, London and Boston, 1902. — Praefati sunt I. W. White et Th. W. Allen.

Aristophanis Codex Ravennas (Cod. Gr. et L. photographice depicti duce S. G. de Vries, tom. IX) Lugd. Bat., Sijthoff 1904. — Praefatus est J. van Leenwen J. f.

ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΟΥΣ

ΠΛΟΥΤΟΣ.

ΤΑ ΤΟΥ ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΠΡΟΣΩΠΑ.

Καρίων οικήτης Χρεμύλου.

Χρεμύλος γέρων.

Πλοῦτος.

Χορός ἀγροίκων.

Βλεψίδημος.

Πενία.

Γυνή Χρεμύλου.

Δίκαιος ἀνήρ.

Συκοφάντης.

Γραῦς.

Νεανίας.

Ἐρμῆς.

Ἱερεὺς Διός.

Personae tacitae: Iusti viri filiolus. Testis a sycophanta adductus. Ancilla vetulae.

Actor primus *Chremylum* et *Iustum virum* agit, secundus *Carionem*, *Paupertatem*, *Vetulam*,

tertius *Plutum, Blepsidemum, Sycophantam, Iuvenem, Mercurium, Sacerdotem,*
quartus *Uxorem* ¹⁾.

Fabula agitur Athenis ante domum Chremyli.

---

¹⁾ Nisi malit quis sumere prius (vs. 641—769) actorem qui Chremylum agit, dein (vs. 777—801) eum qui Carionem, personam Mulieris sustinuisse. Quae mihi quidem nimis artificiosa videtur ratio.

ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ 1).

I.

πρεσβύτης τις Χρεμύλος πένης ὢν τὴν οὐσίαν ἀφικνεῖται εἰς θεοῦ, ἔρωτᾷ δὲ τὸν θεὸν πῶς ἂν εἰς ἔκδηλον ἄβρὸν τε μετασταίῃ βίον. τοῖόνδε δὲ ἐγγεγύηται ὁ χρησμός· χρᾶ γὰρ αὐτῷ ὁ θεὸς ἐξιόντι τοῦ ναοῦ τοῦτῳ ἔπεσθαι, ᾧ πρώτῳ συντύχη. καὶ δὴ τυφλῷ γέροντι συντυχῶν εἶπετο πληρῶν τὸν χρησμόν· ἦν δὲ Πλούτος οὗτος. ὕστερον δὲ προσδιαλεχθεὶς αὐτῷ εἰσάγει εἰς Ἀσκληπιοῦ ἱασόμενος αὐτὸν τῆς πηρώσεως, καὶ οὕτω πλούσιος γίνεται. ἐφ' ᾧ δυσχεράνασα ἡ Πενία παραγίνεται λουδορομένη τοῖς τοῦτο κατορθώσασι. πρὸς ἣν καὶ διάλογος οὐκ ἀφῆς γίνεται, συγκρινομένων τῶν φαύλων τῆς Πενίας καὶ τῶν τοῦ Πλούτου ἀγαθῶν ὑπὸ Βλεψιδήμου καὶ Χρεμύλου. πολλῶν δὲ καὶ ἄλλῶν ἐπεισερόντων, ἐν τῷ ὀπισθοδόμῳ τῆς Ἀθηνᾶς ἀφιερῶσαντο Πλούτου Ἴνδαλμα 2).

τὰ μὲν οὖν τῆς ὑποθέσεως ταῦτα. προλογίζει δὲ θεράπων, δυσχεραίνων πρὸς τὸν δεσπότην ὅτι τυφλῷ καὶ γέροντι κατακολουθεῖν οὐκ ἠσχύνετο.

II.

πρεσβύτης Χρεμύλος πένης ὢν καὶ ἔχων υἱόν, κατανοήσας ὡς οἱ φαῦλοι τὸ τηρικαῦτα εὖ πράττουσιν, οἱ δὲ χρηστοὶ ἀτυχοῦσιν, ἀφικνεῖται

1) Quae sequuntur Argumenta habet V, nulla leguntur in R. Magni pretii est IIIum, cetera inutilia; in I^o numerorum iambicorum et dictionis poeticae — si modo poeticae — vestigia sunt manifesta. Omisi cum Velseno quod in aliis codicibus extat Argumentum verbosum (I apud Dindorfum Meinekium Bergkium, Blaydesium), conscriptum fortasse a Thoma magistro, cui tribuitur in Aldina. Nec non indignae quae repetantur sunt nugae etymologicae (n^o V apud Dind cett.) quas exhibet Iunt.

2) Sic scripsi pro *ινδάλματα* (dittographema).

εἰς θεοῦ, χρησόμενος πότερον τὸν παῖδα σωφρόνως ἀναθρέψει καὶ ὅμοιον ἑαυτῷ τοὺς τρόπους διδάξει (ἦν γὰρ οὗτος χρηστός), ἢ φαῦλον, ὡς τῶν φαύλων τότε εὐπραγούντων. ἔλθων οὖν εἰς τὸ μαντεῖον περὶ μὲν ὧν ἤρετο οὐδὲν ἤκουσεν, προστάττει δὲ αὐτῷ, ᾧτινι πρῶτον ἐξιῶν συντύχη, ἀκολουθεῖν. καὶ τὰ λοιπὰ ὡσαύτως ¹⁾).

III.

ἐδιδάχθη ἐπὶ ἄρχοντος Ἀντιπάτρου ²⁾, ἀνταγωνιζομένου αὐτῷ Νικοχάρους μὲν Λάκωσιν, Ἀριστομένους δὲ Ἀδμήτῳ, Νικοφῶντος δὲ Ἀδώνιδι, Ἀλκαίου δὲ Πασιφάῃ. τελευταίαν δὲ διδάξει ³⁾ τὴν κωμῶδιαν ταύτην ἐπὶ τῷ ἰδίῳ ὀνόματι καὶ τὸν νῖδον αὐτοῦ συστήσαι Ἀραρότα δι' αὐτῆς τοῖς θεαταῖς βουλόμενος, τὰ ὑπόλοιπα δύο δι' ἐκείνου καθῆκε ⁴⁾, Κώκαλον καὶ Αἰολοσίκωνα ⁵⁾.

IV ⁶⁾.

μαντεύεται δίκαιος ὧν τις καὶ πένης
εἰ μεταβαλὼν πλοῦτον τυχεῖν δυνήσεται.
ἔχρησεν ὁ θεὸς συνακολουθεῖν ᾧπερ ἂν
ἄνδρὸς περιτύχοι. Πλοῦτος ὀπτάνεται τυφλός.
γνοὺς δ' αὐτὸν ἤγαγ' οἴκαδ', ἄλλους δημότας
καλέσας μετασχεῖν. εἴθ' ὕγιασαι τὰς κόρας
ἔσπενδον· εἰς Ἀσκληπιοῦ δ' ἀπήγαγον.
ἦ δ' ἐπιφανεῖσ' ⁷⁾ ἄφνω Πενία διεκώλυν.
ὅμως δ' ⁸⁾ ἀναβλέψαντος αὐτοῦ τῶν κακῶν
οὐδεὶς ἐπλούτει, τῶν δ' ἀγαθῶν ἦν τάραθά.

¹⁾ Id est: „ut in Argumento superiore” (Dindorf).

²⁾ Ol. 97, 4, initio anni 388.

³⁾ Sic V, non διδάξας. Fortasse δ' ἐδίδαξας verum est.

⁴⁾ Verba ἀδιανόητα. Quae quomodo corrigenda sint non constat; vid. Proleg. p. I.

⁵⁾ καὶ Αἰολοσίκωνα om V.

⁶⁾ Huiusmodi nugae metricae ut *Aristophani grammatico* tribuerentur qui sit factum, ostendit nī fallor quod in V superscriptum est: „Ἀριστοφάνους ὑπόθεσις Πλούτου.”

⁷⁾ ἐπιφανεῖσ' supplevi; Dindorf dederat ἀναφανεῖσ', vVelsen ἐκφανεῖσ'. In codd. deest.

⁸⁾ δ' addidi.

PLUTUS.

PROLOGUS.

(vs. 1—252.)

(Scena plateam publicam ante Chremyli Atheniensis aedes repraesentat.)

Coronati a parte sinistra prodeunt *Chremylus* eiusque servus *Cario*, ab itinere reduces. Quos antecedit *Plutus* senex squalidus debilis caecus.)

SCENA PRIMA.

Cario, Chremylus.

ΚΑΡΙΩΝ.

ὥς ἀργαλέον πρᾶγμ' ἐστίν, ὦ Ζεῦ καὶ θεοί,
δοῦλον γενέσθαι παραφρονοῦντος δεσπότου.
ἦν γὰρ τὰ βέλτισθ' ὁ θεράπων λέξας τύχη,
δόξῃ δὲ μὴ δοῦν ταῦτα τῷ κεκτημένῳ,

1 sq. De condicione sua id queritur servus quod de exulim condicione Polynices Euripideus cum matre confabulans: ἐν μὲν μίγιστον, οὐκ ἔχει παρησίαν. | — δούλου τὸδ' εἶπας, μὴ λέγειν ἄτις φρονεῖ. | — τὰς τῶν κρατούντων ἀμαθίας φέρειν χρῆσιν. | — καὶ τοῦτο λυπρόν, ξυνασοφῆν τοῖς μὴ σοφοῖς ¹⁾. Experitur igitur verum esse vetustum adagium: ἀργαλέον φρονιόντα παρ' ἄφροσι πόλλ' ἀγορεύειν ²⁾.

1. ὦ Ζεῦ καὶ θεοί] ο *Iuppiter et <celeri> dei!* Infra saepius redit hoc genus loquendi ³⁾.

2. Desipere famulo videtur herus caecum homuncionem e vestigio sequens.

4. Herus si spretis prudentibus servi consiliis in infortunium ruere mavult, ipse servus cum eo ruat necesse.

— τῷ κεκτημένῳ] sic dicitur *herus*, quo melius appareat misera mancipii con-

¹⁾ Eur. Phoen. 391 sqq. — ²⁾ Theogn. 625. — ³⁾ Vs. 81, 438, 854, 898, 1050; praeterea vid. ad Nub. 413.

5

μετέχειν ἀνάγκη τὸν θεράποντα τῶν κακῶν.

τοῦ σώματος γὰρ οὐκ ἔξ τὸν κύριον

κρατεῖν ὁ δαίμων, ἀλλὰ τὸν ἐωνημένον.

καὶ ταῦτα μὲν δὴ ταῦτα, τῷ δὲ Λοξία,

„ὅς θεσπιφδεῖ τρίποδος ἐκ χρυσηλάτου,“

10

μέμψιν δικαίαν μέφομαι ταύτην, ὅτι

ἱατρὸς ὢν καὶ μάντις, ὡς φασιν, σοφός,

μελαγχολῶντ' ἀπέπεμφέ μου τὸν δεσπότην,

ὅστις ἀκολουθεῖ κατόπιν ἀνθρώπου τυφλοῦ,

13. ὅστις] ὅστις γ' Elmsley (ut Thesm. 883 etc.).

dicio. Non homo habetur sed res, κτῆμά τι. Item *dominam suam* ministra in Ecclesiazusis *τὴν κεκτημένην* vocat¹⁾. Apud comicos alibi non reperitur participium hoc substantivi loco ita usurpatum, nisi quod Phrynichus alicubi eo usus dicitur²⁾.

5. μέτεστι τοῖσι δούλοις δεσποτῶν νόσου³⁾. Nec mirum; ἡμῶν γὰρ τ' ἀρετῆς ἀποαίνονται εὐρύφοπα Ζεὺς | ἀνίρος, εὐτεί κέ μιν κατὰ δούλιον ἡμῶν ἔλθοι⁴⁾. Nostrum locum presse secutus est Philemon⁵⁾.

6. Cf. mancipii apud Anaxandridem querelae: οὐκ ἔστι δούλων, ὦ ἀγάθ', οὐδαμοῦ πόλις, | τύχη δὲ πάντα μεταφέρει τὰ σώματα⁶⁾. — Dicitur nunc ὁ κύριος *is quem ipsa natura fecit dominum*.

8. καὶ ταῦτα μὲν δὴ ταῦτα] i. e. εἶν, et haec quidem haecenus⁷⁾.

9. Tragica diccio dolorem decet vere tragicum. Prope hae Carionis querelae accedunt ad verba Orestis Euripidei: Λοξία δὲ μέφομαι, | ὅστις μ' ἐπάρας ἔργον ἀνοσιώτατον, | τοῖς μὲν λόγοις ἠύφρατε, τοῖς δ' ἔργοισιν οὐ⁸⁾. Et fortasse hunc ipsam locum nunc in mente habet comicus;

nisi *Ionis* potius fabulae, unde oraculum, quod Chremylus accepit, comicus duxisse videtur, primum indicium est *Loxiae* nomen; nam et in ea fabula — ut omnino apud Euripidem — frequens est *Phoebi* hoc epitheton.

11. Aeschylus una voce Apollinem dixit *ἱατρόμαντις*⁹⁾. *Medicus* Apollo etiam in *Avibus* audit¹⁰⁾.

12. μελαγχολῶντα] *vesanum*¹¹⁾.

13. *Caecum* Plutum norant omnes e carmine convivali, unde ipsum fabulae argumentum in comici mente proceverisse iure dixerit quispiam: ὦφελὲν σ', ὦ τυφλὲ Πλοῦτε, | μήτε γῆ μήτ' ἐν θαλάσση | μήτ' ἐν οὐρανῷ φανῆμεν, | ἀλλὰ Τάρταρόν τε ναίειν | καὶ Ἀχέρωντα διὰ σὲ γὰρ πάντ' | ἔστ' ἐν ἀνθρώποις κακά¹²⁾. Hinc Antiphanes duxit iocum: ὁ δὲ πλοῦτος ἡμῶν, καθάπερ ἱατρὸς κακός, | πάντας βδέποντας παραλαβὼν τυφλὸς ποιεῖ¹³⁾. Sed veram cognominis causam indicant versus epici, ubi *Ceres* „νεῖω ἐν τρίπόλῳ“ Plutum genuisse dicitur¹⁴⁾; ibi enim significatur *abundantia*, quam *sulcus* summittit ferax. Quapropter *Cereri* Filiaeque comes, ut

¹⁾ Eccl. 1126. — ²⁾ Phrynich. fr. 48; cf. praeterea Soph. fr. 700² [Demosth.] LIX § 21. — ³⁾ Eur. fr. 86. — ⁴⁾ Hom. ε 322 sq. (afferuntur in schol.). — ⁵⁾ Vid. Philemon. fr. 56. — ⁶⁾ Anaxandr. fr. 4. — ⁷⁾ *En dat is nog tot daaraan toe*; vid. ad Ach. 523 et ad Av. 801. — ⁸⁾ Eur. Or. 285 sqq. — ⁹⁾ Aesch. Eum. 61; cf. Suppl. 263 Ag. 1623. — ¹⁰⁾ Vid. Av. 584. — ¹¹⁾ Vid. ad Nub. 833. — ¹²⁾ Vid. ad Ach. 532—534 et cf. infra vs. 189. — ¹³⁾ Antiphan. fr. 259; vid. etiam Amphid. fr. 23. — ¹⁴⁾ Hes. Theog. 969 sqq.; cf. h. Cer. 489 sq.

- 15 τούναντιον δρωῶν ἢ προσῆκ' αὐτῷ ποιεῖν.
οἱ γὰρ βλέποντες τοῖς τυφλοῖς ἠγοούμεθα
οὔτος δ' ἀκολουθεῖ; καὶ ἐμὲ προσβιάζεται,
καὶ ταῦτ' ἀποκρινόμενος τὸ παράπαν οὐδὲ γρῦ.
ἐγὼ μὲν οὖν οὐκ ἔσθ' ὅπως σιγήσομαι,
ἦν μὴ φράσης ὅ τι τῷδ' ἀκολουθοῦμέν ποτε,
20 ὃ δέσποτ', ἀλλὰ σοι παρέξω πράγματα.
οὐ γάρ με τυπτήσεις, στέφανον ἔχοντά γε.

ΧΡΕΜΤΛΟΣ.

μὰ Δί' ἀλλ' ἀφελὼν τὸν στέφανον, ἦν λυπῆς τί με,

16. προσβιάζεται] non recte scripserit quispiam πρὸς β. coll. Ran. 415 etc.
17. ἀποκρινόμενος Bentley] -μένου V, -μέναι R, illud vitiosae, hoc contra mentem poetae; nam vs. 56 sqq. demum interrogatur Plutus.
22. ἀφελὼν V] -λὼν γε B.

Calligenia, in precibus sollempnibus Plutus invocatur ¹⁾. E caecis terrae penetrabilibus qui assurgit deus, caecus est ipse. *Senem* vero eum ludiore finxit comicus ²⁾; nam puerum vel iuvenem Plutum ostendebant sculptores. Iocularem autem oculorum captorum causam ipse Plutus profert infra ³⁾.

16. προσβιάζεται] compositum non redit apud comicos, sed apud Platonem saepius legitur ⁴⁾.

17. ἀποκρινόμενος . . . οὐδὲ γρῦ] pisce mitior, οὐδὲ γρῦξας ⁵⁾.

18 sq. Apud Theognidem l.f. ⁶⁾ sequitur: ἀλλ' αἰεὶ σιγᾶν, τοῦτο μὲν οὐ δυνατόν ⁷⁾. Praeterea cf. servi in Pace ad herum verba: οὐκ ἔσθ' ὅπως σιγήσομ', ἦν μὴ μοι φράσης | ὅποι πίττωσαι διανοῖ ⁸⁾. Etiam affinis Euripidis similibus utitur verbis initio Thesmophoriazuarum.

20. παρέξω πράγματα] *negotia facessam* ⁹⁾.

21. στέφανον ἔχοντα] herus et servus sicuti coronati laurea corona et oraculum adierunt et rem divinam fecerunt, — utor verbis Livii de Fabio Pictore ¹⁰⁾, — ita coronati per viam sacram redierunt, non ante coronas deposituri quam domum pervenerint. Sic enim solebant qui iter Delphos faciebant, ut cuius appareret in dei tutela eos esse ¹¹⁾.

22. μὰ Δί' ἀλλ' ἀλλὰ] his particulis etiam infra ¹²⁾ per speciem negandi ¹³⁾ vehementer affirmatur id quod rogavit alter. Item in Pace: A. οὐ κατέφαγεν; B. μὰ τὸν Δί' ἀλλ' ἐξαρκάσας | ἐνέκαψεν ¹⁴⁾, et alibi: οὐ γὰρ (μὰ Δί') ἀλλὰ, e. g. in Lysistrata: A. ἔρ' οὐ παρῖναι τὰς γυναικας δῆτα χρεῖν; | B. οὐ γὰρ μὰ Δί' ἀλλὰ πατομένας ἦκαν πάλοι ¹⁵⁾. Etiam particulae μὲν οὖν ¹⁶⁾ et μὴ ἀλλὰ ¹⁷⁾ sic usurpantur.

— τι] *aliqua in re* ¹⁸⁾.

¹⁾ Thesm. 298. — ²⁾ Vid. Proleg. p. XVIII. — ³⁾ Vs. 87 sqq. — ⁴⁾ Cratyl. 410 a etc. — ⁵⁾ Vid. ad Ran. 918. — ⁶⁾ Theogn. 626; vid. supra ad vs. 1 sq. — ⁷⁾ Sic fere scribendum videtur; quae tradita sunt non intellego: καὶ σιγᾶν αἰεὶ τοῦτο γὰρ οὐ δυνατόν. — ⁸⁾ Pac. 102 sq. — ⁹⁾ Vid. ad Vesp. 1392. — ¹⁰⁾ Vid. Liv. XXIII 11 et cf. Soph. Oed. R. 82. — ¹¹⁾ Vid. etiam ad Nub. 624 sq. — ¹²⁾ Vs. 111. — ¹³⁾ Vid. Av. 71 etc. — ¹⁴⁾ Pac. 6 sq. — ¹⁵⁾ Lys. 54 sq., item ibid. vs. 1090; vid. etiam infra vs. 706 Pac. 1046 et ad Ran. 58. — ¹⁶⁾ Vid. ad vs. 833—838. — ¹⁷⁾ Vid. ad Ran. 103. — ¹⁸⁾ Vid. ad Ach. 842.

ἵνα μᾶλλον ἀλγῆς.

ΚΑΡΙΩΝ.

λῆρος· οὐ γὰρ παύσομαι,
πρὶν ἂν φράσης ὅστις ποῦ ἔστιν οὐτοσί.
25 εὔνους γὰρ ὢν σοι πυνθάνομαι πάνν σφόδρα.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

ἀλλ' οὐ σε κρύψω· τῶν ἐμῶν γὰρ οἰκετῶν
πιστότατον ἡγοῦμαι σε καὶ . . . κλεπτίστατον.
ἐγώ, θεοσεβῆς καὶ δίκαιος ὢν ἀνὴρ,
κακῶς ἔπραττον καὶ πένης ἦν.

ΚΑΡΙΩΝ.

οἶδά τοι.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

30 ἕτεροι δ' ἐπλούτουν, ἱερόσυλοι, φήτορες,
καὶ συκοφάνται, καὶ πονηροί.

ΚΑΡΙΩΝ.

πείθομαι.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

ἐπερησόμενος οὖν ὤχόμην πρὸς τὸν θεόν,
τὸν ἐμὸν μὲν αὐτοῦ τοῦ ταλαιπώρου σχεδὸν

24. ὅστις Hirschig] μοι τίς V R. Cf. vs. 19, 53 sq., 56, 1171 etc.

26. σε V] εἰ B.

27. καὶ κλεπτίστατον] Carioni tribuit Kappeyne, vix recte; quamquam iure statuit ille, versum non uno tenore proferri.

32. πρὸς R] ὡς V (ut Ach. 65 Pac. 104 etc.). Vid. Ran. 399 et infra vs. 653, 828, 827, 840, 844.

23. ἵνα μᾶλλον ἀλγῆς] quo magis doleat nudum percussam caput.

26. ἀλλ' οὐ σε κρύψω] item infra: ἀλλ' οὐκί? ἂν κρύψαμι et: ἀλλ' οὐδὲν ἀποκρύψας ἔρω¹⁾.

27. κλεπτίστατον] praeter expectationem pro ἐνούστατον. Cf. e. g. nescio quis apud Xenarchum: οἱ μὲν ποιηται

λῆρος εἰσιν κτέ., | τῶν δ' ἰχθυοειδῶν φιλοσοφώτερον γένος | οὐκ ἔστιν οὐδὲν . . . οὐδὲ μᾶλλον ἀνόσιον²⁾. Superlativus alibi non occurrit³⁾.

29. ἦν] recentioris aetatis indicium est ἦν pro ἦ dictum⁴⁾.

— οἶδά τοι] plus satis expertus novit quam pauper sit herus.

¹⁾ Vs. 284 et 343; cf. etiam Lys. 714 Thesm. 74. — ²⁾ Xenarch. fr. 7. — ³⁾ Non huc referendum κλεπτίστατος (v. l. κλεπτίστατος) Poll. VIII 34. — ⁴⁾ Vid. Proleg. p. VI.

35 ἤδη νομίζων ἐκτετοξεῦσθαι βίον,
τὸν δ' υἷόν, ὅσπερ ἂν μόνος μοι τυγχάνει,
πενθόμενος εἰ χρῆ μεταβαλόντα τοὺς τρόπους
εἶναι πανοῦργον, ἄδικον, ὕγιες μὴδὲ ἔν, —
ὡς τῷ βίῳ τοῦτ' αὐτὸ νομίσας ξυμφέρειν.

ΚΑΡΙΩΝ.

„τί δῆτα Φοῖβος ἔλακεν ἐκ τῶν στεμμάτων;“

34. ἐκτετοξεῦσθαι] ἐκτετολυπεῦσθαι (*ad finem esse perductum*) Bentley, fortasse recte; cf. Lys. 586 sq. Hom. α 238 Hes. Scut. 44 al. et vid. comment.

38. ὡς] ἐν Naber.

34. ἐκτετοξεῦσθαι] verbum, quod de *sagittis* proprie dicitur¹⁾, si sanum est h. l., significat *absumtum esse*²⁾, et conferendi sunt loci tragicorum: ἡμῖν μὲν ἤδη πᾶν τετόξευται βίλος, *diacimus omnia quae habebamus*³⁾, et σοῦ τὸ σῶφρον ἐξετόξευσεν φρεσίν, *modestiam ille ex mente tua excoassit*⁴⁾; qui tamen loci nostro non sunt similes, sed aut minus apposite verbum nunc adhibuit comicus, aut textus traditus laborat vitio⁵⁾. Sic in nostra lingua frequens quidem est locutio: *zyn krust verscholen hebben*, qua designamus eum cui plura argumenta non sunt praesto, sed inepte loquentis foret: *nijn geheele leven is verschoten*.

35—38. Simillima de aequalibus sententia fertur in Ecclesiazusis⁶⁾.

36. μεταβαλόντα τοὺς τρόπους] item in Ranis: ἀλλὰ... μεταβαλόντες τοὺς τρόπους | χρῆσθαι τοῖς χρηστοῖσιν αἰσῆς⁷⁾.

37. ὕγιες μὴδὲ ἔν] nihil integri, sed merum malum, ἅπαν κακόν⁸⁾. Notatu digna est forma diducta μὴδὲ ἔν⁹⁾.

38. *Apprime in vita esse utile id arbitratu*¹⁰⁾. Idem igitur sentit Chremylus — et fortasse ipse Aristophanes — postquam ad vitae terminum perventum

est fere, quod homo morosus apud Menandrum: εἰ τις προσελθὼν μοι θεῶν λόγος· „Κράτων, | ἐπὶν ἀποθάνης, αἰσῆς ἐξ ἀρχῆς ἔσει· | ἔσει δ' ὅ τι ἂν βούλη, κύων, πρόβατον, τράγος, | ἄνθρωπος, ἴππος· οἷς βίῳναι γὰρ σε δεῖ· | εἰμαρμένον τοῦτ' ἴσθιν· ὅ τι βούλει δ' ἔλοῦ·“ — | „ἅπαντα μᾶλλον“ εὐθὺς εἰπεῖν ἂν δοκῶ | „ποιοῦ με πλὴν ἄνθρωπον!“ ἄδικος εὐτυχεῖ | κακὸς τε πράττει τοῦτο τὸ ζῆον μόνον. | ὁ κράτιστος ἴππος ἐπιμαλαστῆραν ἔχει | ἐτέρου θεραπεῖαν ἀγαθὸς ἂν γένη κύων, | ἐντιμότερος εἰ τοῦ κακοῦ κυνὸς πολὺ· | ὀλεκτρῶν γέννατος ἐν ἐτέρῳ τροφῇ | ἔστιν, ὁ δ' ἄγενής· καὶ διδιδε τὸν κρείττονα· — | ἄνθρωπος ἂν ἢ χρηστός, εὐγενής, σφόδρα | γέννατος, οὐδὲν ἄριος ἐν τῷ νόν γένηι¹¹⁾.

39. Denuo dictione tragica utitur Cario, teste verbo λακῆν¹²⁾. Trimetri initio τί δητ' ἔχρησεν eodem sensu dicitur in Euripidis Medea¹³⁾. Similis infra est versiculus Chremyli¹⁴⁾, et conferri potest initium oraculi Demo dati: φράζε', Ἐρεχθεῖδη, λογίων δόδον, ἦν σοι Μπόλλων | ἔαχεν ἐξ ἀδύτοιο διὰ τριπόδων ἰριτίμων¹⁵⁾. Vid. etiam versus Lucretii: (homines egregii) *nulla bene ac divinitus invenientes | ex adyto tanquam cordis responsa dedere |*

¹⁾ Suam vim servat verbum Herodot. I 214. — ²⁾ Vid. ad Nub. 944. — ³⁾ Aesch. Eum. 679. — ⁴⁾ Eur. Andr. 365. — ⁵⁾ Vid. annot. crit. — ⁶⁾ Vid. Eccl. 437—440. — ⁷⁾ Ran. 734, ubi vid. — ⁸⁾ Vid. ad Ach. 956. — ⁹⁾ Vid. Proleg. p. XX. — ¹⁰⁾ Terent. Andr. I 1, 34. Item infra vs. 831. — ¹¹⁾ Menandr. fr. 223. — ¹²⁾ Vid. ad Ran. 97 sq. — ¹³⁾ Vid. Eur. Med. 678. — ¹⁴⁾ Vs. 213. — ¹⁵⁾ Eq. 1015 sq.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

40 πεύσει. σαφῶς γὰρ ὁ θεὸς εἶπέ μοι ταδί
ὄτω ξυναντήσασμαι πρῶτον ἐξιόν,
ἐκέλευσε τούτου μὴ μεθίεσθαι μ' ἔτι,
πεῖθειν δ' ἔμαντῶ ξυνακολουθεῖν οἴκαδε.

ΚΑΡΙΩΝ.

καὶ τῷ ξυναντᾶς δῆτα πρώτῳ;

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

τουτῶ!

40. ταδί V] τοδί R.

42. ἐκίλευσε V] -λευσε R (ut ἔφραζεν Eq. 1042, 1048).

44. καὶ τῷ] κῆρα Cobet, Carioni totum versum tribuens. Cui coniecturae licet faveat Eur. Ion. 538, quem locum imitatur nunc comicus, obstat iteratum εἶτα, neque video quae particulae δῆτα in huiusmodi enuntiato sit vis. Vid. comment.

sanctius et multo certa ratione magis, quam | Pythia quae tripodae ex Phoebi lauroque profatur ¹⁾).

41—44. *Eum qui Chremylo templum egresso primus obviam fieret, hunc ζῦμβολον* ²⁾ *divinitus sibi missum arbitratetur iussit Apollo. Quod vaticinium ex arte tragicorum habet comicus, recte autem statuit Bergler ex Euripidis Ione fabula esse desumptum; nam Xutho de prole oraculum consulenti ὄτω ξυναντήσασμαι ἐκ θεοῦ συθείς | πρώτῳ... παιδ' ἴδωκε θεός* ³⁾, itaque Ionem iuvenem primum sibi occurrentem salutatur, amplectitur mirantem et renitentem, dein roganti: „ὄ δὲ λόγος τίς ἐστί Φοῖβου;” respondet: *Ι. τὸν ξυναντήσαντά μοι — | Σ. τίνα συνάντησιν; Ι. δόμων τῶνδ' ἐξιόντι τοῦ θεοῦ — | Σ. ζυμφορᾶς τίνας κυρήσαι; Ι. παιδ' ἔμὸν πεμφκέναι. | Σ. σὸν γεγῶς', ἢ δῶρον ἄλλως;* ⁴⁾ *Ι. δῶρον, ὄντα δ' ἐξ ἑμοῦ. | Σ. πρῶτα δῆτ' ἔμοι ξυνάπτεις πόδα*

σόν; Ι. οὐκ ἄλλω, τίκνον ⁵⁾). Simile est oraculum quod Doloneis belli ducem sibi expetentibus est redditum: *οἰκιστὴν ἰπάγεσθαι ἐπὶ τὴν χώραν τοῦτον, ὅς ἂν σφρας ἀπιόντας ἐν τοῦ ἱεροῦ πρώτος ἐπὶ ζείνια καλίσῃ* ⁶⁾).

42. *μεθίεσθαι] mittere* ⁷⁾).

44. Quam sit veri simile servum hoc nescire, fortasse praestat non rogare; nam talia dicuntur ut ipsi spectatores discant quae scire eos opus est. Sed ne morosior quidem lector habet quod vituperet. Nam Cario licet probe norit se dudum senem caecum per viam sacram esse secutum inde a Delphis usque ad medias Athenas, non tamen pro comperto habet hero templum egresso hunc hominem primum esse obviam factum; suspicari modo id coepit, iamque ut sibi constet haec rogat, rem absurdam miratus et indignatus; id quod indicat particula *καὶ* ⁸⁾ et mox *εἶτα* ⁹⁾).

¹⁾ Lucr. I 737 sqq. — ²⁾ De cuiusmodi ominibus vid. ad Av. 721 Ran. 196. —

³⁾ Eur. Ion. 787 sqq. — ⁴⁾ Scripsi *ἄλλω; pro ἄλλων. — ⁵⁾ Ibidem vs. 534 sqq.; vid. etiam vs. 662. — ⁶⁾ Herodot. VI 34. — ⁷⁾ Vid. ad Ran. 890. — ⁸⁾ Vid. ad Nub. 210. — ⁹⁾ Vid. ad Nub. 226.

ΚΑΡΙΩΝ.

45 εἶτ' οὐ ξυνιεῖς τὴν ἐπίνοιαν τοῦ θεοῦ,
φράζοντος, ᾧ σκαιότατέ, σοι σαφέστατα,
ἀσκεῖν τὸν υἷδν τὸν ἐπιχώριον τρόπον;

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

τῷ τοῦτο κρίνεις;

ΚΑΡΙΩΝ.

δῆλον ὅτι καὶ τυφλῷ
γνώναι δοκεῖ τοῦθ', ὡς σφόδρ' ἐστὶ ξύμφορον
50 τὸ μηδὲν ἀσκεῖν ὕγιες ἐν τῷ νῦν γένει.

45. ξυνιεῖς] ξυνιεις V, ξυνιεις B, ξυνίης A.

46. φράζοντος Cobet] -ζουσαν V R.

48. Cavendum ne iungantur δῆλον ὅτι καὶ (vid. adn. crit. ad Av. 150). || τυφλῷ τυφλός; Hemsterhuys et Bergler; quod dici non potuit nisi addita particula ἄν. Itaque si coniecturae locum putarem, aut coll. vs. 946 et Eq. 428 proponerem: δῆλον ὅτι καὶ ἂν τυφλός | γνώναι δοκεῖ τοῦθ' (sic tamen vix satis commodum esset δῆλον nude positum), aut reciperem quod proposuit vHerwerden: δῆλόν ἐστι καὶ τυφλῷ | γνώναι (censere) δοκεῖ τοῦθ'. Sed non dubito quin sincera sit lectio vulgata; cf. vs. 489 et vid. comment.

49. γνώναι] γνωστὸν vel δῆλον Meineke, δρᾶν vVelsen; vid. ad vs. 48. || ξύμφορον (σύμφ.) Meineke] συμφέρον V R. Dici non potuit συμφέρον ἐστὶ pro συμφέρει. Cf. vs. 1162 Vesp. 1126 Eccl. 515 etc.

50. γένει l. a. in schol. V] ἔτει (quod e γένει corruptum arbitror) V, βίωαι R vix graece, licet βίος; de vitæ conditione vs. 38 et 500 aptissime sit dictum, χροῖω A

47. τὸν ἐπιχώριον τρόπον] patrium dicit morem quo pueri mera improbitate imbuantur et scelestissima quænevis discant¹⁾.

48. τῷ...] quo argumento usus? ²⁾.

48 sq. Construe: ὅτι δοκεῖ καὶ τυφλῷ δῆλον γνῶναι εἶναι, quia vel caeco facile agnitu esse videtur. Abundat infinitivus γνῶναι adiectivo δῆλῳ additus ³⁾, ut infra adiectivo φανερόφ ⁴⁾, nec non simile est quod item infra legitur: δῆλον (ἐστιν), ὡς τοιαύτας, ὅτι... εἶ ⁵⁾. Cf. etiam Strep-siadis verba: τὸν ἐγκρίφαλον ὥσπερ σσεῖ-

σθαί μοι δοκεῖς ⁶⁾, ubi abundat ὥσπερ, Lysistratae: τὸ πρᾶγμα ἡμῖν ἰδεῖν ἀπροσ-δόκητον ⁷⁾, Agathonis in Thesmophoria-zusis: ἄμουσόν ἐστι ποιητὴν ἰδεῖν | ἀγροῖον ὄντα ⁸⁾, et in dictione sublimiore: προσ-έρχεται γὰρ οἶος οὔτε παμφαγῆς | ἀστὴρ ἰδεῖν ἔλαμψε ⁹⁾ aliaque eiusmodi. Frequens est locutio καὶ τυφλῷ δῆλον ¹⁰⁾, et apte confertur in scholiis versus Homericus: καὶ κ' ἄλαός τοι, ξεῖνε, διακρίνεις τὸ σῆμα ἀμυφαφῶν ¹¹⁾.

50. Eadem apud Euripidem occurrat sententia: οὐδὲν δίκαιόν ἐστιν ἐν τῷ νῦν

¹⁾ Cf. Nub. 1173 sq. — ²⁾ Vid. ad Ran. 1484. — ³⁾ Quasi nos diceremus: *het is blijkbaar te merken*. — ⁴⁾ Vid. vs. 489. — ⁵⁾ Vs. 826. — ⁶⁾ Nub. 1276. — ⁷⁾ Lys. 952. — ⁸⁾ Thesm. 159 sq. — ⁹⁾ Av. 1710, ubi vid. — ¹⁰⁾ Plat. Soph. 241 d Rep. 465 d etc. — ¹¹⁾ Hom. ε 195.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

οὐκ ἔσθ' ὅπως ὁ χρησμὸς εἰς τοῦτο ῥέπει,
 ἀλλ' εἰς ἕτερόν τι μεῖζον. ἦν δ' ἡμῖν φράση
 ὅστις ποτ' ἐστὶν οὐτοσί, χῶτου χάριν
 χῶτου δεόμενος ἦλθε μετὰ νῶν ἐνθαδί,
 55 πῦθολίμεθ' ἄν τὸν χρησμὸν ἡμῖν ὅ τι νοεῖ.

ΚΑΡΙΩΝ.

(ad Plutum:)

ἄγε δὴ σύ, πρότερον σαυτὸν ὅστις εἶ φράσεις,
 ἦ τέπι τούτοις δοῶ; λέγειν χοῆ ταχὺ πάνν.

SCENA SECUNDA.

Cario, Chremylus, Plutus.

ΠΛΟΥΤΟΣ.

ἐγὼ μὲν οἰμώξην λέγω σοι.

ΚΑΡΙΩΝ.

μανθάνεις

et l. a. in schol. V (cf. Soph. Phil. 1224), quod glossema duco. Cf. Eur. fr. 696 Menandr. 223¹⁵ et Eupolidis fabulae titulus *Χρυσόων Γῆνος*.

51—57. Sic distribuit V; in R Chremyli sunt vs. 51 sq.^a et 56 sq., Carionis 52^b—55, cui corrector etiam vs. 56 sq.^a dedit.

51. τοῦτο R] τουτί V (cf. Eq. 162).

53 sq. χῶτου (bis) Hirschig] καὶ τοῦ VR; cf. vs. 24. Naber vs. 54 scribit ἦ τοῦ, vs. 53 καὶ τοῦ servans.

55. ἡμῖν Bergk] ἡμῶν VR.

56. σύ, πρότερον R¹] σὺ πρότερον VR², πρότερον σὺ A (cf. Vesp. 1423). || φράσεις R]—σον V.

57. ταχὺ πάνν R] πάνν ταχὺ V. Cf. Lys. 864 Thesm. 916.

γένει¹), ubi οὐδὲν δίκαιον dicitur quod hoc loco οὐδὲν ἀγίης²). Vid. etiam locus Menandri, quem supra attuli³).

51. Cf. Oedipi Sophoclei verba: τοῦτ' ἐστὶν ἦδη τοῦργον εἰς ἐμὲ ῥέπον⁴), similes autem trimetrorum exitus sunt: τὸ ὀοφρῖν⁵), τὰ ῥάκκ⁶), et apud Antiphanem: ἦν ὁ γρίφος; ἐναῦθα ῥέπων⁷). Verbum ῥέπειν in hoc genere loquendi id valet

quod latinum *tendere*, apte autem con- tuleris *προτείνειν* sensu *aenigmata proponendi* usurpatum⁸).

54. ἐνθαδί] *Athenas*⁹).

55. ὅ τι νοεῖ] *quid sibi velit*¹⁰), εἰς ὁ νοῦς¹¹) vel ἡ ἐπίνοια¹²) τοῦ χρημοῦ ἴσταιν.

57. τὰ ἐπι τούτοις δοῶ] *faciam*¹³) quod *rei consentaneum est*¹⁴).

58. οἰμώξην λέγω σοι] simile est quod

¹) Eur. fr. 696. — ²) Qua de locutione vid. vs. 37 et ad Ach. 956. — ³) Ad vs. 38. — ⁴) Soph. Oed. R. 847; vid. etiam Ant. 722. — ⁵) Vesp. 982. — ⁶) Infra vs. 1065. — ⁷) Antiphan. fr. 124¹¹. — ⁸) Vid. Vesp. 21. — ⁹) Vid. ad Av. 147. — ¹⁰) Item Nub. 1186. — ¹¹) Vid. Ran. 47. — ¹²) Vid. Vesp. 1073 etc. — ¹³) De subiunctivi usu vid. Thesm. 144. — ¹⁴) Vid. ad Av. 1163.

ὅς φησιν εἶναι;

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

60 σοὶ λέγει τοῦτ', οὐκ ἐμοί
σκαίως γὰρ αὐτοῦ καὶ χαλεπῶς ἐκπνυθάνει.
(Ad Plutum:)
ἀλλ' εἴ τι χαιρῆεις ἀνδρὸς εὐόρκου τρόποις,
ἐμοὶ φράσον.

ΠΛΟΥΤΟΣ.

κλάειν ἔγωγέ σοι λέγω.

ΚΑΡΙΩΝ.

δέχου τὸν ἄνδρα καὶ τὸν ὄρνιν τοῦ θεοῦ.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

(Pluto minatus:)

οὐ τοι μὰ τὴν Δήμητρα χαιρήσεις ἔτι.

ΚΑΡΙΩΝ.

(item:)

65 εἰ μὴ φράσεις γὰρ, ἀπό σ' ὄλω κακὸν κακῶς.

59. τοῦτ', οὐκ V] τοῦτο-κούκ R.

62. ἔγωγέ] ἐγὼ καὶ Cobet.

65. Carionis est in R, Chremylo continuat V, male, nisi in vs. 67 pro λέγω scribatur λέγεις auctore Hirschigio; at illic 1^a persona multo aptior. || γὰρ] τάχ' Blaydes (virgula post φράσεις scripta); quae frequens in *minis* (nam in *iussis* dicitur ταχέως) huius adverbii est forma, e. g. Vesp. 453 Pac. 1315 Av. 1468 etc.

sequitur: κλάειν λέγω σοι ¹⁾). Praeterea huc faciunt locutiones: κακύνει μακρά σε κελύω, οὐμῶζει vel δουτύζει vel κλαύσει (μακρά, μεγάλα) ²⁾, οὐ χαιρήσεις ³⁾.

59 sq. *Intellegisne quem esse se dicat?* — Ridicule Cario verba senis ita interpretatur quasi responderit ille ad quaestionem sibi propositam ⁴⁾. Verba ὅς φησιν εἶναι id valent quod: τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Qui frequens est pronominis relativi usus ⁵⁾.

60. ἐκπνυθάνει] compositum etiam in

Ecclesiastusis occurrit ⁶⁾; alibi apud comicos non invenitur.

63. τὸν ὄρνιν τοῦ θεοῦ] *omen divinitus tibi missum* ⁷⁾.

64. Item in Equitibus: οὐ τοι μὰ τοὺς δῶδεκα θεοὺς χαιρήσῃς ⁸⁾, et alibi quoque particulae οὐ τοι... ἔτι futuro sic adiunctae reperiuntur ⁹⁾. Frequens est locutio οὐ χαιρήσεις in ore conviciantium ¹⁰⁾ et pessima quaeris veluti omniantium ¹¹⁾.

¹⁾ Vs. 62, vid. etiam vs. 612. — ²⁾ Cf. vs. 111 et vid. ad Ran. 34 Ach. 200 Av. 341 Lys. 520. — ³⁾ Vid. vs. 64. — ⁴⁾ Vid. ad Av. 1628 sq. — ⁵⁾ Vid. ad Ach. 118. — ⁶⁾ Vid. Eccl. 752. — ⁷⁾ Vid. ad Av. 719. — ⁸⁾ Eq. 235. — ⁹⁾ Vid. ad Nub. 814. — ¹⁰⁾ Vid. ad Eq. 828 Ran. 843 et supra ad vs. 58. — ¹¹⁾ Vid. infra ad vs. 608.

ΠΛΟΥΤΟΣ.

ὦ τᾶν, ἀπαλλάγητον ἀπ' ἐμοῦ.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

πώμαλα.

ΚΑΡΙΩΝ.

καὶ μὴν ὃ λέγω βέλτιστόν ἐστ', ὦ δέσποτα

ἀπολῶ τὸν ἄνθρωπον κάμιστα τουτονί.

ἀναθείς γὰρ ἐπὶ κορημόν τιν' αὐτὸν καταλιπὼν

70

ἄπειμ', ἵν' ἐκεῖθεν ἐκτραχηλισθῆ πεσών.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

ἀλλ' αἶρε ταχέως.

(Ambo senem corripiunt.)

66. *ἀπαλλάγητον] -χθῆτον V R; vid. ad Ach. 251 Av. 394.

67. βέλτιστον V] βέλτιον R. || ἐστ' ὦ] ἐστίν ὦ R¹, ἐστίν V R².

69. καταλιπὼν R] καταλιπὼν V, τινά κῆτ' αὐτὸν λιπὼν A (vid. ad Av. 1456). Kidd τιν', εἴτα καταλιπὼν non male, sed suspecta non est vulgata.

70. ἵν' ἐκεῖθεν V] ἐκεῖθεν ἵν' R.

71a. Chremylo tribuunt V R, Carioni continuat A, quem secutus Bergk pro αἶρε coniecit ἔρρε, dein verba μηδαμῶς! οὐκ οὖν ἐρεῖς tribuens Chremylo; sed nudum sic non adhibetur verbum ἔρρειν.

66. ὦ τᾶν] ut hic de duobus, sic de pluribus adhibitum est in Cratini versu, quem scholia afferunt: ἄρά γ' ὦ τᾶν ἰθελήσετε¹⁾, item apud Timoclem in verbis: τί μέλλεις; σπεύδετε, | ὦ τᾶν²⁾, ubi nimis incerta est Iacobsii coniectura: τί μέλλεις; σπεύδε δή.

— πώμαλα] *minime*. In sermone quotidiano particulae οὐπω μάλα, quae sunt cum risu negantis³⁾, ut illud: οὐχ ὅσον γ' ἔμ' εἰδέναι⁴⁾, ita decurtabantur, ommissa negatione, perinde atque in gallico *du tout*⁵⁾. Cf. δέν ex οὐδέν demta negatione decurtatum et eo quo *ti* sensu dictum⁶⁾.

Dignissimum etiam quod conferatur est οὐ μάλα Vesp. 118⁷⁾. Veteres πώμαλα ad πῶ = πόθεν perperam referebant⁸⁾.

69. ἀναθείς] hoc, non *deducendi* verbo utitur quoniam eum est *portaiturus*. Sic apud Ararotem nescio quis: τὴν νόμφην ἐπὶ τὸ ζεύγος ἀναθήσεις φέρων⁹⁾.

— αὐτὸν] *solum*¹⁰⁾.

70. ἐκτραχηλισθῆ] *fracta cervice percat*¹¹⁾.

71. αἶρε] metum ut seni truculento incutiat, „tolle hominem”, „μετώρον φέρει” servum iubet herna, se quoque opus suscepturum simulans. Frequens

¹⁾ Cratin. fr. 360. — ²⁾ Timocl. fr. 18; cf. etiam Nicophontis (?) fr. 29, et Ruhnkenius ad Tim. s. v. ὦ τᾶν. — ³⁾ Cf. nostrum: *vooreerst nog niet*. — ⁴⁾ Nub. 1252. — ⁵⁾ Vid. annot. crit. ad editionem Acharnensium anni 1885 et ad Vesp. 118; item IAdam Class. Review 1893 p. 102. — ⁶⁾ Vid. ad Thesm. 1197. —

⁷⁾ Redit πώμαλα in Cocalo (fr. 346) Pherecrat. fr. 9, Lys. apud Suidam s. v. πώμαλα, Demosth. XIX § 51. — ⁸⁾ Vid. Harpocr. et Suid. — ⁹⁾ Arar. fr. 17. —

¹⁰⁾ Vid. ad Ach. 504. — ¹¹⁾ Vid. ad Nub. 1501.

ΠΛΟΥΤΟΣ.

μηδαμῶς!

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

οὐκουν ἐρεῖς;

ΠΛΟΥΤΟΣ.

ἀλλ' ἦν πύθησθ' ἐ μ' ὅστις εἴμ', εὖ οἶδ' ὅτι
κακόν τί μ' ἐργάσεσθε κοῦκ ἀφήσετε.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

νῆ τοὺς θεοὺς ἡμεῖς γ', ἐὰν βούλη γε σύ.

ΠΛΟΥΤΟΣ.

75 μέθεσθ' ἐ νῦν μου πρώτον.

(Mittunt senem.)

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

ἦν, μεθίμεν.

ΠΛΟΥΤΟΣ.

ἀκούετον δὴ. δεῖ γάρ, ὡς ἔοικέ, με
λέγειν ἢ κρούπειν ἢ παρεσκευασμένους.
ἐγὼ γάρ εἰμι Πλούτος.

ΚΑΡΙΩΝ.

ὦ μαρώτατε

73. ἐργάσεσθε R... ἀφήσετε U¹ | ἐργάσησθον V... ἀφήσετον VR (cf. Av. 643); hinc Naber vs. 72 sq. πύθησθον... ἐργάσεσθον οὐδ' ἀφήσετον.

75. μέθεσθ' ἐ νῦν (-s νῦν) μου R] μέθετόν με νῦν V. || μεθίμεν] μεθίμαι Elmsley; sed minus displicet genus verbi mutatum (vid. comment. ad Av. 1085) quam numerus.

77. ἦ] ἦν VR.

78b—82. Sic distribuit Bergk; in VR omnes — 82 σύ sunt Chremyli, sed versui 80 corrector codicis R praescripsit καρ/. Idem fuit in V, sed erasum est.

est αἰρε cedodum, porrigite mihi¹). Cf. medium ἀρεσθαι de iis qui onus subeunt dictum²).

75. Ante omnia nunc missum me facite. — En³) mittimus. Et medium μεθίσεθ' ἐ μου⁴)

hoc loco recte habet et activum^b) μεθίμεν (σε), ut mox ἀφίνα⁵).

78 sq. ὦ μαρώτατε | ἀνδρῶν] o omnium mortalium flagitiosissime⁷). Vox ἀνήρ daemoni designando ludere nunc inservit⁸).

¹) Vid. ad Av. 850 Ran. 498. — ²) Vid. ad Ran. 32. — ³) De part. ἦν vid. ad Eq. 26. — ⁴) De medio vid. ad Ran. 830. — ⁵) De activo vid. ad Av. 1085. — ⁶) Vs. 100. — ⁷) Vid. ad Ran. 1472. — ⁸) Vid. ad Av. 1638.

ἀνδρῶν ἀπάντων, εἴτ' ἐσίγας Πλοῦτος ὢν;

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

80

σὺ Πλοῦτος, οὕτως ἀθλίως διακειμένος;
ὦ Φοῖβ' Ἀπόλλων καὶ θεοὶ καὶ δαίμονες
καὶ Ζεῦ, τί φήσ; ἐκεῖνος ὄντως εἰ σύ;

ΠΛΟΥΤΟΣ.

ναί.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

ἐκεῖνος αὐτός;

ΠΛΟΥΤΟΣ.

αὐτότατος.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

πόθεν οὖν, φράσον,

ἀρχμῶν βαδίζεις;

ΠΛΟΥΤΟΣ.

ἐκ Πατροκλέους ἔρχομαι,

79. εἴτ' ἐσίγας Πλοῦτος ὢν;] i. e. Πλοῦτος ὢν εἴτα ἐσίγας; *Plutusne eras tu et tacebas*¹⁾. Simili ratione alibi traicitur ὅμως²⁾.

81. Ἀπόλλων καὶ θεοὶ] item supra: ὦ Ζεῦ καὶ θεοὶ³⁾.

82 sq. Eadem habet Plautus⁴⁾: *eho quaeso, an tu is es? | — Is enimvero sum. — Ain tu tandem? is ipsusne's?*⁵⁾. — *Aio. — Ipsus es? | — Ipsus, inquam, Charmides sum. — Ergo ipsusne's? — Ipsissimus*⁶⁾.

84. ἀρχμῶν] *squalidus*; ἀρχμηρός⁷⁾. Opp. λιπαρός⁸⁾.

— ἐκ Πατροκλέους] *Patrocleum* etiam in Ciconiis a nostro esse derisum docet scholion⁹⁾; quam fabulam inter recentissima poetae opera fuisse cum hinc apparet tum e *Meleti* et *Neoclidis*¹⁰⁾

nominibus in ea commemoratis¹¹⁾. Tragicus poeta Patrocles quo iure in scholiis dicatur nescio; quod autem ibidem additur sordide avarum fuisse, id ipsa comici verba testantur. Facile suspicetur quis, Socratis τοῦ ἀλοῦτου¹²⁾ hunc esse fratrem, cuius apud Platonem fit mentio¹³⁾; cui opinioni temporum ratio non obstat, si summus iuniorum hunc fuisse Sophronisci filium, grandaevum autem nuper esse mortuum. Mirum tamen si Socratis pauperis frater magnas opes collegerit; nam de *divite* homine nuper vita functo fit sermo, si locum satis intellego, et hanc ob causam Plutus recens *ex eius aedibus*¹⁴⁾ nunc dicitur. Cur vero Plutus inde egressus *Delphos* ierit, — illio enim occurrit Chremylo, —

1) Vid. ad Nub. 860 sq. — 2) Vid. ad Eq. 391 sq. Lys. 276. — 3) Vid. vs. 1. — 4) Plaut. Trinumm. IV 2, 144 sqq. — 5) Vid. ad Ran. 552. — 6) Vid. ad Eq. 352. — 7) Vid. ad Nub. 920. — 8) Vid. infra vs. 616. — 9) Ar. fr. 431. — 10) De quo vid. ad vs. 665. — 11) Fr. 438 sq. — 12) Vid. ad Nub. 886 sq. Av. 1282. — 13) Plat. Euthyd. 297 e. — 14) De voce *οἰκία* omissa vid. ad Eq. 464.

85 ὅς οὐκ ἐλούσατ' ἐξ ὄτουπερ ἐγένετο.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

τουτὶ δὲ τὸ κακὸν πῶς ἔπαθες; κάτειπέ μοι.

ΠΛΟΥΤΟΣ.

ὁ Ζεὺς με ταῦτ' ἔδρασεν, ἀνθρώποις φθονῶν.

ἐγὼ γὰρ ὦν μειράκιον ἠπέλλησ', ὅτι

ὡς τοὺς δικαίους καὶ σοφοὺς καὶ κοσμίους

90 μόνους βαδιόμην· ὃ δὲ μ' ἐποίησεν τυφλόν,

ἵνα μὴ διαγιγνώσκοιμι τούτων μηδένα.

οὕτως ἐκείνος τοῖσι χρηστοῖσι φθονεῖ.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

καὶ μὴν διὰ τοὺς χρηστοὺς γε τιμᾶται μόνους

καὶ τοὺς δικαίους.

ΠΛΟΥΤΟΣ.

ὁμολογῶ σοι.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

φίρε, τί οὖν;

95 εἰ πάλιν ἀναβλέψειας, ὥσπερ καὶ πρὸ τοῦ,

92. Pluto continuat R, Chremylo (cum sequentibus) tribuit V, ut exclamantis vel rogantis haec sint. Spurium esse suspicatur vVelsen, sed vid. comment.

id non rogabit qui sapit, cum praesertim numina dicto citius quo velint adesse soleant.

87 sqq. Aptè in scholiis confertur versus Hesiodi: κρήφαναίς γὰρ ἔχουσι θεοὶ βίον ἀνθρώποισι ¹⁾, nec non huc pertinent quae de deorum invidia dixere Pindarus ²⁾ Herodotus ³⁾ alii multi ⁴⁾. Quamquam caecitatis haec causa ludere nunc fingitur a comico ⁵⁾.

92. In fine verborum illuc revertitur Plutus unde initium dicendi fecit ⁶⁾:

ταῦτα ἔδρασε... φθονῶν — οὕτω... φθονεῖ, quo magis urgeatur hoc argumentum. Simillima oratione infra utitur Cario, qui exorsus a verbis: „ὡς ἡδὺ πράττειν, ὦ ἄνθρωπε, ἕστ' εὐδαιμόνως!” dein fuse demonstrat quid nova prosperitas habeat boni, tum veluti perorans addit: „οὕτω τὸ πλουτεῖν ἴσθι ἡδὺ πρᾶγμα τι ⁷⁾”.

94. φίρε... εἰ κτέ...:] frequenter a φίρε imperativo initium faciunt interrogantes ⁸⁾.

95. ὥσπερ καὶ πρὸ τοῦ] idem versiculi

¹⁾ Hes. Oper. 42. — ²⁾ Pind. Isthm. VI 89. — ³⁾ Herodot. I 92 III 40 VII 10 s. — ⁴⁾ Vid. SHoekstra: Over de wangunst der goden naar het grieksche volksgeloof, Versl. en Med. d. Kon. Akad. v. Wet. afd. Lett. 1883 bl. 17—106. — ⁵⁾ Vid. ad vs. 13. — ⁶⁾ Cf. quae ad vs. 581—586 observavi. — ⁷⁾ Vs. 802 sqq.; vid. etiam vs. 853, 1016 Eq. 530 Nub. 294 Vesp. 349 Av. 466, 522, 736 Thesm. 790, 810 fr. 622. — ⁸⁾ Vid. ad Vesp. 148 Nub. 769.

φεύγοις ἂν ἦδη τοὺς πονηροὺς;

ΠΛΟΥΤΟΣ.

φῆμ' ἐγώ.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

ὡς τοὺς δικαίους δ' ἂν βαδίζοις;

ΠΛΟΥΤΟΣ.

πάνυ μὲν οὖν.

πολλοῦ γὰρ αὐτοὺς οὐχ ἐόρακ' ἐγὼ χρόνου.

ΚΑΡΙΩΝ.

(ad spectatores:)

καὶ θαυμά γ' οὐδέν· οὐδ' ἐγὼ γὰρ ὁ βλέπων.

ΠΛΟΥΤΟΣ.

100 ἄφρετόν μὲ νυν' ἴστων γὰρ ἦδη τὰ π' ἐμοῦ.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

μὰ Δί', ἀλλὰ πολλῶ μᾶλλον ἐξόμεσθά σου.

98. ἐόρακ' ἐγὼ Bergk] -κά πο R (ut Xen. Anab. I 9 § 25), -κά που V, -κα Δ. Dawes dederat ὄπωπ' ἐγώ.

99. Carioni dedit vBamberg; in VR est Chremyli.

exitus festive aliquoties iteratus invenitur in Ecclesiazusis¹⁾.

97. βαδίζοις] verbum sic adhibetur etiam in Ecclesiazusarum versu: φεύγονται γὰρ τοὺς αἰσχίους, ἐπὶ τοὺς δὲ καλοὺς βαδίζονται²⁾.

98. πολλοῦ... χρόνου] item in Thesmorphoriazusis³⁾; frequentius est διὰ (πολλοῦ) χρόνου⁴⁾.

99. Item in Vespis irridentis sunt verba: κοῦ θαυμά γ'· εἰς Σάρδεις γὰρ οὐκ

ἐλλήλυθας⁵⁾. Etiam apud tragicos (sed sine irrisione) dicitur: καὶ θαυμά γ' οὐδέν⁶⁾ vel: κοῦδέν γε θαυμά⁷⁾. — Similis iocus est in Ecclesiazusis⁸⁾, et saepe spectatores sic petulanter agitantur⁹⁾, haud raro etiam unus pluresve ex iis nominatim et ipso fortasse digito indicantur¹⁰⁾.

100. τὰ ἀπ' ἐμοῦ] quae a me poteratis resciscere¹¹⁾. Cognata est locutio, nostro tamen non usitata, τὸ ἐπ' ἐμοί¹²⁾.

¹⁾ Eccl. 221—228; praeterea cf. Pac. 350 Thesm. 398. — ²⁾ Eccl. 625. — ³⁾ Thesm. 806. — ⁴⁾ Vid. ad Vesp. 1252. — ⁵⁾ Vesp. 1139. — ⁶⁾ Eur. Hec. 976. — ⁷⁾ Soph. Oed. R. 1132. — ⁸⁾ Eccl. 440. — ⁹⁾ Cf. Nub. 897, 1096 sqq. Pac. 822 sq., 965 Thesm. 814 sqq. Ran. 276 Eccl. 410. — ¹⁰⁾ Vid. infra vs. 800 sq. Vesp. 74 sqq. Eccl. 167 sq. — ¹¹⁾ Item Soph. El. 1464 Eur. Troad. 74. — ¹²⁾ Xen. Anab. VI 6 § 28 Isocr. IV § 142 etc.

ΠΛΟΥΤΟΣ.

οὐκ ἠγόρευον, ὅτι παρέξειν πράγματα
ἐμελλέτην μοι;

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

καὶ σύ γ', ἀντιβολῶ, πιθοῦ,
καὶ μή μ' ἀπολίπης· οὐ γὰρ εὐρήσεις ἐμοῦ
ζητῶν ἔτ' ἄνδρα τοὺς τρόπους βελτίονα.

105

ΚΑΡΙΩΝ.

(ut supra:)

μὰ τὸν Δί', οὐ γὰρ ἔστιν ἄλλος — πλὴν ἐγώ.

ΠΛΟΥΤΟΣ.

ταυτὶ λέγουσι πάντες· ἠνίκ' ἂν δέ μου
τύχῳ' ἀληθῶς καὶ γένωνται πλούσιοι,
ἀτεχνῶς ὑπερβάλλουσι τῇ μοχθηρίᾳ.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

110

ἔχει μὲν οὕτως, εἰσὶ δ' οὐ πάντες κακοί.

103. ἐμελλέτην] ἐμίλλετον V R.

106. Carioni tribuit V; in R continuatur Chremylo. || ἐγώ V R] ἐμοῦ l. a. in V, immo glossema; ἀντι τοῦ ἐμοῦ R.

107. ἠνίκ' ἂν δέ μου R] ἠνίκα δ' ἂν ἐμοῦ V.

102. οὐκ ἠγόρευον...] in hac locutione, ut in praeconum voce: „πὶς ἀγορεύειν βούλεται;” servatum est verbum obsoletum ἀγορεύειν 1).

— παρέξειν πράγματα] i. q. supra: κακὸν τι ἐργάσασθαι 2).

103. καὶ... γε] particulae hae, quae fortiter affirmantis sunt 3), etiam imperativo haud raro adduntur, ut hoc loco 4).

104 sq. οὐ γὰρ εὐρήσεις... | ζητῶν] item in Ranis: γόνιμον δὲ ποιητὴν ἂν οὐχ εὐροίς; ἔτι | ζητῶν ἂν 5).

105. Eandem exitum habet versus

Ecclesiazusarum: ὧς δ' εἰσὶν ἡμῶν τοὺς τρόπους βελτίονες | κτθ. 6).

106. μὰ τὸν Δία] plena esset oratio: οὐ μὰ τὸν Δία εὐρήσεις. Quae non rara est brevitatis in verbis respondentium 7).

107—109. Idem sic dixerat Euripides: δεινὸν γε, τοῖς πλουτοῦσι τοῦτο δ' ἔμψυτον, | σκαιοῖσιν εἶναι. τί ποτε τοῦδε ταῖτιον; | ἄρ' ἄλλο; αὐτοῖς ὅτι τυφλὸς ξυνηρεῖ, | τυφλὰς ἔχουσι τὰς φρένας καὶ τῆς τύχης; 8). — Ut nunc ὑπερβάλλειν τῇ μοχθηρίᾳ dicuntur homines molestissimi, sic apud Antiphanem ἀνυπέμβλητοι audiunt εἰς μοχθηρίαν 9).

1) Vid. ad Nub. 1456 et Vesp. 186. — 2) Vs. 73; cf. vs. 20 et vid. ad Vesp. 1392. —

3) Vid. ad Ran. 49. — 4) Item Vesp. 1003 Ran. 116, infra vs. 473, 1168, Soph. Oed. C. 1432 Phil. 1277 etc. — 5) Ran. 96 sq. — 6) Eccl. 214. — 7) Vid. ad Nub. 1228. — 8) Eur. fr. 773. — 9) Antiphan. fr. 168^b.

ΠΛΟΥΤΟΣ.

μὰ Δί' ἀλλ' ἀπαξάπαντες.

ΚΑΡΙΩΝ.

(ut supra:)

οὐμῶξει μακρά.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

115 σοὶ δ' ὡς ἂν εἰδῆς ὄσα, παρ' ἡμῖν ἦν μένης,
γενήσεται ἀγαθὰ, πρόσεχε τὸν νοῦν, ἵνα πύθῃ.
οἶμαι γάρ, οἶμαι — ξὺν θεῷ δ' εἰρήσεται! —
ταύτης ἀπαλλάξας σε τῆς ὀφθαλμίας
βλέψαι ποιήσειν.

ΠΛΟΥΤΟΣ.

μηδαμῶς τοῦτ' ἐργάσῃ!

111. μακρά Δ] μακράν V R.

112. σοί] σὺ V R; in qua lectione et nominativus displicet et verbum γίνεσθαι dativo destitutum.

115. In scholiis commemoratur l. a. τῆς συμφορᾶς ταύτης γε παύσειν ἧς ἔχεις, de qua vid. Proleg. p. IV.

115 sq. *ἀπαλλάξας... ποιήσιν] -ξιν...-σας V R. Non visum Pluto reddendo morbum oculorum sanabit Chremylus, sed morbo sanato restituet ei videndi facultatem. Quapropter post ποιήσας interrogandi signum collocabat Meineke, totum versum tribuens Pluto; at sic in huius ore langueret vs. 117.

111. μὰ Δί' ἀλλὰ] vehementer affirmantis particulae, ut supra¹⁾.

— οὐμῶξει μακρά] item ad Iridem Pisetæus in Avibus²⁾.

114. Cf. Medæe minae horrificae: νύμφην ἴσως γάρ — ξὺν θεῷ δ' εἰρήσεται! — | γαμῆς τοιοῦτον ὥστε σ' ἀρνεῖσθαι γάμον³⁾, ubi ἴσως id significat quod nostro loco οἶμαι⁴⁾; quod verbum iteratum singularem Chremyli verbis dat gravitatem⁵⁾. Idem quod „ξὺν θεῷ εἰρήσεται“ et sermonis quotidiani locutio brevior „ξὺν θεῷ“ vel „ξὺν θεοῖς“⁶⁾

valet: „ξὺν δ' Ἀδραστεία λέγω“⁷⁾ sive: „προσκυνῶ δὲ τὴν Ἀδραστείαν“⁸⁾, i. e.: μὴ ἐπίστω νύμφης τοῖς ἐμοῖς λόγοις.

115. ὀφθαλμίας] sic in Senectute fabula aliquis — Pausonem pictorem pauperem loqui est Fritzschi⁹⁾ coniectura ut ingeniosa sic incerta — „ὀφθαλμιάσας“ ait „πέρυσιν, εἴτ' ἴσχον κακῶς, | ἵκειθ' ὑπαλειφόμενος παρ' ἱατροῦ“¹⁰⁾... addebatne „convalesci“? an a medico imperito aut maligno suum malum, ut Neoclidis illius¹¹⁾, etiam auctum querebatur? Nescimus.

¹⁾ Vid. vs. 22. — ²⁾ Av. 1207; praeterea vid. supra ad vs. 58. — ³⁾ Eur. Med. 625 sq. — ⁴⁾ Vid. ad Nub. 1129 et infra ad vs. 1080. — ⁵⁾ Cf. iteratum *ἔνε* vs. 348. — ⁶⁾ Xen. Anab. VII 2 § 34 etc. — ⁷⁾ Rhés. 468. — ⁸⁾ Vid. Plat. Rep. 451 a Menandr. fr. 321, etc. — ⁹⁾ Vid. Fritzsche Thesmoph. p. 381. — ¹⁰⁾ Ar. fr. 129. — ¹¹⁾ Infra vs. 716 sqq.

οὐ βούλομαι γὰρ πάλιν ἀναβλέψαι.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

τί φῆς;

ΚΑΡΙΩΝ.

(ut supra:)

ἄνθρωπος οὗτός ἐστιν ἄθλιος φύσει.

ΠΛΟΥΤΟΣ.

ὁ Ζεὺς μὲν οὖν τάχιστα ἂν ἐπιτρέψειέ με,

120

ὃ μῶρ', ἐπει πύθοιτο.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

νῦν δ' οὐ τοῦτο δεῖξ',

117. πάλιν V] om. R.

118. ἄνθρωπος] ἄνθρωπος VR; cf. Av. 1009. Etiam vs. 839, 630, 767, 855, 1023 articulus sic est neglectus.

119 sq. *τάχιστ' ἂν ἐπιτρέψειέ με, | ὃ μῶρ', ἐπει πύθοιτο] in VR est *ειδώς τὰ τούτων μῶρ' ἔμ' εἰ | πύθοιτ' ἄν* (ἂν om. V) *ἐπιτρέψειεν*, quae corrupta et turbata esse quis videt, neque prosunt collati loci quos ad Av. 95 indicavi. Longius etiam a vero aberrarunt critici qui *ειδώς* mutarunt in *οἷδ' ὡς* (quod habet margo codicis recentie) et *ἔμ' εἰ* in *ἐπη* (hoc superser. in U, η in R); nam *μῶρ' ἐπη* tragoediae est (Soph. Ai. 745 Eur. Heracl. 682), non huius loci. Neque recte Kuster futurum *ἐπιτρέψει* invexit: *ἐπει πύθοιτ' ἂν ἐπιτρέψειέ με* (id certe vitiose pro *ἐπην πύθοιτ'*); nam Plutus „nolo” ait: „si fieret hoc, Iuppiter me *perderet*.” (Discriminis quid intersit statim apparet coll. Av. 1506, ubi futurum recte habet.) Alii aliter, sed partem veri praebet scholion, quod qui scripsit, non *μῶρA* sed *μῶρE* intellegebat aut legebat; id quod olim vidit Bergler. In *ειδώς τὰ adverbium* latere arbitror, sed *τάχιστα* id fuisse non constat, nam etiam alia possunt conici, e. g. *ἀπλως* vel: *ἄρασι μ' ἐπιτρέψειεν ἔν*, quae tamen longius discedunt a verbis traditis. Ne quis autem proponat *κάχιστα* vel *ἀσχεῖστα* (hoc vVelsen), observo verbi *ἐπιτρέψειεν* vim nunquam sic augeri (vid. e. g. Eccl. 776). Badham Chremylo *ὃ μῶρα* tribuebat (*ὃ μῶρε, νῦν δ' οὐ τοῦτο δεῖξ'* scribens).

118. ἄνθρωπος] nunc quoque, ut supra, de deo et de mero mortali loquitur servus impudens ¹⁾.

— ἄθλιος φύσει] quemadmodum φύσει δούλους natura quosdam genuit homines ²⁾, sic senex hinc, qui sanari non vult, Carioni videtur *ad infortunium natius*. Sic Oedipus ille, cui vel ante natales pessima quaeque portendit

Apollo, *κακοδαίμων φύσει* audit Aeschylus in *Ranis* ³⁾.

119. ἔν ἐπιτρέψει] *disperderet* ⁴⁾.

120. νῦν δ' οὐ τοῦτο δεῖξ' . . .] cf. verba Theramenis in ipso limine mortis plaecide iocantis, qui ad ministrum triginta virorum „*οἰμῶσι εἰ μὴ σιωπήσαι!*” sibi clamantem „*ἂν δὲ σιωπῶ,*” — inquit, — „*οὐκ ἄρα οἰμῶμαι;*” ⁵⁾.

¹⁾ Cf. vs. 79. — ²⁾ Aristot. Polit. I 2. — ³⁾ Ran. 1183. — ⁴⁾ Vid. ad Ran. 571. — ⁵⁾ Xen. Hell. II 3 § 56.

ὅστις σε προσπαιλοντα περινοστεῖν ἔα;

ΠΛΟΥΤΟΣ.

οὐκ οἶδ'· ἐγὼ δ' ἐκεῖνον ὀρρωδῶ πάνυ.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

ἄληθες, ὦ δειλότατε πάντων δαιμόνων;
οἶει γὰρ εἶναι τὴν Διὸς τυραννίδα
καὶ τοὺς κεραννοὺς ἀξιλοὺς τριωβόλου,
ἐὰν ἀναβλέψῃς σὺ καὶ ἂν σμικρὸν χρόνον;

ΠΛΟΥΤΟΣ.

ἦ, μὴ λέγ', ὦ πονηρέ, ταῦτ'!

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

ἔχ' ἥσυχος.

ἐγὼ γὰρ ἀποδείξω σε τοῦ Διὸς πολὺν
μειζον δυνάμενον.

ΠΛΟΥΤΟΣ.

ἐμὲ σύ;

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

νῆ τὸν οὐρανόν.

130 αὐτίκα γὰρ —

(ad Carionem conversus:)

ἄρχει διὰ τί ὁ Ζεὺς τῶν θεῶν;

129. μείζον V] μείζω R.

130. τί rec.] τίν' V R.

121. περινοστεῖν] *oberrare* ¹⁾).

124 sq. Iovis potestas ubi *τυραννίς* dicitur ²⁾, *priscam regni vim servat vox*, ut assolet in verbis conceptis. Sic in Nubium cantico Ζεὺς *τύραννος* celebratur ³⁾, et Oedipi *τυράννου* nomen novit scena tragica. Attamen Chremylus de Iovis imperio et telis contemtim — ut Pisetaerus in Avibus ⁴⁾ — nunc loquens non sine certa causa hoc potissimum utitur nomine; nam in sermone quoti-

diano invidiae plena erat vox *τυραννίς*, ut Romae *regnum*.

126. καὶ ἔν] *vel*. Breviter sic non raro indicatur id quod in aliqua re est minimum vel ultimum ⁵⁾).

130—136. Vere Socratica disputandi ratione usus Chremylus servum interrogando — ut Menonis mancipium Socrates ⁶⁾ — id quod statuit evincit. In Ecclesiazusis non minus subito a vicino ad uxorem convertit se Blepyrus ⁷⁾.

¹⁾ Vid. ad Ach. 29. — ²⁾ Aesch. Prom. 10, 756 etc. — ³⁾ Nub. 564; vid. etiam Av. 1708. — ⁴⁾ Av. 1246 sqq.; praeterea cf. Pac. 848. — ⁵⁾ Vid. ad Ach. 1021. — ⁶⁾ Plat. Menon. 82 b sqq. — ⁷⁾ Eccl. 662—664.

ΚΑΡΙΩΝ.

διὰ τὰργύριον πλεῖστον γὰρ ἔστ' αὐτῷ.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

τίς οὖν ὁ παρέχων ἔστιν αὐτῷ τοῦθ'; φέρε,

ΚΑΡΙΩΝ.

ὀδί.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

θύουσι δ' αὐτῷ διὰ τίν'; οὐ διὰ τουτουί;

ΚΑΡΙΩΝ.

καὶ νῆ Δί' εὗχονται γε πλουτεῖν ἄντικρυς.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

135

οὐκουν ὄδ' ἔστιν αἴτιος, καὶ ἑαδίως
παύσει' ἄν, εἰ βούλοιο, ταῦθ';

ΠΛΟΥΤΟΣ.

ὀτιή τί δή;

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

ὅτι οὐδ' ἂν εἰς θύσειεν ἀνθρώπων ἔτι,
οὐ βούν ἄν, οὐχὶ ψαιστόν, οὐκ ἄλλ' οὐδὲ ἔν,

132. ὁ παρέχων ἔστιν R] ἔστιν ὁ παρέχων V. || αὐτῷ V] αὐτὸ R.

136. παύσει' ἄν... ταῦθ' R (παύσειαν... ταῦτα)] παύσειεν... ταῦτ' ἄν V. || ὀτιή τί
recc.] ὅτι V R, ὅτιν I. a. in V.

137. οὐδ' ἄν εἰς R] οὐδέεις ἄν V.

131. *Argenti magnam Iovi esse copiam* perhibet Cario, pro sua indole in deteriorius et ridiculum detorqueus priscae pietatis illud dictum: „παρὰ τοῖς θεοῖς” εἶναι τὴν πλουθνησίαν et quicquid mortalibus optabile ¹⁾.

— φέρε] item supra ²⁾.

134. Of. chori in Pace ad deos preces: διδόναι πλοῦτον τοῖς Ἑλλήσιν ³⁾. In Thes-mophoriazasis ipse Plutus inter alia

numina invocatur a mulieribus diem festum obeuntibus ⁴⁾.

136. ὀτιή τί δή;] *cur tandem?* ⁵⁾.

137 sq. Plutus igitur λιμῶ Μηλίφ, ut est in Avibus ⁶⁾, deos opprimere poterit, nec poterit tantum, sed revera in fabulae nostrae exitu fieri id videmus ⁷⁾.

138. Neque magna neque parva Iovi offerentur dona. Opponuntur ditiorum *victimae* pauperum *libis*. Saepius ψαιστά

¹⁾ Cf. vs. 580 et vid. ad Av. 592 Nub. 903. — ²⁾ Vid. vs. 94. — ³⁾ Pac. 1321. —

⁴⁾ Thesm. 298; vid. supra ad vs. 13. — ⁵⁾ Vid. ad Nub. 755. — ⁶⁾ Av. 186. —

⁷⁾ Vid. infra vs. 1112 sqq., ubi redit versus 138 leviter mutatus.

μη βουλομένου σοῦ.

ΠΛΟΥΤΟΣ.

πῶς;

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

ὅπως; οὐκ ἔσθ' ὅπως

140

ὠνήσεται δήπουθεν, ἦν σὺ μὴ παρῶν
αὐτὸς διδῶς τὰργύριον. ὥστε τοῦ Λιδῶς
τὴν δύναμιν, ἦν λυπῆ τι, καταλύσεις μόνος.

ΠΛΟΥΤΟΣ.

τί λέγεις; δι' ἐμὲ θύουσιν αὐτῷ;

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

φῆμ' ἐγώ.

145

καὶ νῆ Δί', εἴ τί γ' ἔστι λαμπρὸν καὶ καλὸν
ἢ χάριεν ἀνθρώποισι, διὰ σὲ γίγνεται.
ἔπαντα τῷ πλουτεῖν γάρ ἐσθ' ὑπήκοα.

139. ἔσθ' ὅπως R] ἔσθ' ὅπου V.

144. λαμπρὸν καὶ R] om. V, λαμπρὸν ἢ Hirschig, sed vid. comment.

146. τῷ R] τοῦ V (superscr. ὦι). Frequentius genitivus quam dativus adiectivo ἀπηνόω adiungitur, sed talibus locis ubi dicto audientem, subiectum significat. Apud comicos adiectivum non nisi Philemon. fr. 132² redit, qui locus nihil prodest.

sive offae melle et oleo vel vino imbutae¹⁾ commemorantur ubi sacrificiorum fit mentio, e. g. in inscriptione Eleusinia saeculi IVⁱ: ἱεροφάντη καὶ ταῖς ἱερφαῖς ταῖς ἐν Ἐλευσίνι ἐν τῇ παννυχίδι παρέχων ψαιστά²⁾.

— οὐδὲ ἔν] denuo diducta forma comicus utitur³⁾.

142. τι] ἀλίκα in te, ut supra⁴⁾.

— μόνος] nullo adiuvante. Ipse sine auxiliis satis vales ad opprimendum Iovem, si molestus ille tibi esse velit⁵⁾.

143. φῆμ' ἐγώ] id ipsum est quod dico⁶⁾.

144 sq. λαμπρὸν καὶ καλὸν | ἢ χάριεν]

primum secundumque adiectiva artius cohaerentia — ut καλὸς καὶ ἀγαθός, εὖ καὶ καλῶς — coniunctim opponuntur tertio: si quid hominibus aut decus et honorem affert aut voluptatem.

145. διὰ σὲ γίγνεται] idem dicitur infra⁷⁾; plane vere contrarium habebat nota cantilena: διὰ σὲ γὰρ πάντ' | ἔστ' ἐν ἀνθρώποις κακά⁸⁾.

146. Omnis enim res, | virtus, fama, decus, divina humanaeque pulcris divitiis parent⁹⁾.

— γάρ] haud ita raro particula quarto enuntiatu loco collocatur¹⁰⁾.

¹⁾ Vid. Hesych., Anecd. Bekk. p. 317, Pausanias apud Eustath. 1445, 59, Galen. p. 589. — ²⁾ Dittenb. Syll.² 628¹⁸; cf. praeterea Antiphan. fr. 206³ com. adesp. 372 Herod. Mimiamb. IV 92. — ³⁾ Vid. Proleg. p. XX. — ⁴⁾ Vs. 22. — ⁵⁾ Cf. vs. 185. — ⁶⁾ Vid. ad Av. 1446. — ⁷⁾ Vid. vs. 183. — ⁸⁾ Vid. ad vs. 13. — ⁹⁾ Hor. Sat. II 3, 94 sqq.; cf. etiam Menandr. fr. 537. — ¹⁰⁾ Vid. ad Av. 1545.

ΚΑΡΙΩΝ.

ἔγωγέ τοι διὰ μικρὸν ἀργυρίδιον
δοῦλος γεγένημαι πρότερον ὢν ἐλεύθερος.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

150

καὶ τὰς γ' ἑταίρας φασὶ τὰς Κορινθίας,
ὅταν μὲν αὐτὰς τις πένης πειρῶν τύχη,
οὐδὲ προσέχειν τὸν νοῦν, ἔαν δὲ πλούσιος,
τὸν προκτὸν αὐτὰς εὐθὺς εἰς τοῦτον τρέπειν.

ΚΑΡΙΩΝ.

καὶ τοὺς γε παῖδας φασὶ ταῦτό τοῦτο δοῦν,
οὐ τῶν ἐραστῶν ἀλλὰ τὰργυρίου χάριν.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

155

οὐ τοὺς γε χρηστούς, ἀλλὰ τοὺς πόρνους· ἐπεὶ
αἰτοῦσιν οὐκ ἀργύριον οἱ χρηστοί.

ΚΑΡΙΩΝ.

τί δαί;

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

ὃ μὲν ἵππον ἀγαθόν, ὃ δὲ κύνας θηρευτικάς.

147. μικρὸν V R] σμικρὸν A, Dindorf σμικρὸν δι'.

148. πρότερον ὢν ἐλεύθερος Heimreich e margine R] διὰ τὸ μὴ πλουτεῖν ἴσως V R, quae verti nequeunt, nam alienum hinc est *fortlasse*. Fuit verborum „διὰ μικρὸν ἀργυρίδιον” interpretamentum: „διὰ τὸ μὴ πλουτεῖν (ἰκανῶς)?”. De cuiusmodi emblematis vid. ad Av. 16. In V verba „διὰ — ἴσως” unum versiculum efficiunt.

152. εἰς] ὡς V.

153. φασὶ ταῦτό V] φασὶν αὐτό B.

155—163. In V Pluto dantur vs. 155 sq.^a et 157, Chremylo 156b et 158—163 in R Chremyli sunt 155 sq.^a et 157—163, Pluti 156b.

157. θηρευτικὰς V] -κούς R; cf. vs. 1105.

147. διὰ μικρὸν ἀργυρίδιον] „cum debita” — publico opinor aerario — „solvere non possem, servus poenae sum factus et duabus tribusve minis venditus.” Hoc enim erat modicum pretium mancipii, cuius non singulares aliquae essent corporis ingeniiue dotes ¹⁾.

149. καὶ... γς] atque adeo ²⁾.

150. πειρῶν τύχη] *tentet* ³⁾.

152. Nummis si quis affluit, ad hunc istae ultro advertunt... animum addendum erat, sed pro illo „προσέχειν τὸν νοῦν” ridiculis aliquanto magis verbis utitur Chremylus.

155. χρηστούς] *probos* ⁴⁾.

157. Nempe imberbis iuvenis... gaudet

¹⁾ Vid. Xen. Mem. II 5 § 2 vel tabula poetarum CIA. I 277. — ²⁾ Item vs. 153; vid. ad Ran. 49. — ³⁾ *Aanhaalt*. Vid. ad Eq. 517. — ⁴⁾ Vid. ad Ran. 179.

ΚΑΡΙΩΝ.

αἰσχυνόμενοι γὰρ ἄργύριον αἰτεῖν ἴσως
ὀνόματι περιπέττουσι τὴν μοχθηρίαν.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

160 τέχνη δὲ πᾶσαι διὰ σέ καὶ σοφίσματα
ἐν τοῖσιν ἀνθρώποισιν ἐσθ' ἠδρημένα.
ὃ μὲν γὰρ ἡμῶν σκυτοτομεῖ καθήμενος,

159. ὀνόματι ... τὴν μοχθηρίαν] ὀνομά τι ... τῇ μοχθηρίᾳ Brunck (τῆ -ia codd. reco.).

161. ἠδρημένα] εὐφ. V B.

162. ἡμῶν V] om. R, αὐτῶν A.

*equis canibusque*¹⁾. Sed etiam minus pretiosis donis — coturnice vel ansere — conciliari animos pueriles testatur chorus Avium²⁾. Nostrum locum scribens comicus fortasse memor artu versicolorum qui Soloni vel Theognidi tribuebantur: ἄλβιος ὃ παιδὴς το φίλοι καὶ μόνυχος ἵπποι | καὶ κύνες ἀγροῦται καὶ ζῖνος ἀλλοδαπός³⁾.

159. *Verbis decoris obvolvunt vitium*⁴⁾. — In arte pistoria περιπέττειν est *crusta obducere*. Hinc feminae arte naturam corrigentes προσθέτους αὐτὰς περιπέττειν facete dicuntur in quodam nostri fragmento⁵⁾, et homines quidam molles luxuriae dediti haud illepidē χλανίσι διαφανίσι περιπεπεμμένοι dicuntur in ignoti comici versiculo⁶⁾. Eleganter autem ad sophistarum artificia translatum, quae Socrates τῇ ὀψοποιικῇ assimilare solebat⁷⁾, περιπέττειν significat fingere λόγους εἰς τὸ πιθανὸν ῥήμασι καὶ ὀνόμασι κεκαλλιστημένους καὶ κεκοσμημένους⁸⁾. Idem igitur

tunc valet quod περιπέττειν⁹⁾, μηχαναῖς κοσμεῖν¹⁰⁾, ἀφανίζειν¹¹⁾, ἐπηλυγάζειν¹²⁾ καλλωπίζειν καὶ ἐπισκιάζειν¹³⁾, similisque est usus ῥηματίου μαγειρικοῦ „ὀπιογλυκαίνειν” in Equitibus fabula¹⁴⁾. Aliter verbum περιπέττειν adhibitum est in Vespibus ubi Philocleon dicitur τοῖς ῥηματίοις τῶν ὀμαγαγῶν περιπεφθῆς sive *delenitus*¹⁵⁾. Ex quo loco officio post Vespas demum fabulam scenae commissam verbi usum quem vidimus in sermonem quotidianum — fortasse e colloquiis philosophorum — irrepississe.

160 sq. Immerito Prometheus in scena tragica iactare: „πᾶσαι τέχνηαι βροτοῖσιν ἐκ Προμηθέως”¹⁶⁾ et: „ἀριθμόν ἔσοχον σοφισμάτων ἐξῆδρον αὐτοῖς”¹⁷⁾ demonstratum eunt herus et famulus¹⁸⁾. Of. infra Paupertas hunc honorem sibi vindicans¹⁹⁾.

162. σκυτοτομεῖ καθήμενος] *sedet calceis intentus suentis*²⁰⁾. Frequens hic est participii praesentis (perfecti) usus²¹⁾.

¹⁾ Hor. ad Pis. 161 sq.; item Terent. Andr. I 1, 29 sq. — ²⁾ Av. 706 sq., ubi vid. — ³⁾ De quo loco vid. Plato in Lyside. — ⁴⁾ Vid. Hor. Sat. II 7, 42. — ⁵⁾ Fr. 321². — ⁶⁾ Com. adesp. fr. 338. — ⁷⁾ Vid. Plat. Gorg. 462 sqq., 525 e sqq. — ⁸⁾ Cf. Plat. Apol. 17 b. Sic adhibitum verbum est etiam Plat. Leg. 886 e Xen. Oecon. I § 20 Menandr. fr. 652² (περιπέττωσι Salmasius, περιπλάττωσι cod.) Baton. fr. 7⁶ (?) Lucian. XLIX § 19. — ⁹⁾ Eur. fr. 463². — ¹⁰⁾ Eur. Ion. 833. — ¹¹⁾ Vid. ad Nub. 542. — ¹²⁾ Vid. ad Ach. 684. — ¹³⁾ Musonius apud Stobaeum, allatus a Valckenaerio Diatr. p. 258 a. — ¹⁴⁾ Eq. 216, ubi vid. — ¹⁵⁾ Vesp. 668. — ¹⁶⁾ Aesch. Prom. 506. — ¹⁷⁾ Ibid. vs. 459. — ¹⁸⁾ Cf. Proleg. p. XVI, 1. — ¹⁹⁾ Infra vs. 511 sqq.; praeterea cf. Av. 490 sq. — ²⁰⁾ Nos: *zit schoenen te maken*. — ²¹⁾ Vid. ad Nub. 1212.

ἔτερος δὲ χαλκνεύει τις, ὃ δὲ τεκταίνεται, —

ΚΑΡΙΩΝ.

ὃ δὲ χρυσοχοεῖ γε, χρυσίον παρὰ σοῦ λαβών, —

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

165

ὃ δὲ λωποδυτεῖ γε, νῆ Δί', ὃ δὲ τοιχωρχεῖ, —

ΚΑΡΙΩΝ.

ὃ δὲ γναφεύει γ', —

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

ὃ δὲ γε πλύνει κώδια, —

ΚΑΡΙΩΝ.

ὃ δὲ βυρσοδεψεῖ γ', —

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

ὃ δὲ γε πωλεῖ κρόμμνα, —

ΚΑΡΙΩΝ.

ὃ δ' ἄλους γε μοιχὸς διὰ σέ που παρατίλλεται.

164—168. Chremylo continuantur in VR, sed partim Carionis esse observarunt Bentley Hirschig alii; quomodo sint distribuendi docet particula γε.

166 sq. Particulam γε quater scribit A, quater om. V, bis R.

166. γναφεύει A] κναφεύει VR metro invito, quae prisca est forma; Brunck τις κναφεύει (ut Av. 1444), sed in fabula recentiore non videtur addubitandum γνα-.

168. που] γ' οὐ Bentley et Valckenauer (ad Eur. Hipp. 415), sed negativa sententia in contextum non quadrat, neque exponitur nunc quid pecunia liceat assequi vel pecuniae ope vitare, sed quam varia agant mortales ut pecunia potiantur; locus igitur non est huic enuntiatio: „tu autem efficis ut moechus deprensus non vellicetur (sed μοιχαγχοῖς solutis se expediat)”. Per interrogationem autem haec proferri vetat γε.

Sedentaria sutorum opera; quapropter in Ecclesiastensis fabula mulieres, quae virorum partes sustinent, a veris viris habentur pro cerdonibus qui in tabernarum umbra expalluerint ¹⁾.

168. τεκταίνεται] fabri lignarii artem exercet ²⁾.

165. λωποδυτεῖ] grassatorem agit ³⁾.

168. Etiam moechos opinor vellicare solent homines ut aurum assequantur — sacculo suo consulentes scilicet, non, quod allegari solet, ut tori ius violatum ulciscantur. Praesens παρατίλλεται de incepto opere nunc dicitur: adulterum vellicare ⁴⁾ incipiunt, quo citius dolore permoveatur ad ampla μοιχάγρια sol-

¹⁾ Eccl. 385—387. — ²⁾ Cf. Eq. 462 sq. — ³⁾ Vid. ad Ran. 772. — ⁴⁾ Vid. ad Nub. 1083.

ΠΛΟΥΤΟΣ.

οἷμοι τάλας! ταυτί μ' ἐλάνθανεν πάλαι.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

170 μέγας δὲ βασιλεὺς οὐχὶ διὰ τοῦτον κομᾶ;

ΚΑΡΙΩΝ.

ἐκκλησίαι δ' οὐχὶ διὰ τοῦτον γίγνεται;

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

τί δέ; τὰς τριήρεις οὐ σὺ πληροῖς; εἰπέ μοι.

ΚΑΡΙΩΝ.

τὸ δ' ἐν Κορίνθῳ ξενικὸν οὐχ οὔτος τρέφει;

170—180^a in VR Chremylo tribuuntur omnes, sed alternis vicibus Chremylum et Carionem loqui manifestum; in A vs. 172, 174, 176, 178, 180^a sunt Carionis, Thiersch etiam versum 170 Carioni dabat.

171. οὐχὶ διὰ] οὐ διὰ γε Cobet, item vs. 174 et 176, eleganter, sed propter vicinos versus minus probabiliter.

172. δέ; τὰς A] δαλ VR, sed in R superscriptum est τὰς.

venda. Nempe κίρδος ἀισχύνης ἔμεινον, ut est apud Calliam comicum: ἔλαμοιχόν εἰς μυχόν, *adulter donec pecunia vitam redemerit in custodia tenendus*¹⁾.

169. οἷμοι τάλας/] non lugentis sed ira excoadescens nunc, ut saepe, est vox²⁾.

170. Ante paucos annos ex Asia recesserat Agesilaus aureis Artaxerxis sagittariis ut ipse dicebat pulsus³⁾, Persico dein auro adiutus Conon ad Cnidum devicerat classem Lacedaemoniorum et moenia Athenarum restituerat⁴⁾, et uno anno post fabulam nostram actam bello Corinthio finem fecit pax Antalcidae Sardibus a civitatibus Graecarum legatis inita, „ἦν κατέπαυσε βασιλεύς“⁵⁾. Optimo igitur iure nunc, si unquam, aurum in Graecia regnare et Persiae rex propter id insolenter se gerere⁶⁾ dicitur. Dudum

nimirum mortui sunt οἱ μαραθωνομάχοι!

171. διὰ τοῦτον] i. e.: διὰ τὸ ἐκκλησιαστικὸν paucis annis ante institutum⁷⁾.

172. Quod in populi ore aliquando versatum est dieterium: „πόλεμος δὲ Κόρονι μελήσει“⁸⁾, opibus ex Sardinum Sutorumque gazis expromptis id debetur.

173. Athenienses Corinthiis, quos acerrimos olim hostes habuerant, sociis tunc utebantur. Ante triennium auxilia iis miserant, auro Tithraustis ipsiusque Artaxerxis conducta, quae Lacedaemonios Corinthum adortos retunderent⁹⁾. His copiis praefectus Iphicrates postquam vario Marte pugnavit, vere anni 390 integram moram Lacedaemoniorum delevit¹⁰⁾. Brevi post Iphicrates cum maiore copiarum parte Athenas rediit¹¹⁾, sed aliquam partem ad Corinthum mansisse videmus.

¹⁾ Call. fr. 1. — ²⁾ Vid. vs. 389 Av. 1051 etc. — ³⁾ Xenoph. Hell. III 5 § 1 IV 2 initio, Plut. Ages. 15 Artax. 20; vid. ad Nub. 248. — ⁴⁾ Xenoph. Hell. IV 8. — ⁵⁾ Quae Xenophontis sunt verba Hell. V 1 § 35. — ⁶⁾ Vid. ad Nub. 14 Eq. 580. — ⁷⁾ Vid. Proleg. p. XVI sq. — ⁸⁾ Diogenian. VII 75. — ⁹⁾ Cf. Eccl. 193—200 Demosth. IV § 23. — ¹⁰⁾ Xen. Hell. IV 5. — ¹¹⁾ Ibid. 8.

ΧΡΕΜΤΛΟΣ.

ὁ Πάμφιλος δ' οὐχὶ διὰ τοῦτον κλ... αὐσεται;

ΚΑΡΙΩΝ.

175 ὁ βελονοπώλης δ' οὐχὶ μετὰ τοῦ Παμφίλου;

ΧΡΕΜΤΛΟΣ.

Ἀγύρριος δ' οὐχὶ διὰ τοῦτον πέρδεται;

175. βελονοπώλης] non esse nomen proprium primus observavit Duker.

176. Ἀγύρριος R] ἀγύριος V, ἀργύριος U; cf. Eq. 969.

174. *Pamphilus* hoc anno praetor fuit ¹⁾. Qui cur κλαύσειθαι ²⁾ nunc dicatur docent Platonis comici versuculi in scholio allati: καὶ νῆ Δ' εἰ Πάμφιλόν γε φραγῆς | κλείπτειν τὰ κοῖν' ἅμα τε συκοφαντεῖν ³⁾. In Platonis *Amphiarao* hos versus lectos ait scholion, quae fabula quoniam aliunde non est cognita, „ἐν ταῖς ἀφ' ἰερῶν” scribendum videtur auctoribus Meinekio et Bergkio. Multo minus est veri simile quod statuit Dobraeus, non fabulae sed poetae nomen vitio deberi, ex *Aristophanis* enim *Amphiarao* versus esse ductos ⁴⁾; nam inter illam fabulam et Plutum annorum XXVI interest spatium. Quicquid id est, apparet e nostro loco et e versibus quos servavit scholion, ad Pamphilum pertinuisse pervulgatum illud crimen compilati aerarii publici, et „κλαύσεται” ab improviso nunc de eo dicit Chremylus pro „κλ... ἴπτει”, diem mox ei dictum iri sic portendens.

175. ὁ βελονοπώλης] *Aristoxenum* quendam significari ait scholion, hominem aliunde ignotum, nisi forte is est intellegendus qui anno 418/7 fuit γραμματεὺς ⁵⁾. In rep. eum hoc tempore aliquas egisse partes et Pamphilo sociatum fuisse intellegimus, βελόνας autem sive

acus ⁶⁾ fabricando victum quaesivisse, fortasse magnas sibi opes parasse; nam *parasitum* fuisse nemo opinor credit scholiastae, et ipsum nomen proprium his scholiastae verbis fit suspectum, qui fortasse parasitum aliquem Aristoxenum invenit alicubi et perperam huc rettulit. Contumeliose nunc, certe ridicule, nomine τοῦ βελονοπώλου designatur hic demagogus. Sic olim summam rerum tenuerat *στυπαιοπώλης τις*, mox *προβατοπώλης*, dein Cleon ὁ *βυρσοπώλης*, cui in scena comica successit ille quem novimus *ἀλλαντοπώλης* ⁷⁾, in ipsa autem rep. gubernanda Hyperbolus ὁ *λυγνοπώλης* ⁸⁾, postea Cleophon ὁ *λυροποιός* ⁹⁾. Praeterea remp. capessiverunt Pisander ὁ *δνοκίνδιος* ¹⁰⁾, Diitrephes ὁ *πυτινοπλόκος* ¹¹⁾, Cephalus ὁ *κεραμεύς* ¹²⁾, Anytus ὁ *βυρσοδέψης* ¹³⁾, Demosthenes ὁ *μαχαίροποιός* ¹⁴⁾. Cf. etiam Isocratis cognomen ludicrum ὁ *αὐλοτρύπης* ¹⁵⁾.

176. *Agyrrhios* Collytensis, ἀνὴρ χρηστός καὶ δημοτικός καὶ περὶ τὸ πλεθὸς τῶν Ἀθηναίων πολλὰ σπουδάσας iudice Diodoro quodam apud Demosthenem ¹⁶⁾, paucis annis ante instituerat concionantium mercedem diurnam ¹⁷⁾, hoc anno *praetura* fungebatur ¹⁸⁾. Propter Plutum deum in

¹⁾ Ibid. V 1 § 2. — ²⁾ De qua locutione vid. ad vs. 58. — ³⁾ Plat. fr. 14. — ⁴⁾ Vid. *Aristoph.* fr. 40. — ⁵⁾ Vid. *CIA.* IV 1, 53 a. — ⁶⁾ *Eupol.* fr. 259 etc. — ⁷⁾ *Ep.* 129 sqq. — ⁸⁾ Vid. ad *Nub.* 1065. — ⁹⁾ Vid. ad *Ran.* 678. — ¹⁰⁾ *Eupol.* fr. 182. Vid. ad *Av.* 1556. — ¹¹⁾ *Av.* 798 sqq. — ¹²⁾ *Ecel.* 252 sq. — ¹³⁾ *Ep. Socrat.* 7. — ¹⁴⁾ *Plut.* *Dem.* 4. — ¹⁵⁾ *Stratt.* fr. 8, vit. X orat. p. 836 e. — ¹⁶⁾ *Demosth.* XXIV § 134. — ¹⁷⁾ Vid. *Ecel.* 96 sqq., 183—188 et supra *Proleg.* p. XVI sq. — ¹⁸⁾ Vid. *Xen. Hell.* IV 8 § 31. Praeterea commemoratur *Agyrrhios* *Isocr.* XVII § 31 sq.; etiamne *Eq.* 969? *Alienus* hinc est *Ran.* 367, ubi vid. quae annotavi.

ΚΑΡΙΩΝ.

Φιλέψιος δ' οὐχ ἔνεκα σοῦ μύθους λέγει;

ΧΡΕΜΤΛΟΣ.

ἡ ξυμμαχία δ' οὐ διὰ σέ τοις Αἰγυπτιοῖς;

ΚΑΡΙΩΝ.

ἔρχῃ δὲ Ναῖς οὐ διὰ σέ Φιλωνίδου;

178. οὐ R] οὐχ! V.

179. Ναῖς] sic Athenaeus 592d (et apud Harpoer. s. v. Ναῖς) e coniectura Ari-

summa securitate versari nunc dicitur et insolenter se gerere ¹⁾; fuit igitur praedives, et fortasse etiam nunc indicari potest illarum divitiarum fons praecipuus. Nam docet Andocides, qui perinde atque comicus egregio cum contemptu de populari hoc viro loquitur, annis 402—400 (fortasse etiam postea) fuisse principem eorum qui redimebant quinquagesimam mercium in portum Athenarum invectarum ²⁾. Vide autem quam sit incerta fortuna; nam qui opibus confusus cives ipsamque civitatem vilipendere nunc dicitur, in carcere publico is postea annos complures transegit, ἕως τὰ χρήματα ἀπέπεισεν ἃ ἔδοξε τῆς πόλεως ὄντα ἔχειν ³⁾. Quod post Plutum igitur fabulam scenae commissam ei accidit.

177. Ante Agyrrhium propter debita aerario publico non persoluta in carcerem coniectum esse *Philepsium*, docet quem modo laudavimus accusator apud Demosthenem ⁴⁾; fortasse igitur eam ipsam rem, quae Demosthenis l.l. respicitur, Cario nunc tangens *verba pro nummis* *Philepsium* dare perhibet. Nam „μύθους λέγειν“ non proprium sensum *fabulas enarrandi* nunc obtinet, — id quod putat interpres Graecus, λάλον

Philepsium apud Platonem comicum dictum esse addens, — sed id valet quod alibi „λέγειν λόγους“ ⁵⁾. Nascens deprehenditur locutio in Vespis, ubi Bdeleyceon ad patrem: „μῦς καὶ γαλᾶς“ ait „μίλλεις λέγειν ἐν ἀνδράσιν;“ ⁶⁾.

178. Anno 391 in Cypro Euagoras rex Salaminis ab Artaxerxe defectit et cum *Aegypti* dudum rebellantis rege *Acoride* ⁷⁾ iniiit societatem; per triennium tum ⁸⁾, copias Persarum frustra cum *Aegyptiis* bellasse scribit Isocrates ⁹⁾; nempe *Acoris* *μεγάλους μισθοὺς προσειθεῖς δυνάμεις ξενικὰς ἀξιολόγους ἤθροισεν* ¹⁰⁾. Euagorae egregie favebat civitas *Atheniensium*, eius beneficiis devincta; et quamquam Artaxerxis amici *Athenienses* dicebantur, — erat enim ipsorum hic *μισθοδότης*, — praesentissimam tamen operam eos Euagorae et huius sociis *Aegyptiis* tulisse cum aliunde novimus ¹¹⁾, tum noster locus luculenter testatur ¹²⁾. Quo facilius mox adductus est Artaxerxes ut Antalcidae *Lacedaemoniorum* duci pacem paranti aurem praeberet. — Ex *Acoridis* nomine *Amasidis* est factum in scholiis, qui error aliorum fuit ferax, nam exinde *Xerxis* et *Inari* illuc irrepsere nomina.

179. *Philonides Melitensis*, qui nunc

¹⁾ Vid. ad Ach. 256. Nimis absurdum est scholion. — ²⁾ Andocid. I § 133 sq.; vid. Valcken. Diatr. p. 293 infra. — ³⁾ Demosth. XXIV § 135. — ⁴⁾ Demosth. l.l. — ⁵⁾ Vid. ad Vesp. 1320 et cf. nostrum *sprookjes vertellen* = *praatjes maken* sive *verba dare*. — ⁶⁾ Vesp. 1185. — ⁷⁾ Regnavit a. 392—379. — ⁸⁾ Annis fere 385—383. — ⁹⁾ Isocr. IV § 140; cf. Blass Att. Bereds. II² p. 252 sqq. — ¹⁰⁾ Quae Diodori (de anno 377/6 scribentis) sunt verba XV 29; ubi vid. etiam seqq. — ¹¹⁾ Vid. Xen. Hell. IV 8 § 24, V 1 § 10. — ¹²⁾ Dignus qui conferatur est etiam infra vs. 925.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

180 δ Τιμοθέου δὲ πρόγονος —

ΠΛΟΥΤΟΣ.

ἐμπέσοι γε σοί.

stophanis Byz. (vid. Proleg. p. XXIV—XXVI, 2 et comment.), *Λαίς*; V R. Coniunctim commemorantur *Lais* et *Nais* in *Philetaeri* fragmento apud *Athenaeum* 587 *c*, et facile potuit fieri ut alterum pro altero substitueretur nomen. Cf. *Μλαίος*; pro *Μλαίος*; ab *Aristophane* grammatico restitutum *Thesm.* 162.

180^b. *Pluti* esse vidit *Meineke*; personae signum om. R¹, V R² dant *Carioni*, *Chremylo* A.

ridetur ¹⁾, ingentis staturae erat, ut *Oleonymus* ille, quem olim diceriis lacessere solebat *Aristophanes* ²⁾. Hoc tempore certatim eum ob corpus immane in scena deridendum propinarunt comici ³⁾, *ὄνον* ⁴⁾ vel *κάμηλον* ⁵⁾ appellantes ipsique credo *Polyphemo* assimilantes; nam sic interpretor quod e *Nicocharis* *Galatae* affertur verbulum: „ἢ γὰρ ἔτ' ἀπαιθεύτερος εἰ *Φιλωνίδου* τοῦ *Μελιτιώος*“ ⁶⁾. Fuit etiam qui mirari se diceret matrem tam vastae beluae non in ipso puerperio extinctam ⁷⁾; qui locus obstat quominus turpitudinem oris et corporis, non immanem staturam, in eo derisam esse cum *Bergkio* sumamus ⁸⁾. Huius igitur longurionis amplexus quod non aspernatur puella venusta, id quoque efficit *Plutus* deus. *Hetaerae* enim *Corinthiae* ⁹⁾ amore tunc temporis detinebatur homo tam fatuus quam dives. Cuius puellae nomen scire non admodum cupimus, sed e *Lysiae* verbis ab *Athenaeo* — vel potius ab *Aristophane* *Byzantio* ¹⁰⁾ — allatis: „ἴσθιν οὖν γυνὴ *καίαιρα* *Ναίς* ὄνομα, ἣς *Μρχίας* κύριος ἴσθιν...“ — libera igitur erat, non serva — „ὁ *Φιλωνίδης* δ' ἰσθῶν φησὶ“ ¹¹⁾

satis apparet *Naidem*, cuius etiam in *Gerytade* nostri fabula fiebat mentio ¹²⁾, hoc loco significari, non *Laidem*, cuius nomen habet textus traditus. Sensit *Aristophanes* grammaticus comicum anno 388 *Laidem* inter vivos commemorare non potuisse, cuius mentionem *Plato* comicus tertio anno ante fecisset ὡς *μημίει οὔσης* ¹³⁾. Nam licet alius interpres ei oblocutus haud sine causa observaverit „talia etiam de viventibus nonnunquam dici“, *exoletam* igitur, non *vita functam* *Platonem* eam anno 391 dixisse ¹⁴⁾, vel sic manet argumenti vis; nam puellae *exoletae* mentio in nostrum locum nihilo melius quadrat quam *mortuae*. — Aliud incommodum *Laidis* nomen peperit iis qui fabulam nostram anno 408 perperam assignarunt ¹⁵⁾.

180. Anno 392 *Conon* a *Tiribazo* *Tithraustis* successore in vincula est coniectus ¹⁶⁾; dein e carcere elapsus ¹⁷⁾ circa annum 389 in *Cypro* diem obiit supremum ¹⁸⁾. Nunc *Timotheus* eius filius et heres *turrem* sive *villam* ¹⁹⁾ extra urbem extruxit; magnas nimirum opes *Conon* ei reliquerat ²⁰⁾. Aliquot demum annis post actam nostram fabulam in

¹⁾ Item vs. 303. — ²⁾ Vid. ad *Nub.* 353. — ³⁾ Testibus scholiis ad h. l. — ⁴⁾ *Theopomp.* fr. 4 sq., *Plat.* infra. — ⁵⁾ *Philyll.* fr. 23; cf. *Av.* 1559. — ⁶⁾ *Nicoch.* fr. 3. — ⁷⁾ *Plat.* fr. 64. — ⁸⁾ *Bergk* *Rel. com. Att.* p. 400. — ⁹⁾ *Vid.* vs. 303. — ¹⁰⁾ *Vid.* *Proleg.* p. XXIV—XXVI. — ¹¹⁾ *Athen.* p. 592 *c*. — ¹²⁾ *Teste Athen.* l. l. — ¹³⁾ *Vid.* *Proleg.* l. l. — ¹⁴⁾ Recte verba scholiastae interpretatus est *Ritter*. — ¹⁵⁾ *Vid.* *Proleg.* l. l. — ¹⁶⁾ *Vid.* *Xen. Hell.* IV 8 § 16 *Isocr.* IV § 154. — ¹⁷⁾ *Nep. Con.* 5. — ¹⁸⁾ *Lys.* XIX § 39. — ¹⁹⁾ Cf. *Demosth.* XLVII § 56 *Horat. Od.* I 4, 13. — ²⁰⁾ *Lys.* l. l. (§ 39—41).

ΧΡΕΜΤΛΟΣ.

τὰ δὲ πράγματ' οὐχὶ διὰ σὲ πάντα πράττεται ;
μονώτατος γὰρ εἶ σὺ πάντων αἴτιος,
καὶ τῶν κακῶν καὶ τῶν ἀγαθῶν, εὖ ἴσθ' ὅτι.

ΚΑΡΙΩΝ.

185 κρατοῦσι γοῦν καὶ ἐν τοῖς πολέμοις ἐκάστοτε
ἐφ' οἷς ἂν οὗτος ἐπικαθέξῃται μόνος.

ΠΛΟΥΤΟΣ.

ἐγὼ τσαῦτα δυνατός εἰμ' εἰς ὧν ποιεῖν ;

ΧΡΕΜΤΛΟΣ.

καὶ ναὶ μὰ Δία τούτων γε πολλῶ πλείονα !
ὧστ' οὐδὲ μεστός σου γέγον' οὐδεὶς πώποτε.

181. πράττεται R] γίνεται V, fortasse recte.

184. ἐν R] om. V.

185. οὗτος R] αὐτός V. || μόνος V] μόνον R, μόνου vVelsen; vid. comment.

186. τσαῦτα R] τσαυτὶ V.

188. Del. vHerwerden et Kappeyne, e vs. 193 natum censentes; sed minus

civitate inclaruit Timotheus¹⁾, nunc adulescentulum sola patris fama et opes mentione reddunt dignum. Haud dissimilis est Thesmophoriazusarum locus, ubi „Hippoeratis insulae” fit mentio²⁾. Etiam πύργος Timonis τοῦ μισανθρώπου³⁾ et Iesu dictum: „τίς ἐξ ὧν θείων πύργων οικοδομησάτω οὐχὶ πρῶτον καθίσας ψηφίσει τὴν δαπάνην;”⁴⁾ huc faciunt.

— ἐμπέσοι γε σοί] particulam γε optativo etiam Dicaeopolis sic subiungit; qui postquam τὸν βασιλέως Ὀφθαλμόν adesse audivit, „ἐκκόμισέ γε” secum mussitat „κόραξ πατάξας”⁵⁾.

181. τὰ... πράγματα] publicas potissimum res nunc dicit⁶⁾.

182. μονώτατος] superlativus iocose fictus, ut supra αὐτότατος⁷⁾.

183. καὶ — ἀγαθῶν] non solum malorum omnium — quod ait cantilena — in es causa, sed etiam cunctorum bonorum⁸⁾.

184 sqq. Paulo laxior est verborum structura. Nam hoc est quod Cariō dicit: καὶ ἐν τοῖς πολέμοις οὗτος μόνος ἐπικαθέζομενος τὴν νίκην δίδωσι, etiam in bellis hic modo adsit, victoria sequitur. Nervum rerum qui habet, cuncta habet: sufficit hic ad vincendum⁹⁾.

185. Cf. Aeschylus de Euripide: „Venus ἐπὶ τοι σοί... ἐπεκάθητο”¹⁰⁾.

186. εἰς ὧν] etiamsi solus sim, vel solus¹¹⁾.

188—193. Singulare pondus habent verba, unde Chremylus est exorsus, in fine sententiae repetita¹²⁾. Ad rem quod attinet, in veterum adagiis hoc quoque erat, taedium mortalibus parere cuius-

¹⁾ Anno 376: Xen. Hell. V 4 § 64 VI 2 Diodor. XV 36. — ²⁾ Thesm. 273. — ³⁾ Vid. ad Av. 1549. — ⁴⁾ Ev. Luc. 14 § 28. — ⁵⁾ Ach. 92. — ⁶⁾ Vid. ad Eq. 130. — ⁷⁾ Vs. 83, cf. Eq. 352. — ⁸⁾ Cf. vs. 145 et vid. ad vs. 13. — ⁹⁾ Cf. vs. 142. — ¹⁰⁾ Ran. 1046. — ¹¹⁾ In mijn eentje. Cf. Eq. 861. — ¹²⁾ De huiusmodi locis vid. ad vs. 581—586.

190

τῶν μὲν γὰρ ἄλλων ἐστὶ πάντων πλησμονή
ἔρωτος, —

ΚΑΡΙΩΝ.

ἄρτων, —

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

μουσικῆς, —

ΚΑΡΙΩΝ.

τραγημάτων, —

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

τιμῆς, —

ΚΑΡΙΩΝ.

πλακούντων, —

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

ἀνδραγαθίας, —

ΚΑΡΙΩΝ.

ισχάδων, —

apta haec foret argumentatio: et multo etiam plus vales, nam ceterarum rerum omnium est satietas. Optime autem habet textus traditus (vid. comment. ad h. l. et ad vs. 581—586).

189. ἴσσι πάντων V] π. ἰ. metro invito R.

vis rei nimiam abundantiam. „Πάντων μὲν κόρος ἴσσι”, poeta epicus cecinit, „καὶ ὕπνου καὶ φιλοπότητος | μολπῆς τε γλυκερῆς καὶ ἀμύμοτος ὀρχηθμοῖο”¹⁾, eumque secutus Pindarus: „κόρος δ’ ἔχει καὶ μίλι καὶ τὰ τέραρ’ ἄνθ’ Ἀφροδίαια”²⁾. Tout lasse, tout casse, tout passe! Sed ut apud Homerum Menelaus addit: „Τρωῆες δὲ μάχης ἀκόρητοι ἴασι”, sic Chremylus noster pergīt: „solus amor habendi numquam expletur”, Artabano Herodoteo assensus, qui Xerxi modestiam suadens „ἐδρηξίτης” ait „οὐκ ἴσσι ἀνθρώποισι οὐδέμια πληθύνῃ”³⁾. Aliquanto generosius Pericles apud Thucydidem: „τὸ φιλότιμον ἀγῆρων μόνον”⁴⁾.

190—192. Herum quae vita hominum optabilia habet enumerantem perridicule interstrepit famulus, cui ars et amor, virtus honorque sordent prae bellariis et pulte. Simili usus artificio Eubulus duo homines induxit ita confabulantes: *A.* ἐν τῷ γὰρ αὐτῷ πάνθ’ ὁμοῦ πωλῆσεται | ἐν ταῖς Ἀθήναις: σῦκα, — *B.* κλητήρες, — *A.* βότρες, | γογγυλλίδες, ἔπιοι, μήλα, — *B.* μάρτυρες, — *A.* ῥόδα, | μίσιπια, χάρια, σχαδάνες, ἐρέβινθοι, — *B.* δίκαι, — | *A.* πύοι, πυριάτη, μύρτα, — *B.* κληρωτήρια, — | *A.* δάκινθοι, ἄρνες, — *B.* κληψύδραι, νόμοι, γραφαί, — forum quae venalia praebet dum recensent alter convivia cogitans, alter iudicia⁵⁾.

¹⁾ Hom. N 636 sq. — ²⁾ Pind. Nem. VII 77 sq. — ³⁾ Herodot. VII 49. — ⁴⁾ Thucyd. II 44 § 4. — ⁵⁾ Eubul. fr. 74; praeterea vid. Eq. 1007 sq. Pac. 580—582 Ran. 112 sq. Antiphan. fr. 88.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

φιλοτιμίας, —

ΚΑΡΙΩΝ.

μάξης, —

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

στρατηγίας, —

ΚΑΡΙΩΝ.

φακῆς, —

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

195 σοῦ δ' ἐγένετ' οὐδείς μεστὸς οὐδεπώποτε.
ἀλλ' ἦν τάλαντά τις λάβη τρία καὶ δέκα,
πολὺ μᾶλλον ἐπιθυμῆι λαβεῖν ἑκατάδεκα
κῆν ταῦθ' ἀνύσῃται, τετραράκοντα βούλεται,
ἢ φησιν οὐ βιωτὸν εἶναι τὸν βίον.

ΠΛΟΥΤΟΣ.

εὖ τοι λέγειν ἔμοιγε φαίνεσθον πάννυ.
πλήν ἔν μόνον δέδοικα.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

φράζε, τοῦ πέρι;

195. Suo loco habet V; in R propter homoeoteleuton omissus postmodo insertus est.

196. ταῦθ' R] ταῦτ' V. || ἀνύσῃται (ἀν.) Dawes] ἀνύσῃ V R; syllabam -ται (-τε) perdidit haplographia: (ἀνύσῃΤΕΤΕτῆρακοντα).

197. οὐ βιωτὸν εἶναι] οὐκ εἶναι βιωτὸν αὐτῷ V R, οὐκ εἶναι βιωτὸν recc.; οὐ βιωτὸν αὐτῷ olim edd., sed pronomen, non verbum delendum esse vidit Bentley.

199. μόνον δέδοικα] μόνον δέδοικα... Καρρεγνο. || φράζε R] φράσον V.

192. φακῆς] pultis¹⁾.

194. τρία καὶ δέκα] „rotundus” hic habebatur numerus, ut inter nos numerus duodenarius²⁾.

196. ἀνύσῃται] confecerit, sibi paraverit³⁾.

197. Αὐτὴν vitam vitalem⁴⁾ esse negant. Item infra queritur vetula ἀβιωτὸν iam

sibi factum esse τὸν βίον⁵⁾, et apud Euripidem Hercules „ἀβιωτὸν mihi” ait „et nunc est et semper fuit”⁶⁾. Cf. etiam tragicorum locutio οὐ vel πῶς μοι βιώσιμον⁷⁾.

199—201. Sermonem quotidianum feliciter imitatur comicus. Non enim leni decursu defluit oratio, sed dubitantem,

¹⁾ Vid. ad Vesp. § 11. — ²⁾ Vid. ad Ran. 50. — ³⁾ Item Xen. Anab. VII 7 § 24 Aesch. Prom. 700 Soph. Trach. 996 etc. — ⁴⁾ Sic loquitur Ennius apud Ciceronem de amicit. § 22; cf. etiam Xen. Hell. II 3 § 50 Soph. Oed. C. 1688 etc. — ⁵⁾ Vs. 969. — ⁶⁾ Eur. Herc. 1257 sqq.; cf. etiam Ion. 670 Antiphont. III 2 § 10 etc. — ⁷⁾ Soph. Ant. 566 Eur. Heracl. 606.

ΠΛΟΥΤΟΣ.

200 ὅπως ἐγὼ τὴν δύναμιν, ἣν ὑμεῖς φατε
ἔχειν με, ταύτης δεσπότης γενήσομαι.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

νῆ τὸν Δί' ἀλλὰ καὶ λέγουσι πάντες, ὡς
δειλότατόν ἐσθ' ὁ πλοῦτος.

ΠΛΟΥΤΟΣ.

205 ἤμιστ', ἀλλὰ με
τοιχωρύχος τις διέβαλ'. εἰσδὸς γάρ ποτε
οὐκ εἶχεν ἐκ τῆς οἰκίας οὐδὲν λαβεῖν,
εὐρὸν ἀπαξάπαντα κατακεκλημένα
εἴτ' ὠνόμασέ μου τὴν πρόνοιαν δειλλαν.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

μή νυν μελέτω σοι μηδέν' ὡς, ἐὰν γένη

203. δειλότατόν V] -τος R; vid. comment.

205. Del. vHerwerden (cf. Nub. 177—179). || ἐκ τῆς οἰκίας Bothe] εἰς τὴν οἰκίαν V R; Meineke εἰς οἰκίαν οὐκ εἶχεν οὐδὲν λαμβάνειν (Blaydes οὐδὲ ἐν λαβεῖν). || λαβεῖν R] λαμβάνειν V. Requiritur aoristus.

206. κατακεκλημένα] -κλειμένα R, -κλεισμένα V.

ambigentem, diffidentem Plutum audimus et tantum non videmus. „*Praeclare ista omnia*” ait, „*attamen unum restat...*” dixeris leve quid additurum, sed sequitur id in quo sunt omnia, σμικρόν τι ἥλικον Μόλων¹⁾. „*Polestatem, quam habere me affirmatis, nondum satis video quomodo ea sim potiturus*”. Laxior verborum structura egregie — quod iam dixi — pingit daemonem animi incertum²⁾, et subiungitur ὅπως verbo verendi, ut solet mirandi verbis: *vereor* <ut... nam non video> quomodo...³⁾.

202 sq. *Nempe ignavissimum te esse nemo nescit*. Non mirum te nunc „δοδεῖναι τι”,

cum vulgo dicatur hoc esse τῶν ἐχόντων, ut sibi opibusque suis metuant; δειλὸν δὲ πλοῦτος καὶ φιλόψυχον κακόν, ut ait Polynices Euripideus⁴⁾, quem locum conferunt scholia et ipse fortasse comicus haec scribens in mente habebat. Unde etiam colorem auri repetens comicus ignotus χλωρὸν ὑπὸ δφέως esse festive perhibuit: „*A. τί ποτ' ἴστι χλωρὸν, ἀντιβολῶ, τὸ χρυσίον; | B. δίδοικ' ἐπιβουλεύμενον ὑπὸ πάντων αἰεί⁵⁾*”.

203. δειλότατον] neutri idem usus est infra⁶⁾.

205. ἐκ τῆς οἰκίας] ex ea quam effregerat.

¹⁾ Vid. ad Eq. 27. — ²⁾ Vid. ad Av. 652 sq. et infra vs. 933. — ³⁾ Vid. ad vs. 340. — ⁴⁾ Eur. Phoen. 597; item in Archelao, fr. 237. — ⁵⁾ Com. adesp. fr. 390 in scholio laudatum; cuius dieterii auctor alibi fertur Diogenes cynicus. — ⁶⁾ Vid. vs. 547, 782; item Alcaeus ad vs. 549 allatus, Eur. Phoen. 355 etc.

210 ἀνὴρ πρόθυμος αὐτὸς εἰς τὰ πράγματα,
βλέποντ' ἀποδείξω σ' ὀξύτερον τοῦ Λυγκίως.

ΠΛΟΥΤΟΣ.

πῶς οὖν δυνήσει τοῦτο δρᾶν σὺ θνητὸς ὢν;

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

ἔχω τιν' ἀγαθὴν ἐλπίδ', ἐξ ὧν εἶπέ μοι
ὁ Φοῖβος αὐτὸς, Πυθικήν σεισας δάφνην.

ΠΛΟΥΤΟΣ.

καὶ ἐκεῖνος οὖν ξύνοιδε ταῦτα;

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

φήμ' ἐγώ.

ΠΛΟΥΤΟΣ.

215 ὀρᾶτε...

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

μὴ φρόντιζε μηδέν, ὦ ἀγαθέ.

209. αὐτὸς] αὐθις (*posthac*) vHerwerden.

210. τοῦ R] om. V.

211. δρᾶν σὺ Cobet] δρᾶσαι V R.

215—217. Suo loco habet V, in margine additos R, librarii errore (ἐγώ — ἐγώ) omissos.

209 sq. *Ipse si tibi non defueris, ego curabo ut visum recuperes.* — Verbi ἀποδεικνύναι idem est usus in Thesmophoriazosis: ἐγώ σ' ἀποδείξω (*reddam, sistam*) θυμαλώπα τήμερον¹).

212. ἔχω τιν' ἀγαθὴν ἐλπίδα] dictioni sublimiori affinia sunt haec verba, ut pueri in Vespis: „ἤχθεις ἐλπίδα χρηστὴν τινα;” patrem interrogantis²). Sic Pindarus: *χρὴ δ' ἀγαθὴν ἐλπίδ' ἀνδρὶ μέλειν*³) et chorus Sophocleus: *φαμί γὰρ οὐκ ἀποστρέφειν ἐλπίδα τὴν ἀγαθὴν χρῆναι σε*⁴). Necessarium in talibus adi. *χρηστός* vel *ἀγαθός*, quoniam *αι ἐλπίδες vanas* potissimum expectationes mentisque ludibria significare solent.

213. Hic certe versiculus e tragoedia desumptus. Ramis laureis exornabantur postes valvarum per quas ad Phoebi penetrale ibatur. Saepius eorum fit mentio initio Ionis fabulae Euripideae⁵), et prisca exempla secutus Callimachus a verbis „*οἶον ὁ τῶν πόλλωνος ἐσεισάτο δάφνηνος ὄρηξ'*” hymnum in honorem Apollinis orsus est. Item Aeneae ab Apolline Delio augurium petenti *trēmere omnia visa repente | liminaque laurusque dei*⁶).

215. ὀρᾶτε...] obicientis hoc est. Quodnam consilium capiat quoniam etiam ambigit daemon meticulousus, licet animum ei addiderit Apollinis mentio,

¹) Thesm. 729; praeterea vid. ad Eq. 774. — ²) Vesp. 306 sq. — ³) Pind. Isthm. VIII (VII) 34. — ⁴) Soph. Trach. 125. — ⁵) Eur. Ion. 76, 80, 103; praeterea cf. supra vs. 39. — ⁶) Verg. Aen. III 90 sq.

ἐγὼ γάρ, εὖ τοῦτ' ἴσθι, κῆν χρῆ μ' ἀποθανεῖν,
αὐτὸς διαπραΐζω ταῦτα.

ΚΑΡΙΩΝ.

κῆν βούλη γ', ἐγώ.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

πολλοὶ δ' ἔσονται καὶ ἕτεροι νῶν ξύμμαχοι,
ὅσοις δικαίοις οὖσιν οὐκ ἦν ἄλφριτα.

ΠΛΟΥΤΟΣ.

220 παπαῖ, πονηρούς γ' εἶπας ἡμῖν ξυμμάχους.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

οὐκ, ἦν γε πλουτήσωσιν ἐξ ἀρχῆς πάλιν.

216. κῆν χρῆ] Cobet] κᾶν δεῖ V R, καὶ δεῖ A; *subiunctivum* poscit *futurum* quod sequitur. Cf. Lys. 123, 193 et vid. Ran. 265.

217. κῆν] κᾶν V R.

219. ἦν] ἴσσε' Cobet, Naber ἄλφριτ' οὐ πάρα.

dubitanter loquitur ¹⁾. Sic alibi apud nostrum legimus: ὄρῃς δ' πάσχεις;" ²⁾ et similia. Praeterea apte conferri potest Oedipi Sophoclei cum Theséo colloquium: ὄρα με λείπων... — μὴ δίδασχαί με δρᾶν. | — ἀκνοῦντ' ἀνάγκη. — τοῦμὸν οὐκ ἀκνεῖ κίσαρ ³⁾. — Quamquam illic *imperativus* (*vide = cave*) est adhibitus, nostro autem loco *indicativum* quin comicus voluerit non dubito. Alibi ὄρῃς (ὄρᾶτε) ad *persuadendum* praemittitur, e. g. in Equitum versu: ὄρῃς, δεταν πίνωσιν ἔνθρωποι, τότε | πλουτοῦσι ⁴⁾.

216 sq. κῆν χρῆ μ' ἀποθανεῖν | ... διαπραΐζω] item Lysistratae fida sodalis: „ποιήσομεν, κῆν ἀποθανεῖν ἡμᾶς δέη" ⁵⁾, et furens Medea: „καὶ μίλλω θανεῖν, | κτενω σφε" ⁶⁾, ubi verbo *μίλλω* inest temporis futuri incertique eventus notio, quam Aristophanis locis laudatis habent particula ἄν et *subiunctivus*; *licet sic*

instet mihi mors = etiamsi moriendum sit ⁷⁾.

217. κῆν βούλη γ', ἐγώ] Carioni insulsus videtur herus, qui „αὐτὸς", solus, absque vaferrimi mancipii ministerio, quidquam perpetrare posse se putet. Quapropter urbane admodum ⁸⁾: „*nisi quid obstat*" ait „*et ego rem curabo*."

219. *Omnes, quibus utpote probis viris quotidianus victus non esse solebat. Quamdiu caecutivit Plutus, illi esuriebant. Contemptus aliquid habet vox ἄλφριτα* ⁹⁾.

220. Huic quoque versiculo inest Euripidei quid; apud tragicum Hecubae desperantis sunt verba: ὦ θεοί! κακὸς μὲν ἀνακαλῶ τοὺς ξυμμάχους, | θυμὸς δ' ἔχει τι σχῆμα κικλήσκειν θεοῦς ¹⁰⁾, et Ulixis de satyris: ἄνδρες πονηροὶ κούδην οἶδε σύμμαχοι ¹¹⁾.

221. ἐξ ἀρχῆς πάλιν] frequens haec dictionis ubertas ¹²⁾.

¹⁾ Item hodie: *voyez vous... ja, ziet gij... (= ja maar)*. — ²⁾ Nub. 662. — ³⁾ Soph. Oed. C. 654 sq. — ⁴⁾ Eq. 92. — ⁵⁾ Lys. 123. — ⁶⁾ Eur. Med. 392 sq. — ⁷⁾ Praeterea vid. ad Eq. 1307. — ⁸⁾ Nos: *als gij het goed vindt, als gij er ten minste niets tegen hebt*. — ⁹⁾ Vid. ad Nub. 176 Ach. 732 Eq. 575. — ¹⁰⁾ Eur. Troad. 469 sq. — ¹¹⁾ Eur. Cycl. 642. — ¹²⁾ Vid. ad Ran. 591 et ad Thesm. 830 sq.

(Ad Carionem:)

ἀλλ' ἔθι σὺ μὲν ταχέως δραμῶν —

ΚΑΡΙΩΝ.

τί δρῶ; λέγε.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

225 τοὺς ξυγγεώργους κάλεσον, — εὐρήσεις δ' ἴσως
ἐν τοῖς ἀγροῖς αὐτοὺς ταλαιπωρουμένους, —
ὅπως ἂν ἴσον ἕκαστος ἐνταυθοῖ παρῶν
ἡμῖν μετάσχη τοῦδε τοῦ θεοῦ μέρος.

ΚΑΡΙΩΝ.

καὶ δὴ βαδίζω τουτοδὶ κρεαίδιον
τῶν ἔνδοθεν τις εἰσενεγκάτω λαβῶν.

222. δραμῶν] *τρέχων* Meineke (ut Ach. 176 etc.; sed hoc participium verbo constanter postponitur, non praemittitur).

225. *ἐνταυθοῖ*] vid. ad Nub. 814.

226. *θεοῦ] *πλούτου* VR, quod glossema duco manifestum; cf. vs. 727 et 1173 et vid. ad Lys. 1262. Sed dubito utrum verum sit id quod dedi coll. Menandr. fr. 739 (vid. comment.) an *ἀγαθοῦ, nam utrumvis adscripto *πλούτου* potuit illustrari.

227. *τουτοδὶ* Elmsley] *τουτοδὴ* τὸ R, *τοῦτο δὴ* τὸ V, *τοῦτο δὲ* τὸ A, *τουτοδὶ* τὸ Dobree. Vid. e. g. Ach. 130.

228. *λαβῶν* R] *παρῶν* V.

223. ἴσως] i. e.: οἶμαι¹⁾. Nam vix dubium est quin et nunc, ut semper, pauperes Chremyli sodales in agris desident.

225 sq. *Ὡς tantundem lucrentur illi quantum nos ipsi* (ego cum meis). Cf. Menandri versiculus: ὦ νύξ, σὺ γὰρ δὴ πλείστον *Ἀφροδίτης* θεῶν | *μετέχεις μέρος*²⁾.

227. *καὶ δὴ βαδίζω*] item infra³⁾. Idem valent in Thesmophoriazasis verba: *ἐγὼ δὴ τοῦτο δρῶ*⁴⁾.

— *τουτοδὶ κρεαίδιον*] extorum tostorum

victimae, quam deo Delphico mactavit Chremylus, servum aliquid more solito domum deferre iussit, ut et familiares his gustatis sacri participes quodammodo sint futuri, cui adesse non potuerunt⁵⁾. — Pronomen *τουτοδὶ*, i. e. *τουτὶ δὲ*⁶⁾, articulum sociatum non habet, ut saepe⁷⁾.

228. *τῶν ἔνδοθεν τις*] item infra⁸⁾. Cf. etiam locutio: *τὰ ἐκ τῆς οἰκίας*⁹⁾. Pronomen *τις* ab ipsis heris sic usurpato solet¹⁰⁾.

¹⁾ Vid. ad vs. 1080. — ²⁾ Menandr. fr. 739; vid. praeterea Heindorf ad Plat. Soph. 235 a. — ³⁾ Vs. 414. — ⁴⁾ Thesm. 1209. — ⁵⁾ Recte sic scholia; cf. Thesm. 558 Plaut. Poenul. II 1, 44 III 3, 3. — ⁶⁾ Vid. ad Ran. 965. — ⁷⁾ Vid. ad Nub. 60. — ⁸⁾ Vs. 964; vid. etiam Av. 1168. — ⁹⁾ Vs. 857. — ¹⁰⁾ Vid. ad Ach. 805.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

ἔμοι μελήσει τοῦτό γ'· ἄλλ' ἀνύσας τρέχε.

(Sinistrorsum abit Cario, postquam Chremylo tradidit ollam.)

SCENA TERTIA.

Chremylus, Plutus.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

230 σὺ δ', ὦ κράτιστε Πλοῦτε πάντων δαιμόνων,
εἴσω μετ' ἔμοῦ δεῦρ' εἴσιθ'· ἡ γὰρ οἰκία
αὕτη ἐστὶν ἣν δεῖ χρημάτων σε τήμερον
μεστήν ποιῆσαι, καὶ δικαίως καὶ ἀδίκως.

ΠΛΟΥΤΟΣ.

235 ἄλλ' ἄχθομαι μὲν εἰσιών, νῆ τοὺς θεοὺς,
εἰς οἰκίαν ἐκάστοτ' ἄλλοτρίαν πάνυ·
ἀγαθὸν γὰρ ἀπέλαυσ' οὐδὲν αὐτοῦ πάποτε.
ἦν μὲν γὰρ ὡς φειδωλὸν εἰσελθὼν τύχῳ,
εὐθύς κατώρουξέν με κατὰ τῆς γῆς κάτω·
240 κῆν τις προσέλθῃ χρηστὸς ἄνθρωπος φίλος,
αἰτῶν λαβεῖν τι μικρὸν ἀργυρίδιον,

231. ἔμοῦ V] ἐμὲ R.

237. ὡς] εἰς V R; cf. vs. 242.

239. κῆν] κᾶν V R.

229. Alium famulum evocari non si-
nens Chremylus sibi ollam tradi iubet ¹⁾.

— ἀνύσας] *quantocius* ²⁾.

233. καὶ δικαίως καὶ ἀδίκως] *quacunq̄ue
ratione* ³⁾.

234 sq. Verborum quae additurus
erat: „sed tamen aurem tibi praebebo”
obliviscitur Plutus dum exponit cur tam
reluctanter Chremyli aedes intret ⁴⁾.
Aperiunt et claudunt enuntiatum quae
fortius quam cetera sunt proferenda:

verbum ἄχθομαι et quod ei iungendum
est adverbium πάνυ.

236. *Nunquam enim id mihi profuit.*

— αὐτοῦ] i. e. τοῦ εἰσιῖναι κτλ., *iden-
titem domicilium mutando* ⁵⁾.

239—244. ἦν τις προσέλθῃ... ἔξαρτός
ἴσσι... ἦν δὲ... τύχῳ... ἐξίπτεσον] praesens
et aoristus gnomicus etiam alibi
ἐκ παραλλήλου collocantur ⁶⁾, subiuncti-
vus autem aoristo gnomico sociatur
constanter ⁷⁾.

¹⁾ Eadem verba leguntur Thesm. 1064 alibi. — ²⁾ Vid. ad Vesp. 30 Ran. 606. —

³⁾ Vid. ad Nub. 99. — ⁴⁾ Similis licentia est Av. 42—44; vid. etiam infra
vs. 329—331. — ⁵⁾ Vid. ad Av. 377 et infra ad vs. 845. — ⁶⁾ Vid. Vesp.
579—586. — ⁷⁾ Vid. ad Ran. 1068.

ἔξαρονός ἐστι μῆδ' ἰδεῖν με πάποτε.
 ἦν δ' ὡς παραπλήγ' ἄνθρωπον εἰσελθὼν τύχῳ,
 πόρναισι καὶ κύβοισι παραβεβλημένους
 γυμνὸς θύραζ' ἐξέπεσον ἐν ἀκαρεῖ χρόνῳ.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

245 μετρίου γὰρ ἀνδρὸς οὐκ ἐπέτυχες πάποτε.
 ἐγὼ δὲ τούτου τοῦ τρόπου πῶς εἰμ' αἰεὶ
 χαίρω τε γὰρ φειδόμενος ὡς οὐδεὶς ἀνήρ.

242. ὡς R] εἰς V; cf. vs. 237.

244. χρόνῳ V R] χρόνου Et. M.

245. οὐκ ἐπέτυχες πάποτε R] ἐπέτυχες οὐδὲ πάποτε V, Bergk ἔτυχες (sic rec.) οὐδέπω πάποτε, sed simplex verbum duos genitivos adsciscere solet (e. g. infra vs. 636); melius igitur Blaydes οὐδέπω πάποτ' ἐπέτυχες, si R non videatur sequendus.

246. τοῦ V] om. R.

247. γὰρ] καὶ Meineke.

241. ἔξαρονός ἐστι] item in Nubibus Pasiās: ἔξαρονός ἐστὶν διανοσί; 1).

242. παραπλήγ' ἄνθρωπον] delirum hominem 2). Idem est παραπλήττειν quod παρακρίπτειν vel παραπαῖν, delirare 3). Cf. Aeschyleum φρονόπληκτος; 4).

243. παραβεβλημένος] sic temere proiecius. Verbum παραβάλλειν sive componere de iis quae ad rei pondus exigendum alteri lanci imponuntur proprio sensu adhibitum invenitur in versibus Thesmophoriazuarum: σκεψόμεθα δὴ καὶ ἀντιτεθῶμεν πρὸς ἕκαστον | παραβάλλουσαι τῆς τε γυναικὸς καὶ ἀνδρὸς τοῦνομ' ἑκάστου 5). Hinc in impendendi notionem abiit, et ut nostrum in de weegschaal stellen (= in de weegschaal leggen) usurpatur de iis quae in ultimum discrimen adducuntur. Itaque παραβάλλεται τὴν ψυχὴν vel τὰ εἰνατοῦ qui se suaque inconsulte periculis obicit 6). Sic apud Thucydidem Athenienses Meliis excidium minantes: „Αα-

καδαίμονιαις καὶ τύχῃ καὶ ἐλπίσι πλείστον δὴ παραβεβλημένοι πλείστον καὶ σφαλή-σεσθε" 7). Cuiusmodi homines sunt παράβολοι 8), et ἔργον παράβολον est ἔργον παρακεκινδυνευμένον 9), itaque in Menandri versiculis: „τὰ μεγάλα κέρδη ἁράδιως ἢ πλουσίους | τοὺς παραβόλως πλείοντας ἢ νεκροὺς ποιεῖ" 10) idem est παραβόλως quod ἀφειδήσαντας τῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν νεῶν.

244. ἐν ἀκαρεῖ χρόνῳ] intra tempus quam brevissimum, nullo fere tempore intermisso 11).

245. Numquam scilicet tibi contigit ut virum moderatum invenires. — Genitivum adsciscit ἐπιτυχεῖν de optatis adhibitum, ut h. l.; sic e. g. Philemon: γυναικὸς ἀγαθῆς ἐπιτυχεῖν οὐ ἁάδιον 12). Occurrendi vero sive offendendi ubi inest notio, sociatur dativo 13).

246. πῶς . . . αἰεὶ] haud rara iunctura 14).

247. ὡς οὐδεὶς ἀνήρ] locutio infra reddit 15). Sic alibi: ὡς οὐδέιν' οἶδα 16) et:

1) Nub. 1230. — 2) Item Herodot. V 92 ζ etc. — 3) Vid. ad Nub. 640 Eq. 531. — 4) Aesch. Prom. 1054. — 5) Thesmoph. 802 sq. — 6) Hom. I 322; eodem sensu dicitur παρατίθεσθαι β 237 etc. — 7) Thucyd. V 113. — 8) Vesp. 192. — 9) Ran. 99. — 10) Menandr. fr. 643. — 11) Vid. ad Nub. 495 sq. Vesp. 91 sq. — 12) Monostich. 94; item Philemon. fr. 287 Thucyd. III 3 § 5 Plat. Phileb. 61 d etc. — 13) Vid. Nub. 195. — 14) Vid. ad Ran. 414. — 15) Vs. 901; item Ecol. 1130. — 16) Ran. 749.

250 πάλιν τ' ἀναλῶν, ἤνικ' ἂν τούτου δέη.
 ἀλλ' εἰσίσωμεν, ὡς ἰδεῖν σε βούλομαι
 καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὸν υἱὸν τὸν μόνον,
 ὃν ἐγὼ φιλῶ μάλιστα . . . μετὰ σέ.

ΠΛΟΥΤΟΣ.

πείθομαι.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

τί γὰρ ἂν τις οὐχὶ πρὸς σέ τάληθῆ λέγοι;
 (Ambo domum intrant.)

PARODUS CHORI.

(vs. 253—321.)

(Chorus rusticorum viginti quatuor duce Carione orchestram intrat per aditum qui spectatoribus a parte sinistra est.)

SCENA QUARTA.

Cario, Chorus.

ΚΑΡΙΩΝ.

ὦ πολλὰ δὴ τῷ δεσπότη ταῦτ' ὄν θύμον φαργόντες,

251. μάλιστα V] om. R, in margine supplevit corrector.

252. Chremylo tribuit V; in R continuatur Pluto, corrector χρ. per errorem non huic versui addidit, sed sequenti, deleto quod librarius ibi dederat θε/ (θεράπων). || τι R] τίς V.

ῥηλος ὅσος οὐδεπώποτε¹⁾. Qualibus locis subiectum enuntiatum e ratione excluditur. Accuratius qui loquitur, dicit: ὡς οὐδὲς ἕτερος; vel: εἴπερ τις ἕτερος, ἄλλος²⁾.

248. Sic Ulixes ὁ πολύτροπος; apud Sophoclem: οὐ γὰρ τοιοῦτον δεῖ, τοιοῦτός ἐμ' ἐγώ³⁾.

249 sq. Etiam uxori et filio caecum deum ostendere vult senex. — Insigne hoc est exemplum structurae qua obiecti accusativus praemittitur accusativo subiecti⁴⁾.

252. Item Achilles apud Euripidem

animum Iphigeniae admiratus generosum: γυναῖκα γὰρ | φρονεῖς τί γὰρ τάληθῆς οὐκ εἴποι τις ἄν;⁵⁾. Pronomen τις etiam infra saepius ad eum qui loquitur designandum inseruit⁶⁾.

253 sqq. Novi quid est histrio chororum ducens. Simillimum apud Plautum est colloquium inter Agorastoclem iuvenem et advocatos tardiores⁷⁾.

253. πολλὰ] saepe. Sublimioris — quam ridens nunc Cario imitatur — dictionis hoc est pro πολλὰς, item infra πλίστα saepissime⁸⁾, alibi δαιμόνια = δαιμονίας⁹⁾.

¹⁾ Eccl. 384. — ²⁾ Eccl. 81 etc. — ³⁾ Soph. Philoct. 1049. Cf. etiam Lys. 734. — ⁴⁾ Vid. ad Vesp. 429. — ⁵⁾ Eur. Iph. A. 1424. — ⁶⁾ Vs. 374, 438, 941; item Thesm. 603 etc.; praeterea vid. ad Ran. 552 Nub. 1214. — ⁷⁾ Plant. Poenul. III sc. 1. — ⁸⁾ Vs. 627, ubi vid. — ⁹⁾ Pac. 584; vid. infra ad vs. 675. Praeterea vid. ad Eq. 411.

255 ἄνδρες φίλοι καὶ δημόται καὶ τοῦ πονεῖν ἐρασταί,
 ἴτ', ἐγκονεῖτε, σπεύδεθ', ὡς ὁ καιρὸς οὐχὶ μέλλειν,
 ἀλλ' ἔστ' ἐπ' αὐτῆς τῆς ἀκμῆς, ἧ̄ δεῖ παρόντ' ἀμύνειν.

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ.

οὐκουν ὄρεξ δρομαμένους ἡμᾶς πάλαι προθύμως,

255. ὡς δ A] ὡς R, οὐ γὰρ V, Meineke οὐ γὰρ καιρὸς ἴσσι μέλλειν.

256. παρόντ' V] παρόντας R; vid. infra vs. 1041 et ad vs. 621.

— ταῦτὸν θύμον φαγόντες] *convivati*. Sal enim coniunctim degustatus per locutionem proverbialem eos qui familiariter consuevere significat. E. g. in adagiis est: „oum demum probe notum tibi esse hominem, quocum modium salis comederis“, i. e.: quem per longos annos habueris sodalem. Nunc salem ἡδυσμίνον, ἄλας θύμιας ¹⁾, solo *thymia* admixti nomine designat, τὸ ὄμοθῦμαδόν ²⁾ scilicet sive τὸ τὸν αὐτὸν θυμὸν ἔχειν respiciens, non sane facete admodum, nec tamen magis insulse quam alibi noster iocatus est plus semel ³⁾. Nempe huiuscemodi lusur verborum ⁴⁾ illa aetate nondum frigebant.

254. τοῦ πονεῖν ἐρασταί] fortius hoc quam φιλόπονοι, φιλεργοί, *laboriosi*, nam significat eos quibus nihil sit dulcius atque optatius quam labores et aerumnae ⁵⁾.

255. ἐγκονεῖτε, σπεύδετε] simile est asyndeton in tragicorum verbis: σπεύδωμεν, ἔγκονώμεν ⁶⁾ vel: χερῶμεν, ἐγκονώμεν ⁷⁾.

— ὡς ὁ καιρὸς οὐχὶ μέλλειν] item in Thesmophoriazasis: χερῆ | μὴ βραδύνειν, ὡς ὁ καιρὸς ἴσσι μὴ μέλλειν ἔτι ⁸⁾, et Oedipus Sophocleus: σημήνατ', ὡς ὁ καιρὸς ἠδρόσθαι τάδε ⁹⁾. Of. etiam Clytaemestra apud Aeschylum: ἀλλ' ἔσθ' ὁ καιρὸς ἡμερούοντας ξένους | μακρᾶς καλεύθου τυγχάνειν

τὰ πρόσφορα ¹⁰⁾, et vulgatiores quae idem valet locutio: ὦρα ἴσσι cum infinitivo ¹¹⁾.

256. ἴσσι(ι) ἐπ' αὐτῆς τῆς ἀκμῆς] *ad ipsum rerum discrimen perventum est*. Item in tragoedia: οὐκίτ' ὀκνεῖν καιρὸς, ἀλλ' ἔργον ἀκμή ¹²⁾. Est ἀκμή *acies*, unde vivida imagine ἐπι ξυροῦ ἀκμῆς ἴσασθαι inde ab Homero dicuntur quae ita sunt ponderata ut levissimo momento sive huc sive illuc possint impelli ¹³⁾. Hinc id quod ad plenum vigorem pervenit, e. g. frumentum, vel homo, ἀκμάζειν dicitur ¹⁴⁾, et in universon ἀκμή — ut ὦρα — usurpatur de iis quae *fert tempus: staeiχειν ἀκμή* ¹⁵⁾, οὐκίτι μέλλειν ἀκμή ¹⁶⁾, οὐχ ἔθρας ἀκμή ¹⁷⁾, ἀκμή οὐ μακρῶν λόγων ¹⁸⁾, ἀκμή καλεῖ ¹⁹⁾, et ἀκμήν ἐπ' αὐτὴν ἐληλύθασι qui suo tempore sive ἐν ὦρα ²⁰⁾ adsunt ²¹⁾. Contra „οὐ νόν ἀκμή“ dicitur de importunis ²²⁾.

256. ἧ̄] *temporis esse dativum* (ἀκμή ἧ̄ = *tempus opportunum quo*), non a verbo ἀμύνειν suspensum, vix est quod dicam.

257 sq. Of. Iolai senis apud Euripidem verba ad famulum „ἔπειγε“ se hortantem: „οὐκουν ὄρεξ μου πόλον ὡς ἐπέιγεται;“ ²³⁾. Et frequentes apud Euripidem sunt senes robor amissum queritantes; conferri potest praeterea chori adventus in Acharnensibus et in Vespis ²⁴⁾.

¹⁾ Vid. Ach. 772. — ²⁾ Pac. 484 Av. 1015. — ³⁾ Vid. ad Eq. 954 Ach. 96 Vesp. 194. — ⁴⁾ „*Puns*“ quos dicunt Britanni. — ⁵⁾ Vid. ad Eq. 732. — ⁶⁾ Eur. Hec. 507. — ⁷⁾ Soph. Ai. 811. Vid. etiam ad Vesp. 240. — ⁸⁾ Thesm. 661. — ⁹⁾ Soph. Oed. R. 1050. — ¹⁰⁾ Aesch. Choeph. 710 sq. — ¹¹⁾ Vid. ad Av. 638 sq. et Ach. 898. — ¹²⁾ Soph. El. 22. — ¹³⁾ Hom. K 178, ubi vid.; nos: *een dubbeltje op zijn kant*. — ¹⁴⁾ Vid. e. g. Plat. Rep. 460 e. — ¹⁵⁾ Eur. El. 684. — ¹⁶⁾ Aesch. Pers. 407. — ¹⁷⁾ Soph. Ai. 811. — ¹⁸⁾ Soph. Phil. 12. — ¹⁹⁾ Eur. Hec. 1042. — ²⁰⁾ Vid. ad Vesp. 242. — ²¹⁾ Eur. Phoen. 1081. — ²²⁾ Eur. Electr. 275. — ²³⁾ Eur. Heracl. 734. — ²⁴⁾ Ach. 211 Vesp. 291.

260 ὧς εἰκὸς ἄνδρας ἀσθενεῖς, γέροντας ὄντας ἤδη;
σὺ δ' ἀξιοῖς ἴσως με θεῖν, καὶ ταῦτα πρὶν φράσαι μοι
οἶτον χάριν μ' ὁ δεσπότης ὁ σὸς κέκληκε δεῦρο.

ΚΑΡΙΩΝ.

οὔκουν πάλαι δὴ που λέγω; σὺ δ' αὐτὸς οὐκ ἀκούεις.
ὁ δεσπότης γὰρ φησιν ὑμᾶς ἠδέως ἔπαντας
ψυχροῦ βίου καὶ δυσκόλου ζήσειν ἀπαλλαγέντας.

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ.

ἔστιν δὲ δὴ τί καὶ πόθεν τὸ πρᾶγμα τοῦθ', ὃ φησιν;

258. ἄνδρας Blaydes] om. R, *εἰσὶν* V; participio *εἰκὸς* plerumque non additur *εἰσὶν*. || ὄντας Meineke] ἄνδρας VR (cf. Xen. Anab. VII 4 § 21). Propter ἤδη necessarium est participium.

259. καὶ ταῦτα πρὶν Reiske (ut vs. 272)] πρὶν ταῦτα καὶ VR, Blaydes πρὶν τοῦτο καὶ (i. e. πρὶν καὶ φράσαι μοι τοῦτο).

260. μ' ὁ... κέκληκε δεῦρο VR] χῶ... κέκληκεν ἡμᾶς A. Cf. vs. 281.

262 sq. Suo loco habet R; a librario omissos, dein in margine additos habet V, cuius folium 8r desinit in vs. 261.

262. ἔπαντας] malim *τὸ λοιπὸν (vid. Av. 754), sed ne sic quidem ab omni parte placet enuntiatum, nam expectabam verbum *transitivum* (= ὁ δεσπότης φησὶν ἀπαλλάξειν ὑμᾶς τῆς πενίας).

263. ψυχροῦ] λυγροῦ Naber, sed nonnisi trisyllabam adiectivi formam λυγηρόν apud comicos inveniri observat Blaydes. || ζήσειν] ζῆν ἂν Kappeyne.

264—272. Weise sic malebat collocatos: 268 sq., 264—267, 271 sq., 270, Kappeyne 268—270, 264—267, 271 sq.; sed vid. comment., praesertim ad vs. 269.

258. γέροντας ὄντας] frequens innotata ¹⁾.

259. Tu vero expectas fortasse fore ut cursu citato ferar! ²⁾. — Senex εἰς τὸ ὀρμηθῆναι paratum se dicit, quantum quidem sinat poplitum senilium rigor; sed δρόμῳ θεῖν neque possit si velit, neque velit si possit, cum festinandi causam nullam sibi habeat indicatam. Cum risu amaro profertur ἴσως ³⁾, quod in scholiis lingua invita intellegitur „εἰ ἴσους“ ⁴⁾. Nam dissimile et prorsus hinc alienum est ἴσα βαίνειν (i. e. ἴσα βήματα βαίνειν) passibus aequis progredi ⁵⁾.

261 sqq. Senes surdastrī finguntur ⁶⁾, γερὸντα ὑπόκωφα, ut Demus ille ⁷⁾.

261. οὔκουν... δὴ που...;] fortiter affirmantis hae sunt particulae ⁸⁾.

— σὺ δ' αὐτὸς οὐκ ἀκούεις] i. e.: σὺ δ' αὐτὸς <αἰτίας εἶ,> οὐ <γὰρ> ἀκούεις. 262 sq. Cf. chori Avium promissa: εἴ... τις ὄμων, ὃ θναταί, βούλευται... ζῆν ἠδέως... ὡς ἡμᾶς ἴτω ⁹⁾.

263. ψυχροῦ βίου] sic dicitur vita ingrata, tristis ¹⁰⁾.

— ζήσειν] sic pro βιώσεισθαι ¹¹⁾ illa aetate dici coeptum est ¹²⁾. Apud nostrum futuri haec forma non redit; nam

¹⁾ Vid. ad Ach. 222. — ²⁾ Gij zoudt misschien wel willen dat ik ging draven! —

³⁾ Vid. vs. 223 et ad vs. 1080. — ⁴⁾ Item recentiores infra vs. 1080. —

⁵⁾ Menandr. fr. 824 Demosth. XIX § 314 etc. — ⁶⁾ Recte sic scholia. —

⁷⁾ Eq. 42. — ⁸⁾ Vid. ad Av. 179. — ⁹⁾ Av. 753 sq. — ¹⁰⁾ Vid. ad Ach. 140. —

¹¹⁾ Eq. 699. — ¹²⁾ Vid. Plat. Rep. 465 d, 591 c Leg. 792 e Menandr. Monost. 186 etc.

ΚΑΡΙΩΝ.

265 ἔχων ἀφίεται δεῦρο . . . πρεσβύτεν τιν', ὃ πονηροί,
 ῥυπῶντα, κυφόν, ἔθλιον, ξυσόν, μαδῶντα, κωδόν
 οἶμαι δέ, νῆ τὸν οὐρανόν, καὶ ψωρόν αὐτὸν εἶναι.

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ.

ὃ χρυσόν ἀγγείλας ἐπῶν, πῶς φήσ; πάλιν φράσον μοι.

265. ἔχων] ἄγων Kappeyne (ut vs. 285). || τιν' R] om. V.

266. μαδῶντα VR] male κωδῶντα rec. (= σεσηπότα, cf. Soph. Ant. 410 etc., Ruhnk. ad Tim. p. 184).

267. ψωρόν vHerwerden] ψωλὸν VR inepte, sive *libidinosum* interpreteris (sic schol., cf. vs. 294), sive *recutitum* (vid. ad Ach. 161). Iunt. κωλόν (cf. Lucian. V § 20), quae mira foret anticlimax, verbum autem οἶμαι testatur de reconditiore aliquo vitio sermonem esse, non de eo quod Carionis oculos fugere non potuerit. Egregia Herwerdeni emendatione simul restituitur iocus vs. 269, de quo vid. comment.

versiculos: „βέβαιον ἔξεις τὸν βίον δικαίως ὦν, | χωρὶς τε θορύβου καὶ φόβου ζήσεις καλῶς“, qui Aristophani tribuuntur apud Clementem Alex., Antiphani probabiliter vindicavit Meineke ¹⁾. — Apud recentiores futurum est ζήσασθαι.

265. Sic Epops ad chorum avium: φημί ἅπ' ἀνθρώπων ἀφίχθαι δεῦρο πρεσβύτεν δόο ²⁾.

266 sq. Non minus ridicule apud Plautum quidam hominem ignotum sic describit: *canum, varum, ventriosum, bucculentum, breviculum, | subnigris oculis, oblongis malis, pansum aliquantulum* ³⁾. — Verbum ῥυπῶν *squalere* etiam alibi apud nostrum legitur ⁴⁾, item κωδός *edentulus* ⁵⁾, non vero ξυσός *rugosus* aut μαδῶν *vietus* aut ψωρός *scabie obsitus*. Quorum adiectivorum primum apud Homerum extat noto loco ⁶⁾, μαδῶν cognitum est e verbis Hipponactis ⁷⁾: *μαδῶντα καὶ σαπρόν, vietum et putrem* (= *senem*, ut saepe apud co-

micos). Oppositum autem sibi habet τὸ σπιφρόν, quod est aetatis floridae. Dicuntur enim μαδῶν et μαδαρός et μάδισις de animalium carnibus plantarumque fibris flaccidis marcidis fluxis ⁸⁾. Quemadmodum in laude ponuntur ὄγρός ⁹⁾ et σπιφρός, sic vitiosa sunt hinc ἐκ μαδαρά, illinc τὰ σκληρά, —

ὄγρός: μαδαρός = σπιφρός: σκληρός ¹⁰⁾.

268 sq. Admodum festivus est homo surdus, cum vix unum et alterum e Carionis verbis neque ea satis recte audiverit, laetus exclamans „χρυσόν ἐπῶν“ ¹¹⁾ sibi nuntiari; scilicet non ψωρόν πρεσβύτεν sed σωρόν τινα a Chremylo domum adductum esse nuntiari sibi putat, quem χρημάτων esse quoniam sperat, confidit firmiter. Sic infra dicitur ἀγαθῶν σωρός ¹²⁾, neque dissimilia sunt verba chori Vesperum de Lachete: σίμβρον δέ φασι χρημάτων ἔχιν ἅπαντες αὐτόν ¹³⁾.

¹⁾ [Aristoph. fr. 899] Antiph. 330. — ²⁾ Av. 320. — ³⁾ Plant. Merc. III 4, 54 sq. — ⁴⁾ Vid. Av. 1282. — ⁵⁾ Ach. 715. — ⁶⁾ Hom. I 503. Item Eur. El. 490 Theopomp. fr. 75. — ⁷⁾ Hipponact. fr. 16. — ⁸⁾ Hippocr. Epid. II p. 1083 Aristot. H. Anim. IV 6 § 5 Theophr. Hist. Plant. IV 14 § 5 Caus. Plant. V 9 § 9 etc. — ⁹⁾ Vid. ad Vesp. 1213. — ¹⁰⁾ „Cum grano salis“ accipienda haec comparatio; cf. e. g. Ach. 1199 cum Thesm. 1185. — ¹¹⁾ De qua locutione vid. ad Nub. 912. — ¹²⁾ Vs. 804. — ¹³⁾ Vesp. 241.

δηλοῖς γὰρ αὐτὸν σωρὸν ἤκειν χρημάτων ἔχοντα.

ΚΑΡΙΩΝ.

(voce altissima:)

270 πρεσβυτικῶν μὲν οὖν κακῶν ἔργωγ' ἔχοντα σωρὸν.

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ.

(iratus:)

μῶν ἀξιοῖς φενακίσας ἔπειτ' ἀπαλλαγῆναι
ἀξήμιος, καὶ ταῦτά μου βακτηρίαν ἔχοντος;

ΚΑΡΙΩΝ.

πάντως γὰρ ἄνθρωπον φύσει τοιοῦτον εἰς τὰ πάντα
ἠγεῖσθέ μ' εἶναι, κούδέν ἄν νομίζεθ' ὄγιες εἰπεῖν;

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ.

275 ὡς σεμνὸς οὐπίτριπτος! αἶ κνήμαι δέ σου βοῶσιν

271. Suo loco habet V, in margine R (a manu 1a). || Post φενακίσας Meineke inserit μ', sed vid. vs. 280, genuinum autem qui ducit ἔπειτ', sumere debet defuisse pronomen in codd. tum cum metro invito insertum est ἡμᾶς. || ἔπειτ' ἡμᾶς ἔπειτ' V, ἡμᾶς R.

272. ταῦτά μου Kappeyne] ταῦτ' ἡμοῦ V R.

273. φύσει R] om. V. || τοιοῦτον] πανοῦργον Naber, Blaydesio etiam πάντως suspectum.

274. οὐδὲν ἄν] οὐδὲ ἔν Hirschig.

270. „Immo malorum senilium acervum!“ respondet Cario, ita clamans ut nunc certe probe intellegatur. Iamque ludificari se sentit dux chori. — Cf. Sophoclis locus, ubi senecta vocatur γήρας ἄφιλον, ἵνα πρόπαντα κακὰ κακῶς ξυνοικεῖ¹⁾. Alibi apud tragicos inveniuntur locutiones: κακῶν πηγῆ²⁾ vel φόρτος³⁾ vel θήσαυρος⁴⁾. Sed etiam propius accedit Charini juvenis responsum apud Plautum⁵⁾: non hominem mihi sed thesaurum nescio quem memoras malί, ὦ ἀγάθ', οὐκ ἄνθρωπον εἶπας, ἀλλὰ θησαυρὸν κακῶν. Alibi apud Plautum commemorantur montes malί⁶⁾.

271. φενακίσας ἔπειτα...] postquam improvisisti nobis⁷⁾ dein...; gravitatem orationi addit ἔπειτα participio subiunctum, ut saepe⁸⁾.

273. Ridens Cario et spretis minis senis irati sua vice rogat: tunc putas me talem esse homuncionem qualis tu es ipse, qui meras pugnas bilateres?⁹⁾. — Dicit φύσει τοιοῦτον (i. e. οἶον σέ) εἰς τὰ πάντα quemadmodum Theramenes alibi audit δεινός εἰς τὰ πάντα¹⁰⁾. Cf. etiam Tiresias apud Euripidem: ἐν τῇ φύσει | τὸ σωφρονεῖν ἔναστιν εἰς τὰ πάντ' αἰεὶ¹¹⁾.

275. ὡς σεμνὸς οὐπίτριπτος! item Xanthias in Ranis: ὡς σεμνὸς ὁ καταρατός!

¹⁾ Soph. Oed. C. 1237 sq. — ²⁾ Aesch. Pers. 743. — ³⁾ Eur. Iph. T. 1306. — ⁴⁾ Eur. Ion. 923. — ⁵⁾ Plaut. l.l. (Merc. III 4, 56). — ⁶⁾ Plaut. Epidic. I 1, 78. — ⁷⁾ Vid. ad Ran. 909. — ⁸⁾ Vid. ad Nub. 624. — ⁹⁾ Vid. ad Ach. 956. — ¹⁰⁾ Ran. 968; vid. etiam infra vs. 493 Thesm. 532. — ¹¹⁾ Eur. Bacch. 315 sq.

„Ιού, Ιού” — τὰς χοίνικας καὶ τὰς πέδας ποθοῦσαι.

ΚΑΡΙΩΝ.

ἐν τῇ σορῶ νυνὶ λαχὼν τὸ γράμμα σου δικάζει,

277. λαχὼν R V²] λαχὼν V¹. || δικάζει (corr. e δικαθεῖ) R] -ζειν V. Neque infinitivo est locus neque accusativo absoluto.

οὐκ οὐμώξεται; ¹⁾ ubi vid. quae de adiectivo *σεμνῶ* observavi; *ἐπιτριπτος perditum hominem, θεοὺς ἐχθρόν* significat ²⁾. Cf. *τριμίμα* simili sensu adhibitum ³⁾.

276. Carionis crura nervos et compedes desiderare dicuntur atque deflere. Idem apud Herodam dicit ancilla irata ad consernum: „*μοχ videbo te τὰς Ἀχαικὰς κείνας, | αἶς πρώην Ἰθνηκας, τοῖς σφυροῖσι τρέποντα*” ⁴⁾, — genus quoddam *πρώων* appellans *Achaicas*. Praeterea cf. Philocleon glorians se mancipia sua *διδάξει κλάιν τίτταρ' εἰς τὴν χοίνικα* ⁵⁾, et Nicostratus apud Demosthenem *ἐπιδικνύς ἔκκη ἐν ταῖς κνήμαῖς*: in servitute enim aliquando fuerat abreptus ⁶⁾. Apud Plautum servus quidam haec enumerat tormenta: *stimulos, laminas crucesque compedesque, | nervos, catenas, carceres, numellas, pedicas, boias* ⁷⁾, ubi *nervi* id ipsum quod *χοίνικας* dici videntur. Alius servus Plautinus cum detecta est eius fraus ultro advocat compedes: *quid cessatis compedes | currere ad me meaque amplecti crura, ut vos custodiam* ⁸⁾.

277 sq. Nunc quoque probra probris opponens Cario „egone” ait „nervos desidero? at tu capulum!” — *ποθεῖν ἰσῶν ε' ἰοικας ὄρατας σοροῦ*, ut est in Vespis ⁹⁾. Sic in Ecclesiastusis vetula amatorem habere urnarum funebrium fabricatorem maligne dicitur ¹⁰⁾. Poterat Cario Alcestidis verba suum in usum detorquere,

quae instante morte „*ὄρω*” ait „*δίκωπον, ὄρω σκάφος, νεκίων δὲ πορθμεύς*; | *ἔχων χεῖρ' ἐπὶ κονίῳ Χάρων μ' ἤδη καλεῖ· τί μέλλεις*; | *ἐπιγίγον· σὺ καταίργεις*” ¹¹⁾. Quem locum manifeste imitatur Lysistrata probulum illum irridens: „*τοῦ δεῖ; τί ποθεῖς; χάρις εἰς τὴν ταῦν! ὁ Χάρων σε καλεῖ, | σὺ δὲ κωλύεις ἀνάγεσθαι*” ¹²⁾. Sed ita nunc decantatum illud „Charon te opperitur” Cario exornat, ut simul iocose respiciat novum institutum τὸ τῶν „*γραμμάτων*”, quod et infra bis tangitur ¹³⁾. E civibus, qui nomen professi erant, archontes sorte ducta efficiebant *decem decurias* heliastiarum, ita ut cives singularum trium aequabiliter per illas decurias distribuarentur. Hae decuriae litteris A—K indicabantur, singulis autem heliastis praebebatur *tabella*, quae praeter ipsius viri (et patris) et demi nomina in angulo sinistro superiore forebat litteram decuriae ¹⁴⁾; e. g.:

Α	ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ· ΔΙ ΟΝΥ· ΕΚΚ ^ο ΔΙ
---	---

Ζ	ΘΟΥΚΥΔΙΑΔΗΣ ΔΑΜΠΠ· ΚΑΘΥ
---	----------------------------

i. e.: *Α Διονύσιος Διονυσίου ἐκ Κοίλης, Ζ Θουκυδίδης Δαμπτρέως καθύπερθεν*. Cuiusmodi tabellae complures etiam extant ¹⁵⁾.

¹⁾ Ran. 178. — ²⁾ Vid. Nub. 1004. — ³⁾ Nub. 260. — ⁴⁾ Herod. Mimiamb. V 61 sq. — ⁵⁾ Vesp. 440. — ⁶⁾ Demosth. LIII § 8. — ⁷⁾ Plaut. Asinar. III 2, 4 sq. — ⁸⁾ Captiv. III 4, 118 sq. — ⁹⁾ Vesp. 1365, ubi vid. vox *σορός*. — ¹⁰⁾ Eccl. 994 sqq. — ¹¹⁾ Eur. Alc. 252 sqq.; cf. Soph. Oed. C. 1627 sqq. — ¹²⁾ Lys. 605 sqq. — ¹³⁾ Vs. 972 et 1167; vid. etiam Eccl. 681—688 et supra Proleg. p. XVII et XXII. — ¹⁴⁾ Vid. [Aristot.] Rep. Ath. c. 63 et col. 31 sqq. — ¹⁵⁾ Vid. CIA. II 878 sqq., SBruck in Arch. Mitt. 1894 p. 203 sqq., et qui totum hoc institutum accuratissime et perspicue admodum illustravit PSPhtiades in Athenae Vol. XIV 1902 p. 244 sqq.

σὺ δ' οὐ βαδίζεις; ὁ δὲ Χάρων τὸ ξύμβολον δίδωσιν.

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ.

διαρραγείης! ὡς μόθων εἶ καὶ φύσει κόβαλος!

280

ἴσους φενακίζεις, φράσαι δ' οὐπω τέτληκας ἡμῖν
ἴτου χάριν μ' ὁ δεσπότης ὁ σὸς κέκληκε δεῦρο·
οἶ πολλὰ μοχθήσαντες, οὐκ οὔσης σχολῆς, προθύμως
δεῦρ' ἤλθομεν † πολλῶν θύμων ῥίζας † διεκπερῶντες.

279. a] V] om. B.

281. Habet A, om. V R; del. Bergk, ut e versu 260 iteratum. Sed etiam quae vs. 280 leguntur ante sunt dicta, nec non vs. 957, 1066, 1115, 1173 sua verba repetitiv comicus, verbum autem φράσαι obiectum poscit (aliter res habet vs. 62, 65). Gravius fortasse incommodum est singularis με, quapropter vBamberg coniecit *τί καὶ ἐθέλων ὁ δεσπότης ὁ σὸς κέκληκεν ἡμᾶς*, Blaydes *δτου χάριν ὁ σὸς δεσπότης ἡμᾶς κέκληκε δεῦρο*.

283. Merae tenebrae, et frustra quaero quomodo comicus variaverit nunc id quod flagitat contextus: *πολλὴν ὁδὸν μόλις διεκπερῶντες*.

Ноч „πινάκιον δικαστικόν“¹⁾ ostendebant magistratui quoties aditum petebant ad sortitionem iudicium. Nam quoties habenda erant iudicia, sorte ducebantur iudices suumque singulis assignabatur tribunal. — „*Tua decuria*“ Cario ait „*Capulum nunc sorte sibi habet designatum, ubi ius dicat. Quin illuc properas, ut a Charone symbolum accipias?*“ Est igitur Charon ὁ ἡγεμὼν τοῦ δικαστηρίου, ad quod adesse iubetur senex capularis. Iudicibus autem tribunal suum intrantibus — omitto nunc quae ad rem non faciunt et fortasse post comici demum aetatem neu venerunt — praebebatur *symbolum publicum*²⁾, quod cum reddidissent munere suo perfuncti, mercedem accipiebant triobolom. Eadem ratio tunc temporis obtinebat in concionibus populi³⁾.

279 sq. μόθων... κόβαλος... φενακίζεις] etiam in Equitibus iunguntur hae voces⁴⁾.

280. *τέτληκας*] *in te receperisti*. Cf. *κολυμβησον, ἄναξ, χαρίσασθαι μοι*⁵⁾ et Ulixis ad Circeam apud Homerum verba: *οὐδέ κ' ἐγὼ γ' ἐθέλωμι τῆς ἐπιβήμεναι εὐνῆς, | εἰ μὴ μοι τλαιγς γε, θεά, μέγαν ὄρον ἰδέσσαι κτε.*⁶⁾

283. *πολλῶν θύμων ῥίζας διεκπερῶντες*] corrupta. Verbum *διεκπερῶν* sive *evadere* dictionis est vetustioris vel sublimioris. Sic Samii olim ἡρακλέας στήλας *διεκπερῆσαντες*; Tartessus pervenerunt⁷⁾, nuntius Aeschyleus „*anhelá*“ — ait — „*διεκπερῶμεν εἰς τε Φωκίων χθόνα | καὶ Δωρὶδ' αἶαν*“⁸⁾, apud Euripidem de morte omnibus communi dicitur: „*τί ταῦτα δεῖ | στίνοι, ἄπας δεῖ κατὰ φύσιν διεκπερῶν*“⁹⁾. Itaque dubium non est quin tragica verba hic in ridiculum detorqueantur, sed *thygo* — quae vox supra lecta¹⁰⁾ | nullus hic locus, cum praesertim ne pluralem quidem numerum vox *θύμων* admittat.

¹⁾ *Bewijs van lidmaatschap*. — ²⁾ *Een „bon“* sive „*kasaanwijzing*“. Cf. Demosth. XVIII § 210. — ³⁾ Vid. Eccl. 296. — ⁴⁾ Eq. 634 sqq.; vid. etiam ad Ran. 104 et 909. — ⁵⁾ Vesp. 327. — ⁶⁾ Hom. x 342 sqq. — ⁷⁾ Herodot. IV 152. — ⁸⁾ Aesch. Pers. 485. — ⁹⁾ Eur. fr. 757. — ¹⁰⁾ Vs. 253.

ΚΑΡΙΩΝ.

285 ἀλλ' οὐκέτ' ἂν κρύψαιμι. τὸν Πλοῦτον γάρ, ὃ ἄνδρες, ἦκει
ἔγων ὁ δεσπότης, ὃς ὑμᾶς πλουσίους ποιήσει.

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ.

ὄντως γὰρ ἔστι πλουσίους ἡμῖν ἔπασιν εἶναι;

ΚΑΡΙΩΝ.

νῆ τοὺς θεοὺς, Μίδαίς μὲν οὖν —

(secum:)

ἦν ὧτ' ὄνου λάβητε.

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ.

ὡς ἦδομαι καὶ τέρπομαι, καὶ βούλομαι χορευθεῖν
ὕφ' ἡδονῆς, εἵπερ λέγεις ὄντως σὺ ταῦτ' ἀληθῆ.

ΚΑΡΙΩΝ.

290 καὶ μὴν ἐγὼ βουλήσομαι — θρεττανελὸ — τὸν Κύκλωπα

285. ἔγων R] φέρων V. || ὑμᾶς V] ἡμᾶς R.

286. ἡμῖν ἔπασιν V] ἔπασιν ἡμῖν R. Comicae dictionis non est ἡμῖν (Soph. Phil. 8 etc.); cf. Av. 386 Lys. 124.

287. Μίδαίς Kuster] Μίδας V R. Non „ὕμᾶς ποιήσει” (vs. 285) est supplendum, sed: „ἵστιν ὑμῖν” (vs. 286). Cf. Eccl. 1020.

289. ὄντως A] om. V R, Cobet λέγεις σὺ ταῦτα <πάντ' > ἀληθῆ.

290. ἐγὼ R] ἔγωγε V, Blaydes dubitanter ἔγωγε βούλομαι (βούλομαι rec.); vid. comment.

284. Item supra Chremylus: ἀλλ' οὐ
σε κρύψω¹⁾.

287. In proverbio erat τὸ Μίδου πλου-
σιώταρον²⁾. Riddle autem Cario nomen
Midae aliorum nunc detorquens *αυρες*
asiininas commemorat, quas item Midae
tribuebant fabulae. Nostro loco prima
fit harum aurium mentio.

288. Item Trygaeus in Pace: ὡς
ἦδομαι καὶ χαιρομαι καὶ εὐφραίνομαι³⁾.

290 sq. „Saltare quoniam cupitis,”
Cario ait, „ego Cyclopem vobis prae-
ibo” — et imitari incipit carmen quod
nuper innotuerat. Neglegentior autem

est verborum structura, permixtis no-
tionibus τοῦ βούλεσθαι et τοῦ μέλλειν.
Nam accuratius loquenti aut „βούλομαι
ὕμᾶς ἔγειν” foret dicendum aut: „ὕμᾶς
ἔξω”. Quae infra redit licentia⁴⁾. Simil-
imum est quod in Ecclesiastis legi-
tur: „σὺ δ' ἐπιθυμήσεις φέρειν;” pro:
„ἐπιθυμῆεις φέρειν” aut: „ὄσεις”⁵⁾. Sed
et alia huiuscemodi apud nostrum oc-
currunt: εἰ μὴ ψεύσεται = εἰ μὴ ψευδο-
λόγος φανείτω⁶⁾, οὐ ψεύσει γέ με = οὐ
ψευδάμενός με φανεί⁷⁾, ἵσικεν οὐ ψευδαγ-
γελήσειν = οὐ ψευδάγγελος φανείσθαι⁸⁾,
πολλοὺς προλόγους ἔξω λέγειν = π. π. ἔγειν

¹⁾ Vs. 26. — ²⁾ Tyrt. Eleg. III 6 Plat. Rep. 408 ὁ Leg. 660 e Philemon. fr. 189 etc. — ³⁾ Pac. 291. — ⁴⁾ Infra vs. 319; item Soph. Oed. R. 1077 Oed. C. 1289 Eur. Med. 259, 726. — ⁵⁾ Eccl. 804. — ⁶⁾ Eccl. 568. — ⁷⁾ Nub. 261, ubi Bergkii coniecturam ψεύθει in textum recipere non debebam. — ⁸⁾ Av. 1340.

μιμούμενος, καὶ τοῖν ποδοῖν ὠδὶ παρενσαλεύων,
 ὁμᾶς ἄγειν. „ἀλλ' εἶα, τέκεια, θαμιν' ἐπαναβοῶντες“

βληχόμενοι τε προβατίων
 αἰγῶν τε κινναβρώντων μέλη,

295 ἔπεσθ' ἀπεψωλημένοι, τράγοι δ' ἀκρατιεῖσθε.

293. βληχόμενοι] -ων Bergk.

μη δειξω τάχα ¹⁾, τοῦτο οἶμαι σ' ἀπορήσειν
 = τ. ο. σ' ἀποροῦσαν φανείσθαι ²⁾, γνώσομαι ³⁾, ἐθελήσω ⁴⁾, πυνόσοι ⁵⁾, φανεί ⁶⁾. Nec non cognatum est quod in Ecclesiazusis negligentius dicitur: φήσω pro φημί vel ἀποδείξω ⁷⁾. Sic explico etiam quae apud Demosthenem leguntur: „τί δίκαιον ἔξεις λέγειν;“ ⁸⁾.

290 et 296. *Ἐραττανελοῖ*] chordae sonum imitatur vox ⁹⁾.

291. ὠδὶ παρενσαλεύων] id fere quod in Ranis dicitur: *Ἐρασιεὶ ποδὶ ἔγκρατα κροῖεν ἀκόλαστον χορδαίαν* ¹⁰⁾, vel *σαυλοῦσθαι* in Cyclope Euripidis ¹¹⁾. Adverbii demonstrativi idem est usus in versu Avium: *τύπτων γε τοῦτον ὠδὶ* ¹²⁾.

292 sqq. Ut Philocleon in exitu Vesparyum *Cyclopet Euripideum* ¹³⁾, sic *Philoxeni Cytherii Cyclopet* carmen dithyrambicum Cario nunc iocose imitatur. Unde minime efficitur comico non satis placuisse artem Philoxeni, — quod perhibet scholiasta ¹⁴⁾: „ταῦτα πάντα διασύρων τὸν Φιλόξενον εἶπεν ὡς μὴ ἀληθεύοντα“, i. e.: *utpote ab Homero deflectentem*, — sed, notissimum tunc temporis fuisse illud carmen, cuius auctor iudice nescio quo apud Antiphanem *Θεὸς ἐν ἀνθρώποισιν*

ἦν... , εἰδὼς τὴν ἀληθῶς μουσικὴν ¹⁵⁾. Polyphemus ille ingens informis invenustus Galateam — sic festive finxit Philoxenus — deperibat nympham marinam; cuius animum ut sibi conciliaret, fidibus canebat, saltabat, flores legebat, quid non faciebat, ab amore edoctus scilicet, *ὅς καὶ τοὺς ἀμοῦσους μουσικὴν διδάσκει* ¹⁶⁾. Quod carmen licet totum fere interierit, ex imitatione Theocriti ¹⁷⁾ et Ovidii ¹⁸⁾ quadamtenus etiam nunc cognoscitur. Fertur in latumis id fecisse Philoxenus ipsumque tyrannum Dionysium, in cuius aula aliquantisper vixerat, sub Cyclope risisse; sed parum haec constant et aliter ab aliis narrantur ¹⁹⁾. — Eundem poetam Aristophanes videtur spectare in exitu fabulae Ecclesiazusarum, ubi eoho quandam *τοῦ Αἰλινου* carminis Philoxeni iocularis audire sibi visus est Bergk.

292. Dictionis poeticae sunt: *τέκεια* pro *τίκη* et *θαμινά* pro *θαμιά* ²⁰⁾. Quamquam hoc etiam apud Xenophontem reperitur ²¹⁾.

294. *κινναβρώντων*] *olidorum*.

295. *τράγοι δ' ἀκρατιεῖσθε*] i. e.: *καὶ οὕτως ἀκρατιεῖσθε ὥσπερ οἱ τράγοι* ²²⁾, *ισπ-*

¹⁾ Ran. 1230; hic quoque praesens ἔχω perperam ab aliis et a me est invectum. (Errori vero debetur futurum Lys. 430 R vel Eccl. 877). — ²⁾ Eccl. 664. — ³⁾ Intra vs. 1057. — ⁴⁾ Ach. 318. — ⁵⁾ Vesp. 942. — ⁶⁾ Thesm. 233. — ⁷⁾ Eccl. 590. — ⁸⁾ Demosth. XXXVII § 52; item VIII § 31 et saepius apud oratores. — ⁹⁾ Vid. ad Ran. 1235—1295. — ¹⁰⁾ Ran. 330 sqq. — ¹¹⁾ Vid. ad Vesp. 1173. — ¹²⁾ Av. 1327. — ¹³⁾ Qua de re vid. quae disputavi Mnemos. 1888 p. 417—432 et brevius Proleg. Vesp. p. XIX sq. — ¹⁴⁾ Vid. schol. vs. 298. — ¹⁵⁾ Antiphan. fr. 209. — ¹⁶⁾ Vid. Plut. Mor. 622 schol. Theocrit. XI 1. — ¹⁷⁾ Vid. Theocrit. XI et VI cum imitatione Vergilii in Eclogis (II et) IX et Lucian. IX 1. — ¹⁸⁾ Ovid. Metam. XIII. — ¹⁹⁾ Vid. Diodor. XV 6, schol. h. l., Aelian. Var. Hist. XII 44 Athen. 6 e—7 a. — ²⁰⁾ Eq. 990 etc. — ²¹⁾ Xen. Anab. IV 1 § 16 etc. — ²²⁾ De qua verborum structura vid. ad Ran. 159.

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ.

ἡμεῖς δὲ γ' αὖ ζητήσομεν — θρεττανελὸ — τὸν Κύκλωπα
 βληγῶμενοι σὲ τουτοῦ πινῶντα καταλαβόντες,
 πήραν ἔχοντα λάχανά τ' ἄγρια δροσερά, κραιπαλῶντα
 ἡγούμενον τοῖς προβατίοις,
 300 εἰκῆ δὲ καταδαρθόντα που,
 μέγαν λαβόντες ἡμμέμον σφηκίσκον ἐκτυφλώσαι.

296. δὲ γ' αὖ V R] δὲ γ' αὖ γ^e U (i. e. δὲ γ' αὖ), Cobet δὲ γ^e.

297. βληγῶμενοι σε R] -νόν τε V, μιμούμενόν σε vVelsen. || πινῶντα Brunck] πινῶντα V R; cf. Lys. 279.

298. δροσερά, κραιπαλῶντα R²] om. R¹, δ. και κ. V.

300. καταδαρθόντα Porson] -θίντα V R.

301. ἡμμέμον A] om. V R. || σφηκίσκον] σφηκίσκον Bentley, sed vid. comment.

laculo fruimini tali quale amant hirci;
 herbas et folia vobis praebebo. Finxerat
 igitur Philoxenus Cycloperum olera agre-
 stia herbasque — λάχανα ἄγρια ¹⁾ —
 gregi afferentem. Verbum ἀκρατίσθαι
 ientare apud nostrum non redit nisi in
 deperditae alicuius fabulae versiculo:
 „τί τὸ κακόν; ἀλλ' ἢ κοκκύμηλ' ἡκρατίσω;” ²⁾
 sed saepius legitur apud recentiores ³⁾.
 Nempe ipse ἀκρατισμός est aevi recen-
 tioris. Olim τὸ ἄριστον id erat quod
 ipsum nomen cum ἦρι = πρὸ cohaerens
 significat, cibus *matutinus* ⁴⁾; sed tunc
 cum mos ferebat ut *medio die* τὸ ἄριστον
 sumeretur (*lunch*), τὸ δαΐνον autem circa
vesperam ⁵⁾, cibus quo diei initio homi-
 nes fruebantur novo nomine designari
 coeptus est. Quod nomen sene demum
 Aristophane videtur esse natum; et ipse
 mos aliquid *meri* cum pane *gustandi* —
 hoc enim significat ἀκρατίσθαι — minus
 convenit temporibus antiquioribus ⁶⁾.

296 sq. Jung.: βληγῶμενοι ζητήσομέν σε

τὸν Κύκλωπα καταλαβόντες κτῆ.; non recte
 quidam τὸν Κύκλωπα βληγῶμενοι inter-
 pretantur *canticum Philoxeni canentes*,
 ut „ὁ Κύκλωψ” h. l. sit pro nomine car-
 minis, quemadmodum dicebatur e. g.
 ἔδειν τὸν Ἄρμодиον ⁷⁾.

297. πινῶντα] *squalidum* ⁸⁾.

298. κραιπαλῶντα] *crapula correptum*,
appotum ⁹⁾.

300. εἰκῆ] *sic temere* ¹⁰⁾. Item in Nubi-
 bus: εἰκῆ κίμενος ¹¹⁾.

301. σφηκίσκον] sic in fraborum lingua
 dicebantur asses sive tigna tenuiora,
 quae tectis construendis inserviunt:
canterii ¹²⁾. In lapide saeculi IVⁱ ¹³⁾ haec
 statuuntur de tecto novi armentarii
 publico sumtu aedificandi: „καὶ ἐπιθήσει”
 (ἐπὶ τῶν κορυφαίων, quod trabum longarum
 est nomen) „σφηκίσκους πάχος δέκα
 δακτύλων, πλάτος τριῶν παλαστῶν καὶ τριῶν
 δακτύλων” ¹⁴⁾ sive fere 0.2 × 0.3 M. Voces
 „σφηκός καὶ σφηκία” hoc sensu adhibe-
 bantur secundum Photium in lexico, qui

¹⁾ Vid. vs. 298. — ²⁾ Fr. 607. — ³⁾ Vid. Aristomen. fr. 14 Canthar. 8 Antiphan. 285 (apud Athen. 11 c, d) com. fr. adesp. 698 Aristot. Hist. Anim. VI 8 etc. — ⁴⁾ *Frühstück*; Hom. Ω 124 etc. — ⁵⁾ Vid. ad Eq. 52. — ⁶⁾ Vid. ad Eq. 1187. — ⁷⁾ Ach. 980. — ⁸⁾ Cf. Lys. 279. — ⁹⁾ Vid. ad Vesp. 1255 Ran. 217. — ¹⁰⁾ Hor. Od. II 11, 19. — ¹¹⁾ Nub. 44; praeterea vid. Eq. 431 Lys. 471 Ran. 793. — ¹²⁾ Vitruv. IV 2 § 5; nos *daksparren*. — ¹³⁾ Dittenb. Syll.² 537; innotuit anno 1882. — ¹⁴⁾ L. l. vs. 53 sq.; vid. etiam vs. 71, CIA. IV 3, 225 c, [Aristot.] Rep. Ath. col. 32¹⁰.

ΚΑΡΙΩΝ.

ἔγῳ δὲ τὴν Κίρκην γε, τὴν τὰ φάρμακ' ἀνακνηῶσαν,
ἣ τοὺς ἐταίρους τοῦ . . . Φιλωνίδου ποτ' ἐν Κορίνθῳ
ἔπεισεν, ὡς ὄντας κάπρους,
305 μεμαγμένον σκῶρ ἐσθλῆιν, αὐτῇ δ' ἔματτεν αὐτοῖς,
μιμήσομαι πάντας τρόπους·
ὁμεῖς δὲ γρυλλίζοντες ὑπὸ φιληδίας
ἔπεσθε μητρὶ χοῖροι.

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ.

οὐκοῦν σὲ τὴν Κίρκην γε, τὴν τὰ φάρμακ' ἀνακνηῶσαν

302. γs V] om. R.

303. τοῦ] τοὺς Blaydes (coll. vs. 385).

307. γρυλλίζοντες V] γρυλλ. R; cf. Ach. 746 et Phrynich. Anecd. Bekk. p. 33.

laudat Pherecratem ¹⁾, non tamen ipsa huius verba afferens; quapropter dubito an σφηκίσκοι scribere et *Aristophanem* citare debuerit Photius. Etiam alius versus nostrae fabulae Pherecrati apud grammaticos tribuitur ²⁾.

302—305. *Circe* Homericā κυκλώνα vonenatam hospitibus miscens cuius aequae erat nota atque Cyclops. Sed novam nunc Circein *Corinthi* degentem Cario respicit, quae arte sua Philonidem eiusque sodales in sues luto amicas nuper mutavit. Significari puellam illam, cuius amator supra dictus est Philonides ³⁾, haud improbabilius perhibet priscus interpres in scholiis; cui opinioni ob stare non videtur ποτὶ praeterlapsi temporis indicium; nam aevum heroicum cum suae aetatis rebus Cario ridicule nunc permiscet, *Philonidem* pro *Ulixem* commemorans. De Philonide, quem τῷ ἐν Κορίνθῳ ξενικῷ ⁴⁾ hoc tempore interfuisse e nostro loco efficio, vid. supra ⁵⁾.

304. ὡς ὄντας] *tanquam*; item infra ⁶⁾.

305. In conviciis homines *impuri* dicebantur *σκατοφάγοι* ⁷⁾, quod verae est *δηνίας* ⁸⁾. Ceterum cf. Pacis fabulae initium.

307. γρυλλίζοντες] cf. Megarensis filiolas quas pro porcellis venundaturus est sic increpans: „ὅπως δὲ γρυλλίξειτε καὶ κοῖξετε” ⁹⁾.

— φιληδίας] vox, quae quinto abhinc versu redit, ducta est a verbo φιληθεῖν (φιλ-εθ), quod de *cibum appetentibus* dicitur ¹⁰⁾.

309 sqq. *Ergo nunc quoque Ulixem agens equidem* — retorquet chori dux — *Circein istam corripiam*. Quam comparationem perridicule exornat; non enim suspenderat Circein Ulixem, sed stricto gladio invadens perterruerat. Alienum autem hinc est quod interpretes ex alia Odysseae parte huc traxere, *Melanthii* supplicium ¹¹⁾, neque ad litteram accipienda sunt verba ἐκ τῶν ὄρχων κρημῶμεν, quae e genere loquendi plebeculae caro desumpta — ut infra *ἔλλουσαι τῶν*

¹⁾ Pherecrat. fr. 238. — ²⁾ Vs. 1085; vid. Proleg. p. VIII. — ³⁾ Vs. 179. — ⁴⁾ Vs. 173. — ⁵⁾ Vid. ad vs. 179. — ⁶⁾ Vs. 690. — ⁷⁾ Vid. vs. 706 et de voce *σκατῆ* ad Ran. 146. — ⁸⁾ Cf. Pac. 24 Antiphan. fr. 126 et de voce *δηνία* vid. ad Nub. 1001. — ⁹⁾ Ach. 746. — ¹⁰⁾ Vid. Pac. 1130. Nostra *trek, trek hebben*. — ¹¹⁾ Hom. χ 192 sqq., 475 sqq.

- 310 καὶ μαγγανεύουσαν μολύνουσάν τε τοὺς ἑταίρους,
λαβόντες ὑπὸ φιληδίας,
τὸν Λαρκίου μιμούμενοι ἐκ τῶν ὄρχεων κρεμῶμεν,
μινθώσομέν θ', ὥσπερ τράγου,
τὴν ῥῖνα σὺ δ' Ἀρίστυλλος ὑποχάσκων ἐρεῖς·
315 „ἔπεσθε μητρὶ χοίρου.“

ΚΑΡΙΩΝ.

ἀλλ' εἶα νῦν τῶν σκώμαμάτων ἀπαλλαγέντες ἦδη
ὁμεῖς ἐπ' ἄλλ' εἶδος τρέπεσθ',

311. λαρόντες R] ἦν λάβωμεν V, λάβωμεν A. || ὑπὸ φιληδίας] nonne e vicinia repetita?

312. τὸν Λ. μ.] hoc loco habet R, post κρεμῶμεν V. || Λαρκίου] Λαερτίου V R. || ε.] add. Cobet (cf. Sobolewski Praepos. p. 76).

313. θ' R] δ V.

314. τὴν V] om. R.

315. Loco obscaeno immorari etsi non lubet, fatendum est me hunc versum non intellegere. Unde alienus videtur is quem ex Acharnensibus novimus vocis χοίρου sensus. Estne e vicinia (vs. 308) repetitus? || χοίρου V¹ R] χοίροις V².

316. ἀλλ' A] ἄγ V, om. R; cf. Ran. 391.

ὄρχιπέδων¹⁾ — nihil nisi ipsam *suspendendi* notionem adurgent.

310. μαγγανεύουσαν] i. e. γοητεύουσαν, φαρμάκτουςαν. Non redit haec stirps (μάγος, μαγείων etc.) apud nostrum, neque apud ceteros comicos eam reperio, sed saepius occurrit apud Platonem philosophum²⁾.

312. Λαρκίου] apud tragicos pater Ulixis modo *Laërtes* dicitur, ut apud Homerum, modo *Lagertius* vel *Lartius*³⁾.

313. *Et nares tibi, ceu hirci, oblineamus fimo.* Hoc igitur faciebant interdum pastores, sive ut hircis κορυζῶσαι mederentur, quod perhibent scholia, sive ne intempestive in venerem instigarentur mares odore feminarum.

314. Ἀρίστυλλος] i. e. ὥσπερ Ἀρίστυλλος⁴⁾. Qui αἰσχροποιός erat⁵⁾, non „αἰσχρὸς ποιητής“, ut legitur in scholiis⁶⁾. Platonem philosophum — pro nefas! — significari erat Meinekii et Bergkii opinio⁷⁾.

316—321. *Missis iam iurgiis ad aliud iocorum genus vos convertite: ego — esurio enim — ventri meo consulam interim.* — Verborum vel saltationis quodnam εἶδος⁸⁾ velit Cario, otiosum est quaerere, quoniam novum illud εἶδος, quicquid fuit, statim interrumpitur adventu Chremyli. Minime autem haec verba testantur intercidisse hoc loco aliisve huius fabulae et Ecclesiazusarum locis quae comicus scripsisset cantica.

¹⁾ Vs. 955; vid. ad Eq. 355, 365, 772 Lys. 363, 1119 Eccl. 1020. — ²⁾ Plat. Gorg. 484 a Leg. 908 d, 933 a, c, item Demosth. XXV § 80. — ³⁾ Soph. Ai. 1 etc., Eur. Troad. 421. — ⁴⁾ Vid. ad Ran. 159. — ⁵⁾ Cf. Eccl. 647 sq. — ⁶⁾ Verum extat in schol. Eccl. kl.; simili vitio laborat schol. Eccl. 129. — ⁷⁾ Vid. Meinek. Fr. Com. I p. 287 sq. II p. 1162. Minime rarum est nomen Aristylli in Vi et IVi saeculorum inscriptionibus. — ⁸⁾ De hoc verbo vid. ad Ran. 382.

320 ἐγὼ δ' ἰὼν εἴσω λάθρα
 βουλήσομαι τοῦ δεσπότητος
 λαβῶν τιν' ἄρτον καὶ κρέας
 μασώμενος τὸ λοιπὸν οὕτω τῷ κόπῳ ξυνεῖναι.
 (Domum intrat; chorus saltare incipit. — Ex aedibus prodit Chremylus.)

SCENA QUINTA.

Chremylus, Chorus.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

„χαίρειν“ μὲν ὑμᾶς ἐστίν, ὧ ἄνδρες δημόται,
 ἀρχαῖον ἤδη προσαγορεύειν καὶ σαπρὸν
 „ἀσπάξομαι“ δ', ὅτι ἡ προθύμως ἤκατε
 325 καὶ ξυντεταμένως κοῦ κατεβλακευμένως.
 ὅπως δέ μοι καὶ τᾶλλα συμπαραστάται
 εἴσεσθε καὶ σωτήρης ὄντως τοῦ θεοῦ.

318. εἴσω vBamberg (coll. v. l. Eq. 1110)] ἤδη V R. Vid. vs. 768.

324. ἤκατε] ἤλαθε Kappeyne (coll. vs. 283 et 1190).

325. ξυντεταμένως (συντ.) Δ] συντεταγμένως V R. Idem vitium est in codd. Plat. Phil. 59^a, cf. Leg. 935^c alibi. || κατεβλακευμένως R] καταβεβλ. V (cf. Thesm. 131).

327. ὄντως R] ὄντες V.

319. βουλήσομαι] futuri temporis idem abusus qui supra ¹⁾).

321. μασώμενος... ξυνεῖναι] *manducando* ²⁾ opus *iuvare porro*.

— τὸ λοιπὸν οὕτω] abundant haec, ut alibi καὶ εἶτα οὕτω ³⁾).

— τῷ κόπῳ] iocose sic vocat *rem susceptam* ⁴⁾).

322 sq. *Nimis tritum et obsoletum* ⁵⁾ est illud „salvete“ quam quo gaudium meum enuntiem.

324. ἀσπάξομαι δέ] magis exquisito

salutandi verbo utitur ⁶⁾, ut infra iuvenis ⁷⁾).

325. *Summo studio et haudquaquam segniter*. *Συντεταμένως* ⁸⁾ sive *συντόως* ⁹⁾ id quod inissus est peragit qui *συντείνει ταυτόν* ¹⁰⁾ sive — ut poetae loquuntur — *συντείνει ποδὸς ὁμηῶν* ¹¹⁾. Idem valet *ἐντόως* ¹²⁾. *Rariores* sunt vox *βλάξ* et quae cum ea cognatae sunt ¹³⁾.

326 sq. ὅπως... [σεσθ] nota ellipsis ¹⁴⁾. — *συμπαραστάται*] transfertur, ut saepius ¹⁵⁾.

¹⁾ Vid. ad vs. 290 sq. — ²⁾ Vid. ad Vesp. 780. — ³⁾ Vid. ad Av. 674. — ⁴⁾ Cf. Ran. 1265, κοπιᾶν Av. 735. — ⁵⁾ Vid. ad Vesp. 1336 et 1343. — ⁶⁾ Vid. ad Nub. 1145. — ⁷⁾ Vid. vs. 1042. — ⁸⁾ Cf. Plat. Apol. 23 e Phileb. 59 a Rep. 499 a. — ⁹⁾ Plat. Conv. 203 Timoth. Pers. 181 etc. — ¹⁰⁾ Plat. Enthyd. 12 a etc. — ¹¹⁾ Eur. El. 112. — ¹²⁾ Vid. vs. 1095 et ad Ach. 666. — ¹³⁾ Vid. ad Av. 1323 et supra Proleg. p. V. — ¹⁴⁾ Vid. ad Nub. 489. — ¹⁵⁾ Vid. ad Ran. 385, item nos *bijstaan, bijstand*.

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ.

θάραρει βλέπειν γὰρ ἄντικρυς δόξεις μ' Ἄρη.
 δεινὸν γὰρ, εἰ τριωβόλου μὲν οὐνεκα
 330 ὠστιζόμεσθ' ἐκάστοι' ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ,
 αὐτὸν δὲ τὸν Πλοῦτον παρείην τῷ λαβεῖν.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

καὶ μὴν ὄρῳ καὶ Βλεψίδημον τουτονί
 προσιόντα· δῆλος δ' ἐστὶν ὅτι τοῦ πράγματος
 ἀκῆκοέν τι τῇ βαδίσει καὶ τῷ τάχει.
 (A parte dextra supervenit Blepsidemus.)

328. βλέπειν R] βλέπων V.

329. οὐνεκα A] εἴνεκα V R.

331. παρείην] παρείμεν Bergler, παρήσω Blaydes (cf. Av. 1227); sed vid. comment.

332. ὄρῳ καὶ] ὄρῳ γε Blaydes coll. Lys. 1082, sed utrobique recte habet καὶ.

328. βλέπειν... ἄντικρυς... Ἄρη] *ipsum Martem vultu prorsus referre. Frequentes sunt eiusmodi accusativi (obiecta interna) verbo βλέπειν subiuncti*¹⁾. Nec non frequens hic est adverbii ἄντικρυς usus²⁾.

— δόξεις] *putabis*³⁾.

329—331. Grammaticae loqui si voluisset coryphaeus, dixisset potius: δεινὸν γὰρ ἂν εἴη, εἰ αὐτὸν τὸν Πλοῦτον παρείην τῷ λαβεῖν, ἐπειδήπερ ἐκάστοι' ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τριωβόλου ἔνεκα ὠστιζόμεθα, *absurdum foret si ipsius divitiarum dei copiam nunc facerem cui libet, cum identidem in concione elidere nos soleamus*⁴⁾ *cives ut unum trinummum adipiscamur*⁵⁾. Nihil igitur habet pluralis ὠστιζόμεσθα singulari παρείην praemissus quod vituperetur aut suspicionem moveat, non enim solos chorentas spectat, sed cunctos cives. — Transitum ad liberio rem verborum compositionem, cui chori dux indulget, parant loci qualis est apud Xenophontem: δεινὸν γὰρ τᾶν εἴη... εἰ ἐν

θήρα μὲν πολλάνκις ἄιστοι καρτεροῦμεν ὅπως θηρίων τι ὑποχείριον ποιησόμεθα... ἔλθον δὲ ἔλον περιώμενοι θηρᾶν... οὐκ ἂν πρόποντα ἡμῖν δοκοῦμεν ποιεῖν⁶⁾, vel qualis apud nostrum in Avibus: δεινότατα... πεισόμεθα... εἰ τῶν μὲν ἄλλων ἄρξομεν, ὁμοῖς δ' οἱ θιοὶ | ἀκολαστανεῖτε⁷⁾. Ubi paratactice dicta sunt καρτεροῦμεν et ἄρξομεν pro participiis: καρτεροῦντες et ἡμῶν ἀρχόντων. Dignam quae conferatur supra vidimus structurae licentiam⁸⁾.

332. Item in Lysistrata: καὶ μὴν ὄρῳ καὶ τούσδε τοὺς αὐτόχθονας κτέ.⁹⁾.

333 sq. δῆλος δ' ἐστὶν ὅτι... ἀκῆκοίεν τι] recte dicitur et: δῆλόν ἐστι (τοῦτο) ὅτι ἡκῆκοίεν τι¹⁰⁾ et: δῆλός ἐστιν ἀκῆκοός τι, ex utroque autem genere loquendi per prolepsin commixtum est id quod invenitur h. l. et in Pace fabula: δῆλός ἐσθ' οὐτός γ' ὅτι | ἐναντιώσεται τι¹¹⁾. Aliter variata est locutio in versu Sophoclis: καὶ δῆλός ἐστιν ὡς τι δρασεῖων κακόν¹²⁾.

334. τῇ βαδίσει καὶ τῷ τάχει] *ingressu et celeritate*, i. e. *citato gressu*¹³⁾.

¹⁾ Vid. ad Ran. 562. — ²⁾ Vid. ad Eq. 128. — ³⁾ Vid. ad Vesp. 15. — ⁴⁾ Vid. ad Ach. 24 et ad Eccl. 300. — ⁵⁾ Vid. Proleg. p. XVII. — ⁶⁾ Xen. Cyrop. IV 2 § 46; cf. etiam Plat. Apol. 28 e Demosth. XX § 133. — ⁷⁾ Av. 1225 sqq. — ⁸⁾ Cf. vs. 234 sqq. — ⁹⁾ Lys. 1082. — ¹⁰⁾ Cf. Thesm. 1013 sq. — ¹¹⁾ Pac. 1048 sq. — ¹²⁾ Soph. Ai. 326. — ¹³⁾ Vid. ad Av. 1182.

SCENA SEXTA.

Chremylus, Blepsidemus.

ΒΛΕΨΙΔΗΜΟΣ.

- 335 τί ἂν οὖν τὸ πρᾶγμ' εἶη; πόθεν καὶ τίνι τρόπον
Χρεμύλος πεπλούτηκ' ἑξαπίνης; οὐ πείθομαι.
καίτοι λόγος γ' ἦν, νῆ τὸν Ἡρακλέα, πολὺς
ἐν τοῖσι κουρείοισι τῶν καθημένων,
ὡς ἑξαπίνης ἀνὴρ γεγένηται πλούσιος.
- 340 ἔστιν δέ μοι τοῦτ' αὐτὸ θαυμάσιον, ὅπως
χρηστὸν τι πράττων τοὺς φίλους μεταπέμπεται.
οὐκουν ἐπιχώριον γε πρᾶγμ' ἐργάζεται.

335. εἶη;] εἶη καὶ V R (cf. Eq. 1924). Meineke τί τὸ πρᾶγμ' ἂν εἶη καὶ πόθεν;
(cf. vs. 264). At molestum sic est alterum καί.

338. ἐν Porson] ἐπι R, ἐπι V; cf. Av. 1441. Non minus ioculare vitium est Xen.
Anab. I 4 § 4: ἐπι δὲ τοῖς ταίχεσιν ἀμφοτέροις ἐπίστασαν πύλαι, ubi verum restituit
Hartman: πύργοι.

340. θαυμάσιον V] θαυμαστόν R (ut Thesm. 520), Porson θαυμαστόν αὐτὸ τοῦθ',
ὅπως, Meineke dubitanter θαυμαστόν τι, πῶς. Redit θαυμάσιος mirabilis Thesm. 468
(Nub. 1240).

342. γε V] γε τι R, τι A, τὸ U.

338. ἐν τοῖσι κουρείοισι τῶν καθημένων] loci indicium participio et alibi prae-mittitur¹⁾. Per tonstrinas novae rei fama inter garrulos ardeliones statim percerebruit²⁾.

340. ἔστιν... μοι τοῦτο... θαυμάσιον, ὅπως] idem quod θαυμάζω ὅπως. Sic in Pace Trygaei filiola: ἄπιστον εἶπας μῦθον (i. e. ἄπιστον λόγους λόγον)... ὅπως κάκοσμον ζῆσον ἦλθον εἰς θεοῦς³⁾. Vid. etiam quod supra dixit Plutus: δίδοικα ὅπως⁴⁾. Miratur autem Blepsidemus virum non in re advera, sed in prospera arcessentem necessarios; id scilicet minime est τοῦ ἐπιχωρίου τρόπου⁵⁾.

341. χρηστὸν τι πράττων] εὖ πράττειν

dicitur qui prospera in universum utitur fortuna, χρηστὸν vel ἀγαθόν τι πράττειν⁶⁾ is cui certa aliqua res bene cedit. A quo genere loquendi discrepat finis inscriptionis Megaricae saeculi IVⁱ exe-untis: ὅπως εἰδῶντι πάντες ὅτι ὁ δᾶμος ὁ Μεγαρέων τιμῆ τοὺς ἀγαθόν τι πράσσοντας ἢ λόγῳ ἢ ἔργῳ ὑπὲρ τᾶς πόλιος ἢ ὑπὲρ τῶν κωμῶν⁷⁾, ubi solitam studentium vim verbum πράσσειν obtinet, ut in verbis Thucydidis de proditoribus Plataeensibus: Ἐπράξαν δὲ ταῦτα κτέ.⁸⁾

342. οὐκουν... γε] saepius apud nostrum hae particulae iunguntur⁹⁾; item apud Euripidem: οὐκουν ἐν Ἄργει <γ'> οὐδ' ἐπ' Εὐρώτα ῥοαίς¹⁰⁾.

¹⁾ Vid. ad Av. 1418. — ²⁾ Vid. ad Av. 1441. — ³⁾ Pac. 131 sq. — ⁴⁾ Vs. 199—201. — ⁵⁾ Vid. ad Av. 134. — ⁶⁾ Vid. Pac. 215. — ⁷⁾ Dial. Collitz. 3010; indicavit mihi amicus collega Hartman. — ⁸⁾ Thucyd. II 2 § 3, et sic passim. — ⁹⁾ Vid. Eq. 465 Vesp. 823 Eccl. 350, 926 Plut. 889. — ¹⁰⁾ Eur. Hel. 124, vid. etiam Heracl. 191 Herc. 1251.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

ἀλλ' οὐδὲν ἀποκρούψας ἐρῶ. νῆ τοὺς θεοὺς,
ὃ Βλεψίδημ', ἄμεινον ἢ χθὲς πράττομεν.
345 ὥστε μετέχειν ἕξεστιν' εἰ γὰρ τῶν φίλων.

ΒΛΕΨΙΔΗΜΟΣ.

γέγονας δ' ἀληθῶς, ὡς λέγουσι, πλούσιος;

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

ἔσομαι μὲν οὖν αὐτίκα μάλ', ἣν θεὸς θέλη.
ἔνι γὰρ τις, ἔνι κίνδυνος ἐν τῷ πράγματι.

ΒΛΕΨΙΔΗΜΟΣ.

ποῖός τις;

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

οἶος...

ΒΛΕΨΙΔΗΜΟΣ.

λέγ' ἀνύσας ὃ τι φῆς ποτε.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

350 ἦν μὲν κατορθώσωμεν, εὖ πράττειν ἀεί,

348. νῆ V R] μὰ A (non male, si sententia in versus fine incidatur; cf. e. g. Theom. 383).

347. μάλ' R] μάλλον V.

348. ἔνι... ἔνι] ἔνι... ἔτι vBamberg; equidem longe praefero iteratum ἔνι. || τις R] om. V.

349. οἶος...] orationem interrumpi recte statuit Girardus. Vid. comment.

350. μὲν R] μὲν γὰρ V.

348. Item Eteocles Euripideus: ἐγὼ γὰρ οὐδὲν, μητερ, ἀποκρούψας ἐρῶ¹⁾.

347. ἦν θεὸς θέλη] verba concepta²⁾.

348. ἔνι... ἔνι] saepius repetitur ἔνι in Lysistrata³⁾; cf. supra iteratum οἶμαι⁴⁾.

349. οἶος...] i. e. τοιοῦτος οἶος... sive: τοιοῦτος ὥστε...⁵⁾, ut in versu Vesperum: ὁ δ' ἕτερος (κύων) οἶός ἐστιν οἰκουρεῖν μόνον⁶⁾. Dubitanter loquentem interrumpit Blepsidemus morae impatiens; dein Ohremy-

lus addit infinitivos qui expectabantur.

— λέγ' ἀνύσας ὃ τι φῆς ποτε] *eloquere tandem aliquando*⁷⁾ id quod dicis vel: *dic tandem quid velis*⁸⁾.

350 sq. ἦν μὲν κατορθώσωμεν, ... ἦν δὲ σφαλῶμεν] etiam in Banis sic sibi opponuntur κατορθῶσαι et σφαλῆναι⁹⁾. Praeterea cf. verba Lysistratae: ἔστ' ἐν ἡμῖν τῆς πόλεως τὰ πράγματα, | ἢ μηκέτ' εἶναι κτλ.¹⁰⁾.

¹⁾ Eur. Phoen. 503. Vid. etiam supra vs. 26. — ²⁾ Vid. ad Ran. 533. —

³⁾ Lys. 544 sqq.; vid. etiam ad Nub. 414. — ⁴⁾ Vs. 114. — ⁵⁾ Sic recte interpretatus est Bothe. — ⁶⁾ Vesp. 970, ubi vid. — ⁷⁾ Vid. ad Vesp. 30 et ad Ran. 606. — ⁸⁾ Vid. ad Av. 1382. — ⁹⁾ Ran. 735 sq. — ¹⁰⁾ Lys. 32 sq.

ἦν δὲ σφαλιῶμεν, ἐπιτετριῶθαι τὸ παράπαν.

ΒΛΕΨΙΔΗΜΟΣ.

τοῦτι πονηρὸν φαίνεται τὸ φορτίον,
καὶ μ' οὐκ ἀρέσκει. τό τε γὰρ ἐξαίφνης ἄγαν
οὕτως ὑπερπλουτεῖν, τό τ' αὖ δεδοικέναι,
πρὸς ἀνδρὸς οὐδὲν ὕμεις ἐστ' εἰργασμένου.

355

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

πῶς οὐδὲν ὕμεις;

ΒΛΕΨΙΔΗΜΟΣ.

εἴ τι κεκλοφῶς νῆ Δία
ἐκείθεν ἦκεις, ἀργύριον ἢ χρυσίον,
παρὰ τοῦ θεοῦ, καὶ ἔπειτ' ἕως σοι μεταμέλει.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

"Ἀπολλὼν ἀποτρόπαιε, μὰ Δί' ἐγὼ μὲν οὐ!

352. φορτίον] φορτίον eleganter CFHermann, sed cf. κόπος item iocose usurpatum supra vs. 321.

354. τό τ' V] τότε δ' R, quod dittographiae debetur (ΤΟΤΕΛΥ—ΤΟΤΕΛΥ).

355. εἰργασμένου A] -νον VR.

356. πῶς R] πῶς οὖν V.

358. τοῦ] εἴς Bentley (coll. vs. 1193); sed ἐκείθεν quod antecedit nisi de Delphico Chremyli itinere intellegi nequit (vid. comment.).

352. φορτίον] dicendum erat πρῶγμα, sed iocose nunc usurpat vocem e mercatorum lingua desumptam, mercem. Sic apud Plautum dicitur: *aetas mala merx est tergo* sive graece: γῆρας πονηρὸν ἴσσι νότω φορτίον¹⁾.

353. μ' οὐκ ἀρέσκει] non me sed moi videtur intellegendum²⁾.

354. ὑπερπλουτεῖν] et nominibus praepositio ἐπίρ praemittitur ad significandum τὸ ὑπερβάλλον³⁾, e. g. ἐπίρμειγας, ἐπίρσοφος, ἐπίρφιλος, ἐπίρσιβ, ἐπίρπλουτος, πρᾶξινης⁴⁾, et verbis, quale est h. l. ὑπερπλουτεῖν, infra ὑπερφιλίην⁵⁾, alibi apud

nostrum ὑπερχολῶν⁶⁾, ὑπερμαίνεσθαι⁷⁾, ὑπερπαίνεσθαι⁸⁾, ὑπερπυπάζειν⁹⁾.

355. πρὸς ἀνδρὸς] *convenit viro*...¹⁰⁾.

— οὐδὲν ὕμεις] *peissima quaevis*¹¹⁾.

357 sq. ἐκείθεν... παρὰ τοῦ θεοῦ] *Delphis e fano Apollinis*. — Cum amicis Chremylum consilium oraculi adeundi communicasse priusquam illuc iter suscepit, facile nobis fingimus. Quamquam non anxie talia rimanda; nam satis est ipsos spectatores inde reducem eum scire¹²⁾.

359. "Ἀπολλὼν ἀποτρόπαιε] *di meliora! Talem luem avertat Apollo averruncus!*¹³⁾.

¹⁾ Plaut. Menaechm. V 2, 6; contulit et graece vertit vHerwerden. — ²⁾ Vid. ad Ran. 103. — ³⁾ Cf. περι- Ach. 350. — ⁴⁾ Aesch. Prom. 466. — ⁵⁾ Vs. 1072. — ⁶⁾ Lys. 693. — ⁷⁾ Ran. 776. — ⁸⁾ Eq. 680 Eccl. 186. — ⁹⁾ Eq. 680. — ¹⁰⁾ Vid. ad Eq. 191 sq. — ¹¹⁾ Vid. ad Ach. 956. — ¹²⁾ Vid. ad vs. 44. — ¹³⁾ Cf. Eq. 1307.

ΒΛΕΨΙΑΗΜΟΣ.

360 παῦσαι φλυαῶν, ὦ ἀγάθ'· οἶδα γὰρ σαφῶς.

ΧΡΕΜΤΛΟΣ.

σὺ μὴδὲν εἰς ἔμ' ὑπονόει τοιοῦτον!

ΒΛΕΨΙΑΗΜΟΣ.

(secum:)

φεῦ,

ὡς οὐδὲν ἀτεχνῶς ὑγιές ἐστιν οὐδενός,
ἀλλ' εἰς τοῦ κέρδους ἔπαντες ἤττονες!

ΧΡΕΜΤΛΟΣ.

οὐ τοι, μὰ τὴν Δῆμητρ', ὑγιάειν μοι δοκεῖς.

ΒΛΕΨΙΑΗΜΟΣ.

(ut supra:)

365 ὡς πολὺ μεθέστηχ' ὧν πρότερον εἶχεν τρόπων!

ΧΡΕΜΤΛΟΣ.

μελαγχολῆς, ὦ ἄνθρωπε, νῆ τὸν οὐρανόν.

361. τοιοῦτον! Porson] τοιοῦτον R¹ A, τοιοῦτο V R², vocula φεῦ (φεῦ ὡς V) in versus exitu collocata. Cf. Ran. 141.

364. Δῆμητρ' R] δῆμητραν V.

365. εἶχεν V] εἶχες R.

366. ὦ R] om. V.

361 sq. μὴ... ὑπονόει] *in mentem inducere tibi noli*. Desine e verbis meis efficere quae neque dixerim equidem neque dicere voluerim¹).

362. Verum misanthropum fieri se sentit Blepsidemus. Nempe — ut ait Socrates — vir saepius propter fidem deceptus tandem μισάνθρωπος γενόμενος ἡγείται οὐδενός οὐδὲν ὑγιές εἶναι τὸ παρᾶ-παν²). Verborum structura eadem infra utitur sycophanta: μὰ Δι' οὐ μὲν οὖν

ἔσθ' ὑγιές ὁμῶν οὐδὲ ἔν³), nec non con-ferri potest versiculus Euripidis: οὐκ ἦν ἄρ' οὐδὲν ὑγιές ἐμπύρου φλογός⁴).

363. τοῦ κέρδους... ἤττονες] *lucri appetentes, avaritiae obnoxii*⁵).

364. Item Strepsiadēs Amyniae: οὐκ ἔσθ' ἔπως σὺ γ' ὑγιάεις⁶). Versus initium οὔτοι — Δῆμητρα etiam alibi occurrit⁷).

365. μεθέστηχε — τρόπων] *mores mutavit*⁸).

366. μελαγχολῆς] *insaniis*⁹).

¹) Verbum redit Eq. 652 Lys. 38, 1234. — ²) Plat. Phaedon. 89 e; item 90 c Cratyl. 440 c. Vid. de *Timone* Av. 1549. — ³) Vs. 870. — ⁴) Eur. Hel. 746. Vid. etiam ad Ach. 956. — ⁵) Vid. ad Nub. 1081. — ⁶) Nub. 1275. — ⁷) Vid. Ran. 42. — ⁸) Vid. ad Eq. 898. — ⁹) Vid. ad Nub. 833.

ΒΛΕΨΙΔΗΜΟΣ.

(ut supra:)

ἀλλ' οὐδὲ τὸ βλέμμ' αὐτὸ κατὰ χώραν μένει,
ἀλλ' ἔστ' ἐπίδηλον ὥς τι πεπανουρηγkότος.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

σὺ μὲν οἶδ' ὃ κρῶξεις· ὡς ξμοῦ τι κεκλοφότος,
ζητεῖς μεταλαβεῖν.

370

ΒΛΕΨΙΔΗΜΟΣ.

μεταλαβεῖν ζητῶ; τίνος;

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

τὸ δ' ἐστὶν οὐ τοιοῦτον, ἀλλ' ἐτέρως ἔχον.

ΒΛΕΨΙΔΗΜΟΣ.

μῶν οὐ κέκλοφας, ἀλλ' ἤσπακας;

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

κακοδαιμονῆς.

367. μένει l. a. in V] ἔχει A, ἔχεις V R. Cf. Eq. 1354.

368. *ἔστ' ἐπίδηλον ὥς τι] ἔστιν ἐπίδηλόν τι V R. De verbi ἐστί elisione neglecta vid. ad Nub. 214. || πεπανουρηγkότος Valekenae] -κότι V R; in R superscriptum est: ἀντὶ τοῦ πεπανουρηγkότος. Bergk ἔστιν ἰ. τι πεπανούρηγk' ἔστι, sed τι non potuit sic collocari, melius igitur (numeris tamen parum gratis) Meineke ἔστιν ἰ. ἔστι πεπανούρηγkῆ τι.

369. σὺ] σε Elmsley.

371. τὸ δ'] τὸδ' V R.

367. τὸ βλέμμα] *vultus* ¹⁾).— κατὰ χώραν μένει] *immothus manet* ²⁾).369. δ] relativi non rarus hic usus ³⁾).

— κρῶξεις] irascens tandem Chremylus *crocitandi* verbo ⁴⁾ utitur, parum male ominatam dicens sodalem molestum. Sic in Lysistrata probulus: τοῦτο μὲν ὃ γραῦ σαντῆ ἔκρωξας ⁵⁾. Simili metaphora βαῦζειν, quod proprie est canicularum vagientium ⁶⁾, dicuntur homi-

nes eiulantes vel commotiore loquendi genere utentes ⁷⁾).

371. ἔστιν... ἐτέρως ἔχον] in huiusmodi locutionibus non insolitum est ἔστιν ἔχον = ἔχει ⁸⁾).

372. *Numne propalam, non clam rapuisti?* — Saepius iunguntur κλέπτεις et, quod maiorem indicat audaciam, ἔρπαιξ ⁹⁾).

— κακοδαιμονῆς] gravius hoc est quam χολᾶν vel μελαγχολᾶν, non enim corpus

¹⁾ Vid. ad Nub. 1176. — ²⁾ Cf. Eq. 1354 Ran. 793. — ³⁾ Vid. vs. 59 et ad Ach. 118. — ⁴⁾ Vid. Av. 24. — ⁵⁾ Lys. 506. — ⁶⁾ Theocrit. VI 10. — ⁷⁾ Vid. Thesm. 178. — ⁸⁾ Vid. ad Ran. 1161. — ⁹⁾ Vid. Xen. Anab. IV 6 § 11 Cyr. I 6 § 27 Mem. IV 2 § 15 etc.; cf. etiam Plaut. Epid. I 1, 10.

ΒΛΕΨΙΑΗΜΟΣ.

ἀλλ' οὐδὲ μὴν ἀπεστέρημάς γ' οὐδένα;

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

οὐ δῆτ' ἔγωγ'.

ΒΛΕΨΙΑΗΜΟΣ.

375 ὦ Ἡράκλεις! φέρε, ποῖ τις ἂν
τράποιτο; τάληθῆς γὰρ οὐκ ἐθέλει φράσαι.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

κατηγορεῖς γὰρ πρὶν μαθεῖν τὸ πρᾶγμα μου.

ΒΛΕΨΙΑΗΜΟΣ.

ὦ τᾶν, ἐγὼ σοι τοῦτ' ἀπὸ σμικροῦ πάνυ ·
ἐθέλω διαπραῖξαι, πρὶν πυθῆσθαι τὴν πόλιν,
τὸ στόμ' ἐπιβύσας κέρμασιν τῶν ἡτόρων.

373. μὴν R] μὴν γ' V.

374. ἂν Kuster] οὖν V R; cf. Ran. 296 et infra vs. 438.

375. ἐθέλει reco.] -λεις V R. Cf. vs. 932.

377. τοῦτ' R] ταῦτ' V.

378. διαπραῖξαι R] διαπραῖσασθαι V.

sed ipse animus aegrotat eius quem κακὸς δαίμων agit¹⁾. Eadem infra obtinet gradatio: *μανία καὶ ἔτι μᾶλλον κακοδαίμονία*²⁾. Notus est -ᾶν terminus verborum morbum indicantium³⁾.

374 sq. ποῖ τις ἂν τράποιτο!] i. e. ποῖ δῆτ' ἂν τραποίμην! ut est in Ranis⁴⁾. Merae impudentiae Blepsidemo videntur sodalis obnixè pernegantis verba et clamores. Noto usu pronomine *τις* designatur persona loquentis⁵⁾.

376. μου] *a me*, ut in Euripidis versu: *τί δῆτα βούλει δεύτερον μαθεῖν ἔμοῦ;*⁶⁾. Cf. genitivus verbis *sumendi* et *rapiendi* additus⁷⁾.

377. ἀπὸ σμικροῦ πάνυ] *sumtu perexiguo*⁸⁾.

378. διαπραῖξαι] *ad bonum eventum perducere*⁹⁾.

379. *Nummis*¹⁰⁾ *se buccam oratorum publicorum orpleturum* ait Blepsidemus. Item in Pace *οἱ ξίνοι* — Mercurius ait — *χρυσίῳ ἑρῶνουν τὸ στόμα demagogorum*¹¹⁾. Quod genus loquendi inter nos quoque usitatum est¹²⁾, sed vitae Atheniensium praesertim erat accommodatissimum, ubi *οἱ ἀγοράζοντες* solebant nummos in ore asservare¹³⁾. Revera *χρυσίῳ τὸ στόμα βαρυσμόνος* Alceon ille e Croesi gaza prodiit¹⁴⁾. Locutione *τὸ στόμα ἐπιβύσαι*

¹⁾ Redit verbum Xen. Mem. II 1 § 5 etc.; nos: *je bent bezeten!* — ²⁾ Vid. vs. 501. — ³⁾ Vid. ad Eq. 61 Nub. 183. — ⁴⁾ Ran. 296; cf. infra vs. 438 et Theem. 603. — ⁵⁾ Vid. vs. 252. — ⁶⁾ Enr. Hec. 991. — ⁷⁾ Vid. ad Eq. 436. — ⁸⁾ Vid. ad Eq. 538. — ⁹⁾ Vid. ad Eq. 93. — ¹⁰⁾ Vid. ad Av. 1108. — ¹¹⁾ Pac. 645; vid. etiam Eq. 439. — ¹²⁾ *Iemand den mond stoppen.* — ¹³⁾ Vid. ad Vesp. 609. — ¹⁴⁾ Herodot. VI 125.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

- 380 και μὴν φίλως γ' ἂν μοι δοκεῖς, νῆ τοὺς θεοὺς,
τρεῖς μνᾶς ἀναλώσας λογιῶσθαι δώδεκα.

ΒΛΕΨΙΔΗΜΟΣ.

- ὄρῳ τιν' ἐπὶ τοῦ βήματος καθεδούμενον
ἰκετηρίαν ἔχοντα μετὰ τῶν παιδίων
καὶ τῆς γυναικός, κοῦ διοίσοντ' ἄντικρυς
385 τῶν Ἑρακλειδῶν οὐδ' ὀτιοῦν τῶν Παμφίλου.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

- 386 οὐκ, ὦ κακόδαιμον, ἀλλὰ τοὺς χρηστοὺς ἔγωγ'

387 ἔγωγε καὶ τοὺς δικαίους καὶ τοὺς σώφρονας;

380. φίλως R] -λος V.

384. κοῦ R] οὐ V.

386. *ἔγωγ'] μόνους V R; vid. vs. sq.

387. Del. Willems, e glossematis „τοὺς δικαίους” et „τοὺς σώφρονας” voci „τοὺς χρηστοὺς” adscriptis natum optimo iure statuens. Vid. ad Av. 16. || δικαίους R] δεξιῶς V. || τοὺς σώφρονας V] σώφρονας R.

usus est etiam Cratinus¹⁾, cf. autem verbum cognatum ἰπιστομίζειν (os ocludere), quod in Equitibus legitur²⁾.

380 sq. Quae sit amici illa benevolentia probe intellegens Chremylus libenter ait imitarere fraudulentum dispensatorem, qui ἀλφίτων πριάμενος τρεῖς χοίνικας | κοτύλης δεούσας ἕκοσ' ἀπολογίζεται³⁾. Verborum eadem structura usus Creon Sophocleus ad Oedipum σκέψαι δὲ — ait — τοῦτο πρῶτον, εἴ τιν' ἂν δοκεῖς | ἄρχειν ἐλέσθαι ἔξ ἡν φόβοισι μᾶλλον ἢ | ἄτρεστον εἶδοντα⁴⁾.

382. ὄρῳ τινὰ . . . καθεδούμενον] sic Lamachus Dicaeopolidi minatus: ἐν τῷ χαλκίῳ | ἰνορῶ γίγοντα δουλίας φουξοῦμενον⁵⁾. Et pronomini τινός⁶⁾ et temporis futuri⁷⁾ frequens in minis est usus.

383. ἰκετηρίαν ἔχοντα] manu tenentem supplicem olivam, κλάδον ἐξισταμμένον⁸⁾, στέμματ' ἔχοντ' ἐν χειράσιν⁹⁾.

— μετὰ τῶν παιδίων κτθ.] rei prolem in suggesto eiulantem praebet Vesparum locus notissimas¹⁰⁾.

385. Pictam tabulam, quae tunc temporis clara erat, significat comicus¹¹⁾. Pamphilus igitur Apellis magister¹²⁾ pinxerat Herculis liberos — fortasse coniunctim cum Alcмене et Iolao — supplicum habitu arae Athenis assidentibus utque ab Eurystheo se defenderent cives implorantes. Alius est Pamphilus cuius supra iniecta est mentio¹³⁾.

386. ἔγωγ'] eliditur nunc γε in trimetri exitu, ut alibi δέ et τε¹⁴⁾.

¹⁾ Cratin. fr. 186⁴⁾. — ²⁾ Eq. 845; nos *den mond snoeren* (minus accurate verti Eq. 1.1.). — ³⁾ Ar. fr. 465. — ⁴⁾ Soph. Oed. R. 584 sqq. — ⁵⁾ Ach. 1129. — ⁶⁾ Vid. ad Nub. 1491 Ran. 552. — ⁷⁾ Vid. ad vs. 608. — ⁸⁾ Soph. Oed. R. 3. — ⁹⁾ Hom. A 14; cf. Aesch. Eum. 43 Andocid. I § 110—121 Plut. Thea. 18. — ¹⁰⁾ Vesp. 976 sqq.; cf. ibid. vs. 568. — ¹¹⁾ Similes sunt loci Ach. 992 Lys. 678 (Ecol. 80 sq.?). — ¹²⁾ Plin. H. Nat. XXXV 36 § 7 sq. — ¹³⁾ Vs. 174. — ¹⁴⁾ Vid. ad Ran. 298 et infra ad vs. 752.

388 ἀπαρτί πλουτῆσαι ποιήσω.

ΒΛΕΨΙΔΗΜΟΣ.

τί σὺ λέγεις;

οὕτω πάννυ πολλὰ κέκλοφας;

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

οἷμοι τῶν κακῶν!

390 ἀπολεῖς.

ΒΛΕΨΙΔΗΜΟΣ.

σὺ μὲν οὖν σεαυτόν, ὥς γ' ἐμοὶ δοκεῖς.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

οὐ δῆτ' ἐπεὶ τὸν Πλοῦτον, ὃ μοχθηρὸν ἐστί,
ἔχω.

ΒΛΕΨΙΔΗΜΟΣ.

σὺ πλοῦτον; ποῖον;

389. πάννυ R] om. V.

391. ἐπει A] ἐπειδὴ VR, idque (aut ἐπει τοι) scribendum esse deleto τὸν arbitratu Blaydes. Cf. Ran. 1230.

388. ἀπαρτί πλουτῆσαι ποιήσω] *plane divites reddam*. Adverbium ἀπαρτί apud nostrum non redit. Cognata est particula temporalis ἄρτι modo¹⁾, sed minime cum ea est confundendum, nam *temporis* non inest notio. Propriam vim τὸ ἀπηρισμῆως sive *accurate*²⁾, ἀκριβῶς, apud Herodotum obtinet: στάδιοι ἀπαρτί χεῖλοι³⁾ et: ἡμίραι ἀπαρτί ἐνεήκοντα⁴⁾. Hinc in universum urgendae verborum nominumque notioni inserviens *plane, pro-*
*sus*⁵⁾ significat; sic dicitur h. l. ἀπαρτί πλουτῆσαι, alibi ἀπαρτί προσλαβεῖν, ἀπαρτί εἰκός ἐστι, ἀπαρτί φρόνιμος, ἀπαρτί ἄλλοτρια⁶⁾. Quod vero in docta annotatione grammatici, qui haec omnia olim collegit⁷⁾, additum legitur: „παρὰ δὲ τοῖς

καμικοῖς τὸ ἐκ τοῦ ἐναντίου”, id egregie est absurdum⁸⁾ ipsisque qui illic citantur comicorum locis manifeste refutatur. Itaque patet non eidem viro et has nugae deberi et priscae eruditionis illas copias, sed peperit illud „ἐκ τοῦ ἐναντίου” socordia exscribentium; glossema est, sed... stulti hominis glossema. Priscus grammaticus dederat: „παρὰ δὲ τοῖς καμικοῖς τὸ ἄντικρυς”, idque rectissime, nam multis locis ἄντικρυς non „ἐκ τοῦ ἐναντίου” ex adverso valet, sed *plane, ἀπαρτί*⁹⁾.

389. οἷμοι τῶν κακῶν!] irati haec vox¹⁰⁾.

390. ἀπολεῖς] mente supplendum με¹¹⁾.

392. ποῖον;] vocem τὸν πλοῦτον Blepsidemus intellexit *divitias*, quapropter

1) Nos: *juist, pas*. — 2) Nos: *juist, precies*. — 3) Herodot. II 158 a grammaticis citatus; ubi in hodiernis tamen codd. ἀπαρτί non comparet. — 4) Ibid. V 53. — 5) Nos: *heelmaal*. — 6) Vid. Pherecrat. fr. 71, 93 Teleclid. 37 Plat. 58. — 7) Bekk. Anecd. p. 418. — 8) Lobeckio (ad Phrynich. p. 20 sq.) impositus. — 9) E. g. supra vs. 328 Lys. 1069 Eccl. 339 vel Thucyd. VI 10 § 3. — 10) Cf. vs. 169 et de genitivo vid. ad Vesp. 161. — 11) Vid. ad Ach. 470.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

αὐτὸν τὸν θεόν.

ΒΛΕΨΙΔΗΜΟΣ.

καὶ ποῦ ἐστίν;

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

ἔνδον.

ΒΛΕΨΙΔΗΜΟΣ.

ποῦ;

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

παρ' ἐμοί.

ΒΛΕΨΙΔΗΜΟΣ.

παρὰ σοί;

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

πάνυ.

ΒΛΕΨΙΔΗΜΟΣ.

οὐκ εἰς κόρακας; Πλοῦτος παρὰ σοί;

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

νῆ τοὺς θεούς.

ΒΛΕΨΙΔΗΜΟΣ.

395 λέγεις ἀληθῆ;

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

φημί.

ΒΛΕΨΙΔΗΜΟΣ.

πρὸς τῆς Ἑστίας;

articulum miratus rogat *quasnam* divitias sodalis dicat. Alieni igitur hinc sunt loci ubi ποῖος irridentis est, ut in Socratis verbis: ποῖος Ζεύς¹⁾.

398. Similis in Avibus est versus:

καὶ ἰσὶν ἤδη ποῦ; παρ' ἡμῖν; — εἰ παρ' ὑμῖν γ' εἴμ' ἐγώ²⁾. Ibi quoque καὶ mirationem indicat particula³⁾.

394. οὐκ εἰς κόρακας;] *quis in malam rem?*⁴⁾.

1) Nub. 367. — 2) Av. 326. — 3) Vid. ad Nub. 210. — 4) Vid. ad Ran. 607.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

νή τὸν Ποσειδῶν.

ΒΛΕΨΙΔΗΜΟΣ.

τὸν θαλάττιον λέγεις;

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

εἰ δ' ἔστιν ἕτερός τις Ποσειδῶν, τὸν ἕτερον.

ΒΛΕΨΙΔΗΜΟΣ.

ἔτ' οὐ διαπέμπεις καὶ πρὸς ἡμᾶς τοὺς φίλους;

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

οὐκ ἔστι πῶ τὰ πράγματ' ἐν τούτῳ.

ΒΛΕΨΙΔΗΜΟΣ.

τί φῆς;

400

οὐ τῷ μεταδοῦναι;

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

μὰ Δία· δεῖ γὰρ πρῶτα —

ΒΛΕΨΙΔΗΜΟΣ.

τί;

396. θαλάττιον] βροχίτιον (?) l. a. in V.

397. ἕτερον A] ἕτερον λέγω VR.

400. οὐ τῷ μεταδοῦναι;] οὐ τῷ μ. Bentley, οὐπω μ. amicus Bothii; ἐν τῷ μ. sine signo interrogandi vBamberg, Chremylo haec tribuens, item, sed servato interrogationis signo, Kappeyne. Vid. comment.

396. Ne nunc quidem auribus suis satis credens Blepsidemus rogat eumne quem ceteri mortales Neptunum dicat Chremylus. Nihil amplius ¹⁾. Sed in loco minime obscuro interpretando et alii a vero aberrarunt et Müller Strübing, qui mendacium hominum patronum fuisse Neptunum τὸν θαλάττιον hinc potissimum efficiebat ²⁾. Simillimus in Lysistrata est iocus, ubi ad Atheniensem rogantem „τί οὐ καλοῦμεν δῆτα τὴν Λυσιστράτην” legatus Lacedaemoniorum morae impa-

tiens „ναὶ τὴν σιῶ καὶ λῆτε τὸν Λυσιστράτην” ³⁾.

399. Cf. Paphlagonis in Equitibus verba: οὐκ, ὦ ἀγαθοί, ταῦτ' ἐστὶ πῶ καὶ αὐτῆ ⁴⁾.

400. οὐ τῷ μεταδοῦναι;] id quod summum est voce querula repetit Blepsidemus, neglecta structura verborum; nam plenae orationis haec fuissent: „οὐπω ἐστὶν (vel εἶναι φῆς) ἐν τῷ μεταδοῦναι;” Sic apud Sophoclem ministro anxie clamanti „οἴμοι, πρὸς ἀντὶ γ' εἰμί τῷ δεινῷ λέγειν!” rex trepidans et exa-

¹⁾ Recte sic Dindorf. — ²⁾ Vid. Fleck. Jahrb. 1878; quem bene refutavit P. de Koning Quaest. Att. p. 46 sqq. — ³⁾ Lys. 1103—1105. — ⁴⁾ Eq. 848.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

βλέψαι ποιῆσαι —

ΒΛΕΨΙΑΗΜΟΣ.

νῶ; τίνα βλέψαι; φράσον.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

τὸν Πλοῦτον, ὥσπερ πρότερον, ἐνὶ γέ τῳ τρόπῳ.

ΒΛΕΨΙΑΗΜΟΣ.

τυφλὸς γὰρ ὄντως ἐστί;

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

νῆ τὸν οὐρανόν.

ΒΛΕΨΙΑΗΜΟΣ.

οὐκ ἐτός ἄρ' ὡς ἔμ' ἦλθεν οὐδεπώποτε.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

405 ἀλλ', ἦν θεοὶ θέλωσι, νῦν ἀφίξεται.

ΒΛΕΨΙΑΗΜΟΣ.

οὐκουν λατρὸν εἰσαγαγεῖν ἐχρῆν τινα;

401. ποιῆσαι R] ποιῶω V. || νῶ;] νῶν V R, Chremylo continuantes (sine signo interrogandi); Blespidemo dedit CFHermann. Cf. Av. 467.

404. ἄρ' R] γὰρ V.

406. εἰσαγαγεῖν R] εἰσάγειν V (ut vs. 624 sq.); cf. v. l. Nub. 1212 Eq. 282 et vid. Av. 1177. || ἐχρῆν] σ' ἐχρῆν Bergk (cf. vs. 482, 607, 624, 966), sed potius ἡμᾶς vel νῶ est supplendum.

speratus retorquet: „καὶ ἔγωγ' ἀκούειν!” — ubi placide loquentis foret: „καὶ ἔγωγε <πρὸς αὐτῷ τῷ δεινῷ> ἀκούειν”¹⁾. Cf. etiam Pisetaerus in Avibus: „αἱ πόλεις παρ' ἀνδρῶν ἤμαθον ἐχθρῶν — κοῦ φίλων! — ἰκπονεῖν θ' ὕψηλὰ τεῖχη ναῦς τε κειτῆσθαι μακράς;” ab adversariis — non sane ab amicis! — didicerunt civitates moenibus classibusque se tutari²⁾.

400 sq. Chremyli haec verba non sunt sedata voce enarrantis, sed balbutientis potius. Nempе urget eum amicus et brachio correpto quassat.

402. ἐνὶ γέ τῳ τρόπῳ] *aliqua (quacunque) ratione*³⁾. Item alibi: *ἐξ ἑνός γέ του τρόπου*⁴⁾. Et idem valent *ἀμωσιγίως* et *μῆ γέ τῳ τέχνῃ*⁵⁾. Cf. etiam *πάση τέχνῃ*, *πάση μηχανῇ omnino*⁶⁾.

403. ὄντως] quemadmodum dicitur in carmine populari⁷⁾.

404. οὐκ ἐτός] *non mirum, non sine causa*⁸⁾.

405. ἦν θεοὶ θέλωσι] verbi *ἐθίλειν* forma brevior in hac una loquendi formula Atheniensibus est usitata⁹⁾.

406. Item in Avibus Pisetaerus: οὐκουν

¹⁾ Soph. Oed. R. 1169 sq.; vid. etiam Aesch. Sept. 516. — ²⁾ Av. 378. —

³⁾ Item Plat. Phaedr. 242 δ Menon. 96 d etc. — ⁴⁾ Thucyd. VI 34 § 2. —

⁵⁾ Thesm. 429 sq. — ⁶⁾ Vid. ad Av. 549 Ran. 1235. — ⁷⁾ Vid. ad vs. 18. —

⁸⁾ Vid. ad Ach. 411. — ⁹⁾ Vid. ad Ran. 538.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

τίς δῆτ' ἰατρός ἐστὶ νῦν ἐν τῇ πόλει!
οὔτε γὰρ ὁ μισθὸς οὐδέν ἐστ' οὔθ' ἡ τέχνη.

ΒΛΕΨΙΑΗΜΟΣ.

(spectatores oculis lustrans:)

σκοπῶμεν.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

(item:)

ἀλλ' οὐκ ἔστιν.

ΒΛΕΨΙΑΗΜΟΣ.

οὐδ' ἐμοὶ δοκεῖ.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

410 μὰ Δί', ἀλλ' ὅπερ πάλαι παρεσκευασζόμεν
ἐγώ, κατακλίνειν αὐτὸν εἰς Ἀσκληπιοῦ
κράτιστόν ἐστι.

ΒΛΕΨΙΑΗΜΟΣ.

πολὸν μὲν οὔν, νῆ τοὺς θεοῦς.
μή νυν διατριβ', ἀλλ' ἄνυτε πρᾶττων ἔν γέ τι.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

καὶ δὴ βαδίζω.

408. Post vs. 409 collocari iubet vVelsen. || *ιστ'*] *ἴε'* *ἴστ'* Halbertsma.411. *κατακλίνειν*] *-κλινεῖν* V R.413 sq. Sic distributos habet B; in V Chremyli sunt vs. 413 sq.^b, Blepsidemi 414^a, c.413. *ἄνυτε*] *ἄνυε* V R.414. *δὴ* V] *μὴν* R. Cf. vs. 227.

δῆτα περιπόλους ἐχρῆν | *πίμψαι κατ' αὐτὸν*
εὐθύς; ¹⁾ Praeteritum urgentis ²⁾: *nonne*
factum oportuit? Cf. aoristus in locutione:
τί οὐκ ἀπεκοιμήθημεν ³⁾ et similibus.

408. Mercedem, qua medici publici
conducebantur ⁴⁾, brevi ante imminutam
esse (non abolitam) ex hoc versu effi-

cio ⁵⁾. Dignus qui conferatur est locus
Ecclesiazusarum ⁶⁾.

411. Sic etiam Philocleonem illum
filius *τύκτωρ κατέκλινεν εἰς Ἀσκληπιοῦ* ⁷⁾.

413. *ἄνυτε πρᾶττων*] rarius hoc quam
πρᾶττε ἄνυσας (τι) ⁸⁾.

414. *καὶ δὴ βαδίζω*] item supra ⁹⁾.

¹⁾ Av. 1177. — ²⁾ Vid. ann. orit. ad Eq. 751. — ³⁾ Vesp. 213; vid. ad Eq. 1207. — ⁴⁾ Vid. ad Ach. 1030—1032. — ⁵⁾ Item vHerwerden. — ⁶⁾ Eccl. 363 sq. — ⁷⁾ Vesp. 123. — ⁸⁾ Vid. ad Ran. 606. — ⁹⁾ Vs. 227.

ΒΛΕΨΙΔΗΜΟΣ.

σπεῦδέ νυν.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

τοῦτ' αὐτὸ δρῶ.

(Dextrorsum abituro occurrit Paupertas misero vestitu tristisque specie.)

SCENA SEPTIMA.

Chremylus, Blepsidemus, Paupertas.

ΠΕΝΙΑ.

415 ὦ θερμόν ἔργον καὶ ἀνόσιον καὶ παράνομον
τολμῶντε δρᾶν ἀνθρωπαρίω κακοδαίμονε!
ποι, ποι; τί φεύγετον; οὐ μενεΐτον;

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

Ἡράκλειε!

ΠΕΝΙΑ.

420 ἐγὼ γὰρ ὑμᾶς ἐξολῶ κακοὺς κακῶς·
τόλμημα γὰρ τολμᾶτον οὐκ ἀνασχετόν,
ἀλλ' οἶον οὐδεὶς ἄλλος οὐδεπώποτε
οὔτε θεὸς οὔτ' ἀνθρώπος. ὥστ' ἀπολώλατον.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

σὺ δ' εἶ τίς; ὡχρὰ μὲν γὰρ εἶναι μοι δοκεῖς.

417. φεύγετον] θεΐτον Blaydes (coll. Ach. 564).

422. εἶναι μοι δοκεῖς] „non videtur esse lurida, sed est” (Kappayne); vVelsen pro μὲν γὰρ (μὲν om. V) coniecit μαινὰς, sed *maenadi* non est locus et exquisitius dictum esse μὲν γὰρ quam quod errori tribuatur recte observavit vBamberg (coll. Pac. 125 Av. 1220). Meineke sola verba „σὺ δ' εἶ τίς” poetae esse suspicatur (coll. Ach. 407 Nub. 235 Ran. 664, sed vid. quae ad illos locos observavi), vBamberg vero (coll. Plat. Conv. 203 b) versum huiuscemodi intercidisse: σὺ δ' εἶ τίς, <ὦ γραῦ; μῶν προσαιτήσουσα νῦν | προσήλθε; > ὡχρὰ μὲν γὰρ εἶναι μοι δοκεῖς.

415. θερμόν] *audax, temerarium* ¹⁾.416. ἀνθρωπαρίω] *homunculi!* Simile deminutivum est ἀνδράρια ²⁾.

422. Sermonis quotidiani licentiae indulgens Chremylus brevius minusque

concinne loquitur, quippe perterritus. Nam hoc vult dicere: „quis tandem es tu? Gratus quidem esse non potest tuus adventus, quam tam luridam videam”.

. ¹⁾ Vid. ad Eq. 382. — ²⁾ Ach. 517.

ΒΛΕΨΙΑΗΜΟΣ.

ἕως Ἐρινύς ἐστὶν ἐκ τραγωδίας
βλέπει γέ τοι μανικόν τι καὶ τραγωδικόν.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

425 ἀλλ' οὐκ ἔχει γὰρ δᾶδας.

ΒΛΕΨΙΑΗΜΟΣ.

οὐκοῦν κλαύσεται.

ΠΕΝΙΑ.

οἴεσθε δ' εἶναι τίνα με;

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

πανδοκεύτριαν

ἢ λευιθόπωλιν. οὐ γὰρ ἂν τοσουτονὶ
ἐνέκραγες ἡμῖν οὐδὲν ἡδίκημένη.

ΠΕΝΙΑ.

ἄληθες; οὐ γὰρ δεινότερα δεδράκατον,

Blaydes quod proposuit ἀρχὰ γ' εἰν' Ἐρινύς μοι δοκεῖς, propter elisum -αι displicet (vid. ad Nub. 7), propter vs. 423 ne in censum quidem potest venire. Equidem si coniecturae locum putarem, proponerem *εἶ, καὶ τοὺς θεοὺς! sed vid. comment.

423—425. Sic distribuunt V R; vs. 424 sq.^b Chremylo, 425a et 426b—428 Blepsidemo tribuit A.

424. γέ V] μὲν R. || τι R] om. V.

426. τίνα με R] με τίνα V.

428. ἐνέκραγες A] ἀνέκραγες R, ἀνακίραγες V. || οὐδὲν R] μηδὲν V.

429 sq. δεδράκατον, | ζητοῦντες] δεδρακότε | ζητεῖτον Naber. Si nimis displiceat numerorum inaequalitas, malim quod scripsit Blaydes: δεδράκατε -ντες.

424. Frequenter apud comicos praesertim eiusmodi accusativi (obiecta interna) verbo βλέπειν subiunguntur¹⁾.

425. οὐκοῦν κλαύσεται] male igitur multiplicabitur²⁾ ista, quae Furiam agat nec tamen sit Furia. Non iam timet Blepsidemus personatam istam Furiam.

426—428. Cf. Lysistratae locus, ubi mulieres quae lentem³⁾, vile legumen, et quae vinum panemve venditant in primis immittuntur in hostem ut omnium

pugnacissimae et maxime clamosae⁴⁾. Etiam locus ex Vesparrum initio huc facit, ubi φαλαίνας πανδοκευτρίας vox tribuitur Cleoni⁵⁾.

428. ἐνέκραγες] inclamasses, allatrases. Cum composito, quod apud nostrum non redit⁶⁾, cf. ἰγγελαῖν et similia.

— οὐδὲν ἡδίκημένη] sic infra οὐδὲν ἡδίκηως⁷⁾.

429. οὐ γὰρ . . .] cum indignatione mirantis particulae⁸⁾.

¹⁾ Vid. ad Ran. 562. — ²⁾ Vid. ad vs. 58. — ³⁾ Lys. 457, 562 Eccl. 1175 Pherecrat. fr. 22 Metagen. 16 Canthar. 10 Anaxandr. 41⁴¹ Alex. 258. — ⁴⁾ Lys. 457 sq. — ⁵⁾ Vesp. 35, ubi vid. — ⁶⁾ Sed vid. Thucyd. VIII 84 § 3 (?) etc.; germ. anschreien. — ⁷⁾ Vs. 805; vid. etiam ad Ach. 914. — ⁸⁾ Vid. ad Vesp. 682.

430

ζητοῦντες ἐκ πάσης με χάρας ἐκβαλεῖν;

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

οὐκουν ὑπόλοιπον τὸ βάραθρον γενήσεται;
ἀλλ' ἦτις εἶ λέγειν σε χρῆν αὐτίκα μάλα.

ΠΕΝΙΑ.

ἢ σφῶ ποιήσω τήμερον δοῦναι δίκην,
ἀνθ' ὧν ἐμὲ ζητεῖτον ἐνθένδ' ἀφανλοῖαι.

ΒΛΕΨΙΑΗΜΟΣ.

435

ἄρ' ἐστὶν ἡ καπηλὶς ἢ ἐκ τῶν γειτόνων,
ἢ ταῖς κοτύλαις ἀεὶ με διαλυμαίνεται;

431. τὸ βάραθρον U] σοι τὸ β. V, τὸ β. σοι R. || γενήσεται V] γίνεται R.
432. ἦτις A] εἶτις VR, idem legit schol. R. || σε χρῆν R] ο' ἐχρῆν V, ἐχρῆν A;
cf. vs. 406, 624, 966 Pac. 1041 Av. 1201 Eccl. 535.

435 sq. Blepsidemi sunt in R, Ohremyli in V.

436. ταῖς κοτύλαις... μὲ] τὰς κοτύλας... γῆ Kappeyne coll. Thesm. 347 sq., sed a relativo enuntiato aliena est γῆ particula, quae suum locum occupat locis ab illo collatis Alex. fr. 257¹ Aesch. Prom. 42, ubi ἀεὶ γῆ orationis initio positum significat *semper profecto* (*toch altijd, doch ja immer, vraiment toujours*).

431. *Nonne restabit tibi barathron* ¹⁾, *si ex hac regione pellaris?* Affinis est temporis futuri usus, de quo supra quaedam sunt observata ²⁾.

432. Item Pisetaerus ad Iridem: τίς εἶ; ποδαπή; λέγειν σε χρῆν ὀπόθεν ποτ' εἶ ³⁾. Ubi item, ut et supra ⁴⁾, urgentis est imperfectum χρῆν.

434. ἀνθ' ὧν] ceteris locis hoc apud nostrum significat *διό, quamobrem* ⁵⁾, nunc valet id quod *διότι, propterea quod*, ut Homericum οὐνεκα. Quod cum recentioris sit dictionis ⁶⁾, veri est dissimile hanc structuram etiam in Nubium quandam versum e coniectura esse invehendam ⁷⁾.

435 sq. Auditō „damnum instare” sibi et sodali Blepsidemus „ecquid” rogat „est caupona ista e vicinia, quae adulterato suo vino semper me laedit?” ⁸⁾. Quod capi-

tal ratae mulieres vinolentae in Thes-mophoriazusi pessima quaevis impre-cantur „εἴ τις κάπηλος ἢ καπηλὶς τοῦ χοῦς | ἢ τῶν κοτυλῶν τὸ νόμισμα διαλυμαίνε-ται” ⁹⁾, — de *quantitate* illae praesertim sollicitae. Et in Ecclesiazusi femina, quae pro viro se gerens verba factura est coram populo, nihil habet antiquius quam ut ferat de malis artificibus cau-ponarum ¹⁰⁾. Nostro loco simillima sunt verba, quibus apud Nicostratum nescio quis fraudulentum cauponem crimina-tur: ὁ κάπηλος γὰρ οὐκ τῶν γειτόνων, | ἂν ε' οἶνον ἂν τε φανὸν ἀποδῶται τι | ἂν ε' ὄξος, ἀπέπεμψ' ὁ κατάρατος δοῦς ὕδωρ: *sive vinum poscit quis, sive oleum, sive acetum, aquam ille praebet omnibus* ¹¹⁾. Verba ἐκ τῶν γειτόνων e vicinia leguntur etiam in Ly-sistrata ¹²⁾.

¹⁾ Vid. ad Ran. 574. — ²⁾ Vid. ad vs. 290 sq. — ³⁾ Av. 1201. — ⁴⁾ Cf. vs. 406. — ⁵⁾ Ach. 292 Nub. 623 Eccl. 17 Plut. 840. — ⁶⁾ Item Plat. Menex. 244 c Leg. 321 a Lucian. X 22 § 1 etc. — ⁷⁾ Nub. 1310. — ⁸⁾ *Laedit*: Hor. Ep. I 17, 8. Praeterea vid. ad Ran. 59. — ⁹⁾ Thesm. 347 sq. — ¹⁰⁾ Eccl. 153—155. — ¹¹⁾ Nicostr. fr. 22. — ¹²⁾ Lys. 701; praeterea vid. ad Nub. 37.

PENIA.

Πενία μὲν οὖν, ἢ σφῶν ξυνοικῶ πόλλ' ἔτη.

ΒΛΕΨΙΔΗΜΟΣ.

ἄναξ Ἄπολλον καὶ θεοί, ποῖ τις φύγη;

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

οὔτος, τί δρᾶς; ὃ δειλότατον σὺ θηρίον,
οὐ παραμμενεῖς;

440

ΒΛΕΨΙΔΗΜΟΣ.

ἦμιστα πάντων.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

οὐ μενεῖς;

ἄλλ' ἄνδρε δύο γυναῖκα φεύγομεν μίαν;

ΒΛΕΨΙΔΗΜΟΣ.

Πενία γὰρ ἔστιν, ὃ πονήρ', ἧς οὐδαμοῦ
οὐδὲν πέφυκε ζῶον ἐξωλέστερον.

438. Suo loco habet V, in margine R. || καὶ ὃ R. || τις R] τίς οὖν V.

439. Reisig post δρᾶς scribit virgulam, post θηρίον signum interrogandi, fortasse recte; vid. tamen Eq. 240 (; οὐ μενεῖς;). || θηρίον] sic recte h. l. codd.; vid. ad Av. 87.

442. οὐδαμοῦ R] om. V.

437. Nempe his senibus, ut omnino τῆ Ἑλλάδι, πηνὴ μὲν ἀεὶ κοτε σύντροφος σύνεστι, ἀρετὴ δὲ ἔπακτός ἐστι, . . . τῆ διαχρεομένη ἢ Ἑλλὰς τὴν τε πηνὴν ἀπαμύνεται καὶ τὴν δεσποσύνην. Quae Demarato Herodotus tribuit verba generosa¹⁾.

438. Viam salutis anxie circumspicientis hoc est²⁾; plane vero desperantis foret: „ποῖ τις ἂν φύγοι;“³⁾ vel: „ποῖ ἂν φύγοιμι;“ — Cum „καὶ θεοί“ tum „τις“ ita adhibitum vidimus supra⁴⁾.

439 sq. Simillimi in Equitibus sunt clamores servi ad recedentem isiciarium: οὔτος⁵⁾, τί φεύγεις; οὐ μενεῖς; ὃ γυναῖκα | ἀλλαντοπόλα, μὴ προδῶς τὰ πράγματα⁶⁾. Verbis „ὃ δειλότατον σὺ θηρίον“

etiam Pisetaerus in Avibus sodalem increpat⁷⁾.

441. φεύγομεν . . .] cum indignatione exolamantis est indicativi praesens h. l., ut alibi futurum⁸⁾.

443. Theognide iudice ἄνδρ' ἀγαθὸν πηνὴ πάντων δάμνησι μάλιστα | καὶ γήρως πολιοῦ, Κύρνε, καὶ ἠπιάλου, | ἦν δὲ χρεὶ φεύγοντα καὶ εἰς βαθυκῆτα πόντον | ὄπισθεν καὶ πετρῶν, Κύρνε, κατ' ἠλιβάτων⁹⁾. Similia apud comicos sunt iudicia de *generatōribus*: ἔθνος | τούτου γὰρ οὐδὲν ἐστὶν ἐξωλέστερον¹⁰⁾, de *meretricibus*: συντημόντι δ' οὐδὲ ἔν | ἔσθ' ἑταίρας ὕσατερ ἐστὶ θηρί' ἐξωλέστερον¹¹⁾, de *leponibus*: οὐκ ἔστιν οὐδὲν τέχγιον ἐξωλέστερον | τοῦ πορνοβόσκου¹²⁾.

¹⁾ Herodot. VII 102. — ²⁾ Item Av. 354 Soph. Ai. 403. — ³⁾ Ut Eur. Or. 598. Cf. supra vs. 374 sq. — ⁴⁾ Vid. vs. 1 et vs. 252. — ⁵⁾ Vid. ad Vesp. 1. — ⁶⁾ Eq. 240 sq. — ⁷⁾ Av. 87; praeterea vid. ad Eq. 273. — ⁸⁾ Vid. ad Av. 369. — ⁹⁾ Theogn. 173 sqq. — ¹⁰⁾ Antiphan. fr. 159. — ¹¹⁾ Anaxil. fr. 22⁸⁰⁾. — ¹²⁾ Diphil. fr. 87¹⁾.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

στῆθ', ἀντιβολῶ σε, στῆθι.

ΒΛΕΨΙΔΗΜΟΣ.

μὰ Δί' ἐγὼ μὲν οὔ.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

445 καὶ μὴν λέγω . . . δεινότετον ἔργον παρὰ πολὺ
ἔργων ἀπάντων ἐργασόμεθ', εἰ τὸν θεὸν
ἔρημον ἀπολείποντέ ποι φευξόμεθα
τηνδὶ δεδιότε, μηδὲ διαμαχούμεθα.

ΒΛΕΨΙΔΗΜΟΣ.

ποίους ὅπλοισιν ἢ δυνάμει πεποιθότες;

444. στῆθι R] om. V.

445. λέγω] ὁ λέγω Bergk, Hartman λέγω σοι, δεινότετον ἔργον πολὺ.

447. ἀπολείποντέ R¹] -λείποντε V, -λείποντε R² A. || Adverbium ποι molestum ratus Dobree coniecit ἐργασαμένω (melius Meineke ἐργασόμεθα), τὸν θεὸν | ἔρημον ἀπολείποντες εἰ φευξόμεθα | τηνδὶ δεδιότες. Sed vid. Ach. 1035. || φευξόμεθα R] -οίμεθα V.

448. δεδιότε R] -τες V.

449. ποίους ὅπλοισιν Dawes] ποίοισιν ὅπλοισιν R¹, ποίοισιν ὅπλοις R² V. || δυνάμει] *κράτει (quo magis manifesta sit dictio tragica)? || πεποιθότες] -τε Naber.

445. Animum perturbatum — nam vi et verbis sodalem e fuga retrahere conatur Chremylus — prodit oratio abrupta. Expectabatur: „λέγω σοι θεῖ“, certe: „λέγω σοι“, ut in verbis chori Euripidei de Eurystheo: σοὶ δ' ὁ κακόφρων ἄναξ | λέγω, εἰ πῶλον ἤξῃς, | οὐχ οὕτως ἔδοκίς κυρήσις¹⁾.

— δεινότετον ἔργον παρὰ πολὺ] *facinus longe indignissimum*. Cf. verba Pisetaeri: ὁ δεινὸν ἔργον καὶ σφέλιον ἐργασμένος! ²⁾. Non redit apud nostrum παρὰ πολὺ *multo, longe* ³⁾ superlativo additum ⁴⁾. Sic apud Thucydidem Cleon dicitur τῷ δήμῳ παρὰ πολὺ πιθανώτατος ⁵⁾.

447. ἀπολείποντα] participium praesentis id in quo rei summa est indicat ⁶⁾.

Dicit enim id quod: εἰ τὸν θεὸν ἀπολείψομεν.

449—451. *At unde arma habebimus? Ista enim ipsa arma nobis eripuit!* — In primis versibus manifestus est color tragicus; quo magis ridicula sunt quae adiunguntur. Nam recte in scholiis observatur *militare* aliquod verbum expectari, non humile illud *oppignerandi* verbum. Egrege vero errat interpres sic pergens: „φαίνεται δὲ καὶ τῶν ἀπηγορευμένων εἶναι μὴ θεῖναι τὰ ὅπλα ἐνέχυρα.“ Qualis lex si unquam fuerit, e nostro loco effecerim abrogatam esse ante Plutum fabulam scenae commissam, nedum fide huius loci — alios autem indicatos non invenio, neque norat is qui „φαί-

¹⁾ Eur. Heracl. 372 sqq. — ²⁾ Av. 1175; praeterea vid. ad Ach. 128. — ³⁾ Nostrum: *verreweg*. — ⁴⁾ Neque alibi apud comicos, nisi Anaxandr. fr. 39^e. — ⁵⁾ Thucyd. III 36 § 6; cf. I 20 § 4 II 8 § 4, 89 § 4 VIII 6 § 3. — ⁶⁾ Vid. ad Nub. 1212.

450 ποῖον γὰρ οὐ θάρακα, ποῖαν ἀσπίδα
οὐκ . . . ἐνέχυρον τίθησιν ἢ μιαιφωτάτη;

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

θάραξει μόνος γὰρ ὁ θεὸς οὗτος, οἶδ' ὅτι,
τροπαῖον ἔν στήσαιο τοῶν ταύτης τροπῶν.

ΠΕΝΙΑ.

455 γρούζειν δὲ καὶ τολμᾶτον, ὃ καθάρματα,
ἐπ' αὐτοφώρῳ δεινὰ δρῶντ' εἰλημμένω;

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

σὺ δ', ὃ κάκιστ' ἀπολουμένην, τί λοιδορεῖ
ἡμῶν προσελθοῦσ', οὐδ' ὅτιοῦν ἀδικουμένην;

450. ποῖαν recc.] ποῖαν δ' V R, καὶ ποῖαν A. Cf. vs. 786 etc.

452. οὗτος R] om. V.

454. καθάρματα V] -τοι R, -τα A.

456. λοιδορεῖ V¹ R] -ρεῖς V² (cf. Nub. 1140 Pac. 656 Lys. 460), ut datus ἡμῶν cum προσελθοῦσα iungatur.

νεται" scripsit — eiusmodi legem statutam cum *Petito* aliisque ¹⁾. Et in *lictiores* certe aliquot annis ante non valuisse eam legem loco quodam e *Thesmophoriazosis* allato demonstrari poterit ²⁾, si quis iocos comici pro testimoniis afferendos arbitretur.

453 sq. Locutio τροπαῖον στήσασθαι vel θῆσθαι a re militari haud raro transfertur ad victorias quae sine acie telisque reportantur; sic Peleus Euripideus de Menelao: ἀλλ' εἰς γε τοῖόνδ' ἄνδρ' ἀποβλέψας μόνον | τροπαῖον αὐτοῦ στήσομαι πρέσβυς περ ὧν ³⁾, et noster de Magnete comico: πλείστα χορῶν τῶν ἀντιπάλων νίκης ἕστησε τροπαῖα ⁴⁾. Est igitur τροπαῖον ταύτης στήσασθαι = istam vincere. Cf. quod alibi dicitur: τροπήν τινας ποιῆσθαι, in fugam aliquem conicere ⁵⁾. Quod nunc additur

vox τρόποι, apte Bergler cum verborum hoc lusu contulit Plantinum *Poeni roenas* ⁶⁾. Infra vox στροφή similem praebet occasionem iocandi ⁷⁾.

454. Particulae καὶ, quae verbo τολμᾶν est adiuncta, — revera tamen ad γρούζειν ⁸⁾ pertinet, — eadem est vis in isiciarii ad Paphlagonem verbis: „καὶ κέκραγας, ὅπερ ἀεὶ τὴν πόλιν καταστρέφει;” ⁹⁾ vel ianitoris inferni ad Xanthiam: „εἶεν, καὶ μάχε;” ¹⁰⁾. Vocis καθάρματος idem est usus in versu: „οὐκ ἀποφθερεῖ, κάθαρμα, καὶ ἐκποδῶν ἡμῶν ἀπεί;” ¹¹⁾.

456. ὃ κάκιστ' ἀπολουμένην] frequens vox in ore conviciantium ¹²⁾.

457. ἡμῶν] etiam alibi apud nostrum verbo λοιδορεῖσθαι additur datus ¹³⁾.

— οὐδ' ὅτιοῦν . . . ἀδικουμένην] ut supra οὐδὲν ἡδικομένην ¹⁴⁾.

¹⁾ Vid. Boeckh Staatsh. I p. 142. — ²⁾ Vid. Thesm. 1197. — ³⁾ Eur. Andr. 762 sq.; cf. Aesch. Sept. 276 Eur. Suppl. 647 Hel. 1380. — ⁴⁾ Eq. 521; cf. etiam Lys. 318 Thesm. 697. — ⁵⁾ Eq. 246. — ⁶⁾ Plaut. Cistell. I 3, 54. — ⁷⁾ Vs. 1154. — ⁸⁾ Vid. ad Ran. 913. — ⁹⁾ Eq. 274; vid. etiam ad Eq. 342. — ¹⁰⁾ Ran. 607; praeterea cf. Lys. 442 Thesm. 1089. — ¹¹⁾ Quem versus Aristophaneum et Suida protulit Nauck Mél. gr.-rom. VI p. 84. Praeterea vid. ad Ran. 733 (ubi del. verba „δημόσιος Eq. 1136"). — ¹²⁾ Vid. ad Vesp. 412. — ¹³⁾ Vid. Eq. 1400. — ¹⁴⁾ Vs. 428.

ΠΕΝΙΑ.

οὐδὲν γάρ, ὦ πρὸς τῶν θεῶν, νομίζετον
ἀδικεῖν με, τὸν Πλοῦτον ποιεῖν πειρωμένω
βλέψαι πάλιν;

460

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

τί οὖν; ἀδικοῦμεν τοῦτό σε,
εἰ πᾶσιν ἀνθρώποισιν ἐκπορίζομεν
ἀγαθόν;

ΠΕΝΙΑ.

τί δ' ἂν ὑμεῖς ἀγαθὸν ἐξεύροιθ';

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

ὁ τι;

σε πρῶτον ἐκβαλόντες ἐκ τῆς Ἑλλάδος.

ΠΕΝΙΑ.

ἔμ' ἐκβαλόντες; καὶ τί ἂν νομίζετον
κακὸν ἐργάσασθαι μείζον ἀνθρώπους;

465

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

ὁ τι;

458. νομίζετον] -τε V R; cf. vs. 464.

460. σε] γε Naber.

461. ἀνθρώποισιν ἐκπορίζομεν (-ζοίμεθ' V) V R] ἀνθρώποις πορίζομεν U, Bentley ἀνθρώποις ἀγαθὸν (vel -ἄ) πορίζομεν (ut vs. 506 Av. 459), in versu sq. scribens τί δ' ἂν ποθ' (cum rec.) vel τί δῆρ' ἂν, fortasse recte; compositum tamen ἐκπορίζειν redit Vesp. 365, 859 Lys. 421, huic autem loco est aptissimum.

464. τί R] τί δ' V. || νομίζετον V] -τε R. Cf. vs. 458.

465. ἀνθρώπους A] -οις V R (cf. Vesp. 1350 Pac. 986).

458. οὐ... γάρ...;] iram et studium testantur hae particulae, ut supra ¹⁾.

461. πᾶσιν ἀνθρώποισιν] solis probis hominibus opes praebiturus est Chremylus ²⁾, sed nullos mox maleficos futuros arbitratur, nam suum si praemium ferat virtus, brevi fore ut virtus non post nummos sed propter nummos co-

latur, cunctos igitur mortales et probos piosque et divites evasuros ³⁾. Non est igitur in eius mente — licet verbis inesse videatur — consiliorum haec perturbatio, ut modo solos probos homines, modo omnes beare velit ⁴⁾.

— ἐκπορίζομεν] callido consilio expeditus, praebemus ⁵⁾.

¹⁾ Vs. 429; vid. ad Vesp. 682. — ²⁾ Vs. 386 sqq.; cf. vs. 475. — ³⁾ Vid. vs. 489—497. — ⁴⁾ Vid. annot. crit. ad vs. 475 et Proleg. p. XI, 8. — ⁵⁾ Cf. Lys. 421.

εἰ τοῦτο δρᾶν μέλλοντες ἐπιλαθοίμεθα.

ΠΕΝΙΑ.

καὶ μὴν περὶ τούτου σφῶν ἐθέλω δοῦναι λόγον
τὸ πρῶτον αὐτοῦ κῆν μὲν ἀποφήνω μόνην .
ἀγαθῶν ἀπάντων οὖσαν αἰτίαν ἐμέ
470 ὑμῖν, δι' ἐμέ τε ζῶντας ὑμᾶς . . . —, εἰ δὲ μή,
ποιεῖτον ἤδη τοῦθ' ὅ τι ἂν ὑμῖν δοκῆ.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

ταυτὶ σὺ τολμᾶς ὅ μισρωιάτῃ λέγειν;

ΠΕΝΙΑ.

καὶ σύ γε διδάσκου. πάνν γὰρ οἶμαι ἁραδίως
ἀπανθ' ἀμαρτάνοντά σ' ἀποδείξειν ἐγώ,
475 εἰ τοὺς δικαίους φῆς ποιήσειν πλουσίους.

468. αὐτοῦ] Brunck αὐτῆ sine iusta causa. || κῆν] κᾶν VR.

470. τ. V] om. R.

475. Del. Kappeyne, Paupertatem enim de cunctis hominibus ditandis perpetuo loqui; solum Chremylum quid velit nescire; quod vitium duabus fabulae editionibus conflatis natum esse ille sibi persuaserat. Sed neque huiusmodi crimine fabulam nostram premi, neque hunc versum male habere, in comment. ad vs. 461 demonstratum ivi; cf. Proleg. p. XI, 8.

466. Apposite Bergler laudat versum Plautinum: *facisne iniuriam mihi anonon?* — *Fateor: quia non perdo, maximam*¹⁾.

467 sq. Iung.: *περὶ τούτου αὐτοῦ, hac ipsa de re.*

470. Insigne hoc exemplum generis loquendi, quod ἀνανταπόδοτον vocant grammatici²⁾. Apud nostrum redit in Thesmophoriazusarum versu: „εἰ μὲν οὖν τις ἔστιν . . . , εἰ δὲ μή κτέ.”³⁾, anti-quissimum autem exemplum praebet

initium Iliadis in verbis Agamemnonis: „ἀλλ' εἰ μὲν δόσουσι γέρας μεγάθυμοι Ἀχαιοί, | ἄρσαντες κατὰ θυμόν, ὅπως ἀντάξιον ἔσται . . . | εἰ δὲ κε μὴ δώσωιν, ἐγὼ δὲ κεν αὐτὸς ἔλωμαι”⁴⁾. Perantiquum etiam est in lege Gortynia, in qua de puella epicihero post alia haec constituantur: „καὶ μὲν τις ὀπιήη ἐν ταῖς τριάκοντα ἢ κα Φεῖπωντι . . . , αἰ δὲ μή, ἄλλω ὀπιεσθῆαι, ὅτιμι κα νύναται”⁵⁾.

478. καὶ σύ γε διδάσκου] *audeo sane*⁶⁾, *tu autem discce ea*⁷⁾, quippe qui nescias.

¹⁾ Plaut. Aulul. IV 4, 15. — ²⁾ Vid. Greg. Corinth. p. 47—49 Sch. — ³⁾ Thesm. 536; cf. etiam similis in enuntiatis interrogativis brachylogia Av. 372, 578. —

⁴⁾ Hom. *A* 135 sqq. — ⁵⁾ Leg. Gort. VIII^{17—20}. Alia exempla extant (Herodot. VIII 80?) Thucyd. (I 82 § 2?) III 3 § 3 IV 13 § 3 Xen. Cyr. IV 5 § 10 VII 5 § 54 Anab. VII 7 § 15 Mem. III 1 § 9, 9 § 11 Plat. Conv. 185 *d* Prottag. 311 *d*, 325 *d* Demosth. XXXII § 27 Soph. fr. 402 Eur. 211 (?) Plat. com. 24 Menandr. 718. — ⁶⁾ Vid. ad vs. 103. — ⁷⁾ Vid. ad Vesp. 2.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

ὦ τύμπανά καὶ κύφωνες, οὐκ ἀρήξετε;

ΠΕΝΙΑ.

οὐ δεῖ σχετλιάζειν καὶ βοᾶν πρὶν ἂν μάθῃς.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

καὶ τίς δύναιτ' ἂν μὴ βοᾶν ἰὸν ἰὸν
τοιαῦτ' ἀκούων;

ΠΕΝΙΑ.

ὅστις ἐστὶν εὖ φρονῶν.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

480 τί δῆτά σοι τίμημ' ἐπιγράψω τῇ δίκῃ,
ἔὰν ἀλφῆς;

476 et 478 sq. Chremylo dat A, Blesidemo V R.

476. καί.] ὦ Bentley.

480. ἐπιγράψω V] ἐπιγράψω R.

476. *Fustuario supplicio* sive ζυλοκοπίᾳ¹⁾ Chremylus dignam habet anum talia perhibentem.

— τύμπανα] sic dicebantur *fustes*, quibus homicidae ceterique malefici (κακοῦργοι) ultimo supplicio afficiebantur publice, ἀπειτυμπανίζοντο²⁾. Itaque Lysimachus quidam, qui ex ipsis carnificis manibus vita salva fuerat ereptus, exinde „δ ἀπὸ τοῦ τυ(μ)πάνου“ cognomine non admodum honorifico³⁾ inter cives — an in sola scena comica? — est designatus⁴⁾.

— κύφωνες] horum etiam infra⁵⁾ fit mentio. Erat κύφων lignum collo inserendo; sic apud Cratinum commemoratur nescio quis nebulo ἐν τῷ κύφωνι τὸν αὐχίν' ἔχων⁶⁾. Non sedisse autem rectosve stetisse homines κύφωνι inclu-

sos sed *quadrupedes esse constrictos*⁷⁾ ipsum nomen a verbo κύπτειν ductum testatur. Itaque tuto statueris aut nullum aut perexiguum fuisse discrimen inter τὸν κύφωνα et τὸ πεντεσύριγγον ζύλον⁸⁾. — A grammaticis affertur locutio proverbialis: ἐκ παντὸς ἂν ζύλου κύφων γίνοιτ' ἂν⁹⁾, e comoedia aliqua desumpta, opinor.

— οὐκ ἀρήξετε;] tragicæ dictionis hoc verbum nec nisi in parodia apud nostrum obvium¹⁰⁾ ludere discrepat a vocibus parum poeticis, quibus subiunctum est.

477. Sic Sophocleus Neoptolemus ad Philoctetem „οἴμοι, τί εἶπας!“ clamantem: „μὴ στίναξ“ ait „πρὶν μάθῃς“¹¹⁾.

478. καί...] animi commoti indicium particula¹²⁾.

¹⁾ Polyb. VI 37. — ²⁾ Lys. XIII § 56, 67 sq. Demosth. IX § 61. — ³⁾ Quasi nostras aliquis dicatur: *van de galg gedropen*. — ⁴⁾ Teste [Aristot.] Rep. Ath. 45. — ⁵⁾ Vs. 606. — ⁶⁾ Cratin. fr. 115. — ⁷⁾ Ter. Andr. V 2, 24. — ⁸⁾ Eq. 1049; vid. etiam ad Nub. 592. — ⁹⁾ Zenob. IV 7 emendatus a Valckenaerio. — ¹⁰⁾ Cf. Vesp. 402 Thesm. 696 Lys. 303 (vitio debetur Lys. 459). — ¹¹⁾ Soph. Phil. 917. — ¹²⁾ Vid. ad Nub. 210.

ΠΕΝΙΑ.

ὄ τι σοι δοκεῖ.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

καλῶς λέγεις.

ΠΕΝΙΑ.

τὸ γὰρ αὐτ', ἐὰν ἤτῃσθε, καὶ σφῶ δεῖ παθεῖν.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

(ad amicum:)

ἱκανοὺς νομίζεις δῆτα θανάτους εἴκοσιν;

ΒΑΕΨΙΑΗΜΟΣ.

ταύτη γέ· ἄν δὲ δὴ ἀποκρήσουσιν μόνω.

ΠΕΝΙΑ.

485

οὐκ ἂν φθάνοιτε τοῦτο πράττοντες· τί γὰρ

481c. Chremylo tribuit V, Blepsidemo R.

482. ἤτῃσθε καὶ] ἤτῃσθαι καὶ V, ἤτῃσθαι R.

483 sq. Priorem Blepsidemo alterum Chremylo tribuit A.

485. τί γὰρ Porson] εἴ (ἢ R corr.) τι γὰρ V R, ἢ τί γ' ἂν A, πράττοντ'· ἢ τί (γ') ἂν Ald. alii, sed alienum hinc est ῥ.

483. Ridicule urgetur oratorum illud: „unam mortem non sufficere ad tale scelus luendum.” Sic e. g. accusator Ergoclis praetoris, qui hoc ipso tempore perduellionis denuntiatus est et damnatus ¹⁾: „οὐκ ἂν μοι δοκεῖ δύνασθαι Ἐργοκλῆς ὅπερ ἐνός ἐκάστου τῶν πεπραγμένων αὐτῷ οὐδὲ πολλάκις ἀποθανὼν δοῦναι δίκην ἀξίαν τῷ ὀμνέειν πλήθει” ²⁾. Neque aliena a nostro loco sunt verba hominis apud Aristophontem comicum „ni verum sit quod perhibeat, κρίμασθαι δεκάκις” paratum se dicentis ³⁾.

484. Nobis vero una mors singulis sufficiet, satis superque erit ⁴⁾. — Aut duas sibi sodalique nunc mortes imprecatur Blepsidemo, aut cavillatur Thucydides Herodotum regibus Lacedaemoniis bina suffragia tribuisse perhibens ⁵⁾.

485 sq. *Recta igitur mortem oppetere eos iubet Paupertas, fieri enim non posse ut superiores e verborum certamine evadant. Est „τοῦτο πράττειν” id agere de quo modo sermo fuit* ⁶⁾, τὸ ἀποθανεῖν igitur h. l., quemadmodum in verbis Thucydidis: φανεροῦ γενομένου τοῦ Βρασιδου... θυομένου καὶ ταῦτα πράσσοντος ⁷⁾ id quod τὰ περὶ τὴν θυσίαν valet ταῦτα. Negligentius inserta est particula ἔτι, cuius vis ut appareat, ex uno enuntiato duo faciamus oportet: „τί γὰρ ἂν ἀντίποι τις (i. e. τί γὰρ ἂν ἀντίποιτε) ἔτι, οὐ γὰρ ἂν ἔχοιτε δίκαιόν τι ἀντιπεῖν”. — Cf. Praxagora in Ecclesiastazusis fabula verborum certamen iniens: ἀλλ' ἀποφανῶ τοῦθ', ὥστε σέ τί μοι μαρτυρεῖν, | καὶ τοῦτον αὐτὸν μηδὲν ἀντιπεῖν ἔτι ⁸⁾.

485. οὐκ ἂν φθάνοιτε] infra et in Ec-

¹⁾ Vid. ad vs. 550. — ²⁾ Lys. XXVIII § 1. Vid. etiam Plat. Rep. 615 b Leg. 908 d. — ³⁾ Aristophont. fr. 9¹⁰. — ⁴⁾ Vid. Av. 1603. — ⁵⁾ Vid. Thucyd. I 20 § 5 coll. Herodot. VI 57. — ⁶⁾ Vid. ad Av. 181 et infra ad vs. 845. — ⁷⁾ Thucyd. V 10 § 2. — ⁸⁾ Eccl. 569 sq.

ἔχοι τις ἂν δίκαιον ἀντειπεῖν ἔτι;

SCENA OCTAVA.

Eidem, Chorus.

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ.

ἀλλ' ἤδη χρῆν τι λέγειν ὑμᾶς σοφόν, ᾧ νικήσετε τηροῦ
ἐν τοῖσι λόγοις ἀντιλέγοντες, μαλακὸν δ' ἐνδῶσετε μηδέν.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

φανερὸν μὲν ἔγωγ' οἶμαι γινῶναι τοῦτ' εἶναι πᾶσιν ὁμοίως,
490 ὅτι τοὺς χρηστοὺς τῶν ἀνθρώπων εὖ πράττειν ἐστὶ δίκαιον,
τοὺς δὲ πονηροὺς καὶ τοὺς ἀθέτους τούτων τὰναντία δῆπου.
τούτου δ' ἡμεῖς ἐπιθυμοῦντες, μόλις ἠῦρομεν ὥστε γενέσθαι

487. χρῆν V R] χρῆ U non male (cf. vs. 607 et vid. ad Eq. 751). || ᾧ R] ὡς V.

488. δ' V] ε' R.

492. τούτου δ' Kappeyne] τοῦτ' οὖν V R; cf. Eq. 509. Blaydes coniecit μόλις οὖν ἡμεῖς ἐπιθυμοῦντες τοῦτ' ἠῦρομεν. || ἠῦρομεν] εὔρομεν V R.

clesiazasis redit locutio, quae est vehementer neque sine risu quodam cohortantium ¹⁾).

488. μαλακὸν δ' ἐνδῶσετε μηδέν] elegans hic est verbi ἐνδοῦναι usus. Quod proprium obtinet sensum in verbis Bdylecleonis oratores assimilantis hominibus serrantibus, quorum δ μὲν ἔλκει δ δ' ἀντενέδωκεν ²⁾. Hinc in cedendi, concedendi notionem ³⁾. transfertur; itaque senes in Lysistrata de mulieribus, „εἰ γὰρ ἐνδῶσει τις” — aiunt — „ταῖσδε πᾶν σμικρὰν λαρήν, actum erit de nobis” ⁴⁾; item apud Thucydidem: „εἴ τι μᾶλλον ἐνδοῖεν οἱ Ἀθηναῖοι” ⁵⁾, et μαλακὸν τι ἐνδοῦναι dicitur is qui parum strenue neque summa virium intentione certat ⁶⁾, οὐκ ἐντόνωσ ⁷⁾ ἀλλ' ἀναιμένωσ ⁸⁾. Cf. μαλάττεσθαι eodem

sensu dictum in Equitibus ⁹⁾ et ἐκβαλεῖν τι μαλθακὸν in Ranis ¹⁰⁾. Ceterum paullo neglegentius instituitur hoc enuntiatum, quod licet relativo ᾧ subnectatur, revera tamen ellipticum illud ὅπως cogitandum est potius ¹¹⁾.

489. φανερόν . . . γινῶναι] infinitivus finalis ex abundanti additus est, ut supra ¹²⁾, et melius abesset.

490 sq. Quod *aequum* nunc dicit Chremylus, id *ex re* publica et cunctorum mortalium esse perhibet Agamemnon Euripideus: πᾶσι γὰρ κοινὸν τόδε | ἰδίᾳ δ' ἐκάστω καὶ πόλει, τὸν μὲν κακὸν | κακὸν τι πάσχειν, τὸν δὲ χρηστὸν εὐτυχεῖν ¹³⁾.

492 sq. Cf. verba Strepsiadis: τὸν οὖν ἄλην τῆν νύκτα φροντίζων μόλις ¹⁴⁾ | μίαν ἠῦρον ἀτραπὸν δαιμονίως ὑπερφύ ¹⁵⁾. Qualis

¹⁾ Vs. 874, 1133 Eccl. 118; item Herodot. VII 162 Eur. Alc. 662 Or. 936 etc., praeterea cf. Av. 1017. — ²⁾ Vesp. 694. — ³⁾ Item brit. *to give in*, nos *toegeven*. —

⁴⁾ Lys. 671, ubi vid.; item λόγον ἐνδοῦναι Eur. Andr. 965. — ⁵⁾ Thucyd. II 12 § 1; cf. 18 § 5 IV 37 § 1 VI 72 § 2 VIII 1 § 3 Herodot. I 91 Soph. Oed. R. 61 Eur. Andr. 225 etc. — ⁶⁾ Redit locutio Herodot. III 51, 105 Eur. Hel. 508; de recentiorum imitatione cf. Cobet ad Dion. Hal. p. 15. — ⁷⁾ Vid. ad Ach. 666. — ⁸⁾ Vid. ad Vesp. 574 Ran. 700. — ⁹⁾ Eq. 389. — ¹⁰⁾ Ran. 595. — ¹¹⁾ Vid. ad Nub. 489. — ¹²⁾ Vid. vs. 48 sq. — ¹³⁾ Eur. Hec. 902 sqq. — ¹⁴⁾ Recte ut arbitror sic Blaydes pro *δόσ*. — ¹⁵⁾ Nub. 75 sq.

βούλευμα καλὸν καὶ γενναῖον καὶ χρήσιμον εἰς ἅπαν ἔργον.
 ἢν γὰρ ὁ Πλοῦτος νυνὶ βλέψῃ, καὶ μὴ τυφλὸς ὢν περινοσῆ,
 495 ὡς τοὺς ἀγαθοὺς τῶν ἀνθρώπων βαδιεῖται κοῦν ἀπολείψει,
 τοὺς δὲ πονηροὺς καὶ τοὺς ἀθέτους φευξεῖται κἄτα ποιήσει
 πάντας χρηστοὺς — καὶ πλουτοῦντας δῆπου! — τά τε θεῖα σέβοντας.
 καίτοι τούτου τοῖς ἀνθρώποις τί ἂν ἐξέυροι τις ἄμεινον;

ΒΛΕΨΙΑΗΜΟΣ.

οὐδέν' ἐγὼ σοι τούτου μάρτυς. μηδὲν ταύτην γ' ἀνερώτα.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

500 ὡς μὲν γὰρ νῦν ἡμῖν ὁ βίος τοῖς ἀνθρώποις διάκειται,

493. βούλευμα Par. 2827] -λημα VR. Idem vitium est Soph. Ai. 44.

497. καὶ πλουτοῦντας] καὶ πλουτῆσαι (coll. vs. 388) vBamberg, πλουτεῖν ὄντας (coll. vs. 502) vel πλουτεῖν χρηστοὺς ὄντας Blaydes; sed vid. comment.

498. τί... τις Cobet] τίς... ποῦ VR; TIC in ΠΟ(τ) abiit; cf. vs. 805.

499. οὐδέν Cobet] οὐδεῖς VR metro invito, οὐδεῖς ἄν ἐγὼ τούτου μάρτυς Bentley.

locis μόλις non vix valet sed tandem aliquando.

492. ἤγομεν ὥστε γενέσθαι κτλ.] item alibi: ἐξήδρες ὥστ' ἀζημίους | παῖζιν τε καὶ χορεύειν¹⁾.

493. χρήσιμον εἰς ἅπαν ἔργον] sic The-ramenem δεινὸν εἰς τὰ πάντα dicit Dionysus Aristophaneus²⁾.

494. βλέψῃ καὶ μὴ τυφλὸς ὢν περινοσῆ] visum recuperabit nec iam caecus oberrabit³⁾. Notabilis haec sed minime inutilis est dictionis abundantia⁴⁾.

496 sq. Ita autem efficiet Plutus ut omnes fiant probi — et, quod per se intellegitur, divites — et pii. Fient omnes χρηστοὶ καὶ εὐσεβεῖς, quoniam videbunt solis probis piisque favere divitiarum deum; οὐχ ὅταν ἦ βίος" ἀρετῆν ἀσκήσουσιν, ἀλλ' ἵνα γένηται. Praeterea, id quod iam dictum est et ipsa res id fert⁵⁾, divites omnes evadent. Et revera evadunt in fabulae exitu⁶⁾.

499. Sic Aeschilo in Ranis adversarium Euripidem interroganti: „si demonstravero te non meliores reddidisse „cives sed e probis et generosis fecisse „pessimos, τί παθεῖν φήσεις ἕξις εἶναι;“ Dionysus non rogatus respondet: „τεθνᾶναι! μὴ τοῦτον ἐρώτα“⁷⁾. Cf. etiam Euelpides in Avibus „εὐμὲ τοῦτό γ' ἐρώτα!“ exclamans et exemplo e sua ipsius vita petito illustrans id quod demonstratum ivit orator⁸⁾. Ubi quas partes agunt Dionysus et Euelpides, iocularia disputationi identidem intermiscentes, eas Blesidemo nunc tribuit comicus; et alibi quoque altercantium argumenta et crimina tertius aliquis interestrepere solet histrio, ne nimis serio tractari videantur seria. Sed quae nunc profert Blesidemo, multo minus sunt festiva quam quae comicus tum, cum florebat eius ingenium, excogitavit ad eiusmodi verborum certamina exhilaranda.

¹⁾ Ran. 406 sq. — ²⁾ Ran. 968. Vid. etiam supra vs. 273. — ³⁾ Vid. ad Ach. 29. —

⁴⁾ Vid. ad Av. 555. — ⁵⁾ δῆπου, nostrum *natuurlijk*; item vs. 519, 523 etc. —

⁶⁾ Vid. vs. 1178. — ⁷⁾ Ran. 1012. — ⁸⁾ Av. 492.

τίς ἂν οὐχ ἡγοῖτ' εἶναι μανίαν κακοδαιμονίαν τ' ἔτι μᾶλλον;
πολλοὶ μὲν γὰρ τῶν ἀνθρώπων ὄντες πλουτοῦσι πονηροί,
ἀδίκως αὐτὰ ξυλλεξάμενοι πολλοὶ δ' ὄντες πάνυ χρηστοὶ
πράττουσι κακῶς καὶ πεινώσιν μετὰ σοῦ τε τὰ πλεῖστα σύνεισιν.

ΒΛΕΨΙΔΗΜΟΣ.

505 οὐκ οὖν εἶναι φημ', εἰ παύσει ταύτην βλέψας ποθ' ὁ Πλοῦτος,
ὁδὸν ἦν τις ἰὼν τοῖς ἀνθρώποις ἀγάθ' ἂν μεῖζω πορίσειεν.

501. τ' ἔτι R] τε V.

502. γὰρ R] om. V.

503. ἀδικῶς] πολλὰ Reiske non recte, nam non in hanc vocem sed in adverbium ἀδίκως incumbit orationis pondus; ἀτόν Hemsterhuis.

504. τε R] γε V.

505 sq. Blepsidemo dedit Porson; in V R continuantur Chremylo. Transitus a 2^a persona ad 3^{am} (μετὰ σοῦ vs. 504, ταύτην vs. 505) testatur alterum iam loqui senem.

505. εἰ V R] ἢ A. || παύσει] παύσαι R. || ταύτην βλέψας R] ταῦτ ἦν βλέψη V (βλέψη olim quidam teste scholio), ταυτεῖ vel ταῦτα βλέψας Meineke.

506. τις Bentley] τιν' V R; vid. comment.

501. μανίαν κακοδαιμονίαν τ' ἔτι μᾶλλον] *dementiam, immo vesaniam dionisius im-*
missam; οὐ μόνον χολᾶν ἀλλὰ καὶ κακοδαι-
*μονῶν δοκοῦσιν*¹⁾.

502—504. „πολλοὶ γὰρ πλουτοῦσι κακοί,
ἀγαθοὶ δὲ πίνονται”, prisens dixerat
poeta²⁾, qui quod generose addebat:
„ἀλλ' ἡμεῖς αὐτοῖς οὐ διαμειψόμεθα | τῆς
ἀρετῆς τὸν πλοῦτον”, id minime iam valet.
Haecenus οὐδὲς ἐπλούτησιν ταχίως δίκαιος
ἔσθ³⁾, iam soli *probi* mortales divites
sunt futuri.

503. ἀδικῶς] i. e. τὸν πλοῦτον sive τὰ
χρήματα, quae vox e verbo *πλουτεῖν* facile
elicitur⁴⁾.

504. μετὰ σοῦ... σύνεισιν] idem infra
valet μετὰ τινος εἶναι⁵⁾, abundat enim
syn. praepositio. Apud nostrum haec

structura non redit⁶⁾; alibi dicit *συνεῖται*
τινι. Conferri possunt loci ubi *ξυμπίνειν*,
ξυμπαίζειν, *ξύμμαχος εἶναι* μετὰ τινος et
*similia dicuntur*⁷⁾.

505. εἰ παύσει ταύτην] saepius sic di-
citur *παύειν τινά* non addito participio
vel genitivo rei⁸⁾.

506. Etiam Blepsidemus nunc recor-
datur poetae elegiaci, qui cum patre
deumque hominumque expostulans „*cur*
tandem” querula voce rogabat „οὐδέ τι
κεκρήμενον πρὸς δαιμονός ἴσσι βροτοῖσι, |
οὐδ' ὁδὸς ἦν τις ἰὼν ἐθανάτοισιν ἄδοι;”⁹⁾. —
Mortalibus certe qua gratum fiat reperta
iam est via¹⁰⁾. Priscorum verborum
imitatio effecit ut ἦν diceret Blepside-
mus¹¹⁾; nam post οὐ generale (= οὐδέ-
μία) expectabatur ἦντινα.

¹⁾ Vid. vs. 372. — ²⁾ Solon. fr. 15 (= Theogn. 315 sqq.); cf. fr. 137. —
³⁾ Menandr. fr. 294 (= vs. 42 novi fragmenti Colacis, Oxyrhynchus papyri III
1903 p. 22). — ⁴⁾ Vid. ad vs. 845. — ⁵⁾ Vs. 1081. — ⁶⁾ Sed legitur etiam Eur.
El. 943 Plat. Leg. 639 c Aristomen. fr. 2 Eubul. 9^a. — ⁷⁾ E nostro locos collegit
Sobolewski de Praepos. p. 232 (ubi del.: „Ran. 1513”). Vid. etiam infra ad
vs. 823. — ⁸⁾ Vid. ad Eq. 330. — ⁹⁾ Theognid. 381 sq. — ¹⁰⁾ De voce ὁδὸς vid.
ad Eq. 1015 Ran. 897. — ¹¹⁾ Si recte sic scripsit Bentley; vid. ann. crit. et
cf. Eur. Or. 308 alibi.

ΠΕΝΙΑ.

- ἀλλ', ὃ πάντων ἔαστ' ἀνθρώπων ἀναπεισθέντ' οὐχ ὕγιαίνειν
 δύο πρεσβύτα, ξυνθιασώτα τοῦ ληρεῖν καὶ παραπαλεῖν,
 εἰ τοῦτο γένοιθ' ὃ ποθειθ' ὑμεῖς, οὐ φημ' ἂν λυσιτελεῖν σφῶν.
 510 εἰ γὰρ ὁ Πλοῦτος βλέψει πάλιν διανεμίμεν τ' ἴσον αὐτόν,
 οὔτε τέχνην ἂν τῶν ἀνθρώπων οὔτ' ἂν σοφίαν μελετῶν
 οὔδεις ἄμποῖν δ' ὑμῖν τούτοις ἀφανισθέντοις, ἐθελήσει
 τίς χαλκεύειν ἢ ναυπηγεῖν ἢ ῥάπτειν ἢ τροχοποιεῖν
 ἢ σκυτοτομεῖν ἢ πλινθουργεῖν ἢ πλύνειν ἢ σκυλοδεψεῖν
 515 ἢ „γῆς ἀρότρους ῥήξας δάπεδον καρπὸν Δηοῦς θερίσασθα“,

507. πάντων ἔαστ' ἀνθρώπων R] πάντων ἔαστ' V.

510. βλέπει R] νυνὶ βλέπει V. || αὐτόν R²] αὐτόν V R¹.

511. οὔτε τέχνην ἂν R] οὔτ' ἂν τέχνην V. || οὔτ' ἂν U] οὔτε V R.

512. ἄμποῖν... τούτοις] τούτοις... ἄμποῖν Meineke.

514. σκυλοδεψεῖν Bentley (ut Av. 490 Eccl. 420)] σκυτοδεψεῖν R, βυρσοδεψεῖν V.

515. ῥήξας R] πῆξας V.

508. ξυνθιασώτα κτλ.] *redit vox in Vespis*¹⁾. *Praeterea cf. φράτεις τριωβόλου ognomentum ioculare heliastarum*²⁾.

— τοῦ... παραπαλεῖν] *delirandi*³⁾.

509. εἰ... γένοιτο] *optativi haec est vis: finge — adsit autem omen neque fieri credibile —, sed tamen finge fieri*⁴⁾.

510—531. Multis verbis hoc loco demonstrat Paupertatis dea id quod in Ecclesiastusis sic dicit: „οὐδεις οὐδὲν πενία δράσει“⁵⁾.

510 sq. Falsum est id quod ipse perhibebat Chremylus, *Plutum* esse qui artes et inventa hominum in lucem protulerit alter Prometheus⁶⁾; κακὸν τι παιδεύμ'... εἰς εὐανδρίαν | ὁ πλοῦτος ἀνθρώποις αἶ τ' ἔχειν τρυφαί⁷⁾. Ista si fieret divitiarum „ισονομία“, merum foret malum. Nam qui omnia vincit Labor est *improbis et duris urgens in rebus Egestas*⁸⁾.

*Paupertas artes omnes perdocet ubi quem attingit*⁹⁾, *Paupertas est quae homines sollertes et ingeniosos reddit fortunamque corrigere docet, καὶ πρὸς τὰς τέχνας δεινοτέρους καὶ πρὸς τὸν βίον τεχνικωτέρους reddens*¹⁰⁾; ἔ πενία τὰς τέχνας ἱγίει, ut cecinit poeta doricens¹¹⁾. Ἐν τῷ γὰρ ὄλβῳ φησὶ τῆς ἐνεστί τις, | πενία δὲ σοφίαν. Ἐλαχε δὲ τὸ δυστυχίης¹²⁾. Idem dicebat Diotima illa, cuius verba affert Socrates apud Platonem: „Ἐρωτα esse filium Πόρου et Πενίας“, — studium ingenii humani in melius semper enitentis e necessitate esse natum.

513 sq. Id de se ipsa praedicat Paupertas, quod de Pluto perhibuit Chremylus fabulae initio¹³⁾.

514. πλινθουργεῖν] *lateres effingere*¹⁴⁾.

515. Non suis verbis utitur Paupertas „γῆς δάπεδον“ et „καρπὸν Δηοῦς“ di-

¹⁾ Vid. *Vesp.* 728. — ²⁾ *Eq.* 255. — ³⁾ Vid. ad *Eq.* 531 *Nub.* 640. — ⁴⁾ Vid. ad *Lys.* 235 sq. — ⁵⁾ *Eccl.* 605. — ⁶⁾ Vid. supra vs. 160 sqq. — ⁷⁾ *Eur. fr.* 55. — ⁸⁾ *Verg. Georg.* I 145 sq. — ⁹⁾ *Plaut. Stich.* II 1, 24. — ¹⁰⁾ *Anaximenes* apud *Stobaeum Floril.* XCVII 22; in quo capite multi collecti sunt veterum loci ubi cum divitiis comparatur paupertas. — ¹¹⁾ *Theocrit.* XXI 1. — ¹²⁾ *Eur. fr.* 642. — ¹³⁾ *Vs.* 160 sq.; *praeterea cf. Av.* 490 sq. — ¹⁴⁾ Vid. ad *Av.* 1139. — ¹⁵⁾ De hac voce vid. ad *Nub.* 1119.

ἦν ἐξῆ ζῆν ἀργοῖς ὑμῖν τούτων πάντων ἀμελοῦσιν;

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

λῆρον ληρεῖς. ταῦτα γὰρ ἡμῖν πάνθ', ὅσα νῦν δὴ κατέλεξας,
οἱ θεράποντες μοχθήσουσιν.

ΠΕΝΙΑ.

πόθεν οὖν ἔξεις θεράποντας;

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

ὠνησόμεθ' ἀργυρίου δήπου.

ΠΕΝΙΑ.

τίς δ' ἔσται πρῶτον ὁ πωλῶν,

520 ὅταν ἀργύριον καὶ ἐκεῖνος ἔχη;

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

κερδαίνειν βουλόμενός τις,

ἔμπορος ἦκων ἐκ Θεσσαλίας, παρὰ ληστῶν ἀνδραποδιστῶν.

ΠΕΝΙΑ.

ἀλλ' οὐδ' ἔσται πρῶτον ἀπάντων οὐδεὶς οὐδ' ἀνδραποδιστῆς

516. ὑμῖν R] ὑμῖν οὐσι V, οὐσιν Bergk (sed vid. vs. 922 Nub. 334 etc.), πᾶσι
vVelsen (vix probabiliter, cum sequatur πάντων), αὐτοῖς dubitanter vBamberg.

517. δὴ R] om. V.

519. πρῶτον R] πρῶτ' V.

521. ληστῶν Bergk et Kappeyne e scholiis] πλειστων V R, παρ' ἀπίστων vel παρ' ἀπλήστων Hemsterhuis, qui optimo iure e scholiis effecit alteram lectionem ἀπίστων olim fuisse; sed eiusmodi *epitheton* sententia non admittit, non enim *vituperantur* nunc isti homines, sed respondetur ad quaestionem undenam mancipia posthac habituri sint cives. Litterae ΠΑΡΑΛΗΙΣΤΩΝ olim male lectae sunt ΠΑΡΑΛΗΙΣΤΩΝ, et πλειστων quomodo nata sit lectio docet V, in quo praepositio παρὰ noto signo est scripta: πλειστων in πλειστων abiit. Kappeyne ante ἀνδραποδιστῶν insererat praeterea καὶ, quod melius videtur omitti.

cens, sed priscum aliquem versum nunc quoque comicus imitatur. Nam sic potius statuo quam „τοῦτο τὸ ἔπος τῆς μίσης κομωδίας ὄζειν“, quae scholiastae sunt verba.

517. λῆρον ληρεῖς] item femina in Thes-mophoriazosis: πείθει τε τούτω . . . λη-ροῦντι λῆρον; ¹⁾.

519 et 522. πρῶτον] id quod ante

alia reputandum est indicat nunc adiectivum; item alibi ²⁾.

521. ἔμπορος ἦκων] qui ab itinere ad mercaturam faciendam suscepto e Thessalia praedonum plagiariorum ³⁾ patria domum advexerit id quod illic vile, in Attica pretiosum ⁴⁾. Locutio ἔμπορος ἦκων id quod ἦκων ἐξ ἐμπορίας etiam infra valet ⁵⁾.

522. Cum verbum ἔσται tum nomen

¹⁾ Thesm. 880; praeterea vid. ad Ach. 177. — ²⁾ Vid. ad Lys. 497. — ³⁾ Cf. Eq. 1030 Pac. 449 Thesm. 818. — ⁴⁾ Cf. Ach. 899 sqq. — ⁵⁾ Vid. vs. 1179.

κατὰ τὸν λόγον ὄν σὺ λέγεις δῆπου. τίς γὰρ πλουτῶν ἐθελήσει
κινδυνεύων περὶ τῆς ψυχῆς τῆς αὐτοῦ τοῦτο ποιῆσαι;
525 ὥστ' αὐτὸς ἀροῦν ἐπαναγκασθεὶς καὶ σκάπτειν τᾶλλα τε μοχθεῖν
ὀδυνηρότερον τρίψεις βλοτον πολὺ τοῦ νῦν.

ΧΡΕΜΤΛΟΣ.

εἰς κεφαλὴν σοί!

ΠΕΝΙΑ.

ἔτι δ' οὐχ ἕξεις οὐτ' ἐν κλίῃ καταδαρθεῖν, — οὐ γὰρ ἔδονται, —
οὐτ' ἐν δάπισιν, — τίς γὰρ ὑφαίνειν ἐθελήσει, χρυσίου ὄντος, —
οὔτε μύροισιν μυρίσαι στακτοῖς, ὁπόταν νόμφην ἀγάγησθον,
530 οὔθ' ἱματίων βαπτῶν δαπάναις κοσμηῆσαι ποικιλομόρφων.
καίτοι τί πλέον πλουτεῖν ἔσται τούτων πάντων ἀποροῦντι;

523. δῆπου R] om. V.

524. κινδυνεύων V] -ειν R.

525. τᾶλλα τε R] και V.

526. σοί Dindorf] σοι V R.

528. δάπισι(ν) R] δάπησι V, τάπησι A (notabile παραδιορθώσεως exemplum, qualia multa habet A).

531. πλουτεῖν ἔσται Porson] π. ἔσσι V, π. ἔσιν R, τοῖς πλουτοῦσιν Hirschig. || τούτων πάντων V] πάντων τοῦτ' R (cf. vs. 927 et 1087). || ἀποροῦντι Valckenaer] -τια R, -ντας V. Cf. Eccl. 1094.

ἀνδραποδιστῆς adiunctam sibi habet negationem οὐδέ, confluxerunt enim duo enuntiata, quorum alterum erat: *at ne erit quidem plagarius ullus*, alterum: *at ne plagarius quidem erit ullus*.

523 sq. Nam nisi paupertas impellat audax, quis velit per mare per terras circumvagari *ὁά τε ληίστηρες, ψυχὴν παρ-θίμενος?* — Morte multabatur si quis homines liberos vi vel mala fraude in servitatem redegisset¹⁾.

526. *τριψεις βλοτον] aetatem* (vitae curriculum) *τερες*²⁾, *ἄξεις ἐπι-* vel *κατατρι-βόμενος*³⁾.

— *εἰς κεφαλὴν σοί!*] *istic capiti dicito!*⁴⁾ *absit omen! di meliora!* ἀπέχομαι!⁵⁾.

528. δάπισιν] etiam in Vespis inter pretiosiora recensentur⁶⁾.

529 sq. *μυρίσαι... κοσμησαι]* obiectum *σσαντόν* negligentius omissum. Unguentorum usum saepius iocose noster commemorat⁷⁾, hic autem etiam nuptiarum mentio risum movet, cum ad senes duos haec dicantur.

530. *βαπτῶν]* *purpureorum*⁸⁾.

531. *τί πλέον... ἔσται]* item in Ecclesiasticus: *οὐδὲν ἔσται σοι πλέον*⁹⁾, *quid vel nihil tibi proderit*¹⁰⁾. Quae locutio

¹⁾ Vid. Demosth. IV § 47 Lycurg. apud Harpocrat. s. v. ἀνδραποδιστῆς. —

²⁾ Item Pac. 589 Enpol. fr. 52 Diocl. 14 Eubul. 68 Soph. El. 602 etc. —

³⁾ Vid. Ran. 571 Pac. 355 Nub. 260, 1004. — ⁴⁾ Plant. Rudent. III 6, 47. —

⁵⁾ Vid. ad Nub. 40 Thesm. 714. — ⁶⁾ Vesp. 676. — ⁷⁾ Vid. Lys. 938 sqq. Eccl.

524 sq., 1117 Archestratus apud Athen. 101 c Xenoph. Conv. 2 § 3 sq. etc. —

⁸⁾ Vid. ad Av. 287. — ⁹⁾ Eccl. 1094. — ¹⁰⁾ Nos: *dan zijt gij nog niets verder*.

παρ' ἐμοὶ δ' ἔστιν ταῦτ' εὐπορα πάνθ' ὑμῖν, ὧν δεῖσθον· ἐγὼ γὰρ
τὸν χειροτέχνην ὥσπερ δέσποιν' ἐπαναγκάζουσα κάθημαι
διὰ τὴν χρεῖαν καὶ τὴν πενίαν ζητεῖν ὀπόθεν βίον ἔξει.

ΧΡΕΜΥΤΑΟΣ.

535 σὺ γὰρ ἂν πορίσαι τι δύναι' ἀγαθόν; — πλὴν φώδων ἐκ βαλανείου,
καὶ παιδαρίων ὑποπεινώντων καὶ γραϊδίων κολοσυρτόν!

532. ἐμοὶ V] ἐμοὺ R.

534. καὶ τὴν πενίαν] καὶ τὴν πείναν Meineke, melius (nam πείνα non est comi-
corum) vVelsen ἵνα μὴ πεινῇ.

535. τι Blaydes] τί VR; cf. Nub. 1423 Av. 369 Ban. 1064. || φώδων] φφδάς γ'
Blaydes, fortasse recte.

536. κολοσυρτόν] -τοῦ Bentley, sed vid. comment.

ea aetate ex ore poetarum¹⁾ in sermō-
nem quotidianum migrasse videtur. Apud
nostrum alibi non occurrit, apud alios
saepius leguntur: τί, οὐδὲν πλείον ἴσσι
vel ἴσται²⁾, τί vel οὐδὲν πλείον Ἰχουσι³⁾,
τί ποιεῖς πλείον;⁴⁾ et similia. Cf. compa-
rativi qui est usus in locutione οὐ χεῖρον
vel οὐ γὰρ ἄμεινον, et quod infra legitur:
τί ὄφελος;⁵⁾.

532. *At apud me praesto sunt vobis ea
ipsa quae requiritis.* Sic alibi „παρὰ θε-
οῖσιν“ optata quaevis esse dicuntur⁶⁾.

533. χειροτέχνην] *οριφίσω.* Vox infra
redit⁷⁾; cf. prisca χειράναξ et χειρωναξία⁸⁾
et poetica χειροσυρτός⁹⁾ χειρουργία.

535. πορίσαι τι . . . ἀγαθόν] item in
Anibus: ἀγαθὸν πορίσας¹⁰⁾.

— φώδων] *vesicularum*¹¹⁾, quas in cute
hominum male vestitorum et aëris in-
clementiae subinde expositorum ciet
ardor ignis in tepidario, quo tempore
hiemali confugiunt ut aliquantisper cale-
fiant, θερούμενοι, ut dicitur infra¹²⁾. E

quibus locis fortasse efficere licet Le-
naeis, non Liberalibus nostram fabulam
datam¹³⁾. — Cantorum epicorum aevo
„δόμον χαλκήμιον“ vel „ἐπαλία λίσχην“
adibant mendici frigentes¹⁴⁾, balnea
scilicet publica tunc temporis nulla
erant. Apud Plutarchum autem comme-
moratur Metrocles philosophus Cynicus
χειμῶνος ἐν τοῖς προσβάτοις¹⁵⁾ καθεύδων καὶ
θέρους ἐν τοῖς προπυλαίοις τῶν ἱερῶν¹⁶⁾. In
Ecclesiastis fingitur Euaeon orator po-
pularis in concione suadens ut homini-
bus egenis in coriariorum officinis re-
fugium pareret¹⁷⁾.

536—540. Variatur oratio. Nam post
πλὴν φώδων¹⁸⁾ expectantur plures genitivi
a particula πλὴν suspensi; sed ipsi verbo
πορίσαι sequentia subiunguntur: κολο-
συρτόν et (paucis interiectis) ἔχειν.

536. γραϊδίων κολοσυρτόν] *turbam*¹⁹⁾ *ani-
cularum.* Vocis γραϊδίων syllaba prima et
secunda metri causa nunc non contra-
huntur.

1) Vid. Soph. Ant. 268 Eur. Alc. 745 Hel. 322 Heracl. 466. — 2) Cratet. fr. 14³
Menandr. 482¹ Isocr. XVII § 21, saepius apud Platonem Demosthenem alios. —
3) Menandr. fr. 74², 539⁶. — 4) Philemon. fr. 73⁷. — 5) Vs. 1152. — 6) Vid. ad
vs. 131. — 7) Vs. 617, vid. etiam Vesp. 1276; item Thucyd. VI 72 § 3 Xen.
Mem. III 11 § 4 Plat. Protag. 328 a etc. — 8) Herodot. I 93 II 167 etc. —
9) Vid. ad Lys. 673. — 10) Av. 459. — 11) Redit vox in Cocali fabulae fr. 345;
cf. φώξιν torrere Stratt. fr. 65. — 12) Vs. 953. — 13) Vid. etiam vs. 896. —
14) Hom. σ 328 sq. Hes. Oper. 493. — 15) Sic Naber pro προσβάτοις, quem vide
Mnemos. 1900 p. 147. — 16) Plut. Mor. 499 a. — 17) Eccl. 418—421. — 18) Si
recte sic scribitur; vid. annot. crit. — 19) Vid. Vesp. 666.

φθειρῶν δ' ἀριθμὸν καὶ κωνόπων καὶ ψυλλῶν οὐδὲ λέγω σοὶ ὑπὸ τοῦ πλήθους, ἀλλ' βομβοῦσαι περὶ τὴν κεφαλὴν ἀνωσίν, ἐπεγείρουσαι καὶ φράζουσαι: „πεινήσεις, ἀλλ' ἐπανίστω!“

540 πρὸς δέ γε τούτοις ἀνθ' ἑμαυτοῦ μὲν ἔχειν ῥάκος, ἀντὶ δὲ κλίνης στιβάδα σχολίων κότεων μεστήν, ἣ τοὺς εὐδοντας ἐγείρει καὶ φορμὸν ἔχειν ἀντὶ τάπητος σαπρόν, ἀντὶ δὲ προσκεφαλαίου λίθον εὐμεγέθη πρὸς τῇ κεφαλῇ· σιτεῖσθαι δ', ἀντὶ μὲν ἄρτων μαλάχης πτόρθους, ἀντὶ δὲ μάζης φυλλεῖ' ἰσχνῶν δαφανίδων·

537. δ' Kuster] τ' V R. || ψυλλῶν] *μυῶν? Videntur litterae ΜΥΙΩΝ in ΙΥΜΩΝ, dein in ΨΥΛΛΩΝ abiisse. Confero Vesp. 597 Eq. 60. In V hic versus est paginae ultimus.

538. ὑπὸ τοῦ πλήθους;] interpretamentum duco. *Mittit eas* non quod sint nimis multae — quis enim earum bestiolarum *numerum* scire cupiat? — sed quod minoris haec res sit momenti.

539. Dubito an sic sit interpungendum: „πεινήσεις!“ — „ἀλλ' ἐπανίστω!“ ut *hortativa*, non *adversativa* sit vis particulae ἀλλά et sic *verendus* sit locus: „*esuries*, nisi ad opus quotidianum quantocius te accingas“. — „*Quin surge igitur!*“

544. φυλλεῖ? schol. Ach. 469] φύλλ' V R (ΦΥΛΛΙΣΣΧ in ΦΥΛΛΙΣΣΧ abiit). || ἰσχνῶν] ἰσχνὰ vVelsen.

537. οὐδὲ λέγω σοὶ] cf. Mardonii ad Xerxem verba: περὶ δὲ τῶν ἰσσωμένων οὐδὲ λέγω ἀρχήν, ἐξώλεις γὰρ δὴ γίνονται¹⁾.

539. Haud inepte contuleris ineptum sane carmen Meleagri culicem iubentis Nephthylam suam e somno excitare: „*quam si huc ad me adduxeris*“, ait, „δορεῖ στέψω σε λέοντος, | κώνωπ, καὶ δώσω χειρὶ φέρειν ὀπάλοον“²⁾, festive scilicet Admeto se assimilans, amicam Alcestidi, Herculi autem... quemnam? culicem.

— ἐπεγείρουσαι] eodem verbo utitur Strepsiades filium e somno excitaturus³⁾.

541. στιβάδα] *stratum e gramine vel frondibus*, militum servulorum pauperum cubile⁴⁾. Strata cimicium plena e Socratis meditaculo illo novimus⁵⁾; verba ἦ (vel ὅς) τοὺς εὐδοντας ἐγείρει, quae aptum praesent tetrametri exitum, re-

periuntur etiam apud Eupolidem⁶⁾ et a Sophocle quoque adhibita esse docet scholion⁷⁾.

542—546. Verborum haec est structura: καὶ ἔχειν φορμὸν (μὲν)..., λίθον δὲ..., σιτεῖσθαι δὲ..., κεφαλὴν δὲ θράνου..., πλευρὰν δὲ πιθάκνης κτλ. — Verbum πορῖσαι adscivit obiecta duo: accusativum *κολοσυρτόν* et infinitivum (accusativi vicem obeuntem) ἔχειν⁸⁾, a verbo ἔχειν autem suspensa sunt nomina φορμός, λίθος, κεφαλὴ, πλευρὰ, et infinitivus σιτεῖσθαι (= σίτος). Dicitur ἔχειν σιτεῖσθαι⁹⁾ ut ἔχειν κρατεῖν¹⁰⁾, παρέχειν πατάξαι¹¹⁾, cf. etiam locutiones qualis est ὁδὸς κύσαι vel: ὁ οἶνος ἡδύς ἐστι πιεῖν¹²⁾.

542. φορμὸν] est φορμοκοιτεῖν id quod λυπρῶς καὶ κακῶς κοιμᾶσθαι¹³⁾.

544. μαλάχης πτόρθους] tenuis paupe-

¹⁾ Herodot. VII 9. — ²⁾ Meleagr. 90. — ³⁾ Nub. 79. — ⁴⁾ Cf. vs. 663 Pac. 348 Cratin. fr. 64 Eupol. fr. 254 Eur. Troad. 509. — ⁵⁾ Vid. Nub. 696 etc. — ⁶⁾ Vid. Eupol. fr. 36. — ⁷⁾ Soph. fr. 909, de quo vid. ad Ran. 1316. — ⁸⁾ Recte sic Bergler. — ⁹⁾ Item nos: *te eten habben*. — ¹⁰⁾ Av. 420 sq. — ¹¹⁾ Vid. ad Lys. 162. — ¹²⁾ Vid. ad Ran. 755. — ¹³⁾ Anecd. Bekk. 70. Cf. Thesm. 1007.

545 ἀντὶ δὲ θράνου στάμνου κεφαλὴν κατεργότος, ἀντὶ δὲ μάκτρας
πιθάκνης πλευράν, ἔρρωγυῖαν καὶ ταύτην. ἕρα γε πολλῶν
ἀγαθῶν πᾶσιν τοῖς ἀνθρώποις ἀποφαίνω ὃ αἴτιον οὖσαν;

ΠΕΝΙΑ.

σὺ μὲν οὐ τὸν ἐμὸν βίον εἴρηκας, τὸν τῶν πτωχῶν δ' ἐπεκρούσω.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

οὐκουν δὴ που „τῆς πτωχείας πενίαν“ φαμὲν εἶναι „ἀδελφῆν“;

ΠΕΝΙΑ.

550 ὑμεῖς γ', οἵπερ καὶ Θρασυβούλῳ Διονύσιον εἶναι ὅμοιον.

545. θράνου Poll. X 48] θράνους V R. Vid. ad vs. 1181.

546. πιθάκνης] φιδάκνης Brunck; vid. Eq. 792.

547. πᾶσιν] ἡμῖν Kappeyne (coll. vs. 500 et 593), articulum enim in vulgata esse molestum (vid. vs. 461, 507, 780). || αἴτιον Bentley] αἰτίαν V R. Simile vitium est Lys. 1017.

548. ἐπεκρούσω Iungermann e Poll. IX 139] ὑπεκρούσω V R (vid. v. l. Av. 1149 et de hoc verbo ad Eq. 47). Non *tecle* sed aperte Chremylus carpsit paupertatem.

549. πτωχείας πενίαν R] πενίας πτωχείαν V, cuiusmodi errores cum non rari sint in hoc codice, non est cur τῆν πτωχείαν πενίας coniciat quispiam coll. Alcaei versu quem in comment. excripsi.

550. Θρασυβούλῳ Διονύσιον] -λον -σίῳ Kappeyne fortasse recte. || εἶναι U] φάτ' εἶναι V R A (-ᾱ- V).

rum cibus *malvae* inde ab Hesiodo ¹⁾.

— φύλλει' ἰσχνῶν ἁφανίδων] *folia raphanorum flaccidorum* ²⁾.

545 sq. Pauper homo, qualem fingit Chremylus, non emit sibi supellectilem, sed e sordium acervis publicis colligit. Pro *scabello* ³⁾ ei est *amphorae cervix* ⁴⁾, ad pinsendam farinam — si quid sit farinae nec marcidis olerum foliis sit vescendum — pro *alveolo* sufficit *latus dolii* ⁵⁾ item fracti ⁶⁾. Sic Oleonymus iusta maestra destitutus in *mortario* pultem sibi olim parabat, si fides Strepsiadi ⁷⁾.

546. ἔρρωγυῖαν καὶ ταύτην] *eamque rimosam*. Latere vasis fracti pro alveo uti, id sordidae sane est paupertatis, sed maior est miseria eius cui ne integrum

quidem fragmentum — si italicetloqui — sit praesto, sed tale per cuius rimas diffuat puls. — Verborum similis est ordo in Ranarum versu: τὴν πόλιν καὶ ταῦτ' ἔχοντες κυμάτων ἐν ἀγκάλαις ⁸⁾.

547. αἴτιον] neutri idem usus qui supra ⁹⁾.

548. ἐπεκρούσω] *vituperasti*. Verbum alibi non obvium ¹⁰⁾.

549. Dixerat Alcaeus: „ἀργάλεον πενία, κακὸν ἄσχετον, ἔ μίγα δάμνας | λῶον ἀμαχανία σὺν ἀδελφίᾳ“ ¹¹⁾. Contra *bonae mentis soror paupertas* dicitur apud Petronium ¹²⁾. — Particulae οὐκουν δὴ που sunt fortiter affirmantis ¹³⁾.

550. *Hoc scilicet habetis ut cognata censeatis quae sint dissimilima: nonne*

¹⁾ Hes. Oper. 41; cf. Hor. Carm. I 31, 15 Epod. 2, 57 Plin. H. Nat. XX 84. —

²⁾ Vid. ad Ach. 469 et ad Nub. 981. — ³⁾ Cf. Ran. 121. — ⁴⁾ Martial. XII 32, 14; cf. Ran. 22. — ⁵⁾ Vid. ad Eq. 792. — ⁶⁾ *Matella curto rupta latere* Martial. ibid. vs. 13. — ⁷⁾ Vid. Nub. 675 sq. — ⁸⁾ Ran. 704. — ⁹⁾ Vid. vs. 208. — ¹⁰⁾ Vid. Proleg. p. VII. — ¹¹⁾ Vid. Stob. Floril. XCVI 17. — ¹²⁾ Petron. 84; vid. Ruhnck. ad Tim. p. 3. — ¹³⁾ Vid. ad Av. 179.

Thrasylulo assimulatis Dionysium, tyrannum viro qui patriae suae libertatem asseruit? — Nuper cum classe in Hellespontum profectus erat Thrasylulus praetor, ubi tum cum fabula nostra acta est feliciter etiam rem gerebat¹⁾; sed pecuniae angustiis oppressus cum imperiosius illic versaretur, multorum sibi conciliabat odia. Mox autem in proelio cecidit. Quem tempestivum fuisse vitae finem apud Lysiam perhibet is qui Ergoclem collegam eius et amicum perduellionis et peculatus inousat²⁾. Qui sive meras calumnias fudit sive vera falsis commixta³⁾, id quidem ex eius verbis luculenter apparet, fuisse inter cives qui perhiberent Thrasylulum Seuthis regis filiam uxorem ducturum, Byzantio potiturum, ab Atheniensibus defecturum fuisse, nisi intercessisset mors. In comici igitur verbis tertium comparationis est τὸ τυραννικόν, quod habebat sane Dionysius, — nam Syracusis „nihil populi, et unius erat populus ipse”⁴⁾, et paucis mensibus post Lysias orationem habuit Olympiae, qua ἔπειθε τοὺς Ἕλληνας ἐκβάλλειν τὸν τύραννον τῆς ἀρχῆς καὶ Σικελίαν ἡλευθερώσαι⁵⁾, — alter autem Dionysius esse Thrasylulus ab adversariis perhibebatur. Qua viri incluti fama noster iocose usus est in Ecclesiastiazusis, ubi Praxagora oratores publicos imitata „*Thrasylulus*” ait „δρῶν ζεταὶ αὐτὸς οὐχὶ παρακαλούμενος”, irascitur quod non ipse sit auctor rei quae agitur⁶⁾. Hoc est „τὸ ἀξιοματικόν καὶ αὐθαδές, quod etiam Alexidem in eo perstrinxisse docent scholia⁷⁾. Nostro autem loco virum et olim de patria egregie meritum et nunc merentem honorifice commemorat comicus; itaque verba Kirchneri „ludibrio habetur Thrasylulus” (nostro loco)

calami lapsui deberi suspicor⁸⁾. Optimo vero iure hic vir doctus sprevit alteram quam scholia praebent huius loci explicationem: „Thrasylulus non *Stiriensem* significari libertatis vindicem, sed virum cognominem et aequalem *Collytensem*”, cui fratrem fuisse Dionysium quendam *μαίνόμενον* et fortasse *ἰχθυοκόλην*.” Quae partim ni fallor ex ipso nostro loco fluxere, partim e Polyzeli quibusdam versiculis¹⁰⁾. Movit autem has turbas, ut observavit Hemsterhuis, error ille in anno quo Plutus fabula data est definiendo¹¹⁾; nam anno 408 datam qui putabant, mentionem virorum qui *post* illum demum annum inclauerunt ab ea alienam rati operam dederunt ut „iis nominibus homines „investigarent quibus et tempus actae „fabulae et dissimilitudo faciei vel morum ab Aristophane notata convenirent”¹²⁾. Quo tendunt etiam haec scholii verba corrupta: „καὶ ἐν τῇ Ἰλιάδι σαφίστερον οἶδεν ἢ κατὰ Αἰθύμον.” Ingeniosius quam probabilis haec tentans Hemsterhuis pro „τῇ Ἰλιάδι” scribebat „τῇ Ἰντιάδι”. Dindorf loco alieno illata statuit¹³⁾; equidem verba corrupta sic fere corrigenda et supplenda suspicor: „καὶ ἐν τῇ Ἰλιάδι σαφίστερον <περὶ τοῦ „του εἶπον> οἱ περὶ <Ἀριστάρχου> καὶ Αἰθύμον,” collato scholio ad Thesm. 31: „οἱ περὶ Ἀριστάρχου καὶ Αἰθύμον φασὶν εἶναι τοιοῦτον Ἰλιάδων,” quo loco similis movetur controversia. Nam, si quid video, olim huic versus adscriptum est: „etiam in *Iliade* saepius „viros homonymos commemorari, quam „rem ab Aristarcho accurate esse pervestigatam teste *Didymo*”; meminimus autem priscae illam controversiam, quae erat de Pylaemene post mortem

¹⁾ Recte sic EMeyer Gesch. d. Alt. V p. 263. — ²⁾ Vid. Lys. XXVIII (praesertim § 8) et XXIX. — ³⁾ Cf. Blass Att. Beredsamk. I² p. 458. — ⁴⁾ Cic. Rep. III 48. — ⁵⁾ Dion. Halic. V p. 520 Lys. Or. XXXIII. — ⁶⁾ Eccl. 202 (corr. Willems), ubi vid.; quadamtenus etiam Plut. 1146 huc facit. — ⁷⁾ Cf. etiam Lys. XVI § 15: ὁ σμυρνὸς Στεγειεύς. — ⁸⁾ Vid. Kirchner Prosopogr. Att. I p. 479. — ⁹⁾ Xen. Hell. V 1 § 26 Aeschin. III § 138 Demosth. XXIV § 134 CIA. II 17 (Dittenb. 6377). — ¹⁰⁾ Polyzel. fr. 11. — ¹¹⁾ Vid. Prolegom. p. III et XXI sqq. — ¹²⁾ Hemsterhusii sunt verba. — ¹³⁾ Alii aliter.

ἀλλ' οὐχ οὐμὸς τοῦτο πέπονθεν βλος, οὐ μὰ Δί' ! οὐδέ γε μέλλει.
πτωχοῦ μὲν γὰρ βλος, ὃν σὺ λέγεις, ζῆν ἔστιν μηδὲν ἔχοντα·
τοῦ δὲ πένητος, ζῆν φειδόμενον καὶ τοῖς ἔργοις προσέχοντα,
περιγίγνεσθαι δ' αὐτῷ μηδέν, μὴ μέντοι μηδ' ἐπιλείπειν.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

555 ὡς μακαρίτην, ὃ Δάματρο, τὸν βλον αὐτοῦ κατέλεξας,
εἰ φεισάμενος καὶ μοχθήσας καταλείψει μηδὲ ταφήναι!

551. τοῦτο R] τοῦτ' αὐτὸ V; videtur igitur fuisse l. a. ταῦτό, et sic Reiske, sed praestat τοῦτο.

556. φεισάμενος R] φειδόμενος V.

filio exequias eunti, quam *coniectura* solvebat Zenodotus, *homonymiae* ope Aristarchus ¹⁾. Digna quae conferantur sunt scholia ad Av. 1178, ubi comici verba „πέμψαι κατ' αὐτόν” dicuntur utilia ad corrigendam vitiosam quam praebent libri lectionem in versu Homeri: „χθιὸς ἔβη μετὰ δαίτα ²⁾”. — Denique commemoranda est opinio Kappeynii, qui collatis verbis Demosthenis: *olim prodictionis damnatos esse Ergoclem Dionysium alios* ³⁾, Xenophontis: „anno 487 Dionysium quendam et Thrasybulum Collytensem classi Atheniensium praefuisse” ⁴⁾, scholii ad nostrum locum: „fortasse perstringi Dionysium Thrasybuli Collytensis fratrem”, illum quem Xenophon commemorat Dionysium Ergoclis causa implicatum fuisse et nostro loco notari statuit. Speciosa profecto argumentatio, fallax tamen. Et Thrasybuli quidem Collytensis nomen, viri multo minus clari quam alter fuit Thrasybulus, vix huc facit. Cui fratrem fuisse Dionysium nomine de suo opinor finxit grammaticus recentior, perperam ratus *duos fratres* a comico inter se nunc comparari, quod Paupertas Mendicitatis soror modo sit dicta. Nam ea huius loci est ratio ut

omnino absurdus fiat si revera par aliquod fratrum commemorari sumamus. Restat nomen ea aetate minime rarum Dionysii ⁵⁾. De quo paucis verbis defungi licet; nam is quem volebat Kappayne praetor fuit anno 487, ergo non biennio ante simul cum Ergocle est damnatus, sed postmodo intentata ei est lis quam Demosthenes commemorat; comicus nostro loco respicere eam non potuit.

551. οὐχ... οὐ μὰ Δία] frequentius post οὐ μὰ Δία iteratur negatio ⁶⁾.

— τοῦτο πέπονθεν] eiusdem generis loquendi sunt τὸ αὐτὸ πάσχιν, τί πάσχισ, similia ⁷⁾.

553. Cf. muliercula quam in Ranis Aeschylus fingit verbis modisque Euripideis querentem: „ὄγω δ' ἂ τάλαινα προσέχουσ' ἔνυχον ἡμαντῆς ἔργοις” ⁸⁾.

554. μηδ' ἐπιλείπειν] neque quidquam eum deficere ⁹⁾. Mente supplenda sunt obiectum αὐτόν et subiectum τι, quae facile eliciuntur e vocibus αὐτῷ μηδέν.

555. ὃ Δάματρο] soni dorioi infra redeunt ¹⁰⁾; qui locus lyricus respiciatur nescimus.

556. εἰ... καταλείψει μηδὲ ταφήναι] item in Ecclesiazusis de diversis hominum.

¹⁾ Vid. Aristonicus ad B 937 et schol. N 643, 658. — ²⁾ Hom. A 424, ubi vid. — ³⁾ Demosth. XIX § 180. — ⁴⁾ Xenoph. Hell. V 1 § 26. — ⁵⁾ E. g. hellenotamiae hoc nomine fuere a. 436/5, 425/4, 410, testibus lapidibus. Etiam Collytenses duo commemorantur. — ⁶⁾ Vid. ad Nub. 1066 Ran. 493. — ⁷⁾ Vid. ad Nub. 284. — ⁸⁾ Ran. 1346 sq. — ⁹⁾ Vid. ad Av. 1106. — ¹⁰⁾ Vs. 872.

ΠΕΝΙΑ.

σκώπτειν περιῶ καὶ κομφοδεῖν, τοῦ σπουδάζειν ἀμελήσας,
οὐ γινώσκων ὅτι τοῦ Πλούτου παρέχω βελτιόνας ἄνδρας,
καὶ τὴν γνώμην καὶ τὴν ιδέαν. παρὰ τῶ μὲν γὰρ ποδαγρῶντες
560 καὶ γαστροῶδεις καὶ παχύκνημοὶ καὶ πλονῆς εἰσὶν ἀσελγῶς,
παρ' ἔμοι δ' ἰσχυροὶ καὶ σφηκῶδεις καὶ τοῖς ἐχθροῖς ἀναροί.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

ἀπὸ τοῦ λιμοῦ γὰρ ἕως αὐτοῖς τὸ σφηκῶδες σὺ πορίζεις.

ΠΕΝΙΑ.

περὶ σωφροσύνης τοίνυν ἤδη περὶ ἀνῶ σφῶν, καὶ ἀναδιδάξω
ὅτι κοσμιότης οἰκεῖ μετ' ἔμοῦ, τοῦ Πλούτου δ' ἔστιν ὄβριζεν.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

565 πάνυ γοῦν κλέπτειν κόσμιόν ἐστιν καὶ τοὺς τοίχους διορύττειν!

566 BAE. νῆ τὸν Δι' εἴ γε λαθεῖν αὐτὸν δεῖ κόσμιόν εἶναι.

562. ἀπὸ R] ὅπὸ V.

563. τοίνυν ἤδη Bergk] τοίνυν V, ἤδη τοίνυν R.

564. ἐστὶν ὄβριζεν V] ἐνυβρίζειν (superscripto ἐστὶ manu recenti) R. Compositum extat Thesm. 720 loco poetico, hinc vero alienum est, cum dativus aliqui satis commode mente suppleri nequeat.

566. Del. Bentley. Dedi quae habet V; in R est: νῆ τὸν Δι' εἴ δεῖ λαθεῖν αὐτὸν πῶς οὐχι κόσμιόν ἐστιν sine nota personae. Antiquae comoediae non est εἴ γε (cf. vs. 1202).

condicionibus dicitur, alterum multa iugera arare, τῶ δ' εἶναι μηδὲ ταφῆναι ¹⁾.

559. καὶ τὴν γνώμην καὶ τὴν ιδέαν] *cum mente tum corpore* ²⁾, φρένας τε δέμας τε, ut loquitur Homerus. — Prius corpora divitum et pauperum quomodo se habeant exponit, dein ³⁾ utrorumque mentem et consilia sibi invicem opponit.

560. γαστροῶδεις] idem valet vox γαστρῶν ⁴⁾.

561. „ἂν πολλὰς ἰσχυρὸς ἀνὴρ πένης, ἠλιωμένος, παραταχθεὶς ἐν μάχῃ πλουσίῳ ἑσκατροφροσύνη, πολλὰς ἔχοντι σάρκας ἄλλοτριᾶς, ἰδὴ ἄσθματός τε καὶ ἀπορίας μιστόν, ἄρ' οἴη αὐτὸν οὐχ ἠγεῖσθαι κακίᾳ τῆ σφετέρᾳ πλουτεῖν τοὺς τοιούτους;” Sic Socrates Platonicus ⁵⁾. Adiectivum σφηκῶδης in-

terpretationem non requirit, sed digna quae conferantur sunt epirrhemata et antepirrhemata Vesparum fabulae, ubi lepide describitur τὸ ἀνδρικότατον καὶ ἀξέθυμον καὶ δύσκολον γένος τῶν ἀντικῶν σφηκῶν ⁶⁾.

562. ἕως] irridentis vel hoc adverbium, idem enim quod οἶμαι vel που nunc valet, ut saepe ⁷⁾.

563. ἀναδιδάξω] in hoc composito eadem quae in verbo ἀναπειθεῖν ⁸⁾ est praepositionis vis, valet enim demonstrare id quod a vulgi opinione discrepet. Recepta cuiusmodi sit opinio, Euripides his dicit verbis: ἔχει νόσον | πένια· διδάσκει δ' ἄνδρα τῆ χρεῖα κακόν ⁹⁾.

565. πάνυ γοῦν... κόσμιον] irridentis est sic iterare verba colloquentis ¹⁰⁾.

¹⁾ Eccl. 592; praeterea vid. Ach. 691. — ²⁾ Vid. ad Ran. 382. — ³⁾ Vs. 563 sqq. — ⁴⁾ Vid. Ran. 200. — ⁵⁾ Plat. de Rep. 556 d. — ⁶⁾ Vesp. 1071 sqq. — ⁷⁾ Vid. ad vs. 1080. — ⁸⁾ Vs. 573 etc. — ⁹⁾ Eur. El. 875 sq. — ¹⁰⁾ Vid. ad Ran. 1261 et 1205.

ΠΕΝΙΑ.

- 567 σκέψαι τοίνυν ἐν ταῖς πόλεσιν τοὺς ῥήτορας, ὡς ὀπίταν μὲν
 ὄσι πένητες, περὶ τὸν δῆμον καὶ τὴν πόλιν εἰσὶ δίκαιοι,
 πλουτήσαντες δ' ἀπὸ τῶν κοινῶν παραχορῆμ' ἄδικοι γεγένηται
 570 ἐπιβουλεύουσί τε τῷ πλήθει καὶ τῷ δήμῳ πολεμοῦσιν.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

ἀλλ' οὐ ψεύθει τούτων γ' οὐδέν, καίπερ σφόδρα βάσκανος οὔσα.
 ἀτὰρ οὐχ ἥτιόν γ' οὐδὲν κλαύσει, — μηδὲν ταύτη γε κομήσῃς! —
 ὅτι ἡ ζητεῖς τοῦτ' ἀναπελθεῖν ἡμᾶς ὥς ἐστὶν ἀμείνων
 πενία πλούτου.

ΠΕΝΙΑ.

καὶ σύ γ' ἐλέγξαι μ' οὔπω δύνασαι περὶ τούτου,

- 575 ἀλλὰ φλυαρεῖς καὶ πτερυγίζεις.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

καὶ πῶς φεύγουσί σ' ἄπαντες;

ΠΕΝΙΑ.

ὅτι βελτίους αὐτοὺς ποιῶ. σκέψασθαι δ' ἔστι μάλιστα

572. γ' R] om. V.

573. ὅτι U] ὅτι γε V R. || ἀναπελθεῖν Porson] -σειν V R. || ἀμείνων A] ἄμεινον
 V R (cf. vs. 203; sed *comparativum* neutrum ita adhiberi vix potuit).

575. σ' ἄπαντες] σε πάντες Meineke.

576. ἔστι A] ἔστι καὶ V R.

Et ipse γοὺν particula irrisionem habet¹⁾.

567—570. Simillimis criminibus demagogos petit Demosthenes: οἱ ῥήτορες οὐκ ἀγαπῶσιν ἐκ πενήτων πλούσιοι ἀπὸ τῆς πόλεως γιγνόμενοι, ἀλλὰ καὶ προσηλακίζουσι τὸ πλήθος²⁾. In Paupertatis verbis iuncta sunt δ ἄμμος καὶ ἡ πόλις, *resp. et civitas*³⁾, ut mox: τὸ πλήθος καὶ δ ἄμμος, *cives et resp.*⁴⁾.

571. βάσκανος] malignus⁵⁾.

572. κλαύσει] minantis vel ominantis futurum⁶⁾.

— μηδὲν ταύτη γε κομήσῃς] hoc ne tibi in animum induzeris!⁷⁾.

574. καὶ ... γε] *atque adeo*⁸⁾. Non tantum conor (ζητῶ) id demonstrare, sed facile evinco, tu enim nihil habes quo me refutes.

575. ἀλλὰ φλυαρεῖς καὶ πτερυγίζεις] similia sunt isiciarii ad Paphlagonem verba: «τί θαλαττοκοπεῖς καὶ πλατυγίζεις;»⁹⁾. Transfertur nunc¹⁰⁾ *volitandi* verbum πτερυγίζειν¹¹⁾.

— καὶ πῶς] *et qui fit ut...?*¹²⁾. — Urgentis est καὶ¹³⁾.

¹⁾ Vid. ad Eq. 87. — ²⁾ Demosth. XXIV § 124; contulit Bergler. — ³⁾ *Staat en stad* (burgerij). — ⁴⁾ Vid. ad Eq. 812. — ⁵⁾ Vid. ad Eq. 103. — ⁶⁾ Vid. ad vs. 58. — ⁷⁾ *Verbeeld u zoo iets maar niet*. Vid. ad Nub. 14 Eq. 580. — ⁸⁾ Vid. ad Ran. 49. — ⁹⁾ Eq. 830. — ¹⁰⁾ Cf. Eq. 1344 Nub. 319. — ¹¹⁾ Vid. ad Av. 795. — ¹²⁾ Vid. ad Av. 278. — ¹³⁾ Vid. ad Nub. 210.

ἀπὸ τῶν παιδῶν· τοὺς γὰρ πατέρας φεύγουσι, φρονοῦντας ἄριστα αὐτοῖς. οὕτω διαγιγνώσκειν ἐστὶν χαλεπὸν τὸ δίκαιον.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

580 τὸν Δία φήσεις ἄρ' οὐκ ὀρθῶς διαγιγνώσκειν τὸ κράτιστον; καὶ ἐκεῖνος γὰρ τὸν πλοῦτον ἔχει.

ΒΛΕΨΙΔΗΜΟΣ.

ταύτην δ' ἡμῖν ἀποπέμπει.

ΠΕΝΙΑ.

ἀλλ', ὦ Κρονικαῖς λήμαις ὄντως λημῶντες τὰς φρένας ἄμφω,

578. *ιστὶν χαλεπὸν Dobree*] *χαλεπὸν πράγμα' ἐστὶ V R*; *χαλεπὸν πράγμα' ἦν Hemsterhuis*. Cf. *Vesp.* 646, 650, 950, 985 etc. et vid. ad *Av.* 460. Nisi inutile videretur *πράγμα*, scribi posset: *οὕτω διαγιγνώσκειν χαλεπὸν πράγμα' ἰστ' αὐτοῖς τὸ δίκαιον.* || τὸ U] om. V R.

580b. *Blepsidemo dedit Bentley*; in V R continuantur *Chremylo*. || *ἀποπέμπει R*] *ἀποκομίζει V*.

581. *λήμαις*] *γνώμαις v. l.* in V (cf. *Soph. Ai.* 52). || *ὄντως R*] om. V.

577. *φεύγουσι, φρονοῦντας ἄριστα*] tum praesertim cum *flagris* patres pueris animum benevolum testantur; qua de re Iudice Phidippides cum patre disputat¹⁾.

578. *Tam difficile est dignoscere id quod iustum est.* — Vox τὸ δίκαιον saepius in *Acharnensibus* ita est usurpata²⁾.

579. *φήσεις ἄρα...;*] *Ergone contendes...?* — Verbo interdum postponitur ἄρα particula interrogativa³⁾.

580. *καὶ ἐκεῖνος γὰρ τὸν πλοῦτον ἔχει*] idem supra perhibuit eique assensus *Cario*⁴⁾.

581—586. Simillima argumentatione Socrates Aristophaneus confutabat discipulum perhibentem Iovi praesto esse fulmina ad puniendos periuros. Cui „καὶ πῶς” — Socrates ait — „ὦ μῦθε σὺ καὶ Κρονίων ὄζων καὶ βακχεσέληνε, | εἴπερ βάλλει τοὺς ἐπιόχους, non *Simonem Cleonymum Theorum ferit, sed saxa et arbores et sua ipsius delubra?*”⁵⁾. Ubi in fine resu-

mitur argumentum hisce verbis: „ὁ γὰρ δὴ ὄρες γ' ἐπιόρει!” ut hoc loco verbis: „εἴπερ ἐπλοῦται”. Similior etiam est mulierum in *Thesmophoriazasis* versiculus: „εἰ κακὸν ἴσμεν, τί γαμειθ' ὄμεις, εἴπερ ἀληθῶς κακαὶ ἴσμεν...;”⁶⁾. Etiam *Praxagorae* in *Ecclesiazasis* verba huc faciunt, quae roganti unde poenam posthac sint soluturi ὡς ἐν εὐωχηθίντες ὑβρίζωσι, respondet: „ἀπὸ τῆς μάξης ἧς αἰτοῦνται ταύτης γὰρ ὅταν τις ἀφαιρῇ, | οὐχ ὑβριεῖται φαίλως οὕτως ἀδθεις”... sufficiebant haec, sed addit: „τῇ γαστρὶ κολασθεις”⁷⁾. Cf. praeterea eadem novum regimen quanta bona habeat sic enarrans: „κοινωνεῖν γὰρ πάντας φήσω χρῆναι πάντων μετέχοντας, | καὶ ἐκ τούτου ζῆν, καὶ μὴ τὸν μὲν πλουτεῖν τὸν δ' ἔθλιον εἶναι, | κτέ... ἀλλ' ἕνα ποιῶ κοινὸν ἅπασιν βίον καὶ τοῦτον ὅμοιον”⁸⁾. Vel *Nicias* *Thucydides* civium studia intempestina his verbis carpens: „cavendum ne novam prius appetamus dictionem quam pristina

1) *Nub.* 1409 sqq. — 2) *Vid. Ach.* 500. — 3) *Vid. ad Ach.* 238. — 4) *Vs.* 131. — 5) *Nub.* 398 sqq. — 6) *Thesm.* 789; *vid. etiam ibid. vs.* 155 sq. — 7) *Ecl.* 665 sq. — 8) *Ecl.* 590—594; *vid. etiam ibid. vs.* 638—640.

ὁ Ζεὺς δῆπον πένεται, καὶ τοῦτ' ἤδη φανερώς σε διδάξω.
εἰ γὰρ ἐπλούτει, πῶς ἂν ποιῶν τὸν Ὀλυμπικὸν αὐτὸς ἀγῶνα,
ἵνα τοὺς Ἑλληνας ἅπαντας ἀεὶ δι' ἔτους πέμπτιον ξυναγείρει,
585 ἀνεκλήρτυτε τῶν ἀθλητῶν τοὺς νικῶντας στεφανώσας
κοτίνου στεφάνῳ; καίτοι χρυσῶ μᾶλλον χρῆν, εἴπερ ἐπλούτει.

582. τοῦτ' ἤδη V] τοῦτο δῆπου R. || σε διδάξω V] διδάξω (om. σε) R, ἀποδείξω Porson. Cf. Eq. 779 Nub. 369, 385.

583. ἂν R] om. V. || τὸν Ὀλυμπι[α]κὸν αὐτὸς A] αὐτὸς τὸν Ὀλυμπικὸν V R.

584. Suo loco habet R, in V postmodo inter lineas inseruit librarius. Del. Cobet, sed non videtur inutilis aut molestus aut interpretamento similis. || ἅπαντας R] πάντας V.

585. ἀθλητῶν V] ἀσκητῶν R (cf. Plat. Rep. 403 e sq. a et v. l. Isocrat. II § 11).

586. κοτίνου V] κοτίνῳ R, Porson κοτίνῳ (adi.), item vs. 592. Genitivum materiae recte habere testantur inscriptiones, e. g. „στεφανῶσαι θαλλοῦ στεφάνῳ” in lapide Amorgino (vid. Koumanoudis in Athenaeo 1881 p. 534). || χρῆν Elmsley] χρῆν V R; priscam imperfecti formam commendant numeri (cf. vs. 607 etc.).

satis sicut confirmata; ei Χαλκιδῆς γε... ἔτι ἀχίρωτοι εἶσι... ἡμεῖς δὲ Ἑγεσταίους δὴ... βοηθοῦμεν, ὑφ' ὧν δὲ αὐτοὶ πάλα ἀδικούμεθα, ἔτι μέλλομεν ἀμύνεσθαι”, ultimis igitur verbis rediens ad id quod initio enuntiati commemoravit, Chalcoi-densium rebellionem ¹⁾. Quibus locis collatis non dubito quin in prooemio operis Thucydidei genuina sint quae noto loco leguntur verba: „τροφῆς ἀπορίῳ” ²⁾, et supra in nostra fabula Chremyli ad Plutum verba: „ὥσ' οὐδὲ μιστὸς σου γέγον' οὐδαὶς πάποτε. | τῶν μὲν γὰρ ἄλλων ἐστὶ πάντων πλησμονή”, dein, nonnullis interiectis: „σοῦ δ' ἐγένετ' οὐδαὶς μιστὸς οὐδεπάποτε” ³⁾. Denique conferendi sunt loci ubi id quod demonstratum itur in fine orationis iteratur praemisso (quod concludentis ibi est) adverbio οὕτως ⁴⁾.

581. Prima l.l. verba Socratis „Κρονιαὶν ὄζων” id valent quod nostro loco „Κροναίαις λήμαις λημῶντες.” Augetur autem verbi ὄζειν vis subiuncto nomine quod

ab eadem stirpe est ductum ⁵⁾, et ludicre etiam magis augetur adiectivo Κροναίικῳ sive obsoleto ⁶⁾. Sunt igitur Κροναίικαι λήμαι tales fere quales cogitabat Socrates Aristophaneus: ὄσαι κολοκύνται ⁷⁾.

589 sq. *Si dives esset, qui potuisset fieri, cum ipse institueret certamen Olympiacum, quo cunctos scilicet Graecos quinto quoque anno cogit, ut nullius pretii coronam proponeret victoribus?* — Cumulantur quae ad persuasionem valent. *Ipse* Iuppiter hoc instituit certamen; nec semel tantum instituit, sed quinto quoque anno instaurat; neque in obscuro aliquo angulo paucis spectantibus fit illud, sed coram tota Graecia: et tamen folia tantum praebet victoribus ab arbore agresti decerpta, nihil amplius. Haud inepte contuleris Pacis fabulae locum, ubi commemorantur Iovis χυτρίδια καὶ σανίδια καὶ ἀμφοροῖδια, — quasi de supellectile pauperculi alicuius hominis, non de regia caelesti, fiat sermo ⁸⁾.

588. πῶς...;] *qui fit ut...?* ⁹⁾.

¹⁾ Thucyd. VI 10 § 5. — ²⁾ Thucyd. I 11 § 1. — ³⁾ Supra vs. 188—193. —

⁴⁾ Vid. supra ad vs. 92. — ⁵⁾ Vid. ad Ach. 177. — ⁶⁾ Vid. ad Nub. 398. —

⁷⁾ Vid. Nub. 327. — ⁸⁾ Pac. 202. Praeterea vid. ad Av. 1274 sq. — ⁹⁾ Vid. ad Av. 278.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

οὔκουν τούτῳ δήπου δηλοῖ τιμῶν τὸν πλοῦτον ἐκείνος;
 φειδόμενος γὰρ καὶ βουλόμενος τούτου μηδὲν δαπανᾶσθαι,
 λήροις ἀναδῶν τοὺς νικῶντας τὸν πλοῦτον ἐᾷ παρ' ἐαυτῶ.

ΠΕΝΙΑ.

590 πολὺ τῆς πενίας προᾶγμ' αἴσχιον ζητεῖς αὐτῷ περιᾶψαι,
 εἰ πλούσιος ὢν ἀνελεύθερός ἐσθ' οὐτωσί καὶ φιλοκερδής.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

ἀλλὰ σέ γ' ὁ Ζεὺς ἐξολέσειεν — „κοτίνου στεφάνῳ στεφανώσας“!

587. τούτω(ι) A] τούτω V R. || δηλοῖ] δηλός Cobet, quae magis vulgata est structura; vid. tamen comment.

588. δαπανᾶσθαι] -νῆσαι Blaydes.

592. σέ γ' Iunt.] σ' V R. || κοτίνου] κοτίνω(ι) V R; vid. ad vs. 586.

587. οὔκουν... δήπου...] fortiter affirmantis particulae ¹⁾).

— δηλοῖ τιμῶν] cf. Ismenae apud Sophoclem verba ad sororem: δηλοῖς τι καλχαίνου²⁾ ἔπος ²⁾, vel Thucydidis: ὁ πόλεμος οὗτος... ἀπ' αὐτῶν τῶν ἔργων σκοποῦσι δηλώσει μείζων (τῶν Τρωϊκῶν) γεγεννημένος ³⁾. *Accusatiuus* participii in huiusmodi enuntiatiis frequens est, e. g. supra: δηλοῖς αὐτὸν... ἔχοντα ⁴⁾. Multo magis vulgatum quam δηλοῖ est δηλός (ἔστι), quod eodem fere redit; aliquid tamen intercedit discriminis. Nam οὔκουν δηλός (ἔστι) τιμῶν valet id quod: *nonne igitur apparet eum... magni facere?* οὔκουν δηλοῖ τιμῶν id quod: οὔκουν δηλοῖ ἐαυτὸν τιμῶντα *nonne igitur ostendit* (iis quae modo dixi) *magni se facere?* Quod aliquanto vividius est enuntiatum. Illud placide rogantis est, hoc assensum extorquentis.

588. δαπανᾶσθαι] *impendendi* hoc verbum apud nostrum non nisi in Horarum

quodam versiculo redit: οὐκ ἂν ἐπεθύμουν οὐδ' ἂν δαπανῶντο ⁵⁾. Recentiores comici eodem sensu adhibent activum ⁶⁾.

589. λήροις ἀναδῶν] honorem quanti faciat satis ostendit Chremylus; qui magis fortasse laudasset athletarum praemium eiusmodi, quale servulo laeta nuntianti infra promittitur: *κρίβαντιῶν ὄρμαθός* ⁷⁾. Sic apud Alexidem nescio quis refert in somnio victoriam sibi promissam: *ἐν τῷ σταδίῳ τῶν ἀνταγωνιστῶν μέ τις | ἐδόκει στεφανοῦν... | στεφάνῳ κυλιστῷ κοκκυμήλων sive prunorum* ⁸⁾.

590. περιᾶψαι] *adspergere* ⁹⁾.

592. κοτίνου στεφάνῳ στεφανώσας] alterius verba irridens repetit ipsasque vocis modulationes imitatur. Eodem igitur haec redeunt ac si dixisset: „*κάνιστ' ἀπόλοιο αὐτῷ κοτίνου στεφάνῳ τῷ σῷ.*” Erat autem in proverbio poeta pauper post multas victorias misere sitiens: „*στίφανον μὲν ἔχων ἄδον, δίψη δ' ἀπολωλώς*” ¹⁰⁾.

¹⁾ Vid. ad Av. 179. — ²⁾ Soph. Ant. 20; cf. *ibid.* vs. 242. — ³⁾ Thucyd. I 21 § 2. — ⁴⁾ Vs. 269. — ⁵⁾ Ar. fr. 569¹⁰⁾. — ⁶⁾ Item Xenophon; medio etiam Herodotus et Plato utuntur, oratores utroque. — ⁷⁾ Vs. 765. — ⁸⁾ Alex. fr. 272. — ⁹⁾ Vid. ad Ach. 640. — ¹⁰⁾ Vid. ad Eq. 534; dignus praeterea est infra vs. 891 qui conferatur.

ΠΕΝΙΑ.

τὸ γὰρ ἀντιλέγειν τολμῶν ὑμᾶς, ὡς οὐ πάντ' ἔστ' ἀγάθ' ὑμῖν
διὰ τὴν πενίαν!

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

παρὰ τῆς Ἑκάτης ἔξεστιν τοῦτο πυθέσθαι,

595 εἶτε τὸ πλουτεῖν εἶτε τὸ πεινῆν βέλτιον. φησὶ γὰρ αὐτῇ
τοὺς μὲν ἔχοντας καὶ πλουτοῦντας δεῖπνον κατὰ μῆν' ἀποπέμπειν,
τοὺς δὲ πένητας τῶν ἀνθρώπων ἀρκάζειν πρὶν καταθεῖναι.

ἀλλὰ φθείρου καὶ μὴ γρούξης

593. γὰρ] *καὶ (ut Eur. Med. 1052) vel *δὲ καί? || ἔστ' ἀγάθ' R] ἐστὶ τὰγάθ V
(ex ἐστὶ nata lectio).

595. ἀβη V] ἀβῆ R, φασὶ γὰρ ἀβῆ recc.

596. κατὰ μῆν' ἀποπέμπειν V] κατὰ μῆνα προσάγειν R et l. a. in V, κατὰ μῆνα
προσπέμπειν U; aptissimum est ἀποπέμπειν (cf. Ach. 113 etc.).

597. καταθεῖναι] κατακείσθαι Kappeyne, fortasse recte.

598. γρούξης Brunck] -ζης R, -ζεις V.

593. τὸ γὰρ ἀντιλέγειν τολμῶν ὑμᾶς...!] *vos scilicet sustinere...!*¹⁾

— πάντα... ἀγαθά] *optima quaeris*²⁾.

594—597. Hecatae Athenienses quovis mense ineunte cum domi sacrificabant³⁾, tum in triviis dapes offerebant τῇ Ἐνοδίᾳ καὶ Χθονίᾳ⁴⁾, ut Mercurio Χθονίᾳ festo die τῶν Χύτρων⁵⁾. Has „cenas Hecates” quamprimum ab hominibus esurientibus devoratas esse ait Chremylus, cuius verba egregie illustrat Ariston quidam apud Demosthenem, qui adversarii testes ex infima plebeculae faece protractos perhibet et merito „Triballos” sive feros dici, qui ne cenas quidem Hecates aspernentur abiectave intestina τῶν χοίρων οἷς καθαιρούσιν <οἱ πριτάνεις> δταν εἰσέναι μίλλωσιν⁶⁾, — porcorum canumque famelicorum cibum, non hominum. Hoc igitur est quod dicit Chremylus: *Hecaten modo roga qualia sint paupertatis illa bona; ait haec singulis sibi noviluniis divites mittere*

cenas, quas vixdum ab iis depositas abripi a pauperibus, ferarum scilicet vulturumque aemulis. Illis superat ex opibus quod pia mente diis offerant: hi vix in triviis inveniunt quo stomachum sedent latrantem.

596. τοὺς... ἔχοντας] *divites*⁷⁾.

597. ἀρκάζειν πρὶν καταθεῖναι] simile est quod de discipulo grandaevio dicit Socrates Aristophaneus, eum quae discat ἐπιλεῖσθαι πρὶν μαθεῖν⁸⁾. Sed nostro loco mutatur subiectum; nam ad καταθεῖναι — si recte id traditum⁹⁾ — mente supplendum est subiectum *ἐκείνους* (*divites*). Non enim hoc dicit Chremylus, pauperes sua ipsorum dona auferre priusquam obtulerint, i. e. nulla ferre, quod languidum foret neque eam quam contextus poscit haberet oppositionem, sed: dapes ab illis ferri, ab his *κυνηδόν* rapi.

598. φθείρου] *pressime dispereas*¹⁰⁾.

— γρούξης] *mutias*¹¹⁾.

¹⁾ Vid. ad Ran. 741 et ad Eq. 980. — ²⁾ Vid. ad Ran. 302. — ³⁾ Vid. ad Vesp. 96. — ⁴⁾ Bekk. Anecd. p. 247. — ⁵⁾ Vid. ad Ran. 216. — ⁶⁾ Demosth. LIV § 39; de quo loco vid. Naber Mnemos. 1904 p. 29 sq. — ⁷⁾ Vid. ad Eq. 1295. — ⁸⁾ Nub. 631. — ⁹⁾ Vid. annot. crit. — ¹⁰⁾ Item vs. 610. Vid. ad Nub. 789. — ¹¹⁾ Vid. ad Ran. 913.

ἔτι μηδ' ὀτιοῦν.
600 οὐ γὰρ πείσεις, οὐδ' ἦν πείσης.

ΠΕΝΙΑ.

„ὦ πόλις Ἀργοῦς, κλύεθ' οἶα λέγει!“

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

Παύσωνα κάλει τὸν ξύσοιτον.

ΠΕΝΙΑ.

τί πάθω τλήμων;

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

ἔρρ' εἰς κόρακας θᾶττον ἄφ' ἡμῶν.

ΠΕΝΙΑ.

605 εἶμι δὲ ποῖ γῆς;

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

εἰς τὸν κύφωνα· ἀλλ' οὐ μέλλειν

χορῆν σ', ἀλλ' ἀνύτειν.

ΠΕΝΙΑ.

ἦ μὴν ὑμεῖς γ' ἔτι μ' ἐνταυθοῖ

607. χορῆν V] χορή R, vid. vs. 624 etc. et ad Eq. 751. || ἀνύτειν] ἀνύττειν V, ἀνύειν R.

608. ὑμεῖς γ'] ἦ μὴν (repetitum) mavult Blaydes, ut vitetur structura insolita ὑμεῖς -σεσθον. || ἐνταυθοῖ] vid. ad Nub. 814.

600. Subsimile est: „οὐδ' ἂν λέγων λέξαιμι”¹⁾. Nec non iure collatum est verbulum de nimis docto coquo apud Stratonem, quem οὐδ' ἂν ταχὺ πεισιν ἢ Πειθῶ ut „humane” potius quam „homericè” loqueretur²⁾.

601. Etiam isiciarius ille Euripideo hoc verbulum utitur³⁾.

602. Pausonis paupertatem etiamnunc, ut plus viginti annis ante, comico dignam esse visam quae perstringeretur, est quod mireris⁴⁾; sed conferri possunt glabrae genae Clisthenis et in Achar-

nensibus derisae et in Ranis⁵⁾, Cinesiae infirmitas in Ranis et in Ecclesiazensis⁶⁾.

— τὸν ξύσοιτον] i. e.: ᾧ ξυνοικεῖς πόλλ' ἔτη, ut ipsius Paupertatis verbis utamur⁷⁾.

603. τί πάθω...!] *quid de me fiat!*⁸⁾.

604. ἔρρ' εἰς κόρακας] *in malam rem te proripe*⁹⁾.

605. εἶμι] futurum mentis perturbatae indicium¹⁰⁾.

606. εἰς τὸν κύφωνα] *in carcerem, ad carnificem*¹¹⁾.

608. ἦ ποτ' ἔμει' ὑμῶς ποθ' ἕξειται! — Simillima sunt vetulae ad iuvenem fasti-

¹⁾ Eubul. fr. 38³. — ²⁾ Straton. fr. 14⁷. — ³⁾ Eq. 813. — ⁴⁾ Vid. Thesm. 949 et ad Ach. 854. — ⁵⁾ Vid. ad Ran. 48. — ⁶⁾ Vid. ad Eccl. 329 sq. — ⁷⁾ Vid. vs. 437. — ⁸⁾ Item Lys. 954. — ⁹⁾ Item Pac. 500 Pherecrat. fr. 70⁵ Amps. 24 Alex. 94⁹; praeterea vid. ad Nub. 789 et ad Ran. 607. — ¹⁰⁾ Vid. ad Eq. 1183 Av. 369. — ¹¹⁾ Vid. vs. 476.

μεταπέμψεσθον.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

610

τότε νοστήσεις· νῦν δὲ φθείρου.
 κρεῖττον γὰρ μοι πλουτεῖν ἔστιν,
 σὲ δ' ἔαν κλάειν μακρὰ τὴν κεφαλὴν.

(Abit Paupertas).

ΒΛΕΨΙΑΗΜΟΣ.

615

νῆ Δί' ἐγὼ γοῦν ἐθέλω πλουτῶν
 εὐωχεῖσθαι μετὰ τῶν παίδων
 τῆς τε γυναικός, καὶ λουσάμενος
 λιπαρὸς χωρῶν ἐκ βαλανείου
 τῶν χειροτεχνῶν
 καὶ τῆς Πενίας καταπαρδεῖν.

614. παίδων] παιδίων V B.

diosum verba: ἡ μὴν ἔτ' ἀνήσει σὺ καὶ
 σσιφάνην ἱμοί¹⁾. Ubi eadem quae h. l.
 est particulae ἔτι vis, item in verbis
 chori: ὦν ἔτ' εὐθύνας ἱμοὶ δάσουσιν, ἦν
 θεὸς θάλη²⁾, et sic saepe in minis; e. g.
 legatus Atheniensium ad Camarinaeos:
 nostram ἐπικουρίαν νunc oblatam εἰ sper-
 nitis, ἔτι βουλήσεσθε καὶ πολλοστὸν μόριον
 αὐτῆς ἰδεῖν³⁾, vel apud tragicos: ἔτ' ἐν
 Φθίγῃ σ' ἐγὼ | θρήψα μέγαν τοῖσδ' ἐχθρόν⁴⁾
 et: δάμοσον | ἡ μὴν τὸν ἀγχιστήρα τοῦδα
 τοῦ πάθους | ξὺν παιδί καὶ γυναικὶ δουλώ-
 σαιν ἔτι⁵⁾. Etiam notae illae imprecati-
 ones: οὐ χαιρήσεις⁶⁾, κάκιστ' ἀπολούμενος⁷⁾
 et omnino futuri temporis in minis usus
 huc est referendus⁸⁾.

610. νοστήσεις] redidit⁹⁾.— φθείρου] item supra¹⁰⁾.

612. κλάειν μακρὰ τὴν κεφαλὴν] redit
 locutio in Vespis¹¹⁾; alibi omissa voce
 κεφαλῆ dicitur μακρὰ κλάειν, κωκύειν, οἰμώ-
 ζειν¹²⁾.

616. λιπαρὸς χωρῶν] nitida et bene curata
 cute¹³⁾ procedens. Eadem in Ecclesiazusis
 est verborum iunctura¹⁴⁾.

617. χειροτεχνῶν] cf. χειροτέχνη vox
 supra obvia¹⁵⁾.

618. καταπαρδεῖν] oppedere¹⁶⁾ etiam
 alibi dicitur sensu penitus contem-
 nendi¹⁷⁾. Idem valet προπαρδεῖν τινι¹⁸⁾,
 et recordamur Amasidis ἀποματαίζοντος
 καὶ τοῦτο ἀπάγειν Apriae legatum iu-
 bentis¹⁹⁾; ipsam rem habemus infra²⁰⁾.
 Cf. etiam simplex πέρδεσθαι de supina
 securitate dictum²¹⁾. Honestioris dicti-
 onis sunt καταχῆνη et καταγέλως²²⁾.

¹⁾ Eccl. 1034. — ²⁾ Pac. 1187. — ³⁾ Thucyd. VI 86 § 4. — ⁴⁾ Eur. Andr. 728. —
⁵⁾ Soph. Trach. 257; item Aesch. Prom. 167 Eur. Bacch. 535 etc., etiamne Thesm.
 887? — ⁶⁾ Vid. vs. 64. — ⁷⁾ Vid. ad Vesp. 412. — ⁸⁾ Praeterea vid. supra
 vs. 382 Ach. 1156 Lys. 674 sq. Eccl. 595. — ⁹⁾ Vid. ad Ach. 29. — ¹⁰⁾ Vs. 598. —
¹¹⁾ Vesp. 584. — ¹²⁾ Vid. ad vs. 58. — ¹³⁾ Vid. ad Ach. 636—640 Nub. 920 et
 1002. — ¹⁴⁾ Vid. Eccl. 652. — ¹⁵⁾ Vs. 533. — ¹⁶⁾ Hor. Sat. I 1, 70. — ¹⁷⁾ Vesp.
 619 Pac. 547. — ¹⁸⁾ Vid. Eq. 639. — ¹⁹⁾ Herodot. II 162. — ²⁰⁾ Vs. 699 et
 1133. — ²¹⁾ Supra vs. 176 etc. — ²²⁾ Vid. Vesp. 575.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

620

αὕτη μὲν ἡμῖν ἢ ἐπίτριπτος οὔχεται.
 ἐγὼ δὲ καὶ σύ γ' ὡς τάχιστα τὸν θεὸν
 ἐγκατακλινοῦντ' ἄγωμεν εἰς Ἀσκληπιοῦ.

ΒΛΕΨΙΔΗΜΟΣ.

καὶ μὴ διατριβωμέν γε, μὴ πάλιν τις αὖ
 ἐλθὼν διακολύση τι τῶν προύργου ποιεῖν.

621. ἐγκατακλινοῦντ' V] -vτs; R, elisionis igitur signum pro nota syllabae -s; est habitum, ut saepe (vid. etiam vs. 256).

623. διακολύση(ι) τι V] -λύσει R.

619. ἐπίτριπτος] *perdita* ¹⁾.

621. Pluribus locis Aesculapius ab Atheniensibus tunc temporis colebatur. Cum *Vespaë* data est fabula, extra Atticam quaerendus erat deus ²⁾; sed brevi post in priscum fanum *Ἀμύνου* ab arcis parte occidentali situm receptus est auctore Sophocle poeta, qui Amyni sacerdos erat ³⁾. Itaque in exiguo illo templo — fere 200 □ M. — coniunctim tum colebantur Amynus et Aesculapius, quibus post Sophoclis mortem tertius accessit Dexion heros, id enim tragico datum est nomen et honor ἀπὸ τῆς τοῦ Ἀσκληπιοῦ δεξιῶσεως ⁴⁾. Anno autem 420 Telemachus quidam Acharnensis ⁵⁾ in arcis latere meridionali novum templum condidit Aesculapio deo Epidaurio et Hygieae ⁶⁾ Atheniensium deae; quod templum proximis annis magis magisque est ornatum et egregie sensim inclaruit ⁷⁾. Praeterea *Munichias* prope littus coniunctum cum Iaso et Panacea ⁸⁾ colebatur Aesculapius. *Hoc* delubrum Chremylum cogitare mox apparebit;

nam Oario cum refert „deductum esse Plutum ad templum Aesculapii, dein ante omnia in maris littore lavatum, tum demum ipsum templum intrasse” ⁹⁾, dubitari nequit quin de fano mari vicino loquatur. Quae delirantis forent verba, si sic essent interpretanda: „ad arcem deductum esse εἰς τὸ ἐν ἄστει Ἀσκληπιοῦν theatro proximum, dein abductum Piraeum, tum reductum in arcem.” Neque de arcis fonte sacro in Erechtheo, cui *θάλαττα* nomen erat, cogitare ¹⁰⁾ nos sinit linguae indoles: „ἐπὶ θάλατταν ἤγομεν” qui dicit, non fontem sed ipsum maris littus significat. Itaque recte priscus interpres in scholiis dicit fanum *Piraeicum* significari; quem inter recentiores primus secutus est Boissonade. Praeterea e comici verbis efficitur de uno tantum templo cogitare potuisse spectatores, quapropter suspicor in urbano dei templo tunc temporis *ἐγκοιμησιν* non (fortasse nondum) fuisse.

622. πάλιν... αὖ] *rursus denuo* ¹¹⁾.

623. τι τῶν προύργου] item in Eccle-

¹⁾ Item supra vs. 275; vid. Nub. 1004. — ²⁾ Vid. Vesp. 123. — ³⁾ In Vita Sophoclis pro *Ἄλωνος* probabiliter *Ἀμύνου* scripsit Körte ex lapidum complurium auctoritate. — ⁴⁾ Vid. vSybel Arch. Mitt. 1885 p. 97 sq., Köpp ibid. p. 255 sqq., Körte ibid. 1896 p. 287 sqq. — ⁵⁾ Cf. Timocl. com. fr. 7. — ⁶⁾ De Hygiea vid. Plut. Pericl. 13. — ⁷⁾ Vid. Körte l. l. 1893 p. 291 sqq. et 1896 p. 314 sqq., Preuner Rh. Mus. 1896 p. 313 sq., Usener Götternamen p. 148, 3. — ⁸⁾ Cf. CIA. II 1651 et infra vs. 701 sq. — ⁹⁾ Vs. 653—659. — ¹⁰⁾ Quae viri d. Girard est suspicio; cui iure oblocutus est vSybel l. l. — ¹¹⁾ Plaut. Poenul. prolog. 79. Vid. ad Thesm. 830 sq.

ΧΡΕΜΤΑΟΣ.

(ad aedes conversus:)

625

παῖ Καρίων, τὰ στρώματ' ἐκφέρειν σε χοῆν,
αὐτόν τ' ἄγειν τὸν Πλοῦτον, ὡς νομίζεται,
καὶ τᾶλλ' ὅσ' ἐστὶν ἔνδον ἠὲ τρεπισμένα.

(Ex aedibus prodit Cario sarcinis onustus Plutumque manu ducens.
Dextrorsum abeunt omnes.)

Saltat Chorus.

(Solus redit Cario.)

SCENA NONA.

Cario, Chorus.

ΚΑΡΙΩΝ.

ὦ πλείστα Θησείοις μεμυστιλημένοι

624. παῖ] δ Blaydes coll. vs. 1100 Ran. 271, 608. || σε χοῆν] ἐχοῆν V R (cf. vs. 432).
626. ἠὲ τρεπισμένα] εὐ- V R.

siazusis ¹⁾. Comparativus προυργιαίτερος legitur in Lysistrata ²⁾.

624. παῖ Καρίων] nominativum eum quem vult servum herus evocat, ut Belli dens in Pace: „παῖ παῖ Κυδοιμί!“ ³⁾. Multo frequentius unus aliquis e mancipiis accessitur, nomine non addito: „φριτω τι;“ et similia ⁴⁾.

626. τᾶλλα] proprie addendum erat ἐκφέρειν, sed e vicino movendi verbo facile id elicitur, ut in inscriptione quadam: „ἄπειτα ἄγουσι τὸν βοῦν καὶ τὸν κωτὸν καὶ φρούας ἐπὶ καὶ μίλι καὶ στέμμα“ ⁵⁾.

627 sqq. Nuntius hic, ut alii complures apud nostrum ⁶⁾, imitatur dictionem τῶν ἐν ταῖς τραγωδίαις ἠήσεων ἀγγελικῶν. Inde igitur habet grandisonum illud: „ὦ πλείστα...“, quocum conferendum quod supra legimus πολλά = πολλάκις, item in parodia ⁷⁾. Apud Sophoclem Antigona de urbe Atheniensium:

„ὦ πλείστ' ἐπαίνοις εὐλογοῦμενον πέδον!“ ⁸⁾ et paedagogus: „ὦ πλείστα μῦθοι καὶ φρενῶν τητόμενοι!“ ⁹⁾. Ludicre autem verborum hic strepitus discrepat a cogitati humilitate; nam hoc dicit Cario: „ο senes, qui lactari solebatis cum die festo pulpamenti vel iuris aliquid superaddere licebat cibo quotidiano!“ ¹⁰⁾. Unicum fere longos per annos vobis diarium fuit polenta eaque parca nimis, cui non nisi rarissime accedebat porcinae vel bubulae aliquid. At melior iam vobis dies alluxit! — Est μυστιλᾶσθαι: cibum liquidum, qualis est ius, διὰ μυστίλης sive panis frusto incurvato haurire et ori admovere ¹¹⁾. Praepositio ἐπὶ in huiusmodi locutionibus significat ad; orsonium ἐπὶ τῇ μάξῃ dicebatur comedi, e. g. in Trygaei suis valedicentis verbis: ἔξτε' ἐν ὄρα | κολλύραν μεγάλην καὶ κόνδυλον ὄρον ἐπ' αὐτῇ ¹²⁾.

¹⁾ Eocl. 784. Vid. etiam Plat. Menon. 84 δ, 87 a etc.; conferenda sunt nostra: „het ligt voor de hand“ et: „wat is er aan de hand?“ — ²⁾ Lys. 20. — ³⁾ Pac. 255. — ⁴⁾ Vid. ad Ach. 805. — ⁵⁾ Collitz. Dialectinschr. 3636³¹; vid. infra ad vs. 677. — ⁶⁾ Vid. ad Eq. 611 sqq. etc. — ⁷⁾ Vs. 253. — ⁸⁾ Soph. Oed. C. 720. — ⁹⁾ Soph. El. 1326. — ¹⁰⁾ Cf. Nub. 386. — ¹¹⁾ Vid. ad Eq. 827 et 1168. — ¹²⁾ Pac. 123; vid. etiam ad Ach. 835 Eq. 707.

γέροντες ἄνδρες ἐπ' ὀλιγίστοις ἀλφίτοις,
ὡς εὐτυχεῖθ' ὡς μακαρίως πεπράγατε,
630 ἄλλοι δ' ὅσοις μέτεστι τοῦ χρηστοῦ τρόπου!

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ.

τί δ' ἔστιν, ᾧ βέλτιστε τῶν πρὸ τοῦ φίλων;
φαίνει γὰρ ἦκειν ἄγγελος χρηστοῦ τινος.

ΚΑΡΙΩΝ.

ὁ δεσπότης πέπραγεν εὐτυχέστατα,
μᾶλλον δ' ὁ Πλοῦτος αὐτός· ἀντὶ γὰρ τυφλοῦ
635 „ἐξωμμάτωται καὶ λελάμπρυνται κόρας,

629. μακαρίως πεπράγατε R] π. μ. V.

631. *πρὸ τοῦ] σαυτοῦ V R; Blaydes βέλτιστε; τοῖς φίλοις φράσον vel φράζε τοῖς φίλοις (coll. Lys. 712), lenius et propter γὰρ quod sequitur probabilius vHerwerden βέλτιστε; τοῖς σαυτοῦ φίλοις, cum sequentibus haec iungens (cf. vs. 1134); sic tamen parum placet verborum structura. || φίλων V R] τρώπων A.

635. λελάμπρυνται U] -πρυνται V R.

631. Etiam coryphaeus sublimiore utitur genere dicendi. In verbis ᾧ βέλτιστε τῶν πρὸ τοῦ φίλων — si recte sic scripsi ¹⁾ — genitivus superlativo subiunctus indicat locum unde comparatio instituitur: *o tu qui optimus es ratione habita omnium quos olim habui amicorum*. Non *partitivus* igitur est, sed is qui *comparativo* solet addi, *ablativi* obsoleti vicem obiens. Sic Philoctetes Sophocleus „ὦ λῆστε τῶν πρὶν ἐντόπων” novum advenam alloquitur ²⁾, Thetis noto Homeri loco filium suum dicit ὀκνηρότατον ἄλλον ³⁾, Thucydides operis initio bellum Peloponnesiacum ἀξιολογώτατον τῶν προγεγενημένων vocat.

632. γὰρ] causa honorificorum quibus eum compellavit verborum huius particulae ope subiungitur.

635 sq. Haec meram tragoediam sonant. Posteriorem versum e Sophoclis Phineo (dramate satyrico) desumptum testatur scholion in codice V, neque dubium quin prior quoque ibi lectus fuerit ⁴⁾. Apte contuleris praeconis Aeschylei verba: *o Apollo, ad Troiam telis tuis satis diu nos afflixisti, νῦν δ' αὖτε σωτήρ ἴσθι καὶ παιώνιος* ⁵⁾. Verbo *ἐξωμμάτωιν oculis privandi* sensum tribuit Euripides ⁶⁾, sed id nihil nunc ad nos; eam quae hoc loco requiritur vim apud Aeschylum locis compluribus habet ⁷⁾, et intempestivae doctrinae speciem enavit qui in scholio recentissimo ⁸⁾ annotavit: „Sophoclem de Phineo dixisse: „occaecatus est et leucomate laborat”, comicum vero in contrarium sensum haec detorsisse”, vix dignum de quo

¹⁾ Vid. annot. crit. — ²⁾ Soph. Phil. 1171. — ³⁾ Hom. A 505, ubi vid. — ⁴⁾ Vid. Cobet Coll. Crit. p. 199. — ⁵⁾ Aesch. Ag. 512. — ⁶⁾ Eur. fr. 545. — ⁷⁾ Prom. 499 Choeph. 854 Suppl. 467. — ⁸⁾ „Iunt.” adscripsit Dindorf; deest hoc scholion in V et R; sed legitur in codice anno 1451 scripto, quo usus est Hemsterhuis.

„*Ἀσκληπιοῦ παιδῶνος εὐμενοῦς τυχῶν*“.

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ.

λέγεις μοι χαράν! λέγεις μοι βoάν!

ΚΑΡΙΩΝ.

πάρεστι χαιρειν, — ἦν τε βούλησθ' ἦν τε μή.

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ.

ἀναβοάσομαι τὸν εὐπαιδα καὶ

μέγα βροτοῖσι φέγγος Ἀσκληπιῶν.

(*Ex aedibus procurrit uxor Ohremyli.*)

640

SCENA DECIMA.

Cario, Mulier.

ΓΥΝΗ.

τίς ἡ βοή ποτ' ἐστίν; ἄρ' ἀγγέλλετε

χρηστόν τι; τοῦτο γὰρ ποθοῦσ' ἐγὼ πάλαι

ἔνδον κάθημαι περιμένουσα τουτονί.

ΚΑΡΙΩΝ.

ταχέως, ταχέως φέρ' οἶνον, ὃ δέσποιν', ἵνα

641. ἄρ' Ald.] ἄρα γ' VR, quam lectionem peperit dittographia: *ΑΡΑΓ[ΑΓ]ΓΕΑΑ.* || *ἀγγέλλετε] ἀγγίλλεται R, ἀγγελί V (cf. Eur. Med. 1120), ἀπαγγελεῖ Bergk (sed vid. ad vs. 766). Cf. lectionis varietas Av. 1347.

tam multa disputarent philologi ¹⁾. Teste nostro loco apud Sophoclem Phineus visum recuperabat beneficio Aesculapii; idem de Phinei filiis traditum ²⁾.

637 et 639 sq. Elatum animum chorentarum et verba testantur et metrum dochmiacum ³⁾.

638. Etiam verba *πάρεστι χαιρειν* habent sonum vere tragicum ⁴⁾. Quo magis ridicule locutionem cothurnatam excipit pedestre illud *vultis nollis* ⁵⁾.

639. Cf. Strepsiades gaudio exultans: *βοάσομαι τᾶρα τὴν ὑπέροχον | βοάν* ⁶⁾.

640. *φέγγος*] vox poetica ⁷⁾.

642 sq. Similia sunt Medeae ex aedibus prodeuntis verba ad choram: *φίλοι, πάλαι δὴ προσμένουσα τὴν τύχην | καρδοκῶ τὰ κείθεν οἱ προβήσεται. | καὶ δὴ δίδορκα τόνδε τῶν Ἰάσονος | στείχοντ' ὑπαδῶν πνεῦμα δ' ἠρεθισμένον | δεικνυσιν ὡς τι καινὸν ἀγγελεῖ κακόν* ⁸⁾.

644. *φίρε*] *πραεθε* ⁹⁾.

¹⁾ Vid. Hemsterhuis h. l., Ellendt in Lexico Soph. s. v. *ἔξοματοῦν*, etc. — ²⁾ Cf. Phylarchus apud Sext. Emp. adv. Math. I 12 et initio scholiorum ad Eur. Alc., vdSande Bakhuyzen de Parod. p. 185 sqq., et vid. Antig. 966—987. — ³⁾ Vid. ad Vesp. 730. — ⁴⁾ Cf. Soph. Ai. 904, 982. — ⁵⁾ Cf. Lys. 1036 etc. — ⁶⁾ Nub. 1154. — ⁷⁾ Vid ad Eq. 1319. — ⁸⁾ Eur. Med. 1116 sqq. — ⁹⁾ Vid. ad Ran. 498.

645

καὐτὴ πλῆξ, — (secum :) φιλεῖς δὲ δρωσ' αὐτὸ σφόδρα, —
ὡς ἀγαθὰ συλλήβδην ἔπαντά σοι φέρω.

(Affertur lagena cum poculo.)

ΓΥΝΗ.

καὶ ποῦ ἔστιν;

ΚΑΡΙΩΝ.

ἐν τοῖς λεγομένοις. εἴσει τάχα.

(Poculum lente ebibit.)

ΓΥΝΗ.

πέραιναι τοίνυν ὃ τι λέγεις ἀνύσας ποτέ.

ΚΑΡΙΩΝ.

ἄκουε τοίνυν, ὡς ἐγὼ τὰ πράγματα

650

ἐκ τῶν ποδῶν εἰς τὴν κεφαλὴν σοι πάντ' ἐρῶ.

ΓΥΝΗ.

μὴ δῆτ' ἐμοί γ' εἰς τὴν κεφαλὴν.

647. Post λεγομένοις distinxit Boissonade.

645. Mulierculas temulentas in Lysistrata et in Thesmophoriazasis admodum festive noster risit¹⁾, nec non in Ecclesiazasis iocos inde duxit; postea hoc argumento ad infinitum usi sunt comici et abusi.

— φιλεῖς... δρωσα] eadem est structura verbi φιλεῖν in Vespis²⁾.

646. ἀγαθὰ συλλήβδην ἔπαντα] etiam fortius hoc quam πάντ' ἀγαθὰ, optima quaevis³⁾.

647. καὶ ποῦ ἔστιν;] ubi igitur sunt ista? Mirum si cuncta affers neque quidquam video ego⁴⁾.

— ἐν τοῖς λεγομένοις;] i. e. οὐκ ἐν ταῖς χερσὶ μου ἀλλ' ἐν οἷς λέγω (= ἐν οἷς ἀντίκα ἐρῶ).

648. πέραιναι τοίνυν... ἀνύσας] quanto-

cius⁵⁾ igitur perge. Item Euripides in Ranis: πέραιναι τοίνυν ἕτερον⁶⁾.

649—652. E Carionis verbis ut satis facile duci posset iocus qui sequitur⁷⁾, tributum ei est vocabulum ambiguum τὰ πράγματα, quod saepe res in univsum, publicas praesertim, significat⁸⁾, saepe negotia molesta, in notis locutionibus: πράγματα ἔχειν et παρῆχειν⁹⁾. Eandem ob causam invertitur quem natura indicavit ordo verborum: „ἐκ τῆς κεφαλῆς εἰς τοὺς πόδας“, nam recta prospicientium oculi prius capita hominum cernunt, dein si tanti videatur totum corpus perlustrantes descendunt εἰς πόδας ἐκ κεφαλῆς¹⁰⁾. Ut noster loquitur adolescens apud Plautum: usque ad unguiculo ad capillum summum est festivissima¹¹⁾.

¹⁾ Vid. Lys. 194 sqq. Thesm. 735 sqq. — ²⁾ Vesp. 1535. — ³⁾ Vid. ad Ran. 302. — ⁴⁾ Vid. ad Nub. 210. — ⁵⁾ Vid. ad Vesp. 30 Ran. 606. — ⁶⁾ Ran. 1170. — ⁷⁾ Vid. ad Nub. 40. — ⁸⁾ Vid. ad Eq. 180. — ⁹⁾ Vid. ad Vesp. 1892. — ¹⁰⁾ Hom. Σ 353 etc. — ¹¹⁾ Plaut. Epid. V 1, 16.

ΚΑΡΙΩΝ.

μὴ τὰγαθὰ

ἂ νῦν γεγένηται;

ΓΥΝΗ.

μὴ μὲν οὖν τὰ πράγματα.

ΚΑΡΙΩΝ.

ὡς γὰρ τάχιστ' ἀφικόμεθα πρὸς τὸν θεόν,
 ἄγοντες ἄνδρα τότε μὲν ἀθλιώτατον,
 655 νῦν δ' εἴ τιν' ἄλλον μακάριον κευδαίμονα,
 πρῶτον μὲν αὐτὸν ἐπὶ θάλατταν ἤγομεν,
 ἔπειτ' ἔλοῦμεν.

ΓΥΝΗ.

νῆ Δί' εὐδαίμων ἄρ' ἦν

ἀνὴρ γέρων ψυχροῦ θαλάττη λούμενος.

658. ψυχροῦ] ψυχροῦ (*) v. Blaydes (coll. Eq. 867 etc.); sed vid. comment.

653. Nunc quoque nuntiorum tragicorum oratione utitur noster servulus. Simillimis verbis nuntius Euripideus excessum Iphigeniae Clytaemestrae referre incipit: *ἔπει γὰρ ἐκόμισθα τῆς Αἰδὸς πόρην*; | *Ἀρτίμιδος ἄλλος λειμακάς τ' ἀνθεσφόρους*, | ... *σὴν παῖδ' ἄγοντες κτέ.* ¹⁾.

654. ἄνδρα] *hominem* — non deum daemonemve — etiam supra Plutum dicebat Cario ²⁾.

655. εἴ τιν' ἄλλον] attractionem nunc eam patitur pronomen (*εἰ*) *τις* quam alibi *οἶος* et *δσος*, e. g. in locutione: *ἰνσκευάσασθαι μ' οἶον ἀθλιώτατον* = *τοιοῦτον οἶος ἀθλιώτατός τις ἰνσκευάσαιτο ἔν* ³⁾ vel: *ἔχει κεφαλὴν δσην κολοκύντην* = *τοσαύτην δσην ἔστι κολοκύντη* ⁴⁾. Sic in scena tragica dicitur e. g.: *πόλιν σθίνουσαν εἴ τιν' Ἑλλάδος μέγα* ⁵⁾, quemadmodum in

nominativo dicebatur: *ἦν εἴπερ τις ἄλλος πιστός* ⁶⁾, in genitivo: *πατρὸς εἴπερ τινὸς σθίνουτος* ⁷⁾.

656. Aqua marina erat abluendus, ut puro expiatoque corpore aedem dei intrare posset; nam *θάλασσα κλύζει πάντα τὰνθρώπων κακά* ⁸⁾. Quapropter etiam mystae Eleusini — ut olim Agamemnonis milites *ἀπολυμαιόμενοι* ⁹⁾ — maris littus adibant certo die, qui „*ἔλαθε μύσται*” inde nomen habebat, ut a sordibus omnibus et quovis contagio corporis perpurarent.

657. εὐδαίμων ἄρ' ἦν] irridentis verba sunt etiam in Ranis ¹⁰⁾.

658. θαλάττη] *aqua marina*, τῷ ψυχροῦ ὕδατι τῆς θαλάττης. Dativus est instrumenti, ut τῇ *Κλειψύδρῳ* = τῷ ὕδατι τῆς *Κλειψύδρας* ¹¹⁾.

¹⁾ Eur. Iph. A. 1543 sqq. — ²⁾ Vid. vs. 78, 118 et ad Av. 1638. — ³⁾ Ach. 384. — ⁴⁾ Hermipp. fr. 79; vid. annot. crit. ad Ach. 601. — ⁵⁾ Soph. Oed. C. 734. — ⁶⁾ Soph. Oed. R. 1118; cf. etiam Oed. C. 1664. — ⁷⁾ Soph. Ai. 488. — ⁸⁾ Eur. Iph. T. 1193; cf. Cic. Rosc. Amer. § 71. — ⁹⁾ Hom. A 814. — ¹⁰⁾ Ran. 1195; cf. etiam Eccl. 1134. — ¹¹⁾ Lys. 918.

ΚΑΡΙΩΝ.

660 ἔπειτα πρὸς τὸ τέμενος ἤμεν τοῦ θεοῦ.
 ἐπεὶ δὲ βωμῶ πόπανα καὶ προθύματα
 καθωσιώθη „πέλανος Ἡφαίστου φλογί“,
 κατεκλίναμεν τὸν Πλοῦτον, ὥσπερ εἰκὸς ἦν
 ἡμῶν δ' ἕκαστος στιβάδα παρεκατῦετο.

ΓΥΝΗ.

ἦσαν δὲ τινες ἀλλοιοὶ δεόμενοι τοῦ θεοῦ;

ΚΑΡΙΩΝ.

665 εἷς μὲν γε Νεοκλείδης, ὅς ἐστι μὲν τυφλός,

660. προθύματα] θυλήματα l. a. in schol.; vid. comment.

661. πέλανος]μίλανος Bergk infelicitèr.

665. μὲν B] μέντοι V.

660 sq. Hi meram tragoediam sapiunt trimetri. Verbo καθωσιούν, cui locativus βωμῶ (= ἐπὶ τοῦ βωμοῦ) nunc sociatur, etiam nuntius Euripideus sic utitur de Oreste referens, quem maectatum falso crediderant: ὃν τοῖσδε βωμοῖς θεὰ καθωσιώσατο ¹⁾. Vox πόπανα notabile nihil habet et compluribus apud comicos locis legitur ²⁾; sed προθύματα, quae in vitae communis sermone θυλήματα dicebantur potius ³⁾, e tragoedia sunt desumpta; cf. Iphigeniae moriturae vox: „προθύματ' ἔλαβεν Ἀρτεμις ἴν' ⁴⁾. Has autem placentas in ara combustas esse eleganter — aut si mavis, tumide — nuntius hisce dicit verbis: in ara flamma Vulcani sunt consecratae libum, i. e.: ita ut fierent πέλανος sive libum. Proxima sono sunt haec verba nuntii Euripidei, cuius et alia supra ⁵⁾ attulimus: ἐπεὶ δ' ἄπαν | κατηνθρακώθη θυμ' ἐν Ἡφαίστου φλογί ⁶⁾. Cara autem tragicis, ut καθωσιούν et προθύματα, est πέλανος vox ⁷⁾, neque alibi apud nostram obvia. Nec causa latet; nam

„πέλανον“ — unus e caelitibus ait apud Sannyrionem — „καλοῦμεν ἡμεῖς οἱ θεοὶ, | & καλεῖτ' ἀσίμνωσ ἔλφιθ' ἡμεῖς οἱ βροτοὶ“ ⁸⁾. Nomen σεμνότερον est πέλανος, vulgatum ἔλφιτα, i. lud deorum heroum sacerdotum linguae aptum, hoc sermoni quotidiano. Quae verba claram lucem accipiunt e notissima saeculi VI inscriptione de primitiis frumenti Cerei et Filiae debitis ($\frac{1}{6}$ $\frac{0}{10}$ hordei, $\frac{1}{12}$ $\frac{0}{10}$ tritici), ubi praestantissima frumenti pars a reliquo secerni iubetur, ut placentae inde fiant diis sacrificandae, hoc autem dicitur „θύειν ἀπὸ τοῦ πελάνου.“ Vocatur igitur illic πέλανος pars frumenti ipsis diis destinata; ἔλφιτα vel ἔλφιτα cum caelitibus destinantur, fiunt πέλανος ⁹⁾. Prisca vox nonnisi in re sacra et apud poetas permansit.

663. στιβάδα παρεκατῦετο] stratum subitarium ¹⁰⁾ e gramine vel frondibus rudi arte sibi parabat ¹¹⁾.

665 sq. Neoclides homo hoc tempore famosus ¹²⁾, qui in Ecclesiastusis Ἰππυς

¹⁾ Eur. Iph. Taur. 1320. — ²⁾ Vs. 680 Thesm. 285 Eccl. 843 Menandr. fr. 129⁴. — ³⁾ Pac. 1040 Pherocrat. fr. 23⁶ Teleclid. 33 Plat. 174¹⁸; cf. θυλαί prisca vox Av. 1520. — ⁴⁾ Eur. Iph. A. 1311. — ⁵⁾ Vid. ad vs. 653. — ⁶⁾ Eur. Iph. A. 1601 sq. — ⁷⁾ Aesch. Pers. 204 Eur. Hipp. 147 Troad. 1063 Ion. 226, 707 Hel. 1334. — ⁸⁾ Sannyrion. fr. 1. — ⁹⁾ Dittenb. Syll. 13³⁶, quem vid. illic. — ¹⁰⁾ Vid. vs. 541. — ¹¹⁾ Cf. Eq. 314. — ¹²⁾ Vid. infra vs. 716—725.

- κλέπτων δὲ τοὺς βλέποντας ὑπερηκόντιεν
 ἕτεροί τε πολλοί, παντοδαπὰ νοσήματα
 ἔχοντες. ὡς δὲ τοὺς λύχνους ἀποσβέσας
 ἡμῖν παρήγγειλεν καθεύδειν τοῦ θεοῦ
 670 ὁ πρόπολος, εἰπών, ἦν τις αἰσθηταὶ ψόφου,
 σιγᾶν, ἅπαντες κοσμίως κατεκείμεθα.
 καὶ ἐγὼ καθεύδειν οὐκ ἐδυνάμην, ἀλλὰ με
 ἀθάρης χύτρα τις ἐξέπληττε κειμένη
 675 ὀλίγον ἄπωθεν τῆς κεφαλῆς του γροθίου,
 ἐφ' ἣν ἐπεθύμουν δαιμονίως ἐφερπύσαι.

666. ὑπερηκόντιεν V] -σεν R.

668. ἀποσβέσας V] -σαι R.

669. Versus caret caesura (ut Lys. 778 alii). Quapropter Bothe Porson alii scripserunt παρήγγειλ' ἔγκαθεύδειν (coll. vs. 621 et 742), quod significat: *iussit intrare templum, ut noctem ibi transigeremus*; at dudum illuc pervenerunt ubi somnum et dei adventum opperientur.

670. πρόπολος R] πρόσπ. V.

672. ἐδυνάμην R] ἦδ. V.

673. ἀθάρης U] -ρας V R, item vs. 683 (-ρης R) et 694. Vid. Anecd. Bekk. p. 351 sq.

audit ¹⁾, *caecus* iam dicitur, sive interim creverat malum, sive hoc adiectivo paratur iocus qui sequitur. Talem hunc hominem ducit Cario qualem Oedipus Tiresiam vatem: *μηχανογράφον, | δόλιον ἀγύρην, ὅστις ἐν τοῖς κέρδεσιν | μόνον δέδορακε, τὴν τέχνην δ' ἔφιν τυφλός* ²⁾. Et ipsa Carionis verba vertisse dici potest Martialis ³⁾ in epigrammate, quo „*luscum furem*” proscidit: *Adspicias hunc uno contentum lumine, cuius | lippa sub attrita fronte lacuna patet? | Ne contemne caput! nihil est furacius illo: | non fuit Autolycti tam piperata manus* (i. e. *χεῖρ οὕτω δριμύτηα*). Praeterea digna quae cum nostro loco conferantur sunt Lysiae de demagogō item lusco verba: *Μερχίδημος ὁ γλάμων* ⁴⁾, *οὐκ ὀλίγα τῶν ὑμετέρων ὑψηρομένος* ⁵⁾.

668—670. In templo iacentes aeditumus ⁶⁾ extinctis lucernis dormire iussit. Facile autem nobis fingimus in Aesculapii fano similem obtinuisse morem atque in Amphiarai Oropii: „*ἐν τῷ κοιμητηρίῳ καθεύδειν χωρὶς μὲν τοὺς ἄνδρας, χωρὶς δὲ τὰς γυναῖκας, τοὺς μὲν ἄνδρας ἐν τῷ πρὸς ἡοῦς τοῦ βωμοῦ, τὰς δὲ γυναῖκας ἐν τῷ πρὸς ἰσπέρης* ⁷⁾.

673. ἀθάρης χύτρα] *pullis* ⁸⁾ olla. Notus genitivi usus ⁹⁾.

674. ὀλίγον ἄπωθεν] cf. nuntii in Avibus verba: *ἔστ' οὐ μακρὰν ἄπωθεν* ¹⁰⁾.

675. Sic chorus agricolarum „*salve mihi*” — ait — „*ο Paz, quam nimis diu desideravi δαιμόνια βουλόμενος εἰς ἀγρὸν ἀνερπύσαι*” ¹¹⁾, ubi metro cretico cogente neutrum plurale *δαιμόνια* pro adverbio *δαιμονίως* poetice vel potius iocose —

¹⁾ Eccl. 254, 398 sqq. — ²⁾ Soph. Oed. R. 388 sq. — ³⁾ Martial. VIII 59. — ⁴⁾ De quo homine vid. Ran. 588 et ad Ran. 417. — ⁵⁾ Lys. XXIV § 25. — ⁶⁾ Cf. Nab. 436. — ⁷⁾ Dittenb. Syll. 589⁴⁴⁻⁴⁶. — ⁸⁾ Vid. ad Eq. 1026. — ⁹⁾ Vid. ad Eq. 904 sq. — ¹⁰⁾ Av. 1184. — ¹¹⁾ Pac. 582 sqq.

ἔπειτ' ἀναβλέψας ὄρω τὸν ἱερέα
 τοὺς φθοῖς ὑφαρπάζοντα καὶ τὰς ἰσχάδας
 ἀπὸ τῆς τραπέζης τῆς ἱερᾶς. μετὰ τοῦτο δὲ
 περιῆλθε τοὺς βωμοὺς ἅπαντας ἐν κύκλῳ,
 εἴ που πόπανον εἶη τι καταλειμμένον·
 ἔπειτα ταῦθ' ἤγιζεν εἰς σάκταν τινά.

676. ἱερέα V] ἱερέα τοῦ θεοῦ R.

677. ὑφαρπάζοντα Blaydes] ὑφαρπάζοντα VR; nimis violentum nunc est verbum ὑρπάζειν, nisi mitigetur praepositione ὑπο-. Idem vitium est Eq. 1062 Vesp. 837, ὑφαρπάζειν autem apud comicos alibi non invenio.

678. τοῦτο R] ταῦτα V.

680. τι R] om. V.

681. ἤγιζεν A] ἠλκίζεν R, ἠκίζεν (ex ἦ. ιζεν) V; ἤλιζεν infeliciter Blaydes. Vid. comment. || σάκταν] ἄκταν V, σάκκον l. a. in V, fortasse recte, nam -τάν quam habeat rationem latet, potuit autem nasci e pronomine quod sequitur τινά.

nam ipsum adverbium ita adhibitum humillimam potius decet dictionem — adhibitum est ¹⁾. Est δαιμονίως ²⁾ ἐπιθυμῆν idem quod ὑπερφύως ³⁾ sive θαυμασιώς ⁴⁾ sive ἐκνομιώς ⁵⁾ sive ἔφατον ὤς ⁶⁾ ἐπιθυμῆν, κιστῆν ⁷⁾.

676 sq. Apud Herodam mulier Coa Aesculapio sacrum ferens ancillam iubet: ἐς τὴν τράπεζην | τὸν πέλανον ἐνθας τοῦ ὀράκοντος ἀφρήμας ⁸⁾. Has placentas per caliginem nocturnam tollit aeditumus, ut mox cum die adventante patellae reperiantur vacuae, ab ipsis serpentibus sacris comesae credantur. Cf. quae de offis mellitis serpenti οἰκουρῶ Minervae oblati ⁹⁾ et quae de Trophonii antro ¹⁰⁾ veteres referunt.

677. τοὺς φθοῖς] placentas, quas e farina siliginea admixtis caseo et melle paratas esse docet Chrysippus quidam πημματολόγος apud Athenaeum ¹¹⁾. Atticam hanc accusativi formam etiam apud Eupoli-

dem repertam ¹²⁾ veteres grammatici cum voce οἷς conferebant; disyllabam praebet inscriptio Coa, ubi sacerdos Iovis iubetur Batromii mensis die vigesimo septem φθοῖσας simul cum hostia offerre deo urbis patrono ¹³⁾.

680. εἴ που . . . εἶη] an forte esset ¹⁴⁾.

— πόπανον] vox etiam supra lecta ¹⁵⁾.

681. Et si quid reperiebat, in sacculum ea omnia . . . „colligebat” additurum Carionem quisvis expectat, sed substituit verbum sanctius, de sacerdote quippe loquens: „consecrabat”. Sic Cyclops Euripideus sibi ipsi potissimum „sacrificabat” καὶ τῆ γαστρὶ μεγίστη δαιμόνων ¹⁶⁾, neque alia est ratio qua muliercula illa temulenta in Lysistrata fabula vult „καθαρίσαι” sanguinem victimae, id est merum ex urceo recens ¹⁷⁾. In Tiresiae autem Sophoclei ore sonum horrificum habet verbum ἀγίζειν ita ut nostro loco translatus: „piculo obstringuntur urbes,

¹⁾ Vid. supra vs. 253. — ²⁾ Redit adv. Nub. 76 Pac. 541 Alex. fr. 167⁵. — ³⁾ Ach. 142 etc.; vid. ad Ran. 611. — ⁴⁾ Nub. 1240. — ⁵⁾ Vid. infra vs. 981, 992. — ⁶⁾ Vid. Av. 428. — ⁷⁾ Vesp. 349. — ⁸⁾ Herod. Mimamb. IV 90 sq., item Pausan. II 11 § 8 de dei templo Sicyonio. — ⁹⁾ Herodot. VIII 41 (ad Lys. 759 allatus). — ¹⁰⁾ Vid. ad Nub. 507 sq. — ¹¹⁾ Athen. 647 d (= Eustath. 1753, 3 sqq.). — ¹²⁾ Eupol. fr. 373. — ¹³⁾ Collitz Dialecticschr. 3636^{31,38}. Vid. supra ad vs. 626. — ¹⁴⁾ Vid. ad Ran. 175 et ad Ach. 362 sq. — ¹⁵⁾ Cf. vs. 660. — ¹⁶⁾ Vid. Eur. Cycl. 334—346. — ¹⁷⁾ Lys. 238.

καὶ ἐγὼ νομίσας πολλὴν ὄσιαν τοῦ πράγματος,
ἐπὶ τὴν χύτραν τὴν τῆς ἀθάρας ἀνίσταμαι.

ΓΥΝΗ.

ταλάντατ' ἀνδρῶν, οὐκ ἐδεδοίκης τὸν θεόν;

ΚΑΡΙΩΝ.

685 νῆ τοὺς θεοὺς ἔγωγε... μὴ φθάσειέ με
ἐπὶ τὴν χύτραν ἐλθὼν ἔχων τὰ στέμματα.
ὁ γὰρ ἱερεὺς αὐτοῦ με προυδιδάξατο.
τὸ γράδιον δ' ὡς ἡσθάνετό μου τὸν ψόφον,
τὴν χεῖρ' ἐπῆρε· κἄτα συρίζας ἐγὼ
690 ὁδᾶξ ἔλαβόμεν, ὡς παρείας ὦν ὄφεις.

688. ἡσθάνετό μου Porson] ἡσθετό μου V R, ἡσθετο δὴ μου A; optime haberet aoristus, sed displicet anapaesti caesura (∪ ∪ | —). Lenting αἰσθάνεται, Bergk ἡσθετό πού μου, Blaydes dubitanter ὡς τὸν ψόφον μου ἐπῆσθετο (quod tragicæ, non comicæ dictionis est compositum).

689. ἐπῆρε (vel ὑπῆρε) Hemsterhuis] ὑφῆ(ι)ρει V R; ingeniose Dobree (coll. schol.) ἄρασ' ὑπῆρει, vocem τὴν χεῖρα ad illustrandum ἄρασα adscriptam ratus (cf. Lys. 799). Sed feriendī potius vel complodendī verbis sic addi solet participium ἄρας (vid. ad Eq. 1130), ὑφαιρῆιν autem contextui parum aptum. Bergk τὴν χεῖρ' ὑπερῆρε, Kappeyne ἐξῆρε τὴν χεῖρ', εἶτα (coll. schol.).

ubi cassorum mortalium σπαράγματ' ἢ κύνες καθήγισαν | ἢ θῆρες ἢ τις πτηνός οἰωνός¹⁾, dii abominantur locos ubi pium officium corpora hominum leto datorum sepe- liendi relinquitur canibus vulturibusque. Propriam vim καθαιρίζειν obtinet in Avibus fabula²⁾; simplex nisi in sublimiore — quam Cario identidem nunc imitatur — dictione non redit³⁾. Cf. etiam ἐναγίζειν in heroum cultu sollemne verbum⁴⁾. Vox σάκτας, cuius alterum alpha quam habet rationem non video, nonnisi hoc uno loco legitur; alibi est σάκκος, vox originis semiticæ. Nam alienum hinc videtur boeoticum σάκτας = ιατρός⁵⁾.

688 sq. ἐπὶ τὴν χύτραν] ad ollam pe- tendam⁶⁾.

684 sq. Prolepsis figura grammatica simillimum iocum præbet in Ranis⁷⁾. De vi adiectivi τάλανος vid. infra⁸⁾.

687. Nam eius sacerdos me docusrat⁹⁾ qualia ab eo essent expectanda. Intel- legebam deum quoque, perinde atque eius famulum, ante omnia eduliorum rationem habiturum. — Verbi προυδιδά- σκειν quod præter morem nunc adhibe- tur medium, tragicæ dictionis imitacioni id debetur; idem est trimetri exitus in verbis Deianiræ Sophocleæ: ἐγὼ γὰρ ὦν ὁ θῆρ με Κένταυρος, πονῶν | πλευρᾶν μικρᾶ γλωχίνι, προυδιδάξατο, | παρῆκα θεο- μῶν οὐδὲν¹⁰⁾.

690. ὡς παρείας ὦν ὄφεις] tanquam ser- pens essem¹¹⁾ pareas. Innocuum hoc ser-

¹⁾ Soph. Ant. 1081 sq. — ²⁾ Av. 566; item Menandr. fr. 319¹³ Damoxen. 2° Herodot. II 47 Plat. Criti. 119e. — ³⁾ Cf. Pindar. Ol. III 84. — ⁴⁾ Herodot. II 44 etc. — ⁵⁾ Strattid. fr. 47°. — ⁶⁾ Vid. ad Ran. 69. — ⁷⁾ Ran. 41. — ⁸⁾ Vid. ad vs. 708. — ⁹⁾ Vid. Nub. 476. — ¹⁰⁾ Soph. Trach. 680 sqq. — ¹¹⁾ Item supra vs. 304.

ἢ δ' εὐθέως τὴν χεῖρα πάλιν ἀνέσπασεν,
κατέκειτο δ' αὐτὴν ἐντυλίξασ' ἡσυχῆ,
ὑπὸ τοῦ δέουσι βδέουσα δριμύτερον γαλῆς.
καὶ ἐγὼ τότε ἤδη τῆς ἀθάρατος πολλὴν ἔφλων.
ἔπειτ', ἐπειδὴ μεστός ἦν, ἀνεπαυόμην.

695

ΓΥΝΗ.

ὁ δὲ θεὸς ὑμῖν οὐ προσήειν;

ΚΑΡΙΩΝ.

οὐδέπω. —

μετὰ τοῦτο δ' ἤδη καὶ γέλοιον δῆτ' αὖτις
ἐποίησα. προσιόντος γὰρ αὐτοῦ μέγα πάννυ

692. δ' V] om. R, ϑ' Blaydes. || ἐντυλ. R] συντυλ. V.

695. ἀνεπαυόμην l. a. in V R] ἀνεπαλλόμεν V R.

696. Post hunc versum unum vel duos excidisse suspicatur Meineke.

697. δῆτα R] om. V.

pentum genus ¹⁾ commemoravit etiam Cratinus ²⁾, item Demosthenes sacra Sabazia describens ³⁾, et sunt qui *Pari-dem* a sacro serpente nomen habere censeant ⁴⁾. Aesculapii comes perpetuus erat serpens, ipse deus sumta serpentis figura mortalibus haud raro se ostendisse credebatur ⁵⁾, et operae est pretium relegisse Lucianum festive narrantem quomodo aliquot saeculis post Alexander ὁ ψευδόμαντις ad hominum animos sacro quodam terrore percellendos serpente cicure fuerit usus ipsumque Aesculapium serpentis figura induta ex ovo nascentem ostenderit populo stupenti ⁶⁾. — Alienus vero hinc est titulus dei in urbem Athenarum adventum referens; ubi quae prius sic lectae fuerant litterae „δ[ε]ῖ[α] [κορτα ἡγ]α-

γεν δαῦρε” recte dein sic sunt expletae: δ[ε]ῖ[α] [κορτον ἡγ]αγεν δαῦρε ⁷⁾.

692. *Et iacuit immota* ⁸⁾ *et veste involuta* ⁹⁾.693. ὑπὸ τοῦ δέουσι] constans in hac locutione usus articuli ¹⁰⁾.694. τῆς ἀθάρατος; πολλὴν ἔφλων] *magnam pullis partem* ¹¹⁾ *deglutire coepit* ¹²⁾.695. ἦν] recentior forma ¹³⁾.

698—704. Fuisse inter spectatores quibus talia egregie placerent facile credimus, neque dubitamus quin effusos cachinnos hi civerint versiculi; sed miramur ipsi Aristophani se digna esse visos. In papyro nuper invento legitur pars dramatis mimici, quo saeculo II° p. C. delectati sunt cives Oxrhynchii: deam Περδὴν ibi invocant sannio et πορδαῖς veluti telis in hostes nititur cre-

¹⁾ Cf. Aelian. H. Anim. VIII 12 Lucan. Pharsal. IX 721. — ²⁾ Cratin. fr. 225. — ³⁾ Demosth. XVIII § 260. — ⁴⁾ Vid. OGruppe Griech. Mythol. p. 305. — ⁵⁾ Cf. Pausan. II 10 § 3 III 23 § 6, inscriptiones templi Epidaurici, Liv. Epitom. XI. — ⁶⁾ Lucian. XXXII § 7—17. — ⁷⁾ Vid. Dragumes Ἐφημ. ἀρχ. 1901 p. 107 Iahn-Michaelis Arc. Athen. ³ p. 127. — ⁸⁾ Item vs. 735. Vid. Nub. 324. — ⁹⁾ Vid. Nub. 987. — ¹⁰⁾ Vid. ad Nub. 835 et de ipsa re Ach. 256. — ¹¹⁾ De genitivo vid. ad Vesp. 199. — ¹²⁾ Vid. ad Nub. 1376. — ¹³⁾ Vid. Prolegom. p. VI.

ἀπέπαρδον ἢ γαστήρ γὰρ ἐπεφύσητό μου.

ΓΥΝΗ.

700

ἦ πού σε διὰ τοῦτ' εὐθύς ἐβδελύττετο;

ΚΑΡΙΩΝ.

οὔκ, ἀλλ' Ἰασὸν μὲν γ' ἐπακολουθοῦσ' ἄμα
ὑπερρηθρίασε, γῆ Πανάκει' ἀπεστράφη
τὴν δῖν' ἐπιλαβοῦσ' οὐ λιβανωτὸν γὰρ βδέω.

ΓΥΝΗ.

αὐτὸς δ' ἐκεῖνος . . . ;

ΚΑΡΙΩΝ.

οὐ μὰ Δί' οὐδ' ἐφρόντισεν.

701. γ' ἐπακολουθοῦσ' Reisig] γέ τις ἀκ. R (ΓΕΤΙσ pro ΓΕΠ), γε ἀκ. V; composi-
tum extat Vesp. 1928 Eccl. 479 fr. 543², vHerwerden mavult παρακολουθοῦσ'
(coll. Eccl. 725).

702. ὑπερρηθρίασε Bergk] ὑπερρηθρίασε R, ὑπερρηθρίασε V; aliena hinc sunt
ὑπ-ἱρρηθρος *subtribucundus* (Thuc. II 49 § 5 Plat. Rep. 617 a) et ὑπ-ερρηθριάν (si
exitit hoc verbum, nam alibi non invenitur).

704. Priorem versus partem Mulieri dat V et recens manus in R, Carioni totum
continuat R¹.

berrimis¹); et ut ad nostram aetatem
veniamus, rusticorum mores impuros
describens Zola in libro notissimo²)
exhibuit agricolam mirifice in eo arti-
ficio excellentem: — „ὄστις οὖν τοῦτοιαι
γελῶ, τοῖς ἑμοῖς μὴ χαίρειω!“ suo iure
comicus clamabat olim iuvenis; habeant
sibi ista semibarbari et rustici glebae
adscripti: scenam atticam et Aristo-
phanis senescentis fabulas talia invasisse
qualis est Bleepyri in Ecclesiastusis mo-
nologia³) vel Carionis hae facetiae, id
dolemus et indignamur⁴).

700. ἐβδελύττετο] *abominabatur*⁵).

701 sq. Comes et filia Aesculapii erat
Iaso, quam alii Amphiarai faciebant
filiam⁶). Internis malis curandis eam

praefuisse ipsius nomen indicat, exter-
norum sanatio *Panaceae*, quae et *Aceso*
vocabatur, curae erat. Alibi *Eprione* sive
Eprio (dolorum quae fert lenimen) habe-
batur eius uxor vel filia; quartam ei
comitem quidam dederunt *Aeglen*, quin-
tam denique *Hygieam*, quae in templo
urbano coniunctum cum ipso deo cole-
batur⁷).

702. ὑπερρηθρίασε] sic Dionysi per-
territi vestis ὑπερρηθρίασεν αὐτοῦ teste
Xanthia servo⁸).

704. αὐτὸς δ' ἐκεῖνος . . . ;] enuntiatum
quomodo sit explendum indicat sonus
vocis⁹).

— οὐ μὰ Δί' οὐδ' ἐφρόντισεν] *ne ad-
vertit quidem*¹⁰).

¹) Oxyrhynchus papers III 1903 p. 41 sqq., cf. HReich Deutsch. Litteraturzeit.
1903, 2684. — ²) La terre, par EZola. — ³) Eccl. 311 sqq. — ⁴) Vid. Proleg.
p. XIII. — ⁵) Vid. ad Ach. 586. — ⁶) Vid. Arist. fr. 21 Pausan. I 34 § 3. —
⁷) Vid. ad vs. 621. — ⁸) Ran. 308. — ⁹) Vid. ad Av. 359^a sq. b. — ¹⁰) Vid. ad
Nub. 1066 Ran. 493.

ΓΥΝΗ.

705 λέγεις ἄγροικον ἄρα σύ γ' εἶναι τὸν θεόν.

ΚΑΡΙΩΝ.

μὰ Δί' οὐκ ἔγωγ' . . . , ἀλλὰ σκοποφάγον.

ΓΥΝΗ.

αἶ τάλαν!

ΚΑΡΙΩΝ.

μετὰ ταῦτ' ἐγὼ μὲν εὐθύς ἐνεκαλυψάμην
δείσας, ἐκεῖνος δ' ἐν κύκλῳ τὰ νοσήματα
σκοπῶν περιγίρει πάντα κοσμίως πάνν.

710

ἔπειτα παῖς ἀντὶ λίθινον θυεῖδιον
παρέθηκε καὶ δοῖδονκα καὶ κιβώτιον.

ΓΥΝΗ.

λίθινον;

ΚΑΡΙΩΝ.

μὰ Δί' οὐ δῆτ', οὐχὶ τό γε κιβώτιον.

705. σύ γ'] τιν' Dobree (cf. vs. 726).

707. ἐγὼ μὲν εὐθύς V] εὐθύς ἐγὼ μὲν R.

708. δ' ἐν A] δὲ V R.

710. ἀντὶ λίθινον V] ἀντολίθινον R.

712. Habet V, om. R; omissi causa fuit homoeoteleuton. Bekker versum debebat, sed in sene Aristophane cum aliis bene multis ferendus videtur; cf. comment.

705. ἄρα . . . γε] rara harum particularum iunctura ¹⁾).

706. μὰ Δί' . . . ἀλλὰ] fortiter affirmat qui sic loquitur ²⁾).

— σκοποφάγον] i. e. ὀρνόν τινα ³⁾, spurcum et impurum ⁴⁾. Adiectivum ⁵⁾ et alibi apud comicos in probris ponitur ⁶⁾.

— αἶ τάλαν!] pro hominem imprudentem! ⁷⁾. Prisca vocis τάλανος vis in hac exclamatione permansit e tempore Homericō. Tunc enim significabat eum qui multa sustinere audeat, postea eum qui multa sustinere cogitur cum re adversa conflictans. Posteriorē usum exemplis

confirmare nugantis foret, priorem habemus in Melanthus ad Ulixem verba: ξείνε τάλαν, σύ γέ τις φρένας ἐκπεπαταγμένος ἴσσι ⁸⁾. Cf. adiectivi πονηροῦ sensus ambiguus.

707 et 714. Digna quae conferantur sunt verba Andocidis: „servus quidam ad magistratus detulit, mysteria cum fierent in aedibus ipsius heri, patrem meum adfuisse quidem, καθεύδειν δὲ ἐνεκαλυμμένον,” videre igitur non potuisse quae fierent ⁹⁾.

711. δοῖδονκα] pistillum ¹⁰⁾.

712. Simillimus in Ecclesiazusis est iocus, ubi viro graviter ferenti quod

¹⁾ Vid. ad Eq. 616. — ²⁾ Vid. ad vs. 22. — ³⁾ Vid. ad Nub. 1001. — ⁴⁾ *Een vuilnik*. — ⁵⁾ De etymo vid. ad Ran. 146. — ⁶⁾ Menandr. fr. 825 Crobyl. 6 et cf. supra vs. 305. — ⁷⁾ *Foeti, schaaam je!* — ⁸⁾ Hom. σ 327; item τ 68 h. Merc. 160 Ar. Plut. 684, 1046, 1055, 1060 Lys. 910, 914 Thesm. 644 Theopomp. fr. 32⁸ Theocrit. XXVII 56 etc. — ⁹⁾ Andocid. I § 17. — ¹⁰⁾ Vid. Vesp. 938.

ΓΤΝΗ.

σὺ δὲ πῶς ἐώρας, ὦ κάκιστ' ἀπολούμενε,
ὅς ἐγκεκαλύφθαι φής;

ΚΑΡΙΩΝ.

διὰ τοῦ τριβωνίου·

715

ὅπας γὰρ εἶχεν οὐκ ὀλίγας, μὰ τὸν Δία.
πρῶτον δὲ πάντων τῷ Νεοκλείδῃ φάρμακον
καταπλαστὸν ἐνεχείρησε τριβειν, ἐμβαλὼν
σκοροδῶν κεφαλὰς τρεῖς Τηνίων, ἔπειτ' ἔφλα
ἐν τῇ θυνείᾳ ξυμπαρამειγνύων ὅπων

715. εἶχεν οὐκ ὀλίγας V] οὐκ ὀ. εἶχε R.

717. ἐμβαλῶν R] ἐκβαλῶν V.

populi concioni adesse non potuerit, cum uxor eius vestimenta abstulisset: „μὴ φροντίσης“, — ait illa — „ἄρρεν γὰρ ἔτεκε παιδίον,“ tunc vir: „ἢ ἐκκλησία;“ — „ἴμμο ἀμικὰ quae me arcessiverat!“ inquit muliercula dolosa¹⁾. Cf. etiam supra mulieris illud: „μὴ μὲν οὖν τὰ πράγματα“²⁾.

718. ὦ κάκιστ' ἀπολούμενε] nota vox in ore conviciantium³⁾.

715. ὀπας] iocans sic vocat lacerae vestis foramina⁴⁾.

716—725. In Ecclesiazusis Chremes narrat Neoclidem in concione derisum esse, qui surgeret ad verba facienda de salute publica, cum ne suas quidem palpebras servare potuisset; tum indignatum exclamasse: „τί δαί με χρῆν δρᾶν!“ Dein Blepyrus: „ego si adfuissem, γεπροδίσsem; oportebat σκόροδ' ὄμοδ' τριψαντ' ὀπφ' | τειθύμαλλον ἐμβαλόντα τοῦ Λακωνικοῦ | σαντοῦ παραλείφειν τὰ βλέφαρα

τῆς ἐσπίρας“⁵⁾. — Quae vota rata iam facta esse docet Cario. De Neoclido vid. supra⁶⁾.

717. ἐνεχείρησε] coepit⁷⁾.

718. κεφαλὰς] saepius sic usurpatur vox⁸⁾.

— Τηνίων] optima ibi crevisse allia, ut — olim certe — in Megaride⁹⁾, noster locus docet¹⁰⁾.

— ἔφλα] contunderere coepit¹¹⁾.

719. ξυμπαρამειγνύων] apud comicos recentiores similia sunt: δμύνει¹²⁾, δμύνουσι¹³⁾, δμύνων¹⁴⁾, -οντος¹⁵⁾, -οντι¹⁶⁾, -ουσι¹⁷⁾, ita ut verbum δμύνουσι ad coniugationem in -ειν tunc temporis transiisse appareat. Quod cum apud Aristophanem et alibi et in proxima nostri versus vicinia priscam sibi formam constanter servaverit¹⁸⁾, admirationem movet novicia quae hoc loco legitur forma verbi -μειγνύουσι¹⁹⁾.

— ὀπὸν] laser²⁰⁾.

¹⁾ Eccl. 550. — ²⁾ Supra vs. 652. — ³⁾ Vid. ad Vesp. 412. — ⁴⁾ Cf. Ach. 435. — ⁵⁾ Eccl. 397—407. — ⁶⁾ Vs. 665. — ⁷⁾ Item Ach. 365 Nub. 476 etc. — ⁸⁾ Vid. ad Nub. 981. — ⁹⁾ Vid. ad Ach. 761. — ¹⁰⁾ Recte sic unus interpres in scholiis, nugae profert alius quis. — ¹¹⁾ Vid. ad Nub. 1376. — ¹²⁾ Diphil. fr. 101²⁾. — ¹³⁾ Pherecrat. fr. 143²⁾. — ¹⁴⁾ Alex. fr. 128⁸⁾. — ¹⁵⁾ Antiphan. fr. 241¹⁾. — ¹⁶⁾ Amphid. fr. 42¹⁾. — ¹⁷⁾ Alex. fr. 160¹⁾. — ¹⁸⁾ Vid. vs. 725. — ¹⁹⁾ Cf. Prolegom. p. XX. — ²⁰⁾ Vid. ad Eq. 894 sq.

- 720 καὶ σχῖνον, εἴτ' ὄξει διέμενος Σφηττίῳ
κατέπλασεν αὐτοῦ τὰ βλέφαρ' ἐκστρέψας, ἵνα
ὀδυνῶτο μᾶλλον. ὃ δὲ κεκραγὼς καὶ βοῶν
ἔφην' ἀνόξας· ὃ δὲ θεὸς γέλασας ἔφη·
725 „ἔνταυθ' ἄν κάθησο καταπεπλασμένος,
„ἔν' ὑπομνύμενον παύσω σε ταῖς ἐκκλησίαις.“

ΓΤΝΗ.

ὁς φιλόπολις τίς ἐσθ' ὁ δαίμων καὶ σοφός!

721. ἐκστρέψας A] ἐκτρ. V R pervulgato errore (cf. vs. 1181).

724. καταπεπλασμένος R] πεπλασμένος V.

725. ὑπομνύμενον Girardus] ἵπομν. V R. || ταῖς ἐκκλησίαις schol.] τὰς -ας V R.

720. ὄξει διέμενος Σφηττίῳ] optimum igitur acetum ille demus tunc temporis ferebat. Verbum διῆσθαι διλυένδῃ sensu adhibitum est etiam e. g. in Alexidis versibus, ubi τριμμα quoddam εὐρύθμως διειμένον ὄξει iubetur quis infundere patinae¹⁾. Etiam activum ita usurpatum est: ἀμίαν... ἄλις διαδίφθ διείς²⁾. Idem valet λύνει loco notabili apud Suidam: „ὁ Μοκλιπιδὸς πᾶν Πανύσωνα καὶ Ἴτρον... λάσαιο. ὀφθαλμῶ γὰρ τις (Pauson igitur?) ἰνόσαι· εἶτα ἐπιστάς ὁ θεὸς λέγει ὄξει λύσαντα κάπρου πιμελὴν κῆρα ὑπαλειψασθαι“³⁾. Ubi vestigia anapaestorum deprehendere sibi visus est Fritzsche⁴⁾, fortasse recte, e comoedia certe illa fluxisse testari videtur nomen Pausonis⁵⁾.

721. τὰ βλέφαρ' ἐκστρέψας] more medicorum, quem ipsa indicat natura⁶⁾. Dignum quod conferatur praebent inscriptiones templi Epidaurici: „vir cuius altera pupilla prorsus interierat, ita ut solae palpebrae superessent, in templo incubans ἰδοὺν τὸν θεὸν ἐψῆσαι τι φάρμακον, ἔπειτα διαγαγόντα τὰ βλέφαρα ἐγχείαι εἰς αὐτά. Qui primo mane βλέπων ἀμφοῖν ἐξῆλθε“⁷⁾.

722. κεκραγὼς καὶ βοῶν] cf. Strepsiadēs querens quod filius angat se βοῶντα καὶ κεκραγόντα⁸⁾.

723. ἔφην' ἀνόξας] i. e. ἀνήξει φευζόμενος. Aufugere volebat, sed ridens eum retraxit deus.

724. ἐνταυθ' ἄν κάθησο] contemnentis et irridentis sunt haec⁹⁾.

725. Ne pergas iureiurando interposito conciones detinere¹⁰⁾. — Nuper igitur per ὑπομοσίαν¹¹⁾ intercesserat Neoclidēs, ne id quod agebatur in concione ad eventum perveniret. Sic cum rei agerentur praetores qui ad Arginusas vicerant, populus autem invito senatu inuississet non de cunctis simul sed — secundum morem legibus sancitum — de singulis iudicium fieri, ὑπομοσαμένου Μενεκλείους καὶ πάλιν διαχειροτονίας γενομένης, vicit tandem sententia iniqua et per saturam sunt damnati¹²⁾. Subornatus tunc Meneclēs a reorum adversariis iuravit instam ob stare causam quominus ratum esset suffragium quod populus modo tulerat. Etiam qui coram iudicibus morbum aliamve causam soticam excusabat, dicebatur ὑπόμνυσθαι¹³⁾, sed id huc non facit.

1) Alex. fr. 188. — 2) Sotad. fr. 127. — 3) Suid. s. v. Πανύσων. — 4) Ad Thesm. p. 381. — 5) Vid. supra vs. 602. — 6) Cf. Lys. 1027 et de verbo ἐκστρέψαι vid. Nub. 88. — 7) Collitz. Dialectinschr. 3339⁷²⁾. Praeterea cf. Ach. 1029. — 8) Nub. 1386. — 9) Vid. ad Nub. 1475. — 10) „Obstructionisme“. — 11) De cuiusmodi compositis vid. ad Eq. 47. — 12) Xen. Hell. I 7 § 34; cf. Demosth. XVIII § 103. — 13) Vid. Demosth. XLVII § 39 Hyperid. fr. in scholiis allatum (fr. 202 Blass) Eubul. fr. 65 etc.

ΚΑΡΙΩΝ.

μετὰ τοῦτο τῷ γέροντι παρεκαθέζετο.
καὶ πρῶτα μὲν δὴ τῆς κεφαλῆς ἐφήψατο,
ἔπειτα καθαρὸν ἡμιτύβιον λαβὼν
730 τὰ βλέφαρα περιέψησεν, ἣ Πανάκεια δὲ
κατεπέτασ' αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν φοινικίδι
καὶ πᾶν τὸ πρόσωπον· εἶθ' ὁ θεὸς ἐπόπυσεν.
ἐξηξάτην οὖν δύο δράκοντ' ἐκ τοῦ νεώ,
ὕπερφυεῖ τὸ μέγεθος.

ΓΥΝΗ.

(perterrita:)

ὦ φίλοι θεοί!

ΚΑΡΙΩΝ.

735

τούτω δ' ὑπὸ τὴν φοινικίδ' ὑποδύνθ' ἡσυχῆ

727. τοῦτο R] ταῦτα V. || γέροντι Kappeyne] πλούτων V R, quae lectio in scholiis defenditur collatis duobus versibus e Sophoclis Inacho dramate satyrico desumptis, sed vid. vs. 226 et 1173. Meineke *Πλούτω* etc. Aliena hinc sunt quae de Pluti et Plutonis natura cognata viri docti congesserunt (Aesch. Prom. 806 etc.; vid. Preller Myth. I⁴ p. 801, 4), neque iuvat conferre nomina quae modo in -ος modo in -ων modo in -ων exeunt, quale est *Iasus-Iasius-Iasion* (cf. Usener Götternamen p. 18 sq.). *Iocandī* consilium sunt qui agnoscere sibi videantur: „Dis pro Pluto dictus” (Fritzsche) vel: „Sir Croesus” (Peppler coll. γάστρων al.). Equidem non dubito quin interpretamentum eum vocabulo genuino confluxerit. Simile vitium eodem remedio correxit Bosscher meus Eur. Alc. 361 οὐπὶ κόπη ψυχοπομπός... γέροντων scribens pro Χάρων.

728. δὴ V] om. R.

729. ἡμιτύβιον schol. R] -τύβιον V R.

731. κατεπέτασ' R] κατέπασ' V.

733. οὖν V] om. R.

734. ὑπερφυεῖ (-ῆ) Blaydes] -ει; V R. cf. Av. 368.

729. ἡμιτύβιον] *marram, sudarium*. Redit vox in Sapphonis quae scholion affert verbis: ἡμιτύβιον στάλασσον¹⁾. Aegyptiacam dicit Pollux²⁾, quam opinionem confirmare videtur Ἐρμοτύβιος; militum Aegyptiorum nomen apud Herodotum obvium³⁾.

732. ἐπόπυσεν] vocantis sonus est

etiam in Timoclis versiculo: τὸν Χαιρέφίλου πάρορθεν ἀπιδὼν τὸν παχὺν ἐπόπυσε⁴⁾.

733. ἐκ τοῦ νεώ] templi interiora, τὸ ἔβατον, sunt cogitanda⁵⁾. Nam nolim hinc efficere aegrotantes in porticu aliqua templi iacuisse, non intra parietes⁶⁾.

¹⁾ Sapph. fr. 116. — ²⁾ Poll. VII 71. — ³⁾ Herodot. II 164. — ⁴⁾ Timocl. fr. 217. Praeterea cf. Vesp. 626. — ⁵⁾ Cf. quae infra ad vs. 738 attuli. — ⁶⁾ Item vs. 741.

τὰ βλέφαρα περιέλειχον, ὡς γέ μοι ἐδόκει
καὶ πρὶν σε κοτύλας ἐκπιεῖν οἴνου δέκα,
ὁ Πλοῦτος, ὃ δέσποιν', ἀνειστήκει βλέπων.
ἐγὼ δὲ τῶ χεῖρ' ἀνεκρότησ' ὄφ' ἠδονῆς,
τὸν δεσπότην τ' ἤγειρον· ὁ θεὸς δ' εὐθέως
ἠφάνισεν αὐτὸν οἷ τ' ὄφεις εἰς τὸν νεῶν.

736. (ε) δόκει Brunck] δοκεῖ V R.

737. σε κοτύλας] κοτύλας σ' ἂν Blaydes; vid. comment.

738. ἀνειστήκει] ἀνεστήκει V R.

737. Quemadmodum in sermone cothurnato dicebatur: *Θάσσον ἢ σὺ ξυνάψαις βλέφαρα* ¹⁾, sic Cario vividior etiam imagine usus „*citius*” ait „*quam decem tu cotylas*” — i. e. quinque *χοῶς* partes sive tres paene litras — „*ebidas*” ²⁾. Ne vertatur „*ebidissas*” ³⁾ — tunc, si adfuisse, — cum lingua obstat, nam ἂν non est addita particula, tum contextus, nam in Aesculapii templo vinum non erat praesto. — Ceterum paullo negligentior est verborum structura; nam accuratius loquentis foret: καὶ θᾶττον ἢ σὺ ἐκπίοις ἂν (vel: θᾶττον ἢ σὺ ἐκπίοις κοτύλας δέκα.

738. Ut nunc Pluto deo in delubro Piraico, sic in Epidaurio Aesculapii templo mortalibus multis est reddita oculorum acies, testibus tabulis marmoreis „*ἰάματα τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τοῦ Ἀσκληπιοῦ*” habentibus, quae paucis annis abhinc e templi ruderibus sunt effossae ⁴⁾. In quibus etiam digniora aliquanto admiratione commemorantur. Mulier quaedam per quinquennium gravida fuerat: dei ope enixa est... non elephantum, sed puerum vivum floridumque, qui statim natus ad fontem festinavit, dein cum matre deambulavit, ipsum igitur Apollinem aemulatus. Puer calculo laborans cum deo decem novisset talos si se sanasset, ridens Aesculapius pro-

misit se ei non defuturum, et postridie puer sanus domum abiit. Baiulus heri poculum fregerat; cui cum praeteriens quidam dixisset: „ista fragmina ne Aesculapius quidem sanabit”, supplex deum adiit, qui poculum ei in integrum restituit. Sostratae cuiusdam ventrem mire tumentem discidit vermiumque tantum inde removit „quantum duas pelves implebat”, dein consuit. Calvo homini capilli capitis sudic restituti; et ne eum quidem qui pediculis oppletus ad se venerat in barathrum vel in balneum facessere iussit deus, sed ipse ab eius corpore pediculus legit: minus iam Carionis illud „*σκατοπάγος*” miramur fortasse atque indignamur. Etiam serpentum sacrorum illic fit mentio; nam virum cuius digitum rodebat ulcus malignum serpens „ex abato allapsus” lambendo sanavit. Sed cuncta enarrare longum, et dignissimae sunt illae inscriptiones quae et ab aliis et a Pluti praesertim fabulae lectoribus perlegantur totae.

739. ἐγὼ δ' ἀνηλάωσα καὶ ἀνωρχισάμην | καὶ κρούσα χεῖρας, ut Euripideus loquitur nuntius ⁵⁾.

740 sq. ἤγειρον... δὲ... ἠφάνισεν] dum herum e somno excitabam, evanuit deus. Paratactica, quam sermo quotidianus adamat, haec est structura.

¹⁾ Eur. Bacch. 747. — ²⁾ *Flugger dan gij kunt uitdrinken (pleegt uit te drinken)*. Cf. vs. 644 sq. et vid. ad Ach. 1203 Thesm. 742 sq. — ³⁾ *Hadit kunnen uitdrinken*. — ⁴⁾ Collitz. Dialectinschr. 3339 sqq. — ⁵⁾ Eur. Suppl. 719 sq.; praeterea vid. Eq. 651.

οἱ δ' ἐγκατακείμενοι παρ' αὐτῶ πῶς δοκεῖς
τὸν Πλοῦτον ἡσπάζοντο, καὶ τὴν νύχθ' ὄλον
ἡγρηγόρεσαν, ἕως διέλαμψεν ἡμέρα.

745

ἐγὼ δ' ἐπήμουν τὸν θεὸν πάνυ σφόδρα,
ὅτι βλέπειν ἐποίησε τὸν Πλοῦτον ταχύ,
τὸν δὲ Νεοκλείδην μᾶλλον ἐποίησεν τυφλόν.

ΓΥΝΗ.

ὄσῃν ἔχεις τὴν δύναμιν, ὦ ἄναξ δέσποτα!
ἀτὰρ φράσον μοι, ποῦ ἐσθ' ὁ Πλοῦτος;

ΚΑΡΙΩΝ.

ἔρχεται.

750

ἀλλ' ἦν περὶ αὐτὸν ὄχλος ὑπερφυῆς ὄσος.
οἱ γὰρ δίκαιοι πρότερον ὄντες καὶ βίον
ἔχοντες ὀλίγον αὐτὸν ἡσπάζοντο καὶ

744. ἡγρηγόρεσαν] ἰγρ. V R.

747. μᾶλλον ἐπό(ι)ησεν R] ἐπόησε μᾶλλον V.

748. ἔχεις R] ἔχει V.

751. δίκαιοι] πένητες Heimreich (cf. vs. 755), sed merae tautologiae id foret. || ὄντες V] ὄτε R (correxit manus recens).

742. πῶς δοκεῖς] ita ut facile tibi fingere potes, quam maxime¹⁾.748. ἡσπάζοντο] *gratulantes salutabant deum*²⁾.750. ὑπερφυῆς ὄσος] similis verborum structura est in Ecclesiastis, ubi turba hominum mire albicantium dicitur ὑπερφυῶς ὡς λευκοπληθής³⁾. Quo loco comicus verbulo tragico sermonem suum iocose exornavit.752 sq. χαρίεντες | δεξιῇ ἡσπάζοντο *Ἐι-πεσσι τε μελιχίοισι*⁴⁾. Verbum grandisonum δεξιόσθαι habes in verbis Electrae Sophocleae: εἰς γὰρ ποτ' ἀστῶν ἢ ξίνωνἡμᾶς ἰδὼν | τοιοῦδ' ἐπαίνοις οὐχὶ δεξιόσται...⁵⁾.752. καὶ] trimetri exitus cum sequentis initio coniungitur etiam alibi plus semel apud nostrum⁶⁾ et saepius apud comicos recentiores⁷⁾. Item alibi καὶ⁸⁾. Cf. με, δέ, τε, γε, ταῦτα in fine versuum elisa⁹⁾. Etiam articulus est ubi trimetrum claudit: τῶν | ... τρόπον, τὸν | νίκυν¹⁰⁾, vel praepositio: ὑπὸ | *Ἐὐριπίδου*¹¹⁾. Nec non huc faciunt vox προβοῦλεμα apud Eupolidem trimetri fine dirempta¹²⁾ et ὑπερφυῶς | ὡς in Ecclesiastis versu quem modo attuli¹³⁾.

¹⁾ Vid. ad Ran. 54. — ²⁾ Cf. vs. 324 et vid. ad Nub. 1145. — ³⁾ Eccl. 386 sq. — ⁴⁾ Hom. K 542. — ⁵⁾ Soph. El. 975 sq.; apud comicos non redit nisi Posidipp. fr. 12⁶⁾. — ⁶⁾ Lys. 1176 Ran. 414. — ⁷⁾ Antiphan. fr. 193¹⁰⁾, 209⁷⁾ Alex. 27⁶⁾ Mnesimach. 3⁴⁾ Xenarch. 8²⁾ Menandr. 110¹⁾. Item Soph. Ant. 171 Oed. R. 261, 1234 Philoct. 312 Crit. fr. 1¹⁸⁾ Ion. 20¹⁾. — ⁸⁾ Ran. 152. — ⁹⁾ Vid. ad Ran. 298. — ¹⁰⁾ Vesp. 504 Eccl. 452 Antiphan. fr. 85⁴⁾ Nicostr. 17²⁾ Amphid. 30⁵⁾ Ephipp. 7¹⁾ Alex. 20⁴⁾, 24²⁾, 250³⁾ Aesch. Agam. 7 Soph. Ant. 409 et saepius apud Aeschylum et Sophoclem. — ¹¹⁾ Thesm. 386. — ¹²⁾ Eupol. fr. 78. — ¹³⁾ Vid. ad vs. 750.

- ἔδεξιούνηθ' ἄπαντες ὑπὸ τῆς ἡδονῆς·
 ὅσοι δ' ἐπλούτουν οὐσίαν τ' εἶχον συγχυῖν
 755 οὐκ ἐκ δικαίου τὸν βίον κεκτημένοι,
 ὄφρως ξυνῆγον ἐσκυθρόπαζόν θ' ἄμα.
 οἱ δ' ἠκολούθουν κατόπιν ἐστεφανωμένοι,
 γελῶντες, εὐφημοῦντες· „ἐκτυπεῖτο δὲ
 „ἐμβῆς γερόντων εὐρύθμοις προβήμασιν“.
 760 ἄλλ' εἴ' ἀπαξάπαντες ἐξ ἑνὸς λόγου
 ὀρχεῖσθε καὶ σκιρτᾶτε καὶ χορεύετε·
 οὐδείς γὰρ ὑμῖν εἰσιούσιν ἀγγελεῖ
 ὡς ἄλφιτ' οὐκ ἔνεστιν ἐν τῷ θυλάκῳ.

754. τ' V] δ' R.

755. Habet V, om. R (in marg. add. manus recens), non numerasse videtur schol. metr. ad vs. 641; del. Heimreich, equidem genuinum duco.

758. ἐκτυπεῖτο δὲ] ἐκτύπει δὲ δὴ Valckenaer (ut Eur. Med. 1180 El. 802), sed cf. Thesm. 995.

759. προβήμασιν] vox non redit, δρομήμασιν (ut Eur. Med. 1180 Bacch. 1091) Valckenaer, quod nimis violentum pro hoc loco videtur vocabulum, κροτήμασιν Meineke.

753. ὑπὸ τῆς ἡδονῆς] *propter laetitiam*. Articulus abesse poterat ¹⁾.

754. συγχυῖν] *salis multam* ²⁾.

755. ἐκ δικαίου] *iusta aliqua ratione* ³⁾.

756. Xenophon scribens de variis signis quibus canes venaticae vestigia ferae deprensa significant: *sunt aut quae συνάγουσι* ⁴⁾ τὰ ὄσα καὶ ἐπισκυθροπάσασαι... διατρέχουσι ⁵⁾.

758 sq. Manifesta nunc quoque dictionis tragicæ imitatio ⁶⁾. Sic apud Euripidem in ῥήσοσιν ἀγγελικαῖς legimus: „ἄπαντα δὲ | στήγῃ πνυκοῖσιν ἐκτύπει δρομήμασιν” cum moribunda concidisset Creusa ⁷⁾, et: „πελειᾶς ἀνύτην' οὐχ ἦσσαν; | ποδῶν ἤχουσαι ξυντόνοις δρομήμασιν” Bacchæ vesanæ irruerunt in Pen-

theum ⁸⁾. Quo magis ridicula est ἰμβῆς vox humillima in hoc verborum sublimiorum fragore. Verbi *κτυπεῖν* formam mediam noster etiam alibi adhibuit ⁹⁾. Vox *πρόβημα* non redit.

760. ἀπαξάπαντες ἐξ ἑνὸς λόγου] *coniunctim omnes* ¹⁰⁾, μὲν ὄρμη, ἄθροισιν ἐνελεγεμένοι, ὁμοθυμαδόν. — Non *orationem* sed *rationem* nunc valet λόγος, aliena igitur hinc est locutio: ἐξ ἑνὸς στόματος ¹¹⁾ vel: ἐν στόμα πάντων, uno ore dicunt omnes ¹²⁾.

762. εἰσιούσιν] *domum tuam intrantibus* ¹³⁾.

763. Dignus qui conferatur est locus Herodoti narrantis Samios exules olim θύλακον vacuum ostentasse ephoris Lacedaemoniorum, ut „ἀλφίτων δεῖσθαι σε” sine verbis significant ¹⁴⁾. Est θύλακος

¹⁾ Vid. ad Nub. 835. — ²⁾ Vid. ad Av. 1014. — ³⁾ Vid. ad Av. 1435. —

⁴⁾ De hoc verbo vid. ad Eq. 1348. — ⁵⁾ Xen. de Venat. 3 § 5; verbum *σκυθροπάσιν* apud nostrum redit Lys. 7; cf. adi. *σκυθροπός* ibid. vs. 707. Praeterea vid. ad Vesp. 655. — ⁶⁾ Cf. Eccl. 387. — ⁷⁾ Eur. Med. 1179 sq. — ⁸⁾ Eur. Bacch. 1090 sq. — ⁹⁾ Thesm. 995. — ¹⁰⁾ Item Lys. 1005. — ¹¹⁾ Eq. 670 Plat. Rep. 364 a etc. — ¹²⁾ Herod. Mimiamb. III 47. — ¹³⁾ Vid. ad Ach. 202. — ¹⁴⁾ Herodot. III 46.

ΓΥΝΗ.

765 νή τήν Ἐκάτην, καὶ ἐγὼ δ' ἀναδῆσαι βούλομαι
εὐαγγέλιά σε κριβανιτῶν ὄρμαθῶ,
τοιαῦτά γ' ἀγγείλαντα.

ΚΑΡΙΩΝ.

μή νυν μέλλ' ἔτι,
ὡς ἄνδρες ἐγγύς εἶσιν ἤδη τῶν θυρῶν.

ΓΥΝΗ.

φέρε νυν ἰούσ' εἶσω κομίσω καταχύσματα

764. δ' R] γ' V (ut vs. 838 etc.); vid. comment.

765. σε R] σ' ἐν V. || κριβανιτῶν] -νωτῶν VR; verum extat Ach. 1123, vitium *peperisse videtur vocis νῶτων similitudo* (cf. *τυρόνωτον* Ach. 1125).

766. τοιαῦτά γ' ἀγγείλαντα Blaydes] τοιαῦτ' ἀπαγγείλαντα VR. Cf. vs. 641, 762; ἀπαγγέλλειν apud comicos non redit.

768. κομίσω] (ε) κκομίσω Meineke; cf. Vesp. 819. || καταχύσματα R] τὰ κ. V.

saccus farinae recipiendae¹⁾. Sono similima sunt servi verba in Nubibus: ἔλαιον ἡμῖν οὐκ ἔνεστ' ἐν τῷ λύχνῳ²⁾.

764 sq. Liberior est verborum structura, qua duae permixtae sunt notiones. Hoc enim est quod dicit mulier: *ego quoque laetitiam significare volo, quapropter corona te donabo*. Cuiusmodi brevis nihil habet insoliti, et nos quoque ita loquimur. Particula *καὶ etiam* nunc significat, non iungit.

— ἀναδῆσαι . . . εὐαγγέλια] idem quod στεφανῶσαι εὐαγγέλια³⁾.

765. κριβανιτῶν ὄρμαθῶ] *serie*⁴⁾ *paniculorum*⁵⁾. Similem locum Alexidis supra attuli⁶⁾; ἄρτους κριβανίτας λευκοσωμάτων | ἱππὸν κατέχοντας ἐν πυκναῖς διεξόδοις | . . . μορφήν κριβάνους ἠλλαγμένους, | . . . οὗς δημόταις | Θεαρίων (clarus pistor) ἴδμεν admiratur homo quidam gulosus, qui

apud Antiphanem loquens inducitur⁷⁾.

767. Cf. Dionysi in Ranis verba: κατάρτα . . . , καὶ γὰρ ἐγγύς τῆς θύρας | . . . εἶμι⁸⁾.

768. ἰούσα εἶσω κομίσω] *intro abido ut afferam*⁹⁾.

— καταχύσματα] *bellaria*¹⁰⁾, quae *effundi*¹¹⁾ super caput servi aedes novi heri primum intrantis mos ferebat. Sic apud Demosthenem Apollodoros quidam vehementissime invehitur in impudentiam liberti, ὅς οὐκ ὤκνησε τὴν δίσποιναν γῆμαι, καὶ ἢ τὰ καταχύσματα αὐτοῦ κατέχευε τότε¹²⁾, ταύτη συνοικεῖν¹³⁾. Etiam novi nupti sine salutabantur, cum domum suam coniunctim intrabant primum, teste loco Theopompi quem afferunt scholia: φέρε σὺ τὰ καταχύσματα | ταχίως κατάχει τοῦ νυμφίου καὶ τῆς κόρης¹⁴⁾.

¹⁾ Vid. Vesp. 314. — ²⁾ Nub. 56. — ³⁾ Vid. Eq. 647. — ⁴⁾ Vid. Ran. 914. — ⁵⁾ *Ben rist kadetjes*. — ⁶⁾ Vid. ad vs. 589. — ⁷⁾ Antiphan. fr. 176. Cf. Ach. 1123 et vid. ad Ach. 86. — ⁸⁾ Ran. 85. — ⁹⁾ Vid. ad Nub. 1212. — ¹⁰⁾ Item vs. 789, 794. — ¹¹⁾ *καταχέσθαι*, vs. 790. — ¹²⁾ Omisi quae in textu tradito sequuntur verba: ἡνίκα ἰωνήθη. — ¹³⁾ Demosth. XLV § 74. — ¹⁴⁾ Theopomp. fr. 14.

ὥσπερ νεωνήτοισιν . . . ὀφθαλμοῖς χρεῶν.

(Aedes intrat.)

ΚΑΡΙΩΝ.

(ad spectatores:)

770 ἐγὼ δ' ὀπαντῆσαι γ' ἐκείνοις βούλομαι.

(Dextrorsum abit.)

Saltat Chorus.

(A parte dextra procedunt Chremylus et Plutus)

SCENA UNDECIMA.

Chremylus, Plutus.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

(782) βάλλ' εἰς κόρακας! ὡς χαλεπὸν εἰσιν οἱ φίλοι
οἱ φαινόμενοι παραχρῆμ' ὅταν πρώτῃ τις εὔ.
νύττουσι γὰρ καὶ φλῶσι τάντικνήμια,
ἐνδεικνύμενος ἕκαστος εὐνοϊάν τινα.

769. χρεῶν vVelsen] ἐγὼ V R (e sequentis versus initio ductum).

770. δ' R] γ' V. || ὀπαντῆσαι recc.] ὀπαντῆσαι V R. || In V R sequitur: κομμάτιον χοροῦ.

771—788. Sic hunc locum constitui. A versu 771 (782), qui in codice V est paginae primus, actus incipit; non enim est credibile Chremylum aut non simul cum Pluto in scenam prodire aut post aliquot demum versus clamandi facere initium. Plutus autem particulis καὶ . . . γὰρ uti nequit nisi ut respondeat quaestioni sibi propositae. Praeterea in textu tradito incommodum est νυν vs. 789 et abrupta brevitate displicent verba uxoris. Quapropter lacunam post vs. 777 (788) indicavi et e coniectura explevi; sed fortasse plures versus interciderunt. Similem versuum perturbationem in exitu Lysistratae fabulae correxisse mihi videor.

772. οἱ φαινόμενοι] ὁσφραϊνόμενοι Hemsterhuis ingeniose, sed vix potuit abesse articulus, neque suspicionem movet vulgata.

769. Quemadmodum fieri oportet¹⁾ propter recens emtos . . . oculos.

771. βάλλ' εἰς κ.] in malam rem abi²⁾.
— χαλεπὸν] neutri usus idem supra³⁾.

772. Idem homines heri Chremylum ἐξετέριοντο⁴⁾.

773. Feriunt⁵⁾ enim et contundunt⁶⁾ tibias⁷⁾.

774. Me miserum restitendo retinendo | lassum reddiderunt: vix ex gratulando miser iam eminebam, ut est apud Plautum⁸⁾.

¹⁾ De voce χρεῶν vid. Eq. 138. — ²⁾ Vid. ad Ran. 607 et 187. — ³⁾ Cf. vs. 203. — ⁴⁾ Cf. vs. 837 et vid. ad Av. 134. — ⁵⁾ Cf. Nub. 321. — ⁶⁾ Cf. Nub. 1876. — ⁷⁾ Cf. Eq. 907. — ⁸⁾ Plaut. Captiv. III 2 initio.

- 775 (786) ἐμὲ γὰρ τίς οὐ προσεῖπε, ποῖος οὐκ ὄχλος
περιεστεφάνωσεν ἐν ἀγορᾷ πρεσβυτικός!
(E domo redit mulier bellaria afferens.)

SCENA DUODECIMA.

Eidem, Mulier.

ΓΥΝΗ.

- (788) ὦ φίλτατ' ἀνδρῶν, καὶ σὺ καὶ σὺ χαιρετον.
<ὦ Πλοῦτε δαίμων, ἄρ' ἀνέβλεψας πάλιν;>

ΠΛΟΥΤΟΣ.

- (771) καὶ προσκυνῶ γε πρῶτα μὲν τὸν Ἥλιον,
ἔπειτα σεμνῆς Παλλάδος κλεινὸν πέδον,
780 (773) χώραν τε πᾶσαν Κέρροπος, ἣ μ' ἐδέξατο.
αἰσχύνομαι δὲ τὰς ἐμαντοῦ ξυμφορὰς,
οἴοις ἄρ' ἀνθρώποις ξυνὼν ἐλάνθανον,
τοὺς ἀξίλους δὲ τῆς ἐμῆς ὀμιλλας
ἔφευγον, εἰδῶς οὐδέεν. ὦ τλήμων ἐγώ,
785 (778) ὡς οὔτ' ἐκεῖν' ἄρ' οὔτε ταυτ' ὀρθῶς ἔδρων!
ἀλλ' αὐτὰ πάντα πάλιν ἀναστρέψας ἐγὼ

777. χαιρετον rec.] -τε V R. Cf. Av. 645.

779. κλεινὸν πέδον V R] κλεινὴν πόλιν l. a. in schol. (cf. Eur. Hipp. 423).

786. αὐτὰ] αὐτὰ Bentley (cf. vs. 979).

775. προσεῖπε] salutavit¹⁾.

776. περιεστεφάνωσεν] servat hoc compositum priscam verbi vim, quam ex Homero novimus²⁾.

777. Verba liberius constructa. Accurate loquentis foret: „ὦ φίλτατ' ἀνδρῶν” — sic Plutus alloquitur³⁾ — „χαίρει μοι, ὡσανεὶς δὲ καὶ σὺ”⁴⁾.

778. Similes sunt versus Menandri: ἦλιε, σὲ γὰρ δεῖ προσκυνεῖν πρῶτον θεῶν, | δεῖ δὲ θεωρεῖν ἵστι τοὺς ἄλλους θεούς⁵⁾. Particulae καὶ... γε respondentis sunt⁶⁾:

„visum sane recuperavi iamque lucem et hanc terram adoro.”

781. Accusativum verbum αἰσχύνεσθαι adsciscit etiam in verbis Oedipi Sophoclei: τὴν δυσγένειαν τὴν ἐμὴν αἰσχύνεται⁷⁾, dativum vero in Demi verbis apud nostrum: αἰσχύνομαι τοι ταῖς πρότερον ἀμαρτίαις⁸⁾.

782. οἴοις ἄρ'] i. e. ἐπεὶ τοιοῦτοις vel: τοιοῦτοις γάρ⁹⁾.

786. αὐτὰ πάντα] ea omnia¹⁰⁾, καὶ ἐκεῖνα καὶ ταῦτα.

¹⁾ Vid. ad Ach. 266. — ²⁾ Hom. E 739 x 195 etc. — ³⁾ Cf. vs. 654 et vid. ad Av. 627 Nub. 110. — ⁴⁾ De cognata quadam licentia loquendi vid. ad Av. 131. — ⁵⁾ Menandr. fr. 609. Praeterea cf. Eq. 156. — ⁶⁾ Vid. ad Ran. 49. — ⁷⁾ Soph. Oed. B. 1079; item Eur. Ion. 341. — ⁸⁾ Eq. 1355, ubi vid. — ⁹⁾ Vid. ad Nub. 1158. — ¹⁰⁾ Ut Eq. 463 Xen. Cyrop. IV 2 § 40.

- δείξω τὸ λοιπὸν πᾶσιν ἀνθρώποις ὅτι
(781) ἄκων ἑμαυτὸν τοῖς πονηροῖς ἐπεδίδουν.

ΓΥΝΗ.

- (789) φέρε νυν, — νόμος γάρ ἐστι, — τὰ καταχύσματα
790 ταυτὶ καταχέω σου λαβοῦσα.

ΠΛΟΥΤΟΣ.

μηδαμῶς!

ἑμοῦ γὰρ εἰσιόντος εἰς τὴν οἰκίαν
πρώτιστ' ἀναβλέψαντος, οὐδὲν ἐκφέρειν
πρεπῶδές ἐστιν, ἀλλὰ μᾶλλον εἰσφέρειν.

ΓΥΝΗ.

εἶτ' οὐχὶ δέξει δῆτα τὰ καταχύσματα;

ΠΛΟΥΤΟΣ.

- 795 ἔνδον γε παρὰ τὴν ἐστίαν, ὥσπερ νόμος.

(Ad spectatores:)

ἔπειτα καὶ τὸν φόρτον ἐκφύγοιμεν ἄν.
οὐ γὰρ πρεπῶδές ἐστι τῷ διδασκάλῳ,

788. ἐπεδίδουν V] *ined.* R (cf. vs. 488).

791 sq. Hartman del. verba εἰς τὴν οἰκίαν | πρώτιστα καὶ βλέψαντος.

792. *πρώτιστ' ἀναβλέψαντος;] πρώτιστα καὶ βλέψαντος; V R. Videtur inutiliter adscriptum esse καί, ut saepe (e. g. Pac. 184), dein πρώτιστ^{καί} βλέψαντος (α' = ἀνα) in vulgatam abiisse. Cf. Ach. 268—270 Ran. 1096 etc.; simile vitium Eccl. 1060 irrepssisse suspicor, vid. etiam schol. Lys. 384.

794. Mulieris est in V R, Chremylo tribuit A. || δῆτα τὰ R] δὴ τὰ V.

795. Pluti est in A, Chremylo dat V (vs. 796—799 Pluto), in R signum personae est omissum.

788. ἐπεδίδουν] *permitterebam.* Saepius sic in Thesmophoriazasis¹⁾.

789 et 794. τὰ καταχύσματα] quae petitura abierat²⁾.

794. δείξει] futurum tempus, ut εἶτα et δῆτα particulae, animum commotum indicat³⁾. Veretur mulier ne dona oblata deus spernat vel inter familiares recipi nolit.

796—799. Hac certe in re poetae senescentis animus non est mutatus; qui et olim huiuscemodi nugae penitus contemnere solebat⁴⁾.

796. Praeterea vox „φόρτος“ in nos non competet. Notus hic articuli usus⁵⁾; φόρτος dicitur *taedium quod movent ioci scurriles*⁶⁾.

797. διδασκάλῳ] *poetae*⁷⁾.

¹⁾ Thesm. 213, 217, 249, etiam apud Platonem locis compluribus. Praeterea vid. ad Eq. 739 sq. — ²⁾ Vs. 768, ubi vid. — ³⁾ Vid. ad Av. 369. — ⁴⁾ Vid. ad Vesp. 58 sq. — ⁵⁾ Vid. ad Av. 58. — ⁶⁾ Vid. ad Vesp. 65 sq. — ⁷⁾ Vid. ad Ach. 628.

ισχάδια καὶ τραγάλια τοῖς θεωμένοις
προβαλόντ', ἐπὶ τούτοις εἶτ' ἀναγκάζειν γελᾶν.

ΓΥΝΗ.

800

εὖ πάνυ λέγεις· ὡς Δεξιλικός γ' οὔτοσι
ἀνίσταθ', ὡς ἀρπασόμενος τῶν ἰσχάδων.

(Domum intrant omnes.)

Saltat Chorus.

(Ex aedibus prodit Cario.)

SCENA DECIMA TERTIA.

Cario solus.

ΚΑΡΙΩΝ.

(ad chorum:)

ὡς ἦδὺν πράττειν, ὦ ἄνδρες, ἐστ' εὐδαιμόνως,
καὶ ταῦτα μηδὲν ἐξενεγκόντ' οἴκοθεν.

ἡμῖν γὰρ ἀγαθῶν σωρὸς εἰς τὴν οἰκίαν

805

ἐπεισπέπαικεν οὐδὲν ἡδίκηκόσιν.

799. εἶτ' R] om. V.

800. πάνυ... γ' οὔτοσι R] πάνυ γε... οὔτοσι V. Cf. Ach. 327, 346 Thesm. 934 etc.

801. τῶν ἰσχάδων Suid.] τὰς ἰσχάδας V R. Cf. Ach. 805.

798. τραγάλια] *bellaria*. Vocabulum in Pace reedit¹⁾; frequentius est *τραγήματα* ²⁾).

800 sq. Saepius sic aut cuncti spectatores ab histrione perstringuntur aut unus aliquis nominatim compellatur ³⁾. Nunc cur *Dexinicus* quidam prae ceteris caricarum appetens esse dicatur nescimus; suspicari tamen licet non ob solam paupertatem eum, ut supra Pausonem ⁴⁾. nunc rideri, sed festivius quid subesse.

801. τῶν ἰσχάδων] notus genitivi usus ⁵⁾.802. *Quid est suavius quam bene rem gerere* ⁶⁾.803. *Idque nullo suo impendio* ⁷⁾, ἀπ' ἀφορμῆς οὐδέμαϊς. E lingua mercatorum desumpta locutio.

805. *Affixit nos nihil commerentes*. Pro *affluendis* vel *obruendis* verbo vehementius etiam adhibetur, quod telo, hosti, cladi cum vi *irrupenti* unice est aptum; sic paratur iocus qui inest participio *ἡδίκηκόσιν* ⁸⁾. *Insontes in nos irruūt, nihil commerentes nos affixit moles... malorum? immo donorum!* Hoc scilicet est illud *ἡκοπιᾶν ὑπὸ τῶν ἀγαθῶν* ⁹⁾. Cuius iocum memor Lucianus Timonem suum fecit talia *musitantem*: *ἡπιστίον, ὦ Ἐρμῆ, καὶ αὐθις πλουτητίον· τί γὰρ ἂν καὶ πάθοι τις, ὅποτε οἱ θεοὶ βιάζονται; πλὴν ἕρα γε εἰς οἶά μιν πράγματα ἐμβάλλεις τὸν κακοδαίμονα, δεῖ ἄχρι νῦν εὐδαιμονίστατα διάγων χρυσὸν ἄφρω τοσοῦτον λήψομαι*

¹⁾ Pac. 772. — ²⁾ Ach. 1091 etc. — ³⁾ Vid. ad vs. 99. — ⁴⁾ Vs. 602. — ⁵⁾ Vid. ad Ran. 1263. — ⁶⁾ Plaut. Captiv. III 2, 1. — ⁷⁾ Cf. *ἐκφίρειν* vs. 792. — ⁸⁾ De part. perf. vid. vs. 423. — ⁹⁾ Av. 735.

- 810 ἡ μὲν σιπή μεστή ἐστὶ λευκῶν ἀλφίτων,
οἱ δ' ἀμφορῆς οἴνου μέλανος ἀνθοσμίου,
ἅπαντα δ' ἡμῖν ἀργυρίου καὶ χρυσοῦ
τὰ σκευάρια πλήρη ἐστίν, ὥστε θαναμάσαι,
τὸ φρέαρ δ' ἐλαίου μεστόν, αἱ δὲ λήκυθοι
μύρου γέμονσι, τὸ δ' ὑπερφῶν ἰσχάδων
ὄξις δὲ πᾶσα καὶ λοπάδιον καὶ χύτρα
χαλκῆ γέγνε, τοὺς δὲ πινακίσκους τοὺς σαπρούς
τοὺς ἰχθυηροὺς ἀργυροῦς πάρεσθ' ὄραν,
815 ὁ δ' ἰπνὸς γέγον' ἡμῖν ἐξαπλήρης ἑλεφάντινος.

813. σαπρούς] σαθρούς rec.; de quorum adiectivorum confusione vid. Cobet V. L. p. 229. De materie quoniam agitur nunc, aptior est mentio ligni putris in solidum argentum mutati quam rimosi.

815. ἰπνὸς VR] ἴπος Poll. X 155. Eburnea decipula neque festivi quid habet

οὐδ' ἐν ἀδικήσας¹⁾. — Verbum ἐπισπαίειν intransitive usurpatur²⁾, ut ἀσκήπειν aliaque eiusmodi³⁾. Conferri potest ἐπισπιδᾶν⁴⁾.

806 sqq. Teste scholio comicus imitatur verba nuntii in Sophoclis Inacho — quod satyricum fuisse drama sensit Hemsterhuis — referentis πάντα μεστὰ ἀγαθῶν γεγονέναι τοῦ Διὸς εἰσελθόντος (qui Ius amore exarserat). Quam ὄξειν ἀγγελικῆν non iam licet adire, sed digni qui conferantur sunt loci, quos servavit Athenaeus, Cratini ἐν Πλούτοις aliorumque comicorum aureum saeculum verbis festivis depingentium⁵⁾, ubi pueri ἄρτοις ἀστραγαλλίζοντες, ζωμοῦ ποταμοῦ παρὰ τὰς κλίνας κρία θερμὰ κυλίνδων, alia reperuntur nostro loco similia⁶⁾.

806. ἡ... σιπή] *rapharium*⁷⁾.

807. οἴνου... ἀνθοσμίου] interioris notae hoc erat vinum⁸⁾.

811. τὸ... ὑπερφῶν] *domus pars superior*⁹⁾.

812 - 814. *Aerea iam sunt quae modo fictilia erant, in argentum verterunt quae lignea.*

812. λοπάδιον] *patella*¹⁰⁾.

813 sq. τοὺς... πινακίσκους τοὺς σαπρούς | τοὺς ἰχθυηροῦς] *tabulae lignae piscibus imponendis, quae longo usu contruerunt*¹¹⁾, quippe aqua salsa et calida identidem humectatae. Oniusmodi πίνακας¹²⁾ sive lances quadratas etiam ex Odyssea novimus¹³⁾, neque multum diversae esse potuerunt *at σανίδες* sive τὰ σανίδια, quorum in culina erat usus¹⁴⁾. Πινακίσκων ἄπυρον ἰχθυηρῶν noster etiam in *Telmessensibus* commemorabat¹⁵⁾, πίνακα μέγαν ἰχοντα μικροῦς πέντε πινακίσκους ἐν οἷ fuse describit parasitus apud Lynceum comicum¹⁶⁾.

815. *Niveus iam est splendor culinae*¹⁷⁾

¹⁾ Lucian. V § 39. — ²⁾ Cf. Soph. Oed. R. 1252 Xenarch. fr. 1³ com. adesp. 439 et vid. ad Ach. 835. — ³⁾ Item nostrum *inslaan*. — ⁴⁾ Eq. 868. — ⁵⁾ Athen. 267 e—270 a (Cratin. fr. 165 Cratet. 14 sq. Pherecrat. 108 et 130 Teleclid. 1 Nicophont. 13 Metagen. 6). — ⁶⁾ Vid. etiam Eq. 819. — ⁷⁾ Cf. Eq. 1296. — ⁸⁾ Vid. ad Ran 1150. — ⁹⁾ Cf. Eq. 1001. — ¹⁰⁾ Cf. Eq. 1034. — ¹¹⁾ *De onde (verteerde, murwe) vischborden*. — ¹²⁾ Cf. infra vs. 996 Herod. Mimiamb. IV 19 (Av. 14). — ¹³⁾ Hom. α 141 etc. — ¹⁴⁾ Vid. Vesp. 848 Pac. 202 (σακίδια sunt qui ibi scribant). — ¹⁵⁾ Ar. fr. 532. — ¹⁶⁾ Lync. fr. 1; cf. Pherecrat. fr. 108¹⁴ etc. — ¹⁷⁾ Vid. Vesp. 139 Av. 436.

στατήρσι δ' οἱ θεράποντες ἀρτιάζομεν
 χρυσοῖς, ἀποψώμεσθα δ' οὐ λίθοις ἔτι,
 ἀλλὰ σκορόδοισιν ὑπὸ τρουφῆς ἐκάστοτε.
 (805*) οὕτω τὸ πλουτεῖν ἔστιν ἡδὺν πρᾶγμα τι.
 καὶ νῦν ὁ δεσπότης μὲν ἔνδον βουθυτεῖ

neque ad mures captandos admodum idonea; optime vero beatissimi hominis splendori convenit *caminus* candidus, qui atra fuligine hactenus fuerat obsitus.

818. *σκορόδοισιν] *σκορόδοις* V, *σκορόδοις* R, qua voce Ar. non utitur; vid. ad Thesm. 494.

805*. Hic collocavi versum qui in codd. post vs. 805 legitur loco alieno, quapropter editores inde a Bentleio eum delerunt. In scholiis legitur: „ἀδιανόητος ὁ Ἰαμβός”, sed utilius est quod additur: „ἢ πρὸς τὰ ἄνω (vs. 803)· καὶ ταῦτα μηδὲν ἐξενεγκόντ' οἴκοθεν”. Nam revera „ad superiora” versus est referendus, non tamen ad versum 803, sed ad 802. In fine narrationis servus redit ad prima sua verba. — In U aliisque codd. rec. versui appictum est „γν” sive *γνώμη* (recte Thiersch, apud Velsenium legitur „γυνή”, typothesae credo errore). || τι Ald. (cf. schol.)] δὴ V B, που A. Cf. vs. 498.

antehac fuliginosae. Eburneum iam illic renidet lacunar; χρυσῶ τ' ἄλλοφαντεῖ τε μαρμαίρουσιν οἴκοι¹⁾.

816 sq. Non iam ἀστραγάλοις²⁾ ἀρτιάζουσι mancipia nimis beata, non enim iam ἀπαρκεῖσιν οἱ ἀστράγαλοι, ut loquar eum matre illa de filio improbo conquerente³⁾; neque ἄρτοι, ut apud Cratinum⁴⁾, ἀστραγαλλίζουσι, sed . . . χρυσοῖσιν ἤδη παίζουσιν⁵⁾, aureis iam ludunt par impar⁶⁾; στατήρσι χρυσοῖς ἀρτιάζουσιν, ut alii χαλκοῖς, quod χαλκίνδα παίζειν sive χαλκίζεῖν dicebatur⁷⁾. Una maior etiam fuit luxuria hominis qui *graculos aureis petere* (χρυσίῳ βάλλειν κορώνας) narrabatur in fabula deperdita, pro lapillis igitur usus darcicis vel cyzicenis⁸⁾.

817 sq. Verba digna quovis Phryge recens ditato novisque opibus impedito magis quam adiuto. Sic mercenarius hodiernus roganti „quid si rex fias?” — „per totum diem” respondit „in mensa

stabit lagena aquae ardentis.” Quem tamen hominem hi vernae longe vincunt fastu; nam allia, dapem omnium longe dulcissimam — non Horatius sed Cario loquitur — non iam gula sua habent digna, sed . . . (ἀνάγκη γὰρ ἀναιδεῖσθαι ἐν ἀναίδειῳ) culo potius⁹⁾. *Lapillorum* hac in re usum etiam Machon apud Athenaeum commemorat¹⁰⁾. Non minus ludicram πρᾶσιν καὶ γητεῖον usum habemus in Ranis¹¹⁾.

818* (805*). Cuncta novae prosperitatis signa postquam recensuit et gradatim ad „aureos” illos et „allia” ascendit, ad prima sua verba revertens „iam suave” exclamat tandem „est bene rem gerere!” — Similes sunt versus: οὕτως τι τέπερρητα ὄραν ἴσιν μέλι¹²⁾, οὕτως τι τᾶλλότρε' ἴσθαιεν ἴσσι γλυκύ¹³⁾, οὕτως τι πρᾶγμ' ἴσ' ἐπίποιον τὸ προσδοκᾶν¹⁴⁾.

819 sq. Dictionis sublimioris est βου-

¹⁾ Cf. Hor. Od. II 18, 1 Bacchyl. fr. 56⁸. — ²⁾ Cf. Plat. Lys. 206 e. — ³⁾ Herod. Mimambi. III 6 sq. — ⁴⁾ Vid. ad vs. 806 sqq. — ⁵⁾ Vid. ad Eq. 855. — ⁶⁾ Hor. Sat. II 3, 348. — ⁷⁾ Vid. Herod. Mimambi. ibid. et vs. 65. — ⁸⁾ Com. fr. adesp. 780. — ⁹⁾ Cf. Ran. 490. — ¹⁰⁾ Athen. 578 e, item nescio quis in versibus scurrilibus schol. Pac. 1230. — ¹¹⁾ Ran. 622. — ¹²⁾ Optime sic CFHermann pro ἴσσι μέλι. Est Ar. fr. 622. — ¹³⁾ Alex. fr. 210³. — ¹⁴⁾ Menandr. fr. 287. Praeterea vid. supra ad vs. 92.

820

ὄν καὶ τράγον καὶ κριὸν ἐστεφανωμένους,
ἐμὲ δ' ἐξέπεμψεν ὁ καπνός, οὐχ οἶός τε γὰρ
ἔνδον μένειν ἦν ἔδακνε γὰρ τὰ βλέφαρά μου.

(A parte dextra laetus comtusque venit vir quidam probus, quem comitatur filiulus pallium et soles gestans.)

SCENA DECIMA QUARTA.

Cario, Vir probus.

ΔΙΚΑΙΟΣ.

ἔπου μετ' ἐμοῦ, παιδάριον, ἵνα πρὸς τὸν θεὸν
ἴωμεν.

ΚΑΡΙΩΝ.

ἔα, τίς ἔσθ' ὁ προσιῶν οὗτοςί;

ΔΙΚΑΙΟΣ.

825

ἀνὴρ πρότερον μὲν ἄθλιος, νῦν δ' εὐτυχής.

822. ἦν R] om. V.

823. μετ' V] δὲ μετ R.

824. ἴωμεν R] ἴδθωμεν V.

θυσίην verbum ¹⁾, nempe ipsum hoc sacrificium longe excedit res quotidianas. *Suovetaurilia* fert Chremylus, nisi quod pro *bove* est *hircus*. Vera suovetaurilia sive *τριπτόλιαν βόσρχον*, ut loquuntur Athenienses ²⁾, Neptuno mactare Ulixem iubet Tiresias ³⁾. Nunc *βουθυσιῶν ὄν κτέ.* ex eodem est genere loquendi atque *μηλοσφαγίην σταμνίον, γεωμετρεῖν τὸν ἀέρα, similia* ⁴⁾.

821 sq. In aula ad aram Iovis *ἐρχεῖται* ⁵⁾ hostias immolavit Chremylus; quarum ossa igni imposita cum coepta sunt cremari, domus angusta acri mox fumo est oppleta. Non enim *domi*, ut nunc Chremylus, talia peragere solebant Athe-

nienses, ne ei quidem qui laute vivebant, sed in templis deorum, unde libere assurgens ἡ κνῖσα τὸν οὐρανὸν ἀφικνεῖσθαι poterat. Impudentiae autem vernilis hoc quoque est, quod tolerare Cario noluit fumum, in quo ipse herus permaneret. 822. ἦν] forma recens ⁶⁾.

— ἔδακνε — μου] item senes in *Lysistrata*: *ἡψυτος τὸ ὄφθαλμὸν δάκνει* ⁷⁾.

823. ἔπου μετ' ἐμοῦ] sic pro *ἔπου μοι* hac fere aetate homines dicere coeperunt ⁸⁾, analogiam *τοῦ ἀκολουθεῖν μετὰ τινος secuti* ⁹⁾. Cf. *συνεῖναι μετὰ τινος* et similia apud nostrum obvia ¹⁰⁾ et *Home-ricum ἔπεισθαι ἕμα τινί* ¹¹⁾.

824. ἔα] unam syllabam efficit ¹²⁾.

¹⁾ Vid. ad Av. 1231—1233. — ²⁾ Vid. Dittenb. Syll. 13³⁷. — ³⁾ Hom. 2 131. — ⁴⁾ Vid. ad Eq. 313. — ⁵⁾ Hom. A 774 Ω 306 Herodot. VI 68 Plat. Rep. 328 c etc. — ⁶⁾ Vid. Prolegom. p. VI. — ⁷⁾ Lys. 298. — ⁸⁾ Item Plat. Menex. 235 δ Xen. Hellen. V 2 § 19 Menandr. fr. 616². — ⁹⁾ Vid. ad Ran. 414 sq., Cobet Var. Lect. ² p. 22, Anecd. Bekk. p. 368, Phrynich. p. 353 Lob. — ¹⁰⁾ Vid. supra ad vs. 504. — ¹¹⁾ Hom. A 158 et passim, item Ar. Pac. 727. — ¹²⁾ Vid. ad Nub. 932 et Thesm. 26.

ΚΑΡΙΩΝ.

δῆλον ὅτι τῶν χρηστῶν τις, ὡς ἕοικας, εἶ.

ΔΙΚΑΙΟΣ.

μάλιστ'.

ΚΑΡΙΩΝ.

ἔπειτα τοῦ δέει;

ΔΙΚΑΙΟΣ.

πρὸς τὸν θεὸν

ἤκω μέγλων γὰρ μοι ἐστὶν ἀγαθῶν αἴτιος.

ἐγὼ γάρ, ἱκανὴν οὐσίαν παρὰ τοῦ πατρὸς

λαβὼν, ἐπήρουν τοῖς δεομένοις τῶν φίλων,

εἶναι νομίζων χρήσιμον πρὸς τὸν βίον.

830

ΚΑΡΙΩΝ.

ἦ ποῦ σε ταχέως ἐπέλιπεν τὰ χρήματα.

ΔΙΚΑΙΟΣ.

κομιδῇ μὲν οὖν.

ΚΑΡΙΩΝ.

οὐκοῦν μετὰ ταῦτ' ἦσθ' ἄθλιος.

826—855. Sic distribuunt V R; quae Carionis sunt Chremylo tribuit A.

826. Post *δει* sententiam claudit Meineke, sed vid. ad vs. 48.

827. *μάλιστ'*. — *ἵπικτα*] Blaydes *μάλιστά γ'*. — *εἶτα* (coll. Nub. 258, 672 Ran. 125 etc.; sed nostro loco non proposita est *quaestio*, ut illic, ad quam respondeatur per particulam *γε*).

833. Habet V, om. R, ad sequentis versus initium consimile aberrans.

826. *δῆλον... ὡς ἕοικας*] eadem haec est verborum abundantia quae supra ¹⁾.

Manifeste probus tu es, qui quidem est iste habitus et vultus. Ore hilaro, gressu alacri, veste decora quem accedere videt Cario, intellegit fieri non posse quin probus aliqui sit vir, quem bearit nunc Plutus. — Idem est usus interiecti *ὡς ἕοικας* e. g. in Clytaemestrae ad filiam verbis: *ἀνεμίνην μὲν, ὡς ἕοικας, αὐτὴν σφίρει* ²⁾.

827. *ἵπικτα τοῦ δέει;*] item in Achar-

nensibus: „*εἶτα νυνὶ τοῦ δέει;*” ³⁾. — Miratur et indignatur fere Cario quod homo tam beatus etiam flagitaturus quid adsit; hinc impatientiae illud signum *ἵπικτα* ⁴⁾.

830. Cf. Polymestoris Euripidei verba: *τί χρὴ τὸν εὖ πρᾶσσοντα μὴ πρᾶσσουσιν εὖ | φίλοις ἱπαρκεῖν; ὡς ἔτοιμός εἰμ' ἐγώ* ⁵⁾.

831. Alia omnia et hunc virum vita mox docuit et Chremylum ⁶⁾.

832. *ἐπέλιπεν*] *defecit* ⁷⁾.

833—838. *κομιδῇ μὲν οὖν*] *immo curri-*

¹⁾ Vid. ad vs. 48 sq. — ²⁾ Soph. El. 516; item Trach. 1241 Eur. Med. 337 Alexid. fr. 124¹⁸ etc. — ³⁾ Ach. 1026. — ⁴⁾ Vid. ad Nub. 226. — ⁵⁾ Eur. Hec. 984 sq. — ⁶⁾ Cf. vs. 38. — ⁷⁾ Vid. ad Av. 1106.

ΔΙΚΑΙΟΣ.

835 κομιδῇ μὲν οὖν. καὶ ἐγὼ μὲν ὤμην, οὓς τότε
εὐηργέτησα δεομένους, ἕξειν φίλους
οὐτως βεβαίους, εἰ δεηθείην ποτέ
οἷ δ' ἐξετρέποντο κοῦκ ἐδόκουν ὄρᾶν μ' ἔτι.

ΚΑΡΙΩΝ.

καὶ κατεγέλων γ', εὖ οἶδ' ὄτι.

ΔΙΚΑΙΟΣ.

κομιδῇ μὲν οὖν.
† αὐχμὸς γὰρ ὦν τῶν σκευαρίων μ' ἀπόλεσεν.†
840 ἀλλ' οὐχὶ νῦν! ἀνθ' ὧν ἐγὼ πρὸς τὸν θεὸν

834. *τότε* V] *τεως* R, quod multo est languidius et contextui parum aptum; non enim *aliquantisper* benevolum hic vir se praestitit amicis, sed semper dum poterat, donec felix fuit. Eq. 895 *τότε* in τὸν abiit (si verum illic vidi), alibi in *ποτε* (e. g. Eq. 483). In R h. l. adscriptum: γρ. οὓς τότε ἢ ποτέ.

838. γ' εὖ] γ' V, δ' εὖ R, εὖ U. || 821] *ὅτι* γ Bamberg (vid. ad Ach. 1023); sed id valet *quia*.

839. Verba corrupta. Carioni versum dat Meineke, pro μ' scribens σ', fortasse recte, sed gravior inesse vitium testatur participium ὦν sensu destitutum. Virne hic *αὐχμῆσαι* (cf. Nub. 920) incultoque adspectu amicos fugasse dicitur? an amici *cum faece siccatis cadis* diffugisse?

840. Verba ἀλλ' οὐχὶ νῦν cum reliquo versu Iusto continuat U, Carioni tribuunt V R, Chremylo A (vid. ad vs. 826 sqq.).

cuolo! — Particulae μὲν οὖν id fere nunc valent quod μὲν Δι' ἀλλὰ vel μὴ ἀλλὰ¹⁾. Cf. etiam μίντοι affirmando inserviens²⁾. Saepius autem repetita verba iocum praebent, ut alibi³⁾.

834. *τότε*] *ὄλιμ*, tunc cum poteram. Sic usurpari solet *τότε* ubi obscurum esse nequit quodnam tempus respiciatur, licet certis verbis id non sit indicatum⁴⁾.

837. Idem conquestus olim fuerat Theognis: τῶν δὲ φίλων εἰ μὲν τις ὄρεσ' μέτε δειλὸν ἔχοντα, | αὐχέν' ἀποστρέψας οὐδ' ἐσορᾶν ἐθέλει⁵⁾. Est autem *ἐκτρέπονται* *aliam ingredi viam* ut molestum hominem

vites, *aversari*, et accusativum personae admittit, perinde atque verbum latinum⁶⁾. Virum πένητα φεύγει πᾶς τις ἐκποδῶν φίλος⁷⁾, non veros dico amicos, sed τοὺς περὶ τάχηνον καὶ παρ' ἄριστον φίλους⁸⁾. — Verbum *δοκᾶν* *simulare*, *fingeri se*... nunc significat, ut saepius⁹⁾.

838. καὶ... γρ] *atque adeo*¹⁰⁾.

839. *Diffugiunt cadis* | *cum faece siccatis amici*, | *ferre iugum pariter dolosi*¹¹⁾. Hoc nunc suis verbis dicere videtur vir iustus, vel quisquis loquitur; sed quomodo dixerit nescimus, nam corruptus est textus.

¹⁾ Vid. ad vs. 22 et cf. Vesp. 515, 953 Nub. 1112 Eccl. 377, 765, 768. — ²⁾ Eq. 168 etc. — ³⁾ Vid. ad Av. 114 sqq. — ⁴⁾ Item vs. 1117 Eq. 483, 895 (?) Pac. 694 Av. 24 Lys. 759 (?), 1023 Theom. 13, 217 (?), 344 (?), 562 (?), 642 Ran. 136, 550 Philemon. fr. 75⁶ etc. — ⁵⁾ Theogn. 857 sq. — ⁶⁾ Vid. Demosth. XIX § 225. — ⁷⁾ Eur. Med. 561. — ⁸⁾ Eupol. fr. 346. Plura vid. ad Av. 134. — ⁹⁾ Vid. ad Ran. 564. — ¹⁰⁾ Vid. ad Ran. 49. — ¹¹⁾ Hor. Carm. I 35, 22 sqq.

προσευζόμενος ἦκω δικαίως ἐνθαδί.

ΚΑΡΙΩΝ.

τὸ τριβώνιον δὲ τί δύναται πρὸς τῶν θεῶν,
ὃ φέρει τὸ μετὰ σοῦ παιδάριον τουτί; φράσον.

ΔΙΚΑΙΟΣ.

καὶ τοῦτ' ἀναθήσων ἔρχομαι πρὸς τὸν θεόν.

ΚΑΡΙΩΝ.

845 μῶν οὖν ἐμυθήθης δῆτ' ἐν αὐτῷ τὰ μεγάλα;

841. ἐνθαδί] ἐνθάδε V R.

842. τῶν θεῶν V R] τὸν θεόν recc. (ut vs. 840 et 844) non recte; dissimiles sunt loci qualis est Eq. 206.

843 sq. Ordine inverso scripsit V (dein correctus est error).

843. τὸ μετὰ σοῦ Meineke] μετὰ σοῦ τὸ V R. Cf. Sobolewski Praep. p. 222.

845. οὖν ἐμυθήθης A] ἐμυθήθης (om. οὖν) V, ἐνεμυθήθης B, quam lectionem licet suadere videatur oppositum ἐνεργήσασα, quominus recipiamus obstat additum ἐν αὐτῷ. Particulam ΟΥΝ vel ὅΝ alter librarius per haplographiam post ΜΩΝ omisit, alter mutavit in ΕΝ.

842. *At istud palliastrum quid tandem sibi vult (significat)?*¹⁾ Sic alibi: ταῦτὸν δύναται σοι κάρδοπος Κλεωνύμου²⁾ et: δύναται γὰρ ἴσον τῷ ἄρῳ τὸ νοεῖν³⁾.

843. τὸ . . . παιδάριον] unum e κολουρητῷ illo παιδαριῶν ὑποκεινόντων⁴⁾; nempe *mancipium* viro nimis probo nullum est reliquum. Conferri possunt pueruli patri-bus lucernas praeferentes in Vespis.

844. Particulae καὶ negligentior nunc, ut in colloquio familiari, est usus; accuratior enim — sed parum succincta et plena taedii — foret oratio sic conformata: καὶ τοῦτο ἔρχεται πρὸς τὸν θεόν, ὃς ἐμοῦ ἀνατεθρόμενος, altera haec ad-veniens mei causa est, quod hanc lacernam deo sum oblaturus. Simili brevitate usus infra Cario „καὶ ταῦτα προσπαταλέωσω” dicit, cum velit: „καὶ ταῦτα ἀναθήσω, προσπαταλέωσω γὰρ”⁵⁾.

845 sq. Scholiis si fides, „δ μουόμενος

τὸ ἱμάτιον ὃ ἐφόρει ἐν τῇ μνήσῃ οὐδέποτε ἀπεδύετο, μέχρις ἂν τελείως ἀφανισθῇ διαρρυεῖν”. Sed neque per se spectatum veri hoc simile, neque nostro loco convenit; non enim vestimentum διαρρυεῖν vel etiam ἀφανισθῆναι affert hic vir, sed lacerum et turpe. Equidem sic potius rem mihi informo. Novis vestimentis, non pretiosis tamen⁶⁾, induti mystae celebrabant sollemnia Eleusinia, longis autem per viam pulverulentam ambulationibus plurimumque dierum ludis nocturnis atque diurnis sub dio transactis misere tunc deturpabantur illae vestes. Interpretor igitur: „Numquid mysteria in ista veste (nuper) celebrasti?” — „Immo per annos complures in ea alsī.”

845. μῶν οὖν] sic et alibi post μῶν (= μὴ οὖν) addita reperitur particula οὖν⁷⁾. Etiam μῶν μὴ legitur⁸⁾.

— τὰ μεγάλα] e verbo *μυεῖν* sumendum

¹⁾ *Maar wat in 's hemels naam beteekent dat manteltje?* — ²⁾ Nub. 674. — ³⁾ Fr. 691. Praeterea vid. (Ecol. 576?) Antiphan. fr. 74^r Diphil. 40 Straton. 14^a Thucyd. VI 36 § 2 etc. — ⁴⁾ Cf. vs. 536. — ⁵⁾ Cf. vs. 942 sq. — ⁶⁾ Cf. Ran. 404—407. — ⁷⁾ Vid. Pac. 527 Aesch. Choeph. 177 Eur. Andr. 82 Plat. Soph. 250 δ etc. — ⁸⁾ Plat. Lys. 208 c Phaed. 84 c.

ΔΙΚΑΙΟΣ.

οὐκ, ἀλλ' ἐνεργίως ἔτη τρία καὶ δέκα.

ΚΑΡΙΩΝ.

τὰ δ' ἐμβάδια;

ΔΙΚΑΙΟΣ.

καὶ ταῦτα συνεχειμάζετο.

ΚΑΡΙΩΝ.

καὶ ταῦτ' ἀναθήσων ἔφερες οὖν;

ΔΙΚΑΙΟΣ.

νῆ τὸν Δία.

ΚΑΡΙΩΝ.

χαρίεντά γ' ἦκεις δῶρα τῷ θεῷ φέρων!

(Prodit sycophanta cum teste.)

847. *συνεχειμάζετο*] -ζέ μοι Blaydes (coll. Av. 1097 etc.), quod *hiemem transigere* significat; sed *hieme* (frigore, caeli intemperie) *vesari* requiritur potius.

848. *ἔφερες οὖν*] ἄρα φέρεις Cobet, οὖν φέρεις Meineke, ἐνθάδ' ἦλθε; Bergk, dein delens τὸν.

est quod mente suppleatur: *μυστήρια*. Sic alibi ad *ἔσθρα* supplendum est *πευρά*, quod verbo vicino *πετρορρυσῖν* inest¹⁾; ad *αὐτά*, substantiva *σκευή* et *χρήματα* e vicinis *σκευοφόρος*²⁾ et *πλουτεῖν*³⁾; ad *τήν*, substantivum *ναυμαχίαν* vel *μάχην* e verbo *ναυμαχεῖν*⁴⁾. Cf. etiam *τοῦτο id de quo agitur* significans⁵⁾.

846. Dignus qui conferatur est Philoleon a trito pallio distrahi se non patiens, quod olim in acie se servasset „*ἄθ' ὁ β...ορίας ὁ μέγας ἐπιστρατεύσατο*“⁶⁾. Similior est poetae anonymi, fortasse Aristophanis⁷⁾, hic trimeter: *καὶ τριβώνιον πονηρὸν οἷον ἐνεργισκάνειν*⁸⁾.

— *ἐνεργίωσα*] i. e. *ἐργίωσα ἐν αὐτῷ*. Elegans haec loquendi brevitās; verum compositum non est *ἐνεργῶν*, sed adverbii

localis vim servat praepositio, *ἐν ἐργίωσῳ*⁹⁾.

— *τρία καὶ δέκα*] „rotundus“, ut nos loquimur, hic est numerus. Item supra¹⁰⁾, nec non infra¹¹⁾ vel in Livii verbis: „*tredecim fere nobiles iuvenes Tarentini coniuverunt*“¹²⁾. Etiam Trygaei verba ad Pacem deam: *σοῦ <χωρίς> τρυχόμεθ' ἦδη | τρία καὶ δέκ' ἔτη* hic sunt afferenda¹³⁾.

847. *τὰ δ' ἐμβάδια*] quomodo sint accipienda haec, indicat vox loquentis¹⁴⁾.

848. *Itaque haec quoque ut deo dedicares afferebas modo?*¹⁵⁾.

849. *χαρίεντά γε...!*] irridentis haec; cf. verba Cinesiae, non ridentis tamen sed irati potius: „*χαρίεντά γ', ὃ προσβύε', ἰσοφίω καὶ σοφά!*“¹⁶⁾.

1) Av. 106. — 2) Ran. 498. — 3) Plut. 503. — 4) Ran. 191. — 5) Av. 181 etc.; praeterea vid. Av. 377 et supra vs. 236, infra vs. 1185. — 6) Vesp. 1124. — 7) Id suspicatur vHerwerden. — 8) Lexic. Sabaitic. p. 21. — 9) Vid. ad Av. 38. — 10) Vid. vs. 864, 909 sqq. — 11) Vid. vs. 891 sq., 932 sq. — 12) Liv. XXV 8 § 3. — 13) Pac. 990. Praeterea vid. ad Ran. 50. Alia exempla notavi haec: Hom. ω 340 Thucyd. VI 74 § 2 Philetaer. fr. 9 Lucian. XVII § 37 Theoc. XV 17. — 14) Vid. ad Av. 359^a sq^b. — 15) De imperfecto vid. ad Av. 340 Nub. 57. — 16) Av. 1401

SCENA DECIMA QUINTA.

Cario, Vir probus, Sycophanta.

ΣΥΚΟΦΑΝΤΗΣ.

850 οἴμοι κακοδαίμων, ὡς ἀπόλωλα δειλαιοῖς
καὶ τρισκακοδαίμων καὶ τετράκις καὶ πεντάκις
καὶ δωδεκάκις καὶ μυριάκις! ἰού, ἰού!
οὕτω πολυφόρῳ ξυγκέραμαι δαίμονι.

ΚΑΡΙΩΝ.

855 Ἄπολλον ἀποτρόπαιε καὶ θεοὶ φίλοι,
τί ποτ' ἐστὶν ὃ τι πέπονθεν ἄνθρωπος κακόν;

852. Post *μυριάκις* in V R est dittographema καὶ (KIC—KICK).

855. Carioni continuat R, Iusto tribuit V, non male.

850 sqq. Adest rabula forensis, qui probus admodum vir optimusque civis sibi videtur ¹⁾. Testem hic adducit ²⁾, Pluto diem dicturus scilicet, hunc enim falsa promississe si oculorum aciem recuperasset, oculis igitur privandum esse denno ³⁾. Sic etiam in Nubibus Pasias ⁴⁾, in Vespis muliercula et civis a Philocleone laesi ⁵⁾ κλητῆρα secum ducunt ⁶⁾.

850. οἴμοι — ἀπόλωλα] eadem Dicaeopolidis in Acharnensibus sunt verba ⁷⁾, simillima Euripidis in Thesmophoriazasis ⁸⁾. Cf. etiam Socratis fumo oppressi clamor: οἴμοι τάλας, δειλαιοῖς ἀποπνιγῶμαι ⁹⁾.

851 sq. Iocosam numerorum huiusmodi cumulationem in re quae nullos numeros admittat habent etiam Equitum fabula: τριπάλαι δικάπαλαι καὶ ¹⁰⁾, et Pax ¹¹⁾: ἰὼ Πρασιαὶ τρεῖς ἄθλιαι καὶ πεντάκις | καὶ πολλοδεδεκάκις (?).

853. Verbum ξυγκέρασθαι, quod veterinarian hic τραγικῶς πάνυ suae sorti adap-

tat ¹²⁾, nam id fere quod ἐντέτηκί μοι κακόν significat, festive illuminatur adiectivo πολυφόρῳ vini proprio ¹³⁾, quod saepe verbo κεραρνῆναι sociabatur, non tamen in dictione cothurnata, sed in colloquiis hilare convivantium vel pincernarum. Sic adiectivum λιπαρόν sive nitidum *risiculis* quam *Palladis urbi*, macello quam hymnorum linguae convenientius esse lepide olim dixerat noster ¹⁴⁾. Veram versus explicationem habent scholia ¹⁵⁾, sed alia ibi subiungitur: „adiectivo πολυφόρῳ *agros* nunc designari fertiles, uberrimam igitur messem calamitatum esse intellegendam”; cui obstat verbum κεραρνῆναι, quod de *agro* dici non potuisse vix est quod observem. Similis nostro loco est Posidippi quidam versus: „οὕτω τι πολύπουν ἐστὶν ἡ λύπη κακόν” ¹⁶⁾, quod quo sensu dictum sit nescimus.

854. Et deus averruncus invocatur supra ¹⁷⁾, et καὶ θεοὶ ita ut hoc loco usurpatur ¹⁸⁾.

¹⁾ Vid. vs. 864, 909 sqq. — ²⁾ Vid. vs. 891 sq., 932 sq. — ³⁾ Vid. vs. 858 sq. — ⁴⁾ Nub. 1214 sqq. — ⁵⁾ Vesp. 1388 sqq. et 1415 sqq. — ⁶⁾ Vid. etiam Av. 1046. — ⁷⁾ Ach. 473. — ⁸⁾ Thesm. 209. — ⁹⁾ Nub. 1504. — ¹⁰⁾ Eq. 1158 sqq. — ¹¹⁾ Pac. 242 sq.; cf. etiam fr. 401. — ¹²⁾ Cf. Soph. Ai. 895 Ant. 1311. — ¹³⁾ Vid. ad Eq. 1187 sq. et Thesm. 742 sq. — ¹⁴⁾ Ach. 640. — ¹⁵⁾ Item Bergler. — ¹⁶⁾ Posidipp. fr. 19; praeterea vid. supra ad vs. 92 de adverbio οὕτω. — ¹⁷⁾ Vs. 359. — ¹⁸⁾ Cf. vs. 1.

ΣΥΚΟΦΑΝΤΗΣ.

οὐ γὰρ σχέτλια πέπονθα νυνὶ πράγματα,
ἀπολωλεκῶς ἔπαντα τὰν τῆς οἰκίας
διὰ τὸν θεὸν τοῦτον; — τὸν ἐσόμενον τυφλὸν
πάλιν αὖθις, ἦνπερ μὴ ἐπιλίπωσιν αἱ δίκαι!

ΔΙΚΑΙΟΣ.

(ad Carionem:)

860 ἐγὼ σχεδὸν τὸ πρᾶγμα γινώσκειν δοκῶ.
προσέρχεται γὰρ τις κακῶς πράττων ἀνὴρ,
ἔοικε δ' εἶναι τοῦ πονηροῦ κόμματος.

ΚΑΡΙΩΝ.

νῆ Δία καλῶς τοίνυν ποιῶν ἀπόλλυται.

ΣΥΚΟΦΑΝΤΗΣ.

865 ποῦ, ποῦ ἐστ' ὁ μόνος ἔπαντας ἡμᾶς πλοῦσιους
ὑποσχόμενος οὔτος ποιήσειν εὐθιῶς,
εἰ πάλιν ἀναβλέψειεν ἐξ ἀρχῆς; ὃ δὲ

856. νυνὶ πράγματα] νῦν, τὰ χρήματα Kappeyne (cf. l. a. vs. 871 et vid. Cobet N. L. p. 527).

858. τοῦτον R] τουτονὶ V.

859. (ε)πιλίπωσιν rec.] λ(ε)ίπωσιν V R, (ε)λλίπωσιν Dawes (cf. Lys. 673). Ante ΔΙ non minus facile excidere potuit ΠΙ quam Δ, aptius autem hic ἐπι- quam ἐν-.

862 sq. Priorem eidem (Chremylo) continuat A, alterum Carioni tribuit; V R Carioni dant vs. 862, Iusto 863.

864. In R praescriptum: ἕτερος ἄδι* συ*, sed uni tantum sycophantae in sequentibus est locus, neque is qui iam adest interim abire potuit. || μόνος V] μόνους R.

865. οὔτος ποιήσειν V] ποιήσειν οὔτος R.

856. οὐ γὰρ] cum indignatione mirantis, ut supra ¹⁾.

857. I. e.: ἀπολωλεκῶς ἐκ τῆς οἰκίας ἔπαντα τὰ ἐνόητα. Item apud Philemonem: Θησαυρὸν εὐρὸν τήμερόν τις αὔριον | ἔπαντα τὰν τῆς οἰκίας ἀπώλεσιν ²⁾. Cf. οἱ ἠνδοθεν ³⁾.

859. ἐπιλίπωσιν] *deficiant me* ⁴⁾.

862. Improbum ⁵⁾ esse hominem qui appropinquet intellegit vir iustus, quippe quem tristem abiectoque animo

cernat nunc, postquam visum recuperavit Plutus ⁶⁾.

863. καλῶς τοίνυν ποιῶν ἀπόλλυται] item de Cleone in Pace: εὐ γε... ποιῶν | ἀπόλλω' ἐκεῖνος καὶ ἐν δέοντι τῇ πόλει ⁷⁾.

864. ἡμᾶς] i. e. ἡμᾶς τοὺς χρηστοὺς, τοὺς καλοὺς καὶ ἀγαθοὺς, quorum unus aliquis esse hic nebulo sibi videtur.

866. πάλιν... ἐξ ἀρχῆς] nota ubertas dictionis ⁸⁾.

¹⁾ Vs. 429; vid. ad Vesp. 682. — ²⁾ Philemon. fr. 121. — ³⁾ Vs. 228, 964. — ⁴⁾ Vid. ad Av. 1106. — ⁵⁾ Vid. ad Ach. 517. — ⁶⁾ Cf. vs. 826. — ⁷⁾ Pac. 271; praeterea vid. ad Eq. 1180. — ⁸⁾ Vid. vs. 622 et ad Thesm. 880 sq.

πολὸν μᾶλλον ἐνίους ἐστὶν ἐξολωλεκός.

ΚΑΡΙΩΝ.

καὶ τίνα δέδρακε δῆτα τοῦτ' ;

ΣΥΚΟΦΑΝΤΗΣ.

ἐμὲ τουτονί.

ΚΑΡΙΩΝ.

ἦ τῶν πονηρῶν ἦσθα καὶ τοιχωρύχων ;

ΣΥΚΟΦΑΝΤΗΣ.

870

μὰ Δί', οὐ μὲν οὖν ἐσθ' ὑγιὲς ὑμῶν οὐδὲ ἔν,
κούκ ἐσθ' ὅπως οὐκ ἔχετε μου τὰ χρήματα.

ΚΑΡΙΩΝ.

ὡς σοβαρός, ὦ Δάματερ, εἰσελήλυθεν
ὁ συκοφάντης! δῆλον ὅτι βουλιμιᾶ.

ΣΥΚΟΦΑΝΤΗΣ.

875

σὺ μὲν εἰς ἀγορὰν λῶν ταχέως οὐκ ἂν φθάνοις·
ἐπὶ τοῦ τροχοῦ γὰρ δεῖ σ' ἐκεῖ στρεβλούμενον
εἰπεῖν ἃ πεπανούργηκας.

867. ἐνίους ἐστὶν R] ἐστὶν ἐνίους V.

868. τοῦτ' R] ταῦτ' V.

869. In V est Carionis, Iusto dat R.

870. ὑμῶν] in exitu trimetri collocatum habet V. || οὐδὲ ἔν Scaliger] οὐδ' ἐνός R, οὐδ' ἐνός V, quo servato Reiske οὐδὲν οὖν ἐσθ' ὅ. ὅ. οὐδ' ἐνός (ut vs. 362).

871. χρήματα R] πράγματα V (vid. ad vs. 856).

873b. Carioni continuat A, Iusto tribuunt V R, qui secum igitur haec dicere esset statuendus (cf. vs. 880).

868. ἐμὲ τουτονί] me quem adspicis¹⁾.

870. Eadem verborum structura Blesidemus supra usus: ὡς οὐδὲν ἀτεχνῶς — αἰτ — ὑγιὲς ἐστὶν οὐδ' ἐνός²⁾. Sine elisione proferruntur voculae οὐδὲ ἔν, ut saepius in hac fabula³⁾.

871. οὐκ ἐσθ' ὅπως οὐκ] appetitur potius quam vitatur haec iunctura⁴⁾.

872. ὦ Δάματερ] eadem quae supra nominis forma⁵⁾.

873. Sic de Hercule apud Alexidem: βουλιμός ἐσθ' ἔνθραπος⁶⁾.

874. οὐκ ἂν φθάνοις] eadem locutio est supra⁷⁾.

875. In rotam ascendere ultimum mancipiorum tormentum⁸⁾.

¹⁾ *Moi qui vous parlez*; vid. ad Nub. 141. — ²⁾ Vs. 362; praeterea vid. ad Ach. 956. — ³⁾ Vid. Prolegom. p. XX. — ⁴⁾ Vid. ad Ran. 640. — ⁵⁾ Vs. 555. — ⁶⁾ Alex. fr. 135¹⁷; praeterea vid. Xen. Anab. IV 5 § 7 etc. — ⁷⁾ Vid. vs. 485. — ⁸⁾ Vid. ad Ran. 615 sqq.

ΚΑΡΙΩΝ.

οἰμῶξει ἄρα σύ.

ΔΙΚΑΙΟΣ.

νή τὸν Δία τὸν Σωτῆρα, πολλοῦ γ' ἄξιος
ἄπασι τοῖς Ἑλλησιν ὁ θεὸς οὗτος, εἰ
τοὺς συκοφάντας ἐξολεῖ κακοὺς κακῶς.

ΣΥΚΟΦΑΝΤΗΣ.

880

οἷμοι τάλας, μὲν καὶ σὺ μετέχων καταγελαῆς;
ἐπεὶ πόθεν θοιμάτιον εἴληφας τοδί;
ἐχθρὸς δ' ἔχοντ' εἶδόν σ' ἐγὼ τριβώνιον.

ΔΙΚΑΙΟΣ.

οὐδὲν προτιμῶ σου φορῶ γὰρ πριάμενος
τὸν δακτύλιον τονδί παρ' Εὐδάμου δραχμῆς.

876. οἰμῶξει (οἰμῶξ') R] οἰμῶξ' V (cf. Thesm. 248). Similis est crasis Pac. 532.

878. ἄπασι τοῖς ἄπασιν ἕσθ' Kappeyne. || οὗτος, εἰ pauci] ἕσθ' οὗτος, εἰ U, ἕσθ' οὐτοσί | εἰ R, ἕσθ' ὅτι V, ἴστιν, εἰ vVelsen, Plutum enim ab adversariis solis dici τὸν θεὸν τοῦτον. Quod parum firmum videtur argumentum, nam quidni novum istum (vestrum) deum quisvis dicere possit Plutum ad Chremyli aedes nunc accedens?

876. οἰμῶξει ἄρα] simillima crasi usus Mercurius ad Trygaeum dicit: κλαύσει ἄρα σύ¹⁾.

877 sq. Cf. Trygaei laetitia exultantis verba: πολλοῦ γὰρ ὄμην ἄξιος... ἐγώ κτε.²⁾, et coryphaei de ipso poeta: φησὶν δ' εἶναι πολλῶν ἀγαθῶν ἄξιος ὄμην ὁ ποιητῆς³⁾.

880. οἷμοι τάλας] non querula voce haec proferuntur, sed irata; cf. e. g. Pisetaeri indignantis illud: οἷμοι κακοδαίμων⁴⁾.

881. ἐπεὶ] sic argumentum quod vinci nequeat introduci solet⁵⁾.

883 sq. Nihil me terrent istae minae⁶⁾, — sic probus vir, ridensque ostentat anulum φαρμακίτην⁷⁾ a pharmacopola recens em-tum. „Tutus sum a viperarum scorpio-

num ceterorum animalium malignorum morsu.” Haud aliena hinc sunt verba chori in Thesmophoriazasis: „τὴν παρομιάν δ' ἱπαιῶ | τὴν παλαιάν ὀπό λιθφ γὰρ | παντί που χρῆ | μὴ δάκη ῥήτωρ ἄθροισίν⁸⁾”, ubi „ῥήτωρ” dicitur ridicule, cum in proverbio sit „σκορπίος”. Nec non facit huc dictum Diogenis; qui rogatus „τί τῶν θηρίων κάκιστα δάκνει;” ἔφη „τῶν μὲν ἀγρίων συκοφάντης, τῶν δὲ ἡμέρων κόλαξ⁹⁾”. — Erat Eudamus φαρμακοπώλης εὐδοκίμων σφόδρα κατὰ τὴν τέχνην¹⁰⁾. Omnino autem conferendi sunt Herculis (?) apud Antiphanem verba, caldam sibi praebere vetantis, nam post cenam quantumvis largam minime male sibi esse, „forte autem fortuna si quid me torqueat

¹⁾ Pac. 532; praeterea vid. supra ad vs. 58 et ad Ran. 178. — ²⁾ Pac. 918 sqq. —

³⁾ Ach. 633; praeterea vid. ad Nub. 474. — ⁴⁾ Av. 1051. — ⁵⁾ Vid. ad Vesp. 519. —

⁶⁾ Ik geef niets om je. Cf. Ran. 638 (ubi pro „Plut. 655” leg.: „Plut. 883”). —

⁷⁾ Eupol. fr. 87; cf. Clem. Alex. Strom. I p. 334. — ⁸⁾ Thesm. 528—530. —

⁹⁾ Diog. Laert. VI § 51. — ¹⁰⁾ Theophr. Hist. Plant. IX 17 § 2.

ΚΑΡΙΩΝ.

885 ἄλλ' οὐκ ἔνεστι συκοφάντου φάρμακον.

ΣΥΚΟΦΑΝΤΗΣ.

ἄρ' οὐχ ὕβρις ταῦτ' ἐστὶ πολλή; σκώπτετον,
ὅ τι δὲ ποιεῖτον ἐνθάδ' οὐκ εἰρήκατον.
οὐκ ἐπ' ἀγαθῶ γὰρ ἐνθάδ' ἐστὸν οὐδενί.

ΚΑΡΙΩΝ.

μὰ τὸν Δί' οὐκουν τῷ γε σῶ, σάφ' ἴσθ' ὅτι.

ΣΥΚΟΦΑΝΤΗΣ.

890 ἀπὸ τῶν ἐμῶν γὰρ ναὶ μὰ Δία δειπνήσετεν!

885. *φάρμακον] δῆγματος R, διηγῆματος V, quod interpretamentum duco: συκοφάντου δῆγματος φάρμακον. Nam veri parum simile est quod statuit Fritzsche, litteras „συκοφάντου δῆγματος“ anulo inculptas significari (cf. Eq. 122). Intercidisse ἄκος vel eiusmodi quid (ἀλήκη Madvig) suspicati sunt Bothe et alii; et potuit sane Cario dicere e. g.: „ἄκος γὰρ ἐστὶ συκοφάντου δῆγματος;“ (cf. Aesch. Eum. 645 Eur. Andr. 270 sqq.) vel: „ἀλλ' οὐκ ἄκαστὰ συκοφαντῶν δῆγματα!“, sic tamen sumamus oportet sublimiore eum nunc uti dictione; itaque praestat quod coniecit vVelsen: „φάρμακα δ' ἔνεστι συκοφάντου δῆγματος;“. Quod vero Kappeyne coniecit: „ἀλλ' οὐδέν ἐστι συκοφάντου δῆγματ' ἔτι“, speciosum quidem est, sed a proposito alienum. Verum praebere mihi videtur scholion R: „λελειπε φάρμακον“.

889. Carioni tribuit A, Iusto V R.

890. δειπνήσετεν V || -σατον.

891 sq. Inter Iustum et Carionem distribui, particulam γε personae mutatae indicium ratus. Carionis ambo sunt in V, in R Iusti.

περὶ τὴν γαστέρα¹⁾, παρὰ Φεργάτου δακτύλιος ἔστι μοι δραχμῆς²⁾, — cuius anuli magici vis sufficiat ad restaurandum stomachum laborantem.

885. „At Eudami illis anulis non inest remedium contra morsus sycophantarum!“ ridens obiectat Cario. Conferantur verba Andromachae Euripidaeae: δεινὸν δ' ἐρπετῶν μὲν ἀγρίων | ἕκη βροτοῖσι θεῶν κατασῆσαι τινα, | ὃ δ' ἐστ' ἐχιδνῆς καὶ πυρὸς περαιτέρω, | οὐδαίς γυναικὸς φάρμακ' ἐζηύρηκί

πω | κακῆς³⁾. Similis sonus etiam horum est versuum comicorum: οὐκ ἔστιν, ὡς ἔοικε, φάρμακον μίθης⁴⁾ et: οὐκ ἔστιν ὄργης, ὡς ἔοικε, φάρμακον⁵⁾.

886. Item Dionysus in Ranis: εἴτ' οὐχ ὕβρις ταῦτ' ἐστὶ;⁶⁾

888. ἐπ' ἀγαθῶ... οὐδενί] nullius hominis commodo, ut alibi: ἐπ' ἀγαθῶ τῇ πόλει⁷⁾ vel: τοῖς πολίταις⁸⁾.

889. οὐκουν... γε] etiam supra iunctas vidimus has particulas⁹⁾.

¹⁾ Cf. infra vs. 1131. — ²⁾ Antiphan. fr. 177. — ³⁾ Eur. Andr. 269 sqq. —

⁴⁾ Amphid. fr. 37¹⁾. — ⁵⁾ Menandr. fr. 630; cf. etiam Monost. 346, 550. —

⁶⁾ Ran. 21, ubi vid. — ⁷⁾ Eq. 1226. — ⁸⁾ Ran. 1487. — ⁹⁾ Cf. vs. 342.

ΔΙΚΑΙΟΣ.

εἶθ' ἐπ' ἀγαθῶ πᾶσιν σὺ μετὰ τοῦ μάφτυρος
διαρραγείης!

ΚΑΡΙΩΝ.

μηδενός γ' ἐμπλήμενος!

ΣΥΚΟΦΑΝΤΗΣ.

ἀρνεῖσθον; ἔνδον ἐστίν, ᾧ μιαιωτάτω,
πολὺ χρῆμα τεμαχῶν καὶ κρεῶν ὠπτημένων.
895 ὕ ὄ, ὕ ὄ, ὕ ὄ, ὕ ὄ, ὕ ὄ, ὕ ὄ, ὕ ὄ.

ΚΑΡΙΩΝ.

896 κακόδαιμον, ὄσφραίνει τι;

ΔΙΚΑΙΟΣ.

τοῦ ψύχους γ' ἴσως.

891. *εἶθ' ἐπ' ἀγαθῶ πᾶσιν] ὡς δη' ἀληθείαι V, ὡς δ' ἡ παληθείαι R, sed neque ὡς hic locum habet neque δη' ἐπ' ἀληθεία (si hoc voluere) intellegi potest; quod substantivum apud Ar. non reddit (nam Ran. 1244 est Euripidis). Aptius non esset ἐπ' ἀληθείας revera. Scripsi εἶθε coll. Eq. 404 Thesm. 1050 (Eq. 618 Lys. 940, 974 Eccl. 947), requiri autem ἐπ' ἀγαθῶ officio e vs. 888, πᾶσιν denique dedi e conjectura, quo aptior esset oppositio (ἐπ' ἀγαθῶ... οὐδενὶ et ἐπ' ἀγαθῶ πᾶσιν).

892. γ' R] ε' V. || ἐμπλήμενος R¹ ἐμπλησμένος V R², ἐμπιλησμένος Δ (cf. Lys. 235).

893. ἴστίη R] δ' ἴστίη V.

896. Sic V R; priorem versus partem Iusto tribuit U, Chremylo A, vs. 896^b sq.

891 sq. *Utinam tu et testis iste cum omnium donorum emolumento disrupti per-eatis!*¹⁾

892. Perridicule Cario subiungit: *et vacuo quidem ventre disruptus per-eas!* Nam vorando potius — *δειπνῶν εὖ*, ut Otesias ille ὁ ἀδηφάγος²⁾ — quam longa ieiunia agendo ut disruptatur quis videtur posse effici. Sic molesto isti scarabaeo: „μὴ παύσαιο” — ait servus — „μηδέποτε ἔσθίων, | τέως ἕως σαυτὸν λάθεις διαρραγείς!”³⁾ Aptè autem contuleris Chremyli ad Paupertatem illud: ἀλλὰ σέ γ' ὁ Ζεὺς ἐξολόσειεν — *κοτίνου στεφάνῃ στεφανάσας*⁴⁾.

894. πολὺ χρῆμα τεμαχῶν καὶ κρεῶν]

*magnam vim*⁵⁾ piscium et carniū. Piscium dicuntur τεμάχη, carniū τόμοι⁶⁾.

895. Naso pol iam hic quidem videt plus quam oculis, — ut cum Plauto loquamur⁷⁾. Naribus sycophanta fortiter adspirat aërem nidore culinae repletum: — „ubi rerum testimonia adsunt, verbis quid est opus!” — E meris clamoribus etiam alii duo apud nostrum constant versus⁸⁾, conferatur autem Hierocles in Pace „κατὰ τὴν κνίσαν” — ut militis ad sonum tormentorum ignivorum — „εἰσιῶν”⁹⁾.

896. Lenaeorum nunc esse tempus, non Liberalium, haec quoque verba faciunt ut suspicer¹⁰⁾.

¹⁾ Cf. Eq. 940. — ²⁾ Vid. Anaxil. fr. 25. — ³⁾ Pac. 81 sq. — ⁴⁾ Supra vs. 592. — ⁵⁾ Vid. ad Ran. 1278 Vesp. 266. — ⁶⁾ Vid. ad Eq. 1177—1179 Ran. 517. — ⁷⁾ Plant. Mil. IV 6, 44. — ⁸⁾ Eq. 10 Av. 1170. — ⁹⁾ Pac. 1050. — ¹⁰⁾ Vid. ad vs. 595.

ΣΥΚΟΦΑΝΤΗΣ.

898

ταῦτ' οὖν ἀνασχετ' ἐστίν, ὦ Ζεῦ καὶ θεοί,
τούτους ὑβρίζειν εἰς ἑμ'· οἴμ', ὡς ἄχθομαι,

900

ὅτι χρηστός ὢν καὶ φιλόπολις πάσχω κακῶς.

ΔΙΚΑΙΟΣ.

σὺ φιλόπολις καὶ χρηστός;

ΣΥΚΟΦΑΝΤΗΣ.

ὡς οὐδείς γ' ἀνήρ.

ΔΙΚΑΙΟΣ.

καὶ μὴν ἐπερωτηθεὶς ἀπόκριναί μοι.

ΣΥΚΟΦΑΝΤΗΣ.

τὸ τί;

ΔΙΚΑΙΟΣ.

γεωργὸς εἶ;

ΣΥΚΟΦΑΝΤΗΣ.

μελαγχολᾶν μ' οὕτως οἶει;

ΔΙΚΑΙΟΣ.

ἀλλ' ἔμπορος;

ΣΥΚΟΦΑΝΤΗΣ.

ναί, σκῆπτομαί γ', ὅταν τύχω.

ambo Carioni. || γ' R] om V. || De versu qui in codicibus sequitur (897) vid. infra (post vs. 957).

901. γ' R] om. V.

902. τὸ τί;] τοδί Hirschig Chremylo continuans (cf. Nub. 500 Thesm. 740).

904. γ' R] γὰρ V. || τύχω] τύχη Hemsterhuis (τύχοι coniecerat Kuster); sed vid. ad Ban. 945.

898. Item Lamachus in Acharnensibus: „ὦ δημοκρατία, ταῦτα δὴτ' ἀνασχετά;”¹⁾, ipse si minus lautus sit, remp. periclitari ratus. Cf. praeterea mulieris iratae verba: „ταῦτα δὴτ' ἀνικτ' ἀκούειν;”²⁾, quibus similis est versus Sophocleus: „ἦ ταῦτα δὴτ' ἀνικτὰ πρὸς τοῦτου κλύειν;”³⁾. — Locutio ὦ Ζεῦ καὶ θεοί saepius supra lecta⁴⁾.

901. ὡς οὐδείς γ' ἀνήρ] item supra⁵⁾.

902 sqq. Simillimum est colloquium Pisetaeri cum iuvene Nubilocuculiam visente⁶⁾.

902. τὸ τί;] quid illud? ⁷⁾.

903. μελαγχολᾶν] furere⁸⁾.

904. ναί, σκῆπτομαί γ', ὅταν τύχω] perhibeo certe mercatorem me esse, sicubi fert res. Eadem in Ecclesiazusis leguntur

¹⁾ Ach. 618. — ²⁾ Thesm. 568. — ³⁾ Soph. Oed. R. 429. — ⁴⁾ Vid. ad vs. 1. — ⁵⁾ Vid. vs. 247. — ⁶⁾ Vid. Av. 1430—1435. — ⁷⁾ Vid. ad Ban. 7. — ⁸⁾ Vid. ad Nub. 888.

ΔΙΚΑΙΟΣ.

905

τί δαί; τέχνην τιν' ἔμαθες;

ΣΥΚΟΦΑΝΤΗΣ.

οὐ μὰ τὸν Δία.

ΔΙΚΑΙΟΣ.

πῶς οὖν διέξῃς ἢ πόθεν, μηδὲν ποιῶν;

906. διέξῃς R] διέξεις V; unde coniecerit quispiam *διάξεις*, sed praestat vulgata. || ἦ] καὶ Hirschig coll. vs. 335.

verba: ἔμπορος εἶναι σκῆπτομαι ¹⁾. Est σκῆπτουσα *causam interponere* ²⁾; assimulatur autem nunc verbum *τυγχάνειν*, ut assolet in huiusmodi locutionibus, subiecto enuntiatu ³⁾. Ad rem quod attinet, mercatorum commodis leges invigilantes per hibernos tantum menses, quibus nulla erat navigatio, eorum lites (τὰς ἐμπορικὰς δίκας) agi iubebant. Itaque si quis litem sibi intentatam differre volebat, mercatore se profitebatur: sic non licebat ante proximam hiemem in ius eum vocare ⁴⁾. Aut volebat aliquem sine mora damnandum curare: „ἔμπορός εἰμι” aiebat tempore hiberno litem ad magistratum deferens, et brevi rem apud thesmothesas diiudicari oportebat ⁵⁾. Demosthenis autem aetate *intra unum mensem* mercatorum lites decerni leges iubebant, sed comicus cum vivebat nondum invaluerat hoc τῶν ἐμμήνων δίκων institutum ⁶⁾. Nunc qui loquitur quoniam sycophanta est, credibile non est eum aliud quid cogitare, quod non e re iudiciaria sit desumptum; in Ecclesiastis autem, ubi eadem verba iocum praebere vidimus, non aliter quam nostro loco esse interpretanda satis certum est. Quapropter reicio id quod perhibent

scholia: „*militiae vacationem* mercatoribus fuisse concessam.” Cuiusmodi σκῆπτουσι si ulla fuerit, — nam aliud est belli tempore *non adesse* in patria, quod Leocrati illi est exprobratum ⁷⁾, aliud tum cum bellum sit gerendum *militiam detractare* itineris mox suscipiendi causa, — sed si ulla fuerit, a nostro tamen loco aliena est; neque Ecclesiastis illi loco tam est apta quam cum aliis perhibuit Boeckh ⁸⁾. Ubi iuvenis causas interserens ut vetulae amplexus effugiat „*praedem dabo!*” clamat primo; dein: „*iusiurandam interponam, quo excusam causam santicam!*” — tandem, velut ad incitas reductus: „*at mercatorem esse me dicam!*” Haec igitur profert ne *in ius* — id est, in cubile — rapiatur actutum; totus enim nunc est in veteratorum artibus imitandis. Cetera autem cum e lingua iudiciali sint desumpta, quidni ultimum quoque sit verbum? Quapropter iuvenem illum „*Veneris militiam!*” cogitare confidenter nego.

906. Item in Avibus ad sycophantam Pisetaernus: ἀλλ' ἔστιν ἕτερα γῆ Δι' ἔργα σώφρονα, | ἀφ' ὧν διαξῆν ἄνδρα χρεῖν τοσοῦτον | ἐκ τοῦ δικαίου μάλλον ἢ δικοραφεῖν ⁹⁾.

¹⁾ Ecol. 1027. — ²⁾ Cf. Ach. 392. — ³⁾ Vid. ad Ran. 945. — ⁴⁾ Vid. Lys. XVII § 5 (Blass Beredsamkeit I² p. 616), Hesych. s. v. ἔμπορος, Polluc. VIII § 81. — ⁵⁾ Cf. Demosth. XXXIII initio, [Ar.] Rep. Ath. 59 § 5. — ⁶⁾ Demosth. VII § 12; cf. Xen. de Redit. 3 § 3 Boeckh Staatsh. I³ p. 64. — ⁷⁾ Vid. Lycurg. Leocr. § 55 sqq. — ⁸⁾ Vid. Boeckh Staatsh. I³ p. 109 e. — ⁹⁾ Av. 1433 sqq.

ΣΥΚΟΦΑΝΤΗΣ.

τῶν τῆς πόλεως εἰμ' ἐπιμελητῆς πραγμάτων,
καὶ τῶν ἰδίων πάντων.

ΔΙΚΑΙΟΣ.

σύ; τί παθῶν;

ΣΥΚΟΦΑΝΤΗΣ.

βούλομαι.

ΔΙΚΑΙΟΣ.

πῶς οὖν ἂν εἴης χρηστός, ὃ τοιχωρῶχε,
εἴ σοι προσῆκον μηδέν, εἴτ' ἀπεχθάνει;

910

ΣΥΚΟΦΑΝΤΗΣ.

οὐ γὰρ προσήκει τὴν ἔμαντοῦ μοι πόλιν
εὐεργετεῖν, ὃ κέπφε, καθ' ὅσον ἂν σθένω;

908. παθῶν Brunck] μαθῶν V R. Vid. ad Nub. 340.

910. μηδέν V] διενόν R.

911. Sic R, οὐ γὰρ ἐστὶ μοι τὴν ἔμαντοῦ πόλιν V.

912. ἂν R] om. V.

907 sq. Nullas non publicas res ¹⁾, nullas non privatas ad se pertinere arbitratur hic sycophanta, suum enim esse cuilibet γραφὴν vel δίκην aliquam intentare.

908. τί παθῶν; — βούλομαι] cur. tandem? ²⁾ — Quia melius hoc placet (quam arare vel fabrilla tractare). Luculenter hic apparet nativa verbi βούλεσθαι vis, quae apud Homerum nusquam non intacta permansit; non enim velle significat sed malle, et ratio quae inter βούλεσθαι et ἐθέλειν intercedit sic optime indicatur: verbo βούλεσθαι respondetur „hòc an illud?“ (dòt of dòn?) quaerenti, verbo ἐθέλειν ad quaestionem „visne an non vis?“ (ja of neen?). Optionem inter duas (pluresve) res propositam sibi videt qui verbo βούλεσθαι utitur, una res probanda aut improbanda est ei qui verbo ἐθέλειν. Itaque non habeo quod vituperem

equidem in Cleonis apud Thucydidem ³⁾ verbis: „manifeste fraudem moliri Lacorum legatos, οἵτινες τῷ μὲν πλήθει οὐδὲν ἐθέλουσιν εἰπεῖν, ὀλίγοις δ' ἀνδράσι ξύνεθοι βούλονται γίνεσθαι.“ i. e.: qui coram populo loqui recusent, sed cum paucis quibusdam confabulari malint. Ubi verbum βούλονται in suspicionem vocavit Cobet.

910. εἴτα] participio ex abundantia additum, ut saepe ⁴⁾.

911. οὐ γὰρ] indignationem indicant particulae ⁵⁾.

912. ὃ κέπφε] ut larus voracitatis ⁶⁾, sic mergus — vel quaecunque avis intellegenda — stuporis exemplum habebatur longe insignissimum ⁷⁾. Quapropter in Pace sortilegus κέπφους vulpeculis in oraculis suis opponit ⁸⁾, et verbo κέπφουσθαι — in scena comica opinor nato — Cicero utitur in epistulis ⁹⁾.

¹⁾ Vid. ad Eq. 130. — ²⁾ Vid. ad Nub. 340. — ³⁾ Thucyd. IV 22 § 2. — ⁴⁾ Vid. ad Nub. 624. — ⁵⁾ Vid. ad Vesp. 682. — ⁶⁾ Vid. Eq. 956 Nub. 591. — ⁷⁾ Vid. Aristot. Hist. Anim. VIII 4 § 7 IX 35. — ⁸⁾ Pac. 1067. — ⁹⁾ Cic. ad Att. XIII 40.

ΔΙΚΑΙΟΣ.

εὐεργετῆιν οὖν ἔστι τὸ πολυπραγμονεῖν;

ΣΥΚΟΦΑΝΤΗΣ.

τὸ μὲν οὖν βοηθεῖν τοῖς νόμοις τοῖς κειμένοις,
καὶ μὴ ἐπιτρέπειν ἐὰν τις ἐξαμαρτάνῃ.

915

ΔΙΚΑΙΟΣ.

οὐκ οὖν δικαστὰς ἐξεπλήθηδες ἢ πόλις
ἄρχειν καθίστησιν;

ΣΥΚΟΦΑΝΤΗΣ.

κατηγορεῖ δὲ τίς;

ΔΙΚΑΙΟΣ.

ὁ βουλόμενος.

ΣΥΚΟΦΑΝΤΗΣ.

οὐκ οὖν ἐκεῖνός εἰμ' ἐγώ;
ὥστ' εἰς ἔμ' ἦκει τῆς πόλεως τὰ πράγματα.

915. ἐὰν V] ἦν R.

917. ἄρχειν] ἀρχάς vHerwerden; sed vid. comment.

918. οὐκ οὖν (οὐκ' οὖν) R] λοιπὸν V.

919. ὥστ' ὡς Meineke.

913. πολυπραγμονεῖν] *rebus a se alienis se implicare* 1).

914 sq. ἐσθλοῦ γὰρ ἀνδρός τῆ δίκη θ' ὑπηρετεῖν | καὶ τοὺς κακοὺς δρᾶν πανταχοῦ κακῶς ἀει 2). Sic accusator apud Lysiam: „non favens cuiquam haec protuli, ἀλλὰ τοῖς νόμοις τοῖς κειμένοις βοηθῶν” 3).

916. ἐξεπλήθηδες] recentioris hoc est linguae 4); olim dicebatur ἐπιπλήθηδες 5), natum autem est novum compositum, quod linguae legibus parum convenit, e notionibus „ἐκ προνοίας” sive „ἐξ ἐπιβουλῆς” et „ἐπιπλήθηδες” confusis.

917. ἄρχειν καθίστησιν] iudices ἀρχῆ diei solebant. Sic phileliastes ille in

Vespis de se suisque satellitibus: „καὶ ταῦτ' ἀνυπεύθυναί δρωμεν, τῶν δ' ἄλλων οὐδέμει' ἀρχή” 6), idemque „ἄρχω τῶν ἀπάντων!” tumide exclamat 7). *Finalis* autem est infinitivus ἄρχειν a verbo καθίσταναι suspensus: *nonne iudices civitas data opera constituit qui huius rei curam habeant?*

919. *Itaque ex ipsis tuis verbis patet res publicas 8) ad me pertinere.* Verbi ἦκειν idem usus est e. g. in verbis Euripidis: „πρός τόνδε σοφίας τίς ἂν ἀγών ἦκοι πέρι;” 9). *Simillima autem sunt Lysistratae verba: „ὡς ἔστ' ἐν ἡμῖν τῆς πόλεως τὰ πράγματα!”* 10).

1) Vid. ad Ran. 228. — 2) Eur. Hec. 844 sq. — 3) Lys. XXII § 3. — 4) In comoedia nonnisi Xenarch. fr. 7¹⁰ redit; praeterea metro invito legitur Thesm. 546. — 5) Vid. ad Vesp. 391. — 6) Vesp. 587. — 7) Vesp. 518. — 8) Vid. ad Eq. 130. — 9) Eur. Or. 491, item Thucyd. II 37 § 1 Herodot. VI 57 (etiā in Eq. 193?). — 10) Lys. 32.

ΔΙΚΑΙΟΣ.

920

νῆ Δία, πονηρόν τᾶρα προστάτην ἔχει!
ἐκεῖνο δ' οὐ βούλοί' ἄν, ἡσυχίαν ἄγων
ζῆν ἀργός;

ΣΥΚΟΦΑΝΤΗΣ.

ἀλλὰ προβατίου βίον λέγεις,
εἰ μὴ φανεῖται διατριβὴ τις τῷ βίῳ.

ΔΙΚΑΙΟΣ.

οὐδ' ἄν μεταμάθοις;

ΣΥΚΟΦΑΝΤΗΣ.

925

οὐδ' ἄν εἰ δοίης γέ μοι
τὸν Πλοῦτον αὐτὸν καὶ τὸ Βάττου... σίλφιον.

920. τᾶρα Dindorf] γᾶρα V, γε ἄρα B.

921. δ' R] γ' V. || ἄγων rec.] ἔγων V R. Cf. Ran. 321 Lys. VII § 1 etc.; recte vero dicebatur ἔχ' ἡσυχος (vid. vs. 127) vel ἔχ' ἄτρεμα(ς), Av. 1200 etc.

920. Cf. Praxagorae in Ecclesiastizusis verba: „ὄρω γὰρ αὐτήν (civitatem) προστάταισι χρωμένην | δει πονηροῖς”¹⁾. Sono autem similia sunt verba Orestis Euripidei: „quo tandem indicio virum probum agnoscere aliquis potest? πλούτω; πονηρῶ τᾶρα χρήσεται κριτῆ”²⁾.

921 sq. Similem verborum structuram praebet locus Ranarum: εἴπερ γε δεῖ καὶ τοῦτό με, | ἀνδρῶν ποιητῶν τυροπωλήσαι τέχνην³⁾.

922. προβατίου βίον λέγεις] sic de hominibus gulosis Socrates ad Calliclem: χαρᾶδριού τινα αὐτὸν βίον λέγεις⁴⁾, de Pythagoristis autem nescio quis apud Alexidem: δεσμοπηρίου | λέγεις διαίταν⁵⁾.

924. μεταμάθοις] aliam sententiam in eas⁶⁾. Rationem inversam μετα- indicat etiam in verbis μεταβάλλεσθαι, μετανοεῖν (μετάνοια). Cf. etiam verbum γνωσιμαχεῖν⁷⁾.

— οὐδ' ἄν] mente facillime suppletur μεταμάθοιμι⁸⁾.

925. τὸ Βάττου... σίλφιον] iocose sic, quasi αὐτοῦ τοῦ Πλούτου πλουσιώτερόν τι, vocat τὸ Βάττου χρυσίον: ipsas Cyrenarum opes. Facile nobis fingimus illo tempore, quo Aegypti rex mercenarios grandi mercede conducebat⁹⁾, inter Athenienses etiam de Cyrenaica saepius sermonem fuisse, regione vicina et ob divitias incluta, cui Plato leges scribere noluit, „χαλεπὸν γὰρ εἶναι νομοθετεῖν οὕτως αὐτοχούσιν”¹⁰⁾. Laserpitium autem divitiarum fons tunc temporis erat inexhaustus et Atheniensibus melius quam cetera quae Libya ferebat cognitum, quippe cuius quotidianus fere in culina esset usus¹¹⁾; nunc eam potissimum ob causam commemoratur, quod aurei Cyrenaeici in altera parte caulem laserpitii ostende-

¹⁾ Eccl. 176 sq.; vid. etiam Pac. 684 et ad Ran. 731. — ²⁾ Eur. Electr. 374. —

³⁾ Ran. 1368 sq.; etiam Ach. 462 sq. quadamtenus sunt similes. — ⁴⁾ Plat. Gorg. 494 b. — ⁵⁾ Alex. fr. 221. Cf. praeterea Eq. 264 Nub. 1208. — ⁶⁾ Cf. germ. unlernen. — ⁷⁾ Av. 555. — ⁸⁾ Vid. ad Nub. 108. — ⁹⁾ Vid. vs. 178. — ¹⁰⁾ Plut. Mor. 779 init. — ¹¹⁾ Vid. ad Eq. 894 sq.

ΚΑΡΙΩΝ.

κατάθου ταχέως θοιμάτιον.

ΔΙΚΑΙΟΣ.

οὔτος, σοὶ λέγει.

ΚΑΡΙΩΝ.

ἔπειθ' ὑπόλουσαι.

ΔΙΚΑΙΟΣ.

πάντα ταῦτα σοὶ λέγει.

ΣΥΚΟΦΑΝΤΗΣ.

καὶ μὴν προσελθέτω πρὸς ἔμ' ὑμῶν ἐνθαδὶ
ὁ βουλόμενος.

ΚΑΡΙΩΝ.

οὔκουν ἐκεῖνός εἰμ' ἐγώ;

(Correptum sycophantam veste et calceis spoliant. — Aufugit testis.)

926 sq. Iusto quae Carionis, Carioni quae Iusti sunt tribuit U.

927. πάντα ταῦτα VR] ταῦτα πάντα A (cf. vs. 531 et 1087).

928. Dobree cum rec. καὶ μὴν προσελθέτω πρὸς ἐμὲ τις ἐνθαδί.

bant. Conferenda igitur est haec locutio cum „sagittariis” Persicis et „noctuis” Laureoticis ¹⁾ et avorum nostrorum „equitibus” ²⁾ et quae plura sunt huius generis ³⁾; in *proverbiis* vero fuisse „Batti zilphium”, quod perhibent grammatici, confidenter nego, nisi forte ex ipso hoc comici loco postmodo in linguam hominum litteratorum irrepserit.

926 sqq. Et olim comicus sycophantam in scena ostenderat iustam poenam luentem, Nicarchum dico illum, qui stramento involutus baiuli humeris inicitur foras exportandus ⁴⁾. Vestis autem exuta soleaeque detractae alium locum festivum ex antiquioribus Aristophanis fabulis nobis in mentem revocant, ubi Philocleon posito quod nimis diu gessit pallio nova sumtuosaque veste et cal-

ceis decoris exornatur ⁵⁾. Vid. etiam Equitum fabulae exitus; nec non huc facit poeta lyricus vestem tunicamque a Pisetaero flagitans ⁶⁾. Sed praesertim Ecclesiazusarum fabulae loci perridiculi conferendi sunt, ubi mulieres maritorum vestibus ornantur, I lepyrus autem uxoris crocotula involutus prodit.

926. κατάθου ταχέως θοιμάτιον] item in Equitibus Demus ad Paphlagonem: κατάθου ταχέως τὸν στίφανον ⁷⁾.

— οὔτος] *heus tu!* ⁸⁾.

927. ὑπόλουσαι] *gone soles* ⁹⁾.

928. Item chorus mulierum in *Lysistrata*: „νῦν πρὸς ἔμ' ἔτω τις” ¹⁰⁾ et in scena tragica Peleus: „ψαῦσόν γ', ἴν' εἰδῆς, καὶ πίλας πρόσελθὲ μοι” ¹¹⁾.

929. „Suo sibi gladio hunc hominem iugulo” Cario dicere potest ¹²⁾. Sic alibi

¹⁾ Vid. Av. 1106. — ²⁾ *Gouden* vel *zilveren ridders*. — ³⁾ Vid. ad Nub. 248. — ⁴⁾ Ach. 926 sqq. — ⁵⁾ Vesp. 1122 sqq. — ⁶⁾ Av. 938 sqq. — ⁷⁾ Eq. 1227; de activo vid. ad Lys. 113 sq. — ⁸⁾ Vid. ad Vesp. 1. — ⁹⁾ Cf. Nub. 152. — ¹⁰⁾ Lys. 688. — ¹¹⁾ Eur. Andr. 589. — ¹²⁾ Vid. vs. 918.

ΣΥΚΟΦΑΝΤΗΣ.

930

οἴμοι τάλας, ἀποδύομαι μεθ' ἡμέραν.

ΚΑΡΙΩΝ.

σὺ γὰρ ἀξιοῖς τέλλότρια πρᾶττων ἐσθίειν.

ΣΥΚΟΦΑΝΤΗΣ.

(clamans ad testem:)

δοῦξ ἂ ποιεῖ; ταῦτ' ἐγὼ μαρτύρομαι.

ΚΑΡΙΩΝ.

ἀλλ' οὔχεται φεύγων ὃν ἦγες μάρτυρα.

ΣΥΚΟΦΑΝΤΗΣ.

(alta voce:)

οἴμοι! περιείλημμαι μόνος!

ΚΑΡΙΩΝ.

νυνὶ βοῶς;

931—934. Sic distribuit R; in V vs. 931 sq.^a et 934^b sunt Iusti.

932. ποιεῖ Budaeus et Frischlin] ποιεῖς V R (ut Soph. Phil. 589). Vid. supra vs. 375.

933. Carionis est in V R, Iusti in U. || ἦγες V] εἶχες R (cf. Vesp. 1416, 1437), quod h. l. languet verbum.

oraculis sortilegi¹⁾, senariolis Euripides²⁾, sententiis Socrates³⁾ confutantur. Nempe ἦλον ἦλαυ χρεὶ ἐκκρούειν⁴⁾.

930. Quae ista est impudentia? medio scilicet die detrahitur mihi vestis in via publica! Grassatores hi non, ut id genus hominum assolet, per tenebras, sed sub ipso solis lumine mihi insidiantur. Cf. senum in Lysistrata querelae: αὐδ' ἡμᾶς ἔλουσαν ἄρτι | ἐν τοῖσιν ἰματιδίοις⁵⁾.

932. ταῦτ' ἐγὼ μαρτύρομαι] istarum quas vides rerum tu mihi testis es⁶⁾.

933. ὃν ἦγες μάρτυρα] is quem testem adducebas⁷⁾.

934. οἴμοι] praetereuntium, opem implorat.

— περιείλημμαι μόνος] solus, sine auxilio, sum circumventus. Verbum venatorium, quod proprie rete vel laqueo comprehendere significat⁸⁾, apte potest comparari cum verbis palaesticis, quale est ἔχομαι μίσος⁹⁾. Cognatus est usus verbi ἀπολαβεῖν, e. g. in nescio cuius verbis apud Philemonem vel Menandrum: ἀπειλημμαι μόνος¹⁰⁾.

— νυνὶ βοῶς;] nunc clamas, grave nihil dum perpressus? Quantos igitur mox clamores tolles!¹¹⁾.

¹⁾ Pac. 1089 sqq. Av. 982 sqq. — ²⁾ Thesm. 194 Ran. 1471 sqq. — ³⁾ Nub. 1503. — ⁴⁾ Vid. ad Ach. 717. — ⁵⁾ Lys. 469 sq. — ⁶⁾ Vid. ad Ran. 528. — ⁷⁾ Afferre hunc locum non debebam supra vs. 200 sq. vel Av. 652. — ⁸⁾ Ita ut h. l. usurpatum invenitur Eccl. 881 Herodot. V 23 VIII 106 Thucyd. VIII 42 § 1 Plat. Sophist. 235 b. — ⁹⁾ Ran. 469 etc.; vid. etiam ad Nub. 551. — ¹⁰⁾ Philemon. fr. 225 = Menandr. 296; vid. ad Ran. 78. — ¹¹⁾ Nostrates: schreeuw je nu al?

ΣΥΚΟΦΑΝΤΗΣ.

(item:)

935 οἶμοι μάλ' αὔθις!

ΚΑΡΙΩΝ.

δὸς σύ μοι τὸ τριβάνιον,
ἵν' ἀμφιέσω τὸν συκοφάντην τουτονί.

ΔΙΚΑΙΟΣ.

μὴ δῆθ'· ἱερὸν γάρ ἐστι τοῦ Πλούτου πάλαι.

ΚΑΡΙΩΝ.

940 ἔπειτα ποῦ κάλλιον ἀνατεθήσεται,
ἢ περὶ πονηρὸν ἄνδρα καὶ τοιχωρῶγον;
Πλοῦτον δὲ κοσμεῖν ἱματίοις σεμνοῖς πρέπει.
(Veste a iusto viro accepta sycophantam induit.)

937. Iusti est in V, Sycophantae in R.

939. περὶ R] περὶ τὸν V.

940. ἱματίοις σεμνοῖς R]. σεμνοῖς ἱματίοις V; an *σεμνοῖς ἱματίοις κοσμεῖν?

935. οἶμοι μάλ' αὔθις] vere tragici et moribundo aliquo Agamemnone vel Aegistho digni sunt hi sycophantae clamores ¹⁾. Qualibus locis μάλ' αὔθις est iterum vocantis ²⁾, cum auxilium sibi non feratur; μάλα aliis quoque particulis nonnullis (καὶ μάλα, ἔτι μάλα, πάμαλα aliis) sic more prisco adiungitur ³⁾.

938—943. Apud Vergilium haec legimus: „sacer Fauno foliis oleaster amaris | hic steterat, nautis olim venerabile lignum, | servati ex undis ubi figere dona solebant | Laurenti divo et volas suspendere vestes” ⁴⁾. Oleastrorum enim, quorum firmum et lentum est lignum nec facile corrumpitur, frequens erat in donariis figendis usus. Sic vestem et calceos viri probi, qui ex opum naufragio modo emerit, Cario nunc sycophantae corpori, veluti

trunco oleastri, affixurum se dicit, deo sospitatori sacra. Infeliciter „πρωτάγρια” haec interpretantur scholia; melius πανοπλίαν dixeris, usus verbo ipsius probi viri ⁵⁾, quasi victoriae de fortuna adversa reportatae signum. Quae nondum tamen nisi fallor eius menti obversatur nunc imago. Nam venatorum mores minus huc faciunt ⁶⁾; sed digna quae afferantur habet Hesychius: οἱ ἀνατιθέντες ἱμάτια κατίσχιζον αὐτά, ἵνα μὴ ἀρῶσσι: — „hoc enim solum erat adversus latrones praesidium” ⁷⁾. Miror morem, sed a grammaticis fletum quo contendam non habeo, itaque melius etiam inde apparet quam apta fuerit probi viri vestis detrita et lacera quae arboris alioquius trunco affigeretur.

938. ἔπειτα] obnixè rogantis particula ⁸⁾.

¹⁾ Vid. Aesch. Ag. 1345 Choeph. 876. — ²⁾ Vid. ad Av. 1415. — ³⁾ Vid. ad Nub. 670. — ⁴⁾ Verg. Aen. XII 766 sqq.; cf. Hor. Carm. I 5, 9 sqq. — ⁵⁾ Vs. 951. — ⁶⁾ Imaginem quae verbo περιλαβεῖν (vs. 934) inest etiam continuari non credo. — ⁷⁾ Naber Mnemos. 1900 p. 116. — ⁸⁾ Vid. ad Nub. 226.

ΔΙΚΑΙΟΣ.

τοῖς δ' ἐμβαδίοις τί χρήσεται τις; εἰπέ μοι.

ΚΑΡΙΩΝ.

καὶ ταῦτα πρὸς τὸ μέτωπον αὐτίκα δὴ μάλα,
ὥσπερ κοτίνῳ, προσπατταλεύσω τουτφί.

ΣΥΚΟΦΑΝΤΗΣ.

945

ἄπειμι, γινώσκω γὰρ ἦττων ὢν πολὺ
ὑμῶν. ἐὰν δὲ ξύζυγον λάβω τινά,
κἂν σύκινον, τοῦτον τὸν ἰσχυρὸν θεὸν
ἐγὼ ποιήσω τήμερον δοῦναι δίκην,
ὅτι ἡ „καταλύει περιφανῶς εἰς ὢν μόνος
τὴν δημοκρατίαν, οὔτε τὴν βουλήν πιθῶν
τὴν τῶν πολιτῶν οὔτε τὴν ἐκκλησίαν.“

950

(Discalceatus aufugit.)

ΔΙΚΑΙΟΣ.

καὶ μὴν, ἐπειδὴ τὴν πανοπλίαν τὴν ἐμὴν
ἔχων βαδίζεις, εἰς τὸ βαλανεῖον τρέχε,

946. κἂν Hemsterhuis] καὶ V R.

948. ὅτι ἡ (ὅτι ἡ) V] ὅτι R. Cf. Nub. 756 Vesp. 786 etc.

941. τί χρήσεται τις;] contemtim loquentis futurum ¹⁾, pronomine τις personam loquentis etiam supra vidimus indicatam ²⁾. Verba in Pace redeunt ³⁾.

942 sq. καὶ ταῦτα ... προσπατταλεύσω] verba in brevis contracta ⁴⁾.

945 sq. Vocem ξύζυγον, quae a sermone quotidiano aliena est ⁵⁾, perinde atque δμόζυξ vel δμόζυγος, sycophantae tribuit comicus, quo aptius annecti posset adiectivum sono simile σύκινος. Dicebatur autem σύκινον seque quidvis et inutile, quoniam ficulnum inutile erat lignum; itaque σκίνην ἐπικουρίαν sive auxiliium quod vir quicumque prosit dicit nunc sycophanta. Sed ridiculum admodum in eius ore est epitheton σύκινος,

quoniam „socium qualis est ipse“ dicere videtur audientibus ⁶⁾. — Particulae καὶ ἔν ita ut hoc loco saepius apud nostrum reperiuntur usurpatae ⁷⁾.

948—950. Etiam ultimis suis verbis rabulam forensem se praestat hic nebulo. Nam hoc erat quod oratores publici in ore habebant perpetuo, quo civium animos in adversarios incitarent sibi que conciliarent: „μισόδημός τις ἔστιν ὁ δαίνα καὶ μοναρχίας ἐρῶ“ ⁸⁾, statui populari infestus est, oligarchiam veletiam tyrannidem molitur. Utitur autem prisco genere loquendi, ut in verbis conceptis.

948. εἰς ὢν μόνος] item supra εἰς ὢν ⁹⁾.

949. πιθῶν] prisca forma, in formulis iurisconsultorum servata ¹⁰⁾.

¹⁾ Vid. ad Eq. 1183 Av. 869. — ²⁾ Vid. vs. 252. — ³⁾ Pac. 1257. — ⁴⁾ Vid. ad vs. 844. — ⁵⁾ Socium significat etiam Eur. Iph. T. 250, coniugem (fem., uxorem) Eur. Alc. 315, 924 etc. — ⁶⁾ Vid. ad Vesp. 145 Eq. 259 Nub. 880 Av. 1699. — ⁷⁾ Vid. ad Ach. 1021. — ⁸⁾ Vesp. 473, 487 sqq., etc. — ⁹⁾ Vid. vs. 186. — ¹⁰⁾ Vid. ad Ran. 1168.

ἔπειτ' ἐκεῖ κορυφαίος ἐστηκώς θέρου'
καὶ ἐγὼ γὰρ εἶχον τὴν στάσιν ταύτην ποτέ.

ΚΑΡΙΩΝ.

- 955 ἄλλ' ὁ βαλανεύς ἔλξει θύραξ' αὐτὸν λαβῶν
τῶν ὄρχιπέδων ἰδὼν γὰρ αὐτὸν γνώσεται
957 ὅτι ἔστ' ἐκείνου τοῦ πονηροῦ κόμματος,
997 ἔπει τοιοῦτόν γ' ἀμπέχεται τριβώνιον.
958 νῶ δ' εἰσλώμεν, ἵνα προσεύξῃ τὸν θεόν.

(Aedes intrant.)

Saltat chorus.

(A parte dextra prodit vetula exquisite comta. Quam comitatur ancilla manibus tenens patinam placenta aliisque edulibus repletam.)

957. Del. Hamaker, e vs. 862 natum ratus; sed si abesset, langueret ἰδὼν αὐτὸν neque integram notionem praeberet verbum *γινώσκων*. Vid. comment. et cf. vs. 281.

997. *Hic collocavi versum, ubi aptissimus est; illo vero loco, ubi in codicibus legitur, tolerari nequit, quoniam sycophanta non palliastro sed veste, qua in re prospera utebatur, in scenam prodiit amictus (vid. vs. 926 et 935); neque pro-sunt quae pro τοιοῦτόν γ' ἀμπέχεται proposita sunt: γε τοῦτ' ἀμφίεξεται vVelsen, τοιοῦτό γ' ἀμφίει Meineke, τοδί γ' ἀμφίεξεται τό Kappeyne (Carioni tribuenda), nam sic intempestive aperitur consilium, quod ut risum mox moveat, ab inexpectato fiat oportet. Quapropter olim versum debebam equidem, ut spurium; nunc in locum alienum irrepisse eum arbitror. In Ravennate codice est paginae primus. || γ' R] om. V.

958. προσεύξῃ V] προσδέξῃ R. || τὸν θεόν] τῷ θεῷ Blaydes cum rec. (coll. Pac. 560 Ran. 891 Aesch. Ag. 317 etc.).

953 sq. Pauperum perfugium etiam supra dictum est balneum ¹⁾).

953. κορυφαίος] ἡγμῶν, *dux chori, praesul, longae seriei primus*. Artis scenicae vocabulum notissimum, apud veteres tamen nonnisi semel et iterum obvium ²⁾). Fabrorum et venatorum artes sua sibi habebant κορυφαία ³⁾).

954. Τοῖς γὰρ γυμνοῖς — ut parasitus ait apud Alciphronem — σιούρα καὶ ἐφροστρί; ἢ φλόξ ⁴⁾).

955—957. *At statim ad spectum eum balneator foras proturbabit, nam hominem isto palliastro amictum ex improbis unum esse sentiet.* — Probi viri quoniam beati

exinde sunt futuri, nequam nebulonem esse qui tali habitu ad se veniat statim intellet. Digni qui conferantur sunt versiculi Menandri: καὶ συκοφάντης εὐθύς ὁ τὸ τριβώνιον | ἔχων καλεῖται, κὰν ἀδικούμενος τύχη ⁵⁾. Verba λαβῶν τῶν ὄρχιπέδων in ore protervi mancipii id valent quod ξυλλαβῶν ⁶⁾. Locutio τοῦ πονηροῦ κόμματος supra lecta ⁷⁾).

958. τὸν θεόν] accusativus si recte habet, — nam alibi apud nostrum verbum προσεύχεσθαι adsciscit dativum ⁸⁾, — conferenda sunt verba Hecubae Euripideae: „ἴσταις ποτ' εἰ σύ, . . . Ζεὺς, . . . προσηυξάμεν σε” ⁹⁾).

¹⁾ Vs. 535. — ²⁾ Redit Plat. Theaet. 173 c Demosth. XXI § 60 (?). — ³⁾ Vid. Dittenb. Syll. 352^{49,52} Xenoph. Venat. 10 § 2. — ⁴⁾ Alciph. III 42. — ⁵⁾ Menandr. fr. 93. — ⁶⁾ Vid. ad vs. 309 sqq. — ⁷⁾ Vs. 862. — ⁸⁾ Vid. ann. crit. — ⁹⁾ Eur. Troad. 887.

SCENA DECIMA SEXTA.

Vetula, Chorus, mox Chremylus.

ΓΡΑΥΣ.

960

ἄφ', ὦ φίλοι γέροντες, ἐπὶ τὴν οἰκίαν
ἀφίγμεθ' ὄντως τοῦ νέου τούτου θεοῦ;
ἢ τῆς ὁδοῦ τὸ παράπαν ἡμαρτήκαμεν;

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ.

ἀλλ' ἴσθ' ἐπ' αὐτὰς τὰς θύρας ἀφιγμένη,
ὦ μειρακίσκη· — πυνθάνει γὰρ ὠρικῶς.

ΓΡΑΥΣ.

φέρει νυν, ἐγὼ τῶν ἔνδοθεν καλέσω τινά.
(Ex aedibus prodit Chremylus.)

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

965

μὴ δῆτ', ἐγὼ γὰρ αὐτὸς ἐξελήλυθα.
ἀλλ' ὅ τι μάλιστ' ἐλήλυθας, λέγειν σε χρῆν.

ΓΡΑΥΣ.

πέπονθα δεινὰ καὶ παράνομ', ὦ φίλτατε.
ἀφ' οὗ γὰρ ὁ θεὸς οὗτος ἤρξατο βλέπειν,

960. ὄντως V] ὄντως R.

962 sq. Coryphaei (Chori) est in V R, Carioni tribuit U.

965 sqq. Quae Chremyli sunt partim Choro (Coryphaeo) tribuantur in V. Nempe χ cum *Chremylum* tum *Chorum* significabat.

966. σε χρῆν U] σ' ἐχρῆν R, ἐχρῆν V. Cf. vs. 432.

959 sqq. Vetula, quae sprete arte senescendi inventam ope cerussae ementitur, amatores etiam captare studens, ex Ecclesiazusis est repetita ¹⁾.

962. Item in Ranis ad Dionysum dux chori: ἀλλ' ἴσθ' ἐπ' αὐτὴν τὴν θύραν ἀφίγμενος ²⁾.

963. *O puella!* ³⁾ nam sic vocari te par est, quae ut iuvenula ⁴⁾ perconteris ⁵⁾.

Ridet coryphaeus γέρον vocatus a vetula, quae venusta videri velit ipsa ⁶⁾.

964. τῶν ἔνδοθεν... τινὰ] item supra ⁷⁾.965. αὐτὸς] sponte, non a ministris meis vocatus ⁸⁾.965 sq. ἐξελήλυθα... ἐλήλυθας] id fero quod πάρειμι et ἦκεις ⁹⁾.966. μάλιστα] interrogativo additur, ut alibi, e. g.: „τί ἴσθαι μάλιστα;” ¹⁰⁾.

¹⁾ Cf. Proleg. p. XVIII. — ²⁾ Ran. 436. — ³⁾ Vid. Ran. 409. — ⁴⁾ Vid. Ach. 272. — ⁵⁾ Vid. ad Vesp. 1297. — ⁶⁾ Cf. vs. 1071. — ⁷⁾ Vs. 228. — ⁸⁾ Vid. ad Lys. 1107. — ⁹⁾ Cf. Ran. 1164. — ¹⁰⁾ Ach. 799; cf. infra vs. 980.

ἀβίωτον ὄντως μοι πεποίηκε τὸν βίον.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

970 τί δ' ἔστιν; ἦ που καὶ σὺ συκοφάντρια
ἐν ταῖς γυναιξίν ἦσθα;

ΓΡΑΥΣ.

μὰ Δί' ἐγὼ μὲν οὐ.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

ἀλλ' οὐ λαχοῦσ' ἔπινες ἐν τῷ γράμματι;

ΓΡΑΥΣ.

σκώπτεις· ἐγὼ δὲ κατακέννισμαι δειλάκρᾳ.

969. *ὄντως] εἶναι V R. Infinitivo non est locus, ὄντως autem post ἀβίωτον excludere potuit. || μοι πεποίηκε R] π. μ. V.

971. μὰ Δί' R] om. V.

969. ἀβίωτον... τὸν βίον] eadem locutione Chremylus supra usus est¹⁾.

970 sq. Chremylus modo intus a Carione vel a probo viro audire potuit quas turbas sycophanta ille ante aedes dedisset; nisi quis mavult dicere, talia a comico negligi solere. — Feminas „συκοφαντίας” neque civitas novit neque ipsa lingua, sed eiusmodi nomina fingendi maxima semper comicis libertas fuit²⁾. Id fere valet ἦ που... ἦσθα quod ἦσθα ἄρα: eras igitur, quod nunc demum apparet³⁾.

972. Quid igitur? non sycophantarum artibus indulgebas sed heliastarum, ita ut in tribunali sederes licet sorte non esses designata? — Haec dicere poterat Chremylus, vel sic satis ridicule fingens feminam artificis veteratoris victum quaerentem. Sed pro „ιδίκαες” linguae quodam lapsu dicit id quod et iocosum est magis et aniculae aridae convenientius: „ἔπινες”⁴⁾. Sic in Ecclesiazusis Praxagora civitatem pro arbitrio con-

stituens „sorte” ait „in decurias cives distribuam, itaque quibus exinde sciet λαχὸν ἐν ὀποῖῳ γράμματι δειπνεῖ”⁵⁾. Supra vidimus quae fuerint τὰ τῶν δικαστῶν γράμματα⁶⁾, infeliciter autem de nostro loco sic disputat Blaydes Brunckium secutus: „valet οὐ λαχοῦσ' ἔπινες i. q. οὐκ ἔλαχε ὥστε πίνειν”, quae non optime intellego, sed *improbitalis* notionem nullam inesse verbis ita redditis, id quidem manifestum est. Verba sic ordinanda: „ἀλλ' ἐν τῷ γράμματι ἔπινες οὐ λαχοῦσα;” Est igitur οὐ λαχοῦσα id quod ἀκλήτος⁷⁾, et mente praemittere licet καίπερ: *etiamsi sorte non esses designata*. Simillimus in Lysistrata fabula est iocus, ubi Myrrhina „ἔατε πρώτην μ', ὦ γυναῖκες, ... δυνύται” sive participem fieri τῶν σφαγίων, sunt autem τὰ σφάγια per quae illic iuratur *urceus meri praestantissimi*. Tunc Calonica: „μὰ τὴν Ἀφροδίτην, οὐκ ἔάν γε μὴ λάχῃς”⁸⁾.

973 sq. *Pungendi* verbum κνίξιν, quod suum sensum obtinet e. g. in verbis

¹⁾ Vs. 197. — ²⁾ Vid. ad Nub. 666 et Lys. 184. — ³⁾ Vid. ad Nub. 57 et Vesp. 183. — ⁴⁾ Recte sic schol.; vid. ad vs. 645. — ⁵⁾ Eccl. 683. — ⁶⁾ Cf. vs. 277 sq. — ⁷⁾ Item Plat. com. fr. 166³. — ⁸⁾ Lys. 207 sq.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

οὔκουν ἐρεῖς ἀνύσασα τὸν κνισμὸν τίνα;

ΓΡΑΤΣ.

975

ἄκουέ νυν. ἦν μοί τι μειράκιον φίλον,
 πενιχρὸν μὲν, ἄλλως δ' εὐπρόσωπον καὶ καλὸν
 καὶ χρηστὸν· εἰ γὰρ του δεηθείην ἐγώ,
 ἅπαντ' ἐποίει κοσμίως μοι καὶ καλῶς.
 ἐγὼ δ' ἐκείνω πάντα γ' ἀνθυπηρέτου.

975. ἦν V] ἦν νδῆ R, ἦν δῆ A. Olim fuit l. a. ἄκουε δῆ pro ἄ. νυν. Cf. Pac. 1099 Lys. 941.

976. καλὸν] ἀκαλὸν Meineke, sed puellae mollisve hominis hoc epitheton (cf. Thesm. 191 sq.).

978. ἅπαντ' ἅπαντ' ἄν Blaydes.

979. ἐκείνω(ι) V R²] ἐκείνο R¹. || πάντα γ' ἀνθυπηρέτου Hemsterhuis] πάντα τ' αὐθ' ὑπηρέτου U, πάντα ταῦθ' ὑπ. V, ταῦτα πάνθ' ὑπ. R; πάντ' ἄν ἀνθυπηρέτου Porson (parum numeroso), γ' αὐτὰ πάνθ' ὑπηρέτου Hanovius (sed sic molesta sunt γε et τά).

mulierculae apud Herodam pueri imaginem in tabula pictam admirantis: „τὸν παῖδα δὴ τὸν γυμνὸν ἦν κνίσω τοῦτον, | οὐχ ἔλλκος ἔξει;”¹⁾, translato sensu *molestia afflicere, irritare* valet²⁾, praesertim autem de amoris stimulis dicitur; e. g.: „κνίσαν τε Μινωῖ κέαρ | ἰμεράμπυκος θεῖς | Κύπριδος αἰνὰ δῶρα”³⁾, item κνισμός, ut h. l. vel apud Sophoclem in dramate satyrico: „πάθ' ἴσθι κνισμὸς καὶ φιλημάτων ψόφος”⁴⁾. Cf. κνιὴ *urtica* et ἀκαλήφης sensus translatus⁵⁾. *Paullulum* vel *clam irritare* dicitur ὑποκνίζειν, e. g. in verbis Pindari: καὶ γὰρ | ἐτέροις ἐτέρων ἔρος ὑπέκνισε φρένας⁶⁾, et *vehementer irritare, irritamentis conficere* est id quod h. l. legitur κατὰ κνίζειν.

973. δειλάκρῳ] *misera*; cf. δειλακρίων⁷⁾.

974. ἀνύσασα] *quantocius*⁸⁾.

976. Cf. Alcaei versiculus: *πένηχος* δ' οὐδείς πέλετ' ἥσλος οὐδὲ τίμιος⁹⁾.

— πενιχρὸν] adiectivum, cuius inso-

litus est exitus¹⁰⁾, stirpi πεν (*πένεσθαι, πένης*) subiuncta habet suffixa -ιχ- (cf. ὀρτάλ-ιχος, Σίμ-ιχος etc.) et -ρός¹¹⁾. Subsimilia autem sunt πολ-ιχ-νη (-νιον), κυ-λιχνιον¹²⁾, cf. etiam quod modo vidimus δειλάκρως.

— ἄλλως] *ceterum*, ut in Avium versiculo: *χρήσιμον μὲν οὐδέν, ἄλλως δὲ δειλὸν καὶ μέγα*¹³⁾.

— εὐπρόσωπον καὶ καλὸν] cf. versus Anaxandridis: *Θεολύτη μάλ' εὐπρόσωπος καὶ καλή*¹⁴⁾. Similis haec est iunctura atque: ὦ Ζεῦ καὶ θεοί.

977. *χρηστὸν*] *utilem* non minus nunc significat quam — translato ut fieri solet sensu — *probum*. Cf. coryphaeus civis in Ranis cohortans: „*χρήσθε τοῖς χρηστοῖσιν αὐθις*”¹⁵⁾.

979. ἀνθυπηρέτου] cf. ἀντευποιεῖν infra obvium¹⁶⁾ et ἀνθυπουργεῖν apud tragicos¹⁷⁾.

¹⁾ Herod. Mimiamb. IV 59 sq. — ²⁾ Vid. Ran. 1198 et cf. nostra *prikken prik-kelen, netel netelig*. — ³⁾ Bacchyl. XVII 8 sqq.; item Herodot. VI 62 Xer. Comment. III 11 § 3 etc. — ⁴⁾ Soph. fr. 482. — ⁵⁾ Vesp. 884 Lys. 549. — ⁶⁾ Pind. Pyth. X 91 sq. — ⁷⁾ Av. 143. — ⁸⁾ Vid. ad Vesp. 30 Ran. 606. — ⁹⁾ Alc. fr. 50. — ¹⁰⁾ Aliena hinc *μελι-χρός* (cum *χρόι, χρωί* cohaerens) et *αισχρός*, quae confort Blaydes. — ¹¹⁾ Bedit Philetaer. fr. 4² Diodor. 2⁸. — ¹²⁾ Vid. Eq. 906. — ¹³⁾ Av. 1477; item nos: *anders*. — ¹⁴⁾ Anaxandr. fr. 9⁵. — ¹⁵⁾ Ran. 735. — ¹⁶⁾ Vs. 1029. — ¹⁷⁾ Soph. fr. 313.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

980 τί δ' ἦν, ὃ τι σου μάλιστ' ἐδεῖθ' ἐκάστοτε;

ΓΡΑΥΣ.

οὐ πολλά· καὶ γὰρ ἐκνομίως μ' ἤσχύνετο.
ἀλλ' ἀργυρίου δραχμὰς ἄν ἤτησ' εἴκοσιν
εἰς ἱμάτιον, ὅκτω δ' ἄν εἰς ὑποδήματα·
καὶ ταῖς ἀδελφαῖς ἀγοράσαι χιτῶνιον
985 ἐκέλευσεν ἄν, τῇ μητρὶ θ' ἱματίδιον
πυρῶν τ' ἄν ἐδεήθη μεδίμων τεττάρων.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

οὐ πολλὰ τοίνυν, μὰ τὸν Ἀπόλλω, ταυταγὶ
εἴρηκας· ἀλλὰ δῆλον ὅτι σ' ἤσχύνετο.

ΓΡΑΥΣ.

καὶ ταῦτα τοίνυν οὐχ ἕνεκα μισητίας

985. θ' ἱματίδιον U] τε θδιματίδιον R (quod vitium peperit superscriptum τε: τ^α θ' ἱματίδιον), τ' εἰς ἱμάτιον V.

986. μεδίμων τεττάρων] -νους -ρας Hirschig coll. vs. 977, 980; sed etiam vulgata recte habet (requirebat, non: a me petebat), vid. e. g. Ran. 71.

987. ταυταγὶ Blaydes] ταῦταγε VR (in V versus exitus est ταῦταγε εἴ | ρηκας); cf. Av. 171, 446, 954 Eccl. 189.

989. Blaydes suspectas habet particulas τοίνυν (cf. vs. 1157, 1161 etc.) et ἕνεκα, sed vid. comment. || ἕνεκα V] ἕνεκεν R; cf. Nub. 420 Eccl. 659.

981. ἐκνομίως] enormiter, incredibiliter¹⁾.

982—986. Insigne hoc est exemplum particulae ἄν actionem iteratam significantis²⁾.

982. δραχμὰς... εἴκοσιν] pretium non immodicum; nam sedecim ad minimum drachmas pro pallio pendendas fuisse ex Ecclesiastiazusis efficitur³⁾.

983. εἰς ἕμ.,... εἰς ὑπ.] item in Nubibus: εἰς δῶδα⁴⁾.

984 sq. χιτῶνιον... ἱματίδιον] cf. paterus apud Mnesimachum ab adolescente prodigo petens ut deminutivis verborum

formis utatur si quid a se poscat: ἀντι-ρολῶ σ', ἐπιταγῆ μοι μὴ πόλλ' ἄγαν, | ... σύντεμνε καὶ | ἐπεξαπάτα με· τοὺς μὲν ἰχθῦς μοι κάλει | ἰχθῦδι' ὄψον δ' ἄν λέγῃς ἕτερον, κάλει | ὄψαριον ἥδιον γὰρ ἀπολοῦμαι πολὺ⁵⁾.

989 sq. Non avaritiae sed amicitiae causa. Expectabatur potius „ὕπὸ μισητίας“, sed prior enuntiati pars est assimilata alteri, ut iocus posset captari. Nam μισητίαν mulier intellegit avaritiam, ut homo sor- dide avarus diis sua vota „ὄνκ ἀποδοῦναι μισητία“ dicitur alibi⁶⁾; auditoribus vero aliud quid sonat vox, quoniam in libero

1) Nonnisi vs. 992 redit; vid. ad vs. 675. — 2) Vid. ad Vesp. 269 et ad Nub. 977. — 3) Vid. Eccl. 418. — 4) Vid. Nub. 612. — 5) Mnesimach. fr. 3 apud Athen. 359; vid. etiam Ephipp. fr. 15 ibidem. Utrumque locum contulit CWPeppier Comic Terminations p. 9. — 6) Av. 1620.

990 αἰτεῖν μ' ἔφρασκεν, ἀλλὰ φίλιας οὐνεκα,
ἵνα τοῦμὸν ἱμάτιον φορῶν μεμνητὸ μου.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

λέγεις ἐρῶντ' ἄνθρωπον ἐνομιώτατα.

ΓΡΑΥΣ.

995 ἀλλ' οὐχὶ νῦν ὁ βδελυρὸς ἔτι τὸν νοῦν ἔχει
τὸν αὐτόν, ἀλλὰ πολὺ μεθέστηκεν πάνν.
ἔμου γὰρ αὐτῷ τὸν πλακοῦντα τουτονὶ
καὶ ἄλλα τὰπὶ τοῦ πίνακος τραγήματα
ἐπόντα πεμφάσης, ὑπειπούσης θ' ὅτι
εἰς ἐσπέραν ἤξιμι —

(Dolore obruitur.)

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

τί δ' ἔδρασ' ; εἰπέ μοι.

ΓΡΑΥΣ.

ἄμμητα προσαπέπεμψεν ἡμῖν τουτονί,

993. τὸν... ἔτι V] τοῖνον (om. ἔτι) R.

994. μεθέστηκεν πάνν] -κεν, πολὺ Meineke; sed vid. vs. 198 etc.

996. τοῦ πίνακος; V] τοῦς; -κας R.

999. προσαπέπεμψεν R] προσίπεμψεν V.

virorum sermone *feminae virosae* (ἄπληστοι, μάχλοι, καταφειρεῖς) contemtim vocabantur *μισηταί* ¹⁾). Itaque *amoris mercedem* dicere videtur anus, invita sane nihilque eiusmodi suspicata.

991. „ἄφρ' ἰμίθεν διάγοι μεμνημένους ἡματα πάντα", ut cum Alcinoο loquamur ²⁾).

992. *ἐνομιώτατα*] *ludere* repetit adverbium quo ipsa anus est usa ³⁾).

993. *βδελυρὸς*] *adominandus* ⁴⁾).

995. *Dignus qui conferatur est* versus e *Daetalensibus* servatus: *ἐγὼ δ' ἴων* | *πέμνω πλακοῦντ' εἰς ἐσπέραν χαρίσιον* ⁵⁾).

Nec mentione plane fortasse indigna est fabella quae narratur apud Aelianum: *πλακοῦντα ὁ Μλκιδιάδης μέγαν καὶ ἰσκαυασμένον κάλλιστα διέπεμψε Σωκράτει. ὡς οὖν ἐπ' ἐρωμένου ἐραστῆ πεμφθὲν δῶρον ἔκκαυσαικὸν τὸν πλακοῦντα διαγανακτήσασα... ἡ Ξανθίππη ἔλυσασα ἐκ τοῦ κανοῦ κατεπάτησε γελάσας δὲ ὁ Σωκράτης „οὐκοῦν“ ἔφη „οὐδὲ σὺ μεθέξεις αὐτοῦ“ ⁶⁾).*

996. *πίνακος*] vid. supra ⁷⁾).

997. *ὑπειπούσης*] *cum praedixissem* ⁸⁾).

999. *ἄμμητα*] *placentarum* haec species apud nostrum non commemoratur alibi, sed saepius apud recentiores ⁹⁾).

¹⁾ Cratin. fr. 316, schol. Av. 1620, Phot. et Suid. s. v., Poll. VI 189, Eustath. 1650,64, Valcken. ad Ammon. p. 150 sq. — ²⁾ Hom. ὄ 431; cf. ὄ 592. — ³⁾ Vs. 981. — ⁴⁾ Vid. ad Ach. 586. — ⁵⁾ Ar. fr. 202. — ⁶⁾ Ael. Var. Hist. XI 12. — ⁷⁾ Vs. 813. — ⁸⁾ Item Vesp. 55 fr. 652 Thucyd. I 85 § 5 Eur. Suppl. 1171 etc. — ⁹⁾ Cf. Athen. 644 f, Menandr. fr. 491 etc., ἀμμητῖκοι Teleclid. fr. 1¹².

1000 ἐφ' ᾧ τ' ἐκείσε μηδέποτε μ' ἔλθεῖν ἔτι,
καὶ πρὸς ἐπὶ τούτοις εἶπεν ἀποπέμπων ὅτι
„πάλαί ποτ' ἦσαν ἄλκιμοι Μιλήσιοι.“

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

δῆλον ὅτι τοὺς τρόπους τις οὐ μοχθηρὸς ἦν.
ἔπειτα πλουτῶν οὐκέθ' ἤδεται φακῆ.

1000 sq. ἔτι | — ἀποπέμπων] del. Naber.

1003. τις R] om. V.

1004. Chremylo continuat V, Vetulae tribuit R. || ἔπειτα] ἐπεὶ γε Kuster, νυνὶ δὲ Blaydes, ἐπεὶ ζαπλουτῶν Meineke; vid. comment.

1000. ἐφ' ᾧ τ'] ea condicione ut ¹⁾.

— μηδέποτε... ἔτι] item alibi: ἔνα |
μήποτε παύσων ἔτι τὰς ἐμὰς ἀμπέλους ²⁾.

1001. καὶ πρὸς ἐπὶ τούτοις] et insuper ³⁾,
quasi nondum id esset satis. Iteratur notio
addito ἐπὶ τούτοις ⁴⁾.

1002. Diu est ⁵⁾ ex quo Milesii validi
fuerunt! Ils sont passés, ces jours de fête!
Die schönen Tagen von Aranjuez sind jetzt
vorüber! — Proverbii loco dicitur de iis
quorum flos et robur dudum praeter-
iit ⁶⁾. Nunc iuvenis protervus eo utitur
ut significet non iam eius aetatis esse
talia: anum esse decrepitam, non puel-
lam ⁷⁾; „ὦ φίλη, γράψ εἴ", ut ad Elpi-
nicen Pericles ⁸⁾. Originem dieterii ex
oraculo Caribus socios quaerentibus red-
dito repetebat Demon historiographus
in scholiis laudatus, ubi alius interpres
Polyerati illud oraculum datum esse per-
hibet. Quod autem scribunt paroemio-
graphi: „etiam Anacreontem hoc pro-
verbio usum esse" ⁹⁾, id vide ne fluxerit
ex antiquiorum grammaticorum verbis
male intellectis: „etiam Anacreontem
Milesios fortes vocasse" ¹⁰⁾. Et omnino

oraculum illud non Apollini sed virorum
doctorum ingenio debere satis testantur
cum numeri iambici tum Herodoti silen-
tium. E scena Attica potius quam e
Branchidarum fano dieteriiu repetivo-
rim, et Phrynichi Μιλήσιου ἄλκιμων in
mentem mihi vocat imitatio in Vespis
heliastarum τῶν φιλοφρονιστῶν ¹¹⁾. Dubium
autem manet quo sensu Milesios „fortes
olim" dixerit primus versiculi auctor.
Rectene Athenaeus huc rettulit verba
Aristotelis: „Μιλήσιοι ὡς ἀπὸ χθῆσαν ἠδονῆ
καὶ τρυφῆ, καταρροὴ τὸ τῆς πόλιος ἀν-
δρείων" ¹²⁾, ita ut vituperationem et con-
tumeliam pristinae illa virtutis mentio
habuerit? An vitae condicionem tempo-
ris fortunaeque inclementia in deterius
mutata indicabat tantum? Multo aptior
locis Aristophaneis hic videtur sensus.

1003. Urbane sanequam! minime rusti-
cus ¹³⁾ erat iste!

1004. „Αἶμον καὶ γράϊης χαλεπὴ κρίσις",
ut de vetulae amatore egeno dicitur in
Anthologia ¹⁴⁾. Olim igitur „πεινῶν" nos-
ter, ut ille, „ἔρχετο γράϊν", at nunc sor-
des illas aspernatur et πλουτῶν ἔπειτα

¹⁾ Vid. ad Ach. 722. — ²⁾ Ach. 293. — ³⁾ Vid. ad Ran. 415. — ⁴⁾ Vid. ad
Thesm. 830 sq. — ⁵⁾ Vid. ad Nub. 1312. — ⁶⁾ Cf. Vesp. 1060. — ⁷⁾ Non recte
aliquando ita interpretabar: „non iam se strenuum esse amatorem, licet fuisset
antea, cum alia sibi esset rerum condicio." — ⁸⁾ Vid. Plut. Pericl. 10, 28. —
⁹⁾ Bodl. 776 Zenob. V 80 (Anacr. fr. 85). — ¹⁰⁾ Vid. schol. — ¹¹⁾ Vesp. l. l. (1060). —
¹²⁾ Athen. 523 f; fortasse ipse Aristoteles ita interpretatus erat proverbium. —
¹³⁾ Vid. Ach. 517. — ¹⁴⁾ Parmenion. epigr. 4.

1005

πρὸ τοῦ δ' ὑπὸ τῆς πενίας ἄπαντ' ἂν ἦσθιεν.

ΓΡΑΥΣ.

καὶ μὴν πρὸ τοῦ γ' ὀσημέραι, νῆ τὸ θεῶ,
ἐπὶ τὴν θύραν ἐβάδιζεν ἀεὶ τὴν ἐμήν.

ΧΡΕΜΤΛΟΣ.

ἐπ' ἐκφορᾶν;

ΓΡΑΥΣ.

μὰ Δί', ἀλλὰ τῆς φωνῆς μόνον
ἐρῶν ἀκοῦσαι.

ΧΡΕΜΤΛΟΣ.

(ad spectatores:)

τοῦ λαβεῖν μὲν οὖν χάριν.

ΓΡΑΥΣ.

1010

καί, νῆ Δί', εἰ λυπουμένην γ' αἰσθοιτό με,

1005. ἄπαντ' ἂν ἦσθιεν Dobree] ἄπανταγῆσθιεν V, ἄπανθ' ὀσησθιεν R, ἄπαντ' ἐπῆσθιεν Athen. 170 d, ἄπαντα κατῆσθιεν A. Solum simplex ἰσθιεν contextui est aptum (cf. Ach. 799 Eq. 806 Vesp. 968 etc.).

1006. γ' R] δ' V; erroris originem ostendit vs. 1005, ubi in V prius fuit πρὸ τοῦ γ, dein littera γ in δ est mutata.

1008. ἐκφορᾶν R] -ρᾶι V.

1010. γ' V] om. R.

οὐκίτι ἦδεται φακῆ. Nam sic iungenda sunt verba; ex abundantia igitur additum est ἔπειτα¹⁾ et verborum ordo est inversus²⁾; etiam ὅμως ita traicitur³⁾.

— φακῆ] *pulte, cibo diario*⁴⁾.

1006 sq. ὀσημέραι... ἀεὶ] nota haec in loquendo ubertas⁵⁾.

1006. νῆ τὸ θεῶ] notum mulierum iuramentum⁶⁾.

1008. ἐπ' ἐκφορᾶν] *ut efferret aliquid, credo, ἐξόλων τι*⁷⁾. Sic certe Chremyli verba accipit anicula; sed auditores

„*exsequiasme iturus?*” intellegunt. Item in Ecclesiazusis vetulae „*nemo ad te prius intrabit quam ad me!*” vociferanti retorquet puella: „*οὐκουν ἐπ' ἐκφορᾶν γε!*”⁸⁾. Propius etiam accedunt quae accusator apud Lysiam dicit de Aeschine decoctore: *τοσοῦτοι δ' ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἕμα τῆ ἡμέρᾳ ἀπαιτήσοντες τὰ ἀπειλούμενα ἐρχονται, ὥστε οἴεσθαι τοὺς παριόντας ἐπ' ἐκφορᾶν ἀντοὺς ἦκιν*⁹⁾.

1009. ἐρῶν ἀκοῦσαι] item ἐρᾶ φαγεῖν alibi¹⁰⁾.

¹⁾ Vid. ad Nub. 624. — ²⁾ Vid. Nub. 860 sq. — ³⁾ Vid. ad Lys. 276. — ⁴⁾ Vid. Vesp. 811. — ⁵⁾ Vid. ad Thesm. 830 sq. — ⁶⁾ Vid. ad Ach. 905. — ⁷⁾ Cf. vs. 792, 803, praesertim vs. 1138. — ⁸⁾ Eccl. 926; vid. etiam Eq. 1407 Ran. 170 Lys. I § 8 XII § 89 Thueyd. II 34 § 3 Eur. Alc. 422 etc. — ⁹⁾ Athen. 612 d. — ¹⁰⁾ Ach. 146 Av. 76.

νητάριον ἂν καὶ φάβιον ὑπεκορίζετο.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

(item:)

ἔπειτ' ἴσως ἤτησ' ἂν εἰς ὑποδήματα.

ΓΡΑΥΣ.

1015 μυστηρίοις δὲ τοῖς μεγάλοις ὀχουμένην
ἐπὶ τῆς ἀμάξης ὅτι προσέβλεψέν μέ τις,
ἐτυπτόμην διὰ τοῦθ' ὄλην τὴν ἡμέραν.
οὕτω σφόδρα ζηλότυπος ὁ νεανίσκος ἦν.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

(item:)

μόνος γὰρ ἦδεθ', ὡς ἔοικεν, ἐσθίων.

ΓΡΑΥΣ.

καὶ τὰς γε χειῶας παγκάλας ἔχειν μ' ἔφη.

1011. νητάριον Faber] νιτάριον V R, quod vetustum esse vitium testantur scholia. || φάβιον Meineke] βάτιον V R absurde (*spiniulam*), φάττιον Bentley et Bergler ingeniose (cf. Ephipp. fr. 15⁸), sed numeris non faventibus (∪ ∪ ∪ ∪ ∪ ∪), nisi cum Porsone legamus νητάριον ὑπεκορίζετ' ἂν καὶ φάττιον. Bergk βάτιον (= παιδίον, *baby*, Phot. Bibl. p. 311 b), sed aptius est *animalculi* nomen.

1012. ἤτησ' ἤτει σ' corr. R, et sic Blaydes, at recte habet aoristus (ut αἴσθαιτο).

1013. μεγάλοις ὀχουμένην R] μεγάλοισι νῆ δια V; videntur periisse litterae ὀχουμς, dein *NHN* lectum esse *NHAI*. Absesse nequit verbum propter ἐπι quod sequitur.

1014. ὅτι] ὅτε Hemsterhuis.

1018. ἔχειν μ' R] εχειν (e λέγειν correctum) V.

1011. *Anaticulam* ¹⁾ et *columbulam* ²⁾ dicere me solebat. Amatoria eiusmodi verba compluribus locis cumulata praebet Plautus ³⁾. Verbum (ὄπο)κορίζεσθαι etiam in Nubibus sic adhibitum legitur ⁴⁾.

1012. ἴσως] irridentis particula, ut saepius in hac fabula ⁵⁾.

— ἤτησ' ἂν εἰς ὑποδήματα] ipsa vetulae verba repetit Chremylus ⁶⁾.

1013 sq. ὀχουμένην ἐπὶ τῆς ἀμάξης] opulentiorum hoc erat; sic Midias εἰς μυ-

στήρια τὴν γυναῖκα ἤγεν ἐπὶ τοῦ λευκοῦ ζεύγους τοῦ ἐκ Σικυῶνος ⁷⁾. Plebecula vero iter Eleusinem faciebat ut Tartarinus ille, „pedibus et jambis” ⁸⁾.

1016. Huic quoque mulierulae placebat *d'être battue*, — amoris scilicet certissimum hoc testimonium ratae. Concludentis est οὕτω, ut saepe ⁹⁾.

1017. Iuvenis *μονάφαγός τις* ¹⁰⁾ ἦν δῆπουθεν.

1018. καὶ ... γε] atque adeo ¹¹⁾.

¹⁾ Item Menandr. fr. 1041. — ²⁾ Cf. *περιστέριον* Phrynich. fr. 51. — ³⁾ Plaut. Asinar. III 3, 76 sq., 103 sq. Casin. IV 4, 14 Poen. I 2, 153. — ⁴⁾ Nub. 68. — ⁵⁾ Vid. ad vs. 1080. — ⁶⁾ Vs. 983. — ⁷⁾ Demosth. XXI § 158. — ⁸⁾ Vid. ad Ran. 316 sqq. — ⁹⁾ Vid. ad vs. 92. — ¹⁰⁾ Cf. Vesp. 923 Eq. 59. — ¹¹⁾ Vid. ad Ran. 49.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

(item:)

ὅποτε προτείνοιέν γε „δαρχμάς εἴκοσιν“.

ΓΡΑΥΣ.

1020

ἴζειν τε τῆς χροιάς ἔφασκεν ἡδύ μου, —

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

(item:)

εἰ Θάσιον ἐνέχεις, εἰκότως γε, νῆ Δία.

ΓΡΑΥΣ.

τὸ βλέμμα θ' ὡς ἔχοιμι μαλακὸν καὶ καλόν.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

(item:)

οὐ σκαιὸς ἦν ἄνθρωπος, ἀλλ' ἡπίστατο

γρὰς καπρώσης τὰφόδια κατεσθίειν.

1019. δαρχμάς Bergk] δαρχμάς V² R², δαρχμάς V¹, δαρχμάς (i. e. δαρχμάς) R¹. Cf. Vesp. 691 Pac. 1201 Plat. fr. 174¹⁷ Antiphan. 147⁵ Philippid. 9⁷ Machon Athen. 581 b. Hirschig τὰς εἰκοσι δαρχμάς (cuiusmodi numeros habent Plut. 1148 Av. 95).

1020. μου] με HStephanus, Blaydes μοι (cum rec.) coll. Vesp. 1058.

1022. θ' R] ὁ V. || καλόν] ἀγανόν Blaydes (coll. Lys. 886 et Athen. 564 d, vid. etiam Vesp. 146 Lys. 1109) eleganter, sed sine iusta causa. Cf. vs. 976.

1020. Est ἡδύ accusativus *subiecti*; nisi autem a *dicendi* verbo suspensa haec essent, forma enuntiati haec foret: ἡδύ (= ἡδέϊα ὀσμῆ) ἴζει τῆς χροιάς μου (= τῆς ἰμῆς χροιάς). Sic apud Herodotum legimus: ἀπόζει τῆς χώρης τῆς Ἀραβίης θεοπέσιον ὡς ἡδύ¹⁾.

1021. Θάσιον] vinum interioris notae et fragrantissimum²⁾.

1022. *Perhibebat* μαλακόν τι καὶ καλὸν βλέπειν με, *vultum mihi esse dulcem et pulcrum*³⁾. Quod *μαλθακὸν* δμμάτων βίλος dicit chorus Aeschyleus⁴⁾. Item apud Philetaerum nescio quis de puella: ὡς

τακερόν, ὦ Ζεῦ, καὶ μαλακὸν τὸ βλέμ' ἔχει! ⁵⁾.

1024. *καπρώσης*] contumeliose γρὰς ἔρωτος ἤτων designatur verbo *ex hara petito*⁶⁾; nam *scrofarum* hoc est, *subare*⁷⁾.

— τὰ ἀφόδια] *viaticum*⁸⁾, nunc *victum*, τὰ σιτία, τὰ ἐπιτιθῆδια, τὰ ἄλιφτα⁹⁾, Hom. ἦια. — Sunt qui arbitrentur comicum voce ambigua risum ciere voluisse, posse enim τὰφόδια intellegi etiam τὰ ἀφόδια sive ἀποπατήματα, quemadmodum ἄφοδος id quod ἀπόπατος significet¹⁰⁾. Qui putidus profecto foret iocus! Sed insons nunc Aristophanes, opinor.

¹⁾ Herodot. III 113; cf. etiam Cratet. fr. 2 Cratin. iun. 1¹ Ar. Eccl. 524 Vesp. 1058 Ran. 338 etc. — ²⁾ Vid. Lys. 196 Eccl. 1119 Hermipp. fr. 82³ etc. —

³⁾ *Dat ik zoo lief keek*. — ⁴⁾ Aesch. Agam. 742. — ⁵⁾ Philetaer. fr. 5; praeterea vid. ad Nub. 1176 et Ran. 562. — ⁶⁾ Item Menandr. fr. 917 Horat. Epod. 12, 11, κάπραινα Hermipp. fr. 10. — ⁷⁾ ποθῆιν τοῦ κάπρου, vid. Aristot. Hist. Anim. VI 18 § 4. — ⁸⁾ Ach. 53. Nos: *te teren op den zak van ...* — ⁹⁾ Eq. 575 Nub. 176 etc. — ¹⁰⁾ Eccl. 1059.

ΓΡΑΥΣ.

1025 ταῦτ' οὖν ὁ θεός, ὃ φίλ' ἄνερ, οὐκ ὀρθῶς ποιεῖ,
φάσκων βοηθεῖν τοῖς ἀδικουμένοις ἀεὶ.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

τί γὰρ ποιήσῃ; φράζε, καὶ πεπεράζεται.

ΓΡΑΥΣ.

1030 τὸν εὖ παθόνθ' ὑπ' ἐμοῦ πάλιν μ' ἀντενυοιεῖν
δίκαιόν ἐστ', ἢ μηδ' ὀτιοῦν ἀγαθὸν ἔχειν.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

οὐκουν καθ' ἐκάστην ἀπεδίδου τὴν νύκτα σοι;

ΓΡΑΥΣ.

ἀλλ' οὐδέποτε με ζῶσαν ἀπολείψειν ἔφη.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

ὀρθῶς γε νῦν δέ σ' οὐκέτι ζῆν οἶεται.

1025. φιλ' ἄνερ] insolite dictum pro φίλτατ' (vs. 1034 etc.).

1027. ποιήσῃ Bekker] -σει V R. Cf. Vesp. 761 Thesm. 939 etc.

1028—1030. *Sic scripsi; in codd. haec sunt: ἀναγκάσαι δίκαιόν ἐστι, νῆ Δία, | τὸν εὖ παθόνθ' ὑπ' ἐμοῦ πάλιν μ' (μ' om. V R) ἀντενυοιεῖν, | ἢ μηδ' ὀτιοῦν ἀγαθὸν δίκαιόν (sic R, δ. ἀ. V) ἐστ' ἔχειν. Tolerabile non est δίκαιόν ἐστι in proxima vicinia bis collocatum, neque in vs. 1030 id legisse eum qui annotaverit „ἐλλείπει ἔχρη” (R) iure observat vVelsen, nihilo autem praestat vs. 1030 quod coniecit Brunck ἀγαθὸν δίκαιός (ut Nub. 1283, 1434 etc.). E duobus trimetris tres factos arbitror (ut Av. 1344 sq.).

1031. Suo loco habet V, in margine R.

1032. ἔφη V] ἔτι R.

1033. νῦν δέ σ'... ζῆν Bergk] νῦν δέ γ'... ζῆν σ' V, νῦν δ' ἔγ'... σε ζῆν R, νυνδί σ'... ζῆν Dindorf (cf. Eq. 1357).

1029. Tecmessam illam audire nobis videmur: ἀνδρὶ τοι χρεὼν | μνήμην προσεῖναι, τερπνὸν εἴ τί που πάθει | χάρις χάριν γὰρ ἔστιν ἢ τίκτουσ' ἀεὶ. | ὄτου δ' ἀπορροῖ μνήσσις εὖ πεπονθότος, | οὐκ ἂν γίνοιτ' ἔθ' οὗτος εὐγενῆς ἀνήρ¹⁾.

— ἀντενυοιεῖν] cf. quod supra lectum est ἀνθυπηρετεῖν²⁾. Ad analogiam verbi ἀντευρηγετεῖν, quod solita ratione a voce εὐεργέτη est ductum, fingitur hoc compositum, quod laxius cohaeret; nam

revera tria sunt: ἀντί, εὖ, ποιεῖν, non unum³⁾. Sic orator apud Thucydidem ξυν-κακῶς-ποιεῖν voces colligat in unum verbum, quod vero composito ξυνελευθεροῦν opponat⁴⁾. Cf. vox θεοισεχθρία aliaque eiusmodi⁵⁾, nec non verba quale est ἐνδουτυχεῖν⁶⁾.

1031. ἀπεδίδου] nomen soluebat⁷⁾.

1033. In Ecclesiazusis eiusmodi vetula audit γραῦς ἀνεστηκυῖα παρὰ τῶν πλειόνων⁸⁾.

¹⁾ Soph. Ai. 520 sqq. — ²⁾ Vs. 979. — ³⁾ Redit Xen. Anab. V 5 § 21 Isae. VII § 8 Demosth. XX § 124 etc. — ⁴⁾ Thucyd. III 13 § 1. — ⁵⁾ Vid. ad Vesp. 418. — ⁶⁾ Vid. ad Av. 38. — ⁷⁾ Cf. Pac. 967 Thesm. 813 Eccl. 1048 et Machon apud Athen. 581 c. — ⁸⁾ Vid. Eccl. 1073.

ΓΡΑΥΣ.

ὕπὸ τοῦ γὰρ ἄλλους κατατέτηκ', ὃ φίλτατε.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

(ad spectatores:)

1035

οὐκ, ἀλλὰ κατασέσηπας, ὡς γ' ἐμοὶ δοκεῖς.

ΓΡΑΥΣ.

διὰ δακτυλλοῦ με νῦν διελκύσειας ἄν.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

(item:)

εἰ τυγχάνοι γ' ὁ δακτύλιος ὦν τηλίας.

(A dextra prodit iuvenis coronatus et facem tenens.)

1034. ὑπὸ V] ἀπὸ R.

1036. *με νῦν] μὲν οὖν V R, i. e. *immo vero* (ut Nub. 1112 Vesp. 953 etc.). Chremyli praecedentia verba contumeliae plena non audivit vetula, neque si audivisset, apta haec forent ad ea refutanda. || διελκύσειας ἄν Kappeyne] ἐμὲ γ' ἄν διελκύσειας V R; vitio -αις debetur etiam Vesp. 572, 819 Pac. 405 Lys. 506, infra vero vs. 1134 est παρατραγοῦντος. Ante διελκύσειας Kappeyne scribebat με (servatis μὲν οὖν) numeris durioribus.

1037. τυγχάνοι V] -ναι R. || τηλίας R] τηλία V.

1034. *Etenim dolore contabui!* — Sic Electra illa „ἄνευ τοκίων κατατάκομαι!” declamabat in scena tragica¹⁾, et: „ὄργῃ μου πρόπτον ὡς ξηρὸν δέμας!” Cui frater: „λύπαις γε συντετηκός”²⁾. Sed etiam in comoedia nescio quis ἴφρωι κατατετηκώ; dicitur³⁾; cf. etiam Philocleon „φίλοι, τήκομαι” conperens coram sodalibus grandaevus⁴⁾.

1035. *Immo computruisse mihi videris!* — Parum sane urbane dictum, non tamen omnino abhorrens a lingua quotidiana, cui σαπρός *veterem* valebat⁵⁾. Item apud Philetaerum de puellis quibusdam exoletis nimis aperte dicitur: Ἰσθμιάς δὲ καὶ Νείαιρα κατασίσηπε καὶ Φίλα⁶⁾.

1036. Quam sit macilenta quo vividius etiam significet „per anulum trahere me possis!” ait, quemadmodum nostrates hominem, cui macilenta admodum sit

facies, „cum cuniculis per transannam vesci posse”⁷⁾ dicunt et eum qui morbo vel inopia contabuit „e vestimentis suis diffuere”⁸⁾. Cuiusmodi hyperbolis mire indulsit Lucillius is, cuius carmina insulsa in exiles mortales conscripta servat Anthologia⁹⁾. Apud nostrum conferatur ὁ φιλέρινος Κινησίας¹⁰⁾. — Proverbialem hanc locutionem non *factam esse* a comico, sed in sermone quotidiano tunc vixisse, e contextu efficio; patet autem non *in laudem* dictam esse, quemadmodum inter 1.08 vestitus exquisitus hoc adagio designatur¹¹⁾, sed *vitiū* corporis indicasse, ita enim dictas esse puellas peticis nimis similes. Recte igitur paroemiographi: „proverbium est de iis qui morbo vel dolore <naturaeve vitio> macilenti evaserunt”¹²⁾.

1037. „*Facile credo*”, — ridens ad spectatores dicit Chremylus, — „*si modo*

1) Soph. El. 187. — 2) Eur. El. 239 sq. — 3) Eubul. fr. 104⁷. — 4) Vesp. 317. — 5) Vid. ad Vesp. 1343. — 6) Philetaer. fr. 9⁵. — 7) *Hij kan wel met de konijnen door de trahies eten.* — 8) *Hij druïpt uit zijn kleeren.* — 9) Lucill. epigr. 53—68. — 10) Av. 1378. — 11) *Iemand om door een ringetje te halen = tiré à quatre épingles.* — 12) Zenob. III 18 Diogen. IV 30.

ΓΡΑΥΣ.

καὶ μὴν τὸ μειράκιον τοδὶ προσέροχεται,
οὔπερ πάλαι κατηγοροῦσα τυγχάνω.

1040

ἔοικε δ' ἐπὶ κῶμον βαδίζειν.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

φαίνεται

στεφάνου γέ τοι καὶ δᾶδ' ἔχων πορεύεται.

1041. στεφάνου R] -νον V (ut Eccl. 691); vid. vs. 1089. || δᾶ(ι)δ' V] δᾶιδας R (cf. vs. 256).

incerniculi sit anulus"¹). Simile est iuvenis in Ecclesiastus dictum; qui vetulae „nunc me aspernaris," dicenti „at erit cum etiam coronam mihi emas!" proterve sanequam „et libens quidem", respondet „si corona sit feralis"²). In scholiis V δακτύλιος; τηλίας recte sic explicatur: „σανίς πλατεία, ἡφ' ἧς ἀφιτοπολοῦσιν", — nam sic olim scriptum fuit, nunc librorum culpa legitur ἀφιτοποιοῦσιν. Quod vitium etiam in Suidae lexicon irrepit, et mox absurdum interpretamentum procreavit, quod in aliis codicibus legitur adscriptum: „κάρδοπος", fortasse etiam alterum, quod nihilo melioris est notae: „κοσκίνου κύκλον." Praeterea e loco Vespargum non intellecto³) fluxit notula: „τὸ τῆς καπνοδόχης πῦμα." Alios denique errores genuit lectio vitiosa „τηλία" (pro -ας). — Erant τηλιαe tabulae rotundae, margine aliquantum supereminenti cinctae, in quibus institores merces suas in foro proponebant⁴), *incernicula*⁵). Etiam *tesseris ludentes* eiusmodi tabulam adhibuisse⁶) non est quod miremur, erat enim huic usui aptissima. Obscura vero fuerunt interpretibus Eupolidis quaedam in Maricante fabula verba, ubi „Hyperboli mater τηλία assi-

mulabatur" et „ipsius Hyperboli ossa eis τηλιαν ἰμβεβλήσθαι" dicebantur. At posterior certe notitia debetur errori, nam *vino* Hyperbolo ea fabula est data⁷), prior autem aptum sensum non praebet, nam quae tandem ea est comparatio? Quapropter suspicor eundem Eupolidis iocum utrobique respici; quem *bis* in ea fabula ex *incernicula* duxisse iocum ad Hyperbolum eiusque matrem deridendos, minus est simile vero. Fortasse sub exitum fabulae nuntius in scena referebat Maricantis (non Hyperboli) matrem ἀροτοπῶν, quam γράβν μεθύσιν Eupolis in scenam produxit⁸), vita functam eiusque ossa non in urnam sepulcralem sed in vas quod ipsius ars praebat esse lecta. Sed incerta nimis haec coniectura, cum praesertim dubitare liceat an „ἰμβεβλήσθαι" scriptum fuerit olim in scholiis, non „ἰμβεβλήσθαι", ita ut non *peracta res* narraretur — nam *funera* a scena comica sunt aliena — sed *minae* agerentur.

1038 sqq. Cf. Philocleon item multo vino madidus e convivio reversus⁹), et Antiphanis versiculi: ἐπὶ κῶμον δοκεῖ | ἔωμεν ὡσπερ ἔχομεν. — οὐκοῦν δᾶδα καὶ | σταφάνου λαβόντας¹⁰).

¹) De *ring* (*rand*, *opstaande kant*) *van een uitstalbord*. Sed concinnius vernacule verteris: *een ring? zeg liever een hoepel!* — ²) Eccl. 1034 sq. — ³) Vid. Vesp. 147 quaeque illic observavi; item nunc Römer Studien zu Ar. I p. 73. — ⁴) Fortasse mulier ἀροτοπῶν Vesp. 1390 manu tenet τηλιαν. — ⁵) Cf. Pherecrat. fr. 126 Aristot. Hist. Anim. VI 24 (= Plin. Hist. Nat. VIII 69). — ⁶) Vid. Aeschin. I § 53 (Alciphron. III 53) Bekk. Anecd. 275, 15 sqq.; etiamne οὐ δορυγυκόποι, ut ait scholion? — ⁷) Vid. ad Nub. 553 sqq. — ⁸) Nub. 555. — ⁹) Vesp. 1328 sqq. — ¹⁰) Antiphan. fr. 199.

SCENA DECIMA SEPTIMA.

Eidem, Iuvenis.

NEANIAΣ.

(magna cum reverentia anum salutans:)

ἀσπάζομαι.

ΓΡΑΥΣ.

τί φησιν;

NEANIAΣ.

ἀρχαία φίλη,

πολιὰ γεγένησαι ταχύ γε, νῆ τὸν οὐρανόν.

ΓΡΑΥΣ.

τάλαιν' ἐγὼ τῆς ὕβρεος ἦς ὑβρίζομαι!

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

1045

ἔοικε διὰ πολλοῦ χρόνου σ' ἑορακέναι.

1042. ἀσπάζομαι V] ἀσπάζομαι σε R. || τί V] om. R, totum versum iuveni continans; Meineke XP. σέ φησιν, sed sic οὐ λέγει potius fuisse dicendum (ut vs. 59 alibi) observat Dobree. || ἀρχαία φίλη] -αν φίλην Meineke (vid. ad Nub. 1145), sed non satis commode sic interponuntur verba τί φησιν;

1044. ἐγὼ V] ἔγωγε R. || ὕβρεος U] -ω; V R. In trimetris brevior hic genitivi terminus apud Ar. non redit. || ὑβρίζομαι R] αἰσχύνομαι V, hinc Meineke τάλαιν' ἔγωγε, τῆς ὕβρεος! αἰσχύνομαι. Sed ἔγωγε dici sic non potuit (corruptus est in codd. Eccl. 526); quapropter Kappeyne τάλαιν' ἐγὼ τῆς σῆς ὕβρεως proposuit, vVelsen τάλαιν' ἐγὼ τάλαινα περιυβρίζομαι.

1042. Primo statim verbo iuvenis nimum mutatum testatur. Non enim familiariter sed honorifice et venerabunde salutantis est: ἀσπάζομαι¹⁾. Quae formula alloquendi, ut multae eiusmodi in linguis hodiernis, est decurtata²⁾, mente enim proprium nomen eius quem alloquimur est supplendum³⁾. Muliercula autem primo ne intellegit quidem *ad se* hoc dici a iuvene quocum tamdiu consueverit.

1043. Contrario errore Cinesias in

Lysistrata putat multo formosiorum quam antea subito evasisse Myrrhinam uxorem, amore nimirum stimulatus⁴⁾.

1044. ὕβρεος] in trimetris non redit apud nostrum genitivi haec forma⁵⁾.

— ἦς] non rara apud nostrum est genitivi haec vel dativi attractio⁶⁾.

1045. Commentarii instar sunt piscatoris apud Menandrum verba, qui terram patriam post longum iter tandem aliquando tenens „χαίρε” exclamat „ὦ φίλη γῆ! διὰ χρόνου πολλοῦ σ' ἰδὼν | ἀσπάζομαι”⁷⁾.

¹⁾ Cf. vs. 324. — ²⁾ *Ik heb de eer, gehoorzame dienaar, serviteur, enchanlé* etc. — ³⁾ Vid. ad Nub. 1145. — ⁴⁾ Vid. Lys. 885 sq. — ⁵⁾ Vid. Proleg. p. XX et ad Vesp. 1282. — ⁶⁾ Gen. Av. 271 etc., dat. Ach. 6 Thesm. 835. — ⁷⁾ Menandr. fr. 13; praeterea vid. ad Vesp. 1252.

ΓΡΑΤΣ.

ποίου χρόνου, ταλάντιαθ', ὅς παρ' ἐμοὶ χθὲς ἦν;

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

τοῦναντίον πέπονθε τοῖς πολλοῖς ἄρα·
μεθύων γάρ, ὡς ἔοικεν, ὀξύτερον βλέπει.

ΓΡΑΤΣ.

οὔκ, ἀλλ' ἀκόλαστός ἐστιν αἰεὶ τοὺς τρόπους.

ΝΕΑΝΙΑΣ.

(secum:)

1050

ὦ Ποντοπόσειδον καὶ θεοὶ πρεσβυτικοί,
ἐν τῷ προσώπῳ τῶν ἑυτίδων ὕσας ἔχει!

(Propius accedit et face admota eius faciem accuratius inspicit.)

ΓΡΑΤΣ.

ᾶ, ᾶ,

τὴν δᾶδα μὴ μοι πρόσφερό'.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

(ad spectatores:)

εὖ μέντοι λέγει.

ἐάν γὰρ αὐτὴν εἰς μόνος σπινθήρ βάλῃ,

1046. ταλάντιαθ' ὅς V] ταλάντιατος R.

1047. πολλοῖς R] ἄλλοις V (cf. vs. 1204).

1049. ἀκόλαστος R] -ον V (cf. vs. 203 etc.; sed h. l. necessarium est masculinum). || τοὺς τρόπους V] τοῖς τρόποις R.

1052. μὴ μοι V] μοι μὴ R. || λέγει V] λέγεις R.

1053. βάλῃ Wakefield] λάβῃ V R, sed ignis λαβεῖσθαι τίνος dicitur (e. g. Ach. 923), non λαβεῖν τι.

1046. ποίου χρόνου] *quid tempus loqueris!* ¹⁾.

— ταλάντιατε] *impudenter proterve!* ²⁾.

1047. Eodem loquendi genere utitur filius patrem defendens: „πεπόνθαμεν δὲ τοῦναντίον τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις” ³⁾.

1048. Sic εἰς τῶν πολλῶν post pocula apud Terentium: *ehem Pythias! vah quanto nunc formosior | videre mihi quam dudum* ⁴⁾.

1050. Ποντοπόσειδον] *Πόσειδον πόντιε* ⁵⁾, *ποντομέδων ἄναξ* ⁶⁾.

— καὶ θεοὶ πρεσβυτικοί] *ceterique dei quibus curae sunt senes*. Particulam καὶ saepius ita usurpatam vidimus supra ⁷⁾. Senum sospitatorum Neptunum habemus e. g. in Acharnensibus ⁸⁾.

1051. τῶν ἑυτίδων ὕσας] frequens apud nostrum est genitivi partitivi hic usus ⁹⁾.

1052. Cf. conviva appotus in Lysistrata facem ardentem circumstantibus intentans ¹⁰⁾.

1053. βάλῃ] proprium hoc est ignis, flammae, scintillarum verbum ¹¹⁾.

¹⁾ Vid. ad Ran. 529. — ²⁾ Vid. ad vs. 706. — ³⁾ [Lys.] XX § 35; vid. ad Nub. 234. — ⁴⁾ Ter. Eun. IV 5, 4 sq. — ⁵⁾ Thesm. 322 etc. — ⁶⁾ Vesp. 1532. — ⁷⁾ Vid. ad vs. 1. — ⁸⁾ Vid. Ach. 682. — ⁹⁾ Vid. ad Vesp. 199. — ¹⁰⁾ Lys. 1217 sqq. — ¹¹⁾ Vid. Ach. 171 Nub. 396 Vesp. 227.

ὥσπερ παλαιὰν εἰρεσιώνην καύσεται.

NEANIAΣ.

1055

βούλει διὰ χρόνον πρὸς με παῖσα;

ΓΡΑΤΣ.

ποῦ, τάλαν;

NEANIAΣ.

αὐτοῦ, λαβοῦσα κάρνα.

ΓΡΑΤΣ.

παιδιὰν τίνα;

NEANIAΣ.

πόσους ἔχεις . . . ὀδόντας;

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

ἀλλὰ γνώσομαι

1055. παῖσαι R] παῖσαι V. || ποῦ vHerwerden] ποῖ V R, quae lectio non defenditur versibus Lys. 191, 383, nam ibi subiungitur vocabulum quo alter fuerat usus.

1057. ὀδόντας;] interrogandi signum in V R deest.

1054. Paulo aliter hac imagine utitur Rhianus in epigrammate ad puerum formosum: „τηλόθι μοι μάλα χαίρει πυρὸς δ' οὐκ ἀσφαλὲς ἄσσον | ἔρπειν ἀηλῆν, ἃ φίλε, ἀνθηρικαν”¹⁾, — stipulae se assimulans statim exarsurae si propius admoveatur igni; quemadmodum et nostratum proverbio quod est de igne a stramento arcendo indicantur animi iuvenum nimis facile amore correpti. Est εἰρεσιώνη ramus ornatus qui octavo Pyanopsionis die circumfertur, dein asservatur²⁾.

1055. διὰ χρόνον] pergit iuvenis ita loqui quasi temporis satis longum praeterierit intervallum ex quo anum viderit³⁾.

— ποῦ, τάλαν;] ubinam, improbe? — Non serio vituperantis, ut modo ταλάντατε⁴⁾, nunc est τάλαν, sed iocose amasium sic increpat muliercula, quem ultro ad pristina officia redire arbitratur; frequenter enim de ludis amatoris dicitur παίζειν⁵⁾, et . . . credimus quae speramus. Cf. verba Myrrhinae in Lysistrata: „ὦ

καταγέλαστ', ἐναντίον τοῦ παιδίου;” et mox: ποῦ γὰρ ἄν τις καί, τάλαν, | ὀράσεις τοῦτο;”⁶⁾.

1056. παιδιὰν τίνα;] interrogativum postponitur, ut alibi: τρόπῳ τίνι;⁷⁾.

1057. Pro *nuculis* iuvenis *petulans dentes* nominat. Denuo nunc conferenda sunt verba, quibus Aeschinem Socraticum proscindit accusator apud Lysiam: „*Hermaei cuiusdam unguentarii uxorem septuagenariam adulteravit iste, quae exinde eum deperibat: οὕτως ἑρωτικῶς τὸ κόριον μεταχειρίζετο, τῆς ἡλικίας αὐτῆς ἀπολαύων, ἣς ἔξον τοὺς δδόντας ἀριθμῆσαι ἢ τῆς χειρὸς τοὺς δακτύλους*”⁸⁾. Ubi videmus quantum contemptum habeant voces κόριον, ἡλικία, ἀπολαύειν. Nec non Philetaeri locus denno hic est afferendus, ubi post contumeliosa multa verba de Isthmiade alisque puellis maturioribus tandem — est enim ultimus hic senectutis decrepitae gradus — additur: *περὶ δὲ Ναῖδος σιωπῶ γομφίους γὰρ οὐκ ἔχει*⁹⁾.

— γνώσομαι] peculiaris hic est futuri

¹⁾ Rhian. epigr. 5. — ²⁾ Vid. ad Vesp. 398 sq. — ³⁾ Vid. ad Vesp. 1252. — ⁴⁾ Vs. 1046 et ad vs. 706. — ⁵⁾ Vid. Eccl. 905, 922 Xen. Conv. 9 § 2 Plat. Euthyd. 217. — ⁶⁾ Lys. 907 et 910 sq.; contulit Bergler. — ⁷⁾ Pac. 689. —

⁸⁾ Lysias apud Athen. 612 (vid. supra ad vs. 1008); cf. etiam Plat. Euthyd. 294 c. —

⁹⁾ Philetaer. fr. 9⁷ (vid. supra ad vs. 1034).

καὶ ἔγωγ' ἔχει γὰρ τρεῖς ἴσως ἢ τέτταρας.

NEANIAΣ.

ἀπότεισον' ἕνα γὰρ γόμφιον μόνον φορεῖ.

ΓΡΑΥΣ.

1060

ταλάντατ' ἀνδρῶν, οὐχ ὕγιαίνει μοι δοκεῖς,
πλυνόν με ποιῶν ἐν τοσοῦτοις ἀνδράσιν.

NEANIAΣ.

ὄναιο μέντ' ἄν, εἴ τις ἐκπλύνειέ σε.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

οὐ δῆτ', ἐπεὶ νῦν μὲν καπηλικῶς ἔχει,
εἰ δ' ἐκπλυνεῖ τις τοῦτο τὸ ψιμύθιον,

1065

ᾧψει κατάδηλα τοῦ προσώπου τὰ ῥάκη.

1064. *ἐκπλυνεῖ τις* Wakefield] *-νεῖται* V R; cf. Ach. 842 (Ran. 361?).

usus¹⁾; nam dicere vult Chremylus: „γινώσκων μοι δοκῶ“: — *si fiat periculum, apparebit me quoque probe id nosse.*

1058. Cf. versus famosi: *Si meministi, fuerant tibi quatuor, Aelia, dentes* sqq.²⁾. E Polluce scimus in scena comica postmodo vetulae personam quandam ludicram insignem fuisse dentibus quatuor in immani lacuna prominentibus³⁾.

1059. *φορεῖ*] ridicule sic adhibetur verbum⁴⁾.

1060. *ταλάντατ' ἀνδρῶν*] item supra⁵⁾.

1061. *πλυνόν*] significatne proprie id in quo lavatur, *labrum*⁶⁾? Quod si ita est, iure confertur Hebraei poetae versus: „*Μὴ δὲ λέβης λούτρον μου*“⁷⁾, et proxime accedunt in Ecclesiastusis Bleyperi quaedam verba⁸⁾. Sed collato verbo *πλύνειν* ενά⁹⁾ et feminae spretae apud Herodam voce: „*ἐμὲ ἔχεις ποδώρηστρον*“¹⁰⁾ id quod lavatur, *vestem sordidam, lavandinam* intellegere maio. Quam vocem *πλύνον* scribi iubent grammatici.

1062. Cf. Strepsiadis item irridentis verba: *ἀλοῖν διασηχθεῖς ὄναιτ' ἂν οὐ τοῖσι*¹¹⁾. Impudenter iuvenis vetulam etiam sordibus obsitam insimulat¹²⁾.

1063. *καπηλικῶς ἔχει*] *vendibilis est*¹³⁾. Nota sunt inventa dolosa venditorum merces quas velint extrudere exornantium; itaque *πάντα τὰ δόλια κάπηλα καλῶν* Aeschylus: „*κάπηλα προφίρειν τεχνήματα*“ dixit nescio quem¹⁴⁾, itemque verbum *καπηλεύειν* de vanis artificibus usurpans nuntius Aeschyleus Parthenopaeum dicit „*ἔλθεῖν οὐ καπηλεύσοντα μάχη*“, *non cauponari bellum sed belligerare velle*¹⁵⁾, vi aperta, non callida fraude usurum.

1064. Eā aetate *cerussae* ad faciei candorem (τὸ λευκόν τοῦ προσώπου) ementendum rugasque explendas usus increbuit. Saepius certe in Ecclesiastusis et in Thesmophoriazusis alteris eius sit mentio¹⁶⁾, non antea.

1065. τὰ ῥάκη] eidem numeri qui supra¹⁷⁾.

¹⁾ Item nos: *dat zal ik ook wel weten*. Vid. ad vs. 290 sq. — ²⁾ Martial. I 20. — ³⁾ Vid. Poll. IV 151. — ⁴⁾ Vid. ad Eq. 757. — ⁵⁾ Vid. vs. 706. — ⁶⁾ Ut Hom. X 159 ζ 40, 86. — ⁷⁾ Psalm. 108, 9. Sic Bergler. — ⁸⁾ Eccl. 371. — ⁹⁾ Ach. 381 etc.; vid. ad Nub. 838. — ¹⁰⁾ Herod. Mimiamb. V 30. Item nostrates: *voetvoeg*. — ¹¹⁾ Nub. 1237. — ¹²⁾ Perperam in scholiis dicitur *κακίμωτον* aliquid his verbis inesse. — ¹³⁾ *Zij ziet er toonbaar (presentabel) uit*. — ¹⁴⁾ Aesch. fr. 388. — ¹⁵⁾ Aesch. Sept. 545. — ¹⁶⁾ Vid. Eccl. 878, 929, 1072 fr. 320³ Lys. I § 14 Xen. Oecon. 10 § 2 et supra Proleg. p. XVIII. — ¹⁷⁾ Vid. ad vs. 51.

ΓΡΑΥΣ.

γέρον ἀνήρ ὦν οὐχ ὑγιαίνειν μοι δοκεῖς.

NEANIAΣ.

πειρᾶ μὲν οὖν ἴσως σε, καὶ τῶν τιθλίω
ἐφάπτεται σου, λανθάνειν δοκῶν ἐμέ.

ΓΡΑΥΣ.

μὰ τὴν Ἀφροδίτην, οὐκ ἐμοῦ γ', ὦ βδελυρὲ σύ.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

1070

μὰ τὴν Ἑκάτην, οὐ δῆτα!

(ad spectatores:)

μαινοίμην γὰρ ἄν.

(Ficta cum gravitate:)

ἀλλ', ὦ νεανίσκ', οὐκ ἐῷ τὴν μείρακα
μισεῖν σε ταύτην.

NEANIAΣ.

ἀλλ' ἔγωγ' ὑπερφιλῶ.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

καὶ μὴν κατηγορεῖ γέ σου.

NEANIAΣ.

τί κατηγορεῖ;

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

εἶναι σ' ὑβριστήν φησι, καὶ λέγειν ὅτι
„πάλαι ποτ' ἦσαν ἄλκιμοι Μιλήσιοι.“

1075

1067. πειρᾶ] verbum amatorium ¹⁾.

1069 sq. *Per Venerem* iurat ἢ „μικροκλακῆ“, sed *Hecates* nomen aliquanto magis aptum substituit Chremylus. Notus usus particulae δῆτα in repetendis verbis alienis ²⁾.

1070. *μαινοίμην γὰρ ἄν*] item Agathon ad Euripidem: „ne spera me tuo loco periculis me obiecturum, καὶ γὰρ ἄν μαι-

νοίμεθ' ἄν” ³⁾. Idem valent: „εἰ μὴ μαινομαι” et: „εἰ σαφρονῶ” ⁴⁾.

1071. τὴν μείρακα] idem iocus qui supra ⁵⁾.

1072. ὑπερφιλῶ] cf. supra ὑπερπλουτεῖν ⁶⁾.

1074. ὑβριστήν] non talem quales mulieribus gratos esse Iniustus ille orator perhibebat ⁷⁾, sed eum sensum nunc habet vox quo in iure solet usurpari.

¹⁾ Vid. ad Eq. 517. — ²⁾ Vid. ad Eq. 725 sq. — ³⁾ Thesm. 196 sq.; vid. etiam Eur. Iph. A. 1256 etc. — ⁴⁾ Vid. Nub. 660 et infra ad vs. 1119. — ⁵⁾ Vs. 963. — ⁶⁾ Vs. 854. — ⁷⁾ Vid. Nub. 1068.

NEANIAS.

ἐγὼ περὶ ταύτης οὐ μαχοῦμαι σοί.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

τιή;

NEANIAS.

αἰσχυρόμενος τὴν ἡλικίαν τὴν σὴν· ἐπεὶ
οὐκ ἄν ποτ' ἄλλω τοῦτ' ἐπέτρεπον ἄν ποιεῖν.
νῦν δ' ἄπιθι χαίρων ξυλλαβῶν τὴν „μείρακα.“

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

1080

οἶδ', οἶδα τὸν νοῦν· οὐκέτ' ἄξειοις ἕως

1076—1079. Post vs. 1069 collocat vVelsen, sed divellenda non sunt iuramenta festive sibi respondentia (ut olim vidit Bergler) et particula δῆτα coniuncta: *per Venerem* — *per Hecaten*; parum autem apte versui 1075 subiungitur versus 1080.

1076. *τιή* Blaydes] τὸ τί V B, quod alias obiectum est verbi e vicinia supplendi; vid. ad Ran. 7 et cf. Eq. 126, 731 Pac. 927 Eccl. 796, 1086.

1078. ἐπίτρεπον ἄν vBamberg] ἐπίτρεψ' ἐγὼ V, ἐπίτρεπον B, τοῦτο γ' ἐπίτρεπον Brunck. Codicis V lectio παραδιορθώσει deberi videtur, nam aptius est imperfectum. Cf. Lys. 3 etc. || ποιεῖν] πόθεν; Bergk, Chremylo tribuens cum versu sq.; sed in huius ore languerent verba ξυλλαβῶν τὴν μείρακα. Idem vs. 1080 sq. totos tribuit Vetulae, in vs. 1081 scribens μετ' ἐμοῦ· τίς δ' οὐπιτρέψων ἐστί, τίς;

1076—1079. Ultimis Chremyli verbis neglectis iuvenis — ebrius nimirum, sed in ebrietate mire callidus — ad id quod modo dixit ita redit, ut ne dubitare quidem videatur quin revera „puellae” amore flagret senex; huic concessurum se id quod alius quis non facile a se esset impetraturus; nempe innatam sibi esse capitis cani reverentiam.

1076. Of. protervae mulierculae maritum senem irridentis verba in Ecclesiastica: οὐχὶ μαχοῦνται (*formosae puellae*) περὶ σοῦ! θάρρει, μὴ δέισης! οὐχὶ μαχοῦνται | περὶ τοῦ δὴ σοὶ ξυγκαταδαρθεῖν! ¹⁾.

1078. *Alius haud impune istud tulisset*, — οὐκ ἄν ποτ' ἄλλω παρῆκα τοῦτο, nempe τὸ πειρᾶν ἀδείην. Eadem verborum structura est in Ranis ²⁾, verbi ἐπιτρέπειν eadem vis (*inultum sinendi*) in Nubibus ³⁾.

1079. *At tu habeas tibi „puellam” tuam servesque sepulcro*. — Vocem μείρακα e Chremyli ore iuvenis desumsit. Transfertur nunc, ut saepius, verbum ξυλλαβεῖν, quod proprie de comprehendendis captivis vel maleficis dicitur. Sic ξυλλαβεῖν ἐαυτὸν est *proripere se* ⁴⁾, nostro autem versni simillima sunt ancillae in exitu Ecclesiastazarum verba: ἐκίλευξ ξυλλαβοῦσάν μ' ἢ γυνὴ | ἄγειν σε καὶ τασοὶ μετὰ σοῦ τὰς μείρακας ⁵⁾, ubi *corripienti* verbo iocose indicatur *vim* fore adhibendam nisi ad cenam properent vocati; idem igitur ibi valet „ξυλλαβοῦσαν ἄγειν” quod verba alius ancillae in Ranis: οὐ σ' ἀφήσω ⁶⁾.

1080. Nunc demum Chremylus intellegit quid velit iuvenis. Verba οἶδ' οἶδα τὸν νοῦν in Ranis redeunt ⁷⁾; cf. etiam vetulae ab adolescente spretae in Eccle-

¹⁾ Eccl. 621 sq. — ²⁾ Ran. 488. — ³⁾ Nub. 799; praeterea vid. ad Ran. 529. — ⁴⁾ Pac. 19 Soph. Phil. 577; vid. etiam ad Nub. 1296 et ann. crit. ad Nub. 1168 Av. 647. — ⁵⁾ Eccl. 1137 sq. — ⁶⁾ Ran. 513. — ⁷⁾ Ran. 580; vid. etiam ad Ran. 47.

εἶναι μετ' αὐτῆς.

NEANIAΣ.

ὁ δ' ἐπιτάξιον ἐστὶ τίς;

οὐδ' ἂν διαλεχθεῖην διεσπλεκωμένη

ὑπὸ μυρίων ἐτῶν γε καὶ τρισχιλίων!

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

ὄμως δ', ἐπειδὴ καὶ τὸν οἶνον ἤξιους

πίνειν, ξυνεκποτέ' ἐστὶ σοὶ καὶ τὴν τρύγα.

1085

1081^b. Inveni tribuit R, Vetulae V. || *ἐπιτάξιον] ἐπιστρέψων R, ἐπιτρέπων V et schol., ἐπιτρέψων Δ.

1082. οὐδ' Kappeyne (coll. Nub. 425)] οὐκ V R. || διεσπλεκωμένη(ι) V¹] -σπεκλ- V² R.

1083. ὑπὸ] ἀπὸ Kuster. || τρισχιλίων] τρισμυρίων vVelsen (coll. Eq. 1156), τετρομύνη Kappeyne (coll. Ach. 68 Eur. Hipp. 147 etc.); vid. comment.

1084. καὶ] -παρ Meineke (neglecta caesura).

1085. ξυνεκποτέ' (συν.) V] οὐνεκά ποτε R.

siazusis verba: „οἶδ' οἶδ' ὁ τι βούλει”¹⁾. Cum amaro risu nunc profertur ἴσως, nam minime dubitat Chremylus²⁾; item supra a coryphaeo: „σὺ δ' ἄξιοίς ἴσως με θεῖν”³⁾ vel a Lysistrata: „ποθεῖτ' ἴσως τοὺς ἄνδρας”⁴⁾. Qualibus locis ἴσως id valet quod οἶμαι sive που⁵⁾. Cf. etiam *minantium* illud ἴσως⁶⁾.

1081. εἶναι μετ' αὐτῆς] item supra συν-εἶναι μετὰ τινος⁷⁾.

— ὁ δ' ἐπιτάξιον ἐστὶ τίς;] *et quis me cogat? quis est qui mihi iussa det?* „πασάμηνός γ' ἐπίτασσε!”⁸⁾.

1082. οὐδ' ἂν διαλεχθεῖην] *ne alloquio quidem digner*⁹⁾. Aliena hinc sunt quae de verbo διαλέγεσθαι commercium amatorium, ut συγγίγνεσθαι, interdum significante referunt grammatici¹⁰⁾.

— διεσπλεκωμένη] pro διεφθαρμένη vel διακνεκνωσμένη inclementius quid dicit¹¹⁾.

1083. *A tredecim milibus* . . . cum additurus videretur *amatorum*, probra probris cumulans *annorum* dicit. Illud etiam gloriolam aliquam habebat, si tot viris aliquando placuisset: haec contumelia est mera. — Facile intellegitur ὑπὸ praepositionis usus insolitus; „rotundum” quem dicimus numerum XIII iam novimus¹²⁾. Nostro loco cognati sunt versiculi Philetaeri de puellis exoletis: „οὐχὶ Κερκόπη μὲν ἦδη γέγον' ἔτη τρισχιλία, | ἢ δὲ Διοπέθους ἀηδῆς Τέλεις ἔταρα μυρία;”¹³⁾. Alienum vero a mente comici est quod cum glossatoribus perhibent nonnulli inter interpretes recentiores, ἐτῶν potuisse etiam a nominativo ἔτης duci. Quae vox neque Aristophanea est, neque si esset, huc conveniret.

1084 sq. *Tute hoc intristi: tibi omne est exedendum*¹⁴⁾: accingere¹⁵⁾.

¹⁾ Eccl. 998. — ²⁾ Nos: *ik weet best wat je bedoelt; je zoudt haar misschien (vel: zeker) wel in de steek willen laten!* — ³⁾ Vs. 259; vid. etiam vs. 562, 1012. —

⁴⁾ Lys. 763. — ⁵⁾ Cf. praeterea supra vs. 223 Nicophont. fr. 1 Antiphan. 82 Philemon. 75⁷. — ⁶⁾ Vid. ad Nub. 1129. — ⁷⁾ Vs. 504. — ⁸⁾ Theocrit. XV 90. —

⁹⁾ Cf. Nub. 425. — ¹⁰⁾ Vid. Hyperid. fr. 171 Blass., Ar. fr. 343, Poll. II 124 V 92 s. 1. et cf. gall. „en conversation criminelle”. — ¹¹⁾ Cf. Lys. 152 Catull. XXIX 13 XLI 1. — ¹²⁾ Vid. vs. 846 et ad Ran. 50. — ¹³⁾ Philetaer. fr. 9, quod etiam ad vs. 1034 et 1057 attuli. — ¹⁴⁾ De pluralis numero -τία vid. ad Ran. 1180. — ¹⁵⁾ Ter. Phorm. II 2, 4.

NEANIAS.

ἀλλ' ἔστι κομιδῇ τρῶξ παλαιὰ καὶ σαπρά.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

οὐκοῦν τρύγοιπος ταῦτα πάντ' ἰάσεται. —
ἀλλ' εἴσιθ' εἴσω.

NEANIAS.

τῷ θεῷ γοῦν βούλομαι
ἐλθῶν ἀναθεῖναι τοὺς στεφάνους τοῦσδ' ὡς ἔχω.

ΓΡΑΤΣ.

1090

ἐγὼ δέ γ' αὐτῷ καὶ φράσαι τι βούλομαι.

NEANIAS.

ἐγὼ δέ γ' οὐκ εἴσειμι.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

θάρρει, μὴ φοβοῦ'

1086. καὶ R] τε καὶ V.

1087. ταῦτα πάντ' R] πάντα ταῦτ' V (vid. vs. 531 et 927).

1088. *Priorem versus partem continuavi Chremylo; in V R totus versus est Iuvenis. || εἴσιθ' εἴσειτ' Stanger, sed εἰσιτηγία (ut Nub. 131) potius expectaveris. || γοῦν V R] γὰρ A (cf. v. l. Vesp. 217 Pac. 545).

1089. ὡς R] οὕς V.

1086. σαπρά] *vetus* ¹⁾.

1087. τρύγοιπος] τρυγῶ-ιπος, instrumentum quo ἡ ὑποστάθμη sive *faex* coercetur (ἰπούται, πιέζεται): *colum*. Sic dicitur vasculum aliquod cribriforme ad vinum liquandum, a quo non multum diversus esse potuit ὁ ὑλιστήρ vel ἡθμός, qui novo musto percolando inserviebat; nam inter supellectilem vitae rusticae commemoratur altero loco τρύγοιπος ubi occurrit ²⁾. Ceterum parum acutus est hic iocus, quoniam vas „faecem” retinens, ita ut abici illa possit, gratum sane iuveni est futurum, sed aniculae quaerelis finem non impositurum. Poetaene aetati senili hoc quoque imputandum? an verborum

lusu suo more indulgens τρύγοιφόν τινα vult intellegi? ne sic quidem admodum festive, sed ita tamen ut insit aliquid ludieri. Notum est verbum ὀπίσειν — ὀφρειν et in proverbio erat: ἄριστα χαλῶς οἴφει ³⁾.

1089. ὡς ἔχω] *statim* ⁴⁾.

1091—1093. Ridens Chremylus „*noli timere*” ait: „*vim ista tibi non inferet*” ⁵⁾. Quo verbo iuvenis arrepto redit ad linguam vindemiatorum; nam etiam mustum effervesces, quod nondum ἀπέζεσε καὶ ἀφύβριον ⁶⁾, apte dici potuit βιάζεσθαι. Itaque „*facile credo*” retorquet „*nihil ex isto dolio vi prorupturum, quod tamdiu subleverim equidem.*”

¹⁾ Vid. ad Vesp. 1843. — ²⁾ Pac. 535. — ³⁾ Diogenian. II 2 etc. — ⁴⁾ Item Lys. 376, 610 Eccl. 533, vid. etiam ad Eq. 438. — ⁵⁾ Cf. Xenarch. fr. 4¹³. — ⁶⁾ Vid. Alex. fr. 45.

οὐ γὰρ βιάσεται.

NEANIAΣ.

πάνυ καλῶς τοίνυν λέγεις.

ἱκανὸν γὰρ αὐτὴν πρότερον ὑπεπίττονν χρόνον.

ΓΡΑΥΣ.

βάδιζ' ἐγὼ δέ σου κατόπιν εἰσέρχομαι.

(Ambo aedes intrant.)

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

1095

ὡς ἐντόνωσ, ὦ Ζεῦ βασιλεῦ, τὸ γράδιον

ὥσπερ λεπὰς τῷ μειρακίῳ προσίσχεται.

(Et ipse introit.)

Saltat chorus.

(Prodit Mercurius a parte sinistra, ianuaque pulsat.
Ianna aperta procurrit Cario.)

SCENA DECIMA OCTAVA.

Mercurius, Cario.

ΚΑΡΙΩΝ.

(Mercurium nondum adspiciens:)

τίς ἐσθ' ὁ κόπτων τὴν θύραν; — τουτὶ τί ἦν;

1092. γὰρ R] γάρ τι V, Blydes οὐ γάρ τι βιάσεται οε. — πάνυ καλῶς λέγεις, pronomen poscens, sed etiam Lys. 396 (e. g.) id abest, hoc autem loco si additur, perit lusus quem praebet verbum ambiguum βιάσθαι (*vim inferre* — *vi erumpere*; vid. comment.).

1093. ὑπεπίττονν] ὑπέπιττον V R; l. a. ὑπεπίρων (immo glossema ἰπείρων pro omdatione est habitum).

1095 sq. Chremyli sunt in R, Chori (Coryphaei) in V.

1095. ἐντόνωσ Meineke] ἐτόνωσ V R; idem vitium est Ach. 674, sed dubium an ἐντόνωσ h. l. dederit poeta (cf. vs. 325).

1096. προσίσχεται] προσείχετο V R.

1094. εἰσέρχομαι] dignus qui notetur usus temporis praesentis ¹⁾.

1095. ἐντόνωσ] *strenue* ²⁾.

1096. Eadem imagine usus servus in Vespis „herus meus” ait „ad tribunal etiam dormit, ὥσπερ λεπὰς προσισχόμενος τῷ κίονι” ³⁾, quod ionice versum habes

in Herodae trimetro claudicanti: „προσφὺς ἔκως τις χοιράδων ἀναρίτης” ⁴⁾. Etiam ὥσπερ πολύπουν πίερας ⁵⁾ vel ἐχνηθός δίκην ⁶⁾ ἔχεσθαι dicebantur quae tam firmiter adhaerent ut divelli vix possent.

1097—1102. Similia leguntur Rana-

¹⁾ Vid. ad Lys. 935. — ²⁾ Vid. ad Ach. 666. — ³⁾ Vesp. 105. — ⁴⁾ Herod. fr. 13. — ⁵⁾ Com. fr. dub. 1306. — ⁶⁾ Com. fr. adesp. 726.

οὐδέεις, ἔοικεν, ἀλλὰ δῆτα τὸ θύριον
φθεγγόμενον ἄλλως κλαυσιᾶ.

ΕΡΜΗΣ.

(domum intrantem reuocans:)

σέ τοι λέγω,

1100

ὁ Καρίων! ἀνάμεινον.

ΚΑΡΙΩΝ.

οὔτος, εἰπέ μοι,

σὺ τὴν θύραν ἔκοπτες οὕτωςι σφόδρα;

ΕΡΜΗΣ.

μὰ Δί', ἀλλ' ἔμελλον εἶτ' ἀνοίξας μ' ἔφθασας.
ἀλλ' ἐκκάλει τὸν δεσπότην τρέχων ταχύ,
ἔπειτα τὴν γυναῖκα καὶ τὰ παιδία,

1099. Post κλαυσιᾶ interrogandi signum scripsit Blaydes coll. Thesm. 143 sq.; sed illic etiam quod antecedit enuntiatum est interrogativum, nostro vero loco positiva duo iunguntur particulis ἀλλὰ δῆτα.

1100. δ A] δ V R.

1102. ἀλλ' B] om. V. || ἀνοίξας Hirschig] ἀνώξας V R. || μ' ἔφθασας V] με φθάσας R. Cf. vs. 685 Eccl. 596 etc. et ad Nub. 1384.

rum initio, ubi vid. etiam de locutione
"τουτί τί ἦν;"¹⁾.

1098. τὸ θύριον] idem trimetri exitus
in Thesmophoriazasis²⁾.

1099. ἄλλως] sic temere, sine causa³⁾.

— κλαυσιᾶ] i. e.: κλαυμάτων ἔρξ, δει-
ται⁴⁾. Cf. μαθητιᾶν⁵⁾ et similia. Idem
igitur valet κλαυσιᾶ quod κλαύσεται⁶⁾.

— σέ τῷ λέγω] item in Ranis: οὔτος,
σὲ λέγω μέντοι⁷⁾.

1100. οὔτος] heus tu!⁸⁾.

1101. Quae istaec est pulsatio? | Quid?
quae te mala cruz agitat, qui ad istunc
modum | alieno viris tuas extentes ostio? |
Foris praene ecequestis! | Quid nunc vis
tibi?⁹⁾.

1103. ἐκκάλει... τρέχων] id quod τρέχε

ἐκκαλῶν vel δπως ἐκκαλεῖς. Notus hic est
participii praesentis usus¹⁰⁾, eodem au-
tem redit ἐκκάλει τρέχων atque ἀνύσας (τι
ἐκκάλει¹¹⁾).

1104—1106. Carioni Mercurius tan-
quam κακίστη τῷ θηρίῳ inter suam et
canem immunda animalia locum assignat
haud illepipe. Insulse vero imitantis est
epistula rustici Alciphroni ad amicum:
"ἦκειν σε... παρακαλῶ, ἦκειν δ' οὐ μόνον,
ἀλλ' ἐπαγόμενον τὴν γυναῖκα καὶ τὰ παιδία
καὶ τὸν σύρραστον (operarium), εἰ βούλοιο
δέ, καὶ τὴν κύνα κτέ.¹²⁾". Insulsius etiam
Aelianae agricolae epistula haec: "τὴν οἶν
παρ' ἑμοῦ προσεῖπε καὶ τὸ βοιδῶ καὶ τὴν
κύνα, καὶ τὴν Μανίαν καὶ αὐτὴν χαίρειν
κλέου"¹³⁾.

¹⁾ Ran. 38 sq.; praeterea cf. Nub. 133—136. — ²⁾ Thesm. 27 sq. — ³⁾ Vid. ad Nub. 1203. — ⁴⁾ Recte sic Meineke. — ⁵⁾ Nub. 183, ubi vid. — ⁶⁾ Vid. supra vs. 58. — ⁷⁾ Ran. 171, ubi vid. — ⁸⁾ Vid. ad Vesp. 1. — ⁹⁾ Plaut. Bacch. IV 1, 11 sqq. — ¹⁰⁾ Vid. ad Nub. 1212. — ¹¹⁾ Vid. ad Vesp. 30. — ¹²⁾ Alciph. III 18. — ¹³⁾ Aelian. Ep. rust. 2.

1105 ἔπειτα τοὺς θεράποντας, εἶτα τὴν κῆνα,
ἔπειτα σαυτὸν, εἶτα τὴν ὄν.

ΚΑΡΙΩΝ.

εἰπέ μοι,

τί ἐστίν;

ΕΡΜΗΣ.

ὁ Ζεὺς, ὃ πονηρὲ, βούλεται
εἰς ταῦτόν ὑμᾶς ξυγκυήσας τρυβλίον
ἀπαξάπαντας εἰς τὸ βάραθρον ἐμβαλεῖν.

ΚΑΡΙΩΝ.

(secum:)

1110 ἦ γλῶττα τῷ κήρῳκι τούτων τέμνεται!

(Ad Mercurium:)

ἀτὰρ διὰ τί δὴ ταῦτ' ἐπιβουλεύει ποιεῖν
ἡμᾶς;

ΕΡΜΗΣ.

ὀτιῆ δεινότηατα πάντων πραγμάτων
εἴργασθ'. ἀφ' οὗ γὰρ ἤρξατ' ἐξ ἀρχῆς βλέπειν
ὁ Πλοῦτος, οὐδεις οὐ λιβανωτόν, οὐ δάφνην,

1107. τί] τι δ' V R. Vid. ad Ach. 4.

1110. τούτων] τούτω A. || τέμνεται V] γίνεται R et l. a. in V (ut Thesm. 758, sed ibi genitivus, non dativus, est additus).

1111. διὰ τί] τιῆ Meineke. || δὴ R] om. V.

1112. πραγμάτων] πράγματα vGendt.

1113. εἴργασθ' R] ἐργάσασθ' V.

1114. οὐ λιβανωτόν, οὐ V] λιβανωτόν ἦ R.

1107—1109. Adumbratae sunt hae minae ad Mercurii Aeschylei verba ¹⁾, sed ita adumbratae ut in comicam dictionem transierint; κυκλιῶνα enim quendam — qualem Belli deus in Pace fabula confecturus erat ²⁾ — e Chremylo totaque eius familia Iovem paraturum dicit soccatus hic Mercurius, neque in tartara eos deturbaturum sed in commune illud maleficorum barathrum ³⁾.

1110. *Et talia nuntianti consecratur lingua!* Isti sceleri exsectae victimarum linguae modo a hero sunt consecratae! ⁴⁾.

1111. *ἐπιβουλεύει ποιεῖν*] infinitivus verbo *ἐπιβουλεύειν* interdum adiungitur ⁵⁾.

1113—1116. Similia in Avibus dicit Prometheus ⁶⁾.

1114 sq. οὐ λιβανωτόν, οὐ δάφνην, | οὐ ψαιστόν, οὐχ ἱερῶν] neque maiora dona neque minora. Quae per chiasmum sunt

¹⁾ Vid. Aesch. Prom. 994. — ²⁾ Pac. 228 sqq.; praeterea vid. ad Eq. 251. —

³⁾ Vid. ad Ran. 574. — ⁴⁾ Vid. ad Av. 1702—1705. — ⁵⁾ Item Herodot. I 24 Plat. Protag. 343 c etc. — ⁶⁾ Av. 1515 sq.

1115 οὐ ψαιστόν, οὐχ ἱερεῖον, οὐκ ἄλλ' οὐδὲ ἔν
ἡμῖν ἔτι θύει τοῖς θεοῖς.

ΚΑΡΙΩΝ.

μὰ Δί', οὐδέ γε
θύσει· κακῶς γὰρ ἐπεμέλεσθ' ἡμῶν τότε.

ΕΡΜΗΣ.

καὶ τῶν μὲν ἄλλων μοι θεῶν ἦττον μέλει,
ἐγὼ δ' ἀπόλωλα καὶ ἐπιτέτριμμαι.

ΚΑΡΙΩΝ.

σωφρονεῖς.

ΕΡΜΗΣ.

1120 πρότερον γὰρ εἶχον ἂν παρὰ ταῖς καπηλίσι
πάντ' ἀγάθ' ἔωθιν εὐθύς, οἰνοῦτταν, μέλι,
ἰσχάδας, ὅσ' εἰκός ἐστιν Ἐρμῆν ἔσθιεν.

1115. Del. Valckenaer, utpote versui 138 nimis similem; sed melius servari, placentas enim et victimas Mercurio magis esse curae quam thus et lauream, iure observavit Meineke. Cf. vs. 281. || οὐ Δ] οὐχι V R.

1116. ἔτι θύει V] ἐπιθύει R; cf. vs. 1131 et Ran. 197.

1117. ἐπεμέλεσθ'] -λεῖσθ' V R.

1120. ἂν παρὰ Dobree] παρὰ V R, μὲν παρὰ rec.

1121. πάντ' R] πάντα ε' V (e πάντ' natum).

enuntiata. Nam pauperum erat *in mediis laurus adusta fociis* ¹⁾, pretiosius vero suffimentum erat *lus peregre advectum*. Item ψαιστόν erant popelli egeni, ἱερεῖα opulentiorum ²⁾.

— οὐδὲ ἐν] notetur elisio non admissa ³⁾.

1117. τότε] *olim* ⁴⁾.

1119. σωφρονεῖς] idem quod „τοὺς ἄρ' εἶχες” ⁵⁾ vel: „καλῶς γε ποιῶν σύ” ⁶⁾ vel etiam: „καλὸν λέγεις τοῦτο” ⁷⁾. Sic apud Sophoclem Neoptolemus ad Ulixem minis cedentem „ἰσχωρόνησας!” dicit irridens: „κῆν τὰ λοιπ' οὕτω φρονῆς, | ἴσως ἂν ἐκτὸς κλαυμάτων ἔχοις πόδα” ⁸⁾. Cuius-

modi locis τὸ σῶφρον contumeliae aliquid habet, quippe quod *modestiam* et *obedientiam*, animum humiliorem, minime elatum significet, puerorum et mulierularum potius quam heroum deumve virtutem ⁹⁾. Non prorsus eadem verbi σωφρονεῖν est vis in locutione: „εἰ σωφρονοῦμεν”, *si sapimus* ¹⁰⁾, cui substitui potest: „εἰ μὴ καινόμεθα” ¹¹⁾.

1120. ἂν] rei frequentiam indicat particula ¹²⁾.

1121. πάντ' ἀγαθὰ] *optima quaevis* ¹³⁾.

1122. ὅσα] *quicquid*, cum πάντα adiectivo iungendum.

¹⁾ Ovid. Fast. I 344 IV 742. — ²⁾ Cf. vs. 138. — ³⁾ Vid. Proleg. p. XX. — ⁴⁾ Vid. ad vs. 834. — ⁵⁾ Av. 1371 Eccl. 433. — ⁶⁾ Vid. ad Eq. 1180. — ⁷⁾ Cf. Lys. 76. — ⁸⁾ Soph. Phil. 1259 sq.; nos: *braaf zoo!* — ⁹⁾ Cf. Soph. Ai. 586, 677 etc. — ¹⁰⁾ Thucyd. III 44 § 1 etc. — ¹¹⁾ Vid. ad vs. 1070. — ¹²⁾ Vid. ad Vesp. 269. — ¹³⁾ Vid. ad Ran. 302.

νυνὶ δὲ πεινῶν ἀναβάδην ἀναπαύομαι.

ΚΑΡΙΩΝ.

1125

οὔκουν δικαίως, ὅστις ἐποίεις ζημίαν
ἐνλίτε τοιαῦτ' ἀγάθ' ἔχων;

ΕΡΜΗΣ.

(propter nimium luctum tripudians:)

οἴμοι τάλας!

οἴμοι πλακοῦντος τοῦ ἐν τετραδί πεπεμμένου!

ΚΑΡΙΩΝ.

„ποθεῖς τὸν οὐ παρόντα καὶ μάτην καλεῖς.“

ΕΡΜΗΣ.

οἴμοι δὲ κολῆς, ἣν ἐγὼ κατήσθιον!

1124. ζημίαν R] -ας V.

1128. ἦν V R] ἦς rec. (cf. vs. 1130).

1123. ἀναβάδην] *sublimis, in pergula*¹⁾; sic enim parum reverenter vocat regiones caelestes, ubi iam misere sit esuriendum.

1124. ἐποίεις ζημίαν] *damno afflictebas*²⁾. Mente suppleri potest αὐταῖς (vel in universum τοῖς ἀνθρώποις). Sic in Pace institor de thorace: οὗτος μὲν οὐ μὴ σοὶ ποιήσῃ ζημίαν³⁾.

1126, 1128, 1130, 1132. οἴμοι πλακοῦντος — κολῆς — σπλάγχων — κόλικος] articulum huiuscemodi clamores non admittunt⁴⁾.

1126. Desiderat placentam quarto mensis die — τετραδί τῆ προτίρη, τῆ μιν τίσι πότνια Μαῖα⁵⁾ — offerri sibi solitam. Apud Argivos quartus anni mensis Ἐρματος dicebatur⁶⁾ et hebdomadam etiam nunc dies quartus in magna parte Europae est Mercurii⁷⁾.

1127. Versum non tali dolori scriptum lepide admodum usurpat Cario. Scholia affirmant e nubibus caelitem aliquem haec clamasse Herculi Hylam a Nymphis raptum frustra quaerenti⁸⁾; nomen tamen tragoediae — nam et tragoedia (vel satyrico dramate) desumptum patet — ipsiusve poetae non addunt. Digna quae conferantur sunt verba coryphaei in Euripidis Phaethonte de Merope filium mortuum lugenti: καλεῖ τὸν οὐ κλύοντα δυστυχῆ γόνον⁹⁾.

1128. κολῆς] ut supra *lingua*, quae *sacerdotibus* tribuebatur, ipsius *Mercurii* dicebatur opsonium¹⁰⁾, sic nunc *perna*, quae item solebat esse inter τὰ τοῖς ἱεροῦσι νεμόμενα¹¹⁾. Et mox fit mentio *placentae* ab eo qui deo eam obtulerat *comesae*¹²⁾.

¹⁾ Vid. ad Ach. 3 9. — ²⁾ Plaut. Pseudul. I 2, 78. — ³⁾ Pac. 1226; praeterea vid. ad Ach. 737. — ⁴⁾ Vid. ad Lys. 967. — ⁵⁾ Hymn. Merc. 19; cf. Plut. Mor. 738 e. — ⁶⁾ Plut. Mor. 245 e. — ⁷⁾ *Mercredi, Mercoledì*. — ⁸⁾ Theocrit. XIII Apoll. Rh. I 1207—1272 Apollodor. I 9, 19 etc. — ⁹⁾ Eur. fr. 781⁷⁴. — ¹⁰⁾ Vid. vs. 1110. —

¹¹⁾ Vid. lapides Halicarnassius Dittenb. Syll. 371^{11,13}, Milesius ibidem 376^{3,4}. — ¹²⁾ Vs. 1143. Vid. etiam supra vs. 676 sqq.

ΚΑΡΙΩΝ.

ἀσκολιάζ' ἐνταῦθα πρὸς τὴν αἰθρίαν.

ΕΡΜΗΣ.

1180 σπλάγγων τε θεριῶν, ὧν <κατεβρόχθιζον τότε>!

ΚΑΡΙΩΝ.

ὀδύνη σε περὶ τὰ σπλάγγ' ἔοικέ τις στρέφειν.

1129 sq. In margine additos habet R.

1130. *κατεβρόχθιζον τότε] ἐγὼ κατήσθιον V R, quae e vs. 1128 errore librariorum repetita ratur lacunam textus traditi indicavi et e coniectura explevi.

1131. περὶ V] πρὸς R. || σπλάγγ' B] σπλάγγ' ὡς V. || ἔοικέ τις στρέφειν] ἰοικι-
τιστρέφειν V R, ἔοικ' ἔτι στρέφειν Hemsterhuis, sed aliena hinc particula ἔτι. E litteris
-σστ- (τισστρέφειν) periiit alterum sigma, cuiusmodi frequentissima sunt vitia in litte-
ratura minuscula; vid. e. g. supra v. 721 Thesm. 556 Pac. 557, 1183, contraria
Lys. 173 Thesm. 106, 1073 Eccl. 733 supra vs. 545.

1129. Deum famelicum luctu trepi-
dantem et tripudiantem, dum in mentem
redit dapum succulentarum quibus olim
solebat vesci, Cario irridet. *Perge modo* —
ait — *salisubsule!* sub divo solum calcibus
ferias per me licet: intus ad nos non
intrabis. — In verbo ἀσκολιάζειν perci-
pitur echo quaedam vocis κολῆς, quam
deorum minister esuriens clamabat mo-
do, quemadmodum in Vespis e κόγῃ
procrevit verbum subsimile ἀνακογχο-
λιάζειν¹⁾. Sed etiam per se aptissimum
huic loco est ἀσκολιάζειν verbum, nam
ὁ ἀσκολιασμός sive τὸ ἐν ἀσπῷ ἄλλεσθαι
(ἀσκο-σαλ) erat ludus rusticorum, qui
inter pocula laeti | mollibus in pratis
unctos saluere per utres²⁾. Ludum hunc
Dionysiis rusticis proprium pingunt ver-
siculi Eubuli in scholiis allati: ἀσκὸν εἰς
μίσον | καταθίντες εἰσάλλεσθε καὶ καχάζετε |
ἐπὶ τοῖς καταρρέουσιν ἀπὸ κελύσματος³⁾,
et lepide commemorat Aristophanes Pla-
tonicis fabulam e mortalibus a Iove
discisis enarrans: „qui si pergent etiam
negotia nobis facessere,” — Iuppiter ait, —
„πάλιν αὐ τομῷ δίχα, ὥστε ἐφ' ἐνὸς πορεύ-

ουσι αἰέλου ἀσκολιάζοντες”⁴⁾. Toti no-
stro versui simillima sunt lictoris ad
Mnesilochum vinctum verba⁵⁾: „ἐν-
ταῦτά⁶⁾ νυν οἴμωξ πρὸς⁷⁾ τὴν αἰθρίαν”⁸⁾.

1130. σπλάγγων] quod dicebantur
σπλαγγυῶν⁹⁾.

— ὧν] nota attractio¹⁰⁾.

1131. Quod viscera olim in sacris sibi
oblata desiderat Mercurius, *viscerum*
dolore eum — post nimis copiosam,
credo, cenam — *torqueri* perridicule ex
eius verbis corporisque motu efficere se
figit Cario. Cuiusmodi dolores proprie
dicebantur *στρέφειν τὴν γαστέρα*. Nam
σπλάγγων nisi in re sacra mentionem
facere poetarum erat, non dictionis quo-
tidianae; ἄσπλαγγος igitur tragicis dici-
tur homo ἀκάρδιος sive *timidus*¹¹⁾, comicis
is qui *σπλάγγων οὐ μετέχει, qui viscerum*
*nullam partem accipit*¹²⁾, ut nunc Mer-
curius, in Ranis autem ἀφοβοσπλαγγος
est dictionem sublimiorem ludere affe-
ctantis¹³⁾. Itaque recte — ut redeamus
ad id quod supra observatum est¹⁴⁾ —
hanc proposuerit quis proportionem:

σπλάγγα : γαστήρ = πέλανος : ἄλματα,

¹⁾ Vesp. 589. — ²⁾ Verg. Georg. II 384. — ³⁾ Eubul. fr. 8; cf. Poll. IX 121. —
⁴⁾ Plat. Conviv. 190 d. — ⁵⁾ Thesm. 1001. — ⁶⁾ Vid. ad Nub. 1475. — ⁷⁾ Vid.
ad Nub. 198. — ⁸⁾ Vid. ad Nub. 371. — ⁹⁾ Av. 984, ubi vid. — ¹⁰⁾ Vid. ad
Av. 271. — ¹¹⁾ Soph. Ai. 467. — ¹²⁾ Plat. fr. 119; cf. Vesp. 654. — ¹³⁾ Ran.
496. — ¹⁴⁾ Vid. ad vs. 661.

ΕΡΜΗΣ.

οἷμοι δὲ κύλικος ἴσον ἴσῳ κεκραμένης!

ΚΑΡΙΩΝ.

ταύτην ἐπιπιὼν ἀποτρέχων οὐκ ἂν φθάνοις.

ΕΡΜΗΣ.

„ἄρ' ὠφελήσαις ἂν τι τὸν σαντοῦ φίλον;“

ΚΑΡΙΩΝ.

1135

εἴ τον δέει γ' ὧν δυνατός εἰμί σ' ὠφελεῖν.

ΕΡΜΗΣ.

εἴ μοι πορίσας ἄρτον τιν' εὖ πεπεμμένον

δοίης καταφαγεῖν καὶ κρέας νεανικὸν

ἂν θύεθ' ἡμεῖς ἔνδον.

ΚΑΡΙΩΝ.

ἄλλ' οὐκ ἐκφορά

1135. δέει γ'] δέοι(ο) Hirschig.

1136. πορίσας R] πορίσαις V (cf. Lys. 506). || ἄρτον] νόστον Blaydes coll. vs. 1142.

1138. ἐκφορά V] ἐκφορα R.

neque Cario ea voce nunc uteretur nisi verborum fieret ludus. Sic in Proagone nescio quis: „οἷμοι τάλας, τί μοι στρέφει τὴν γαστέρα;“ ¹⁾, et apud Antiphanem Hercules: „ἂν δ' ἄρα (κακὸν) στρέφῃ με περὶ τὴν γαστήρ' ἢ τὸν ὀμφαλόν;“ — cetera vid. supra ²⁾.

1132. ἴσον ἴσῳ] mixtura meracior ³⁾.

1133. Constans sibi Cario — meminimus enim qualia in Aesculapii templo designaverit ⁴⁾ — ventris oppleti medicinam deo donat... πορθὴν ⁵⁾. Ita autem loquitur quasi remedium aliquod, κυκλώνα τινα βληχωνίαν ⁶⁾, ei praebeat ἐπιπιεῖν ad sedandos ventris illos dolores. Et gestu aperte, quae est eius impudentia, indicat quid demonstrativum αὐτῇ sibi velit ⁷⁾. Locutionem οὐκ ἂν φθάνοις supra legitimus ⁸⁾. Infelicioissima vero Blaydesii est suspicio, ἀλαπam deo infringi. Qualia

etiam in effrena illa iocandi libertate intolerabilia opinor Atheniensibus fuissent visa, neque causa est ulla cur feriatur nunc Olympius supplex et miser; omnem denique dubitationem eximit quod sequitur dictum Mercurii: „estne ut succurras amico?“ Quae verba non esse eius qui modo vapularit, dici vix opus. Risum mancipii patienter perferre abiecti sane est dei: vapulare vero et tamen amicum se dicere Carionis, id delirantis foret.

1134 sqq. Ipsam cenam adeundi quoniam vix ullam spem sibi relictam videt Mercurius, ut cibi aliquid sibi offerat certe Carionem rogat.

1134. E tragoedia desumptum versum testatur optativi terminus -σαις ⁹⁾.

1137. νεανικὸν] magnum ¹⁰⁾.

1138. ἄλλ' οὐκ ἐκφορά] non licet. Vox

¹⁾ Ar. fr. 462; cf. etiam Pac. 175 Thesm. 484. — ²⁾ Ad vs. 883 sq. —

³⁾ Vid. ad Eq. 1187 sq. — ⁴⁾ Vid. Proleg. p. XIII, vs. 699, ad vs. 618. —

⁵⁾ Recte sic Hemsterhuis. — ⁶⁾ Pac. 712. — ⁷⁾ De cuiusmodi locis vid. ad Ach.

331, et praesertim cf. Ecol. 890. — ⁸⁾ Vid. ad vs. 485. — ⁹⁾ Vid. annot. crit.

ad vs. 1036. — ¹⁰⁾ Een flink stuk vleesch. Vid. Eq. 611.

ΕΡΜΗΣ.

καὶ μὴν ὅποτε τι σκευάριον τοῦ δεσπότου
1140 ὀφέλοι', ἐγὼ σε λανθάνειν ἐποιοῦν ἀεί.

ΚΑΡΙΩΝ.

ἐφ' ᾧ τε μετέχειν γ' αὐτός, ὃ τοιχωρῦχε!
ἦκεν γὰρ ἄν σοι ναστός „εὔ πεπεμμένος“.

ΕΡΜΗΣ.

ἔπειτα τοῦτόν γ' αὐτός ἂν κατήσθιες.

1139. ὅποτε τι V] ὄτε γε R.

1140. ὀφέλοι' V] ὀφέλοις R. || σε V] σ' ἂν R (vix recte, cum sequatur ἀεί).

1141. τε A] γε R, om. V. || γ' αὐτός Blaydes] καὶτός V R, cf. vs. 550, 795, 1019, 1037, 1185 etc.

1143. τοῦτόν γ' R] τοῦτον κ' V, τὸ πλίον Meineke (quo aptius vs. 1144 sit adiectivum ἴσος).

ἡ ἔκφορά denuo nunc, ut supra ¹⁾, iocum praebet. Tum *εξεQUIAS* significabat, nunc eo sensu quem *in re sacra* habebat usurpata est. Nam in sacris, quorum is erat ritus ut sacrificantibus non liceret partem carniū foras efferre, ἔκφορά vel ἀποφορά non esse dicebatur; e. g. in lapide Oropio: „τῶν δὲ κρεῶν μὴ εἶναι ἔκφορῆν ἕξω τοῦ τεμένους“ ²⁾, in lapide Coo: „τοῦ χοίρου οὐκ ἀποφορά“ ³⁾. Sic in Theopompi quem scholia afferunt versu nescio cui „εἰσω δραμῶν ἀΐτησον“ iubenti respondetur: „ἀλλ' οὐκ ἔκφορά“ ⁴⁾. Et plane ita ut noster vocem adhibet quidam apud Euphronem narrans haedum mactatum esse nimis exiguum quam ut a coquo detrahi inde posset quicquam: „οὐκ ἦν ἔκφορά | Λύκη κρεῶν τότε“ ⁵⁾. Hinc apparet nostro loco non esse intellegendum neutrum plurale (τά) ἔκφορα, quo adiectivo apud Euripidem utitur nutrix Phaedrae, ἔκφορον πρὸς ἄρσενας συμφορῶν vocans morbum qui sine dedecore coram viris possit commemorari ⁶⁾. Active autem

ἔκφορος dicebatur *is qui aliquid offert*; sic ad mulieres Thesmophoria celebrantes personata illa femina: „αὐταὶ γὰρ εἰσμεν κοῦδεμι' ἔκφορος λόγου“, *solae sumus neque adeat quae arcana nostra evulgare possit* ⁷⁾, οὐδεμία ἐξοίσει τοὺς λόγους ⁸⁾. Item Socrates apud Platonem: „οὐδεὶς γὰρ ἔκφορος λόγου“ ⁹⁾.

1139 sq. *Quin igitur clam surripis? qualia me adiuvante saepe fecisti!*

1139. σκευάριον] non ipsum opinor nunc vasculum cogitat, sed id quod lanci inerat ¹⁰⁾.

1141 sq. *Adiuvabas sane, at non gratis!* Sic in Pace Trygaeo Mercurium supplicanti: „*miserere civium meorum, ἐπεὶ σε καὶ τιμῶσι μᾶλλον ἢ πρὸ τοῦ*“ ille respondet: „*κλέπται τὰ νῦν γὰρ εἰσι μᾶλλον ἢ πρὸ τοῦ*“ ¹¹⁾.

1141. ἐφ' ᾧ τε] *ea condicione ut* ¹²⁾.

1142. ἄν] *rei iteratae indicium* ¹³⁾.

— ναστός] *placentarium genus* ¹⁴⁾.

— εὔ πεπεμμένος] ipsius Mercurii haec verba irridens repetit Cario.

¹⁾ Vid. vs. 1008. — ²⁾ Dittenb. Syll. 589³¹. — ³⁾ Ibid. 616^{46,59}. Vid. etiam 617^{4,8,10,24}, vHerwerden Lex. suppl. s. v. ἀποφορά. — ⁴⁾ Theopomp. fr. 70. — ⁵⁾ Euphron. fr. 1²⁰. — ⁶⁾ Eur. Hipp. 295. — ⁷⁾ Thesm. 472, *er is niemand (onder ons) die het uit zal brengen*. Recte ibi Fritzsche. — ⁸⁾ Cf. Eccl. 442 sq. — ⁹⁾ Plat. Lach. 201 a; vid. etiam Aesch. Eum. 910. — ¹⁰⁾ Item nos: een *schotel(tje)*. — ¹¹⁾ Pac. 401 sq. — ¹²⁾ Vid. ad Ach. 722. — ¹³⁾ Vid. ad Vesp. 269. — ¹⁴⁾ Vid. ad Av. 567.

ΚΑΡΙΩΝ.

1145

οὐ γὰρ μετεῖχες τὰς ἴσας πληγὰς ἐμοί,
ὁπότε τι ληφθείην πανουργήσας ἐγώ.

ΕΡΜΗΣ.

μὴ μνησικακήσης, — εἰ σὺ Φυλὴν κατέλαβες.
ἀλλὰ ξύνοικον πρὸς θεῶν δέξασθέ με.

ΚΑΡΙΩΝ.

ἔπειτ' ἀπολιπὼν τοὺς θεοὺς ἐνθάδε μενεῖς;

ΕΡΜΗΣ.

τὰ γὰρ παρ' ὑμῖν ἐστι βελτίω πολὺ.

ΚΑΡΙΩΝ.

1150

τί δέ; ταῦτο μολεῖν ἀστεῖον εἶναι σοι δοκεῖ;

ΕΡΜΗΣ.

„πατρίς γὰρ ἐστι πᾶς, ἵν' ἂν πράττη τις εὖ“.

1144. μετεῖχες τὰς ἴσας πληγὰς ἐμοί] μετεῖχες τῶν ἴσων πληγῶν ἐμοί dubitanter Hemsterhuis, Kappeyne οὐ γ' εἶχες κτέ. (coll. Nub. 1425), vVelsen μετεῖχες οὐδὲ τῶν πληγῶν σύ γε. Sed vid. comment.

1148. ἐνθάδε V] ἐνταυτοῖ (cf. vs. 225) R, αὐτοῦ Seidler (coll. Lys. 757).

1144. Paulo negligentius — minime tamen vitiose — haec sunt enuntiata. Grammaticae si locutus esset Cario, aut dixisset: „οὐ γὰρ (τὸ) ἴσον μέρος τῶν πληγῶν μετεῖχες ἐμοί“¹⁾, aut: „οὐ γὰρ εἶχες τὰς ἴσας πληγὰς ἐμοί“, quemadmodum ad Xanthiam Dionysus in Banis: „τί ὄητα... οὐ καὶ σὺ τύπτει τὰς ἴσας πληγὰς ἐμοί;“²⁾.

1146. Quemadmodum olim summa habebatur gloria τοῖς μαραθωνομάχοις accenseri³⁾, sic ea aetate qui coram populo vel iudicibus verba faciebant, perhibere solebant se fuisse inter eos qui cum Thrasybulo statum popularem resistissent. Nec dubium quin tunc temporis talia solito frequentius fuerint iactata, cum multi ipsum Thrasybulum quique ei ab intimis erant culparent⁴⁾.

Ilaque verbis e foro desumptis usus et Carionem tanquam civem aliquem allocutus Mercurius: *Istarum rerum* — ait — *est oblivio!* de istis tace, si vir probus et reip. amicus vis haberi. Inter condiciones τῶν διαλύσεων, quas anno 403 οἱ ἀπὸ Φυλῆς fecerunt πρὸς τοὺς ἐν τῇ ἄσσει, erat: „τῶν παρεληλυθότων μηδενὶ πρὸς μηδίνα μνησικακεῖν ἐξείναι“, et is qui primus adversus hoc decretum peccavit morte est multatus⁵⁾.

1147. πρὸς θεῶν] ridiculus sanequam est Olympius sic obtestans mancipium⁶⁾.

1148. ἔπειτα... μενεῖς] et particula et futurum tempus animum indicant comotum⁷⁾.

1151. *Patria est ubicunque est bene*⁸⁾. Tragico luctui dictionem feliciter adap-

¹⁾ Vid. vs. 226, quem scholia iubent conferri. — ²⁾ Ran. 636; vid. etiam Nub. 1425 et Nub. 972. — ³⁾ Vid. Nub. 986. — ⁴⁾ Vid. ad vs. 550. — ⁵⁾ Vid. ad Nub. 999. — ⁶⁾ Cf. Av. 1614. — ⁷⁾ Vid. ad Nub. 226 et ad Av. 369. — ⁸⁾ Teucer Pacuvianus apud Cic. Tusc. V § 108.

ΚΑΡΙΩΝ.

τί δῆτ' ἄν εἴης ὄφελος ἡμῖν ἐνθάδ' ὄν;

ΕΡΜΗΣ.

παρὰ τὴν θύραν Στροφαῖον ἰδρύσασθέ με.

ΚΑΡΙΩΝ.

Στροφαῖον; ἀλλ' οὐκ ἔργον ἔστ' οὐδὲν στροφῶν.

ΕΡΜΗΣ.

1155 ἀλλ' Ἐμπολαῖον.

ΚΑΡΙΩΝ.

ἀλλὰ πλουτοῦμεν τί οὖν

1152. ἡμῖν B] om. V.

1153. ἰδρύσασθέ με] Blaydes οὖν μ' ἰδρύσατε, vocalem i- brevem esse ratus; sed vid. Av. 45 (med. infra vs. 1191 etc.).

tans Mercurius verba Teuceri novam patriam petentis sua facit, nonnihil tamen mutata. Nam Aiacis fratrem talia magis decebant: „ἄπας μὲν ἀγὴρ ἀετῶ περιάσιμος, | ἄπασα δὲ χθὼν ἀνδρὶ γενναίῳ πατρὶς”¹⁾, i. e.: *omne solum forti patria est*²⁾; quae non lucello inhiantis sunt sed se suosque cohortantis ad strenue cum re adversa colluctandum, non enim desperandum esse Teucro duce et auspice Teucero. Nostro vero loco consimiles sunt alii quidam senarioli tragicorum: τῶ γὰρ καλῶς πρᾶσσοι τι πᾶσα γῆ πατρὶς³⁾ et: πανταχοῦ γὰρ πατρὶς ἢ βόσκουσα γῆ⁴⁾ et: πατρὶς δὲ πᾶσα τῶ πένητι προσφιλέης, | ἀφ' ἧς τροφὴν τε καὶ τὸ μὴ πεινῆν ἔχει⁵⁾. Cuiusmodi homines remp. suis ipsorum commodis posthabentes „τὴν οὐσίαν πατρίδα ἑαυτοῖς ἡγεῖσ-

θαι” optimo iure dicit accusator apud Lysiam⁶⁾.

1152. τί... ἄν εἴης ὄφελος] *quid prodesses*⁷⁾. Cf. supra locutio: τί πλέον⁸⁾.

1153. Στροφαῖον] *custodem ostiī, πυλῆ-δόκον*⁹⁾, qui cavebat ne quid intraret mali. Dicebatur *στρόφιγξ*¹⁰⁾, *cardo* (sive *scapus cardinalis*) *ianuae*; hic vertebatur ἐν στροφεῦσι¹¹⁾ sive *alveolis*, qui in liminibus superiore et inferiore erant excavati.

1154. „Vertumnum?” — nam sic licebit reddere, ne iocus dum vertitur, plane pervertatur: — „at nullis versutis¹²⁾ est opus¹³⁾. Non iam versuram facimus¹⁴⁾. Similem atque hoc loco *στροφαί* vox, supra lusum praebuit *τροπῶν*¹⁵⁾.

1155. Ἐμπολαῖον] qui etiam *Μγοραῖος* dicebatur¹⁶⁾.

1) Eur. fr. 1034. — 2) Ovid. Fast. I 493; vid. etiam Crates apud Diog. Laert. VI 98. — 3) [Menandr.] Monost. 716. — 4) Eur. fr. 774. — 5) Quod Aristophani tribuitur fragmentum in Stobaei codice Bruxellensi (OHense de Stob. Flor. excerptis Brux. p. 35), Euripidi vero probabiliter vindicat vHerwerden. — 6) Lys. XXXI § 6. — 7) Cf. Vesp. 956 Pac. 1194 Eccl. 56. — 8) Vs. 531. — 9) Hymn. Merc. 15. — 10) R. n. 892; cf. Eur. Phoen. 1126 Plat. Tim. 74 a, b, Dittenb. Syll.² 587¹⁴⁶⁾. — 11) Thesm. 437. — 12) Cf. Eccl. 1026 et vid. ad Ran. 775. — 13) Item mox vs. 1158; vid. ad Av. 1308. — 14) Nos: *een deurdraaier? wij hebben geen draaieryen meer noodig*. — 15) Vid. vs. 453. — 16) Cf. Eq. 297.

Ἐρμῆν παλιγκάπηλον ἡμᾶς δεῖ τρέφειν;

ΕΡΜΗΣ.

ἀλλὰ Δόλιον τοίνυν.

ΚΑΡΙΩΝ.

Δόλιον; ἤμιστά γε

οὐ γὰρ δόλου νῦν ἔργον, ἀλλ' ἀπλῶν τρόπων.

ΕΡΜΗΣ.

ἀλλ' Ἠγεμόνιον.

ΚΑΡΙΩΝ.

ἀλλ' ὁ θεὸς ἤδη βλέπει,

1160

ὥσθ' ἡγεμόνος οὐδὲν δεησόμεσθ' ἔτι.

ΕΡΜΗΣ.

Ἐναγώνιος τοίνυν ἔσομαι. καὶ τί ἔτ' ἔρεῖς;

1161. καὶ τί ἔτ' R] τί δῆτ' V.

1156. παλιγκάπηλον] *institutorem* ¹⁾. Non verum hoc erat dei cognomen, sed contemptum nunc sic dicitur; significat enim eos qui merces a mercatoribus primariis — τοῖς ἐμπόροις καὶ αὐτοπώλαις ²⁾ — emtas dividunt in tabernis vel in foro ³⁾. „Καπήλους καλοῦμεν” — sunt verba Socratis apud Platonem — τοὺς πρὸς ὄνην τε καὶ πρᾶσιν διακονοῦντας ἰδρυμένους ἐν ἀγορᾷ ⁴⁾.

1157. Δόλιον] hunc invocant e. g. Ulixes Sophocleus Philoctetem decepturus ⁵⁾ et apud nostrum Euripides ⁶⁾.

1158. ἀπλῶν τρόπων] *vitae simpliciter et honeste institutas*, morum integrorum, μὴ ποικίλων ⁷⁾. Digna quae conferatur est locutio ἀπλῶν τρόπων ⁸⁾.

1159. Ἠγεμόνιον] *ducem in itineribus*, ἔδιον, cui praetores Athenienses vere — cum tempus expeditionum suscipiendarum appropinquabat — sacra ferre sole-

bant. Superest etiamnunc basis donarii, quod praetores aliquando (tertio secundo saeculo) ei dedicarunt: „στρατηγοὶ οἱ ἐπὶ τὸν Πειραιᾶ κτέ... Ἐρμῆ ἡγεμονίῳ ἀνέθηκαν” ⁹⁾. Cf. etiam marmoris multo antiquioris inscriptio: „Πύθων Ἐρμῆ ἄγαλμα Ἐρμοστράτου Ἀβδόρητης | ἴστησεν πολλὰς θησάμενος πόλιος” ¹⁰⁾.

1160. Etsi proprio sensu accepta haec verba nihil habent quod aut displiceat aut mirationem moveat, non tamen spernenda videtur Palmerii observatio: „spe-rare iam poterant Athenienses se non „amplius fore sub Lacedaemoniorum ἡγε-μονίᾳ, sed potius aliorum ἡγεμόνας futu-ros”. Et credibile est haec ab histrione ita esse pronuntiata ut comicum serii quid nunc velle sentirent spectatores et veluti bono omine laetarentur ¹¹⁾.

1161. Tandem munus invenit Mercurius quod novo rerum statui satis con-

¹⁾ Cf. Demosth. XXV § 46 LVI § 7. — ²⁾ *Groothandelaars (grossiers)* et: *producenten*. — ³⁾ *Wederverkoopers (winkeliers)*. Cf. schol. et Xen. Mem. III 7 § 6. — ⁴⁾ Plat. Rep. 371 d, ubi vid. etiam vicina. — ⁵⁾ Soph. Phil. 133; cf. etiam El. 1395 Pausan. VII 27 § 1. — ⁶⁾ Thesm. 1202. — ⁷⁾ Vid. ad Eq. 196. — ⁸⁾ Eccl. 231. — ⁹⁾ Dittenb. Syll. ² 497. — ¹⁰⁾ IGA. 349. — ¹¹⁾ Cf. vs. 1191 sqq.

Πλούτῳ γάρ ἐστι τοῦτο συμφορώτατον,
ποιεῖν ἀγῶνας μουσικοὺς καὶ γυμνικοὺς.

KAPLION.

1165 ὥς ἀγαθόν ἐστ' ἐπιωνυμίας πολλὰς ἔχειν!
οὗτος γὰρ ἐξηύρηκεν αὐτῷ βίσιον.
οὐκ ἐτὸς ἄπαντες οἱ δικάζοντες θαμὰ
σπεύδουσιν ἐν πολλοῖς γεγράφθαι γράμμασιν.

1162. συμφορώτατον V] -τερον B.

1165. ἐξηύρηκεν] -εῦ- V B.

1166 sq. Carioni continuat V, Mercurio tribuit B (cum vs. 1168a).

veniat. *Ludos igitur — ait — obeuntibus vobis praesidebo.* Mercurii palastrarum gymnasiornumque tutoris frequens mentio ¹⁾.

— καὶ τί ἔτ' ἰρεῖς:] *et quid praeterea dicere habes?* ²⁾.

1162. Πλούτῳ . . . συμφορώτατον] *Pluto quam maximè congruum* ³⁾.

1164. Notum deorum in hymnis est epitheton honorificum *πολυώνυμος* ⁴⁾.

1166 sq. *Non mirum est iudices frequenter operam dare ut compluribus adscribantur decuriis.* — Tertium nunc respicitur nova lex iudiciaria ⁵⁾. Adverbium *θαμὰ* frequenter totiusque loci tenor efficiunt ut fraudulentum artificium nunc, ut supra ⁶⁾, carpi cum Schoemanno arbitrer, haud dissimile dolo militiam detrectantium, qui nomen suum loco alieno albi armatorum inscribendum curabant, *κατὰ σπουδὰς μετεγγραφόμενοι* ⁷⁾. Cui interpretationi bene convenit locutio *οὐκ ἔτὸς* ⁸⁾, hac enim res in *vituperationem* venientes simulque mirationem moventes solent indicari, quarum *causa* palam

iam esse dicatur, licet vel sic minime videantur laude dignae ⁹⁾. Ab eiusmodi malis artibus quo melius caveretur, magis magisque elaboratus est apparatus iudicialis, et tandem tam operosus evasit quam ex libro de Atheniensium Rep. eum novimus. — Assentiri non possum Fraenklio, qui de heliastarum instituto acute disputans probatum ivit non malas artes quasdam nostro loco tangi, sed certum morem ipsa lege sancitum: „die Summe von 500 Mitglieder für jedes Dikasterion wurde „dadurch erreicht dass die einzelnen „Heliasten verschiedenen Sectionen zu „gleich angehörten; sie war also nur „eine fictive Normirung. Dies ist klar „und deutlich bezeugt in Aristophanes „Plutos V. 1161“ ¹⁰⁾. Quae si ita habuisset res, vix cuiquam obscura esse potuisset eius ratio, neque *saepe* opinor sed *omnes* semper heliastae dedissent operam ut plurium essent litterarum, Carionis autem langueret verba: „nunc demum intellego quid boni id habeat.”

¹⁾ Vid. Pind. Ol. VI 137 etc., Preller Myth. I⁴ p. 415. — ²⁾ Vid. ad Nub. 210 et ad Eq. 1183 Av. 369. — ³⁾ Vid. ad Thesm. 139. — ⁴⁾ Hymn. Apoll. 82 Cer. 18, 32 Soph. Ant. 1115 etc. — ⁵⁾ Vid. ad vs. 277 sq. — ⁶⁾ Vid. vs. 972. — ⁷⁾ Vid. Eq. 1319 sq. — ⁸⁾ Nos: *het is waarachtig geen wonder dat . . . vel: dan wil ik waarachtig wel gelooven dat . . .* — ⁹⁾ Sic Ach. 411, 413 Av. 915 Thesm. 921 Plut. 404 fr. 10 Thiletaer. 5 Anaxil. 30 Plat. Rep. 414e; nonnisi Eccl. 245 et Plat. Rep. 568a nonnihil discrepant, qui sunt leniter irridentium. — ¹⁰⁾ MFränkel Geschworenengerichte p. 96, ubi vid. etiam vicina.

ΕΡΜΗΣ.

οὐκοῦν ἐπὶ τούτοις εἰδῶ;

ΚΑΡΙΩΝ.

καὶ πλῦνέ γε

αὐτὸς προσελθὼν εἰς τὸ φρέαρ τὰς κοιλάς,

ἵν' εὐθέως διακονικὸς εἶναι δοκῆς.

(Aedes intrant ambo.)

Saltat chorus.

EXODUS.

(vs. 1171—1209.)

(A parte dextra prodit sacerdos.)

SCENA UNDEVIGESIMA.

Sacerdos, mox Chremylus.

ΙΕΡΕΥΣ.

τίς ἄν φράσει' ὅπου ἐστὶ Χρεμύλος μοι σαφῶς;

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

(e domo sua progrediens:)

τί δ' ἔστιν, ὦ βέλτιστε;

ΙΕΡΕΥΣ.

τί γὰρ ἄλλ' ἢ κακῶς;

1169. εἰς V] πρὸς R.

1170. δοκῆς Bentley] μοι δοκῆς(-εἰς) V R, μάθης Karsten. Pronomen videtur aut e versu 1171 (ubi om. R) huc aberrasse, aut ad hiulcos qui habebantur numeros explendos consulto esse insertum.

1171. φράσει' ὅπου Hirschig] -σει ποῦ V R (cf. Ran. 432 Lys. 1086 etc.). || μοι V] om. R, Blaydes ἔστιν ὁ Χρεμύλος σαφῶς.

1168. καὶ... γα] imperativo adduntur nunc particulae, ut supra ¹⁾.

— πλῦνι... τὰς κοιλάς] *ventriculos* suis haedi arietis modo mactatorum *lava*, ut *omasum* mox possit parari ²⁾.

1169. αὐτὸς] id quod Cario facturus erat cum vocavit eum Mercurius.

1170. *Ut statim utilem te praebear.*

1171. Item in Lysistrata: τίς ἄν φράσει' ὅπου ἐστὶν ἡ Λυσιστράτη; ³⁾.

1172. τί γὰρ ἄλλ' ἢ κακῶς;] *quid nisi male?* Laxior est verborum structura, ut in Strepisdiadis cum Amipsia colloquio: τοῦτο δ' ἔσθ' ὁ τόκος τί θηρίων; | — τί δ' ἄλλο γ' ἢ κατὰ μῆνα καὶ καθ' ἡμέραν | πλίον πλίον τὰγγύριον αἰεὶ γίγνεται...; ⁴⁾.

¹⁾ Vid. ad vs. 103. — ²⁾ Cf. Eq. 160 Nub. 409 Ran. 576. — ³⁾ Lys. 1086, ubi vid. — ⁴⁾ Nub. 1286 sqq., ubi vid., item ad Eq. 615.

ἀφ' οὗ γὰρ ὁ θεὸς οὗτος ἤρξατο βλέπειν,
ἀπόλωλ' ὑπὸ λιμοῦ. καταφαγεῖν γὰρ οὐκ ἔχω,
1175 καὶ ταῦτα τοῦ Σωτήρος ἱερεὺς ἂν Διός.

ΧΡΕΜΤΑΟΣ.

ἡ δ' αἰτία τίς ἐστίν, ὃ πρὸς τῶν θεῶν;

ΙΕΡΕΥΣ.

Θύειν ἔτ' οὐδεὶς ἀξιοῖ.

ΧΡΕΜΤΑΟΣ.

τίνος οὖνεκα;

ΙΕΡΕΥΣ.

ὅτι πάντες εἰσὶ πλοῦσιοι. καίτοι τότε,
ὄτ' εἶχον οὐδέν, ὃ μὲν ἂν ἦκων ἔμπορος
1180 ἔθυσεν ἱερεῖόν τι σωθεῖς, ὃ δέ τις ἂν
δίλην ἀποφυγόν, ὃ δ' ἂν ἐκαλλιερεῖτο τις

1173. Del. v Velsen, e vs. 968 repetitum ratus, iungens autem κακῶς... ἀπόλωλα. Vid. ad vs. 281. || ὁ θεὸς οὗτος Elmsley] ὁ πλοῦτος V (βλέπειν ὁ πλ. ἤρξατο) et R, ὁ πλ. οὗτος A. Cf. vs 968 et vid. similia vitia vs. 226 et 727 et ad Lys. 1262.

1179. ὄτ' V] ὄτ' οὐκ R.

1173—1177. Item in Avibus: ἀπόλωλεν ὁ Ζεὺς... | ἐξ οὐρα ὑμεῖς φάσκατε τὸν αἴρα. | θύει γὰρ οὐδεὶς οὐδὲν ἀνθρώπων ἔτι | θεοῖσιν κτέ. ¹⁾

1174 sq. Similia sunt liberius potantium verba: ὁ Ζεὺς ὁ Σωτήρ ἦν ἐγὼ διαρραγῶ | οὐδέν μ' ἠνήσει ²⁾ et: ἡ τοῦ δὲ Σωτήρος Διός τάχιστα γε | ἀπόλωλε ναύτην καὶ κατεπόντωσέν μ', ὄρξς ³⁾, sic enim loquitur conviva satur, qui postquam etiam Iovis Servatoris ebibit poculum, — cui tertio in conviviis libabant ⁴⁾, — plane naufragium fecit et prostratus iam iacet. *Iuppiter Servator* (Σωτήρ sive Ἐλευθέριος) publice colebatur suasque in foro habebat statuum et porticum ⁵⁾.

1178. Omnes divites sunt iam, —

omnes enim primo quoque tempore operam dederunt ut probi fierent ⁶⁾. Nunc autem nemo requirit quicquam, nemo subit periculum, nemo supplex adit templa deorum, nemo voti compos factus grates iis solvit.

1179—1181. Particula ἂν rei iteratae indicium ⁷⁾.

1179. ἦκων ἔμπορος] eadem quae supra loentio ⁸⁾.

1181 sq. *Erat etiam qui cum in templo hīaret, ad se* — id est ad cenam quam domi suae instructurus erat — *me vocaret* ⁹⁾. Paratactice dictum est ἐκαλλιερεῖτο καὶ ἐκάλει pro καλλιερησάμενος ἐκάλει ¹⁰⁾, non enim inter se opponuntur οἱ θύοντες καὶ οἱ καλλιερούμενοι, — quod absurdum

¹⁾ Av. 1514 sqq. — ²⁾ Alex. fr. 282. — ³⁾ Xenarch. fr. 2. — ⁴⁾ Vid. ad Vesp. 525. — ⁵⁾ Vid. Harpocr. s. v. Ἐλευθέριος; Ζεὺς etc., Preller Myth. I⁴ p. 151, 3. — ⁶⁾ Vid. ad vs. 496 sq. — ⁷⁾ Vid. ad Vesp. 269 et ad Nub. 977. — ⁸⁾ Vs. 521. — ⁹⁾ Cf. fr. 693 etc. (ad Eq. 1140 Av. 538). — ¹⁰⁾ Cf. Lys. 700—704; cognati sunt loci quos ad Eq. 803 Av. 1182 contuli.

καὶ ἐμέ γ' ἐκάλει τὸν ἱερέα. νῦν δ' οὐδὲ εἰς
θύει τὸ παράπαν οὐδὲν οὐδ' εἰσέρχεται, —
πλὴν ἀποπατησόμενοι γε πλεῖν ἢ μυριοί.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

(secum:)

1185

οὔκουν τὰ νομιζόμενα σὺ τούτων λαμβάνεις;

ΙΕΡΕΥΣ.

τὸν οὔν Δία τὸν Σωτήρα κατός μοι δοκῶ
χαίρειν ἕσασ ἐνθάδ' αὐτοῦ καταμενεῖν.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

θάρρει· καλῶς ἔσται γάρ, ἦν θεὸς θέλη
ὁ Ζεὺς ὁ Σωτήρ γάρ πάρεστιν ἐνθαδί,
αὐτόματος ἐλθών.

1190

ΙΕΡΕΥΣ.

πάντ' ἀγαθὰ τοῖνυν λέγεις.

1185. Chremylo dat R, Carioni V. || νομιζόμενα σὺ V] -ρασ (deleto σ) R.

1187. καταμενεῖν] -μίνειν V R.

1189. ἐνθαδί] ἐνθάδε V R.

1190. ἐλθών V] ἦκων R. || τοῖνυν R] εὔν V.

foret, quoniam eorundem est το θύειν
καὶ τὸ καλλιχεῖσθαι, — sed gradatio quae-
dam fit, quam indicant particulae καὶ...
γε¹⁾. Nempe melius erat etiam ad lautam
cenam invitari quam debitam sibi partem
victimarum accipere solam.

1182. οὐδὲ εἰς] trisyllabum, ut alibi in
hac fabula²⁾.

1184. Sacrilegium quod olim habe-
batur³⁾, palam nunc id fit ab omnibus;
πάντες ἤδη αὐτοῦ τοῦ Διὸς καταπέδονται.

— πλεῖν ἦ] ante particulam ἦ constans
est comparativi forma monosyllaba⁴⁾.

1185. Plane irridentis hoc est. Quid
quereris? nonne iusta tibi cedit pars do-
norum quae ipsi deo tuo offeruntur? —
Ταῦτα quae velit Pisetaerus, e verbo,
quo sacerdos usus est, facile efficitur⁵⁾;

horum igitur τὰ νομιζόμενα sive ratam
partem iam accipere sacerdotem, ut
olim victimarum.

1186 sq. μοι δοκῶ... καταμενεῖν] *videor
mibi... mansurus esse*⁶⁾.

1187. χαίρειν ἕσασ] cf. χαίρειν κλειῦσαι
et similia, quae sunt apertissime vili-
pentis⁷⁾.

— ἐνθαδ' αὐτοῦ] hoc ipso loco, in hac
ipsa domo⁸⁾.

1188. ἦν θεὸς θέλη] verba concepta⁹⁾.

1189 sq. Nam is Iuppiter, is Servator
quem modo dicebas, in hisce is adest acidi-
bus, quo sponte sua venit. Adest apud
nos Plutus: τοῦτον νόμιζε Ζῆνα, τόνδ'
ἦγοῦ θεόν, et tuus tibi apud nos erit
locus¹⁰⁾.

1190. πάντ' ἀγαθὰ] *optima quaevis*¹¹⁾.

¹⁾ Vid. ad Ran. 49. — ²⁾ Vid. Proleg. p. XX. — ³⁾ Cf. Av. 1054 Ran. 366
(Vesp. 394). — ⁴⁾ Vid. ad Ran. 18, 90. — ⁵⁾ Vid. ad vs. 845. — ⁶⁾ Vid. ad Ran.
1421 Eq. 620 sq. — ⁷⁾ Vid. ad Ach. 200; ut nostro loco, sic Thesm. 64. —
⁸⁾ Vid. ad Ach. 116. — ⁹⁾ Vid. ad Ran. 533. — ¹⁰⁾ Vid. ad Av. 586. — ¹¹⁾ Vid.
ad Ran. 302.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

ἰδρυσόμεθ' οὖν αὐτίκα μάλ' — ἀλλὰ περιμένε —
τὸν Πλοῦτον οὐπερ πρότερον ἦν ἰδρυσμένος,
τὸν ὀπισθόδομον ἀεὶ φυλάττων τῆς θεοῦ.

(Famulos vocans:)

1195

ἀλλ' ἐκδότης τις δεῦρο δᾶδας ἡμένας,
ἔν' ἔχων προηγῆ τῷ θεῷ σύ.

ΙΕΡΕΥΣ.

πάνυ μὲν οὖν

δοῶν ταῦτα χροή.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

τὸν Πλοῦτον ἔξω τις κάλει.

(Prodit Plutus, quem sequitur vetula.)

SCENA VIGESIMA.

Idem, Vetula.

ΓΡΑΥΣ.

ἐγὼ δὲ τί ποιῶ;

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

τὰς χύτρας, αἷς τὸν θεὸν

1191. ἰδρυσόμεθ'] -μεσθ' V R, quo recepto Dindorf delet particulam οὖν, non tamen supervacanea haec est, -εσθα autem V R habent etiam vs. 1198, et ibi quidem invitis numeris.

1196. ἔξω τις R] τις ἔξω V.

1197—1207. Damnat Weise, non enim intellegi undenam adsit vetula, et Aristophane indignas esse facetias vs. 1204 sqq.; Bergk vero ante vs. 1197 quaedam desiderari suspicatur.

1191 sqq. Nimis diu qui circumvagatus indignissimo cuique se dedit deus, tandem reducetur in sedem solam se dignam, quam olim obtinebat in aede Minervae, tum cum repletum erat aerarium publicum ¹⁾. — Boni ominis plena sunt haec, perinde atque id quod de ἡγεμονίᾳ supra est dictum ²⁾. Et apta sic fit occasio pompam sollemnem in fine fabulae solito more instituendi.

1194. ἐκδότης τις δεῦρο] unus aliquis quae requiruntur afferre iubetur, nomine ut assolet non addito ³⁾.

— δᾶδας ἡμένας] solem occidisse facile intellegimus, quoniam dudum juvenis ebrius a convivio venit ⁴⁾.

1197. Perridicula est anus anxia etiam oberrans; cui soli in ceterorum mortalium felicitate parum profuit Plutus. At ne huic quidem deus deerit, nam juvenis recens ditatus ad officium suum mox redibit; ni rediret, improbus esset et Irus fieret denuo.

— τὰς χύτρας] quarum certus erat usus in signis deorum consecrandis ⁵⁾.

¹⁾ Vid. ad Lys. 174. — ²⁾ Vid. vs. 1160. — ³⁾ Item vs. 1196; vid. ad Av. 1693 et Ach. 805. — ⁴⁾ Vid. vs. 1040. — ⁵⁾ Vid. ad Ach. 284.

ἰδρυσόμεθα, λαβοῦσ' ἐπὶ τῆς κεφαλῆς φέρε
σεμνῶς ἔχουσα δ' ἤλθες αὐτῇ ποικίλα.

ΓΡΑΤΣ.

1200

ὦν δ' οὐνεκ' ἤλθον;

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

πάντα σοι πεπρόξεται.

ἤξει γὰρ ὁ νεανίσκος ὡς σ' εἰς ἐσπέραν.

ΓΡΑΤΣ.

ἀλλ' εἰ σὺ μέντοι, νῆ Δί', ἐγγυᾶ γέ μοι
ἤξειν ἐκεῖνον ὡς ἔμ', οἴσω τὰς χύτρας.

(Capiti ollas imponit.)

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

1205

καὶ μὴν πολὺ τῶν ἄλλων χυτρῶν τάναντία
αὔται ποιοῦσι. ταῖς μὲν ἄλλαις γὰρ χύτρας
ἡ γραῦς ἔπεστ' ἀνωτάτω, ταύτης δὲ νῦν
τῆς γραῦς ἐπιπολῆς ἔπεισιν αἱ χύτραι.

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ.

οὐκ ἔτι τοίνυν εἰκὸς μέλλειν οὐδ' ἡμᾶς, ἀλλ' ἀναχωρεῖν
εἰς τοῦπισθεν· δεῖ γὰρ κατόπιν τούτων ἄδοντας ἔπεσθαι.

(Sollemni pompa instituta Plutum omnes deducunt dextrorsum abeuntes.)

1202. σὺ... γέ Blaydes] γε... σὺ V R. Particulas εἰ γε Attici non iungunt (cf. Pac. 712 et supra vs. 566).

1205. αὔται ποιοῦσι] πάσχουσι αὔται (ut Nub. 234 etc.) dubitanter Blaydes. || ἄλλαις γὰρ] ἄλλαις γε V, γὰρ ἄλλαις R.

1209. τούτων V] ταύτοις R. Cf. vs. 1094.

1199. αὐτῇ] *vel sic, tua sponte* (ut amoribus tuis placeres), πάντως¹⁾. Ita compta hac venit muliercula, ut pompae aptissimus sit eius vestitus²⁾.

1200. ὦν δ' οὐνεκ' ἤλθον;] sono vocis suppletur quod deest verbis³⁾.

1205. ποιοῦσι] idem fere nunc quod πάσχουσι⁴⁾.

1206 sq. *Spruma*, quae in superficie⁵⁾ lactis vel iusculi ferventis nascitur, dicebatur *γραῦς*⁶⁾. — Pudet poetae inepto ioco fabulam claudentis et nobis qui nunc vivimus, ut olim spectatoribus, veluti valedicentis. Quanto festiviorem vividioremque exitum habebant Equites vel Aves!

¹⁾ Vid. Thesm. 851. — ²⁾ Cf. Ach. 259. — ³⁾ Vid. ad Av. 359^a sq. b. —

⁴⁾ Vid. Pac. 1054 Eccl. 624 et ad Lys. 1090. — ⁵⁾ ἐπιπολῆς redit Eccl. 1108 Alex. fr. 128^b Herodot. II 62 etc. — ⁶⁾ Cf. Athen. 585 c et Proleg. p. VIII.

INDEX

RERUM ET NOMINUM

QUAE IN ANNOTATIONIBUS TANGUNTUR.

ἀβίωτος 197.
 ἀγίζειν 681.
 Ἀγύριος 176.
 Αἰγύπτιοι 178.
 αἴρειν τινά 71.
 ἀκμή 256.
 ἀκρατίζεσθαι 295.
 ἄμης 999.
 Ἄμυνος deus 621.
 ἀναδεῖν ἐπαγγέλια 764 sq.
 ἀναδιδάσκων 563.
 ἀνανταπόδοτον (figura gramm.) 470.
 ἀνδραποδιστής 521.
 ἀνθ' ὃν *propterea quod* 434.
 ἀνθρωπάριον 416.
 ἀνθυψηρετεῖν 979.
 ἀντυποιεῖν 1029.
 ἀπαρτί 388.
 ἀποδικνύναι *reddere, sistere* 210.
 ἀρήγειν 476.
 Ἀρίστουλος 314.
 ἀρτιάζειν 816.
 Ἀσκήπιου λάματα 738.
 — serpentes 690.
 — templa Athenis 621.
 ἀσκολιάζειν 1129.
 ἀσπάζομαι salutantium vox 1042.
 βάλλιν de igne dictum 1053.
 Βάττος 925.
 βελονοπάλης 175.
 βιάζεσθαι de musto dictum 1092.
 βίος οὐ βιωτός 197.
 βιώσιμος 197.

βλέμμα 1022.
 βούλεσθαι *malle* 908.
 βουλήσομαι *pro* βούλομαι dictum et similia 290 sq.
 βουλιμῶν 873.

γαστρῶδης 560.
 γε *particulis ὄκουν sub-iunctum* 342.
 γράμμα iudicium 277.
 γραῦς *grupa* 1206 sq.

δαίμονι ξυγκεκῶσθαι 853.
 δαιμονίως 675.
 δακτύλιος φαρμακίτης 881.
 δακτυλου (διὰ... διέλεικεν) 1036.

Δαμάτηρ 555.
 δαπανᾶσθαι 588.
 Δεζίνικος 800.
 δεξιῶσθαι 753.
 δῆλος γινῶναι 48 sq.
 — ἔστιν ὅτι 333.
 — ὡς ἔοικε 826.
 δῆλοῦν *cum* partic. 587.
 δῆπου 497.
 διὰ δακτυλου... διέλεικεν 1036.
 διαλυμαίνεσθαι 436.
 διασπλεκοῦν 1082.
 διεκπερᾶν 283.
 διέλεικεν διὰ δακτυλου 1036.
 δίκαι ἐμπορικαί 904.
 δικαστῶν γράμματα, ξυμβολα, πινάκια 277 sq.
 Διονύσιος 550.
 Δόλιος Mercurius 1157.
 δύνασθαι *significare* 842.

ἐγκραγεῖν 428.
 ἐγχεροῖν *incipere* 717.
 εἰκῆ 300.
 Ἐκάτης δαίτνα 594 sqq.
 ἐκκλησιαστικόν (τό) p. XVI sq.
 ἐκνομίως 675.
 ἐκπυνθάνεσθαι 60.
 ἐκτορέφειν palpebras 721.
 ἐκτορῆτιν (?) 34.
 ἐκτρέπεσθαι *τινα aversari alique* 837.
 ἐκφωρά vox ambigua 1008.
 — in re sacra 1138.
 ἐκφωρος 1138.
 Ἐμπολαῖος Mercurius 1155.
 ἐμπορίας σκήψις 904.
 ἐμπορικαί δίκαι 904.
 Ἐναγώνιος Mercurius 1161.
 ἔνδοθεν (τις τῶν...) 228.
 ἐνδοῦναι (μαλακόν τι) 488.
 ἐνέχυρος 451.
 ἐνί γί τῳ τρόπῳ 402.
 ἐξ ἐνός λόγου 760.
 ἐξέπιττης 916.
 ἐξομματοῦν 635.
 ἐπεισπαίειν 805.
 ἔπασθαι μετά τινος 823.
 ἐπιβουλεύειν *sequente infinito* 1111.
 ἐπιβῶσαι *alicuius os* 379.
 ἐπικρούεσθαι *vituperare* 548.
 ἐπιτυχεῖν *cum* gen. 245.
 Ἐρηῆς Δόλιος 1157.
 — Ἐμπολαῖος 1155.
 — Ἐναγώνιος 1161.
 — Ἐγαμόσιος 1159.
 — Στροφαῖος 1153.
 ἔτι in minis 608.

Εὐδαμος pharmacopola 884.
ἐφόδια 1024.

ἔχειν cum inf. finali 542 sqq.

Ζεὺς Σωτήρ 1175.

ζημίαν ποιεῖν 1124.

ζήσαιν futuri forma recentior 263.

Ἡγεμόνιος Mercurius 1159.

ἔχειν (*pertinere*) εἰς τινα 919.

ἡμιτύβιον 729.

ἦν *eram* p. VI.

θάλασσα aqua marina 658.

θαμινά 292.

θάσιον vinum 1021.

θαυμά γ' οὐδέν 99.

Θρασύβουλος 550.

Ἰασώ 701.

ἱατρῶν publicorum merces imminuta 408.

ἱεστηρία 883.

ἴσως in ore irridentium 259, 1080.

καθαγίζειν 681.

καθοσιοῦν 661.

καί et similia in trimetrorum exitu 752.

καί γε imperativo praemissa 103.

καιρός (δ... ἔστι) 255.

κακοδαιμονῶν 372.

καλλιερθεῖσθαι 1181.

καπηλεύειν translatum 1063.

καπηλικῶς ἔχειν 1063.

καπρῶν 1024.

κατακινεῖν 973.

καταπίρθεσθαι τινος 618.

καταχύματα 768.

κατεβλακχυμένως 325.

κεκμημένος *herus* 4.

κίπφος 912.

κίναβρῶν 294.

Κίρκη 302.

κλαυσιῶν 1099.

κλεπτίστατος 27.

κνίζειν 973.

Κορίνθιος πόλεμος 173.

κορυφαῖος 953.

κρώζειν 369.

Κύκλωψ Philoxeni 292 sqq.

κύβων 476.

καλῆ hostiae sacerdoti tributa 1128.

[Λαῖς] 179.

Λάριος 312.

λαχῶν (οὐ) 972.

λεκηθόπωλις 427.

λίκιθος *lens* 427.

λόγου (ἐξ ἐνός) 760.

Λοξίας 9.

μὰ Δι' ἄλλά in ore affirmantium 22.

μαγγανεύειν 810.

μαδᾶν 266.

μαδαρός 266.

μαθεῖν τινος 376.

μάλ' αὐθις 935.

μαλακόν τι ἐνόουσαι 488.

μαλάχη 544.

μάλιστα (τί...) 966.

μὲν οὖν in affirmando 833 sqq.

μετά τινος ἔπεισθαι 823.

— συνίναι 504.

μεταμανθάνειν 924.

μηδὲ εἰς, ἔν p. XX.

Μίθας 287.

Μιλήσιοι 1002.

μινθοῦν 313.

μισητία 989.

μῶν οὖν 845.

Ναῖς (?) 179.

Νεοκλειδης 665.

νηγέτριον 1011.

νοεῖν 55.

-νῶν pro -νός participii terminus 719.

ξυγκραῶσθαι δαίμονι 853.

ξυζυγος 945.

ξυμβολον indicium 278.

ἄπας post verba *mirandi* vel *verendi* 310.

ὄρατε in ore dubitantis 215.

οὐ λαχῶν 972.

οὐδὲ εἰς, ἔν p. XX.

οὐδέν γε θαῦμα 99.

οὐδὲς = *nullus alius* 247.

οὐκ ἂν φθάνοιτε in ore hortantis 485.

οὐκουν... γε 342.

οὖν subiunctum particulae μῶν 845.

οὕτως in ore perorantis 92.

ὄφελος (τι) 1152.

ὄφθαλμία 115.

ὄφρις παρῖας 690.

παίζειν verbum amatorium 1055.

παλιγκάπηλος 1156.

πάλιν αὐ 622.

Πάμφιλος pictor 385.

— praetor 174.

Πανάκεια 702.

παρὰ πολὺ 445.

παραβάλλειν 243.

παραβεβλημένος 243.

παράβολος 243.

παράπληξ 242.

παρῖας ὄφρις 690.

παρηνσαλεύειν 291.

Πατροκλῆς 84.

πίλανος 661.

πειρηχρός 976.

περιελήφθαι 934.

περιλαμβάνειν τινά 934.

περιπίπτειν 159.

περιοτρηφῶν 776.

πινάκια δικαστικά 277 sq.

πινακίσκος 813.

πλακοῦς donum amatorium 995.

πλεῖστα *saepissime* (poet.) 627.

πλεῖον (τί... ἔσται) 531.

Πλούτος oaeus 13.

πλυνός (vel πλύνος) 1061.

ποιεῖν ζημίαν 1124.

πολλά *saepe* (poet.) 253.

πολύ (παρὰ) 445.

Ποντοποσειδῶν 1050.

πόπανοι 660.

πράττειν (χρηστόν τι) 341.
 πρόβλημα 759.
 προδιδάσκεισθαι (med.) 687.
 πρόθυμα 660.
 προσβιάζεσθαι 16.
 προύργου 623.
 πώμαλα 66.

ῥέπειν 51.
 ῥυσός 266.

σάκτας 681.
 σίλφιον (τὸ Βάττου) 925.
 σκατοφάγος 706.
 σκῆψις ἐμπορίας 904.
 σκυθρωπάζειν 756.
 σπλάγχνα 1131.
 στέμματα Phoebi 39.
 στέφανος tutelae deorum
 signum 21.
 στίβας 541.
 στρίφειν (*torquere*) τὴν γασ-
 τήρα 1131.
 Στροφαῖος Mercurius 1153.
 συκοφάντρια 970.
 συνείναι μετὰ τινος 504.
 συντείνειν 325.
 συντεταμένως 325.
 σφηκίσκος *canterius* 301.
 σφρηκώδης 561.
 Σφήκτιον acetum 720.

Σωτήρ Ζεύς 1175.
 σωφρονεῖς 1119.

τάλας *audax* 706.
 τέκος 292.
 τέκμημα *in me recepi* 280.
 τετράς dies Mercurio sacer
 1126.

τηλια 1037.
 Τήνια *allia* 718.
 τί μάλιστα 966.
 τί ὄφελος 1152.
 τί πλέον... ἔσται 531.
 Τιμόθεος 180.
 τότε *olim* 834.
 τοῦτο *id de quo agitur* 485.
 τρεῖς (τρια) καὶ δέκα *numerus
 rotundus* 846.
 τριτοία *συνουσιαurilia* 819 sq.
 τροπαῖον στήσασθαι *translato
 sensu* 453.

τρόπω (ἐν γέ τῳ) 402.
 τρύγοιπος 1087.
 τρωγάλια 798.
 τύμπανον 476.
 τυραννίς Iovis 124.
 τῶν ἑνδοθῆν τις 228.

Υγίεια 702.
 ὑπειπεῖν 997.
 ὑπερ- *in compositione au-
 gendi vim habens* 354.

ὑπερρυθριῶν 702.
 ὑπερπλουτεῖν 354.
 ὑπόμνησθαι 725.
 ὑπονοεῖν 361.
 ὑπωμοσία 725.

φάβιον (?) 1011.
 φανερός γνῶναι 489.
 φαρμακίτης δακτύλιος 884.
 φθάνοιτε (οὐκ ἔν) *in ore
 hortantis* 485.
 φθοῖς 677.
 Φιλέμιος 117.
 φιληθία 307.
 Φιλοξέινου *carmen Cyclops*
 292 sqq.
 Φιλωνίδης 179.
 Φυλὴ a *Thrasymbulo occu-
 pata* 1146.
 φῶς 535.

χειροτέχνης 533.
 χότις tormentum 276.
 χρηστόν τι πράττειν 341.

ψαιστόν 138.
 ψμύθιον 1064.
 ψωρός 267.

ὦ τῶν *de pluribus* 66.
 ὡς ἔοικε *abundans post δηλοῦ
 826.*

CORRIGENDA ET ADDENDA.

In primis libri foliis aliquoties „Hemsterhuys” est scriptum, leg. „-huis”.
 Pag. XVIII l. 19 add.: „in utraque *Veneri Hecaten* ludicre substituunt iurantes
 (Ecl. 981, 1097 Plut. 1069 sq.)”
 Pag. 35 in calce sub n°. 2) del. verba: „et infra vs. 933.”
 Pag. 95 ad vs. 617 sic scribatur: „χειροτεχνῶν] vox etiam supra obvia 15).”

ARISTOPHANIS

R A N A E.

VOL. V.
ARISTOPHANIS

R A N A E.

CUM PROLEGOMENIS ET COMMENTARIIS

EDIDIT

J. VAN LEEUWEN J. F.

LITT. HUM. DR., IN ACADEMIA LUGDUNO-BATAVA PROF. ORD.

LUGDUNI BATAVORUM
APUD A. W. SIJTHOFF

MDCCCXCVI

VIRO CLARISSIMO
SAMUELI ADRIANO NABERO

S. P. D.

J. VAN LEEUWEN J. F.

Anni huius initio Tibi, Vir Clarissime, Collega Honoratissime, diem quo ante quinque lustra munus academicum iniisti laete celebranti ut cum multis gratularer mihi contigit, et quo devinctum Tibi animum testarer brevem Tibi obtuli scriptiunculam de Aristophanis Ranis, quam Mnemosynae inserendam curavi. Ad finem iam perductum est opus, cuius tunc qualescunque Tibi misi primitias; illas autem quoniam haud ingratas Tibi fuisse expertus scio, spes est fore ut ipsum quoque libellum ea mente, qua semper erga me fuisti, accipias.

Scrpsi exeunte mense Octobri anni MDCCCXCVI.

PROLEGOMENA ¹⁾

I.

Quod de omnibus hominibus dictum est, hospites eos esse in terra et peregrinari, de poetis id magis etiam quam de ceteris valet; nam his certe patriam haec vita non praebet. Hinc, prouti singulos fert animus insitus, aut novas, quas meliores fore sperant, regiones mente appetunt, aut paradisum aliquem amissum respiciunt perpetuo.

Ex horum numero fuit Aristophanes, quo nullus unquam strenuus magis extitit osor rerum novarum strenuusve magis laudator temporis acti se puero, immo se nondum nato. Ex quo autem tempore iuvenis comoedias scribere coepit, censorem egit. Ridens fert sententiam de civium studiis in diversa aestuantibus, ridens tangit consilia et gesta virorum a quibus administratur respublica, ridens edit iudicium de iis quorum nomen est aliquod in arte, non dubitans quin iocis suis et iurgiis patriae plus prodesse possit quam alii opibus brachiorumve robore, — vir ingeniosissimus musisque in paucis dilectus, at idem intra fines angustiores cum suum ipsius ingenium continens tum aequalium mentes coerceri iubens.

---

¹⁾ Quae in his prolegomenis leguntur sine ullis fere mutationibus sunt repetita ex Actis Academiae Regiae (Verslagen en Mededeelingen der Kon. Ak. v. Wetensch. 1896 blz. 302—321). Praeterea Ranarum fabulae et scholiorum ad eam pertinentium locos complures tractavi in Mnemosyne 1896 p. 99—113 et 330—344.

Prima ex eius fabulis quae aetatem tulerunt, Acharnenses, et rebus publicis se immiscentem eum ostendit et de re litteraria sententiam ferentem. Lepidissime in Lamacho illo, cuius et indoles bellicosissima erat et ipsum nomen, traducuntur cives Lacedaemoniis infensi, nec minus salse deridetur Euripides poeta rerum novarum in arte tragica studiosus. Iocose praeterea per totam fabulam spectatoribus ad oculos demonstratur quanta bona habeat pax, quantas calamitates afferat bellum, certa autem spes est poetae fore ut talia in scena conspecta plurimum valeant ad prope-randum finem belli impii, quo vastatur Graecia.

At maturior aetas viro patriae amantissimo non attulit quae exspectaverat. Fuit sane cum ea, quae felici audacia in fabulis suis portenderat, ad eventum perducta esse ei viderentur; credidit aliquando rediisse regna saturnia: iam fore ut ex ensibus falces fierent vitibusque sustentandis inservirent hastae; fabula autem Pace, quae paucis diebus ante ipsam Niciae pacem initam scenae est commissa, non solum ipsam rerum publicarum conversionem felicissimam celebrare sibi visus est sed etiam suas ipsius laudes canere, quippe qui strenue per annos complures operam dedisset ut dictis aculeatis stuporem excuteret civium mentibus et urbem suam e Martis mortario eriperet. Sed pax illa, quam patriae fervide apprecari nunquam desierat, quam esset sublestae fidei nimis cito apparuit; post paucos menses ne illi quidem, qui magnificentissime de ea senserant, poterant negare meram umbram hanc esse pacis et aperto bello vix praeferendam.

Dubitare tunc coepit poeta de artis suae ad Graeciam pacandam efficacitate, nec iam tam firmiter quam antea sibi persuadebat satis valere musam iocosam ad belli minas contundendas. Ridet etiamnunc, at vocis sonus auribus paulo acutioribus indicio est cavillatorem dum cachinnos edit vix compescere lacrimas, quaeque in aequalium studiis sint ludicra cupide arripere ne ad desperationem detrudi se patiat. Qui olim sophistis, insulsissimis se iudice hominibus, incolendam designarat regionem nubium, is nunc ne strenuis quidem civibus locum in Graecia reliquum esse ratus Euelpides suos in easdem illas plagas aërias mittit, angulum

aliquem sibi quaeritantes ubi posthac quiete possit vivi. Longo profecto itinere, quod, licet de poeta omnium facetissimo sermo sit, tristissimum iure vocaveris — longo itinere a Dicaeopolidis pacem commendantis oratione distat Avium drama quantumvis lepide inventum sciteque elaboratum.

Facile autem intellegitur, dum imminuebatur poetae confidentia, simul in eius animo deferbuisse studium res publicas in scena perstringendi, et haec causa magis quam leges ad comoediae licentiam coërcendam latae temporumve condicio mutata eum movit ut minorem sensim locum in fabulis concederet quaestionibus politicis. Quin rebus quotidianis omnino praetermissis nullaque veritatis vel probabilitatis habita ratione scripsit fabulam Thesmophoriazusas, in qua Euripidem mulierum osorem iocose finxit ¹⁾.

Hunc scilicet „ochlocratiae poetam” — ut cum Bernhardio loquamur — magis magisque Aristophanes pro novi temporis praecone atque antesignano habuit. Quo magis autem comicus maturioribus annis Cleones Hyperbolos Cleophontes et civitatem ab iis moderatam aversabatur rariusque ad rerum publicarum in peius vergentium decursum convertebat oculos, eo maiore studio mentis acumen quaestionibus litterariis adhibere deque poetis aequalibus sententiam ferre coepit. Neque erat quisquam ad hoc officium aut ingenii dotibus aptior aut arte paratior; nunquam enim obliviscamur oportet protervum illum sannionem, qui quo feracior fuit iocorum eo minus decenter saepe se gessit, egregium ipsum fuisse poetam. Quae autem *παράλογον* loco olim tractaverat, ea ipsum iam *ἔργον* ei constituebant, quaeque iuvenis in republica frustra impugnaverat nova hominum studia, nunc sicubi in re litteraria poetarumque operibus deprehendit in ridiculum

---

¹⁾ Cave putes Euripidem feminas aut revera aut comico indice odisse; qua de re conferri velim quae olim observavi in dissertatione de Aristophane Euripidis censore (1876). Similia nunc reperio apud Wilamowitzium Herakles¹ (1889) p. 10: „es muss geradezu gesagt werden, dass Euripides das weib und die durch das „verhältniss der geschlechter entstehenden sittlichen conflicte für die poesie ent-deckt hat.”

detorquere conatur. In Acharnensibus Euripides facetissimi episodii praebuerat materiem, Thesmophoriazuserum fabulae ipsum ille efficit argumentum.

Quae fabula an valuerit aliquid ad Euripidis consilia mutanda, potest dubitari. Nam forsitan tragicus Aristophanis aliorumque comicorum crimina indigne ferens ipsis civibus haud ita magni se facientibus stomachari coeperit. Sed vero magis est simile tristissima civitatis condicione praesertim et Archelai precibus permotum esse ut solum verteret. Quicquid id est, anno 408 aut ineunte sequenti ¹⁾ abiit in Macedoniam; etiam poeta iunior Agathon, quem item in Thesmophoriazuseris noster vellicaverat, illuc migravit, nec non eodem profecti sunt complures alii viri, quorum clarum hoc tempore nomen erat, in his Thucydides scriptor.

At tragicus septuagenarius in aula illa semibarbara non diu fructus est quiete et honore quae cives ei denegarant, nam anni 406 initio ²⁾ Athenas perlatus est nuncius non amplius inter vivos esse Euripidem. Cineres eius, ut magni eius decessoris Aeschyli, qui in Sicilia diem obiit supremum, terra premebat peregrina.

En argumentum comoediae repertum: Aeschylō apud inferos occurrens Euripides. In Plutonis iam regno una erant poetae illi, quorum alter fuerat inter marathonomachos illos qui aureo Miltiadis Cimonisque saeculo patriae libertatem servaverant et confirmarant, alter vaftris sophistarum asseclis erat accensendus, qui civitatem detruserant ad ipsam oram voraginis mox eam recepturae ³⁾.

¹⁾ Post Orestem fabulam initio anni 408 scenae commissam.

²⁾ 'Ἐπ' Ἀντιγόνης (Ol. 93, 2), testibus Marmore Pario, scholio Thesmoph. vs. 190, anonymo apud Diodor. XIII 102. Cf. vWilamowitz Analect. Eur. p. 148.

Non sunt audiendi qui perhibent Euripidem eodem anno quo Sophoclem obiisse (Apollodorus apud Diodor. XIII 102) et eodem die quo Dionysius rerum est potitus (Plut. Mor. 717 c, ubi *natales* Dionysii per errore pro *tyrannidis initio* nominantur). Paucis diebus ante Ranas actas tyrannidem Dionysius affectavit.

³⁾ Vix ullam spem salutis Athenis superesse sub belli finem putabat comicus, testibus verbis quae in parabasis exitu chorum fecit dicentem: „monitis nostris „obtemperate; tum si secunda fuerit fortuna, optime erit, sin minus, certe non „cum dedecore peribimus“. — Qualium dilemmatum posteriorem partem omne habere pondus veramque loquentis mentem ostendere, nemo nescit.

Absurdum autem sit vituperare comicum quod Euripidi non pepercit mortuo. Nam vivunt poetae in suis operibus, tragici autem fama post eius mortem demum laete effloruit — licet Aeschylus apud nostrum ¹⁾ contrarium perhibeat. Quapropter iudicio suo non satis utitur editor qui sic scribit ²⁾: „recens mors „Euripidis ansam commodam nostro praebuit iram odiumque „suum in tragoedum istum exercendi, qua plus quam viginti annos „eum insectatus erat. Palam enim eum in Acharnensibus deriserat, „et ne tunc quidem recentem fuisse eius inimicitiam ex aggressio- „sionis genere liquet. Quod eo magis mirum videri potest quod „in Pacis vs. 648 multo lenius eum de Cleone iam mortuo, cui „maximopere inimicus fuerat, loquentem reperimus.” Non enim comicus mortuo Cleoni pepercit, immo in Pacis fabula contumeliosissima quaevis de eo fudit, loco autem laudato non lenius de eo fertur iudicium, sed haec tantum dicuntur verba: „tace sodes de isto homine, quo tandem nunc liberati sumus”; sed fac quammaxime verum esse id quod aliquando de se praedicavit noster, prostrato Cleoni se pepercisse ³⁾, vel sic tamen magis quam concessum est claudicabit Cleonis illa cum Euripide comparatio, quoniam odium civile cum ipsa viri qui petitur vita extinguitur vimque suam ad spectatorum animos commovendos amittit, de poetae vero nomine et potestate, ut iam observavimus, vix quicquam detrahit obitus.

Feracissimum igitur argumentum ingeniose elaborans tragicorum certamen Aristophanes scribere coepit ea cura eaque peritia quae aetatem produnt maturiorem. Non solum consilia et studia utriusque poetae tangebatur materiemque ab utroque tractatam, sed etiam ad formam dramatum et versuum singulaeque adeo verba, quin ad modos musicos et artem tibicinum ipsosque motus histrionum attendebat, gravissimas res atque minutulas

---

¹⁾ Ran. 869.

²⁾ Blaydes in proleg. Ran. p. XIV. Quibus simillima habet Kock in fabulae introductione § 19.

³⁾ Nub. 550.

pari diligentia tractans et diudicans, dum Cereris alumno opponit discipulum Aetheris Suadaeque.

Sed fabulam dum componebat, alium rursus e magnorum poetarum numero abripuit fatum. Exeunte anno 406 ¹⁾ diem supremum obiit senex Sophocles, qui anno antea quarto nonagenarius fere Philoctetem docuerat tragoediam et ne postea quidem musas colere desierat; nam traditum accepimus eum post Euripidis mortem, ut luctum publice testaretur, in proagone ²⁾ pullatum prodiisse, chorum et histriones secum ducentem coronis destitutos. Sensit tunc comicus eam quam ducebat telam non revelendam quidem sibi esse sed tamen ex parte retexendam ³⁾. Absurdum enim nunc fuisset tacere de Sophocle in fabula cuius argumentum esset mors poetarum tragicorum. Quapropter operam dedit Aristophanes ut huius quoque tragici aliqua hic illic fieret mentio, et ingeniose cavuit ne spectatores graviter ferre possent quod Sophoclis nullae essent partes nec nisi in transitu eius nomen semel et iterum commemoraretur. Sed praeterea in ipso argumento fabulae nonnihil mutavit. De iure in Plutonis aula loco honorifico sedendi poetas disceptantes pingere coeperat, sellam Aeschyli, qui per longos annos apud inferos — ut olim inter vivos — primus esset habitus, vindicante sibi Euripide; nunc vero, cum Sophoclis obitus scenam tragicam ultimo suo ornamento spoliasset et verendum esset ne Dionysiis posthac verorum poetarum opera deessent, novum argumentum menti comici ultro se obtulit, unde procrevit lepidus dramatis introitus, quo iter facit Dionysus ad inferos, ut bonum poetam, in terra nusquam iam obvium, inde arcessat ⁴⁾. Quod inventum mox tam laete

¹⁾ Mensem non tenemus; sed non *Xῶν* festo eum obiisse, quod tradunt Ister et Neanthes apud biographum, certum est; sic enim superstes fuisset cum Ranae sunt actae, quod non ita esse non nostra tantum docet fabula, sed etiam Phrynichi Musarum simul scenae commissarum fragmentum.

²⁾ Vid. vita Euripidis. In proagone igitur Dionysiorum anni 406, mense Martio.

³⁾ Diu est ex quo perspicere mihi visus sum initium fabulae nostrae scribendae vivo Sophocle fecisse comicum, et in calce dissertationis meae inauguralis anno 1876 thesin posui eo pertinentem. Eadem nunc est Wilamowitzii sententia, quem vide in *Herculis Euripidei* editione¹ 1889 p. 2 sq.

⁴⁾ Qui prologus nisi post Sophoclis mortem ne potuit quidem excogitari; hoc

effloruit ut maiorem tandem fabulae partem impleverit. Magna autem dexteritate duo haec themata, quorum alterum est: „quis poeta tragicus apud inferos primas feret,” alterum: „quis in lucem reducetur”, ita coniunxit et permiscuit, ut lector non nimis accurate attendens nullas in fabulae compositione deprehendat rimas; spectatores autem, qui adfuere cum primum est data, nihil eiusmodi offendisse pro certo affirmare licet. Non sane id assecutus est poeta, quod nemini unquam contigit aut continget, ut ex argumentis duobus inter se diversis duceret opus ab omni parte absolutum, cuius iuncturas ne is quidem qui hoc agat possit indicare; sed tamen haec comoedia vel melius cohaeret quam pleraeque ex iis quas aetate iuvenili scripsit ¹⁾, et frustra fuere philologi qui duas fabulae editiones comico deberi, utriusque autem vestigia servata esse in textu qui ad nos pervenit, demonstratum iverunt.

Quorum plerique disputandi initium fecerunt a Dicaearchi verbis in fabulae hypotesi allatis: „tam egregie placuisse parabasin „ut fabula vel bis sit data”. Quod unde resciverit Dicaearchus Aristotelis discipulus nescimus. Zielinski quidem ²⁾ putat eum in didascalii commemoratum invenisse, fabulam tertio mense post, Dionysiis eiusdem anni, iterum esse datam; sed ex illo fonte id eum habuisse credibile non videtur, quoniam fabula cum

---

enim superstitute et ad ultimos usque vitae terminos scenicam artem colente non neglecta profecto iacebant Dionysi sollemnia. Est sane credibile comicum primo Dionysum eo consilio ad inferos missurum fuisse ut dilectissimum sibi Euripidem ibi viseret tantum; sed eiusmodi prologum si vivo adhuc Sophocle componere instituit, nonnisi prima lineamenta eum tunc duxisse sumamus oportet; eum autem quem nunc legimus prologum volante calamo — nam levioris est artis, quantumvis sit festivus, — conscripsit post Sophoclis obitum.

¹⁾ Non tamen quae Ranarum fabula habet minus aequabilia defendi possunt collatis antiquioribus illis dramatis, e. g. Pace vel Vespis vel Acharnensibus. Nam verum quidem est Aristophanem haud raro in fabularum exodis sui dissimilem fieri, ita ut humi iam repat vel etiam in coeno volutetur comoedia cuius exordium alte evolasset ipsumque petivisset Olympum, — *τὰ μὲν πρότα πολιτεία καὶ στρατηγία τὰ δ' ἕστερα πότοι καὶ δειπνα*, ut cum Plutarcho (Lucull. p. 518 *δ*) loquamur, — sed in Ranis contrarium cernitur: corpori tereti affabre et minutatim elaborato praefixum caput quod ludibundum potius quam artis suae curiosum prodat artificem.

²⁾ Gliederung der altattischen Komödie p. 150.

iterum est acta, sive Dionysiis id est factum sive — quod suspicor — paucis diebus post primam commissionem ¹⁾, non denuo in certamen proponebatur neque in monumentis publicis denuo eam commemorandi erat occasio. Itaque statuendum videtur potius aliunde quacumque via traditum id accepisse peripateticos. Quicquid id est, Dicaearchi verba cur addubitemus iusta causa non est; sed inde non efficitur fabulam a comico mutatam esse ut iterum dari posset. Corriguntur — *διασκευάζονται* — fabulae quibus poeta repulsam tulit; quae vero reposcitur comoedia, sine mutationibus scenae denuo est committenda; id flagitat mens sana ²⁾. Nisi malumus fingere comicum secum ita loquentem: „bene cessit mihi opus, laudatus sum ultra „quam speraveram, reposcor, . . . ergo mutabo quae feceram”. Immo hic, si usquam, erat occasio dicendi: „sit ut est aut non sit fabula”. — Neque magnopere ab hac nostra sententia discrepat Zielinskii opinio; qui postquam cum aliis statuit mutatam tamen ab Aristophane esse fabulam ut iterum dari posset, perpauca tantum versus habuit indicare, ubi leviuscula quaedam retractata esse autumaret ³⁾. Qualia si poeta currente calamo correxisset postquam primum acta est fabula, vel sic tamen liceret dicere consimilem priori commissioni fuisse alteram.

Nihil igitur est in Dicaearchi observatione, unde verisimile fiat duplicem Ranarum recensionem aut extitisse unquam aut ex parte ad nos pervenisse: nihil eiusmodi ex ipsa fabula

¹⁾ Postridie iterum datam esse suspicati sunt Fritzsche et Richter.

²⁾ Idem statuerunt Ranke, Boeckh, Dindorf, Fritzsche.

³⁾ Versus 151 et 153, 659—661 et 664—667, 1251—1256 et 1257—1260, 1431 et 1432* non eiusdem recensionis esse contendit, 1528—1533 autem a priore afuisse; qualia licet *διασκευήν* non efficere ultro concedat ipse Zielinskus, *διόρθωσαν* tamen hanc dici posse arbitratur, „die, ohne den Plan des Dramas im wesentlichen zu berühren, doch an einigen Einzelheiten geändert hat, so dass die „Komödie bei der Wiederaufführung des Reizes der Neuheit nicht ganz entbehrte”. — Equidem neque mihi persuadeo novitatis studio ductos esse Athenienses cum fabulam, quae perplacuisset, iterum dari iusserunt, neque si novarum tamen rerum appetentes in theatrum tunc venerint, illi studio satisfactum esse paucis illis mutationibus, quas supra indicavi. Immo inter spectatores vix ullum fuisse arbitror qui versus aliquot rescriptos esse animadverteret.

potest effici. Quae quod non satis congrua quaedam habet minusve apte disposita, haec res simplicius multo et probabilius explicatur si ex ipsa fabulae origine causa ita ut supra fecimus repetitur, quam si sumimus fabulam ad finem perductam et in theatro impense laudatam deinde sive ab ipso poeta sive ab alio homine mutatam, id est corruptam, esse eo consilio ut novum in eam introduceretur argumentum. Quod cur tandem fecisset ille? Et quando? Nam semestri vixdum temporis spatio post Ranas primum spectatas praeterlapso ad Aegos flumen periit classis Atheniensium, omnisque exinde defuit opportunitas fabulam denuo scenae publice certe committendi ¹⁾.

Quam debilibus autem argumentis nitatur opinio virorum doctorum, qui duas nostrae comoediae editiones aliquando extitisse sibi persuaserunt, luce clarius apparet dum utriusque lineamenta ducere conamur. Rei periculum ante annos aliquot fecit Iosephus Stanger ²⁾. Sumsit ille in editione priore Dionysum a Plutone et Proserpina in solio regio sedentibus optimum sibi poetam tragicum expetivisse in lucem reducendum; Plutonem id ei concessisse utque appareret cuinam artis primae essent deferendae certamen instituisse; quod cum inituri essent aemuli, Dionysum ab Euripide callide permotum esse ut promitteret eum se in terram reduciturum ³⁾; mutatam tamen esse Dionysi mentem dum cum Euripide certat Aeschylus. Huic, quam sibi fingit Stanger, primitivi dramatici parti poetam, cum iterum danda esset fabula, substituisse putat colloquium Xanthiae servi cum Plutonis ianitore, quod nunc legitur vs. 738—813. At quomodo ea, quae Stanger excogitavit, in scena quae non interiora regiae Plutonis sed faciem eius externam ostenderet repraesentari potuerint, suo iure rogat Zielinski. Praeterea vero nemo non cupiat ex Stangero audire quid poetam potuerit movere ut partem illam sui operis deleteret. Respondet Stanger id eum fecisse quo minus docta evaderet

---

¹⁾ Id optime perspexit Zielinskius.

²⁾ Ueber Umarbeitung einiger Aristophanischen Komödien, Leipzig 1870.

³⁾ Illuc respici vs. 1469 sq.

fabula. At quis est a dramatis lectione recens quin sentiat partem illam dramatis, quam in Plutonis aula actam esse coniecit Stanger, nimia eruditione spectatoribus displicere non potuisse. Habet sane Ranarum fabula quae nisi rei litterariae peritioribus hominibus placere non potuerint, et hodiernus lector spectatores illos Atticos, qui talia cum voluptate audierint et suo pretio aestimarint, non minus admiratur quam ipsum poetam comicum subtili arte in argumento difficillimo versantem; sed in poetarum certamine ea et nunc locum suum obtinent et tum cum nata est fabula obtinuerunt.

Unde igitur ea suspicio Stangero est nata? Erroris originem cernere mihi videor in versibus 1109 sqq., quos male antehac interpretari solebant commentatores. „Nolite vereri”, — chori ad tragicos certamen inituros sunt verba, — „nolite vereri ut „quae acute dicatis pro captu sint spectatorum; hi enim singuli „iam suum tenent libellum, cuius ope facetias vestras optime „intellegent”. Ubi quosnam libellos vel libros diceret chorus multi dubitarunt interpretes, dum alter altero longius a via aberrat, et hactenus certe laudandus est Stanger, quod perspexit ad primam fabulae commissionem his versibus alludi; quamquam vera hac observatione recte non est usus. Loci hic est sensus: cum primum acta et praemio ornata est fabula, fuere inter spectatores qui venustam quidem esse lubentes concederent, nimis tamen doctam esse quererentur, intellectu enim difficiliore esse locos crebros, ubi ad varias Aeschyli Euripidisque tragoedias alluderetur, quas cunctas memoria complecti non esset hominis. Cui observationi non sane de nihilo fictae ut responderet poeta hos quos attulimus inseruit versiculos, in quibus chorum fecit ad tragicos certantes iocose dicentem: „non iam est periculum ne vestrae facetiae propter nimiam eruditionem minus placeant, singulis enim spectatoribus nunc praesto est fabulae exemplar, quod aut domi secum meditati sunt aut nunc dum in theatro assident manu tenent; ibi autem indicatos habent locos unde singuli qui afferuntur tragicorum versus sunt ducti”. — Ranarum editionem a comico commentario instructam esse perfecto

non contendet qui mente sua bene utatur, sed in margine editionis principis breviter fuisse indicatam originem versuum citatorum, lectum ibi esse e. g. „e Myrmidonibus” et „ex Andromeda”, id quominus sumamus nihil obstat, et suspicari licet ex eiusmodi annotatione marginali in vetustis exemplaribus reperta ortam esse controversiam de versu 1206, quem ex Archelao ductum dici, non tamen in ea tragoedia extare, annotavit Aristarchus. Nam ex illa tamen tragoedia esse desumptum, unde in mentem inducere sibi potuerunt interpretes, nisi in ipsa Ranarum editione Attica disertis verbis id scriptum legeretur?

Apparet igitur comicum hos chori versiculos fabulae inseruisse postquam certamini commissa est; facile autem credimus eum aliquot praeterea verba hic illic in operis editione retractasse, delevisse, addidisse; sed in universon dicere licet Ranarum fabulam talem ad nos pervenisse qualis e poetae fluxit calamo, — nisi quod cum ceteris antiquitatis reliquiis litterariis ea quae novimus contraxit vitia.

De solo exitu dramatis aliter est iudicandum. Ubi aliquot leguntur versus a contextu alieni et partim certe dudum a grammaticis Alexandrinis notati. Hanc igitur fabulae partem emblematis esse oppletam constat, etiamsi origo spuriorum illorum locorum non possit indicari. Satis autem certum videtur, quicquid de iis statuatur, nullum ex iis argumentum posse peti ad coniecturam illam, quae est de duplici Ranarum recensione, tuendam; ipseque Zielinskius, quem coniecturae illi favere vidimus, ultro concedit in his versibus nihil sibi esse praesidii ¹⁾. Equidem frustra quaero quo eos referam. Vellem versus 1416—1466 delere liceret, his enim omissis bene procedunt omnia; sed unde irrepere potuerint quinquaginta hi trimetri, qui neque Aristophane indigni sunt si extra contextum spectantur neque inter se bene cohaerent, non habeo dicere. Observatione quidem dignum mihi videtur, versus 1431 sq. et 1463—1466 a viro reipublicae gubernandae

---

¹⁾ Ex altera Ranarum recensione molestos illos versus superesse statuit sane Stanger, sed opinionem illam argumentis corroborare ne conatus quidem est.

perito quam ab Aeschylo poeta aptius potuisse proferri, et primae belli Peloponnesiaci parti accommodatos esse magis quam ultimae, unde nata mihi est suspicio ex Eupolidis Demis desumptos esse, ibi autem ex ore Periclis ab inferis revocati esse auditos; etiam vs. 1437—1441 inde repeto, — sed suspicionem hanc identidem recurrentem necdum displicentem non possum iis argumentis confirmare quae assensum extorqueant aliis. Solvendum igitur restat hoc aenigma, si modo solvi possit unquam; nam histri- nibus, quorum magnae partes in textu poetarum scenicorum deformando fuisse multis videntur, molesta illa additamenta deberi non mihi persuadeo.

II.

Ranarum fabula, quam Atticarum elegantiarum amantes e manibus vix ponunt, non solum singularibus ingenii luminibus resplendet, sed ipsa quoque argumenti novitate lectores hodiernos allicit; neque enim poetarum certamen alias in comoediae atticae reliquiis habetur, neque aliae apud inferos aguntur fabulae. Sed vetustos spectatores hae res tantopere quantopere nos movere non potuerunt, species enim dramatum, cuius unicum hoc ad nos pervenit exemplar, olim minime rara fuit.

Tragoedias ut mittamus, — alioquin enim Darii umbra, quae in Aeschyli Persis loquens inducitur, hic esset commemoranda, — circa annum 450 Cratinus in *Archilochis* fabula Homerum et Hesiodum et alios fortasse vates vetustos ostenderat cum Archilocho, recentioris artis principe, disceptantes ¹⁾, et in eius *Chironibus*, qua fabula acriter carpebatur Pericles, in scenam prodibat Solon ²⁾. Pherecrates *Crapatalos* suos ³⁾ in Plutonis regno agi finxerat. In qua fabula partes erant Aeschyli, qui inter alia de se profitebatur:

¹⁾ Vid. praesertim Cratin. fr. 6 Kock.

²⁾ Fr. 228.

³⁾ Fictum est nummorum nomen; apud inferos tantundem valet crapatalus quantum drachma inter viros.

ὅστις γ' αὐτοῖς παρέδωκα τέχνην μεγάλην ἔξοικοδομήσας ¹⁾.

Etiam aliud fragmentum ²⁾ huius fabulae nobis est citandum, „leti” enim „vias” illas in mentem revocat, quas Ranarum initio ³⁾ sciscitanti Dionyso indicat Hercules:

ὦ δαιμόνιε, πύρεττε μηδὲν φροντίσας,
καὶ τῶν φιβάλεων τρωγε σύκων τοῦ θεῆρους,
καὶ ἐμπλήμενος κάθευδε τῆς μεσημβρίας,
κᾶτα σφακέλιζε καὶ πέπηγο καὶ βόα.

His quoque verbis indicatam esse viam compendiariam qua ad Orcum celerrime posset perveniri, veri est simillimum.

Commemorandi praeterea hic sunt Pherecratis *Μεταλλῆς*, propter Elysii descriptionem comico stilo per multos versus continuatam et cum similibus aliorum locis apud Athenaeum servatam ⁴⁾. Quamquam regio illa, ubi os beatorum turdi urgent tosti et pultis iurisque per campos volvuntur flumina, non cernebatur in scena sed a muliere laudabatur, quae — per Laureotica fortasse metalla — illuc penetrasset; itaque ipsam fabulam non apud inferos esse actam apparet.

Ex eodem fabularum genere fuisse Teleclidis *Hesiodos* satis testatur nomen ⁵⁾. Prae ceteris vero digna quae hic nominetur est Eupolidis comoedia clarissima *Demi*, quam secundae expeditionis siculae tempore actam esse arbitror ⁶⁾. In hac fabula Solon

¹⁾ Pherecr. fr. 94.

²⁾ Fr. 80.

³⁾ Vs. 117 sqq.

⁴⁾ Fr. 108.

⁵⁾ Huiusmodi comoediarum echo quaedam fortasse percipitur in Certamine illo Homeri et Hesiodi, quod Antoninoram aevo conscriptum est ad exemplum libri antiquioris ex sophistarum scholis oriundi; vid. F. Nietzsche Rh. Mus. 25 p. 536 sqq. et 28 p. 211 sqq., A. Rzsch Wiener Studien 1892 p. 139 sqq.

⁶⁾ *Demostratus*, qui expeditionem illam infaustis ominibus susceptam prae ceteris commendavit (Plutarch. Nic. 531 d, Aristoph. Lys. 391 sqq.), audit ἀλιτήριος et μανιώδη; (fr. 96 sq.), ceteros autem oratores facundia vincere cum dicitur, Alcibiadem tunc temporis Athenis non fuisse inde efficio. Idem tempus indicant verba, quibus poeta de *Laespodia* et *Damasia* loquitur (fr. 102), unde paene certum fit eos hoc anno fuisse strategos, e Thucydide autem VI 105 scimus Laespodiam Ol. 91,3 praetura functum esse et incursione facta in Laonicam foedus Atheniensium cum Lacedaemoniis, dudum labefactatum et nomine tantum non re valens, tandem aperte rupisse; eundem virum anno praecedenti praetorem designatum contume-

Miltiades Aristides Pericles ex inferis reduces populo Attico, quem repraesentabat chorus Demorum, prudentia ministrabant consilia. Miltiadis haec inter alia erant verba ¹⁾:

οὐ γὰρ μὰ τὴν Μαραθῶνι τὴν ἐμὴν μάχην
χαίρων τις αὐτῶν τοῦμὸν ἀλγυνεῖ κέαρ,

et de iuvenibus quorum aliquod iam in re publica esset nomen, — Phaeacem puta et Demonstratum eorumque similes, — sic contumeliose admodum ferebatur sententia:

καὶ μηκέτ', ὄναξ Μιλτιάδη καὶ Περίκλεες,
ἔασατ' ἄρχειν μειράνια βινούμενα,
ἐν τοῖν σφυροῖν ἔλκοντα τὴν στρατηγίαν ²⁾.

Etiam in Eupolidis *Taxiarchis* scenam dicionem inferorum repraesentasse sunt qui putent, aliquanto autem confidentius idem potest statui de Phrynichi fabula *Musis*, quae in idem cum Aristophanis *Ranis* commissa est certamen. Poetae mortui Sophocles et Euripides videntur in ea fabula certasse, scire tamen quicquam de argumento nos non sinunt pauci qui supersunt versiculi.

---

liose admodum tetigerant Aristophanes (Av. 1569 sqq.) et Amipsias (in *Κωμοσταις*). Eiusdem temporis indicium colligere licet e mentione *Cleocriti* (schol. Ar. Av. 877), qui Ol. 91,4 archon fuit. Vivo autem Nicia actam esse fabulam, non igitur Ol. 91,4 esse doctam, quod statuit Meineke Hist. Com. p. 129, e fragmento 91, ubi loquens inducitur Nicias, apparet, si recte ad *Demos* id refertur; sed quod Kockius contendit, Athenis adfuisse Niciam, itaque post Ol. 91,1 fabulam non esse actam, id ex illo fragmento effici non potest. Quid enim? Cum Aristide confabulatur Nicias; de praesenti autem homine talia comminisci et ipso spectante in scena repraesentare insulsum fuisset, absentem vero optime ita traducere poterat comicus. Neque Athenis dum debebat Nicias habebat cur priscos duces consuleret, cum vero in Sicilia minus prospere rem gereret et de expeditionis eventu anxius semper sibi diffidens haruspices potissimum et vaticinia interrogaret, Eupolidis ingenio dignum erat etiam Acheronta moventem eum fingere. Itaque ad ultima expeditionis siculae tempora *Demos* refero, tunc enim Niciae, soli post Lamachi mortem exercitui praeposito, *συννήχθη μὴδὲ μάντιν ἔχειν ἔμπειρον* (Plut. Nic. 539 a). Anno 414 (Ol. 91,3) actam esse puto, cum paucis mensibus ante (circa brumam) Athenas pervenisset aegrotantis Niciae epistula querula, qua plures copias plures naves plura talenta postulavit (Thuc. VII 10—16). Libertate igitur comica actionem, quae in Sicilia inceperat, translata esse in Atticam, — ex *Atticis* enim *Demis* constabat chorus, — sumamus oportet; quod non maioris fuit audaciae quam cum Trygaeo Aristophaneo in terram descendere ex Olympo.

¹⁾ Fr. 90.

²⁾ Fr. 100.

Denique ipsius Aristophanis hic indicemus oportet *Gerytaden*, quam fabulam Ranis multis in rebus fuisse similem satis apparet e fragmentis, aliquot autem post Ranas annis scenae commissam esse veri est simile. Tres e poetis superstitibus ad priscos vates mittebantur legati, Sannyrio comicus, Meletus tragicus, Cinesias lyricus, fabulae autem partem certe in regno Plutonis fuisse actam docet amplum fragmentum quod Athenaeus p. 551 servavit ¹⁾.

Nihil igitur insoliti olim Athenis habuere sedes beatorum in scena comica repraesentatae umbraeve defunctorum ibi verba facientes. Hodiernum vero lectorem, dum festivam perlegit fabulam, in qua splendide nitet singulare poetae ingenium, nescio quae pervadit tristitia; ipsam enim comici musam, quae firmo olim gressu Atticae solo innisa fuerat, dein vero in nubibus refugium petierat ab huius vitae aerumnis, videre sibi videtur cursu quem dederat fortuna peracto mortuorum sedes adeuntem, ut ibi quaerat quae iam deneget sibi terra.

Alia praeterea res est quae priscos spectatores miros habere vix potuit, nos vero qui nunc vivimus stupore fere percutit: festo scilicet die, qui in Dionysi honorem magno splendore celebraretur, publice laudari, publico praemio ornari, inscriptione publica commemorari potuisse fabulam in qua ipse Dionysus eiusmodi ageret partes, ut quicquid ignavum et gloriosum et fallax haberet plebecula Atheniensis, in eo deridendum propinaretur. In illa urbe, ubi Anaxagoras et Socrates morte digni sunt habiti Euripidesque impietatis est insimulatus, tales repraesentari potuisse coelites qualis in nostra fabula prodit Dionysus, alias Mercurius et Neptunus et ipse adeo Iuppiter finguntur, non possumus non mirari, etiamsi optime perspiciamus aliud esse veteres mythos serio tractare diudicare vituperare, aliud in scena comica iocis protervis de Olympiis indulgere. Quicquid id est, Dionyso quem e Ranis novimus haud dissimiles olim fuerunt aliae personae comicae; nam ut Cratetis *Dionysum* mittam, cuius nomen tantum novimus, — Cratinus in *Dionysalexandro*

¹⁾ Fr. 149 sq.

nonnihil huiusmodi sibi permiserat, et in Eupolidis *Taxiarchis* Dionysum res bellicas docens Phormio eo sermone fuerat usus quem e lanistarum arte satis novimus, „puellulam recens enixam” et „asinum” eum vocans ¹⁾; ab Aristomenis autem *Dionyso asceta* idem genus facetiarum non afuisse fabulae nomen testatur. Itaque inauditi nihil erat Dionysus suo ipsius die festo derisus ipsumque suum sacerdotem, qui ex officio in primo spectantium ordine assidebat, supplex implorans ²⁾. Scilicet ex comoediae atticae origine mira haec iocandi libertas est repetenda, quae etiam in phallophorum carminibus apparet, quale illud est quod ex Acharnensium novimus fabula ³⁾.

III.

„Sic ubi fata vocant concinit albus olor.” Cyeni canticum haud unam ob causam dici potest Ranarum fabula. In qua ultima percipitur vox chori liberi de rebus publicis sententiam ferentis ⁴⁾; ultima auditur veteris tragoediae vox, cuius principes poetae post mortem hic verba faciunt; ultima denique ipsius comici vox ad nos pervenit, — nam in recentioribus dramatis Ecclesiazusis et Pluto non sincera eius agnoscitur vox, — et licet nunquam clarius quam in hac fabula effulserit eius ingenium, occasui tamen proximum iam esse lumen intellegimus cum observamus quo tendant eius radii.

Nomen neque eum cuius primariae sunt partes indicat neque chorum neque fabulae argumentum, sed praeter morem desumptum est ex operis parte quae, licet festiva sit admodum, minoris tamen momenti est dicenda et sine contextus detrimento potuisset omitti; eum dicimus locum ubi Dionysus cymba Acherontem transmittenti accinunt ranae in stagnis illic degentes. Titulum

---

¹⁾ Eupol. fr. 256 et 261.

²⁾ Vid. Ran. 297.

³⁾ Acharn. 263 sqq.

⁴⁾ Nihil enim eiusmodi habent Ecclesiazusae et Plutus.

scilicet mirificum comicus operi praemisit, quo spectatorum animos inde ab ipso fabulae initio sibi devinciret.

Chorum efficiunt manes mystarum, pio coetu sacra sua in Elysiis obeuntes et effusae laetitiae ibi indulgentes. Qua ficta specie obiecta suam ipsius et spectatorum mentes poeta conatur reficere et quodammodo consolari; aegre enim Athenis iam desiderabantur inclutae illae civium pompae Eleusinem deductae laetaque illa in littore pervigilia, quae quotannis olim maxima frequentia et insigni splendore celebrari solebant, nunc vero, dum hostes e proxima vicinia urbi insidiantur, erant intermissa. Denuo hic deprehendimus poetam ea, quae non iam ferat terra, apud inferos quaerentem, vel — aliis verbis ut idem dicamus — deprehendimus, quod aetatis maturioris signum esse solet, temporis praeterlapsi recordatione se delectantem. Nam inferorum regnum quantumvis vividis coloribus depictum quid est nisi rerum quae fuere memoria oculis obiecta?

Rerum publicarum nonnisi in transitu hic illic per fabulam nostram fit mentio, itaque ad bene eam intellegendam opus non est ut multis verbis exponatur Athenarum quae mense februario anni 405, cum scenae est commissa, fuerit condicio. Ante quinque fere menses classis Atheniensis Peloponnesios in Asiae ora devicerat apud insulas Arginusas; qua pugna Athenis redditum est maris dominium. At praetoribus post splendidam victoriam domum reducibus dies est dicta, quod corpora naufragorum e maris fluctibus non sustulisse ferrentur, et sex eorum ultimo supplicio sunt affecti ¹⁾. Cuius iudicii iniquissimi causa est quaerenda in machinationibus optimatum, qui viris rei bellicae peritis patriaeque amantissimis morte multatis denuo infregerunt civitatis robur, quemadmodum anno 415 crimine hermarum mutilatorum et mysteriorum profanatorum effecerant ut Alcibiade revocato expeditioni in Siciliam nuper emissae succiderentur nervi,

¹⁾ Reicienda mihi videtur Cobeti coniectura quantumvis ingeniosa, praetores nondum interemptos fuisse quo tempore acta est Ranarum fabula, ad eos igitur spectare versus 697 sqq. et 727 sqq. (vid. Cobet in Platonis comici reliquiis p. 160 sqq.).

et anno 407 iterum in exilium pulso Alcibiade caverant ne nimis prospera evaderet democratia Attica.

Populum autem mox poenituit sententiae, ad quam callida fraude eum pellexerant viri Spartaë magis quam patriae suae faventes, et quo tempore acta est nostra fabula, pudebat cives pietatis erga defunctos intempestive sic ostentatae in supplicio praetorum de re publica optime meritorum, qui sceleris aut nihil omnino perpetrassent aut dum victos hostes persequuntur eam in se admisissent culpam, cui facile potuisset condonari.

Interim pacem saepius obtulerunt Lacedaemonii; comicum autem si quis rogasset quid de hostium condicionibus censeret, haud dubie clara voce idem quod olim saepius dedisset consilium: „*διαλλαττώμεθα!*” Quapropter Cleophon ceterique viri, qui pacem utpote civitati detrimentum illaturam cum contemtu repellabant, turbulenti molestique homines ei videbantur, qui quantocius ex urbe quacunque via essent eiciendi. Stomachum autem ei movebant turbae et artificia factionum colluctantium. „Fratres vos esse mementote tandem; ignoscite vobis invicem „et iunctis viribus rei adversae obnitimini, an forte etiam nunc „servari possit civitas”, — sic chori ore loquitur. Non tamen certa quaedam et accurate definita consilia, ut olim, profert, sed a rebus publicis alieniorem factum esse apparet, et dubitare licet numquid de iis firmiter etiam nunc persuasum habeat ullive civium parti ex animi sententia se addicat. Ab odio tamen, quo et bellum et rerum novarum studium quodlibet iuvenilibus annis fuerat insectatus, nihildum remisit, et si quis inter aequales ei displicet homo, nullo partium studio retinetur quominus libere eum in transitu vellicet, astutum virum Theramenem, qui suae quam patriae saluti magis prospiciebat, et Adimantum, qui Lacedaemoniis rem publicam proderè paratus erat, non minus acerbis verbis notans quam inculti ingenii homines Cligenem et Archedemum vel truculentum illum Cleophontem.

In re autem litteraria sui mansit simillimus. Pietati scilicet et moribus et verae arti perniciem inferre ei videbantur nova aequalium studia, quibus nullus poeta ea aetate apertius patrocinator

est quam Socratis amicus senior Euripides. Nam habent hoc hominum artes et disciplinae, immo ipsa hominum hoc habet indoles, ut singulae scholae aequum de se invicem iudicium ferre nequeant, sed fatali quadam necessitate propudio se habeant odioque prosequantur incredibili, quod eo vehementius solet aestuare quo calidiore artis veritatisque amore fervent pectora. „In malam rem abeant novae istae de rebus humanis et divinis opiniones; male dispereat inaudita quae nuper increbruit artis metricae licentia, pereat lascivia artis musicae latiore iam locum sibi poscentis quam huic dictionis vocisque humanae subsidio a patribus fuit concessus. Cultus deorum in contemptum adducitur, dum de ipsorum numinum natura et potestate et gestis disputant homines et philosophantur; quanto prudentiores erant veteres illi poetae et artifices, qui traditos de Olympiis mythos pia mente accipientes immortalium inde operum materiem duxerunt! Ipsi rei publicae struitur perniciēs, cum nulla habetur ratio discriminum quibus aetas et sexus et fortuna ipsique natales disiungunt homines, et feminae ex domus penetralibus, quae veluti regnum earum efficiunt, in plenam vitae publicae lucem protrahuntur. Bonis moribus instat periculum, cum in tragoediis, quae publice in honorem deorum aguntur, amor et odium et ira et si qui praeterea sunt pectoris muliebris affectus, ita aestuant ut in Euripidis Hippolyto vel Aeolo fieri videmus. Quin ipsa ars ruinam minatur, cum eius fundamenta, a Phrynicho Aeschyloque sollerti manu posita, quibus innisus altiora petiverat Sophocles, rerum novarum studio et dubitandi libidine labefactantur; cum prisca simplicitas inficitur fuco inventorum nimis callidorum et materiae mole obruitur. Tragoediae hebescit splendor, ubi mendicorum panni sordidi ostentantur loco pallae honestae, cuius repertor fuerat Aeschylus, neque ingentes illi heroes, qui e vetustis mythis cogniti sunt, in scena conspiciuntur sed homines *οἴοι εἰσίην*; ubi caudicorum versutorum verbula percipiuntur pro gravi et sonora voce semideorum, et chorus quod agat vix habens argutis modulationibus histrionum in scena cantantium aurem praebere iubetur.” — Quemadmodum olim in Nubibus prisco

Aeschyli Simonidisque admiratori comicus opposuerat filium e sophistarum disciplina recentem, cui in deliciis esset Euripides, sic in Ranis hinc conspicitur temporis praeteriti testis locuples Aeschylus, illinc Euripides aevi futuri praeco, dubitandi ius menti humanae splendide vindicans et in verba aliena iurare dedignatus; quo nemo vividius expressit sonum doloris et irae et amoris et pietatis et superbiae, quo nemo facundius prolocutus est quicquid volvitur in cerebro inquieto cordisque accelerat impetum, dum frustra homo petit solutionem aenigmatum quibus undique est implicatus.

„Magnus ab integro saeculorum nascitur ordo” clamat nostra fabula, at laeti promissi nihil habet ea vox; nam comico, qui aevum Cimoneum admirari inde ab incunabulis didicerat, patriamque quo longius ab illius temporis moribus et institutis discederet in deterius semper ruentem viderat, non candidi diei praenuncia videbatur novi temporis lux in horizonte conspicua, sed rutila flamma incendii mox quicquid Attica celsum pulcrumque tulisset combusturi.

Et amabat Aristophanes illam patriam, amabat eam ut poeta, nec de rebus suum animum moventibus placide et sedate sed ita ut poeta iudicabat. Cyni profecto in fabula nostra auditur canticum; admiratione autem dignus est vir, qui malis succumbere dedignatus ex vitae quotidianae calamitatibus refugium etiam tunc petiit intra artis suae circulum magicum, ibique hilaritatis tantum recuperavit quantum sufficeret ad scitum dramatis introitum scribendum, quem qui perlegit, vix credibile ducit lacrymis unquam suffusos fuisse poetae oculos.

ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΟΥΣ
ΒΑΤΡΑΧΟΙ.

ΤΑ ΤΟΥ ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΠΡΟΣΩΠΑ.

Ξανθίας οἰκέτης Διονύσου.

Διόνυσος.

Ἡρακλῆς.

Νεκρός.

Χάρων.

Βάτραχοι ¹⁾.

Χορός μυστῶν ²⁾.

---

¹⁾ Sic recte scripsit Dindorf; cf. Argumenti verba τοῖς κατὰ τὸν πόρον ἕδουσι βατράχοις. In codicibus vero perperam χορός βατράχων dicitur, item in argumento metrico; duos enim choros non admittit fabula, neque apparuisse ranæ putandæ sunt, sed post scenam cecinisse, ut ad vs. 209 diserte scholion: οὐχ ὄρωνται ἐν τῷ θεάτρῳ... ἀλλ' ἔσωθεν μιμῶνται τοὺς βατράχους, item ad vs. 258: ὑπὸ σκηνῆν εἰσιν ἀλλ' οὐκ ἐν τῷ φανερό. Neque *parachoregema*, i. e. sumtus extraordinarius choregi, ut pueri in Vespis vel in Euripidis Alcestide partes aliquas agentes, hoc est dicendum ex codicum V R auctoritate, qui in personarum indice habent *παραχορήγημα* (-γήματα) βατράχων (vid. etiam schol. vs. 209); nam eidem cives, qui mox chororum mystarum repræsentaturi sunt, ranarum cantum imitari potuerunt, neque id latuisse veteres testatur scholion ad vs. 316: μετεβλήθη ὁ χορός εἰς μύστας. — Simile quid in Thesmophoriazosis obtinet vs. 104 sqq.

²⁾ *Hierophantæ*, quem alii *Daduchum* vel *Praeconem* dicere malunt, sunt vs. 334-446, hic autem versu 446 *abire* se dicit ipse. Itaque aut choro quintum et vigesimum eum superadditum fuisse statuamus necesse est, aut *coryphaeum* eius partes agere. Hæc probabilior mihi videtur ratio, cum videam post versum 446 nusquam unum e choreutis verba facere solum, sed coniunctim omnes canere semper; nam versus 1004 sq., qui soli dubium movere possunt, Dionyso tribui alias ob causas. Veri tamen simile duco novum aliquem choreutam e turba tacitarum personarum accessisse postquam chori dux ex orchestra abiit, ne solito minor evaderet choreutarum numerus.

Θυρωρός Πλούτωνος ¹⁾).

Θεράπεινα Περσεφόνης.

Πανδοκεύτρια ²⁾).

Πλαθάνη Θεράπεινα.

Εὐριπίδης.

Αἰσχύλος.

Πλούτων.

Personae tacitae: Cives funus obeuntes, Mulieres in coetu Dionysiaco. Plutonis ministri (Ditylas, Scebylas, Pardocas, cum duobus pluribusve aliis).

Actor primus *Xanthiam*, dein *Aeschylum* agit ³⁾,
 secundus *Herculem*, *Charontem*, *Ianitorem*, *Ministram Proser-*
pinae, *Cauponam*, *Euripidem*,
 tertius *Dionysum* ⁴⁾,

¹⁾ Sic vocavi ministrum, qui *θεράπων Πλούτωνος* audit in personarum indice codicis R et vs. 739-809 in codicibus compluribus dicitur *οικίτης*, in aliis vero *Αἰακός*, ut in omnibus vs. 464 et 605-667; cf. schol. vs. 465. Pro ipso autem Plutone eum habebant olim quidam teste scholio ad vs. 606, in his auctor Argumenti metrici. Comicus eius nomen nusquam commemoravit, servili autem ministerio fungi eum finxit, vid. vs. 743 sqq. Quae tamen causa non obstat quominus Aeacum Plutonis assessorem (Isocrat. Euag. 15) festive sic traduci sumamus, Mercurii enim, ut vere observavit Fritzsche, in Pace (et in Pluto) partes nihilo magis sunt decorae. Aeaco autem ianitoris apud inferos munus tribuunt Apollodorus III 12, 6 § 11, Lucianus Dial. Mort. 13 § 3, 20 § 1, de Luctu § 4, alibi. Denique in Pirithoo fabula, sive Euripidis ea fuit sive Critiae, quam fabulam Aristophanes satis manifeste *παρωδεῖ* ubi primum ianitor ille procedit (vid. infra ad vs. 464 sqq.), Hercules cum ad inferos penetrasset ab Aeaco interrogabatur, teste Gregorio Corinthio (Eur. fr. 594). Itaque sic statuendum est, a comico hunc ianitorem adumbratum esse ad personam Aeaci, quam in scena tragica Athenienses nuper spectassent.

²⁾ Duas cauponas, quarum alteri Plathanæ sit nomen, cum ancillis duabus prodire parum probabiliter statuerunt Brunck Fritzsche Kock alii, versibus 570 et 574 in errorem abrepti. Verum habet scholion ad vs. 549: *πανδοκεύτρια πρὸς Πλαθάνην θεράπειναν ἐαυτῆς λέγει*.

³⁾ Longe difficillimae sunt partes Aeschyli, quae nisi a cantore peritissimo bene agi non potuerunt.

⁴⁾ Dionysi partes non sunt graviore quam quae tritagonistae potuerint concedi, itaque nolui cum Kockio Blaydesio aliis primarum partium actori eas tribuere. Quoniam perpetuo fere in scena versatur is qui Dionysum agit, pluribus partibus — quod tritagonistarum esse solet — fungi non potuit.

quartus *Mortuum*, servam *Plathanen*, *Plutonem* ¹⁾).

Fabula agitur ante domum Herculis ²⁾, deinde apud inferos.

---

¹⁾ Quartus actor omnino requiritur ad Plathanes et Plutonis partes agendas, eundem autem virum etiam *Mortuum* repraesentasse satis certum est, quoniam secundus actor huius partibus apte perfungi vix potuit.

²⁾ Hercules ubi terrarum habitaret poeta non indicavit, nisi quod extra Athenas eum degere statuamus necesse est propter rerum urbanarum inscitiam, de Agathone enim aliisque poetis nihil eum rescivisse apparet; quodque gravius etiam est argumentum, de urbe loquens vs. 89 non *ἑρῶδῶς* dicit sed *ἑραῶθα*, apud te Dionyse, qui istuc habitas (vs. autem 82 *ἑρῶδῶς* non *Athenis* valet sed *inter vivos*). Itaque apparet reiciendam esse H. Vossii Kockii aliorum opinionem, significari fanum Herculis in demo urbano Melite, in ipsa igitur urbe, situm (cf. vs. 501), neque omnino templum in scena repraesentatum esse credibile est. Non tamen extra fines Atticos, e. g. Thebis, ut autumat vetus commentator in *ἑραῶθῃσι*, quaerenda videtur domus Herculis ante quam fabulae initio habetur colloquium, sed poetam hanc rem in medio reliquisse sumere malo. Ceramicus haud procul abesse fingitur vs. 127—129.

ΤΠΟΘΕΣΙΣ ¹⁾.

Διώνυσός ἐστι μετὰ Θεράποντος Ξανθίου κατ' Εὐριπίδου πόθον εἰς Ἄιδου κατιών· ἔχει δὲ λεοντῆν καὶ ῥόπαλον, πρὸς τὸ τοῖς ἐντυγχάνουσιν ἔκπληξιν παρέχειν. ἔλθων δ' ὡς τὸν Ἡρακλέα πρότερον, ἵνα ἐξετάσῃ τὰ κατὰ τὰς ὁδοὺς, ἧ καὶ αὐτὸς ἐπὶ τὸν Κέρβερον ὄχετο, καὶ ὀλίγ' ἄττα περὶ τῶν τραγικῶν τούτῳ διαλεχθεῖς, ὀρμᾶται πρὸς τὸ προκειμένον. ἐπεὶ δὲ πρὸς τῇ Ἀχερουσίᾳ λίμνῃ γίνεται, ὃ μὲν Ξανθίας, διὰ τὸ μὴ συννεναυμαχηκέναι τὴν περὶ Ἀργινούσας ναυμαχίαν ὑπὸ τοῦ Χάρωνος οὐκ ἀναληφθεῖς, περὶ τὴν κύκλῳ πορεύεται, ὃ δὲ Διώνυσος δὴ ὀβολῶν περαιούται προσπαίζων ἕνα τοῖς κατὰ τὸν πόρον ἔδουσι βατράχοις καὶ γελωτοποιῶν. μετὰ ταῦτα ἐν Ἄιδου τῶν πραγμάτων ἤδη χειριζομένων οὐ τε μύσται χορεύοντες ἐν τῷ προφανεῖ καὶ τὸν Ἰακχὸν ἔδοντες ἐν χοροῦ σχήματι καθορῶνται, ὃ τε Διώνυσος μετὰ τοῦ Θεράποντος εἰς ταῦτ' ὄχεται τούτοις. τῶν δὲ προηδικημένων ὑφ' Ἡρακλέους προσπλεκομένων τῷ Διονύσῳ διὰ τὴν ἐν τῆς σκευῆς ἀγνοίαν, μέχρι μὲν τινος οὐκ ἀγελοῖως χεμιάζονται, εἴτα μέντοι γ' ὡς τὸν Πλούτωνα καὶ τὴν Περσέφαντιαν παραχθέντες ἀλώρας τυγχάνουσιν· ἐν δὲ τούτῳ ὃ μὲν τῶν μυστῶν χορὸς περὶ τοῦ τὴν πολιτείαν ἐξιῶσαι καὶ τοὺς ἀτίμους ἐντίμους ποιῆσαι χᾶτέρων τινῶν πρὸς τὴν τῶν Ἀθηναίων πόλιν διαλέγεται, τὰ δὲ λοιπὰ τοῦ δράματος μονόκωλα, ἄλλως δὲ τερπνὴν καὶ φιλόλογον λαμβάνει σύστασιν· παρσισάγεται γὰρ Εὐριπίδης Αἰσχύλῳ περὶ τῆς τραγικῆς διαφερόμενος, τὸ μὲν

¹⁾ Habent V R A Mediolanensis (Ambr. L 39).

ἔμπροσθεν Αἰσχύλου παρὰ τῷ Αἰῶν βραβεῖον ἔχοντος τὸν τραγωδικὸν θρόνον ¹⁾, τότε δὲ Εὐριπίδου τῆς τιμῆς ἀντιποιησαμένου. συστήσαντος δὲ τοῦ Πλούτωνος αὐτοῖς τὸν Διόνυσον διακούειν, ἐκάτερος αὐτῶν λόγους πολλοὺς καὶ ποικίλους ποιεῖται καὶ τέλος πάντα ἔλεγχον καὶ πᾶσαν βάσανον οὐκ ἀπιθάνως ἐκατέρου κατὰ τῆς θατέρου ποιήσεως προσαγαγόντος, κρίνας παρὰ προσδοκίαν ὁ Διόνυσος τὸν Αἰσχύλου νικᾶν, ἔχων αὐτὸν ὡς τοὺς ζῶντας ἀνέρχεται.

οὗ δεδήλωται μὲν ὅπου ἐστὶν ἡ σκηνή, εὐλογώτατον δ' ἐν Θήβαις καὶ γὰρ ὁ Διόνυσος ἐκεῖθεν καὶ πρὸς τὸν Ἡρακλέα ἀφικνεῖται Θηβαῖον ὄντα. ²⁾ τὸ δὲ δρᾶμα τῶν εἴ πάνυ καὶ φιλολόγως πεποιημένων.

ἐδιδάχθη ἐπὶ Καλλίου τοῦ μετὰ Ἀντιγένῃ ³⁾ διὰ Φιλωνίδου ⁴⁾ εἰς Αθηναῖα. ⁵⁾ πρῶτος ἦν. Φρύνιχος δεύτερος Μούσαις· Πλάτων τρίτος Κλεοφῶντι.

οὕτω δὲ ἐθανυμάσθη τὸ δρᾶμα διὰ τὴν ἐν αὐτῷ παράβασιν ὥστε καὶ ἀνεδιδάχθη, ὡς φησι Δικαίαρχος.

II. ⁶⁾ΑΛΛΩΣ. ⁷⁾

μαθὼν παρ' Ἡρακλέους Διόνυσος τὴν ὁδὸν
πρὸς τοὺς κατοικομένους πορεύεται, λαβὼν
τὸ δῆγμα καὶ τὸ σκύταλον, ἀναγαγεῖν ⁸⁾ θείων
Εὐριπίδην ἡμνην τε διέβαινειν κίττω,
καὶ τῶν βατράχων ἀνείραγεν εὐφημος χορός.
ἔπειτα μυστῶν ἐκδοχή. Πλούτων δ' ἰδὼν
ὡς Ἡρακλεῖ προσέκρουσε διὰ τὸν Κέρβερον.
ὡς δ' ἀνεφάνη, τίθεται τραγωδίας ἀγῶν,
καὶ δὴ στεφανοῦται γ' Αἰσχύλος. τοῦτον δ' ἄγει
Διόνυσος εἰς φῶς, οὐχὶ μὰ Δί' Εὐριπίδης.

¹⁾ τὸν τραγωδικὸν θρόνον Bergk] καὶ τοῦ τραγωδικοῦ θρόνου codd., quae servans Fritzsche coll. vs. 764 scribit <τὸ τῆς στήσεως> καὶ etc., fortasse recte.

²⁾ Hic collocavit hoc enunciatum Dindorf, post metricum argumentum habent V R, post „Δικαίαρχος” posuit Aldus. — Quae de veteris commentatoris hac opinione scripsit Blaydes pag. XIII et pag. 4, 48, adversis frontibus secum pugnant.

³⁾ τοῦ Ἀγγεληθεν [Aristot.] Rep. Ath. c. 34.

⁴⁾ Hac de re vid. quae in prolegomenis ad Vespas scripsi pag. XII sq. (Mnemos. 1888 p. 263 sqq.).

⁵⁾ Ineunte igitur mense Februario anni 405 (19—25 mensis Gameleonis Ol. 93, 3).

⁶⁾ Habent V R Mediolanensis.

⁷⁾ Sic V, in R inscribitur Ἀριστοφάνους, cui grammatico metrica haec argumenta perperam in codd. solent tribui.

⁸⁾ ἀνάγειν codd.

Praeterea in Mediolanensi leguntur argumentum a Thoma Magistro conscriptum, quod a primo nonnisi in verbis discrepat, et σκοπὸς τοῦ παρόντος δράματος nullius pretii, cui media inserta sunt duorum trimetrorum fragmenta (ex alio argumento metrico evulsa?) ἔξομοιουμένου δὲ φιλήταις ἀλογίστοις καθάρμασι, δίκην βατράχων βοῶσι θορυβωδέστατα.

R A N A E.

PROLOGUS.

(vs. 1—352).

(In scenae parte posteriore repraesentatur Herculis domus. Procedunt *Dionysus* cothurnatus pallioque croceo indutus, cui superiniecta est pellis leonina, manu autem clavam gerens, et servus *Xanthias* asino insidens sarcinasque humeris baiulans e ligno suspensas.)

SCENA PRIMA.

Xanthias, Dionysus.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

εἶπω τι τῶν εἰωθότων, ᾧ δέσποτα,
ἐφ' οἷς ἀεὶ γελῶσιν οἱ θεώμενοι;

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

νῆ τὸν Δί' ὃ τι βούλει γε, πλήν „πιέζομαι.“

1 sqq.] spectatorum animos ut sibi conciliet poeta inde a primis verbis contumeliose loquitur de arte aemulorum; cf. Eq. 526 sqq. Nub. 537 sqq. Vesp. 58 sqq., 1025 Pac. 738 sqq. et infra vs. 358. Phrynichus autem prae ceteris cur nunc petatur (vs. 13) nemo non intellegit, qui e notitia didascalica didicerit hac ipsa in fabularum commissione cum Aristophane eum certasse et secundas tulisse. Data autem occasione Aristophanem non magis quam alios comicos a scurrilibus huiusmodi iocis abstinuisse cum ipse noster locus docet (vid. praesertim vs. 30) tum Eq. 998 Lys. 255, 314 et praesertim versiculi quos e Thesmothiazusis alteris affert scholion: ὃ;

διὰ γε τοῦτο τοῦτος οὐ δύναμαι φέρειν | σκαύη
τοσαῦτα καὶ τὸν ὄμον θλίβομαι (fr. Ar.
323 Kock).

1. εἶπω τι] item Soph. Oed. R. 364
Eur. Suppl. 293.

— εἰωθότων] intransitive apud optimum quemque usurpatum reperitur hoc participium, apud Aristophanem non nisi hoc loco; idem valet ἡθάς Eocl. 584: τοῖς ἡθάσι λαν | τοῖς ἔ' ἀρχαίοις ἐνδιατρίβειν.

3. πιέζομαι] ex ipsa huius verbi significatione duplici iocum petit Philippus scurra apud Xenophontem Conviv. I § 11, dicens τὸν παῖδα πάνν πιέζεσθαι διὰ τὸ φέρειν μηδέν (mente scilicet angebatur puer quod vacuum gereret peram, ut puer Vesp. 314).

τοῦτο δὲ φύλαξαν· πάννυ γὰρ ἐστὶ ἤδη χολή.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

5 μηδ' ἕτερον ἀστεϊὸν τι;

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

πλήν γ' „ὡς θλίβομαι.“

ΞΑΝΘΙΑΣ.

τί δαί; τὸ πάννυ γέλοιον εἶπω;

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

νῆ Δία

θαρρῶν γε μόνον ἐκεῖν' ὅπως μὴ ἐρεῖς...

ΞΑΝΘΙΑΣ.

τὸ τί;

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

μεταβαλλόμενος τάνάφορον ὅτι χεζητιᾶς.

6. τί δαί; τὸ] μὴ δῆτα Naber.

7. γε μόνον ἐκεῖν'] γ' ἐκεῖνο μόνον codd. nonnulli.

4. τοῦτο... πάννυ... ἐστὶ... χολή] *hoc iam felle amarius est, πικρότερον αὐτῆς τῆς χολῆς* (Alexid. fr. 16¹²), *nauseam mihi movet, ὅσον ἀηθὲς καὶ προσκορὲς* (Phrynichus in Bekk. Anecd. p. 73); scilicet, ut est in epigrammate anonymo Anal. Brunck. III p. 246, πᾶν τὸ πῆριττον ἄκαιρον ἐπεὶ λόγος ἐστὶ παλαιὸς | ὡς καὶ τοῦ μέλιτος τὸ πλεόν ἐστὶ χολή. Contra de re gratissima Horatius Sat. II 6, 32 *hoc iuvat et mellis est*. — Non sunt cum nostro confundendi loci ubi de ira excitata usurpantur χολή et *bilis*, e. g. Lys. 693 ὑπερχολῶ, Hor. Ep. I 19, 20 *bilem... vestri movere tumultus*.

7. τὸ τί;] *quid illud?* Accusativus (verbo praecedenti subiunctus) per interrogationem usurpatur etiam Nub. 748, 775 Vesp. 818 Pac. 696, 826 Av. 1038 Ran. 40 Plut. 902, 1076, statim subiuncto alterius interlocutoris responso. Unus locus Ran. 1228 discrepat, sed ibi aut ἔτι legendum est auctore Kockio, aut gravius subest mendum.

8. μεταβαλλόμενος] *dum ex altero humero in alterum reicitis*.

— τάνάφορον] *furcam baiulatoriam* (Plaut. Cas. II 8, 2 Ovid. Met. VIII 648), unde suspendebantur sarcinae loro circumligatae (Plutarch. Caes. p. 731a). Vox redit Eccles. 833 et in versibus quos Pollux X 17 ex Aristophanis Phoenissis affert: καὶ τὸν ἱμάντα μου | ἔχουσι καὶ τάνάφορον (fr. 559). Scholion recte vocat ξύλον ἀμφικολον ἐν ᾧ τὰ φορτία ἐξαρθήσαντες οἱ ἐργάται βασιάζουσι, vid. etiam Et. M. p. 109, 17, Phrynichus in Anecd. Bekk. p. 10; postea ἀλλακτὸν dictum esse hoc lignum refert scriptor τοῦ σκόπου τοῦ παρόντος δράματος. — Etiam Athenienses novam patriam quaerentes in Avium fabula comitantur servi στρώμασι καὶ τοῖς ἄλλοις σκεύεσι (cf. Xen. Mem. III 13 § 6) onusti; vid. Av. 657.

— χεζητιᾶς] verbum redit Nub. 1387 Av. 790 Eccl. 313, 345, 368 Eubul. fr. 53; cf. χεσσιῶν Eq. 998 οἴμ' ὡς χεσσιῶν, κοῦχ ἄπαντας ἐκέρω.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

- 10 μηδ' ὅτι τοσοῦτον ἄχθος ἐπ' ἑμαυτῷ φέρων,
εἰ μὴ καθαιρήσει τις, ἀποπαρήσομαι;

ΛΙΟΝΥΣΟΣ.

μη δῆθ', ἰκετεύω, πλήν γ' ὅταν μέλλω ἐξεμεῖν.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

- 14 τί δῆτ' ἔδει με ταῦτα τὰ σκευή φέρειν,
εἴπερ ποιήσω μηδὲν ὄνπερ Φρύνιχος
εἴωθε ποιεῖν καὶ Λύκις καὶ Ἀμειψίας;

ΛΙΟΝΥΣΟΣ.

- 16 μή νυν ποιήσης· ὡς ἐγὼ θεώμενος,
ὅταν τι τούτων τῶν σοφισμάτων ἴδω,

15 σκευή φέρουσ' ἐκάστοτ' ἐν κωμῳδίᾳ.

9. ἐπ' ἑμαυτῷ] ἐπὶ νῶτον Naber.

14. καὶ Λύκις] κἀπὶλυκος coniecit Kock, item Blaydes, in quam suspicionem et ego aliquando incidi (cf. schol. et Suidas s. v.: λέγεται καὶ Λύκος); sed recte observavit Kock vulgatam satis defendi inscriptione cuius mentionem feci infra in commentario.

15. Del. Dindorf coll. schol. Nub. 296. Tres lectiones σκευή φοροῦσιν, σκευή φέρουσιν, σκευοφοροῦσιν agnoscit scholiasta. Manifestum est grammatici alicuius ad versum 12 observationem ἐκάστοτε ἐν τῇ κωμῳδίᾳ σκευοφοροῦσιν in trimetri formam utounque esse redactam. — Blaydes οἱ σκευοφοροῦσ' etc.

11. πλήν γ' — ἐξεμεῖν] si quando commendum mihi fuerit.

13 sq. *Phrynichus* comicus nunc capitur, Aristophanis aemulus; vid. quae ad vs. 1 sqq. diximus. Etiam cum Aristophanis Avibus certaverat sua fabula *Monotropo*; praeterea de eo vid. Nub. 555 sq. Fortasse autem nunquam in fabulas admisit iocos quibus delectari eum nunc dicit noster; certe Didymus in scholio testatur ἐν τοῖς σοφισμένοις αὐτοῦ nihil eiusmodi a vetustis commentatoribus esse inventum. — Etiam *Amipsiam* minime contemnendum aemulum plus semel expertus erat Aristophanes, cuius *Nubes* et *Aves* tertias secundasque tulere cum *Amipsiae* Conno et *Comastis* primum decretum est praemium. Sic in *Equitibus* (vs. 526 sqq.) de *Cratino* illo ita loquitur ut delirum aliquem senem

multo vino perditum describi credas: qui tamen ea ipsa in fabularum commissione secundas et anno sequenti primas tulit. — *Lycis* vero et nobis plane est ignotus et olim fuit, nihil enim ex eius operibus aetatem tulisse testatur scholion; ubi quod additur λέγει (λέγουσι) δὲ αὐτὸν καὶ Λύκον apud Suidam iteratum suspicionem movet poetam scripsisse κα<π>λυκος, nam *Epilycus* poeta comicus saepius commemoratur. Cum tamen ΛΥΚΙΣ litterae extant in fragmentis (lin. 49) monumenti scenicas victorias referentis, quae edidit Cumanus in *Μεθυσταίου* VII p. 80 sqq. (Dittenb. Syll. n° 425), patet in vulgata acquiescendum esse.

13. εἴπερ] cf. vs. 1460.

16. θεώμενος] i. e. ἐν τῷ θεάτρῳ, θεατῆς ὢν.

πλείν ἢ ἐνιαυτῷ πρεσβύτερος ἀπέρχομαι.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

ὦ τρισκακοδαίμων ἄρ' ὁ τράχηλος οὔτοςί,
20 ὅτι θλίβεται μὲν, τὸ δὲ γέλοιον οὐκ ἐρῶ.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

εἶτ' οὐχ ὕβρις ταῦτ' ἐστὶ καὶ πολλή τρυφή,
ὅτ' ἐγὼ μὲν ὄν Διόνυσος, υἱὸς Σταμνίου,
αὐτὸς βαδίξω καὶ πονῶ, τοῦτον δ' ὄχῳ,
ἵνα μὴ ταλαιπωροῖτο μηδ' ἄχθος φέροι;

ΞΑΝΘΙΑΣ.

25 οὐ γὰρ φέρω ἐγώ;

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

πῶς φέρεις γάρ, ὅς γ' ὄχει;

ΞΑΝΘΙΑΣ.

26 φέρων γὰρ ταυτί.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

τίνα τρόπον;

18. ἐνιαυτῷ] - τοῦ V R.

20. ὅτι] ὅτε APalmer. || ἐρῶ Cobet] ἐρεῖ codices, quod servat Blaydes coll. Ach. 486. Cf. vs. 237 sq.

21. καὶ πολλή] πολλή καὶ Dobree (cf. Lys. 659 Plut. 886).

26—29. Del. Hamaker; non mali sunt sed post praecedentes omnino supervacui.

18. In scholiis laudatur versiculus Homericus αἶψα γὰρ ἐν κακότητι βροτοὶ καταγράφουσι (τ 860). Cf. Acharn. 15 sq., Menand. fr. 563 σφάττει με, λεπτός γίγνομ' εὐνοχούμενος | τὰ σκαυμάτια etc., Cic. de Orat. II 59 § 242 *senium est cum audio*.

— πλείν ἢ] item vs. 91, 103, 751 et addito nomine numerali vs. 90 (ubi vid.) etc.

— ἀπέρχομαι] ἀπαλλάττομαι, relicto theatro domum revertor.

21. εἶτα...;] cum indignatione rogantis hoc est; item ἔπειτα Vesp. 1133 etc.

— οὐχ ὕβρις ταῦτ' ἐστὶ] item Nub. 1299 Lys. 659 Plut. 886 Soph. Oed. C. 883.

22. Σταμνίου] per iocum pro Λιός, vinum scilicet urcei (Lys. 196, 199 Plut. 545 fr. 531) est proles. Sic parasito

cuidam τοῦ Λαγυνίανως cognomentum esse inditum refert Athen. p. 584 f.

23. ὄχῳ] causative hic est usurpatum = ὀχεῖσθαι ποῖω.

24. ταλαιπωροῖτο] optativus subiungitur, quasi tempore historico usus dixisset *asino imposui, asino vehendum curavi*; cf. vs. 766 sq. Eq. 134 Av. 1524.

25. οὐ γὰρ...;] item Ach. 576, 827 Eq. 1392 Vesp. 682, 836, 1299 Soph. Ai. 1320.

— πῶς... ὄχει;] serio hac de re disputatur Xen. Cyrop. IV 3 § 13: (qui equo vehuntur sine labore et celeriter iter faciunt), *ἐκείνο δὲ οὐχὶ εὐπειτές, τό, ὃ τι ἐν δέη ἔπλον φέρειν, τὸν ἵππον τοῦτο συμφέρειν; οὐκ οὐν ταῦτό γ' ἔστιν ἔχειν τε καὶ φέρειν*. „Portat arma pedes... eques vero habet tantummodo, onus ferente equo” (LDindorf).

26. βαρίως πάνυ] insulsis huiusmodi

ΞΑΝΘΙΑΣ.

30 οὐκ οἶδ'· ὁ δ' ὄμος οὐτοσί πιέζεται.

ΛΙΟΝΥΣΟΣ.

σὺ δ' οὖν ἐπειδὴ τὸν ὄνον οὐ φῆς σ' ὠφελεῖν,
ἐν τῷ μέρει σὺ τὸν ὄνον ἀράμενος φέρε.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

(secum mussitans:)

οἴμοι κακοδαίμων· τί γὰρ ἐγὼ οὐκ ἐναυμάχουν;
ἤτιάν σε κωκύειν ἂν ἐκέλευον μακρά.

ΛΙΟΝΥΣΟΣ.

35 κατάβα, πανοὔργε. καὶ γὰρ ἐγγὺς τῆς θύρας
ἦδη βαδίζων εἰμὶ τῆσδ', οἱ προῶτά με

ΞΑΝΘΙΑΣ.

βαρέως πάνυ.

ΛΙΟΝΥΣΟΣ.

27 οὐκουν τὸ βάρος τοῦθ', ὁ σὺ φέρεις, οὔνος φέρι;

ΞΑΝΘΙΑΣ.

οὐ δῆθ' ὁ γ' ἐγὼ ἔχω καὶ φέρω, μὰ τὸν Δί' οὐ.

ΛΙΟΝΥΣΟΣ.

πῶς γὰρ φέρεις, ὅς γ' αὐτὸς ὑφ' ἐτέρου φέρει;

27. οὔνος] ὄνος R, quod recepit Fritzsche, servum asinum sic dici ratus.

28. ἐγὼ ἔχω Meineke] ἔχω γ' ὡς codd.

31. σὺ δ' οὖν] οὐκουν vHerwerden.

responsis risus captatur etiam Vesp. 1210, 1222 Av. 340 Ran. 133.

27. Haud abs re videtur apposuisse verba agricolae parum prosperi in fragmento comici ignoti (adesp. 109) post messem facete sic querentis: ἀποστειρη-
τήν ἤλαθον ἀγοράσας ἀγρόν. | ἔσπειρα μὲν
κρεθῶν μεθίμους ἔλκοσιν | τούτων δ' ἀπέ-
δωκεν οὐδ' ἔλους τρεῖς καὶ δέκα, | οἱ δ'
ἔπε' ἐπὶ Θήβας ἰστροάτευσάν μοι, δοκῶ. |
τὸ πᾶν γυναικῶν ὄλημα διατηρεῖ μόνον | „ὄνη-
σίφορα γίνονται.” τοῦτο γίνεταί· | ὁ γὰρ
φέρει νῦν οὗτος, εἰς ὄνος φέρι.

32. ἐν τῷ μέρει] tua vice, item Lys. 540 Ran. 497, et omissio pronomine (per vice, vicissim) Vesp. 1319 Av. 1228

Aesch. Choeph. 330 Eur. Suppl. 406 Rhes. 473 Herodot. I 26.

— ἀράμενος φέρι] item Vesp. 1443 Pac. 1339 Eccl. 774.

33 sq. Si pugnae navali (ad Arginusas) tunc interfuissem, libertatem cum ceteris servis qui ibi militarunt natotus (vid. vs. 190 sq. 693 sq. Xenoph. Hell. I 6 § 24) iam plorare te iuberem.

34 κωκύειν μακρά] item Lys. 1222, οἰμώζειν μακρά Av. 1207 Plut. 111, 612, κλάειν μακρά Eq. 433 Vesp. 584 Pac. 255 Thesm. 211.

35. ἐγγὺς τῆς θύρας] item Eccl. 1094 Plut. 767.

ἔδει τραπέσθαι.

(Servus de asino descendit, Dionysus accedit ad Herculis domum ianuamque pulsat.)

παιδίον.

(Pede ferit ianuam.)

παῖ, ἡμί παῖ.

(Procedit Hercules. Asinus ab Herculis ministro aliquo abducitur.)

SCENA SECUNDA.

Eidem, Hercules.

ΗΡΑΚΛΗΣ.

τίς τήν θύραν ἐπάταξεν; ὡς κενταυρικῶς
ἐνήλαθ', ὄστις.

(Ut conspexit Dionysum, paululum recedit, oculis diductis intentoque vultu insolitum eius habitum miratus.)

εἰπέ μοι, τουτί τί ἦν;

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

(submissa voce:)

40 ὁ παῖς.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

τί ἔστιν;

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

(item:)

οὐκ ἐνεθυμήθης;

37. Blaydes coll. Ach. 404 Nub. 132, 223 παῖ, παῖ, ἡμί, παιδίον scribi iussit, non recte; nam nostro loco Dionysum non ad preces et hypocoristica mox verti, sed morae impatientem vehementi ictu ianuam percellere, docet vs. 38.

37. παιδίον — παῖ] subiungitur hypocoristicum Ach. 404 Nub. 132, 223, quorum locorum alia est ratio.

— ἡμί] cf. Nub. 1145.

38. κενταυρικῶς | ἐνήλατο] quod aedes arietare dicitur Plant. Trucul. II 2, 1, calcibus insultare Ter. Eun. II 2, 54. Cf. Aesch. Pers. 516 Soph. Oed. R. 1261. Vehementi ictu ianuam etiam Strepsiadēs pulsat Nub. 136.

39. εἰπέ μοι] interiectionis fere loco hic est, item cum ad plures dicitur (Ach. 319, 328, 801 Vesp. 403 Pac. 388 Av. 366); cf. etiam Eq. 741.

— τουτί τί ἦν;] quid est istud, i. e. quid tandem significat mirificus tuus

iste apparatus? Locutio, in qua ἦν idem valet quod praesens (cf. τουτί τί ἐστὶ τὸ κακόν Ach. 156 Vesp. 1136 Pac. 181, 322 Av. 1036, 1207, τί τὸ πρᾶγμα τουτί Ran. 658), redit Ach. 157 Vesp. 183, 1509 Av. 1030, 1495 Lys. 445 Plut. 1097, item τοῦτο τί ἦν τὸ πρᾶγμα Ach. 767 Ran. 438 fr. 125. De re insolita, absurda, ridicula, quae oculos ferit, ita loqui solent; non recte Kook interpretatur: „Herakles fragt dem Dionysos, ehe er „ihn sich näher angesehen hat, mit In- „grimm, was den dieses pferdemässige „Anklopfen habe bedeuten sollen. Plut. 1097.“

40. τὸ τί;] cf. vs. 7.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

τὸ τί;

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

(item:)

ὡς σφόδρα μ' ἔδεισε.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

νῆ Δία, μὴ μαλινόι γε.

ΗΡΑΚΛΗΣ.

(in cachinnos erumpens:)

οὐ τοι μὰ τὴν Διήμητρα δύναιμι μὴ γελᾶν
καίτοι δάκνω γ' ἔμαυτόν ἄλλ' ὅμως γελῶ.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

ὦ δαιμόνιε, πρόσελθε· δέομαι γάρ τί σου.

ΗΡΑΚΛΗΣ.

45

ἄλλ' οὐχ οἶός τ' εἶμ' ἀποσοβῆσαι τὸν γέλων,
δρῶν λεοντῆν ἐπὶ κροκοτῶ κειμένην.

41. Simillimum iocum praebet figura prolepsis Plut. 684 sq. οὐκ ἰδεοίκης τὸν θεόν; | — νῆ τοὺς θεοὺς ἔγωγε μὴ φθάσει με | ἐπὶ τὴν χύτραν ἰλθών. E scholio apparet Didymum loci acumen fugisse, optativum enim μαίνοιο cum pro enunciato primario haberet interpretatum esse: *noī ita desipere ut Herculi te terribilem esse credas* — nulla igitur particulae γε habita ratione.

42. Simillimi sunt Ran. 668 Plut. 364.

43. δάκνω γ' ἔμαυτόν] ut affectum vehementiorem compescam; cf. Nub. 1369 τὸν θυμὸν δακόν, Soph. Trach. 976 ἴσχε δακόν στέμα σόν. Diversi sunt loci ubi εαυτὸν δάκνεις vel ἰσθίεις, δάκνεσθαι τὴν καρδίαν dicitur is qui indignatione vel taedio vel aerumnis premitur (Ach. 1 Eq. 1029 Vesp. 287, 374 Lys. 689 Hom. E 493 Z 202 & 185 ι 75 Soph. Ant. 317 etc.).

45. ἀποσοβῆσαι] proprie de fugandis avibus aliisve animantibus alatis dicitur, vid. Eq. 60 Vesp. 460 Av. 34, translatum et intransitive adhibitum est οὐν ἀποσοβῆσαι; Av. 1032 en 1258.

46 sq. Ferridicule clavam pellemque

leoninam, fortitudinis Herculeae insignia, Dionysus sociavit *crocothae* sive vestimento croceo (*πυρόν* dicitur Eccl. 329) et *calceis* suis, quibus Athenis solae mulieres lautioris vitae in publicum prodeuntes uti solebant. Uxoris crocota calceisque sumtis prodit vir Eccl. 317 sqq. (vid. vs. 332 et 346), *κροκοτοφορεῖν* dicuntur mulieres se exornantes Lys. 44, 47, 51, 219 sq., 645 Eccl. 879, crocotam induit Mnesilochus ut Helenae Euripideae partes agat Thesm. 941, 945, 1220, crocota muliebribusque soleis instructus matronis bonae deae sacra celebrantibus se intermiscuit Clodius (Cicer. de harusp. resp. § 44). Hercules cum Omphalae serviret ad pedes dominae exuvias leonis Nemeaei humeris iniectas habentis clavamque manu tenentis conspiciebatur ἐν κροκοτῶ καὶ πορφυρίδι ἕξια ξαίνων (Lucian. de consor. hist. § 10); Agathon autem, qui simili indutu procedit Thesm. 134 sqq., γύννις ideo nuncupatur. Dionysos vero, laxioris effeminateque cultus deo, crocota propria erat, cui subiecta erat tunica interior varie-

τίς ὁ νοῦς; τί κόθορμος καὶ ῥόπαλον ξυνηλθέτην;
ποῖ γῆς ἀποδημεῖς;

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

ἐπεβάτεον Κλεισθένει...

ΗΡΑΚΛΗΣ.

(plura additurum interpollans:)

καὶ ἐναυμάχης;

48. *ἀποδημεῖς] ἀπεδήμεις codices. Imperfectum peperit trimetri exitus male intellectus.

gata; sic in Cratini Dionysalexandro (fr. 38) legimus: *στολήν δὲ δὴ τίν' εἶχε; τοῦτό μοι φράσον.* | — *θύρσον, κροκατόν, ποικίλον* (sc. *χιτώνιον*, quod *ἀνθινόν* dicit Pollux IV 117), *καρχήσιον* (quod fuit poculi genus). Neque aliter exornata erat ingens Dionysi statua quae circumlata est in pompa bacchica a Ptolemaeo Philadelpho splendide instructa: *ἔγαλμα Διονύσου δεκάπηχον σπένδον ἐκ καρχησίου χρυσοῦ, χιτῶνα πορφυροῦν ἔχον διάπεζον καὶ ἐν' αὐτοῦ κροκατόν διαφανῆ περιεβέβλητο δὲ ἱμάτιον πορφυροῦν χρυσοποικίλον* (Callixenus apud Athenaeum V p. 198 c). — Crocotae etiam infra vs. 308 fit mentio.

47. *τίς ὁ νοῦς?* cf. *τίς ἡ ἐπίνοια* Vesp. 1078 Pac. 127 Av. 994. Praeterea vid. infra 580.

— *τί ξυνηλθέτην*] similia sunt *τί βάρβιτος; λαλεῖ κροκατῶν κτλ.* Thesm. 137 sqq., *τί γὰρ ἀσπίδι ξυνηθημα καὶ βακτηρίῳ* (de Socrate?) com. adesp. fr. 486.

48. Herculi roganti „quo terrarum tendis (quod tam mirifico apparatu te instruxisti)“ Dionysus non statim respondet id ipsum quod scire vult frater, sed priusquam scopum itineris indicet causas quae se moverunt ut iter hoc susciperet enarrare incipit: „cum in Clisthenis navi miles essem classarius“ — quem statim ridens interpellat frater: „ergone pugnae navali“ — ad Arginusas scilicet, quae hoc tempore in omnium ore erat — „tu interfuisti?“

— *ἐπεβάτεον Κλεισθένει*] *ἐπιβάτης eram duce Clisthene*. Epibatas armatos pu-

gnasse, embatas sive nautas remis promovisse navem, nota res est. Remigandi autem rudis erat Dionysus (cf. vs. 204) neque deo hoc dignum fuisset officium. — Cur autem *Clisthene* trierarcho militasse dicatur Dionysus facile intellegitur, mollem scilicet militem mollis decebat dux. Clisthenes Sibyrtii filius, quem trierarchum hoc anno fuisse noster locus docet, propter mollitiam saepe a nostro notatus est. Anno fere 440 natus esse videtur, quoniam Cratinus anno 428 eum *ἐν κάλλους ἀκμῇ* versari dicit fr. 195; admodum igitur juvenis propter glabras genas ut *παιδὸς ἀγενεῖου* vel *ἐδνούχου* vel *γυναικὸς* ridetur Ach. 117 sqq. Eq. 1374 Nub. 355, item non ita diu post in *Ὀλκάσι* (fr. 407), nec non annis compluribus intermissis Thesm. 235, 575 sqq.; muliebria eum pati apertius etiam indicatur Av. 831 Lys. 1092 Ran. 57, 422. Quae tamen causa non debet nos movere ut etiam nostro loco eius mores carpi credamus, quod perhibet scholiasta, *ἐπεβάτεον* etiam *συνεγγινόμεν* significare posse contendens. Herculem certe nihil hic obsceni suspicari patet ex eius responso; quod autem mox (vs. 57) rogat fratrem reme cum Clisthene habuerit, Dionysi demum verbis *ἀνδρός πόθῳ* cruciari se profitentis adducitur ut huiusmodi aliquid suspicetur.

49. *καὶ... γε*] diffidenti fratri non fabulas se narrare asseverat Dionysus: *atque adeo* etc.; nam particula *γε* affirmantis est ea quae alter rogaverit. Sic

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

καὶ κατεδύσαμέν γε ναῦς

50 τῶν πολεμίων ἢ δώδεκ' ἢ τρεῖς καὶ δέκα.

ΗΡΑΚΛΗΣ.

σφῶ;

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

νῆ τὸν Ἀπόλλω.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

(ad spectatores:)

„κἄτ' ἔγωγ' ἐξηγρόμην“.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

καὶ δῆτ' ἐπὶ τῆς νεῆς ἀναγινώσκοντί μοι

50. Iterata particula ἢ offensus Naber coniecit νῆ | τῶν πολεμίων ναῦς, sed Blaydes iure contulit Lys. 360, 1052.

51^b. Xanthiae tribuit R, Herculi V, alios totum versum Herculi inepte olim continuasse docet scholion.

καί... γε dicitur etiam Nub. 1331 Vesp. 1003 Lys. 572 Av. 325, 500 Ran. 68, 70, 116, 1384 Plut. 103, 473, 1168 Eupol. fr. 98 Soph. Oed. Col. 1432 Eur. Hero. 611 Suppl. 766 Iph. Aul. 1465 Cycl. 640 etc.

50. τρεῖς καὶ δέκα] sic, non τρισκαίδεκα scribendum esse docent inscriptiones, in quibus τρεῖς, τρία, τριῶν, τρισὶ καὶ δέκα usque ad annum 300 a. C. passim usurpata sunt, postea τρεῖς καὶ δέκα etiam genitivo dativoque designandis inseruiit, τρισκαίδεκα nusquam reperitur (cf. Meisterhans Gramm. d. att. Inscr.² p. 126). — De numeris qui accuratius definiri nequeunt τρεῖς καὶ δέκα non raro ponitur, ut nostrum *sen dozijn*; vid. Plut. 194 sq. ἦν τάλαντά τις λάβῃ τρία καὶ δέκα, | πολὺ μᾶλλον ἐπιθυμῆσαι λαβεῖν ἑκακίδεκα, Plut. 846 ἐπαρτίωσ' ἔτη τρία καὶ δέκα, Plut. 1088 ἀπὸ μυρίων ἔτων τε καὶ τρισηχίλων, fr. com. adesp. 109 (supra ad vs. 27) τούτων δ' ἀπέδωκεν οὐδ' ἔλοις; τρεῖς καὶ δέκα.

51. σφῶ;] *tunc et Clisthenes?* — Xanthias pugnae non interfuit (vid. vs. 33).

— κἄτ' ἔγωγ' ἐξηγρόμην] cf. Sileni (qui

Xanthiae nostri veluti prototypum est) verba apud Eur. Cycl. 8: Ἐγκέλαδον ἰτέαν εἰς μίσην θεῶν ὁδοῖ | Ξεκυια φέρε' ἴδω, τοῦτ' ἰδὼν ἄναρ λέγω; — Vid. etiam Vesp. 1218 πρὸς τῶν θεῶν, ἐνὸπνιον ἰστιάμεθα;

52 sq. Per bellicorum suorum facinorum intervalla litteris vacans deus noster dilecti sibi poetae tragoediam denuo perlegit. Andromedam autem cur potissimum elegerit dictu difficile, fortasse rogare otiosum. Rogatur tamen in scholio eruditione Alexandrina referto: διὰ τί δὲ μὴ ἄλλο τι τῶν πρὸ ὀλίγου διαχθέντων καὶ καλῶν Ὑψηλῆς Φοινισσῶν Ἀντιόπης; ἢ δὲ Ἀνδρομέδα ὀγδόω ἔτει προσηῆται. ἀλλ' οὐ συκοφανητέον τὰ τοιαῦτα. Unde discimus Andromedam anno 412 esse datam. Fortasse inter maris Aegaei insulas naviganti prae ceteris placuit drama in quo maris crebra mentio fieri debuit; hoc certum est inter clarissimas Euripidis fabulas fuisse Andromedam (vid. Lucian. de conser. hist. initio), et ab Aristophane in Thesmophoriazasis anno 411 singulari artificio esse derisam (vs. 1015—1135).

τὴν Ἀνδρομέδαν πρὸς ἑμαυτὸν, ἔξαίφνης πόθος
τὴν καρδίαν ἐπάταξε πῶς οἶμι σφόδρα.

ΗΡΑΚΛΗΣ.

55. πόθος; πόσος τις;

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

σμικρός, — ἡλικὸς Μόλων.

ΗΡΑΚΛΗΣ.

γυναικός;

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

οὐ δῆτ'.

ΗΡΑΚΛΗΣ.

ἐλλὰ παιδός;

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

οὐδαμῶς.

ΗΡΑΚΛΗΣ.

ἀλλ' ἀνδρός;

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

(flebili voce:)

ἀπαπαί.

55. σμικρός V] μικρός R.

57. ἀπαπαί Kock] ἀπαπαί Suidas s. v. et v. l. in schol., ἀταταί (ἀτατάτ pauci) codd.; ἀταταί... Κλεισθένει deleto articulo Aldus.

54. Dum egregium opus perulustrat desiderium poetae eius percussit cor.

— πῶς οἶμι σφόδρα;] cf. Ach. 12 πῶς τοῦτ' ἔσσειέ μου δοκεῖς τὴν καρδίαν; Ach. 24 ὡσιούνηται πῶς δοκεῖς, Nub. 881... ἐποίη πῶς δοκεῖς, Eccl. 399 ἀναβοᾷ πόσον δοκεῖς, Plut. 742... πῶς δοκεῖς τὸν Πλοῦτον ἡσπάζοντο. Qualibus in locutionibus πῶς, πόσον δοκεῖς extra verborum structuram positum adverbii intensivi (*valde*) habet vim.

55. Molonem protagonistam fuisse Euripidis docet Demosth. XIX § 246, etiam Andromedam eum egisse recte Timachides (in scholio) effecit e nostro loco, unde praeterea patet ingentis staturae fuisse virum. Per iocum Dionysus dicit: „tam exiguum fuit meum desiderium quam Molo ille in Andromeda”. —

Meras nugae praebet Didymus in scholio, parvum grassatorem nescio quem spectari contendens, nec minus insulse anonymus (Musurus?) in scholio Ald. de Milone Crotoniata sermonem fieri statuit μακρός pro μικρός legens.

56. Corporis tantum amores novit Hercules; aetatis flore perfrui quid sit scit optime, ingenii flores neque ipse appetivit umquam neque aliis curae esse potest sibi fingere. — Cum versu cf. Xen. Anab. IV 1 § 14 Theocr. II 150.

57. ἀπαπαί] *cheu*, ut Vesp. 235, 309. Euripidem scilicet desiderat. Egregie errat Kock annotans: „mit diesem Ausruf lehnt Dionysos die Zumutung des Herakles unwillig ab”. Immo dolore victus gemitu tantum assentitur; quem pudore prohiberi quominus disertis verbis dicat

ΗΡΑΚΛΗΣ.

(cum indignatione:)

ξυνεγένου τῷ Κλεισθένει;

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

μὴ σκῶπτέ μ', ὦ ἀδελφ', οὐ γὰρ ἀλλ' ἔχω κακῶς
τοιούτος ἡμερός με διαλυμαίνεται.

ΗΡΑΚΛΗΣ.

60 ποῖός τις, ὦ ἀδελφίδιον;

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

οὐκ ἔχω φράσαι.

ὅμως γε μέντοι σοι δι' αἰνιγμῶν ἔρω.
ἤδη ποτ' ἐπεθύμησας ἐξαίφνης ἔτνους;

ΗΡΑΚΛΗΣ.

ἔτνους; βαβαιάξ, μυριάκις γ' ἐν τῷ βίῳ.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

„ἄρ' ἐκδιδάσκω τὸ σαφές“ ἢ ἐτέρα φράσω;

63. γ'] om. V alii.

ita esse putat frater. Nam cum „viri πόθον“ in navi se invasisse dixerit Dionysus, Hercules non potest non suspicari cum Clisthene, qui unus ibi ad talia ei praesto esset, eum rem habuisse — fratrem ideo deridens et contemnens.

— Κλεισθένη] Clisthenes, de quo vid. ad vs. 48, qua fortuna post pugnam ad Arginusas actam fuerit usus neque novimus neque scire magnopere cupimus; sed id quidem certum est eum in illa pugna non occubuisse, quod statuit Fritzsche. Nihil eiusmodi nostro loco alibi innuitur, vid. infra ad vs. 422; neque Bacchus dicit se Clisthenis desiderio nunc moveri, licet Fritzsche id ex eius verbis effecerit.

58. οὐ γὰρ ἀλλ'] locutio elliptica, quae sic fere est explenda: non enim (aliter habet dubiave est res) sed, usurpata est etiam Eq. 1205 Nub. 232 Lys. 55 Ran. 192, 498, 1180 Eccl. 386 Eupol. fr. 73 Eur. Suppl. 570 Iph. Taur. 1005 etc.; cf. μὴ ἀλλὰ vs. 103 etc.

59. διαλυμαίνεται] item Thesm. 348 Ran. 1062 Plut. 436 Herod. IX 112, simplex Av. 100 Soph. Oed. Col. 855 Theocr. X 15. Cum toto versu cf. Eccl. 957 Soph. Trach. 476.

61. δι' αἰνιγμῶν] per similitudinem, cf. Pac. 47 ἐ; Κλέωνα τοῦτ' αἰνίσσεται Cleo hac comparatione petitur, Av. 970 ἡνίκαθ' ὁ Βάκις τοῦτο πρὸς τὸν ἄερα hac similitudine ἀερα Βακίς significavit. Aesch. Ag. 1183 Choeph. 874 ἐξ αἰνιγμάτων, Rhes. 754 ἐν αἰνιγοῖσι. — Fratri litterarum experti pro captu eius explicit Dionysus quid sit vehementer desiderare postam dilectissimum.

62 sqq. Hercules gulosus in scena comicorum nec non in tragicorum dramaticis satyricis saepe est exhibitus, vid. Vesp. 60 Pac. 741 Av. 1583—1692 Lys. 928 Ran. 549 sqq. fr. 289 Eur. Alc. 548, 747 sqq. fr. 899 Argumentum Sylei Theocr. XXIV 135 sqq.; alia exempla congressit Athenaeus XI p. 411.

64. Ex Euripidis Hypsipyla (fr. 763),

ΗΡΑΚΛΗΣ.

65 μὴ δῆτα περὶ ἔτνουσ γε πᾶνυ γὰρ μανθάνω.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

τοιουτοσὶ τοίνυν με δαρδάπτει πόθος —
 Εὐριπίδου.

ΗΡΑΚΛΗΣ.

καὶ ταῦτα τοῦ τεθνηκότος;

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

καὶ οὐδέεις γέ μ' ἂν πείσειεν ἀνθρώπων τὸ μὴ οὐκ
 ἔλθεῖν ἐπ' ἐκείνων.

ΗΡΑΚΛΗΣ.

πότερον εἰς Ἄιδου κάτω;

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

70 καὶ νῆ Δί' εἴ τί γ' ἔστιν ἔτι κατωτέρω.

-67^b. Dionyso codd. continent, sed verum indicatur in scholio.

quae inter recentissimas eius fabulas fuit (vid. ad vs. 52 sq.), τὸ ἡμισίχιον desumptum esse dicit scholion; quae verba ad priorem versus partem recte rettulit Bothe, compositum enim ἐκδιδάσκων dictionem prodit tragicam (Nub. 298 correxit Bentley), τὸ σαφές autem Euripidi in deliciis est adiectivum (Or. 397 Hel. 577, 1149 fr. 306). Posteriorem versus partem Euripidis esse non recte statuit Dindorf, probabilius totum versum Reisig, omnino tragici verba nostrum παρῳδεῖν perperam negavit Fritzsche. Non sane deridetur nunc Euripidis versus, sed Dionysus cum de poeta suo loquitur sponte ad eius dictionem delabatur; cf. vs. 72, 93, 105, 282, 844, 931, (986), 1468, 1471, 1475, 1477; risum autem movent res vitae quotidianae magnificis verbis expressae.

— ἐτίρα] cf. Eq. 35 Nub. 813.

66. δαρδάπτει] epicum verbum (Hom. A 479 etc.) proprio sensu usurpatum est Nub. 711 et fr. 409 (sed ibi metro pugnat, quapropter δάπτοντα, ut A 481 etc., correxit Porson).

67. Mortui amore quomodo quis possit incendi non capit Hercules.

68. καὶ... γε] vid. ad vs. 49. Male Kock: „Dionysos beachtet... die Frage des Herakles... nicht“.

— τὸ μὴ οὐ cum infin.] ita ut non...; sic post enunciatum negativum finis indicatur etiam Av. 37 Lys. 1199 Aesch. Prom. 918 Ag. 1171 Eum. 914 Soph. Ai. 728 Oed. R. 1232.

69. ἐπ' ἐκείνων] ad eum retendum, item vs. 111, (291), 478, 577, 1418; saepius de rebus: ἐπ' ἀπίας Av. 77, ἐπὶ σπλάγγνα καὶ θυλήματα Pac. 1040, ἐπ' ἄλφια Eccl. 819, ἐπὶ τὸ κῶας Herodot VII 193, et passim ἐφ' ὕδαρ, ἐπὶ ξόλα (aquatium, lignatum) apud rerum bellicarum scriptores.

70. καὶ... γε] vid. ad vs. 49.

— εἰ... κατωτέρω] atque adeo si quid inferis est inferius, ex ipso igitur Tartaro, si opus sit; cf. Il. Θ 13 sqq., 478 sqq. Hes. Theog. 720 sqq. Aesch. Prom. 152. Simili hyperbola utitur nutrix Eur. Hipp. 359 Κύρις οὐκ ἔρ' ἦν θεός, | ἀλλ' εἴ τι μείζων ἄλλο γίγνεται θεοῦ.

ΗΡΑΚΛΗΣ.

τί βουλόμενος;

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

δέομαι ποιητοῦ δεξιού·

„οἱ μὲν γὰρ οὐκέτ' εἰσὶν, οἱ δ' ὄντες κακοί“.

ΗΡΑΚΛΗΣ.

τί δ' ; οὐκ Ἴοφῶν ζῆ;

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

τοῦτο γὰρ τοι καὶ μόνον .

ἔτ' ἐστὶ λοιπὸν ἀγαθόν, εἰ καὶ τοῦτ' ἄρα·

75 οὐ γὰρ σάφ' οἶδ' οὐδ' αὐτὸ τοῦθ' ὅπως ἔχει.

ΗΡΑΚΛΗΣ.

εἴτ' οὐ Σοφοκλέα πρότερον ἀντ' Εὐριπίδου

74. καί] δὴ mavult Blaydes.

76. οὐ Bentley] οὐχι codd. || ἀντ' APalmer coll. Ecol. 925] ὄντ' codd.

72. Iterum (ut vs. 64) Dionysus titur ipsis verbis dilecti sibi poetae, in cuius fabula Oeneo senex Oeneus nepoti Diomedii roganti οὐ δ' ὄδ' ἔρημος ξυμμάχων ἀπόλλυσαι; respondebat οἱ μὲν γὰρ οὐκέτ' εἰσὶν, οἱ δ' ὄντες κακοί (fr. 569, simillima leguntur Herc. 55 sq.).

73. Cf. Oed. R. 941 τί δ' ; οὐχ ὁ πρόσβυς Πόλυβος ἔγκρατῆς ἔτι;

— Ἴοφῶν] Sophoclis hic e Nicostrate filius satis clarus aliquando fuit poeta, quinquaginta enim dramata scripsisse fertur, cum Euripidis autem Hippolyto anno 428 certans secundas tulit. Sed dubitatum esse quid suo quid patris ingenio deberet aut innuit comicus aut fingit nunc, ut paucis de Sophocle defungi possit verbis. — In fabula Ἀράσσει ἢ Νόβῳ Aristophanes anno fere 424 Iophontem induxerat patrem grandaeum dementiae apud curiales insimulantem, quae fabella licet in historiam litterariam irrepserit ante aetatem Ciceronis (de Senect. 7 § 22, cf. vita Soph., Plut. Mor. 785 a, Lucian. Macrob. § 24), quam sit inanis vel e nostro

loco apparet; rem expedivit GHermann (Oed. Col. praef.² p. xi). Ansam comico praebuisse Sophoclis ultimam praeturam, classi enim praefectum in Siciliam anno 425 abiisse, hinc autem reducem repetundarum accusatum esse et biennium in exilio transegisse, demonstrare conatus sum in Mnemos. 1892 p. 15 sqq. coll. Pac. 693 sqq.

— τοῦτο γὰρ τοι καὶ μόνον] cf. Lys. 46 ταῦτ' αὐτὰ γὰρ τοι καὶ ἴσθ' ἄ..., 888 ταῦτ' αὐτὰ δὴ ἴσθ' ἄ..., Thesm. 81 τοῦτ' αὐτὸ γὰρ τοι καί..., Eq. 180 δὲ αὐτὸ γὰρ τοι τοῦτο..., Nub. 1499 τοῦτ' αὐτὸ γὰρ καί...

74. εἰ καὶ τοῦτ' ἄρα] si revera bonum est hoc saltem, cf. Soph. Trach. 26 καλῶς, εἰ δὴ καλῶς, 483 ἤμαρτον, εἰ τι τήνδ' ἄμαρτιαν νέμεις, Eur. Hec. 781 sq. τὰ κείθεν γὰρ εἶ | πεπραγμέν' ἴσταιν, εἴ τι τῶνδ' ἴσταιν καλῶς.

76. πρότερον] prius, potius; de aetate vel de dignitate perperam interpretati sunt scholiastae et post eos recentiores multi, lectione πρότερον ὄντ' decepti, quam coll. Ecol. 925 correxit Palmer.

μέλλεις ἀνάξειν, εἴπερ ἐκεῖθεν δεῖ σ' ἄγειν;

ΔΙΟΝΤΣΟΣ.

οὔ, πρὶν γ' ἂν Ἰοφῶντι, ἀπολαβὼν αὐτὸν μόνον,
ἄνευ Σοφοκλέους ὃ τι ποιεῖ κωδωνίσω.

80

καὶ ἄλλως ὁ μὲν γ' Εὐριπίδης, πανοῦργος ὢν,
κἂν ξυναποδραῖναι δεῦρ' ἐπιχειρήσειέ μοι
ὁ δ' εὐκόλος μὲν ἐνθάδ', εὐκόλος δ' ἐκεῖ.

ΗΡΑΚΛΗΣ.

Ἀγάθων δὲ ποῦ ποτ' ἔστ' ;

ΔΙΟΝΤΣΟΣ.

ἀπολιπὼν μ' οἴχεται,

77. ἀνάξειν Halm] ἀνάγειν V R, sic aut ἀναγαγεῖν ceteri. Blaydes ἀνάγειν, εἴπερ γε δεῖ σ' ἀνάγειν τινά. || εἴπερ V R] εἴπερ γ' codd. complures.

78. αὐτὸν] μόνος Naber coll. Eccl. 448.

81. κἂν Dobree] καὶ codd.

83. ποτ'] inseruit Cobet. || οἴχεται V R] ἀποίχεται codd. plerique, ἔμ' οἴχεται Dindorf, ποῦ 'σθ'; — ἀποῦ 'στ'; ἀπολιπὼν μ' οἴχεται Meineke.

78. ἀπολαβὼν αὐτὸν μόνον] cf. Herod. I 209 (Κῦρος) καλέσας Ὑστάσπεια καὶ ἀπολαβὼν μόνον εἶπε κτέ.

79. κωδωνίσω] i. e. δοκιμάσω. Verbum κωδωνίζειν significat *percutere ad elicendum sonum*, qualem edit κώδων, *tintinnabulum* (vid. Av. 842, 1160 Ran. 963); proprie igitur valet nummos vel vasa percutere (διακρούειν Luc. Paras. § 4), ut e sono quædam edunt efficiatur sintne sincera atque integra an vitium crepent (Pers. Sat. III 21 sq.); hinc κωδωνισμένοι infra vs. 723 dicuntur nummi probati, ἀκωδωνιστον vero πᾶγμα Lys. 485 est *res inexplorata*, item translata sunt ἀνακωδωνισον fr. 303, κωδωνίσας Anaxandr. fr. 15, διεκωδώνισεν Demosth. XIX § 167.

80. πανοῦργος] cf. vs. 1520, et Thesm. 94, ubi Mnesilochus sic de se et Euripide: τοῦ γὰρ τεχνάζειν ἡμέτερος ὁ πυραμοῦς.

82. εὐκόλος] *facilis* homo negotiorumque minime appetens, ἀπράγμων τις. Cf. Plat. Rep. 329 d, 330 a Lucian. de merc. cond. § 40. Adiectivum redit vs. 359,

contrarium est δύσκολος (vs. 805 etc., δύσκολον γερῶντιον Eq. 42, δυσκολῶντιν Nub. 96 Lys. 887); τοὺς εὐκόλους Aristoteles opponit τοῖς ἡλεγκτικαῖς καὶ φιλονεϊκαῖς καὶ δυσείαις Rhetor. II 4 § 12. — Sophocles comitatem pinxit aequalis eius Io Chius apud Athenaeum XIII p. 608 sq., vid. etiam Plato Reip. initio.

— ἐνθάδ'] *dum inter nos*, id est *inter vivos* (non: *Athenis*, cf. vs. 89) *erat*. Sic etiam Soph. Ai. 1372 Eur. Med. 1073 Hel. 1422 Plat. Apol. 41 c Rep. I 330 d etc. οἱ ἐνθάδε opponuntur τοῖς ἐκεῖ.

83. Ἀγάθων] Agathon Tisameni filius, nobili loco natus, recens e Gorgiae disciplina huiusque arte penitus imbutus cum dramata scribere coepisset, anno 416 in certamine tragico vicit (Athen. V 217 a), in convivio autem, quo postridie huius victoriae scenicae amicos suos accepit, Plato finxit habitum esse colloquium quod in Symposio suo descripsit. Vitae autem elegantiae et liberalitate non solum amicorum sibi animos conciliabat sed etiam comici iocos aculeatos in se convertit, qui anno 411 in Thes-

ἀγαθὸς ποιητῆς καὶ ποθεινὸς τοῖς φίλοις.

ΗΡΑΚΛΗΣ.

85 ποῖ γῆς ὁ τλήμων;

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

εἰς Μακ... ἄρων εὐωχίαν.

ΗΡΑΚΛΗΣ.

ὁ δὲ Ξενοκλῆς;

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

ἐξόλοιτο νῆ Δία.

84. φίλοις] σοφοῖς Dobree coll. Nub. 526.

85. Μακ... ἄρων] sic scripsi nomen, quo ad Macedonas manifesto alluditur; Μακετῶν Kock.

mophoiazuson initio cum ipsum tum artem eius parum masculam derisit nec non aliquot annis post in Gerytade fabula, testibus schol. Lucian. Rhet. praec. 11 et schol. Plat. p. 373 Bekker. Mox autem rerum Atticarum pertaesus cum admiratore suo Pausania Pellam se contulit ad Archelaum, ubi usque ad vitae finem permansisse fertur, cum Euripide autem aliisque Graecis, quos aulae Macedonicae novus splendor allexerat, consuevit; quo spectat narratiuncula apud Aelianum Var. Hist. XIII 4. Diem supremum quando obierit nescimus, sed Ranae cum actae sunt nondum fuisse mortuum cum noster locus satis docet tum Ritschelinus effecit e verbis Apollodori apud Platonem Conv. 172 c: πολλῶν ἐπὶ τῶν Ἀγάθων ἐνθάδ' οὐκ ἐπιδεδήμηκεν, διὸ ἐστὶ ἐξ ἧς ἠθῆνας ἠελίον ἀγαθὸς, quae, de etiamtunc vivo loquens, circa annum 400 dixisse fingitur. Vetustos commentatores in diversa abiisse testantur scholia.

84. ποθεινὸς τοῖς φίλοις] item Eur. Phoen. 320. Desiderabant eum amici, ut qui bene accipere soleret, εἴ τι γυμνασίου λαμπρὸς ὢν, ut dicit schol.

85. εἰς Μακ... ἄρων εὐωχίαν] in Macedonia abierat Agathon; quod nomen ab inexpectato ita mutat comicus ut alludat ad vulgarem locutionem, qua

mortui εἰς μακαρίαν (Eq. 1151) vel εἰς μακάρων εὐδαιμονίαν (Plat. Phaedon. p. 115 c) abiisse dici solebant. Ad beatorum laetas epulas migravit Agatho vitae largioris et olim appetens.

86. Ξενοκλῆς] Xenocles, Carcini Agrigentini poetae tragici (Nub. 1261—1265 Pac. 795) filius, et ipse tragoedias scripsit. Perexigua statura fuisse videtur, γαννοφυεῖς enim ipse et fratres dicuntur Pac. 790 (cf. Vesp. 1500 sqq.); propter dictionem autem non satis Atticam *Datidis* sive barbari cognomine designabatur (vid. Pac. 289 et quae de illo loco observavi Mnemos. 1888 p. 435—438), quemadmodum alius tragicus Acestor *Sacas* vel *Mysus* dictus est (vid. Av. 31 schol. Vesp. 1221). Nimiam inventionis vafritiose et artificia musica in eo contumeliose admodum notavit Plato comicus (fr. 134), δωδεκαμήχανον vocando (vid. infra ad vs. 1327). Etiam Aristophanes malum habuit poetam (Thesm. 169, 440 sq.), neque quidquam ex eius poesi aetatem tulit praeter unum versum ab ipso comico per iocum allatum Nub. 1264; aliquando tamen placuit, siquidem fabulis suis Oedipo Lycaone Bacchis Athamante anno 414 vicit, cum Euripidis Alexander Palamedes Troades Sisyphus secundas tulerunt.

ΗΡΑΚΛΗΣ.

Πυθάγγελος δέ;

(Gestu respondet Dionysus.)

ΞΑΝΘΙΑΣ.

(ad spectatores:)

περὶ ἐμοῦ δ' οὐδεὶς λόγος

ἐπιτριβομένου τὸν ὄμον οὐτωςὶ σφόδρα.

ΗΡΑΚΛΗΣ.

οὐκουν ἔτερό' ἔστ' ἐνταῦθα μειρακύλλια,

τραγωδίας ποιούντα πλεῖν ἢ μυρίας,

Εὐριπίδου πλεῖν ἢ σταδίῳ λαλίστερα;

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

ἐπιφυλλίδες ταῦτ' ἔστι καὶ στωμόματα,

90

87. Perperam, nisi fallor, ante Xanthiae verba unius versus lacunam statuit Meineke, quo Dionysus Herculi responderit. At respondet opinor, non verbis quidem sed gestu ipsoque silentio: humeris scilicet subductis significat inutilem hanc esse quaestionem, nihili enim hunc homuncionem et se facere et ceteros omnes qui habeant nasum.

89. Ἦστ' ἐνταῦθα] Blaydes tentavit ἰσὶ δῆτα vel Ἦστ' ἔτι λοιπὰ.

90. μυρίας Dindorf] μύρια codd. — Meineke putat a verbis πλεῖν ἢ μύρια respondendi initium facere Dionysum, sic vero parum apte cohaerent versus 91 et sequens.

87. Πυθάγγελος] huius nomen altum premit oblivium; quo quam dignum habuerit noster satis apparet, non potuit enim acerbius notari quam servi verbis, se neglegi dum vel talium homuncionum mentio fiat querentis.

88. ἐπιτριβομένου] vid. ad vs. 571.

90. πλεῖν ἢ μυρίας] πλεῖν ἢ μύριοι -ων etiam Av. 1305 Plut. 1184 Nub. 1041 legitur, cf. πλεῖν ἢ χίλια(ς) Eq. 444 Av. 6, πλεῖν < ἢ > ἑξακοσίους Av. 1251, πλεῖν ἢ ἑκατὸν τέλαντα Nub. 1065 (sic, πλεῖν ΗΗτέλαντα, restitui pro vulgato πλεῖν ἢ τέλαντα πολλά), πλεῖν ἢ μύας τετραράκοντα Eq. 835, πλεῖν ἢ τεράκοντα Ach. 858 Eccl. 808. πλεῖν ἢ δώδεκα Ran. 1129, πλεῖν ἢ γε διπλοῦν Lys. 589. Praeterea πλεῖν ἢ non addito numerali legitur Ran. 18 etc.

91. πλεῖν ἢ] vid. ad vs. 18.

— σταδίῳ] cf. Nub. 430 τῶν Ἑλλήνων εἶναι μὲ λέγειν ἑκατὸν σταδίοισιν ἄριστον,

Alexid. fragm. 19 ἡμέρας δρόμῳ κριέτων. — λαλίστερα] cf. vs. 954, 1069.

92. ἐπιφυλλίδες] pampini post racemos natos media aestate luxuriantes, qui nisi reciduntur uvis officiant solis calorem arborisque succum subducendo ipsi infertiles (nostrum „sint Jans-let“, cf. Theophr. de causis Plant. I 17 § 10 V 9 § 10). Sic recte interpretatus est Fritzsche cum Et. M. 367,17 (οἱ καλούμενοι ἐπιτραγοί; uvas sero vel non suo loco natas perperam intellegunt scholia Hesych. Suid., quo sensu in Veteris Foederis versione saepius usurpata est vox (Iud. VIII 2 Obadi. 5).

— στωμόματα] vox redit vs. 943, cf. στωμόςλος garrulus Ach. 429, στωμόλλειν Nub. 1003 Ran. 1310, med. Ach. 579 Eq. 1376 Pac. 995 Thesm. 1079 sq. Ran. 1071, item καταστωμόλλεσθαι Thesm. 461 Ran. 1160, στωμούλια Ran. 1069 (et 841).

95 χελιδόνων μουσεῖα, λαβηταὶ τέχνης
 ἃ φροῦδα θάττον, ἦν μόνον χορὸν λάβη,
 ἄπαξ προσουρήσαντα τῇ τραγωδίᾳ.
 γόνιμον δὲ ποιητὴν ἂν οὐχ εὖροις ἔτι

93. λαβηταὶ] λάβη τῆς Fritzsche non male.

94 sq. μόνον... ἄπαξ] locum inter se mutare iubet Meineke, fortasse recte.

Cum verbi forma cf. *ὀγκύλλεσθαι* Pac. 465 et *ἐξαπατύλλω* Ach. 657 Eq. 1144.

93. χελιδόνων μουσεῖα] cicada, quae perinde atque ipsi homines Attici e terrae gremio feraci prognata est, musis amica habebatur (cf. Plat. Phaedr. p. 230 c) et Attice fere loqui videbatur, inde ab Homero autem (Γ 151) facunda est habita; contra hirundo, quae e barbaris regionibus quotannis advenit, sonos edit garrulos sine sensu (*χελιδὼν λάλος* Nicostr. fr. 27 Theophr. Charact. VI § 4, *garrula hirundo* Verg. Georg. IV 307). Itaque si quis ad instar hirundinum loqui dicitur, huic immodulata, obscura, barbara denique tribuitur dictio; vid. infra vs. 681 de Cleophonte homine peregrino, Av. 1681 ibique Io Chius in scholio, Herodot. II 57 *ἄος ἐβαρβάρειε θρηϊδος τρέπον ἰδοκάει σφι φθίγγεσθαι* (sacerdos Dodonea), Aesch. Ag. 1050 de Casandra *εἴπερ ἴσσι μὴ χελιδόνος δίκην | ἀγνώστα φωνὴν βάρβαρον κεκτημένη*, vid. etiam Soph. Antig. 1002. E musicis autem hirundinum scholis (*μουσεῖοις*) vix meliora possunt expectari quam fuerunt ea quae Hercules Euripideus vel Polyphemus canebat ebrius *ἄμουσα ὀλακτῶν* (Eur. Alc. 760 Cycl. 899). Iocose autem Dionysus ut iuvenum garrulorum et vix Attice scientium turbam indicet locutionem *χελιδόνων μουσεῖα* mutatur ab Euripide suo (vid. ad vs. 64), qui in Alomena fabula (fr. 89) hederam Bacchicam his verbis descripserat: *πολὺς δ' ἀνείρηκε κισσός, εὐφύης κλάδος, | χελιδόνων μουσεῖον*, cf. etiam Helen. 1107 sqq. *σὲ τὰν ἐναυλαῖοις ὑπὸ δειροκόμοις | μουσεῖα καὶ θάκουσιν ἐνίζουσαν ἀταρβόασιν, | ... ἀηδόνα δακρυόεσσαν*. Ipsum

autem verbulum Euripideum nunc ridet comicus propter aviculae barbarae musarumque iuncturam insolitam. — Vocem *μουσεῖα* transtulerunt etiam Plato Phaedr. 267 c, 278 b alii.

94—96] immaturi isti pueruli si quando chorum adepti sunt *παρ' Ἰλπίδας* (cf. Pac. 793), ut Gnesippus ille, quem Sophocli aliquando praetulit archon quidam litterarum imperitus (Cratin. fr. 15), mox turpiter obticescunt; scilicet Musam tragicam *permingunt* tantum, prolem vero ex ea generare non valent.

94. *χορὸν λάβη*] qui fabulam scripsit novam, *χορὸν αἰτεῖ* (Eq. 513 Cratin. l. l.); e competitoribus autem, qui fabulas suas in proximum certamen scenicum obtulerunt, archon magnis Liberalibus vel rex Lenaeis praefectus tres (postea quinque) seligit, quibus *δίδωσι χορὸν* (Aristot. Poet. 5), hi igitur *χορὸν λαμβάνουσι* vel *ἔχουσιν* (Pac. 801, 807).

95. *προσουρήσαντα*] *εὐθυδρομήσαντα* absurde interpretatur scholion, cum verbo *-ουρῆσαι* confundens. Inter protervitatibus signa *τὸ προσουρῆειν* (*admingere*) commemoratur Demosth. LIV § 4 (cf. Horat. Sat. I 2, 44). — Opponitur autem imberbium puerorum irritis conaminibus vis genitilis veri poetae. Eadem imagine usus noster Eq. 517 poetas dixit *Musae amatores*, et Cratinus suum cum Comoedia divortium minanti conubium fecit fabulae *Πυτίνης* argumentum; nec non conferendi sunt Pacis vs. 775 sqq., ubi chorus Musam invocat, ut spretis Carcino eiusque filii secum laetas ducat choreas.

96. *γόνιμον*] hic ut alibi (apud nostrum nonnisi vs. 98 redit) *fertilem, gemi-*

ζητῶν ἄν, ὅστις ῥῆμα γενναῖον λάκοι.

ΗΡΑΚΛΗΣ.

πῶς γόνιμον;

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

ὦδὲ γόνιμον, ὅστις φθέγγεται

τοιουτοῖ τι παρακεκινδυνευμένον

100

„αἰθέρα Διὸς δωμάτιον“, ἢ „χρόνον πόδα“,

ἢ „φρένα μὲν οὐκ ἐθέλουσαν ὁμοῖαι καθ' ἱερῶν,

ialem significat, apud Platonem Theaet. 150c, 151e de ipsa prole vitali adhibuit opponitur geniturae ἀνεμιαῖον (= ὄπη-νεμῖον Av. 695).

97. λάκοι] verbum ex lingua epicorum, qui de *stridulis* tantum sonis usurpabant (N 616 Ξ 25 Υ 277 X 141 Ϝ 379 μ 85 h. Merc. 145 Hes. Oper. 207, Gall. *crier*) in tragicorum dictionem transiit, ubi quemvis sonum vel clamorem (etiam laetum cantum, e. g. Eur. Alc. 346 Hipp. 55) significat. Aristophanes tragicos παρωδῶν dixit λιλᾶκας Ach. 410, ἔλακεν Plut. 39; praeterea suo *clamandi* sensu adhibuit λάσκων et λακῖν Ach. 1046 Eq. 1018 Lys. 356, verbi autem inde ducti λακήσαι *rumpi* formas λακήσομαι -σται λακήσης usurpavit Pac. 381-384 ut iocum inde captaret, denique διαλάκησαι Nub. 410 dicitur botulus stridulo cum sono disruptus. Adde verba comice ficta κομπολάκειν Ran. 961, κομπολάκυστος Ach. 589, 1182.

99. παρακεκινδυνευμένον] *audax verbum audacemae figuram oratoriam*. Qui spretis periculis illuc runt quo impetu et veluti furore suo deferuntur, παρακινδυνεύειν dicuntur: Ach. 645 Eq. 1054 Vesp. 6. *Iidem* dicuntur παράβολοι Vesp. 192.

100. αἰθέρα Διὸς δωμάτιον] teste schol. Melanippe ἢ σοφή apud Euripidem (fr. 491) dixerat ὄνυμι δ' ἱρὸν αἰθέρ', οἴκησιν Διὸς (cf. Thesm. 272 Ran. 311). Quae dum memoriter affert in deterius ita detorquet Dionysus ut nunc demum „audax“, immo ridiculum fiat verbum.

Nam Aether inde ab Homeri aetate Iovis *aedes* est dictus (Ζεὺς αἰθέρι ναίων B 412 etc., cf. *aetheria domus* Hor. Od. I 3, 29), δωμάτιον vero sive *cubiculum* Iovis (cf. Lys. 160 Eccl. 8 Lys. I § 24) nemo qui sanae mentis esset coelum unquam serio nuncupavit.

— χρόνον πόδα] in Alexandro fabula anno 414 data Euripides dixerat καὶ χρόνου προύβαινε πούς teste scholio, etiam in postumo eius opere Bacchis chorus vs. 888 canit κρυπτεύουσι δὲ ποικίλους | δαρὸν χρόνου πόδα, et post eum multi hac similibusque metaphoris usi sunt: *tacito pede praeterit aetas, cito pede labitur annus, tacito pede lapsa vetustas* (Ovid. Trist. IV 6, 17) etc. — Sed Aristophanis aetate novam fuisse nec nisi mediocriter placuisse e nostro versu apparet.

101. καθ' ἱερῶν] item Thuc. V 47 § 8 Demosth. LIX § 60 Andocid. I § 98 καθ' ἱερῶν τελείων, Plut. Mor. 294b καθ' ἐκατόμβης.

101 sq. Hippolyti Euripidei verba (vs. 612) ἢ γλώσσ' ὀμώμοχ', ἢ δὲ φρήν ἀνώμοτος loco et tempori et personae loquentis sunt aptissima, nihil igitur habent quod iure exprobretur poetae. Scilicet iuvenis, qui incestum matris amorem modo cognovit, ira et horrore percussus dum a nutrice admonetur ut iurisiurandi sui memor celet quae modo audivit, mentis vix compos exclamat illud *iuravi lingua, mentem iniuratum gero* (Cic. Off. III 29 § 108), mox tamen patris furore ocoecati iracundiae

γλώτταν δ' ἐπιορκήσασαν ἰδίᾳ τῆς φρενός.“

ΗΡΑΚΛΗΣ.

σὲ δὲ ταῦτ' ἀρέσκει;

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

μὴ ἀλλὰ πλεῖν ἢ μαινομαι.

ΗΡΑΚΛΗΣ.

καὶ μὴν κόβαλά γ' ἐστίν, ὡς καὶ σοὶ δοκεῖ.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

105 “μὴ τὸν ἐμὸν οἴκει νοῦν“ — ἔχεις γὰρ οἴκταν.

103. σὶ δ᾿] *σοί? vid. infra in comment.

104. καὶ Cobet] ἦ codd.

105. Perperam Blaydes totum versum diductis litteris excudendum curavit.

expositus in exilium se pelli sinit potius quam ipsum illud iniurandum violet (vs. 1033, 1060 sqq.). — Sed e contextu ereptus et placida voce recitatus versiculus ille Euripideus reservationis mentalis defensionem quandam continere et linguam absurde menti oppositam habere videri poterat, quapropter plus semel ab Aristophane in ridiculum est detortus; vid. Ran 1471 Thesm. 275. In proverbium autem fere abiit, vid. Plat. Theaet. 154d Conv. 199a Lucian. Vit. Auct. 9 Aristot. Rhet. III 15 Athen. III p. 122 b. — Cf. infra ad vs. 1474 sq.

102. ἐπιορκήσασαν] *peierasse* Hippolytum mera est calumnia, ut modo vidimus.

103. σὶ] hoc uno loco accusativum plene perscriptum adsciscit verbum ἀρέσκειν *placere*, alias apud Aristophanem, ut apud alios, aut dativum habet iunctum (Eq. 1311 Vesp. 818 Pac. 1143 Eccl. 710) aut elisum μ' (Ach. 189 Eq. 359 Vesp. 776, 1339 Thesm. 406 Plut. 353 Antiph. fr. 223 Soph. fr. 583), quod μοι intellegendum, e prisca autem arte superesse videtur, cum diphthongus οἰ pronominum personalium μοι σοι τοι φοι frequenter elidebatur (vid. Enchir. dict. ep. p. 68-71); cf. elisum οἴμοι (Ach. 590, 1117 Eq. 998 etc.). Nostro igitur loco malim σοὶ ταῦτ' ἀρέσκει, ut legitur Soph. Ant. 216.

— μὴ ἀλλὰ πλεῖν ἢ μαινομαι] verba vs. 751 redeunt. Verbum *μαίνεσθαι* de effusa laetitia etiam vs. 776 et Eur. Cycl. 465 usurpatur.

— μὴ ἀλλὰ] *imo*, item nos *neen maar*. Elliptica haec locutio, qua post μὴ mente suppleri potest imperativus *ταῦτο λέγε*, comparatur cum simillima ellipsi οὐ γὰρ ἀλλὰ (vs. 58 etc.). *Augentis*, ut hic (*imo etiam, atque adeo*), est Ran. 611, 745, 751, *obloquentis (imo vero)* Ach. 458 Av. 109 Thesm. 646 Platon. Menon. 75a Alcib. I 114d, item *μηθαρμῶς... ἀλλὰ* Enthyd. 294c; cf. οὐκ ἀλλὰ Av. 105 etc.

— πλεῖν ἦ] vid. ad vs. 18.

104. κόβαλα] item Eq. 418, cf. *κόβαλος* Eq. 450, 635 Ran. 1015 Plut. 279, *κοβαλικεύματα* Eq. 332.

105. Denno poetae sui verbis utitur Dionysus (vid. ad vs. 64), Euripides enim fecerat versum μὴ τὸν ἐμὸν οἴκει νοῦν, *ἐγὼ γὰρ ἀρέσω*, qui “ex *Andromacha fabula*” affertur in scholio, sive librorum hic est error *Andromacham* pro *Andromeda* scribentium, id quod suspicatus est Matthiae, sive confusus est hic locus cum simillimo in *Andromacha* versu 237 *ὁ νοῦς δ' ἄσός μοι μὴ ξυνοικοῦν γύναι*, ut probabiliter statuit Fritzsche; qui si verum vidit, nomen fabulae, unde versiculus nunc citat Dionysus, ignoratur. — Proverbialis fuit locutio *suam domum ha-*

ΗΡΑΚΛΗΣ.

καὶ μὴν ἀτεχνῶς γε παμπόνηρα φαίνεταιαι.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

δειπνεῖν με δίδασκε.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

(ad spectatores:)

περὶ ἐμοῦ δ' οὐδεὶς λόγος.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

ἀλλ' ὄνπερ ἔνεκα τήνδε τὴν σκευὴν ἔχων
ἦλθον κατὰ σὴν μίμησιν ἵνα μοι τοὺς ξένους
110 τοὺς σοὺς φράσειας, εἰ δεοίμην, οἷσι σὺ
ἐχρῶ τόθ', ἦνίκα ἦλθες ἐπὶ τὸν Κέρβερον.
τούτους φράσον μοι, λιμένας, ἀροπαλία,

108-111. Interpunctionem mutavi. Vulgo post μίμησιν et Κέρβερον scribuntur virgulae; sic vero enunciatum neque modicum illum habet ambitum quem sermo possit familiaris, neque apte decurrit, neque post ἵνα μοι φράσειας in eodem enunciato ferri potest τούτους φράσον μοι; videatur Kockii annotatio locum expedire frustra conantis.

109. σὴν] σοῦ Blaydes. Cf. Ach. 1232. — Sed ipsa verba κατὰ σὴν μίμησιν supervacua hic sunt; itaque haud scio an e scholio sint nata. Expectatur potius *δεῦρ' ἦλθον ὡς σὲ πρῶτον.

bitare; cf. Androm. 581 sq. πῶς; ἢ τὸν ἐμὸν οἶκον οἰκήσεις μολὼν | δεῦρ'; οὐχ ἔλις σοι τῶν κατὰ Σπάρτην κρατεῖν; Phoeniss. 602 ἐγὼ γὰρ τὸν ἐμὸν οἰκήσω δόμον, Iph. Aul. 331 οὐχὶ δαίη' εἰ τὸν ἐμὸν οἰκεῖν οἶκον οὐκ ἴσσομαι; *tecum habita* (*keer tot uzelven in, kom tot inkeer*) Pers. Sat. IV 52, *non horam tecum esse potes* Hor. Sat. II 7, 112. Hanc Euripides in verbis, quae nunc affert Dionysus, ita mutaverat ut pro domo substitueret mentem (cf. Theogn. vs. 439 sq.), quemadmodum alibi haud raro τῷ τῷ vel τῷ θυμῷ vel τῇ ψυχῇ tribuit quae ipsius sunt hominis (e. g. Eur. Med. 1056 sqq. vel Androm. 237, qui supra allatus est versus), ab Aristophane saepius ideo derisus (Ach. 450, 480, 483, 485, 488 Eq. 1194 Vesp. 756). — Malitiose autem admodum comicus ultima versiculi Euripidei verba ita mutavit ut ab initio tumidiore mirum

quantum distaret finis plane pedester.

107. *δειπνεῖν με δίδασκε*] fratris ἀμούσου opinionem nihil curat Dionysus; vid. ad vs. 62 sqq.

108 sq.] negligentius constructa est sententia, ut assolet in colloquiis quotidianis. Dicit Dionysus: *sed ut iam veniamus ad id ipsum quod impulit me ut ad inferos profecturus te adirem: volo ex te discere quibuscum tu olim illic consueveris, et de ipsius itineris vicissitudinibus te interrogare*. Pro ἵνα...φράσειας dicendum igitur fuerat φράσον (ut vs. 112 dicitur), sed per attractionem quandam a verbo ἦλθον haec suspenduntur, quasi non ἀλλ' ὄνπερ ἔνεκα antecederet (cf. Eur. Hel. 144) sed *τίων οὖν ἔνεκα*.

109. σὴν] item omisso articulo Ach. 1232.

111. *ἐπὶ τὸν Κέρβερον*] item Xen. Anab. VI 2 § 2; vid. praeterea ad vs. 69.

115

πορνεί', ἀναπαύλας, ἐκτροπιάς, κρήνας, ὁδοῦς,
πόλεις, διαίτας, πανδοκευτριάς, ὄπου
κόρυς δλίγιστοι.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

(ad spectatores:)

περὶ ἐμοῦ δ' οὐδεὶς λόγος.

ΗΡΑΚΛΗΣ.

ὦ σχέτλιε, τολμήσεις γὰρ ἰέναι;

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

καὶ σύ γε

μηδὲν ἔτι πρὸς ταῦτ', ἀλλὰ φράζε νῶν ὁδὸν
ὄπη τάχιστ' ἀφιξόμεθ' εἰς Ἴδου κάτω
καὶ μήτε θερμὴν μήτ' ἄγαν ψυχρὰν φράσης.

ΗΡΑΚΛΗΣ.

120

φέρε δὴ, τί ν' αὐτῶν σοι φράσω πρότην; τίνα;
μία μὲν γάρ ἐστιν ἀπὸ κάλω καὶ Θρανίου,—...

113. κρήνας] κρημνοῦς olim alii. || ὁδοῦς] πόρους vel στάσεις Blaydes.

114. πανδοκευτριάς] πανδοκεῖ' ἄρισθ' vHerwerden, πανδοκεῖ' ὄπου κόρυς | εἰσὶν δλίγιστοι Blaydes (cf. Plut. Crass. 22).

116. καὶ σύ γε] Herculi continentur codd., sed responsum hinc ordiri docet particula γε. Dionyso reddidit Seidler.

117-136. Postea insertos arbitratur vLeutsch, e Gerytade ductos suspicatus; alteri nostrae fabulae recensione tribuit IStanger. Si deessent, hodiernus lector non magnam sane faceret iacturam, sed cur spurios ducamus iusta causa nulla est.

117. νῶν ὁδὸν Fritzsche (coll. Av. 15 Ran. 275, 319)] τῶν ὁδῶν codd.; quamquam correctioni minus favere illud αὐτῶν vs. 120 recte observavit Blaydes, cum vulgata conferens Nub. 75.

118. ὄπη V] ὄπως codd. plerique. || ἀφιξόμεθ' B] ἀφίξομ' V.

121. ἀπὸ] διὰ Blaydes coll. vs. 124.

113. ἐκτροπιάς] *deverticula* (ad scopum properantibus vitanda); cf. Xenoph. (Anab. IV 5 § 15) Hellen. VII 1 § 29 Rhes. 881 Cic. Pison. 22 § 53.

114. διαίτας] *mansiones, stationes*, cf. Herodot. I 35 Athen. p. 207c Plut. Mor. 667c Plin. Epist. II 17 Suet. Claud. 10.

116. καὶ...γε] vid. ad vs. 49.

120. τίνα] in fine iteratur etiam vs. 460, item πού vs. 1399, πῶς Vesp. 166, τί πρότων ἦν Nub. 787.

121. ἀπὸ κάλω καὶ Θρανίου] si nihil adderetur, a rudente et transtro haec intellegi possent (ἀπὸ κάλω *remulco* Thuc. IV 25 § 5), quasi longa navigatione (cf. vs. 112, 136) esset utendum; sed aliam „mortis viam” se velle, nempe a *restis et scabello*, post aliquam tergiversationem Dionyso vultu se interroganti indicat adiectis verbis *κρημάσαντι σαντόν*. — Praepositio ἀπὸ (*ope*) etiam Eq. 538 Ran. 1200 sq. Plut. 377 sic usurpatur. — Vo-

κρεμάσαντι σαυτόν.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

παῦε' πνιγηράν λέγεις.

ΗΡΑΚΛΗΣ.

ἀλλ' ἔστιν ἀτραπὸς ξύντομος τετριμμένη,—...
ἧ διὰ θυείας.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

ἄρα κόνειον λέγεις;

ΗΡΑΚΛΗΣ.

125

μάλιστά γε.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

ψυχράν γε καὶ δυσχείμερον
εὐθὺς γὰρ ἀποπήγνυσι τάντικνήμεια.

ΗΡΑΚΛΗΣ.

βούλει ταχεῖαν καὶ κατάντη σοι φράσω;

127. ταχεῖαν καὶ κατάντη] κατάντη καὶ ταχεῖαν V.

cabulum θρανίον, deminutivum vocis θράνος (Plut. 545, Hom. θρήνος Ἔ 240 O 729 etc.), Pollux X 49 stulto errore h. l. interpretatur *racillum*. Significari scabellum, quod is qui suspendio vitam finire decrevit pedibus repellit postquam ei insistens caput laqueo inseruit, nemo non intellegit, in re navali autem θράνος et θρανῖται erant voces pervulgatae; sic classis Atticae remiges vocantur ὁ θρανῖτης λέως Ach. 162.

122. παῦε] hic imperativus interiectionis loco adhibitus mediū vi utitur = *desine*, item Eq. 821 Vesp. 1194, 1208 Pac. 648 Av. 1504 Ran. 269, 843 Eccl. 160, παῦ' εἰς κόρακας Ach. 864 Av. 889 (= βάλλε). Raro subiungitur participium (Eq. 919 Vesp. 517 Pac. 326) aut genitivus (Av. 1248 Ran. 580); quod ubi fit constanter fere dicitur παῦσαι (numquam παῦου), Ach. 1107 etc.

— πνιγηράν] cum *calidum* significare potest hoc adi., τὸ πνίγο; enim est *aestus* (Av. 726, 1091 etc.), tum id quo quis *suffocatur*, ἀποπνίξαι enim est *suffocare*

(Vesp. 1134 etc.). Cf. nostra *smoren smooiswarm*.

123. ἀτραπὸς ξύντομος τετριμμένη] *callis concisa et trita*, τρίπος, ὁδὸς κατημαξευμένη. Sed haec quoque aliter quam putabat Dionysus esse accipienda mox indicat subiectum illud ἧ διὰ θυείας. Scilicet in *mortario* terebatur *cicuta* cuius succo letali (*χυλίσματι*, vid. ad vs. 943) Athenis perimi solebant qui capitis condemnati essent; cf. nobilis ille de Socrate moriente locus in Platonis Phaedone p. 116 sqq.

125 sq. Dum *cicuta* sanguinis cursum sistens ad lenem celeremque mortem rapit hominem, calor vitalis minuitur, primae autem frigescent corporis extremitates (Plat. Phaedon. 117b, e 118a Plin. Hist. Nat. XXV 13 § 95). Quapropter Dionysus frigidum et vere hibernum (*δυσχείμερον*, cf. Hom. B 750 II 234 Aesch. Prom. 15) dicit iter in quo gelu extemplo torpeant tibiae.

127. κατάντη] *praecipitem*, πρηγή, cf. Hom. Ψ 116 Rhés. 318.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

νή τὸν ΔΙ', ὡς ὄντος γε μὴ βαδιστικοῦ.

ΗΡΑΚΛΗΣ.

καθέρπυσόν νυν εἰς Κεραμεικόν.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

εἶτα τί;

ΗΡΑΚΛΗΣ.

130

ἐναβὰς ἐπὶ τὸν πύργον τὸν ὑψηλὸν —

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

τί δρῶ;

ΗΡΑΚΛΗΣ.

ἀφιμεμένην τὴν λαμπάδ' ἐντεῦθεν θεῶ·

128^b. Blaydes ὡς οὐκ εἰμ' ἐγὼ βαδιστικός, genitivum abs. sine causa improbens. Cf. Av. 1513 ὡς ἀκούοντος (sc. ἐμοῦ) λέγε, Plat. Euthyd. 295 a ὡς ἀποκρινουμένου (sc. ἐμοῦ) ἐρώτα, Rep. 327 c ὡς τοίνυν μὴ ἀκουσομένων (sc. ἡμῶν), οὕτω διανοεῖσθε.

129. εἶτα] κῆτα V alii.

128. βαδιστικοῦ] *in ambulando exercitati*; scilicet deus ventriosus (vs. 200) otii est amantissimus. Eodem sensu Cratinus βαδισματιαν dixerat teste Polluce III 92 (fr. 392).

129 sqq. Publicis festis compluribus, Hephaesteis (Herod. VIII 98), Prometheis (schol. vs. 1087, Prøller Myth.⁴ p. 102, 3), Panathenaeis (vs. 1089 sqq.), Panis festis (Herodot. VI 105), postea etiam Bendideis (Plat. Rep. I 328 a) λαμπαδοδρομαίαι sive φορταί habebantur Athenis. Nocturno tempore ephebi e singulis tribubus selecti (cf. CIA. II 1229) facem ardentem manu tenentes ab Academia per Ceramicum externum urbem versus currebant (Pausan. I 30 § 2-4, infra vs. 1094), pedum vel equorum (Herod. VIII 98 Plat. Rep. I 328 a) celeritate certantes. Apparet autem non eandem semper fuisse certaminis rationem; nam Pausanias dicit eum qui primus facem ardentem ad scopum usque pertulisset fuisse coronatum, Herodotus vero VIII 98 aliique (Plato Rep. I 328 a Legg. VI 776 b Lucr. II 78 Pers. VI 61) iuvenes certan-

tes alium alii facem tradidisse referunt.

130. Iubetur Dionysus adscendere in locum editum, eumque proximum loco unde currendi initium facturi sunt οἱ τὴν λαμπάδα τρέχοντες; Timonis autem turrim in vicinia Academiae fuisse extractam discrete dicit Pausanias I 30 § 4, licet in remoto Atticae angulo aedes huius misanthropi collocaverit Lucianus (Timon. § 7, 42, cf. etiam Aristoph. Lys. 807 sqq.). Hanc nunc ab Hercule significari statuit Fritzsche, fortasse recte. Timonem autem, de quo vid. Plut. Anton. c. 70, quoniam dudum nunc mortuum esse ex Aristophanis Lys. l. l. verbis apparere videtur, fortasse inutile est rogare ad turrim illam, quae Timonis fuerat (aut fuisse dicebatur), aditusne cuilibet patuerit. — Locus noster exemplo fuit Apuleio Metam. VI 120: *nec cunctata diu Psyche pergis ad quampiam turrim praealtam, indidem se datura praecipitem; sic enim rebatur vel ad inferos recta atque pulcherrime se posse descendere* (vid. etiam ad vs. 140).

131. De summa illa turri specta initium

κἄπειτ', ἐπειδὴν φῶσιν οἱ θεώμενοι
 „εἶναι“, τόθ' εἶναι καὶ σὺ σαυτόν.

ΔΙΟΝΤΣΟΣ.

ποῖ;

ΗΡΑΚΛΗΣ.

κάτω.

ΔΙΟΝΤΣΟΣ.

ἀλλ' ἀπολέσαιμ' ἂν ἐγκεφάλου θρίω δύο.
 οὐκ ἂν βαδίσαιμι τὴν ὁδὸν ταύτην.

135

133. εἶναι, τόθ'] pessimam lectionem εἴητε, τόθ' scholion commemorat et interpretatur. Quod interpretamentum esse arbitrator pro varia lectione habitum („infininitivus idem quod optativus hic valet”).

135. τι δα[ ] τίς οὖν Blaydes.

lampadodromiae; ibi collocatus opperire temporis articulum quo ἀφίεται ἡ λαμπάς, i. e. οἱ τὴν λαμπάδα τρέχοντες (cf. Vesp. 1203 Ran. 1087 Plat. Rep. I p. 328a), cum cursores dimittuntur, ἀφίεται ἀπὸ τῶν βαλβίδων (ut est Eq. 1159). — Sic scholion locum recte interpretatur (ὅταν οἱ πρῶτοι λαμπαδίζοντες ἀφεθῶσιν). Kuster vero, quem secuti sunt Fritzsche Hermann Lobeck alii, perperam statuit *face* de ipsa hac turri *deiecta* signum certaminis ineundi fuisse datum. Quae cum multas ob causas reiicienda sit opinio, sufficit haec una, quod sic verti nequeunt vs. 132 sq. — In eundem errorem olim inciderat anonymus, cuius observatio inter scholia ad vs. 133 recepta misere decurtata ad nos pervenit: <σημειῶσαι> ὅτι ἐν τῇ ἀφίσει τῆς λαμπάδος σημειῶν ἦν τοῖς μέλλουσι δραμεῖν, ὡς δεῖ τοῦ δρόμου καθάρξασθαι ἦν δὲ τοῦτο πρὸ τοῦ εὐρεθῆναι παρὰ Τυρρήνοις τὴν σάλπιγγα. Scilicet has turbas movit Euripidis de Eteocle et Polynice locus in Phoenissis vs. 1377 sq.: ἐπει δ' ἀφείθη πυρός ὡς Τυρρηνικῆς | σάλπιγγος ἡχή, σῆμα φοινίου μάχης, | ἥξαν δρόμια δεινὸν ἀλλήλοισι ἔπι, ubi olim non postpositivum ἔς scribebant sed ὡς praemissa virgula.

132 sq. *Et cum spectatores* (ad eum qui certaminis ineundi signum est datu-

rus) dicunt „iam mitte”, tunc tu mitte te ipsum.

133. εἶναι] pro ἀφίεται. Archaisticum loquendi genus permansit in formula longo opinor usu consecrata, ut in locutionibus τίς ἀγορεύσειν βούλεται, ἀκούετε λέψ, et similibus. Infinitivum in iussibus noster etiam Eq. 1039 adhibuit addito σὺ (in dictionis epicae parodia), et Nub. 850, 1080 Vesp. 386, 1216 Ran. 169. Cf. infinitivus in precibus infra vs. 387, 887, 894.

— κάτω] vid. ad vs. 26.

134. Cerebri membranas foliis ficulneis (θρίοις) duobus esse similes ideoque hic θρίω dici Aristarchus errore insigni contendeat; vid. scholion, ubi vera loci explicatio subiungitur (a Didymo): cerebrum (suillum) admixtis condimentis folisque ficulneis involutum assari solere, cuius cibi lautioris, θρίου dicti, frequens apud veteres est mentio (Ach. 1101 sq. Poll. VI 57; θρίοις λευκοῖς; parandis gloriolam aliquando consecutus est Chariades coquus, vid. Euphron. fr. 17). Dionysus igitur dicit: *at tibi si obtemperem, tantum cerebri quantum duobus θρίοις parandis sufficiat inutiliter perdam* — eliso scilicet capite. Cf. rustici verba Ach. 174 *μυτιωτῶν ἕσον ἀπόλεσα quantum moreti potuerat parari ex allio quod modo mihi surreptum est.*

ΗΡΑΚΛΗΣ.

τί δαί;

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

ἦνπερ σὺ τότε κατήλθες.

ΗΡΑΚΛΗΣ.

ἀλλ' ὁ πλοῦς πολὺς.

εὐθύς γὰρ ἐπὶ λίμνην μεγάλην ἤξεις πάνυ
ἄβυσσον.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

εἶτα πῶς περαιωθήσομαι;

ΗΡΑΚΛΗΣ.

ἐν πλοιαρίῳ τυννουτῶν σ' ἀνήρ γέρων
ναύτης διάζει, δὴ ὀβολῶ μισθὸν λαβών.

140

137. ἐπι] εἰς V.

138. πῶς V] πῶς γε R et plerique.

139. τυννουτῶν] *tantillo*; idem deminutivum adhibitum est Ach. 367 Eq. 1220 Nub. 392, 878 Thesm. 745.

140. δὴ ὀβολῶ] singulos obolos Charonti solvebant manes ut Acherontem traicerent, sed si quis vivus Orcum adire volebat mox reditura, duae stipes ei solvendae erant, altera reditus causa, altera primae transvectionis; vid. Apul. Met. VI 121 sq., cuius menti haec cum scriberet nostrum locum observatum esse suspicor (vid. ad vs. 130). Recte autem Herculis verba interpretatus esse videtur; nam *iocis gratia* nunc duplicari nauticum Charonti solvendum, quod Hemsterhuys Kuster alii statuerunt, credibile non duco, quid enim istiusmodi iocus haberet festivi? Neque alteram stipem pro servo solvere inbetur Dionysus, infra enim (vs. 270) duos suos obolos vectori dat postquam solus est transvectus. — Quicquid id est, Dionysus responso suo (vs. 141) alludit ad τὸ θεωρικόν, pretium quod singuli spectatores τῷ θεατρῶνῃ solvebant pro singulis diebus quibus fabulae agebantur (vid. e. g. Demosth. de Coron. § 28), drachmam igitur pro triduo

per quod fiebant certamina scenica (cf. Platon. Apol. p. 26 d). Tempore autem quo actae sunt Ranae e publico aerario hanc pecuniam civibus reddi mos ferebat. Scilicet Cleophon ille, cuius maxima tum in rep. erat auctoritas (vid. ad vs. 679), τὴν διοικητικὴν ἐπίνοιαν πρώτος secundum [Aristot.] Rep. Ath. c. 28, cui potius credendum videtur testi quam Plutarcho (vit. Pericl. c. 9) Periclem, aut Harpocrati (s. v. θεωρικά) Agyrthium instituti huius auctorem fuisse perhibenti; quorum posteriorem τὸ θεωρικόν et τὸ ἐκκλησιαστικόν confudisse apparet. Anno igitur 411 vel 410 videtur perlata esse lex qua hae largitiones sunt decretae, nam inscriptio OIG. 147 (Dittenb. Syll. n° 44, Boeckh Staatsh. Beil. 1) docet anno 410/9 per 3am 4am 5am 7am prytanias εἰς διοικητικὴν septendecim fere talenta esse expensa — flagrantem quam maxime bello et rep. post cladem siculam turbasque oligarchicas anni praecedentis paene exhausta. Anno quo Ranae sunt actae Archedemus δ τοῦ δήμου προιστετικῶς (de quo vid. infra vs. 417) praepositus fuit τῇ διοικητικῇ (Xen.

ΔΙΟΝΤΣΟΣ.

φρεῦ.

ὡς μέγα δύνασθον πανταχοῦ τὰ δὴ ὀβολῶ.
πῶς ἤλθέτην κάκεισε;

ΗΡΑΚΛΗΣ.

Θησεὺς ἤγαγεν.

μετὰ ταῦτ' ὕφεις καὶ θηρῶ ὕψει μυρία
δεινότατα.

ΔΙΟΝΤΣΟΣ.

μὴ μ' ἐκπληγτε μηδὲ δειμάτων

145 οὐ γὰρ μ' ἀποτρέψεις.

ΗΡΑΚΛΗΣ.

εἶτα βόρβορον πολὺν

καὶ σκῶρ ἀείνων· ἐν δὲ τούτῳ κειμένους
εἶ που ξένον τις ἠδίκησε πῶποτε,

142. Versum satis insulsum et subabsurdum abesse malim. || πῶς] πῶς δ' Meineke dubitanter.

143. ταῦτ'] τοῦτ' R.

145. πολὺν] παχὺν DM, unde Blaydes βαθύν.

147. ἠδίκησε] ἠδίκησε V.

Hellen. I 7 § 2); Hellenotamiae munere tunc functum esse statuit Boeckh Staatsh.³ p. 281, cui assensi sunt Siegfried et Fraenkel. — *Quanta ubique* (ut Athenis) *vis est dioboli*, exclamat Dionysus. Maxima certe ad Atheniensium aerarium exhauriendum fuit vis harum largitionum. Quod autem aliis quoque in rebus duo oboli unius diei efficiebant *μισθόν* modicum (vid. Vesp. 52, 1189 Plat. Gorg. 511 e [Aristot.] Rep. Athen. c. 49), id ad nostrum locum intellegendum nihil affert utilitatis.

142. ἤλθέτην] „duo isti oboli.”

— Θησεὺς ἤγαγεν] Theseus heros Atticus cum comitante Pirithoo ad inferos descendit, morem hunc Atticum secum illic introduxit, si credimus Herculi.

145. Impii scelestique homines quique

sacris non fuerant initiati cum ad inferos pervenissent, ἐν βορβόρον κίσθαι credebantur (cf. Plat. Phaedon. 69 c Rep. II 363 d, 533 d Plut. de anima fr. 6² Verg. Georg. IV 478).

146. σκῶρ] quorundam opinio, voce σκῶρ Strattidem in Atalanta fabula diu post Ranas data primum usum esse, in scholio ad nostrum locum refellitur. Apud nostrum vox redit Plut. 305, cf. σκατοράγος Plut. 706, σκωραμῖς Eccl. 371 et iocus de nomine (σ)καταιβάτης Pac. 42.

— ἀείνων] a nomine ἀείνω (= -ναος); vid. Nub. 275 Herodot. I 93 Phrynich. in Anecd. Bekk. p. 347.

147 sqq. Cf. Verg. Aen. VI 608 sqq.

147. εἶ... τις] pro ὅστις eadem ratione est adhibitum Aesch. Eum. 269 ὄψει δὲ καὶ τις ἄλλος ἤλιτεν βορῶν.

- 150 ἢ παιδα βινῶν τάργυριον ὑφέλλετο,
ἢ μητέρ' ἠλόησεν, ἢ πατρὸς γνάθον
ἐπάταξεν, ἢ ἐπλορκον ὄρκον ὤμοσεν.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

(ad spectatores):

- 152 νῆ τούς θεοὺς ἐχρῆν γε πρὸς τούτοισι κει
153 τὴν πυρρίχην τις ἔμαθε τὴν Κινησίου,

148. Dionyso tribuit vVelsen, Xanthiae Zielinski. || βινῶν Dindorf] κινῶν codd.

149. ἠλόησεν Suidas] ἠλοήσεν codd. || ἢ π. γν. | ἐπάταξεν] Zielinski Xanthiae tribuit.

152. Hunc versum ignorans Aristophanes Byzantius versu 153 ἢ πυρρίχην scribebat, lectionem alteram versu 151 ratus. Quem partim secutus Bergk coniecit ... ὤμοσεν. — ΔΙΟΝ. νῆ... καὶ | εἰ Μορσίμου τις ἔῃσιν ἐξεγράψατο | [ἢ πυρρίχην τις ἔμαθε τὴν Κινησίου]. Quod dedi debetur Ritschelio. Pro κει | τὴν vs. 152 sq. Fritzsche καὶ | εἰ mavult, sed servandus videtur articulus: τὴν πυρρίχην istam saltationem.

148 sqq.] ne nimia gravitate displiceret locus, poeta seriis ridicula admiscuit, ut infra vs. 366, 621.

148. τάργυριον] pecuniam, quam puer forte secum haberet (in bucca fortasse, cf. Vesp. 609). Mercedem „debitam” plerique interpretantur coll. Thesm. 343 sq. Ran. 561, sed sic βινῶσας requireretur potius, ὑφαρξίσθαι autem non defraudare est sed surripere.

149. ἠλόησεν] haec, non -λοι- est Attica verbi forma, vid. ἀλοῶν Thesm. 2, ἀλοῶν fr. 661 (pro κατηλόηται Eubul. fr. 15⁵ Meineke restituit κατηλόησται). Substantiva verbalia πατραλοίας et μητραλοίας iota suum debent suffixo -λας.

— γνάθον | ἐπάταξεν] item Lys. 635, 657.

152, 153, 151. Etiam homines, si qui sint usque adeo musis gratiisque invisī, qui Cinesiae pyrrhichen istam discere vel e Morsimi tragoedia locum aliquem sibi transcribere sustineant, supplicis furibus condignos sibi videri dicit Dionysus ad spectatores conversus. Morsimi cantilenas ediscere vel ipsum poena habetur longe gravissima Eq. 400 sq.; cf. ignoti hominis dirae Ephipp. fr. 16 Διονυσίου διδράματ' ἐκμαθεῖν δίοι | καὶ Δημοφῶντος ἔτε' ἐποίησεν εἰς Κόνυν, | ῥήσις τε κατὰ δειπνον Θεόδωρός μοι λέγει etc.

152. ἐχρῆν] sc. κίσθαι ἐκτε.

153. Cinesias Meletis citharoedi (Plat. Gorg. 502 a) filius, Thebis oriundus si fides scholio, sed Atticum dicit Pherecrates, dithyramborum fuit poeta, multa autem in re musica novavit, quam ob causam a nostro aliisque saepius est exagitatus. Av. 1373—1409 Nephelococcygiam adit, ut alas sibi expetat, quibus in nubium regionem lyricis adamatam (Nub. 393 sqq.) attollatur, flagris autem a Pithetaero abigitur. In Chirone fabula Pherecrates Musam induxit a novatoribus male mulcatam et apud Iustitiam sic de illo aliisque conquentem (fr. 1457-12): Κινησίας δέ μ' ὁ κατάρατος Μτικός, | ἐξαρμονίους καμπύς ποιῶν ἐν ταῖς στροφαῖς, | ἀπολάλεχ' οὕτως, ὥστε τῆς ποιήσεως | τῶν διθυράμβων, καθάπερ ἐν ταῖς ἀσπίσιν, | ἀριστιεῖ' αὐτοῦ φαίνεται τὰ δεξιά. Infra vs. 1437 publicum commodum fore dicitur si ventorum flabris abripiatur in suam sodaliumque patriam aere. Socrates autem apud Platonem Gorg. 501 e id unum eum curare statuit ὅ τι μᾶλλον χαρισθῆναι τῷ ὄχλῳ τῶν θεατῶν. Erat autem infirmae valetudinis et mira quadam corporis gracilitate insignis, ita ut in dies mori videretur; cf. Lysiae verba fr. 53 apud Athen. XII p. 551 e sqq. servata: οὐχ οὐτός ἐστιν ὁ τοιαῦτα περὶ θεοῦς ἐξαμαρτάνων & τοῖς μὲν ἄλλοις αἰσχρόν ἐστι καὶ

151 ἢ Μορσίμου ῥῆσιν τιν' ἐξεγράφατο.

ΗΡΑΚΛΗΣ.

154 ἐντεῦθεν αὐλῶν τις σὲ περιεῖσιν πνοή,

151. Del. vLeutsch, versui 153 postpositum Dionysio tribuerunt Ritschl Bergk. || ῥῆσιν τιν' Cobet] τις ῥῆσιν codd.; cf. Nub. 1371 Vesp. 579.

λέγειν, τῶν κομφοδοδιδασκάλων δ' ἀκούετε καθ' ἕκαστον ἑαυτὸν; κτῆ... τοῦτον δὲ... οἱ θεοὶ οὕτω διέθεσαν ὥστε τοὺς ἐχθροὺς αὐτὸν βούλεσθαι ζῆν μᾶλλον ἢ τεθνήσκειν, παράδειγμα τοῖς ἄλλοις κτῆ... τὸ μὲν γὰρ ἀποθανεῖν ἢ καμῖν νομίμως κοινὸν ἔπασιν ἡμῖν ἔστι, τὸ δ' οὕτως ἔχοντα τοσοῦτον χρόνον διατελεῖν καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀποθνήσκοντα μὴ δύνασθαι τελευτῆσαι τὸν βίον τούτους (l. τοῦτο?) μόνους προσήκει τοῖς τὰ ποιαῖτα ἔπερ οὗτος ἐξημαρτηρόσιν (commemoratur a Lysia etiam XXI § 20). Hinc Av. vs. 1378 cognomine, quod in vulgus notum fuisse intellegimus, dicitur ὁ φιλόρινος, sive a colore, sive a levitate ita dictus fuit (sic Euphronius in scholio), sive alluditur ad rumorem iocosum quo ferebatur tabulis ridicisque fultus in publicum procedere, ne corpus nimis procerum atque gracile incurvaretur vel frangeretur (vid. Athen. l. l. 551 d Stratid. fr. 20 Platon. 184; infra vs. 1437 ipso aere levior esse fingitur; in Gerytade inter ἔδοφοίτας sive homines identidem inferorum ditonem visentes recensetur (fr. 149); toto autem dramate qui eum paucis annis post Ranas doctas proscidit Strattis Φθιώτην Ἀχιλλέα eum dixit, non opinor διὰ τὸ ἐν τῇ αὐτοῦ ποιήσει συνεχῶς τὸ „Φθιώτα“ λέγειν, ut insulse interpretatur Athenaeus l. l., sed ut φθίσει correptum hominem (cf. Plat. fr. 184) inclementer admodum derideret. Alvo soluto videtur laborasse, unde scurriles iocos complures duxit Aristophanes (Ran. 366 Eccl. 330 sq. fr. 150). E Lysiae locis allatis apparet eum etiam rebus publicis se immiscuisse, Aristotele autem teste in scholio ad Ran. 404 non ita diu post hanc fabulam actam (post Euclidis tamen archontatum, vid. Lys. XXI § 4, Cobet Platon. p. 51) περιεῖλε

τὰς χορηγίας, auctor igitur fuit ut minore sumtu agerentur certamina scenica, a Strattide ideo χοροκτόνος dictus (fr. 15). Quod si Koehler iure statuit Cinesiam illum, quo auctore Dionysius Syracusarum tyrannus anno 393 publice laudatus est (CIA. II 8, Dittenb. Syll. n° 54), esse dithyramborum poetam, oratorum probra et comicorum ioca minime ei fuere letifera. — Qui in Lysistrata fabula procedit Κινῆσις ὁ Παιονίδης, non dithyrambicus est sed fictus homo, indolem mulierosam ipso nomine professus.

—] *pyrrhiche* aliqua Cinesiae nuper cantata mire Aristophani aliisque displicerat; nam articulo τῆν, nisi librorum errori (vid. supra) debetur, certum quoddam opus nunc indicatur. Quapropter suspicor magnis Panathenaeis huius anni (cf. vs. 1037, 1089 sqq.), paucis igitur mensibus ante Ranas, hanc suam pyrrhichen docuisse Cinesiam (cf. Nub. vs. 988).

151. *Morsimi* tragoedias quanti fecerit Aristophanes non minus aperte quam hoc loco significavit Eq. 401, ubi capitale dicitur supplicium eius cantica canere, et Pac. 801 sq., ubi laetum dicitur tempus vernum quo hirundinis quidem resonet cantus sed carmina sua non declament Philocles filii Morsimus et Melanthius in certamen tragicum non admissi. Pater eorum Philocles, Aeschylī sororis filius, haud ignobilis fuit poeta tragicus. Morsimus commemoratur etiam a Platone fr. 128; medici munere functum esse perhibet schol. Eq. 401.

154 sqq.] Hercules describit Dionysio sedes beatorum, ad quas ipsi olim aditus concessus fuerat, utpote mystae; nam Eleusiniis mysteriis eum initiatum fuisse priusquam ad inferos descenderet, fa inter Atticos ferebat (vid. ad vs. 501),

155 ὄψει τε φῶς κάλλιστον, ὥσπερ ἐνθαδί,
καὶ μυρρινῶνας καὶ θιάσους εὐδαίμονας
ἀνδρῶν γυναικῶν, καὶ κρότον χειρῶν πολύν.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

οὔτοι δὲ δὴ τίνες εἰσὶν;

ΗΡΑΚΛΗΣ.

οἱ μεμνημένοι

ΞΑΝΘΙΑΣ.

(secum loquens:)

νῆ τὸν Δ' ἔγω γούν ὄνος ἄγω μυστήρια.

155. κάλλιστον, ὥσπερ] κάλλιον ἤπερ praeter necessitatem Meineke. || ἐνθαδί Meineke] ἐνθάδε codd.

159. ἄγω V B] ἄγων codd. plerique.

ipse autem id dicit Eur. Hero. 613: μάχη (Cerberum perdomui), τὰ μυστῶν δ' ἔργ' ἠτύχησ' ἰδῶν, cf. [Platon.] Axioch. p. 371e, vWilamowitz Herakles I¹ p. 359. — Vividus coloribus piorum apud Orcum felicitatem depinxit Pindarus in threno cuius fragmentum attulit Plut. Mor. p. 120c: τοῖσι λάμπει μὲν μίνος ἀελλοῦ τὰν ἐνθάδε νύκτα κάτω, | φοινικορόδοις δ' ἐπὶ λειμάνουσι προάστιον αὐτῶν | καὶ λιβάνω σκιαρὸν καὶ χρυσοῖς καρποῖς βαβριθός, | καὶ τοὶ μὲν ἵπποις γυμνασίους τε, τοὶ δὲ πεισοῖς, | τοὶ δὲ φορμίγγουσι τέρονται, παρὰ δὲ σφισιν εὐανθῆς ἕπας τίθαλον ἄλφος | ὀδμὰ δ' ἐρατὸν κατὰ χῶρον κίθναται | αἰεὶ θύα μινύοντων πυρὶ τηλεφανεῖ παντοῖα θεῶν ἐπὶ βομοῖς. Vid. etiam Soph. fr. infra ad vs. 454 sq. allatum. Similima leguntur infra vs. 313—338.

154. περίουσι] cf. περιβαίνειν Vesp. 974 Soph. Ant. 1209, ἐγκυκλοῦν Vesp. 395.

155. ὥσπερ ἐνθαδί] ut inter vivos, cf. vs. 82. Vid. Verg. Aen. VI 640 sq. largior hic campos aether et lumine vestit | purpureo, solemque suum, sua sidera norunt. — Sic simul cavet poeta ne spectatores mox mirari possint Dionysum in clara luce apud inferos versantem.

156. μυρρινῶνας] Cereri sacra erat myrthus, coronas autem inde nectebant

qui mystarum sacra obibant (cf. vs. 330).

159. ὄνος ἄγω μυστήρια] ego partibus asini mysteria celebrantis fungor, similis sum asino mysteria celebranti, — ita scilicet celebranti ut asinorum est, quorum dorso mystae sarcinas suas imponebant dum laetam pompam Eleusinem versus deducebant. Proverbialis haec erat locutio de iis qui molestiam patiuntur dum gaudent alii. Absurde Demon apud Photium p. 336,22 ὄνον lapidem molarem h. l. interpretabatur. Fritzsche prudenter monuit cavendum esse ne ἄγων (celebrare) pro ferendi verbo habeatur. — Eadem elegans breviloquentia (ἄγω pro εἶμι ἄγων) est in locutione ὄνος βεταί, ὄμοι Cratin. fr. 52 Cephisodor. 1; cf. Philem. fr. 188 ὄνος βαδίξαις εἰς ἄχυρα τραγημάτων, Cratin. fr. 229 ὄνοι δ' ἄνωτέρω κάθηνται τῆς λύρας, Eupol. fr. 261 ὄνος ἀκροῦ σάλπιγγος, Theopomp. fr. 4 ὄνος μὲν ἀγκυρῶ δ' Μελιταῦς Φιλωνίδης, Menand. fr. 527 ὄνος λύρας ἤκουε καὶ σάλπιγγος ὄς, Lys. 695 ἀετὸν εἰκοντα κίνθαρός σε μαιεύσομαι, 927 τὸ πῖος Ἡρακλῆς ξενίζεται, Cratin. fr. 128 ἔκαστος ἀλώπηξ δωροδοκεῖται, fr. 245 Βοῦθος περιφοιτᾷ, Arist. fr. 337 λύκος ἔχανε, Platon. fr. 191 Χίρων ἐξίθρεψας Περικλῆα, Theopomp. fr. 40 τίττει κελὰδαι, Diocl. fr. 5 ἄλλεται δ' ὄψ' ἠδονῆς κιστρῶς, anonym. fr. 270

160

ἀτὰρ οὐ καθέξω ταῦτα τὸν πλείω χρόνον.

(Onera deponere incipit.)

ΗΡΑΚΛΗΣ.

οἷ σοι φράσουσ' ἀπαξάπανθ', ὧν ἂν δέη.
οὔτοι γὰρ ἐγγύτατα παρ' αὐτὴν τὴν ὁδὸν
ἐπὶ ταῖσι τοῦ Πλούτωνος οἰκοῦσιν θύραις.
καὶ χαῖρε πόλλ', ὧ ἀδελφέ.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

νῆ Δία καὶ σὺ γε

165

ὕγλαινε.

(Hercules domum intrat ianuamque claudit.)

SCENA TERTIA.

Xanthias, Dionysus, mox Mortuus.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

σὺ δὲ τὰ στρώματ' αὔθις λάμβανε.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

πρὶν καὶ καταθέσθαι;

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

καὶ ταχέως μέντοι πάννυ.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

167

μὴ δῆθ', ἱκετεύω σ', ἀλλὰ μίσθωσαί τινα.

168 τῶν ἐκπερομένων, ὅστις ἐπὶ τοῦτ' ἔρχεται.

160. οὐ καθέξω] οὐκίε' ἔξω vel οὐκίε' ὀσω Blaydes.

168. Del. Hamaker. || τοῦτ' ταῦτ' Bergk, Στόγ' vel πλοῦν Kock, ταῦτ' Blaydes, frustra omnes. Deleto versu, qui e glossemate τῶν ἐκπερομένων procrevisse videtur, festivius cadit illud Dionysi: „at si nullum invenio?“ arguit autem interpolatorem verbum ἔρχεται, quod Attice non *it* sed *venit* significat.

μὴ πρὸς λέοντα δορκὰς ἄψωμαι μάχης, Theognid. 347 ἐγὼ δὲ κῶων ἐπέρησα χαράδρην, 1361 ναῦς πέτρῃ προσέκυρσας, Cic. de Orat. II 57 § 233 docebo sus oratorem, Horat. Epist. I 2, 42 rusticus expectat dum defluat annis. Vid. Kock ad Cratin. fr. 42.

160. καθέξω] cf. Vesp. 714.

163. Initiati deorum convicti fruentes ad ipsas Plutonis aedes habitare finguntur.

164 sq. χαῖρε... ὕγλαινε] utrumque va-

ledicentis est, χαῖρε etiam salutantis; ὕγλαινε legitur etiam Eccl. 477. Cf. Eur. Ion. 517 sq. χαῖρ'... — χαίρομεν σὺ δ' εὖ φρόνει γε. — Lucianus cum per errorem aliquando ὕγλαινε dixisset in prima salutatione, libellum suum de lapsu in salutando conscripsit, ut demonstraret rarum quidem hunc verbi usum fuisse, non tamen inauditum. E propria verbi significatione fluxit notus iocus Agesilai ad Menecratem (Plut. Agesil. c. 39, quem

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

169 εἰάν δὲ μὴ εὕρω;

ΞΑΝΘΙΑΣ.

τότ' ἔμ' ἔχειν.

(A dextra offertur mortuus in lectica.)

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

καλῶς λέγεις.

170 καὶ γὰρ τιν' ἐκφέρουσιν οὐτοῖ νεκρόν.

(Ad mortuum conversus:)

οὔτος, — σὲ λέγω μέντοι, σὲ τὸν τεθνηκότα
ἄνθρωπε, βούλει σκευάρι' εἰς Ἄιδου φέρειν;

ΝΕΚΡΟΣ.

πόσ' ἄττα;

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

ταντί.

ΝΕΚΡΟΣ.

δύο δραχμὰς μισθὸν τελεῖς;

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

μὰ Δί', ἀλλ' ἔλαττον.

ΝΕΚΡΟΣ.

(ad portantes:)

ὑπάγεθ' ὁμεῖς τῆς ὁδοῦ.

169. μὴ εὕρω] μὴ ἔχω l. a. per se non improbanda, quae perperam explicatur in scholio si <pecuniam> non habeam. || τότ' ἔμ' Krueger] τότε μ' codd. || ἔχειν Ritschl] ἔχειν codd.

170. τιν' Elmsley] τινες codd. || ἐκφέρουσιν] φέρουσι V R et codd. plerique; TINEIC in TINEC abiit. || -σιν οὐτοῖ Hirschig] -σι τουτοῖ codd.

171. λέγω μέντοι] τοι λέγω Elmsley; cf. Av. 274, 406 Plut. 1099.

Philippo tribuit Athen. VII p. 289 d, e).

169. τότ' ἔμ' ἔχειν] tunc me tecum serva; de infinitivo imperativi loco adhibito vid. ad vs. 133.

171. οὔτος] vid. ad Vesp. 1.

— σὲ λέγω μέντοι] te volo; cf. Eq. 168 Pac. 1290 Av. 274, 406 Plut. 1099 Aesch. Prom. 944 Eur. Iph. Aul. 855 etc.

172. σκευάρια] de sarcinis praegrans

dibus et gravibus deminutivo utitur nomine, ne nimium pretium poscat mortuus.

174. ὑπάγεθ'] pergite, item Nub. 1298 Vesp. 290 Av. 1017 Eupol. fr. 79 Eur. Cycl. 52 etc.

— τῆς ὁδοῦ] gen. partitivus, item Hes. Op. 579 Herodot. III 105 Thuc. IV 47 § 3, cf. τοῦ πρόσω Xenoph. Anab. I 3 § 1.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

175 ἀνάμεινον, ὃ δαιμόνι, ἐὰν ξυμβῶ τί σοι.

ΝΕΚΡΟΣ.

εἰ μὴ καταθήσεις δύο δραχμάς, μὴ διαλέγου.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

λάβ' ἐννέ' ὀβολούς.

ΝΕΚΡΟΣ.

ἀναβιόλην νυν πάλιν.

(Sinistrorsum abeunt vespillones cum mortuo.)

ΞΑΝΘΙΑΣ.

ὡς σεμνὸς ὁ κατάρατος· οὐκ οἰμώζεται;

179 ἐγὼ βαδιοῦμαι.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

χρηστὸς εἶ καὶ γεννάδας.

(Iter ineunt. — Scena mutata repraesentat paludis ripam, ad quam cernitur Charon in cymba.)

175. ἐὰν] ἔν ἄν V, ἔνα R alii.

177. ἀναβιόλην Cobet] -φῆν codd.

179. ἐγὼ βαδιοῦμαι] ὡς βαστάσω ἐγὼ Blaydes coll. schol.

175. ἐὰν... εἰ] *an forte*, ut Homericum *αἰ* γεν. Cf. ἦν εἰ ξυμβῶσι Thuc. II 5 § 6, ἦν εἰ καὶ χορδῆς λάβης Ran. 339, ἦν τί σοι δόξω λέγειν Vesp. 1409 Eccl. 123 Timocl. fr. 6¹, ἦν πως Ach. 1031 Vesp. 271, 399 Eccl. 107, ἦν ἄρ' Ran. 1517. Etiam ἡνίκα ἦν infra vs. 1003 conferendum.

— ξυμβῶ] *raciscendi* sensu verbum usurpatur etiam Nub. 67 Ran. 807 Aesch. Eum. 1046 Eur. Hel. 1007 Thuc. I.1. etc.

177. ἀναβιόλην νυν πάλιν] ut viventes dicuntur *μηκέτι* vel *μὴ νυν ζῶντων* vel *ἀποθανομένων* ἄρα Nub. 1255 Lys. 531 Eccl. 977. Cf. infra vs. 420. — Comici hoc ioco, qui nullum inter auditores fugere potuit, non perspecto vetus commentator insulsa haec annotavit: *δει χαλεπὸν ἦν τότε τὸ ζῆν, ὥστ' ἔμεινον εἶναι τὸ τεθνήσκειν* — quae repetere non debuerat Kock.

178. Cf. Plut. 275 ὡς σεμνὸς οὐπιτριπτός. Adi. σεμνός (a verbo *σέβωμαι* ductum, = σεβνός, cf. ἀγνός, συγγνός, ἀγανός etc.)

proprie reverendum, magnificentum significat, hinc usurpatur de iis qui magnifice nimis de se sentientes fastidium illud vultu gestu dictis prae se ferunt. Eadem est vis verbi (*ἀποσεμνύνεσθαι* Av. 727 Ran. 703, 833, 1020 Isocrat. VIII § 50.

— *οὐκ οἰμώζεται;*] = *οἰμώζεται, οἰμώσεσθαι* (Ach. 1035 sq.), *quantocius abi in malam rem*. Minantis igitur vel imprecantis hoc est, ut *κλέων μακρὰ λέγω σοι* et similia (vid. ad Ran. 34), pessima autem quaevis veluti portendentis sunt ὡς *οἰμώζεται!* Ran. 279, *οἰμώζεται* Thesm. 248 Ran. 707, et in 2^a persona *οἰμώσεσθαι μακρὰ* Av. 1207 Plut. 111, *οἰμώσεσθε* Nub. 217 Pac. 466, item participium *οἰμώζομενος* Vesp. 1033 Pac. 756, quemadmodum conviciantes *κάμισε ἀπολούμενε* se increpare solent (Ach. 778 etc.).

179. *χρηστὸς εἶ καὶ γεννάδας*] pro meritis suis laudatur Xanthias, non pro natalibus aut condicione, nam *χρηστὸς*

SCENA QUARTA.

Xanthias, Dionysus, Charon.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

(anxius:)

181   τουτί τί ἔστι;

ΞΑΝΘΙΑΣ.

τούτο; λίμνη.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

νή Δία

180   χαρῶμεν ἐπὶ τὸ πλοῖον. — ΧΑΡΩΝ. ὦπ, παραβαλοῦ.

180. Del. Hamaker; quo omissio multo aptiores sunt vs. 182 sq. — Post vs. 182 collocat Ritschl; sed παραβαλοῦ, i. e. *appelle cymbam ad ripam* (vid. vs. 269), verti nequit, nisi aut remigem aliquem praeter Charontem in cymba sedisse cum Fritzschio sumas, aut Mortuum haec verba dicere statuas (vid. ad vs. 181—184); nam se ipsum sic, nautarum more scilicet, Charontem compellare pauci opinor credent Leutschio. Brunckius putabat Charontem in ripa ulteriore ad alium mortuum modo transvectum haec dicere, solum deinde cymbam reducere ad ripam in qua stat Bacchus. — Vox ὦπ e vs. 208, παραβαλοῦ e vs. 269 desumi potuit.

181-184. Vulgo Xanthiae datur vs. 181^a, Dionyso 181^b sq., Xanthiae 183, Dionyso 184 totus, invenuste admodum; olim quosdam versum 181^a Dionyso, 181^b sq. Xanthiae dedisse testatur scholion, et nunc dant codices aliquot. A voce νή Δία Dionysum denuo loquendi initium facere vidit Bergk, Xanthiae autem finem versus 182 (ubi personam mutatam testatur particula γε) tribuit Cantabrigensis unus. Vs. 183^b tribuni Xanthiae, dubitanter tamen (cf. Ach. 560 Ran. 276, 313). Versum 184 trifariam divisi, solita voce dominum, altiore mox servum, denique altissima ambos Charontem vocare ratns. Inter Dionysum Xanthiam Mortuum eum partitur scholion, non improbantibus Bentleio Hermanno Meinekio Kockio Blydestio aliis; sed mortuum etiamnunc in scena versari non est credibile; nam non simul cum Dionyso eum mox a Charonte transmitti cum alia docent tum versus 270.

Athenienses dicere solent qui e gente minime obscura orti et liberaliter educati sunt (vid. infra vs. 727-735), eosdem igitur qui in carminibus heroicis ἰσθλοὶ audiunt, vel — ut cum Sophocle loquar (fr. 94) — τοὺς ὄντας ἰσθλοὺς ἔκ τε γενναίων ἔμα γεγῶτας. Oppositos autem sibi habent τοὺς πονηροὺς, vulgus ignobile (cf. vs. 731), quos poetae epici κακοὺς dicebant. Itaque ubi εὐνομία est, ibi οἱ χρηστοὶ κολάζουσι τοὺς πονηροὺς, ut legitur in [Xenoph.] Rep. Ath. I 1 § 9; quae εὐνομία in ore optimatum, quorum

aliquis illic loquitur, ab oligarchia vix quidquam discrepat. Vox autem γεννάδας, ut γενναῖος (cf. vs. 1011), fortior etiam est, *generosum* enim hominem indicat. Redit γεννάδας vel ὃ γεννάδα Ach. 1230 Eq. 240 Ran. 640, 738 sq., 997 Eccl. 304 Plat. Charm. p. 155 d Phaedr. 243 c etc.; contrarium est ἀγεννής (Pac. 748). — Dionysi verbis similis est locus Nicophon-tis (fr. 16), ubi nescio quis ita admonetur: γενναῖος ἴσθ⁹, ὃ οὔτος, δλίγον ἀνάγκη | ἀπὸ τῆς διαφοφόρου, dein ubi obtemperavit iubenti, additur χρηστὸς εἰ καὶ κόμοιος.

αὕτη ἐστὶν ἦν ἔφραξε.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

καὶ πλοῖόν γ' ὄρω.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

νῆ τὸν Ποσειδῶ.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

καὶ ἐστὶ γε Χάρων οὔτοσί.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

(leni voce:)

χαῖρ' ὦ Χάρων.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

(alta voce:)

χαῖρ' ὦ Χάρων.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ καὶ ΞΑΝΘΙΑΣ.

(alte clamantes:)

χαῖρ' ὦ Χάρων.

ΧΑΡΩΝ.

(nunc demum torvum vultum advertens:)

185 τίς εἰς ἀναπαύλας ἐκ κακῶν καὶ πραγμάτων;
τίς εἰς τὸ Αἰθήνης πεδῖον, ἢ εἰς Ὀκνου πλοκάς,

183. γ* Naber] γ' δ codd.

186. Ὀκνου πλοκάς Conze coll. Paus. X 29 § 1] ὄνου πόκας codd.

184. Etiam in Achaei dramate satyrico Aethone chorum verbis χαῖρ' ὦ Χάρων Charontem teresse allocutum, dein subiecisse ἢ πον σφόδρα θυμοί, refert Demetrius in scholio. Qua de notitia non recte sic iudicat Kock: „der Grund der *dreimahligen* „Begrüssung Charons durch Dionysos „wird uns stets dunkel bleiben, da wir „den *Aethon*, ein Satyrdrama des *Achäos*, „aus dem der Vers genommen ist, und „somit auch die Veranlassung der Parodie nicht kennen.“ Neque enim, si quid video, Achaicum nostro loco imitatus est comicus, neque explicatu difficile est cur et Aristophanes et Achaicus ter illud *salve Charon* scripserit. Scilicet senex morosus Dionysi vocem metu oppressam aut non audit aut non audire

se fingit, etiam Xanthiae clarius vocantis neglegit alloquium, tandem ambobus magna laterum intentione se clamantibus respondet. Apud Achaicum autem e satyris, qui chorum efficiebant, tres deinceps Charontem allocuti sunt, quibus cum surdam praerberet aurem, unus eorum vel quartus aliquis addidit: „*profecto valde nobis stomacharis* — ut testatur tuum silentium.“ Quod vero comicus hic versus et tragicus consimiles sunt, mero id casui tribuo; parodiae enim nullus iam est locus. Neque alludatur opinor ad morem in funeribus ter ultimum vale clamandi, de quo vid. infra ad vs. 1176.

186. Apud Photium et Suidam legitur ὄνου πόκαι: ἐπὶ τῶν ἀνηγνύτων καὶ τῶν μὴ

ἢ εἰς Κερβερίους, ἢ εἰς κόρακας, ἢ ἐπὶ Τάρταρον;

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

ἐγώ.

ΧΑΡΩΝ.

ταχέως ἔμβαίνε.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

ποῖ σήσειν δοκεῖς;

187. Τάρταρον Meineke] Ταίναρον codd.; quam lectionem frustra defendere conati sunt allatis locis ubi in Taenaro promunturio descensus ad Orcum patere dicitur (Strab. VIII p. 363 Verg. Georg. IV 467 Hor. Carm. I 34, 10). Fingi non potuit Charon cymba sua Taenarum appulsurus.

188. ποῖ] ποῦ V R alii.

ὄντων λέγεται ἡ παροιμία ὀπὸ τῶν Ἀττικῶν, ὡσπερ αἱ τοιαῦται, πλίνθον πλύνειν, ἀσκὸν τίλλειν, χύτραν ποικίλλειν, εἰς κοπρῶνα θυμῶν. Ἀριστοφάνης δὲ διὰ τὸ Κρατῖνον ὑποθίσθαι ἐν Αἴδου τινὰ σχοινίον πλίκοντα, ὄνον δὲ τὸ πλεκόμενον ἀπεθίσοντα, οἶον ἀποκείροντα (Cratin. fr. 348). In his verbis afferendis usus sum egregia emendatione Naberii, nam in codd. non Ἀριστοφάνης legitur sed Ἀρισταρχος. De Cratino autem quae referunt Photius et Suidas melius intelleguntur collatis Pausaniae verbis X 29, qui ubi Leschen Delphicam describit a Polygnoto pictura ornatam, in cuius parte laeva artifex loca inferna repraesentaverat, inter alia refert depictum ibi fuisse virum sedentem adscripto Ὀκνου nomine, qui πεποιήται μὲν πλίκων σχοινίον, παρήστηκε δὲ θηλεία ὄνος ἀπεθίσουσα τὸ πεπλεγμένον ἀεὶ τοῦ σχοινίου. Ooni huius mentionem faciunt praeterea Plutarch. Mor. p. 473 c Diodor. I 97 Propert. V 3, 21 Plin. Hist. Nat. XXXV 40 § 31, pervulgatam igitur olim hanc fuisse fabellam apparet (cf. Preller Myth. I^a p. 824,3). Locutio vero ὄνου πόκαι si unquam fuit, ad locum aliquem designandum parum fuit apta, — nam Ὀνόκαρον nomen Thracicum apud Athen. XII 531 c nunc non moror, — sed ἐπὶ τῶν ἀνηνύτων debuit usurpari, ut latinum *lana caprina* (cf. Theocr. V 26), et sic Didymus et post eum scho-

liastae lexicographi paroemiographi eam interpretati sunt; vox autem πόκαι pro πόκοι (quod alii legebant) est inaudita. Itaque apud Aristophanem (et ante eum apud Cratinum) non de ὄνου πόκαι nec scio quibus sermonem fieri sed Ὀκνου πλοκάς illas rescribi quas Polygnotus in pariete deversorii Delphici depinxisset, satis est certum. Cratini autem locum qui primus cum nostro contulit, textu utebatur Aristophaneo nondum corrupto; sed in Photii Suidaeque verbis supra allatis pravae lectionis interpretamentum cum verae explicatione ita coaluit ut absurda iam ibi legantur, nam vox πόκαι (vel πόκοι) a verbo πλίκειν *vellere* ducta de asello spartum *abrodente* nullo pacto potuit usurpari.

187. εἰς Κερβερίους] fictum hoc nomen per iocum substituit comicus pro *Cimmeriis*, quos mythus vetustus in ultimis terrae finibus collocabat inferorum regioni proximos (Hom. λ 14 sqq.). Qui iocus Cratetem Mallotam movit ut absurde in Homero scriberet *ἐνθα δὲ Κερβερίων ἀνδρῶν δῆμός τε πόλις τε*.

— εἰς κόρακας] illuc scilicet quo molesti homines proripere se iuberi solent, *in malam rem*. Proprie vox significat: in locum ubi corpora maleficorum proiciuntur „οἰώνουσι κόρμα“; cf. εἰς τὸ βάραθρον vs. 574, nos: *voor de haaien*. Etiam Vesp. 51 Pac. 117 Av. 28 iocum

εἰς κόρακας ὄντως;

ΧΑΡΩΝ.

ναὶ μὰ Δία, σοῦ γ' οὐνεκα.

190

ἔμβαινε δῆ.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

(dum cymbam ingreditur:)

παῖ, δεῦρο.

ΧΑΡΩΝ.

(Xanthiam ad cymbam accedentem repellens:)

δοῦλον οὐκ ἄγω,

εἰ μὴ νευαυμάχηκε τὴν περὶ τῶν κρεῶν.

189. ΧΑΡ. εἰς κόρακας. — ΔΙΟΝ. ὄντως(?) — ΧΑΡ. ναὶ καὶ. V. || οὐνεκα] sic scripsi, item vs. 1008, 1118, 1414; vid. Wackernagel apud Meisterhans Gramm. der Att. Inscr. 2 p. 1771472. Nostro loco VR alii habent ἔνεκα vel εἴνεκα, vs. 1008, 1118, 1414 οὐνεκα in codd. est aut omnibus aut fere omnibus.

190. ἔμβαινε] ἔ(ι)σβαινε VR alii.

191. κρεῶν VR] νεκρῶν codd. nonnulli, quam lectionem ab Aristarcho reiectam esse apparet e scholio, ab Apollonio receptam esse docere videtur scholion vs. 420, Demetrio Ixioni placuisse docet Photius p. 177,3; utramque lectionem novit etiam Plutarchus Cent. II 7.

praebet locutio, de qua vid. ad vs. 607; cf. etiam Eq. 1314. Praeterea εἰς κόρακας legitur Nub. 123 Pac. 1221 Thesm. 1226.

189. εἰς κόρακας ὄντως;] cf. Eur. Herc. 610 ἤλθεις γὰρ ὄντως δάμαρ' εἰς Αἴδου, τέκνον;

— σοῦ γ' οὐνεκα] tua causa, ut gratum tibi faciam (omdat gij het zijt).

191. τὴν περὶ τῶν κρεῶν] sc. μάχην, proelium illud quo de ipsa reip. salute, pro aris et focis, dimicatum est. Sic pugnam navalem ad Arginusas Charon, quem rerum terrestrium bene gnarum esse apparet, nunc nuncupat, verbis usus quae desumpta sunt e proverbio ὁ λαγὼς τὴν περὶ τῶν κρεῶν τρέχει sc. δρόμον (Herodot. VII 57 Plut. Mor. p. 1087b Phot. 202,1 Zenob. IV 85 Diogenian. VI 5), i. e. *lepus currit ne pulcramentum fiat, περὶ τῆς ψυχῆς*; igitur, ut alias dici solebat (Vesp. 375 Soph. El. 1492 Eur. El. 1264 Plat. Theaet. 172e Herodot. IX 37, cf. VIII 74 περὶ τοῦ παντός, VIII 102, 140

περὶ σφῶν αὐτῶν). — Altera lectio νεκρῶν ab aliis referebatur ad corpora mortuorum, quorum ἀναίρεσις neglecta praetoribus post victoriam ultimum attulit supplicium, ab aliis absurde ad ipsos Athenienses ἰσχύτως iam πράττοντας. Qua lectione reiecta Aristarchus vocem τῶν κρεῶν hic ἐπὶ τῶν σωματίων dictam esse statuebat, non male, nam revera de ipsa sua cute dimicaverant Athenienses; attamen partem tantum veri perspexit, nam errore manifesto — nisi falsa de eo referuntur — addidit κρείας interdum de vivo corpore dictum esse. Quod ut demonstretur nemo opinor afferet Aristophanis Eq. 421 et 457 ὁ δεξιότατος, γεννικώτατος κρείας, neque id probat versus ab Aristarcho e Sophoclis Chryse allatus (fr. 650) τοιοῦτος ὃν ἄρξαι τοῦδε τοῦ κρείας. Quae nisi satyrica fuit fabula, κρείας in ea de homine dici non potuit, sed aut κείως (de arcu dictum) illic legendum est aut prorsus alia fuit vis verborum, quorum contextum ignoramus.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

μὰ τὸν Δ', οὐ γὰρ ἀλλ' ἔτυχον ὀφθαλμῶν.

ΧΑΡΩΝ.

οὐκουν περιθρέξει δῆτα τὴν λίμνην κύκλω;

ΞΑΝΘΙΑΣ.

ποῦ δῆτ' ἀναμενῶ;

ΧΑΡΩΝ.

παρὰ τὸν Αὔαινου λίθον,

195 ἐπὶ ταῖς ἀναπαύλαις.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

μανθάνεις;

ΞΑΝΘΙΑΣ.

πάνυ μανθάνω.

οἷμοι κακοδαίμων, τῷ ξυνέτυχον ἑξιῶν;

(Abit Xanthias, Dionysus autem conscendit cymbam.)

193. κύκλω V R et l. a. in scholio] *τρέχων* alii non male, cf. Ach. 828 Nub. 780, 1164 Pac. 259 Plut. 1103 Plant. Mostell. II 1,15 *curriculo currere*.

194. ἀναμενῶ] ἀναμένω Dindorf dubitanter. || αὔαινου] pro imperativo habet unus e scholiastis; qui error nasci vix potuit nisi τιν' (sic Wakefield) pro τὸν fuere qui legerent olim.

195. ταῖσιν Mutin., μανθάνω om. Baroco., hinc Dobree dubitanter ταῖσιν ἀναπαύλαισιν delete μανθάνω. Sed cf. Av. 1003 (Av. 1458 Ran. 65). || μανθάνεις;] Charonti continuant V R alii.

192. οὐ γὰρ ἀλλ'] vid. ad vs. 58.

— ἔτυχον ὀφθαλμῶν] haec parum sunt festiva nisi certus aliquis homo nunc tangitur. Aut igitur alludit comicus ad Aristodemum illum, qui ὀφθαλμῶν ἰς τὸ Ἰσχατον pugnae ad Thermopylas interesse non potuit (vid. Herod. VII 229), sed nimis nunc remota sunt illa tempora; aut cum Lentingio statuamus necesse est, notari de nobilioribus aliquem, qui militiam nuper detrectasset.

193. Viam hanc circa paludem ducentem finxit comicus, nam lacum Acherusium οὐκ ἔτι διακλεῖσθαι ἢ παραλθεῖν ἀνεῖ τοῦ πορθμῆος (Lucian. de luctu 3).

194. Αὔαινου λίθον] nomen alibi non obvium a comico videtur fictum; fortasse allusit ad *Λευκάδα πέτρην* illam ex Homero (ω 11) notam, vel ad *Ἀγέλαστον λίθον*, ad quem Ceres moesta sederat Eleusine (Apollod. I 5 § 2). — Ductum est nomen ab adiectivo αὔος *aridus* (Lys. 385) et verbo ἀνάλασθαι *arescere* (Ran. 1089 fr. 612, 613 Herodot. VII 162 Soph. El. 819 Phil. 954).

196. *Quid tandem omine cum malo mihi observatum est cum foras hodie primum prodii.* Cf. Aesch. Prom. 487 Lucian. Pseudol. 17 Xenoph. Memor. I 1 § 3 Av. 721 Plut. 41.

SCENA QUINTA.

Dionysus, Charon.

ΧΑΡΩΝ.

κάθις' ἐπὶ κόπην. — εἴ τις ἔτι πλεῖ, σπενδέτω.

(Dionysus in altero remo considit.)

οὔτος, τί ποιεῖς;

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

ὄ τι ποιῶ; τί δ' ἄλλο γ' ἦ

ἴζω ἐπὶ κόπην, οἶπερ ἐκέλευές με σύ;

ΧΑΡΩΝ.

200

οὔκουν καθεδεῖ δῆτ' ἐνθαδί, γάστρων;

(Iners in transtro considit Dionysus.)

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

ἰδοῦ.

ΧΑΡΩΝ.

οὔκουν προβαλεῖ τῶ χεῖρε καὶ ἐκτενεῖς;

(Manus protendit Dionysus.)

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

ἰδοῦ.

197. ἐπὶ πλεῖ Kuster] ἐπιπλεῖ codd.

199. οἶπερ] οἴπερ V R. || ἐκέλευές V R] ἐκέλευσας codd. ceteri.

201. Om. R.

197. ἐπὶ κόπην] *ad remum* („*opferriem!*“), ut apud Hom. est οἱ δ' ἐπ' ἄρεμά | ἔζόμενοι κτέ. (μ 171). *Remes* dicitur δ ἐπὶ κόπη, et de ipso Charonte id dicit Alcestis Euripidea vs. 439 δ; τ' ἐπὶ κόπη πηγαίω τε γέρον νεκροπομπῆς Ξε. Alterum autem remum tenet Charon, alterum tenere iubetur Dionysus, duos enim remos habebat cymba; vid. Eur. Alc. 252 ὄρω δ ἴκωπον ὄρω σκάφος, νεκῶν δὲ πορθμεὺς | ἔχων χεῖρ' ἐπὶ κοντῷ Χάρων μ' ἦδη καλεῖ· τί μίλλεις; ἐπιέγου· σὺ κατέργεις. — Dionysus vero rerum vocumque navalium imperitissimus (cf. vs. 204) *remo insidere* se iuberi credit, quemadmodum Socrates Nub. 254 Strepsiadem iubet καθῆσθαι ἐπὶ τὸν ἱερὸν σάμπεδα.

198. Simillimi sunt: Nub. 1495 sq. ἔν-

θρωπε τί ποιεῖς; — ὄ τι ποιῶ; τί δ' ἄλλο γ' ἦ | διαλεπτολογεῖμαι ταῖς δοκοῖς τῆς οἰκίας; — οὔτος] vid. ad Vesp. 1.

200. γάστρων] *ventriose*, *προγάστρω* (schol.); cf. γάστρις *ventri deditus* (γαστριμαργος, γαστριδουλος) Av. 1604 Thesm. 816. Servi nomen proprium est *Gastro* in Herodae Mimiambo V, similia sunt φύσκων, πόσθων (Pac. 1300), σάσων, γλάμων (Ran. 588 Eccl. 254, 398), Χεῖλων, Πλάτων, Σίμων, *Gnatho* parasitorum nomen in Comoedia nova, *gulo*, γλισχῶν (Pac. 193), γλύκων (Eccl. 985) etc.

201. προβαλεῖ... καὶ ἐκτενεῖς] *e pallio promittes* (cf. Nub. 973) *et extendes* — remi scilicet capulo prehensio. Dionysus facit quod iussus est, sed remum non corripit.

ΧΑΡΩΝ.

οὐ μὴ φλυαρήσεις ἔχων, ἀλλ' ἀντιβὰς
ἔλξῃ προθύμως;

ΔΙΟΝΤΣΟΣ.

κᾶτα πῶς δυνήσομαι,
ἄπειρος, ἀθαλάττευτος, ἀσαλαμίνιος
ᾧν, εἴτ' ἐλαύνειν;

205

ΧΑΡΩΝ.

ῥᾶσ' ἀκούσει γὰρ μέλη
κάλλιστ', ἐπειδὴν ἐμβάλῃς ἄπαξ.

ΔΙΟΝΤΣΟΣ.

τίνων;

ΧΑΡΩΝ.

βατραχοκύνων, θαυμαστά.

ΔΙΟΝΤΣΟΣ.

(remum corripis:)

κατακέλευε δῆ.

204. ἄπειρος] glossema habet vVelsen. || ἀθαλάττευτος Kock] ἀθαλάττωτος codd.; cf. Poll. I 121 νῆς ἀθαλάττευτοι, Thuc. VII 12 Plut. Lyc. 3 θαλαττεύειν, Vesp. 1117 ἀσεράτευτος, Eq. 301 ἀδεκάτευτος.

207. βατραχοκύνων Bothe] βατράχων κύνων codd.; κυκνοβατράχων vVelsen, fortasse recte. An vox βατράχων interpreti debetur?

202. οὐ μὴ φλυαρήσεις ἔχων] ne nugatorem age, item vs. 524; sic ἔχων additum est etiam in locutionibus ἔχων φλυαρεῖς Plat. Euthyd. 295 c Gorg. 490 e, ληρεῖς ἔχων Av. 341 Ran. 512 Cratin. fr. 195 Eubul. 107 Plat. Gorg. 497 b; cf. etiam τί ἔχων στραγγυέομαι Nub. 131, τί ἔχων στείφει Plat. Phaedr. 296 e, τί ἔχουσαι ἐκείνον αἰτιώμεθα Thesm. 473, τί κυπτάζεις ἔχων Nub. 509, τί διατρέφεις ἔχων Eccl. 1151, quid est quod cunctor, tergiversaris etc.

— ἀντιβὰς] obnixis cruribus; cf. Eur. Bacch. 1125 sqq. de Agave filii sui artis discerpente: λαβούσα δ' ὀλένας; ἀριστεράν χίρα, | πλευραῖσιν ἀντιβᾶσα τοῦ δυοδαίμονος; ἀπεσπάραζεν ἄμον. Translatum est verbum Soph. El. 575.

204. μὴ ᾧν ναυτικῶς recte redditscholion.

Ἀσαλαμίνιον se dicit utpote remigandi imperitum, quemadmodum vir quidam ἐν τῷ ἱλαύνειν indefessum se praebens Salaminium vocatur Eccl. 39, quod epitheton sitne ab insula Salamine an a triremi publica Salaminia ductum ambigit scholiasta; hoc videtur probabilius.

206. ἐμβάλῃς] sc. τὴν χεῖρα τῆ κώπη, manum ad remum, cum primum remo incudueris, cf. Hom. (ι 488) × 128 αἶψα δ' ἱμοῖσ' ἐτάροισιν ἱποτρύνας ἐκίλευσα | ἐμβαλέμεν κώπησ', Ar. Eq. 602. — Remiges ἐν τάξει προνοῦναι dein ἀναπίπτειν debent (Xenoph. Oecon. 8 § 8).

207. βατραχοκύνων] cf. Ἰπποκράτους Pac. 182, κυκνοκάνθαρος; Nicostr. fr. 10, et similia.

— κατακέλευε] celeusma ede. Hortatoris igitur (κελευστοῦ, Ach. 554 Eur. Hel. 1576

ΧΑΡΩΝ.

ὠὸπ ὕπ, ὠὸπ ὄπ.

(Remos ducunt Dionysus et Charon. Dum promovetur cymba, auditur cantus ranarum in palude latitantium.)

SCENA SEXTA.

Dionysus, Charon, Ranae (non cernuntur).

(Cantus.)

(vs. 209—267.)

ΒΑΤΡΑΧΟΙ.

- 210 βρεκεκεκὲξ κοὰξ κοὰξ,
βρεκεκεκὲξ κοὰξ κοὰξ.
λιμναῖα κρηνῶν τέκνα,
ξύναυλον ὕμνων βοὰν
φθεγξώμεθ', εὐγερυν ἐμὰν αἰοιδάν,
— κοὰξ κοὰξ, —
- 215 ἦν ἀμφὶ Νυσήμιον
Διὸς Διώνυσον ἐν

209. βρεκεκεκὲξ volebat Bentley, item in sequentibus, sed multo melius ranarum cantum reddit vulgata.

210. Om. V A probante Blaydesio.

216. Διώνυσον Hermann] Διώνυσον codd.; epica et lyrica forma Διώνυσος apud Ar. alibi non obtinet. || ἀχῆσαμεν Dindorf] λαχῆσαμεν (-ᾶ-, cf. Thesm. 327) codices.

Xenoph. Hellen. V 1 § 8) munere fungitur Charon, accinentibus ranis, ut in triremibus *τίδικον* (τριηραύλης) nautis ad hortatoris iussum remigantibus accinere solebat τὸ τριηρικόν. Ipsi se remiges voce ὀυππαπαῖ (Eq. 602 Vesp. 909 Ran. 1078) incitare solebant.

208. Cf. Pac. 459 sqq., ubi agricola-rum Pacem protrahentium conamina voce moderatur Mercurius.

211. Cf. Batrachomachiae vs. 12, ubi ranarum gens dicitur λιμνόχαρις πολύφημος.

212. ξύναυλον ὕμνων βοὰν] *cantum ad tidiae sonum editum*. Cf. Eur. El. 879 ἔτω ξύναυλος βοὰ χαρῆ. Eq. 9 ξύναυλα *diarum tidiarum cantum* significat.

213. εὐγερυν] ut Sirenum cantus μελιγερως dicitur Hom. μ 187. Cf. Av. 233 μάλακῆν ἰέντα γήρην. *

215 sq. ἀμφὶ Νυσήμιον | Διὸς Διώνυσον] *in honorem Dionysi Nyseii filii Iovis*. Sollemnis hic est praepositionis usus (*circa* = *de*) hymnorum initio, ad indicandum deum, cuius laudes celebraturus est poeta; vid. hymni Homericī VI, XVII, XXI, XXXII, Eur. Troad. 511. Quem morem noster etiam Nub. 595 secutus est, ibi tamen obscurius, ubi vid. scholium.

215. Νυσήμιον] *Nysa oriundum*; fabulosum montem Nysam, ubi educatus est Dionysus, cum intra tum extra Graeciam collocabant ubicunque Dionysi fuit cultus. Ipse mons Νυσήμιον audit Hom. Z 133: (*Lycurgus*) μαινομένοιο Διωνύσοιο τιθήνας | σεῦε κατ' ἡγάθεον Νυσήμιον.

216. ἐν Λιμναίῳ] ἀπὸ τῶν ἑαυτῶν λιμνῶν μεταφέρουσι ἐπὶ τὸν ἐν Λιμναίῳ Διώνυσον λεγόμενον (schol.). — Athenarum pars in

*Αἰμναῖσιν ἀχίσαμεν,
 ἀνίχ' ὁ κραιπαλόκωμος
 τοῖς ἱεροῖσι Χύτροισι
 χωρεῖ κατ' ἐμὸν τέμενος λαῶν ὄχλος.*

217. ἀνίχ' Blaydes] ἡνίχ' codd.

ocis palustribus, quae alluit Pissus, extracta vetustum loci nomen servavit, ut in urbium vicis plateisque designandis solet fieri. *Αἰμναί* igitur dicebatur vicus urbanus meridiem versus tendens, in quo Dionysi erat templum horrendae vetustatis, quod semel quotannis, antiquissimis Dionysiis, die 12° mensis Anthesterionis, aperiebatur (Thuc. II 15) ad recipiendam βασιλίσσαν (regis uxorem), quae illo die in Bucolio deo desponsata in templi penetralibus sacra quaedam peragebat ([Aristot.] de Rep. Athen. 3, [Demosth.] LIX § 72-76, Preller Mythol. I⁴ p. 672). Erat in vicinia fons Callirrhoe, unde aqua ad sacra obedienda peti solebat (Thuc. I. l.); hinc κρηνα vs. 211 commemorantur. Heros autem quidam Καλαμίνης a calamis ibi luxuriantibus (vid. vs. 233) dictus sacellum ibi habebat (Demosth. XVIII § 129 cum schol. Patm., Hesych. s. v. Καλαμίνης); in ulteriores autem Pissis ripa colles erant *Αγραε* dicti, ubi parva Mysteria mense Anthesterione celebrari solebant. — Vetustissima autem quae diximus Dionysia sunt *Anthesteria*, per triduum (11-13 Anthesterionis) acta; quorum primus dies Πιθουλία in honorem novi vini celebrabatur; secundus Χόας dictus quam laete a civibus peragi soleret Acharnensium fabula (vs. 961, 1000 sqq., 1085 sqq., 1198 sqq.) testatur, hoc autem die, ut supra vidimus, matrona omnium nobilissima deo iungebatur matrimonio mystico; tertio denique die, qui Χύτροι nomen habebat et Mercurio Χρόνιω sacer erat, ollae coctis leguminibus plenae (χύτραί) mortuorum umbris offerebantur (*Allerzielendag*), Χυτρίνους praeterea ἀγῶνας quosdam hoc die postea certe esse habitos testatur Philochorus apud

schol.; vid. etiam Theopompus in schol. Ach. 1076.

— ἀχίσαμεν] gnomicum hunc esse aoristum (ut ἕσπεραν vs. 229, cf. etiam vs. 1068) Buhnkenius recte cum scholiasta statuit, ut docet praesens quod adiunctum est. Voss Fritzsche alii interpretati sunt *olim celebravimus* (cum inter vivos eramus); sed sic imperfectum potius usurpandum erat et adverbium ποτὶ vel eiusmodi aliquid vix poterat omitti. Non manes nescio quas ranarum sed ipsas ranas vivas vigentesque loqui vs. 229-234 claro apparet. Dionyso autem inferorum sedes adeunti quomodo ranae, quae in stagnis atticis audiri solent, accinere nunc possint poeta aut non rogavit, aut finxit eas per hiemale tempus, quo in fundo aquarum adbitae et torpore consopitae ex hominum conspectu evanuerunt, Plutonis regna adire ibique choreas suas ducere. Nunc est mensis Gameleon sive Februarius, sed mox ineunte mense Martio, quo tempore celebrantur Anthesteria, ex tenebris ad lucem denuo assurgent et coaxando aures obtundent paludes suas visentibus.

217 sqq. ὁ κραιπαλόκωμος... ὄχλος] laeta turba civium Atticorum, qui praecedenti die τοῖς Χόας non sine multis poculis celebrarunt et nunc hesterno vino madentes (κραιπαλῶντες ἔτι ἐν τῆς προτεραίας, cf. Plat. Conviv. p. 176 d Alex. fr. 286 Ach. 277 Vesp. 1255 Plut. 298 Alex. fr. 9) per Lenaei lucum oberrant τοῖς Χύτροις agentes (κωμάζοντες). — Non recte Kock: „es ist nicht möglich über „den lustigen Festzug, auf den κραιπαλόκωμος anspielt, etwas näheres anzugeben“; verum vidit Blaydes.

219. ἐμὸν τέμενος] τὰς Αἰμνας nimirum sive τὸ Αἰμναίον, vid. ad vs. 216.

220

βρεκεκεκὲξ κοᾶξ κοᾶξ.

(Acceleratur sensim cantus ranarum et remigantium motus.)

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

ἐγὼ δέ γ' ἀλγεῖν ἄρχομαι
τὸν ὄρρον, ὦ κοᾶξ κοᾶξ.

ΒΑΤΡΑΧΟΙ.

βρεκεκεκὲξ κοᾶξ κοᾶξ.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

ὕμῖν δ' ἕως οὐδὲν μέλει.

ΒΑΤΡΑΧΟΙ.

225

βρεκεκεκὲξ κοᾶξ κοᾶξ.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

ἀλλ' ἐξόλοισθ' αὐτῷ κοᾶξ·
οὐδὲν γὰρ ἔστ' ἀλλ' ἢ κοᾶξ.

ΒΑΤΡΑΧΟΙ.

εἰκότως γ', ὦ πολλὰ πράττων

ἐμὲ γὰρ ἕστερξαν εὐλύροί τε Μοῦσαι

230

καὶ κεροβάτας Πᾶν ὁ καλαμόφθογγα παίζων,

223. Om. V, habent R et codd. plerique.

229. ἕστερξαν] ἕστερξαν μὲν Hermann.

222. ὄρρον] a vocabulo etiam Pac. 1239 Lys. 964 obvio verbum ὄρρωδεῖν in scholiis perquam absurde his verbis deducitur: ἔνθεν καὶ τὸ ὄρρωδεῖν τὸν ὄρρον ἰδροῦν, leg. τὸν ὄρρον ἰδίειν, ut apparet ex Homeri versiculo qui subiungitur ἴδιον ὡς ἐνόησα (v 204).

224. *Nihil opinor curatis quid de me fiat.* Non tantum quod aures sibi obtundunt ranis irascitur Dionysus, sed praesertim quod celerius sensim remum ad Charontis exemplum ducere cogitur, dum illae cantum accelerant.

226. αὐτῷ κοᾶξ] vid. ad Vesp. 119.

227. οὐδὲν γὰρ ἔστ(ε) ἀλλ' ἢ κοᾶξ] cf. Lys. 139 οὐδὲν γὰρ ἔσμεν πλὴν Ποσειδῶν καὶ σκάφη.

228. πολλὰ πράττων] *intempestive curiose*, item vs. 749 Pac. 1058 Herodot. V 33 Eur. Hipp. 785 Suppl. 576 Hero.

226 fr. 193 etc.; una voce id dici solet πολυπράγμων εἰ Av. 471 vel πολυπραγμονεῖς (Plut. 913) vel etiam πράγματα παρέχεις (Vesp. 1392 etc., vid. etiam infra vs. 1215). Oppositi sunt οἱ ἀπράγμονες (Vesp. 1040) vel οἱ τὰ σφέτερα αὐτῶν πράττοντες (Soph. El. 678).

229 sqq.] non solum cum Musis, quae ad fontes rivulosque (Libethrum, Pimpleiam, Aganippen, Hippocrenen, Cassotidem, Plissum etc.) coli solebant, et Pane vallium pratorumque deo, qui fistulam pastorem e calamis sibi confecit, ranae consueverunt, sed ipse quoque artis musicae praeses Apollo iis favet.

229. ἕστερξαν] aor. gnomicus, ut ἀχίσαμεν vs. 216; cf. ἐφίληθεν Theocrit. VII 60. *Musis, Pani, ipsi Apollini acceptus est meus cantus: quidni tibi quoque.*

230. κεροβάτας] *cornipes* (Verg. Aen.

προσεπιτέρπεται δ' ὁ φορμικτὰς Απόλλων,
 ἔνεκα δόνακος, ὃν ὑπολύριον
 ἔνυδρον ἐν λίμναις τρέφω.
 βρεκεκεκὲς κοῦξ κοῦξ.

ΛΙΟΝΥΣΟΣ.

ἐγὼ δὲ φλυκταίνας γ' ἔχω,
 χὼ πρῶκτὸς ἰδίδει πάλαι,

235

233. ὑπολύριον] ὑποβρύχιον Bentley coll. Hom. s. 319 hymn. XXXIII 12 ingeniose admodum; sed sana est vulgata. Cur Apollo arundinem amet indicari debet, neque sub aqua crescere recte dicitur arundo, licet ima eius pars palude mergi soleat; accedit quod statim sequitur ἔνυδρον, quod post ὑπολύριον aptissimum est, post ὑποβρύχιον vero misere langueret.

234. τρέφω] τρέφει vHerwerden; sed nisi concreditam sibi habere arundinem ranae nunc dicantur, quid cum iis Apollini?

VI 591), id est τραγόπους (Simonid. fr. 136) sive αἰγίπους (schol. V), αἰγυπόδης (h. Hom. XVIII 2,37), τραγοσκελῆς (Herodot. II 46), caprīpes (Horat. Carm. II 19,4). Male olim alii interpretabantur ὅτι κέρατα ἔχει (αἰγυπόδην δεικνύοντα h. Hom. l. l.) vel ὅτι εἰς τὰ κέρατα τῶν ὀρνῶν βαίνει.

— καλαμόφθογγα παίζων] sc. μέλη, syringae canens. Cf. Pind. Ol. XIII 123 ἐνόπλια παίζειν. „Pan primus calamos cera coniungere plures instituit” (Verg. Ecl. II 32, cf. Ovid. Met. I 689 sqq.); vid. Eur. Iph. Taur. 1125 ὁ κηροδέτας οὐρίων Πανὸς κάλαμος, et El. 702 εὐαρμύστοις ἐν καλάμοις Πάνα μοῦσαν ἀδύθροον πνέοντα.

233. Puer Mercurius cum e testudine primam confecit citharam, ᾗ ἤξεν ἄρ' ἐν μέτροισι ταμῶν δόνακος καλάμοιο, | τετρήνας δ' ἄ πᾶτα λιθορρινοιο χελώνης | ἄμφι δὲ δῆρμ' ἰτανύσσα βοδὸς πραπίδασιν ἐφῆσιν, | καὶ πήχεις ἐνέθηξ', ἐπὶ δὲ ζυγὸν ἤραρεν ἄμφοισιν | ἐπὶ δὲ συμφώνους δῖον ἰτανύσσατο χορδᾶς (h. Merc. 47-51), quem locum recte interpretatus est Matthiae: Mercurius testudinis testam dorsalem intus con sternit arundinibus transversis per tenuia foramina ab altero latere ad alterum ductis, his autem corium intendit, ἡχείον sive fundum resonantem

(Hesych. s. v. κάλαμος et ἡχείον) ita parans; deinde huic fundo adaptat duo brachia iugo iuncta, cui nervos alligat. — Arundo, quae in fluviorum ripis ad ventorum flabra huc illuc motatur (δονεῖται), inde δόναξ est dicta (cf. Theophr. Hist. Plant. IV 11 § 10); hunc igitur δόνακα ranae alunt in suis stagnis, qui ὑπολύριος — i. e. in fundo lyrae Apollini sacrae — adhibeatur. Quem arundinis usum tetigit etiam Sophocles allatus in scholio V (quod ad vs. 230 aberravit): ὀφρηρέθη σου κάλαμος ὡσπερὶ λύρας (fr. 34). Eundem autem usum postea praestitisse cornu testantur grammatici (scholion, Aelius Dionysius apud Eust. ad Σ 576, Pollux IV 62, Hesychius s. v. δόνακα, Etymologicum M. p. 283,6); cf. Cic. de Nat. Deor. II 57 § 144 et 59 § 149. Quod cornu (sive cornua) in lyrae fundo abditum ne cum lyrae πήχεισι sive brachiis confundatur cavendum est.

236. φλυκταίνας] rapulas, in manibus puta; de remigantibus vox etiam Vesp. 1119 usurpatur, vid. praeterea Eccl. 1057 Thuc. II 49.

237. ἰδίαι] proprie sudare valet, Hom. v. 204(?) Pac. 85 (Eubul. fr. 53?), sed nunc gravius quid significat, vid. Av. 791 coll. infra vs. 308.

κατ' αὐτὴν ἐγκύψας ἐρεῖ...

BATPAXOI.

βρεκεκεκὲς κοᾶξ κοᾶξ.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

240

ἄλλ', ὦ φιλωδὸν γένος,
παύσασθε.

BATPAXOI.

μᾶλλον μὲν οὖν
φθεγξόμεσθ', εἰ δὴ ποτ' εὐ-
ηλίοις ἐν ἀμέραισιν
ἠλάμεσθα διὰ κυπείρου
καὶ φλέω, χαίροντες ᾠδῆς
πολυκολυμβήτοισι μέλεσιν,
ἢ Διὸς φεύγοντες ὄμβρον
ἔνυδρον ἐν βυθῷ χορείαν
αἰόλαν ἐφθεγξάμεσθα
πομφολυγοπαφλάσμασιν.
βρεκεκεκὲς κοᾶξ κοᾶξ.

245

250

238. Verba suspecta. Blaydes γὰρ... ἐρῶ (iseiune admodum).

239. Ranis dedit Reisig, vulgo Dionyso continuatum.

242. ἀμέραισιν] ἦμ. Meineke dubitanter.

245. πολυκολυμβήτοισι Fritzsche] πολυκολύμβοις codices, πολυκολύμβοισιν μέλεσιν Reisig (cf. Av. 251, 941, 1373 Ran. 1344), Hermann ἐν πολυκολύμβοισι μέλεσιν.

244. κυπείρου καὶ φλέω] inter herbas aquae amantissimas recenset Theophr. Hist. Plant. IV 10 § 6; de *cypero* (iunci genere) cf. Plin. Hist. Nat. XXI 18 § 69, φλέων Ar. commemoravit etiam in fr. 24 a scholiasta allato.

246. Διὸς... ὄμβρον] ex epicis carminibus (E 91 M 286 i 111, 358 ω 344? Hes. Op. 626, 676) locutionem desumpsit Ar.

247 sq. χορείαν... ἐφθεγξάμεσθα] scilicet vox pedes saltantium comitatur, cantum motus pedum.

248. αἰόλαν] *variā, flexibilem, mobilem*; adi. cum saltationi aptum tum cantui, cf. Eur. Ion. 499 *σφιγγων ὑπ' αἰόλας ἰαχῆς ἔμνων*.

249. πομφολυγοπαφλάσμασιν] *cum crebro bullarum ruptarum crepitu*. Vocibus *πομφόλυγες* et *πάφλασμα* iocose in unum coniunctis comicus eleganter indicavit bullas, quas imbris violentioris guttae in aquarum superficie pariunt, vel aerem e coeno ab animalculis turbato ebullientem, vel utrumque simul. Vox *πομφόλυγες bullae* legitur e. g. Lucian. Charon. § 19 et ad mundum muliebrem translata Ar. fr. 320, cohaeret autem verbum *πομφολύζει ebullire* Pind. Pyth. IV 121; *πομφολυγόντες* pultis iurisque fluvii beatorum regionem perfluunt secundum Pherecratem fr. 108. Idem autem significant *παφλάζειν* (Eq. 919 Pac. 314) et *παφλάσματα* (Av. 1243).

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

(remo simul aquam pulsans:)

βρεκεκεκὲξ κοᾶξ κοᾶξ.

τουτὶ παρ' ὕμῶν λαμβάνω.

ΒΑΤΡΑΧΟΙ.

δεινὰ τᾶρα πεισόμεσθα.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

δεινότερα δ' ἔγωγ', ἐλαύνων

εἰ διατραγήσομαι.

ΒΑΤΡΑΧΟΙ.

βρεκεκεκὲξ κοᾶξ κοᾶξ.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

(ut supra:)

βρεκεκεκὲξ κοᾶξ κοᾶξ.

οἰμῶξετ'· οὐ γὰρ μοι μέλει.

ΒΑΤΡΑΧΟΙ.

ἀλλὰ μὴν κερραξόμεσθα γ'

ὀπόσον ἢ φάρυξ ἂν ἡμῶν

χανδάνη δι' ἡμέρας

255

260

251. Addidit Fritzsche, item post versus 256 et 261, praeeunte autem Hermanno scite observavit, Dionysum dum has voces edit remo pulsante aquam, ut ranis terrorem incutiat.

253. τᾶρα V] γὰρ R, γ' ἄρα alii.

257. οἰμῶξετ'] κοᾶξετ' Blaydes.

259. φάρυξ V B, item vs. 571] φάρυγξ codd. plerique.

253. δεινὰ τᾶρα πεισόμεσθα] *indigna profecto patiemur*, iniuste et contumeliose habebimur; item Ach. 323 Av. 1225 Lys. 1098 Eccl. 650 Eur. Cycl. 587. Nisi cum Hermanno statuiamus remo Dionysum ictus ranis intendere, intellegi haec nequeunt; non recte enim in schol. V et in Gloss. Vict. statuitur mente supplendum esse „si cantum nobis adimes“, nihili autem est explicatio quam ceteri praebent codd.: *ἐκ τῆς βοῆς, ἦν ἐπὶ τοσούτο παρατενοῦμεν ἐφ' ὅσον ἂν οἰοί τε ὤμεν.*

255. διατραγήσομαι] cf. Eq. 310.

257. *Utinam male dispereatis: non ca-*

vebo profecto ne vobis doleat. Ad οὐ μέλει μοι non supplendum est τῆς ὑμετέρας κραυγῆς, ut explicari solet locus, sed ὕμῶν. Nihil vestra interest quam male mihi sit celerrime remigare coacto, nec mea nunc intererit si terga vobis frangam.

258. ἀλλὰ μὴν] *immo* vel te invito clamare pergemus, nihil perterritae minis plagisque tuis.

259. ὀπόσον... ἂν] hoc uno loco, in melico carmine, voculam ἂν a pronomine relativo pluribus vocabulis disiungi apud Aristophanem observavit Kock.

260 χανδάνη] χωρῆ recte schol.; poeta imitatur Homericum ὅσον κερραλή ᾗχάδε

βρεκεκεκὲς κοᾶξ κοᾶξ.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

(ut supra:)

βρεκεκεκὲς κοᾶξ κοᾶξ.

τούτῳ γὰρ οὐ νικήσετε.

ΒΑΤΡΑΧΟΙ.

οὐδὲ μὴν ἡμᾶς σὺ πάντως.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

(ut supra:)

οὐδέποτε κεκράξομαι γὰρ,

κῆν δέη δι' ἡμέρας,

βρεκεκεκὲς κοᾶξ κοᾶξ,

ἕως ἂν ὑμῶν ἐπικρατήσω τῷ κοᾶξ.

βρεκεκεκὲς κοᾶξ κοᾶξ.

265

(Tacet aliquantisper: ranae non amplius respondent. Pergunt remigando.)

ἔμελλον ἄρα παύσειν ποθ' ὑμᾶς τοῦ κοᾶξ.

(Ad ripam ulteriorem pervenerunt.)

ΧΑΡΩΝ.

ὦ παῦε παῦε. παραβαλοῦ τῷ κοπίῳ.

262. νικήσετε] νικήσει' ἐμέ γ' Blaydes.

264. Post πάντως in codd. est οὐδὲ μὴν ὑμεῖς γ' ἐμέ. οὐδέποτε (Α γ' ἐμ' οὐδέποτε). Dindorf delevit verba οὐδὲ — ἐμέ, Bergk vero his servatis in versu praecedenti legit ἀλλὰ μὴν ἡμεῖς σὲ πάντως.

265. κῆν] κῆν codd. || δέη Cobet] με δῆ V R, με δεῖ vel με δέη cett. — Cf. Vesp. 221. Eadem est controversia Plut. 216; vulgatam Kock tuetur coll. Philetaer. fr. 3 Menand. fr. 924. || Post hunc versum βρεκεκεκὲς κοᾶξ κοᾶξ inseruit Reisig.

266. τῷ] τὸ V R, τοῦ alii.

269. τῷ κοπίῳ] τῷ κρωπίῳ („boat-hook") APalmer, τὸ κυμβίον Blaydes coll. Eq. 762.

ρωτός (A 462). Poeticum χανδάνειν non nisi hoc loco apud nostrum reperitur.

263. οὐδὲ μὴν ἡμᾶς σὺ] cf. Eccl. 1075 ὡς οὐκ ἀφίσω σ' οὐδέποτε. — οὐδὲ μὴν ἐγὼ et 1085 ἀλλ' οὐκ ἀφίσω μὲν Λια σ'. — οὐδὲ μὴν ἐγὼ.

— πάντως] futuro, ut hic, addita negatione iungitur Ach. 956 Pac. 1194 Eccl. 604, 704 πάντως οὐδέν, et sine negatione Ach. 347 Eq. 232, 799 Nub. 1352 Vesp. 603 Aesch. Prom. 943. Cf. πάση τέχνῃ in iussis vs. 1235.

268. Probe sciebam me tandem aliquando

clamorum vestrorum finem facturum. Cf. Ach. 347 ἐμίλλετ' ἄρα πάντως ἀνήσειν τῆς βοῆς (ex Dobraei emendatione), Nub. 1301 ἔμελλον σ' ἄρα κινήσειν ἐγὼ, Vesp. 460 ἄρ' ἐμιλλομέν ποθ' ὑμᾶς ἀποσοβήσειν τῷ χρόνῳ, Eur. Cycl. 693 δώσειν δ' ἐμελες ἀνοοίου δαιτὸς δικας. Praeterea vid. Enchir. dict. epicae § 107.

269. παῦε] vid. ad vs. 122.

— παραβαλοῦ] hic appelle (sc. cymbam ad ripam) Hor. Sat. I 5,11, πλησίασον τὸ σκάφος τῷ λιμένι schol. (ad vs. 180) recte. Cf. Eq. 762 τὴν ἄκατον παραβάλλου.

270

ἔκβαν' ἀποδοὺς τὸν ναῦλον.

(Appellunt. E cymba egreditur Dionysus.)

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

ἔχε δὴ τὸ ὀβολῶ.

(Abit Charon.)

Ὁ Ξανθίας. — ποῦ Ξανθίας; — ἦ Ξανθία.

SCENA SEPTIMA.

Dionysus, Xanthias.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

(e longinquo clamans:)

ἰαῦ.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

βάδιζε δεῦρο.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

(laetus accurrens:)

χαῖρ', ὦ δέσποτα.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

τί ἐστι τάνταυθι;

ΞΑΝΘΙΑΣ.

σκότος καὶ βόρβορος.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

κατεῖδες οὖν που τοὺς πατραλοίας αὐτόθι

καὶ τοὺς ἐπιόρκους, οὓς ἔλεγεν ἡμῖν;

275

ΞΑΝΘΙΑΣ.

σὺ δ' οὔ;

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

νῆ τὸν Ποσειδῶ ἔργωγε

(ad spectatores conversus:)

καὶ νυνὶ γ' ὄρω.

270. ἀποδοὺς Halbertsma] ἀπόδος codd. || τὸν] sic Callistratus in schol., τὸ codd. pauci.

271. ἦ Ξανθία V] ἦ ποῦ Ξανθίας R, ἦ Ξανθίας cett., ποῦ Ξανθίας Dindorf.

273. τάνταυθι Dindorf] -θῶ codd.

270. τὸν ναῦλον] masculino, non neutro genere veteres dixisse ναῦλον observat Callistratus in scholio.

— τὸ ὀβολῶ] vid. ad vs. 140.

273. τάνταυθι] ista loca (quae in

probe iam nosti, mihi nondum explorata).

274 sqq. Cf. vs. 145 sqq.

276. Similes de spectatoribus ioci leguntur Nub. 1096 sqq. Vesp. 73 sqq.

Pac. 965 Ran. 783.

ἄγε δὴ, τί δρῶμεν;

ΞΑΝΘΙΑΣ.

προϊέναι βέλτιστα νῦν,

ὡς οὗτος ὁ τόπος ἐστίν, οὗ τὰ θηρία

εἶναι τὰ δεινὰ ἔφρασκεν.

ΔΙΟΝΤΣΟΣ.

(clavam librans:)

ὡς οἰμῶζεται.

280

ἤλαξονεύεθ', ἵνα φοβηθεῖν ἐγώ,

εἰδώς με μάχμιον ὄντα, φιλοτιμούμενος.

„οὐδὲν γὰρ οὕτω γαυρόν“ ἐσθ' ὡς Ἡρακλῆς.

ἐγὼ δέ γ' εὐξαίμην ἂν ἐντυχεῖν τινι,

λαβεῖν τ' ἀγώνισμ' ἄξιόν τι τῆς ὁδοῦ.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

(metum fingens:)

285

καὶ μὴν ψόφου νῆ τὸν Δί' αἰσθάνομαι τινός.

277. νῦν] νοί (i. e. νῦ?) V.

279. εἶναι τὰ δεινὰ ἔφρασκεν Hamaker] τὰ δεινὰ ἔφρασκ' ἐκεῖνος codd.; cf. vs. 275 et 319.

281. φιλοτιμούμενος] φιλότιμον γένος aperto errore V.

285. καὶ μὴν ψόφου νῆ τὸν Δί' αἰσθάνομαι τινός vHerwerden] νῆ τὸν Δία καὶ μὴν αἰσθάνομαι ψόφου τινός codd.

277. προϊέναι βέλτιστα νῦν] cf. Eq. 80 κρᾶτιστον οὖν νῦν ἀποθανεῖν.

279. ὡς οἰμῶζεται] cf. Vesp. 898 ὅσον ἐλώσεται et de verbo οἰμῶζειν vid. supra ad vs. 178.

280 sq. ἤλαξονεύετο... φιλοτιμούμενος] *iaculabat se... famae suae metuens*; ficta pericula loquebatur ut me deterreret, ne meis facinoribus ipsius gloriam superarem. De verbo *ἤλαξονεύεσθαι* (etiam Av. 825 Eupol. fr. 146) vid. ad vs. 909, de verbo *φιλοτιμῆσθαι* cf. Xen. Anab. I 4 § 7 et adi. φιλότιμος vs. 678.

282. Euripideo nunc quoque Dionysus utitur dicto (vid. ad vs. 64): οὐδὲν γὰρ οὕτω γαυρόν ὡς ἀνὴρ ἔφην | τοὺς γὰρ περισοὺς καὶ τι πρᾶσσοντας πλέον | τιμῶμεν ἄνδρας τ' ἐν πόλει νομίζομεν (fr. 786).

— γαυρόν] *gloriae appetens, ambitiosum*; cf. Eur. Suppl. 217, 862 Archil. fr. 52 so-

στύχοισι γαυρόν; verbum γαυρίαν vel γαυροῦσθαι (Eur. fr. 93) est *luxuriari*; ducta autem haec sunt a radice γαν-, quae in Homericis γαίων et γέγηθα (*gau-dere*) cernitur.

285 sqq. Ut herum in tuto ridicule gloriantem et ipsi Herculi se equiparantem terreat Xanthias fingit se rumorem aliquem percipere et mox monstrum multiforme adspicere, — statim autem concidit animus ille Dionysi, qui absurdissima quaevis perhibenti credit, quoniam ἅπαντα τῷ φοβουμένῳ ποφεῖ. Haud inepte Bergler contulit Polynicis verba Eur. Phoen. 269 sqq.: ὦ, τίς οὗτος; ἢ κτύπον φοβούμεθα; | ἅπαντα γὰρ τολμῶσι θινὰ φαίνεται, | ὅταν δὲ ἐχθρὰς ποὺς ἀμείβηται χθονός. Beck et Fritzsche putabant revera monstrum aliquod multiforme machinae ope in scena fuisse exhibitum; at — ut mitam rogare quomodo satis apte fieri id

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

(perterritus:)

ποῦ, ποῦ ἔστιν;

ΞΑΝΘΙΑΣ.

ἔξόπισθεν.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

(celeri motu Xanthiam praevertens:)

ἔξόπισθ' ἴθι.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

ἀλλ' ἔστιν ἐν τῷ πρόσθε.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

(post servi tergum se abdens:)

πρόσθε νυν ἴθι.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

καὶ μὴν ὄρω, νῆ τὸν Δία, θηρίον μέγα.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

ποιῶν τι;

ΞΑΝΘΙΑΣ.

δεινόν. παντοδαπὸν γοῦν γίγνεται

290

τότε μὲν γε βοῦς, νυνὶ δ' ὄρεῦς, τότε δ' αὖ γυνή
ὠραισιτάτη τις.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

(subito animum sumens:)

ποῦ ἔστι; φέρ' ἐπ' αὐτήν ἴω.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

ἀλλ' οὐκέτ' αὖ γυνή ἔστιν, ἀλλ' ἤδη κύων.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

(terrore denuo percussus:)

Ἐμποισα τοίνυν ἔστί.

286. (σ)σαν] 'στ' alii, om. V R alii. || ἔξόπισθ' Fritzsche Dobree] ἔξόπισθεν R, -θεν αὖ V, -θε(ν) νῦν cett.; hinc ποῦ ποῦ; — ἔξόπισθεν. — ἔξόπισθέ νυν ἴθι dedit Lenting; sed particulam νῦν (νυν) Dionyso semel tantum (vs. 287) tribuere praestat.

288. νῆ τὸν] γε νῆ Cobet.

290. τότε (bis)] ποτὲ codd. nonnulli.

potuerit, — omnino sic periret lepor huius colloqui, quod festivissimum contra est et sale vere attico conditum si fingit haec omnia servus ad herum ludificandum.

289. Cf. Plat. Ion. 541e ἀπεχνῶς ὡσπερ ὁ Πρωτεύς παντοδαπὸς γίγναι.

291. ἐπ' αὐτήν ἴω] vid. ad vs. 69. Hanc scilicet „aggredi” audet deus mulierosus.

293. Ἐμποισα] monstrum multiforme

ΞΑΝΘΙΑΣ.

πυρὶ γοῦν λάμπεται

ἔπαν τὸ πρόσωπον.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

καὶ σκέλος χαλκοῦν ἔχει;

ΞΑΝΘΙΑΣ.

295 νῆ τὸν Ποσειδῶ, καὶ βολίτινον θάτερον,
σάφ' ἴσθι.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

ποῖ δῆτ' ἂν τραποίμην;

295^b. Dionyso tribuunt codices nonnulli, item olim alii. Qui sequendi essent si constaret etiam Cratinum „stercorei” huius cruris mentionem fecisse; sed vid. commentarius.

sanguinis sitiens (*vanpyr, goule*) ex Hecatae comitatu; commemoratur etiam Eccl. 1056 et fr. 501 (in scholiis allato). Contumeliose admodum Aeschinis mater Empusa dicta fuit *ἐκ τοῦ πάντα ποιῆν καὶ πάσχειν* (Dem. XVIII § 180, quem imitatur Alciphron III 62).

— *πυρὶ... λάμπεται*] item Lys. 1285 Hom. O 623 Eur. Iph. T. 1155 etc.

294. *σκέλος χαλκοῦν*] in postarum lingua bigae pernicis duris unguibus percipientes *χαλκόποδε* dicuntur (C 41 N 23), et Erinyes, quae firmo et inexorabili gressu scelestos homines consequitur, *χαλκόπους* audit (Soph. El. 491). Hac autem imagine in ipsum oculorum aspectum translata posteriori Empusae aereum crus tribuerunt.

295. *βολίτινον*] ex Cynulci ad Myrtilum verbis apud Athenaeum XIII p. 566 *εταυτὶ καὶ τολμῆς οὐ λέγειν, οὐ ῥοδοδάκτυλος οὔσα, κατὰ τὸν Κράτινον, ἀλλὰ βολίτινον ἔχων θάτερον σκέλος, ἐκείνου τοῦ ὁμωνύμου σοι ποιητοῦ τὴν κνήμην φορῶν* multi effecerunt Cratinum quoque, popularem aliquam fabellam secutum, stercoreum Empusae crus tribuisse. Sed potius statuendum est Cratini haec tantum verba, quae integrum hexametrum efficiunt, *εταυτὶ καὶ τολμῆς οὐ λέγειν ῥοδοδάκτυλος οὔσα* ab Athenaeo afferri (Cratin. fr. 314), *βολίτινον* vero, *σκέλος* illud ex

ipso nostro loco esse petitum. Cuiusmodi crus monstro a se ficto festivum mancipium tribuit, quo magis illudat herum metu percussum. In fabulis vero popularibus revera celebratum fuisse monstrum crure stercoreo incedens, id vix et ne vix quidem est credibile. Quamquam tale quid effecerit quispiam e verbis scholii Suidae Etymologici M., ubi *δνόκωλος*, et scholii ad Eccl. 1056, ubi *ὄνοσκελῆς* dicitur Empusa. Sed vere observavit Fritzsche *βολίτινον* significare *e fimo bubulo* (*βολίτοις*, Ach. 1026 Eq. 658), *ασίνι* igitur (eiusve stercoris) nostro loco mentionem fieri nullam; ego autem suspicor vetustum errorem hic latitare, <μ>*ονοσκελῆ* enim vel <μ>*ονόκωλον*, uno eoque aereo crure incedentem, Empusam olim fuisse fictam — cui alterum iam crus largitur Xanthias ex ingenio suo. Cf. scholii verba ad vs. 293: *καὶ οἱ μὲν φαίνονται αὐτὴν μονόποδα εἶναι, καὶ ἐτυμολογοῦσιν οἰοῦναι ἐνίποδα* (”*Εμπουσαν* sc.); item Hesych. et Etym. M. s. v. ”*Εμπουσα*. Cui opinioni non obstat ni fallor Luciani locus Ver. Hist. II § 46, mulieres *τὰ σκέλη οὐ γυναικός ἀλλ' ὄνου ὀπλάς* habentes ideoque ”*ὄνοσκελῆς* dictas in remota insula se visisse narrantis.

296. *ποῖ δῆτ' ἂν τραποίμην*] cf. Plut. 374 *φίρε ποῖ τις ἂν | τραποίται*;

ΞΑΝΘΙΑΣ.

ποιὶ δ' ἐγώ;

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

(ad sacerdotem suum conversus:)

ιερεῦ, διαφύλαξόν μ', ἴν' ὃ σοι ξυμπότης.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

ἀπολούμεθ', ὃ ἀναξ Ἡράκλεις.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

οὐ μὴ καλεῖς μ',

ὃ ἄνθρωπ', ἐκετεύω, μὴδὲ κατερεῖς τοῦνομα;

ΞΑΝΘΙΑΣ.

300

Διόνυσε τοίνυν.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

τοῦτ' ἔθ' ἦττον θατέρου.

ἔθ' ἦπερ ἔρχει.

(Xanthias solus procedit, mox ad se vocat Dionysum.)

ΞΑΝΘΙΑΣ.

δεῦρο δεῦρ', ὃ δέσποτα.

298* et 300*. Ἱερεῖ, quem in personarum indice commemorant V et Mediolanensis, tribuunt codices quidam errore aperto.

298. μ'] coll. Av. 1505 del. Porson.

300. τοῦτ' ἔθ' Fritzsche] τοῦτό γ' V R, τοῦτό γ' ἴ(σ)θ' cett.

301*. Dedi Dionyso Xanthiae vulgo tributum. Koek locum sic constituit: ΞΑΝΘ. ἔθ' ἦπερ ἔρχει πέντε ἄγαθὰ πεπράγαμεν. — ΔΙΟΝ. τί δ' ἔσαι; — ΞΑΝΘ. θάρρει δεῦρο δεῦρ', ὃ δέσποτα. | ἔξεσιν ὡσπερ κτέ. — Qua verborum traiectione opus non est, si versus 301 initium me auctore continuatur Dionyso.

297. Sacerdotem suum, mediam primi ordinis sedem tenentem (vid. Eq. 536), sibi igitur nunc proximum, implorat deus, ut alias deos solent sacerdotes ceterique mortales. Simili ioco Vesp. 1352 de filio ita loquitur pater ut filii de patribus solent. — Dies festos Dionyso sacros eius sacerdos cena celebrare solebat; vid. Ach. 1087. Ad hoc convivium in tempore se adfore promittit deus si nunc periculo subductus fuerit; sic eius sodalis Phales ad convivium invitatur Ach. 277.

298. Ἡράκλεις] ἀλεξίκακο scilicet; ser-

vus herum anxium irridet ita eum alloquendo.

— μ'] sic δ' in trimetri fine elisum est Av. 1716 Eccl. 351 et saepius apud Sophoclem (δ' vel ε' Ant. 1031 El. 1017 Oed. R. 29, 785, 791, 1184, 1224 Oed. Col. 17, ταῦτ' Oed. R. 332), καί infra vs. 414.

301. ἔθ' ἦπερ ἔρχει] *perge modo (ga nu maar verder*. Quadamtenus conferri potest nostrum *ga uw gang*). Cf. Lys. 834 ἔθ' ὀρθήν ἦνπερ ἔρχει τὴν δδόν, Av. 12 οὐ μὲν ὃ τᾶν τὴν δδόν ταύτην ἔθι.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

τί ἔστι;

ΞΑΝΘΙΑΣ.

θάρορει πάντ' ἀγαθὰ πεπράγαμεν,

ἔξεστί θ' ὥσπερ Ἡγέλοχος ἡμῖν λέγειν

„ἐκ κυμάτων γὰρ αὐθις αὖ γαλῆν δρῶ.“

305

ἢ Ἐμπουσα φρούδη.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

κατόμοσόν μοι τὸν Δία.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

νῆ τὸν Δί'.

302. *τι] τί δ' codd.

303. θ' R] δ' V et plerique.

304. γαλῆν Brunck] γαλήν' vel γαλῆν codd.

305^b sq. Sic meo Marte scripsi (κατόμοσόν μοι. — νῆ Δία Bentley legebat coll. Av. 444 Nub. 1232). In codd. est ΔΙΟΝ. κατόμοσον. — ΞΑΝΘ. νῆ τὸν Δία. — | ΔΙΟΝ. καὐθις κατόμοσον. — ΞΑΝΘ. νῆ Δί'. — ΔΙΟΝ. ὄμοσον. — ΞΑΝΘ. νῆ Δία. Quae ferri nequeunt, mire enim languet illud ὄμοσον. Blaydes vs. 306 coniecit νῆ Δία. — καὐθις. — νῆ Δία. || Versum 306 casu (propter finem praecedenti similem) omittunt plerique codices, habent V R.

302. πάντ' ἀγαθὰ] *optima quaevis*, item Ach. 982 Av. 1706 Plut. 593, 1121, 1190 Pherecr. fr. 108² Theopomp. 38.

303 sq. Euripidis fabula Orestes cum ante tres annos (anno 408) daretur, Hegelochus, qui primarias in ea partes agebat, herois ad se redeuntis verba ἐκ κυμάτων γὰρ αὐθις αὖ γαλήνᾳ δρῶ (vs. 279) ita pronunciavit ut adiectivi ultimo sono prorsus obscureto γαλῆν (*mustelam*) dixisse crederetur, — sive deficiente spiritu revera neglexit synaloephen, ita ut disyllaba vox pro trisyllaba audiretur, sive dicax aliquis spectator id se audivisse finxit, ut *mustelam* e fluctibus Oresti subito apparuisse contendere posset — qualibus iocis vel optimis versus in ridiculum detorqueri posse scimus omnes. Apposite Merry emunctae naris editor narrat actoris tragici infortunium, qui cum proferret verba *il a vaincu Loth*, in subselliis ioci aliquis appetens finxit se audivisse *il a vingt culottes* magnaque

voce clamavit *qu'il en donne à l'auteur!* quod verbulum quantos civerit cachinnos audire nobis videmur. Blaydes in memoriam revocat versum tragicum *κακῶν κατάρχεις τήνδε μοῦσαν εἰσάγων* a Telesphoro vel Theagene consulto pronunciatum *τήνδ' ἔμοῦσαν* ad deridendam Lysimachi uxorem *ἔμετικὴν οὔσαν* (Athen. XIV 616 c, fr. trag. adesp. 395 Nauck²). Simili ioco Homericum *ἤφρηγ' ἐπίεσαι* litteris aliter divisivis nescio quis mutavit in *ἤφρηγε πίεσαι*, et Epicharmus apud Athen. VIII 338 d lusit in vocum *ἔφρανος* et *γέφανος* similitudine. — Hegelochi illa *mustela* etiam Sannyriani (fr. 8) et Stratitidi (fr. 1 et 60) in scholio ad Eur. l. l. allatis iocandi praebuit materiem.

303. ὥσπερ Ἡγέλοχος] sc. *εἶπεν*. Haec structura, qua verbum e proxima vicinia est repetendum, invenitur etiam Vesp. 506 Lys. 188 (?) Hom. Z 477 Soph. Ai. 525 Oed. C. 565 Eur. Med. 815 fr. 658 etc.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

αὐθις κατόμοσον.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

νῆ τὸν Δία.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

οἷμοι τάλας, ὡς ὄχρασ' αὐτὴν ἰδών.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

(Dionysi crocotam indicans:)

ὄδι δὲ δεισὰς ὑπερεπυρρίασε σοῦ.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

οἷμοι, πόθεν μοι τὰ κακὰ ταυτὶ προσέπεσεν;

310

τίν' αἰτιάσωμαι θεῶν μ' ἀπολλόναι;

ΞΑΝΘΙΑΣ.

αἰθέρα Διὸς δωμάτιον, ἧ χρόνον πόδα.

(Tibiarum auditur cantus.)

308. Dionyso continuant codd. fere omnes, sed Xanthiae tribuit Aristarchus in scholio (perperam tamen cum ceteris veteribus locum interpretatus, quem primus bene explicuit Bakhuyzen, vid. infra). || σοῦ] σου R, που V, μου vel μοι cett.

309. προσέπεισον] προσέπειστο V¹.

310. αἰτιάσωμαι Dindorf] -σομαι codd.

311. Xanthiae dant V R, Dionyso continuant plerique codd.; spurium ducit Blaydes.

308. ὄδι] sc. δ προκωτός. — Coll. Eccl. 329 sq., 1061 (Eq. 900) vdSande Bakhuyzen interpretatus est δ προκωτός, loci verum sensum sic primus aperiens; sed quoniam heri culum servus cernere digitove indicare nunc nequit, potius intelligenda est Dionysi vestis (vid. supra vs. 46 sq.), cuius pars posterior rufam colore inducta nimis aperte ostendit quantopere... metuerit Bacchus; cf. vs. 237 et 482 sqq. — Supra quam dici potest absurda sunt quae olim de hoc versu ariolabantur, testibus scholiis: alii Dionysi sacerdotem, alii suum ipsius veretrum Xanthiam indicare putabant, vix minus inficite ipsum Xanthiam rufum fuisse statuit Aristarchus (vid. ad vs. 730), rufum aliquem spectatorem digito designari Ixio. Quas ineptias post verum repertum repetere vix attinet, miror autem quomodo sine vituperatione

eas commemorare potuerit Blaydes in annotatione ad hunc versum. Quod autem Eupolis in *Alξiv* fabula Hipponicum Dionysi sacerdotem faciei colore rubicundo *αἰγίπυρον* referre dixit (fr. 19), id nihil quicquam huc facit; quem locum grammatici nunquam huc rettulissent nisi inani quadam sonorum similitudine (-πῦρος πυρρός) decepti *πυρρόν* (*rufum*) colorem cum *ἰρυθρόν* (*rubro*) confundissent; fortasse etiam Heliodori Aeth. III 5 error hinc est repetendus, *καταδασθέντες τὸ γεγονός ἐπυρρίασαν* soloecis scribentis cum debuisset scribere *ἰρυθρίασαν*. — *Ut expallui cum eam vidi* dicit deus, qui metu percussus monstrum illud quod nullum est mentis tamen oculis adspexit; cui servus *at pallium tuum* — inquit — *vel nimium colorem sumsit*.

311. Verba Euripidea ab hero laudata (vs. 100) subsannans repetit servus.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

οὔτος.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

τί ἔστιν;

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

οὐ κατήκουσας;

ΞΑΝΘΙΑΣ.

τίνος;

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

αὐλῶν πνοῆς.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

ἔγωγε· καὶ δάδων γέ με

αὔρα τις εἰσέπνευσε μυστικωτάτη.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

315 ἄλλ' ἡρεμὲ πτήξαντες ἀπροασώμεθα.

(In scenae latus sinistrum secedunt, ut ibi latitent. Sarcinas deponit Xanthias.)

ΧΟΡΟΣ.

(E longinquo auditur, nondum autem cernitur.)

"Ἰακχ', ὦ "Ἰακχε.

312—314. In codd. compluribus servi sunt quae deo tribui, dei quae servo. Cf. vs. 40 et 479.

312. κατήκουσας] cum hoc verbo Aristophanes alibi non utatur, ἐπήκουσας coniecit Blaydes.

315. Dionyso dedi; vulgo Xanthiae aut Dionyso continentur vs. 313^b—315.

312. οὔτος] vid. ad Vesp. 1.

315. Simillima sunt Thesm. 36 ἀλλ' ἐκποδὸν πτήξωμεν. De verbo πτήσσειν cf. Vesp. 1490 Av. 777 Eur. Herc. 985 Cycl. 408.

316 sqq. Audiuntur, mox etiam cernuntur manes mystarum, qui Plutonis Proserpinaeque convictu gaudentes (cf. vs. 163) in elysio ludos agunt, quos dum inter vivos erant quotannis obire olim solebant. Pompam igitur nunc ducunt sollemnem, qua Boedromionis mensis die XIX° ex urbe Eleusinem versus deferebatur Iacchi faces tenentis simulacrum. Mystae cum in forum congregati essent, hierophanta stans in stoa poecile

impuros profanosque homines omnes discedere alta voce iubebat (vid. vs. 354 sqq. cum scholio ad vs. 369), dein ingens virorum mulierumque coetus, quem ephēbi armati comitabantur, τὸν μυσικὸν λαχὸν (Herodot. VIII 65) sive carmen in Bacchi honorem attollens, per viam sacram Eleusinam versus procedebat, quo sub vesperam perveniebant facibus accensis; pervigilio illam noctem transigebant in sinu Eleusinio, Cereris memoriam facie accensa filiam deperditam quaerentis sic celebrantes (cf. Soph. Oed. Col. 1050 Eur. Ion. 1079, etiam Soph. Ant. 1146 videndus). Per sequentem quoque diem laetitiae se da-

Ἰακχῶ, ὃ Ἰακχε.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

τοῦτ' ἔστ' ἐκεῖν', ὃ δέσποθ'· οἱ μεμνημένοι
ἐνταῦθά που παίζουσιν, οἷς ἔφραξε νῦν.

320

ἄδουσι γοῦν τὸν Ἰακχον ὕνπερ Διαγόρας....

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

καὶ ἐμοὶ δοκοῦσιν. ἤσυχλιαν τοίνυν ἄγειν
βέλτιστόν ἐστιν, ὡς ἂν εἰδῶμεν σαφῶς.

318. ἐκεῖν' ὃ R] ἐκεῖνο V et ceteri.

320. Διαγόρας] δι' ἀγοράς Apollodorus Tarsensis in scholio, sic V (cf. vs. 943).

bant, dein XXI° Boedromionis et sequentibus in telesterio Eleusinio mysteria agebant. — Quas laetas splendidasque pompas semel tantum post annum 414 viderant Athenae; nam postquam Deceleam occuparunt Peloponnesii, οὐδένα κοσμὸν εἶχεν ἢ τελετήν πεμπομένην κατὰ θάλατταν, sed anno 408 Alcibiades ex exilio redux pompam hoplitis et navibus undique protectam via sacra denuo Eleusinem deduxit, quo vetus illud profanatorum mysteriorum crimen a se depelleret (Xenoph. Hell. I 4 § 20 Plut. Alcib. c. 34).

318. τοῦτ' ἔστ' ἐκεῖνο] en tibi illud ipsum (quod Hercules dixit, vs. 154 sqq.); cf. τοῦτ' ἐκεῖν' οὐδὲν ἔλεγον Ach. 41 Lys. 240 Pac. 64, τοῦτ' ἐκεῖνο Ach. 820 Pac. 289 Av. 354 Ran. 1341 Amphid. fr. 9 Eur. Med. 99 Helen. 622 etc., ταῦτ' ἔστ' ἐκεῖνα Nub. 1052, ἴδ' ἐκεῖνος Eq. 1391 Nub. 1167 Soph. Oed. Col. 138 Ant. 384, τοῦτ' ἔστι τοῦτ' Nub. 26 Pac. 64, τοῦτό γέ τοι δὴ Ran. 10+7.

320. ὕνπερ Διαγόρας] sc. ἐχλεύαζε vel simile quid (sic recte Aristarchus), quod verbum prae verecundia proferre non vult Xanthias (cf. Vesp. 1178). Diagoras Teleclidæ filius Melo oriundus (Av. 1073) dithyramborum poeta et pio deorum cultore ἄθεος factus propter mysteria evulgata Athenis mortis est damnatus (ibid.), sed in Peloponnesum aufugit

(videantur de eo loci a Zellero Philosoph. I⁴ p. 864 allati). Hanc ob causam Nub. 830 comicus Socratem ut impietatis insimulet vocat τὸν Μήλιον, hinc autem apparet non post Melum insulam anno 416 ab Atheniensibus captam (ut in scholio ad Av. 1073 perhibetur) ἀσεβείας damnatum esse Diagoram, sed sub initium belli Peloponnesiaci Athenis eum in urbem Achaicam Pellem profugisse statuamus necesse est; nam Athenienses eum frustra a Pellemensibus repetivisse, — id quod belli tempore ne conari quidem potuerunt, — dein et ipsum καὶ τοὺς <μὴ recte Fritzsche> ἐκδιόντας Πελλανεῖς proscripsisse e publici monumenti auctoritate testatur Melanthius in scholio ad Av. 1073. Quocum non pugnant Crateri in scholio ad Ran. 320 verba ἔπειθον δὲ καὶ τοὺς ἄλλους Πελοποννησίου, quae vertenda sunt: Athenienses autem conati sunt ceteras quoque gentes (extra suam συμμαχίαν) permovere (ut aqua et igni Diagorae interdicerent): — frustra autem conatos esse modo vidimus. — Quod praeterea legitur in scholio ad nostrum locum, alium quendam Diagoram ἐπὶ μεγάρων fuisse derisum ab Hermippo in Μοίραις (fr. 42), quae fabula anno 430 est acta, id si verum est, nihil nunc ad nos; sed ipsum Melium ab Hermippo illico tangi credibile.

ΧΟΡΟΣ.

Stropha (vs. 323—336).

- 325 Ἰακχῆ, ὦ πολύμνοις ἐν ἔδραις ἐνθάδε ναίων,
Ἰακχῆ, ὦ Ἰακχε,
ἐλθὲ τόνδ' ἀνὰ λειμῶνα χορεύσων
δοσίους εἰς διασώτας,
πολύκαρπον μὲν τινάσσω
περὶ κρατὶ σῶ βρούντα
- 330 στέφανον μύρτων, θρασεῖ δ' ἔγκατακρούων
ποδὶ τὰν ἀκόλαστον
φιλοπαίσμονά τ' ἄμᾶν
- 335 χαρίτων πλείστον ἔχουσαν μέρος, ἀγνάν, δόσιος
μετὰ μύσταισι χορείαν.

323. *πολύμνοις] πολυτιμίτοις codd. (deinde ἐν omittunt pauci); quod metri causa in πολυτιμίτοις mutabat Hermann, invito tamen usu loquendi, pretiosum enim hoc adiectivum significat (vid. Cobet Nov. Lect. p. 50 sq. de Menandri fr. 109); πολυτιμίτη' Reisig (vid. Pac. 1016 Av. 667 et infra ad vs. 337), quod perplaceret, nisi vox ἔδραις adiectivo destituta sic misere langueret. Equidem dubito an lenior sufficiat correctio πολυτιμήτους ἔδρας, cui obstare non videtur metrum versus antistrophici. Poeticum verbum ναίω apud Ar. non redit, sed apud tragicos, ut apud Homerum, saepe adsciscit obiectum.

329. περὶ V R] ἀμφὶ codd. alii et Eust. 1715,62, ἐπι idem 701,2.

331. ἔγκατακρούων] ἔξαγε κρούων Hamaker, mox vs. 333 ποιπᾶν legens; sed particula μὲν (vs. 328) satis indicat requiri participium.

334. φιλοπαίσμονα vHerwerden] -γμονα codd.; cf. Hom. ψ 134. || τ' ἄμᾶν] sic correxit Blaydes, praeunte Bentleio, qui coniecerat τ' ἐμᾶν (vid. versus antistrophicus 350). Numeri ionici vix ferunt ἐμᾶν aut infra φλίγων.

335 sq. δόσιος | μετὰ μύσταισι Kock (ἄμα μ. Fritzsche)] ἔραρᾶν | δόσιος μύσταις codd., qui dativus expediti nequit.

323. πολύμνοις ἐν ἔδραις ἐνθάδε ναίων] manes mystarum ita nunc loquuntur ut olim, dum vivi in Attica versabantur, loqui solebant; vid. imprimis vs. 398—401. Itaque adverbium ἐνθάδε non de beatorum sedibus accipiendum est sed Athenas significat, ubi clarum fanum in Ceramico habebat deus τὸ Ἰακχεῖον (vid. Pausan. I 2 § 4 sq. Plut. Arist. 27). Hae igitur sunt πολύμνοι illae quas chorus dicit ἔδραι. Cf. Eq. 1328 ταῖς ἀρχαίαισιν Ἀθήναις | καὶ θανάσταις καὶ πολύμνοις.

329 sq.] στέφανος μύρτων (Av. 82, 160, 1099) βρούων est μυρρίνη, corona qua et in ceteris sacris ludisque obenndis veteres constanter utebantur et in Eleusiniis; myrtus autem Cereri sacra erat (vid. Ister in scholio ad Soph. Oed. Col. 681).

330 sqq. ἔγκατακρούων... χορείαν] iteram pede pulsans, cf. ἔγκρουων vs. 374, Plut. 291 Hom. ε 264 πέπληγον δὲ χορὸν θεῖον ποσίην, Theocrit. XVIII 7 Hor. Carm. I 37,1 Verg. Aen. VI 644 pedibus plaudunt choreas.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

ὃ πότνια πολυτίμητε Δήμητρος κόρη,
ὡς ἡδύ μοι προσέπνευσε χορείων κρεῶν.

ΛΙΟΝΤΣΟΣ.

οὐκουν ἀτρέμ' ἔξεις, ἦν τι καὶ χορδῆς λάβης;

ΧΟΡΟΣ.

Antistropa (vs. 340—353).

340 ἔγειρε φλογέας λαμπάδας ἐν χειρὶ τινάσσων,

"Ἰακχ', ὦ "Ἰακχε,

νυκτέρου τελετῆς φωσφόρος ἀστήρ.

φλογὶ φέγγεται δὲ λεμιῶν·

345 γόνυ πάλλεται γερόντων·

ἄποσεινται δὲ λύπας

339. καὶ] πως Blaydes coll. Vesp. 271, 398.

340. ἔγειρε] dubitanter Meineke ἐγείρων, Bergk ἐγειρου, Kock ἔπειγε. || χειρὶ Hermann] χειροὶ γὰρ ἦκει(ς) codd., quod servant Meineke Bergk delete τινάσσων (hoc om. codd. aliquid).

344. φέγγεται] φλέγεται V alii, hinc φλέγεται δὴ (δὲ Blaydes) φλογὶ Hermann.

346 λύπας] γήρας Blaydes.

337. πολυτίμητε] constans deorum hoc est epitheton (*gebenedijde*), vid. Megarensis verba Ach. 759 παρ' αὐτὸν πολυτίματος ἔπερ τοὶ θεοί, cui loco similis est versus fr. 387^b; sic adiectivum usurpatum est praeterea Ach. 807 Eq. 1390 Nub. 269, 293, 328 Vesp. 1001 Pac. 978, 1016 Av. 667 Thesm. 286, 594 Ran. 397 Antiphan. fr. 145 Menand. 109 (?), 535. Tanquam unum e coelitibus Aeschylum infra alloquitur Dionysus vs. 851 ὃ πολυτίμητ' Αἰσχύλε, item Socrates sophistam ὃ πολυτίμητε Εὐθύδημος apud Platonem Euthyd. p. 296 d.

338. χορείων κρεῶν] qui mysteriis initiabantur porcum immolabant; cf. Pac. 374 sq. εἰς χοιριδιὸν μοί νυν δάνεισον τρεῖς δραχμάς | δαί γὰρ μυθηθῆναι με πρὶν τεθνηκίνα. Ach. 747, 764 χοίρους μυστικὰς se in forum deferre venales fingit Megarensis. Cf. Aesch. Eum. 293, Preller Mythol. I⁴ p. 796, 2. — Genitivi idem est usus Vesp. 913 Pac. 180 Plut. 1020 fr. 319.

339. ἦν τι] vid. ad vs. 175.

343. Ut hic splendidum pervigilii sidus vocatur deus facem quassans, sic Soph. Ant. 1147 ipsas stellas, quae tacito cursu per coelum nocturnum labuntur dum Bacchi celebrantur orgia, ad choream deus ducere dicitur ἕστρον χοραγός.

345. Vid. senum Cadmi et Tiresiae Baechico furore correptorum colloquium Eur. Bacch. 184 sqq.: ποὶ δεῖ χορεύειν, ποὶ καθιστάναί ποδα | καὶ κρῆτα σῖσαι πολὺν; ἐξηγοῦ σὺ μοι | γέρον γέροντι, Τειρεσία· σὺ γὰρ σοφός. | ὡς οὐ κάμοιμ' ἂν οὔτε νύκτ' οὐδ' ἡμέραν | θύρωσιν κροστῶν γῆν' ἐπιτελήσμεθ' ἡδίως | γέροντες ὄντες. — ταῦτ' ἐμοὶ πάσχεις ἄρα | καὶ ἐγὼ γὰρ ἤβῳ καὶ ἐπιχειρήσω χοροῖς.

346. Cf. Lys. 670 sq. νῦν δεῖ, νῦν ἀνηβῆσαι πάλιν καὶ ἀναπερθεῖσαι | πᾶν τὸ σώμα καὶ ἀποσιείσασθαι τὸ γῆρας, Pac. 336 τὸ γῆρας ἐκδύς. Verbum ἀποσιείσασθαι adhibitum est etiam Nub. 287 ἀποσιείσασθαι νέφος ὄμβριον.

350 χρονίους τ' ἐτῶν παλαιῶν ἐνιαυτούς,
 ἱερᾶς ὑπὸ τιμᾶς.
 σὺ δὲ λαμπάδι φαίνων
 προβάδην ἕξ' ἐπ' ἀνθηρόν ἔλειον δάπεδον
 χοροποιόν, μάκαρ, ἦβαν.

PARODUS CHORI.

(vs. 354—459).

(Cantus.)

(Scena denuo mutata aedes Orci ostendit. *Chorus mystarum* intrat orchestram a parte quae spectatoribus dextra est; candidis vestibus sunt induti, coronas in capite gerunt, faces tenent manibus. Turba mulierum ¹⁾ eos comitatur. Hierophantae partes agit chori dux.)

SCENA OCTAVA.

Dionysus, Xanthias, Hierophanta, Chorus.

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ (ΙΕΡΟΦΑΝΤΗΣ).

εὐφημεῖν χροῖ καὶ ἐξέστασθαι τοῖς ἡμετέροισι χοροῖσιν

347 sq. χρονίους τ' ἐτῶν παλαιῶν ἐνιαυτούς] sic V B, χρονίων ἐτῶν παλαιούς τ' ἐνιαυτούς alii, χρονίους ἐτῶν παλαιῶν τ' ἐνιαυτούς Bergk, χρονίων γυίων παλαιούς ἐνιαυτούς Reiske, χρονίους τ' ὄστων παλαιῶν ἐνιαυτούς Koek, χρονίους γυίων παλαιούς τ' ἐνιαυτούς Blaydes, alii aliter. Locus nondum sanatus.

350. φαίνων Blaydes] φλέγων codd., φέγγων Bothe.

351. ἕξ' ἐπ' ἀνθηρόν] ineptam lectionem ἕξαγε πάνθηρον habet codex Borg., commemorat scholion.

353. χοροποιόν] χοροποιό' ὦ Blaydes coll. Soph. Ai. 698.

347. Verba corrupta, ad quae defendenda minime sufficiunt versus Sophoclei Ai. 600, 622 Oed. R. 561 Oed. C. 112.

349. *Dum sacrum suum officium praestant deo.*

352. χοροποιόν] ipsi dei χοροποιοί dicuntur Pan Soph. Ai. 698, Gratiae Eur. Phoen. 788.

354 sqq. Precibus mystarum exauditis iam educit eos Iacchus in campos ubi pervigilia sua sunt celebraturi; progreditur igitur nunc chorus in conspectum

spectatorum. Ante omnia chori dux, qui hierophantae partibus fungitur, προρρησιν edit, quae impuri profanique arcentur cuncti (vs. 354-371); vid. ad vs. 316 sqq. — Alias parabaseos initio coryphaeus spectatores poetae nomine alloqui solet metro anapaestico usus, nunc in parodo similia preferuntur.

— Non cuncti chori sed unius hominis (coryphaei) esse anapaestos vidit Aristarchus teste scholio graviter corrupto: *Χρίσταρχος ἐπὶ τούτων λέγει τὸν*

¹⁾ Cecinisse has mulieres, quae Fritschil fuit sententia, non credo, itaque nolui vs. 404-408 auctore Arnolde his tribuere multoque minus vs. 324-336 et 340-353, quae Ziellinski est opinio. Fortasse tamen coniunctim cum choreutis clamaverunt illud Ἰαχχε.

355 ὅστις ἄπειρος τοιῶνδε λόγων, ἢ γνώμην μὴ καθαρεύει,
ἢ γενναίων ὄργια Μουσῶν μίτ' εἶδεν μίτ' ἐχόρευσεν,
μηδὲ Κρατίνου τοῦ ταυροφάγου γλώττης βακχεῖ' ἐτελέσθη,
ἢ βωμολόχοις ἔπεσιν χάρει μὴ χάρων χρησιὰ ποιοῦσιν,

355. λόγων] τελῶν Blaydes. || γνώμην] γνώμη V R et multi, γλώσση Plut. Mor. 348 d (γνώμη ibid. 349 d).

358. χάρων χρησιὰ vHerwerden] ἔν καιρῷ τοῦτο codd. sine sensu; βωμολόχων... ποιούντων (ceteris servatis) Blaydes vVelsen (cf. Lys. 1089 Plut. 524), μὴ ἐν καιρῷ δημοκοποῦσιν Kock coll. Bekk. Anecd. p. 57,30, at misere languet illud μὴ ἐν καιρῷ, quoniam ad nugandum vel ad cavillandum nullum tempus est opportunum.

χορὸν μεμερισθαι εἰς μερικὰ ἀνάπαιστα, ἄλλα δὲ ἀμείβεσθαι τὸν χορὸν. καὶ τί ἄρα συνείδεν ὁ Ἀριστάρχος; δύναται δὲ καὶ ἐν-σύζυγον εἶναι τὸ λεγόμενον, πολλαχοῦ δὲ μεμερισθαι καὶ εἰς διχορίαν τὸ λοιπὸν, ὥστε εἰς δώδεκα καὶ δώδεκα διαμεμερισθαι. Quae sic fere sunt integranda: λέγει τὸν χορὸν μεμερισθαι εἰς μέρη β, <καὶ τὸν μὲν κορυφαῖον λέγειν τ> ἢ ἀνάπαιστα, ἄλλα δὲ ἀμείβεσθαι τὸν χορὸν. καὶ τί ἄρα συνείδεν ὁ Α.; δύναται δὲ καὶ ἐνσύζυγον εἶναι τὸ λεγόμενον. πολλαχοῦ δὲ μεμείρισται καὶ εἰς διχορίαν τὸ λοιπὸν κτλ. — Vetus autem hinc grammatico, roganti unde resciscere potuerit Aristarchus non ab integro choro hos versus esse prolatos, respondetur in annotatione ad vs. 370 pertinenti, quae versui 372 perperam est adscripta: ἐπιθεῖεν Ἀριστάρχος ὑπενόησε μὴ βλου τοῦ χοροῦ εἶναι τὰ πρῶτα. τοῦτο δὲ οὐκ ἀξίπιστον· πολλάκις γὰρ ἀλλήλοις οὕτω παρακαλεῦνται οἱ περὶ τὸν χορὸν. Scilicet e voce ὑμεῖς vs. 370 Aristarchus effecit non totius chori haec esse verba. Tertia observatio huc spectans legitur ad imperativum χωρεῖτε vs. 440: δύνανται πάντες οἱ κατὰ τὸν χορὸν ἀλλήλους παρακαλεῦσθαι, καὶ μὴ εἰς ἀμοιβαία διαιρεῖσθαι. ἀλλὰ τοῦτο εἰς οὐδὲν φαίνεται ἂν οἰκονομούμενος.

354. εὐφημεῖν χρῆ] lingua favere oportet, item Eq. 1816 Nub. 263 Pac. 96, 1316, cf. Av. 959 Thesm. 295 εὐφημία ἔστω, Vesp. 868 εὐφημία μὲν πρῶτά νιν ὑπαρχίτω, Thesm. 39 εὐφημος πᾶς ἔστω λαός, Eur. Bacch. 70 ἔκτοπος ἔστω στόμα ἔ' εὐφραμον ἄπας· δαίσιόςθω, Ach. 237, 241

Pac. 434 Vesp. 868 Ran. 1274 εὐφημεῖτε, Nub. 297 εὐφήμη.

— ἐξίστασθαι τοῖς ἡμ. χ.] loco decedere nostro coetui, item vs. 370 Soph. Ai. 672 Phil. 1059 Dem. XVIII § 319; mente supplendum est τῆς ὁδοῦ, vid. Xen. Conv. IV § 31, Plut. Nic. 7.

356 sq. Μουσῶν... Κρατίνου] μουσῶν et Ἰλέκχου expectabatur.

357. Κρατίνου τοῦ ταυροφάγου] qui saepius victor e certaminibus Dionysiasticis evaserat paterque adeo comoediae Atticae dici poterat, ut Aeschylus tragoedia designatur nunc ipsius Bacchi cognomine, quo Sophoclem in Tyro tragoedia (fr. 594) usum esse testatur Didymus in scholio, oblocutus Aristarcho, qui a tauro poetici certaminis praemio denominationem ieiune admodum repetebat. Apud Phot. 571,13 et Etym. M. 747,49 recte redditur ἀμηστοῦ. Idem igitur nunc valet ταυροφάγος quod βακχεῖος ἄναξ vs. 1259. — Cratinum Aristophanes olim saepius riserat, cum metuendus sibi esset aemulus (Ach. 849? 1173? Eq. 400, 526 sqq. Pac. 700 sqq.), mortuum nunc splendide collaudat.

— γλώττης βακχεῖα] bacchanalia linguae, cf. Plat. Phaedr. 267 c Πάβλου μουσεῖα λόγων, Soph. Ant. 1204 κόρη; νυμφῶν Ἄδου.

358 βωμολόχοις ἔπεσιν] βωμολοχούμεσαι (Eq. 902 Pac. 748); cf. Eq. 1194, 1958 Nub. 911 Thesm. 818 Ran. 1085; Euripides infra vs. 1521 βωμολόχος dicitur. Quid sint facetiae βωμολόχοι optime docet Aristot. Eth. II 7, qui παιδιᾶς tria constituit genera, quorum primum iocos urbanos

360 ἢ στάσιν ἐχθρὰν μὴ καταλύει, μηδ' εὐκόλος ἔστι πολίτης,
 ἀλλ' ἀνεγείρει καὶ ῥιπίζει, κερδῶν ἰδίων ἐπιθυμῶν,
 ἢ τῆς πόλεως χειμαζομένης ἔρχων καταδωροδοκεῖ τι,
 ἢ προδίδωσιν φρούριον ἢ ναῦς, ἢ τὰ πόρρητ' ἀποπέμπει
 ἐξ Αἰγίνης Ὠωρυκίων ὄν, εἰκοστολόγος κακοδαίμων,

359. πολίτης] -ταις V R et plerique, sed ita articulus erat praemittendus.

361. καταδωροδοκεῖ τι Blaydes] καταδωροδοκεῖται codd. soloecae pro -κεῖ (cf. Cobet Var. Lect.² p. 347 sq.), quapropter -κεῖ τις correxerat vHerwerden, sed pronomen τις vix huic loco aptum. Blaydes confert Ach. 842 ad coniecturam suam defendendam, plus prodest ni fallor collatus Av. vs. 1111, sed ne sic quidem adiectum τι ab omni parte placet; quare suspicor poetam dedisse *καταδωροδοκήσας, versum autem cum sequenti esse iungendum.

363. ὄν] om. R.

complectitur, vocibus εὐτραπέλος εὐτραπέλια designatos; alterum nimio cachinnos excitandi studio displicet (βωμολόχος, βωμολοχία, βωμολοχεύεσθαι Nub. 970); tertium non satis est festivum (ἀγροικός, ἀγροικία). Quales autem iocos nunc spectet poeta, vs. 1 sqq. videre est; sunt τὰ εἰωθότα ista ceterorum comicorum. „Si cui placent Phrynichi Amipsiaevae nugae, procul hinc abesto.“ — Vocis origo incerta mihi videtur; in ipsa etymi significatione Iudit Pherecrates fr. 141 ἵνα μὴ πρὸς τοῖσι βωμοῖς πανταχοῦ | αἰεὶ λοχῶντες βωμολόχοι καλέμεθα.

359. μὴ καταλύει] non conatur sedare.

— εὐκόλος] vid. vs. 82.

360. ἀνεγείρει καὶ ῥιπίζει] στάσιν ἕμφυλον πόλεμον θ' εὐδοντ' ἐπεγείρει Solon (fr. 4¹⁹) apud Dem. XIX § 255, Stasinus in Cypriorum fr. schol. A 5 (Iuppiter terram nimia mortalium multitudine gravatam exonerare constituit) ῥιπίσσας πολέμου μεγάλην ἔριν Ἰλιακοῖο. Subst. ῥιπίς (flabrum) legitur Ach. 669, 888 Eccl. 842. — Prae ceteris nunc spectatur Cleophon ille de quo vid. ad vs. 679.

— κερδῶν] pluralis etiam Thesm. 360 est adhibitus κερδῶν οὐνεκα.

361. χειμαζομένης] cf. vs. 704; Eur. Suppl. 269 πόλις... χειμασθεῖσα, Soph. Oed. R. 101 τόδ' αἶμα χειμάζον πόλιν, ibid. vs. 23 πόλις... σαλεύει etc.

— καταδωροδοκεῖ] cf. Vesp. 1036 καταδωροδοκήσαι, simplex δωροδοκεῖν -ήσαι

(= χρήματα λαμβάνειν, λαβεῖν) legitur Eq. 66, 802, 834 Vesp. 669 Av. 510, 513, cf. δωροδόκος Eq. 402, δωροδοκῆσαι Eq. 996, δωροφορεῖν Vesp. 675, χρήματα ἔχειν (= δεδωροδοκῆναι) Vesp. 102, Cobet V. L.² p. 507. Praeterea vid. Av. 1111 πᾶν λαχόντες ἀρχιδίον εἰθ' ἀρπάσαι βούλησθε τι.

362. τὰ πόρρητα] νετίτα; quid autem sit vetitum indicatur verbo addito; hoc igitur loco, ut Eq. 282, sunt τὰ ἀπειρημένα ἐξάγεσθαι (sic schol. recte), alias (fr. 622) τὰ πόρρητα δρᾶν dixit noster, alias (Eq. 648 Thesm. 363 Eccl. 12, 442) ἀπόρρητα λέγειν, ἐκφέρειν et similia dicuntur de arcanis evulgandis; cf. Pherecr. fr. 133 in scholio et schol. Thesm. 363.

363. Bello in Sicilia aestuante et Decelea occupata Athenienses τὴν εἰκοστὴν τῶν κατὰ θάλατταν ἀντὶ τοῦ φόρου τοῖς ἄπηκόοις ἐποίησαν, πλείω νομίζοντες σφίσι χρήματα οὕτω προσεῖναι, ut e Thucydide (VII 28 § 4) novimus. Inter homines igitur, qui vigesimam hanc mercium in sociorum portus importatarum vel inde exportatarum redimebant, fuit Thorygeion quidam, qui etiam vs. 382 commemoratur sed aliunde ignotus est; hic dum ad illa portoria colligenda per mare Aegaeum vehitur, coriis lino pice, quae triremibus ornandis inseriebant, undique coemtis navem suam oneravit, ut magno pretio hostibus ea venderet. Ex Aegina autem, qui proximus orae Peloponnesi erat locus, cum Epidaurum ea clam transmit-

ἀσκόματα καὶ λῖνα καὶ πῖτταν διαπέμπων εἰς Ἐπίδαυρον,
 365 ἢ χρῆματα ταῖς τῶν ἀντιπέλων ναυσὶν παρέχειν τινὰ πείθει,
 ἢ κατατιλῆ τῶν Ἑκατείων, κνυλίωσι χοροῖσιν ὑπέδων,
 ἢ τοὺς μισθοὺς τῶν ποιητῶν φήτωρ ἂν εἴτ' ἀποτρῶγει,

366. Ἑκατείων Blaydes] -ταίων codd.; cf. Vesp. 805. || ὑπέδων] ἐπέδων R alii, item schol. vs. 153.

tere conaretur, deprensus est. — Sic locum interpretor. Cui interpretationi non obstat Xenophontis de Chalcedone locus Hellen. I 3 § 9, unde Boeckh (Staatsh. I³ p. 396) efficiebat hanc vigesimam non usque ad finem belli a sociis esse exactam, nunc igitur a comico non posse respici; nam eodem tempore alias urbes foederatas, in his Chalcedonem, tributum solvisse ut antea, alias vigesimas mercium advectarum vel evectarum, satis iam constat; vid. quae Fraenkel in annot. 537 illic observavit. Neque me movent ipsius Fraenkelii verba (ibid.): „nach Thukydidēs kann der bündnerische Zwanzigstel nur da erhoben worden sein, wo vorher Tribut gezahlt wurde; dies war aber in Aegina seit seiner Besetzung durch attische Kleruchen Ol. 87,2 nicht der Fall gewesen. Der aeginetische Zwanzigstel [apud Aristophanem nostro loco] ist also . . . mit Boeckh als ein für diese Insel erhobener Zoll anzusehen“. Nam in Aegina Thorycionem vigesimam collegisse, id apud Aristophanem non legitur, licet Boeckh e nostro loco id effecerit; neque credibile mihi videtur Athenienses suos ipsorum cives in Aegina degentes tam ingenti portorio vexasse.

— Θωρυκίων ὄν] ut alter Thorycion.

364. De eadem re noster iocatur Eq. 278 sqq.: *τοῦτον τὸν ἄνδρ' ἐγὼ ἐνδείκνυμι καὶ φημ' ἐξάγειν | ταῖσι Πελοποννησίων τριήρεσι ζωμεύματα* (hoc inexpectatum pro ὑποζώματα, *rudentes*), et paucis intermissis *νῆ Δι' ἐξάγων γε τὰπύργητα κτλ.*

— ἀσκόματα] *follicularia*, cf. Ach. 97. Foramini (ὀπή), per quod remus in mare erat immittendus, inserebatur sacculus coriaceus, qui foramen illud circa re-

mum ita occludebat ut aqua in navem penetrare non posset (cf. Naber Mnemos. 1895 p. 262 sq.).

365. *τινὲ*] nimirum *Cyrum*, vid. Xen. Hellen. II 1 § 11 Plut. Lys. 4 Alcib. 35.

366. Serius iocularia intermiscet nunc hierophanta, ut Hercules vs. 148 sqq., Xanthias vs. 621. Scilicet infirmæ valetudinis et vix vitalis homo Cinesias cum alvo soluto nuper, ut saepius, laboraret (vid. Eccl. 330 et supra ad vs. 153), choro canticum a se compositum canenti dum modos tibia indicat, humani quid passus in proximum secessum confugit, ubi quantocius se exoneraret.

— *κατατιλῆ*] item cum genitivo Ar. 1054, 1117 Eccl. 330; idem est *ἐπιτῶν* cum dativo Ach. 351.

— τῶν Ἑκατείων] Hecatae sacella erant in vestibulis ante iannas; vid. Vesp. 804. In vestibulo igitur aliquo ventris tunc onus deposuerat Cinesias — certe deposuisse ferebatur. — De Hecate eum in dithyrambo aliquo contumeliose esse locutum perperam hinc effecere scholiastae plerique. Verum habet Victorius.

— ὑπέδων] *succinens, modos dans*, quod *ὕπαιλιον* dicitur in Alcmanis fr. 74 *ἄμιν δ' ὑπαυλήσιν μέλος*. Hic de tibicine cantores, vs. 874 de cantoribus sacrificium, Lucian. de Salt. § 80 de cantoribus saltationem comitantibus; cf. etiam Hom. Σ 570 h. Merc. 502.

367 sq. *τοῦτο εἰς Αρχίνον, μήποτε δὲ καὶ εἰς Ἀγύρριον. μὲνηται δὲ τούτων καὶ Πλάτων ἐν Σκευαῖς καὶ Σαννυρίων ἐν Δανάη· οὗτοι γὰρ προϊστάμενοι τῆς δημοσίας τραπέζης τὸν μισθὸν τῶν κομφοῶν ἐμετώσαν κομφοσθέντες* schol. V M; in scholio sequenti solus Archinus nominatur, vix autem credibile cum Archinum tum

κωμωδηθεῖς ἐν ταῖς πατρίοις τελεταῖς ταῖς τοῦ Διονύσου
 τούτοις πρῶνδῶ καὐθις πρῶνδῶ καὐθις τὸ τρίτον μάλα πρῶνδῶ
 370 ἐξίστασθαι μύστιασι χοροῖς. ὕμεις δ' ἀνεγείρετε μολπὴν
 καὶ παννυχίῳν ταῖς ἡμετέραις καὶ τῆδε πρέπουσαν ἑορτῆ.

ΧΟΡΟΣ.

Stropha (vs. 372—376).

χώρει νυν πᾶς ἀνδρείως
 εἰς τοὺς εὐανθεῖς κόλπους
 λειμώνων ἐγκρούσων
 375 καὶ ἐπισκόπτων
 καὶ παῖζων καὶ χλευάζων.

369. πρῶνδῶ pro ἀπαυδῶ ter restituit Blaydes coll. Av. 556, iure observans verbum ἀπαυδᾶν, quod primo loco vel versus numeros corrumpit, requirere negationem μή (vid. Eq. 1072 Ach. 169 Soph. Ai. 741 O. R. 236 etc.). Apud Gellium Praef. Noct. Att. p. 11 legitur τούτοις αὐδῶ, Porson coniecit τοιαῖδ' ἀπαυδῶ (pronomine non recte adhibito), Valckenaer οἰσιν ἀπαυδῶ, Lenting πᾶσιν ἀπαυδῶ.

371. καὶ παννυχίῳν ταῖς ἡμετέραις καὶ τῆδε πρέπουσαν ἑορτῆ Hamaker] καὶ παννυχιάς τὰς ἡμετέρας, αἱ τῆδε πρέπουσιν ἑορτῆ codd., quod cum verti nequeat, κατὰ pro καὶ substituit Meineke; sed lenis haec coniectura non sufficit, quapropter Meinekium qui secutus est Halm praeterea rescripsit τὴν τῆδε πρέπουσαν ἑορτῆ. Blaydes Hamakero assensus praeterea καὶ versus initio mutavit in τὴν, fortasse recte.

372. νυν] δὴ ἔν V R alii, δὴ Bekker.

Agyrrhium nunc tangi; quapropter suspicor in scholii verbis deleto καὶ pro τούτων legendum esse τούτου et mox αὐτος γὰρ προϊστάμενος... ἐμείωσε κωμωδηθεῖς, solius igitur Agyrrhii Platonem (fr. 133) et Sannyrionem (fr. 9) mentionem fecisse, ipsa autem Platonis verba alibi esse servata (fr. 185): λαβοῦ λαβοῦ τῆς χειρὸς ὡς τάχιστα μου | μίλλω στρατηγὸν χειροτονεῖν Ἀγύρριον (cf. schol. Eccl. 102). Praeterea vero haud dissimile mihi videtur vetustos commentatores cum de Archino tum de Agyrrhio nunc hariolari, ab Aristophane autem spectari *Archedemum*, qui hoc anno aerario publico praeerat; vid. ad vs. 140 et infra vs. 417. Quicquid id est, qui plebiscitum scripsit, ad quod nunc alluditur, similem animum in comicos ostendit atque Cinesias, qui paucis annis post sustulit choregias (vid. ad vs. 153); incertum autem est sitne revera hoc tempore factum huius-

modi decretum an auctor tantum extiterit orator aliquis ut de mercede postarum nimis dicacium aliquid detraheretur.

— ἀποτρῶγει] hoc composito etiam Eupolis fr. 14 utitur; idem valent περιτρῶγειν Vesp. 596 (vid. etiam Ach. 258 Vesp. 672) et παρεσθίειν Eq. 1026.

369. παρὰ τὴν τοῦ ἱεροφάντου [καὶ δαδούχου] πρόρρησιν τὴν ἐν ποικίλῃ στοῖς scholion recte annotat. Vid. ad vs. 316 sqq. — Verbum πρῶνδᾶν redit Av. 556.

370. ἐξίστασθαι] vid. ad vs. 354.

371. Incitat mystas ad cantandum hic et in sequentibus hierophanta, τελετὰς ἀναφαίνων καὶ ὄργια πάννυχα μύστιας, ut dicitur in hierophantae cuiusdam titulo sepulchrali (CIG. 401).

372. χώρει... πᾶς] item Pac. 301 Av. 1186, cf. Ach. 204 πᾶς ἔπον, Vesp. 422 πᾶς ἐπίστρεψε, Ach. 238 σίγα πᾶς, Pac. 458 ὀπότειν πᾶς, Av. 1190 φύλαττε πᾶς, 1196 ἄθρει πᾶς.

ἡρίσθηται δ' ἐξαρκούντως.

Antistropha (vs. 377—381).

ἀλλ' ἔμβα χόπως ἀρείς

τὴν Σώτειραν γενναίως

τῇ φωνῇ μολπάζων,

ἢ τὴν χώραν

σώσειν φήσ' εἰς τὰς ὥρας,

κῆν Θωρυκίων μὴ βούληται.

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ (ΙΕΡΟΦΑΝΤΗΣ).

ἄγε νῦν ἐτέραν ὕμνων ἰδέαν τὴν καρποφόρον βασιλείαν

Δήμητρα θεὰν ἐπικοσμοῦντες ζαθέοις μολπαιῖς κελαδεῖτε.

ΧΟΡΟΣ.

Stropha (vs. 384—388).

Δήμητρα, ἀγῶν ὀργίων

380

376. ἡρίσθηται] ἡρίσθηται Halm, sed de ieiuniis in re sacra sollemne verbum esse *νηστεύειν* observat Kock, ipse ἡγίστευται proponens (*satis iam abstinentiae verumque sacramentum*) coll. Eur. Bacch. 74 et [Demosth.] LIX § 78. Vulgata sana videtur (cf. comment.) et iocosis quae praecedunt verbis melius accommodata quam quae Halm et Kock excogitarunt.

377. ἀρείς Scaliger] αἴρεις vel αἴρης codd.; ἄρξει Hamaker.

380. σώσειν Cobet] σώσει V, σώζειν codd. cett.; futurum propter particulam ἦν versus sequentis necessarium esse monuit Cobet (Var. Lect.² p. 64).

381 κῆν] κᾶν codd.

388. ἐπικοσμοῦντες] κατακ. Blaydes coll. Vesp. 1473. || ζαθέοις R] -αις V et plerique.

376. ἡρίσθηται δ' ἐξαρκούντως] *bene pransi hinc venimus*, ita ut non sit verendum ne complurium horarum ambulatione (cf. vs. 401) nimis defatigemur. — Mystas pompam ducentes pomeridiano diei tempore Eleusinem esse profectos cum hinc apparet (prandium enim circa meridiem sumebatur) tum per se intellegitur, sub vesperam enim Eleusinem pervenire solebant; vid. ad vs. 316 sqq.

377. ἀρείς] *extolles, laudibus celebrabis, ὑψώσεις τοῖς ἱπτανοῖς* (schol.); item Aesch. Pers. 547 Eur. Suppl. 555 Heracl. 322, cf. ἀρθεῖς μίγας Vesp. 1023, ἱπαρθεῖς et ἱπηρμένος passim.

— τὴν Σώτειραν] τὴν Κόρην, quae sic dicitur Pausan. III 13 § 2 VIII 31 § 1 et in nummis Oyzicenis; ἢ τελετὴ τῶν τῆς Σώτειρας ἱερῶν commemoratur Aristot.

Rhetor. III 18. Perperam scholion *Minervam* intellegit, cuius mentio hinc aliena, *Ceres* autem versu demum 384 sqq. laudatur.

380. εἰς τὰς ὥρας] vel plenius εἰς τὰς ὥρας τὰς ἐτίρας Nub. 562, *in posterum*, hic = *perpetuo*. Nub. 562 Thesm. 950 de anno sequenti usurpatur, at εἰς νῆστα. Cf. etiam Theocr. XV 73.

381. Θωρυκίων] cf. vs. 363.

382. ἰδέαν] item Nub. 289, 547 Av. 993 Thesm. 437 Plut. 559, cf. εἶδος Plut. 317.

383. κελαδεῖτε] vs. 1526 et Eur. Iph. Taur. 1093 accusativum personae adsciscit, hic vero rei; βασιλείαν autem participii ἐπικοσμοῦντες est obiectum.

384. In scholio metrico V *διμετρε ἀκατάληκτα ἱαμβικά*. ἄλλο ἦος τὸ „τίς σὺς

- 385 ἄνασσα, συμπαραστάται,
καὶ σῶξε τὸν σαντήης χορόν'
καὶ μ' ἀσφαλῶς πανήμερον
παῖσαι τε καὶ χορεῦσαι.
Antistropa (vs. 389—393).
καὶ πολλὰ μὲν γέλοιά μ' εἰ-
390 πειν, πολλὰ δὲ σπουδαῖα, καὶ
τῆς σῆς ἑορτῆς ἀξίως
παίσαντα καὶ σιάψαντα νι-
κήσαντα ταινιοῦσθαι.

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ (ΙΕΡΟΦΑΝΘΗΣ).

ἀλλ' εἶα

- 395 νῦν καὶ τὸν ὄραϊον θεὸν παρακαλεῖτε δεῦρο
ᾠδαῖσι, τὸν ξυνέμπορον τῆσδε τῆς χορείας.

ΧΟΡΟΣ.

(Pars prima:)

"Ἰακχε πολυτίμητε, τέλος ἑορτῆς

387. καί] ὄος vVelsen.

389. γέλοιά μ'] γέλοι' ἔμ' pauci codd.

394. ἀλλ' Bentley] ἔγ' codd.; cf. Plat. 316.

396. χορείας] πορείας vVelsen probabiliter, cf. Thesm. 1055 Ran. 401. Vid. ta-
men vs. 336.397. τέλος Meineke] μέλος codd., μέρος Koek. Conf. Hom. i 5, Aesch. Eum. 835
fr. 373, Eur. Med. 1382.

παρήμω φρένας", quod in codice M gra-
vius corruptum legitur *λαμρικὰ ἔως τοῦ
κτέ.*, non „significatur scholion quoddam
esse describendum usque ad verba *τίς
κτέ.*“, ut putabat Dindorf, sed legendum
est ἄλλως. ὡς τὸ etc.: *alterum scholion: ut
etc.*; quo metro comicus nunc utatur ut
ostendat hic commentator affert Archi-
lochi dimetrum notissimum (fr. 92).

385. *συμπαραστάται*] *praesens ades*, item
Aesch. Prom. 218, proprio sensu Eccl.
15; cf. *συμπαραστάται* Plut. 326. Verbum
παραστατεῖν extat Thesm. 370 Eccl. 9.

387. μ' ... *παῖσαι*] vid. ad vs. 133.

— *ἀσφαλῶς*] quod in terris fieri iam
non potest; vid. ad vs. 316 sqq.

389—393. Non victoriam in ludis Eleu-
siniis spectat chorus, sed optat ut primas
in certamine Bacchico sua comoedia
nunc reportare sibi contingat.

393. *ταινιοῦσθαι*] *ταινίαις ἀναδεισθαι*
utpote victorem, cf. Thuc. IV 121 § 1
Xen. Hell. V 1 § 3 Plut. Pericl. 28
Plat. Conv. 212 e.

395. *τὸν ὄραϊον θεόν*] quem *florentem*
Iacchum dixit Catullus LXIV 251. Adi.
ὄραϊος cum de pueris tum de puellis
usurpatur (vid. Ach. 1148 Av. 138), sed
de illis longe frequentius.

397. *πολυτίμητε*] vid. ad vs. 337.

— *τέλος*] videantur loci in ann. crit.
allati.

ἡδιστον εὐρών, δεῦρο συνακολούθει
 πρὸς τὴν θεὸν,
 καὶ δεῖξον ὡς ἄνευ πόνου
 πολλὴν ὁδὸν περαίνεις.

400

Ἰακχε φιλοχορευτά, συμπρόπεμπέ με.

(Pars secunda:)

σὺ γὰρ κατεσχίσω μὲν ἐπὶ γέλωτι
 κάπ' εὐτελείᾳ τὸν τε σανδαλίσκον
 καὶ τὸ ῥάκος

405

403. κατεσχίσω μὲν] κατασχίσω μὲν R, quam lectionem e κατασχισάμεν natam esse probabiliter statuit Kock (deinde ἐξηῆρες scribens cum cod. R), aliena enim hinc est particula μὲν. Medium tamen de deo usurpari vix potuit, quapropter κατασχίσας ἐπὶ τε dedit Blaydes. Mihi locus nondum emendatus videtur, cum praesertim suspecta sit forma σανδαλίσκος a neutri generis substantivo τὸ σάνδαλον ducta, et pro voce τὸ ῥάκος in hoc verborum contextu potius expectetur τὸν χιτῶνα.

404. τὸν τε] τόν τε codd., τὸτε τὸ Bergk.

405. τὸ ῥάκος] τὸν χιτῶν' (recepta in vs. 406 lectione codicis R) Blaydes.

398 sq. In pompa mystarum Iacchi simulaorum coronatum duasque faces tenens Eleusinem deferebatur; vid. ad vs. 316 sqq.

400 sq. ὡς... περαίνεις] quomodo iuvenis tu tenellus et delicatior multam viam sine labore conficias, ut nos quoque longum iter perambulare possimus. Senes potissimum nunc loqui finguntur, cogitant autem viam sacram centum fere stadiorum, quae Athenis Eleusinem ducebat (vid. ad vs. 323). Similis est locus Eur. Bacch. 193 sq. γέρον γέροντα παιδαγωγῆσω σ' ἐγώ. — ὁ θεὸς ἀμοχθὶ κείσε νῆν ἡγήσεται, vid. etiam ibid. vs. 64 sqq. — Particula ὡς eadem ratione adhibita est Ach. 642.

404. ἐπ' εὐτελείᾳ] parsimoniae causa, cf. Av. 805 Herodot. II 92 Thuc. II 40 § 1 VIII 1 § 3 et ibid. c. 4. In scholio non contemendi pretii haec sic explicantur: δοικε δὲ παραμφαίνειν δεῖ λιτώσ ἡδὴ λχορηγεῖτο τοῖς ποιηταῖς. ἐπὶ γούν τοῦ Καλλίου τούτου φησὶν Ἀριστοτέλης [in Didascalii] δεῖ σύννοο ἰδοῦε χορηγεῖν τὰ Διονύσια τοῖς τραγωδοῖς καὶ κωμικοῖς ὥστε ἴσως ἦν τι; καὶ περὶ τὸν Ἀθηναῖκὸν ἀγῶνα συστολή.

χρόνον δὲ ὕστερον οὐ πολλῶ τιμι καὶ καθάπαξ περιεῖλε Κινησίας τὰς χορηγίας. Ex Aristotele quae h. l. afferuntur, confirmantur fragmento monumenti scenici Eleusine nuper effosso, in quo commemorantur nomina duorum civium, qui bis coniunctim choregi vicerunt in ludis scenicis (cf. Foucart in Rev. de Phil. 1895 p. 119 sqq.); de Cinesia autem vid. supra ad vs. 153. Sed nihil haec prosunt comici verba interpretaturis; absurdus enim esset chorus si de suo ipsius chorego (vel suis choregis, si etiam Lenaeis huius anni duo fuere) nimis parce sumtus faciente nunc quereretur vel iocaretur. Alia igitur ineunda est via. In scholiis autem ad Plut. 845 cum legatur: ὁ μουμίμενος τὸ ἱμάτιον δ' ἐφόρει ἐν τῇ μνήσῃ οὐδέποτε ἀπαδέετο μέχρις ἐν τελείως ἀφανισθῆ διαρκεῖν, ad hunc morem nunc alludi putat Mitchell. Sed vereor ne ex Aristophanis verbis eum effecerit vetus commentator, satis enim absurdus mihi videtur, potiusque statuo novis vestimentis (καθαροῖς καὶ νίσις, ut prior commentator scripsit) indutos mystas celebrasse pompas Bacchicas, recens

καὶ ἐξηῦρες ὥστ' ἀζημίους
παίξειν τε καὶ χορεύειν.

Ἰακχε φιλοχορευτά, συμπρόπεμπέ με.

(Pars tertia:)

καὶ γὰρ παραβλέψας τι μειρακίσκες
νῦν δὴ κατείδον, καὶ μάλ' εὐπροσώπου,
συμπαιστρίας,
χιτωνίου παραρραγέν-
τος τιθλον προκῦψαν.

Ἰακχε φιλοχορευτά, συμπρόπεμπέ με.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

ἔγώ δ' αἰέ πως φιλακλόουθός εἰμι καὶ

410

406. καὶ ἐξηῦρες (κἀξεῦρες codd.)] ἐξεῦρες R.

412. παραρραγέντος] διαρρ. R, διὰ λαγέντος APalmer, sed simplex a dictione quotidiana alienum.

414 sq. Choro tribui mavult Bergk; vs. 414 sq.^a Baccho, 415^b Xanthiae dedit Dindorf (vid. schol.).

414. ἐγώ δ'] ἔγωγ' Blaydes. || καὶ Beck] καὶ μετ' αὐτῆς codices, quo servato Dindorf in fine versus 415 scripsit προσχορεύσω (Halm ieiunia admodum πρὸς μετ' ἄλλης), versus autem 444 sq. his similes reddit scribendo πόρραισιν et καὶ φέγγος ἱερὸν οἶσω. Blaydes καὶ | παίξειν μετ' αὐτῆς βούλομαι verum ducit.

autem qui initiati essent suas vestes post diem festum Cereri et Proserpinae novisse, sed vestes has longis per pulverem ambulationibus pluriumque dierum ludis nocturnis atque diurnis sub dio transactis misere fuisse deturpatas cum in deorum delubrum deferrentur. Hanc ob causam Carionem Plut. 845 ad virum, qui vestem laceram et decolorem diis consecrare se velle profiteatur, dicere: „numquid mysteria in eo (nuper) celebrasti?“ cui „imo per annos complures in eo alsi?“ respondet vir antea infelix nunc beatus. Non pretiosa autem fuisse vestimenta quorum per paucos tantum dies usus esse posset, neque pepercisse mystas vestibus vilis pretii, quae mox ponendae essent, facile credimus; ita illud ἀζημίους vs. 406 aptam ni fallor habet explicationem. — Ipsa tamen poetae verba corrupta sunt; vid. nota critica.

406. ἐξηῦρες ὥστει] item Plut. 492.

— ἀζημίους] sine detrimento, ἀνεὺ ζημίας (Ach. 737 Pac. 1226 Plut. 1124 Antiphan. fr. 267 etc.). Item Plat. Leg. IX 865 c.

409. παραβλέψας] cf. Vesp. 497 Eccl. 498 nec non Lys. 156 παραφιδών, vid. etiam infra vs. 815.

— μειρακίσκες] παιδικῆς, puellae (ingenuae). Cf. Plut. 963.

414 sq. Ego et semper obsequiosus nescio quomodo sum homo. — quippe pedisequus — et nunc gestio iocari et saltare (ad illorum scilicet exemplum). — Neque corrupta neque obscura mihi (ut Koekio) haec verba videntur, adiectivo autem φιλακλόουθος cum utitur servus ludit in duplici verbi ἀκολουθεῖν significatione, quod, si additur μετὰ τινος, servorum est vel copiarum ducem sequentium, ἀκολουθεῖν vero εἰν est amicorum sociorumve aliquem comitantium (vid. Cobet Var. Lect.² p. 22).

414. αἰέ πως] item Plut. 246 Eur. Hipp.

415

παίζειν χορεύειν βούλομαι.

ΔΙΟΝΤΣΟΣ.

καὶ ἔγωγε πρός.

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ (ΙΕΡΟΦΑΝΘΗΣ).

βούλεσθε δῆτα κοινῇ

σκόψωμεν Ἀρχέδημον,

ὃς ἐπιτέης ὧν οὐκ ἔφουσε φράτερας;

415. παίζειν Naber] παίζων codd.; cf. vs. 388.

416 sqq. Arnoldum secutus versus 416-418, 422-424, 428-430 duoi chori tribni. Quae si vera est huius loci descriptio, dubium esse vix potest quin post vs. 430 tres versus totius chori coryphaeo respondentis interciderint, vel potius post vs. 429 quatuor perierint versiculi, quorum miserae reliquiae iam efficiant versus 430, qui verti nequit. — Etiam vs. 434-436 ducis, non totius chori esse Arnold observavit, id autem fugere potest neminem.

418. φράτερας] φράτορας codd.

666 Xen. Hell. IV 5 § 6 etc.; idem valet ἀεὶ ποιε Alexid. fr. 85 Eur. Iph. Aul. 638 Herodot. II 50 et 79 etc.

— καὶ] in fine trimetri, vid. ad vs. 298.

415. πρός] adverbii vim servavit etiam Ach. 701, 1229 Eq. 401, 578 Vesp. 1320, 1420 Pac. 19 Lys. 628, 1238 Ran. 611, 697 Plut. 1001 Aesch. Prom. 73 Soph. Oed. R. 232 Eur. Phoen. 610 Plat. Apolog. 20 a etc.

416 sqq. Haec scripta esse ad imitationem iocorum, quos ad pontem Cephiis fluminis (Attici an Eleusini?) habitos esse dum pompa Bacchica agebatur, perhibent Strabo IX p. 400 et Hesych. s. v. γεφυρισταί, suspicatus est Conze; ex his autem ludibriis ipsam comoediam Atticam originem duxisse ariolati sunt viri docti. Sed haec omnia nimis incerta.

416. βούλεσθε δῆτα] item cum subiunctivo Av. 1689, et sine particula δῆτα Lys. 821 εἴην γνάθον βούλει θάνατο;

— κοινῇ] sic etiam Lys. 1042 choreutae postquam in duas partes distributi cecinerant, cohortantur se ut coniunctim iam novum canticum inchoent.

417 sqq. Archedemi hoc tempore satis magnae in rep. erant partes; hoc autem

anno praepositus aerario publico (hellenotamiae fortasse munere fungens, vid. ad vs. 141) Erasimidem praetorem repetundarum insimulavit (Xen. Hellen. I 7 § 2); ipsum vero minime continentem se praestitisse perhibet Lysias XIV § 25. *Lippus* (δ γλάμων) dici solebat (Ran. 588 Lys. or. I. I. Eupol. fr. 9?), e civibus autem Atticis natum non esse nostro loco innuitur: „septimum iam annum agit neque habet curiales”, iam per septennium inter nos versatur necdum receptus est in Atticam aliquam phatriam. Liberatorum enim recens natorum nomina cives ad curiales snos deferre solebant Apaturiorum (Ach. 146 etc.) die tertio (cf. vs. 798). Quod iocose ita exprimitur ut non de civitatis iure sermo fieri videatur sed de pueri aliquis *dentibus genuinis*, qui septimo fere vitae anno (Solon. fr. 27 Plaut. Menaechm. V 9, 57) cedere solent in locum *pullinorum* (τῶν γναμόνων sive τοῦ γνάματος, vid. Aristot. Hist. Anim. VI 23, Aristophanes grammaticus apud Eustath. 1404,61 = Kock fr. com. adesp. 572 sq.). Vox igitur φράτερας praeter expectatum subiungitur pro *δόοντας* (φρασεύρας sec. scholion). De eadem re iocus fit Av. 764;

ΧΟΡΟΣ

420

νυνὶ δὲ δημαγωγεῖ
ἐν τοῖς ἄνω νεκροῖσι,
καὶ ἔστιν τὰ πρῶτα τῆς ἐκεῖ... μοχθηρίας.

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ (ΙΕΡΟΦΑΝΤΗΣ).

τὸν Κλεισθένη δ' ἀκούω
ἐν ταῖς ταφαῖσι προικτὸν
ἐλλειν ἑαυτοῦ καὶ σπαράττειν τὰς γνάθους.

422. Κλεισθένη] -νην codd. nonnulli, -νους ceteri, in his V R. Utramque lectionem norunt scholia, de hac autem observant: „fingit Clisthenis filium aliquem, nomine non addito.”

424. ἑαυτοῦ] τὸν αὐτοῦ Blaydes probabiliter.

vid. etiam Av. 1669. Eandem ob causam Eupolis (fr. 71) in scholio allatus de Archedemo rogaverat: ἐπιχώριος δ' ἔστ' ἢ ξένης ἀπὸ χθονός;

420. ἐν τοῖς ἄνω νεκροῖσι] sic τοὺς ἄνω degentes nunc appellant mortui, eodem genere loquendi usi quo supra vs. 177 ἀναβιολῆν pro solito ἀποθάνοιμι dictum est vel Pac. 198 Trygaeus rogat quorsum „terrarum” abierint coelites, cum ποῖ τοῦ οὐρανοῦ dicendum esset. Nihil ultra. Apollonius in scholio allatus perperam interpretabatur νεκροὺς τοὺς Μηναίους διὰ τὴν κακοπραγίαν, Fritzsche vix melius verba sic iungebat: νεκροῖσι δημαγωγεῖ ἐν τοῖς ἄνω.

421. τὰ πρῶτα] item Herodot. VI 100 IX 78 Lucian. Rhetor. 15 Eur. Med. 917 Hec. 794 Or. 1247 (Cobet Nov. Lect. p. 568). Eadem ratione adhibetur πάντα (= quantitatis pretiū) Herodot. III 157 VII 156 Thuc. VIII 95 § 2 etc.; cf. τὰς de hominibus usurpatum Aesch. Pers. 1 Eur. Andr. 168 Troad. 99 Thuc. VI 77 § 1 etc.

— μοχθηρίας] praeter expectatum pro δημαγωγίας vel πολιτείας (sic recte schol.).

422 sqq. Clisthenes, qui trierarcha pugnae ad Arginusas interfuerat (vid. ad vs. 48 et 57), in publico funere militum interemtorum eximia luctus signa dedit vel dedisse nunc fingitur, quod

inter occisos esset quidam eius sodalis, qui *Sebinus* nunc audit. Infinitivum ἐλλειν imperfecti esse cum praemissum ἐν ταῖς ταφαῖσι docet, quod significat cum in *Ceramico sepulti sunt cives in illo proelio mortui* (cf. schol.), tum cetera quae subiunguntur praeterita ἐκόπτετο, ἔλας, ἐκράγει. Itaque cum publice laudati sunt viri, qui pro patria pugnantes occubuerant, Clisthenes — si credimus choro — conspectus est ad coelum non os manuse attollens sed ... partem corporis qua maxime desiderabat defunctum, vellensque capillos ... podicis scilicet, glabras autem genas radens „obiiit” muliebrem in modum ingemisebat, „obiiit Sebinus ille mortalium mihi dilectissimus.” — Quoniam statim post Archedemum, qui primarius praetorum accusator extitit, nunc commemoratur Clisthenes, suspicio nascitur comicum alludere ad nimios illos luctus fictorum propinquorum (Xen. Hellen. I 7 § 8), quorum ope Theramenes eiusque amici incitarunt cives ad animadvertendum in praetores, qui corpora occisorum post proelium non sustulissent e maris fluctibus. Clisthenem Theramenes fuisse sodalem satis est credibile, ipsius autem Theramenis singularis illa calliditas tangitur infra vs. 541, 967 sqq.

424. ἐλλειν] cf. Hom. Ω 710 × 567,

ΧΟΡΟΣ.

425

καὶ ἐκόπτετ' ἔγκεκρωώς,
καὶ ἔκλαε καὶ ἔκεκράγει
Σεβῖνον, ὅστις ἐστὶν Ἀναφλάστιος.

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ (ΙΕΡΟΦΑΝΤΗΣ).

καὶ Καλλίαν γε φασὶ

427. Σεβῖνον, ὅστις ἐστὶν] Σεβῖνος (sic A) οὐκέτ' ἔστιν Hamaker. || Ἀναφλάστιος vHerwerden] Ἀναφλύστιος Bentley, Ἀναφλύστιος codd.

428-430. Verba perobscura et me iudice lacunosa, vid. ad vs. 416 sqq. — In vs. 428 particula γε nihil significat; in vs. 430 pro genitivo κύσθου, qui ne verti quidem potest, dativum κύσθῳ substituebat Bothe.

425. ἐκόπτετο] *ριπαγέθαι*; cum accusativo Lys. 396 κόπτεσθ' Ἀδωνιν, quapropter hic quoque fortasse cum accusativo Σεβῖνον est coniungendum.

426. ἔκεκράγει] accusativum adseiscit etiam Vesp. 103 κέκραγεν ἡμράδας, cf. Av. 60 βῶν τὸν δεσπότην.

427. *Sebinum clamabat nescio quem Anaphlastium*. Ordo quo collocata sunt verba effecit ut adiectivum Ἀναφλάστιος per attractionem assimilaretur pronomini ὅστις, nam proprie dicendum fuerat Σεβῖνον Ἀναφλάστιον (sine articulo), ὅστις ἐστίν, *Sebinum quendam Anaphlastium, quisquis ille fuit*. Pronomen ὅστις eadem ratione adhibitum est Av. 1575 Eccl. 361. Per iocum autem amarum viro illi bellatori, quem patriae suisque ereptum tum flevisse fertur Clithenes, nomen tribuitur Sebino Ἀναφλαστήν, quo cognomine a verbo impudico ἀναφλᾶν (vid. Lys. 1099 ἀναφλασμίως; *intentus veneri*) repetito alluditur ad demum Atticum *Anaphlystum* (Herodot. IV 99 etc.), quemadmodum nomina iocosa Χωλίδης Ach. 406 (nam sic ibi scribendum), Κλωπίδαι Eq. 79, Ἀχραδούσιος Eccl. 362 ad similitudinem verorum demoticorum Χολλεῖδαι Κρωπίδαι Ἀχραδούσιου conformata sunt; adde iocos simillimos Eq. 55 et Pac. 42, ubi vocibus ἐν πύλῳ et Σκαταιράτου nomina Pylis et Iovis καταϊράτου in mentem revocantur audientibus. — Nisi autem fallor, de nihilo fictus est hic iocus. Nomen Σεβῖνον Atheniensibus non inaudi-

tum fuisse (a σείβωμαι ductum, opinor, ut Ἀρχίος ab ἀρχομαι), luculenter noster locus demonstrat, et Platonem comicum Sebini cuiusdam mentionem fecisse testatur scholion; nunc autem non certus quidam Clithenis amator nuper defunctus, cui Sebino nomen esset, deridetur, sed in novam eamque perridiculum significationem illud nomen proprium a comico detorquetur, quasi a verbo βινάιν sit ductum, quemadmodum alias *Amyniae, Philoxeno, Lysimachae*, aliis multis eiusmodi nominibus ipsa etymi vis tribuitur (vid. ad Vesp. 84). Redit Sebino Anaphlastius Eccl. 979, ibi quoque ioci causa commemoratus.

428-430. De *Callia* quae hic dicuntur, merae sunt tenebrae; alludi autem ad rem nobis ignotam, satis apparet. Corrupta esse verba tradita statim docet particula γε sensu destituta et genitivus κύσθου a vicinis verbis alienus, lacunosa esse inde efflicio quod chorus tribus versibus debuit respondere suo duci. Praeterea nomen Ἰπποβῖνον per iocum ex Ἰπποβίκου detortum egregie displicet postquam in Σεβῖνον nomine modo lusit chorus. Verbum ναυμαχῆν imperfecti esse infinitivum Blaydes perhibet vix probabiliter; dubium autem est utrum propriam nunc vim suam servans de pugna ad Arginusas usurpetur (at sic ναυμαχῆσαι dicendum erat ut vs. 49), an ad proelia amatoria transferatur (cf. Vesp. 479), quae Bothii

430 τοῦτον τὸν Ἴπποβλινου
κῦσθου λεοντῆν ναυμαχεῖν ἐνημμένον.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

(procedit choramque alloquitur:)

ἔχοιτ' ἂν οὔν φράσαι νῶν
Πλούτων' ὅπου ἐνθάδ' οἰκεῖ;
ξένω γὰρ ἐσμεν ἀγρίως ἀφιγμένω.

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ (ΙΕΡΟΦΑΝΘΗΣ).

435 μηδὲν μακρὰν ἀπέλθης,
μηδ' αὐθις ἐπανεῖρη με,
ἀλλ' ἴσθ' ἐπ' αὐτὴν τὴν θύραν ἀφιγμένους.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

αἴροι' ἂν αὐθις, ὦ παῖ.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

(dum sarcinas denno ex humero suspendit secum mussitans:)

τουτὶ τί ἦν τὸ πρῶγμα;
ἀλλ' ἦ Διὸς Κόρινθος ἐν τοῖς στρώμασιν.

432. Πλούτων'] Πλούτων V B et plerique, sed cf. Eccl. 1125.

437. ὦ V R] αὐ γε codd. nonnulli.

aliorumque κῦσθου legentium est sententia. Vox κῦσθος (*cunpus*) legitur etiam Ach. 782, 789 Lys. 1158, partic. ἐνημμένους *amicus* recurrit Nub. 72 Av. 1250 Eccl. 80. — Callias Hipponici filius daduehi munere in mysteriis Eleusiniis fungebatur, quae fortasse causa comicum movit ut hoc loco eius mentionem faceret. Postquam Hipponicus in proelio ad Delium occubuit, omnium Graecorum ditissimus habebatur (Lys. XIX § 48), sed ingentes opes a proavo avo patre congestas paucis annis dilapidavit, Aves autem cum actae sunt, maxima earum pars diffluxerat (Av. 284 sqq.); nunc decoctorem agit, et Ecclesiazarum tempore vix ulla ex magno illo naufragio superabant rudera (vid. Eccl. 810), senem autem sordida paupertas oppressit teste Heraclida Pontico apud Athenaeum XII 537 c.

436. Item Plut. 962 ἀλλ' ἴσθ' ἐπ' αὐτὰς τὰς θύρας ἀφιγμένῃ, etiam in Gerytade (fr. 162) idem quod nostro loco lectum esse testatur scholion.

437. αἴροι' ἂν] sarcinas, quas modo (vs. 315) deposuerat.

438. Cf. vs. 39.

439. De re ad nauseam usque inculcata (*une scie*) vox ὁ Διὸς Κορινθὸς usurpatur a Pindaro Nem. VII 105, redit autem proverbium Eccl. 828 fr. 509 Plat. Euthyd. 292 e; cuius hanc causam nostro loco profert scholion, quod Corinthii heroem quandam eponymum praeter ipsos nemini cognitum (Pausan. I 1 § 1) iactare solerent utpote Iovis filium. Vix credo simul nunc alludi ad τοὺς κόρις lectulorum incolas (Nub. 710), neque huc facit Antiphanis fr. 286, ubi Corinthii praestantissima στρώματα fabricare dicuntur.

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ (ΙΕΡΟΦΑΝΤΗΣ).

440

χωρεῖτε

νῦν ἱερὸν ἀνὰ κύκλον θεᾶς, ἀνθοφόρον ἀν' ἄλσος
παίζοντες, οἷς μετουσία θεοφιλοῦς ἑορτῆς.

445

ἐγὼ δὲ σὺν ταῖσιν κόραις εἶμι καὶ γυναιξίν,
οὔ παννυχίζουσιν θεᾶ, φέγγος ἱερὸν οὔσων.

(Dux chori abit cum mulieribus, quae faces secum auferunt.)

ΧΟΡΟΣ.

Stropha (vs. 448—453).

χωρῶμεν εἰς πολυρρόδους

λειμῶνας ἀνθεμώδεις,

450

τὸν ἡμέτερον τρόπον,

τὸν καλλιχορώτατον,

παίζοντες, ὃν ὄλβια

ᾠραι ξυνάγουσιν.

Antistropha (vs. 454—459).

μόνοις γὰρ ἡμῖν ἥλιος

455

καὶ φέγγος ἱερὸν ἔστιν,

ὅσοι μεμυήμεθ' εὐ-

448. πολυρρόδους] πολυρρόθους codd. pauci, quod glossa in Cant. et in Barocc. interpretatur πολυήχους. Lectionem hanc coll. Aesch. Sept. 7 receperunt Thiersch et vVelsen, vix recte, nam adi. πολυρροθος de *frementi vel lugenti* multitudine apte potuit usurpari, vix potuit in bonam partem adhiberi.

453. ᾠραι] sic vel Μοῦσαι (cf. Pac. 816) Meineke, Μοῖραι codices. Vulgatam Koek sic interpretatur: „die Mysterchöre werden nicht von einem menschlichen Choregen, sondern gewissermassen von den Göttern selbst angeordnet“; in quibus verbis displicet illud *quodammodo*, quo artificiosa commenta saepe produntur; vocem autem traditam damnat adiectivum ὄλβια *beatæ, almae*, quod de *Horis* aptissimum, de *Musis* aptum, de *Parcis* ineptum.

455. ἱερὸν] ἱερὸν V R alii.

440. κύκλον] περιβολὸν τοῦ τεμίνους (cf. Poll. I 10), *lucum*; vid. vs. 326.

442. οἷς μετουσία] = οἷς μίττεισι, cf. Plut. 630 ἄλλοις θ' ὅσοις μίττεισι τοῦ χρηστοῦ τρόπου.

447. φέγγος ἱερὸν] cf. vs. 1525.

448. πολυρρόδους] Proserpinam (Θεάν vs. 440) flores adamasse res est notissima: raptavit eam Pluto ἀνθρα αἰνυμένην ῥόδα καὶ κρόκον ἢ δ' ἴα καλὰ | λειμῶν' ἄμ μαλακάν (h. Cer. 6).

451. καλλιχορώτατον] Καλλιχορος; dicebatur fons Eleusinius, ad quem mulieres primum suis canticis Cererem celebrasse ferebantur, vid. h. Cer. 273 Pausan. I 38 § 6 Eur. Ion. 1075 Suppl. 392, 620.

454 sq. Vid. supra ad vs. 152 sqq. et Soph. fr. 719 apud Plut. Mor. 21f: τρισόλβιοι | κείνοι βροτῶν, οἱ ταῦτα δερχθάντες | τέλη | μόλωσ' εἰς Ἄιδου τοῖσδε γὰρ μόνους ἐκεῖ | ζῆν ἴσσι, τοῖς δ' ἄλλοισι πάντ' ἐκεῖ κακά.

σεβῆ τε διήγομεν
βλον περὶ τοὺς ξένους
καὶ τοὺς ἰδιώτας.

(Dum canit chorus, ad ianua Plutonis accedunt Dionysus et Xanthias.)

SCENA NONA.

Dionysus, Xanthias, Chorus, mox Ianitor.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

(tergiversanter:)

460 ἄγε δὴ τίνα τρόπον τὴν θύραν κόψω; τίνα;
πῶς ἐνθάδ' ἄρα κόπτουσιν οἱ ἐπιχώριοι;

ΞΑΝΘΙΑΣ.

οὐ μὴ διατριψεῖς, ἀλλὰ γεύσει τῆς θύρας,
καθ' Ἡρακλέα τὸ σχῆμα καὶ τὸ λῆμ' ἔχων;

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

(alta voce clamans dum pulsat ianua:)

παῖ, παῖ.

(Aperta ianua procedit ianitor Plutonis.)

ΘΥΡΩΡΟΣ.

τίς οὗτος;

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

Ἡρακλῆς ὁ καρτερός.

458. βλον Blaydes] τρόπον codd.; quod e versu 450 vel 460 irrepsisse probabiliter statuit. || τοὺς R] τε τοὺς V, sic vel τε (om. τοὺς) multi codd.

462. γεύσει (γεύση) R] γεύσαι cett.

459. ἰδιώτας] hic = ἰδίους πολιτας, cives nostros; alibi opponi solet τοῖς ἐν τέλει.

460. τίνα] vid. ad vs. 120.

463. τὸ σχῆμα καὶ τὸ λῆμα] cf. similis assonantia vs. 740 πίνειν καὶ βινεῖν, Ach. 269 μαχῶν καὶ Λαμάχων. — Vox λῆμα redit vs. 500 et saepius.

464 sqq. Ianitoris personam adumbravit Aristophanes ad exemplum Aeaci e tragica scena noti; vid. quae ad Personarum indicem annotavi. Cuius grandisonae minae quin dictionem tragicam referant dubitari nequit, et partim certe (vs. 470 sqq.) ipsa tragici verba hic leguntur. Quater autem vel quinque in

scholiis (ad vs. 465, 473, 474? 475 bis) affirmatur ex Euripidis Theseo desumta esse. Sed quae ex illa fabula in scholiis afferuntur nostri ianitoris verbis minime similia esse, sive locum sive occasionem sive personam loquentis sive ipsa denique verba spectes, optimo iure observavit Fritzsche; sunt autem haec: κάρα τε γάρ σου συγχέω κόμαις ὄμοι, | ῥανθ' τε πεδός' ἐγκέφαλον, δμμάτων δ' ἄπο | αἰμοσταγῆ προσηστῆρε λυύσσονται κάτω (fr. 388). In Pirithoo vero dramate, ubi Hercules ad inferos penetrauit, cum Aeaco colloquebatur, Cerberum domabat, Theseum Pirithoumque a se liberatos in lucem reduce-

ΘΥΡΩΡΟΣ.

465 ὦ βδελυρὲ καὶ ἀναίσχυντε καὶ τολμηρὲ σὺ
καὶ μιαρὲ καὶ παμμίαιρε καὶ μιαρῶτατε,
ὄς τὸν κύν' ἡμῶν ἐξελάσας τὸν Κέρβερον
ἀπῆξας ἄγχων καὶ ἀποδράς ὄχρου λαβῶν,

465. καὶ ἀναίσχυντε καὶ τολμηρὲ] καὶ τολμηρὲ κἀναίσχυντε (ut Pac. 182) codd. nonnulli, quae fortasse magis aptam gradationem efficiunt.

467. ἐξελάσας] Reiske ἐξελῶν non recte, vulgata tamen suspicione non vacat. Eequid τὸν Κέρβερον est interpretamentum?

bat (vid. fr. 594 et fabulae argumentum apud Wilamowitzium Anal. Eur. p. 168), lecta esse quae nunc iocose imitatur Aristophanes, probabilis est Fritzschi coniectura, cui adstipulati sunt vSande Bakhnyzen et vWilamowitz l. l. p. 172. Fortasse igitur statuendum, grammaticos Alexandrinos, qui Pirithoum non Euripidis sed Critiae esse sive putarent sive scirent (cf. vWilamowitz l. l. et Herakles¹ p. 15, 22), ab ea fabula, licet nostri loci simillima praeberet, se avertisse, ut in genuinis Euripidis dramatis quaerent locum quem comicus hic expressit, — nam tragica eum verba nunc fundere, id vel surdo manifestum esse debuit, — nihil autem tum invenisse quod loco Aristophaneo esset similium quam Thesei fabulae illi versus, hos igitur nunc exprimi sumpsisse. Sed vero duco similium epitomatoris errore Thesei fabulae in nostra scholia irrepisse nomen. Scilicet Theseum „πρὸς τὸν Μίνοα” haec dixisse in uno tantum scholio legitur, versui 465 in codice V adscripto, quod ex ampliore ad vs. 475 scholio est excerptum; ad vs. 475 autem Minois nulla fit mentio, neque in scholiis ad vs. 473 sq. Quapropter suspicor illud πρὸς τὸν Μίνοα (quod in π. τ. Μινόταυρον refigebat Fritzsche) a sero demum nato homine aliquo esse adiectum, in quinque autem his notis (ad vs. 465, 473, 474, 475 bis), quae unius instar sunt, perperam dici Euripidem haec ἐν Θησεί dixisse, in vetustis enim ad Ranas

commentariis ἐπὶ Θησεί fuisse scriptum, de Theseo — in Pirithoo scilicet fabula. Quae si ita sunt, Pirithous hic in scholiis affertur ut fabula Euripidea, et tres quoque trimetri illi modo excerpti, qui licet non sint consimiles Aristophaneis, haud tamen ab iis abhorrent, legebantur in Pirithoi loco, quem comicus nunc imitatur; quae etiam Wilamowitzii l. l. est sententia. Praepositionem ἐπὶ in ἐν corruptam etiam schol. Vesp. 1026 praebet: δι' Εὐπολίην ἐν Αὐτολόκῳ δὲ τοιαῦτά φησι, ubi antehac restitui ἐπ': de *Autolyco haec nunc dicit (Aristophanes sc. h. l., non Eupolis alicubi)*. Item Av. 10 in scholio ἐν γὰρ τῷ Τηροῖ Σοφοκλῆς ἵπολησεν αὐτὸν ἀπωρισθωμένον καὶ τὴν Πρόκνην ἐν ᾧ ἔσκωψε πολλὰ τὸν Τηρέα, ubi Sophocles perabsurde dicitur suo dramati iocos de Tereo inseruisse, legendum est ἰφ' ᾧ, quapropter (Aristophanes in *Anibus*) nulla de Tereo iocatus est. Haec scilicet metamorphosis multorum de Tereo iocorum materiem praebuit comico.

465. Simillima sunt Mercurii (ianitoris munere in coelo fungentis) verba Pac. 182 sq. ὦ βδελυρὲ καὶ τολμηρὲ καὶ ἀναίσχυντε σὺ | καὶ μιαρὲ καὶ παμμίαιρε καὶ μιαρῶτατε. Cf. etiam Pac. 362 ὦ μιαρὲ καὶ τολμηρὲ, τί ποιεῖν διανοεῖ; Ach. 287 ἀναίσχυντος εἶ καὶ βδελυρὸς, Eq. 304 ὦ μιαρὲ καὶ βδελυρὲ, fr. 26 ὦ μιαρὲ καὶ Φρυγῶδα καὶ τολμηρὲ σὺ, Nub. 1327 ὦ μιαρὲ. Apud Demosthenem saepius iunguntur βδελυρὸς et ἀναιδῆς, vid. XXI § 107 XXV § 27, item ἀναίσχυντος; καὶ μιαρὸς XLIII § 56.

- 470 ὄν ἐγὼ ἐφύλαττον. ἀλλὰ νῦν ἔχει μέσος
 „τοῖα Στυγὸς σε μελανοκάρδιος πέτρα
 Ἀχερόντιός τε σκόπελος αἱματοσταγῆς
 φρουροῦσι, Κωνυτοῦ τε περιόδρομοι κύνες,
 Ἐχιδνά δ' ἑκατογκέφαλος, ἣ τὰ σπλάγγνα σου
 διασπαράξει: πλευμόνων δ' ἀνθάψεται
 475 Ταρτησία μύραυνα, τὸ νεφρὸν δέ σου
 αὐτοῖσιν ἐντέροισιν ἡματομένω
 διασπᾶσονται Γοργόνες Τειθράσαι,

474. πλευμόνων V R] πν. plerique. || δ' Pernice] τ' codd.

477. Τειθράσαι] sic inscriptiones saepius, Τιθρ. codd.

469. ἔχει μέσος] loquendi formula e palaestra desumpta legitur etiam Ach. 571 Eq. 388 Nub. 1047 Eccl. 260.

470. Pronomen τοῖος pro τοιοῦτος adhibitum certissimum esse dictionis tragicæ indicium, vix est quod observem. Eadem est verborum structura Soph. Ai. 251 τοῖας ἀράσσουσιν ἀπειλὰς δικρατεῖς Ἀρεΐδαι (sic scribo pro ἐρέσσουσιν).

471. αἱματοσταγῆς] cf. Aesch. Ag. 1309 Sept. 836 Eur. Suppl. 812 fr. 863 et locus quem comicus nunc imitatur (fr. 388, vid. ad vs. 464 sqq.).

472. *Cocytii canes* scholion recte interpretatur *Furias*, quæ sanguinis odore allectæ, perinde atque canes venatici, scelestorum hominum vestigia persequuntur donec poenas ex eis sumserint. Cf. *Orestae* verba apud Aesch. *Choeph.* 924 αἰαί, φύλαξαι μητρὸς ἐγκότους κύνες, item Soph. *El.* 1388 Eur. *El.* 1942. Hinc veras canes in *Hecates Furiarumque* comitatu ad *Cerberi* exemplum finire recentiores; vid. *Hor. Sat.* I 8, 35 *infernas canes*, *Verg. Aen.* VI 257, *Lucan.* VI 733, *Ruhnken. Ep. Crit.* I p. 93 sq. — Praeterea de vocis κύνων usu poetico vid. ad vs. 1287.

473. *Echidna*, quæ mulieris cum serpente commixtæ corpus habebat, in speluncis subterraneis habitans *Typhaoni* peperit *Orthum* (*Geryonis* canem), *Cerberum*, *hydram Lernaeam*, *Chimaeram*, *Sphingem* (cf. *Eur. Phoen.* 1020), *leo-*

nem Nemeaeum; vid. *Hes. Theog.* 297 sqq. — Cum hoc versu et sequenti cf. *Soph. Trach.* 769 sq. ἦλθ' δ' ὀστίων | ἀδαγμός ἀντίσπαστος, εἶτα φοινίας | ἐχθρᾶς ἐχίδνης ἴδς ὡς ἰδαιντο, vs. 779 sq. ὡς ἦκουσε καὶ διῶδνος | σπαραγμός αὐτοῦ πλευμόνων ἀνθήματο, vs. 1054 βέβρωκε σάρκας πλευμόνος τ' ἀρτηρίας | ῥοφεῖ ξυνοικοῦν, *Eur. Cycl.* 235 sq. κατὰ τὸν ὀμφαλὸν μέσον | τὰ σπλάγγν' ἔφρασκον ἐξαμήσεισθαι βίβρ. *Comici* coincidunt loci *Eq.* 708 ἐξαρπάσονται σου τοῖς ὄνυξι τάντερα, *Lys.* 367 βρόκουσά σου τοῖς πλεύμονας καὶ τάντερος ἐξαμήσω. Verbum ἀνθάψεται eadem ratione adhibitum redit *Eur. Med.* 55, 1360 *Hel.* 960.

475. *Myraena echidnae* sociatur etiam *Aesch. Choeph.* 994 μύραυνά γ' εἶτ' ἔχει δ' ἔφν, *Tartesia* autem nunc a comico per iocum dicitur; quæ vox sono quidem *Tartarum* in memoriam revocat, ita ut horrore plena esse videatur, revera tamen locum aliquanto minus remotum indicat, piscium nimirum muraenarum patriam *Tartessum*; nam postea certe *Tartesia muraenas* in deliciis fuisse docent *Varro* apud *Gellium* VI 16 et *Pol lux* VI 63. *Tartesia mustelas* novit *Herodot.* IV 192 (item *Aelian.* XIV 4).

— νεφρῶ] cf. vs. 1280.

476. αὐτοῖσιν ἐντέροισιν] vid. ad *Vesp.* 119.

477. διασπᾶσονται] σπᾶν verbum de canibus animalibusque rapacibus sollemne, compositi autem διασπᾶν medium adhi-

ἐφ' ὧς ἐγὼ δρομαῖον δρμήσω πόδα.“

(Festinanter irruit domum ianuamque claudit.)

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

(metu percussus postquam recessit, in genua se incurvat. Debili voce clamat:)

οὔτος.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

τί δέδρακας;

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

ἐγκέχοδα. κάλει θεόν.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

480 ὦ καταγέλαστ', οὔκουν ἀναστήσει ταχύ,

πρὶν τινά σ' ἰδεῖν ἀλλότριον;

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

(surgere dum frustra conatur:)

ἀλλ' ὠρακιῶ.

ἀλλ' οἶσε πρὸς τὴν καρδίαν μου σφογγιάν.

479. οὔτος] Dionyso dedi; Xanthiae tribui solet. Cf. vs. 40 et 312. || ἐγκέχοδα] ἐπικέχοδα dubitanter Blaydes coll. Av. 68 Lys. 440 Eccl. 640.

482. σφογγιάν] σπογγίαν codd., item vs. 487.

betur hic et alibi (cf. Eur. Bacch. 339) ad indicandas bestias praedam quam dilaniant huc illuc *inter se* raptantes. Sic τοξέειν ἀκοντίζειν βοῶν dicitur sed διατοξέυσθαι διακοντίζεσθαι διαβοῶσθαι.

— Γοργόνες Τειθρασίαι] ut modo *Tarlesi* nomen ipso causa verbis tragicis ex Euripide desumptis intermiscuit poeta, sic nunc Gorgones non *Λιβυσικάς* nominat vel *Άχεροντίας* (nam in Proserpinae dominio Gorgonem inde ab Homero λ 634 collocabant poetae), sed *Τειθρασίας*, quae vox est soni horribilis satis, potestatis tamen omnino innocuae, pagum enim quendam tribus Aegeidis designat. Cuius tamen incolae, ut Aexonenses (vid. Plat. Lach. 197 c), propter mores truculentos infames fuisse e nostro loco videtur posse colligi (hariolantur scholia et Suidas s. v. Τ(ε)ιθρασίας). Intelleguntur autem caυποναε, quae vs. 549 Pseudoherculem invadunt.

478. δρομαῖον] item Eur. Alc. 244 Or.

45 Bacch. 136 Hel. 549 et in parodia Ar. Pac. 160.

479. οὔτος] vid. ad Vesp. 1.

— ἐγκέχοδα] cf. Nub. 1390 Vesp. 627 Eccl. 1061.

— κάλει θεόν] sc. πρὸς βοήθειαν, terrore enim sum percussus. Praeter veram hanc explicationem (a Fritzscheio receptam) scholion verba haec Dionysi etiam ab Iacchi in festis Eleusiniis obeundis invocatione repetit, — quod insulsum; vel a ritu libandi, quo ἐπειδὴν σπονδοποιήσωνται ἐπιλέγουσιν „ἐκκέχεται κάλει θεόν“, — quod deorum cultum impie deridentis esset; quapropter satis mirari non possum Brunckium Kockium alios haece scholiastae delicias minime spernentes.

481. ὠρακιῶ] *animi patior deliquium*, cf. Pac. 702 Soph. fr. 115 (e dramate satyrico). Idem fere significat ἰλιγγιῶν Ach. 581, 1218, σκοποδιῶν Ach. 1219.

482. Cum toto versu cf. Vesp. 995.

— οἶσε] *affer*. Vetusto hoc aoristi (mixti)

ΞΑΝΘΙΑΣ.

(depromptam e sarcinis spongiam ei porrigens:)

ἰδού λαβέ' προσθοῦ.

ΔΙΟΝΤΣΟΣ.

ποῦ ἔστιν;

(Oculis semiclusis arripit spongiam, qua nates sibi dein deterget.)

ΞΑΝΘΙΑΣ.

ὦ χρυσοῖ θεοί,

ἐνταῦθ' ἔχεις τὴν καρδίαν;

ΔΙΟΝΤΣΟΣ.

δέλσασα γάρ

485 εἰς τὴν κάτω μου κοιλίαν καθεῖρπυσεν.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

ὦ δειλότατε θεῶν σὺ καὶ ἀνθρώπων.

ΔΙΟΝΤΣΟΣ.

(dum surgit:)

ἐγώ;

πῶς δειλός, ὅστις σφογγιὰν ἤτησά σε;

οὐκ ἂν ἕτερός γ' αὐτ' εἰργάσατ' ἀνήρ.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

ἀλλὰ τί;

483. Sic divisit Dobree; verbum προσθοῦ (*tibi admove*) Xanthiae esse non fugerat Brunckium; ipsum autem Dionysum sibi nates detergere e vs. 490 clare apparet. In codd. vitio aperto προσθοῦ (in Med. 4 et in scholio etiam ποῦ ἔστιν) tribuitur Dionysio, sequentia Xanthiae, cui totum versum assignavit Bergk.

488. οὐκ ἂν V] οὐκουν cett., οὐ τῶν Elmsley. || γ' αὐτ' R] ταῦτ' plerique, γ' ἕτερος ταῦτ' (praestabat τοῦτ') Bergk.

imperativo post Homerum (χ 106, 481, οἶστε I' 103 O 718 υ 154, οἰσέτω T 173 ὄ 255) nisi sunt comici Ar. Ach. 1099, 1101, 1122 Vesp. 671? 1251? Pac. 259 et h. l., Alex. fr. 120 Menand. 62? Anaxipp. 64? Cf. φίρε cedo vs. 498 etc., αἶρε porridge Pac. 1 etc.

— πρὸς τὴν καρδίαν] ut subito frigore sedetur cordis trepidatio. Hodieque si quis cordis palpitatione laborat, linteum vel spongiam aqua frigida imbutam eius pectori admoveri non raro iubent medici.

483. προσθοῦ] ipse *tibi applica*. Medium

ita adhibitum est etiam Av. 361 Eccl. 1031 Eur. Herc. 486, 1408.

484. Similis iocus peperit choliambos, quos Hero(n)dae esse probabiliter suspicatur Crusius (fr. 19), apud Photium p. 355,19 servatos: ὁ τὸν κυσὸν τραθεῖς, | ἤδησθ' ὅπου μάλιστα τοῦ κράνους χρεῖα.

485. Cf. Hom. O 280 πᾶσιν δὲ παρὰ ποσὶ κάππεισε θυμὸς, Dem. VII § 45 εἰπερὺ μεις τὸν ἐγκέφαλον ... μὴ ἐν ταῖς πτέρλαις ... φορεῖτε.

488. οὐκ ἂν κτέ.] modi irrealis haec forma (= εἰ γὰρ ἕτερός τις ἦ, οὐκ ἂν εἰργασάμην) etiam Lys. 351 Plut. 1078 occurrit.

ΔΙΟΝΤΣΟΣ.

490 κατέκειτ' ἄν ὀσφραϊνόμενος, εἵπερ δειλὸς ἦν
ἐγὼ δ' ἀνέστην καὶ προσέτ' ἀπειησάμην.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

ἀνδρεῖά γ', ὦ Πόσειδον.

ΔΙΟΝΤΣΟΣ.

οἶμαι νῆ Δία.

σὺ δ' οὐκ ἔδειςας τὸν ψόφον τῶν ζημάτων
καὶ τὰς ἀπειλάς;

ΞΑΝΘΙΑΣ.

οὐ μὰ Δί' οὐδ' ἐφρόντισα.

ΔΙΟΝΤΣΟΣ.

495 ἴθι νυν, ἐπειδὴ ληματίας καὶ ἀνδρεῖος εἶ,
σὺ μὲν γενοῦ ἐγὼ, τὸ ῥόπαλον τουτί λαβῶν
καὶ τὴν λεοντῆν, εἵπερ ἀφοβόσπλαγχνος εἶ
ἐγὼ δ' ἔσομαι σοι σκευοφόρος ἐν τῷ μέρει.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

φέρε δὴ ταχέως αὐτ'· οὐ γὰρ ἄλλὰ πειστέον.

494. ληματίας l. a. in scholio et in Suida, item Hesychius Photius] ληματιά(ι); codd.; quod vitio natum esse verbum statuit Cobet ad Hyperid. p. 53.

489. κατέκειτ' ἄν] cf. Nub. 126 ἀλλ' οὐδ' ἐγὼ μίντοι πεσὼν γε κείσομαι.

— ὀσφραϊνόμενος] schol. interpretatur οἱ τῷ φόβῳ ἐκλυόμενοι ὀσφρήσει τὸν πόνον παύουσι, sed non odores ad cor reficiendum esse intellegendos sed ipsius faeces docet verbum quod oppositum est ἀποψῆσθαι.

490. ἀπειησάμην] detergendī verbum reddit Eq. 572 Pac. 1231 Plut. 817.

491. ἀνδρεῖά γ', ὦ Πόσειδον] item Eq. 609 δεινά γ', ὦ Πόσειδον, Eur. Iph. Taur. 619 ἀξήλά γ', ὦ νεῶν.

492. ψόφον] sic Aeschylus ψόφου πλείως dicitur Nub. 1367, et de inanibus senum minis ψόφος usurpatur Vesp. 436; cf. Soph. Ai. 1116 τοῦ δὲ σοῦ ψόφου οὐκ ἄν στραφίην.

493. οὐ μὰ Δί' οὐδ' ἐφρόντισα] item Plut. 704 οὐ μὰ Δί' οὐδ' ἐφρόντισαν, Ran.

1222 οὐδ' ἄν μὰ τὴν Διήμητρα φροντίσαιμι γε. Verbum φροντίσαι ita adhibitum est etiam Vesp. 228 μὴ φροντίσης. Practerea vid. ad vs. 638.

494. ληματίας] is est qui εὐληματεί (Aesch. fr. 104) sive λήματος πλείως ἐστίν (Herodot. V 111). Sic φρονηματίας, qua voce in Hesychii lexico ληματίας redditur, est qui φρονήματος ἔμπλεως ἐστ, στιγματίας vocatur cui στιγματα sunt inusta, μαστιγίας mox vs. 501 dicitur is cui μάστιγες nimis bene sunt cognitae, ὄφρηθίας audit ventus aves afferens (Ach. 877), κοππατίας est equus qui koppa signum habet inustum (Nub. 23), aliaque multa eiusmodi nomina in -ίας desinunt, quorum vim ingentem collegit Blaydes in ann. crit. ad nostrum versum.

497. ἐν τῷ μέρει] vid. ad vs. 32.

498. φέρε δὴ] cedo (trade) mihi; vid.

(Sarcinis depositis a Dionysio pellem leoninam et clavam accipit.)

καὶ βλέψον εἰς τὸν Ἡρακλειοξανθίαν,
500 εἰ δειλὸς ἔσομαι καὶ κατὰ σὲ τὸ λῆμ' ἔχων.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

μὰ Δί' ἀλλ' ἀληθῶς οὐκ Μελίτης ... μαστιγίας.
φῆρε νυν ἐγὼ τὰ στρώματ' ἄρωμαι ταδί.

(Sarcinas tollit.)

Denuo aperitur ianua. Dionysus pone Xanthiae tergum se abscondit, Xanthias autem sublata clava paratus adstat ut monstra inferna, quae vocaturus ianitor abiit, propellat. Procedit... venusta quaedam Proserpinae ancilla).

SCENA DECIMA.

Dionysus, Xanthias, Chorus, Ancilla.

ΘΕΡΑΠΙΑΙΝΑ.

(ad Xanthiam:)

ὦ φίλταθ' ἦκεις Ἡράκλεις; δεῦρ' εἴσιθι.
ἦ γὰρ θεός σ' ὡς ἐπύθεθ' ἦκοντ', εὐθέως

502. ἄρωμαι Cobet] αἴρωμαι (-ομαι) codd. || ταδί] τάδε R.

504. σ' ὦ:] ὦ:] V R, sic vel ὦ:] σ' vitio aperto codices plerique.

Ach. 1103 sq. Eq. 118 Nub. 1297 alibi. Idem fere valet αἴρε porrigere mihi, ut in Homericο μὴ μοι Φοῖνον ἄειρε (Z 264), Pherecrat. fr. 137 πρόσαιρε τὸ κανοῦν, εἰ δὲ βούλει πρόσαιρε (cf. infra vs. 1159), Ar. Pac. 1, 1227 (vid. praeterea ad vs. 518). Utrumque de rebus quae in promptu sunt adhibetur, si quid autem prius est petendum, οἷοις dicitur (vs. 482 etc.).

— αὐτά] hic, ut vs. 532, τὰ σκευή indicat, quae vox e praecedenti σκευοφόρος facile elicitur. Cf. Av. 106 Plut. 503.

— οὐ γὰρ ἀλλὰ] vid. ad vs. 58.

— πεισιτόν] i. e. χρεὶ μὲ σοι πειθισθαι. Item Pac. 218.

500. τὸ λῆμ' ἔχων] cf. vs. 463.

501. οὐκ Μελίτης... μαστιγίας] spectatōribus notissimus erat Ἡρακλῆς ὁ ἐν Μελίτη, nam Hercules in vico urbano Melite, ubi parvis mysteriis initiatus esse ferebatur (schol. hic et ad Plut. 846, 1014), clarum fanum habebat paucis annis abhinc saeviente peste ei dedicata utpote ἀλεξικάρου (schol.). Itaque sic

nunc loquitur Dionysus: *purus putus iam mihi videris iste quem novimus Melitaeus* ... addendum erat *Hercules*, sed παρ' ὑπόνοιαν dicit *verbero*, quoniam de mancipio nunc loquitur (cf. vs. 756); eandem autem ob causam ἐν Μελίτης dicit, non ἐν Μελίτη, ut solebant de deis. De voce μαστιγίας hic et Eq. 1228 obvia vid. ad vs. 494. Meras autem, si quid video, nugae ad hunc versum interpretandum attulit Apollonius in scholio laudatus; qui cum certum aliquem hominem rideri putaret, Calliam autem Hipponici filium Melitae habitasse sive ex Aristophanis Horis didicisset (vid. fr. 572 in scholio Luciano, quod errorum apertorum plenum est) sive sibi persuasisset, hunc nunc respici statuit coll. vs. 428 (ubi vid.). Cui Kockium assensum esse miror.

503 sqq. Similis est locus Ach. 1087 sqq.

503. ἦκεις] *redūstine?*

504. εὐθέως] utpote gulosum deum acceptura; vid. ad vs. 62 sqq.

505

ἔπειτεν ἄρτους, ἤψε κατεικειτῶν χύτρας
ἔττους δὲ ἢ τρεῖς, βοῦν ἀπηνθράκις ὄλον,
πλακοῦντας ὄπτα, κολλάβους. ἀλλ' εἴσιδι.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

(dum a tergo retrahit Dionysus, firma voce recusans:)

κάλλιστ' ἐπαινῶ.

ΘΕΡΑΠΙΑΙΝΑ.

μὰ τὸν Ἀπόλλω μὴ σ' ἐγὼ
περιόψομαι πεινῶντ', ἐπεὶ τοι καὶ κρέα

505. κατεικειτῶν] -ρικτῶν V R alii (-ρεικοῦ codex Mutin. et Diaconus ad Hes. Scut. 287). || χύτρας | ἔττους; ἔττους | χύτρας vVelsen.

506. βοῦν] βοῦν τ' V, βοῦν δ' Suidas s. v. ἀπηνθράκις.

507. ἀλλ' V] δεῦρ R alii.

508. μὴ Elmsley ad Oed. Col. vs. 177] οὐ μὴ oddd. vitiose, sic enim non futurum sed subiunctivus aoristi (περιόψω) debebat sequi.

509. πεινῶντ' Blaydes coll. Pac. 741 (etiam ἄδειπνον ὄντ' aliaque coniciens)] ἀπελθόντ' codices vitiose pro ἀπιόντ' (quod reponerat Reisig). Ingeniose APalmer

505 sq. κατεικειτῶν χύτρας | ἔττους] *ollas nullis e fabis fressis*; verbum (κατ-) *ερείκειν confringere* legitur etiam Vesp. 649 fr. 22. Etiam Eccl. 845 χύτραι ἔττους commemorantur in coenae opiparae descriptione; qui locus totus (vs. 838 sqq.) cum nostro est conferendus.

506. βοῦν ἀπηνθράκις ὄλον] etiam in cena regis Persici integros boves convivis appositos esse perhibet iactator ille Ach. 85. Athenis vero non boves sed minuti pisciculi super carbones solebant assari sive ἀπανθρακίζεσθαι (Av. 1546), hinc ἀπανθρακίδες dicti (Ach. 670 Vesp. 1127).

507. κολλάβους] cf. Pac. 1196 fr. 497 Philyll. fr. 4. Sunt paniculi delicatiores, vid. Athen. III p. 110 f, qui a κόλλιξι (Ach. 872 Ephipp. fr. 1) nihil diversos esse dicit p. 112 f.

508. κάλλιστ' ἐπαινῶ] utrumque est blande recusantis. Adverbio κάλλιστα vel καλῶς (vs. 888 Eur. Ion. 417) vel πάνυ καλῶς (vs. 512) mente est addendum ἔχει μοι, bene est, iam satis est Hor. Ep. I 7. Plenum καλῶς ἔχει (μοι) legitur Antiphan. fr. 165 Clearch. fr. 4 Lys. I § 23 et 39 Isae. II § 11, ἔχει κάλλιστα Theocrit.

XV 3. Verbum ἐπαινῶ (post. αἰνῶ) optime illustravit Plut. Mor. p. 22 f collato versu Hesiodi Oper. 643 νῆ' ὀλίγην αἰνεῖν, μεγάλη δ' ἐνὶ φορτία θείσθαι τῷ μὲν γὰρ „αἰνεῖν” σημαίνεται τὸ ἐπαινεῖν, ἀπὸ τῆ δὲ τῷ ἐπαινεῖν ἀντὶ τοῦ παρατείσθαι νῦν κέχρηται, καθάπερ ἐν τῇ συνηθείᾳ „καλῶς” φασιν „ἔχειν” καὶ „χαίρειν” κεινόμεν, ὅταν μὴ δούμεθα μηδὲ λαμβάνωμεν (item Phrynichus in Anecd. Bekk. p. 49, 20 et scholia ad hunc locum et ad vs. 888). Est igitur: *laudo te, laudo oblatum, sed non ular; tam* (i. e. *tamen, vel sic*) *gratia est* Plaut. Menaechm. II 3, 36 Stich. III 2, 18, *benigne* Horat. Ep. I 7, 16 et 62. Cf. Xenoph. Conv. I § 7 πρῶτον μὲν ὅσπερ εἰκὸς ἦν ἐπαινοῦντες; τὴν κληῖον οὐχ ὀπισθοῦντο συνόμιπνεῖν. Simili sensu αἰνῶ legitur Eur. Phoen. 1683 Herc. 275, 1235 Iph. Aul. 506. Blande *negantis* sunt εὐ πρῶσος Eur. Phoen. 403 et similia, grato animo accipientis est εὐδοιμοιοῖς; infra vs. 1417 (ubi vid.), *di tibi omnes omnia optata offerant* Plaut. Capt. II 2, 104.

— μὴ] in iurei. negatio μὴ futuro praemittitur etiam Lys. 917 Eccl. 999 (Av. 194); cf. Hom. K 330 O 41.

509. περιόψομαι πεινῶντ'] participium

- 510 ἀνέβραττεν ὀρνίθεια, καὶ τραγήματα
ἔφρουγε, καὶ οἶνον ἐνεκεράννυ γλυκύτατον.
ἀλλ' εἴσιθ' ἄμ' ἔμοί.

(Abducere eum conatur.)

ΞΑΝΘΙΑΣ.

(reluctanter denuo recusans:)

πάννυ καλῶς.

ΘΕΡΑΠΙΑΙΝΑ.

ληρεῖς ἔχων

- οὐ γὰρ σ' ἀφήσω. καὶ γὰρ ἀκλητοῖς γέ σοι
ἦδη ἔνδον ἔσθ' ὠραιότητα καὶ ὀρχηστρίδες
515 ἕτεραι δὺ' ἢ τρεῖς.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

(vix se continens:)

πῶς λέγεις; ὀρχηστρίδες;

ΘΕΡΑΠΙΑΙΝΑ.

ἡβυλλιῶσαι γ', ἄρτι παρατετιμῆναι.

ἀλλ' εἴσιθ', ὡς ὁ μάγειρος ἦδη τὰ τεμάχη

ἐπαινοῦντ', sed περιορᾶν tum demum est aptum cum sequitur verbum *molestiam* aliquam indicans.

511. ἐνεκεράννυ Blaydes] ἀν. codices.

512^b sqq. Ancilla^o dedit Scaliger; in codd. scholiisque absurde tribuuntur Dionysio.

513. γέ] τί dubitanter Bergk.

514. ἦδη Seidler] ἦθ' codd., μή Brunck.

516. ἡβυλλιῶσαι γ', ἄρτι Lenting] ἡβυλλιῶσαι ἄρτι codd., quod ferri nequit nisi Xanthiae verba „τί λέγεις, ὀρχηστρίδες;” interiectionis loco esse nec a ministra respici sumas, id quod vix credibile.

vel adiectivum *molestiam* aliquam indicans verbo *περιορᾶν* solet subiungi: *ταυτι πάσχοντα* Ach. 167 (idem mente sup plendum Ach. 55), *ἀνιππον* Nub. 124, *χειρούμενον* Vesp. 439, *ἀποπνιγένη* Pac. 10, *γυμνὸν ὄντα* Lys. 1019, *ἀποστερουμένην* Thesm. 698, *τεθνηκότα* Ran. 1476, *διαραγένητα* Eccl. 369, *ἐλκόμενον* Eccl. 1055, *ἐπιτριβένητα* Eccl. 1068.

ε — *ἐπι τοι καὶ*] cum *praesertim*, item Ach. 932 Eur. Med. 677 Heracl. 507. Plat. Hipp. I 288 c.

510. ἀνέβραττεν] cf. Ach. 1005 Pac. 1197 Pherecr. fr. 108²³, 183, ἀνάβραστα Ran. 553 Aristomen. fr. 8.

512. πάννυ καλῶς] vid. ad vs. 508.

— ληρεῖς ἔχων] vid. ad vs. 202.

516. ἡβυλλιῶσαι] verbo deminutivum terminum habenti, ut nomina *βρεφύλλιον* *μικρακύλλιον* alia, utitur etiam Pherecrates fr. 108²⁰. Significat igitur puellas primo aetatulae flore decoras.

— παρατετιμῆναι] glabra enim candidaque cutis decet puellas; vid. Eccl. 60 sqq. et infra ad vs. 1092. Idem quod h. l. dicitur τὰ ῥόδα κεκαρμίνεας Pherecr. l. l. Cf. Lys. 89, 151 (Eccl. 13, 827 fr. 367) Plat. fr. 174¹⁴ Menandr. fr. 363.

517. τεμάχη] *frusta piscium* (*mooten*), vid. Ach. 881, 1100 Eq. 283 Nub. 339

ἔμελλ' ἀφαιρεῖν χῆ τράπεζ' εἰσήγετο.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

(consilium mutans:)

ἴθι νυν, φράσον τάχιστα ταῖς ὀρχηστρίσιν

520

ταῖς ἔνδον οὐσαις αὐτὸς ὡς εἰσέρχομαι.

ὁ παῖς, ἀκολούθει δεῦρο τὰ σκευὴ φέρων.

(Ancilla domum abit.)

ΔΙΟΝΤΣΟΣ.

ἐπίσχες οὗτος· οὐ τί που σπουδὴν ποιεῖ,

ὅτι σὲ παίζων Ἡρακλέα ἐνεσκεύασα;

518. ἔμελλ' R] ἤμελλ' codd. plerique.

519 sq. Hamaker delet, non recte, his enim omissis ancillae post versum 521 (quem coram ea dici apparet e voce ὁ παῖς) non est causa idonea abundi.

519. τάχιστα Meineke] πρώτιστα codd. || ὀρχηστρίσιν] codd nonnulli habent ἀλλητρίσιν.

520. ὡς] ὅτι R et multi, ὅτ' V.

522. ποιεῖ V] πο(ι)εῖς R ceterique; veram lectionem norat Photius p. 532,14.

523. Ἡρακλέα (ε)νεσκεύασα Elmsley] Ἡρακλέ' ἐσκεύασα R, -κλέα γ' ἐσκεύασα (ἐσκεύασα V) cett.; γὰρ 'σκεύασα mavult Blaydes coll. Ach. 121, 739 Thesm. 591.

Eccl. 606, 842. A carnibus diserte distinguuntur Eq. 1177 Plut. 894.

518. ἀφαιρεῖν] ab igne (cum ipsis verubus), item Ach. 1119; deinde verubus detrahentur, quod ἀφέλκειν dicitur Ach. 1005.

— εἰσήγετο] in eo erat ut arriperetur (cibo scilicet onusta); item Eubul. fr. 112 ἤγετο τράπεζα, quod Vesp. 1216 τὰς τραπέζας εἰσφέρειν dicitur, item Alex. fr. 86 (vid. ad vs. 498). Hic unius tantum mensae fit mentio, quoniam unum tantum convivam acceptura est Proserpina.

520. αὐτὸς] sponte, solus, etiam non ducente te (quod conata fuerat ancilla vs. 512). Sic recte Fritzsche interpretatus est coll. Lys. 1107 etc., vid. etiam Theocrit. II 118 ἦνθον γὰρ κήγών. Urbanitatis hoc est, ne vix aegre a mulierculis pertrahi videatur. Minus probabilem duco Kockii opinionem, vendendum esse ipse, Xanthiam enim heri partes agentem se ipsum nunc designare voce qua alias more servili (cf. Nub. 219 fr. 268) soleret herum.

522. ἐπισχεῖς] item Eq. 847 Nub. 1047

Vesp. 829 Ran. 851 Cratin. fr. 66. Vid. etiam Av. 1200 Lys. 742.

— οὗτος] vid. ad Vesp. 1.

— οὐ τί που] mirantis et indignantis hoc est, cf. Nub. 1260 Pac. 1211 Av. 443 Lys. 351 Ran. 526 Eccl. 329, 372, 756 Soph. Phil. 1233 Eur. Hel. 95 Stallbaum ad Plat. Conv. 194 b etc.; suspicantis vero est οὐ δὴ που, vid. Ach. 122 Av. 269 Eccl. 327; ultimus locus prae ceteris est utilis ad distinguendas has particulas: τίς ἐστιν; οὐ δὴ που Βλέπυρος ὁ γειτῶν; | νῆ τὸν Δι' αὐτὸς δὴτ' ἐκεῖνος, εἰπέ μοι, | τί τοῦτό σοι τὸ πυρρὸν ἐστιν; οὐ τί που | Κινησίας σου κατατετληκίην ποθῖν;

— σπουδὴν ποιεῖ] = σπουδάξεις, item Plat. Euthyd. 304 e Conv. 177 e Lucian. Pseudol. § 16. Pessime Photius p. 532,14 interpretatur ὀργίλει.

523. ἐνεσκεύασα] cf. Ach. 384, 436 ἐνεσκεύασαθαι μ' οἶον ἀθλιώτατον (quae verba ex Euripidis Telepho desumta sunt), Plat. Criton. 53 d διαφθίραν λαφῶν ἢ ἄλλα οἷα δὴ αἰσθασίαν ἐνεσκεύασαθαι οἱ ἀποδιόρασκοντες, Lucian. Menipp. § 8 ἐμὲ δὲ

οὐ μὴ φλυαρήσεις ἔχων, ὦ Ξανθία,
525 ἀλλ' ἀράμενος οἴσεις πάλιν τὰ στρώματα;

ΞΑΝΘΙΑΣ.

τί ἔστιν; οὐ τί πού μ' ἀφελέσθαι διανοεῖ
ἃ ἔδωκας αὐτός;

ΛΙΟΝΥΣΟΣ.

οὐ τάχ', ἀλλ' ἤδη ποιῶ.
κατάθου τὸ δέσμα.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

ταῦτ' ἐγὼ μαρτύρομαι
καὶ τοῖς θεοῖσιν ἐπιτρέπω.

ΛΙΟΝΥΣΟΣ.

ποίοις θεοῖς;

524. φλυαρήσεις R] -σης V et multi.

526. *τί ἔστιν] τί δ' ἔστιν codd. || οὐ τί V] οὐ δὲ cett.

τουτοιοὶ φέρων (log. ἃ φέρω) ἐνσκεύασε, τῷ
πύλῳ καὶ τῇ λεοντῇ καὶ προσέειπε τῇ λύρῳ (ut
non Menippus sed Hercules vel Orpheus
esse crederet), etc. — Simplex Ach. 121
alibi.

524. ἔχων] vid. ad vs. 202.

526. Cf. Hom. *A* 299 ἐπεὶ μ' ἀφίλεσθαι
ἴε δόντες.

— οὐ τί πού] vid. quae ad vs. 522
observavimus.

527. οὐ τάχ', ἀλλ' ἤδη] cf. Eur. Suppl.
551 εὐτυχοῦσι δὲ | οἱ μὲν τάχ' οἱ δ' εἰσαυ-
θις, οἱ δ' ἤδη βροστών, Andocid. II § 2
τοὺς μὲν ἤδη πράττοντας τοὺς δὲ τάχα μέλ-
λοντας.

528. ταῦτ' ἐγὼ μαρτύρομαι] ita loquitur
qui iniuriae sibi illatae testes advocat
(ut mox apud magistratum eorum testi-
monio usus προσκαλεῖσθαι possit homi-
nem qui male se habuerit); item Ach.
926 Nub. 495, 1222, 1297 Vesp. 1436
Pac. 1119 Av. 1031.

529. ἐπιτρέπω] et hoc iudiciale est
verbum; quod proprie significat rem vel
hominem alicui tradere, concedere, e. g.

Eq. 1098, 1258 Nub. 799, hinc *aliquid*
alicuius arbitrio permittere, vid. Ach. 51
Vesp. 521, 1429 Lys. 1111 Ran. 811
Ecol. 179, 641 Plut. 1078, 1081 Hom.
χ 289 Thuc. I 28 § 2 IV 8 § 3 V 41
§ 2 Demosth. XXIX § 58 XXXIII § 14
LIX § 45 etc.

— ποίοις θεοῖς] non quosnam deos dicis
vertendum est sed *quid deos loqueris*.
Adiectivo pronominali ποῖος in sermone
quotidiano sic utitur qui verbum aliquid,
quod bilem sibi moverit, cum amaro
risu iterat; cf. πόθεν vs. 1455. Redit
loquendi haec formula Ach. 62, 109,
157, 761 Eq. 32, 162 Nub. 367, 1233,
1337 Vesp. 1202, 1369, 1378 Av. 1233,
1346 Lys. 730, 922, 1178 Thesm. 30,
874 Plut. 1046. Minime conferendi sunt
loci ubi praemittitur articulus: Ach. 418
τὰ ποῖα τρύχη; i. e. *quoniam sunt isti quos*
dicis ranni? Ach. 963 ὁ ποῖος οὗτος Λά-
μαχος τὴν ἄγγελον; *quis tandem est Lama-*
chus iste quem anguillam sibi expetere
dicis? Nub. 1270 τὰ ποῖα ταῦτα χρήματα;
quamnam tibi vis pecuniam?

530 τὸ δὲ προσδοκῆσαι σ' οὐκ ἀνόητον καὶ κενόν,
ὡς δοῦλος ἂν καὶ θνητὸς Ἀλκμήνης ἔσει;

ΞΑΝΘΙΑΣ.

ἀμέλει, καλῶς ἔχ' αὐτ'. ἴσως γάρ τοι ποτε
ἐμοῦ δεηθείης ἄν, εἰ θεὸς θέλοι.

(Dum Dionysio clavam et leoninam reddit Xanthias sarcinasque denuo ab eo accipit, chorus sequentia canit ad Dionysum conversus:)

ΧΟΡΟΣ.

Stropha (vs. 534—548).

535 ταῦτα μὲν πρὸς ἀνδρὸς ἔστι
νοῦν ἔχοντος καὶ φρένας καὶ
πολλὰ περιπεπλευκότες,
μετακυλίνδειν αὐτὸν αἰεὶ
πρὸς τὸν εὖ πρᾶττοντα τοῖχον
μᾶλλον, ἢ γεγραμμένην
εἰκόν' ἐστάναι, λαβόνθ' ἐν
σχῆμα' τὸ δὲ μεταστρέφεσθαι
πρὸς τὸ μαλθακώτερον
540 δεξιῷ πρὸς ἀνδρὸς ἔστι
καὶ φύσει Θηραμένους.

531. Ἀλκμήνης Lenting] Ἀλκμήνης codd.

530. Inge οὐκ ἀνόητον δὲ καὶ κενόν
(ἴσται) τὸ προσδοκῆσαι σε κτέ.

— κενόν] idem qui h. l. adiectivi sensus (vanus) est in Oratini fr. 97 οἴμαι γὰρ μηδὲν οὕτως μῶρον εἶναι καὶ κενόν.

533. εἰ θεὸς θέλοι] priscam verbi formam in una hac loquendi formula servavit Atheniensium lingua (vid. ad Vesp. 186); item Pac. 939, 1187 Plut. 347, 405, 1188. Ceterum disyllaba verbi forma a comici sermone aliena est, nec nisi in tragicæ dictionis parodia reperitur (vid. infra ad vs. 1468); de locis ubi per *aphæresin* supprimitur sonus initialis ἰ. vid. ad Vesp. 493.

534. πρὸς] item Vesp. 369 Plut. 355.

537. πρὸς τὸν εὖ πρᾶττοντα τοῖχον] ad *navis latus a fluctibus tutum*, latus vento ex obliquo incidenti oppositum, quod elevatur dum alterum fluctibus mergitur

vel certe conspergitur. Etiam Euripides hoc proverbio usus est fr. 90 οὐ γὰρ ποτ' εἶον Σθένειλον εἰς τὸν εὐτυχή | χωροῦντα τῶν δίκης μ' ἀποστραφῆναι, et omissa voce τοῖχος noster Vesp. 1318 κωμωδολοχῶν περὶ τὸν εὖ πρᾶττον' αἰεὶ, ubi vid., nec non Eur. Or. 895 τὸ γὰρ γίνεο; τοιοῦτον ἐπὶ τὸν εὐτυχή | πηδῶσ' αἰεὶ κήρυκες.

— γεγραμμένην εἰκόν'] *tanquam pictam aliquam imaginem*, non verum hominem, qui pro re nata „eam partem deligere possit ad quam ipsum reip. utilitas salusque converterit” (Cic. pro Planc. 38 § 93). — De omissa in huiusmodi dictis particula ὡς vid. ad vs. 159.

540. Praetorum post splendidam victoriam ob causam futilem, iniquam, de nihilo fictam ultimo supplicio affectorum mortem cives graviter iam dolebant;

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

οὐ γὰρ ἂν γέλοιον ἦν, εἰ
 Ξανθίας μὲν δοῦλος ὦν ἐν
 στρώμασιν Μιλησίοις
 ἀνατετραμμένος, κυνῶν ὄρ-
 χηστρίδ', εἴτ' ἤτησ' ἔμ' ἀμίδ', ἐ-
 γὼ δὲ πρὸς τοῦτον βλέπων
 545 τοῦ ἑρεβίνθου ἐδραττόμην, οὗ-
 τος δ' αἶτ' ὦν πανοῦργος εὐθύς
 εἶδε, κατ' ἐκ τῆς γνάθου

541. ἂν] δὴ codd. complures.

544. ἤτησ' ἔμ' vHerwerden] ἤτησεν codd.

546. πανοῦργος εὐθύς Blaydes] πανοῦργος R, αὐτὸς πανοῦργος V, καὐτὸς π. Bergk, αἰε π. vVelsen.

Theramenes autem, qui insigni calliditate malisque artibus effecerat ut crimen, quod aut ad neminem aut ad ipsum pertinere, in praetores devolveretur, haud exiguum inde sibi conflaverat odium. Nostro loco Dionysum, qui modo mancipium suum periculo obtrudit ut post eius tergum latitare posset, nunc vero, ut primum dispulsus est metus, fortitudinis iusto praemio eum fraudat, et mox novo periculo instante abiectissimis denuo precibus eum adibit, — hunc igitur omnium quotquot sunt mortalium coelitumque iniquissimum et ignavissimum *Theramenis* consimilem esse dicit chorns. Nae felle amarior est laus, quae *Therameni* hoc loco tribuitur iterumque infra vs. 967 sqq. (ubi vid.). Simillima imagine usus aliquot annis post id ipsum in senatu *Therameni* graviter exprobravit accusator *Critias* apud Xen. Hell. II 3 § 31: δει δέ, ὦ *Θηράμενες*, ἄνδρα τὸν ἄξιον ζῆν οὐ προάγει μὲν δεινὸν εἶναι εἰς πράγματα τοὺς συνόντας, ἦν δέ τι ἀντικατή, εὐθύς μεταβάλλεσθαι, ἀλλ' ὥσπερ ἐν νηὶ διαπονέσθαι, ἕως ἂν εἰς ὄρμον (sic Hartman pro οὖρον) καταστῶσιν· εἰ δὲ μή, πῶς ἂν ἀφικοντό ποτε ἔνθα δεῖ, εἰ ἐπειδὴν κ' ἀντικατή εὐθύς

εἰς τὰναντία πλείον; — *Cothurni* cognomen *Therameni* meruerat studium cum utrisque partibus faciendi et singularis in consiliis mutandis facilitas (Xen. ibid. § 31 et 47, cf. Plut. Mor. 824 b Lucian. Amor. § 50 Pseudolog. § 16 Polluc. VII § 91; alienum hinc videtur *Aristophanis* fr. dubium 914), *cothurnus* enim utriusvis pedi aptus erat.

542. στρώμασιν Μιλησίοις] of. *Critias* fr. 1⁵ (ubi singularum civitatum Graecarum laudes celebrantur): εὐναίου δὲ λέχους ἔξοχα κάλλος ἔχει | *Μιλητός τε Χίος τε*. Praeterea vid. Theocrit. XV 125 sq. Strab. XII p. 578.

543. ἀνατετραμμένος] *resurpinus*, cf. Pac. 537, 902 Hom. Z 64 (= Ξ 447).

544. ἀμίδα] cf. Vesp. 807, 935 Thesm. 633 Diphil. fr. 43³⁴ Eupol. fr. 351 εἶπεν, τίς εἶπεν «ἀμίδα παῖ' πρῶτος μεταξὺ πίνων; | — Παλαμηδικόν γε τοῦτο τοῦξέρημα καὶ σοφόν σου, Athen. XIII 519 e.

— ἐγὼ κτέ.] si ego matulam afferrem et istum in puellae amplexu videns libidine incenderem.

545. τοῦ ἑρεβίνθου] = τῆς (ἀμαντοῦ) κριθῆς Pac. 965. — Cf. Iuven. VI 237.

546 sq. Cf. Phrynich. fr. 68 τοὺς δὲ γομφίους; ἅπαντας ἐξέκοψε.

πὺξ πατάξας μοι ἐξέκοψε
 τοῦ χοροῦ τοὺς προσθίλους;
 (A dextra procedit caupona cum ancilla sua Plathane.)

SCENA UNDECIMA.

Dionysus, Xanthias, Chorus, Caupona,
 Plathane.

ΠΑΝΔΟΚΕΥΤΡΙΑ.

(conspecto Dionyso:)

550 Πλαθάνη, Πλαθάνη, δεῦρ' ἔλθ' ὁ πανοῦργος οὔτοσί,
 ὅς εἰς τὸ πανδοκεῖον εἰσελθὼν τότε
 ἐκκαίδεκ' ἄρτους κατέφαγ' ἡμῶν.

ΠΛΑΘΑΝΗ.

νῆ Δία,

ἐκείνος αὐτὸς δῆτα.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

κακὸν ἤκει τιλί.

ΠΑΝΔΟΚΕΥΤΡΙΑ.

καὶ κρέα γε πρὸς τούτοισιν ἀνάβραστ' εἴκοσιν

547. μοι ἐξέκοψε] μούξέκοψε codd.

548. τοῦ χοροῦ vHerwerden Kock] τοὺς χοροὺς codd.

550. τότε Blaydes] ποτε codd.

552. ἤκει] ἤζει Naber.

548. τοῦ χοροῦ] *e serie, ordine, quem*
ἔργος ὀδόντων dixit Homerus (A 350 etc.).
 Cf. Galen. III p. 871 Kühn a Dindorfio
 allatus: *εἰ μὲν χορὸν τις ἕστησεν ἐν κόσμῳ*
δυοῖν καὶ τριάκοντα χορευτῶν, ἐπηγεῖτο ἂν
ὡς τεχνικός· ἐπεὶ δ' ὀδόντων χορὸν οὕτω
καλῶς διεκόσμησεν ἡ φύσις, οὐκ ἄρα καὶ
ταύτην ἐπαινεσόμεθα;

— τοὺς προσθίλους] sc. ὀδόντας.

549. Πλαθάνη] servae nomen cohaeret
 cum voce πλάθανον (-νος) *tabula in qua*
placentias effingunt mulieres (Theocr. XV
 115 Poll. VII 22). Liberae mulieris (inqui-
 linae) est nomen Plut. Mor. p. 838 c.

552. ἐκείνος αὐτὸς δῆτα] cf. Eccl. 328
νῆ τὸν Δί' αὐτὸς δῆτ' ἐκείνος, Plut. 83
ἐκείνος αὐτός;

— τιλί] *minantis vel irridentis est ita*
loqui de praesenti: certus quidam homo,
quem nominare iam nolo; vid. Soph. Ai.
 1150-1158. Hac ratione τις (= σύ) *usur-*
patum est etiam Lys. 446 Ran. 606, 628,
 664 Plut. 382 Soph. Ai. 1138; vid. prae-
 terea Ach. 1129. Aliis locis de se ipso
 pronomen τις adhibet aliquis, vid. Hom.
 A 289 Eur. Iph. Taur. 548. Unde ver-
 borum ambiguitas nascitur Soph. Ant.
 751 ἦδ' οὖν θανεῖται καὶ θανοῦσ' ἄλει τινα,
 quibus verbis consilium simul cum
 sponsa moriendi proloquitur Haemon
 (τινα = ἐμὶ), pater vero Creon putat ipsi
 eum minitari (τινα = σί).

553. ἀνάβραστα] vid. verbum ἀναβράτ-
 τειν supra vs. 510.

πάνθ' ἡμιβολιαῖα.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

δώσει τις δίκην.

ΠΑΝΔΟΚΕΤΤΡΙΑ.

555 καὶ τὰ σκόροδα τὰ πολλά.

ΔΙΟΝΤΣΟΣ.

ληρεῖς, ὧ γύναι,

κοῦν οἶδ' ὅ τι λέγεις.

ΠΑΝΔΟΚΕΤΤΡΙΑ.

οὐ μὲν οὖν με προσεδόκας,

ὅτι κωθόρονους εἶχες, ἂν γνῶναι σ' ἔτι;

τί δαί, τὸ πολὺ τάριχος οὐκ εἶρηκά πω.

ΠΛΑΘΑΝΗ.

560 μὰ Δί', οὐδὲ τὸν τυρόν γε τὸν χλωρόν, τάλαν,

ὅν οὔτος αὐτοῖς τοῖς ταλάροις κατήσθαι.

ΠΑΝΔΟΚΕΤΤΡΙΑ.

κάπειτ', ἐπειδὴ τὰργύριον ἐπρατόμην,

ἔβλεψεν εἷς με δομὴν καὶ ἐμνηκτό γε.

554. *πάνθ'] ἀν' codd. sine sensu; frustra in scholiis conferuntur Θεοισεχθρία et καλοκαγαθία, apud Blaydesium ἀναλογία et *renny-a-liner*, neque simile est adi. καχύποπος (vid. ad vs. 958).

556. οἶδ' Blaydes] οἶσθ' codd.; cf. Eccl. 833, 939.

557. ἂν γνῶναι Elmsley] ἀν γνῶναι Borg., ἀναγνῶναι codd. cett.

562. εἷς με] εἷς με R, εἷς ἐμὲ V et plerique. || γε] τι Blaydes, quod parum pla-

554. πάνθ' ἡμιβολιαῖα] tanta carnis frusta ut semiobolaria essent singula. Aut ἡμιβολιαῖα vocantur frusta (cf. Xen. Mem. I 3 § 12) aut ἡμιωζόλιου (Eupol. fr. 154 Philem. 64) vel κατὰ δύο τοῦβολοῦ (Av. 1079) venire dicuntur.

556. οὐ μὲν οὖν κτέ.] *immo sperabas me non iam te agniturum*. Item vs. 1188.

557. κωθόρονους] cf. vs. 47.

558. Cf. Thesm. 498 οὐδ' ἐκεῖν' εἶρηκέ πω, ὡς ἡ γυνὴ κτέ.

559. τάλαν] etiam Lys. 101 Eccl. 124 et apud Machonem Athen. XIII 578 e in mulierum colloquio legitur, mire dictum (cf. vs. 565). Neutri esse generis suspicatur Blaydes, vertens *dear* (an *poor*?) *thing*.

560. αὐτοῖς] vid. ad Ψesp. 119.

— τοῖς ταλάροις] in quibus lac recens coactum aëri fuerat expositum, ut solidus fieret casens; cf. Hom. ε 246 sq. αὐτίκα δ' ἤμισυ μὲν θρήψας λευκοῖο γάλακτος | πλεκτοῖσ' ἐν ταλάροιςιν ἀμησάμενος κατέθηκε, Theocr. V 86 ταλάρωσ σχεδὸν εἵκατι πληροῖ | τυρῶ. Vox τάλαρα (*canistra*) etiam Σ 568 Hes. Scut. 293 Poll. VII 175 legitur. — Cum ipsis canistris Hercules caseos devorare coepit (notetur imperfectum), quemadmodum aliquando cum carnibus ὄνδ τῆς βουλιμίας | κατέπινε καὶ τὰ κἄλα καὶ τοὺς ἀνθρακας (Ion apud Athen. XI p. 411 δ); vid. etiam Sylei Euripidei argumentum.

562. ἔβλεψεν... δομὴν] item saepius apud Platonem Lucianum alios. Cf. *μανικόν* τι

ΞΑΝΘΙΑΣ.

(clam Dionyso:)

τούτου πᾶνυ τοῦργον· οὔτος ὁ τρόπος πανταχοῦ.

ΠΑΝΔΟΚΕΥΤΡΙΑ.

καὶ τὸ ξίφος γ' ἐσπᾶτο, μαίνεσθαι δοκῶν.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

(ut supra:)

565

νῆ Δία, τάλαινα.

ΠΑΝΔΟΚΕΥΤΡΙΑ.

νῶ δὲ δεισασαί γέ που

ἐπὶ τὴν κατήλιφ' εὐθὺς ἀνεπηδήσαμεν.

ὃ δ' ὄχετ' ἐξέξας γε τὰς ψιάθους λαβῶν.

cet, quamquam particula γε quam h. l. habeat vim dicere nequeo. An alterius mulieris sunt verba καὶ ἐμυκᾶτό γε?

565*. Alteri mulieri dat V, eidem continuat R.

565. δεισασαί] δεισᾶσα V R alii, hinc Meineke probabiliter δὲ δὴ δεισαντέ που. || που V] πο R cet.

567] ancillae an sit dubitat Meineke. || τὰς] τοὺς Callistratus, addita nota ad insolitum masculini usum indicandum. Femininum extat Lys. 921.

καὶ τραγοῦδὸν Plut. 424, κλέπτον Vesp. 900, θυμβροφάγον Ach. 254. Alias verbo βλέπειν subiunguntur substantiva: ναύφαρκτον Ach. 95, ἀστραπάς Ach. 566, γᾶπυ Eq. 631, κάρδαινα Vesp. 455, σκότη Vesp. 643 Eupol. fr. 282, ὀπὸν Pac. 1184, πυρρίχην Av. 1169, αἰκίαν Av. 1671, ὀρίγανον Ran. 602, ὑπόστριμμα Eccl. 292, ἄρη Plut. 328 Timocl. fr. 12, ὄμφακας com. fr. adesp. 877. Infinitivus additur Vesp. 817 τιμᾶν.

— ἐμυκᾶτο] furens Hercules apud Euripidem vs. 870 revera dicitur *μυγίρε*: δεινὰ μυκᾶται δὲ Κῆρας ἀνακαλῶν τὰς Ταγάρου. Ad quem locum a comico nunc alludi recte observat scholion.

563. τούτου πᾶνυ τοῦργον] cf. Eq. 787 ταυτὸ γέ τοι σοῦ τοῦργον ἀληθῶς γενναῖον καὶ φιλόδημον.

— οὔτος ὁ τρόπος] sic *assolet*; item Lys. 25, Diphil. fr. 43²⁶ τοιοῦτος ὁ τρόπος; cf. Vesp. 1433 ἡμοῖά σοι καὶ ταῦτα τοῖς ἄλλοις τρόποις.

564. δοκῶν] *se simulans*, cf. Eq. 1146 Pac. 1051 Lys. 179 Plut. 837 Pherecr. fr. 163 Eur. Med. 67 Hippol. 463 Iph. Taur. 956.

565. δεισασαί γέ που] *metu, credo, percussae*. Indignatur quod timidum, quem nunc ante oculos habet, nebulonem metuere unquam potuerint.

566. κατήλιφα] vocem nonnisi h. l. et Luc. Lexiph. § 8 obviam a *καταλείφω* ducit Blaydes coll. adi. δηληφίς Soph. fr. 118; lexicographi (Hes. Phot. Suid. Poll. VII 123) explicant vocibus *μεσόδημη* et *ιχρίωμα, tabulatum*, scholia aut idem dicunt aut *κλίμακα, scalas*, interpretantur. Eodem autem utrumque nostro certe loco redit; in superiorem contignationem, ubi erat cubiculum quod claudi poterat, mulierculae confugerunt e taberna quae inferiorem domus partem efficiebat.

567. ψιάθους] *storeas*, item Ach. 874 Lys. 921, cf. φορμός Plut. 542.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

(ut supra:)

καὶ τοῦτο τούτου τοῦργον.

ΠΛΑΘΑΝΗ.

ἀλλὰ χρῆν τι δρᾶν.

ΠΑΝΔΟΚΕΥΤΡΙΑ.

(ad Plathanen:)

ἴθι δὴ κάλεσον τὸν προστάτην Κλέωνά μοι, —

ΞΑΝΘΙΑΣ.

(ut supra:)

570 σὺ δ' ἔμοιγ', ἐάνπερ ἐπιτύχῃς, Ὑπέρβολον.

ΠΑΝΔΟΚΕΥΤΡΙΑ.

ἴν' αὐτὸν ἐπιτρέψωμεν.

(Propius ad Dionysum accedens:)

ὦ μαρὰ φάρυξ,

ὡς ἠδέως ἄν σου λίθῳ ἐκκόπτοιμ' ἐγὼ

568^b. Ancillae tribui, Meineke cauponae; vulgo continuantur Xanthiae. || ἀλλὰ χρῆν] ἀλλ' ἔχρην codd.

570 et 574. Dedi Xanthiae, quem clam Dionysio haec interponere arbitrator; alteri feminae vulgo tribuuntur. Olim teste scholio versum 574 quidam dabant Dionysio, sed dei metu percussi corpusque abscondentis hoc temporis articulo non est minari. Versus delevit Hamaker.

571. φάρυξ] φάρυγξ codd.; cf. vs. 259.

572 sq. ἐκκόπτοιμ' ἐγὼ | τοὺς γομφίους, οἷς vHerwerden] τοὺς γομφίους | κόπτοιμ' ἄν, οἷς μου codd. — Compositum ἐκκόπτειν requiri cum videret Meineke coll. vs. 548 et Phrynichi fr. 68 coniecerat ὡς ἠδέως τοὺς γομφίους ἄν σου λίθῳ | 'κκόπτοιμ' ἄν, parum modulate.

568. Cf. vs. 563.

— ἀλλὰ χρῆν τι δρᾶν] cf. Av. 640 ἔρα ἐστὶν ἡμῖν οὐδὲ μελλονικῆν, | ἀλλ' ὡς τάχιστα δεῖ τι δρᾶν.

569 sq. Cleon et post eum Hyperbolus προστάται τοῦ δήμου fuerant dum vivebant, nunc etiam apud Oreum patronorum officiis funguntur, alter enim muliercularum, alter mancipiorum causam tueretur. Scilicet ipse Cleon cauponae similem olim se praestiterat (cf. Vesp. 35), Hyperbolum autem, qui septimo abhinc anno mortuus erat (vid. ad Vesp. 1001), e servo patre natum fabulabantur (vid. Andoicides in schol. Vesp. 1001). — Cauponae, utpote inquilinae, patronus

erat adendum si lege agere vellet.

571. ἐπιτρέψωμεν] conterendi hoc verbum (vid. Pac. 246 Ran. 88) non raro, ut h. l., de plagis usurpatur, vid. Nub. 972, 1407 Av. 96, dein vero translata significatione saepe valet perdere (cf. germ. *aufreiben*), vid. Ach. 1022 Nub. 243, 438, 1479 Vesp. 846 Av. 589 Lys. 888, 936 Ran. 1018 Eccl. 224, 657, 776, 1068 Plut. 120; ἐπετρέψην igitur = ἀπωλόμην, et in maledictis est ἐπιτιμβείης = κάκιστ' ἀπόλοιο Av. 1530 Thesm. 557.

572. ἐκκόπτοιμ'] cf. Nub. 24 Ran. 548 Phrynich. fr. 68, et simplex κόπτειν τὴν γνάθον (Lys. 361, 635), τὸ ὀύγχαξ Herod. Mimiamb. VII 6.

τοὺς γομφίους, οἷς κατέφαγες τὰ φορτία.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

(ut supra:)

ἐγὼ δ' ἂν εἰς τὸ βάραθρον ἐμβάλοίμ' σε.

ΠΛΑΘΑΝΗ.

575

ἐγὼ δὲ τὸν λάρυγγ' ἂν ἐκτέμοιμί σου
δρέπανον λαβοῦσ', ᾧ τὰς χόλικας κατέσπασας.
ἀλλ' εἴμ' ἐπὶ τὸν Κλέων', ὅς αὐτοῦ τήμερον
ἐπιηνεῖται ταῦτα προσκαλούμενος.

(Abeunt caupona et ancilla.)

SCENA DUODECIMA.

Dionysus, Xanthias, Chorus.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

(supplex ad Xanthiam conversus:)

κάκιστ' ἀπολόμην, Ξανθίαν εἰ μὴ φιλῶ.

574. δ' ἂν Elmsley] δέ γ' vel δ' codd.

575. δέ] δέ γε Hamaker sine causa. || ἐκτέμοιμι] -μοιμι Meineke ut κόποισι vs. 573.

576. τὰς Schaefer coll. Phrynicho in Anecd. Bekker p. 72,5] τοὺς codd. || χόλικας Schweighäuser] κόλικας codd. (quam lectionem peperit vox subsimilis neque hinc aliena, sed versus numeris infesta, κόλλιξ). Cf. Pac. 701.

577 sq. Alteri mulieri dedit Bergk. Certum est dici haec ab ea muliere quae vs. 569 Cleonem arcessere iussa fuerit.

574. τὸ βάραθρον] locum praeiunctum in urbis vicinia, unde deiciebantur capitis damnati; cf. Eq. 1362 Nub. 1450 Plut. 431, 1109. Idem fere valet εἰς κόρακας, vid. ad vs. 187.

576. ᾧ] sc. τῷ λάρυγγι.

— χόλικας] praeter cetera Hercules devoraverat *omas* „tribus ursis quod satis esset” (Hor. Ep. I 15, 34). Vox χόλιξ, quae in scholiis absurde cum voce κόλλιξ (vid. ad vs. 507) confunditur, proprie *intestinum* significat, hinc *iscias* vel *omasum* h. l. et Eq. 1179 Vesp. 1144 Pac. 717 fr. 82, 687 Pherecrat. fr. 108¹⁵. Eadem ratione adhibentur voces γαστήρ et ἥμιστρον.

— κατέσπασας] *deglutiisti*; = κατέπιες vel κατεβρόχθισας (sic recte schol.). Etiam Eq. 718 Antiphan. fr. 204¹³ verbum *κατασπᾶν* ita est usurpatum. Cf. ἐρείθειν Eq. 1293 Pac. 25, 31, ἔλκων de potan-

tibus Eq. 107, φλᾶν Pac. 1306 Plut. 693 Menandr. fr. 607, σποδοῖν Pac. 1306.

577. ἐπι] vid. ad vs. 69.

578. ἐπιηνεῖται] (ex eius gula) *extricabit* (*afhaspelen*), ἐξελήσθαι εἰς πηνίον (Pausanias apud Eustathium 1421,64). Propria *glomerandi* vi verbum simplex πηνίον *usurparunt* Philyllius fr. 33 Theocrit. XVIII 32 Aristot. Hist. Anim. V 19; πηνίον est *fusus*, vid. Hom. Ψ 762, et cf. infra vs. 1315 πήνισμα. Eadem metaphora usus Cratinus (fr. 282 apud Etym. M. 269,31) dixit τοῦτον μὲν οὐδ' καλῶς διεπήνικας (-νισας; Fritzsche) λόγον, cf. ἐκκαίμασθαι Vesp. 609 et καταμηλεῖν Eq. 1150.

— προσκαλούμενος] *in ius* (ad magistratum) *eum vocando*. Cf. Nub. 1277 Vesp. 1334, 1406, 1417 Av. 1426.

579. Ξανθίαν] cf. Nub. 1146 Στρεψιάδην ἀσπάζομαι.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

580 οἶδ' οἶδα τὸν νοῦν' παῦε παῦε τοῦ λόγου.
οὐκ ἂν γενοίμην Ἑρακλῆς αὖ.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

μηδαμῶς,

Ξανθίδιον.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

(Dionysi verba imitatus):

καὶ πῶς ἂν Ἀλκμήνης ἐγὼ
υἱὸς γενοίμην, δοῦλος ἅμα καὶ θυητὸς ὢν;

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

585 οἶδ' οἶδ' ὃ τι θυμοῖ, καὶ δικαίως αὐτὸ δρᾷς·
κἂν εἴ με τόπτοις, οὐκ ἂν ἀντείποιμί σοι.
ἀλλ' ἦν σε τοῦ λοιποῦ ποτ' ἀφέλωμαι χρόνου,
πρόρριζος αὐτός, ἡ γυνή, τὰ παῖδια,
κάκιστ' ἀπολοίμην, καὶ Ἀρχέδημος ὁ γλάμων.

581. αὖ Hermann] ἂν codd.; & Bergk, Dionyso voculam tribuens.

582. Ξανθίδιον dubitanter Meineke] ὃ Ξανθίδιον codd. metro invito (-τ- ex -γ-), cf. οἰκίδιον et similia; nam a voce ξανθός ut Ξανθίαν sic Ξανθίδιον ductum esse, quod putant Kock Blaydes, id vix credibile videtur. || Ἀλκμήνης vHerwerden] Ἀλκυ. mss.; cf. vs. 531.

584. *ὃ τι (quid)] ὅτι (quod) codd.

586. χρόνου] Blaydes τάδε coll. Pac. 1084. Sed melius, ni fallor, hic, ut vs. 589, pronomen omittitur.

580. οἶδ' οἶδα τὸν νοῦν] item Plat. 1080; cf. supra vs. 47.

— παῦε τοῦ λόγου] genitivus etiam An. 1243 subiungitur, ceterum vid. ad vs. 122.

581. μηδαμῶς] sc. οὕτω λέγε. Vid. quae de particulis εἰ δὲ μή ad vs. 629 observavi.

583. Cf. vs. 531.

585. Cf. Plat. Lys. 208 ὃ κἂν εἰ βούλοιο λαβῶν τὴν μάστιγα τόπτειν, ἔφην ἂν, Menexen. 236 c κἂν δλίγου, εἴ με κελύους ἀποδύοντα δρχήσασθαι, χαρισαίμην ἂν.

587. πρόρριζος] vox sublimior (Hom. *A* 157 *E* 415 Soph. *El.* 765 Eur. *Hipp.* 684 Herodot. VI 86). Idem fere valent αὐτόπρημος (infra vs. 902, ubi vid.) et προθύλμνος (Hom. *I* 541 etc., Eq. 528 Pac. 1210).

— ἡ γυνή, τὰ παῖδια] per iocum invenis coelebsque deus, cuius uxorem nullam novit quisquam nisi basilinam per unum diem quotannis ei nuptam (vid. ad vs. 216), nunc loquitur ut paterfamilias Atheniensis, ἐξώλειαν ἑαυτῷ καὶ γίνει καὶ οἰκίᾳ τῇ ἑαυτοῦ ἐπαρώμενος, quae concepta fere hac in re sunt verba (Antiph. V § 11 Andoc. I § 98 Lys. XII § 10 Demosth. XXIII § 67 sq. XLVII § 70). — Ceterum cf. vs. 1408.

588. Ἀρχέδημος] de hoc viro vid. ad vs. 416. Per ἀπροσδόκητον nunc eius nomen subiungitur, ut pessima quaevis imprecari ei possit poeta. Eodem loquendi genere utitur nescio quis in Menandri fr. 154: ἐξώλης ἀπόλοιθ' ὅστις ποτὶ | ὁ πρώτος ἦν γήμας, ἔπειθ' ὁ δεύτερος, | εἰθ'

ΞΑΝΘΙΑΣ.

δέχομαι τὸν ὄρκον, καὶ τούτοις λαμβάνω.

(Denuo pellem leoninam et clavam accipit suasque sarcinas Dionyso imponit.
Interim chorus canit quae sequuntur Xanthiam spectans.)

ΧΟΡΟΣ.

Antistropa (vs. 590—604).

590

νῦν σὸν ἔργον ἔστ', ἐπειδὴ
τὴν στολὴν εἴληφας, ἦνπερ
εἶχες, ἐξ ἀρχῆς πάλιν,
ἀνανεάζειν σοβαρὸν ὄντα,
καὶ βλέπειν αὖθις τὸ δεινόν,
τοῦ θεοῦ μεμνημένον,
ᾧπερ εἰκάσεις σεαυτόν.

595

εἰ δὲ παραληρῶν ἀλώσει

589. ὄρκον] ὄρην Lening coll. Plut. 63.

591. Quomodo interpungendus sit hic versus, non constat. Nam et dubitari potest sintne iungenda εἶχες ἀπ' ἀρχῆς an post εἶχες virgula sit ponenda, et πάλιν utrum cum verbo εἴληφα an cum infinitivo subsequenti iungam ambigo.

592. *ἀνανεάζειν σοβαρὸν ὄντα] ἀνανεάζειν V R alii, ἀνανεάζειν σεαυτόν ἀει cett., quae e versu strophico 536 interpolata esse sensit Beck. Veram lectionem e nonnullorum codicum glossemate σεαυτόν πρὸς τὸ σοβαρὸν repetens Meineke correxit ἀνανεάζειν πρὸς τὸ σοβαρὸν (πρὸς τὸ γαῦρον Fritzsche coll. vs. 282); sed orta illa annotationiuncula mihi videtur ex observatione antiquiore „τὸ χ sive τὸ σημεῖον πρὸς τὸ σοβαρὸν” (vid. schol. ad vs. 554, 567, 621), quae vox est rarior. Ceterum ne verbum quidem ἀνανεάζειν suspicione vacat; in mentem venit *ἀναθεάζειν (novum verbum, *redeascere*); quod tamen reponere non sum ausus, cum praesertim versus 593 sq. huic coniecturae minus faveant.

ὁ τρίτος, εἶθ' ὁ τέταρτος, εἶθ' ὁ Μεταγένης; (homo aliunde ignotus). Perabsurdum est quod in scholio perhibetur, Dionysi παιδικὰ Archedemum fuisse vel nunc fingi.

— ὁ γλάμων] Ἰππί cognomento Archedemus designatur etiam Lys. XIV § 25 Eupol. fr. 9 (?). Neocleides ita vocatur Eccl. 254, 398 (cf. Plut. 665, 716 sqq.). De nominis conformatione vid. ad vs. 200.

590. σὸν ἔργον] item Nub. 1494 alibi, etiam in tragoediis, e. g. Soph. Phil. 15 ἔργον ἦδη σὸν τὰ λοιπὰ ὑπηρετεῖν, Eur. Alc. 39 τί δῆκα τόξων ἔργον;

591. ἐξ ἀρχῆς πάλιν] si iungenda haec sunt, conferri possunt Pac. 997, 1327

Plut. 221, 866 Pherecr. fr. 108³³ etc.

592. Cf. Lys. 668 νῦν δὲ νῦν ἀνηβῆσαι πάλιν etc.; sed de senibus id dicitur, nostro autem loco provecioris aetatis fingi Xanthiam vix crediderim. Quapropter verbum ἀνανεάζειν iuvenem denuo se praestare, quod alibi apud nostrum non occurrit, ne huic quidem loco aptum videtur. Extat apud Phrynichum gramm. in Anecd. Bekk. p. 33: γραῦς ἀναθυῶ: ἐπὶ τῶν ἀνανεάζειν καὶ ἀνηβῶν πειρωμένων. ἐπὶ τινος πρεσβύτου τὰ νέων πειρωμένου ὄρεῖν.

595. παραληρῶν] item Eq. 531. Eadem praepositionis vis est in verbo παρα-

καὶ ἐκβαλεῖς τι μαλθακόν,
 αὐτίς ἀφρεσθαί σ' ἀνάγκη ἔ-
 σται πάλιν τὰ στροφάματα.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

οὐ κακῶς, ὦ ἄνδρες, παραινεῖτ'
 ἀλλὰ καὶ αὐτὸς τυγχάνω ταῦτ'
 ἄρτι συννοούμενος.

600

ὅτι μὲν οὖν, ἦν χρηστόν ἦ τι,
 ταῦτ' ἀφαιρεῖσθαι πάλιν πει-
 ράσεται μ' εὖ οἶδ' ἐγώ·
 ἀλλ' ὅμως ἐγὼ παρῆξο ἔ-
 μαυτὸν ἀνδρεῖον τὸ λῆμα
 καὶ βλέποντ' ὄργανον.
 δεῖν δ' ἔοικεν, ὡς ἀκούω
 τῆς Θύρας καὶ δὴ ψόφον.

(Ianua aperta redit ianitor scoticam tenens cum ministris duobus,
 toxotarum sive Seytharum habitu, quibus indicat Xanthiam.)

SCENA DECIMA TERTIA.

Dionysus, Xanthias, Ianitor, Chorus.

ΘΥΡΩΡΟΣ.

605

ξυνδεῖτε ταχέως τουτοῖν τὸν κυνοκλόπον,
 ἵνα δῶ δίκην ἀνύτετον.

595. καὶ ἐκβαλεῖς] κακβάλης V, καὶ βάλης vel καὶ βάεις cett.; Blaydes tentavit
 κἀνδιδοῦς vel κἀνδιδῶ; coll. Eur. Hel. 509 et Plut. 488.

596. (ε)ῴσται Dawes] ῳσι V, om. R, τις codd. alii.

598. ταῦτ'] τοῦτ' R.

600. ἐγὼ vVelsen] ὅτι codd., quod si quis servare vult, in vs. 599 ὅδε μὲν οὖν
 legat cum Blaydesio.

606. ἀνύτετον] ἀνύτετον codd.; cf. Plut. 607.

παῖεν, delirare (Pac. 90 Plut. 508), cf.
 παράκοπος Thesm. 681.

— ἐκβαλεῖς] per imprudentiam emittes,
 cf. Vesp. 1289 σκωμμάτων εἴ ποτί τι
 θλιβόμενος ἐκβαλῶ, Hom. Σ 324 ἄλιον φίπος
 ἐκβαλον, Herodot. VI 69 ὡς ἀνοίη τὸ ἔπος
 ἐκβάλοι τοῦτο, Eur. Herc. 148 ἐκβαλὼν
 κόμπους κενούς. Item δ 503 Pind. Pyth.
 II 81 Aesch. Ag. 1663 Choeph. 46 Eur.
 Ion. 929 Plat. Rep. V 473 c.

600. ταῦτα] nempe τὸ χρηστόν.

602. βλέποντ' ὄργανον] vid. ad vs. 562.
 Scholiasta recte reddidit ὄργμυ.

605. κυνοκλόπον] cf. vs. 467.

606. ἀνύτετον] cf. Vesp. 1168 ἄνυσόν
 ποῖ ὀδοησάμενος, Av. 241 ἀνύσατε πε-
 τόμενα, Ran. 649 οδοῦν ἀνύσεις τι; Plut.
 418 μή νυν διάτριβ' ἀλλ' ἄνυτε πράττων
 ἔν γέ τι, fr. 2 ἀλλ' ἄνυσον. Multo frequen-
 tior est structura cum participio ἀνύσας

ΛΙΟΝΤΣΟΣ.

(Xanthiae verba imitatus:)

ἤκει τῷ κακόν.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

(clava se defendens:)

οὐκ εἰς κόρακας; μὴ πρόσσιτον.

ΘΥΡΩΡΟΣ.

εἶεν, καὶ μάχει;

(Alta voce clamans:)

ὁ Διτύλας ᾧ Σκεβλύας ᾧ Παφδόκας
χωρεῖτε δευρὶ καὶ λάβεσθε τουτουί.

(Plures accurrunt ministri; vi coercetur Xanthias et clava de manibus ei extorquetur.)

610 εἶτ' οὐχὶ δεινὰ ταῦτα, τύπτειν τουτουί

611 κλέπτοντα πρὸς τάλλοτρια;

607. μὴ] οὐ μὴ (...) requirens (ut Ach. 166 Vesp. 458 alibi) Elmsley delevit καὶ (numeros duos constituens); probabilis Blydes οὐκ versus initio (quod fieri posse observaverat Fritzsche, vulgatam tamen servans).

608 sq. Del. Meineke sine iusta causa, nam plures advocari ministros ad compe-scendum Herculem, minime est mirum; cf. Vesp. 433. Idem Zielinski Gliederung d. a. K. p. 150,1 observavit, et diu ante nos vidit scholiasta.

608. Σκεβλύας V R] -ίας; ceteri.

609. λάβεσθε τουτουί Naber] μάχεσθε τουτουί codd.

610 sq. Sic quidam olim haec distribuebant teste scholio; in mss. vs. 610 sq.^a sunt Dionysi, 611^b autem in V Ianitori, in R Xanthiae tribuitur.

610. ταῦτα] ὄητα Blydes.

611. πρὸς τάλλοτρια] προσίτ' ἄλλοτρια Fritzsche coll. Ran. 490 Ach. 946 Av. 855, Reisig πρὸς γ' ἄλλοτρια. Sed articulum nihil habere offensionis docet Eq. 392 ab ipso Fritschio allatus, item Plut. 931 Plat. fr. 58 et quae Kock laudavit Theopomp. fr. 24 Nicol. 1⁴² Antiph. 243 Alex. 210 Timocl. 29. || μὴ ἀλλ' (μὴ ἀλλ') schol.] μάλ' codd.

(Ach. 571 etc.) vel ἀνύσας τι (Eq. 119 etc.), vid. ad Vesp. 30. Cum nostro loco confero Vesp. 1024 ἐπιτέλσαι ἐπαρθεῖς; pro ταλευτῶν ἐπαρθῆναι.

— τῷ] vid. ad vs. 552.

607. οὐκ εἰς; κόρακας] sc. ὑποφθερεῖτον (Eq. 892 Nub. 789) vel ἐρησίστον (Pac. 500), item omisso verbo Nub. 871 Vesp. 458 Plut. 394. Alias sine interrogatione dicitur εἰς; κόρακας; Nub. 646 Vesp. 852, 932 Av. 990, sc. βάλλε (Nub. 133 Vesp. 835 Thesm. 1079 Plut. 782 fr. 462) vel ἔρρε (Plut. 604) vel παῖε (Ach. 864 Av. 889). De locutione vid. supra ad vs. 187.

— εἶεν, καὶ μάχει;] itane vero, etiam re-ruginas? Non satis est quo l furti es convictus, insuper manus tollis contra magistratus apparitores? Cf. Av. 759 αἶρε πλήκτρον, εἰ μαχεῖ, ubi futurum tam est aptum quam hic praesens.

608. Scythica haec ni fallor sunt nomina, inter τοξότας nimirum Athenis frequentia. Recte schol. ὀνόματα τοξωτῶν βαρβάρων.

610. τουτουί] subiecti est accusativus, = δεινὸν ἴσσι μέντοι, εἰ οὕτος τοιμήσει τόπτειν, καὶ ταῦτα κλέπτων τάλλοτρια.

611. πρὸς] vid. ad vs. 415.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

μὴ ἀλλ' ὑπερφυᾶ.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

- 613 εἰ πάποτε ἤλθον δεῦρ', ἐθέλω τεθνηκέναι,
ἢ ἔκλεψα τῶν σῶν ἄξιόν τι καὶ τριχός.
615 καὶ σοι ποιήσω πρᾶγμα γενναῖον πάνυ
βασάνυξε γὰρ τὸν παῖδα τουτοῖ λαβῶν,
κῆν ποτέ μ' ἔλῃς ἀδικοῦντ', ἐπόκτεινόν μ' ἔγωγ.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

- 612 σχέτλια μὲν οὖν καὶ δεινά.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

καὶ μὴν, νῆ Δία,

612. Delevi, sive altera haec est praecedentis versus recensio, sive, quod puto, e glossematis μὲν οὖν pro μὴ ἀλλὰ et σχέτλια pro ὑπερφυᾶ procrevit. In vulgata misere languet vox δεινά vs. 612 iterata; nam licet δεινά καὶ σχέτλια saepe iungantur (Av. 1175 etc.), inversa ratio non obtinet vixque potuit obtinere, versus autem 610—612 gradationem quandam constituant necesse est. Itaque nisi spurium ducere verum, pro καὶ δεινά requirem κατέλῃσα, sed socco vix aptum est hoc adiectivum. — Verba σχέτλια μὲν οὖν καὶ δεινά Dionyso tribuit V, Ianitori R et olim alii (vid. schol.); Meineke Xanthiam ab his verbis loquendi initium facere putabat.

617. κῆν] κῆν codd.

— μὴ ἀλλὰ] vid. ad vs. 103.

— ὑπερφυᾶ] immania, monstruosa, praeter naturam, ὑπὲρ τὴν φύσιν (ὀπίρφω Aesch. Pers. 820 etc.). Adiectivum ita usurpatur etiam Pac. 229 Thesm. 831, adv. ὑπερφυᾶ Eccl. 386. Cf. Plat. Gorg. 467 ὁ σχέτλια λέγει; καὶ ὑπερφυᾶ, Demosth. XXI § 88 δεινὸν ὡς ἀληθῶς καὶ ὑπερφυᾶς, Herodot. VIII 116 Demosth. XIX § 71 etc.

613. τεθνηκέναι] plenior haec infinitivi forma etiam Pac. 375 legitur, brevior τεθνάσαι Ran. 1012.

614. τριχός] fortiter negandi similes sunt formulae οὐδὲ στροβιλικῶς Ach. 1035, οὐδὲ πασπάλην Vesp. 91 (ubi vid.) etc.

615 sqq. Servis non est testimonii dictio. Si tamen in iure essent interrogandi, quaestio (βάσανος) ex iis habebatur. Saepe autem litigantes sua mancipia εἰς βάσανον παραδοῦναι paratos se declarabant (Antiph. VI § 23 Lys. VII § 34 Demosth. XXIX § 11, 18, 21 XLVII § 5 sqq. LIX § 124) aut adversarii ἐξή-

τούν (Antiph. I § 8 Lys. VII § 36 Isocr. XVII § 49 Demosth. XXIX § 19 XXX § 35 XLV § 61). Qualem condicionem oblatam detrectare non humanitatis habebatur — quamquam in vitae ultimum periculum plerumque adducebantur mancipia — sed animi de causae suae bonitate diffisi. Scilicet pluris inter Graecos habebantur servorum testimonia cruciatibus extorta quam liberorum hominum, quorum sublesta saepe esset fides, iuranda (Antiph. VI § 25 Isae. VIII § 12 Lycurg. § 29). Ex composito (καθ' ὅ τι ἔσται ὁ βάσανος; quaestio haberi solebat, adstantibus utroque litigante eorumque advocatis (Dem. XXXVII § 40 sqq. XLV § 61 XLIX § 124); gravior autem si res agebatur, in rotam miseri servi escendebant (Cic. Tusc. V 9 § 24) ἀνεβιβάζοντο ἐπὶ τὸν τρόχον (Andoc. I § 43, cf. Pac. 452) sive ἐστρεβλοῦντο (Eq. 775 Nub. 620 Lys. 846 Plut. 875 Plutarch. Nic. 30).

617. ἔλη:] convincas.

ΘΥΡΩΡΟΣ.

καὶ πῶς βασανίσω;

ΞΑΝΘΙΑΣ.

πάντα τρόπον, ἐν κλίμακι

δήσας, κρεμάσας, ὕστριχίδι μαστιγῶν, δέρον,
στρεβλῶν, ἔτι δ' εἰς τὰς ῥίνας ὄξος ἐγγέων,
πλινθους ἐπιτιθεῖς, πάντα ἄλλα, πλὴν... πράσω
μὴ τύπτε τοῦτον μηδὲ γητείω νέφ.

ΘΥΡΩΡΟΣ.

δίκαιος ὁ λόγος· κῆν τι πηρώσω γέ σοι

620

618. βασανίσω V] -ρίζω R et plerique.

623. κῆν V] κᾶν cett.

618 sqq. Similia de νεοπλούτου cuiusdam pristinis, cum servus esset, tormentis habet Anacr. fr. 21: πολλὰ μὲν ἐν δουρὶ τιθεῖς ἀχένα, πολλὰ δ' ἐν τροχῶ, | πολλὰ δὲ νῶτον σκυντήν μάστιγι θωμιχθεῖς, κόμην | πύγωνά τ' ἐκτετιμένος.

618. ἐν κλίμακι δήσας] cf. com. adesp. fr. 422 τῆ κλίμακι | διαστρέφονται κατὰ μέλη στρεβλούμενοι, quod dicebatur κλιμακίζειν (Suid. s. v.). Vid. etiam Hor. Epist. II 2, 15. Aliud est ἐν τῷ ξύλῳ δήσαι, quae liberorum hominum erat poena (Eq. 367 Nub. 592 Thesm. 930 etc.).

619. κρεμάσας] e manibus vel pedibus (ἀπὸ τοῦ πύγωνος Luc. Fugit. § 31). Cf. Hom. χ 175 sqq. σκυρὴν δὲ πλεκτηὴν ἐξ αὐτόο περιήραντε | κίων' ἀν' ὑρηλὴν φερύσαι πελάσαι τε δοκοῖσι, | ὣς κεν δ' ἔφηθ' ἄ ζῶδ' ἔδων χαλῆπ' ἄλγεα πάσχη, Soph. Ai. 108 sqq. πρὶν ἂν δεθῆις πρὸς κίων' ἐρκείου στέγης | ... μάστιγι πρῶτον νῶτα φοινηχθεῖς δαμῆ, Antig. 309 πρὶν ἂν ζῶντες κρεμαστοὶ τήνδ' ἐδηλώσῃθ' ἕβριν.

— ὕστριχίδι] vox redit Pac. 746 Plat. fr. 28.

620. στρεβλῶν] vid. ad vs. 615 sqq.

— ὄξος ἐγγέων] revera inter mancipiorum tormenta exquisitiora et hoc fuit? an a Xanthia nunc excogitatur?

621. πλινθους] calidos lateres multi sunt interpretati coll. Soph. Ant. 264

ἦμεν δ' ἔτοιμοι καὶ μύδρους αἶρην χερσῶν, sed malo intellegere de solo *pondere laterum sensim impositorum, donec superingesta moles miselli nebulonis pectus ita comprimeret ut tantum non suffocaretur.*

— πλὴν... πράσω κτέ.] sic ridicule in ἀπροσδόκητον exit sententia, ne nimia severitate atque saevitia abhorreat a scena comica (vid. ad vs. 148 sqq. et 366). Expectabatur πλὴν μὴ ἀποτυμπάνεις vel eiusmodi aliquid: pro quo dicit nunc personatus Hercules quod nihil est. Nam *porrorum filis nemo unquam nisi per iocum est verberatus; quam poenam Panis statuæ pastorum pueri ludentes interdum intentasse dicuntur Theocr. VII 106 sqq.: κῆν μὲν ταυτ' ἔρρηξ, ὦ Πᾶν φίλε, μὴ τί τι ταυτὶς; | Ἀρχαδικοὶ σκυλλαισιν ὑπὸ πλευρᾶς τε καὶ ὤμων; | τανίκα μαστισδοῖεν ὅτε κρία τυτθὰ παρείη.* Sic vinculum quam debilissimum significat φύλλον πράσου in proverbiali sententia φύλλον πράσου | τὸ τῶν ἐρωτῶντων συνδέεται βαλλάντιον (com. adesp. fr. 197). Simile est μαλάχη; φύλλοις μαστιγῶν Luc. adv. ind. § 3 fugit. § 33 ver. hist. II § 26. Quo ioco minime perspecto primus scholiasta perabsurde annotavit: ἐπεὶ οἱ ἰλεῦθροι πρὸ τούτου πράσοις ἰδέροντο καὶ σκορόδοις.

τὸν παῖδα τύπτων, τὰργύριόν σοι κείσεται.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

625 μὴ δῆτ' ἔμοιγ', οὕτω δὲ βασάνιζ' ἀπαγαγών.

ΘΥΡΩΡΟΣ.

αὐτοῦ μὲν οὖν, ἵνα σοι κατ' ὀφθαλμούς λέγη.

(Ad Dionysum:)

κατάθου σὺ τὰ σευή ταχέως, χῶπως ἐρεῖς

ἐνταῦθα μηδὲν ψεύδος.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

(ira metuque perculsus:)

ἀγορεύω τινὶ

ἐμὲ μὴ βασανίσειν ἀθάνατον ὄντ'· εἰ δὲ μὴ,

630 αὐτὸς σεαυτὸν αἰτιῶ.

625. ἔμοιγ' οὕτω] ἐμὲ γε' τοῦτον male nonnulli codd., item schol., quasi verba sint Dionysi, cui tribuunt V alii.

630. σεαυτὸν] σὺ σεαυτὸν codd. nonnulli.

624. κείσεται] *praesto erit*, nempe pretium mancipii mutilati. Idem verbi κείσθαι est usus apud Dem. XXV § 57 εἰ μὴ κείμενον αὐτῷ τὸ ἀργύριον ἔτυχεν, XLVII § 57 ἔφη τὸ ἀργύριον αὐτοῖς κείμενον εἶναι ἐπὶ τῇ τραπέζῃ et in nota formula loquendi τὰ ἄθλα (ἐν μίση) κείται Herodot. VIII 26 Xen. Anab. III 1 § 21 etc.

625 οὕτω] i. e. ἄνευ τιμῆς (sic recte schol.).

626. κατ' ὀφθαλμούς] cf. Xen. Hier. I § 14 οὐδεὶς γὰρ ἐδίλει τυράννου κατ' ὀφθαλμούς κατηγορεῖν, Eur. fr. 414 κατ' ὀφθαλμούς ἐρεῖ, Soph. Ant. 307 ἐκράνειτ' εἰς ὀφθαλμούς ἐμούς. Idem valent tragicorum formulae κατ' ὄμματα (Eur. Or. 288 Soph. Ant. 760) vel κατ' ὄμματα (Rhes. 421 Eur. Andr. 1064, 1117 Electr. 910) vel κατὰ στόμα (Aesch. Choeph. 573 Rhes. 409, 491, 511 Heracl. 801 Herodot. VIII 11).

628 sq. Cf. Dionysi ad Pentheum verba Eur. Bacch. 504 ἀδῶ με μὴ δεῖν σφροπῶν οὐ σφροσιν.

628. τινὶ] vid. ad vs. 552.

629. ἀθάνατον] productum a initiale huius adiectivi ex carminibus Homericis

(vid. Enchir. dict. ep. § 21) etiam in comicorum linguam irrepsit, vid. Ach. 53 Nub. 289 Av. 220, 688, 700, 1224 Thesm. 1052. Unde vitii arguitur versus Ach. 47.

— εἰ δὲ μὴ] *sine minus*; sed post negationem, ut hoc loco, idem hoc valet quod ἤ, nam εἰ δὲ μὴ μὴ βασανίσει = εἰ δὲ βασανίσει, *si tamen feceris*. Cf. Nub. 1438 Vesp. 435 Pac. 384 Av. 133 Ran. 1132 Soph. Trach. 587 Thuc. I 28 § 2 Demosth. LI § 22 inscriptio ad vs. sequentem allata etc.

630. αὐτὸς σεαυτὸν αἰτιῶ] *tuo detrimento feceris*. Item Eubul. fr. 14 μὴ παρατίθει μοι θριδακίνας; (quae venerem restinguunt), ὦ γύναι, | ἐπὶ τὴν τράπεζαν, ἢ σεαυτὴν αἰτιῶ, Nicoch. fr. 16 εἰ πείσομαι... αὐτὸς αὐτὸν αἰτιῶ, cf. Eur. Med. 605 αὐτὴ τὰδ' εἴλω μηδὲν ἄλλον αἰτιῶ. Alias futuro significatur idem: Nub. 1433 μὴ τύπτε'· εἰ δὲ μὴ, σεαυτὸν ποτ' αἰτιάσοι, Xen. Anab. V 1 § 11 δ; ἂν μὴ παρῇ... αὐτὸν αὐτὸν αἰτιάσεται, titulus sepulcrici Aeginetici OIG. 2140 δ μὴ ἄνογε... αἰ δὲ μὴ, σὺ αὐτὸν αἰτιάσῃ, Luc. Lexiph. § 25 σὺ δὲ σεαυτὸν αἰτιάσῃ, ἣν γε καὶ συνῆς χεῖρων γενόμενος.

ΘΥΡΩΡΟΣ.

λέγεις δὲ τί;

ΔΙΟΝΤΣΟΣ.

ἀθάνατος εἶναι φημι Διόνυσος Διός,
τοῦτον δὲ δοῦλον.

ΘΥΡΩΡΟΣ.

(ad Xanthiam:)

ταῦτ' ἀκούεις;

ΞΑΝΘΙΑΣ.

φήμ' ἐγώ.

καὶ πολὺ γε μᾶλλον ἔστι μαστιγωτέος·
εἴπερ θεὸς γὰρ ἔστιν, οὐκ αἰσθήσεται.

ΔΙΟΝΤΣΟΣ.

(ad Xanthiam:)

635

τί δῆτ', ἐπειδὴ καὶ σὺ φῆς εἶναι θεός,
οὐ καὶ σὺ τύπτει τὰς ἴσας πληγὰς ἐμοί;

ΞΑΝΘΙΑΣ.

δίκαιος ὁ λόγος· καὶ ὀπότερόν γ' ἂν νῶν ἴδῃς
κλαύσαντα πρότερον ἢ προτιμήσαντά τι
τυπτόμενον, εἶναι τοῦτον ἡγοῦ μὴ θεόν.

634. εἴπερ θεός γάρ] θεός γάρ εἴπερ Blaydes.

637. γ'] om. codices nonnulli. Cf. vs. 623.

636. Cf. Plut. 1144 οὐ γὰρ μετεἴχες
τὰς ἴσας πληγὰς ἐμοί.

638. προτιμήσαντά τι] verbum προτιμᾶν
curare (φρονεῖν vs. 493 etc.) nonnisi
addita negatione usurpatur; id autem
quod curare se negat aliquis ubi addi-
tur, in genitivo ponitur: προτιμᾶσ' οὐδέν
Ach. 27, προτιμᾶς γ' οὐδέν Ran. 655, οὐδέν
προτιμᾶ σου Plut. 655, item Aesch. Ag.
1415 Eum. 799 Eur. Alc. 762 Hipp. 48
Med. 343 Demosth. VII § 16. Sed in-
terdum negatio e verborum contextu est
efficienda, non ipsa negandi particula
exprimitur. Sic nostro loco dicere vult
Xanthias: neutri nostrum licebit προτιμᾶν
τί, si deus haberi velit. Idem valet de

Aesch. Eum. 640 πατρός προτιμᾶ Ζεὺς
μόρον τῷ σὺ λόγῳ | αὐτός δὲ κτέ., quae
sic quoque poterant enunciari: πῶς Ζεὺς
... προτιμᾶ; vel οὐδέν Ζεὺς... προτιμᾶ· αὐ-
τός γάρ κτέ. — Insolite Eur. Heracl. 883
sine ulla negandi notione τὸ σὺν προτι-
μᾶν dictum est eodem sensu quo τὸ σὺν
προσοκοπῶν. — Similia observari possunt
de verbo γρούσαι, ut hoc utar. Nam γροῦ
λέγειν aut γρούζειν non dicitur, οὐδὲ γροῦ
λέγειν vero et οὐδὲ γρούζειν frequentia
sunt, praeterea autem recte dicitur ἐάν
δὲ γρούξῃ(ς) ubi mittire vetatur aliquis,
ἐάν δὲ γρούξω si quis ne mittire quidem
se secum constituisse dicit, vid. quae ad
vs. 913 observavimus.

ΘΥΡΩΡΟΣ.

- 640 οὐκ ἔσθ' ὅπως οὐκ εἶ σὺ γεννάδας ἀνὴρ·
χωρεῖς γὰρ εἰς τὸ δίκαιον. — ἀποδύεσθε δῆ.
(Vestimentis positis tergo nudato adstant hinc Xanthias illinc Dionysus.)

ΞΑΝΘΙΑΣ.

πῶς οὖν βασανιεῖς νῶ δικάϊως;

ΘΥΡΩΡΟΣ.

ῥαδίως·

πληγὴν παρὰ πληγὴν ἐκάτερον.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

καλῶς λέγεις.

ΘΥΡΩΡΟΣ.

(Xanthiae tergum feriens:)

ἰδοῦ.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

(immotus adstans:)

σκόπει νυν ἦν μ' ὑποκινήσαντ' ἴδης.

ΘΥΡΩΡΟΣ.

- 645 ἦδη ἐπάταξά σ'.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

οὐ μὰ Δί'.

ΘΥΡΩΡΟΣ.

οὐδ' ἐμοὶ δοκεῖς.

643. πληγὴν παρὰ] πληγῆ παρὰ Blaydes.

644. ἰδοῦ] Ianitori dat D, ceteri totum tribuunt Xanthiae, ita ut paratum se tergo nudato adstare hic significet hoc verbulo. At multo minus festiva sunt verba ita distributa; praeterea cf. vs. 646.

645. ἦδη] καὶ δῆ Bergk. || δοκεῖς] Bentley δοκῶ, idque coll. Ran. 918 Plut. 409 recepit Blaydes; sed in eiusmodi enunciatis aut ἐμοὶ δοκεῖ aut ἐμῶν δοκῶ dicendum est et illis locis dicitur. Bothe scripsit οὐκ, Bergk οὐ μὰ τὸν Δί' ἐμοὶ δοκεῖς, Xanthiae haec verba continuantes (cf. Nub. 1066 Ran. 1043).

640. οὐκ ἔσθ' ὅπως οὐκ] item Ach. 116 Nub. 1307 Vesp. 260 Pac. 42, 188 Av. 52 Thesm. 847 Plut. 871.

— γεννάδας] vid. ad vs. 179; de re autem cf. vs. 615.

644. ἦν μ' ὑποκινήσαντ' ἴδης] si moveri me videris sc. cum feries. Etiam expectare se primam plagam, nondum igitur sensisse acceptam, significat Xanthias.

645. Ianitor admirans at iam ferii te inquit. Cui minime respondet Xanthias. Dein ianitor: et ipse fere dubito; sensuum meorum testimonio vix credo ipse, cum ita immotus et imperterritum adstare te video.

— οὐδ' ἐμοὶ δοκεῖς] ne mihi quidem videris sc. πληγὴν ελληφέναι, quod e contextu est supplendum.

ἀλλ' εἴμ' ἐπὶ τουνδὶ καὶ πατάξω.

(Dionysum ferit.)

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

πηνίκα;

ΘΥΡΩΡΟΣ.

καὶ δὴ ἐπάταξα.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

κῆρα πῶς οὐκ... ἔπιταρον;

ΘΥΡΩΡΟΣ.

οὐκ οἶδα τουνδὶ δ' αὐθις ἀποπειράσομαι.

(Maiore virium intentione Xanthiam ferit.)

ΞΑΝΘΙΑΣ.

(dolorem vix perferens:)

οὐκουν ἀνύσεις τι;... ἀτταταῖ.

ΘΥΡΩΡΟΣ.

τί τὸ ἀτταταῖ;

650

μῶν ὠδυνήθης;

ΞΑΝΘΙΑΣ.

οὐ μὰ Δί', ἀλλ' ἐφρόντισα

ὀπόθ' Ἡράκλεια τὰν Διομείους γίγνεται.

647. ἔπιταρον] ἡσθόμην cur non dederit poeta miror.

649. τι; ἀτταταῖ Thiersch] λατταταῖ codd. || τί τὰτταταῖ V alii] λατταταττατταταῖ versus finis est in R.

650 sq. ἀλλ' ἐφρόντισα | ὀπόθ' οὐδ' ἐφρόντισα. πόθ' (...) Blaydes coll. Ran. 493 Plat. 704.

646. πηνίκα] sc. τῆς ἡμέρας (Av. 1498, cf. Av. 1514 fr. 601), quo diei tempore, quo temporis articulo? Nos: *begint gij vandaagag nog?* Cf. Pac. 366 ἀπόλωλας, ἐξόλωλας. — εἰς τίν' ἡμέραν;

647. ἔπιταρον] ab inexpectato Dionysus hoc dicit pro ἡσθόμην. Schol.: οὐτως, φησὶν, ἡμερᾶτό μου ἢ πληγῆ, ὃν τρόπον ἔπιταται κάρφο; μυκτῆφο; (cf. Plat. Conv. 185 e). Pro ἔπιταρον dictum esse v. d. Pernice non recte opinor statuit, quoniam ἐν τοῖς ἀπροσδοκῆτοις numeri vocis quae expectabatur solent servari.

649. ἀνύσεις τι] vid. ad vs. 606.

— ἀτταταῖ. — τί τὸ ἀτταταῖ;] cf. Eur.

fr. 302 οἶμοι· τί δ' οἶμοι; Iph. Taur. 780 ὃ θεοί. — τί τοὺς θεοὺς ἀνακαλεῖς; Diphil. fr. 96 πάξ. — τί πάξ; infra vs. 1296 τί τὸ φλαττόθρατ τούτ' ἐστιν; Praeterea cf. Philoctetis dolorem compescere frustra conantis verba Soph. Phil. 742 sq. ἀπόλωλα, τίκνον, κοῦ δυνήσομαι κακόν | κρύβραι παρ' ὄμιν. ἀτταταῖ κτε, quem tamen a comico nunc respici locum non crediderim cum Blaydesio, quoniam *plagatum* illic mentio fit nulla.

651. *An unquam posthac Diomea sint futura.* Sic moestus loquitur personatus Hercules, memor diei festi, in pago Diomensium urbi vicino a collegio sexa-

ΘΥΡΩΡΟΣ.

ἄνθρωπος ἱερός. δεῦρο πάλιν βαδιστέον.

(Dionysus vehementer ferit.)

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

ἰὸν ἰού.

ΘΥΡΩΡΟΣ.

τί ἔστιν;

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

ἰπέας ὄρω.

ΘΥΡΩΡΟΣ.

τί δῆτα κλάεις;

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

κρομμύων ὄσφραίνομαι.

ΘΥΡΩΡΟΣ.

655 ἐπεὶ προτιμᾶς γ' οὐδέν;

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

οὐδέν μοι μέλει.

652. ἄνθρωπος Dindorf coll. Av. 1009 Plut. 118] ἄνθρ. codd.

655. ἐπεὶ] ἔπειτα codices nonnulli. Particula ἐπεὶ huic loco vix apta; causam enim indicat (etiam loco quem conferunt, Eur. fr. 775^{6,7}), hic vero *concludendū* requiritur particula, neque post ἐπεὶ Dionysi responsum apte sequitur. Bergk εἴπ' εἰ προτιμᾶς οὐδέν (in codd. nonnullis omittitur γ'). An *εἴτ' οὐ προτιμᾶς οὐδέν? Hermann post vs. 663 collocat versum, προτιμᾶζ' legens et Xanthiae tribuens partem posteriorem.

ginta θιασωτῶν quinto quoque anno in Herculis honorem celebrari olim soliti, quos ludos hoc tempore intermissos esse recte e nostro loco effecit Fritzsche (coll., qui tamen vix quidquam nunc nobis prosunt loci, Lys. XXX § 20 Lucian. Icarom. § 24). Etiam postea τὰ Ἡράκλεια ἐντὺ τείχους θύειν decrevit populus instante bello (Demosth. XIX § 86 et 125), et nunc occupatis ab hostibus Decalea et Oropo eundem morem obtinuisse fert ratio; sic vero suo splendore carebant hi ludi, qui festivitate ita inclaruerunt ut Philippus Macedo iocos, quos Diomeis οἱ γελωτοποιοὶ (Διομεαλάζοντες; Ach. 605) dixissent et egissent memoratu prae ceteris dignos, exscribi sibi inusserit (Athen. XIV p. 614 d, e, cf.

VI p. 260 a, b). — Nomen pagi a Diomo quodam repetebatur, περὶ οὗ καὶ Ῥανός (in Heraclea sua) φησι, δηλῶν ὅτι Διομος Ἡρακλῆς ἐγένετο (schol.) immo Διόμω Ἡρακλῆς συνγένετο (ΔΙΟ^μ ΗΡΑΚΛΗΣ CELENETO); cf. Steph. Byz. s. v.: Ἡρακλῆς γὰρ ἐπιξενωθεὶς παρὰ Κολύττω ἠράσθη Διόμου τοῦ αὐτοῦ οὐ (υἱοῦ?) ἀποθῆω...

653. ἰού] clamorem quem extorsit dolor laetitiae signum (ut Eq. 1096 Nub. 1170 Pac. 345 Eur. Cycl. 464) esse fingit Dionysus.

654. κρομμύων ὄσφραίνομαι] cf. Pac. 249, 258. Hinc δάκρυα Μεγαρέων, quorum regio allii caeparumque erat feracissima, in proverbium abierunt (Zenob. V 8).

655. Verba suspecta; vid. ann. crit.

— προτιμᾶς] vid. ad vs. 638.

ΘΥΡΩΡΟΣ.

βαδιστέον τὰρ' ἐστὶν ἐπὶ τονδὶ πάλιν.

(Xanthiam ferit.)

ΞΑΝΘΙΑΣ.

οἴμοι.

ΘΥΡΩΡΟΣ.

τί ἔστι;

ΞΑΝΘΙΑΣ.

(pedem suum indicans:)

τὴν ἄκανθαν ἔξελε.

ΘΥΡΩΡΟΣ.

τί τὸ πρᾶγμα τουτί; δεῦρο πάλιν βαδιστέον.

(Dionysum ferit.)

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

Ἄπολλον... „ὅς που Δῆλον ἢ Πυθῶν' ἔχεις.“

ΞΑΝΘΙΑΣ.

660 ἤλγησεν οὐκ ἤκουσας;

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

οὐκ ἔγωγ', ἐπεὶ

Ἰαμβον Ἰππώνακτος ἀνεμυνησκόμην.

661. Post hunc trium fere versuum lacunam statuit vVelsen.

657. Versus prior pars legitur etiam Vesp. 137 Archipp. fr. 35.

— τὴν ἄκανθαν] spina pedem suum laesum fingit Xanthias, ut novi clamoris probabilem causam proferat.

— ἔξελε] cf. Lys. 1034.

658. τί τὸ πρᾶγμα τουτί:] vid. quae ad vs. 39 sunt observata.

659. Apollinem ἀποτρόπαιον postquam victus dolore invocavit, ita pergit quasi carmen aliquod in mentem sibi revocare conetur. Locum affert scholion: Ἄπολλον, ὅς που Δῆλον ἢ Πυθῶν' ἔχεις | ἢ Νάξον ἢ Μίλητον ἢ Θείην Κλάρον, | ἔκου καθ' ἰσόν, ἢ Σκύθας ἀπίσται, Ἀνανίη hos versus esse autumans. Quos cum Hipponactis esse nunc dicat Dionysus, aut cum scholio statuamus oportet dolore oppressum

deum non iam scire quae loquatur, sed hoc supra quam dici potest insulsum est, — aut ipsum poetam comicum nunc errasse, id quod vero non admodum est simile, — aut scholiastam errare, aut denique, quae Dindorfii est coniectura, iambographorum horum carmina a posteris in unum corpus fuisse collecta, hinc identidem esse dubitatum utri singula essent tribuenda. Quae vera videtur rei explicatio; aliud certe fragmentum Ananio vel Hipponacti tribuit Heraclides Ponticus apud Athen. XIV 625 c, tertium Ananio tribuit Athen. III 78 f, Hipponacti Stob. Flor. XCVII 12. — Nostro loco similis est Thesm. 315 sq. Ζεῦ μεγαλώνυμο χρουσόβρα τε | Δῆλον ὅς ἔχεις ἰσόν.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

(ad ianitorem:)

οὐδὲν ποιεῖς γάρ· ἀλλὰ τὰς λαγόνας σπόδει.

ΘΥΡΩΡΟΣ.

μὰ τὸν Δί', ἀλλ' ἤδη πάρεχε τὴν γαστέρα.

(Ventrem praebet Xanthias, quem violento ictu percutit ianitor.)

ΞΑΝΘΙΑΣ.

Πόσειδον —

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

ἤλγησέν τις.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

„ἀλὸς ἐν βένθεσιν

665 ὅς Αἰγαίου πρῶνός ἢ γλαυκᾶς μέδεις.“

ΘΥΡΩΡΟΣ.

οὐ τοι μὰ τὴν Δήμητρα δύναμαί πο μαθεῖν

ὀπότερος ὕμῶν ἐστί θεός. ἀλλ' εἴσιτον·

663. *πάρεχε]* *παρέχω* dubitanter Dionyso versum tribuens Bergk.

664. Perperam a Dionyso, mox a Xanthia, dein rursus a Dionyso haec proferri vulgo creduntur; quae causa Kockium movit ut lacunam ante hunc versum statueret, Zielinskium ut duplicis recensionis hic agnosceret vestigia. Xanthias — ut intellexerunt Hermann et Wecklein — sua vice nunc feritur, respondent autem sibi vs. 660 et 665 Dionysi Xanthiaeque clamores Ἀπολλον et Πόσειδον nec non Xanthiae Dionysique verba ἤλγησεν et ἤλγησέν τις. Quod vero et ultimus nunc feritur Xanthias et primam accipit plagam, id non est urgendum, opinor; vel sic satis longa evasit haec scena.

— Verba ἀλὸς ἐν βένθεσιν, quibus trimetrum 664 expleri recte observavit Hermann, hic collocavi. In codd. post μέδεις leguntur; quem verborum ordinem servari neque metrum sinit neque Sophoclis quae Dionysus hic memoriter affert verba in scholio sic citata (fr. 341 Dind.): ὅς Αἰγαίου πρῶνας ἢ γλαυκᾶς μέδεις εὐανέμου λιμνας ἐφ' ὕψηλαῖς σπιλάδεσσι στομάτων. Verba ὅς — μέδεις delet Kock, e scholio irrepsisse ratus; sic vero imperfecta manet Xanthiae (quam Dionyso vulgo tribuunt) oratio neque satis apparet poetae alicuius ab eo afferri verba.

666. *πρῶνός* Scaliger] *πρῶνας* codd., *Αἰγαίους ἔχεις πρῶνας* Bergk. || *μέδεις]* *μεδέεις* V.

662. *σπόδει]* *percutiendi*, male *mulcandi* sensu hoc verbum etiam Nub. 1376 Av. 1016 Lys. 366 usurpatur, item compositum *ἀποσποδεῖν* Av. 8. Vetus vero commentator contextu non perspecto *καθαίρειν* id pessime nunc interpretatur.

663. *μὰ τὸν Δί']* sc. *οὐδὲν ποῖω*. *Est ut*

dicis, at iam ad efficaciora veniam: praebe modo ventrem.

664. *τις]* vid. ad vs. 552.

665 sq. Locum quendam e Sophoclis fabula Laocoonte memoriter afferri testatur scholion.

668. Versui 42 est simillimus.

670

ὁ δεσπότης γὰρ ἀντίχ' ὑμᾶς γινώσεται
χῆ Φερσέφατθ', ἄτ' ὄντε κἀκείνω θεῷ.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

ὀρθῶς λέγεις· ἐβουλόμην δ' ἂν τοῦτό σε
πρότερον νοῆσαι, πρὶν ἐμὲ τὰς πληγὰς λαβεῖν.

(Omnes domum intrant.)

(Chorus in spectatores se convertit.)

PARABASIS CHORI.

(vs. 674—737.)

ΧΟΡΟΣ.

Oda sive strophæ.

Μοῦσα, χορῶν ἱερῶν ἐπίβηθι,
καὶ ἔλθ' ἐπὶ τέρψιν αἰοιδᾶς ἐμᾶς,
τὸν πολὺν ὀψομένη λαῶν ὄχλον,
οὔ σοφῖαι

μυρίαι κἀθῆνται,

φιλοτιμοτέρα Κλεοφῶντος, ἐφ' οὔ δὴ χεῖλεισιν ἀμφιλάλοισ

675

670. ἀντίχ' Blaydes] αὐτὸς codd.; Bergk ὑμᾶς αὐτὸς.

672 sq. Xanthiae dedi quae Dionyso tribui solent.

673. νοῆσαι V] ποιῆσαι cett. || ἐμὲ R] με cett.

678. *φιλοτιμοτέρα] -μύτεραι codd.; non spectatorum turba honoris nunc est studiosa, sed musa, id est ipse poeta.

670 sq. οὐ γὰρ τ' ἀγνώτες θεοὶ ἀλλήλοισι
πέλονται | ἀθάνατοι, οὐδ' εἴ τις ἀπόπροθι
δῶματα ναῖσι, Hom. s 79 sq.

674 sqq. Altera iam sequitur pars
parabasis, cuius prior pars cantata est
supra vs. 354 sqq., *parodus* ibi potius
nuncupanda sed anapaesticis numeris
veras parabases in mentem nobis revo-
cans. A more autem ex Acharnensibus
Vespis Avibus Lysistrata Thesmopho-
riazusis Ecclesiazusis noto, certamen
illud, in quo fabulae cardo versatur,
inter chori parodum et parabasin inse-
rendi, poeta in nostra fabula ita disces-
sit ut parabasi τὸν ἀγῶνα subiungeret
(cf. vs. 884).

674. χορῶν ἱερῶν ἐπίβηθι] haec iun-
genda; cf. Hes. Oper. 659 ἔνθα με τὸ

πρῶτον λιγυρῆς ἐπέβησαν αἰοιδῆς (Musae
nimirum). Sic Soph. Oed. Col. 189 ge-
nitivus εὐσεβίας, Eur. Iph. Taur. 1252
μαντείων verbo ἐπιβαίνειν poetice adiu-
gitur. Similis musae est invocatio Ach.
665, sacer autem nunc dicitur chorus
quia e mystis est compositus (cf. vs. 686).

675. ἐπὶ τέρψιν αἰοιδᾶς ἐμᾶς] ut *meo
cantu* (auditores) *delectes*. Demulcet musa,
non demulcetur.

677. Sic spectatorum ingenium lau-
datur partim ad captandam eorum be-
nevolentiam (ut Nub. 521 Ran. 1115),
partim quo aptius subiungi possit Cleo-
phontis derisio.

— οὐ] *ubi*.

678. φιλοτιμοτέρα Κλεοφῶντος] musa,
id est ipse poeta, honoris studiosa

(vid. ad vs. 280 sq.) est magis quam *Cleophon*; suaviloquentia sua auditores captare studet, quibus molestus ille homo clamoribus semibarbaris aures solet obtundere. — *Cleophon*, quem anno 416 inter Alcibiadis accusatores fuisse coll. *Himerio* XXXVI § 15 et *Andoc.* I § 146 suspicatur *Cobet* (ad *Plat. Com. p.* 154), inde ab anno 411 partium popularium dux fuit usque ad belli finem, et diobelia instituta civium sibi devinxit animos (vid. ad vs. 140 et cf. *Aeschin.* II § 76). *Cleophonem* cum turbulento et incomposito genere loquendi a lenociniis oratoriis alieno revocabat tum studiis et consiliis ei similis erat. Fortiter enim obstitit optimatibus, auctorque fuisse videtur ut in exilium pelleretur *Critias* (vid. *Aristot. Rhet.* I 15 § 13 coll. *Xen. Hell.* II 3 § 15, 35 *Mem.* I 2 § 24). *Lacedaemonios* autem pessime oderat; qui anno 410 cum pacem cladem ad *Cyzicum* acceptam pacem offerrent, *Cleophonte* auctore repulsam tulerunt (schol. *Eur. Or.* 770 *Diodor.* XIII 52 sq.); iterumque cum post pugnam ad *Arginusas* legatione missa paratos se dicentem ἐκ *Λακεδαιμῶν ἀπιέναι καὶ ἐφ' οἷς ἔχουσιν ἑκάτεροι εἰρήνην ἄγειν, Κλεοφῶν ἐπεισὶ τὸν δῆμον μὴ προσδέξασθαι, ἐλθὼν εἰς τὴν ἐκκλησίαν μεθῶν καὶ θῶρακα ἐνόσθηκός, οὐ φάσκων ἐπιτρέψιν ἐὰν μὴ πάσα; ἀφῶσι Λακεδαιμόνιοι τὰς πόλεις* ([*Aristot.*] de *Rep. Athen.* c. 34, allatus in schol. *Ran.* 1532); quin paucis postquam *Ranae* actae sunt mensibus, cum ad *Aegos* flumen classis *Atheniensium* ab optimatibus prodita esset *Lysandro* (vid. ad vs. 1513), *Lacedaemonii* autem tertium offerrent pacem ea condicione ut *Athenienses* longis moenibus partim deiectis et extra *Atticam* solis *Lemno Imbro Seyro* servatis suis legibus uti pergerent, *Cleophon* summa indignatione ad suggestum convolvavit et minitatus ἀποκόψιν μαχαίρᾳ τὸν τράχηλον εἴ τις εἰρήνης μνησθήσεται, prohibuit quominus de turpissima ea condicione vel delibe-

retur (*Lys.* XIII § 5-8 *Aeschin.* II § 76 III § 150 *Xen. Hell.* II 2 § 15), senatum autem vehementissimis verbis incusavit, φάσκων συνστάται καὶ οὐ τὰ βέλτεστα βουλευεῖν τῇ πόλει (*Lys.* XXX § 10). Tumultu tum coorto per speciem iudicii ab adversariis est interemptus (*Lys.* XIII § 12 XXX § 10-13 *Xen. Hell.* I 7 § 35); qui vitae exitus, ut et ipse rerum decursus, ostendit non sine iusta causa eum dudum declamitasse contra artes optimatum. In vita privata erat *λυρποῖός* (*Andoc.* I § 146 *Aeschin.* II § 76 [*Arist.*] *Rep. Ath.* c. 28), ingenuum autem civem non fuisse luculenter satis nostro loco dixit poeta, luculentius *Plato* in fabula *Cleophonte*, quae in idem cum *Ranis* certamen poeticum est commissa; qua in fabula ipsius mater, e *Thracia* scilicet oriunda, βαρβαρίζουσα inducebatur (schol. *Ran.* 681); *Aeschines* autem II § 76 perhibet multos esse qui ἐν πέδαις δεδωμένον eum meminerint et παραγγαρήντα ἀισχρῶς πολλῆν, et veteres commentatores fortasse non sine causa statuerunt *Euripidem* eum potissimum pinxisse his versibus fabulae *Orestis* anno 408 datae (vs. 902 sqq.): κατὰ τῶδ' ἀνίσταται | ἀνὴρ τις ἀδυρλόγιστος, ἰσχύων θράσει, | Ἄργεῖος, οὐκ Ἄργεῖος, ἠναγκασμένος | θορόβῳ τε πίσυνο; καὶ ἄμαθ'αἱ παρηγοίαι. Quicquid autem de crimine illo originis parum *atticae* statuimus, — in quod crimen facillime his temporibus incidebant homines, — id certum videtur *Cleophontem* virum violentiorem quidem fuisse minusque culti ingenii, sed probum et civitatis amatissimum, quippe qui vel vitam pro ea abiecerit. Fand autem quam comicorum iocis tribuendum videtur verbis honorificis, quae paucis annis post eius mortem coram iudicibus de eo prolocutus est is cui *Lysias* scripsit orationem XIX: Κλεοφῶντα πάντες ἴστε ὅτι πολλὰ ἔτη διαχείρισε τὰ τῆς πόλεως; πάντα καὶ προσεδόκῃτο πάνμπολλα ἐκ τῆς ἀρχῆς ἔχειν ἀποδαρόντος; δὲ αὐτοῦ οὐδαμού δήλα τὰ χρήματα,

Θρηκία χελιδών

ὑποβάρβαρον ἐξομένη κέλαδον

τρύζει δ' ἐπίκλαυτον ἀηδόσιον νόμον, ὡς ἀπολεῖται,

685

κῆν ἴσαι γένωνται.

Epirrhema.

τὸν ἱερὸν χορὸν δίκαιόν ἐστι χορηστὰ τῆ πόλει

ξυμπαραίνειν καὶ διδάσκειν. πρῶτον οὖν ἡμῖν δοκεῖ

682. ὑποβάρβαρον... κέλαδον Meineke] ἐπι βάρβαρον... πέταλον codd. (quam lectionem non tuerent Hom. τ 520 Hes. Op. 486); ὀπι βάρβαρον ἠδομένη πίτυλον Bergk (cf. Pac. 803). Koek ἐπι βάρβαρον αἰρουμένη κέλαδον coniecit, Blaydes Meinekium secutus praeterea ὄξυμελῆ pro ἐξομένη tentavit; sed participium satis defenditur locis infra allatis, quos ipse adscripsit Blaydes. Ecquid sufficit *ἐπι βάρβαρον ἐξομένη πίτυλον? Scaturigo, ad quam avicula considit, hominis loquacis os dici haud inepte potuit.

683. τρύζει Fritzsche] κελαρύζει R (item Suidas s. v. ἐπίκλαυτον), κελადεῖ V et plerique, ῥύζει Dindorf. || ὡς] ζως Bergk.

685. κῆν] κῆν codd.

ἀλλὰ καὶ οἱ προσήκοντες καὶ οἱ κηδεσται, παρ' οἷς ἂν κατέλιπεν, ὁμολογουμένως πένη-τίς εἶσιν (§ 48). Non potuit melius responderi Platonis calumniis ἄνδρα ἀρπαγίστατον eum (fr. 57) vocantis. — Homini, quem Salabaccho meretrice multo deteriorem aliquando dixerat comicus (Thesm. 805), iam nunc litem intentari illam, quae paucis mensibus post perniciem ei attulit (vid. supra), nostro loco diserte satis dicitur; vid. etiam infra vs. 1504 et 1532.

679. ἀμφιλάλοισ] *bilinguibus*.

680. ἐπιβρομέσται] *solet murmurare*.

681. Θρηκία χελιδών] vid. ad vs. 93.

682. ἐξομένη] cum verbis ἐφ' οὗ δὴ χελίσειν iungendum hoc participium; cf. adiectivum πολὺν a substantivo suo χρόνον sex versuum interstitio seiunctum vs. 708-714. Ut in Periclis labris ipsam suadelam sedem habere Eupolis aliquando dixerat (πειθῶ τις ἐπακίθειεν ἐπι τοῖς χελίσειν fr. 94), sic in labris hominis peregrini barbara hirundo nunc flingitur residere. Cf. Eur. Phoeniss. 1514 sqq. ὄρνις δρυὸς ἢ ἑλάτας | ἀκροκόμοις ἀμφι κλάδοις | ἐξομένα, Hel. 1107 sq. τὰν ἐναυλείοις ὑπὸ δεινδορόκομοις | μουσῆα καὶ θάκουσ ἐνίζουσαν.

— κέλαδον] sincera si haec est lectio,

cf. Pac. 802 sq. Σταν ἠρινὰ μὲν φωνῆ χελιδών | ἐξομένη (ἠδομένη Bergk) κελადῆ.

684. τρύζει κτλ.] *nunc vero sororem imitata lugubres edit cantus* — instantis scilicet interitus praesaga. Verbo τρύζειν vox hirundinis indicari solebat (Arrian. Anab. I 25 § 6 Agathiae epigr.).

685. ἴσαι] *sc. at ψῆφοι*. In iudiciis si altera pars sententiarum pro accusatore altera pro reo esset, hic per calculum Minervae qui dicebatur absolutus habebatur: Aesch. Eum. vs. 735 sqq., 741, 752 sq. Eur. Electr. 1265-1269 Iph. Taur. 965, 1469, Antiphont. V § 51 Aeschin. III § 252 Aristot. Rep. Athen. in fine et Problem. 29, 13 et 15. — Apparet comicum, vel potius viros optimates quibuscum faciebat, odio quo erga audacem demagogum flagrabant ita fuisse occaecatos ut ius violari mallet — id quod revera mox factum esse supra vidimus — quam salvum evadere hominem molestum.

686. ἱερὸν] utpote e mystis compositum, cf. vs. 674. Non opus igitur est de rebus gravissimis verba nunc facturo veniam petere, quemadmodum in scena comica solebant (vid. Ach. 499 sq. Vesp. 650), sed suo iure profert sententiam quam patriae saluiferam fore sperat.

ἔξιπῶσαι τοὺς πολίτας καὶ ἀφελεῖν τὰ δειμάτα.
 καὶ τις ἤμαρτε σφαλεῖς τι Φρυνίχου παλαισμάσιν,
 690 ἔγγενέσθαι φημί χρῆναι τοῖς ὀλισθοῦσιν τότε
 αἰτίαν ἐκδῦσι λῦσαι τὰς πρότερον ἁμαρτίας.
 εἴτ' ἄτιμον φημί χρῆναι μηδέν' εἶναι ἐν τῇ πόλει.
 καὶ γὰρ αἰσχρόν ἐστι τοὺς μὲν ναυμαχήσαντας μίαν
 καὶ Πλαταιᾶς εὐθύς εἶναι κἀντὶ δούλων δεσπότας· —

689. παλαισμάσιν] προοπτασμάσιν coniectura est Blaydesii ab ipso merito reiecta.

691. ἐκδῦσι vHerwerden] ἐκθεῖσι codd. || τὰς] τῆς Bergk.

692. εἶναι ἐν] per aphaeresin pronunciata haec esse iure statuit Porson (εἶναι v scribens), Meineke vero aliique εἶν' ἐν ediderunt, elisionem hanc esse minus recte rati. Eadem est quaestiuncula Nub. 7, 1357.

688 sqq. Suadet nunc chorus ea quae et olim tempore belli Persici conduxerant civitati, et brevi post fabulam nostram actam, cum clades ad Aegios flumen esset accepta, revera sunt decreta, e Patroclidis rogatione: ut in tabulis publicis delerentur nomina quadringentorum virorum quaeque praeterea ad oligarchiae tempus pertinerent, utque ἄτιμοι fierent οἱ ἄτιμοι, nisi qui propter gravissima scelera essent damnati (vid. Xen. Hell. II 2 § 11 Andocid. I § 78-80). Petit igitur ἔδειαν quadringentis viris eorumque sectatoribus, ut causa dicta si se purgarint posthac sine crimine inter cives possint versari; vid. quae Xen. Hell. I 7 § 28 habet de Aristarcho, qui fuit ex eorum numero.

689. Si quis (sex abhinc annis) lapsus est, Phrynichi artibus permotus. Ex iis qui anno 411 paucorum dominationem instituerunt (Antiphon Pisander Tharmenes Aristocrates alii, cf. Thuc. VIII 68 et 89 [Aristot.] Rep. Ath. 32 § 2) unus nunc nominatur Phrynichus, ut in hunc virum, cuius memoriam ultimum premebat opprobrium, omnis culpa rerum praeteritarum veluti in φαρμακόν quandam conferatur. Phrynichus Strattonidae filius (schol. Lys. 313), obscuro loco natus (Lys. XX § 11), anno 411 praetor seditiose et dolose multa egit, Spartam autem cum Antiphonte legatus

missus cum ab ea legatione rediisset in ipso foro confossus est a Thrasybulo Calydonio et Apollodoro Megarensi pluribus sive adiuvantibus sive conscis, quibus ut civitatis benefactoribus publice praemia decreta sunt anno 409 ineunte (CIA. I 59 = Dittenb. Syll. 43, cf. Lys. VII § 4 XIII § 70 et 72 Thuc. VIII 92 § 2 Lycurg. § 112 Plut. Alcib. 25), ipsius autem cineres utpote proditoris ex populi decreto effossi et extra Atticam absportati, bona proscripta sunt, domus diruta est, quique memoriam eius ante iudices purgare conati sunt Aristarchus et Alexicles, morte sunt multati (Lycurg. § 113 sqq. schol. Lys. 313).

— σφαλεῖς ... παλαισμάσιν] e palaestra desumta metaphora, item ὀλισθοῦσιν vs. sq.; cf. Ach. 710 sqq. Plut. Per. 8. Vx παλαισμάτα etiam vs. 878 transfertur.

690 sqq. Vide quam cautis lenibusque poeta utatur verbis. Scilicet non est dubium quin eadem ei atque postea Aristoteli fuerit sententia, qui (Rep. Ath. c. 33 § 2) de quadringentorum tempore loquens καλῶς πολιτευθῆναι κατὰ τούτους τοὺς χρόνους Athenienses censuit.

693. ναυμαχήσαντας μίαν] sc. ναυμαχίαν vel μάχην. Sic δίκη e verbo supplementum est obiectum Eq. 50 ἐδικάσας μίαν et Vesp. 595 μίαν δικάσαντας.

694. De re, quae in hoc versu tangitur, satis ex ipso hoc loco constat (cf.

- 695 κούδὲ ταῦτ' ἔγωγ' ἔχοιμ' ἂν μὴ οὐ καλῶς φάσκειν ἔχειν,
 ἀλλ' ἐπαινῶ μόνα γὰρ αὐτὰ νοῦν ἔχοντ' ἔδράσατε' —
 πρὸς δὲ τούτοις εἰκὸς ὑμᾶς, οἳ μεθ' ὑμῶν πολλὰ δὴ
 χοῖ πατέρες ἐναυμάχησαν καὶ προσήκουσιν γένει,
 τὴν μίαν ταύτην παρεῖναι ξυμφορὰν αἰτουμένους.
 700 ἀλλὰ τῆς ὀργῆς ἀνέντες, ὧ σοφάτατοι φύσει,
 πάντας ἀνθρώπους ἐκόντες ξυγγενεῖς κησώμεθα
 καὶ ἐπιτιμούς καὶ πολίτας, ὅσους ἂν ξυνναυμαχῆ.
 εἰ δὲ τοῦτ' ὀγκωσόμεσθα καὶ ἀποσεμννούμεθα,

695. ταῦτ' V] τοῦτ' R.

696. μόνα] μάλα vel πάνν Meineke.

698. προσήκουσιν] προήκουσιν Meineke dubitanter.

699. παρεῖναι] ἀφείναι Blaydes. || αἰτουμένοις] -νου; (rogatos) R, fortasse recte.

700. φύσει] φύσιν V.

703. τοῦτ'] ταῦτ' V R alii.

supra vs. 33 sq. et 191), magis etiam ex Hellenici verbis in scholio allatis: τοὺς συναυμαχίσαντας δούλους Ἑλληνικός φησιν ἠλευθερωθῆναι καὶ ἔγγραφέντας ὡς Πλαταιῖς συμπολιτεύσασθαι αὐτοῖς, διεξιὼν τὰ ἐπὶ Ἀντιγένους τοῦ πρὸ Καλλίου. Quae quomodo essent interpretanda primus perspexit Kirchhoff (anno 1873). Plataearum scilicet incolis, qui bello ineunte (anno 431) ex urbe sua in Atticam profugerant, Athenienses decennio post (anno 421) habitandam concesserunt Scionem urbem in Chalcidice ab ipsis expugnatam (Thuc. V 32 § 1, vid. ad Vesp. 210). In eadem autem cleruchia anno 406 servis, qui post pugnam ad Arginusas civitate sunt donati, agros concesserunt Athenienses; novos igitur hos cives adscriptos tunc esse Plataeensibus, inter quos illic habitaturi essent, fert ratio. Nulla vero est causa cur sive e comici verbis sive aliunde efficiamus genus quoddam extitisse civium non optimo iure, quod Plataeensium nomen haberet ab iis qui primi eo essent donati, qua ratione antehac nostrum locum explicare solebant viri docti coll. Lys. XXIII § 2 Dem. LIX § 104 et Romanorum iure Caeritum (ita etiamnunc

Merry Kook Blaydes, quibuscum consentiens Rutherford coniecit τοὺς Σαλαμῖτι ναυμαχίσαντας). Cf. Gilbert Alterth. I p. 178.

696. νοῦν ἔχοντα] de consiliis inventisve item Pac. 733 ὅσα τε νοῦν (— codd. νοῦς) ἔχει, cf. Vesp. 64 λογίδιον γνώμην ἔχον.

697. πρὸς δὲ] sed praeterea; vid. ad vs. 415. Dativus τούτοις a verbo παρεῖναι suspensus est.

699. ξυμφορὰν] per euphemismum *casum*, calamitatem nunc dicit quae culpa, facinus, certe error (ἀμαρτία) dienda erat; vid. ad vs. 690 sqq.

700. τῆς ὀργῆς ἀνέντες] de ira remittentes aliquid, cf. Vesp. 574 τῆς ὀργῆς ὀλίγον τὸν κόλλοπ' ἀνείμειν, item Demosth. XXI § 148 τῆς ὀργῆς ἀνίεναι, Eur. Hipp. 900 ὀργῆς ἐξάνεις κακῆς. Sic Vesp. 727 Av. 383 τῆς ὀργῆς χαλᾶν dicitur, Ach. 347 Pac. 318 ἀνίεναι τῆς βοῆς. Vid. Thuc. III 10 § 4 τὴν ἔχθραν ἀνιέντας, Eur. Med. 456 οὐκ ἀνίης μορσίας, Hipp. 285 οὐκ ἀνήσω προθυμίας, et infra vs. 1220 de verbo ὑφίσταται.

702. ὅσους ἂν ξυνναυμαχῆ] quicumque contra hostes nobiscum pugnare (posthac) paratus erit.

703. ὀγκωσόμεσθα] tumidos, (fastu) ela-

705 τὴν πόλιν καὶ ταῦτ' „ἔχοντες κυμάτων ἐν ἀγκάλαις“,
ὕστερόφ χρόνῳ ποτ' αὐθις εὖ φρονεῖν οὐ δόξομεν.

Antoda sive antistropha.

„εἰ δ' ἐγὼ ὄρθος ἰδεῖν βίον ἀνέρος“
ἢ τρόπον, ὅστις ἔτ' οἰμώζεται,
οὐ πολὺν οὐδ' ὁ πλίθηκός γ' οὔτος ὁ
νῦν ἐνοχλῶν,

Κλειγένης ὁ μικρός,

710 ὁ πονηρότατος βαλανεύς, ὁπόσοι κρατοῦσι κυκησιτέφρου

705. ὑστερόφ] ὕστερον V.

zos nos praestabimus, cf. Vesp. 1024 Pac. 465 Soph. Ai. 129 fr. 679 Eur. Andr. 320 Hec. 623 El. 381 etc., et vox ὄγκος infra vs. 1396.

— ἡποσημινουόμεθα] vid. ad vs. 178.

704. τὴν πόλιν καὶ ταῦτ'] pro καὶ ταῦτα τὴν πόλιν, ut Plut. 546 ἔρωγωνίαν καὶ ταύτην pro καὶ ταύτην ἔρωγωνίαν. Item Diodor. com. fr. 3 Plat. Rep. I 341 c.

— ἔχοντες; κυμάτων ἐν ἀγκάλαις] poetica haec est locutio, quam Aeschilo tribuisse Didymum, sed revera ex Archilocho desumptam esse (ψυχὰς ἔχοντες κυμάτων ἐν ἀγκάλαις) testatur scholion. Alcaeo (fr. 18, cf. Horat. Od. I 14) debetur comparatio illa, quam multorum usus postea tritissimam reddidit, civitatis cum navigio in procella periclitanti; vid. supra vs. 361. Ἐν ἀγκάλαις autem ἔχειν sive βαστάζειν proprie est nutricis infantulum gestantis lenique ulnarum motu somno dantis, vid. e. g. Aesch. Ag. 723 πολῖα δ' ἔσθ' ἐν ἀγκάλαις | νεοτρύφου τέκνου δίκαι; quapropter ad Prometheum dicitur Aesch. Prom. 1019 πετραία δ' ἀγκάλῃ σε βαστάσει, i. e. non matris ulnae te amplectentur sed duris cauteibus coërcēberis, et aether, qui terrae est circumfusus, hanc περίξ ἔχειν ὄγκαις (mollibus) ἐν ἀγκάλαις dicitur in notissimo Euripidis fragmento 935. Hinc in poetarum lingua fluctus, quibus navis iactatur, κυμάτων dici solent ἀγκάλαι, vid. Aesch. Choeph. 586. Eur. Hel. 1062 Nausicr. fr. 1.

705. Cf. Nub. 561 sq. ἦν δ' ἔμοι καὶ τοῖσιν ἔμοις εὐφρανησθ' εὐρήμασιν, | εἰς τὰς ὥρας τὰς ἑτέρας εὖ φρονεῖν δοκῆσατε.

706. Ionis Chii in Phoenice sive Caeneo tragoedia versum εἰ δ' ἐγὼ ὄρθος ἰδεῖν βίον ἀνέρος, ὃ πολλῆται teste scholio imitatur nunc comicus.

707. οἰμώζεται] vid. ad vs. 178.

708. οὐ πολὺν] inungendum cum voce χρόνον vs. 714; vid. ad vs. 682.

— οὐδὲ] nihilo magis quam Cleophon ille de quo vs. 678 sqq. sermo fuit.

— ὁ πλίθηκος] cf. Phrynich. fr. 20 μεγάλους πιθήκους ἰδὲ ἑτέρους τινὰς λέγειν, | Λυκίαν, Τελέαν, Πείσανδρον, Ἐξηκιστίδην, Ran. 1085 δημοπλίθηκοι, πιθηκίσαι Vesp. 1290 Thesm. 1133, πιθηκισμοί Eq. 887. Aeschines actor tragicus αἰτοτραγικός πλίθηκος; audit apud Dem. XVIII § 242.

709. Κλειγένης] anno 410/9 primae prytae scriba fuit Cligenes Halensis (CIG. 147 = Dittenb. Syll. 44, Andocid. I § 96). Qui sive idem fuit homo quem nunc vellicat chorus, sive alius eiusdem nominis, nihil aliunde de eo innouit, neque verbis scholii τῶν πλουσιῶν μὲν ξένος δὲ καὶ βάρβαρος quicquam tribuerim. Id unum ex Aristophanis verbis constat eum paci esse adversatum, Cleophontis igitur partibus addictum, balneatoris autem officio satis profecto humili functum esse.

711-713. Quotquot regnum suum habent in lixivia spuria et terra cimolia quae cinere admixto est adulterata.

ψευδολίτρου κονίας

και Κιμωλίας γῆς,

χρόνον ἐνδιατρίψει ἰδὼν δὲ τὰδ' οὐκ

715

εἰρημικὸς ἔσθ', ἵνα μὴ ποτε καὶ ἀποδυθῆι μεθύων ἄ-
νευ ξύλου βαδίζων.

Antepirrhemata.

πολλάκις δ' ἡμῖν ἔδοξεν ἢ πόλις πεπονθέναι

ταύτων εἰς τε τῶν πολιτῶν τοὺς καλοὺς τε καὶ ἀγαθοὺς

712. ψευδολίτρου] sic V R Poll. VII 39 Eust. 488,8, -λίτρου plerique.

714. ἰδὼν Bentley] εἰδὼς codd.

718. δ' Hermann] γ' nonnulli codd., om. V R et plerique.

Κονίας sive *ἱακινθίας* (*loog*) etiam Ach. 18 Lys. 170 fit mentio, *terra Cimoli* insulae, quae est inter Cyclades, etiam apud Theophr. de lapid. § 62 Ovid. Metam. VII 468 Plin. Hist. Nat. XXXV 57 commemoratur (etiam hodie dicitur „*cimolin*”). Utriusque cum in fullonum officinis tum in balneis usus erat.

714. ἐνδιατρίψει] *inter nos, ἐν Ἀθήναις*, nimirum.

714-717. *Hanc ob causam pugna est, cum fuste scilicet obambulat, — credo ne vesperi ebrius domum rediens a grassatoribus veste sua spoliatur.* — Clidemides si vitae suae his temporibus metuit, non est quod miremur (vid. quae de Cleophonte ad vs. 678 sqq. observavi). E nostro loco tute effeceris eum cum baculo — fortasse melius etiam armatum, ut Cleophon lorica indutus aliquando suggestum conscendit — per urbem circumvisse, ligno autem pugnisque in rixa aliqua cum adversarum partium civibus strenue eum nuper usum fuisse suspicor. Id in ridiculum nunc detorqueus comicus fingit eum non ab optimatium sectatoribus sed a grassatoribus nescio quibus (*λωποδύτας*) metuere. Quod autem οὐκ εἰρημικόν eum dicit, cum ad depugnandum paratum esse significat, tum vero paci — perinde atque Cleophontem — adversari innuit.

718 sqq. Elegantissima comparatione nunc utitur chorus ad poetae senten-

tiam de reip. condicione proferendam. Athenae olim cum generosis vetustissimaeque propaginis gaudebant civibus tum nummis purissimis: utrosque scilicet ipsum Atticae solum e gremio suo feraci ediderat. Sed iam et hi sordent et illi: spernantur praestantissimi nummi argentei Athenis olim proculsi prae aureolis multo aere adulteratis sed fallaci quodam novitatis splendore conspicuis, spernantur cives genuini e vetustis gentibus oriundi multoque usu probati prae hominibus sine natalibus, qui nuper in urbem undecunq. sunt advecti. — Subsimili comparatione aliquando usus est Solon allatus a Demosthene XXIV § 212-214. Vid. etiam Plaut. Casin. vs. 9 sq. *nunc novae quae prodeunt comoediae | multo sunt nequiores quam nummi novi*, et Zenonis dictum apud Diog. Laert. VII § 18: ἔφη τοὺς μὲν τῶν ἀσολοικῶν λόγους καὶ ἀπηρτισμένους ὁμοίους εἶναι τῆ ἀργυρίῳ τῷ Ἀλεξανδρινῷ, εὐοφθάλμους μὲν καὶ περιγεγραμμένους, κατὰ καὶ τὸ νόμισμα, οὐδὲν δὲ διὰ ταῦτα βελτίονας· τοὺς δὲ τοῦναντίον ἀφωμοίους τοῖς Ἀττικοῖς· τετραδράχμοις, εὐχῆ μὲν κοικομένους καὶ σολοίκους, καθέλκειν μέντοι πολλάκις τὰς κεκαλλιγραφημένας λέξεις.

718. πεπονθέναι ταύτων] comparationi introducendae hoc perfectum inservit etiam Eq. 864, item praesens Nub. 234 (Plut. 1205?); cf. τί πέπονθας, τί πάσχεις, τί παθῶν (ad Vesp. 1).

- 720 εἷς τε τάρχαϊόν νόμισμα καὶ τὸ καινὸν χρυσίον.
οὔτε γὰρ τούτοισιν, οὔσιν οὐ κειβδηλευμένοις,
ἀλλὰ καλλίστοις ἀπάντων, ὡς δοκεῖ, νομισμάτων
724 ἔν τε τοῖς Ἑλλησι καὶ τοῖς βαρβάρουσι πανταχοῦ
723 καὶ μόνοις ὀρθῶς κοπεῖσι καὶ κεκωδωνισμένοις,
725 χρώμεθ' οὐδέν, ἀλλὰ τούτοις τοῖς πονηροῖς χαλκίοις,

720. τὸ καινὸν χρυσίον] καλῶς κεκομμένον Meineke ingeniose sed nimis audacter, neque probabiliter; nam si hic deletur vox χρυσίον, vs. 725 non apparet de aureolis adulteratis esse sermonem. Sententia negligentius est constructa; quapropter in versu 719 vVelsen legit τοὺς καλοὺς καὶ τοὺς κακοὺς, at οἱ καλοὶ pro οἱ χρηστοὶ non dicitur. In Cantabr. 1 et in Harl. est τοὺς κακοὺς τε κάγαθούς, at hoc soloeccum pro τοὺς κακοὺς καὶ τοὺς ἀγαθούς. Infelicissime Bergk statuit probos cives cum vetustis nummis argenteis simulque cum recentibus aureolis comparari, malos cum aereis.

721-726. Affert Pollux IX 90 (omisso vs. 724).

721. τούτοισιν οὔσιν] τούτοις οὔσιν Meineke, ne ad singularem νόμισμα pronomen τούτοις sit referendum participiumque verbi εἶναι alteri participio iungendum sit, quod non nisi Hom. T 80 Eur. Hec. 358 et alicubi apud Aristotelem sibi observatum esse annotavit Porson.

724. Ante vs. 723 collocavit Bergk; post vs. 726 reiciebat Meineke, debebat Hermann. In A post vs. 724 unius versus spatium est relictum.

725. ἀλλὰ τούτοις] ἀλλ' ἐκείνοις vVelsen.

720. καὶ τὸ καινὸν χρυσίον] sola ars logica si audienda est, abundant, immo molesta sunt haec verba. Nam inter se comparantur probi cives nummique vetusti. Sed ut tertium comparationis statim indicetur et apparet cur nunc nummis assimulentur cives, haec verba adiciuntur. In quibus καὶ idem fere valet quod πρός. Cives probati eodem sunt iure quo iam habentur nummi argentei, postquam aureoli cudi sunt coepiti.

721-727. Respondent sibi οὔτε ... τε.

721. τούτοισιν] quasi non collectivum νόμισμα praecesserit sed τετράδραγμα vel eiusmodi nomen.

— οὔσιν] cum cunctis quae sequuntur praedicatis est iungendum, quorum quod primum est οὐ κειβδηλευμένοις idem valet quod οὐ κειβδηλοῖς.

722. Cf. Xenophontis de Vectigal. III § 2 verba αἱ πλείστα πόλεις νομισμασιν οὐ χρησίμοις ἔσω χράνται ἔν δὲ Ἀθήναις καὶ οἱ ἀργύριον ἐξάγοντες καλὴν ἐμπορίαν ἐξάγουσιν ὅπου γὰρ ἂν πωλοῖσιν αὐτό, πανταχοῦ πλείον τοῦ ἀρχαίου λαμβάνουσιν. At-

ticorum igitur nummorum (τῶν Λαυριωτικῶν γλαυκῶν, cf. Av. 1106) non fictum aliquod erat pretium sed ob praestantiam suam etiam apud exteras gentes tanti fiebant ut cum lucro illuc possent exportari. Κάλιστα autem quod comicus nunc dicit esse νομισματα, non formam spectat, qua non admodum erant commendabiles, sed pondus argentine puritatem; vertendum igitur optima sive honorata, non pulcherrima.

723. κεκωδωνισμένοις] vid. ad vs. 79.

725. χαλκίοις] anno praegresso (ἐπ' Ἀντιγένους) in summa aerarii publici inopia ex aureis Victoriae simulacris cusos esse novos nummos testantur Hellenicus et Philochoras in scholio allati; quos aureolos subaeratos (ὀποχαλκούς) fuisse, quo maius inde lucrum conficeretur, noster locus docet. Nam voce χαλκίοις non verum aes nunc significari luculenter apparet e contextu. Verum quidem est quod dicit scholion, ἐπὶ Καλλίου — certe hoc fere tempore — etiam aereos nummos eosque pessime confia-

χθές τε καὶ πρόην κοπεῖσι τῷ κακίστῳ κόμματι
 τῶν πολιτῶν θ' οὓς μὲν ἴσμεν εὐγενεῖς καὶ σώφρονας
 ἄνδρας ὄντας καὶ δικαίους καὶ καλοὺς τε καὶ ἀγαθοὺς,
 καὶ τραφέντας ἐν παλαίστραις καὶ χοροῖς καὶ μουσικῇ,
 730 προουελοῦμεν, τοῖς δὲ χαλκοῖς καὶ ξένοις καὶ πυρραῖας
 καὶ πονηροῖς καὶ πονηρῶν εἰς ἅπαντα χρώμεθα,
 ὕστατοις ἀφιγμένοισιν, οἷσιν ἢ πόλις πρὸ τοῦ
 οὐδὲ φαρμακοῖσιν εἰκῆ ῥαδίως ἐχρήσατ' ἔν.

730. προουελοῦμεν R] προσελοῦμεν V et fere omnes.

731. εἰς ἅπαντα] οὐαί πάντα Meineke; in vulgata insolite omittitur participium, rarius autem multo est χρῆσθαι τινι εἰς τι vel ἐπὶ τι quam τινι τι.

tos ex Attica moneta prodidiisse (vid. Eccl. 815-822, etiamne fr. 3?), sed hi nummi in vita quotidiana magni momenti esse non potuerunt argenteisve anteponi.

729. Liberaliter (in ipsa urbe) educatos. De palaestris cf. Nub. 961 sqq., 1054 Ran. 1070 [Xen.] Rep. Athen. I § 18, χοροὶ autem hoc loco cur memorentur apparet collata lege quae ξένους χορῶν vetabat (ἡ χιλίας ἀποτίνειν τὸν χορηγόν, vid. Demosth. XXI § 56 Plut. Phocion. p. 755 c. Itaque qui choris interfuerunt genuini sunt cives.

730. προουελοῦμεν] ignotae originis verbum (si sic est scribendum) non nisi Aesch. Prom. 438 (et apud serum Aristophanis imitatorem Aelianum Epist. 3) redit; viiipendendi vim habere docet contextus. Cum voce προσέληνος nescio qua ratione cohaerere autumabant veteres quidam commentatores in hypnometate ad Prometheus teste Etym. M. s. v.; Dawes προσφειλοῦμεν scribebat, Buttmann comparabat verbum Homericum προσιελειν (-φίλειν), Bergk verum dicebat προσέλοῦμεν vel potius προσέλοῦμεν (secundum Arcadam scilicet dialectum), Blaydes attulit vocem φίλος deque digammate meam facio observationem Fritzscheii: „vix habet speciem verbi Graeci.”

— χαλκοῖς] sic nunc dicuntur viri qui παράσημοι sunt (Ach. 518 Dem. XVIII § 242) sive τοῦ πονηροῦ κόμματος; (Plut.

862, 957) sive παρασκευασμένοι (Ach. 518).

— πυρραῖας] Cleophontem (vid. ad vs. 678) rufum fuisse hinc efficio, certe notissimus aliquis hoc tempore vir nunc significatur. Nam insulsum est quod perhibet scholion, πυρραῖας nunc servos in universum dici (vid. ad vs. 308). Non enim omnes opinor servi Athenis rufi erant omnesve rufi homines servili erant conditione, licet rufus capillorum color peregrinam originem, fortasse servilem, saepe argueret et Πυρραῖας, ut Ξανθίας, servorum nomen esset satis vulgatum. — Timotheus musicus πυρραῖας dicitur in Pherecratis fr. 145.

731. πονηροῖς καὶ πονηρῶν] non improbi homines significantur sed faex plebeculae, vulgus ignobile, a καλοῖς καὶ ἀγαθοῖς; sive χρεστοῖς magno discrimine distans; vid. ad vs 179 et Eq. 185-193 et 336 sq.

— εἰς ἅπαντα χρώμεθα] similia leguntur Pac. 684 Eccl. 176 Plut. 920.

732. ὕστατοις] χθές; καὶ πρόην, ut dicit chorus vs. 726, vel de Aeschine Demosthenes XVIII § 130 ὅψι γὰρ ποτε — ὅψι λέγω; χθές; μὲν οὖν καὶ πρόην ἐμ' Ἀθηναῖος καὶ ὄντωρ γίγνεται.

733. οὐδὲ φαρμακοῖσιν] Thargeliorum festo quotannis duo homines, qui capitis damnati essent, ad urbem Iustrandam in littus abducebantur, ubi cremabantur cineresque per auras dispergebantur (cf. Helladius in Phot. Biblioth. 279, Harpocr. s. v.). Victimae hae humanae φαρ-

735 ἄλλὰ καὶ νῦν, ὧ ἀνόητοι, μεταβαλόντες τοὺς τρόπους
 χρῆσθε τοῖς χρηστοῖσιν αὐθις· καὶ κατορθῶσαι γὰρ
 εὐλογον, κῆν τι σφαλῆτ', ἐξ ἀξίου γοῦν τοῦ ξύλου,
 ἦν τι καὶ πάσχητε, πάσχειν τοῖς σοφοῖς δοκῆσετε.

SCENA DECIMA QUARTA.

(E domo procedunt ianitor et Xanthias servili habitu.)

Ianitor, Xanthias.

ΘΥΡΩΡΟΣ.

νῆ τὸν Δία τὸν Σαυτῆρα, γεννάδας ἀνήρ

734. καὶ] κᾶν (?) Meineke.

736. κῆν] κᾶν codd.

737. σοφοῖς δοκῆσετε] ne quis coniciat σοφοῖσι δόξετε dehortantur Nub. 562 (Pac. 44) Ran. 1485. Memoratu dignam duxit formam Antiatticista Anecd. Bekk. p. 89.

μακοὶ dicebantur, cf. Eq. 1405 fr. 634 [Lys.] VI § 53, idem autem valent voces δημόσιοι; Eq. 1136, κάθαρμα Plut. 454, προστρόπαιος Eupol. fr. 120, παράφρημα 1 Corinth. 4 vs. 13. Itaque consimilia dicuntur in Eupolidis Demis (fr. 117): ἦσαν ἡμῖν τῇ πόλει πρῶτον μὲν οἱ στρατηγοὶ | ἐκ τῶν μεγίστων οἰκιῶν, πλοῦτα γένοι τε πρῶτοι, | οἷς ὡσπερσε θεοῖσιν ἠχόμεσθα καὶ γὰρ ἦσαν. | ὡσεὶ ἀσφαλῶς ἐπράττομεν νυνὶ δ', ὅταν τύχωμεν, | στρατευόμεσθ' αἰρούμενοι καθάρματα στρατηγούς. Cf. etiam Eupol. fr. 205 οὐδ' ὄνκ ἂν εἴλεσθ' οὐδ' ἂν οἰνόπτας πρὸ τοῦ, | νυνὶ στρατηγούς ἔχομεν vel Aristogiton apud Dem. XXV § 49, qui praetores οὐδὲ τῶν κωπρῶων ἂν ἐπιστάτας ἐλέσθαι se clamabat.

734. καὶ νῦν] cum participio μεταβαλόντες iungendum: tandem aliquando mutatis moribus. Cf. vs. 1235.

— μεταβαλόντες τοὺς τρόπους] cf. Eupol. fr. 357 ἄλλ' ἐμοὶ π(ε)ῖθεσθε πάντως· μεταβαλόντες τοὺς τρόπους | μὴ φθονεῖτε, Plut. 36 πεισόμενος εἰ χρῆ μεταβαλόντα τοὺς τρόπους | εἶναι πανούργον κτέ.

735. χρῆσθε τοῖς χρηστοῖσιν] propria vis huius adi., de quo vid. ad vs. 179, ludendi praebet occasionem.

735-737. Similis est conformatio verbum Plut. 350 sq.: ἦν μὲν κατορθῶσασμεν, εὖ πράττειν ἀεὶ | ἦν δὲ σφαλόμεν, ἐπιτετριφθῆναι τὸ παράπαν. Alluditur autem ad proverbium, quo quis admonetur ut ne in mortis quidem limine curam τοῦ πρόποντος neglegat; sic Equitum fabulae initio servus sodalem σκόπει hortatur ὅπως ἂν ἀποθάνωμεν ἀνδριμώτατα. Quod proverbium his verbis affert scholion: ἀπὸ καλοῦ ξύλου κᾶν ἀπάγξασθαι, latine reddidit Publius Syrus *vel strangulari pulcro de ligno iuvat*. Fritzsche interpretatur: „non de ficu”, vid. Plut. Anton. c. 70 Athen. III p. 74 c Cic. de Orat. II 69 § 278; sed certum arborum genus spectari vix credo maloque cum Kockio intellegere puleram, celsam, umbrosam aliquam arborem. — Proverbiali hac locutione paullulum exhilaratur tristior parabasis exitus, qui luculenter ostendit comicum non iam optima quaevis, ut olim, expectare, sed de ipsa patriae salute desperare; non enim victoriam ei appreciatur, sed decorum interitum, qualis fuit Polyxenae illius, quae πολλὴν πρόνοιαν εἶχεν εὐσχημῶς πεισῖν (Eur. Hec. 569).

738 sq. γεννάδας] vid. ad vs. 179.

ὁ δεσπότης σου.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

πῶς γὰρ οὐχὶ γεννάδας,

740 ὅστις γε πίνειν οἶδε καὶ βινεῖν μόνον;

ΘΥΡΩΡΟΣ.

τὸ δὲ μὴ πατάξαι σ' ἐξελεγχθέντ' ἄντικρυς,
ὅτι δοῦλος ὢν ἔφασκες εἶναι δεσπότης.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

ᾄμωξε μέντ' ἄν.

ΘΥΡΩΡΟΣ.

τοῦτο μέντοι δουλικὸν

εὐθὺς πεποίηκας, ὅπερ ἐγὼ χαίρω ποιῶν.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

745 χαίρεις, ἱκετεύω;

ΘΥΡΩΡΟΣ.

μὴ ἀλλ' ἐποπτεύειν δοκῶ,

ὅταν καταράσωμαι λάθρα τῷ δεσπότη.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

τί δέ; τονθορούζων, ἤνικ' ἂν πληγὰς λαβῶν

741. ἐξελεγχθέντ'] ἐξελέγξαντ' codd. nonnulli et l. a. in schol.

743. ᾄμωξε Brunck] ὀμωξε codd., ᾄμωξε Bergler.

740. οἶδε] cf. Av. 19 οὐκ ἄρ' ἦσθη
οὐδὲν ἄλλο πλὴν δάκναι, Alex. fr. 214 δ
δὲ Λιόνυκος οἶδε τὸ μεθύσαι μόνον, Amphid.
fr. 13 de Platone ὡς οὐδὲν οἶσθα πλὴν
σκυθροπάξαι μόνον, Eubul. fr. 41 οὐδὲν
ἦδαι πλὴν χελιδόνας γράφειν.

741. τὸ δὲ μὴ πατάξαι σε] sc. αὐτόν. Ad-
mirantis vel graviter ferentis est ita
loqui; quomodo tandem fieri potuit ut non
feriret te. Infinitivus praemisso articulo
in exclamationibus eadem ratione usur-
patus est Nub. 268, 819 Av. 5, 7 Eccl.
788 Plut. 593 Eur. Alc. 832 Med. 1052
Verg. Aen. I 37 mene incepto desistere
victam!

— ἐξελεγχθέντα] cum (coram Plutone)
fraudis convictus esses.

743. ᾄμωξε μέντ' ἄν] particulae μέντοι
idem usus est Av. 1692 εὐ γε μέντ' ἄν
διετιθῆν.

745. ἱκετεύω] ut obsecro mirantis et
auribus suis vix credentis est.

— μὴ ἀλλὰ] vid. ad vs. 103.

— ἐποπτεύειν δοκῶ] plus quam mysta,
eropta esse mihi videor. Initiati post an-
num (Plut. Demetr. 26) interioribus
mysteriis recipiebantur et tunc ἐπόπται
dicebantur (cf. Plat. Phaedr. 250 c Con-
viv. 209 e).

746. καταράσωμαι] redit verbum Nub.
871 Lys. 815.

747. τονθορούζων] mussitans; verbum
legitur etiam Ach. 683 Vesp. 614 com.
adesp. fr. 865.

πολλὰς ἀπίης θύραζε;

ΘΥΡΩΡΟΣ.

καὶ τοῦθ' ἤδομαι.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

τί δέ; πολλὰ πράττων;

ΘΥΡΩΡΟΣ.

ὡς μὰ Δί' οὐδὲν οἶδ' ἐγώ.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

750

ὁμόγνιε Ζεῦ καὶ παρακούων δεσποτῶν
ἔντ' ἂν λαλῶσι;

ΘΥΡΩΡΟΣ.

μὴ ἀλλὰ πλεῖν ἢ μαινομαι.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

τί δέ; τοῖς θύρασι ταῦτα καταλαλῶν;

ΘΥΡΩΡΟΣ.

ἐγώ;

μὰ Δί' ἀλλ' ὅταν δρῶ τοῦτο, καὶ ἐκμαινομαι.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

ὦ Φοῖβ' Ἀπολλον, ἔμβαλέ μοι τὴν δεξιάν,

748. ἀπίης Kuster] ἀπῆς codd. || τοῦθ' V R] τόθ' codd. cett.

749. οἶδ'] ἔλλ' Reiske.

752. θύρασι Fritzsche] -ε codd. || καταλαλῶν] *καταλαλεῖς ut conicerem movit me initoris respondentis vox ἐγώ, ne tamen ita rescriberem retinuit praecedentium versuum conformatio simillima.

748. καὶ τοῦθ' ἤδομαι] cf. Nub. 820 τί τοῦτ' ἐγέλασας ἑεόν; vid. etiam Ach. 5 et 7.

749. πολλὰ πράττων] de hac locutione vid. ad vs. 228.

— ὡς] supple τότε οὕτως ἤδομαι ὡς κτέ.: tunc ita gaudeo ut nihil supra.

750. ὁμόγνιε] i. e. ὁμό-γ(ε)νιε, gentilitiē. Iovem ὁμόγνιον sive ἐφείστιον fratres et in universon consanguinei invocabant, vid. Eur. Androm. 923 Soph. Oed. C. 1333 Plat. Leg. V 729 c IX 881 d schol. Eur. Hecub. 345; huiusmodi autem in-

dolis virum Xanthias cognatum sibi ducit.

— παρακούων] obiter vel clam audiens, item Herodot. III 129 Plat. Euthyd. 300 d etc.

751 μὴ ἀλλὰ πλεῖν ἢ μαινομαι] eadem verba leguntur vs. 103; de particulis μὴ ἀλλὰ vid. ibid., de forma πλεῖν ad vs. 18.

753. ἐκμαινομαι] μαινεσθαι καὶ ἐκμαινεσθαι τὸ ἀνευρώττειν (Horat. Sat. I 5, 84 sq.) Photius.

754. ἔμβαλέ μοι τὴν δεξιάν] item Vesp. 554 Ran. 789 Diphil. fr. 43²⁴.

755

καὶ δὸς κύσαι, καὶ αὐτὸς κύσον.

(Se invicem amplectuntur.

Clamores audiuntur post scenam.)

καὶ μοι φράσον,

πρὸς Διός, ὃς ἡμῖν ἔστιν ἰσομοαστιγίας,
 τίς οὗτος οὖνδον ἔστι θόρυβος χῆ βοή
 χῶ λοιδορησμός;

ΘΥΡΩΡΟΣ.

Αἰσχύλον καὶ Εὐριπίδου.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

ἧ.

ΘΥΡΩΡΟΣ.

πρᾶγμα πρᾶγμα γὰρ κεκίνηται μέγα
 ἐν τοῖς νεκροῖσι καὶ στάσις πολλή πάνυ.

760

ΞΑΝΘΙΑΣ.

ἐκ τοῦ;

ΘΥΡΩΡΟΣ.

νόμος τις ἐνθάδ' ἔστι κείμενος
 περὶ τῶν τεχνῶν, ὅσαι μεγάλαι καὶ δεξιαί,
 τὸν ἄριστον ὄντα τῶν ἑαυτοῦ ξυntέχνων
 σίτησιν αὐτὸν ἐν Πρυτανείῳ λαμβάνειν,

757. χῆ] καὶ V R.

758. Post 760 collocat Bergk, καὶ pro χῶ scribens et 759 760 758 totos Aeaco tribuens. Hunc secutus Meineke aut δ δὲ λοιδορησμός scribi aut verba χῶ λ. Xanthiae tributa per interrogationem proferri mavult.

759. Totum ianitori dat R, Xanthiae D. || γὰρ...μέγα] μέγα...μέγα R, μέγα...πάνυ codd. nonnulli, om. γὰρ (vel μέγα)...μέγα V, σφόδρα...μέγα pauci. — Ianitorem verborum repetitiones Euripideae aucupari, quod Kock alii statuunt, non video cur putemus.

762. περὶ (vel ἐπι) Meineke] ἀπὸ codd.

755. δὸς κύσαι] *praese mihi osculari*, i. e. *occasionem osculandi, osculum*; item δὸς μοι κύσαι Pac. 709 Lys. 923, δὸς (ἐμ)πισίν Pherecr. fr. 41 Hermipp. 43, δὸς μοι προσπισίν Ach. 882, cf. Soph. Ant. 315.

756. ἰσομοαστιγίας] *Iovem converberonem sive doῦλιον* quendam fingit nunc Xanthias, ut per hunc iurare possit. De voce *μαστιγίας* vid. supra vs. 501.

761. ἐκ τοῦ] *ex quo tempore* (sc. *χρόνου*) interpretor.

764 sq. Si quis de rep. bene esset meritus, publice ei conferri poterat ius in prytaneo quotidie vescendi et in ludis loco honoratiore sedendi, cf. Eq. 585 sq., 575, 702, 709, 1404 sq. Xenophan. fr. 27, 8. Locum nostrum imitatur Lucian. Ver. Hist. II 9.

765 θρόνον τε τοῦ Πλούτωνος ἐξῆς, —

ΞΑΝΘΙΑΣ.

(secum:)

μανθάνω.

ΘΥΡΩΡΟΣ.

ἕως ἀφίκοιτο τὴν τέχνην σοφώτερος
ἕτερός τις αὐτοῦ· τότε δὲ παραχωρεῖν ἔδει.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

τί δῆτα τουτί τεθοροῦβηκεν Αἰσχύλον;

ΘΥΡΩΡΟΣ.

ἔκεινος εἶχε τὸν τραγωδικὸν θρόνον,
ὡς ἂν κράτιστος τὴν τέχνην.

770

ΞΑΝΘΙΑΣ.

νυνὶ δὲ τίς;

ΘΥΡΩΡΟΣ.

ὅτε δῆ κατῆλθ' Εὐριπίδης, ἐπεδείκνυτο
τοῖς λωποδύταις καὶ τοῖσι βαλλαντιοτόμοις

765. μανθάνω] -νεις; Meineke, ianitori tribuens.

768. τουτί] τοῦτο V.

770. νυνὶ δὲ τίς;] νῦν δ' εὐθέως; Bergk, verbis ianitori continuatis.

771. δὴ] δὲ duo codices, fortasse recte.

772. τοῖσι A] τοῖς cett. || βαλλαντιοτόμοις Lachmann] βαλαντιοτόμοις V R M, βαλαντιοτόμοις cett.

765. μανθάνω] iam rem intellego. Nil mirum tantas turbas moveri, quoniam de dapibus honoribusque agitur. — Sic μανθάνω interponitur etiam Platon. fr. 43 Xenarch. 11. Cf. praeterea Av. 1456, 1461, 1529 Alexid. fr. 65 Ran. 65.

766 sq. ἀφίκοιτο... ἔδει] pro ἂν ἀφίκοιτο et δέ, quasi praecedat tempus historicum; vid. ad vs. 24. Constructio est ad sensum, nam dicere vult ianitor: *mos fuit hactenus ut sellam prope Plutonem caperent, donec superveniret praestantior alter.*

768. τεθοροῦβηκεν] ceteris locis Aristophaneis (Eq. 666 Vesp. 622 Eccl. 431) intransitivum est; alias tamen θοροβεῖσθαι et τεθοροβημένος minime sunt rara.

771. κατῆλθε] sc. εἰς Ἄιδον, item vs.

789. Descensum igitur nunc, non reditum ut alias passim (vid. vs. 1153 sqq.), significat verbum.

— ἐπεδείκνυτο] ἐπιδείξεις ἐποιεῖτο, artis suae specimen edere coepit; cf. Nub. 935 Plat. Lach. 179 e 183 δ Euthyd. 274 d etc.

772 sq. Athenis ἴδαν τις φανερός γένηται κλέπτων ἢ λωποδύτῶν ἢ βαλλαντιοτόμων ἢ τοιχωρυχῶν ἢ ἀνδροποδιζόμενος ἢ ἱεροσυλῶν, τοῦτοις θανάτος ἴσθιν ἢ ζημία (Xen. Mem. I 2 § 62; cf. Plat. Rep. VIII 575 d). Cuiusmodi homines scelesti si in flagranti delicto essent deprensi et res in confesso esset, statim tradebantur undecim viris (Aeschin. I § 91) et paratum sibi habebant τὸ βάραθρον, fustibus scilicet ad mortem usque percutiebantur (ἀπερμυπανίζοντο), dein corpora proieci-

καὶ τοῖσι πατραλοῖαισι καὶ τοιχωρῦχοις,
 ὅπερ ἔστ' ἐν Ἴδιον πληθος· οἱ δ' ἀκροώμενοι
 775 τῶν ἀντιλογιῶν καὶ λυγισμῶν καὶ στροφῶν
 ὑπερεμάνησαν καὶ ἐνόμισαν σοφώτατον.
 κἄπειτ' ἐπαρθεῖς ἀντελάβετο τοῦ θρόνου,
 ἐν Δισχύλος καθήστο.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

κοῦκ ἐβάλλετο;

ΘΥΡΩΡΟΣ.

μὰ Δί' ἄλλ' ὁ δῆμος ἀνεβόα κρίσιν ποιεῖν,
 780 ὁπότερος εἴη τὴν τέχνην σοφώτερος.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

ὁ τῶν πανούργων;

774. ὅπερ ἔστ'] ὄντιερ γ' Blaydes.

775. λυγισμῶν] sic Didymus, λυγισμῶν codd. pauci et olim alii.

780 sq. Inter se locum permutare iubet Meineke, vHerwerden versum 780 spurium (e vs. 766 confictum) ducit.

bantur. Nomen *λωποδύτης*, a voce *λωπή* (Hom. v 224) ductum, legitur etiam Av. 497 Thesm. 817, verbum *λωποδυῆσαι* Ran. 1075 Eccl. 565 Plut. 165 Diphil. fr. 32¹⁴; significat autem *grassatores*, qui noctu in via publica vestibus e convivii redeuntium insidiantur. *Βαλλαντιοῖμοι* sunt *sectores zonarii* (Plant. Trinum. IV 2, 20). — Faex ista plebeulae, quae a magistratibus quam primum ad inferos demitti solet ibique est frequentissima, Euripidis nunc admiratione est correpta: hisce tandem homuncionibus placuit ille, quem dum inter vivos erat aversati sunt omnes, quibus mens atque iudicium.

774. ὅπερ ἔστ' ἐν Ἴδιον πληθος] quae maxima turba est (Verg. Aen. VI 611). De re cf. Plut. 30 sqq.

775. ἀντιλογιῶν] *controversiarum, disputationum*, item Plat. Rep. V 454 b, ibid. a ἡ ἀντιλογική τεχνή *ars disputandi*.

— λυγισμῶν καὶ στροφῶν] *rabula versutus* Plat. Rep. III 405 c dicitur *ἰκανὸς πάσας μὲν στροφάς στρέφεισθαι, πάσας δὲ διεξέδους διεξελθῶν ἀποστραφῆναι λυγίζο-*

μενος. Athletarum et saltantium artibus propriae sunt hae voces, quae corporis *inflexiones* atque *conversiones* significant, cf. Eupol. fr. 339 *λυγίζεται καὶ συστρέφει τὸν ἀρχίνα*, Vesp. 1485 sq. *σχήματος ἀρχή ... πλευρὰν λυγίσαντος ὑπὸ ῥύμης*; hinc ad artem oratoriam sunt translatae. Cf. *καμπαι* de musicorum modulationibus Nub. 970 Pherecr. fr. 145⁹. Simili imagine usus Aristophanes alias dixit *στρεψιμαλλος τὴν τέχνην Ἐδριπίδης* (fr. 638 in scholio allatum), i. e. *δόσλυτος, contortus*, ut sunt lanae fila conglomerata.

776. ὑπερεμάνησαν] cf. vs. 103.

— σοφώτατον] cf. oraculum Chaerophonti datum: *σοφὸς Σοφοκλῆς, σοφώτερος δ' Ἐδριπίδης, | ἀνδρῶν δὲ πάντων Σωκράτης σοφώτατος* (schol. Nub. 144), et Ach. 401 Nub. 1377 Lys. 368 Thesm. 1130 Ran. 1413, 1434, 1451. Ipsi Euripidi admodum dilectum fuit adiectivum *σοφός*, vid. e. g. Med. vs. 299-305.

779. κρίσιν ποιεῖν] *iudicium* (certamen) *institueret; d iudicare* (κρίνειν) est κρίσιν ποιεῖσθαι.

781. δ] sc. δῆμος.

ΘΥΡΩΡΟΣ.

νῆ Δί', οὐράνιον γ' ὄσον.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

μετ' Αἰσχύλου δ' οὐκ ἦσαν ἕτεροι ξύμμαχοι;

ΘΥΡΩΡΟΣ.

ὀλίγον τὸ χρηστόν ἐστιν,

(ad spectatores:)

ὥσπερ ἐνθαδί.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

τί δῆθ' ὁ Πλούτων δρᾶν παρασκευάζεται;

ΘΥΡΩΡΟΣ.

785 ἀγῶνα ποιεῖν αὐτίκα μάλα καὶ κρῖσιν
καὶ ἔλεγχον αὐτοῖν τῆς τέχνης.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

κάπειτα πῶς

οὐ καὶ Σοφοκλῆς ἀντελάβετο τοῦ θρόνου;

ΘΥΡΩΡΟΣ.

790 μὰ Δί' οὐκ ἐκεῖνος, ἀλλ' ἔκυσε μὲν Αἰσχύλου,
ὅτε δὴ κατήλθε, καὶ ἐνέβαλε τὴν δεξιάν'
καὶ ἐκεῖνος ὑπεχώρησεν αὐτῷ τοῦ θρόνου.

783. ἐνθαδί Meineke] ἐνθάδε codd.

786. αὐτοῖν V] αὐτῶν codd. cett. || πῶς] δῆτ' Blaydes, quo aptius sit inanitoris responsum. De elisione in fine trimetri vid. ad vs. 298.

788. ἐκεῖνος] ἐκεῖνός γ' dubitanter Meineke. || Αἰσχύλου] Αἰσχύλος Naber.

790. Xanthiae tribuendum et in fine interrogandi signum ponendum esse suspiratur Dobree, nisi spurius sit versus. Versum damnarunt Halm et Koek, perperam me iudice, nam omnino necessarius est ut sequentia possint intellegi; vid. commentarius.

— οὐράνιον] item Vesp. 1492 Ran. 1135; cf. Hom. κλέος οὐρανόν ἴκει (ε 20), Nub. 357 οὐρανομήκη ῥήξατε φωνήν, Vesp. 415 εἰς τὸν οὐρανὸν κεκράζομεν, Verg. Aen. XI 745 tollitur in caelum clamor, Buc. V 62 voces ad sidera iactant.

783. ὀλίγον τὸ χρηστόν ἴσταν] cf. Antiphon. fr. 58^b ὀλίγον ἐστὶ τὸ καλὸν πανταχοῦ | καὶ τίμιον, Thuc. VI 35 ὀλίγον ἦν τὸ πιστεῦον τῷ Ἐρμοκράτει.

— ὥσπερ ἐνθαδί] ad spectatores haec

dici recte annotavit scholion; vid. ad vs. 276. Adverbio ἐνθαδί nunc Athenae designantur, ut Av. 755, 757.

788. μὰ Δί' οὐκ ἐκεῖνος] cf. vs. 1144.

789. κατήλθε] vid. vs. 772.

— ἐνέβαλε τὴν δεξιάν] cf. vs. 754.

790. Recte Callistratus in scholio interpretatus est: οὐχ ὡς παραδεδωκότος Αἰσχύλου τὸν θρόνον τῷ Σοφοκλεῖ, ἀλλ' ὡς παραδεδεγμένου αὐτὸν καὶ ὑποχωρηκότος. Aeschylus (ἐκεῖνος) non totam quidem

νυνὶ δ' ἔμελλεν, ὡς ἔφη Κλειθμίδης,
 „ἔφεδρος καθεδεῖσθαι“, κῆν μὲν Αἰσχύλος κρατῆ,
 ἔξεν κατὰ χώραν, εἰ δὲ μή, περὶ τῆς τέχνης
 διαγωνιεῖσθαι ἔφρασκε πρὸς γ' Εὐριπίδην.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

795 τὸ χρῆμ' ἄρ' ἔσται;

ΘΥΡΩΡΟΣ.

νῆ Δί' ὀλίγον ὕστερον.

791. Post ἔφη, non post Κλειθμίδης, alios sententiam incidisse („magno sensus discrimine” Meineke) e scholio apparet. Si post ἔφη scribitur virgula, intellegamus oportet „velut alter Clidemides”, sed sic languet ὡς ἔφη.

792. κῆν] κᾶν codd.

794. γ'] om. codd. fere omnes.

795. τὸ R] τί V et ceteri (cf. Eccl. 148, 1164). || ὀλίγον] ὀλίγον γ' V.

sedem *cessit* Sophocli (quod *παρὰ χωρεῖν* dictum est vs. 767), sed in sedem suam, quam satis amplam fuisse libenter credimus, eum *recepit*. Ibi nunc quietus, pro placida sua indole, remanet Sophocles (cf. vs. 1516; sic in transitu explicatur cur non prodeat in scenam), Aeschylus autem si vicerit, perget communi privilegio eum eo perfrui; sin victor prodierit Euripides, cum illo sane de sede certabit. — Loci satis perspicui sensum obscuravit Bothe annotando: „Aeschylus sedem cessit Sophocli, sed hic non accepit”, quem Fritzsche alii-que secuti sunt; dein observatum est *ὑπεχώρει* sic dicendum fuisse (vid. tamen Hom. π 42), alii pronomen *ἐκεῖνος* ad Sophoclem rettulerunt, et sic in infamiam immerito deductus est versus 790, ita ut delendus iam nonneminis videretur (cf. annotatio critica).

791. *Clidemides* quis fuerit ignoratur; filium Sophoclis fuisse suspicabatur Callistratus, histrionem „etiam post mortem poetae sui certamina curantem” Fritzsche sumsit post Apollonium. Sed veri mihi videtur similis, hominem aliquem, cui cum Sophocle nihil fortasse commune fuisset unquam, nunc in transitu tangi propter vocem *ἔφεδρος* nuper festive vel absurde, certe cum

multorum risu — in ecclesia fortasse — usurpatam. Verto igitur: „ut cum Clidemide loquar” coll. Vesp. 1183.

792. *ἔφεδρος*] *subsidiarius, tertiaris*. Sic in athletarum certaminibus vocabatur is qui, cum impar esset certantium numerus, cum uno aliquo e victoribus esset certaturus; cf. Lucian. Hermotim. § 40-43. Hinc vox desumpta est a poetis: Aesch. Choeph. 866 sqq. *τοιάνδε πάλην μόνος ὦν ἔφεδρος* | *δίσσοις μέλλει θείος Ὀρέστης* | *ἔφειν. εἴη δ' ἐπὶ νίκη* (Orestes igitur cum Aegistho et Clytaemestra patris interfectoribus conflicturus horum nunc dicitur *ἔφεδρος*), Rhés. 119 *νικῶν δ' ἔφεδρον παῖδ' ἔχεις τὸν Πηλέως*, Pind. Nem. VI 95 *τραχὺς δὲ παλιγκότας ἔφεδρος*, item Xen. Anab. II 5 § 10 Clearchus ad Tissaphernem: *εἰ δὲ δὴ καὶ μανέντες σε κατακτείναιμεν, ἄλλο τι ἂν ἢ τὸν εὐεργέτην κατακτείναντες πρὸς βασιλεῖα τὸν μέγιστον ἔφεδρον ἀγωνιζόμεθα*; vid. etiam Soph. Ai. 609.

793. *κατὰ χώραν*] loco sibi assignato, parte igitur throni contentus. — Locutio redit Eq. 1354 Plut. 367.

794. γ'] nominis quod additum est vim particula auget, item Pac. 658 Thesm. 752 Ran. 953 Soph. El. 612 etc.

795. *τὸ χρῆμ' ἄρ' ἔσται*;] i. e. *ὄντως γενήσεται*; cf. Eccl. 148 *καὶ γὰρ τὸ χρῆμ'*

κάνταῦθα δὴ τὰ δεινὰ κινηθήσεται
καὶ γὰρ ταλάντω μουσικῇ σταθμήσεται —

ΞΑΝΘΙΑΣ.

τί δέ; μειαγωγήσουσι τὴν τραγωδίαν;

ΘΥΡΩΡΟΣ.

καὶ κανόνας ἐξοίσουσι καὶ πήγεις ἐπῶν

797. καὶ γὰρ] ἀλλ' ἢ Etym. M. Photius, et olim alii; quod ferri nequit nisi a Xanthia haec per interrogationem proferuntur, id quod fieri non sinit qui nunc est contextus.

ἐργάζεται, 1164 εἴπω μέλλομεν τὸ χρεῖμα
δρᾶν, Menand. fr. 906 ἔστιν δ' ὁμοῦ τὸ
χρεῖμα.

796. ἐνταῦθα] illo ipso, quem tu nunc
tenes, loco; cf. Av. 1184.

798. μειαγωγήσουσι] scholion perhibet spectari morem in festo Apaturiorum valentem. Quo festo nomina liberorum legitimorum intra ultimi anni spatium, certe intra tres quatuorve annos proximos (schol. Plat. Tim. 21), natorum a patribus deferebantur in album phratricae suae inscribenda (cf. vs. 418); quae autem tum in communem curialium usum pro filio filiae Iovi Phratrici mactabatur hostia, μείων dicebatur (Isae. apud Harpocr. s. v.). Quod nomen post Erato-sthenem et Apollodorum (apud Harpocr. l. l.) ita explicat scholion: διὰ τὸ ἐπιφρονεῖν τοὺς φράτορας ἐπὶ τοῦ σταθμοῦ τοῦ ἱερείου «μείων, μείων», allato e Dramatis fabula fr. (286): ἀλλ' εὐχομαι ἔγωγ' ἐκλύσαι σε τὸν σταθμόν, | ἵνα μὴ με προσπράττωσι γαῦν (?) οἱ φράτρες, addit autem Harpocration voce μειαγωγός usum esse Eupolim (fr. 116), et verbum μειαγωγήσαι, apud Lysiam (in oratione deperdita contra Demosthenem) obvium, esse τὸ ἐπιδοῦναι τοῖς φράτορα τὸ μείων. — Apparet praeterea grammaticis vocibus μείων et κουρεῖον eandem tribuisse significacionem, sed ea in re errasse eos satis iam est certum, neque veri est simile hostiae nomen μείων eam habuisse originem quam statuunt illi, in promptu enim est simplicissima explicatio, minoris pretii ho-

stiam dictam esse μείων, maiori τῷ κουρεῖω sic oppositam (vid. inscriptio in Ephemeride Archaeol. 1881, 1 sqq. et 1888, 69 sq.), hanc autem pro liberis pueritiae annos egressis et capillos ponentibus fuisse oblatam probabiliter dicit Pollux VIII 107, a verbo κουρεῖν igitur nomen repetens; cf. Homolle in Bulletin de corresp. Hellen. 1895 p. 43 sq. — Itaque ne verbum quidem μειαγωγεῖν de hisce tantum hostiis usurpatum fuisse credibile duco, sed suspicor in universonum fuisse dictum de iis qui inter emendum de pondere mercis acriter disceptant, altero satis ponderis habere autumante dum alter nimis levem esse contendit. Verto igitur: *ceu institores in trutina expendunt?* Eodem sensu τυροπωλῆσαι dictum est vs. 1369.

799 sqq.] non solum *pondus* carminum in trutina expendetur, sed etiam *regulas* afferent *normasque*, ut efficiant saties ad amussim dedolatae et directae sint sententiae, et *formas plicatiles*, quales lateribus formandis inserviunt, ut appareat quam apte quadrent verba, et *mensuras* ad quas singulorum versiculorum diudicent longitudinem, et *cuneos* versusum credo caesuris inserendos. Sed fortasse praestat non singulis his fabricorum instrumentis suum nunc usum in poetarum operibus probandis assignare velle; cf. infra vs. 956. Simili ioco aëris nescio quas regulas manibus tenens in scenam producitur Meto clarus gromaticus Av. 1000.

800

καὶ πλαίσια ξύμπτυκτα —

ΞΑΝΘΙΑΣ.

πλινθεύουσι γάρ;

ΘΥΡΩΡΟΣ.

καὶ διαμέτρους καὶ σφῆνας. ὁ γὰρ Εὐριπίδης
κατ' ἔπος βασιανεῖν φησὶ τὰς τραγωδίας.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

ἦ που βαρέως οἶμαι τὸν Αἰσχύλον φέρειν.

ΘΥΡΩΡΟΣ.

ἔβλεψε γοῦν ταυρηδὸν ἐγκύψας κάτω.

ΞΑΝΘΙΑΣ.

805

κρινεῖ δὲ δὴ τίς ταῦτα;

ΘΥΡΩΡΟΣ.

τοῦτ' ἦν δύσκολον

σοφῶν γὰρ ἀνδρῶν ἀπορίαν ἠύρισκέτην.

οὔτε γὰρ Ἀθηναίοισι συνέβαιν' Αἰσχύλος —

ΞΑΝΘΙΑΣ.

πολλοὺς ἕως ἐνόμιζε τοὺς τοιχωρύχους.

ΘΥΡΩΡΟΣ.

λῆρόν τε τᾶλλ' ἠγεῖτο τῆς φύσεως πέρι

800. ξύμπτυκτα] συμπτυκτα R, ξύμπυκτα V, ξύμπηκτα (συμ-) complures codd. (cf. Suid. s. v.). Adiectivo usus est etiam Pherecrates fr. 79 ξυμπτύκτοις ἀναπαίτοις. || πλινθεύουσι V] πλινθεύουσι R.

803. τόν] τόδ' (male pro τούτο) Ranke.

804. γοῦν] δ' οἶν R.

809 sq. τῆς φύσεως πέρι | γνόωναι Blaydes] τοῦ γνόωναι πέρι | φύσει; codd. sine sensu.

803. βαρέως... φέρειν] mente supple-
dum τούτο vel τὸ γινόμενον, cf. Thesm.
474 βαρέως φέρομεν *el...*, Plat. Phaedon.
115 *e* ἵνα Κρίτων ἕξον φέρη.

804. ταυρηδόν] vultum hominis furore
stimulati cum tauri torvis fixisque oculis
poetae saepe compararunt, verbo ταυ-
ροῦσθαι usi: Eur. Med. 92 ἦδ' ἔτι γὰρ εἶδον
ἄμμα νιν ταυρομένην, 188 τοκάδος δέργμα
λαίνης ἀποταυροῦσθαι ὁμοσίη, Aesch. Choeph.
274 ζημίαις ταυρούμενον, cf. etiam Soph.
Ai. 322 ὄπεστίναζε ταυρὸς ὡς βροχώμενος.
Sed etiam Socrates ταυρηδὸν ὑποβλέναι
solebat teste Plat. Phaedon. 117 b.

807. Non conveniebat Aeschylō cum Athe-
niensibus. Quippe dum inter vivos erat,
res patriae ei minime placebant; qua-
propter sub vitae finem, cum Cimon
ostracismo pulsus esset, in Siciliam,
quam et antea plus semel viserat, se
contulit, ubi mox (anno 455) diem obiit
supremum (vid. Mnemos. 1890 p. 73). —
De verbo συμβαίνειν vid. ad vs. 175.

808. Nimiā credo videbat inter eos
esse multitudinem furum — quibus Eu-
ripidem magis placere sciebat.

809. τᾶλλα] quicquid extra Athenas est
hominum. Cf. Lys. 860 ληρός ἴσται τᾶλλα

- 810 γνῶναι ποιητῶν. εἶτα τῷ σῶ δεσπότην
ἐπέτρεψαν, ὅτι ἡ τῆς τέχνης ἔμπειρος ἦν.
ἀλλ' εἰσῴμεν ὡς ὅταν γ' οἱ δεσπότες
ἐσπουδάκωσι, κλαύμαθ' ἡμῖν γίγνεται.
(Domum intrant ambo.)

ΧΟΡΟΣ.

(Cantus.)

(vs. 814—829.)

- 815 ἦ που δεινὸν ἐριβρεμέτης χόλον ἔνδοθεν ἔξει,
ἦνικ' ἂν ὀξύλαον παρίδη θήγοντος ὀδόντα

810. ποιητῶν] post hanc vocem unum pluresve versus intercidisse, in quibus de Euripide sermo esset, suspiciatur Bergk.

812. ὅταν γ' ὅταν V, ὀπότεν Meineke.

814. δεινὸν ἐριβρεμέτης (-τας codd.) χόλον] δεινός ἐριβρεμέτην χόλος Blaydes, vid. Hom. I 671; sed ferri potest vulgata coll. Soph. Trach. 269 Eur. Hec. 1118 et Homericō χόλον πέσσειν, aptior autem est nominativus ἐριβρεμέτης, quoniam alteri huius enunciati parti idem est subiectum.

815. ὀξύλαον] ὀξύλαον Brunck (ὀξύλαον R alii). || παρίδη V] παρ' ἴδην codd. celt., (ε)παίη Blaydes. In vulgata displicere genitivum cum videndi verbo coniunctum nec satis defendi posse coll. Soph. Trach. 394 (aut Hom. Ξ 37) observavit Fritzsche. || ὀδόντα] sic V R, ὀδόντας complures.

πρὸς Κινησίην, Nub. 365 αὐταὶ γὰρ τοὶ
μόναι εἰσὶ θεαί, τᾶλλα δὲ πάντ' ἐστὶ φλύα-
ρος, Alex. fr. 25 servi ventrem unicum
deum habentis verba ἔξεις δ' ὄσ' ἂν φάγης
τε καὶ πίης μόνα, | σποδός δὲ τᾶλλα, Περι-
κλῆς, Κόδρος, Κίμων.

— τῆς φύσεως περί | γνῶναι ποιητῶν]
ad poetarum ingenia diiudicanda.

811. ἐπέτρεψαν] vid. ad vs. 529.

813. ἐσπουδάκωσι] seria agant (are in earnest); perfecti idem est usus Vesp. 694 Thesm. 572.

— κλαύματα] flagra. Vox redit Pac. 249 Soph. Ant. 932 Phil. 1260 Xen. Cyrop. II 2 § 14 etc.

814 sqq. In venustissimo hoc cantico inter se opponuntur Aeschylī ingenium grave atque severum et Euripidis artificia rhetorica. Ille voce tonitru simili verba iactabit immania, ceu titan saxa torquens in hostem; huius vero lingua versuta verbulis minute concisio et eleganter tornatis adversarium robore magis quam mobilitate insignem undique

adorietur, in arte velitari exercitatis-
sima.

814. ἐριβρεμέτης] epico nunc Iovis epitheto (N 624, cf. ὀψιβρεμέτης A 354 etc.) designatur Aeschylus.

815. παρίδη] conspiciat dentes adversarii inter virgulta pellucentes. Sic Menelaus Helenae lacteas papillas inter vestis diducti sinum παριδῶν (Lys. 156) amoris illecebris denuo est captus; cf. supra vs. 409 παραβλέψας.

— θήγοντος ὀδόντα] ut aper pugnax, qui εἰσι βαθεῖς ἐκ ξυλόχοιο | θήγων λευκὸν ὀδόντα μετὰ γραμπῆσι γένουσι (Hom. A 415 sq., cf. Hes. Scut. 388 Eur. Phoen. 1380), quem locum comicus hic et Lys. 1256 imitatus est. Singularis numerus ὀδόντα naturae consentaneus est, non enim ambos simul dentes aper trunco illidere potest (pluralis est N 474). Pro adiectivo autem λευκός poeta audacius substituit ὀξύλαον, quod linguae potius totive ori quam dentibus proprium est epitheton.

ἀντιτέχνον· τότε δὴ μανίας ὑπὸ δεινῆς
ῥήματα στροβήσεται.

ἔσται δ' ὑψιλόφων τε λόγων κορυθαίολα νείκη
σχινδαλάμων τε παραζόνια, σμιλεύματά τ' ἔργων
820 φωτὸς ἀμυνομένου φρενοτέκτονος ἀνδρός
ῥήμαθ' ἱποβάμονα.

818-821. Post vs. 822-825 collocat Dobree; quem sequi cum vellem, retinuit particula ἐνθεν vs. 826, quae inepta est nisi in proxime praecedentibus de solo Aeschylō sermo fuit.

818. ὑψιλόφων] ἱπολόφων VR et plerique, quod quamquam magis est solitum (cf. vs. 925 et epicum ἱπόκομος), propter vicinum ἱποβάμονα parum placet. || νείκη] μήμη Salmasius infelicitur.

819. σχινδαλάμων Porson] σκινδαλ(α)μῶν vel σκινδαλ(ά)μων codd. || παραζόνια] παραζόνια in Herwerden, sed cum inauditum est hoc adiectivum tum cum σχινδαλάμων quomodo iungi possit non satis perspicio. || ἔργων] vox corrupta; Blaydes σμιλεύμαθ' ἐπῶν τε coll. vs. 881, sed potius videtur requiri vox qua sequenti nomini fronte; (Euripidem designanti) vis addatur; σμιλεύμαθ' ἀπειροῦς vVelsen, sed abesse nequit coniunctio: σμιλεύματ' ἀπειροῦς? Equidem malim *σμιλεύματ' ἐτέρου, cf. verbum τορνεύειν de Agathonis arte adhibitum Thesm. 54, τορνεύειν ibid. 986 et quae collegit Bentley ad Horat. ad Pison. vs. 441.

817. Oculi circumrotabuntur, volventur. Verbum redit Eq. 387 Nub. 702 Vesp. 1529, cf. etiam Aesch. Ag. 1216 Cassandrae vaticidii furore correptae verba ὑπ' αὐτὸν με δεινὸς ὄρθομαντίας; πόνος; | στροβή.

818. Hinc vehemens erit impetus dictorum martiorum. Sententias Aeschyleas ὑψιλόφους (i. e. λόφους ἔχοντας, vs. 925) dicit chorus, epitheto usus non epico quidem sed epice formato, quod ductum est e comparatione illa HomERICA, ubi de equo ferocienti canitur ὑψὸς δὲ κάρη ἔχει (Z 509); notissimo autem bellatorum epitheto κορυθαίολος vocatur impetus (νίκος) Aeschylī in certamen ruentis. Quod νείκη plurali numero legitur, de saepius adversarium aggressuro Aeschylō id intellego; cavendum autem ne vocem hanc vertamus proelia inter (Aeschylum et Euripidem), sic enim adi. κορυθαίολος etiam ad Euripidem esset referendum neque enunciati altera pars posset constri. Opponuntur igitur Aeschylī νείκη. verbulis Euripideis.

819-821. Illinc erunt minutiae viri a

celsis adversarii dictis defendere se conantur. — Vocibus σχινδαλάμοις (assulis, splinters, cf. Nub. 130) et σμιλεύμασι (ramentis, spranders), itemque infra vs. 881 παραρησίμου (scobe, zaagsel) et vs. 1497 σκαρφησιμοῖσι λήγων (huarkloverijen) Euripidis pingitur ars tenuis et laboriosa. Vox παραζόνια si sana est, quid in fabrorum lingua valuerit non satis constat; scholion interpretatur παράβολα, περὶ τὸν τροχὸν ἐκπέμνα, quod non intellego, Fritzsche accurate sane „clavum axium, rotae continendae praefixum” cum Polluce I 145 et Bekk. Anecd. p. 58 (cf. Eur. Hippol. 1235), sed nihil id ad rem. Neque ἔργων comico deberi videtur. Denique si genitivus absolutus est φωτὸς ἀμυνομένου, ferri nequit vox φωτὸς neque adiectivo neque alia ratione ita illustrata ut appareat significari Euripidem. Vid. ann. crit.

820 sq. φρενοτέκτονος ἀνδρός ῥήμαθ' ἱποβάμονα] Aeschylum, quem ipsum pectus disertum faciebat, φρενοτέκτονος nunc audit; Euripides vero, qui arte magis

φρίξας δ' αὐτοκόμου λοφιᾶς λασιάνχενα χαιτήν,
 δεινὸν ἐπισκύνιον ξυνάγων, βρουχάμενος ἦσει
 δήματα γομποπαγῆ, πινακηδὸν ἀποσπῶν
 825 γηγενεῖ φυσήματι.

ἔνθεν δὴ στοματουργὸς ἐπῶν βασανίστρια λίσφη
 γλώττ' ἀνελισσομένη φθονεροῦς κινούσα χαλινοῦς
 δήματα δαιομένη καταλεπτολογήσει

822. χαιτήν R] χαιτάν cett.

824. ἀποσπῶν] ἀνασπῶν vHerwerden, cf. Ran. 903 Eq. 626 Soph. Ai. 302; sed praepositio ἀπο- aptior est imagini, nisi fallor.

826. δὴ στοματουργός] δῆτα πανοῦργος vHerwerden. || λίσφη Dindorf] λίσπη codd.
 827. γλώττ'] γλώσσ' codd.

valebat quam ingenio, στοματουργός contumeliose mox dicitur vs. 826. Grave autem celsumque genus dicendi, quo utebatur Aeschylus, poetico adiectivo ἱποβάμων (Aesch. Prom. 805 etc.) eleganter designatur (nostr. *hoogaravend*); cf. ἱπόκρημα vs. 929.

822 sq. Utrum cum leone an cum apro (ut Euripidem) chorus nunc Aeschylum comparet dubitari potest. Nam ἐπισκύνιον ξυνάγειν (*corrugare frontem*) leonis est irati (vid. P 136), item βρουχᾶσθαι (*rugire*); verba vero ingenti vi avulsa *iacitare* cum dicitur, apro potius virgulta caedenti et arborum corticem dentibus avellenti assimilari videtur (cf. M 148 sq.), utriusque autem animalis est inbarn setasve dorsales erigere (N 473 Hes. Scut. 391 de apro id dicitur, item τ 446 φρίξας εὐ λοφίην, quem locum nunc imitatur comicus). Itaque cum scholiasta dicere licet utramque comparisonem in unum nunc esse contractam, vel potius Aeschylum describi nunc verbis quibus animalia immanis roboris atque fortitudinis in carminibus epicis soleant pingi. Adiectivum denique γηγενές (cf. Nub. 853) gigantum saxa arborumque truncos librantium (vid. vs. 902) evocat imaginem.

822. αὐτοκόμου] *comantis* (tectae coma qualem prorescere ipsa fecit natura); cf. ἀτόφλοιος et similia.

823. ξυνάγων] vid. ad Vesp. 655.

824. δήματα γομποπαγῆ] *dicta γόμφους (clavis) compacta*.

— πινακηδόν] *tabulatim*, ceu procella a navi (sic schol.) vel aedificio totas tabulas avellens; simul tamen cogitatur aper dentibus arborum truncos vexans.

826. στοματουργός] opp. φρονοίκτην vs. 820. Cf. ἐγγλωτοποιεῖν Eq. 782. Contumeliosissima est vox, nam perinde atque δωδεκαμήχανον illud vs. 1327 in mentem revocat artes meretricum, quibus στοματουργεῖν idem est quod γλωτοποιεῖν sive *λεσβίζεν*.

— βασανίστρια] Aeschyli dicta *βασανίσαι* Euripides paratus dicitur etiam vs. 802, 1120 sq., revera autem plus semel in fabulis aperte perstrinxit quae Aeschylus de iisdem argumentis dixisset: Electr. 520 sqq. Phoen. 751 sqq.

827. ἀνελισσομένη] vid. ad vs. 892.

— κινούσα χαλινοῦς] nimis audacter, immo iocose dictum. Quadamtenus conferri potest Soph. Ant. 107, ubi aurora dicitur *φυγάδα πρόδρομον δευτέρω κινήσασα χαλινῶ*. *Oris angulos* nunc χαλινοῦς dici, quod ex Pollucis (II 90) auctoritate statuit Kock, credibile mihi non videtur.

828. δαιομένη καταλεπτολογήσει] *dividendo atque distinguendo comminuet*; apud Homerum medium *δαιεσθαι* sic o 140 q 332 usurpatum est. Proprie *κατατρίψει λεπτά* dicendum erat, pro quo nunc

πλευμόνων πολὺν πόνον.

(Foras procedunt Euripides, Dionysus, Aeschylus.)

SCENA DECIMA QUINTA.

Euripides, Dionysus, Aeschylus, Chorus.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

(ad Dionysum:)

830 οὐκ ἄν μεθείμην τοῦ θρόνου' μὴ νουθέτει.
κρείττων γὰρ εἶναι φημι τούτου τὴν τέχνην.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

Αἰσχύλε, τί σιγᾷς; αἰσθάνει γὰρ τοῦ λόγου.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

ἀποσεμννεῖται πρῶτον, ἄπερ ἐκάστοτε
ἐν ταῖς τραγωδίαισιν ἑτερατεύετο.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

835 ὦ δαιμόνι' ἀνδρῶν, μὴ μεγάλα λῖαν λέγε.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

ἐγῶδα τοῦτον καὶ διέσκεμμαι πάλαι,

829. πλευμόνων V R] πνευμόνων alii.

830. μεθείμην V] μεθείην R.

835. μεγάλα] μέγα R alii.

καταλεπολογησαι ponitur. Simili ioco Socrates in κρημάθρῳ sua περιφρονεῖν τὸν ἥλιον dicitur Nub. 225, et Strepsiadēs dum Socratis tectum frangit δ' ἄλκπολογεῖσθαι ταῖς δοκοῖς se profitetur Nub. 1496.

830. μεθείμην] *mittam*; quod non ad litteram est accipiendum, nam sedes illa, in qua nunc sedet Sophocles (vs. 790-792), in scena non cernitur. Redit (οὐ) μεθείσθαι τινός; Vesp. 416 Plut. 42, 75 Eur. Hipp. 326 Hec. 400 etc.

833 sq. Aeschylus, qui protagonistae munere in tragoediis suis fungi solebat ipse, complures finxit fabulas in quibus is, qui primarum esset partium, per dramatis partem haud exiguam tacitus in scena adesset. Sic Niobe fabulae cognominis initio conspiciebatur ad librorum tumultum sedens, in Phrygum exordio Achilles Patroclum tacitus luge-

bat (cf. infra vs. 911 sqq.); nec non tacendo partes suas peragit Prometheus initio fabulae servatae, similesque Telephei in Mysis fuere partes (fr. 144).

833. ἀποσεμννεῖται] cf. vs. 1020 et de verbo vid. ad vs. 178.

— ἄπερ] cf. vs. 937.

834. ἑτερατεύετο] verbum, quod valet *portentosa agere vel loqui ad stuporem aliis inculcandum*, redit Eq. 627 (et fr. 198⁹?); cf. τραπέζια Nub. 818 Isocr. XII § 1 Aeschin. II § 11, τραπέζια Lys. 762.

835. μεγάλα] vulgatum magis est μέγα, cf. Plat. Phaedon. 95 δ μὴ μέγα λέγε, μὴ τις ἡμῶν βασκανία περιτρέψῃ τὸν λόγον. Sed inde ab Homero verbis *sonandi vel loquendi* adiungi potnit etiam pluralis μεγάλα, vid. *A* 450 *A* 425 *Θ* 75 *δ* 505 etc., *magna liquor* Tibull. I 6, 11 Hor. Sat. I 3, 13.

ἄνθρωπον ἀγριοποιόν, αὐθαδέστομον,
ἔχοντ' ἀγάλινον ἀκρατὲς ἀθύρωτον στόμα,
ἀπεριλάλητον, κομποφακελορρήμονα.

ΑΙΣΧΥΛΟΣ.

840

„ἄληθες, ὧ παῖ τῆς ἀρουραίας θεοῦ;“
σὺ δὲ ἐμὲ ταῦτ', ὧ στωμυλισυλλεκτάδῃ
καὶ πτωχοποιεὶ καὶ δεισισυρραπτάδῃ;

838. ἀθύρωτον R, Suidas s. v. ἀγριοποιόν, Bekk. Anecd. p. 352, 11] ἀπύλωτον V alii (item Simocatta Hist. p. 122 b, cf. Eur. Hipp. 882); schol. utrumque.

839. ἀπεριλάλητον] vox vix integra; requiritur aliquid quale est ἀδιανόητον. Ecquid comicus vocem ab ἀπειρο- vel ἀπορο- incipientem posuerat? Nullum tamen eiusmodi compositum, quod huic loco aptum sit, in mentem venit. Blaydes ἀκατάληπτον garrulitate non superandum, quod de Aeschylō dici non potuit. Verbo περιλάλειν Ar. usus est Eccl. 230 fr. 376, καταλάλειν legitur Ran. 752, sensu tamen hinc alieno. Vulgatam lectionem agnoscit Pollux II 125.

841. δὴ (ε)μὲ Meineke] δὴ με codd.

837. ἀγριοποιόν] heroes fingentem feros, inhumanos, silvis et montibus quam huic vitae accommodatiores. — Cui convicio extemplo respondet Aeschylus πτωχοποιόν (vs. 842) et χολοποιόν (vs. 846) vocando poetam qui Telephum Bellerophontem Philocteten Oeneum Phoenicem Thyesten Ino Electram Menelaum squalidus vestibus indutos, partim etiam claudicantes, in scenam induxerit; vid. Ach. vs. 410 sqq.

838. ἀγάλινον...στόμα] temerariis hominibus tribuit ipse Euripides Bacch. 385 fr. 495⁴; cf. Plat. Leg. 701 c; etiam adiectivo ἀθύρωτος in deperditis dramatis usum esse credible, hodie tamen id apud eum non extat, sed cf. ἀθυρόγλωσσο; Or. 903, ἀθυρόστομος Ἥχῳ Soph. Phil. 188; cognata leguntur Eur. Hippol. 882. Praeiverat Theognis vs. 421 πολλοῖς ἀνθρώπων γλώσση θύραι οὐκ ἐπίκεινται. In scholii verbis Φρόνιχος ἀπύλωτον sitne comicus Phrynichus (fr. 82) intellegendus an, quod probabiliter statuit Meineke, grammaticus hanc lectionem alteri ἀθύρωτον praeferens, pro certo effici nequit.

839. ἀπεριλάλητον] obscurum.

— κομποφακελορρήμονα] i. e. δίλους ἡμάτων φακέλους sive fasces (cf. πινακῆδόν vs. 824) μετὰ κόμπου εἰσεν.

840. Aeschylus adversarium alloquens utitur versu desumpto ex ipsius tragodia aliqua deperdita (Telepho?), ubi ad Achillem nescio quis ἄληθες, inquit, ὧ παῖ τῆς θαλασσίας θεοῦ; (Eur. fr. 878). Pro marina autem dea (Thetide) substituitur nunc ἀρουραία θεός, quo nomine ridicule designatur Euripidis mater Clito, quam olera olim venditasse clare dixit comicus Thesm. 387, aliis locis compluribus innuit (Acharn. 457, 478 Eq. 18 sq. Thesm. 456, 910 Ran. 947), sive ficta fuit haec fabella — nam τῶν σφόδρα εὐγενῶν eam fuisse tradit Philochorus apud Suidam in vita Euripidis — sive veritatis aliquid subest. Simili ioco Aeschines, qui actor fuerat tragicus, a Demosthene XVIII § 242 nomine ἀρουραίου Ὀνομάου designatur.

841. σὺ δὲ ἐμὲ ταῦτα] sc. λέγεις; cf. Ach. 593. Omissum est idem verbum supra vs. 581.

— στωμυλισυλλεκτάδῃ] i. e. στωμύματα συλλέγων; vid. ad vs. 92. Patronymica terminatio hic et in vs. sequenti comicae quandam orationi addit gravitatem, item Ach. 595 sqq. Ran. 966.

842. Vid. ad vs. 837 et Ach. 412 sq.; ῥάκια heroum Euripideorum ridentur etiam infra vs. 1063.

ἀλλ' οὔτι χαιρών αὐτ' ἐρεῖς.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

παῦ', Αἰσχύλε,

„καὶ μὴ πρὸς ὄργην σπλάγχνα θερμῆνῃ κότφ.“

ΑΙΣΧΥΛΟΣ.

845

οὐ δῆτα, πρὶν γ' ἂν τοῦτον ἀποφῆνω σαφῶς
τὸν χαλοποιὸν οἶος ὢν θρασύνεται.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

ἄρν' ἄρνα μέλανα, παῖδες, ἐξενέγκατε
τυφῶς γὰρ ἐκβαίνειν παρασκευάζεται.

ΑΙΣΧΥΛΟΣ.

ὦ Κρητικὰς μὲν ξυλλέγων μονοφθίας,

843. παῦ' V] παῦσ' R et multi.

844. θερμῆνῃ(ε) M, sic Naber coll. Eur. El. 402] θερμῆνῃ(ε); (-αίνης) codd. ceteri.

847. μέλανα R] μέλαναν V et plerique. Vitium, quod metro arguitur, peperit Homeri versus I' 103, ubi hostia feminina immolatur deae Telluri; hic daemoni immolanda est mascula. Verum praebet scholion ad vs. 848.

849. μὲν] σὺ Blaydes.

843. ἀλλ' οὔτι χαιρών] *at cum luo malo...*, item Ach. 563 Soph. Oed. R. 363 Phil. 1299 Eur. Or. 1593 etc., cf. Vesp. 186 οὔτι χαιρήσων, Plut. 64 οὔτοι... χαιρήσεις. De obsoleto pronomine οὔτι in hac formula superstite vid. ad Vesp. l. l.

— παῦσ] vid. ad vs. 122.

844. Verbis Euripideis Dionysus, ut supra saepius (vid. ad vs. 64), nunc quoque utitur; cf. Eur. Cycl. 423 sq. ἐγὼ δ' ἔπεγγέων | ἄλλην ἐπ' ἄλλη σπλάγχν' ἐθέριμαινον πότφ, Electr. 401 sq. χαρᾶ | θερμαινόμεσθα καρδίαν, Soph. Ai. 478 κενάσιον ἑλπίσιον θερμαίνεται, Pind. Ol. X (XI) 87 μάλα δέ Φοι θερμαίνει φιλότατι νόον. — Voce σπλάγχνοις vel σπλάγχμφ cor vel *animus* designatur etiam Nub. 1036 Ran. 1006 Eur. Or. 1201 etc.

846. χαλοποιὸν] vid. ad vs. 837 et Ach. 411 sq.

847. ἄρνα μέλανα] nigrum masculumque utpote daemoni inferno; cf. Hom. I' 103 γ 6 x 527, 572 Verg. Aen. III 120.

848. τυφῶς] *procella* (Lys. 975), cui immanis daemoneis (Typhoei vel Typho-

nis, Nub. 336 Hom. B 782 sq. Hes. Theog. 820 sqq. Aesch. Prom. 352 sqq.) forma tribuebatur; cf. Eq. 515 et Pac. 751 sqq. (= Vesp. 1029 sqq.), ubi assimulatur ei Cleon. Loco nostro simillimus est Pherecratis versus (fr. 117) in scholio allatus οἶμοι κακοδαίμων, αἰγίς αἰγίς ἔρχεται.

— ἐκβαίνειν] *exurgere*, de vento ingruente verbum solemne, cf. Eq. 430 ἔξεμι γὰρ σοι λαμπρός ἤδη κελῶ, 760 πρὸς ταῦθ' ὄπως ἔξει πολὺς καὶ λαμπρός, Diphil. fr. 67 τί ποτ' ἐστίν; ὡς ἠαυδοῖστος ἐξελέλυθεν.

849. Κρητικὰς... μονοφθίας] perperam veteres grammatici statuerunt ad locum aliquem Cressarum fabulae vel Cretensium (in qua Icarus erat monodia) nunc alludi. Verum vidit Fritzsche. *Cretica* carmina sunt *hyporchemata* (Sosibius in schol. Pind. Pyth. II 127 Athen. V 181 b, cf. Eccles. 1165), quae qui canit saltu vocem suam comitatur. *Chori* autem hyporchemata etiam ante Euripidem nihil habebant insoliti; vid. Soph. Ai. 699, ubi Κνώσια δρχήματα talia cantica

850 γάμους δ' ἀνοσίλους εἰσφέρων εἰς τὴν τέχνην, —

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

ἐπίσχεες οὔτος, ὦ πολυτίμητ' Αἰσχύλε.

ἐκ τῶν χαλαζῶν δ', ὦ πονήρ' Εὐριπίδη,

ἄναγε σεαυτὸν ἐμποδῶν, εἰ σωφρονεῖς,

ἴνα μὴ κεφαλαῖω τὸν κρόταφόν σου ῥήματι

855 θενῶν ὑπ' ὀργῆς ἐκχέη τὸν . . . Τήλεφρον.

σὺ δὲ μὴ πρὸς ὀργήν, Αἰσχύλ', ἀλλὰ πρῶτως

ἔλεγχ' ἐλέγχου· λοιδορεῖσθαι δ' οὐ πρόπει

852. *ἐκ] ἀπὸ codd. || δ' R] om. V et ceteri.

853. ἄναγε R] ἄπαγε V et ceteri. Cf. Av. 1720, 383, 400 Xenoph. Cyr. I 4 § 24.

854. κεφαλαῖω] ἐγκεφάλου πως Kock vix probabiliter, nam quod sequitur τὸν Τήλεφρον praeter expectatum dictum est pro τὸν ἐγκέφαλον. Quamquam libenter ei concedo esse vulgatam.

855. θενῶν Blomfield] θείνων R, θείνων plerique. || Aeschyli dictum aliquod post hunc versum intercidisse suspicatur Bergk.

856. πρῶτως] πρῶτως, πρῶτος ὄν, πρῶμενως tentavit Blaydes.

857. πρόπει V R] θέμις codd. aliquot.

ab ipso choro vocantur. Sed *actorum* monodias, quae non canendae tantum sed etiam pedum motu rhythmico peragendae essent, primus in suas fabulas recepit Euripides. Aptissimum exemplum est servi perterriti cantilena Orest. 1369 sqq., nec minus apta praebent Electrae querelae Orest. 982 sqq., Iocastae Phoen. 301 sqq. — Ridentur eius monodiae etiam vs. 944 et 1390 sqq.

850. Hunc versum cum praecedenti nimis arte coniungentes veterum interpretum complures facinus aliquod in insula Creta commissum nunc significari sibi persuaserunt; quorum alii Pasiphaën cum tauro corpus miscentem cogitabant, in his Timachidas; alii Phaedram Creta oriendam, quae privignum suum inceste amavit (at γάμος ἀνόσιος cum Hippolyto nullus fuit!); alii, inter quos fuit Apollonius, Aëropen in Cressis fabula a patris ministro stupratam. Sed unice recte scholii auctor — Didymum puta — statuit Euripidis fabulam *Aeolum* nunc respici, cuius argumentum erant Canacae cum fratre suo Macareo amores;

of. Nub. 1371 sq. Ran. 1081, 1475 Antiphan. fr. 18; etiam in *Aeolosicone* postea Euripidis hoc drama risisse videtur comicus.

— εἰσφέρων] item Nub. 547; εἰσφέρει poeta ingenii sui fructus in fabulas, ipsas vero fabulas in scenam εἰσάγει.

851. ἐπίσχεες οὔτος] item vs. 522.

— πολυτίμητ'] tanquam numen alloquitur Aeschylum; vid. ad vs. 337.

854. κεφαλαῖω] si sanum est, *capitale* est vertendum, *praegrande* igitur; in scholiis confertur Nub. 981 κεφάλαιον τῆς δαφανίδος. Vid. praeterea comici anonymi verbum ἀμαξιαῖα ῥήματα (fr. anonym. 835 sq.), Platonis fr. 67 γωνιαῖον ῥήμα.

855. τὸν Τήλεφρον] praeter expectatum pro τὸν ἐγκέφαλον (ἐγκεφάλου θρίω δύο vs. 134) dictum esse vidit schol. Cf. Eur. fr. 388 (ad vs. 473 in schol. allatum) κάρτα τε γὰρ σου συγγέτω κόμαις ὀμοῦ, | ῥανῶ τε πεδῶσ' ἐγκέφαλον.

856. πρῶτως] ab adi. πρῶτους.

857. ἐλεγχ' ἐλέγχου] idem est asyndeton in dictis δάκνειν δάκνεσθαι Ran. 861, ἔκτεινον ἐκτείνοντο Eur. Suppl. 700, ἐῶθουν

ἄνδρας ποιητὰς ὥσπερ ἀρτοπόλιδας.
 σὺ δ' εὐθύς ὥσπερ πρῖνος ἐμπρησθεῖς βοῶς.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

860 ἔτοιμός εἰμ' ἔγωγε, κοῦκ ἀναδύομαι,
 δάκνειν, δάκνεσθαι πρότερος, εἰ τούτω δοκεῖ,
 τᾶπη, τὰ μέλη, τὰ νεῦρα τῆς τραγωδίας,
 καὶ νῆ Δία τὸν Πηλέα γε καὶ τὸν Αἴολον
 καὶ τὸν Μελέαγρον κᾶτι μάλα τὸν Τήλεφον.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

865 σὺ δὲ δὴ τί βουλεύει ποιεῖν; λέγ', Αἰσχύλε.

ΑΙΣΧΥΛΟΣ.

ἐβουλόμην μὲν οὐκ ἐρίζειν ἐνθαδί,
 οὐκ ἐξ ἴσου γὰρ ἔστιν ἄγων νῶν, —

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

τί δαί;

ΑΙΣΧΥΛΟΣ.

ὅτι ἡ πόλις οὐχὶ συντέθνηκέ μοι,

863. Πηλέα] synzesis admodum suspecta; praeterea accusativi vs. 862-864 unde pendeant non satis perspicio.

865. σὺ δὲ δὴ τί Florentinus unus] τί δαί σὺ V, σὺ δὲ τί R et plerique, σὺ δὲ γε τι pauci.

866. ἐνθαδί Meineke] ἐνθάδε codd.

867. ἄγων] ἄγων V R et plerique. || τί δαί R] τίη (τιή) V, ut Eq. 126 alibi.

868. συντέθνηκέ μοι] -κ' ἔμοι Bothe.

ἔωθοῦντο ἔπαιον ἐπαιόντο Xen. Cyrop. VII 1 § 38; cf. δάκνειν διαβάλλειν τοὺς λόφους; κατεσθίειν Eq. 496, πωλεῖν ἀγοράζειν Ach. 625, ἄγομαι φέρομαι Nub. 241.

859. Constr. σὺ δ' εὐθύς βοῶς ὥσπερ πρῖνος ἐμπρησθεῖς statim strepitum edis qualis est ilicis ardentis; cf. Acharn. 667 οἶον ἐξ ἀνθρώκων πρηνίνων φέριπλος ἀνήλατ' κτέ. Hinc πρηνίνοι sive πρηνόδους (ilignei) dicuntur homines truculenti Ach. 180 Vesp. 383, 877.

861. Cf. vs. 857. Gallos gallinaceos potissimum cogitari recte statuit scholion; cf. Eq. 496.

862. *Diverbia et cantica ipsosque adeo nervos tragoediae.*

864. κᾶτι μάλα τὸν Τήλεφον] *quoniam etiam Telephum illum, qui prae ceteris ridiculus tibi videtur.* Sic recte interpretatur scholion. Etiam Pac. 53, 280, 462 particulae καὶ ἔτι μάλα ita usurpatae sunt.

868 sq. Cf. Eur. fr. 734 ἀρετὴ δέ, κῆν θάνη τις, οὐκ ἀπόλλυται, | ζῆ δ' οὐκέτ' ὄντος σώματος; κακοῖσι δὲ | ἅπαντα φροῦδα συνθανόνθ' ὑπὸ χθονός, Diodor. Sicul. I 2 § 3 τοῖς μὲν ἐν τῷ ζῆν μηδὲν ἀξιόλογον πράξασιν ἔμα ταῖς τῶν αἰμάτων τελευταῖς συναποθνήσκου καὶ ἄλλα πάντα τὰ κατὰ τὸν βίον, τοῖς δὲ δὲ ἀρετὴν περιποιησάμενοι; δόξαν αἱ πράξεις ἅπαντα τὸν αἰῶνα μνημονούονται. — Aeschylī per saeculi alteram partem vita nunc defuncti fabulae etiam

870 τούτῳ δὲ συντέθνηκεν, ὡσθ' ἕξει λέγειν.
ὅμως δ', ἐπειδὴ σοὶ δοκεῖ, δρᾶν ταῦτα χροί.

AIONΥΣΟΣ.

Ἴθι νυν λιβανωτὸν δευρό τις καὶ πῦρ δότω,
ὅπως ἂν εὐξώμαι πρὸ τῶν σοφισμάτων,
ἀγῶνα κρῖναι τόνδε μουσικώτατα
ὕμεις δὲ ταῖς Μούσαις τι μέλος ὑψάσατε.
(Affertur thus et ignis, Dionysus autem in ara sacrificat.
Interim canit chorus quae sequuntur.)

SCENA DECIMA SEXTA.

Eidem.

XOPOΣ.

(Cantus.)

(vs. 875—884.)

875 ὦ Διὸς ἐννέα παρθένοι ἀγναί
Μοῦσαι, λεπτολόγους ξυνετὰς φρένας αἶ καθορᾶτε
ἀνδρῶν γνωμοτύπων, ὅταν εἰς ἔριν ὀξυμέριμον
ἔλθωσι στρεβλοῖσι παλαίσμασιν ἀντιλογοῦντες,
ἔλθετ' ἐποψόμεναι δύναμιν

870. sol V] σοι cett.

877. ὀξυμέριμον (vel -μοι) Blaydes] ὀξυμερίμοις codices. Eandem ob causam στρεβλοῖς τε vs. 878 coniciebat Bentley.

post poetae mortem haud raro in scena Attica agebantur, vid. Acharn. 10; Euripidis vero dramata cum ipso auctore ad inferos descendisse ibique nunc ei in promptu esse superciliose admodum autumat Aeschylus. Ipse vero immortalia sua opera posteris reliquerat. „Temporis arbitrio” fabulam quae excidisset aliquando permisisse fertur (Athen. VII 347 e).

868. ἡ ποιησις] *ars mea*, i. e. τὰ (ἐμὰ) ποιήματα. Cf. Thesm. 38 Ran. 907, 1366.

871. Sic etiam Vesp. 860 cum paratum est tribunal et consedit iudex, ita loquitur Bdelycleon: ἀλλ' ὡς τάχιστα πῦρ τις ἐξενεγκάτω | καὶ μυρρίνας καὶ τὸν λιβανωτὸν ἔνδοθεν, | ὅπως ἂν εὐξώμεσθα πρῶτα τοῖς θεοῖς, Thesm. 36 ἄψτεν cum Aga-

thon carmen est pacturus ἐξέρχεται | θερᾶπων τις αὐτοῦ πῦρ ἔχων καὶ μυρρίνας | προθυσομένοσ... τῆς παιήσεως. Etiam Pac. 948 sqq. sacrificium in scena peragitur.

— τις] *ministerorum aliquis*, item Vesp. 529 Av. 1579, 1693 Ran. 1304 Plat. 228, 1194 fr. 348 Plat. 10.

874. ὑψάσατε] cf. vs. 366.

877. γνωμοτύπων] *sententias effingentium*; cf. Nub. 952 λόγοισι καὶ φροντίσι καὶ γνωμοτύποις μερίμοις, Thesm. 55 (Agathon) γνωμοτυπεῖ καὶ ἀντινομάζει etc.; Eq. 1379 γνωμοτυπικός etc. — Simile est γνωμοδιώκτης Cratin. fr. 307.

878. στρεβλοῖσι παλαίσμασιν] *perplexis artificibus*. Adī. στρεβλός proprie *rotundum, teretem* significat (vid. Thesm. 516), de voce παλαίσμασιν vid. supra vs. 689.

880

δεινοτάτοιον στομάτοιον πορίσασθαι

ρήματα καὶ παραπρίσματα ἑπῶν.

νῦν γὰρ ἀγῶν σοφίας ὁ μέγας χωρεῖ πρὸς ἔργον ἤδη.

ΔΙΟΝΤΣΟΣ.

885

εὐχέσθε δὴ καὶ σφῶ τι, πρὶν τᾶπη λέγειν.

ΑΙΣΧΥΛΟΣ.

(thus arae dum imponit:)

Δήμητερ, ἦ θρέψασα τὴν ἐμὴν φρένα,

εἶναί με τῶν σῶν ἄξιον μυστηρίων.

ΔΙΟΝΤΣΟΣ.

(ad Euripidem:)

ἐπιθες λαβῶν δὴ καὶ σὺ λιβανωτόν.

880. πορίσασθαι V R] -σθε plerique.

881. ῥήματα] ῥήματα Francke coll. vs. 824, item vel ῥεῦματα Thiersch, κνίσματα (coll. Plat. Hipp. Mai. p. 304 a) vel ζέσματα Blaydes; πρίσμα τε Kock coll. Av. 321 Lys. 267, ut ad Aeschylum haec vox possit referri (vid. vs. 902).

883. σοφίας ὁ Hermann] σοφίας ὄδε codd. plerique, ὄδε σοφίας pauci.

888. ἐπιθες λαβῶν δὴ καὶ σὺ λιβανωτόν] sic codd. multi, ἐπιθες καὶ δὴ (δὴ om. Bar.) σὺ λιβανωτόν λαβῶν R, ἐπιθες καὶ σὺ δὴ λιβανωτόν Suidas, ἔθι νῦν ἐπιθες δὴ καὶ σὺ λιβανωτόν λαβῶν metro invito ceteri, Fritzsche ἐπιθες λιβανωτόν καὶ σὺ δὴ λαβῶν

880. πορίσασθαι] infinitivus ab adi. δεινός suspensus. De verbo cf. Acharn.

385 τί ταῦτα σεράφει τεχνάξεις τε καὶ πορίζεις τριβάς;

881. ῥήματα] vix sanum, cf. ann. erit.

— παραπρίσματα] cf. σμιλεύματα vs. 819.

884. ἀγῶν] de hac voce vid. Ach. 392 Nub. 958 Vesp. 533 et supra ad vs. 674 sqq. — Voce σοφίας ἀγῶν utitur Euripides Or. 491.

— χωρεῖ πρὸς ἔργον] proprie dicitur de hominibus rem aggredientibus, cf. Pac. 555 Soph. Ai. 116 (aan het werk gaan); de ipsa re verbum χωρεῖν etiam infra vs. 1018 (ubi vid.) usurpatum est.

886 sq. Quemadmodum Aristophanes Nub. 519 iurat per Dionysum qui ipsum ἐξέθρεψεν, sic Cererem nunc invocat Aeschylus utpote Eleusine oriundus (schol.). E scholio nonnisi in recentioribus codicibus servato „ἦ ὅτι ἐν τοῖς Ἐλευσινίοις ἐτελεῖτο τὰ ὀράματα τοῦ Αἰσχύλου. ἴσται δὲ τοῦτο τὸ ἔπος Αἰσχύλου” Fritzsche perperam efficiebat hunc versum ex Aeschyli fabula

Ἐλευσινίοις esse desumptum; nam post verba „ἦ ὅτι ἐν τοῖς Ἐλευσινίοις (sc. mysteriis) ἐτελεῖτο (Aeschylus)” est distinguendum, deinde quod sequitur τὰ ὀράματα τοῦ Αἰσχύλου aliud est scholion ad vocem poeticam τὴν ἐμὴν φρένα illustrandam adiectum; denique in tertia annotationuncula ἴσται δὲ τοῦτο τὸ ἔπος Αἰσχύλου observatur Aeschylum (non Euripidem) haec dicere apud comicum. Parodiae nullus hic est locus. — Mysteriis initiatum fuisse Aeschylum et satis diserte nostro loco dicitur et vel sic libenter credendum. Imprudenti aliquando cum in dramatico excoidisset aliquid quo vulgari arcana viderentur, reum factum respondisse οὐκ εἶδέναι ὅτι ἀπόρρητα ἦν testatur Aristot. Eth. Nicom. III 2, unde Clemens Alex. Strom. II c. 14 (p. 166 Sylb.) non recte effecit eum non fuisse initiatum.

887. εἶναί] de infinitivo vid. ad vs. 133.

888. ἐπιθες... λιβανωτόν] in aram sc.; cf. Nub. 426 Vesp. 96.

— καλῶς] vid. ad vs. 508.

ΕΤΡΙΠΙΔΗΣ.
(aram aversatus:)

καλῶς·

ἔτεροι γὰρ εἰσιν οἷσιν εὐχομαι θεοί.

ΛΙΟΝΥΣΟΣ.

890 ἴδιοί τινες σοί, κόμμα καινόν;

ΕΤΡΙΠΙΔΗΣ.

καὶ μάλα.

ΛΙΟΝΥΣΟΣ.

ἴθι νυν προσεύχου τοῖσιν ἰδιώταις θεοῖς.

ΕΤΡΙΠΙΔΗΣ.

(coelum spectans:)

αἰθήρ, ἔμὸν βόσκημα, καὶ γλώττης στρόφιγξ,

(coll. Vesp. 96 Ran. 871), Meineke ἐπίθες λαβῶν καὶ δὴ σὺ λιβανωτόν, Dindorf ἔθι νυν ἐπίθες δὴ καὶ σὺ λιβανωτόν coll. vs. 871 et 891.

889. Θεοί V A] Θεοὶς cett.

890. Fuisse qui verba ἴδιοί τινες Euripidi continuarent apparet e scholio, quod apud Dindorfium versui 891 adscriptum legitur sed ad hunc versum pertinet. || σοί V] σου R, σοι cett.

891. νυν] δὴ V R. || ἰδιώταις] ἰδίοισιν Blaydes.

889 sq. Euripides καινὰ δαίμονια εἰσφέρειν nunc dicitur, ut in Nubibus Socrates. Apertius etiam tragicum impietatis insinulaverat Aristophanes Thesm. vs. 451 τοὺς ἄνδρας ἀναπέπεικεν οὐκ εἶναι θεούς.

890. κόμμα καινόν] eadem imagine, e moneta desumpta (cf. vs. 726), utitur noster Nub. 247 sq.: ΣΩΚΡ. ποίους θεοὺς; ὁμοί σὺ; πρῶτον γὰρ θεοὶ | ἡμῖν νόμισμα' οὐκ ἔστι. — ΣΤΡΕΨ. τῶ γὰρ ἔμνευ'; ἦ | σιδαρῆοισιν ὡσπερ ἐν Βυζαντίῳ;

891. ἰδιώταις θεοῖς] quasi etiam in coelo, ut in civitate, τοῖς ἐν τέλει oppositi sint ἰδιώται τινες, quos sibi proprios habeat tragicus. Non male vernacule reddideris *burgermans-goden*.

892 sq. Cf. Socratis sua „numina” invocantis verba Nub. 264 ὃ δέσποτ' ἄναξ ἀμείρονη' ἀήρ, ὃς ἔχεις τὴν γῆν μετέωρον, | λαμπρός τ' αἰθὴρ σεμναὶ το θεαὶ νεφέλαι βροντησικέραυνοι, | ἄρθῃτε φάνητ' ὃ δέσποιναι τῶ φροντιστῆ μετέωροι, vs. 423 sq. ἄλλο τι δῆτ' οὐν νομίσεις ἤδη θεῶν οὐδὲν

πλὴν ἄπερ ἡμεῖς, | τὸ χάος τοῦτ' καὶ τὰς νεφέλας καὶ τὴν γλώτταν, τρία ταυτ' ; vs. 627 μὰ τὴν ἀναπνοὴν μὰ τὸ χάος μὰ τὸν αἴρα. — Vox βόσκημα idem valet quod ὃ βόσκομαι, vid. Nub. 331, quod verbum de hominibus dictum aut poeticum aut contumeliosum est pro τρέφειν (vid. ad Vesp. 313). Ex aëre Euripides „ἐυλλέγειν ἐπόλλια” sua solebat (Acharn. 398). — Linguae στρόφιγγα, quae vox *cardinem* (= *στροφέα*) significare solet (Eur. Phoen. 1126 Plat. Tim. 74 a, δ), nunc dicit quam Homerus *στροφάλιγγα* (*κοιλις*) vocat (Π 775 etc.), id est *turbinem*; cf. *γλωττοστροφεῖν* de homine versuto et *dicaei* Nub. 792 et supra ἀνελιττεσθαι de Euripidis lingua dictum vs. 827. Linguam facundam *εὐτροχον γλώτταν* dixit Eur. Bacch. 268. — De voce *ξένας* (*mens*) apud Aeschylum Sophoclemve non obvia sed Euripidi adamata (Hipp. 1105 Troad. 669 Suppl. 203 etc.) eleganter disputavit vWilamowitz ad Eur. Herc. 655.

καὶ ξύνεσι καὶ μυκτῆρες ὄσφραντήριοι,
ὀρθῶς μ' ἐλέγχειν ὦν ἄν ἔπτωμαι λόγων.

ΧΟΡΟΣ.

(Cantus.)

Stropha (vs. 895—904.)

895

καὶ μὴν ἡμεῖς γ' ἐπιθυμοῦμεν
παρὰ σοφοῖν ἀνδροῖν ἀκοῦσαι
τίνα λόγων, τίν' ἐμμελείας
ἔπιτε δαῖταν ὀδόν.

γλῶττα μὲν γὰρ ἠγρίωται,
λῆμα δ' οὐκ ἔτολμον ἀμφοῖν,
οὐδ' ἀκίνητοι φρένες.

900

προσδοκᾶν οὖν εἰκός ἐστι
τὸν μὲν ἀστεῖόν τι λέξειν
καὶ κατερρωημένον,

895. ἡμεῖς γ' Cobet] ἡμεῖς codd.

897. τίνα Dindorf] τινὰ codd. || τίν' ἐμμελείας Kock] ἐμμελείαν codd., quem errorem peperit vitiosa, quae in codd. compluribus reperitur, scriptura ἐπί τε. Dindorf vocem delet (vid. vs. antistrophicus 994).

898. γλῶττα Dindorf] γλῶσσα codd. || ἠγρίωται] ἠκόνηται Blaydes coll. Nub. 1108 Ran. 1116.

901. λέξαι V] λέξαι R.

Sic sub praecedentis saeculi finem novum numen „la Raison” deo substitutum ivere homines rerum novarum studiosi. — Denique μυκτῆρες ὄσφραντήριοι proprie significant facultatem illam abdita indagandi, qua excellunt canes venatici (εὐρίνος κύνες Λάκαινοι Soph. Ai. 7), hinc vim criticam, qua in mythis traditis importune usus est Euripides, ὅτινα κριτικὴν quam Posidippus dixit fr. 1. Proprie sunt nares (Pac. 158 Vesp. 1488 Eur. fr. 919, vid. etiam Eocl. 5). De termino -τήρ vid. ad vs. 1349 et Enchir. dict. ep. p. 327.

894. ἐλέγχειν] vid. ad vs. 133.

896. λόγων... ἐμμελείας] ἀνερθίων et canticorum. Est enim ἐμμελία ἡ μετὰ μέλους τραγικὴ δρχησις (schol.), cf. Vesp. 1503; recte autem h. l. „chororum eurhythmiam” interpretatur scholion. Kock contulit Plut. Mor. 167 c, 1029 c.

897. ἔπιτε δαῖταν ὀδόν] de verbo cf. Ach. 627 τοῖς ἀναπαίσιτοις ἐπίωμεν, Ran. 1106 λέγετον ἔπιτον. Adi. δάιος (hostilis) etiam Nub. 335 Ran. 1022 obvium, e poetarum lingua est desumptum, quibus δαῖτα ὀδός est quam ὀδὸν πολέμου dicunt legati Corinthiorum Thuc. I 122 § 1; cf. ὀδὸν... μελέων in parodia Av. 1374.

898. ἠγρίωται] cf. Pac. 620 ἠγριωμένοις ἐπ' ἀλλήλοισι.

899. λῆμα δ' οὐκ ἔτολμον] cf. Nub. 457 λῆμα μὲν πάρεσει τῷδέ γ' | οὐκ ἔτολμον ἀλλ' ἔτομον.

— ἀκίνητοι φρένες] cf. trag. adesp. fr. apud Plut. Mor. p. 43 c κινούσα χορδὴς τὰς ἀκίνητους φρενῶν, Soph. Ant. vs. 1025 sqq. κείνος οὐκεί' ἐστ' ἀνήρ | ἄβουλος οὐδ' ἄνολβος, ὅστις εἰς κακὸν | πεισὼν ἀκείται μηδ' ἀκίνητος πῆλι.

901. κατερρωημένον] bene limatum, ὄνη (lima) perpolitum. Telephus vulneratus

τὸν δ' ἀνασπῶντ' αὐτοπρέμους
τοῖς λόγοισιν
ἐμπεσόντα συσκεδᾶν πολ-
λὰς ἀλινδήθρας ἐπῶν.

SCENA DECIMA SEPTIMA.

Eidem.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

905 ἄλλ' ὡς τάχιστα χορὴ λέγειν, οὕτω δ' ὅπως ἐρεῖτον
ἀστεῖα καὶ μῆτ' εἰκόνας μῆθ' οἷ' ἂν ἄλλος εἴποι.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

καὶ μὴν ἑμαυτὸν μὲν γε τὴν ποίησιν οἶός εἰμι
ἐν τοῖσιν ὑστέροις φράσω· τοῦτον δὲ πρῶτ' ἐλέγξω,
ὡς ἦν ἀλαζὼν καὶ φένας, οἷοις τε τοὺς θεατὰς

905 sq. Choro continuant codd. pauci (vid. vs. 1004 sq.).

906. εἰκόνας] sanumne? Etiam Herwerdeno suspectum esse video.

908. ὑστέροις (vel ὑστερον) Naber] ὑστάτοις codd.

909. οἷοις] οἴως Dobree. Cf. Vesp. 1363 Ran. 921 Soph. Phil. 1007.

πρωτοῖσι λόγῃς (Achillis) θέλεται δινή-
μασιν (Eur. fr. 725). — Participium κα-
τερρινημένος cum Aeschylus Suppl. 747
de nitidis (λιπαροῖς) bellatorum brachiis
usurpasset (βραχίον' εὖ κατερρινημένους),
haec res Spanhemium movit ut nostro
loco compactos interpretatus (cf. Bekk.
Anecd. 9,3 et 453,33) ad Aeschylum
referret — errore manifesto, nam Euripidis
verbula tersa atque polita nunc
opponi Aeschyli dictis ingentibus quivis
videt.

902. ἀνασπῶντ'] de voce ex imo pe-
ctore erumpenti etiam Soph. Ai. 302
usurpatur: λόγους ἀνέσπα. Item Eq. 626
ἀναρρηγνύς ἐπη, Nub. 960 ῥήξον φωνήν.
Cf. etiam Ran. 824 ἀποσπῶν. In Menandri
vero versu πόθεν γάρ, εἰ φίλοι θεοί, | ἀνε-
σπάκασιν οὐτοὶ τοῦτους τοὺς λόγους (fr. 429)
violentiae nulla inest notio, ni fallor,
sed unde ista sunt petita vertendum est
(vid. ad vs. 1455).

— αὐτοπρέμους] cum ipso trunco (πρέ-
μω, vid. Av. 321 Lys. 267) evulsis;

giganti igitur assimilatur nunc Aeschylus (cf. vs. 822 sq., 848 Hor. Carm. III 4, 55). Adiectivo usi sunt Aesch. Eum. 401 Soph. Antig. 714; vid. praeterea supra ad vs. 587 (et 881?).

904. συσκεδᾶν] perturbaturum esse; cf. Vesp. 229 διασκεδῶ.

— ἀλινδήθρας ἐπῶν] vocum palaestras, volutastra (proprie equorum, cf. Nub. 32), idem nunc quod ἀμιλλήματα, παλαίσματα (vs. 878), ἀγῶνας. — Alia eiusdem conformationis vocabula affert Phrynichus Anecd. Bekk. p. 5: κολυμβήθρα στωμυλήθρα (com. anon. apud Diog. Laert. II 10 § 108). Suffixum -ηθρ- etiam in voce σκανδάληθρον Ach. 687 occurrit, suffixum -θρα in κρεμάθρα (Nub. 218), ἀποβάθρα (Anecd. Bekk. p. 12).

905. οὕτω δ' ὅπως] et ita quidem ut...; cf. Ach. 829 sqq. ἔνδησον... οὕτως ὅπως ἂν μὴ φέρον κατάξη, Soph. El. 1296 (Trach. 330).

909. ἀλαζὼν] vanus iactor, artis vel scientiae quam non tenet peritiam in-

- 910 ἐξηπάτα, μαρούς λαβὼν παρὰ Φουνήρω τραφέντας.
 πρώτιστα μὲν γὰρ ἓνα τιν' ἂν καθίσεν ἐγκαλύψας,
 Ἀχιλλέα τιν' ἢ Νιόβην, τὸ πρόσωπον οὐχὶ δεικνύς,
 πρόσχημα τῆς τραγωδίας, γρούζοντας οὐδὲ τοῦτ'.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

μὰ τὸν Δι' οὐ δῆθ'.

ΕΥΡΥΠΙΛΗΣ.

- 915 ὁ δὲ χορός γ' ἤρειδεν ὄρμαθούς ἂν
 μελῶν ἐφεξῆς τέτταρας ξυνεχῶς ἂν οἱ δ' ἐσίγων.

911. τιν' ἂν Dobree] τινὰ codd., γέ τινα Dawes.

913. γρούζοντας] pluralem satis tueri videtur pronomen α' vs. 915; Blaydes γρούζοντά γ' vel τ' (an δ'?) mavult.

914. γ'] om. V R alii; hinc Hermann εἶθ' ὁ χορός coniecit, Blaydes ὁ δὲ χορός ξυνείρεν coll. Av. 1079.

solenter prae se ferens; *sophistae* ita dicuntur Nub. 102, 1492 Av. 1016, cf. Ruhnk. ad Tim. s. v. — De verbo ἀλαζονεύσθαι vid. ad vs. 280, ἀλαζονεία est infra vs. 919 etc., ἀλαζονεύματα Ach. 63 etc.

— φέναι] *impostor*, cf. Ach. 89 Eq. 634, φενᾶν Pac. 1037 Ran. 921 Plut. 271, 280, φενᾶκιμοί Eq. 633.

910. E chori canticis maximam partem constabant fabulae Phrynichi, quae nodo apte perplexo et rite soluto nec non diverbiis rhetorice ornatis affectusve plenius carebant; uno scilicet actore, cuius satis exiles erant partes, in illa artis infantia contenta erat tragodia. Secundum actorem adiecit Aeschylus, tertium Sophocles. — De Phrynicho, cuius cantica aequalibus dulcissima fuerant visa — neque Aristophanes aliter iudicavit Av. 750 Thesm. 166 — vid. ad Vesp. vs. 220; cf. etiam infra vs. 1299.

911—913. Vid. ad vs. 833 sq. — *Niobe* igitur et *Phryges* fabulae a chori incipiebant parodo, perinde atque *Persae*, *Supplices*, *Myrmidones* (schol. Ran. 992 Aesch. fr. 128).

911. ἓνα τινὰ] *unum aliquem*; item Eq. 1301 Av. 900 Plat. fr. 186 Antiphan.

173, 226 Anaxil. 22¹⁰ Xenarch. 7⁸ Soph. Oed. R. 118 Eur. Herc. 1386 etc. — Sic dicitur ubi numerale cum vi aliqua profertur (*unus, non duo*); εἰς γέ τις vero est *aliquis quisquis fuit*.

— ἄν] de particula hic et saepius in sequentibus sic usurpata vid. ad Vesp. 269.

913. πρόσχημα] *oculorum tantum delicias*. Voce utitur Soph. El. 682. Cf. Eur. fr. 362²⁷ σχήματα et El. 388 ἀγάλλματα ἀγορᾶς de civibus inutilibus.

— γρούζοντας] verbum γρούζειν (γρούεσθαι, γρούξαι), id est γρῦ λῆγειν (Plut. 17), ut nostrum *kikken* non nisi in enunciatis negativis hisve similibus usurpatur (vid. ad vs. 638). Apud Aristophanem redit Eq. 294 Nub. 963 Vesp. 373, 741 Pac. 97 Lys. 509, 656 Thesm. 1095 Plut. 454, 598. Cf. ἀγούξαι Pind. fr. 214.

914. ἤρειδεν] *magna cum virium intentione terram pulsans decantabat*. Verbum ἤρειδεν de iis quae violentius celeriusve fiunt dici solet, hic de cantoribus infinitam versuum seriem proferentium, Eq. 627 Nub. 558, 1375 de conviciantibus, Pac. 31 de voraciter deglutientibus.

— ὄρμαθούς] *series*, a stirpe *οσφ*; vox occurrit etiam Lys. 647 Plut. 765 Hom. ω 8; cf. ὄρμος; *monile* Lys. 408.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

ἐγὼ δ' ἔχαιρον τῆ σιωπῇ, καὶ με τοῦτ' ἔτεροπεν
οὐχ ἦτον ἢ νῦν οἱ λαλοῦντες.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

ἠλλθιος γὰρ ἦσθα,
σάφ' ἴσθι.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

καὶ ἐμαντῶ δοκῶ. τί δὲ ταῦτ' ἔδρασ' ὁ δεῖνα;

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

920 ὑπ' ἀλαζονείας, ἴν' ὁ θεατῆς προσδοκῶν καθῆτο
ὀπόθ' ἢ Νιόβη τι φθέγγεται τὸ δράμα δ' ἂν διήει.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

ὦ παμπόνηρος, οἷ' ἄρ' ἐφρανακίζομην ὑπ' αὐτοῦ.
(Ad Aeschylum impatientiae taediique signa edentem manifesta:)
τί σκορδιναῖ καὶ δυσφορεῖς;

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

925 ὅτι αὐτὸν ἐξελέγω. —
κἄπειτ' ἐπειδὴ ταῦτα ληρήσειε καὶ τὸ δράμα
ἦδη μεσολή, βήματ' ἂν βόεια δώδεκ' εἶπεν,
ὀφρῦς ἔχοντα καὶ λόφους, δελν' ἄττα μορμονωπά,

917. γὰρ] ἄρ' Bentley (cf. Eccl. 433).

919. καθῆ(ι)το codd. complures] καθοῖτο V R alii.

920. φθέγγεται V R] φθέγγατο vel -οιτο cett.

925. *μορμονωπά] μορμωρωπά V, μορμουρωπά R alii, μορμωρωπά cett.; litteram q meo Marte in v mutavi, e prima syllaba eam invita lingua irrepsisse ratus.

919. ἀλαζονείας] cf. vs. 909.

920. δεῖ[ει] interim procedebat. Aeschylum sic cavisse ne spectatores ad verba sesquipedalia a choro prolata nimis accurate attenderent animum, ridicule fingit Euripides.

921. Hic, ut in sequentibus, Dionysus ἐστὶ τοῦ λέγοντος ἢν ψεῦδος λέγει.

— ἐφρανακίζομην] vid. ad. vs. 909.

922. σκορδιναῖ] randicularis; cf. Ach. 30 Vesp. 642. Impatientiae est signum.

924 sq. Verba aliquot ingentia severa martia horrida obscura iactabat Aeschylus, quibus stuporem incuteret audienti-

bis. — Idem de Aeschylus indicium fert recens e sophistarum disciplina Phidippides Nub. 1367, φάρον πλίων, ἀξύστατον, στόμακα, κρημνοποιόν vocans.

925. ὀφρῦς... καὶ λόφους] ad ferocis bellatoris vultum minacem pingendum iunguntur etiam Pac. 395; vid. praeterea ad Ach. 575. Idem fere quod ὀφρῦς ἔχοντα est σεμνά, cf. Alex. fr. 116⁶, ubi ὀφρῦς ἔχειν dicitur nobilitas quoddam genus parasitorum; de hac similibusque locutionibus vid. ad Vesp. 655. De voce λόφους cf. vs. 818. Adiectivum μορμονωπά significat μορμόνος; (Ach. 582

ἄγνωτα τοῖς Θεωμένοις.

ΑΙΣΧΥΛΟΣ.

(dum aemulo minatur:)

οἶμοι τάλας.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

(ad Aeschylum:)

σιώπα.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

σαφές δ' ἂν εἶπεν οὐδὲ ἔν —

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

(item:)

μὴ πρῆε τοὺς ὀδόντας.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

ἄλλ' ἢ Σκαμάνδρους καὶ τάφρους κάπ' ἀσπίδων ἐπόντας

927. οὐδὲ ἔν] sine causa οὐδὲν ἂν Lenting, οὐδ' ἂν ἔν Porson, nam idem est hiatus Lys. 1044 Plut. 37, 138, 1115, 1182 Cratin. fr. 302 Cratet. 14¹ Eupol. 357⁴.

928. καὶ ... κάπ' Blaydes] ἢ... ἢ codices, quod vitium e praecedenti ἀλλ' ἢ originem habere, argui autem vocula καὶ vs. 929, recte statuit.

Pac. 474) *vullum habentia*, — aptissima igitur ad pueris terrorem incutiendum, ut mater illa apud Theocritum XV 40 dicit οὐκ ἄξω *τυ, τένον μορμύ!* δάκνει ἴππος! Cf. Xen. Hellen. IV 4 § 17 καταφρονούντες οἱ Λακεδαιμόνιοι τῶν πελαστών... καὶ ἐπισκώπτειν ἐτόλμων, ὡς οἱ σύμμαχοι φοβοῦντο τοὺς πελαστὰς ὥσπερ μορμόνας παιδάρια. Praeterea vid. Eq. 693, μορμολύττεσθαι Av. 1245, μορμολυκία Thesm. 417 fr. 31, 131.

927. οὐδὲ ἔν] idem est hiatus Plut. 138, 1115 Cratin. fr. 302 Plat. 52 Theopomp. 15, item οὐδὲ εἰς Plut. 1182 Cratet. fr. 14 saepiusque apud comicos recentiores.

928 sq. Nil nisi Scamandros et fossas et portenta loquebatur. Bella, Troianum praesertim bellum, tractabat, de hac quam novimus vita humana nullus in eius fabulis fiebat sermo. — Quod scholion dicit πολλὸς Αἰσχύλος ἐν τῷ ποταμῶς καὶ ὄρη λέγειν nihili est, vix autem magis ad rem facit quod observarunt recentiores, Scamandri nomen apud eum saepius et in sola Orestia quater (Ag. 511, 1157 Choeph. 366 Eum. 398) occurrere.

Nam non ipsum hoc nomen nunc vituperat Euripides aut miratur, sed exempli causa affert, ut eo et voce quam subiungit τάφρων significet Aeschylum ex epico praesertim Cyclo dramatum sibi petiisse materiem et — quod lyricae artis proprium — sonoris verbis nominibusque insolitis aures implere quam sententiis perspicuis mentem movere maluisse. Clypeorum autem ornamenta in fabula τοῖς ἐπτά complura fusius describuntur, et omnino Aeschylus, qui operam dabat ut quae in scena cernerentur non minorem admirationem spectatoribus incuterent quam quae audirentur (cf. vs. 1061 sq.), cuiusque ingenium ultra fines menti humanae praescriptos progredi gestiens ardua et ingentia quaevis appetebat, in artem suam introduxit multa monstra mirifica arti Asiaticae (vid. ad vs. 937 sq.) cognata, e. g. alatum Oceanidum currum et grypho vectum Oceanum in fabula Prometheo (vs. 135, 395); qualia mens sobria magis aetatis quae τοῖς Μαραθωνομάχοις succrevit cum risu stupebat.

928. ἀλλ' ἢ] nisi, ut Eq. 780, 953,

930 γρουπαίτους χαλκηλάτους καὶ ῥήμαθ' ἰππόκρημα,
 ἃ ξυμβαλεῖν οὐ ῥῆδι' ἦν.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

νῆ τοὺς θεοὺς, ἐγὼ γοῶν
 „ἦδη ποτ' ἐν μακρῷ χρόνῳ νυκτὸς διηγερόπνησα“
 τὸν „ξουθὸν ἰππαλέκτορα“ ζητῶν τίς ἐστὶν ὄρις.

ΑΙΣΧΥΛΟΣ.

σήμεῖον ἐν ταῖς ναυσίν, ὃ ἀμαθέστατ', ἐνεγέγραπτο.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

934 ἐγὼ δὲ τὸν Φιλοξένου γ' ὦμην Ἔρουξιν εἶναι.

929. γρουπαίτους Boissonade] γρουπαίτους codd. || ἰππόκρημα] ὑψίκρημα Blaydes coll. Aesch. Prom. 421 fr. 28.

930. ῥῆδι' ἦν V R] ῥῆδιον ἦν codd. multi, hinc ῥῆδιον Bentley, fortasse recte (cf. Thesm. 67).

932. ἰππαλέκτορα Bothe] ἰππαλεκτρούνα codd., -κτροῦ Porson, ὁ ξ. ἰππαλεκτροῦν Lenting (cf. Hilberg Silbenwägung p. 259).

1397 Vesp. 984 Pac. 476 Lys. 427 Ran. 1073, 1130.

929. ἰππόκρημα] i. e. ὑψίκρημα, *praerupta*, quo adiectivo Aeschylus saepius (Prom. 421 fr. 28, cf. ὑψηλόκρημος Prom. 5) usus est. Cf. κρηνοποιός de Aeschylo Nub. 1367 et ἰπποβάμονα de eius dictis supra vs 821.

931. Dionysus Euripidis sui (vid. ad vs. 64) denuo utitur versiculo, apud quem Phaedrae haec sunt verba (Hipp. 375 sq.): ἦδη ποτ' ἄλλως νυκτὸς ἐν μακρῷ χρόνῳ | θνητῶν ἐφρόντισ' ἢ διέφθαται βίος. Non minus festive ad hunc locum alluserat comicus Eq. 1290 sqq. ἡ πολλὰ κίς ἐννευχίαισι | φροντίαι συγγεγίνηται | καὶ διεξήτηχ' ἀπόθεν ποτὲ φαύλωσ ἐσθίει Κλεώνυμος. Vid. praeterea Lys. 26 sq. ἀλλ' ἐστὶν ἰπ' ἡμοῦ πρᾶγμα' ἀνεξηγημένον | πολλαῖσι τ' ἀγρυπνίασι ἐρριπτασμένον, Plaut. Mostell. 85 *recordatus sum multum et diu cogitavi* etc., Nub. 75 *nūn οὖν βλην τήν νύκτα φροντίζων ὁδοῦ | μίαν ἡφρον ἀραπὸν κτέ.* — Ex Aristophanis autem imitatione non sequitur absurda ei esse visa Phaedrae illa verba („die Lächerlichkeit, dass Phädra zu solchen Meditationen gerade die Nacht wählt“ Kock), nam per *insomnias prae-*

sertim tales quaestiones mente volvere solent homines aerumnis oppressi, — nisi quod comico ridiculi videbantur omnes qui res obscuras abstrusasque investigando animum torquerent.

932. *Flavum* illum *equigallum*, unde saepius iocandi materiam sumsit comicus (Pac. 1177 Av. 800, vid. etiam Pac. 181), ita ut appareat Aeschyli insolitam hanc vocem aequalium memoriae mordicus inhaesisse, navis alicuius fuisse insigne ipse tragicus dicit nostro loco, cui quominus fidem denegemus causa est nulla, in *Myrmidonibus* autem fabula fuisse commemoratum testatur scholiasta h. l. et Pacis Aviumque l.l., ipsa Aeschyli verba afferens, misere tamen corrupta (fr. 137). Itaque iure statuisse videtur Hermann navem aliquam Graecorum, Protesilai fortasse vel Nestoris (cf. Aesch. fr. 136), τὸν ξουθὸν illum ἰππαλεκτρούνα in puppi habuisse exculptum et vividis coloribus ornatum. Cf. Eur. Iph. Aul. 239 sqq.

934. *Eryxis* aliunde ignotus, sed flavam caesariem eum immodice aluisse, ἦνα igitur τῶν κομώντων fuisse (vid. ad Vesp. 475 sq.), e nostro loco efficio;

ΑΙΣΧΥΛΟΣ.

936 σὺ δ', ὃ θεοῖσιν ἐχθρὲ, ποῖ' ἄτ' ἐστὶν ἄτ' ἐποίεις;

ΕΥΡΥΠΙΔΗΣ.

οὐχ ἱππαλέκτορας μὰ Δί' οὐδὲ τραγελάφους, ἄπερ σύ,
ἃ ἐν τοῖσι παραπετάσμασιν τοῖς Μηδικοῖς γράφουσιν
ἄλλ' ὡς παρέλαβον τὴν τέγνην παρὰ σοῦ τὸ πρῶτον εὐθύς
940 οἰδοῦσαν ὑπὸ κομπασμάτων καὶ ῥημάτων ἐπαχθῶν,

ΕΥΡΥΠΙΔΗΣ.

935 εἴτ' ἐν τραγοῦδιαις ἐχρῆν καὶ ἀλεκτρούνα ποιῆσαι;

935. Del. Hamaker.

936. ποῖ' ἄτ' (ποῖάτ') V] ποῖά γ' R et plerique.

937. ἱππαλέκτορας Fritzsche] -κτρούνας; codd., -κτροῦς Porson. Cf. Nub. 1427 cum vs. 666 et 851. || Δί' οὐδὲ] Δία καὶ Elmsley metri causa; eandem ob causam Reisig coniecit οὐχὶ μὰ Δί' ἱππαλέκτρούνας (-κτορας) γ', οὐ τραγελάφους.

939. τὸ πρῶτον V] om. R alii, πρῶτον vel γε πρῶτον vel πρῶτον μὲν habent ceteri; θανόντος coniecit APalmer coll. Herodot. II 1.

940. ἐπαχθῶν] dubitavi aliquando an ἐπακτῶν (*aliunde ascitorum*) esset legendum (cf. fr. Aesch. 252), quod adi. apud Aristophanem reperitur fr. 359, item Philemon. fr. 90 saepiusque apud tragicos (Aesch. Sept. 583 Soph. Oed. C. 1525 Ai. 1296 Trach. 259, 491 Eur. Hipp. 318 Phoen. 343 Ion. 290, 592 fr. 362, 504). Nunc tamen servandam duco vulgatam.

fortasse hipparchi munere hoc anno fungebatur (cf. Av. 800); praeterea ariolari licet et ipsum et patrem Philoxenum, qui aliquando „utinam gruis mihi guttur obtingeret?” exclamasse fertur, collo praelongo fuisse insignem. Philoxenus Nub. 686 et Vesp. 84 (ubi vid.) multa cum libertate notatur.

936. θεοῖσιν ἐχθρῶ] i. ὁ. κάμισ' ἀπολούμενε (Ach. 778 etc.). Vid. quae ad Vesp. 418 observavi.

937 sq. Persarum vestes eximia arte pictae totusque splendor ille orientalis, qui e barbarorum devictorum praeda primum plerisque Graecis innotuit (cf. Herodot. IX 82), mentem Aeschylī insolita atque magnificentissima quaevis adamantis vehementer perculerant, nec dubium quin inde multa petiverit quibus sive ipsa sua carmina sive scenam ornaret; vid. supra ad vs. 928 sq. — *Tragelaphus* autem fuit animal Graecis quidem ignotum sed ex ipsa tamen rerum natura a textoribus Asianis in artis suae opera

transsumtum (*antilope*). Saepius apud veteres commemoratur, vid. Boeckh Staatsli. II³ p. 231 sq.

940 sq. Aeschylī artem inani tumore torpentem Euripides strigosiorum reddidit tenui victu aptisque medicamentis, dein modicas rursus carnes sumere sivit. — Simillima Quintilianus II 10 dicit imagine usus quae e veterinariorum arte est desumpta: *declamator...sciat...sibi tenuandas adipēs, et quicquid humoris corrupti contraxerit emittendum, si esse sanus et robustus volet. Alioqui tumor ille inanis primo cuiusque veri operis conatu deprehendetur.*

940. κομπασμάτων] voce Aeschylus usus est Prom. 361 Sept. 794.

— ἐπαχθῶν] *gravium, molestorum*. Adi. apud Aristophanem non redit, neque apud Homerum vel Herodotum vel tragicos reperitur (Aesch. Prom. 49?), sed apud Thucydidem II 37 § 3 et VI 54 § 5 extat et apud Platonem recentioresque frequens est.

ἰσχυрана μὲν πρῶτιστον αὐτὴν καὶ τὸ βάρος ἀφεῖλον
ἐπύλλοις καὶ περιπάτοις καὶ τευτλίοισι λευκοῖς,
χυλὸν διδοὺς στομυλμάτων, ἀπὸ βιβλίων ἀπηθῶν
εἶτ' ἀνέτρεφον μονωδίας, —

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

(secum loquens:)

Κηφισοφῶντα μινύς.

942. λευκοῖς V R] μικροῖς codd. complures et schol.

943. ἀπηθῶν] vitiosam lectionem ἀπ' ἡθῶν novit et interpretatur schol.; cf. vs. 320.

944^b. Dionyso dedit vVelsen; in codd. continuatur Euripidi.

941. βάρος] *gravitatem*. Molesto onere tragoediam se liberasse dicere vult Euripides, sed ipsum pondus arti suae detraxisse dicere videtur auditoribus; cf. infra vs. 1365 sqq.

942. ἐπύλλοις] praeter expectatum pro ἐρπύλλω (*serpyllo*)? — Euripidis „verbula” etiam Ach. 398 Pac. 532 videntur, cf. στομύματα vs. 92, 943, δημάτια Ach. 444.

— περιπάτοις] *excursionibus*; quarum et in arte gymnastica ad corpus robustandum molestosque humores pellendos est utilitas et in tragici de rerum natura vitaeque humana nunquam non philosophantis operibus multus fuit usus. De quibus quid senserit comicus Astydantantis verbis (apud Stob. floril. XXXVI 4) licet dicere: γλώσσης περιπατός ἐστιν ἀδόλοσχα. Cf. vs. 953.

— τευτλίοισι λευκοῖς] verum hoc obesitatis remedium praecedentibus ridicule adiungitur. De *beta alba* Sotion in Casiani Bassi Geoponicis XII 15 § 4 haec scribit: μινύμενος ὁ χυλὸς τοῦ σεντλου ἕμα κρηφῶ, καὶ λυόμενος, καὶ μετὰ παντοῦ ἐπιτιθέμενος, πάντα τὰ σκληρὰ καὶ οἰδαίνοντα πάθη θραπέυει. Cf. XVI 9 § 5. Ad alvos solvendos utilem dicit Plinius Hist. Nat. XIX 8 § 40 et XX 8 § 27.

943. Qui ultro profuit plantarum succus cum inciduntur, δπός dicitur, χυλός vero qui e dissectis et contusis plantarum fibris extrahitur superinfusa aqua, quae dein percolatur; vid. Theophr. Hist. Plant. IX 8 § 2 sq. — Euripides igitur e libris suis extraxit tenuem ali-

quem succum στομυλμάτων (vid. vs. 92 et ἐπύλλων vs. 942) multa aqua dilutum, quam potionem (cf. Cratin. fr. 297 πιοῦσα χυλόν) turgidae Aeschyli tragoediae praebuit, ut corpus eius molliret humoresque inde pelleret. — Libri Euripidis etiam vs. 1409 cum risu commemorantur, in Acharnensibus autem medius inter eos sedens cernitur ipse dum drama pangit; hinc sapit, non e plena hominum vita habet illam, quam prae se fert, sapientiam. Quo iure apud Athenaeum p. 3 Euripides dicatur primus fuisse qui bibliothecam Athenis sibi compararet homo privatus, nescimus; ex ipsis comici iocis hanc notitiam profuxisse credibile est. — Vox χυλός simili ratione est translata Pac. 997.

944. „Ne nimis macresceret aut debilitaretur, monodiis (vid. vs. 849) novas vires ei addidi”. — „Immo admixto Cephisophonte” secum loquitur Dionysus. De Cephisophonte nihil novimus praeter Aristophanis verba in vita Euripidis allata (fr. 580): Κηφισοφῶν ἄριστος καὶ μελάντατος, | σὺ δὲ ξυνέξῃς εἰς τὰ πόλλ' Ἐυριπίδῃ | καὶ ξυνοποιεῖς, ὡς φασί, τὴν τραγωδίαν, e quo loco cum nostrae fabulae hoc versu et vs. 1408 [1452 sq.] colato satis clare apparet eum in canticis componendis Euripidi aliquando operam navasse; modos unius pluriumve dramatum eum fecisse credibile videtur. Quis vero fuerit ignoramus; uxorem Euripidis ab eo esse stupratam perhibet vitae Euripidis auctor, quae e Ranarum

ΕΥΡΥΠΙΔΗΣ.

945 εἶτ' οὐκ ἐλήρουν ὅ τι τύχοιμ' οὐδ' ἐμπεσῶν ἔφυρον,
ἀλλ' οὐξίων πρῶτιστά μοι τὸ γένος ἂν εἶπεν εὐθύς
τοῦ δράματος.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

(ut supra:)

κρεῖττον γὰρ ἦν σοι νῆ Δί' ἢ τὸ σαυτοῦ.

ΕΥΡΥΠΙΔΗΣ.

ἔπειτ' ἀπὸ τῶν πρῶτων ἐπῶν παρήκ' ἂν οὐδέν' ἄργόν,
ἀλλ' ἔλεγεν ἢ γυνή τέ μοι χῶ δοῦλος οὐδέν ἦττον

945. ἐμπεσῶν] ἐκπεσῶν Scaliger.

946. μοι... ἂν εἶπεν Blaydes] μὲν μοι... εἶπ' ἂν V R, μὲν μοι... εἶπεν ceteri.

947^b. Aeschylī est in parte codicum.

948. παρήκ' ἂν οὐδέν' Blaydes] οὐδέν παρήκ' ἂν codd.; οὐδένα iure postulaverat Lenting, eodem consilio ἔπειτα προσώπων τῶν ἐμῶν Kock.

vs. 1408 coll. vs. 1048 profuere potuit notitia; errore autem manifesto ibidem dicitur *verna*, cuius erroris participes fuere qui ianitorem Euripidis in Acharnensibus partes aliquas agentem (vs. 396 sqq.) Cephisophontem vocarant. Ingenui hominis esse nomen iure observavit Elmsley. — Nostro versui simillimum est Gerytadis fr. 154 *θεράπευε καὶ χόρταζε τῶν μονοδῶν*, item fortasse de Euripide et Cephisophonte dictum.

945. *ὅτι τύχοιμι*] elegans hoc est genus loquendi, quo verbum impersonale *τυγχάνει* (*fortis ferti*) enunciati subiecto assimilatur quod adtinet ad numerum personamque. Vid. Plut. 904 *σκήπτομαι γ' ὅταν τύχω*, Eupol. fr. 117 *ννί δ', ὅταν τύχοιμι*, | *στρατευόμεσθ' αἰρούμενοι καθάρματα στρατηγούς*, Thuc. IV 63 § 2 a me emendatus (Mnemos. 1887 p. 356) *οὐ περὶ τοῦ τιμωρήσασθαι τινα <ίσται> ἄγων* (codd. *ἄγων*), ἀλλὰ καὶ, εἰ τύχοιμι, φίλοι μὲν ἂν τοῖς ἐχθίστοις; διάφοροι δ' οἷς οὐ χρῆ κατ' ἀνάγκην γιγνομένησα. Vid. praeterea Thuc. III 43 § 5 Platon. Criton. 44 d, 45 d Phaedon. 89 b Theaet. 197 d Conviv. 173 a Theag. 129 b Protag. 353 a Gorg. 500 b 522 c, Xen. Hellen. IV 1 § 15 Oecon. 8 § 3 etc.

— οὐδ' ἐμπεσῶν ἔφυρον] cf. Eq. 545

de ipso comico οὐκ ἀνοήτως εἰσηδήσας ἐφελύξει, Aesch. Prom. 450 de rudibus olim mortalibus ἔφυρον εἰκῆ πάντα.

946. In prologorum primis versibus de loco et tempore fabulae, de nomine et origine herois vel heroinae sine ullo artificio scenico auditores certiores facere solet Euripides. *Νείλου μὲν αἶθε καλλιπάρθενοι ἦσαι* vel *ἦγω Διὸς παῖς τήνδε Θηβαίων χθόνα* vel *ἐγὼ δὲ παῖς μὲν κλήζομαι Μενόκλειος*, | *καλοῦσι δ' Ἰοκάστην με*: talia prima sunt quae in theatro audiuntur. Videantur prologi fabularum Hecubae, Phoenissarum, Supplicum, Orestis, Hercules, Ionis, Electrae, Helенаe, Iphigeniae Tauricae, Baccharum. Infra vs. 1200 sqq. deridendi propinantur prologi Euripidei.

947. Cf. vs. 840.

948. „Inutiliter tacentes personas, qualis fuit Aeschylī ille Achilles vel Niobe (vid. vs. 911 sq.), nullas in mea dramata admisi.”

949 sqq. „Omnes disertī erant in meis fabulis, meros oratores et philosophos genuit ars mea, sive vir sive femina prodiret, sive Davus loqueretur sive herus.” Sic democratia, quae omnes homines eodem modulo metitur omnesque eodem iure habet, e vita quotidiana in scenam migravit tragicam; sic

950 χῶ δεσπότης χῆ παρθένος χῆ γραῦς ἄν.

ΑΙΣΧΥΛΟΣ.

εἶτα δῆτα

οὐκ ἀποθανεῖν σε ταῦτα χρῆν τολμῶντα;

ΕΥΡΥΠΙΔΗΣ.

μὰ τὸν Ἀπόλλω·

δημοκρατικὸν γὰρ αὐτ' ἔδρων.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

τοῦτο μὲν ἔασον, ᾧ τᾶν

οὐ σοὶ γὰρ ἐστὶ περίπατος κάλλιστα περὶ γε τούτου.

ΕΥΡΥΠΙΔΗΣ.

ἔπειτα τουτουοὶ λαλεῖν ἐδίδαξα, —

ΑΙΣΧΥΛΟΣ.

φημί καὶ ἐγώ.

955 ὡς πρὶν διδάξαι γ' ὄφελος μέσος διαρραγῆναι.

ΕΥΡΥΠΙΔΗΣ.

λεπτῶν τε κανόνων εἰσβολὰς ἐπῶν τε γωνιασμούς,

951. ταῦτα χρῆν] ταῦτ' ἔχρην codd.

952. αὐτ' τοῦτ' codd. complures.

955. γ'] δ' Blaydes.

puellarum amoribus servorumque disputatiunculis non minus amplius locus illic est concessus quam facinoribus heroum. Cf. Ach. 400 sq., ubi Euripidis facundum mancipium non sine admiratur Dicaeopolis: ὁ τρισμακάρι' Εὐριπίδη. | 39' ὁ δοῦλος οὕτως σοφῶς ὑποκρίνεται.

952. „Hoc scilicet democraticum est.” Sic cum amaro risu de populari illo, quem pessime oderat, statu nunc loquitur ipse comicus.

953. „Hac certe de re excursionem (vs. 942) non fecisse praestat, o bone”. Regum amicus, qui patria spreta in aula Macedoniae vixit, democratiae ne fauorem se dicito, nam quisquis πρὸς τύραννον ἔμπορεύεται | κείνου ἐστὶ δοῦλος, κῆν λεύθερος μὲν (Soph. fr. 711).

— περὶ γε] cf. vs. 794.

954. Verbum λαλεῖν Euripides in lau-

dem usurpat, ut significet facundas sua demum arte exstitisse personas tragicas, antea verba ponderosa et incomposita frustra iactantes. Quam ob causam Quintilianus X 1 iis qui se ad (causas) agendum comparant utiliore longe Euripidem fore dicit. Aeschylus vero loquacem magis quam facundum arbitratus aemulum, eo sensu verbum λαλεῖν accipit quo Nub. 931 sophistarum discipuli dicuntur λαλιὰν ἀσκήσαι vel Phaeax in Eupolidis fr. 95 λαλεῖν ἄριστος, ἀδυνατώτατος λέγειν audit. Cf. infra vs. 1069, 1492. In Pace vs. 534 Euripides ποιητῆς ῥημάτων δικαυκῶν dicitur.

956. Cf. supra vs. 799 sqq.

— εἰσβολὰς] i. e. τὸ εἰσβάλλειν. (advocare). Alia vocis (ut verbi εἰσβάλλειν, invadere) vis est infra vs. 1104 Eur. Suppl. 92 Ion. 677.

νοεῖν, ὀρεῖν, ξυιέναι, στρέφειν, περᾶν, τεχνάζειν,
 κάχ' ὑποτοπειῖσθαι, περιφρονεῖν ἅπαντα, —

ΑΙΣΧΥΛΟΣ.

φημί καὶ ἐγώ.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

οἰκεία πρόγματ' εἰσάγων, οἷς χρώμεθ', οἷς ζύνεσμεν,
 960 ἔξ ὧν τ' ἂν ἐξηλεγχόμην· ξυνειδότες γὰρ οὔτοι
 (spectatores designans:)
 ἤλεγχον ἂν μου τὴν τέχνην. ἀλλ' οὐκ ἐκομπολάκουν
 ἀπὸ τοῦ φρονεῖν ἀποσπάσας, οὐδ' ἐξέπληττον αὐτούς,
 Κύνουσι ποιῶν καὶ Μέμνονας κωδωνοφαραροπῶλους.

957. περᾶν Meineke] ἔρᾶν codd., Kock δέρειν (coll. Vesp. 485), Blaydes τε καὶ (coll. Ach. 385) vel πλέκειν στρέφειν.

958. *περιφρονεῖν] περινοεῖν codd., quod post νοεῖν (vs. 957) ferri nequit. Vid. commentarius. Permutata sunt verba e. g. Hom. ε 281.

960. τ' Blaydes] om. V, γ' plerique.

957 sq. *Cogitare, videre, intellegere, in-
 vertere, concludere, struere, suspicari, me-
 ditari de qualibet re.* — De verbo στρέ-
 φειν, id est στρεφᾶς ποιῖσθαι, cf. Ach. 385
 Eur. Hec. 750. Τὸ τεχνάζειν, cuius artis
 peritissimum se profitetur Euripidis so-
 dalis Mnasilochus Thesm. 92, etiam
 Ach. 385 τῷ στρέφειν adiungitur. Qui
 κακὰ ὑποποιεῖται (cf. Thesm. 496 He-
 rodot. VI 70 IX 116) una voce καχύ-
 ποπος *suspiciosus* dicebatur (Ar. fr. 794
 Plat. Phaedr. 240 e etc., cf. Θεοισχυθρία
 et similia). Verbum περιφρονεῖν adhibi-
 tum est Nub. 225, 741, 1508 Eur. Andr.
 449 (πίριξ φρονεῖν).

959. Ea se in scena tractasse di-
 cit Euripides, quae e medio arcessita
 aequales commovere possent, quoniam
 suam rem ibi agi, suis studiis impelli
 homines illio agentes, suis affectibus
 doloribusque torqueri sentirent. Idem
 igitur nunc gloriatur quod sodalis eius
 Socrates (vs. 1491 sq.) dicere solebat,
 qui ἔπει τοι ἐν μεγάροισι κακὸν τ' ἀγαθὸν
 τε εἰπύκται (Hom. δ 392) magis quam
 sublimia illa et sophistarum arcana se
 curare profitebatur, a coelo in terras
 philosophiam devocans (Gell. XIV 6).

Of. vs. 976 sq.; quae in ridiculum mox
 detorquentur vs. 982 sqq., 1200 sqq.,
 1329 sqq.

— οἷς ζύνεσμεν] i. e. ἐν οἷς ζῶμεν Thuc.
 III 38 § 7, τὰ ἀνθρωπικά Vesp. 1179.

961. ἐκομπολάκουν] i. e. μετὰ κόμπου
 ἕλασκον (de hoc verbo vid. ad vs. 97).

963. *Cycnos* duos fuisse, alterum Mar-
 tis filium (ex Hesiodi Scuto cognitum),
 qui ab Herenle est interfectus, alte-
 rum e Neptuno prognatum, quem occidit
 Achilles (cf. Pind. Ol. II 82 Ovid.
 Metam. XII 72 sqq.), observat scholion.
 Aeschylus utrum in scenam invexerit
 et qua in fabula, non liquet; posterior
 intellegendus videtur. — *Memnoni* Ae-
 schylus et in dramate cognomine et in
 Psychostasia partes tribuit.

— κωδωνοφαραροπῶλους] *bigas habentes
 quarum phalerae tintinnabulis ornatae
 sunt.* — De κωδῶνες in equis exornan-
 dis usu vid. Rhos. 308. *Clipei κωδῶσι*
 ornati commemorantur Aesch. Sept. 386,
 399 Soph. fr. 738 Rhos. 383. Ceterum
 vid. ad vs. 78. — *Phalerae* (τὰ φάλαρα)
 Hom. II 106 *galeae* sunt ornamenta,
 apud recentiores (Soph. Oed. C. 1069
 Eur. Suppl. 586 etc.) *egorum*.

965 γνώσει δὲ τοὺς τούτου τε καὶ ἑμοὺς ἑκατέρου μαθητάς.
 τουτουμηνί Φορμίσιος Μεγαίνετός θ' ὁ μάνης,
 σαλπυγολογυπηνάδα, σαρκασμοπιτυκάμπται
 οἱ ἑμοὶ δὲ Κλειτοφῶν τε καὶ Θηραμένης ὁ κομψός.

964. κάμους Fritzsche Dobree] κάμου R, κάμου γ' V. Cf. Aesch. Pers. 160.

965. μάνης] μάγνης A.

967. οἱ ἑμοὶ] οὐμός R et Suidas s. v. κομψόν.

965. τουτουμηνί] i. e. τουτουί μὲν. Sic μὲν pronominiibus adverbisve in iota δεκτικὸν desinentibus insertum est etiam in νυνμηνί Av. 448, ἐμμεντευθενί Metag. fr. 6⁵, δέ in νυνδί Eq. 1357 (Plut. 1033?), τρωδεὶ Av. 644, τηρδεὶ Av. 18 Eccl. 989, ταυτηνδὶ Av. 1364, τουτοδὶ Plut. 227, γε in τουτογί Eq. 721 Av. 894, ταυταγί Av. 171, 446, 954, ἐγγεταυθι Thesm. 646, ἐγγετευθενί Av. 11.

— *Phormisius* et *Megaenetus*, qui versutis politisque Euripidis discipulis oppositi ex Aeschyli τοῦ ἀγριοποιοῦ (vs. 837) disciplina prodiisse nunc dicuntur, quales fuerint viri satis docent epitheta eorum nominibus adiecta totusque contextus. Homines quosdam bellicosos, corporis viribus insignes, pilosos atque barbatos, et eosdem stolidos significari apparet, et ita schol. hic et ad Eccl. 97 interpretantur. *Phormisius* post reditum τοῦ δήμου anno 403 auctor extitit ut revocarentur exules (Dion. Halic. de Lysia 32), aliquot autem annis post legatus ad regem Persiae est missus cum Epicrate (vid. Plat. in Legatis fr. 119). Vitae finem se dignum habuit, ἀπέθανε γὰρ βίων ἕμα, si fides Philetaero fr. 6; alius laudatur a Dinarcho I § 38. De *Megaeneto* nihil omnino innotuit, quod non mirum, siquidem dignus fuit cognomine μάνης, quo nomine servili (Pac. 1146 Av. 1311 etc. et ad Ran. 1345) in ludo talorum significabatur infelix quidam iactus (Eubul. fr. 59 apud Hesych. s. v., Poll. VII 204), in cottabi autem ludo ita dicebatur icuncula quam vini iactus petebat (Athen. XI 487 d, e, XV 667 a, e).

966. σαλπυγολογυπηνάδα] cum comico

hoc epitheto, e vocibus σάλπιγξ, λόγχη, ὀπήνη composito, quibus adiecta est terminatio patronymica (vid. ad vs. 841), cf. Platonis in Legatis versus (fr. 124) de Phormisio aut Epicrate aliove eiusdem legationis viro τὸν ὑπηρετότον (-βιον cod., correxit Naber) σαρκοχοαίτην ὑποκόνθυλον ἐλκετορίβωνα et ibid. fr. 122 ἄναξ ὀπίνης Ἐπίκρατες σακισφόρος.

— σαρκασμοπιτυκάμπται] σαρκάζειν, a radice σαρ, = σαρ(σ)κάζειν, cf. χασκάζειν (χρ-σκάζειν) Vesp. 695 et Enchir. diat. ep. p. 356. Proprie canum est *ringentium* (Pac. 482, cf. σίσσηρα Vesp. 901); hinc de amaro risu σαρθάνιον Hom. v. 302. Πιτυκοκάμπτης autem dicebatur *Sinis* ille immanis roboris latro a Theseo olim victus, ὃς τὰς πύλεις ἔκαμπτεν | ἐστὸς χαμᾶθεν <ἄφιδως> ἄκρας κόμης καθέλικον (Cratin. fr. 296, cf. Ovid. Metam. VII 441 Plut. Thes. 8 Xen. Memor. II 1 § 14).

967. Priscis illis longurionibus opponuntur elegantioris vitae viri duo, qui ex Euripidis Socratis sophistarum disciplina prodierunt (κομψοί, cf. Nub. 649 Vesp. 1307 Av. 195 Lys. 89 Thesm. 93, 460, κομψοπροπίης Nub. 1030, et praesertim κομψευρικῶς Eq. 18). Quorum prior *Clitophon* is esse videtur cuius nomen Platonis dialogo cuidam est superscriptum, Aristonymi filius, Thrasymachi discipulus (cf. Plat. Rep. I 328 b), nec dubium est quin noster Clitophon sit intellegendus [Aristot.] Rep. Athen. 29 § 3, ubi nominatur inter eos qui anno 411 oligarchiam instituerunt. *Theramenes* autem quod Euripidis nunc dicitur sectator, praeceptorum id vix minus est contumeliosum quam discipulo; vid. ad vs. 540.

ΛΙΟΝΤΣΟΣ.

Θηραμένης; σοφός γ' ἀνήρ και δεινός εἰς τὰ πάντα,
ὃς ἦν κακοῖς τις περιπέσει και πλησίον παραστῆ,
πέπτωκεν ἔξω τῶν κακῶν, οὐ Χίος ἀλλὰ Κῶος.

970

969. τῆς vVelsen] που codd. (om. V). || πλησίον] ζῆμια Blaydes (servata particula που).

970. Κῶος] sic Aristarchus in schol., Enst. ad α 107, schol. Plat. p. 320 δ, Κ(ε)ῖος Demetrius Ixio in schol. et codices; quae si recipitur lectio, iocum nobis ignotum hic latere sumamus oportet.

969 sq. *Si quis in infortunium incidit, ipse autem proximus adstat, periculo caute se subducit.* — Verbis e talorum ludo desumptis cum amaro risu denno nunc tangitur vafrum Theramenis consilium, quo crimen illud naufragorum e mari non sublatorum in praetores a se devolvit. Simplex enim verbum *πίπτειν*, quod alioquin ab huiusmodi enunciato alienum foret, de talorum ictu est sollemne; vid. e. g. Soph. fr. 762 *ἀεὶ γὰρ εἶδ' πίπτουσιν οἱ Διὸς κύβοι*, Alex. fr. 34 *τοιοῦτο τὸ ζῆν ἔστιν ὥσπερ οἱ κύβοι | οὐ ταῦτ' ἀεὶ πίπτουσιν*, Eur. Hipp. 718 *τὰ νῦν πεπτωκότα* (= *τὸν νῦν βίον*), Soph. fr. 686 *στέργειν δὲ τὰ ἄκρῶτα και (*κεῖ?) θείσθαι πράξει | σοφὸν κυβερτήν, ἀλλὰ μὴ στένειν τύχην*, Plat. Rep. 604 c *ὥσπερ ἐν πτώσει κύβων πρὸς τὰ πεπτωκότα τίθασθαι τὰ αὐτοῦ πράγματα*. Infelix autem admodum ictus erat *χίος*, *canis*, quo unum tantum punctum conficiebant tres, quibus uti solebant, tali: *εἰς χίος*; epigr. Kaibel 1038, cf. Iusus litterarii apud Leonidam Tarent. 84 et Antipatrum Sidon. 93; unus tantum iactus infelicior erat *τρεῖς κύβοι*, unde per proverbium dici solebat ἢ *τρεῖς ἔξ ἢ τρεῖς κύβοι* (Plat. Legg. 968 e, Phot. s. v.), *aut omnia aut nihil* (cf. Aesch. Ag. 33, Polluc. IX 100, infra vs. 1400). *Sex* vero puncta qui singulis talis conficiebat, *κῶον*, *Venerem*, iecisse dicebatur. Vid. Alexandrinae eruditionis copiae, quas servarunt scholia ad Platonis Lysidem et Eustathius ad α 107 (pag. 1397), ubi i. a. affertur Strattidis versus (fr. 23) *Χίος παραστάς Κῶον οὐκ ἐξέλεγεν*. — Non

tamen ab omni parte perspicuus est iocus quo nunc petitur Theramenes. Quem civem fuisse genuinum, *Στειριῶ τῶν δῆμων*, satis constat e verbis Lysiae in Or. XII Critiaeque apud Xenophontem in Hellenicis, ubi pater eius Hagnon saepius commemoratur (item Thuc. VIII 68 § 4) nec de origine parum Attica ullum dicitur verbum. Itaque audiendi non sunt Plutarchus (vit. Niciae 2) et commentatores ad nostrum locum et versum 541, qui adoptivum Hagnonis fuisse filium, Ceo insula oriundum, perhibent freti nostro loco Eupolidisque in Urbibus testimonio aliquo, quod quale fuerit nunc nescimus. Attamen nisi per iocum aliquem Theramenis nomen cum Chii vel Coi insulae nomine coniungi poterat, nimis languida sunt verba *non Chius* sed *Cous* (vel *Ceus*, ut habent codices). Ceum dici, ut e *Prodicii* Cei disciplina eum prodiisse innuatur (cf. Athen. V 220 δ schol. Nub. 361), quemadmodum Socrates *Melius* audit Nub. 830, ingeniosa est Kockii suspicio (*non canis sed... condignus suo praeceptore discipulus*); sed talis iocus vix minus frigere videtur. Equidem collata Hippocratis voce *χίαι κρηπίδες*, quas calcementi virilis peculiare genus fuisse dicit Hesych. s. v., suspicor voce *Χίος* ad *κοθόρου* illud Theramenis cognomen alludi, cuius nullam apud comicum mentionem fieri est quod mireris. — Nihil prodest collatus alter locus Aristophaneus, ubi *Χίος* nomen iocandi praebet occasionem, Pac. 171.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

- τοιαῦτα μέντοι ἐγὼ φρονεῖν
 τούτοισιν εἰσηγησάμην,
 λογισμὸν ἐνθεῖς τῇ τέχνῃ
 καὶ σκέψιν, ὥστ' ἦδη νοεῖν
 975 ἅπαντα, καὶ διειδέναι
 τά τ' ἄλλα καὶ τὰς οἰκίας
 977 οἰκεῖν ἄμεινον ἢ πρὸ τοῦ.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

- 980 νῆ τοὺς θεούς, νῦν γοῦν Ἀθη-
 ναίων ἅπας τις εἰσὶδὼν
 κέκραγε πρὸς τοὺς οἰκέτας
 ζητεῖ τε „ποῦ ἐστὶν ἡ χύτρα;“
 „τίς τὴν κεφαλὴν ἀπεδήδοκεν
 985 τῆς μαινίδος;“ „τὸ τρυβλίον
 τὸ περυσινὸν τέθνηκέ μοι;“
 „ποῦ τὸ σκόροδον τὸ χθιζινόν;“
 „τίς τῆς ἐλάας παρέτραγεν;“ —

- 978 καὶ ἀνασκοπεῖν „πῶς τοῦτ' ἔχει;“
 „ποῦ μοι τοδί;“ „τίς τοῦτ' ἔλαβε;“

971. μέντοι ἐγὼ φρονεῖν] μέντοι σωφρονεῖν V R.

978 sq. Damnavit Blaydes (in addendis). Posteriorem, in quo displicet etiam tribrachys finalis, deleverant vVelsen et Merry, recte observantes Euripidem, cum dicat se cives suos docuisse etiam τὰς οἰκίας οἰκεῖν ἄμεινον, multo graviora cogitare quam sunt nugae quas Dionysus mox e vita quotidiana exempli loco profert.

979. τοῦτ' ἔλαβε] προῦλαβε Fritzsche.

983. ζητεῖ τε] ζητεῖτε Reiske non recte.

986. τέθνηκε] βέβηκε (vel κατέαγε) eleganter Blaydes.

987. χθιζινόν Lobeck] χθισινόν codices. Cf. Vesp. 281:

976 sq. Sic Socraticae philosophiae ope Ischomachus uxorem suam matris familiaris officia docet in Xenophontis Oeconomico. Vid. ad vs. 959.

981. εἰσιῶν] cum domum suam intrat. Vid. Thesm. 395; cum toto autem hoc loco conferenda sunt quae de virorum uxoribus suis diffidentium molesta diligentia festive admodum conqueritur muliercula illa Thesm. 385-432.

984. ἀπεδήδοκεν] ahrosit; cf. Av. 26

βρῦκουσ' ἀπέδισθαί φησί μοι τοὺς δακτύλους.

985. μαινίδος] exiguum hoc et vile erat genus salsamenti (Antiph. fr. 68 Cicer. Finib. II 28 § 91 Martial. XII 32, 15). — Viri, quos Euripides „suas res agere“ docuit, quae nullius sunt pretii scrutantur — perinde atque ipse poeta.

986. τέθνηκε] in tragicam dictionem denno delabitur Dionysus (vid. ad vs. 64).

988. παρέτραγεν] cf. παρεσθίεν Eq. 1026 Pac. 415.

990

τέως δ' ἀβελτερώτατοι
κεχηγνότες μαμμάκνθοι
μελιτιδαί καθήντο.

ΧΟΡΟΣ.

(Cantus.)

Antistropa (vs. 992—1003).

τάδε μὲν λεύσσεις, φαίδιμ' Ἀχιλλεῦ
σὺ δὲ τί, φέρε, πρὸς ταῦτα λέξεις;
μόνον ὅπως — — —
μή σ' ὁ θυμὸς ἀρπάσας
ἐκτός οἴσει τῶν ἐλαῶν

995

989. ἀβελτερώτατοι] -τερώτατοι codd. nonnulli, Blaydes ἀβελτεροὶ τινες vel τε καὶ vel -τερώτατοι... Μαμμάκνθου.

991. μελιτιδαί (Mel.) Fritzsche] μελιτιδαί codd., Μελητιδαί Gaisford. Bergk cum Tzetza Chil. IV 872 confert vocem βλιτομάμματος Nub. 1001. Nomen ignotum.

993. δὲ Bentley] δὲ δὴ V, δὴ B et cett.

994. μόνον] μόνος R, om. V. || ὅπως — — —] deesse aliquid docere videtur versus antistrophicus 897 (ubi tamen vid.); ex. gr. suppleo <ἐν τοῖς λόγοισιν>. Hermann post θυμὸς lacunam indicavit, ne particulae ὅπως μή divellerentur.

989. ἀβελτερώτατοι] *fatui*. Adi. redit Nub. 1201 Eccl. 768; cf. Plat. fr. 64 de Leagro ἀβελτεροκόκκῃς ἡλιθίως περιέρχεται.

990 sq. μαμμάκνθοι μελιτιδαί] voces nobis (olimque grammaticis Alexandrinis) ignotae, quas comici aetate hominibus stolidis designandis inseruisse docet contextus. Priorem ab infantulorum voce μάμμα ductam esse satis apparet, subiuncta fortasse verbi κούθειν radice, a comico autem nunc fingi putabat Aristarchus, cui oblocutus Demetrius proprium nomen fuisse statuit, Mammacythum enim extitisse fabulam, Platoni comico a nonnullis tributam. Quae videtur fuisse eadem quae alias Metagenis dicitur, Aristagorae autem nomine plus semel affertur. Nomen μελιτιδης (si sic, non μελητιδης, est scribendum) a voce μέλι ductum esse, cum nomine βλιτομάμματος igitur (Nub. 1001) esse conferendum, veri est simile; quod si ita est, τηθαλασδούς (com. anon. fr. 17) sive μαμμοθρέπτους τινάς significat. Quae de Meli(t)ide vel Meletide homine insul-

sissimo habent Apul. Apol. II p. 446 [Lucian.] Amor. XIII 53 Aelian. V. H. XIII 15 Hesych. Etym. M. Phot. s. v. Pekk. Anecd. 211, 29, 279, 18 Diogenian. V 12 Apostol. V 27 Eustath. 1669, 51 vide ne e nostro loco fluxerint omnia.

992. Aeschylī verba afferuntur, cuius Myrmidones fabula (testibus scholio et Harpoer. s. v. προπεπωκότες) ab his chori (coryphaei) verbis initium habebat (fr. 128): τάδε μὲν λεύσσεις, φαίδιμ' Ἀχιλλεῦ, | δοριλυμάντους Λαναῶν μόχθους, | οὗς <προπεπωκότες?> εἶσω κλισίας | <θάσσεις?>.

995. ἐκτός... τῶν ἐλαῶν] i. e. τῶν ὠρισμένων, ἐκτός δρόμου, ut Platon. Cratyl. 414 b. Scilicet ἐν τῷ τέλει τοῦ τόπου οὗ ἐτελεῖτο ὁ δρόμος ἔλαται σιχηγνόν Ἰσταντο (schol.); itaque si quis in certamine equestri „extra oleas vagatur”, a scopo aberrat. Eadem imagine utitur Orestes furore percussus Choeph. 1022 sq. ὥσπερ ξὺν ἵπποις ἠνιοστροφῶ δρόμου | ἐξωτέρω, φέρουσι γὰρ νικώμενον | φρένες δύσαρκτοι, vid. etiam Soph. Ant. 801 sq. νῦν δ' ἤδη ἐγὼ καὶ ἀπὸς θεσμῶν | ἔξω φέρομαι

δαινὰ γὰρ κατηγόρηκεν.
 ἀλλ' ὅπως, ὦ γεννάδα,
 μὴ πρὸς ὄργην ἀντιλέξεις,
 ἀλλὰ συστείλας, ἄκροισι
 1000 χρώμενος τοῖς ἰστίοις,
 εἶτα μᾶλλον μᾶλλον ἄξεις,
 καὶ φυλάξεις
 ἥνικ' ἂν τὸ πνεῦμα λείον
 καὶ καθεστηκὸς λάβῃς.

SCENA DECIMA OCTAVA.

Eidem.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

ἀλλ' ὃ πρῶτος τῶν Ἑλλήνων πυργώσας δῆματα σεμνὰ

1000. τοῖς ἰστίοις Bentley] τοῖσι(ιν) ἰστίοισι(ιν) codices.

1001. ἄξεις Fritzsche] ἄξει; codd., εἴξει; Lenting, ἔλξει; Wecklein, οἴξει; Bergk (non male).

1004 sq. Dionyso dedi coll. vs. 905 sq.; in codd. sunt chori. A cunctis choreu-

τάδ' ὄραν, Eur. Bacch. 853 ἔσω... ἐλαύνων
τοῦ φρονεῖν.

997. γεννάδα] vid. ad vs. 179.

999 sq. *Contractis velis navigans* (Hor. Od. II 10, 23 Ovid. Trist. III 4, 32). Cf. Iasonis verba Eur. Med. 523 sqq. δεῖ μ', ὡς ἔοικε, μὴ κακὸν φῆναι λέγειν, | ἀλλ' ὥστε ναὸς κεδνὸν οἰακοστέρονον | ἄκροισι λαίφους κρασπέδοις ὑπεκράμειν | τὴν σὴν στόμαρον, ὦ γύναι, γλωσσαλιαν, et isiciorii iocus Eq. 482 ἐγὼ δὲ συστείλας γε τοὺς ἀλλήντας εἶτ' ἀφήσω | κατὰ κῦμ' ἑμαυτὸν οὐριον. Idem valet ὑφέσθαι infra vs. 1220.

1001. μᾶλλον μᾶλλον ἄξεις] *sensim accelerabis cursum*. Iterato μᾶλλον usi sunt etiam Eur. Iph. Taur. 1406 μᾶλλον δὲ μᾶλλον πρὸς πέτρας ἦει σκάφος, Alexid. fr. 29, Catull. LXIV 275 *magis magis increbrescunt*, item iteratur πλέον Nub. 1288 πλέον πλέον ἐργύριον αἰεὶ γίγνεται, et αἰτῶν aut μικρὸν ita iteravit aliquando Antiphanes (fr. 10). Verbum ἄττειν (Nub. 1299 Ran. 567 etc.) de nauta nunc dicitur, cum proprie spectet cursum navis; vid. Eur. Troad. 1085 sq. ἐμὲ δὲ

πόντιον σκάφος | αἰσῶν περοῖσι πορεύσει. Sic θείν a navi ad navigantes translatum est Eccl. 109 νῦν οὕτε θείομεν οὐτ' ἐλαύνομεν (*neque velis neque remis utimur*).

1003. Ventus continuo placidoque tenore vela implens eundemque semper cursum tenens opponitur procellis subitaneo impetu irruentibus sibique saepe adversantibus. Talis ventus καθεστηκὸς dicitur, ut Herodot. VI 140 ἐτησίαν ἀνέμων καθεστηκῶτων. Item constans et composita aetas, quae media inter inventum et senectutem interest, ἡ καθεστηκῆ a Pericle vocatur ἡλικία Thuc. II 36 § 3, et omnino turbulentum motum contrarium indicat verbum καθίστασθαι, hinc de undis sedatis dicitur Eq. 865, de musto Alex. fr. 45, de tumultu sedato Lys. XIII § 24.

— ἥνικ' ἂν] a verbo φυλάττειν suspensum, ut δταν a verbo ἐπιτηρεῖν Eccl. 634. De vocula ἂν in similibus enunciatis vid. ad vs. 175.

1004. πυργώσας δῆματα σεμνὰ] sic celsa et martia Aeschylī ars describitur; cf.

1005 καὶ κοσμήσας τραγικὸν λῆρον, θαρρῶν τὸν κρουνὸν ἀφεί.

ΑἲΣΧΥΛΟΣ.

(ad Dionysum:)

θυμοῦμαι μὲν τῇ ξυντυχίᾳ, καὶ μου τὰ σπλάγχχ' ἀγανακτεῖ,
εἰ πρὸς τοῦτον δεῖ μ' ἀντιλέγειν ἵνα μὴ φάσκη δ' ἀπο-
ρεῖν με —

(ad Euripidem:)

ἀπόκριναί μοι, τίνος οὕνεκα χρῆ θαναμάξειν ἄνδρα ποιητήν;

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

δεξιότητος καὶ νουθεσίας, ὅτι βελτίους τε ποιοῦμεν

1010 τοὺς ἀνθρώπους ἐν ταῖς πόλεσιν.

ΑἲΣΧΥΛΟΣ.

τοῦτ' οὖν εἰ μὴ πεποίηκας,
ἀλλ' ἐκ χρηστῶν καὶ γενναίων μοχθηροτάτους ἀπέδειξας,
τί παθεῖν φήσεις ἄξιός εἶναι;
(Euripides tacitus vultu supercilioso spectat Aeschylum.)

tis anapaesti proferri non solent, coryphaeus autem, qui chori nomine verba facit alias, versu 446 orchestram reliquit; praeterea non chori sed Dionysi est tragicis iussa dare.

1004. ῥήματα σεμνὰ] ῥήμασι σεμνοῖς Blaydes coll. Pac. 749.

1010. τοῦτ' V] ταῦτ' R.

1011. μοχθηροτάτους] -ροτέρους V, -ρούς R, -ρούς τοῦσδ' vVelsen.

Pac. 749 sq. chori de ipso comico verba ἐποίησε τέχνην μεγάλην ἡμῖν καὶ ἐπύργωσ' οἰκοδομήσας | ἴπεσιν μεγάλοις καὶ διανοίαις καὶ σκώμμασιν οὐκ ἀγοραίοις et Nub. 1024 ad „iustum oratorem” ὃ καλλιπυργον σοφίαν κλεινοτάτην ἐπασκῶν. Ipse de sua arte Aeschylus apud Pherecratem in Crapatalis, ubi item apud inferos agebatur res, dicebat ὅστις γ' αὐτοῖς παρέδωκε τέχνην μεγάλην ἑοικοδομήσας (fr. 94). *Magnum loqui... docuit* Horat. ad Pison. 278. Praeterea cf. supra vs. 924 sq. et de verbo πυργῶν Eur. Suppl. 998 Herc. 238 etc.

1005. κοσμήσας τραγικὸν λῆρον] qui nugas quae ante eum erant ita exornavit et evexit ut vera ars inde nasceretur.

— τὸν κρουνὸν ἀφεί] *eloquentiae fontes aperit* (Quintil. VI 1 § 51). Cf. Cratin. fr. 186 (de ipsius Cratini facundia) ἔναξ

Ἄπολλον, τῶν ἰπῶν τῶν ἑρμῶν. | καναχοῦσι πηγαί, θαδικάκρονον τὸ στόμα, | Ἰλισὸς ἐν τῇ φάρυγι· τί ἂν εἴποιμ' ἔτι; | εἰ μὴ γὰρ ἐπιβύσει τις αὐτοῦ τὸ στόμα, | ἕπαντα ταῦτα κατακλύσει ποιήμασιν, et loci ubi torrenti hiberno assimilatur Cleonis oratio: Ach. 381 Eq. 137 Vesp. 1034 (= Pac. 757) fr. 636 Pherecrat. fr. 51. — Aeschylus λαβροστομεῖ (Aesch. Prom. 327), λαβρογόρης τίς ἐστι (Hom.), λαβροῦστα.

1006. Cf. Nub. 1036 sq. „iniusti oratoris” orationem suam incipientis prima verba καὶ μὴν πάλα γ' ἐπυγόμεν τὰ σπλάγχχνα καὶ ἐπεθύμουν | ἕπαντα ταῦτ' ἐναντίας γνώμασι συναράξαι.

1010 sq. Cf. Soph. Trach. 410 sq. τί δῆτα, ποῖαν ἀξιοῖς δοῦναι δίκην, | ἦν εὐρεθῆς πρὸς τήνδε μὴ δίκαιος ὢν;

1011. χρηστῶν καὶ γενναίων] vid. ad vs. 179.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

τεθνάναι· μὴ τοῦτον ἐρώτα.

ΑΙΣΧΥΛΟΣ.

(Euripidem aversatus:)

σκέψαι τολύην οἴους αὐτοὺς παρ' ἐμοῦ παρεδέξατο πρῶτον,
εἰ γενναίους καὶ τετραπήχεις, καὶ μὴ διαδρασιπολίτας
1015 μῆδ' ἀγοραίους μῆδὲ κοβάλους, ὥσπερ νῦν, μῆδὲ πανούργους,
ἀλλὰ πνέοντας δόρυ καὶ λόγχας καὶ λευκολόφους τρυφαλείας
καὶ πῆληκας καὶ κνημίδας καὶ θυμούς· ἑπταβοίους.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

καὶ δὴ χωρεῖ τοῦτι τὸ κακόν· κρανοποιῶν αὖ μ' ἐπιτρέψει.

(Ad Aeschylum:)

1014. διαδρασιπολίτας] διαδρασιπολίτας Blaydes coll. Lysiae XXI § 12.

1017. θυμούς] ἄνους Blaydes coll. Hom. *A* 447 etc.; vix recte tamen vox ἄνους, quae proprie *cutem*, hinc *clipeum* significat, adseiscere potuit adiectivum ἑπταβόειος i. e. *e septem coriis bovinis factus*.

1018. Totum Euripidi tribuunt codd. nonnulli, Dionyso A, priorem partem Euripidi posteriorem Dionyso dant V R et plerique. || καὶ δὴ χωρεῖ τοῦτι] τοῦτι καὶ δὴ χωρεῖ Blaydes coll. Nub. 906 Vesp. 1483.

1012. τεθνάναι] vid. ad vs. 613.

— μὴ τοῦτον ἐρώτα] cf. Av. 492 ἐμὲ τοῦτό γ' ἐρώτα, Plut. 499 μῆδὲν ταύτην γ' ἀνερώτα.

1014. τετραπήχεις] cf. Vesp. 553 ἄνδρες μεγάλοι καὶ τετραπήχεις.

— διαδρασιπολίτας] homines proborum civium officia (militiam et liturgias) detrectantes, quos *νεανίας διαδεδρακότες* comicus vocavit Ach. 601, Lysias XXI § 12 τοὺς διαδουμένους τὰς λειτουργίας dixit. Simile compositum est *χρανοποιέται* Ach. 635, cf. etiam quotidiani sermonis vox *μικροπολίται* (Eq. 817). De re vid. infra vs. 1065 sq.

1015. ἀγοραῖοι] homines ἐξ ἀγορᾶς sive ἀγοραῖοι idem sunt qui *πονηροί* alibi audiunt, τοῖς χρηστοῖς καὶ γενναίοις (vid. ad vs. 179) oppositi; cf. Eq. 181, 218. Prisco more qui olim educabantur, τὴν ἀγορὰν μυσὴν discabant iuvenes (Nub. 991, 1373 Isocrat. VII 48). Euripidi νοῦς ἀγοραῖοῦς (*trivialia inventa*) tribuit noster fr. 471.

— κοβάλους] vid. vs. 104.

1016. πνέοντας] *spirantes*. Poetico hoc genere loquendi, de quo videatur Aesch. Ag. 375, 1235 etc., noster utitur etiam Av. 1121 *τρέχει τις ἄλφειδν πνέων* et Lys. 276 *λακωνικὸν πνέων*, cf. praeterea Eq. 437.

1017. θυμούς] Rhos. 786 *θυμὸν πνέουσαι*. Cf. Homericum *μῖνεα πνέοντες Ἄβαντες*, praeterea vid. Eq. 570 Vesp. 1082.

— ἑπταβόειος] epicum clipei (Aiacis) epitheton iocose nunc ipsi bellatoris tribuitur animo; cf. supra vs. 924 *δῆματα βοεῖα*.

1018. Item Nub. 906 sq. *αἰβοῖ· τοῦτι καὶ δὴ | χωρεῖ τὸ κακόν* exclamat „*justus orator*”, et Vesp. 1483 de ebrio hero *servus τοῦτι καὶ δὴ χωρεῖ τὸ κακόν*. Praeterea cf. Nub. 18 Pac. 472, 509 et supra vs. 884.

— κρανοποιῶν] *de galeis* (rebus bellicis) more suo loquens.

— ἐπιτρέψει] *enecabit* (Hor. Sat. I 9, 29), *aves mibi obtundet*, item Lys. 936. Vid. ad vs. 571. — Idem valet ἀπολεῖ, vid. ad vs. 1245.

καὶ τί σὺ δράσας οὕτως αὐτοὺς „γενναίους“ ἐξεδίδαξας;
(Aeschylus adversarium non respicit.)

ΛΙΟΝΥΣΟΣ.

1020 Αἰσχύλε, λέξον, μὴδ' ἀνθαδῶς σεμννόμενος χαλέπαινε.

ΑΙΣΧΥΛΟΣ.

δραῖμα ποιήσας „Ἄρεως μεστόν.“

ΛΙΟΝΥΣΟΣ.

ποῖον;

ΑΙΣΧΥΛΟΣ.

τοὺς Ἐπὶ ἐπὶ Θήβας·

ὃ θεασάμενος πᾶς ἄν τις ἀνὴρ ἠράσθη δάιος εἶναι.

ΛΙΟΝΥΣΟΣ.

τουτί μὲν σοι κακὸν εἴργασται· Θηβαίους γὰρ πεποίησας
ἀνδρειοτέρους εἰς τὸν πόλεμον· καὶ τούτου γ' οὐνεκα τύπτου.

ΑΙΣΧΥΛΟΣ.

1025 ἀλλ' ὑμῖν ταῦτ' ἐξῆν ἀσκεῖν· ἀλλ' οὐκ ἐπὶ τοῦτ' ἐτρέπεσθε.
εἶτα διδάξας Πέρσας μετὰ τοῦτ' ἐπιθυμεῖν ἐξεδίδαξα

1019. Dionyso dat Cant. || τί σὺ R] σὺ τί V et codd. plerique, σὺ τί δὴ nonnulli.

1021. Ἄρεως V R] Ἄρεος alii.

1022. Molestum hic ἄν cum indicativo iunctum; ἀρθεῖη Blaydes coll. vs. 1041.

1023 sq. An Euripidi tribuendi sint dubito.

1023. μὲν σοι] μέντοι Reisig. Cf. Thesmoph. 520, 714 Vesp. 426 etc.; Blaydes γ' ἔν σοι, APalmer τοῦτο μὲν ἔν σοι.

1025. ταῦτ' vVelsen] αὐτ' codd.

1026. Πέρσας] τοὺς Πέρσας (quod expectatur) codd. pauci invito metro. || ἐξεδίδαξα Bentley] ἐδίδαξα codd.; quod fortasse servandum, sic fere correcto versiculo: *εἶτα διδάξας τοὺς αὐτ' Πέρσας μετὰ τοῦτ' ἐδίδαξ' ἐπιθυμεῖν.

1019. οὕτως ... γενναίους] *tam quam modo* (vs. 1014) *dicebas generosus.*

1020. σεμννόμενος] vid. vs. 833 sq. et ad vs. 178.

— μὴδ' ... χαλέπαινε] μὴ χαλεπὸς ἴσθι, *molestus ne sis, ne succenseas.* Apud comicos non redit verbum neque apud tragicos invenitur, apud Hom. legitur II 386 etc. et frequens est apud Xenophontem Platonem alios.

1021. E verbis Plutarchi Mor. 715 e τὸν Αἰσχύλον ἱστοροῦσι τὰς τραγῳδίας ἐμπνόντα ποιῆν, καὶ οὐχ, ὡς Γοργίας εἶπεν, ἔν τῶν δραμάτων αὐτοῦ μεστόν Ἄρεως εἶναι τοὺς Ἐπὶ ἐπὶ Θήβας, ἀλλὰ πάντα Λιονύσου,

quem locum cum nostro contulerunt Stanley Spanheim alii, apparet ab Aeschylō Gorgiae nunc afferri de ipso iudicium, — nisi Gorgiae nomen errori illic deberi, nostrum enim locum a Plutarcho respici, cum Herwerdēno statuas.

1022. δάιος] cf. vs. 897.

1026. εἶτα ... μετὰ τοῦτο] *deinde*; etiam Av. 810 sq. iunguntur hae voculae, item ἔπειτα μετὰ ταῦτα Sosipat. fr. 1¹⁶ Philemon. 92², ἔπειτ' ἐπὶ τούτοις Antiphan. 81⁴ Philippid. 5¹, εἶτα αὐτὸν πάλιν Nub. 975. Persas autem quod post *Septem* recenset comicus, res magis curat in his fabulis tractatas quam tempus quo sce-

νικᾶν αἰεὶ τοὺς ἀντιπάλους, κοσμήσας ἔργον ἄριστον.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

ἐχάρην γούν τῇ νίκη ἀκούσας παρὰ Δαρείου τεθνεώτος,
ὁ χορὸς δ' εὐθύς τὰ χεῖρ' ὠδὶ ξυγκρούσας εἶπεν „ἰανοῖ.“

ΔΙΣΧΥΛΟΣ.

- 1030 ταῦτα γὰρ ἄνδρας γρή ποιητὰς ἀσκεῖν. σέφει γὰρ ἀπ' ἀρχῆς
ὡς ὠφέλιμοι τῶν ποιητῶν οἱ γενναῖοι γεγέννηται.
Ὅρφεὺς μὲν γὰρ τελετὰς θ' ἡμῖν κατέδειξε φόνων τ' ἀπέχεσθαι,

1028. τῇ νίκη ἀκούσας παρὰ Δαρείου Fritzsche (παρὰ Welcker)] ἡνίκ' ἤκουσα (ἀπηγγέλη pauci) περὶ Δαρείου codd. metro sententiaque inuitis, quae quomodo essent interpretanda ambigebant veteres commentatores, quapropter fuisse videntur qui περὶ τοῦ Ξερόου legerent absurde admodum. Infelicitur Meineke coniecit ἡνίκ' ἴδεν ἤκουσ' ἀπὸ Δ., Bergk ἡνίκ' ἀνῆλ' ὄσα πρὶν Δ., Kock ἐχάρην γούν ὡς ἤκουσ' υλοῦ πέρι Δ., Dindorf ἡνίκα φάσμι' ἐφάνη Δ., ISchoemann Rh. Mus. 1887 p. 471 ἡνίκ' ἀπηγγέλη περὶ Μαρδονίου, alii aliter.

1030. ἀσκεῖν] λάσκειν Hamaker perperam, nam hoc verbo comicus non nisi iocans utitur (vid. ad vs. 97).

nae commissa est utraque. Fortasse autem ne animadvertit quidem se temporum ordinem invertere, id quod tribus saeculi partibus interlapsis, cum nondum in corpus aliquod collectae extarent notitiae didascalicae, fieri potuit facillime. Quicquid id est, anno 472, sexto igitur anno ante τοὺς Ἑπτὰ (anni 467), data est Persarum fabula. Fuere tamen olim qui comici verbis permoti hac de re dubitarent. Quam quaestionem prudenter ita tractat Didymus in scholio: „*Herodicus quidem* (in *Κωμωπομείνοις*) *duas Persarum recensioneis extitisse dicit, et in altera etiam de pugna Plataensi fuisse relatum; sed ex Eratosthenis commentariis de Comoedia apparet alteram illam, quam Herodicus spectat, editionem Syracusis esse datam petente Hierone* (itaque Aristophanem nunc in scena Attica ad eam alludere non posse).” De Didymi his verbis, quae multi non recte sunt interpretati, vid. quae scripsi in *Mnemosyne* 1888 p. 69 sq.

1028 sq. *Laetatus sane sum equidem, cum de victoria illa e mortui Darii ore audivi; chorus vero „cheu” clamavit.* Vulgaris sermonis vox *ἰανοῖ* nunc substitui-

tur tragicis chori clamoribus *ἰωῶ, αἰαῖ* (Pers. 664, 672). — In Aeschyli dramate umbra Darii Graecorum ad Plataeas victoriam praedicat (vs. 805—820).

1031 sqq. Non quam *pulera* sed quam *utilia* hominibus et *salutaria* fuerint vetustorum vatum carmina, ab Aeschylo vel potius ab ipso Aristophane nunc quaeri miraremur, nisi sciremus sacra magis magisque inter Graecos habita esse antiqua illa carmina, ita ut rerum divinarum humanarumque scientia ex iis potissimum videretur petenda. Quapropter nunc eadem fere mente de iis loquitur comicus qua de biblia sua loqui solent christiani.

1032 sq. Vid. Plat. Rep. 364 e βύβλων δὲ θμαδὸν παρέχονται Μουσαιὸν καὶ Ὅρφεως, καθ' ἃς θυηπολοῦσι, πείθοντες ὡς ἄρα λύσεις τε καὶ καθαρμοὶ ἀδικημάτων διὰ θυσῶν εἶσι μὲν εἶτε ζῶσιν, εἶσι δὲ καὶ τελευτήσασιν, ἃς δὴ τελετὰς καλοῦσιν. Orpheus Olympiarum musarum vates, qui ad inferos descenderat ibique Proserpinam ipsasque Furias cantu suo moverat, *silvestres homines sacer interpretisque deorum | caedibus et victu foedo deterruit* (Horat. ad Pison. 391 sq.) et piis ani-

1035 Μουσαῖος δ' ἔξακέσεις τε νόσων καὶ χρησμούς, Ἡσίοδος δὲ γῆς ἐργασίας, καρπῶν ὥρας, ἀρότους· ὁ δὲ θεῖος Ὅμηρος ἀπὸ τοῦ τιμῆν καὶ κλέος ἔσχεν πλὴν τοῦδ' ὅτι χρήστ' ἐδίδαξεν, τάξεις, ἀρετάς, ὀπλίσεις ἀνδρῶν;

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

καὶ μὴν οὐ Παντακλέα γε ἐδίδαξεν ὅμως τὸν σκαϊότατον πρόων γούν, ἠνίκ' ἔπεμπεν, τὸ κράνος πρόων περιδησάμενος τὸν λόφον ἤμελλ' ἐπιδήσειν.

1035. τοῦδ' Bentley] τοῦθ' codd.

1036*. Meineke mavult ὀπλίσεις. τάξεις, ἀρετάς, non iure, nam unam vocem ὀπλίσεις Dionysus in *responso respicit.

1036b—1038. Euripidi dant V R alii.

1038. περιδησάμενος] περιπησάμενος; Kock infelicissime, hoc enim significaret *clavis circumcirca impingentem capiti infigere galeam*. Quos autem locos attulit ad hanc coniecturam commendandam, horum alter (Herod. VII 64) Σάκαι περὶ τῆσι κεφαλῆσι κυρσασίας... εἶγον πεπηγίας; vertendus est *Sacae rigidos (non molles) pileos in capite gerebant*, in altero (Aristoph. fr. 301) ἢ καρδοπέριω περιπαγῆ τὸν ἀχίνα de servo sermo est, qui collo circumdatam habet πανοικάνην sive καρδοπέριον (vid. ad vs. 1073), unde *riget ei collum*. || ἤμελλ' vid. comment. || ἐπιδήσειν Bergk (cf. Hom. Γ 336).

mis in itinere ad Elysium viam salutis monstrare posse credebatur; Musaeus hymnorum oraculorumque artisque medicinalis auctor habebatur. Cf. Musae verba Rhes. 943 sqq. μυστηρίων τε τῶν ἀπορρήτων φανῶς | ἔδειξεν Ὀρφεύς, ἀττανέριος νεκροῦ | τοῦδ' (Rhesi; Musae scilicet filius fuit uterque), ... Μουσαῖόν τε, σὸν (Minervae) | σεμνὸν πολίτην καὶ ἐπὶ πλείστον ἄνδρ' ἕνα | ἐλθόντα, Φοῖβος ξύγγονοι ε' ἠσκήσαμεν. Quae utriusque nomine circumferabantur carmina Onomacritus Pistrati aequalis collegerat disposuerat multis a se fictis auxerat; vid. Herodot. VII 6.

1032. κατέδειξε] docuit. De Orpheo etiam [Demosth.] XXV § 11 εὐ τὰς ἀγωγάτας ἡμῖν τελευτὰς καταδείξας, item Diodor. V 77 § 3; praeterea de hoc verbi usu cf. Av. 500 Ran. 1062, 1079 Antiphan. fr. 123¹ Diodor. 2⁴ com. adesp. 106² Herodot. I 171.

1034. ὁ δὲ θεῖος Ὅμηρος] quin ipse adeo Homerus. Hunc ultimum nunc nominat Aeschylus, utpote omnium principem quemque ipse in suis tragoediis praesertim esset secutus. Cf. de eo Isocr.

IV § 159 οἶμαι δὲ καὶ τὴν Ὀμήρου ποίησιν μείζω λαβεῖν δόξαν, ὅτι καλῶς τοὺς πολεμισσάντας τοῖς βαρβάρους ἐνεκωμίασε, καὶ διὰ τοῦτο βουληθῆναι τοὺς προγόνους ἡμῶν ἔντιμον αὐτοῦ ποιῆσαι τὴν τέχνην, ἵνα πολλάκις ἀκούοντες τῶν ἐπῶν ἠγλοῦντες τὰς ἀρετὰς τῶν στρατευσαμένων τῶν αὐτῶν ἔργων ἐκείνοις ἐπιθυμῶμεν.

1036. *Pantacles* ipse poeta erat lyricus, cuius mentio fit apud Antiphontem VI § 11; etiam in Aristotelis Didascalii eius nomen occurrisset docet Harpocration s. v. διδάσκαλος. Hodie superest in monumento choregico CIA. I 337 (Dittenberger Syll. 410) ... οὐ Δωροθέου Ἀλαιεῦ[ς] ἐχορήγει Παντακλῆς ἐδίδα[σκε], similemque titulum (eundem opinor quem Harpocration spectat l. l.) servavit Steph. Byz. s. v. Ἀθήνη: Παντοκλῆς Ἀθηναῖος ἐχορήγει [καὶ] Παντακλῆς <ἐδίδασκε>. — Teste scholio etiam Eupolis (fr. 296) σκαῖόν eum vocaverat.

1037. *κτεμπερ*] id est πομπῆ intererat, Panathenaecorum nimirum, quae septimo abhinc mense fuerant celebrata (vid. vs. 1089 sqq. et ad vs. 153).

1038. Ex Homero hoc quidem discere

ΑΙΣΧΥΛΟΣ.

- 1040 ἄλλ' ἄλλους τοι πολλοὺς ἀγαθοὺς, ὧν ἦν καὶ Λάμαχος ἦρως.
 ὄθεν ἢ ἐμὴ φρὴν ἀπομαξαμένη πολλὰς ἀρετὰς ἐποίησεν,
 Πατρόκλων, Τεύκρων θυμολέοντων, ἕν' ἐπαίρομ' ἄνδρα πολίτην
 ἀντεκτείνειν αὐτὸν τούτοις, ὁπότεν σάλπιγγος ἀκούσῃ.
 ἄλλ' οὐ μὰ Δί' οὐ πόρνας ἐποιοῦν Φαίδρας οὐδὲ Σθενεβοίας,

1039. ἀγαθοὺς] κάγαθούς (metro invito) V R alii.

1043. πόρνας ἐποιοῦν Φαίδρας vHerwerden] Φαίδρας ἐποιοῦν πόρνας codd.

non potuerat, apud quem crista aut galeae perpetuo infixæ cogitanda est aut prius addita quam armare se incipiant heroes (vid. e. g. II 138); nulla certe huius rei apud eum fit mentio. Nostrum locum sic demum intellego si sumere licet galeam loro, quod apicis (κάνου) parti inferiori insereretur dein sub militis mento iungeretur, eius capiti cum ipsa crista firmiter fuisse illigandam. — Verbum περιόειν etiam Eccl. 118, 121, 127 legitur.

— ἤμελλ'] augmenti forma insolita apud bonæ ætatis poetas nonnisi h. l. reperitur ita versui inserta, ut sine vicinorum verborum graviore mutatione non possit in ἤμελλ- mutari. Apud nostrum redit Eccl. 597 τοῦτο γὰρ ἤμελλον ἐγὼ λέξῃν (*ταῦτόν γὰρ ἤμελλον?), præterea extat Theognid. vs. 259 πολλάκι δ' ἤμελλῃσα (an δὴ' μέλλῃσα? sic mss. complura), et epicorum carminum locis corruptis Hom. M 34 (Zenod.) Hes. Theog. 478, 888, 898 (cf. Enchir. dict. epic. p. 343). Nostro loco fuitne *τόν κανόν ἤμελλ' ?

— ἐπιδήσειν] cf. Herodot. I 171 ἐπὶ τὰ κράνεα λόφους ἐπιδέσθαι Κῆρες εἰσι οἱ καταδέξαντες, Lucian. de lapsu in sal. § 12 ὥσπερ ἂν εἴ τις περὶ τῆς κνήμης τὸ κράνος ἢ περὶ τῆς κεφαλῆς τὰς κνημίδας ἐπιδήσαιο.

1039. Λάμαχος ἦρως] heros serio nunc vocat quem iocose olim nuncupaverat Ach. 566 sqq., 575, 578. In Acharnensium fabula Lamachum suaviter riserat, fama viri ipsoque eius nomine bellicoso permotus ut in scena eum ostenderet (cf. etiam Pac. 304, 473, 1293);

nunc, postquam strenue pro patria pugnans in Sicilia occubuit (Thuc. VI 101 § 6 Plut. Nic. 18), honorifice eum commemorat, item Thesm. 841.

1040. Notabile Aeschyli dictum servatum est Athen. VIII 348 ε τὰς αὐτοῦ τραγῳδίας τεμάχῃ εἶναι τῶν Ὀμήρου μεγάλων δειπνων.

— ἀπομαξαμένη] *effinit tibi, imitata est.* De verbo cf. Plat. Tim. 50 e Theæt. 191 c, item ἐμακάτεσθαι Theocrit. XVII 122, ἀτέμματα Thesmoph. 514. Alienus hinc est Eq. 819 ἀπομάττεσθαι manus sibi detergere sive μαγδαλιαῖς (Eq. 415 sq.) ὕλι.

1041. Patrocli in Myrmidonibus, Teucri in Salaminiiis partes erant.

— θυμολέοντων] Hercules Achilles Ulixes apud Homerum (E 639 etc.) ita dicuntur (item Hes. Theog. 1007).

1042. Cum hoc versu et vs. 1054 sq. cf. Protagoræ verba apud Platonem Prot. 325 e οἱ οὐδ᾽ ἀκαλοὶ... παρατιθέσθαι (τοῖς παισίν) ἐπὶ τῶν βάρθρων ἀναγιγνώσκειν ποιητῶν ἀγαθῶν ποιήματα καὶ ἐκμανθάνειν ἀναγκάζουσιν, ἐν οἷς πολλὰ μὲν νοῦθετηθεῖς ἔνεισιν, πολλὰ δὲ διέξοδοι καὶ ἔπεινοι καὶ ἐγκώμια παλαιῶν ἀνδρῶν ἀγαθῶν, ἵνα ὁ παῖς ἕλθῶν μιμῆται καὶ ὀρέγῃται τοιοῦτος γενέσθαι. In quibus verbis ὀρέγῃσθαι idem valet quod nostro loco ἐκτείνειν αὐτόν.

— ὁπότεν σάλπιγγος ἀκούσῃ] cf. Aesch. Sept. 394 de equo ὄσις βοὴν σάλπιγγος δρμαίνει κλύων.

1043 sq. „Non mulierculas amore saucias dramatis feci materiem, qualis erat Phædra ista (in Hippolyto) privignum incestu amans vel Stheneboea tua (in fabula cognomine) Bellerophontem ad

οὐδ' οἶδ' οὐδέεις ἦντιν' ἐρῶσαν πάποτ' ἐποίησα γυναῖκα.

ΕΥΡΥΠΙΛΗΣ.

1045 μὰ Δι' οὐ γὰρ ἐπῆν τῆς Ἀφροδίτης οὐδέν σοι.

ΑΙΣΧΥΛΟΣ.

μηδέ γ' ἐπέη.

ἀλλ' ἐπὶ τοι σοὶ καὶ τοῖς σοῖσιν πολλή πολλοῦ ἐπικαθῆστο,
ὥστε γε καὐτὸν σὲ κατ' οὖν ἔβαλεν.

1045. οὐ γὰρ ἐπῆν] οὐδὲ γὰρ ἐπῆν V, οὐδὲ γὰρ ἦν R, quo recepto Kock in versus fine scribit *μηδὲ γὰρ εἴη*.

1046. τοὶ σοὶ Dindorf] σοὶ τοι codd. || ἐπικαθῆστο] πικαθῆστο vel -οῖτο (sic V R) codd.

1047. Dionyso totum dat Bentley. || γέ τοι δῆ] γ' ἀληθές Blaydes.

stuprum sollicitans." — Phaedra Euripidea etiam Thesm. 153 et 547 cum contumelia memoratur.

1044. In sua rep. Socrates non sinit a poetis repraesentari *ἐρῶσαν ἢ ὀδίνουσαν* (Plat. Rep. III 395 d). Amori et omnino pectoris muliebris affectibus in Euripidis arte latus patet campus, Aeschylus vero vix ullum locum concessit. Nam quod Clytaemestrae adulterae apud hunc quoque sunt partes, non amore sed ira maritique odio permotam pinxit. Ceterum ne in Euripidis quidem tragoediis desunt loci ad mentem iuvenilem informandam et generosa ei consilia instillanda aptissimi; sic Lycurgus orator ex Erechtheo fabula praelongam attulit Praxithea *ῥῆσιν* utpote patriae amorem in femina splendide testantem, *οὐδὲ καὶ δικαίως ἂν τις Εὐριπίδην ἐπαινεῖσιν* *ὅτι τὰ τε ἄλλα ἂν ἀγαθὸς ποιητὴς καὶ τοῦτον τὸν μῦθον προσέλετο ποιῆσαι, ἡγούμενος κάλλιστον ἂν γενέσθαι τοῖς πολλοῖς παράδειγμα τὰς ἐκείνων πράξεις, πρὸς ἃς ἀποβλέποντας καὶ θρωροῦντας συνεθίζεσθαι ταῖς ψυχαῖς τὸ τὴν πατρίδα φιλεῖν* (Leocrat. § 100). Non id Euripidi dabatur vitio quod improbas potissimum pinxisset mulieres, — nam praeter Praxithea patriae quam filiae amantiorem pinxit etiam Iphigeniam amabilem puramque puellam, Polyxenam generosam regiae domus sobolem, Megaram Hercule marito dignam, Macariam intrepide morti se offerentem,

Alcestidem coniugi devinctissimam aliasque multas his non deteriores, — sed quod mulieres; quibus ars Aeschylea id fere tribuerat quod Eteocles Sept. vs. 232: *τὸ σιγᾶν* nimirum *καὶ μένειν αἴσω δόμων*. „Quis cum uxore sua confabulatur!" rogat Socrates Xenophonteus (Oecon. III § 12), suae aetatis homines quali erga mulieres mente fuerint clare hoc verbo indicans: Euripidis vero heroinae viris nihilo inferiores se gestabant. Quod autem in Thesmophoriazasis festivissime traducitur Euripides utpote *μισογύνης* (vid. praesertim vs. 85, 385 sqq., 455 sq. et Lys. 283, 369 sq.), id non ita est accipiendum quasi verus mulierum osor aut fuerit aut comico fuerit visus; neque quod illic ei exprobat, castam Penelope eum non fecisse (vs. 546 sqq.), serio redargui oportet argumentum.

1045. „Invenustus scilicet homo eras". Aristophani vero *παρὶ Διονύσου καὶ Ἀφροδίτην* *πᾶσα ἡ διατριβὴ* erat, ut dicit Socrates in Platonis Convivio 177 c.

1046. *πολλὴ πολλοῦ*] idem genitivi usus insolitus est Eq. 822 *πολλοῦ πολλὸν χρόνον*, Nub. 915 *θρασὺς πολλοῦ*, Eupol. fr. 74 *πολλοῦ δίκαια*.

— *ἐπικαθῆστο*] cf. Plut. 185 de Pluto: *ἐφ' οἷς ἂν οὐτος ἐπικαθῆσθαι*, Eupol. fr. 94 *παρθῶ τις ἐπικάθειεν ἐπὶ τοῖς χιλιεσιν*.

1047 sq. Euripidis uxorem impudicam fuisse satis aperte hic dicitur; quae vero hac de re narrantur a tragici biographis

ΔΙΟΝΤΣΟΣ.

(secum loquens:)

νή τὸν Δία τοῦτό γέ τοι δῆ
 ἂ γὰρ εἰς τὰς ἀλλοτρίας ἐποίησ, αὐτὸς τοῦτοισιν ἐπλήγησ.

ΕΥΡΥΠΙΔΗΣ.

καὶ τί βλάπτουσ', ὃ σκέτλι' ἀνδρῶν, τὴν πόλιν αἰ ἐμαὶ Σθενέβοιαι;

ΑΙΣΧΥΛΟΣ.

1050 ὅτι γενναίας καὶ γενναίων ἀνδρῶν ἀλόχους ἀνέπεισας
 κώνεια πιεῖν αἰσχυνθείσας, διὰ τοὺς σοὺς Βελλεροφόντας.

ΕΥΡΥΠΙΔΗΣ.

πότερον δ' οὐκ ὄντα λόγον τοῦτον περὶ τῆς Φαίδρας ξυνέθηκα;

ΑΙΣΧΥΛΟΣ.

μὰ Δί', ἀλλ' ὄντ' ἀλλ' ἀποκρύπτειν χρὴ τὸ πονηρὸν τὸν γε ποιητήν,
 καὶ μὴ παρᾶγειν μηδὲ διδάσκειν. τοῖς μὲν γὰρ παιδαρλοῖσιν
 1055 ἔστι διδάσκαλος ὅστις φράζει, τοῖς ἡβῶσιν δὲ ποιηταί.

1051. πιεῖν] πίνειν V R alii.

1055. τοῖς ἡβῶσιν δὲ Bentley] τοῖσιν δ' ἡβῶσι R, τοῖς δ' ἡβῶσι cett.

unicum fontem habere videntur haec ipsa Aristophanis verba (cf. vs. 944). In Thesmothoriazusis nihil eiusmodi innuerat noster, itaque post eam demum fabulam actam hoc crimen a comicis fictum esse veri simile est; „die angegriffene frau hatte damals, wenn sie noch lebte, die silberne hochzeit lange hinter sich" (vWilamowitz).

1047. Item Nub. 372 νή τὸν Ἀπόλλων τοῦτό γέ τοι δῆ τῆ νῦν λόγῳ εἰ προσέφρασας. Cf. τοῦτ' ἴστ' ἐκείνο (ad vs. 318).

1050 sq. Hodiernae mulieres dum animi sui affectus magis quam res domesticas curare et de vita humana rebusque divinis meditari ex Euripidis dramatis didicere, amissa pristina animi aequitate tragicas illas heroinas imitari incipiunt, et postquam in furta pellici se siverunt pudore suffusae vitaeque pertaesae mori non iam dubitant Phaedram illam imitatae. — Certam aliquam rem nobis ignotam comicus nunc respicit, opinor; iungenda autem sunt verba

κώνεια πιεῖν αἰσχυνθείσας: cum pudeat flagitii admissi — adulterii puta — mortem oppetunt; quod vero tale quid in se admiserint, musae Euripideae de amore nunquam non verba facienti id nunc datur vitio. — Non recte αἰσχυνθείσας διὰ τοὺς σοὺς Βελλεροφόντας iungunt et alii et Merry coll. Hom. l 433 sq.; nam si perhibuisset comicus heroinarum illarum flagitia tanto pudore afficere feminas suae aetatis ut vivere iam nolent, insuleum profecto protulisset mendacium.

1052. Vid. notissimum Sophoclis de sua Euripidisque arte iudicium apud Aristot. Poet. 25: Σοφοκλῆς ἤφθ αὐτὸς μὲν οἶους δὲ (sc. εἶναι) ποιεῖν Εὐριπίδην δὲ οἶοι εἶσιν. Deos heroasque pingebat Aeschylus, Sophocles homines in manus meliusque auctos, quales in vita quotidiana moventur Euripides.

1055. ποιηταί] sc. εἰσὶ διδάσκαλοι, quo nomine ipsi poetae scenici solent designari (Ach. 628 etc.). Sic etiam Isocrat.

πάνυ δὴ δεῖ χρηστὰ λέγειν ἡμᾶς.

ΕΥΡΥΠΙΔΗΣ.

ἦν οὖν σὺ λέγῃς Δυκαβηττοῦς
καὶ Παρνήθων ἡμῖν μεγέθη, τοῦτ' ἐστὶ τὸ χρηστὰ διδάσκειν;
ὄν χοῆν φράζειν ἀνθρωπείως.

ΑΙΣΧΥΛΟΣ.

1060 ἄλλ', ὃ κακόδαιμον, ἀνάγκη
μεγάλων γνωμῶν καὶ διανοιῶν ἴσα καὶ τὰ ζήματα τίθει.
κἄλλως εἰκὸς τοὺς ἡμιθέους τοῖς δήμασι μείζουσι χοῆσθαι
καὶ γὰρ τοῖς ἑματέροις ἡμῶν χοῶνται πολὺ σεμνότεροισιν. —
ἄμοῦ χρηστῶς καταδείξαντος διελυμῆνω σύ.

ΕΥΡΥΠΙΔΗΣ.

τί δράσας;

ΑΙΣΧΥΛΟΣ.

πρῶτον μὲν τοὺς βασιλεύοντας ῥάκι' ἀμπισχῶν, ἵν' ἔλεινοι
τοῖς ἀνθρώποις φαίνωιτ' εἶναι.

ΕΥΡΥΠΙΔΗΣ.

τοῦτ' οὖν ἔβλαψά τι δράσας;

1057. Παρνήθων Bentley] Παρνα(σ)ῶν mss. et schol.; cf. fr. Aristoph. apud Photium s. v. Πάρνης (fr. 379), Ach. 348, Ruhnk. ad Tim. s. v. Πάρνης.

1058. χοῆν Fritzsche] χοῆ codd.; eodem consilio οὐ χοῆ...; Blaydes.

1063. ἀμπισχῶν R] ἀμπίσχων cett. || ἔλεινοι Bentley] ἔλεινοι codd.

1064. φαίνωιτ' R] φαίνωιτ' V. || τι Bentley] τί codd. perperam, non enim ad participium sed ad verbum finitum pertinet pronomen.

Π 3 ubi exponit quid prosit ad cives educandos, addit καὶ πῶν παιητῶν τινες πῶν προαγαγημένων ὑποθήκας ὡς χοῆ ζῆν καταλειπίσασιν.

1056 sq. Δυκαβηττοῦς καὶ Παρνήθων... μεγέθη] verba immania, ad montium instar exaggerata, βόεια (vs. 924), ἰπλόκρημνα (vs. 929), ἱπαχῆ (vs. 940). Cf. vs. 1059.

1058. ἀνθρωπείως] hominum more, quod ἀνθρωπίνως λαλεῖν dicitur Straton. fr. 1⁴⁶ Lucian. Lexiphan. 20; sic etiam Vesp. 1179 τοῖς μύθοις opponuntur τὰ ἀνθρωπικά.

1059. Constr. καὶ τὰ ζήματα μεγάλων γνομῶν καὶ διανοιῶν ἴσα (αὐταῖς) τίθειν.

1061 sq. Aeschylus personae pallaeque reperitor honestae fuit nitique cothurno

docuit (Horat. ad Pison. 278 sqq.); vid. supra ad vs. 928 sq. — Neque vitae vulgaris imaginem praebet scena tragica neque sermonem fert quotidianum; sed quemadmodum splendida veste ipsaque corporis statura ex huius aevi hominibus eximuntur personae tragicae, sic etiam dictionem eorum supra humile genus loquendi assurgere par, immo necesse est.

1062. καταδείξαντος] cf. vs. 1032.

— διελυμῆνω] vid. vs. 59.

1063. De Euripidis heroibus vestium squallore misericordiam moventibus vid. Ach. 412 sqq. et supra ad vs. 837.

— ῥάκι' ἀμπισχῶν] cf. trag. adesps. fr. 394 δε με ῥάκη τ' ἤμπισχε καὶ ἐξηνάγκασεν] πτωχὸν γενέσθαι καὶ δόμων ἀνάστατον.

ΑΙΣΧΥΛΟΣ.

- 1065 οὔκουν ἐθέλει γε τριηραρεῖν πλουτῶν οὐδεις διὰ ταῦτα,
ἀλλὰ ῥακίοις περιειλάμενος κλάει καὶ φησὶ πένεσθαι.

ΔΙΟΝΤΣΟΣ.

(ad spectatores:)

νῆ τὴν Δήμητρα, χιτῶνά γ' ἔχων οὐλων ἐρίων ὑπένερθεν
κῆν ταῦτα λέγων ἐξαπατήσῃ, περὶ τοὺς ἰχθῦς ἀνέκνυψεν.

ΑΙΣΧΥΛΟΣ.

εἶτ' αὖ λαλιὰν ἐπιτηδεῦσαι καὶ σταμυλιὰν ἐδίδαξας,

1066. ἀλλὰ R] ἀλλ' ἐν V et plerique. || περιειλάμενος Phot. p. 416] περιλλόμενος vel -ειλ(λ)όμενος codd.; aoristum (ut vs. 1063) reponi iussit Cobet (-λλά- scribens).

1068. κῆν] κᾶν codd. || περὶ] παρὰ V R et plerique. Cf. Ach. 693; Pac. 165 legitur παρὰ (cum dativo).

1065 sq. Quemadmodum feminae hodiernae Phaedras et Stheneboeas amori indulgentes imitantur, sic viri Telephum Menelaumque tuos exempla sibi habentes propositos civilia officia detrectant, ficta paupertate segnitium laborumque impatentiam occultantes.

1065. Semper, opinor, licet Isocrates VII § 35 in contrarium disputet, fuere qui διαδέσθαι τὰς λειτουργίας (Lys. XII § 3) conarentur; sed hoc praesertim tempore difficillimum fuisse quotannis quadringentos invenire cives locupletes, quorum nomina in album trierarchicum referri possent, facile intellegimus.

1066. περιειλάμενος] a verbo -έλλω (Hom. *Ἔλλω*, Ion. *εἰλέω*) *υολσο*. Fortasse apud Atticos agnoscenda est alia eaque recentior verbi forma ἔλλειν (ἀν- ἐν- ἐξ- καταπροσ- ἀπῆλλω) et in aoristo ἔλα. Praesens legitur Nub. 761, praeterea vid. Soph. Ant. 340, 509 Eur. Hel. 447 fr. 514 etc., Cobet Var. Lect.² p. 361.

1067. οὐλων ἐρίων] cf. Hom. *χλαίνας*... *Φούλας* Ω 646 δ 50, Hermipp. fr. 47 *χλανίδας* δ' οὐλα καταβέβληνται.

1068. περὶ τοὺς ἰχθῦς ἀνέκνυψεν] gnomium hunc esse aoristum docet quae praemissa est particula ἦν (item Eq. 263, 1130 Nub. 350, 352 Vesp. 582, 1257 sq.; vid. ad vs. 216 et Vesp. 574). Qui nuper pauperem se esse fingebat, veritus ne trierarchus a praetoribus de-

signaretur, is mox, postquam periculum illud praeteriit, in macello cernitur ἀγοράζων inter homines beatos gulaeque deditos (ὄψομάγους Pac. 810, cf. Timoclis fr. 11 ad Vesp. 493 allatum). — Ut hic, sic Vesp. 789 Alexid. fr. 78⁵ (qui locus cum nostro est conferendus) macellum dicitur οἱ ἰχθῦς; similia complura praebet Eupolidis fragmentum 304, cuius primus versus in scholio h. l. affertur: *περιῆλθον εἰς τὰ σκόροδα καὶ τὰ κρόμμνα | καὶ τὸν λιβανῶτὸν κεύθῃ τῶν ἀρωμάτων | καὶ περὶ τὰ γέλην χοῦ τὰ βιβλί' ὄνια*, praeterea cf. Eq. 857 τὰ ἄλφικα, Lys. 557 αἱ γύραι, ibid. et Alexid. fr. 46⁸ τὰ λάχανα, Thesm. 448 αἱ μυρρίαι, Eccl. 303 τὰ στεφανώματα, fr. 299 ὁ οἶνος, Diphil. fr. 43²⁹ ὁ κέραμος, Lys. XXIII § 6 ὁ χλωρός τυρός, Catull. 55,4 *libelli* (?), quibus vocibus indicantur partes fori ubi singulae hae merces venibant (cf. Xen. Oecon. 8 § 22). — Verbum ἀνακύπτειν (ut nostrum *weder opdruiken*) de iis qui inexpectato loco vel tempore conspicuntur etiam Av. 146 usurpatur.

1069 sq. Prorsus idem de sophistarum disciplina olim questus fuerat iustus ille orator Nub. 1052 sqq. *ταῦτ' ἐστὶ ταῦτ' ἐκεῖνα, | ἃ τῶν νεανίσκων ἀεὶ δι' ἡμέρας λαλοῦντων | πλήρης τὸ βαλανεῖον ποιεῖ, κενὰς δὲ τὰς παλαιστρας.*

1069. λαλιὰν] cf. vs. 954.

— σταμυλιὰν] cf. vs. 92.

1070 ἡ ἐξεκένωσεν τὰς τε παλαιστρας καὶ τὰς πυγὰς συνέτριψε τῶν μειρακίων στομυλλομένων, καὶ τοὺς παράλους ἀνέπεισεν ἀνταγορεύειν τοῖς ἄρχουσιν. καίτοι τότε γ', ἡνίκ' ἐγὼ ἔξων, οὐκ ἠπίσταντ' ἀλλ' ἡ μάξαν κάψαι καὶ „δυσπαπαῖ“ εἰπεῖν.

ΔΙΟΝΤΣΟΣ.

1075 νῆ τὸν Απόλλω, καὶ προσπαρθεῖν γ' εἰς τὸ στόμα τῷ θαλάμακι, καὶ μινθῶσαι τὸν ξύσσιτον, καὶ ἐκβάς τινα λαποδουτῆσαι

1070. Propter particulam τε loco insolito collocatam Blaydes parum modulate coniecit ἢ τὰς τε παλαιστρας ἐκένωσεν. || συνέτριψε Meineke (cf. schol. Thuc. II 93)] ἐνέτριψε codd.

1073. κάψαι vHerwerden] καλέσαι codd.; cf. Av. 245 Ecol. 687 Pac. 7 etc. — Kock λείζει non recte. Fortasse tamen defendi potest vulgata coll. Vesp. 103.

1070. τὰς πυγὰς συνέτριψε] dum in scholarum subselliis verbula sophistarum sublegunt, pallescunt et macilentii fiunt; χροῖάν ἀχράν, ὄμους μικρούς, πυγὴν μικράν iis tribuit inustus orator Nub. 1016 sqq. — Non recte opinor Brunck coll. Ecol. 112 sq. de praeceptore amatoris partes apud pueros agente locum intellegebat.

1071. στομυλλομένων] vid. ad vs. 92.
— τὸς παράλους κτέ.] post pugnam ad Arginusas οἱ στρατιῶται διὰ τε τὴν ἐκ τῆς μάχης κακοπάθειαν καὶ διὰ τὸ μέγεθος τῶν κυμάτων ἀντέλεγον πρὸς τὴν ἀναίρεσιν τῶν νεκρῶν (Diodor. XIII 100). Cuius rei culpa in παράλους praesertim sive παραλίτας, id est navis Paraliae remiges, qui plurimum inter milites classarios valebant (ἄνδρες scilicet Ἀθηναῖοί τε καὶ Ἠλεύθεροι ἦσαν πάντες, Thuc. VIII 73), nunc confertur. E scholii nimia brevitate obscuri verbis ἄτιμοι δὲ οὗτοι ἦσαν Fritzsche iure videtur effecisse propter hanc rem capite esse deminutos (ad μειρακίων haec verba refert Rutherford in scholiorum editione). Etiam anno 411 magistratum dicto non audientes se praebuerant (Thuc. VIII 86 § 9).

1073. ἀλλ' ἦ] cf. vs. 928.

— κάψαι comedere (happen); redit verbum Av. 245 Ecol. 687 fr. 302, 506 Teleclid. 33 Eubul. 10 Anaxil. 18, cf. ἐγκάπτειν Vesp. 791 Pac. 7 Hermipp. fr. 26 Strattid. 25 Alexid. 1287, ἀνακάπτειν Av. 579. Ab hoc verbo ducta est vox

πανσικάπη, i. e. καρδοπειον, tabula rotunda quae collo servi in pistrinum detrusi circumdata prohibebat quominus manibus ad os admotis inter molendum vel pinsendum farinae aliquid comedere posset (vid. Poll. X 113 schol. Pac. 14).

— δυσπαπαῖ] vid. ad vs. 207.

1074 sq. Iocos nautarum commemorat Dionysus quales nonnisi rudibus ex infima plebe hominibus placere possint.

1074. προσπαρθεῖν] oppedere (Hor. Sat. I 9, 70), cf. Sosipat. fr. 1¹². „Prae labore remigandi“ interpretatur Blaydes coll. vs. 237, fortasse recte.

— θαλάμακι] triremis habebat milites ducentos, ex quibus remiges erant 174; θρανῖται 62 duobus ordinibus — nam unum singuli remum tenebant — in supremis transtris sedebant, ζυγῖται 58 in mediis, θαλαμηῖται 54 in imis; longissimi gravissimique erant remi τῶν θρανῖτῶν, brevissimi τῶν θαλαμηῖτῶν, quorum locus minus ideo habebatur honoratus; cf. Aesch. Agam. 1617 sq. σὺ ταῦτα φωνεῖς νεκτέρα προσημένος | κόπη, κρατούντων τῶν ἐπὶ ζυγῷ θρῶς; — Contumeliosi, certe iocosi aliquid habet vocis θαλάμας pro θαλαμηῖται; terminatio; cf. φῖναξ (vs. 909), Δημακίδιον Eq. 823.

1075. μινθῶσαι τὸν ξύσσιτον] de militibus pedestribus similia narrantur Demosth. LIV 4 τοὺς παῖδας ἔτυπτον καὶ τὰς ἄμιδας κατεσκαδάννουν καὶ προσοίρουον

νῦν δ' ἀντιλέγει κοῦκέτ' ἐλαύνων πλεῖ δευρὶ καυθῆς ἐκεῖσε.

ΑΙΣΧΥΛΟΣ.

1080 ποίων δὲ κακῶν οὐκ αἰτίος ἐστ';
οὐ προαγωγὸς κατέδειξ' οὔτος,
καὶ τιπτούσας ἐν τοῖς ἱεροῖς,
καὶ μινυμένας τοῖσιν ἀδελφοῖς,
καὶ φασκούσας οὐ ζῆν τὸ ζῆν;
κατ' ἐκ τούτων ἢ πόλις ἡμῶν
ὑπογραμμάτων ἀνεμεστῶθη

1076. ἐλαύνων Dindorf Fritzsche] ἐλαύνει καὶ V B, ἀντιλέγειν κοῦκέτ' ἐλαύνειν | etiam Plut. 313 (Damozen. fr. 2¹⁵?) et apud Archostratum Athen. 285 b, cf. καλαμίνθη Eccl. 648.

1084. ὑπογραμμάτων R] ὀπό γρ. V et plerique.

ὄρωντες δ' ἡμεῖς ταῦτα τῆ στρατηγῆς εἰπομεν πάντες οἱ σύσσοι. Verbum μινυθῶν legitur etiam Plut. 313 (Damozen. fr. 2¹⁵?) et apud Archostratum Athen. 285 b, cf. καλαμίνθη Eccl. 648.

— ἐκβάς] ad singularem fit transitus, ut Vesp. 565(?) Pac. 640 Eccl. 420, 665, 670.

— λωποδυτήσαι] vid. ad vs. 772.

1076. ἀντιλέγει] cf. vs. 1072.

— καὶ οὐκέτι ἐλαύνων] dumque remigare recusat.

1079—1082. Quemadmodum in parabasi coryphaeus tetrametris anapaesticis subiungere solet dimetros aliquot πνίγος illud quod dicitur efficientes, sic eodem metro nunc orationem suam claudens Aeschylus in vehementissimam sententiam colligit crimina quibus hactenus aemulum petivit. *Nihil non deliquit iste; ostendit enim in scena tragica perductores* (Phaedrae in Hippolyto nutricem cogita), quos ne vita quidem communis (Aeschin. I § 184, cf. Nub. 980 Thesm. 341) commicave libertas (Vesp. 1079) admittebat; — *induxit puellas partu delubra decorum polluentes*, Angen scilicet, quae ab Hercule vitata in Minervae templo Telephum enixa est; quod sacrilegum inter omnes Graecos habebatur (cf. Lysistr. 742 sq. Thucyd. III 104 § 2); —

induxit sorores cum fratribus suis incestae corpus iungentes, nempe Canacem illam, de qua vid. ad vs. 850; — *induxit mulierculas de vita et morte blaterantes*, qualis erat Melanippe, quam propter rerum philosophicarum studium intempestivum τὴν σοφίην nuncuparunt grammatici. Quod vero vs. 1082 carpitur dictum, si idem est quod vs. 1477 sq. (ubi vid.) ridetur, *Polyidus* nunc spectatur fabula. — *Lenae* partes ipse Euripides agit in Themophoriazosis vs. 1160 sqq.; vid. inprimis vs. 1172 sq.

• 1079. κατέδειξ'] vid. ad vs. 1032.

1083—1088. *Scribarum nationem ista tua ars peperit*, quae iuvenes e palaestris gymnasiisque in sophistarum pertraxit umbracula, ubi lingua exercetur, non crura brachiave, et calamo uti melius discont quam hastam torquere in hostem.

1084. ὑπογραμμάτων] magistratum hos ministros τοῖς τυχοῖσιν ἀνθρώποις adiungit Demosth. XIX § 237; vid. etiam XVIII § 127. Apud nostrum ὑπογραμμάτων commemorantur *Nicomachus* iste quem e Lysiae oratione XXX* novimus (vid. Ran. 1506), *Thurpanes* (Eq. 1103 ibique schol.), *Phanus* (Eq. 1256 Vesp. 1220); alius (anonymi) fit mentio apud Antiphontem VI § 35 et 49.

— ἀνεμεστῶθη] ut ἀνάπλωος (Eccl. 1072)

- 1085 καὶ βωμολόχων δημοπιθήκων,
 1087 λαμπάδα δ' οὐδέεις οἶός τε τρέχειν
 ὑπ' ἀγυμνασίας ἔτι νυνί.

ΔΙΟΝΤΣΟΣ.

- 1090 μὰ Δί' οὐ δῆθ', ὥστ' ἐπαφηνάνθη
 Παναθηναίοισι γελῶν, ὅτε δὴ
 βραδὺς ἀνθρωπός τις ἔθει κύψας
 λευκός, πίων, ὑπολειπόμενος
 καὶ δεινὰ ποιῶν κᾶθ' οἱ Κεραμῆς
 ἐν ταῖσι πύλαις παλουσ' αὐτοῦ
 1095 γαστέρα, πλευράς, λαγόνας, πυγῆν,

1086 ἐξαπατώντων τὸν δῆμον αἰί·

1086. Versum, quem peperit glossema quale Bekk. Anecd. p. 84 legitur: δημοπιθήκος ὁ ἐξαπατῶν τὸν δῆμον, delevit Bergk.

1087. τρέχειν Blaydes coll. Vesp. 1203] φέρον codd.

1089. Δί' Δία γ' R. || ὥστ' ἐπαφηνάνθη Bentley] ὥστ' ἐπαφανάνθη R et Suidas s. v., ὥστ' ἐπαφανάνθη V et Eust. 1387,2, ὥστ' ἀπεφανάνθη alii, Hermann ὥστε γ' ἀφηνάνθη.

1090. -σι γελῶν] -σιν ἰδῶν Blaydes coll. Ach. 15 Ran. 16.

1091. βραδὺς] βραχὺς Duker.

et ἀναπιπλάναι (Nub. 995, 1023 Ruhnk. ad Tim. p. 31), sic ἀνάμιστος (Nub. 984) et ἀναμιστοῦν ὀρπλεῖν, ῥολιενῖν habent vim, de rebus igitur hominibusve molestis turpibus noxiis usurpantur.

1085. βωμολόχων] vid. ad vs. 358.

— δημοπιθήκων] vid. ad vs. 708. Idem valet vox comica apud Hesychium servata δημοκαλλίας, nam καλλίας est simia.

1087 sqq. De λαμπαδοφομίαις vid. ad vs. 129 sqq.

1087. λαμπάδα... τρέχειν] item Vesp. 1203. Similia queritur iustus orator Nub. 988 sq.

1089. ἐπαφηνάνθη... γελῶν] risu cum epotibus (Ter. Eun. III 1, 42), cf. Hom. σ 100 γέλωτι... ἔκθανον, propius accedit Xen. Conviv. II § 23 διψῶμεν ἐπὶ σοῖ γελῶντες. De verbo αὔταινο vid. ad vs. 194.

1090. Nunc quoque, ut vs. 153 (?) et 1037, respicit magna Panathenaea primo huius anni mense celebrata.

1092. λευκός, πίων] non exercitatus igitur. Iuvenes liberaliter educati et in palaestris gymnasiisque sedulo versati λιπαροὶ fiunt (Plut. 616 etc.), puellarum vero in domus latebris abditarum candida est cutis. Hinc Eccl. 60 sqq. mulier narrat se, ut viro assimilare se posset, corpus inunctum quotidie soli aliquantisper exposuisse; vid. etiam ibid. vs. 126, 385 sqq., 428, 699 Thesm. 191. Ut mulierum, sic mollium virorum (Herodot. VI 12 Plut. Mor. 209 c) v l artem illiberalem exercentium (Eccl. 385) erat τὸ σκιατροφεῖσθαι. Hinc οὐδὲν λευκῶν ἀνδρῶν ὄφελος fuit proverbium, vid. Aelius Dionysius apud Eust. 455,36 (ad A 141 sqq.).

1093. δεινὰ ποιῶν] anhelus scilicet; ὅταν γάρ, οἶμαι, λευκὸς ἀνθρώπος, παχύς, | ἀργός labore suscepit insolitum εἰσθῶς τροφῶν, | tunc γίγνεται τὸ πνεῦμ' ἄνω (Sosicrat. fr. 1). — Redit δεινὰ ποιῶν Nub. 583.

ὁ δὲ τυπτόμενος ταῖσι πλατείαις
 ὑποπερδόμενος
 φουσῶν τὴν λαμπάδ' ἔφρευεν.

ΧΟΡΟΣ.

(Cantus.)

Stropha (vs. 1099—1108).

μέγα τὸ πρᾶγμα, πολὺ τὸ νεῖκος,
 ἄδρὸς ὁ πόλεμος ἔρχεται.
 χαλεπὸν οὖν ἔργον διαιρεῖν,
 ὅταν ὁ μὲν τεῖνῃ βιαίως,
 ὁ δ' ἐπαναστροφὴν ποιῆται
 καὶ ἐπερείδῃται τορῶς.
 ἀλλὰ μὴ ἐν ταύτῳ καθῆσθον·
 εἰσβολαὶ γὰρ εἰσι πολλαὶ
 χᾶτραι σοφισμάτων.

1100

1099. ἔρχεται] αἰρεται (coll. Av. 1189 Ach. 913 Aesch. Suppl. 439) vel ἄρχεται Blaydes, illud probabiliter, hoc vix recte, non enim incipit nunc demum bellum sed iamdudum aestuat. Vulgatam ut retinerem moverunt me loci Ach. 979 et Plut. Pericl. 8, ubi Πόλεμος non bellum sed belli Deus fingitur.

1100. ἔργον] ἔχθραν Nauck coll. Phrynico in Anecd. Bekk. p. 36,14 διαιρεῖν ἔχθραν: διαλύειν καὶ διακρίνειν. Meineke τοῦργον, Blaydes ἔστα.

1102. *ἐπαναστροφὴν ποιῆται καὶ ἐπερείδῃται] ἐπαναστρέφειν δύνῃται κἀπερείδῃσθαι codd. — Verbum δύνασθαι hinc alienum. Blaydes pro κἀπερείδῃσθαι coniecit κἀντερείδῃσθαι.

1096. ταῖσι πλατείαις] sc. χειρῖν. Cf. fr. 442 in scholio allatum τῶν λαμπαδηφόρων τε πλειστον αἰτιαν τοῖς δοτάτοις πλατειῶν et verbum a Pherecrate (fr. 224) usurpatum πλατειάσαι: τὸ πλατεῖα τῇ χειρὶ παῖσαι. — Ex huiuscemodi iocis natum est proverbium Κεραμικαὶ πληγαί. Videantur quae supra ad vs. 129 sqq. observavimus.

1097. ὑποπερδόμενος] ab altero participio τυπτόμενος hoc est suspensum; vid. Lys. 440. Ex parte simile est Ebuli fr. 53 χεῖρτιῶν | μακρὰν βαδίτων, πολλὰ δ' ἰδίων ἀνήρ, | δάκνων τὰ χεῖλη, παγγέλοιός ἐστ' ἰδεῖν.

1098. Facem extinguit quo facilius in tenebris possit elabi.

1100. Constr. τὸ πρᾶγμα (ἔκτεμ) διαιρεῖν (dirimere) χαλεπὸν ἔργον ἔστιν.

1101. τεῖνῃ] cf. Soph. Ant. 711 τὸ μὴ τείνειν ἔγαν.

1102. ἐπαναστροφὴν ποιῆται] cf. Eq. 244 ἀμόνου καὶ ἐπαναστρέφου πάλιν, Thuc. VIII 105 § 3 ἐπαναστρέψαντες εὐθύς (τὰς ναῦς).

— καὶ ἐπερείδῃται] cf. Eccl. 276 sq. ταῖς βακτηρίαις | ἐπερείδῃσθαι βαδίσετε, Hom. E 856 ἀπέρισε δὲ Παλλὰς Ἀθήνη (sc. ἡσταν) | νεώτερον εἰς κενεῶνα.

— τορῶς] apud nostrum non reddit; cf. Aesch. Prom. 609 Plat. Theaet. 175 e τορῶς τε καὶ ὀξέως.

1103. ἐν ταύτῳ καθῆσθον] proverbialis haec est locutio ad significandam desidiam. Cf. Thuc. V 7 § 2 de Cleone οὐ βουλόμενος αὐτοῦς (suos milites) ἐν ταύτῳ καθημένους βαρύνεσθαι.

1104. εἰσβολαὶ] ἀφορμαὶ bene reddit scholion; vid. ad vs. 956.

1105

ὄ τι περ οὔν ἔχeton ἐρῶκειν
λέγετον, ἔπιτον, ἀνά δ' ἔρεσθον
τά τε παλαιὰ καὶ τὰ καινὰ,
καὶ ἀποκινδυνεύετον λεπ-
τόν τι καὶ σοφὸν λέγειν.

Antistropa (vs. 1109—1118.)

1110

εἰ δὲ τοῦτο καταφοβεῖσθον,
μὴ τις ἀμαθία προσῆ
τοῖς θεωμένουσιν, ὡς τὰ
λεπτὰ μὴ γινῶναι λεγόντων,
μηδὲν ὀρρωδεῖτε τοῦθ' ὡς
οὐκέθ' οὔτω ταῦτ' ἔχει.
ἔστρατευμένοι γάρ εἰσι,

1106. ἀνά δ' ἔρεσθον Bergk] ἀναδέρετον codd., ἀναδέρεσθον Brunck, ἀνά τε δέρετον (refricate, ut ulcus) Dobree coll. Lucian. Pseud. 20 (vid. etiam Vesp. 485).

1109. καταφοβεῖσθον] τάχα vel γ' ἔτι φ. Blaydes.

1106. ἔπιτον] cf. vs. 897.

1109—1118. *Si veremini ne spectatoribus non tanta sit doctrina ut agnoscere possint acute dicta, hanc rem non iam ita se habere sciendum est; exercitati enim nunc sunt et unusquisque libellum manu tenet, ita ut quicquid scite dicatur intellegere possit. Vel sic autem satis erant sagaces, nunc etiam eruditione valent.* — Hos versus comicus in secunda Ranarum commissione adiecit. Primum cum data est fabula, fuere inter spectatores qui quererentur non tantam sibi esse in arte litteraria peritiam neque memoria tantopere se valere ut in poetarum certamine quoslibet locos e tragoediis allatos statim agnoscerent, quo sensu singula verba accipienda essent meminissent, si quid omitteretur mente statim supplere possent; nimis docta igitur quibusdam — fortasse multis — haec comœdiae pars tunc visa est. At nunc, chorus ait, non amplius valet id quod multis auditoribus incommodum tunc fuit, nam fabulae exemplaria omnibus iam civibus in manibus sunt; haec tenent — nempe tenere iocose nunc finguntur — qui hodie convenerunt ad

comœdiam iterum spectandam. In editione autem breviter opinor indicati erant loci quos ex Euripidis Aeschylisque tragoediis comicus sive integros sive in ridiculum detortos attulit. — Ita interpretor locum, de quo scholia tacent fere, nisi quod recte in iis observatur, ἔστρατευθῆναι e re bellica nunc ad laudem litterariam esse translatum. Recentiores autem commentatores a vero loci sensu longe aberrarunt. Lessing enim participium ἔστρατευμένων ad servos post pugnam navalem civitate nuper donatos (vid. ad vs. 33 sq.) rettulit, Fritzsche de cunctis Atheniensibus chorum loqui intellegens „prudentiores esse qui militaverint” ridicule adscripsit, Blaydes spectatores nunc quam tempore quo Nubes fabula excidit magis exercitatos dici sumit; βιβλία autem historiae litterariae nescio quae cogitant enchiridia. Quae omnia hinc esse aliena fusius nunc demonstrare inutile duco; vid. quae in Sylloge Commentationum in honorem C. Conti conscriptarum 1893 p. 65 sqq. de his versibus observavi.

1111. λεγόντων] dum loquuntur (altercantur); est genitivus absolutus.

- βιβλλον ἔ' ἔχων ἕκαστος
 μανθάνει τὰ δεξιὰ
 1115 αἱ φύσεις ἔ' ἄλλως κράτισται,
 νῦν δὲ καὶ παρηκόνηται.
 μηδὲν οὖν δέισητον, ἀλλὰ
 πάντ' ἐπέξειτον θεατῶν γ'
 οὐνεχ', ὡς ὄντων σοφῶν.

SCENA UNDEVIGESIMA.

Eidem.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

(ad Aeschylum:)

- καὶ μὴν ἐπ' αὐτοὺς τοὺς προλόγους σου τρέψομαι,
 1120 ὅπως τὸ πρῶτον τῆς τραγωδίας μέρος
 1121 πρῶτιστον αὐτοῦ βασανιῶ τοῦ δεξιοῦ.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

- 1123 καὶ ποῖον αὐτοῦ βασανιεῖς;

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

πολλοὺς πάννυ.

πρῶτον δέ μοι τὸν ἐξ Ὀρεστίας λέγε.

1122 ἀσαφὴς γὰρ ἦν ἐν τῇ φράσει τῶν πραγμάτων.

1115. ε' δ' R.

1119. αὐτοῦ] αὐτοῦ Fritzsche olim. || σου] σοι pauci.

1121. αὐτοῦ] εὐθὺς vVelsen.

1122. Bergk e contextu semovit. Scholion trimetrum simulans, e versu 927 fortasse natum.

1124. ἐξ Ὀρεστίας] nisi Orestia vetus huius fabulae fuit nomen, requiritur ἐκ Χοηφῶρων; sed ita rescribere inaudita foret audaciae. Nihilo tamen melius placet τιν' pro τόν.

1116. παρηκόνηται] legerunt enim fabulam priusquam huc convenerunt. — Proprie tela et cultri in cote (θηγάνη vel ἀκόνη) acuuntur (θηγόνται, e. g. Hermipp. fr. 46); sic gladius a cote recens dicitur σιδηροβρῶτι θηγάνη νεακονίς (Soph. Ai. 820). Hinc ad linguam et sermonem transferri haec poterant (γλώσσα θεηγεμένη Soph. Ai. 584, γλώσσα ἡκονημένη poeta apud Plut. comp. Lys. et Sull. 4, λόγοι θεηγεμένοι Aesch. Prom. 311) et

nunc de mente usurpatur verbum ἀκονῶν, cf. Xen. Cyrop. VI 2 § 33 ὁ γὰρ λόγην ἀκονῶν ἐκείνος καὶ τὴν ψυχὴν τι ἀκονῶ.

1118. ἐπέξειτον] percurrite; cf. Eq. 618 Vesp. 636.

1121. τοῦ δεξιοῦ] aemulum irridens hoc dicit Euripides.

1124. Orestia quam hodie dicimus quoniam tres fabulas complectitur Agamemnonem Choephoros Eumenides, quibus additum erat satyricum drama Proteus

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

1125 ἄγε δὴ σιώπα πῶς ἀνήρ. λέγ', Αἰσχύλε.

ΑἰΣΧΥΛΟΣ.

„Ἐρμῆ χθόνιε, πατρῷ ἐποπτεύων κράτη,
σωτῆρ γενοῦ μοι ξύμμαχος τ' αἰτουμένω.
ἦκα γὰρ εἰς γῆν τήνδε καὶ κατέρχομαι.“
(Euripides manu tacere iubet Aeschylum.)

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

τούτων ἔχεις ψέγειν τι;

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

πλεῖν ἢ δώδεκα.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

1130 ἀλλ' οὐδὲ πάντα ταῦτά γ' ἔστ' ἀλλ' ἢ τρία.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

1131 ἔχει δ' ἕκαστον εἴκοσιν γ' ἀμαρτίας.

1129 sq. Quae Dionysi sunt Aeschylō tribui iussit Bergk.

1130. πάντα ταῦτα] ταῦτα πάντα R aliique pauci, unde Meineke ταῦτα πάντ' (πάντα ταῦτ' mavult Blaydes) ἔπη 'στ',

1131. γ'] om. R.

hodie deperditum, non apparet quomodo verbis τὸν ἐξ Ὀρεστίας Choephororum prologum indicare possit Euripides. An Orestia vetus fuit Choephororum nomen? — *Lycurgia* (Thesm. 135, cf. Argum. Sept. Aesch.), *Promethia*, *Pandionis*, alia trilogiarum nomina apud veteres commemorantur, Orestiae nomen hic tantum occurrit.

1126 sqq. Affertur Choephororum initium, quod aliunde ignotum est, in codicibus enim Aeschyleis deest.

1126. χθόνιε] redit epitheton Ran. 1145 Aesch. Choeph. 124 Soph. Ai. 832 El. 111 Eur. Alc. 743.

— πατρῷ ἐποπτεύων κράτη] i. e. πατρῶν τοῦτο ἔχων γίγας, ut ipse interpretatur Aeschylus vs. 1146: *qui fungeris munere quod pater Iuppiter tibi mandavit*. Sed ambigua sunt haec verba, adiectivum enim πατρῶς; etiam ad Orestia patrem referri sinit lingua, κράτη autem non solum *potestatem* (ut Choeph. 480 Soph. Ai. 1016 Ant. 173 Oed. R. 201) significare

potest sed etiam *vim* qua Agamemnon perit; cui interpretationi vel ipsius Aeschylī favent verba Choeph. 123 sqq. κήρυξ μέγιστε τῶν ἄνω τε καὶ κάτω, | ἄρηξον, Ἐρμῆ χθόνιε, κηρύξας ἔμοι, | τοῦς γῆς ἄνερθε δαίμονας κλύειν ἑμῶς | εὐχάς, πατρῶων αἱμάτων ἐπισκόπους, et vs. 984 sqq. ὡς ἴδη πατήρ, | οὐχ οὐμός, ἀλλ' ὁ πάντ' ἐποπτεύων τάδε | ἦλιος, ἄναγνα μητρὸς ἔργα τῆς ἑμῆς. Quapropter hanc, quam mox profert Euripides (vs. 1141 sqq.) interpretationem ex ipsius tragici sententia esse statuit Aristarchus (in scholiis ad vs. 1144). Aeschylum tamen id noluisse testari videtur participium praesentis temporis ἐποπτεύων, de caede enim Agamemnonis aoristi potius adhibendum erat participium ἐποπτεύσας. O. Müller ingeniosus opinor quam verius explicabat: „σωτήρ mihi esto, patris tui Διὸς σωτήρ; nunc munere fungens”.

1129. πλεῖν ἢ] vid. ad vs. 90.

1130. ἀλλ' ἢ] vid. ad vs. 928.

ΑΙΣΧΥΛΟΣ.

1136 ὄρθς ὅτι ληρεῖς;

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

ἀλλ' ὀλίγον γέ μοι μέλει.

ΑΙΣΧΥΛΟΣ.

πῶς φῆς μ' ἀμαρτεῖν;

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

αὐθις ἐξ ἀρχῆς λέγε.

ΑΙΣΧΥΛΟΣ.

„Ἐρμῆ γθόνιε, πατρῷ' ἐποπτεύων κράτη.“

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

1140

οὔκουν Ὁρέστης τοῦτ' ἐπὶ τῷ τύμβῳ λέγει
τῷ τοῦ πατρὸς τεθνεῶτος;

ΑΙΣΧΥΛΟΣ.

οὐκ ἄλλως λέγω.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

1132

*Αισχύλε, παραινῶ σοι σιωπᾶν· εἰ δὲ μὴ,
πρὸς τρισὶν λαμβείοιαι προσοφείλων φανῆ.*

ΑΙΣΧΥΛΟΣ.

ἐγὼ σιωπῶ τῷδ'·

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

ἴδεν πίθη γ' ἔμοι.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

1135

εὐθὺς γὰρ ἠμάρτημεν οὐράνιον ὄσον.

1132—1135. Delevi Meinekium secutus, qui etiam versum 1136 seclusit. Hunc tamen servari posse puto, si modo auctore Bergkio Euripidi, non Dionyso (ut vulgo fit) tribuatur posterior eius pars. Versus proscripti videntur ex altera recensione irrepsisse, versus 1133 tamen qualis traditus est sensu caret (expectatur aliquid quale legitur Vesp. 1445). Versus 1134 versui 1229 nimis est similis.

1134. *πίθη* Dindorf] *πειθη* codd., item vs. 1229. Cf. Eq. 962.

1135. *οὐράνιον* Hermann] *-νίον γ'* codd.

1136^b. Vatican. et Flor. unus dant Euripidi; vulgo Dionyso tribuitur, etiam a Fritzsche, qui versum collocat ante versum 1135. Meineke totum versum Aeschyleo dedit, cum vicinis (vid. ad vs. 1132—1135) suspectum habens.

1140. *οὐκ ἄλλως λέγω*] *οὐκ ἄλλ' ἐγὼ* V aperto vitio (quod ex *οὐκ ἄλλω* natum est).

1132. *εἰ δὲ μὴ*] cf. vs. 629.

1134. *σιωπῶ τῷδε*] subiunctivus hic est (ut vs. 1229), item Lys. 530 *σοὶ γ', ὦ κατάρατε, σιωπῶ ἐγώ*;

1135. *οὐράνιον ὄσον*] cf. vs. 781.

1140. *οὐκ ἄλλως λέγω*] *non nego*; item Eur. Hec. 302 Hel. 1106 Electr. 1035 Orest. 709 Rhcs. 164, 271.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

πότερό οὖν τὸν Ἐρμῆν, ὡς ὁ πατὴρ ἀπώλετο
αὐτοῦ „βιαίως ἐκ γυναικείας χειρὸς
δόλοισι λαθραίοις“, ταῦτ’ „ἐποπτεύειν“ ἔφη;

ΑΙΣΧΥΛΟΣ.

1145

οὐ δῆτ’ ἐκεῖνος, ἀλλὰ τὸν Ἐριούνιον
Ἐρμῆν χθόνιον προσεῖπε, καὶ ἐδήλου λέγων
ὅτι πατρῶον τοῦτο κέκτηται γέρας.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

ἔτι μείζον ἐξήμαρτες ἢ ἐγὼ ἐβουλόμην·
εἰ γὰρ πατρῶον τὸ χθόνιον ἔχει γέρας —

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

οὕτως ἂν εἶη πρὸς πατρὸς τυμβωρύχος.

ΑΙΣΧΥΛΟΣ.

1150

Διόνυσε, πίνεις οἶνον οὐκ ἀνθοσμίαν.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

λέγ’ ἔτερον αὐτῶ·

1144—1146. Dionyso perperam tribuit Dindorf.

1144. ἐκεῖνος R] ἐκεῖνον V et plerique, ἐκεῖνό γ’ Dobree, ἐκαίως Bergk. Cf. vs. 788, 1457 Lys. 521.

1147. μείζον V] μᾶλλον R. || ἐξήμαρτες] -τεν R.

1149. οὕτως R] οὕτω γ’ V.

1142 sq. Ipsa Aeschyli verba ex parte afferri testantur quae dictioni poeticae propria sunt ἐκ γυναικείας χειρὸς et adiectivum λαθραῖος.

1144. οὐ δῆτ’ ἐκεῖνος] item vs. 1457 οὐ δῆτ’ ἐκεῖνη γ’, cf. etiam vs. 788 μὲ Δι’ οὐκ ἐκεῖνος.

1149. Additurus fortasse erat Euripides: „non Iovis sed Plutonis filius esse videtur.“ Sed τυμβωρύχον (*ustitiarum*) et ipsum et olim Iovem fuisse ioco scurrili inde efficit Dionysus.

1150. „Non interioris notae est istud vinum“, facetiis scilicet e trivio petitis in me uteris. Οἶνος ἀνθοσμίας commemoratur Plut. 807 Pherecrat. fr. 108³⁰ Xen. Hellen. VI 2 § 6, eundem autem fuisse

quī σαπρίας dicitur alias Eustathius p. 1449,12 iure effecit ex Hermippi versibus (fr. 82) ἔστι δὲ τις οἶνος, τὸν δὲ σαπρίαν καλίουσιν, | οὗ καὶ ἀπὸ στόματος στάμνων ὑπανοιγνυμένων | ὄζει ἰων, ὄζει δὲ ῥόδων, ὄζει δ’ ὑακίνθου, tale autem vinum Dicaeopolidi affert Amphitheus Ach. 196, ἀμβροσίας καὶ νίκταρος ὄζον. Fragrans vinum quomodo parandum sit docent Phanias Eresius apud Athenaeum p. 31 f—32 b (cf. 38 f) et Pamphilus in Cassiani Bassi Geoponicis VII 20. — Alia vinorum nomina eadem ratione formata sunt σαπρίας (Hermipp. fr. 82⁶, vid. supra), καπνίας (Vesp. 151, ubi vid. quae annotavi), δευτερίας (vid. Ecol. 634), δμφρακίας (Ach. 352) etc.

(Ad Euripidem:)

σὺ δ' ἐπιτήρει τὸ βλάβος.

ΑΙΣΧΥΛΟΣ.

„σωτήρ γενοῦ μοι ξύμμαχός τ' αἰτουμένω.
ἦκω γὰρ εἰς γῆν τήνδε καὶ κατέρχομαι“ —

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

(interpellans Aeschylum:)

δις ταῦτόν ἡμῖν εἶπεν ὁ σοφὸς Αἰσχύλος.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

1155 πῶς δις;

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

σκοπεῖ τὸ ξῆμ'· ἐγὼ δέ σοι φράσω.

„ἦκω γὰρ εἰς γῆν“ φησί „καὶ κατέρχομαι“
„ἦκω“ δὲ ταῦτόν ἐστι τῷ „κατέρχομαι.“

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

(secum loquens:)

νῆ τὸν Δί', ὥσπερ γ' εἰ τις εἴποι γείτοσι·

„χρηῶσον σὺ μάκτραν, εἰ δὲ βούλει, κάρδοπον.“

ΑΙΣΧΥΛΟΣ.

1160

οὐ δῆτα τοῦτό γ', ὃ κατεστωμυλμένε
ἄνθρωπε, ταῦτ' ἔστ', ἀλλ' ἄριστ' ἐπῶν ἔχον.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

πῶς δῆ; δίδαξον γάρ με καθ' ὅ τι δὴ λέγεις.

ΑΙΣΧΥΛΟΣ.

„ἦκειν“ μὲν εἰς γῆν ἔσθ' ὅτῳ μετῆ πάτρας,

1157. Ut spurius expunctus est in Mediol. 8; del. vVelsen.

1161. ταῦτ' ἔστ' ταύτη(ι) 'στ' codd. nonnulli (cf. Plut. 371). || ἔχον] ἔχει codd. duo, fortasse recte.

1162. In VR aliis (omnibus?) est Euripidis; Dionyso dedit Scaliger. || καθ' ὅ τι δὴ λέγεις] τοῦθ' ὅ τι δὴ λέγεις Kuster, καθ' ὅ τι διαφέρει Hirschig, καθ' ὅ τι δὴ λέγεις; Meineke.

1163. ἦκειν Hirschig] ἔλθῃν codd. || μετῆ] μετῆν Elmsley, sed subiunctivus non

1151. ἐπιτήρει τὸ βλάβος] = εἰς τὸ κακὸν ἀπόβλεπε vs. 1171. Cf. Eq. 1031 (de cane) ἐπιτηρῶν | ἐξίδεται σου τοῦνον δεῖν σὺ ποι ἄλλοσε χάσκησ.

1159. Iure Dobree contulit Pherecrat. fr. 137 πρόσφατε τὸ κανοῦν, εἰ δὲ βούλει πρόσφατε (vid. ad vs. 498); vid. etiam

Lys. X § 16. Vox κάρδοπος; Nub. 669 sqq. saepius occurrit.

1160. κατεστωμυλμένε] vid. ad vs. 92.

1161. ἔστιν ἔχον] adv. additur etiam Pac. 334 Plut. 371 Aesch. Choeph. 239, 695 Eur. Heracl. 745 Plat. Leg. 876 e etc.

1163 sq. Tragico sermone Aeschylum

1165

χωρίς γὰρ ἄλλης ξυμποραῖς ἐλήλυθεν·
φρεύων δ' ἀνὴρ „ἦκει“ τε καὶ „κατέρχεται.“

ΔΙΟΝΤΣΟΣ.

εὖ νῆ. τὸν Ἀπόλλω. τί σὺ λέγεις, Εὐροπίδῃ;

ΕΥΡΥΠΙΔΗΣ.

οὐ φημί τὸν Ὀρέστην κατελθεῖν οἴκαδε·
λάθρα γὰρ ἦλθεν, οὐ πιθῶν τοὺς κυρίους.

ΔΙΟΝΤΣΟΣ.

εὖ νῆ τὸν Ἐρμῆν.

(Ad spectatores:)

ὄ τι λέγεις δ' οὐ μανθάνω.

habet quod offendat in aperta imitatione dictionis tragicæ, de qua vid. commentarius.

etiā nunc uti testantur subiunctivus μετῆ particula ἄν carens, vox πατρά pro vulgata substantivi forma πατρίς usurpata (item vs. 1427), genitivus adverbio χωρίς adiectus (vid. e. g. Ach. 894), quod in sermone quotidiano, ubi sine est ἄνευ, sine casu semper usurpatur (e. g. Ach. 714, = *separatim*).

1164. ἐλήλυθεν] = πάρεστιν, *adest*. Eadem huius perfecti est vis Eq. 682 Plut. 966 etc.

1165 sqq. Verbum κατεῖναι de iis qui ex exilio redeunt usurpatur. Oppositi igitur οἱ κατιόντες sunt τοῖς ἐκπεσοῦσι sive τοῖς φυγάσιν, nam (quæ sunt verba Demosthenis XXIII § 52) δευεν μηδὲ ἐξέπεσθε τις τῆν ἀρχήν, οὐκ ἔνι δήπου κατελθεῖν εἰς ταύτην. Athenis autem fieri vix poterat ut iniussu populi in patriam rediret aliquis; itaque in quotidiano sermone κατεῖναι et ἡ κάθοδος πῶν φυγάδων de civibus in patriam *revocatis* constanter usurpabantur, et sic versum Aeschyleum interpretatur Euripides, qui aequalium suorum lingua uti solet. Ipse vero Aeschylus spreto sermone vulgari de Oreste, qui invitis civitatis principibus in patriam rediit, hoc loco usurpaverat verbum κατεῖναι, eam tantum vni ei tribuens quam a natura haberet; quemadmodum in Dra-

conis περι φόνου lege scriptum erat homicideam impune posse accusari ἐὰν κατῆ ὅποι μὴ ἔξεστιν, nempe ἐξ ἧς ἂν φεύγη πόλεως (Demosth. XXIII § 51); item Aesch. Eum. 462 Soph. Ant. 200 Eur. Med. 1015 Herodot. III 45 IX 26. Itaque neque synonyma sunt ἦκειν et κατεῖναι, neque — nisi tragicos eadem dictione qua plebem uti cum Euripide poscas — verbum κατεῖναι de Oreste adhibitum potest vituperari. — Ceterum post κατέρχομαι sententiam non fuisse finitam, licet plura verba ex ea non iam afferantur, satis intellegimus, totum autem fabulae exordium vir doctus Burgersdijk nuper, Hermanni Thierschii Weckleinii inventis partim usus, haud improbabiliter ita constituit: Ἐρμῆ χθόνιε, πατρῶ' ἐποπτεύων κράτη, | σωτήρ γενοῦ μοι ξύμμαχος τ' αἰτουμένω | ἦκω γὰρ εἰς γῆν τήνδε καὶ κατέρχομαι | πολυφθόρον πρὸς δῶμα Πελοπιδῶν τόδε. | τύμβου δ' ἐπ' ὕχθῳ τῶδε κηρύσσω πατρί | κλύειν ἀκούσαι τ' ἐντολὴν ἢ Λοζίας | σαφῶς μ' εἴρηκε σου, πάτερ, τιμάσορον etc.

1168. οὐ πιθῶν] prisicum, utpote in verbis conceptis, pro οὐ πείσας, item Plut. 949. — Rediit scilicet Orestes οὐδενὸς ξυνηδόντος (Eur. El. 88).

1169. Festive in Dionysio traducuntur homines, qui inani studio sui poetæ

ΕΥΡΥΠΙΛΗΣ.

(ad Aeschylum:)

1170 πέραινε τοίνυν ἕτερον.

(Torvo vultu tacet Aeschylus).

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

ἴθι πέραινε σύ,

Αἰσχὺλ', ἀνύσας· σὺ δ' εἰς τὸ κακὸν ἀπόβλεπε.

ΑἰΣΧΥΛΟΣ.

,,τύμβου δ' ἐπ' ὄχθῳ τῷδε κηρύσσω πατρὶ
κλύειν, ἀκοῦσαι.“

ΕΥΡΥΠΙΛΗΣ.

(Aeschylum interpellans:)

τοῦθ' ἕτερον αὖ δις λέγει,

,,κλύειν, ἀκοῦσαι,“ ταῦτὸν ὄν σαφέστατα.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

1175 τεθνηκόσιν γὰρ ἔλεγεν, ὦ μόχθηρὲ σύ,

1170. πέραινε τοίνυν] *περαινεῖτω νυν* Blaydes coll. vs. 1243, 1389, fortasse recte.1172. κηρύσσω] *κηρύσσων* Paley, sequentis versus finem τᾶμ' ἀπάγγελιον πάθη
fuisse suspicatus.1173. αὖ δις; Bake] *αὖθις* codd.; cf. vs. 1178 (1154, 1371).

1175—1177*. Aeschylus tribuit Bergk, equidem dubito an Dionysio dem omnes.

abrepti verba eius obscura quo minus intellegunt eo impensius laudant; unde illa scilicet laudatio: „tanto melior: ne ego quidem intellexi“ (Quinctil. VIII 2 § 18).

1170. πέραινε] item Ran. 1284 Plut. 648 Eur. Med. 701.

1171. ἀνύσας] vid. ad vs. 606 et ad Vesp. 30.

— εἰς τὸ κακὸν ἀπόβλεπε] cf. vs. 1151 et Ach. 32 ἀποβλέπων εἰς τὸν ἀγρόν.

1173 sqq. Immerito nunc quoque Aeschylus ab Euripide carpitur dictio. Verbum enim κλυεῖν apud Homerum est *aures praebere*, quapropter dativum adsciscere solet: *κλυεῖ μοι* et similia (vid. Enchir. dict. epic. p. 367 sq.); ἀκοῦσαι autem est *sonum auribus percipere*. Itaque aptissime coniungi possunt haec verba, ut in Promethei dicto (vs. 448) *κλύοντες οὐκ ἤκουον* *aures licet haberent, uti iis nesciebant*, vel apud ipsum Euripidem in Phoen. 919 *οὐκ ἤκουον οὐκ ἤκουσα*. Praeterea dubium non videtur quin verbo ἀκοῦσαι obiectum aliquod fuerit additum (vid. ad vs. 1165 sqq.). — Non requiruntur igitur ad nostrum locum defendendum postarum loci ubi verba nonnisi sono discrepantia copulantur, ut in Homericis quae praebet scholion ad vs. 1159 (B 8 H 279 A 163 sq. v 241) vel apud Aristophanem *οἶγα σιάπα* Thesm. 381, *μόλετον ἔλθετον* 1173, apud Aeschylum Prom. 141 *ὄρχηθης λείδοσθε*, 608 *θρόει φράζει*, — qualia nemo frequentius in carmina sua admisit quam ipse Euripides, et iure quidem suo admisit; postarum enim est ipso verborum syllabarumque sono decus et colorem addere enunciat. Vid. Hippol. 362 *ἄιες ἔκλυες*, Troad. 1303 *κλύετε μάθετε*, 1325 *ἐμάθετ' ἐκλύετε*, Andr. 1227 *κλύσσετ' ἀθρήσατε*, Ion. 1446 *ἄνωσ βοάσω*, Bacch. 617

οἷς οὐδὲ τρεῖς λέγοντες ἐξικνούμεθα.

ΑΙΣΧΥΛΟΣ.

σὺ δὲ πῶς ἐποίησας τοὺς προλόγους;

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

ἔγὼ φράσω.

κῆν που δις εἶπω ταῦτόν, ἢ στοιβὴν ἴδης

ἐνοῦσαν ἔξω τοῦ λόγου, κατὰπτυσον.

ΑΙΟΝΥΣΟΣ.

1180

ἴθι δὴ λέγ'· οὐ γὰρ μοί ἐστιν ἀλλ' ἀκουστέα

τῶν σῶν προλόγων τῆς ὀρθότητος τῶν ἐπιῶν.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

„ἦν Οἰδίπους τὸ πρῶτον εὐδαίμων ἀνὴρ,“ —

1176. οἷς] ὦν Blaydes probabiliter.

1178. κῆν] κᾶν codd.

1180 sq. Versus languidos et parum elegantes abesse malim; spurios esse suspicor. Locum agnoscit Suidas s. v. οὐ γὰρ μούστιν ἀλλ' ἀκουστέον.

1180. μοί ἐστιν ἀλλ' ἀλλὰ μούστ' (μοι ἐστ') Blaydes, ne divellantur particulae οὐ γὰρ ἀλλὰ, de quibus vid. ad vs. 58.

1182. εὐδαίμων] εὐτυχής; V R et plerique (item schol. Aesch. Sept. 775, Dio Chrys. LXIV p. 593 c); cf. vs. 1186. Veram lectionem indicat versus 1195.

οὐτ' ἔθιγεν οὐθ' ἤματο, Cycl. 210 τί φασε τί λέγετε etc.

1176. Post pugnam in regione peregrina nomina militum qui non comparent ter vocari, ne quis eorum inscius relinqueretur, olim certe mos ferebat, vid. Hom. ε 65 sqq. (Verg. Aen. VI 506). Hinc in funeribus ter ultimum vale clamabant, Theocrit. XXIII 43 etc.

1178. στοιβήν] nomen a verbo στείβειν ductum significat quicquid interseritur vel infertur ad locum explendum (cf. διαστοιβεῖν Herodot. I 179). Ex. gr. εἰς τὰς συνθήσεις τῶν ἀμφορέων ἐγχρηστέῃ ἢ τῶν στοιβῶν παρήνθεσι; ὅπερ τοῦ μὴ καταθραύεσθαι τοὺς ἀμφορέας (Tryphon in Bekk. Anecd. 515,8 sqq., cf. ibid. 520,26 sqq.), vel in corpore animali Aristoteles de Part. Anim. II 9 sic vocat partes molliores quae articulis circumdatae prohibent ne atterantur ossa. Etiam planta quaedam, cuius proprium nomen erat *πίως* (*poterium spinosum* Linn.), a

quibusdam dicebatur *στοιβή* (Theophr. Hist. Plant. VI 1 § 3). Hoc loco voces sententiae inutiles, quae ad versuum numeros explendos adiciuntur, quod Lucianus Tim. 1 dixit ἀναπληροῦν τὸ κεχηγὸς τοῦ ἠυθμοῦ, vocantur *στοιβαι*.

1180. οὐ γὰρ... ἀλλὰ] vid. ad vs. 58.

— ἀκουστέα] pluralis adiectivi verbalis item est adhibitus Ach. 394 βαδιστέα, 480 ἐμπορευτέα, Nub. 727 οὐ μαλθαμιστέ' ἀλλὰ περικαλυπτέα, Lys. 122 ἀφικτέα, 411 πλευστέα, 450 ἡγεγτέα, Plut. 1085 συνεκποτέ' ἐστί σοι καὶ τὴν τρύφα.

1181. Dura constructio; Blaydes confert Livii praef. Hist. verba *rerum gestarum memoria principis terrarum populi*. — Artem τῆς ὀρθότητος coluerunt Protagoras, qui in vocum conformationem, et praesertim Prodicus, qui in significationem inquirere solebat; vid. Plat. Protag. 337 a-c Phaedr. 267 c Aristotel. Rhetor. III 5.

1182. Hunc versum et 1187 Euripidis

ΑΙΣΧΥΛΟΣ.

(Euripidem interpellans:)

- 1185 μὰ τὸν Δι' οὐ δῆτ', ἀλλὰ κακοδαίμων φύσει
ὄντινά γε πρὶν φῦναι μὲν Ἀπόλλων ἔφη
ἀποκτενεῖν τὸν πατέρα —

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

(secum loquens:)

πρὶν καὶ γεγόνεαι;

ΑΙΣΧΥΛΟΣ.

πῶς οὗτος „ἦν τὸ πρῶτον εὐδαίμων ἀνὴρ“;

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

„εἴτ' ἐγένετ' αὐτῆς ἀθλιώτατος βροτῶν.“

ΑΙΣΧΥΛΟΣ.

- 1190 μὰ τὸν Δι' οὐ δῆτ' οὐ μὲν οὖν ἐπαύσατο.
πῶς γὰρ; ὅτε δὴ πρῶτον μὲν αὐτὸν γενόμενον
χειμῶνος ὄντος ἐξέθεσαν ἐν ὄστράκῳ,

1184. φῦναι μὲν] πεφυκίεν' Blaydes. || Ἀπόλλων] Ἀπ. codd. plerique.

1185^b. Haec verba, quae Aeschylō vulgō continuantur et propter inficetam tautologiam sic ingrata sunt, dedi Dionysō, adscripto signo interrogationis. Videatur commentarius.

1186. εὐδαίμων Brunck] εὐτυχῆς codd.; cf. vs. 1182.

1188. ἐπαύσατο] ἐπαύσατ' ὦν vHerwerden.

1189. αὐτὸν] *εὐθὺς?

Antigonae fuisse initium testantur scholia.

1183. Quoniam et Aeschylus (Sept. 772-777) et Sophocles (Oed. R. 1196 sqq.) beatissimum vocarant Oedipum, Euripides serio vituperari non potuit quod eodem eum designasset epitheto. Non minus tamen recte ab ipsis inde natalibus deos iratos habuisse dici poterat, et sic loquitur ipse Phoeniss. 1595 sqq., quem locum per parodiam hic exprimi monuit Porson: ὦ μοῖρό, ἀπ' ἀρχῆς ὦ; μ' ἔφρασε; ἔθλιον, | ὄν καὶ πρὶν εἰς φῶς μητρὸς ἐκ γονῆς μολεῖν | ἄγονον Ἀπόλλων Λαίῳ μ' ἐθέσπισε | φρονία γενέσθαι πατρὸς; ὦ τάλας ἐγώ. Cf. ibid. vs. 13 sqq.

1185. πρὶν καὶ γεγόνεαι] verba πρὶν φῦναι non ab ἔφῃ sed ab infinitivo ἀποκτενεῖν suspensa esse" putat Dionysus,

vel potius iocose fingit: in fatiſne erat ut patrem prius etiam interficeret quam natus esset ipse?! Eadem explicatio latitat in verbis scholii ἦ τὸ φῦναι καὶ γεγόνεαι ἐκ παραλήλου ἐστίν, ἢ σύνναπτε (συναπτεόν?) τὸ φῦναι πρὸς τὸ ἔφῃ τὸ δὲ γεγόνεαι πρὸς τὸ ἀποκτενεῖν.

1188. Immo nunquam non fuit omnium mortalium miserrimus. De particulis οὐ μὲν οὖν cf. vs. 556.

1190. „Hieme" et „in testa" fuisse expositum infantem aut iocose nunc fingit comicus aut unde habeat indicari iam nequit. Et ὄστρακον certe illud non ex vetusta aliqua fabula videtur desumpsisse sed ex more popularium fictilia vasa ad varios vitae usus frequentius adhibentium quam fiebat alibi; cf. Thesm.

1195 ἵνα μὴ ἔκτραφείς γένοιτο τοῦ πατρὸς φρονεύς·
 εἶθ' ὡς Πόλυβρον ἤρρησεν οἰδῶν τὸ πόδε·
 ἔπειτα γραῦν ἔγρημεν, αὐτὸς ὢν νέος,
 καὶ πρὸς γε τούτοις τὴν ἑαυτοῦ μητέρα·
 εἶτ' ἐξετύφλωσεν αὐτόν. „εὐδαίμων“ ἄρ' ἦν.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

(ad spectatores:)

οὐκ ἐστρατήγησέν γε μετ' Ἐρασινίδου.

ΕΤΡΙΠΙΛΗΣ.

ληρεῖς· ἐγὼ δὲ τοὺς προλόγους καλοὺς ποιῶ.

ΑΙΣΧΥΛΟΣ.

1200 καὶ μὴν μὰ τὸν Δ' οὐ κατ' ἔπος γέ σου κνίσω
 τὸ βῆμ' ἔκαστον, ἀλλὰ σὺν τοῖσιν θεοῖς
 ἀπὸ ληκυθίου σου τοὺς προλόγους διαφθερῶ.

1192. Versum, in quo Laii trucidati mentio fieret, post hunc intercidisse suspicatur vVelsen.

1195^b. Dionysi est vulgo; Aeschylō dedit Blaydes. || ἄρ'] ἂν pauci codd., quam particulam poscit sane textus traditi constructio. Cf. Plut. 657.

1196. *οὐκ ἐστρατήγησέν γε] εἰ κἀστρατήγησέν γε codd., verbis cum praecedenti versu coniunctis invita grammatica.

1197. καλοὺς V R] καλῶς codd. multi (cf. vs. 1177, 1202).

505 τὸ δ' εἰσείρησεν γραῦς ἐν χύτρας τὸ παιδίον.

1192. ἤρρησεν οἰδῶν τὸ πόδε] *pedibus tumentibus vix difficulter illuc pertendit.* Cf. *Fierro* de Vulcano Hom. Σ 421. — Aliter interpretatur scholion (μετὰ φθορᾶς ἤλθον, ut Eq. 4 Hom. x 72), sed minus festivus sic fit locus.

1195. εὐδαίμων ἄρ' ἦν] ironice dictum, ut Plut. 657.

1196. *Certe non simul cum Erasinide praetor fuit.* — Erasinides, qui solus e collegio nunc nominatur, ab Archedemo (vid. ad vs. 416) repetundarum insimulatus et in vincula coniectus est, dein et ipse et ceteri praetores rei sunt facti propter naufragorum corpora post pugnam navalem e maris fluctibus non subblata (Xen. Hellen. I 7 § 2, Demetrius in scholio). — De praetorum damnatione cf. supra vs. 540, 696 sq.

1198. κνίσω] *pungam, vellicabo, molestia afficiam*, ut Vesp. 1286 Soph. Oed. C. 786 Theor. V 122 VI 25 Herodot. VII 12 etc.

1200 sqq. Festivissime nunc Euripidis prologi ridentur. „Non iam singula verba diiudicare pergam” ait Aeschylus „sed cunctos simul damnabo ἀπὸ ληκυθίου”. Quod quid sibi vellet olim est dubitatum, quin Valckenaerius ad Hippol. p. 160 *d* eo aberravit ut trimetrorum Euripideorum incisionem *πενθημιμερῆ* vituperari putaret. Quam caesuram qui legitimam esse et apud quoslibet poetas scenicos frequentissimam contra Valckenaerium optimo iure monuit, Fritzsche ipse tamen vix meliora haec protulit: „Aeschylus ita mentitur quasi Euripides in metro deliquerit, vs. 1202”. Quales nugas si fudisset Aeschylus Aristophaneus, cum ipso comico explosus esset, opinor; cf. quae vdSande Bakhuyzen in

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

ἀπὸ ληκυθίου σὺ τοὺς ἑμούς;

ΑΙΣΧΥΛΟΣ.

ἐνὸς μόνου.

ποιεῖς γὰρ οὕτως ὥστ' ἐναρμόττειν ἅπαν,
καὶ κωδάριον καὶ ληκυθιον καὶ θυλάκιον,
ἐν τοῖς ἱαμβείοισι. δεῖξω δ' αὐτίκα.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

1205 ἰδού, σὺ δεῖξεις;

1201. ἐνὸς] ἀφ' ἐνὸς Blaydes.

1203. Θυλάκιον] frustra Porson κωδάριον, Fritzsche θυλάκον, alii alia; nam requiritur vox cuius numeri sint ———, sextum autem pedem quod comicus praeter morem hic solvit, consulto fecit, cum tria huiusmodi vocabula versui accommodari aliter non possent, ut recte observavit Dindorf. Sic alibi ioci gratia quinque anapaestos in unum trimetrum recepit (Vesp. 979).

libro de Parodia ad hunc locum prudenter observavit. — Scilicet viros doctos aliquando in errore abduxerunt Hephæstionis de Metris verba VI 1, ubi inter metra trochaica recensetur *δίμετρον καταληκτικόν, τὸ καλούμενον Εὐριπίδειον ἢ Ληκυθιον. οἷόν ἐστι* (Phoen. 250) *„νῦν δέ μοι πρὸ τειχέων | Θούριος μολὼν Ἄρης.“* Hinc nimirum nata est falsa opinio, quasi hoc metrum Euripidi proprium fere fuerit et nunc a comico vituperetur. At quis non videt nomen illud „*Euripideum* sive *ληκυθιον*“ ex ipso Aristophanis ioco in artis enchiridia irrepsisse, posteriorem scilicet trimetri partem, in quam *ληκυθιον* illud identidem nunc recurrit, a rei metricae praeceptoribus ita fuisse denominatam ut suae vel discipulorum memoriae succurrerent. Cf. Christ *Metrik*² p. 288 sq. — Ad Euripidem autem ut redeamus, non carpuntur nunc versus numeri sed prologorum dictio *μικροπραγής* (quod scholiastae est verbum), a qua ne verba quidem nimis „domestica“ (vid. ad vs. 959) discrepent, qualia sunt *ληκυθιον* ceteraque. Recordemur autem oportet, nomina deminutiva a dictione tragica, ut olim ab epica, fuisse aliena (cf. schol. Hom. N 71 Eust. 833,33, 1196,11, 1540,53, 1653,80). Hoc autem

se velle comicus clare indicavit numeris versus 1203, quem ex meris *ὀποκομιστικαῖς* formatum in pedem trisyllabum invita arte metrica excurrere fecit. Callimachus vero, qui *τὴν τραγῳδίαν* dixit *μοῦσαν Ληκυθιον* (teste schol. ad Hephæstion.), ut iocum Aristophanis intellexerit vereor, certum est Horatium sive Callimachi hac voce sive similibus aliorum scriptorum Alexandrinorum verbis, quibus *ληκυθίζειν* idem quod *μειζον βοᾶν καὶ φορεῖν* valeret (vid. schol. Ach. 589), plectum esse cum de Telephi Peleique „*ampullis*“ scripsit notissimum illud (ad Pison. 96 sq.) quod hodieque vivit (*ampullari, diction ampoulée*).

1200 sq. ἀπὸ] vid. ad vs. 121.

1202. ἐναρμόττειν] *convenire*, non propter versus numeros sed propter tenue et humile genus dicendi, a quo ne deminutivae quidem voces vel suppellectilis nomina abhorreant. Praeterea ad unum exemplum omnes hi prologi sunt compositi: initium facit nomen herois vel dei, de cuius gente additur nonnihil, tum in participio cum adnexis oratio subsistit ante caesuram (vid. schol. ad vs. 1217). — Verbum *ἐναρμόττειν* ita adhibetur etiam Plat. Leg. X 894 c.

1205. ἰδού, σὺ δεῖξεις;] irridentis est

ΑΙΣΧΥΛΟΣ.

φημί.

ΑΙΟΝΥΣΟΣ.

καὶ δὴ χρητὴ λέγειν.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

„Αἴγυπτος, ὡς ὁ πλείστος ἔσπαρται λόγος,

„ξὺν παισὶ πεντήκοντα ναυτίλω πλάτη

„Ἄργος κατασχὼν“ —

ΑΙΣΧΥΛΟΣ.

ληκύθιον ἀπώλεσεν.

ΑΙΟΝΥΣΟΣ.

(secum loquens:)

τουτὶ τί ἦν τὸ ληκύθιον; οὐ κλαύσεται;

1209. Dionyso dat V cum sequenti, Euripidis est in plerisque. Cf. vs. 1214 et 1296.

verbum, quo alter modo usus est, ita repetere praemissa interiectione *ἰδοῦ*. Cf. Eq. 87, 344, 703 Nub. 818, 872, 1469 Lys. 851 Thesm. 206 Eocl. 93, 133, 136. Item *ἰδοῦ* Vesp. 1335.

1206. *Ἀρχελάου αὕτη ἴστιν ἡ ἀρχή, ὡς τινες ψευδῶς. οὐ γάρ φέρεται νῦν Εὐριπίδου λόγος οὐδαμῶς τοιοῦτος. οὐ γάρ ἴσται, φησὶν Ἀριστάρχος, τοῦ Ἀρχελάου, εἰ μὴ αὐτὸς μεταίθνηκεν ὕστατον, ὃ δ' Ἀριστοφάνης τὸ ἐξ ἀρχῆς κείμενον εἶπε.* — Ex Didymi his in scholio verbis apparet versus ab Aristophane derisos apud Euripidem postea non esse inventos; collato autem scholio ad vs. 1238 *ἴσται μὲν ἐκ Μελεάγρου μετὰ ἱκανὰ τῆς ἀρχῆς, ἡ δὲ ἀρχὴ τοῦ δράματος Καλυδῶν μὲν ἦδε γαῖα Πιλοπίας χθονός* Fritzsche suspicatus est post tragici mortem ab Euripide minore mutatum esse Archelai fabulae initium et Meleagri exordio novos aliquot versus esse praemisissos, ne spectatores riderent fabulam incipientem a versibus quibus comicus illud *ληκύθιον* adaptasset. Quae nimis incerta verique parum similis mihi videtur coniectura, cum praesertim Iphigenia Taurica hodieque incipiat ab ipsis illis versibus quos risit Aristophanes vs.

1232, nec non Hypsipyles Stheneboeae Melanippes exordia (vs. 1211, 1217, 1244) ad Alexandrinos certe talia pervenerint qualia scripsisset Euripides, item Phrixii initium vs. 1225 allatum. Nam licet Tzetzes ad *priorem* Phrixum hoc referat et alterius exordium adscribat (fr. 818), unde Schneidewin efficiebat solum prologum — a minore scilicet Euripide — postea fuisse mutatum, hoc argumentum nihil valere arbitror ad Fritzschi, quem vdSande Bakhuyzen secutus est, opinionem corroborandam. Equidem multo facilius mihi persuadeo comicum Meleagri fabulae non prima verba attulisse (si verum, est quod in scholiis traditur ad vs. 1238, ubi vid.), sed locum e medio prologo ereptum, qui *ληκυθίω* esset aptissimus; ad Archelaum autem fabulam quod attinet, acquiescendum videtur in Aristarchi explicatione: comicum *priorem* fabulae recensionem nunc sequi, posterioriorem vero, quam tragicus Pellae scenae commisisset, ad grammaticos Alexandrinos pervenisse. — Vid. Prolegomena.

1208. *Ἄργος*] i. e. *εἰς Ἄργος*, cf. Soph. Phil. 220 sq. *τίσις ποτ' εἰς γῆν τήνδε... κατέσχευε;*

(Ad Euripidem:)

1210 λέγ' ἕτερον αὐτῷ πρόλογον, ἵνα καὶ γινῶ πάλιν.

ΕΤΡΙΠΙΔΗΣ.

„Διόνυσος, ὅς θύρσοισι καὶ νεβροῶν δοραῖς
 „καθαπτὸς ἐν πύκναισι Παρνασὸν κάτα
 „πηδᾶ χορεύων“ —

ΑΙΣΧΥΛΟΣ.

ληκύνθιον ἀπώλεσεν.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

οἴμοι πεπλήγμεθ' αὐθις ὑπὸ τῆς ληκύνθου.

ΕΤΡΙΠΙΔΗΣ.

1215 ἀλλ' οὐδὲν ἔσται πρᾶγμα· πρὸς γὰρ τουτονὶ
 τὸν πρόλογον οὐχ ἔξει προσάψαι λήκνυθον.
 „οὐκ ἔστιν ὅστις πάντ' ἀνήρ' εὐδαιμονεῖ·
 „ἢ γὰρ πεφουκῶς ἐσθλὸς οὐκ ἔχει βίον,
 „ἢ δυσγενῆς ὢν“ —

ΑΙΣΧΥΛΟΣ.

ληκύνθιον ἀπώλεσεν.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

1220 Εὐριπίδη —

ΕΤΡΙΠΙΔΗΣ.

τί ἔσθ' ;

1210. γινῶ] γινῶ. Ranke, praecedentem versum cum codicibus plerisque Euripidi tribuens.

1220. ἔσθ' Bentley] ἔσειν codd. || δοκεῖ Kuster] δοκαῖς codd.

1211. Hypsipyles afferri initium, tertii autem versus finem fuisse παραθέσις σὺν Δελφίσις docet scholion. Euripidis verba presse secutus est Aristophanes Nub. 603—606. Cf. Soph. Ant. 1126 sqq. Eur. Phoen. 226 sqq. Ion. 713 sqq., 1125 Bacch. 137, 176, 306.

1212. καθαπτὸς] i. e. καθημμένος (Soph. Ant. 1222); cf. Rhés. 202 καθαψομαι, Eccl. 508 συναπτὸς. Vulgo dicitur ἐνημμένος (supra vs. 430 etc.).

1214. Cf. Agamemnonis apud Aeschylum verba vs. 1345 ὁμοὶ μάλ' αὐθις, δευτέρῃαν πεπληγμένους. Non tamen putandus est

comicus ad illum locum nunc alludere.

1215. οὐδὲν ἔσται πρᾶγμα] nullius momenti erit, nihil refert, non est molestum. Cf. Eur. Med. 451 καὶ μὲν οὐδὲν πρᾶγμα, Plat. Euthyphr. 3 c Hipp. Mai. 291 a Gorg. 447 b etc. et dicendi formulae πρᾶγματα ἔχειν, παρέχειν (ad Vesp. 1392, cf. supra vs. 228).

1217. Sthenoboeae (cf. vs. 1043) hoc est exordium teste scholio, ubi tertii versus additur pars altera πλουσίαν ἀροῖ πλάκα. — Sententiam eandem Euripides expressit Med. 1228 θνητῶν γὰρ οὐδεὶς ἔσειν εὐδαίμων ἀνήρ.

ΔΙΟΝΤΣΟΣ.

ὄφρεσθαι μοι δοκεῖ

τὸ ληκύθιον γὰρ τοῦτο πνεύσεται πολὺ.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

οὐδ' ἂν μὰ τὴν Δήμητρα φροντίσαιμι γέ
 νυκὶ γὰρ αὐτοῦ τοῦτο γ' ἐκκεκίψεται.

ΔΙΟΝΤΣΟΣ.

ἴθι δὴ λέγ' ἕτερον — καὶ ἀπέχου τῆς ληκύθου.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

1225

„Σιδώνιον ποτ' ἔστυ Κάδμος ἐκλιπὼν
 „Ἀγήνορος παῖς“ —

ΑΙΣΧΥΛΟΣ.

ληκύθιον ἀπώλεσεν.

ΔΙΟΝΤΣΟΣ.

ὦ δαιμόνι ἀνθρώπων, πρὶα τὴν λήκυθον,
 ἵνα μὴ διακναίῃ τοὺς προλόγους ἡμῖν ἔτι.

1221. πνεύσεται Dindorf] πνευσείται codd.

1222. οὐδ' ἂν] οὐ τᾶν Dobree.

1227. ἀνθρώπων (ἀνῶν), πρῖα Blaydes coll. Ach. 35 Av. 1638] ἀνδρῶν, ἀποπρῖα codd., quod compositum aliunde ignotum ferri nequit; ἀνδρῶν, ὑποπρῖα (praemer-care) Naber coll. Ach. 842, sed huiusmodi notio hinc aliena; unde enim nisi ab ipso Aeschyle, quem praemerando fallere iuberetur, Euripides emere potuit exitiosum illud vasculum? Meineke ἀνδρῶν, ἔγε πρῖα non male.

1228. *ἡμῖν] ἡμῶν codd. || ἔτι Kock] τὸ τί; codd., Euripidi has voculas tribuen-tes. Vid. ad vs. 7.

1220. ὄφρεσθαι] i. e. ὑφριμένον πλεῖν (Soph. El. 335), antenna demissa sive velis contractis (vid. ad vs. 999 sq.) navigare. In universum autem ὄφρεσθαι est remittere aliquid, cedere, e. g. ὄφρεσθαι τοῦ τόνου Vesp. 397, et saepe transfertur ad animum etiam in sermone quotidiano, e. g. Herodot. I 156 Xen. Hell. VII 2 § 4 Anab. III 1 § 17 etc. — Cf. ἀνίναϊ vs. 700.

1221. πνεύσεται] luditur nunc in duplici huius verbi sensu, fragrandi, qui voci ληκύθιον, et σπандί, qui verbo ὄφρεσθαι est aptus.

1222. Vid. ad vs. 493.

1223. ἐκκεκίψεται] sc. αὐτῷ ἐκ τῆς χειρὸς

τὸ ληκύθιον. Fortasse conferre licet nostrum *het zal hem uit (niet in) de hand vallen.*

1225. Phrxi fabulae citatur initium, cuius secundus versus desinebat in verba ἴκατ' εἰς Θήβης πῖδον. Vid. Eur. fr. 816. Simillimi sunt Bacch. 170 sq. Κάδμος ἐκκάλε δόμων | Ἀγήνορος παῖδ', ὃς πόλιν Σιδωνίαν | λιπὼν ἐπύρωσ' ἔστυ Θηβαίων τόδε. — Praecedentium prologorum tertius demum trimeter admittebat τὸ ληκύθιον, nunc secundo addi potest, mox (vs. 1238) primo statim aptum erit.

1228. διακναίῃ] proprie *comminuat, conterat*; cf. Pac. 251, ubi de caseo in mortarium iniecto dicitur; hinc in uni-

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

ἐγὼ πρίωμαι τῷδ' ;

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

ἐὰν πύθη γ' ἐμοί.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

- 1230 οὐ δῆτ', ἐπεὶ πολλοὺς προλόγους ἔχω λέγειν
 ἢν' οὗτος οὐχ ἔξει προσάψαι λήκνυθον.
 „Πέλοψ ὁ Ταντάλειος εἰς Πῖσαν μολῶν
 „θοαῖσιν ἵπποις“ —

ΑΙΣΧΥΛΟΣ.

ληκνύθιον ἀπώλεσεν.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

- 1235 ὄρῳς, προσῆψεν αὐθις αὖ τὴν λήκνυθον.
 ἀλλ', ὦ ἀγάθ', ἔτι καὶ νῦν ἀπόδος πάση τέχνῃ
 λήψει γὰρ ὀβολοῦ πᾶν καλὴν τε καὶ ἀγαθὴν.

1229. πρίωμαι] (ἀ)ποπρίωμαι Meineke dubitanter nec recte.

1230. ἐπεὶ πολλοὺς] ἐπειδὴ R, sic vel ἐπειδὴ πολλοὺς codd. complures vitio manifesto. || ἔχω Lenting coll. vs. 1237, 1249] ἔξω codd.

1235. ἀπόδος] ἀπόδου (vende, gl. πώλησον) A Bodl.; quae recipienda esset lectio si Aeschylum alloqueretur Dionysus; sed ad Euripidem haec dici docet Euripidis responsum μὴ τὸν Δί' οὕτω γε, neque verba πάση τέχνῃ nisi ad eum potuere dici. Blaydes κατάθες, vHerwerden πρίω. Vid. commentarius.

versum *perdat*, item Nub. 120 Eccl. 957 Pherecrat. fr. 145²⁰ Stratt. 1 Aesch. Prom. 94 Eur. Heracl. 296 Electr. 1307.

1229. τῷδε] *ab eo*. Cf. Ach. 812, 815 Pac. 1261 etc. — Est dativus commodi, quoniam qui mercem emit gratum facit venditori.

1232. Primus hic est versus Iphigeniae Tauricae; secundi exitus est *Oinoμάου γαμῆ κόρη*.

1234. ὄρῳς] item Nub. 355 Pac. 331 Thesm. 490, 496, 556 Eccl. 98 Anaxandr. fr. 17⁴ Alex. 9⁸ Plat. Protag. 336 ὁ.

1235. ἔτι καὶ νῦν] *nunc certe, tandem aliquando*. Cf. Thuc. III 39 § 6 VI 40 § 1, ἀλλὰ καὶ νῦν vs. 734, etc.

— ἀπόδος:] *reddo, Pelopi* sc. aliam *lecythum, quam uno obolo facile in foro emere poteris, pro amissa illa quae tanta*

nunc nobis facessit negotia. — Sic recte interpretatur scholion: *λήκνυθον αὐτῷ ἀπόδος ἀντι τῆς ἀπολομένης*. Perperam recentiorum alii imperativum ἀπόδος interpretati sunt *solve pretium (eme) Aeschylō* coll. Eq. 1367 Ran. 270 etc., alii ἀπόδου legentes et ad Aeschylum hoc dici rati intellexerunt *vende Euripidi*. Quae cum verbis vicinis conciliari nequeant.

— πάση τέχνῃ] *omnino (by all means)*, in iussis; item Eq. 592 Nub. 885, 1323 Eccl. 366. Cf. πάντως futuro additum vs. 263.

1236. λήψει] *accipies, a venditore* sc. in foro, = *emes (gij kunt krijgen)*; vid. Pherecrat. fr. 81 λήψει δ' ἐν Ἰαίδου κραπάταλον τρωβόλου. Item Nub. 1395 Phrynich. fr. 51; cf. etiam Eq. 650 *ξυλλαβεῖν coemere*.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

μὰ τὸν Δί' οὐπω γ' ἔτι γὰρ εἰσί μοι συχνοί.

„Οἰνεύς ποτ' ἐκ γῆς“ —

ΑΙΣΧΥΛΟΣ.

ληγύθιον ἀπόλεσεν.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

ἔασον εἰπεῖν προῶθ' ὄλον με τὸν στίχον.

1240

„Οἰνεύς ποτ' ἐκ γῆς πολύμετρον λαβὼν στάχυν

„θύων ἀπαρχὰς“ —

ΑΙΣΧΥΛΟΣ.

ληγύθιον ἀπόλεσεν.

ΑΙΟΝΥΣΟΣ.

μεταξὺ θύων; καὶ τίς αὖθ' ὑφέλετο;

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

ἔα αὐτόν, ὃ τᾶν πρὸς τοδὶ γὰρ εἰπάτω·

„Ζεὺς, ὡς λέλεκται τῆς ἀληθείας ὕπο,“ —

ΑΙΟΝΥΣΟΣ.

1245

ἀπολεῖς· ἔρεϊ γὰρ „ληγύθιον ἀπόλεσεν.“

1243. ἔα αὐτόν] ἔασον R alii.

1245. ἀπολεῖς R] ἀπολεῖ σ' V.

1238. Ex Meleagri prologo haec esse, secundi autem versus exitum fuisse οὐκ ἔθυσεν Ἀρτέμιδι tradit scholion; pro ultimis verbis, quae metro repugnant, Pierson scripsit οὐκ ἔθυσεν παρθένην | Ἀρτέμιδι, Fritzsche οὐκ ἔτισεν Ἀρτεμιν, Blaydes οὐκ ἔθυσεν τῇ θεῇ. — Ceterum addit scholion, non primos hos esse fabulae versus, initium enim fuisse Καλυδὼν μὲν ἴδε γαῖα κτλ. (fr. 519), quae etiam Lucianus Conviv. 25 ex Euripide affert; quod autem Aristoteles ubi parum concinnam horum versuum dictionem vituperat Rhetor. III 9 *Sophocli* locum tribuit, merus hic philosophi error esse videtur, correctus in scholio, ubi ex Euripide locus plenior quam alibi citatur. Vid. ad vs. 1206.

1244. Melanippae sapientis (cf. Thesm. 547) primus hic est versus. Secundus incipiebat a verbis "Ἐλλην' ἔτικτεν, ampul-

lam igitur non admittebat; sed hoc non curat comicus, qui ut finem faciat ioci in quo satis diu iam est immoratus, fingit periculum esse ne ipse quoque Iuppiter mox alabastro suo spoliatur. — Ceterum Gregorius Corinthius docet etiam in Piri-thoo versum Ζεὺς — ὕπο fuisse lectum, cum vicinis eum afferens (fr. 594). Mirum autem neque me iudice credibile est quod tradit Plut. Mor. 756 b, Melanippae fabulae initium primitus fuisse Ζεὺς, ὅστις ὁ Ζεὺς, οὐ γὰρ οἶδα πλὴν λόγῳ (fr. 483, cf. Hercul. 1263 Troad. 885), quae verba cum spectatorum movissent indignationem, Euripidem substituisse versum qui apud comicum citatur.

1245. ἀπολεῖς] sc. με; quod additum legitur Vesp. 1202, item Agathon. fr. 13 (apud Athen. X 445 c) ἀπολεῖς μ' ἐρωτῶν Omissum ut hic est με Eccl. 775 Plut.

τὸ ληκύνθιον γὰρ τοῦτ' ἐπὶ τοῖς προλόγοισί σου
ὄσπερ τὰ σῦκ' ἐπὶ τοῖσιν ὀφθαλμοῖς ἔφν.
ἀλλ' εἰς τὰ μέλη πρὸς τῶν θεῶν αὐτοῦ τραποῦ.

ΕΤΡΙΠΙΛΗΣ.

- καὶ μὴν ἔχω γ' οἷς αὐτὸν ἀποδείξω κακὸν
1250 μελοποιὸν ὄντα καὶ ποιῶντα ταῦτ' ἀεί.

ΧΟΡΟΣ.

(Cantus.)

(vs. 1251—1256.)

- τί ποτε πρῶγμα γενήσεται;
φροντίζειν γὰρ ἔγωγ' ἔχω,
τίν' ἄρα μέμψιν ἐποίσει
1255 ἀνδρὶ τῷ πολὺν πλεῖστα δὴ
καὶ κάλλιστα μέλη ποιή-
σαντι τῶν μέχρι νυνί.

SCENA VIGESIMA.

Eidem.

ΕΤΡΙΠΙΛΗΣ.

- 1261 πάνυ γε μέλη θανμαστά· δείξει δὴ τάχα.

1257

Θαυμάζω γὰρ ἔγωγ', ἔπη
μίμψεται ποτε τοῦτον
τὸν Βακχεῖον ἄνακτα,
καὶ δέδοιχ' ὑπὲρ αὐτοῦ.

1249. οἷς Dobree] ὡς codd. (vix recte pro ἔπας).

1252. φροντίζειν] Θαυμάζειν Meineke, eodem consilio Bentley ἐγὼ οὐκ pro ἔγωγ' tentabat.

1256. μέχρι νυνί Meineke (vid. schol.)] ἔτι νῦν (vel νῦν ἔτ') ὄντων mss., ἔτι νυνί Bentley, ἔτι καὶ νῦν Bergk, παρὸς ὄντων vVelsen.

1257—1260. Del. Kock, alteri recensionei tribuit Zielinski. In versu 1256 carmen finem habere docet responsum Euripidis verba chori cum irrisione iterantis.

1258. τοῦτον] τουτονί Bentley.

1260. καὶ] καὶ Meineke.

390 Soph. El. 831 Eur. Cycl. 558, *occidis*
Horat. Epod. 14, 5. Cf. *ἐπιτρέβειν* vs. 1018.1247. σῦκα] *ulcera palpebrarum*, *ἐπιφύ-
σις βλεφάρων*... πολλὸν φθείρουσαι τὰς
ὄφθαλμοις, ἔς σῦκα ἐπνομάζουσαι (Hippocr.).— ἐπὶ... ἔφν] *inherent*, cf. Homericum
ἐν... ἔφν Σ 384 etc.

1259. Βακχεῖον ἄνακτα] hoc nomine,

quod de Aeschilo nunc usurpatur, ipse
designatur Dionysus in h. Orphico 30;
cf. Thesm. 988 *μισσοφόρος Βάκχῃσι δέιστοτα*.
Sic vs. 357 ad Cratinum transfertur
Dionysi epitheton *ταυροφάγος*.1260. αὐτοῦ] Euripidem intellegi voluit
horum versuum auctor?

1261. πάνυ γε] alterius verba cum

εἰς ἓν γὰρ αὐτοῦ πάντα τὰ μέλη ξυντεμῶ.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

καὶ μὴν λογιούμαι γ' αὐτά, τῶν ψήφων λαβίων.

ΕΤΡΙΠΙΔΗΣ.

(canit accinente tibiae:)

„Φθιδῶτ' Ἀχιλεῦ, τί ποτ' ἀνδροδάικτον ἀκούων

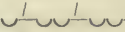
1265

„ἢ κόπον οὐ πελάθεις ἐπ' ἀρωγάν;

„Ἐρμῶν μὲν πρόγονον τίμεν γένος οἱ περὶ λίμναν

„ἢ κόπον οὐ πελάθεις ἐπ' ἀρωγάν;“

1263. γ αὐτά Dobree] ταῦτα codd. || τῶν ψήφων] τῶ ψήφω pravam lectionem damnabat Eratosthenes teste scholio. || Post hunc versum in codd. legitur parepigrapha διαύλιον προσανύξει τις.

1264. Ἀχιλεῦ] Ἀχιλεῦ codd. fere omnes, sed in syllabas ver- sus debet exire, perinde atque intercalaris ceterique vicini.

1265 sqq. ἢ κόπον V R] ἰήκοπον cett.

irrisione iterantis est, item Eocl. 806.

— δειξέει] subiectum hic et Vesp. 994 mente suppleendum est τοῦργον, quod additum legitur Lys. 375, item τάχα δ' αὐτό δειξέει τοῦργον Soph. fr. 352, τὸ δ' ἔργον αὐτό σημαίνει τάχα Eur. Andr. 265, res indicabit Ter. Eun. 469. Saepe praemittitur αὐτό (sc. τὸ πρῶμα vel τοῦργον), vid. αὐτό λέγει Eq. 204, αὐτό βοᾷ Vesp. 921, αὐτό δειξέει Cratin. fr. 177 Plat. Hipp. Mai. 288 b Theaet. 200 e, αὐτό δηλώσει Plat. Criti. 108 c, αὐτό διδάξει Plat. Protag. 324 a, αὐτά δηλοῖ 929 b, αὐτό σημαίνει Eur. Phoen. 623 Bacch. 976.

1262. εἰς ἓν... ξυντεμῶ] in unum centionem concidam; omnia eodem redire, eodem metro iisdemque fere verbis concepta esse et iisdem vocis modulationibus proferri ostendam.

1263. τῶν ψήφων λαβίων] sumtis lapillis computationem insitutam. Sic Bdelycleon Vesp. 529 sqq. dum pater loquitur identidem quaedam annotat. Cum genitivo ψήφων cf. Ach. 184, 805 Vesp. 239 Pac. 772, 962, 1102, 1186 Av. 857 Straton. fr. 1⁴³ Xen. Anab. IV 5 § 35 Hom. ε 225, 232.

1264 sqq. E variis Aeschylī tragoediis, Myrmidonibus (vs. 1264 sq.), Psychagogis (vs. 1266), Telepho (? vs. 1270),

Sacerdotibus (vs. 1273), Agamemnone (vs. 1276), Euripides evellit chori aliquot versus eodem metro compositos omnes, quibus intercalarem versum interserit primo tantum loco proprium et aptum, a ceteris quam maxime alienum. Quae in cantici speciem aliquam ludicram coniuncta nihilo deteriora esse perhibet Euripides quam sint ipsa aemuli carmina lyrica.

1264 sq. Legatorum Graecorum Achilles auxilium contra Troianos irruentes implorantium haec erant verba (fr. 131) teste scholio. Cf. vs. 992.

1264. ἀνδροδάικτον] id est ἀνδρας δαίξαν, item Aesch. Choeph. 860, cf. πυργοδάικτος Pers. 105 et epicum adiectivum ἠηξήνωρ.

1265. πελάθεις] item Rhos. 557 Eur. El. 1293.

1266. Arcadum haec esse verba Cyl- lenium Mercurium prope lacum Stymphalium colentium dicit scholio. Sed cum e Ψυχαγωγῶν versus desumptum esse dicat, Valckenaer Diatr. p. 286 c suspicatus est Homeri potius νέκυιαν hic imitatum esse tragicum, lacum igitur Avernum esse intellegendum, cui assensu sunt Fritzsche et vdsande Bakhuyzen.

1267. Versibus intercalaribus Aeschylus saepius usus est; vid. Suppl. 116 sqq.,

ΔΙΟΝΤΣΟΣ.

(duos lapillos seponens:)

δύο σοι κόπω, Αἰσχύλε, τούτω.

ΕΥΡΥΠΠΙΔΗΣ.

- 1270 „κύνιστ' Ἀχαιῶν, Ἀτρέως πολυκοίρανε μανθανέ μου παῖ.
 „ἰὴ κόπον οὐ πελάθεις ἐπ' ἀρωγάν;“

ΔΙΟΝΤΣΟΣ.

(tertium lapillum seponens:)

τρίτος, Αἰσχύλε, σοὶ κόπος οὔτος.

ΕΥΡΥΠΠΙΔΗΣ.

- 1275 „εὐφραμεῖτε· μελισσονόμοι δόμον Ἀρτέμιδος πέλας οἴγειν.
 „ἰὴ κόπον οὐ πελάθεις ἐπ' ἀρωγάν;
 „κύριός εἰμι θροεῖν ὕδιον τέρας αἴσιον ἀνδρῶν.
 „ἰὴ κόπον οὐ πελάθεις ἐπ' ἀρωγάν;“

ΔΙΟΝΤΣΟΣ.

(plures seponens lapillos:)

ὃ Ζεῦ βασιλεῦ, τὸ χρῆμα τῶν κόπων ὅσον.

1273. μελισσονόμοι] vox obscura, fortasse corrupta; πολισσονόμοι Seidler (et fortasse schol.), cf. Pers. 852 Choeph. 864, μελισσόνομον Hermann, μέλισσαι ἰμοῦ Kock, με λισσόμεναι Thiersch. || δόμον (θρόμον R) — πέλας οἴγειν] eleganter Blaydes (Adv. in trag. Graec. fr.) δόμω Ἀρτέμιδος; πελάθουσιν. δ

1276. ὕδιον] ὕδιον Asclepiades in schol., sic V et plerique (δ; δτον, i. e. ΟΣΙΟΝ, R); verum extat Aesch. Ag. 104. || τέρας Francken] κράτος codd. hic et apud Aesch., sed vid. Aesch. schol.

129 sqq., 162 sqq., 173 sqq., 890 sqq., 899 sqq. Sept. 975 sqq., 986 sqq. Ag. 121, 139, 159 Eum. 326 sqq., 341 sqq.

1270. Unde esset Aristarchum et Apollonium nesciisse, Timachidam e Telepho, Asclepiadem ex Iphigenia Aeschyli ductum dixisse (fr. 92) refert scholion.

— κύνιστε] cf. Homericum Ἀτρεΐδη κύνιστε, Φάναξ ἀνδρῶν Ἀγάμμενον (B 434 etc.).

1273. Scholion testatur ex Aeschyli Ἰερφαίαι, ignoti argumenti dramate, desumptum esse versum, cuius verba obscura sunt. Adiectivum certe μελισσονόμοι explicari nequit; nam licet μέλισσαι nuncupentur sacerdotes Cereris Proserpinae Rheae Dianae aliaque mulieres fatidicae

(Pind. Pyth. IV 106, Preller Myth. I⁴ p. 133,1), -νόμοι terminatio quid sibi velit nisi de veris apibus sermo sit non apparet.

— εὐφραμεῖτε] cf. vs. 354.

1274. οἴγειν] si sanum est, cf. Nub. 304.

1276. Chori in Agamemnone fabula (vs. 104) sunt verba κύριός εἰμι θροεῖν ὕδιον τέρας αἴσιον ἀνδρῶν | ἐντελέων, de fausto omine Graecis Troiam petentibus misso.

1278. Cf. initium Nubium ὃ Ζεῦ βασιλεῦ, τὸ χρῆμα τῶν νυκτῶν ὅσον. Praeterea ὅσον τὸ χρῆμα cum genitivo iungitur Ach. 150 Eq. 1219 et sine genitivo legitur Pac. 1192, ὡς καλὸν τὸ χρῆμα Lys. 83 fr. 67. De voce χρῆμα ita usurpata vid. ad Vesp. 266.

1280 ἐγὼ μὲν οὖν εἰς τὸ βαλανεῖον βούλομαι
ὑπὸ τῶν κόπων γὰρ τὰ νεφρὰ βουβωνιῶ.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

μὴ πρὶν γ' ἂν ἀκούσης καὶ ἑτέραν στάσιν μελῶν
ἐκ τῶν κιθαρωδικῶν νόμων εἰργασμένην.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

ἴθι δὴ πέραινε, καὶ κόπον μὴ προστίθει.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

1285 „ὅπως Ἀχαιῶν δίδρονον κράτος, Ἑλλάδος ἦβας,“

— φλαττοθραττοφλαττόθρατ —

1281. ἀν] inseruit Reisig, Elmsley μὴ μή, | πρὶν ἂν γ' ἀκούσης, ne ἂν particula anapaestum aperiat. Vitium in textu tradito redit Eccl. 629, 752 (Lys. 1005?); cf. Ach. 176 Eq. 960 Nub. 267 etc.

1283. In quibusdam olim defuisse dicit scholium V.

1285. ἦβας] ἦβαν codd. nonnulli.

1286. 88. 90. 92. 95. Codices bis τὸ φλαττόθρατ; syllabam το- e versu 1296 in- vectam delevit Fritzsche.

1279. βούλομαι] item omisso *eundi* verbo Lys. 196 καὶ ἐγὼ βούλομαι διὰ τοῦ πυρός, Apollonh. fr. 5 τῶν μυρρινῶν ἐπὶ τὴν τράπεζαν βούλομαι, Lucian. bis accus. 10 ἐγὼ δ' ἐπὶ τὴν ἀκρόπολιν, Cic. ad Att. VI 7 *Rhodum volo*, ad famil. VII 4 *in Pompeianum statim cogito*, XVI 17 *nam ego hinc perendie mane cogito*.

1280. κόπων] quasi ipse iis sit affectus.

— τὰ νεφρὰ βουβωνιῶ] *dolent tumentque testiculi*. De voce νεφρῶ = ὄρχεις cf. Athen. 384 e (etiam supra vs. 475?), de verbo βουβωνιῶν vid. Lys. 987 βουβωνιῶς ὑπὸ τῆς ὀδοῦ; et Vesp. 277.

1281. στάσιν μελῶν] *στάσιμον μέλος* interpretatur scholion (cf. Aristot. Poet. 12), probabilis Kock *σύστημα* intellegit.

1282. Aeschylum in sequentibus ὡς ὄρθρον νόμον (invento Terpandri, vid. ad vs. 1298 sqq. et 1308) *κεχρημένον* rideri scribit Timachidas in scholio.

1284. πέραινε] cf. vs. 1170.

1285—1295. In periodi aliquam speciem Euripides nunc quoque cogit versus quorum diversissima est origo neque sententia cognata est, sed similes sunt modi musici. Citharae autem accinentis

sonum ore imitatur singulis versibus submittendo sonos φλαττοθραττοφλαττόθρατ, quibuscum cf. voces simili consilio flctae *τήνελλα* Archiloch. fr. 118 Ach. 1227 Eq. 276 Av. 1765, *θρέττε* Eq. 17, *θρεττανελό* Plut. 290, 296, Ennius *at tuba terribili sonitu „taratantara“ dixit*. — Vix quicquam autem prodest scire unde singula sumserit Euripides, qui ultima lubidine in deridendis aemuli canticis nunc versatur. Nam sententiae, cuius initium ad tibiam modo (vs. 1276) canebatur (Agam. 104 sqq.), altera nunc pars fidibus accinentibus proferri fingitur (vs. 1285+1289 = Agam. 109,111), interiectis verbis *σφιγγα δυσαιετιῶν πρότιαν κῆνα*, quae desumta sunt e Sphinge dramate satyrico (vid. schol.), unde etiam vs. 1291 ductum esse suspicatur Fritzsche; versus denique 294 additur e Thressis teste Apollonio in scholio, videtur autem significari gladius in Aiacis transigere se conantis pectore invulnerabili incurvatus.

1285. δίδρονον κράτος] sic Aeschylum significavit Atridas, cf. Agam. 42 sq. Soph. Ai. 252, 390 Antig. 146. Eadem

- 1290 „σφίγγα δυσαμεριῶν πρότανιν κύνα πέμπει“
 — φλαττοθραττοφλαττόθρατ —
 „ξὺν δορὶ καὶ χειρὶ πράκτορι θούριος ὄρνις“
 — φλαττοθραττοφλαττόθρατ —
 „κείρειν παρασχῶν ἰταμαῖς κυσὶν ἀεροφοίταις“
 — φλαττοθραττοφλαττόθρατ —
 „τὸ συγκλινές τ' ἐπ' Αἴαντι“
 1295 — φλαττοθραττοφλαττόθρατ.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

(ad Aeschylum:)

τί τὸ „φλαττόθρατ“ τοῦτ' ἐστίν; ἐκ Μαραθῶνος ἦ

1287. *δυσαμεριῶν* Dindorf] -*αν* codd.1291. *κείρειν* Blaydes] *κουρεῖν* R, *κυρεῖν* cett. || *ἀεροφοίταις*] -*τοις*; plerique; cf. *ἄδοφοῖται* et *θρακοφοῖται* fr. 198.

1294. Verba, quae neque si grammaticae neque si metri ratio habetur huic loco apta videntur, olim nonnulli omittebant teste Timachida, Apollonius vero agnoscebat versiculum ex Aeschyli Thressis desumptum; vid. scholion. || ε'] om. codd. pauci.

vocis *κράτος* vis est Ag. 619 Suppl. 526.— *Ἑλλάδος*] adi.? cf. Ag. 429 Soph. Phil. 223.1287. *κύνα*] ut *furiae* (vid. ad vs. 472), sic *monstra rapacia* in tragicorum dictione haud raro canes vocantur: *aquila* Aesch. Prom. 1022 Agam. 136 Soph. fr. 766 (item mox vs. 1291?), *grypes* Aesch. Prom. 804, *sphinx* h. l. et Soph. Oed. R. 391. Item *harpagae* apud Apoll. Rhod. II 289. Qualibus locis addito genitivo vel adiectivo aliquo indicatur quomodo vox *κύων* sit accipienda. Nostro loco *δυσαμεριῶν πρότανιν* Dindorf interpretatur *infortuniorum principem*; verbis *δυσμεριῶν* (Soph. fr. 518³) et *δυσμερεῖν* (Pherecr. fr. 98) opposita sunt *εὐμερία* et *εὐμερεῖν*.1289. *πράκτορι*] *vindice*, item Aesch. Eum. 319 Soph. El. 953.1291. *ἰταμαῖς κυσὶν*] cum adi. (*audacibus*) cf. *ἕτης* Nub. 445, de voce *κύων* vid. ad vs. 1287.1296. *τί* — *ἔστιν;*] cf. vs. 649.— *ἐκ Μαραθῶνος κτέ.*] a *Persisne barbarum istud phlattothrat desumpsisti?* — Marathonis nomen cum Athenis auditur,

nemo non cogitat pugnam illam, quae a servitute Graecos servavit; Aeschylus autem cum ceteris aequalibus contra Persas ibi dimicaverat. — In campo Marathonio multam *φλίω* (cf. vs. 244) cum aliis herbis palustribus crevisse (cf. Av. 246), libenter credo scholiastae; sed quae addunt hodierni, *restes* inde esse confectas, Marathone igitur multos *restiarum* fuisse videri, ea neque in scholiis leguntur, neque ex alio fonte sunt hausta aut per se veri similia, neque si quam maxime vera essent, ad comici verba explicanda quicquam prodessent. Nam *ἱμοιοστέρφος* non est is qui *conficit restim*, sed qui *aquam e puteo haurit ope cadī ex fune suspensi*, idem igitur qui *ὕδατηγός* dicitur in Callimachi versu a scholiasta allato *ἀεῖδει καὶ πού τις ἀνήρ ὕδατηγός ἑμαῖων*, — neque e sparto sed e loro erant *ἱμοιαί*, certe nomen *ἱμάς* (*riem*) id indicat, — neque e spartica eius qui *restim* facit vel ductat cur *restī similia*, i. e. praelonga („aus unendlich langen Versen bestehend“ Kock) dicantur causa est ulla, — neque

πόθεν ξυνέλεξας ἱμονιστρόφου μέλη;

ΑΙΣΧΥΛΟΣ.

ἀλλ' οὖν ἐγὼ μὲν εἰς τὸ καλὸν ἐκ τοῦ καλοῦ
ἤνεγκον αὐτῷ, ἵνα μὴ τὸν αὐτὸν Φρυνίχου
λειμῶνα Μουσῶν ἑρὸν ὀφθείην δρέπων
οὗτος δὲ γ' ὡς πορνίδιον ἀπὸ πάντων φέρει,
σκολίων Μελήτου, Καρικῶν ἀυλημάτων,

1300

1301. *οὗτος δὲ γ' ὡς πορνίδιον ἀπὸ πάντων φέρει] οὗτος δ' ἀπὸ πάντων μὲν φέρει πορνιδίων codd. metro invito (-ιδίων, cf. Nub. 997 alibi); Porson πορνιδίων μέλη φέρει, sic vero in sequentibus deest copula; Meineke μεταφέρει, πορνιδίων; vVelsen μὲν φέρει (vel συμφέρει) πορνῶν μελῶν, Kock (coll. schol. Vesp. 1240 Plut. Demosth. 4) μὲν φέρει, παροιμῶν, quae vox a sequenti σκολίων parum, ni fallor, distat et vix Attica videtur; Blaydes tentavit πορνιδίων a voce πορνειὸν *lyranar* (Vesp. 1283) ductum, sed *locum* non indicari docet praepositio ἀπὸ et ipse concedit. Verum versus sensum primus ni fallor indicavi equidem (de Aristophane Euripidis censore 1876 p. 107), οὗτος δ' ἀπὸ πάντων μὲν φέρει πόρνης; δίκην proponens; quamquam non est recipienda illa coniectura, quia δίκην ita adhibitum apud nostrum non extat (vid. tamen Reiske ad Thesm. 18) neque ferri potest particula μέν. Eodem tendunt Blaydesii coniecturae inter alias multas prolatae πορνίδιον ὅπως φέρει vel πορνικῶς μέλη φέρει vel ξυλλέγει πορνίδιον ὡς.

versus ex Aeschyli choricis Euripides modo attulit insolitae longitudinis; — quod denique perhibetur in scholio, ludi in similitudine sonorum φλα- et φλατ-, id tam est insulsum ut vel excribere pigeat. Significantur cantilenaes vulgares, molestae, taedium afferentes, quales esse solent hominum de plebe in opere diuturno, quod neque corporis neque mentis singularem aliquam habitatem vel peritiam poscat, occupatorum; cf. Nub. 1358 ἔδειν... ὄσπερ εἰ κάχρως γυναικ' ἀλοῦσαν.

1298 sqq. „Non e trivio petivi modos quos iste in ridiculum nunc detorquet, sed in nobilem locum ex nihilo ignobiliore transtuli, ex Aeolica scilicet Terpan dri poesi (ut recte cum scholiasta interpretatus est Fritzsche, cf. vs. 1282 et 1308) in tragoediam, ne Phrynichi (vid. vs. 910) vestigia nimis prosee sequerer. At iste undique habet sua, ceu meretrix quidlibet lucri faciens.”

1299. Vel sic cum Phrynicho satis multa Aeschylō fuisse communia testatur Persarum initium cum Phrynichi Phoenissarum fragmento, quod in Per-

sarum fabulae hypothesi affertur, colatum. De Phrynicho autem imaginem simillimam comicus adhibuit Av. 750.

1300. λειμῶνα Μουσῶν] cf. Choerili fr. 1 ἃ μάκαρ ὅστις ἔην κείνον χρόνον ἴδρις αἰοῦσθς, | Μουσῶν θανάτων, ἔτ' ἀκίρατος ἦν ἔτι λειμῶν. Vox λειμῶν transfertur etiam Plat. Soph. 222 a Phaedr. 248 b.

1302. σκολίων Μελήτου] *Meletus* in Georgis, quae primo belli Peloponnesiaci tempore data est fabula, ab Aristophane dictus est Calliae amasius (fr. 114), hoc autem tempore erat adulescens; vid. Plat. Euthyphr. 2 b. Tragoedias scripsit, infirmae autem erat valetudinis, quapropter in Gerytade simul cum Cinesia (de quo vid. ad. vs. 153) et Sannyrione ad inferos mittebatur legatus ἀπὸ τῶν τραγικῶν χορῶν (fr. 149¹⁰), et τὸν ἀπὸ Αθηναίων νεκρὸν eum dixit Sannyrio fr. 2. In Aristophanis Pelargis (fr. 438) *Lai filius* audiebat, cum propter ipsius Oedipodiam eodem festo cum ea comodia datam tum propter puerorum amores, quorum *Laius* habebatur inventor. Sed etiam alia eum scripsisse carmina

- θρήνων, χορειῶν. τάχα δὲ δηλωθήσεται.
 ἐνεγκάτω τις τὸ λύριον. καίτοι τί δεῖ
 1305 λύρας ἐπὶ τούτων; ποῦ ἐστὶν ἢ τοῖς ὀστράκοις
 αὕτη κροτούσα; δεῦρο Μοῦσ' Εὐριπίδου,
 πρὸς ἤνπερ ἐπιτήδεια ταῦτ' ἔδειν μέλη.
 (Procedit muliercula testas manibus quassans.)

ΔΙΟΝΤΣΟΣ.

αὕτη ποθ' ἢ Μοῦσ' οὐκ ἔλεσβίαζεν, οὔ.

1303. τάχα] ταχὺ Reiske.

1305. τούτων] τοῦτον V R et plerique.

1307. ταῦτ'] ταῦτ' ἔστ' V, τάχ' ἔστ' R, unde male Hermann τάδε γ', Blaydes ἐπιτήδειον ἔστ' ἔδειν ταδί. Requiritur pronomem οὗτος, non ὅδε.

1308. Corruptum non sine causa habet Blaydes, ποτε enim verti vix potest. Scholiasta post ἔλεσβίαζεν collocat signum interrogandi; quae si placet lectio, οὔ sitne Euripidis negantis an Dionysi iterum rogantis ambiguum manet. Sed nihil eiusmodi sufficere videtur.

e nostro loco apparet; *amatoria* ei tribuuntur in Epicratis fr. 4. Paucis annis post Socratis extitit accusator, et sic assecutus est nominis immortalitatem, quam non potuisset ei parere poesis, cuius ne unus quidem versiculus aetatem tulit.

— Καρικῶν ἀδλημάτων] cf. Platon. fr. 69¹², ubi post scoliolum a convivis cantatum ἀλλοῦς Ξχοῦσά τις κορίσκη Καρικῶν μέλος τι | μελιζέται τοῖς ξυμπόταις. Caricae musae in funeribus mentio fit Plat. Leg. 800 e, Θρηνοὶ Carici commemorantur Athen. 174 f. Cf. Poll. IV 75 sq.

1304. τις] vid. ad vs. 871.

— τὸ λύριον] *meam lyram*, in sede opinor ab Aeschylō relictam.

1305. τούτων] i. e. τῶν τοῦ Εὐριπίδου ζεμάτων.

1305 sq. ποῦ κτέ.] pronomem ἢ... αὕτη docet aut feminam Euripidi arto vinculo *conezam* dici (*tuam istam*) aut *notissimam* atque *praesentem*. Fortasse conicere licet notam aliquam crotalistrīam Athenis nuper obiisse iamque Euripidis carminibus accinere iuberi. Quod si vero non satis simile videtur, statuamus mulierculam hanc nullam aliam ob causam nunc induci quam quod ars eius humilis et barbara requiratur ad comitan-

dam quae sequitur monodiam. Ad Hypsipylon Euripideam alludi dicit scholion, item Phot. s. v. *κροταλίζειν*. „Haec igitur infantem quem nutriebat Ophelten crotalo delectaverit” observat Fritzsche. Sed cum nimis hoc est incertum, tum credible vix videtur tragicam illam heroinam in scenam nunc produci, ita ut fabulae actores, perinde atque in Shakespearīi Hamleto, alius fabulae spectatores fiant ipsi. Attamen luculenter e comici verbis apparet revera procedere *Musam* aliquam Euripidis, quae *testis crepando* (*κρεμβαλιάζουσα*, cf. h. Apoll. 162 Hermipp. fr. 31 Athen. 636 c, d, Hesych. s. v.; „*op de rommelrot*”?) cantorem comitetur. — Melius fortasse intellegi posset hic locus, si Phrynichi comoedia Musae aetatem tulisset; ex qua supersunt verba ὁ κάπρινα καὶ περὶ πολὺς καὶ θρομάς (fr. 33), quibus Euripidis Musam compellari Meineke suspicatus est. Ceterum de Euripidis arte melica vid. infra vs. 1327.

1308. „Haec certe Musa satis discrepat a priscis vatibus Lesbiiis”, quorum imitatio in arte Aeschylī τῷ μέλει αἰολίζοντος (cf. Pratin. fr. 5) displicebat hominibus aetatis Euripideae. Vid. ad vs. 1282 et 1298 sqq. — Praeterea ioco obsceno

1315

ιστόπωνα πηρίσματα,
κερκίδος αἰοιδῶ μελέτας,
ἦν' ὁ φίλανλος ἔπαλλε δελ-
φίς πρόφραις κνανεμβόλοις,
μαντεῖα καὶ σταδίους.

1320

οἰνάνθας γάνος ἀμπέλου,
βότρους ἔλικα παυσίπονον.
περὶβαλλ', ὦ τέκνον, ὠλένας.
(Ad Dionysum conversus:)

1315. *ιστόπωνα* R] *ιστόπωνα* V et cett.

1316. *κερκίδος*] *καὶ κερκίδος* V aliique perperam.

1319. Quoniam cetera ridicule quidem sunt iuncta, sed ita ut singulorum enunciatorum verba eum praebeant sensum quem iis tribuisset Euripides, suspensionem movent accusativi *μαντεῖα καὶ σταδίους*, qui verbo *πάλλειν* nonnisi absurde possunt annecti. Equid spurius est hic versus? Unde tamen irrepere potuerit non video.

Ἵμνω-ων, γλαυκα-ῶς, θιγου-οῦσ', ἀ-αγλαός, θναστο-οῖς, μαντει-εῖον, εἰ-σιλις etc.), Aeschylus vero Aristophaneus quo clarius indicet art in Euripidis *τὰς λέξεις τοῖς μύθῳ ὑποτάττειν καὶ οὐ τὰ μέλη ταῖς λέξεσιν* (quae Dionysii Hal. de comp. verb. 11 sunt verba), *εἶπε* nunc sonis unam onerat syllabam.

— *φάλαγγες*] *araneas*, cf. Platon. fr. 22 (Vesp. 1509).

1315. *ιστόπωνα*] cf. Nonn. Dionys. XII 75 *ιστοπόνος Φιλομήλη*.

— *πηρίσματα*] = *ὑφάσματα*. Vid. ad vs. 578.

1316. *κερκίδος αἰοιδῶ*] ex Euripidis Meleagro hoc esse dicit scholion. Cf. Iph. Taur. 222 *ιστοῖς ἐν καλλιφθόγοις κερκίδι . . . ποικίλλουσα. Ἀργυρο πρετίνι* (Verg. Aen. VII 14) etiam Sophocles *φωνήν ἐτ ἕμνους* tribuit (fr. 522 et 909), Antipater Sidonius epigr. 9¹ *τὴν κερκίδα dixit φιλαοιδόν*, 22⁵ *ἀηδόνα τὴν ἐν ἐρίθῳ*, 26¹ *ὄρθηρὰ χελιδονίδων ἕμα φωνῆ | μελομένην*.

1317 sq. Verba *ἦν'* — *κνανεμβόλοις* suo loco leguntur in pulcro chori cantico Eur. Electr. 435 sq. — Verbum *ἔπαλλε* apud Euripidem intransitive est usurpatum, ut El. 476 Soph. Oed. R. 153

Ar. Lys. 1304, sed ab Aeschylus cum ratione nunc insanienti obiecto iungitur sensu *quatiendi*, quemadmodum *κλήρους πάλλειν* et similia dicuntur. Adiectivo *κνανεμβόλοις* ipse Aristophanes usus est Eq. 554.

1319. Ignotae originis.

1320 sq. Scholion *παρὰ τὸ ἐξ Ὑψιπέλης Εὐριπίδου „οἰνάνθα τρέφει τὸν ἱερὸν βότρυν“*, quae verba corrupta et lacunosa esse, ipsa enim quae apud Aristophanem leguntur ex Euripide esse desumpta, res clamat. Similis in Phoenissis est locus vs. 229 sqq. *οἶνα θ' ἀκαθαμέριον | στάξεις τὸν πολύκαρπον | οἰνάνθας ἰεῖσα βότρυν*. Vox *οἰνάνθη*, i. e. *ἄνθος τοῦ οἴνου*, legitur praeterea Av. 588 etc. Vinum *ἀμπέλου γάνος* dicitur etiam Aesch. Pers. 615, *Διονύσου γάνος* Eur. Cycl. 415. Cum adiectivo *παυσίπονος*; cf. Bacch. 772 *τὴν παυσίπονον ἄμπελον*, Alcaeus fr. 41 *οἶνον γὰρ Σεμέλας καὶ Λιδῶς υἱὸς λαθικάδεα | ἀνθρώποισιν ἴδωκε*.

1322. Hunc quoque ex Hypsipyle fabula esse versum dicit scholion, quo carent codd. V R. Conferri potest Phoen. 309 *ἀμφίβαλλε μαστὸν ὀλέναςαι ματέρως* vel 165 *περὶ δ' ὠλένας δέρεφ φιλέτατα βάλουμι*.

1323

τοῦτον τὸν πόδ' ὄρῃς;

ΛΙΟΝΥΣΟΣ.

ὄρῳ.

ΛΙΣΧΥΛΟΣ.

1325

τοιαυτὶ μέντοι σὺ ποιῶν
τολμῆς τὰμὰ μέλη ψέγειν,
κατὰ τὸ δωδεκαμήχανον
Κυρήνης μελοποιῶν;

ΛΙΣΧΥΛΟΣ.

1324

τί δαι; τοῦτον ὄρῃς;

ΛΙΟΝΥΣΟΣ.

ὄρῳ.

1323. τοῦτον τὸν πόδ' ὄρῃς Porson] ὄρῃς τὸν πόδα τοῦτον codd. licentia metrica non ferenda; non enim iam Euripidem deridet sed suis verbis utitur Aeschylus; Reiske τόνδ' pro τοῦτον non recte, nisi cum Dobraeo et Dindorfio statuas ex Euripide haec quoque esse desumta, fortasse Telephi fuisse ad Achillem verba.

1324. Om. V. Ex uno versu τί δέ; τοῦτον πόδ' ὄρῃς; — ὄρῳ versus 1323 sq. ortos esse suspicatur Bergk. || δαι] δὲ R alii.

1327. κατὰ Blaydes] ἀνά codd.

1323. Simillimus est Eq. 163 τὰς σι-
χας ὄρῃς τὰς τῶνδ' τῶν λαῶν; — ὄρῳ. —
Non dictio tantum carminum Euripi-
deorum in ridiculum nunc convertitur,
sed magis etiam deridentur eorum
numeri. Nempe versibus a sevis gravi-
bus canoris artis Aeschyleae Euripides
fluxos mobiles leves numeros substituere
solebat, et in glyconeo praesertim metro,
quo hoc canticum est compositum, mirae
indulsit licentiae; saepissime autem pro
syllabis duabus (—, —, —), unde
initium habet glyconeus, trisyllabam ba-
sin posuit (—, —, —). Ana-
paestus, qualem h. l. ridet comicus,
legitur e. g. Helen. 526 πόδα χριμπτό-
μενος ἐναλίην vel Iph. Taur. 1132 ἡμὲ δ'
αὐτοῦ προλιποῦσα βῆ | οὐ βοθίαις πλάταις.
(Soph. Philoct. 1089 correctus est.)

1327. Ad verba ex Euripidis Hypsipyle
ἀνά τὸ δωδεκαμήχανον ἄστρον (v. l. ἄνετρον)
alludi dicit scholion (in cod. R omis-
sum). Quae nisi errori debet observatio
(quod crediderim), ad solem duodecim
zodiaci signa permeantem verba iure
rettulisse videtur Schneider. Aeschylus

vero Euripidem nunc dicit in numeris
canticorum variandis Cyrenes meretricis
aemulari artificia, quae venerem per
duodecim figuras iungere ferebatur (cf.
Ovid. de arte am. II 679 Suidas s. v.
Πάξαμος). Non minus contumeliose in
Γῆραι fabula (fr. 130) de Euripidis arte
his verbis locutus erat noster: ὄξωτὰ
σιλφωτὰ βολβός τεύτλιον | περίκομμα θρίον
ἐγκέφαλος ὄριγανον — | καταπυγούνη ταῦτ'
ἴσσι πρὸς κρέας μέγα: acribus condimen-
tis, quibus cena Euripidea palatum cor-
rumpebat, dapem opponens quam prae-
buerat Aeschylus, simplicem quidem
sed succulentam corporique nutriendo
idoneam. Praeterea vid. quae de Euri-
pidis „musa” vs. 1305 sqq. sunt dicta.
Simillima autem Aristophanes iocatus
fuerat de Agathone Thesm. 97 sqq.:
ἀλλ' ἢ τυφλὸς μὲν εἰμ'. ἐγὼ γὰρ οὐχ ὄρῳ |
ἄνδρ' οὐδέν' ἐνθάδ' ὄντα, Κυρήνην δ'
ὄρῳ. | — σίγα μελωδίαν παρασκευάζεται. |
— μύρμηκος ἀτραπούς, ἢ τί δὴ μινύρε-
ται; — Probrosio hoc adi. Plato comicus
(fr. 134) designavit Xenoclem (vid. ad vs.
86), nostrum opinor locum imitatus.

1330

τὰ μὲν μέλη σου ταῦτα· βούλομαι δ' ἔτι
τὸν τῶν μονοῳδιῶν διεξελεθεῖν τρόπον.

(Cantus cum saltatione.)

(vs. 1331—1363.)

I.

ὦ Νυκτὸς κελαινοφαῆς
ὄρφνα, τίνα μοι
δύστανον ὄνειρον
πέμπεις ἐξ ἀφανοῦς,
Αἶδα πρόπολον,
ψυχὰν ἄψυχον ἔχοντα,

1329. σου] *σοι? Cf. Plut. 8 καὶ ταῦτα μὲν δὴ ταῦτα.

1333. πρόπολον] πρόπολον V R alii, πρόσπολον nonnulli.

1331 sqq. Post chori melos ex versiculis Euripidis utcumque compositum monodiam nunc Aeschylus imitatur Euripideam, non tamen ita ut sedulo etiam nunc ipsa tragici verba colligat. Res quam maxime domesticae (vid. ad vs. 959) in „cretico” hoc cantico (vid. ad vs. 849) tractantur, cuius tenue argumentum obruitur verborum splendore atque pondere, maxima autem numerorum volubilitate et varietate est insigne. Muliercula dum lanificio vacat somno opprimitur, mox expergefata gallum suum gallinaceum a vicina surreptum esse videt. Haec quam inania atque futilia! at qualibus exornantur dictionis artificii! „Nocte intempesta” penso se invigilasse dicit, et „diro viso e somno excitam”, quod „puro latice sit lustrandum”; mox „Nympharum”, „velitum Cretensium”, „Dianae” implorat auxilium, quin ab ipsa Hecate facem flagitat ut in domum vicinae irruat — gallum suum recuperatura scilicet. Figura praeterea rhetorica utitur oxymoro (vs. 1334), verba saepius iterat (vs. 1336, 1351, 1353 sqq.), musica figura (vs. 1348) diuturni operis pingit taedia. Quem tumidorum verborum fragorem festive admodum interestrepunt vitae communis

voces λύχρον ἄρατε (vs. 1338), θίριστε δ' ὕδαρ (vs. 1339), ὦ Μανία ξύλλαβε (vs. 1345), φασάσω (vs. 1363). — Etiam in Thesmophoriazasis monodia legitur vere Euripidea vs. 1022 sqq.

1331. Cf. Thesm. 1065 sqq. (ex Euripidis Andromeda) ὦ νύξ ἰερὰ κελ.; sed longe simillima est Hecubae (Hec. 68 sqq.) monodia, quam oemici menti nunc obversari iure statuit Asclepiades in scholio: ὦ στεροπὰ Διός, ὦ σκοτία νύξ, | τί ποτ' αἰρωμαι ἔννεχος οὔτω | διμιασι, φασμασιν; ὦ πότνια χθάν, | μελανοπερὶ γῶν μᾶτερ ὄνειρον, | ἀποπέμπομαι ἔννεχον δῖμιν, | ἂν παρὶ παιδὸς ἰμοῦ τοῦ σφριζομένου κατὰ Θρηήκην | ἀμφὶ Πολυξείνης τε φίλης θυγατρὸς δι' ὄνειρον | φοβεράν ἰδάνη κτέ. Vid. etiam Soph. Ai. 395 ἰὼ σκότος, ἰμὸν φάος, | ἔρβος ὃ φραεινότερον, ὡς ἰμοί.

1332. Praeter Hecubae somnium modo allatum cf. Clytaemestrae visum nocturnum in Aeschylus Choephoris et in Sophoclis Electra, fortasse etiam Hyrnethus in Euripidis Temenidis, si scholion ad vs. 1338 „Ἀπολλώνιος παρὰ τὰ ἐκ τῶν Εὐμενίδων” a Dobraeo recte est emendatum ἐκ τῶν Τημενιδῶν.

1333. πρόπολον] cf. Aesch. Choeph. 358 Eur. Hel. 570.

1334. ψυχὰν ἄψυχον] vere Euripideum

1335

μελαίνας Νυκτὸς παῖδα,
φορικώδη δεινὰν ὄψιν,
μελανοενκυσίμουνα,
φόνια φόνια δερκόμενον,
μεγάλους ὄνυχας ἔχοντα.

ἀλλὰ μοι ἀμφίπολοι λύχνον ἔψατε,

κάλπισι τ' ἐκ ποταμῶν δρόσον ἄρατε, — θέρετε δ' ὕδωρ, —

1340

ὡς ἂν θεῖον ὄνειρον ἀποκλύσω.

II.

ἰὼ πόντιε δαῖμον.

τοῦτ' ἐκεῖν' ἰὼ ξύνοικοι,

τάδε τέρα θεᾶσθε.

τὸν ἀλεκτρούνα μου ξυναρπάσασα

1335. μελαίνας Νυκτὸς παῖδα] Νυκτὸς π. μ. Fritzsche, μελαίνας π. Ν. Meineke.

1339. δ' V R] δ' codd. nonnulli, √Velsen τ' ἔνδον, vocem ὕδωρ praecedentis δρόσον interpretamentum esse probabiliter statuens.

1342. τάδε τέρα LDindorf] τὰδ' ἔτερα R, τάδε τέρατα cett. || θεᾶσθε LDindorf] θεᾶσασθε codd.

dictionis hoc est ornamentum; vid. e. g. Hec. 612 νύμφην τ' ἔνυμφον παρθένον τ' ἀπάρθενον, item πότμος ἄποτμος Hipp. 1144 Phoen. 1306, χάρις ἄχαρις vel ἀχάριτος Phoen. 1757 Iph. Taur. 566, γάμος ἄγαμος Hel. 690, ὁδὸς ἄνοδος Iph. Taur. 888, πάλιμος ἀπόλιμος Herc. 1133, δεσμός ἄδεσμος Suppl. 32, ἔργ' ἄνεργα Hel. 363. Cf. πόρος εὔπορος Iph. Taur. 897, γόος ἄμα χαρᾶ Iph. Taur. 832, κατακονά... ἄβριτος βίου Hipp. 821.

1336. μελανοενκυσίμουνα] cf. Hel. 518 μελαμφαῖς... ἔρεβος, Iph. Taur. 151 ὄσαν ἰδόμεν ὄψιν ὄνειρων νυκτὸς τὰς ἐξήλθ' ὄρφηνα.

— φόνια φόνια] cum apud alios tragicos et omnino apud poetas verba nonnunquam iterantur (e. g. septies Aesch. Suppl. 836—861), tum passim apud Euripidem, e. g. undecies Or. 1426—1481, septies Hel. 648—684, quater Hippol. 877—884; vid. etiam Hecub. 688 sqq. ἄπιστ' ἄπιστα καινὰ καινὰ δέρομαι, | ἔτερα δ' ἀφ' ἐτέρων κακὰ κακῶν κυραῖ. | οὐδέποτε' ἀστένακτος ἀδάκρυτος ἄ- | μέρα ἐπισχῆσαι | δαίιν', ὦ τάλαινα, δαινὰ πάσχουεν κακά. | ὃ τέκνον,

τέκνον ταλαινῆς μητρός, | τίτι μόρω θνήσκεις; τίτι πότμω κείσαι; | πρὸς τίνος ἀνθρώπων; Quae conduplicatio tum demum apta est cum verbum aliquod singulari pectoris affectu profertur, sed apud Euripidem etiam levioris momenti verba non raro iterantur. Etiam infra vs. 1351—1355 hoc artificium musicum ridetur.

1338. E Temenidis? Vid. ad vs. 1332.

1340. Somnia infausta viva aqua erant lustranda, quod Persius II 16 dicit *noctem flumine purgare*. Cf. Aesch. Pers. 201 Apoll. Rhod. IV 660 sqq., et cum ipsis verbis cf. Hec. 609 sq. Ion. 94 sqq. Iph. Aul. 182 Hippol. 123 sq. — Verba *θέρετε δ' ὕδωρ* ducta sunt ex Hom. *ῥ* 426; hinc vocalis *υ*- producitur nunc contra morem atticum.

1341. ἰὼ πόντιε δαῖμον] ὁ ἵππιος ποντομέδων ἄναξ Aesch. Sept. 132, cf. Soph. Oed. C. 1072 Rhes. 240 Hel. 1585.

— τοῦτ' ἐκεῖνο] vid. ad vs. 318. Nunc demum, postquam lucerna est accensa, videt quid insomnium illud portenderit: surreptus scilicet est gallus.

φρούδη Γλύκη.

Νύμφαι ὄρεσσίγονοι.

1845

ὦ Μανία ξύλλαβε.

ἐγὼ δ' ἂ τάλαινα προσέχουσ' ἔτυχον

ἔμαντῆς ἔργοις,

λίνου μεστὸν ἄτρακτον

εἰ-εἰ-εἰ-εἰ-εἰ-εἰλίσσουσα χεροῖν,

κλωστῆρα ποιοῦσ', ὅπως

1850

κνεφαῖος εἰς ἀγορὰν

φέρουσ' ἀποδοίμαν.

ὃ δ' ἀνέπτατ' ἀνέπτατ' ἐς αἰθέρα

κουφοτάταις πτερόγων ἀμυαῖς·

ἐμοὶ δ' ἄγε' ἄγεα κατέλιπε,

δάκρυα δάκρυά τ' ἀπ' ὀμμάτων

1855

ἔβαλον ἔβαλον ἂ τλάμων.

III.

ἀλλ', ὦ Κρηῆτες, Ἴδαε τέκνα,

1846. ἔργοις Hermann] ἔργοισι codd.

1848. εἰ-] quinquies vel quater ponunt codd. complures. Cf. vs. 1814.

1850. κνεφαῖος] κνεφαῖα Blaydes coll. Lys. 327 Eur. Alc. 608.

1856. Κρηῆτες] τέκν' Bergk.

1844. Νύμφαι ὄρεσσίγονοι] perperam in scholio, quod quin corruptum sit non est dubium, ex Aeschyli fabula Xantrii (fr. 170) desumpta haec esse dicuntur teste Asclepiade. Aut finguntur nunc omnia quae in scena canuntur, aut ex Euripide sunt ducta. Cum adiectivo poetico ὄρεσσίγονος cf. ὄρειπλαγίτος Thesm. 326 et οὔρειος Av. 1098 in chori canticis de musis dicta.

1845. Μανία] ancillae nomen Athenis vulgatum, vid. Thesm. 728, 739, 754 Pherecr. fr. 125 Amips. 2, ut masculinum Μανῆς (vid. ad vs. 965). Phrygium esse nomen dicit Macho apud Athen. 578 δ.

1847 sq. Cf. Eur. Or. 1431 sq. de Helena δ δὲ λίνον ἡλακίεα | δακτύλοις ἔλισσε. De syllaba εἰ- vid. ad vs. 1814.

1849. κλωστῆρα] *glotum*; cf. Lys. 567, 571, Aesch. Choeph. 507 τὸν ἐκ βυθοῦ κλωστῆρα σφίζοντες λίνου (ubi *rete* significat), Eur. fr. 989 λίνου κλωστῆρα περιφέρει λαβών. Vox a verbo κλώθω ducta servat obsoletum terminum -τήρη, de quo cf. vs. 893 et Enchirid. dict. ep. p. 327.

1850. κνεφαῖος] *primo mane*. Recte ἐωθινή interpretatur scholion, ἔτι σκότους ὄντος καὶ μήπω γενομένης ἡμέρας schol. Vesp. 124 (ubi vid.); item Lys. 327.

1851—1855. De iteratis verbis vid. ad vs. 1836.

1851. δ δ'] nempe *δύστανος* ille *δνιος*. 1852. Cf. Av. 1372 Cinesiae poetae verba ἀναπέτομαι δὴ πρὸς ἔλυμπον πτεροῦγεσσι κούφαις.

1856. Ex Euripidis Cretensibus hunc

τὰ τόξα λαβόντες ἐπαμύνατε,
 τὰ κῶλά τ' ἀμπάλλετε κυκλούμενοι τὴν οἰκίαν.
 ἄμα δὲ Δίκτυννα παῖς Ἄρτεμις καλὰ
 τὰς κνήσας ἔχουσ' ἐλθέτω διὰ δόμων πανταχῆ.
 σὺ δ', ὦ Διὸς διπύρους ἀνέχουσα
 λαμπάδας δξυτάταιν χερσῶν Ἐκάτα, παράφρον
 εἰς Γλύκης, ὅπως ἂν
 εἰσελθοῦσα φωράσω.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

παύσασθον ἤδη τῶν μελῶν.

ΑΙΣΧΥΛΟΣ.

καὶ ἔμοιγ' ἔλις·

1365 ἐπὶ τὸν σταθμὸν γὰρ αὐτὸν ἀγαγεῖν βούλομαι,
 1366 ὅσπερ γ' ἐλέγξει τὴν ποίησιν νῦν μόνος.

1357. τόξα λαβόντες] τόξα τε λαβόντες Bergk, τόξ' ἀναλαβόντες Kock. || ἐπαμύνατε] ἀμύνατε Blaydes.

1359. Ἄρτεμις] & Kock, ut creticum servetur metrum.

1361. διπύρους] ἀμφιπύρους Bergk, διαπύρους codd. aliquot (quod e scholiastae interpretamento irrepsit), ἀ διπύρους Meineke dubitanter.

1362. δξυτάταιν] -τας V R alii.

1366. ὅσπερ γ' ἐλέγξει... μόνος] ὅσπερ ἐξελέγξει... μόνον V R. Simplex verbum requiri (= explorare), non compositum (= refellere, vs. 741, 922), recte observavit Blaydes.

versum (etiamne sequentes?) esse dicit scholion. *Ida* Cretae intellegendus est mons, item Lycophr. Alex. 1297 in scholio laudatus.

1358. Cf. Eur. Troad. 325 πάλλε πόδ' αἰθρίων.

1359. *Δίκτυννα*] Dianae hoc epitheton, quod in Creta praesertim usitatum erat, egitur etiam Vesp. 368; apud Euripidem saepius occurrit (Hipp. 146, 1130 Iph. T. 126).

1361. *διπύρους*] scholion aut *διαπύρους* aut — quod verum est — *λαμπάδας διττάς* interpretatur; *utraque manu facem tenens*. Cf. Eur. 716 de Baccho *ἀμφιπύρους ἀνέχων πύκας*, Soph. Trach. 212 Ἄρτεμιν... ἀμφιπύρον.

1362. *δξυτάταιν χερσῶν*] cf. Aesch. Choeph. 23 *δξύχειρι σὺν κόπῃ*.

— *παράφρον*] ut Ulixi Minerva Hom. τ 33 sq.; cf. vs. 1524.

1363. *φωράσω*] *pervestigare domum ad res suas repetendas* (*huiszoeeking doen*) hoc verbum significat; cf. Nub. 499 Plat. Leg. 954 *a φωρῶν ἂν ἐθίλη τίς τι, γυμνός χιτωνίσκον ἔχων ἄζωστος, προουμόσας τοὺς νομίμους θεοὺς ἢ μὴν ἐπιτίθειν εὐρήσιν, οὕτω φωρῶν*.

1365 sqq. De *gravitate* iam cum aemulo certaturus est Aeschylus, qua longe superior erat et Aristophani videbatur; cf. vs. 941. Quae tamen hac de re nunc proferuntur, mera sunt ioca. — In ipsa scena Aeschylea Atheniensis spectaverant Iovis bilanco impositas sortes Achillis et Memnonis, adstantibus illinc Thetide hinc Aurora (Aesch. fr. 276). Aristophanem imitatur Lucianus vit. auct. 27.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

- 1368 ἕτε δεῦρό νυν, εἴπερ γε δεῖ καὶ τοῦτό με,
ἀνδρῶν ποιητῶν τυροπωλῆσαι τέχνην.

(Ministri bilancem ingentem in scena collocant, ad quam appropinquant
Dionysus Euripides Aeschylus.)

ΧΟΡΟΣ.

(Cantus.)

Stropha (vs. 1370—1377).

- 1370 ἐπίπονοί γ' οἱ δεξιοί.
τόδε γὰρ ἕτερον αὖ τέρας
νεοχμόν, ἀτοπίας πλέων,
ὃ τίς ἂν ἐπενόησεν ἄλλος;
μὰ τόν, ἐγὼ μὲν οὐκ ἂν εἶ τις
1375 ἔλεγέ μοι τῶν ἐπιτυχόντων,
ἐπιθόμην, ἀλλ' ὥόμην ἂν
αὐτόν αὐτὰ ληρεῖν.

SCENA VIGESIMA PRIMA.

Eidem.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

ἴθι νυν παρίστασθον παρὰ τὸ πλάστιγγ'.

(Utrinque prope bilancem consistunt.)

ΑἰΣΧΥΛΟΣ καὶ ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

ἰδοῦ.

1367 τὸ γὰρ βάρος νῦν βασανεῖ τῶν ῥημάτων.

1367. Del. Bergk. || νῦν] νῶ R, τῶ V.

1369. τυροπωλῆσαι] -λεῖν τὴν Blaydes sine causa.

1370—1377. Antistrophæ (vs. 1482—1490 et 1491—1499) docent unum deesse
dimetrum, quem post vs. 1373 intercidisse putat Hermann.

1373. ἐπενόησεν] ἐποίησεν R alii.

1374. οὐκ Blaydes] οὐδ' codd.

1378. νυν] δὴ V R et plerique.

1369. τυροπωλῆσαι] cf. μεταγωγεῖν vs. 798.
Suo loco adhibitum est verbum Eq. 854.

1371. τέρας | νεοχμόν] cf. Thesm. 701
τί δὴ δέρομαι νεοχμόν αὖ τέρας; Adi-
νεοχμός etiam Aesch. Pers. 698 Soph.
Ant. 157 Phil. 751 occurrit.

1374. μὰ τόν] numinis nomen etiam
apud Platonem (Gorg. 466 e) omitti in

scholio observatur; cf. per canem vel
anserem iocose iurantes (Vesp. 83 Av.
521 Cratin. fr. 231 Teleclid. 27 Eupol.
70, 74).

— τις... τῶν ἐπιτυχόντων] *le premier
venu*; item Plat. Apolog. 17 c et saepius,
Soph. Oed. R. 393 οὐπίων.

1378. πλάστιγγε] cf. Pac. 1248.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

1380

καὶ λαβομένω τὸ δῆμ' ἐκότερος εἵπατον,
καὶ μὴ μεθῆσθον, πρὶν ἂν ἐγὼ σφῶν κοκκύσω.
(Uterque lancemprehendit.)

ΑἰΣΧΥΛΟΣ καὶ ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

ἐχόμεθα.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

τοῦπος νυν λέγετον εἰς τὸν σταθμόν.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

„εἴθ' ὦφελ' Ἀργοῦς μὴ διαπτάσθαι σκάφος.“

ΑἰΣΧΥΛΟΣ.

„Σπερχεῖε ποταμὲ βούνομοι τ' ἐπιστροφαί.“

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

κόκκυ, μέθεσθε.

(Mittunt lances; deorsum vergit lanx Aeschyli.)

καὶ πολὺ γε κατωτέρω

1380. σφῶν] om. R.

1381. λέγετον] εἰθετον Blaydes (coll. vs. 1386, 1394, 1405) vel βάλετον, vix probabiliter.

1384. μέθεσθε Porson] μεθετε codd.

1380. κοκκύσω] cf. Eccl. 30 sq. δ κήρξ... κηκόκκυκιν. Verbum κοκκύσαι de cuculo primitus dictum (Hes. Oper. 486 ἦμος κόκκυξ κοκκύξει θρῦς ἐν πτάλοισι) postea, cum in Graeciam translatus est ὁ περσικός θρῦς, de huius voce, quam non male reddit, usurpari coepit; cf. Cratin. fr. 311 Soph. fr. 900 (ab Eustathio p. 1479 allata), Theocrit. VII 48, 124 Lucian. Gall. § 14, cicirrus Horat. Sat. I 5,52, cucurrere Isidor. in Suet. fr. Reiferscheid p. 251, Gall. coq, Germ. gocklen, küchlein, nostr. kakelen, kieken. Gallus autem gallinaceus quoniam diei adventum nunciat et sexcenties aurorae praeco dictus est (e. g. Herod. Mimiamb. IV 12 sq. τοῦ ἀλέκτορος τοῦδ' ὄντιν' οἰκίης τοίχων | κήρξκα θῦω), verbum κοκκύσαι etiam de hominibus signum aliquod voce edentibus potuit dici, quin ipso sono κόκκυ

signum dari, ut vs. 1384 et Av. 507. — Similis confusio obtinet in vocibus kraai krähe et kraaien krähen. Ubi paulo altius assurgit oratio, sed etiam haud raro in sermone quotidiano, gallus ᾄδειν (cantare, chanter) dicitur, e. g. Vesp. 100. Absurde in Anecd. Bekk. p. 21,24 sq. haec verba sic distinguuntur: ᾄδειν ἀλεκτρονάς, ἀττικῶς τὸ δὲ κοκκύζειν κωμικοὶ λέγουσι.

1382. Primum Medae suae versum recitat Euripides.

1383. Ex Aeschyli Philocteta esse dicit scholion, cuius primum fuisse versum, ab ipso autem Philocteta patriam desiderante esse prolatum, fert ratio.

— ἐπιστροφαί] διατριβαί, δίαται, ut bene redditur in Hesych.; cf. Aesch. Sept. 648 Eum. 548.

1384. κόκκυ] vid. ad vs. 1380.

— καὶ... γε] vid. ad vs. 49.

1385

χωρεῖ τὸ τοῦδε.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

καὶ τί ποτ' ἐστὶ τᾶτιον;

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

ὅ τι; εἰσέθηκε ποταμόν, ἔριοπαλικῶς
ὕγρον ποιήσας τοῦπος ὡσπερ τάρια,
σὺ δ' εἰσέθηκας τοῦπος ἐπτερωμένον.

ΑἸΣΧΥΛΟΣ.

ἀλλ' ἕτερον εἰπάτω τι καὶ ἀντιστησάτω.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

1390

λάβεσθε τοίνυν αὐτίς.

(Denuo lancesprehendunt.)

ΑἸΣΧΥΛΟΣ καὶ ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

ἦν ἰδού.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

(ad Euripidem:)

λέγε.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

„οὐκ ἔστι Πειθοῦς ἰδὸν ἄλλο πλὴν λόγος.“

ΑἸΣΧΥΛΟΣ.

„μόνος θεῶν γὰρ θάνατος οὐ δῶρων ἐρᾷ.“

1386. *ὅ τι;] ὅτι codd. — Eadem versus sede interpunctio est e. g. Pac. 930.

1389. Aeschylō tribui iussit Reiske, in codd. est Euripidis. Cf. vs. 1390 sq.

1391. ἰδὸν Dindorf] ἰερὸν codd.

1385. χωρεῖ] cf. βαδίζειν fr. 488: ὅταν γὰρ ἰσθῆς, τοῦ ταλάντου τὸ ἔϊπον | κάτω βαδίζεις, nostrum naarbeneden gaan.

1387. Cum lanae venditorum fallaci hoc artificio conferri potest quod Paphlagoni obicitur Eq. 316 sq. ὑποτίμνειν. 1388. Tu vero quem improxisti versum, alatus erat ille. Vela scilicet περὰ νηυσὶ πέλονται (Hom. 2 125).

1389. ἀντιστησάτω] de ἰσάνασι verbo sensu in trutina exigendi usurpato vid. ad Vesp. 40.

1391. Ex Antigona sua (fr. 170) Euripides citat versum, quocum cf. Hel. 1002 ἔνεστι δ' ἰδὸν τῆς δίκης ἔμοι μέγα |

ἐν τῇ φύσει et fr. 250 οὐκ ἔστι πενίας ἰδὸν ἐχθροῦς θεῶν. — Hec. 816 Πειθῶ dicitur τύραννος ἀνθρώποις μόνη. Veneris habebatur comes (cf. e. g. Hor. Ep. I 6, 38 Suadela Venusque) et Athenis in Veneris Πανδήμου templo, quod theatro vicinum erat, colebatur (vid. Pausan. I 22 § 3 Isocr. XV § 249 Preller Myth. I⁴ p. 508).

1392. Suadelaes Aeschylus opponit numen cuius „panditur ad nullas ianua nigra preces.“ Loci e Niobe fabula desumpti etiam tres sequentes versus servati sunt (Stob. Flor. CXVIII 1, Aesch. fr. 156): οὐδ' ἄν τι θύων οὐδ' ἐπισπένδων

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

μέθεσθε, μέθεσθε.

(Lances mittunt, Aeschyli autem lanx premitur.)

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

(cum indignatione mirans:)

καὶ τὸ τοῦδ' ἄν ῥέπει.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

θάνατον γὰρ εἰσέθηκε, βαρύτερον κακόν.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

1395

ἐγὼ δὲ πειθῶ γ', ἔπος ἄριστ' εἰρημένον.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

πειθῶ δὲ κοῦφόν ἐστι καὶ ὄγκον οὐκ ἔχον.

ἀλλ' ἕτερον ἂν ζήτηι τι τῶν βαρυστάθμων,

ὅ τι σοι καθέλξει, καρτερόν τι καὶ μέγα.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

(secum perpendens:)

φέρε ποῦ τοιοῦτο δῆτά μοι ἐστὶ; ποῦ;

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

(submissa voce:)

φράσω·

1400

„βέβληκ' Ἀχιλλεύς δύο κύβω καὶ τέτταρα.“

1393. μέθεσθε, μέθεσθε Porson] μεθεῖτε, μεθεῖτε codd.; κόκκυ, μέθεσθε (ut vs. 1384) Elmsley probabiliter. || καὶ — ῥέπει] in codicibus continuantur Dionysos; Euripidi tribui, quoniam particula γὰρ vs. 1394 indicat responderi ad observationem praegressam. Euripidi autem si tribuantur vs. 1394 sq., aptum sensum non praebet vs. 1395.

1394. κακόν V R] κακῶν cett. (cf. Av. 87, 366 Plut. 439).

1396. ὄγκον vHerwerden (a. 1866, ad Soph. Oed. R. 371)] νοῦν codd.

1397. ζήτηι τι V] ζητεῖτε R et multi.

1398. τι vBamberg] τε codd.

1399. φράσω] ad Dionysi verba traxit Seidler; Aeschylō cum versu sequenti dederat Bentley.

ἄνοις, | οὐδ' ἔστι βωμὸς οὐδὲ παιωνίζεται |
μόνου δὲ Πειθῶ δαιμόνων ἀποστατεῖ. Cf.
Eur. Alc. 973 sqq. μόνος δ' οὐτ' ἐπὶ βω-
μὸς | ἀλλ' οὐκ οὐτε βρέτας θεῶς (nempe τῆς
Μοίρας) | ἔστιν, οὐ σφαγίων κλύει. Utrique
praeiverat Homerus I 158 sq. Ἀφίδης
τοὶ ἀμειλιχὸς ἢ δ' ἀδάμαστος | τούνεκα καὶ
τε βροτοῖσι θεῶν ἔχθιστος; ἀπάντων.

1396. ὄγκον] *molem* (*corpus, pondus*).
Cf. ὄγκον supra vs. 703.

1397. βαρυστάθμων] adi. legitur etiam
in fr. 400.

1398. καθέλξει] nempe τὴν πλάστιγγα.

1399. ποῦ... ποῦ;] vid. ad vs. 120.

1400. Gravissimum scilicet versum
Euripidi Dionysus suppeditat. Qui quin

(Alta voce, cum Euripides incertus etiam animi adstet):
λέγοιτ' ἄν, ὡς αὐτῆ ἐστὶ λοιπὴ σφῶν στάσις.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

„σιδηροβορῆδες τ' ἔλαβε δεξιᾷ ξύλον.“

ΑΙΣΧΥΛΟΣ.

„ἐφ' ἄρματος γὰρ ἄρμα καὶ νεκροῦ νεκρός.“

(Lancibus missis descendit lanx Aeschyli.)

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

ἐξηπάτηκεν αὖ σε καὶ νῦν.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

τῷ τρόπῳ;

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

1405

δύ' ἄρματ' εἰσέθηκε καὶ νεκρῷ δύο,

ἴσ' οὐκ ἂν ἄραιντ' οὐδ' ἑκατὸν Ἀλύπτιοι.

1402. τ'] dubitanter del. Meineke.

1403. νεκροῦ Blaydes] νεκρῶ codd.; περὶ νεκρῶ (ut Soph. Ant. 1240) Meineke dubitanter. Blaydesii lectio non ab omni parte placet, sed melius nihil invenio.

1405. εἰσέθηκε V] εἰσήνεγκε R. Cf. vs. 1386, 1388, 1394.

1406. ἴσ' Dobree] οὐς codd., quod servans equidem tentabam *οὐδὲ δέκα ἂν pro οὐδ' ἑκατὸν coll. Aristocelis fr. apud Ael. Hist. An. XI 4 ταύρον ὃν οὐ χειροῦντ' ἀνέρες οὐδὲ δέκα, ne prorsus absurda videretur hyperbola. Quae coniectura an etiam probata Dobraei emendatione sit recipienda dubito.

ex Euripidis aliquo dramate sit desumptus, dubitare nos non sinit contextus. E Telepho esse fabula, in qua tesseris ludentes inducerentur reges Argivorum, sed postea a poeta deletum esse illum locum, ex Aristoxeni auctoritate perhibet Zenobius II 85; idem suspicatus est Aristarchus, si fides scholio, cuius auctor — Didymum puta — ipse statuere mavult a comico hunc versum nunc fingi, addens alios e Philocteta fabula alios ex Iphigenia Aulidensi (ubi vid. vs. 195 sqq.) repetivisse, similem autem esse Eupolidis *Εἰλωσι* (sic Kock pro *εἰδώς*) versum *ἀποφθαρεῖς δὲ δύο κύβω καὶ τέταρα* (fr. 342). Alius vero interpretes ex (Aeschyli) Myrmidonibus esse, et sic victorem hunc significari, absurde admodum perhibet; cuius menti fortasse inhaerebat vetustorum grammaticorum observatio de heroibus in Aeschyli *Ὀστολόγοις* (fr. 179) et Sophocelis *Συνδείπνω*

(fr. 147) parum decore rixantibus. — Ad verba quod adinet, tribus tesseris *quatuor* puncta (0 + 0 + 4) Achilles confecisse dicitur, si bene intellego Photium s. v. *τρις εἰς ἡ τρεῖς κύβοι*. Cui credere malo quam Eustathio et Polluci *κύβων unius* puncti iactum significasse (*see* igitur puncta Achillem icessisse) referentibus; vid. supra ad vs. 969 sq.

1401. *στάσις*] tertium nunc vobis licet *ἀνθιστάναί* (cf. vs. 1389), deinde certamine finito proferetur iudicium.

1402. E fabula sua Meleagro (fr. 535) Euripides affert teste scholio.

1403. Ex Aeschyli Glauco (fr. 32) esse docent scholia ad hunc vs. et ad Eur. Phoen. 1194, ubi Aeschyli hunc locum presse sequitur: *ἄξονες δ' ἐπ' ἄξοσι | νεκροὶ τε νεκροῖς ἐξισωρεῖονθ' ἴμοσ*. Illic in scholio additur Aeschyli versus sequens *ἵπποι δ' ἐφ' ἵπποισι ἦσαν ἐμπεφυρμένοι*.

1406. *Ἀλύπτιοι*] *πολλάχθ' ὡς ἀχθαστό-*

ΔΙΣΧΥΛΟΣ.

καὶ μηκέτ' ἔμοιγε κατ' ἔπος, ἀλλ' εἰς τὸν σταθμὸν
αὐτός, τὰ παιδί', ἢ γυνή, Κηφισοφῶν,
ἐμβὰς καθήσθω ξυλλαβὼν τὰ βιβλία
ἐγὼ δὲ δὴ ἔπη τῶν ἐμῶν ἐρῶ μόνον.

1410

(Aufertur bilanx. Prodit Pluto cum pedissequis.)

SCENA VIGESIMA SECUNDA.

Eidem, Pluto.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

(ad Plutonem accedens:)

ἄνδρες φίλοι, καὶ ἐγὼ μὲν αὐτοὺς οὐ κρινῶ
οὐ γὰρ δι' ἔχθρας οὐδετέρω γενήσομαι.
τὸν μὲν γὰρ ἠγοῦμαι σοφόν, τῷ δ' ἦδομαι.

1407—1410. Post vs. 1400 collocat vVelsen.

1410. μόνον R] μόνα V. || Unum duosve Plutonis versus hic intercidisse suspicatus est Fritzsche, cui assensus Kock observat praeterea post Aeschyli ultima verba expectari aliquid quo iis respondeatur. Si tamen sumimus — id quod mihi certum videtur — Plutonem nunc in scenam procedere, eius adventu satis opinor expletur colloqui ille hiatus, qui sola verba reputantibus non potest non esse molestus. Vid. ad vs. 1414.

1411. ἄνδρες Seager] ἄνδρες codd. || φίλοι R] σοφοί V.

ρων τῶν Αἰγυπτίων μέμνηται schol., ubi aut καὶ ἀλλαχοῦ aut μέμνηται (sic Rutherford) legendum, nisi in dramatis deperditis multa huiusmodi occurrisset credas, nam in servatis unus conferri potest versus Av. 1133 Αἰγύπτιος πλεῖστοφόρος. Aegyptus, ubi tot ingentia aedificia extracta sunt, baiulos insoliti roboris et patientiae ferebat (et etiamnunc fert); idem igitur hic valet Αἰγύπτιοι quod hodie „koolies”, aut si extra patriae fines expatiari nolumus „(Amsterdamsche) kruiers”.

1407. μηκέτ' ἔμοιγε] in hac locutione verbum λέγε, quod Nub. 433 expressum est, mente est supplendum Nub. 84 Vesp. 1179, 1100. Nunc quoque id potest addi, si ad Euripidem, qui certaminis auctor fuit (vid. vs. 802, 1198), huius versus partem priorem dici sumimus; alioquin λογίζω suppleatur.

1408. Vid. ad vs. 587.

— Κηφισοφῶν] vid. ad vs. 944.

1409. τὰ βιβλία] vid. ad vs. 943.

1412. δι' ἔχθρας... γενήσομαι] cf. Eur. Phoen. 479 δι' ἔχθρας μολεῖν, Aesch. Prom. 121 δι' ἀπεχθείας μλεῖν, Soph. Ant. 742 διὰ δίκης ἵεναι, Eur. Iph. Aul. 1392 διὰ μάχης μολεῖν, etc. — E nostro solum δι' ἔχθρας ἐστὶ Eccl. 888 potest conferri.

1413. Euripidem non minus nunc admiror quam antehac, placet autem Aeschylus. — Adiectivo σοφός nunc, ut supra vs. 776 (ubi vid.) et alibi, significari Euripidem, bene perspexit Aristarchus. Quamquam non sine causa ab alio commentatore in scholio observatur, cum fabulae initio (vs. 103 e. g.), ubi Euripide impense se delectari dicebat Dionysus, hunc versum non satis concinere. Scilicet dei animum sensim, dum Ae-

ΠΛΟΥΤΩΝ.

οὐδὲν ἄρα πράξεις ὦνπερ ἦλθες οὖνεκα.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

1415 εἰν δὲ κρίνω;

ΠΛΟΥΤΩΝ.

τὸν ἕτερον λαβὼν ἄπει,
ὁπότερον ἂν κρίνης — ἴν' ἔλθης μὴ μάτην.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

εὐδαιμονοίης.

(Euripidem et Aeschylum ad se vocans.)

φέρει πύθεσθέ μου ταδί.

ἐγὼ κατῆλθον ἐπὶ ποιητήν τοῦ χάριν;
ἴν' ἡ πόλις σωθεῖσα τοὺς χοροὺς ἄγῃ.

1414. Apollonium hunc versum Plutoni tribuisse (item vs. 1415^b sq., 1467^a, 1479^a sq.), quatuor simul in scena colloquentes agnoscentem, alios vero olim dedisse choro, docet scholion. — A tribus actoribus fabula vix et ne vix quidem potuit peragi (vid. Index personarum), etiamsi hos versus tribuas choro (i. e. coryphaeo), cui parum sunt apti. Post versum autem 1410 si prodit Pluto stipante caterva, versus 1411 a Dionyso ad hunc dictus idoneum habet locum; sin minus, ad chorum dictus languet, cum nullus iam inter versus 1410 et sequentem paratus sit transitus.

1416. Versum del. Hamaker.

1418. Nisi quis credat versus 1469 sq. merum esse Euripidis mendacium, id quod ne sinit quidem nos putāre Dionysi vs. 1471 responsum, statuendum est Dionysum Euripidi post scenam (inter versus 673 et 830) de itineris sui consilio aliquid narrasse. Etiam Pluto probe novit cur Dionysus inferos adierit, testibus vs. 1414 sqq. — Ergo verba τοῦ χάριν vs. 1418 neque Plutoni possunt tribui, cuius sunt in codd. omnibus excepto V, neque Euripidi, quod fecit Brunck, sed aut Dionyso sunt continuanda, ut fit in V et in scholio, aut multa hoc loco pro spuris sunt habenda. Fuit autem cum recidendo vs. 1416—1466 primitivam dramatis structuram restituere posse mihi viderer; vid. comment. ad vs. 1431. Nunc talia moliri non audeo; neque Aeschylo illud τοῦ χάριν dandum arbitror, quoniam verba ἐγὼ — ποιητήν, quibus res refertur Euripidi, ut Plutoni, notissima, sine offensione dici nequeant nisi ab ipso Dionyso subiungitur: *id vero cur feci?*

schylum audit, mutatum ostendere voluit comicus, quemadmodum in Acharnensibus vel in Nubibus vel in Vespibus mutatur animus chori.

1417. εὐδαιμονοίης] *grato animo* donum vel nuncium oblatum *accipientis* haec exclamatio, de qua vid. ad vs. 508, redit Ach. 457 Eur. Alc. 1137 Phoen. 1086 El. 231, cf. etiam Ach. 446.

1418. ἐπὶ] vid. ad vs. 69.

1419. *Ut servetur civitas et servata ludos scenicos (proximis Dionysiis) celebrare possit.* — Suo commodo se prospicere dicit Dionysus, nam si pereat urbs, fore ut finis fiat certaminum in suum honorem quotannis Athenis celebratorum. Quod dictum discrepat a fabulae initio, ubi Euripidis desiderio impelli se dicebat

- 1420 ὀπότερος οὖν ἂν τῇ πόλει παραινέσειν
 μέλλῃ τι χρηστόν, τοῦτον ἄξιον μοι δοκῶ.
 1423 πρῶτον μὲν οὖν περὶ Ἀλκιβιάδου τίν' ἔχeton
 γνώμην ἐκότερος; ἢ πόλις γὰρ δυστοκεῖ·
 1425 „ποθεῖ μὲν, ἐχθαίρει δέ, βούλεται δ' ἔχειν.“
 ἀλλ' ὅ τι νοεῖτον εἵπατον τούτου πέρι.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

μισῶ πόλιν, ὅστις ὀφείλιν πάτραν
 βραδύς πέφνκε, μεγάλα δὲ βλέπτειν ταχύς,

ΑΙΣΧΥΛΟΣ.

- 1424 ἔχει δὲ περὶ αὐτοῦ τίνα γνώμην;

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

τίνα;

1420 sq. παραινέσειν | μέλλῃ] -ση | μάλλον Hirschig; cf. Eq. 1108.

1423. δυστοκεῖ] ὀστομεῖ Meineke, δυσφορεῖ Kock (Ran. 922 Thesm. 73).

1424. Del. Meineke; vitiosum est τίνα pro ἕτινα (vid. tamen Av. 608, 1284 Eccl. 761 Pac. 847 Antiphan. fr. 20), ferri autem nequit versus pars prior post proxime praecedentia Dionysi verba.

1424*. Euripidi codices tribuunt duo, ceteri Aeschylō, probabilius Bergk Platonī, si credibile esset versum esse genuinum.

1428. πέφνκε] φανέται R et Suidas, unde Hamaker πέφανται. || μεγάλα δὲ] sic V R alii, μάλα δὲ (γα) codd. nonnulli.

Dionysus. Scilicet Aeschylum magis admirari nunc didicit, et hunc in lucem secum abducere mavult; quapropter specioso hoc verborum praetextu mutatum nunc consilium celare conatur, ne errasse se antehac sed meliora nunc edoctum esse confiteri cogatur nimiaque sic contumelia Euripidem olim sibi dilectissimum afficiat.

1421. ἄξιον μοι δοκῶ] *meum abducere mihi est propositum*. Sic δοκῶ μοι cum futuro usurpatum est etiam Vesp. 250 Eccl. 170 Plut. 1187 (καταμεινείν) Plat. Enthydem. 288 c Theaet. 183 d Phaedr. 280 e etc.

1423. δυστοκεῖ] = ὀδίνει, κακῶς πάσχει — nisi subest mendum.

1425. Apposite Dionysus utitur versu ex Ionis Φρουροῖς desumpto, ubi Helenae ad Ulixem haec erant verba teste scholio: σιγᾶ μὲν, ἐχθαίρει δέ, βούλεται γὰρ μὴν (quamquam verbum σιγᾶ corruptum mihi

videtur: *θίλει vel θίσει?). Similis est Naevii in Colace versus *et volo et vereor et facere in prolubio est*, cf. etiam Terent. Eun. I 1, 27 *et taedet et amore ardeo* etc. — Alcibiades, qui anno praecedenti iterum in exilium fuerat pulsus, multis videbatur unicus esse vir qui etiamnunc remp. in integrum restituere posset, et Aristophanis quoque haec videtur fuisse opinio, siquidem versibus gravissimis, qui ex Aeschyli ore nunc audiuntur, comicus suam ipsius sententiam proferre censendus est. Quamquam minime caecum Alcibiadis eum fuisse admiratorem testantur verba in eundem acerbissima, quae dicit Euripides.

1427—1432. Quae Euripides et Aeschylus hoc loco proferunt verba quamquam non sunt desumpta ex ipsorum dramatis (cf. vs. 1459 et 1463—1465), ad tragicam tamen dictionem proxime accedunt.

καὶ πόριμον ἀντῶ, τῇ πόλει δ' ἀμήχανον.

ΑΙΟΝΥΣΟΣ.

1430 εὖ γ', ὦ Πόσειδον.

(Ad Aeschylum:)

σὺ δὲ τίνα γνώμην ἔχεις;

ΑΙΣΧΥΛΟΣ.

1431 οὐ χρῆ λέοντος σκύμνον ἐν πόλει τρέφειν

1432 ἦν δ' ἐκτραφῆ τις, τοῖς τρόποις δηρητεῖν.

ΑΙΟΝΥΣΟΣ.

νῆ τὸν Δία τὸν Σωτῆρα, δυσκρίτως γ' ἔχω

1432^a μάλιστα μὲν λέοντα μὴ ἐν πόλει τρέφειν

1429. πόριμον .. ἀμήχανον] -ος bis Blaydes.

1431. πόλει] malim *δόμοις.

1432^a. Olim quidam Dionysio vel choro tribuebant teste scholio. Om. V A C D, habent R alii; simul autem cum versu 1431 ferri non posse vidit Brunck. Fritzsche vero conatus est tueri, „Leontem exilio multandum esse” interpretatus, Bacchi autem haec verba esse ratus. Quae omnino reicienda est explicatio, quoniam verbum τρέφειν non de hominibus sed de animalibus domesticis dicitur. Non hunc versum sed praecedentem seclūsit Dindorf, at verbum ἐκτρέφειν vs. 1432 multo est aptius si σκύμνος quam si λέων est commemoratus. Val. Max. VII 2 § 7 utrum versum legerit ex eius verbis pro certo effici nequit; apud Plutarchum Alcib. p. 199 a afferuntur vs. 1432^a sq.

1432. ἐκτραφῆ] ἐκτρέφει Plut. Alcib. p. 199 a, fortasse recte.

1429. πόριμον] cf. Pac. 1031 Thesm. 777 Plat. Conv. 203 d.

— ἀμήχανον] sc. παρῖζειν. Cf. Eq. 759 Eccl. 236 Aesch. Prom. 59 Eur. Med. 407.

1431. Cf. Aesch. Ag. 717 sqq. ἔθροισεν δὲ λέοντος | ἴνιν δόμοις ἀγάλακτον | οὕτως ἀνὴρ φιλόμαστον κτλ., qua comparatione respicitur Paris in civitatis suae perniciem educatus, et Eur. Suppl. 1222 sq. πικροὶ γὰρ αὐτοῖς ἦξετ' ἐκτεθραμμένοι | σκύμνοι λέόντων. πόλει; ἐκπορθήτορες de epigonis Thebas expugnaturis. Vid. etiam „Glauclides” illud vaticinium Eq. 1037. — Notatu sunt dignissima quae de hoc versu habet Valerius Maximus VII 2 § 7: *Aristophanes... introduxit remissum ab inferis Atheniensem Periclem vaticinantem non oportere in urbe nutriti leonem, si autem sit alius obsequi ei convenire.* Quibus in verbis si Periclis nomen debetur lapsui memoriae, nihil est quod de hac re

addamus; sed scimus in Eupolidis fabula *Δήμοις* Periclem revera ex inferis exitum in scenam prodisse et de patriae rebus opinionem suam protulisse, is autem de *ἰωσενε* Alcibiade aliquanto aptius interrogari ibi potuit quam nunc Aeschylus vates de viro maturo, infra denique vs. 1463—1465 ex Aeschyli ore auditur consilium quod vivi fuerat Periclis; vid. etiam ad vs. 1466. Quapropter suspicor in Ranarum fabulae exitum cum aliis versibus spuris (vid. vs. 1432^a, 1437 sqq., 1449 sqq.) nonnulla ex Eupolidis *Δήμοις* nescio quomodo irrepisse. Frustra tamen conatus sum sine contextus detrimento quaedam hinc eximere; nam versus 1416—1466 cum vellem abicere, sensi nimis violentum hoc esse remedium.

1433. δυσκρίτως; γ' ἔχω] item Eur. fr. 367 αἰδοῦς δὲ καὶ αὐτὸς δυσκρίτως ἔχω πέρι.

- 1435 ὃ μὲν σαφῶς γὰρ εἶπεν, ὁ δ' ἕτερος σαφῶς.
 ἀλλ' ἔτι μίαν γνώμην ἐκάτερος εἶπατον
 1436 περὶ τῆς πόλεως ἦντιν' ἔχετον σωτηρίας.
 (Paulisper secum reputant ambo.)

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

- 1442 ἐγὼ μὲν οἶδα καὶ ἐθέλω φράζειν.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

λέγε.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

ὅταν τὰ νῦν ἄπιστα πῶσθ' ἠγάμεθα,
 τὰ δ' ὄντα πῶσ' ἄπιστα.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

πῶς; οὐ μανθάνω.

- 1445 ἀμαθέστερόν πως εἶπέ καὶ σαφέστερον.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

- 1437 εἴ τις περῶσας Κλεόκριτον Κινησίῳ,
 αἴρειεν αἶραι πελαγίαν ὑπὲρ πλάκα.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

γέλοιον ἂν φαίνοιτο· νοῦν δ' ἔχει τίνα;

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

εἰ ναυμαχοῖεν, κἀγ' ἔχοντες δξίδα;
 ῥαίνουεν εἰς τὰ βλέφαρα τῶν ἐναντίων.

1434. σαφῶς] σαφῶς Meineke.

1436. σωτηρίας Wecklein coll. Eccl. 396] -ρίαν codd.

1437—1441. Aristarchus ut frigidus, Apollonius ut a proposito alienos damnabat teste scholio. Versuum 1437 sq. male composita oratio vetustum arguit vitium; nam interpolatorem, quem ante Alexandrinorum grammaticorum aetatem vixisse constat, id dedisse quod in codicibus est, non est credibile, licet „nominativum” hunc „absolutum” agnoscat Gregorius Corinthius (p. 151 Schaefer). Veri est similis, versus ex alia antiquae comoediae fabula, fortasse ex Eupolidis Δύμοιο (vid. schol. Av. 877 et proleg. p. XIII annot. 6) esse desumptos sed misere corruptos (εἴ τις περῶσει... ἀρῶσιν e. g. vel εἴ τις περῶσας... αἴροι δὲ αἶρας comicus scribere potuit; versus intercidesse opinatur Fritzsche). Hinc autem esse alienos clare docet oratio inter versus 1441 et 1442 in codicibus hians, deletis vero illis versibus leniter decurrens. — Cleocritus, qui hic ridetur, videtur mystarum esse praeco e Xenoph. Hell. II 4 § 20 notus, qui anno 413/2 archon fuit; obesi eum fuisse corporis e nostro loco iure opinor effecit Bergler. De Cinesia vid. ad vs. 135.

1434. Cf. vs. 1413.

1436. Cf. Eccl. 396 sq. ἴδοξε τοῖς πρῶ-
 τάνεσι περὶ σωτηρίας | γνώμας προθεῖναι τῆς
 πόλεως. Verborum ordo idem est Vesp. 29

περὶ τῆς πόλεως γὰρ ἴσσι τοῦ σκάφους ἔλου.

1442. ἐθέλω] vid. ad Vesp. 493.

1445. „Indoctius atque apertius dic”
 (Gell. XII 5).

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

- εἰ τῶν πολιτῶν οἴσι νῦν πιστεύομεν,
τούτοις ἀπιστήσαιμεν, οἷς δ' οὐ χρώμεθα,
1448 τούτοισι χρησαίμεσθ', ἴσως σωθείμεν ἄν.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

- 1454 τί δαὶ λέγεις σύ;

ΑΙΣΧΥΛΟΣ.

- 1455 τὴν πόλιν νῦν μοι φράσον
πρῶτον τίσι χρῆται πότερα τοῖς χρηστοῖς;

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

πόθεν;

- 1449 εἰ νῦν γε δυστυχοῦμεν ἐν τούτοισι, πῶς
τάναντι' ἄν πρᾶττοντες οὐ σωζόμεθ' ἄν;

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

εὐ γ', ὃ Παλάμηδες, ὃ σφοδρᾶτε φύσις.
ταυτὶ πότερ' αὐτὸς ἠδρας ἢ Κηφισοφῶν;

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

ἐγὼ μόνος· τὰς δ' ὀξείδας Κηφισοφῶν.

1448. σωθείμεν V] σωθείμεν R et multi, σωζόμεθ' Kock.

- 1449 sq. Del. Dindorf, recenti alicui interpolatori tribuens.

1450. τάναντι' ἄν Dobree] τάναντία codd., τὸνναντίον Lenting coll. Plut. 15. ||
πρᾶττοντες V] πρᾶξαντες R.

1451—1453. Versum 1452 (immo 1452 sq.) ab Aristarcho et Apollonio simul cum versibus 1437—1441, a quibus seiungi nequeunt, damnatos esse docet scholion. Quod tamen versum 1452 nunc omittunt codd. complures, versum 1453 omittit R, huius rei causa non fuit veterum criticorum de his versibus sententia sed nomen Κηφισοφῶν in utriusque fine lectum. Versus 1453 Aristophaneum sane sonat nescio quid (cf. Eq. 1203).

Etiam versum 1451, quocum cf. Thesm. 770 Eupol. fr. 351 Plat. Phaedr. 261 d, eieci Dindorfium secutus, quoniam praestat Dionysum opinionem suam nonnisi utroque audito edere, aptior autem est hic versus cum mirificum illud de acetabulis inventum protulit Euripides quam post prudens sed simplex admodum consilium de rep. administranda. Deest versus in S et apud Plut. Alcib. p. 199 a.

1454. λέγεις σύ] σὺ λέγεις V, σὺ τί λέγεις R, σὺ; τί λέγεις; Fritzsche. Cf. Ach. 803 Av. 1656, 1676.

1446 sqq. Idem consilium supra dederat chorus vs. 718 sqq.

1455. πόθεν;] cum risu vel cum indignatione negantis hoc est, ut ποῖς adiectivi usus, de quo vid. ad vs. 529; mente supplendum est: *undenam in mentem tibi venit istiusmodi aliquid?* (nos: hoc komi

gij er aan? waar haalt gij het vandaan?)
Cf. Menandr. fr. ad vs. 902 allatum. —
Redit adverbium ita adhibitum Vesp. 204, 1145 Eccl. 389, 976 fr. 634, 655 Eur. Alc. 95 Androm. 83 El. 657 Plat. Crat. 398 e Conv. 172 a etc.; cf. ποῖ Lys. 383.

μισεῖ κάκιστα.

ΑΙΣΧΥΤΑΟΣ.

τοῖς πονηροῖς δ' ἤδεται;

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

οὐ δῆτ' ἐκέλευ γ', ἀλλὰ χρῆται πρὸς βίαν.

ΑΙΣΧΥΤΑΟΣ.

πῶς οὖν τις ἂν σώσειε τοιαύτην πόλιν,

ἢ μήτε χλαῖνα μήτε σισύρα ξυμφέρει;

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

εὗρισκε νῆ Δί', εἴπερ ἀναδύσει πάλιν.

ΑΙΣΧΥΤΑΟΣ.

ἐκεῖ φράσαιμι' ἂν ἐνθαδὶ δ' οὐ βούλομαι.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

μὴ δῆτα σύ γ', ἀλλ' ἐνθένδ' ἀνίει τὰγαθά.

ΑΙΣΧΥΤΑΟΣ.

τὴν γῆν θταν νομισῶσι τὴν τῶν πολεμίων

1456. Totum Dionyso, vs. 1457 autem (ut sequentes) Aeschylo tribuit Bergk.

1459. ξυμφέρει] συμφέρει R, quem secutus Bergk σισυρα scribit, ne tragicorum arti metricae adversentur huius versus numeri. Quae inutilis me iudice est cura, quoniam non versus Aeschyleus nunc affertur sed a comico ficta sunt quae h. l. dicit Aeschylus.

1460—1466. Delet Kock, iure opinor; quod tamen fieri nequit nisi illorum loco signa ponantur lacunae. Vid. comm.

1460. εἴπερ] ἤπερ Seager.

1462. δῆτα] ἐκεῖ Elmsley ad Ach. 178, ne post primam anapaesti syllabam fiat incisio, ipse tamen complura huius libertatis exempla proferens.

1457. οὐ δῆτ' ἐκέλευ γ'] cf. vs. 1144.

— πρὸς βίαν] item Ach. 78.

1458. Cf. Av. 829 πῶς οὖν ἔτ' ἂν γένοιτ' ἔν εὐτακτος πόλις, | θπου κτί.

1459. In proverbiali hac locutione opponuntur sibi pretiosissimum vestimentum ἢ χλαῖνα et vilissimum σισύρα. Haec erat χλαίτης εἶδος εὐτελοῦς, ut dicit scholion, e pellibus enim ovillis vel caprinis fiebat, cf. Vesp. 738, 1138 etc.; illa divitum erat, vid. Vesp. 1132. In comparatione igitur χλαῖνα significat τοὺς χρηστούς, σισύρα autem τοὺς πονηροὺς (vid. ad vs. 179).

1460. Omnino excogitandum est aliquid,

siquidem inter vivos redire cupis. Particula εἴπερ cum futuro eodem sensu iungitur Nub. 1035 Vesp. 1263 Ran. 13 etc.

1462. Cf. Cratin. fr. 160 ἀτόματα δ' ἀτοῖς θεὸς ἀνίει τὰγαθά, Arist. fr. 488¹⁴ αἰτούμεθ' ἀτούς (manes mortuorum) δεῦρ' ἀνεῖναι τὰγαθά. In scholio affertur versus ἐκεῖ βλέπουσα δεῦρ' ἀνίει τὰγαθά. Idem quod ἀνίει in huiusmodi locutionibus valet ἀναπίμπει, cf. Aesch. Pers. 220 sqq. αἰτοῦ τάδε | σὸν πόσιν Δαρτεῖον, ... | ἰσθλά σοι πίμπειν τέκνον τε γῆς ἔνεργεν εἰς φάος, Choeph. 147 ἤμιν δὲ πομπὸς ἴσθαι τῶν ἰσθλῶν ἄνω.

1463—1465. Neque e tragoedia aliqua

1465 εἶναι σφετέραν, τὴν δὲ σφετέραν τῶν πολεμίων,
πόρον δὲ τὰς ναῦς, ἀπορίαν δὲ τὸν πόρον.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

εἶ, — πλὴν γ' ὁ δικαστὴς αὐτὰ καταπίνει μόνος.

ΠΛΟΥΤΩΝ.

κρίνοις ἄν.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

αὕτη σφῶν κρίσις γενήσεται

„αἰρήσομαι γὰρ ὄνπερ ἡ ψυχὴ θέλει.“

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

μεμνημένος νυν τῶν θεῶν οὓς ὤμοσας

1470 ἢ μὴν ἀνάξειν μ' οἴκαδ', αἰροῦ τοὺς φίλους.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

„ἢ γλῶσσ' ὁμώμοκ'“, — Δισχύλον δ' αἰρήσομαι.

1465. πόρον] φόρον Bergk, quod ferri nequit nisi versum sic refingas: φόρον δὲ τὰς ναῦς, ἀπορίαν δὲ τὸν φόρον, quam lectionem non sum commendaturus.

1466. πλὴν γ' R] γε πλὴν V, πλὴν pauci; νῦν δ' Bergk, nisi quaedam exciderint. || αὐτὰ] πάντα Blaydes.

1470. ἀνάξειν μ' Blaydes] ἀπάξειν μ' codd., ἔμ' ἄξειν Paley.

1471. γλῶσσ' γλῶττ' codd.

haec desumpta esse neque presse sequi dictionem tragicam luculenter testantur numeri soluti. Quae autem Aeschylus nunc profert, Periclea haec est sententia, τὴν Περικλείους γνώμην λέγει, ut recte scholion et Suidas s. v. Περικλῆς observant; cf. ipsius Periclis verba Thuc. I 143 § 4 ἦν τ' ἐπὶ τὴν χάραν ἡμῶν πεζῆ ἴωσιν, ἡμεῖς ἐπὶ τὴν ἐκείνων πλευσόμεθα; vid. praeterea Thuc. II 23 et 55 etc.

1465. Voce πόρος videtur alludi ad ποριστάς, de quibus vid. vs. 1505.

1466. Non possum non mirari Dionysum de mercede iudicum ita nunc querentem in comoedia, ubi ceteroquin de ea re ne verbum quidem auditur, et tempore quo etiam εἰς τὴν διωβελίαν (vid. ad vs. 140) permagni fierent sumtus. Quapropter identidem recurrit suspicio, ex Eupolidis Demis (vid. ad vs. 1431) esse versus 1460—1466, quae fabula paucis annis post Periclis mortem data est,

cum et heliasticon et sociorum tributa (anno 425) a Cleone nuper essent aucta; Periclem ibi dixisse versus 1468—1465, cui alium obiecisse *atenim tuus iste iudex (iudicium merces a te instituta) comedit quicquid in aerarium conferunt socii.* — Itaque Kockio hos versus damnanti adstipulor; abicere tamen nolui, quia sic lacunae signa pro iis essent ponenda, requiritur enim Aeschyli aliquod responsum.

1468. Ex Euripide desumptum arbitrator (vid. ad vs. 64), certe dictionem tragicam arguunt vox ἡ ψυχὴ et disyllaba verbi forma *θέλει* (vid. ad vs. 533 et ad Vesp. 493).

1469 sq. Post scenam igitur deum Euripidi aliquid promississe priusquam litigantes in scenam eruperunt tragici, sumamus necesse est.

1471. Hoc quoque ex Euripide suo habet deus (vid. ad vs. 64), qui suo

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

τί δέδρακας, ὧ μαρώτατ' ἀνθρώπων;

ΔΙΟΝΤΣΟΣ.

ἔγώ;

ἔθρινα νικᾶν Αἰσχόλον. τῆ γὰρ οὐ;

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

„αἰσχιστον ἔργον προσβλέπεις μ' εἰργασμένος;“

ΔΙΟΝΤΣΟΣ.

1475 „τί δ' αἰσχρόν, ἦν μὴ τοῖς . . . θεωμένοις δοκῆ;“

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

ὧ σκέτλιε, περιόψει με δὴ τεθνηκότα;

ΔΙΟΝΤΣΟΣ.

„τίς οἶδεν εἰ τὸ ξῆν μὲν ἔστι κατθανεῖν,“

1474. ἔργον προσβλέπεις μ' εἰργασμένος] ἔργον μ' (μ' ἔργον V, μ' om. B) εἰργασμένος προσβλέπεις codd. plerique aperto errore, ἔργον μ' εἰργασάμενος προσβλέπεις pauci, hoc quoque vitiose, sic enim pes quintus peccat contra legem Porsonianam; nam non ipsius Aristophanis hic legi verba, sed tragicum esse versum, iure statuit Fritzsche.

sibi gladio nunc eum ingulat; vid. ad vs. 101 sq. — Simillimus locus legitur Thesm. 193 sqq.: Εὐριπίδῃ. — τί ἔστιν; — ἐποίησάς ποτε | „χαίρεις ὄρων φῶς, πατέρα δ' οὐ χαιρῖν δοκῆς“; (Ale. 691) | — ἔγωγε. — μή νυν ἐλπίσης τὸ σὸν κακὸν | ἡμῶς ὑπέξειν.

1472. ἀνθρώπων] cf. Av. 1638 ὧ δαιμόνι' ἀνθρώπων Πόσειδον.

1474 sq. Nunc quoque verbis e suis dramatis petitis confutatur Euripides. Qui cum in Aeolo fabula Macareum patri propter sororis stuprum (cf. vs. 850) vehementer se increpanti respondentem fecisset τί δ' αἰσχρόν, ἦν μὴ τοῖσι χρωμένοις δοκῆ (fr. 19), haec verba leviter mutata nunc in eum retorquet Dionysus. Etiam versum qui praecedit Euripideum esse cum Fritzschio censeo, Aeoli autem ad Macareum haec fuisse verba suspicor; cf. Thesei ad filium dictum Hippol. 946 sq. δεῖξον δ', ἐπειδὴ γ' εἰς μίασμ' ἐλήλυθα, | τὸ σὸν πρόσσωπον δεῦρ' ἰναντίον πατρὶ. — Eodem autem iure quo Hippolyti dictum,

de quo vid. ad vs. 101 sq., hic quoque versus infamiae nota adspergi potuit, — id est nullo iure, nisi e contextu evulsus diudicaretur. In proverbium autem abiit fere, vid. Athen. 582 d Plut. Mor. 33 c Stob. Floril. V 82.

1476. περιόψει . . . τεθνηκότα] vid. quae ad vs. 509 observavi.

1477. Ultimum quoque hoc dictum ab ipso Euripide mutuatur Dionysus (vid. ad vs. 64); facetissime autem, ut praecedentes tragici sententiae, haec quoque a comico est tradnota. Quamquam non dignum profecto erat hoc dictum Euripideum quod popello deridendum propinaretur, neque Aristophanes is erat qui suo pretio aestimare posset versum infinitae tristitiae plenum, editum a poeta qui quantum in vita humana esset inane penitus persentiret, et frustra quaereret quod inter tot rerum terrestrium vicissitudines totque vana mortalium commenta satis certum esset et stabile et fide dignum. Simillima Socrates ille

τὸ πνεῖν δὲ δειπνεῖν, τὸ δὲ καθεύδειν κῶδιον;

ΠΛΟΥΤΩΝ.

χωρεῖτε τοίνυν, ὦ Διόνυσ', εἴσω.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

τί δαί;

ΠΛΟΥΤΩΝ.

1480 ἵνα ξενίσω σφῶ πρὶν ἀποπλεῖν.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

εὗ τοι λέγεις

νῆ τὸν Δί'. οὐ γὰρ ἔχθομαι τῷ πράγματι.

(Omnes domum intrant.)

ΧΟΡΟΣ.

(Cantus.)

vs. 1482—1499.

Antistropa 1.

μακάριός γ' ἀνήρ ἔχων

1478. Interpolatori tribuit vVelsen. Et est sane nihili; sed si deletur, lacunae signa sunt scribenda propter particulam μέν versus praecedentis. Subsimile est Antiphanis fr. 231 τὸ δὲ | ζῆν εἰπέ μοι τί ἐστι; — πίνειν φημί' ἐγώ. — Pro verbo πνεῖν Elb.² habet πονεῖν, quod probat Kock; Fritzsche coniecit πεινῆν δὲ τὸ δειπνεῖν, Blaydes multo deterius τὸ πνεῖν δὲ πίνειν. Pro substantivo κῶδιον infinitivum expectat vdSande Bakhuyzen, Blaydes tentavit διαγρυνεῖν coll. vs. 931, vHerwerden συννοεῖν.

1480. τοι] addidit Brunck; cf. Pac. 934. Hermann vero ad versum explendum ξενίσωσι legebat (choro cum veterum quibusdam tribuens quae Plutoni dantur vulgo), Bergk ξενίσω γ' ὦ σφῶ, Meineke ξενίζω σφῶ.

1482. μακάριος] μακάριον schol., quod placuit Aldo Brunckio Wakefieldo Blay-

Platonius plus semel fudit, qui „illo ipso die, quo erat ei moriendum, per multa disputavit (in Phaedone dialogo), hanc esse mortem, quam nos vitam putaremus, cum corpore animus tanquam carcere saeptus teneretur, vitam autem esse eam, cum idem animus vinculis corporis liberatus in eum se locum, unde esset ortus, rettulisset” (Cic. pro Scauro II § 2). Ipsa autem Euripidis verba, quae etiam vs. 1082 in ridiculum detorsit comicus, haec fuere: τίς δ' οἶδεν εἰ τὸ ζῆν μέν ἐστι κατθανεῖν, | τὸ κατθανεῖν δὲ ζῆν κάτω νομίζεται; (fr. 639, e fabula Poyido). Cf. fr. 830 τίς δ' οἶδεν εἰ ζῆν τοῦθ'

δ κέκληται θανεῖν, | τὸ ζῆν δὲ θνήσκων ἐστί; fr. 363 τοὺς κυλῶς τεθνηκότας | ζῆν φημι μᾶλλον τοῦ βλέπειν τοὺς, (hoc corruptum) μὴ καλῶς. Notatu autem haud indignum est eum qui ita roget significare rem veri similem sibi videri; item e. g. in Antigoniae nobili dicto, quod a multis non recte est explicatum, Soph. Ant. 521: τίς οἶδεν εἰ κάτω ἐστὶν εὐαγῆ τάδε quis praestat apud inferos non pietatis documentum haberi hoc meum (quod nunc mihi exprobratur) facinus. Cf. latinum nescio an.

1478. Versus graviter corruptus aut spurius.

- ξύνεσιν ἡκριβωμένην.
 πάρα δὲ πολλοῖσιν μαθεῖν.
 1485 ὄδε γὰρ εὖ φρονεῖν δοκῆσας
 πάλιν ἄπεισιν οἴκαδ' αὖ,
 ἐπ' ἀγαθῶ μὲν τοῖς πολίταις,
 ἐπ' ἀγαθῶ δὲ τοῖς ἑαυτοῦ,
 ξυγγενέσι τε καὶ φίλοισι,
 1490 διὰ τὸ συνετὸς εἶναι.
 Antistropa 2.
 χάριεν οὖν μὴ Σωκράτει
 παρακαθήμενον λαλεῖν,
 ἀποβαλόντα μουσικῆν,
 τὰ τε μέγιστα παραλιπόντα
 1495 τῆς τραγωδικῆς τέχνης.
 τὸ δ' ἐπὶ σεμνοῖσιν λόγοισι
 καὶ σκαριφημοῖσι λήρων
 διατριβὴν ἀργὸν ποιεῖσθαι
 παραφρονοῦντος ἀνδρός.

desio, parum recte tamen, opinor. Nam licet apte dici possit et saepe dictum sit *molestum* vel *dulce* (mihi, tibi, aliis) est hoc vel illud vel etiam homo huiusmodi, inde non sequitur dici etiam potuisse *beatum est vir prudens*, adiectivum enim μακάριος non est ex eorum numero quae dativum aliquem vel infinitivum finalem poscunt admittuntque. || γ'] multi codd. omitunt.

1486. αὖ Dindorf] αἰθεῖς codd.

1489. φίλοισι Dindorf] φίλοις codd.

1484. πολλοῖσιν] neutri est generis, multis argumentis. Item Av. 704 πολλοῖς ὄηλον, cf. Eq. 342 τῶ καὶ πεποιθὸς ἀξιοῖς ἐμῶ λέγειν ἔναντα; Nub. 385 τουτὶ τῶ χρεῖ πιστεύειν; Ach. 703 Thesm. 839 τῶ γὰρ εἰκόσ; Plut. 48 τῶ τοῦτο κρίνεις; Aesch. Prom. 51 ἔγνωκα τοῖσδε.

1485. δοκῆσας] vid. ann. crit. ad vs. 737.

1491 sqq. Vid. ad vs. 959.

1494 sq. Artis tragicæ μέγιστα quae essent iudice Aristophane vidimus vs. 1008 sqq.; Euripides vero totus est in artificiiis rhetoricis scenicis musicis, qua-

propter in Acharnensium fabula ipsam artem sibi extorqueri clamat, cum Di-caeopolis Telephi baculum canistrum alia eiusmodi sibi expetit (vs. 464, 470).

1497. σκαριφημοῖσι λήρων] simillima supra vs. 819—821 (ubi vid.) et vs. 881 de Euripidis poesi sunt dicta, idem autem valet vox σκαλαθυράτια Nub. 630. Vox σκαριφημός scarificatio ducta est a verbo δια- vel κατασκαριφᾶν (Isocr. VII § 12 Athen. 507 c) scarificare, diffindere.

1498. διατριβὴν ἀργὸν ποιεῖσθαι] id est ἀργὸν διατρίβειν, otiosum desiderere.

EXODUS.

(Foras redeunt Pluto, Aeschylus, Dionysus.)

(Foras redeunt Pluto, Aeschylus, Dionysus.)

SCENA VIGESIMA TERTIA.

Pluto, Aeschylus, Dionysus, Chorus.

ΠΛΟΥΤΩΝ.

- 1500 ἄγε δὴ χαιρών, Αἰσχόλε, χάρεϊ,
καὶ σῶξε πόλιν τὴν ὑμετέραν
γνώμαις ἀγαθαῖς, καὶ παιδεύσον
τοὺς ἀνοήτους· πολλοὶ δ' εἰσὶν
καὶ δὸς τοῦτι Κλεοφῶντι φέρον,
(Ensem ei porrigit.)
- 1505 καὶ τουτουσί τοῖσι πορισταῖς,
Μύρμηκι θ' ὄμοῦ καὶ Νικομάχῳ,
(Laqueos ei praebet.)

1501. ὑμετέραν Scaliger] ἡμετέραν codd.

1505. τουτουσί Bergk] τοῦτο R et Suidas s. v. Πλούτων, V τουτοῖ, alii τουτι, Bentley τουτοισιν.

1500. Cf. Pac. 154 ἀλλ' ἄγε Πήγασε χάρεϊ χαιρών.

1501. τὴν ὑμετέραν] vestram, Atheniensium scilicet.

1504. τουτι] recte τὸ ξίφος interpretatur Kock, perperam scholion σχοίνιον πρὸς ἀγχόνην, varianda enim fuerunt mortis instrumenta, Cleophonti autem viro turbulento et bellicoso Pluto aptius multo mittit ensem — „et iubet ex merito scire quid iste velit.“ — De Cleophonte, cui brevi post Ranarum fabulam actam vita revera per vim est erepta, vid. quae ad vs. 678 observata sunt.

1505. τουτουσί] sc. τοὺς βρόχους, sic recte scholion.

— πορισταῖς] ut nomen indicat (vid. Anecd. Bekk. p. 294) ita dicebantur magistratus quidam, quibus mandatam erat τὸ πόρους (i. e. novos reditus, cf. vs. 1465) ζητεῖν. Qui cum praeter hunc locum nonnisi ab Antiphonte VI § 49 (simul cum πωληταῖς et πρακτέροι, satis ut hic contemptim)

commemorentur in oratione brevi post cladem siculam habita, probabiliter RSchöll (Comm. in hon. Th. Mommseni p. 454 sq.) statuit hunc magistratum ultimis belli annis extra ordinem esse creatum, qui aerario exhausto novos reditus pararet. Conferri possunt quae de improbo εἰκοστολόγῳ dicta sunt vs. 363. — Demosth. IV 33, ubi praeterea vox πορισταί legitur, non est proprium magistratus cuiusdam nomen sed merum nomen agentis a verbo πορίζειν ductum.

1506. Μύρμηκι] homini aliunde ignoto.

— Νικομάχῳ] in hunc scripta est Lysiae oratio XXX, unde discimus eum servi publici fuisse filium, ἀπογραμμάτιως autem munere (cf. vs. 1084) cum fungeretur anno 410 unum e νομοθέταις extraordinariis esse creatum, quorum deinde nonnulli electi sunt ἀναγραφῆς νόμων, qui intra quatuor mensium spatium leges Solonis accurate denuo describerent stelisque lapideis insculpendas

1510

τόδε δ' Ἀρχενόμω,
 (Venenum in phiala ei dat.)
 καὶ φράξ' αὐτοῖς ταχέως ἦκωιν
 ὡς ἐμὲ δευρὶ καὶ μὴ μέλλειν
 κῆν μὴ ταχέως ἦκωισιν, ἐγὼ
 νῆ τὸν Ἀπόλλω σιζῆας αὐτοὺς
 καὶ ξυμποδίσας
 μετ' Ἀδειμάντου τοῦ Λευκολόφου
 κατὰ γῆς ταχέως ἀποπέμψω.

1510—1514. Dionyso tribuit Palmer, vix ex mente poetae; neque enim in Dionysum cadit huiusmodi officium, neque ἦκωισιν pro ἀπέλθωσιν sic aptum.

1510. ἐγὼ] om. codd. complures, hinc δεῦρ' ἦκωισιν vel ἦκωσι κάτω Blaydes. Cf. vs. 1514.

1511. κῆν] κᾶν codd.

1514. ἀποπέμψω] καταπέμψω Blaydes, qui malit καταπέμψων (cf. vs. 1510), ipse tamen addens post νῆ τὸν Ἀπόλλω ferri non posse imperativum.

curarent. Quo officio lente et perfunctorie et impudenter per sexcentium iterumque post pulsos triginta viros per quadrien- nium est functus, si fides habenda est omnibus criminibus quae adversus eum protulit accusator. Quapropter resti dignum eum nunc habet Pluto.

1507. τόδε] intellege κᾶνειον. — Tria mortis genera nunc coniunguntur, ut apud Diod. Sic. XIX 11 § 6 Aelian. Var. Hist. XIII 36 Soph. fr. 755 alibi saepius.

— Ἀρχενόμω] ignotus est hic quoque.

1511 sq. σιζῆας... καὶ ξυμποδίσας] tanquam servos fugitivos, δραπέτας ἑστιγμένους (Av. 760) sive σιγματοῖς (Lys. 331). Cf. adi. ξύμπους Arist. fr. 865 Herod. Mimiamb. III 96.

1513. Ἀδμαντὸς Leucolophidae filius (Eupol. fr. 210 in scholio, Plat. Prot. 315 e Xen. Hell. I 4 § 21), cuius nominis brevior nunc forma *Leucolophus* metri causa ponitur, unus est e viris quos e sophistarum Euripidisque disciplina prodidisse questus est supra Aeschylus. Inter Protagorae admiratores commemoratur Plat. l. 1., optimatum autem factioni addictus erat. Anno 407 cum praetor sub Alcibiade militaret (Xen. Hell. I 4

§ 21), hoc absente et invito Athenienses infelicissime ad Notium cum Lysandri classe dimicarunt (ibid. 5 § 11 sqq.), cuius rei culpa quin Adimanto magna ex parte sit tribuenda non videtur dubium; optimates autem eo crimine abusi sunt ad accusandum iterumque in exilium pellendum Alcibiadem. In annum 406 tum alii creati sunt praetores decem (ibid. 5 § 16); quibus cum post proelium ad Arginusus uno Conone excepto omnibus abrogatum esset imperium, Adimantus et Philocles Cononi dati sunt collegae (ibid. 7 § 1). Sequenti anno Adimantus in praetura permansit (ibid. II 1 § 16) et mox cum collega Tydeo naves ad Aegos flumen prodidit Lysandro (Lys. XIV § 38 Pausan. IV 17 § 2 X 9 § 5, cf. Xen. Hell. II 1 § 32 Lys. II § 58), aliquot mensibus post actam nostram fabulam: — utinam promisso suo stetisset Pluto! Cuius sceleris reum fecit postea pristinus collega Conon (Dem. XIX § 191), nec insontem fuisse nihil luculentius demonstrat quam Lysandri erga eum clementia, qui cum captivos omnes ipsumque adeo praetorem Philoclem post pugnam interfici iuberet, uni Adimanto pepercit (Xen. Hell. II 1 § 32).

ΑΙΣΧΥΛΟΣ.

- 1515 ταῦτα ποιήσω· σὺ δὲ τὸν θᾶκον
τὸν ἕμὸν παράδος Σοφοκλεῖ τηρεῖν
καὶ διασφῆζειν, ἦν ἄρ' ἐγὼ ποτε
δεῦρ' ἀφίκωμαι. τοῦτον γὰρ ἐγὼ
σοφίᾳ κρῖνω δεύτερον εἶναι.
- 1520 μέμνησο δ' ὅπως ὁ πανοῦργος ἀνήρ
καὶ ψευδολόγος καὶ βωμολόχος
μηδέ ποτ' εἰς τὸν θᾶκον τὸν ἕμὸν
μηδ' ἄκων ἐγκαθεδεῖται.

ΠΛΟΥΤΩΝ.

- 1525 φαίνετε τὸινυν ὁμεῖς τούτῳ
λαμπάσιν ἱραῖς, χῆμα προπέμπετε
τοῖσιν τούτου τοῦτον μέλεσιν
καὶ μολπαῖσιν κελαδοῦντες.

(Pluto domum intrat. Chorus facibus accensis deum et poetam
discedentes canens prosequitur.)

1515. θᾶκον Bentley (cf. vs. 1522)] θᾶκον codd. pauci, θρόνον V R et plerique; unde τόνδε θρόνον Thiersch coniecit, non recte, nam sedem in scena conspici non est credibile. Glossema igitur videtur θρόνον, ut in formula Homericā εἰνὶ θρόνῳ © 199 O 150, ubi ἐν θᾶκῳ rescripsi (vid. Enchir. dict. ep. p. 536).

1516. Σοφοκλεῖ] τούτῳ Bergk; sed Sophoclem cum Plutone in fabulae exitu processisse vix crediderim.

1517. διασφῆζειν R] σώ(ε)ζειν cett.; Bentley μοι (praestat ἔμοι) σώζειν, ut est Eur. Phoen. 508. Bergk verba καὶ (δια)σφῆζειν deletat. || ἄρ' ἐγὼ ποτε] αὐθις ἐγὼ vVelsen, eodem consilio versu sequenti Meineke αὐ ἴκωμαι, equidem *δεῦρ' ἐπανέλθω.

1522. θᾶκον] θᾶκον codd. complures; cf. vs. 1515.

1525. λαμπάσιν ἱ(ε)ραῖς Blaydes] λαμπάδας ἱερὰς codd.; cf. Nub. 586 etc.

1526. τούτου] ἑαυτοῦ Bentley.

1515 sq. Eadem verborum structura est Pac. 729 sq. τὰ σκευὴ παραδόντες | τοῖς ἀκολούθοις φῶμεν σφῆζειν.

1515. θᾶκον] vox poetica (ut θάσσειν, Vesp. 1482 Thesm. 889) apud nostrum redit vs. 1522 et Nub. 993.

1516. Σοφοκλεῖ] metri causa nunc pro -κλεῖ.

— τηρεῖν] nunc enim in eo sedet; cf. vs. 790 sqq.

1517. ἦν ἄρ'] vid. ad vs. 175.

1520. μέμνησο δ' ὅπως cum fut.] cura ut !..; item Nub. 887, 1407.

— ὁ πανοῦργος ἀνήρ] cf. vs. 80.

1521. βωμολόχος] cf. vs. 358.

1523. μηδ' ἄκων] ne imprudens quidem. Hyperbolicum hoc est genus loquendi, ut Aeschin. II § 153 ὅς οὐδ' ἂν ἄκων ἀληθὲς οὐδὲν εἶποι. Nimis accurate verba in scholio sic explicantur: μηδὲ εἰ τινες ἄκοντα τοῦτον λαβόντες καθίσαι ἐθελήσουσιν.

1524. φαίνετε] cf. Nub. 586 Ran. 1862.

1525. λαμπάσιν ἱραῖς] cf. vs. 340 sqq., 350, 446 et ad vs. 316 sqq.

1527. κελαδοῦντες] vid. ad vs. 389.

ΧΟΡΟΣ.

1530 πρῶτα μὲν εὐοδίαν ἀγαθὴν ἀπίοντι ποιητῆ
 εἰς φάος ὀρνυμένῳ δότει, δαίμονες οἱ κατὰ γαίας,
 τῆ δὲ πόλει μεγάλων ἀγαθῶν ἀγαθὰς ἐπινοίας.
 πάγχυ γὰρ ἐκ μεγάλων ἀχέων πανσαίμεθ' ἂν οὕτως
 ἀργαλέων ἴ ἐν ὄπλοις ξυνόδων. Κλεοφῶν δὲ μαχέσθω
 καὶ ἄλλος ὁ βουλόμενος τούτων πατρίους ἐν ἀρούραις.

1528 sqq. Uni coryphaeo tribuit Arnoldt; quod probari nequit nisi cum illo putes „das von Pluton geforderte Aeschylische Lied zu ergänzen habe der Dichter der Phantasie der Zuschauer überlassen.“ Equidem a toto choro plena voce cantatos esse hos hexametros statuere malo quam a solo chori duce esse recitatos, — qui tenuis admodum atque ieiunus foret dramatis exitus. Zielinski suspicatur alteram recensionem fabulae in versu 1527 desiisse, deinde chorum exodii loco Aeschyli carmina nonnulla cecinisse; quae parum mihi placet coniectura.

1529. εἰς] κίς (κίς) V alii.

1530. δὲ R] τε V cett.

1531. ἐκ] ἂν Blaydes.

1528 sqq. Modis musicis ex Aeschyli poesi notis Aristophanem nunc uti ex vs. 1526 sq. apparet. Etiam verba partim ex Aeschyli dramate aliquo videntur esse desumta.

1528. εὐοδίαν] in scholiis confertur Aeschyli hexameter (fr. 34) εὐοδίαν μὲν πρῶτον ἀπὸ στόματος χίμεν<δῆ?>. — Verbum εὐοδεῖν legitur Theopomp. fr. 74 etc.

1530. Cf. Aesch. Eum. 1012 εἴη δ' ἀγαθῶν ἀγαθὴ διάνοια πολίταις. Vox ἐπινοιαί etiam Eq. 539, 1322 de *inventis* usurpatur; cf. διάνοια Vesp. 1044.

1531 sq. Plane ut cives Attici nunc loquitur chorus defunctorum.

1532. Κλεοφῶν] vid. ad vs. 678.

1533. πατρίους ἐν ἀρούραις] in Thracia, quae ipsius Martis patria inde ab epicorum poetarum aetate habebatur.

INDEX

RERUM ET NOMINUM

QUAE IN ANNOTATIONIBUS TANGUNTUR.

ἀβελτερός 989.
 Ἀγάθων poeta tragicus 83.
 Ἀγαμέμνων Aeschyli 1276, 1285.
 ἀγκάλαι 704.
 ἀγοραῖος 1015.
 ἀγοριοποιός 837.
 ἀγριοῦν 898.
 Ἀγύρριος (?) 367.
 ἀγών 884.
 Ἀδαίμαντος 1513.
 ἀαίνως 146.
 ἀεί πως 414.
 ἀζήμιος 406.
 ἀθαλάττευτος 204.
 ἀθάνατος 629.
 ἀθύρωτος 838.
 Αἰακός apud tragicos 464.
 Αἴγης Eupolidis 308.
 Αἰγύπτιοι bainli 1406.
 Αἰθῶν Achaei drama satyri-
 cum 184.
 αἵματοσταγής 471.
 αἰνιγμός 61.
 αἰόλος 248.
 Αἰόλος Euripidis 850, 1081, 1474.
 αἶρε porrige 498.
 αἶριν laudibus extollere 377.
 Αἰσώλου Agamemnon 1276, 1285.
 Choephoroi 1126.
 Cycnus 963.
 Glaucus 1403.

Iphigenia (?) 1270.
 Mennon 963.
 Myrmidones 932, 992, 1041,
 1264, 1400.
 Niobe 912, 1392.
 Orestia 1124.
 Persae 1026.
 Philoctetes 1383.
 Phryges 912.
 Psychagogi 1266.
 Sacerdotes 1273.
 Salaminiae 1041.
 Septem c. Th. 1021.
 Sphinx 1287.
 Telephus (?) 1270.
 Thressae 1294.
 Xantriae 1344.
 αἰτιάσθαι ἑαυτὸν 630.
 ἀκίνητος 899.
 ἄκων imprudens 1523.
 ἀλαζονεία 919.
 ἀλαζονεύσθαι 280.
 ἀλαζών 909.
 ἀλινδύθρα 904.
 Ἀλκυονίδης 1422, 1431.
 ἀλλ' ἢ νῆσι 928.
 ἄλλως (οὐκ... λέγω) 1140.
 ἀλοῶν 149.
 Ἀμειψίας comicus 14.
 ἀμήχανοι 1429.
 ἄμις 544.

ἄμφι cum acc. epice = in ho-
 morem 215.
 ἀμφίλαλος 679.
 ἄν iteratum 911.
 ἀνάβραστος 553.
 ἀναβράττειν 510.
 ἀναίσχυντος 465.
 ἀνακόπτειν 1068.
 ἀναμειστοῦν 1084.
 ἀνανεύειν 592.
 Ἀνάτιος 659.
 ἀνασπᾶν 902.
 ἀνατετραμμένος 543.
 Ἀναφλάστιος 427.
 ἀνάφορον 8.
 ἀνδροδάκτυλος 1264.
 Ἀνδρομίδα Euripidis 53, 105 (?).
 Ἀνθεστήρια 216.
 ἀνθιστάναι 1389.
 ἀνθισμαίαι vini epitheton 1150.
 ἀνθροπιωτός λίγυιν 1058.
 ἀνείναι cum genit. 700.
 — in lucem 1462.
 ἀντιβαίνειν οδονίτι 202.
 Ἀντιγόνη Euripidis 1182, 1391.
 ἀντιλογία 775.
 ἐνύσας 606.
 ἀνύταιν 606.
 ἄξιον ξύλον 736.
 ἀπανθρακίζειν 506.
 ἀπεριλάλητος (?) 839.

- ἀπεσθίειν 984.
 ἀπό instrumentum indicans
   121.
 ἀποβλέπειν 1171.
 ἀποδιδόναι 1235.
 ἀπολαμβάνειν 78.
 ἀπολείς 1245.
 ἀπομάττεσθαι 1040.
 ἀπόρητα 362.
 ἀποσεΐσθαι 346.
 ἀποσεμνύνεσθαι 178.
 ἀποσοβείν 45.
 ἀποτρῶγειν 367.
 ἀποψῆσθαι 490.
 ἀρείσκειν cum acc. 103.
 ἀρουραῖος 840.
 Ἀρχέδημος 367 (?), 417.
 Ἀρχέλαος Euripidis 1206.
 Ἀρχένομος 1507.
 ἀρχῆς (ἐξ... πάλιν) 591.
 Ἀρχίνος (?) 367.
 ἄσαλαμίνιος 204.
 ἄσκάματα 364.
 ἄσολμος 899.
 ἄττειν 1001.
 Ἀδάνιος λίσθος 194.
 Αὔγη Euripidis 1080.
 ἀδήματα 1802.
 ἀδόκωμος 822.
 ἀδότρημος 902.
 ἀντός *prout* 520.
 ἀφαιρείν ab igne 518.
 ἀφρίνει τὴν λαμπάδα 131.
 ἀχάλινος 838.
 ᾠδιστικὸς 128.
 βακχεῖα γλώττης 357.
 Βακχεῖος ἄναξ 1259.
 βαλλαντιοτόμος 772.
 βάραθρον 574.
 βάρος 941.
 βαρόσταθμος 1397.
 βάσανος mancipiorum 616.
 βατραχόκωκος 207.
 βδέλυρός 465.
 βίαν (πρός) 1457.
 βιβλία Euripidis 943.
 βλέπειν τι 562.
 βολτινος 295.
 βόσκημα 892.
 βουβωνιῶν 1280.
 βούλομαι sc. *ire* 1279.
 βωμολόχος 358.
 γάστρων 200.
 γαῦρος 282.
 γε pronomibus demonstrati-
   vis insertum 965.
 — nominibus additum 794.
 γεννάδας 179.
 γενναῖος 179.
 γιγνέσθαι δι' ἔχθρας 1412.
 γλάμων 588.
 Γλαῦκος Aeschyli 1403.
 γλώττης βακχεῖα 357.
 γνάθον (τὴν... πατάσαι) 149.
 γνωμοτόπος 877.
 γομφοπαγῆς 824.
 γόνιμος 96.
 Γοργίας sophista 1021.
 Γοργόνες 477.
 γορῶζειν 913.
 γρυπάτεος 929.
 δ' in fine trimetri 298.
 δαίεσθαι *dividere* 828.
 δάιος 897.
 δάκνειν ἑαυτὸν 43.
 δαρδάπτειν 66.
 δέ pronomibus demonstrati-
   vis insertum 965.
 δεῖν ἐν κλίμακι 618.
 δεῖνὰ πάσχειν 253.
 δεῖνὰ ποιεῖν 1093.
 δεῖξει *res indicabit* 1261.
 Δῆμος Eupolidis 1431.
 δημοσίδηκος 1085.
 Διαγόρας Melius 320.
 διαδρασιπολιτής 1014.
 δίαται 114.
 διακναίειν 1228.
 διαλυμαίνεσθαι 59.
 διασπᾶσθαι 477.
 διατριβὴν ποιεῖσθαι 1498.
 δι' ἔχθρας γίγνεσθαι 1412.
 δίθρονον κράτος 1285.
 διῆναι de fabula dictum 920.
 δικαστῶν merces 1466.
 Δικτυνα 1359.
 Διόμεια 651.
 Διὸς Κόρινθος (ὁ) 439.
 δίπυρος 1361.
 δωβελία 140.
 δοκίειν *se simulare* 564.
 δοκῶ μοι cum fut. *propositum*
   mihī est 1421.
 δόναξ 233.
 δὸς κύσσι 755.
 δούλοι civitate donati 694.
 Δράματα Aristophanis 73.
 δρομαῖος 478.
 δυσκοίτης ἔχειν 1433.
 δυστοκεῖν (?) 1423.
 δωδεκαμήχανος 1327.
 ἐάν... τι *an forte* 175.
 ἐαυτὸν αἰτιάσθαι 630.
 ἐγκατακρούειν 330.
 ἐγκυροδέναι 479.
 εἰ δὲ μὴ post negationem 629.
 εἰκοστολόγοι 363.
 Εἰλωτες (?) Eupolidis 1400.
 εἰπέ μοι interiectionis loco ad-
   hibitum 39.
 εἶπεν post ὤσπερ omissum 308.
 εἰρηνικός 715.
 εἰσαιρῆν τράπεζαν 518.
 εἰσβολαὶ 956, 1104.
 εἰς κόρακας 187, 607.
 εἰς τὰς ὕρας 380.
 εἰς τις 911.
 εἰσφίρειν in fabulam 850.
 εἶτα in interrogatione 21.
 εἶτα μετὰ τοῦτο 1026.
 εἰσθῶς intrans. 1.
 Ἐκαβῆ Euripidis 1331.
 Ἐκατεῖα 366.
 ἐκβαίνειν de vento dictum 848.
 ἐκβάλλειν dictum 595.
 ἐκκόπτειν 572, 1223.
 ἐκμαινεσθαι 753.
 ἐκπνίξεσθαι 578.
 ἐκτός τῶν ἰλαῶν 995.
 ἐκτροπαί 113.
 ἐλαῶν (ἐκτός τῶν) 995.
 ἐλέγχειν ἐλέγχεσθαι 857.
 ἐλληυθῆναι *adesse* 1164.
 Ἑλλάς adi. (?) 1285.
 ἐμβάλλειν *remo incumbere* 206.
 ἐμβάλλειν τὴν δεξιάν 754.
 ἔμειλλον ἄρα cum fut. 268.
 ἐμέμεια 896.
 Ἐμπουσα 293.

ἰναρμόττειν 1202.
 ἰνθάδα *inter viros* 82.
 ἰν κλίμακι δειν 618.
 ἰνσκειάζειν 523.
 ἰν ταυτῶ καθήσθαι 1103.
 ἰν τῷ μέρει 32.
 ἰξ ἀρχῆς πάλιν 591.
 ἰξίστασθαι τι 354.
 ἰπαιεῖν *blande recusantis* 508.
 ἰπαναστροφῆ 1102.
 ἰπαφαναινεσθαι 1089.
 ἰπαχθῆς 940.
 ἰπεξέναι 1118.
 ἰπεριέδουσαι 1102.
 ἰπιραίνειν χοροῦ 674.
 ἰπιρατεύειν 48.
 ἰπιδοεικνυσθαι 771.
 ἰπι-δειν 1038.
 ἰπιέναι ὀδόν 897.
 ἰπικαθῆσθαι 1046.
 ἰπι κόπην 197.
 ἰπισκύνειν 823.
 ἰπιστροφαί 1333.
 ἰπίσχευς 522.
 ἰπιτηρεῖν 1151.
 ἰπί τινα (τι) ἰέναι *ire ad... petendum* 69.
 ἰπιτρέπειν 529.
 ἰπιτρέφειν 571, 1018.
 ἰπιτυχῶν (δ) 1375.
 ἰπι... φύεσθαι 1247.
 ἰπιφυλλίδες 92.
 ἰπιπτεύειν 745, 1126.
 ἰπιπαρόμοιος 1017.
 Ἐπίτ᾽ ἐπὶ Θήρας Aeschyli 1021.
 ἰπύλλια Euripidis 942.
 Ἐρασιπιδῆς 1196.
 ἔργον (σὸν ἰστί) 590.
 ἔργεινθος 545.
 ἔργιδειν 914.
 ἔργιφρεμέτης 814.
 Ἐρμῆς χθόνιος 1126.
 ἔρρειν 1192.
 Ἐρυξίς 934.
 ἔσπουδακίνα 813.
 ἔστιν ἔχον *cum adverbio* 1161.
 ἔστρατευμένος 1113.
 ἔτιρα 64.
 ἔτι καὶ νῦν 1235.
 εὐγερῶς 213.

εὐδαιμονοίης *grato animo accipiens* 1417.
 εὐκόλος 82.
 εὐδοία 1528.
 Εὐπόλιδος *Caprae* 308.
 Demi 1431.
 Helotes 1400.
 εὐ πρότερον τοῖχος 537.
 εὐριπιδεῖον μίτρον 1200.
 Εὐριπιδίου *Aeolus* 850, 1081, 1474.
Andromeda 53, 105 (?).
Antigone 1182, 1391.
Archelaus 1206.
Auge 1080.
Cretenses 1356.
Electra 1317.
Hecuba 1331.
Hippolytus 101, 931, 1043, 1079, 1471.
Hypsipyle 64, 1211, 1320, 1322, 1327.
Iphigenia Aulidensis 1400.
Iphigenia Taurica 1232, 1309.
Medea 1382.
Melanippe 100, 1244.
Meleager 1238, 1316, 1402.
Oeneus 72.
Orestes 303.
Philoctetes 1400.
Phrixus 1225.
Pirithous 464.
Polyidus 1082, 1477.
Sthenoboea 1043, 1217.
Telephus 840 (?), 855, 1400.
Temenidae (?) 1338.
Theseus 464.
 εὐτέλεια 404.
 εὐφημεῖν *lingua favere* 354.
 ἔφειδος 792.
 ἔχθρας (δὲ... γίγνεσθαι) 1412.
 Ἐχιδνα 473.
 ἔχον (ἰστί) *cum adverbio* 1161.
 ἔχον *post οὐ μὴ cum futuro* 202.
 Ζεύς δμῶγιος 750.
 ἡβυλλιδῶν 516.
 Ἠγίλοχος *actor tragicus* 303.
 Ἠλέκτρα Euripidis 1317.

ἡμελλον 1038.
 ἡμί 37.
 ἡμιβωλοῖαος 554.
 Ἠράκλεια 651.
 Ἠρακλῆς *gulosus* 62.
 ἡχεῖον *lyrae* 233.
 θάκος 1515.
 θαλάμαξ 1074.
 θέλειν *prisca verbi forma* 533.
 θεοὶς ἔχθρός 936.
 θήγην ὀδόντα 815.
 Θηραμένης 540, 970.
 Θηραεὺς Euripidis 464.
 Θουρυβῆν 768.
 Θρασίον 121.
 Θρηγία *hirundo* 681.
 Θρησσαι Aeschyli 1294.
 θρῖον 134.
 θυμολέων 1041.
 Θουρυβίων 363.
 Ἰακχος 316.
 Ἰδα *Cretae mons* 1356.
 ἰδῆν 237.
 ἰδία 382.
 ἰδιῶται 891.
 ἰδοῦ *cum praecedentium repetitione* 1205.
 ἰναι *archaice pro ἀρμέναι* 133.
 ἰέναι ἐπὶ *cum acc. ire ad... petendum* 69.
 Ἰέρμια Aeschyli 1273.
 ἱερῶς Dionysi 297.
 Ἰθ' ἡπὸ ἔρχει *perge modo* 301.
 ἱκατεύω *obsecro in parenthesi collocatum* 745.
 ἱμονιοστρόφος 1297.
 Ἰοφῶν *poeta tragicus* 73.
 ἱππαλέκτωρ 932.
 ἱπποβάμων 821.
 ἱππόκρημνος 929.
 Ἰππόλυτος Euripidis 101, 931, 1043, 1079, 1471.
 Ἰππῶναξ 659.
 ἴσαι (*sc. ψῆφοι*) 685.
 ἰστόπονος 1315.
 ἰταμός 1291.
 Ἰριγένεια (?) Aeschyli 1270.
 Ἰριγένεια Aulidensis Euripidis 1400.

Ιριγίγνια Taurica Euripidis
 1232, 1309.
ἰχθύες macellum 1068.
 Ἴωνος *Caeneus* 706.
Custodes 1425.
Phoenix 706.

καθαπτός indutus 1212.
καθεστηκώς ventus 1003.
καθῆσθαι (ἐν ταύτῳ) 1103.
καθ' ἱερῶν iurare 101.
καί in trimetri fine 298.
καί . . . γε atque adeo 49.
καί ἔτι μάλα atque adeo 864.
Καινὸς Ionis Chii 706.
κακὰ ὑποτοπεῖσθαι 958.
καλαμόφθογος 230.
Καλλίας 423.
κάλλιστα blande recusantis 508.
καλλίχορος 451.
καλῶς (ἔχει μοι) blande recusantis
 508.
κάπτειν 1073.
κάρδοπος 1159.
Καρικὰ ἀλλήματα 1302.
καταδεικνύειν 1032.
καταδωροδοκεῖν 361.
κατακελεύειν celeusma edere 207.
καταλεπτολογεῖν 823.
καταλύνει sedare 359.
κατάνης 127.
καταρᾶσθαι 746.
κατασπᾶν deglutire 576.
κατασιλᾶν 366.
κατὰ χώραν 793.
κατεργικτὰ 505.
κατερρινημένους 901.
κατεστρωμυλμένος 1160.
κατέχειν 160.
κατήλιψ 566.
κατινάει descendere 771.
 — *redire* 1153, 1165.
κατ' ὀφθαλμούς λέγειν 626.
καῖται praesto est (pretium) 624.
κεκραγένοι cum acc. 426.
κελαδεῖν cum acc. 383.
κέλαδος 682.
κενός vapus 530.
κενταυρικῶς 38.
Κερβέριαι 187.
κερκίς arguta 1316.

κεροβάτας Panis epitheton 230.
κεράλειος 854.
Κηφισοφῶν 944.
κηθαρηδικὸς νόμος 1282.
Κιμωλία γῆ 713.
κινεῖν χαλινούς 827.
Κινησίας poeta lyricus 153.
κλαύματα flagra 813.
Κλειγένης 709.
Κλειθυμίδης 791.
Κλεισθένης 48, 57, 422.
Κλειτοφῶν 967.
Κλειτώ mater Euripidis 840.
Κλειφῶν 678.
κλίμακι (ἐν . . . δεῖν) 618.
κλύειν 1174.
κλωστήρ 1349.
κνεφαῖος matutinus 1850.
κνίζειν 1198.
κόβαλος 104.
κόκκυ 1380.
κοκκίζειν 1880.
κόλλαβος 507.
κόμμα 890.
κόμπασμα 940.
κομπολακεῖν 961.
κομποφακελορρήμων 839.
κομπῶς 967.
κόπτεσθαι 425.
κόρακας (εἰς) 187, 607.
κόρακας (ὄνκ εἰς . . .) 607.
Κόρινθος (ὁ Αἰὸς) 439.
κορυθαίολος 818.
κραιπαλόκωμος 217.
κρανοποιεῖν 1018.
Κρατίνος comicus poeta 357.
κράτος 1126.
κράτος διέθρονον 1285.
κρέας de homine iocose dictum
 191.
κρεῶν (τὴν περὶ τῶν) 191.
Κρητες Euripidis 1356.
Κρητικαὶ μονῆδια 849.
κρίειν ποιεῖν 779.
κροκωτός 46.
κροτειν 1305.
κρουτός faciundiae 1005.
κυανέμβολος 1318.
κύβριος iactus infelix 1400.
Κύκνος Aeschylus 963.
κυμάτων ἀγκάλαι 704.

κύνας Κωκυτοῦ 472.
κύπριος 244.
Κυρήνη 1328.
κύσαι (δός) 755.
κύων de monstros dictum 1287.
κῶδων 963.
κωδωνίζειν 79.
κωδωνοφαλαρόπυλοι 963.
κωκύνειν 34.
Κωκυτοῦ κύνας 472.
Κῶρος iactus talorum 970.
κώπην (ἐπι) 197.

λαλεῖν 954.
Λάμαχος 1039.
λαμβάνειν emere 1236.
 — *τῶν ψήφων* 1263.
λαμπάδα τρέχειν 1037.
λαμπαδοδρομία 129.
λάμπεσθαι περὶ 293.
Λαοκόων Sophocles 665.
λάσκειν 97.
λειμών musarum 1300.
λεσβιάζειν 1308.
λευκός homo 1092.
ληκῦθιος μοῦσα 1200.
ληκυθίζειν 1200.
ληκῦθιον 1200.
ληματίας 494.
ληβανωτός 871, 888.
Λίβαν 216.
λοφία 822.
λυγισμοί 775.
Λυκαβηττός 1056.
Λύκος comicus 14.
λωποδότης 772.

μ' in fine trimetri 298.
μαινίς 985.
μακάρων εὐωχία 85.
μακρὰ κοκύνειν κλεῖνω 34.
μάλα (καὶ ἔτι) 864.
μᾶλλον μᾶλλον 1001.
μαρμάκωτος 990.
μάνης 965.
μανθάνω intellego quid rei sit 765.
Μανία 1345.
Μαραθῶν 1296.
μαρτύρομαι 528.
μὲ τὸν omisso numinis nomine.
 1374.

- μάχη (ἢ παρὰ τῶν κρεῶν) 191.
 Μεγαίνετος 965.
 μεγάλη λέγειν 835.
 μεθείσθαι τινας 830.
 μεταγωγεῖν 798.
 μεῖον *hostia* 798.
 μειρακίση 409.
 Μελανίπη Euripidis 100, 1244.
 μελανοενκυεῖμων 1336.
 Μελέαγρος Euripidis 1238, 1316, 1402.
 Μέλιτος 1302.
 μίλισσαι *sacerdotes* 1273.
 μιλισσόνμος (?) 1273.
 Μελίτη (Hercules ἐν) 501.
 μελιτιδῆς 990.
 μίλλιν imperf. cum ἄρα et infin. fut. 268.
 — imperfecti augmentum 1038.
 μέμνησο ὅπως cum fut. *cura ut* 1520.
 Μέμνων Aeschyli 963.
 μέν pronominiibus demonstrativis insertum 965.
 μέρος (ἐν τῷ μέρει) 32.
 μέσος ἔχθεσθαι 469.
 μεταβάλλειν 8.
 μή cum fut. indic. in iurei. 508.
 μή ἄλλὰ ἴμο 103.
 μηδ' ἄκων *ne imprudens quidem* 1523.
 μηδαμῶς elliptice 581.
 Μήδεια Euripidis 1382.
 Μηδικὰ παραπετάσματα 938.
 μή μοι se. λέγε 1407.
 Μιλήσια στρώματα 542.
 μινθοῦν 1075.
 μισθός poetarum 367.
 Μόλιαν actor tragicus 55.
 μονοψάλι 849.
 μορμονοπός 925.
 Μόρμιος poeta tragicus 151.
 Μούσαι Phrynicii comioci 1305.
 Μουσαῖος 1033.
 μουσεῖα χειλιδῶν 93.
 μυκάσθαι de furioso 562.
 μυκῆρ 893.
 Μύραινα 475.
 Μύρμηξ 1506.
- Μυρμιδόνες Aeschyli 932, 992, 1041, 1264, 1400.
 μυρρινῶν 156.
 μυστῶν pompa 316.
 ναῦλος 270.
 νεοχμός 1372.
 νεφρώ 1280.
 Νικόμαχος 1506.
 Νιόβη Aeschyli 912, 1392.
 Νιοβος Aristophanis 73.
 νομισματα argentea Atheniensium optimaе notae 722.
 νόμος καθαροδικός 1282.
 νοῦν ἔχειν de consilii inventivis dictum 696.
 νοῦς = ἔπινοια 47.
 Νυσήιος 215.
 Ξάντριοι Aeschyli 1344.
 Ξενοκλῆς poeta tragicus 86.
 Ξουθός ἱππολέκτωρ 932.
 ζύλον ἄξιον 736.
 ξυμβαίνειν *racisci* 175.
 ξυμποδίζειν 1511.
 ζύναυλος 212.
 ζύνυσις 893.
 ζυντίμναι 1262.
 ὄγκος 1396.
 ὄγκουσθαι 703.
 Οἰδίπους 1183.
 οἰκία in scena tragica tractata 959.
 οἰμώξεσθαι 178.
 οἰνάνθη 1320.
 Οἰνύς Euripidis 72.
 οἶσε *affer* 482.
 Ὀκνου πλοκαί 186.
 ὀξύβαλος 815.
 ὀξός de manibus dictum 1362.
 Ὀμηρος 1034.
 ὀμόγχιος 750.
 ὀμομαστιγίας 756.
 ὄνος ἄγω μυστήρια 159.
 ὄνου πόκαι (?) 186.
 ὄρξς 1234.
 ὄρσιγιος 1344.
 Ὀρέστια Aeschyli 1124.
 Ὀρέστης Euripidis 303.
 ὄρμαθός 914.
 ὄρρος 222.
 Ὀρφεύς 1032.
 ὄστράκοις κροταεῖν 1305.
 ὄστρακον 1190.
 ὄσφραίνεσθαι 489.
 ὄ τι τύχοιμι 945.
 οὐ γάρ in interrogatione 25.
 οὐ γάρ ἀλλά 58.
 οὐδὲ εἰς (ἐν) 927.
 οὐδὲν πρῶγμα 1215.
 οὐδὲν προτιμᾶν 638.
 οὐδὲ φροντίζειν 493.
 οὐ δὴ που suspicantis 522.
 οὐκ ἄλλως λέγω 1140.
 οὐκ εἰς κόρακας; 607.
 οὐκ ἔσθ' ὅπως οὐκ 640.
 οὐράνιον ὄσον 781.
 οὐ τί που mirantis vel indignantis 522.
 οὐεὶ χαιρων 843.
 ὀφθαλμῶν 192.
 ὀφρὺς ἔχειν 925.
 ὀχεῖν causative dictum 23.
 παλαιάματα *technae* 689.
 πάλιν ἐξ ἀρχῆς 591.
 πάλλιν intrans. 1317.
 πανούργος 89.
 πάντ' ἀγαθὰ *optima quaevis* 302.
 Παντακλῆς poeta lyricus 1036.
 παντόδαπος 289.
 πάντως cum fut. in negatione 263.
 πάνυ γε 1261.
 παραβάλλεσθαι *appellere* (oymbam) 269.
 παραβλέπειν 409.
 παρακινδυνεύειν 99.
 παρακοῦν 1116.
 παρακοῦειν 750.
 παραληρεῖν 595.
 πάραλοι *remiges* 1071.
 παραζόνια (?) 819.
 παραπέτασμα 938.
 παράπρισμα 881.
 παρατίλλειν 516.
 παρατρῶγειν 988.
 παραφαίνειν 1362.
 Πάρνης 1057.
 παροῦν 815.
 πᾶς cum imperativo sing. 372.

πάση τέχῃ 1235.
 πάσχειν ταῦτόν 718.
 Πατροκλείδης 688.
 παῖς *desine* 122.
 πάφλασμα 249.
 Πειθῶ 1391.
 Πειρίθους Euripidis vel Critiae
 tragoedia 464.
 πελάθειν 1265.
 πέμπειν 1037.
 περαίνειν 1170.
 περιδείν 1038.
 περιελάμενος 1066.
 περιοῶν cum part. vel adi. 509.
 περίπτωτος 942.
 περιφρονεῖν 958.
 Πέρσαι Aeschylī 1026.
 πηνίκα 646.
 πήνισμα 1315.
 πιέζομαι 3.
 πίνθειν 1168.
 πίδηκος de hominibus dictum
 708.
 πινακιδόν 824.
 πίπτειν de iactu talorum 970.
 Πλαδάνη 549.
 πλάσειγξ 1378.
 Πλαταιῆς 694.
 πλατεῖα sc. χεῖρ 1096.
 πλεῖν ἤ 18, 90.
 πλίνθους ἐπιτιθέναι 621.
 πνεῖν ambiguous 1221.
 — ὄρου 1016.
 πνιγρός 122.
 πόνειν; vehementer negantis
 1455.
 ποιήσις *poemata* 868.
 ποῖος sine articulo 529.
 πολλὰ πράττειν 228.
 πολλοῖσι *multis argumentis* 1484.
 Πολύδης Euripidis 1082 (?),
 1477.
 πολύρροδος 448.
 πολὺς πολλοῦ 1046.
 πολυτέμης 337.
 πολύνμος (?) 323.
 πομφολυγοπαφλάσματα 249.
 πονηροὶ *plebecula* 731.
 πόμος 1429.
 πορισταὶ 1505.
 πόρος 1465.

ποῦ in fine iteratum 1399.
 ποῦς χρόνου 100.
 πράκτωρ 1289.
 πράνως 856.
 πράσω τύπτειν 621.
 πράττων (εὖ... τοῖχος) 537.
 πρίνος 859.
 προαυδῶν 369.
 προβάλλειν τὸ χεῖρε 201.
 πρόλογοι Euripidis 946, 1200.
 πρόπολος 1333.
 πρόφρησις hierophantae 354.
 πρόφριξος 587.
 πρὸς adverb. (*insuper*) 415.
 πρὸς βίαν 1457.
 πρόσθιοι *dentes* 548.
 προσκαλεῖσθαι 578.
 προσουρεῖν 95.
 προσάτης 569.
 πρόσχημα 913.
 προσιμῶν (οὐδὲν) 638.
 προσωλεῖν 730.
 πρωυδῶν 369.
 πτήσσειν 815.
 πτωχοῖος 842.
 Πυθάγγελος poeta tragicus 87.
 πυροῦν translatum 1004.
 πυρρίας 730.
 πυρρίχη 153.
 πυρρός 308.
 πῶς οἶμι 54.

ῥάκια heroum Euripideorum
 1063.

ῥακιοσυρραπιάδης 842.
 ῥιπίζειν bellum civile 360.

Σαλαμῖναι Aeschylī 1041.
 σαλπυγγολογχηπηγάδα 966.
 σαρκασμοπιτυοκάμπτης 966.
 Σεβτός 427.
 σὶ λέγω *te volo* 171.
 σεμνός 178.
 σενύνεσθαι 178.
 Σθενέβιοι Euripidis 1043, 1217.
 σισύρα 1459.
 σίτησις in prytaeo 764.
 Σκάμανδρος 928.
 σκαριφησμός 1497.
 σκορδινᾶσθαι 922.
 σκῶρ 146.

σμίλευμα 819.
 σὸν ἔργον ἔστίν 590.
 σοφός Euripides 776, 1413.
 σπλάγχνα *animus* 844.
 σποδεῖν *percutere* 662.
 σπουδὴν ποιῆσθαι 522.
 Στάμιος 22.
 στάσις 1401.
 — μελῶν 1281.
 στέφανος 329.
 στίζειν 1511.
 στίβη 1178.
 στοματουργός 826.
 στρεβλός 878.
 στρεβλοῦν 620.
 στρέφειν 957.
 στροβίσομαι 817.
 στροφαὶ 775.
 στρόφυγξ 892.
 στρώματα milesia 542.
 σταμυλιοσυλλεκτιάδης 841.
 σταμύματα 92.
 σῦκα *ulcera* 1247.
 συμπαραστατικὴν 335.
 συσκαδῶν 904.
 συστέλλειν vela 999.
 Σφιγξ Aeschylī 1287.
 σχινδόλαμος 819.
 Σώτειρα (Proserpina) 377.

τ' in fine trimetri 298.
 ταινοῖν 393.
 τάλαν fem. (?) 559.
 τάλαρον 560.
 τᾶλλα *ceteri homines* 809.
 τὰ πρῶτα de homine dictum 421.
 Ταρτήσιος 475.
 ταυρηδόν 804.
 ταυροφάγος 357.
 ταῦτ' in fine trimetri 298.
 ταῦτόν πάσχειν 718.
 -τία = -τίον (*ισαί*) 1180.
 τεθνηκῖναι infinitivi forma 613.
 Τειθράσιος 477.
 τείνειν intrans. 1101.
 τίλος *sacrum* 397.
 τίμαχος 517.
 τίρας 1871.
 τερατύεσθαι 834.
 τετράπηγος 1014.
 τετριμμένος 123.

- ταυτλίον 942.
 ταχνάζειν 957.
 τίχνη (πάση) 1235.
 Τήλεφος (?) Aeschylus 1270.
 Τήλεφος Euripidis 840 (?), 855,
 1400.
 Τημενίδαι (?) Euripidis 1338.
 τήν περί τῶν κρωῶν (μάχην) 191.
 τίλλειν 424.
 Τιμων 130.
 τίς in fine iteratum 120.
 τίς *ministrorum alicuius* 871.
 τίς = αὐ 552.
 τὸ δέ cum infin. in exclama-
 tionibus 741.
 τοίχος εὐ πράττων 537.
 τολήμερός 465.
 τὸ μὴ οὐ ἴτα ut non 68.
 τουθορούζειν 747.
 τρωῶς 1102.
 τὸ τί; 7.
 τοῦτ' (ἰστέ) ἐκείνο 318.
 τουτί τι ἦν; (imperf. = prae-
 sens) 39.
 τραγάλαφος 937.
 τράπεζαν εἰσαίρειν 518.
 τρεῖς καὶ δέκα (een dozijn) 50.
 τρέχειν λαμπάδα 1087.
 τριχῶς ἄξιος 614.
 τρύζειν 684.
 τυμβωρύχος 1149.
 τυνοντούσι 139.
 τυροπωλεῖν 1369.
 τυφῶς 848.
 τῶν ψήφων λαμβάνειν 1263.
 ὄγλιαινε 165.
 ὄπάγετε *pergite* 174.
 ὄπῳθειν 366.
 ὄπερφυής 611.
 ὄπογραμματύς 1084.
 ὄποινεῖν 644.
 ὄπολύριος 233.
 ὄποπύρεσθαι 1097.
 ὄπορχημα 849.
 ὄποτοπέσθαι 958.
 ὄποχωρεῖν 790.
 ὄστριχίς 619.
 ὄφισθαι 1220.
 ὄφιλοφος 818.
 ὄφιπύλη Euripidis 64, 1211,
 1320, 1322, 1327.
 φαίνειν *lucem praebere* 1524.
 φάλαγγος *araneae* 1314.
 φάλαρα 963.
 φαρμακοί 733.
 φέρεσι 909.
 φέρε *cedo* 498.
 Φιλοκλήτης Aeschylus 1383.
 Φιλοκλήτης Euripidis 1400.
 Φιλόξενος 934.
 φιλτόθρατ 1285.
 φλέως 244.
 φλύκταινα 236.
 Φοίνιξ Ionis Chii 706.
 Φορμισίος 965.
 φρονοτίκτων 820.
 Φριξός Euripidis 1225.
 φρίττειν 822.
 φροντίζειν (οὐδὲ) 493.
 Φρουροί Ionis Chii 1425.
 Φρύγες Aeschylus 912.
 Φρύνηχος poeta comicus 13.
 — partium dux 689.
 — poeta tragicus 910, 1299.
 φρούειν 945.
 φρούειν 1363.
 χαίρα 164.
 χαλεπαίνειν 1020.
 χαλινοί 827.
 χαλία 725.
 χαλκόπους 294.
 χαυνάγειν *verbum poeticum* 260.
 χεζητιῶν 8.
 χεμαίεσθαι *de civitate dictum*
 361.
 χελιδόνα *μουσειά* 93.
 χελιδῶν *avis barbara* 93.
 χθόνιος Hermes 1126.
 Χίος *iactus talorum* 970.
 χλαίνα 1459.
 Χοηφόροι Aeschylus 1126.
 χοῖρος *mystarum hostia* 338.
 χολή 4.
 χόλικος 576.
 χορηγοί *bini anno 406/5 con-
 iunctim munere suo fungen-
 tes* 404.
 χορὸν λαβεῖν, αἰτῆσαι, δοῦναι 94.
 χοροποιός 353.
 χορός *series* 543.
 χόρημα *eum genit.* 1278.
 χρηστός 179.
 χρυσιὸν Athenis anno 407/6
cusum 725.
 χυλός 943.
 χυλοποιός 846.
 χῶραν (κατὰ) 793.
 χωρεῖ τὸ κακόν 1018.
 χωρεῖν *de lance dictum* 1385.
 χωρεῖν πρὸς ἔργον 884.
 ψιάθος 567.
 ψόφος *minae inanes* 492.
 Ψυχαγωγοί Aeschylus 1266.
 ψυχή ἄψυχος 1334.
 ὄρατος 395.
 ὄρακιῶν 481.
 ὄρας (εἰς τὰς) 380.
 ὄσπερ *omisso εἶπεν* 303.

228

CORRIGENDA.

Ad vs. 215 sq. afferendus erat etiam versus Hom. θ 267, ubi optimus codex G recte praebet ἀμφ' Ἄρεος φιλότιτα (vulg. -τος) Ἰωσταφάνου τ' Ἀφροδίτης.

Ad vs. 439 l. 2. Κορινθός *leg.* Κόρινθος.

Ad vs. 714—717 l. 4. Clidemides *leg.* Cligenes.

ARISTOPHANIS

THESMOPHORIAZUSAE.

ARISTOPHANIS
THESMOPHORIAZUSAE.

CUM PROLEGOMENIS ET COMMENTARIIS

EDIDIT

J. VAN LEEUWEN J. F.

LITT. HUM. DR., IN ACADEMIA LUGDUNO-BATAVA PROF. ORD

LUGDUNI BATAVORUM
APUD A. W. SIJTHOFF

MDCCCIV

164231
22/8/21

PROLEGOMENA.

I.

Inter fabulas, quas Aristophanes tempore belli Peloponnesiaci scenae commisit, duae sunt quae a ceteris — quas quidem novimus — quam maxime discrepant. Utraque inter turbas civiles est nata, altera flagrante odio quod excitaverunt mysteria evulgata hermaeque mutilati, altera tunc cum rei publicae ab optimatibus instabat periculum. In utraque res patriae tantummodo obiter tanguntur, neque choreutae in cives aliquantis per convertuntur ut suam poetaeque de rebus publicis sententiam more solito proloquantur, sed in parabasi manent qui hactenus fuere: Aves et Feminae; utraque autem fabula versatur in argumento ficto et a vita communi alieno. Illa Alitum Regnum exhibet et Olympios a mortalibus callido consilio circumventos; haec poetam tragicum ludicro crimine ludicre petitum ludicrisque stratagematis periculo se subducentem. Non potuit spectantium quisquam putare in Avibus fabula imaginem Athenarum sibi ostendi aut quae in Thesmophoriazosis de Euripide dicuntur proferri serio: multae praeterierunt hominum aetates priusquam talia scripto sunt mandata: „λέγουσιν ὅτι αἱ γυναῖκες διὰ τοὺς „ψόγους, οὓς Εὐριπίδης ἐποίησεν εἰς αὐτάς διὰ τῶν ποιημάτων, τοῖς „Θεσμοφορίοις ἐπέστησαν αὐτῶ βουλόμεναι ἀνελεῖν” κτλ. ¹⁾.

---

¹⁾ Vid. Proleg. Ach. p. IV, 5.

Aristophani anno 412/1 fabulas componenti exemplo fuisse Aeschylum dixeris, tragoediis drama satyricum cognati argumenti subiungentem. Nam Lysistratam, iocosam quidem et veram comoediam, sed gravium tamen seriorumque consiliorum plenam — pacem enim et concordiam suadebat — proximis ludis exceptit Thesmophoriazusae fabula, in qua poeta item proponit mulieres clam viris deliberantes, non tamen ut rei publicae nunc quoque prosint, sed ut crimen fictum et ioculare ulciscantur, bibulas autem nihilo minus quam tunc ¹⁾. Quippe sentiebat felicem sibi fluere venam, sentiebat „emicuisse sibi oleum”, — si nefas non est ad limpidum musarum fontem referre verba quibus procul in occidente indicatur petrolei nova scaturigo reperta ²⁾. In scena sua mulieribus primas partes dudum tribuerat Euripides novi aevi antesignanus, a comico eam ob causam saepe derisus ³⁾: — ipse iam comicus iis primas tribuit. Nempe hic est rerum humanarum decursus; omnes eodem cogimur scientes inscii, nolentes volentes:

„credis te trudere: truderis ipse”.

Non iam, ut patrum aetate, tacere primum videbatur mulierum officium, non de iis taceri, in artis praesertim operibus, prima laus. Novae Comoediae pater et Aristophanes a posteris dictus est et Euripides, neque ille immerito neque hic.

Sed et alia multa cum Lysistrata communia habet Thesmophoriazusae fabula; etiam quae oculis in utraque obiciuntur inter se sunt similia. Nam in edito loco utraque agi fingitur, altera in clivo arcis ante Propylaea, altera ante Thesmophorium in colle Pnycis ⁴⁾; ita ut fere suspiceris τὸν σκηνογράφου eodem apparatu — pro re mutato — in utraque esse usum.

Thesmophoriorum die secundo res agi in fabula nostra comicus finxit ⁵⁾. Erat id sollemne triduum, quod mensis Pyanop-

¹⁾ Lys. 195 sqq. Thesm. 347 sq., 733 sqq.

²⁾ „He had struck oil”, vel ut graece dicam, *ἠκαινοτόμησεν*.

³⁾ Vid. Proleg. Ran. p. III, 1.

⁴⁾ Vid. ad vs. 585.

⁵⁾ Vs. 80, 375 sq.

sionis ¹⁾ diebus XI—XIII sive mense Octobri a solis mulieribus celebrabatur in honorem Cereris et Filiae τοῦν Θεσμοφόρον, vitae cultioris praesidum. Primus dies vocabatur Ἄνοδος, quo die aedem dearum in Pnycis colle extractam mulieres adibant; secundo die, cui nomen erat Νηστεία, deas colebant abstinentia ²⁾ et arcana quaedam sacra procurabant; dein agebant pervigilium, tertio autem die, qui Καλλιγένεια dicebatur, laetis dapibus accumbebant.

De quibus ludis ad nostrae fabulae versum 80, qui sic est traditus:

„ἐπεὶ τρίτη ἴστι, Θεσμοφορίων ἡ μέση,“

in scholiis annotata haec leguntur ³⁾:

„ἐπεὶ τρίτη ἴστι] τοῦτο τῶν ζητουμένων ἐστὶ, πῶς καὶ τρίτην καὶ ἡμέσην εἶπεν. ἰὰ γὰρ ἄνοδος, εἶτα ἰβ̄ νηστεία, εἶτα τρισκαιδεκάτη ἡ καλλιγένεια· ὥστε μέση μὲν εἶναι δύναται, τρίτη δὲ οὐ, ἀλλὰ δευτέρα. ἄλλ’ οὐδὲ ψυχρεύεσθαι τις δύναται λέγων ὅτι τρίτη τρισκαιδεκαταία, ὥς ἔκταία ἑκατηβόλος σελάνα ἢ ἑκκαιδεκαταία· ἢ γὰρ μέση οὐκ ἔστιν ἰγ̄, ἀλλὰ δωδεκάτη. ἢ λύσις οὖν ἦδε. δεκάτη ἐν Ἀλιμουῦντι Θεσμοφόρια ἄγεται· ὥστε τρίτην μὲν ἀπὸ δεκάτης ἰβ̄ εἶναι, μέσην δὲ μὴ συναριθμουμένης τῆς δεκάτης ⁴⁾. τοῦτο δὲ αἰνιγματώδες κατὰ Καλλιμάχου ἂν τις φαίη, ἔνθα μὲν τρίτη λέγεται, συναριθμεῖν τὴν ἰ, ἔνθα δὲ μέση, μηκέτι συναριθμεῖν. καὶ ὅπου γε λιμώττουσιν, ἀστεϊζόμενοι τὴν μέσην τῶν Θεσμοφορίων ἄγειν φασίν, ἐπεὶ αὕτη ἡ νηστεία.“

Quae difficultas quomodo mihi videatur diluenda, infra exponam in annotatione critica; nunc videamus quid dicatur in scholio, nam hoc quoque interpretem requirit. Omissis igitur verbis quibus monetur lector ne *tertium* diem pro *decimo tertio* dictum

¹⁾ Qui mensis *Thesmophorius* dicebatur in insulis Creta et Rhodo, *Damatris* in Boeotia (testimonia affert Preller-Robert Gr. Myth. I⁴ p. 777). Thebis *Thesmophoria* celebrabantur *aestate* (Xen. Hell. V 2 § 29), quo tempore Athenis in honorem Cereris et Filiae agebantur *Scirophoria* (vs. 834). *Vere* autem festum Bonae Deae obibant matronae Romanae.

²⁾ Cf. Av. 1519.

³⁾ Neglego nunc leves quosdam librarii errores, qui dudum sunt correcti.

⁴⁾ In brevius contracta haec repetuntur in fine scholii; quae omittere nunc licet.

esse inepte suspicetur, cetera in brevius contrahi sic possunt: „Quaeritur quomodo trium dierum medius dici possit tertius; „quam quaestionem ut solvat Callimachus, *tertium* diem perhibet dici instituta computatione inde a ludis *Halimunte* celebratis die mensis decimo ¹⁾, *medium* vero eundem diem vocari „Thesmophoriorum *Atheniensium* habita ratione. Sed credibile „non est comicum tam obscure esse locutum et veluti aenigma „proposuisse spectatoribus.”

Grammatico anonymo — quem Aristophanem Byzantium esse suspicor — Callimachum ita redarguenti quis non assentiatur! Non enim est comici aenigmata et portenta loqui. Grammaticus autem ille utrum deinde ex suo ingenio protulerit meliora, an difficultatem indicasse, non solvisse, satis habuerit, dici iam nequit; nam in scholio quod excipsi minime integra extare quae prisci interpretes de hoc loco commentati sunt, videmus omnes, et a verbo „*συναριθμεῖν*” ad „*καὶ ὅπου γέ*” aptus non fit transitus. Similem autem locum ut afferam, in scholiis ad Plut. 179 indicatur quidem ἀπορία chronologica, sed egregiam coniecturam qua doctus grammaticus eam removet ignoraremus, nisi apud Athenaeum eius fieret mentio ²⁾.

Sed sunt qui Callimachum mirificam illam λύσιν reiecisse, non suasisse rati in scholii verbis scribant „κατὰ Καλλίμαχον.” Unde vero notitia illa in scholia irrepsisset, si Callimacho esset antiquior et optimo iure ab eo esset reiecta? Interpres autem anonymus si Callimachi testimonio volebat uti, neque suo ipsius iudicio in re aperta satis confidebat, quidni dixit: „τοῦτο δὲ ἀνιγματοῶδες εἶναι φησι Καλλίμαχος” vel: „τοῦτο δὲ ἀνιγματοῶδες ἔστι κατὰ Καλλίμαχον”? Et quis ante Callimachum eiusmodi λύσεις excogitabat? Optime vero in ipsum Callimachum convenit annotatio erudita, in qua affertur versus lyricus, qui aliunde non est cognitus, et Thesmophoria Halimusia commemorantur, quae paucis opinor mortalibus extra Atticam innotuere, optime

¹⁾ Erat ibi delubrum Cereris et Filiae, Pausan. I 31 § 1.

²⁾ Vid. Prolegom. Plut. sub finem.

sequentia, quae mentem ab intempestiva doctrina alienam testantur, conveniunt in Aristophanem Byzantium.

Mittamus nunc illam ἀπορίαν, cui debemus accuratam recensionem dierum, quibus celebrabantur Thesmophoria ¹⁾, et hoc unum teneamus, quod nemo in dubium vocavit unquam aut potuit vocare, comicum finxisse mulieres medio Thesmophoriorum die convenientes, quo ieiunium in honorem dearum agebant. Quamquam in tempore designando nunc quoque poeta neglegentius est versatus ²⁾.

Solae igitur sunt feminae, procul habitis viris; nam hac re a mysteriis Eleusiniis discrepabat Thesmophoriorum ritus perantiquus et per totam Graeciam vigens ³⁾. Qua optatissima occasione utuntur ut inter se deliberent quomodo ulcisci possint poetam tragicum, in cuius tragoediis tam male audiant. Prodeunt accusatrices, prodit etiam quae pro reo verba faciat, sed personatam hanc esse feminam mox apparet; nempe affinis est tragici, quem ille subornavit. Corripitur sacrilegus ⁴⁾, sed ab Euripide, post irrita quaedam conamina, callidissimo artificio eripitur periculo, et bellum quod tragicus cum mulieribus gerebat componitur.

Fabula festivissima et ἀσβέστου γέλωτος inde ab initio usque ad exitum plena. Perridiculum autem est quod Euripidi mulieres invisas, ipsum iis invisum perhibet comicus. Qui serio putare

¹⁾ Commemorantur etiam ab Alciphrone III 39 (37 Schepers). Per triduum ludos celebratos praeterea testantur Diogenes Laert. IX § 43 et Hesychius s. v. τριήμερος. Tertio die ante, Pyanopsionis igitur IX°, habebantur *Stenia*, de quibus vid. vs. 834.

²⁾ Vid. ad vs. 655 sqq.

³⁾ Cf. Herodot. II 171, VI 16 Xen. Hell. V 2 § 29 CIG. 3562 (= Dittenb. Syll.¹ 470) etc.

⁴⁾ Iure cum hoc dramatis loco collata est inscriptio quaedam Amorgina (ed. Homolle Bull. de corr. hellén. 1891, cf. J. Delamarre Revue des Études grecques 1903 p. 166 sqq.). „Cum Cereris sacerdos per εἰσαγγελίαν ad prytanes detulisset „ὄχι αὖ γυναῖκες εἰσιόουσαι... α... ἐν τῷ ἱερῷ, senatusque decreverunt „ut...“ Sed neque apparet quid illic deliquerint mulieres, neque quomodo cautum fuerit ne quid eiusmodi fieret denuo.

nihil eiusmodi potuit. Nam facile quidem est de Euripide mulierum osore fuse disserere allatis locis creberrimis ubi feminis in eius tragoediis male dicitur, cum praesertim talia sedulo excerpserint qui florilegia composuerunt; facile est ipsi poetae tribuere opiniones Iasonis Hippolyti ceterorum, quos contra sexum feminine declamantes induxit; sed facilius etiam est tribus verbis de eo crimine defungi: cavilla est mera. Calumnia esset dicenda, si serio proferretur. Mulieres tragicus permultas in scena exhibuit: verum hoc est; et eas quidem exhibuit quae illi loco aptae viderentur, non mites igitur humilesque matres familias, non filias candidas in simplicis vitae umbra felices; τῶν γὰρ τοιοῦτων ἐλάχιστον ἐν τοῖς ἔρρεσι κλέος ἐστίν: bene latent, quoniam bene vivunt. Sed ostendit mulieres supra vitam vulgarem alte eminentes et dignas quae in scena tragica celebrarentur; ostendit cum sorte adversa et cum sui animi affectibus colluctantes, ostendit in scelera multifaria abreptas, ostendit fallaces et crudeles et quid non delinquentes — quippe mortales, — sed ostendit etiam pias, puras, generosas, ostendit sanguinis atque animae prodigas si ei quem amabant ipsarum letum profore videretur. Diram induxit Medeam, incestam Phaedram aliasque multas furore aut amore efferatas, sed idem matres dolorosas induxit Hecubam et Iocasten et Praxitheim patriae quam prolis amantiorem, induxit uxores quarum insignis fuit vita inter utramque facem, induxit virgines generosas Iphigeniam Polyxenam Macariam. Veras denique in scena exhibuit mulieres, non νευρόπαστα aliqua sexum muliebrem ementita; eum mulieribus illic vindicavit locum, quem in ipsa vita assignavit iis natura, denegarunt saepe viri; ita eas pinxit ut viros — non probos potissimum viros, sed viros — ante eum pinxerant alii.

Et hoc ipsum in eius arte improbat Aristophanes; qui facile tulisset si tragicus contemtim de mulieribus nonnunquam esset locutus, ceteroquin in operibus suis eas neglegens. Sed serio non potuit obici Euripidi, quod Penelopen castam non celebrasset, Phaedram et Melanippam celebrasset impudicas; quod crimen quomodo comicus vellet accipi si quis inter specta-

tores non statim sentiret, omnem dubitationem eximebant verba eius qui pro Euripide verba facit, sic respondentis: „nempe nulla iam extat Penelope: Phaedrae sunt omnes”¹⁾. Castam et pudicam nullam in terris reperiri uxorem ubi perhibent homines, seria ibi agi nemo potest putare; senserunt omnes crimen illud eo potissimum consilio esse prolatum ut tam ridicule posset refutari. Nulla opinor Athenis extra scenam comicam erat mulier quae Euripidi stomacharetur; multis vix nomine cognitum fuisse suspicor. Neque comicus putavit fore ut spectatores crederent quae de tragico perhiberet; probe norant omnes eorundem esse sexum muliebrem „Euripidi invisum” dicere et „diris devovere totum”, non serio igitur loquentium sed cavillantium, ludentium, iocantium, nempe nonnisi in comoedia eiusmodi verbulis esse locum. „*Εὐριπίδῃ θεοῖς τε πᾶσιν ἐχθραί*” mulieres Atticae nunquam audiverunt nisi in scena Aristophanea. In vita autem communi si quis *μισογύνη* vocabat Euripidem, dignum erat crimen scurrile cui scurrilis opponeretur iocus: „*ἔν γε τοῖς δράμασιν, ἀλλ’ οὐκ ἐν τῇ κλίνῃ*”²⁾; et ipse tragicus ex animi sententia respondere potuisset: „*οὐ δῆτα ἔγωγέ εἰμι μισογύνης, ἀλλὰ ὁ Ἀριστοφανεῖος ἐκεῖνος Εὐριπίδης· τῷ δὲ Μνησάρχου νῆσι οὐδὲν τοιοῦτο προσεῖναι πάντες ἴστε δῆπου*”.

Sed delectare, risum movere nunc quoque vult comicus; neque infeliciter ei cessisse rem contendet qui perlegerit fabulam, qua hilariorem meliusve decurrentem scripsit nullam. Quamquam his quoque iurgiis criminibusque ludicris admixtum est serii aliquid. Nam scenae tragicæ dignitatem ab Euripide imminui, cultui deorum patriorum bonisque moribus eius artem nocere, id Aristophani erat persuasum³⁾. Præ mascula et severa arte Aeschyli, qui *γυναῖκα ἐρῶσαν οὐδεμίαν ἐποίησε πῶ-*

¹⁾ Thesm. 546—550.

²⁾ Athen. 557e. Id quod septuagenario maiorem etiam re probasse, nam nocturno itinere cum tenderet ad uxorem alienam, canibus laceratum periisse, comminisci non erubuerunt biographi garruli.

³⁾ Cf. Ran. 850, 1043, 1079 sqq. Nub. 1371 sq. Thesm. 451.

ποτε ¹⁾, sordebant ei quae musa Euripidea *πανούργος καὶ πολυμήχανος* ferebat *ὄμοια τῇ φύσει* ²⁾, quapropter poetam grandaeuum dignum habuit quem in scena ludificaret lenaeque adeo partibus fungentem in fabulae exitu spectatoribus risu emortuis ostenderet. Ranarum, qua fabula Aristophanes sex annis postea tragicum insectatus est mortuum, si quis prooemium dicat Thesmophoriazusas, a vero non procul aberret.

Germina autem fabulae habebant Acharnenses. Nam Dicaeopolidis ab Euripide tragicum vestitum petentis imaginem expressam praebet tragici affinis in feminam mutatus. Uterque autem utitur stratagemate quod a Telepho Euripideo didicit ³⁾, uterque huius herois orationem presse sequitur ⁴⁾. Neque inepte utrem in filiolae speciem ornatum, quem praebet nostra fabula, et filiolas pro porcellis venditatas quas ex Acharnensibus novimus, inter se conferat quispiam ⁵⁾.

Sed et alia tragici versuti inventa eaque magis recentia ludibrio habuit comicus: Oeacem remorum palmulis pro pugillaribus usum, Helenam in Aegypto abditam dum Graeci cum Troianis internecivum gerunt bellum, Echo Andromedae fletibus per noctis silentium respondentem, alia.

Graviterne tulit Euripides ita se coram populo et peregrinis in scena ludis publicis vellicatum? Veri est simile. Hilarioris vir ingenii ridens opinor spectasset fabulam lepidissimam, in qua tam absurdae sibi tribuerentur partes. Sed in *τὸν στρουφὸν Ἀναξαγόρου τρόφιμον* eiusmodi quid non cadebat. Nec tamen est cur statuamus eum hac potius causa quam calamitatibus patriae et precibus Archelai motum tribus annis postea solum vertisse.

Praeter Euripidem in Thesmophoriazasis ridetur poeta iuvenis et formosus Agathon. Sexto anno ante primum hic vicerat ⁶⁾,

¹⁾ Ran. 1044, ubi vid.

²⁾ Vid. ad vs. 167.

³⁾ Vid. Thesm. 689 sqq. et ad Ach. 327.

⁴⁾ Vid. Thesm. 466 sqq. et ad Ach. 504 sq.

⁵⁾ Vid. Thesm. 733 sqq. et Ach. 738 sqq.

⁶⁾ Lenaeis Ol. XC 4 sive mense Febuario a. 416, teste Athen. 217 a. Quod

quam victoriam cena opulenta cum amicis celebrantem pinxit Plato in Convivio. Quot autem annos tunc temporis fuerit natus nescimus. Nam quod narrat Aelianus, Euripidem ei Pellae aliquando in convivio oscula fixisse „τεταράκοντα ἐτῶν πον γεγονότι ¹⁾, quae res nisi annis 408—406 accidere non potuit ²⁾, nemo non videt quam sublestae fidei haec sit fabella, nec non apparet Aelianum — vel potius eum quem Aelianus excribit — temporis rationem eam esse secutum, ut Agathonem tunc cum Archelaum Macedoniae regem visit ad „ἀκμήν” suam sive annum vitae quadragesimum pervenisse sumeret. Sic — ut similem eumque notissimum errorem indicem — sic Thucydidem bello Peloponnesiaco ineunte quadragenarium fuisse veteres quidam interpretes sibi perperam persuaserunt, quos scriptoris verba male intellecta in hunc errorem pertraxerant ³⁾; ad tragicos autem ut redeam, et Aeschylus et Euripides fertur quadragenarius primam reportasse victoriam. Nempe anni victoriarum scenicarum e didascaliiis cogniti erant, ignorabatur vero poetarum annus natalis. Quae cum ita sint, non est cur Aeliani verbis fidem habentes Agathonem anno fere 448 natum sumamus ⁴⁾; sed in nostra fabula quoniam iuvenis dicitur, statuamus eum tunc cum Thesmophoriazuserum fabula scenae est commissa XXV^{um} fere annum vitae egisse, nuper igitur adolescentiam ingressum fuisse anno 416, cum primum vicit ⁵⁾.

---

autem in schol. Thesm. 32 legitur: „τριῶν πρὸ τούτων ἔτεσιν (anno igitur 414) ἤρξαστο διδάσκειν”, librariorum errori deberi sensit Clinton, qui lacunam statuebat post „πρὸ του...”; probabilior est ratio Ritschelii πέντε pro τριῶν scribentis (E pro I).

¹⁾ Aelian. V. H. XIII 4.

²⁾ Vid. Ran. p. IV et ad Ran. 83—85.

³⁾ Vid. Thucyd. V 26 § 5, A. Gell. XV § 23, Blass Att. Bereds. I² p. 204. — Thucydidi συγχρονία: Agathon dicitur in vita Thucyd. § 29 ex auctoritate Praxiphanis peripatetici; nempe simul ambos aliquando in aula Archelai degisse acceperat biographus.

⁴⁾ Quam rationem a Ritschelio (de Agathonis vita, 1829) indicatam hodie sequi solent viri docti: Krüger (ad Clinton. Fast. Hell. p. XXXIII y), WCKayser, Bernhardt, Blass l.l. p. 86, Zielinski Glied. d. altatt. Kom. p. 95, alii.

⁵⁾ Μεταξύλλια tragoedias componentia ridet Aristophanes Ran. 89 sqq.; de

II.

Fabulam nostram anno 411 datam testantur verba Echus:

„*πέρουσιν ἐν τῷδε τανύτῳ χωρίῳ*
 „*Εὐριπίδῃ . . . . . ξυνηγωνιζόμενῳ*”¹⁾.

His enim verbis spectatoribus in memoriam revocatur Andromeda Euripidis, quam anno 412 actam veteres testantur²⁾.

Eodem igitur anno comicus docuit Thesmophoriazusas quo Lysistratam. Quam quoniam Lenaeis actam esse ex ipsius fabulae verbis apparet³⁾, sequitur ut Thesmophoriazusas Liberalibus scenae commissam statuamus. Andromedam autem Euripidis „*ἐν τανύτῳ χωρίῳ*” sive in theatro Dionysiaco, Liberalibus igitur anni 412, datam testantur verba Echus quae modo attulimus.

Misere tum cum comicus fabula nostra certavit laborabat Atheniensium res publica, et est quod mireris tam effuso risui locum fuisse inter tot tantasque aerumnas. Nam — ut paucis comprehendam quae in Lysistratae Prolegomenis fusius sunt exposita⁴⁾ — clades Sicala Atheniensium hostibus animos fecerat, socios permoverat ut a republica afflicta desciscerent, in ipsa urbe qui statui populari infesti erant impulerat ut novas res molirentur vel in sodaliciis clam populo pararent.

Optime autem condicioni civitatis, quae primis erat mensibus anni 411, conveniunt quae a Thesmophoriazusarum choro dicuntur de rebus publicis, pauca ceteroquin neque mordacia⁵⁾. Sed

---

Pausania autem Agathonis amatore quae in Platonis Convivio dicuntur, multo sic sunt aptiora quam si Agathon tum cum illa cena habita fingitur revera fuisset tricenario maior.

¹⁾ Vs. 1060 sq.

²⁾ Vid. schol. Lys. 962 Ran. 53, quibuscum concinunt scholia Thesm. 190 et 841; vid. etiam vs. 850.

³⁾ Vid. Prolegom. Lys. p. VI, IaeB quo anno etc. Eutin 1859.

⁴⁾ Vid. Lys. Proleg. p. I—VI.

⁵⁾ Vs. 337 sq., 804 sqq., 840—845. — Versus 67, ubi *hiematis* temporis mentionem facit famulus Agathonis, *Lenaeorum* tempori paulo melius convenit quam *Liberalium*; non tamen satis valet hoc argumentum adversus ea quibus moti sumus ut Lysistratam Lenaeis adscriberemus.

unus locus est excipiendus; ubi chori dux ut demonstret viros cum mulieribus haudquaquam esse aequiparandos, et alia argumenta profert et hoc:

„ἀλλ' Εὐβούλης τῶν πέρυσιν τίς βουλευτής ἐστὶν ἀμείνων;” ¹⁾.

Dicitur igitur Eubule, „quae consilio valet”, longe antecedere senatores anni proximi, quorum, cum patriae saluti non satis prospicere viderentur, officia in probulos novum magistratum sunt translata, vel, ut sine imagine loquar, senatus anni proximi dicitur parum consuluisse commodo publico.

Hactenus obscuri nihil. Sed sequitur hic versus:

„παραδοὺς ἐτέρῳ τὴν βουλευτὴν; οὐδ' αὐτὸς τοῦτό γε φήσεις”.

Haec quorsum spectant? Ad tempus quadringentum virorum, opinor, a quibus senatus qui tunc erat removeri se passus est ²⁾. At illas res comicus in Thesmophoriazasis tangere non potuit, prius enim acta est fabula quam quadringenti viri rerum sunt potiti.

Quid igitur? Fuit qui perhiberet „non cunctos senatores „anni proximi nunc vellicari, sed unum aliquem, qui magistratu „quamcunque ob causam se abdicasset” ³⁾; in scholiis autem huc trahitur τὸ ἐπιλαχεῖν ⁴⁾. Qualia e comici verbis nisi vi adhibita effici nequeunt; sed fac posse inde effici: ineptus erit locus; nam toti senatui exprobrari non potuit id quod uni alicui e senatoribus accidisset.

Alii statuerunt „carpi senatores qui anno proximo probulis „maiolem dignitatis suae partem concedere coacti essent” ⁵⁾. Et recte procul dubio statuerunt, idem autem supra scripsi et ego; sed e versu de quo nunc agimus eiusmodi quid elici nequit. Nam decem viri cum praeponuntur quingentis, non potest unus

¹⁾ Vb. 808.

²⁾ Thucyd. VI 69 sq., [Aristot.] Rep. Ath. 32 § 1. Hunc esse verborum sensum optimo iure statuerunt Palmerius Dobree Fritzsche.

³⁾ Sic Valesius, non τίς igitur (quod habet codex) sed encliticum pronomen τίς legens et certum quendam intellegens.

⁴⁾ De qua re vid. ad Nub. 624 sq.

⁵⁾ Sic OMüller Hist. Litt. II 246; cf. vWilamowitz Aristot. II 343 sqq., EMeyer Gesch. d. Alterth. § 700 in fine.

horum dici „suum munus tradere alii”. Neque erat cur proximi potius quam huius anni senatus eam ob causam carperetur, nam probuli tum cum fabula nostra acta est munere suo fungi etiam pergebant; itaque crimen illud, si crimen erat magistratui rite creato obtemperasse, pertinebat etiam ad novos senatores, haec dum recitantur ἐν τῷ βουλευτικῷ assidentes.

Ergone audiendi sunt qui e versu nostro effecerunt Thesmophoriazusas fabulam non anno 411 sed sequenti esse datam ¹⁾? Minime! Nam vidimus refelli eam opinionem verbis veterum interpretum ²⁾, si quis autem grammaticis fidem deneget, multo certius refellitur verbis quibus ipse comicus vellicavit Charminum strategum ³⁾. Anno 410 si qua mulier viros carpere volebat, argumentum ei non praebebat clades navalis ante biennium a Charmino accepta: laudibus, non probris dignissima tunc erat classis Atheniensium, et multo vividius quam Charmini illa imperitia civium animos feriebant victoriae ad Cynos sema, Abydum, Cyzicum nuper reportatae; neque de Alcibiade taceri tunc potuit.

En interpretes ad incitas redactos, et ex animi sententia assentior ei qui in scholiis scripsit: „τὸ ἔλον τί βούλεται οὐκ ἔστιν σαφές.” Nempe nihil prosunt ἐπῶδαι πῆματι τομῶντι. Versus qui neque apte explicari potest, neque verbis concinnis est compositus, — nam quid est illud „φήσεις”? — reddendus est interpolatori. Natum arbitror ex huiuscemodi annotatione ⁴⁾: „τὴν γὰρ βουλευεῖαν ἑτέροις παρέδοσαν.” Quam qui olim adscripsit grammaticus, temporis rationem non satis habebat perspectam, nam ad tempus quadringentum virorum verba comici referebat; eiusmodi tamen est hic error ut facile ei ignosci possit, nam post paucas hebdomades quam Thesmophoriazusae fabula scenae commissa est quadringenti viri rerum sunt potiti.

¹⁾ Vid. quos affert Zielinski Glied. d. altatt. Kom. p. 94.

²⁾ Pag. X, 2.

³⁾ Vs. 804.

⁴⁾ De quo interpolationis fonte vid. ad Av. 16.

III.

Mulierum conventum, a quo viri maxima religione arcebantur, in theatro multis cum iocis peractum egregie placuisse facile credimus. Itaque non est quod miremur, comicum eadem usum materie ad alteram componendam comoediam. Cuius nomen aliquoties affertur *Thesmophoriazusae alterae* ¹⁾. Demetrius vero grammaticus Troezenius „Θεσμοφοριασάσας” vocabat ²⁾; qui sive excogitavit illud nomen sive priscam aliquam famam sequebatur, id quidem inde apparet fabulam illam primo secundove post Christum natum saeculo ³⁾ etiam superstitem fuisse, comicum autem in ea finxisse Thesmophoria recens peracta. Praefabatur Calligenia dea, Cereris ministra ⁴⁾, Proserpinae nutrix ⁵⁾, τρόφον aliquam Euripideam ut opinor ludicre imitata; nam deae προλογιζούση in scena comica locus non erat nisi artis tragicae fieret parodia. Sic in Aeoloscione fabula, quam sub vitae finem Aristophanes fecit, Polydori illam Umbram imitabatur aliquis non „ab inferis” sed „e Thearionis pistoris taberna” redux ⁶⁾.

Ex alteris Thesmophoriazusion praeterea ducti creduntur loci viginti et unus, qui e „Thesmophoriazusion” apud grammaticos afferuntur, in nostra autem fabula non extant ⁷⁾. Neque obloquor

¹⁾ Schol. Thesm. 298, schol. Ran. 8, schol. Plat. Cratyl. 421 d, Athen. 29 a, Phot. et Suid. bis, Harpocrat. semel, Hephaest. c. 13 (si recte ibi Hemsterhuys scripsit „ταῖς δευτέραις Θ.” pro: „ταῖς προτέραις Θ.”). Nostram fabulam *Thesmophoriazusion Priores* vocant Clemens Alex. Strom. 751 P. et A. Gellius XV 20.

²⁾ Vid. Athen. 29 a. Quae notitia minime eiusdem est farinae atque id quod in scholiis Γ ad Lys. 389 et R ad Lys. 1114 legitur: „fuisse qui *Lysistratam* fabulam perperam inscriberent *Adoniazusion*” et „*Diallagas*”, sed tamen cum illis scholiis componenda est, quoniam e *fabularum contextu* eiusmodi titulos ductos esse apparet.

³⁾ Post Didymum (Athen. 139 c) sed ante Athenaeum vixit Demetrius.

⁴⁾ Schol. Thesm. 298.

⁵⁾ Vid. ad vs. 298.

⁶⁾ Ar. fr. 1 Eur. Hec. 1 sq.

⁷⁾ Ar. fr. 318—322, 324—330, 332 sq., 336, 339—344.

equidem. Etsi facile potuit fieri ut unus et alter ex iis *falso* tribueretur Thesmophoriazasis; cuiusmodi erroribus nihil est frequentius.

Sed eiusmodi vitia si olim irrepererunt in veterum commentarios, indicari aut corrigi iam nequeunt; sunt igitur e Thesmophoriazasis alteris cuncta illa fragmenta desumpta, quae plus quinquaginta versus efficiunt. Ad argumentum tamen τῶν Θεσμοφοριασασσῶν indagandum — ut nos quoque hoc nomine utamur — nihil prosunt, neque aliunde de eo compertum habemus quicquam, parum autem prodest coniecturis indulgere in re incerta. Neque fabulae superstitis alteram hanc fuisse sive *editionem* sive *partem* cur statuamus causa est idonea; nam Sophoclis tragoediae duae quae Oedipi gerunt nomen inter se collatae satis testantur — ne exempla cumulem — a scena Attica alienam non fuisse dramatum diversorum homonymiam. Denique nomen Calligeniae, quae prologum recitabat, minime permovere nos debet ut τῇ Καλλιγενείᾳ sive tertio Thesmophoriorum die res in ea fabula actas esse statuamus potius quam post ludos peractos, postridie igitur ludorum, quo ducit nomen illud quod fabulae dabat Demetrius ¹⁾. Nubem autem pro dea amplexus mihi videtur vir doctus, qui aliquot abhinc annis demonstratum ivit: anno 424 scenae commissam esse fabulam quae apud grammaticos modo *Thesmophoriazusae alterae* modo *Dramata* modo *Centaurus* audiat, *Καλλιγένειαν* vocat ipse, — ὡς ἀγαθόν ἐστ' ἐπωνυμίας πολλὰς ἔχειν! — nostram autem fabulam, quam *Νηστείαν* dicit, ex illa a comico esse ductam, sed ad finem non pervenisse τὴν διασκευὴν neque fabulam retractatam unquam scenae esse commissam ²⁾. Cuius viri sagacis et ingenio affluentis — nam quis non risit lepidissimam parodiam, qua „magnae illius responsionis tragicorum” quodnam esset pretium ostendit! —

¹⁾ Conferri potest fabulae Platonis *Al ἀφ' ἱερῶν*, cuius fabulae chorum efficiebant *mulieres a sacris reduces*. Ludos autem nescio quos *instantes* finxit noster in fabula *Σκηνὰς καταλαμβανούσας*.

²⁾ „Dass die 'Nesteia' nichts als eine Überarbeitung der 'Kalligeneia' ist.” Vid. Zielinski Glied. d. altatt. Kom. p. 79—109.

si deinceps nunc omnia vellem tractare argumenta, ne ipsi quidem fortasse etiam nunc probata, iustos fines excederent haec Prolegomena. Fabulae autem traditae compositionem non eam esse quae merito vituperetur, in commentario ostendere conabor; quae res nisi nimis infeliciter successerit, simul ad eiusmodi crimina erit responsum. Nunc alterae illae Thesmophoriazusae mittendae videntur.

Simillima vero — quod iam vidimus — fabula nostra est *Lysistratae*, et ipsum fabulae argumentum inest verbis quae illic iacit senex iratus, „*Ἐνδοπίδῃ θεοῖς τε πᾶσιν ἐχθρὰς*” vocans mulieres ¹⁾. Nec non cum alia huius aetatis fabula, *Ranas* dico, multa habet communia: Euripidem derisum, trimetros Euripideos in scena comica recitados ²⁾, monodiam Euripideam ludicre immutatam ³⁾, chori canticum antequam verus chorus prodit cantatum, hic ab Agathone, ibi a Ranis post scenam latentibus ⁴⁾, locum in medio actu mutatum dum histrio in scena movetur et verba facit ⁵⁾, coryphaeus verbis sollemnibus a chori sacris arcens homines impios et profanos ⁶⁾, carmina partim seria partim iocosa chori sollemne numinum Inferorum celebrantis ⁷⁾.

Quae cum ita sint, exiguo temporis spatio inter se distare Lysistratam Thesmophoriazusas *Ranas* cuiusvis esset suspicari, si nihil de annis quibus hae fabulae scenae commissae sunt haberemus compertum: nunc quae tradita accepimus cum ipsis operibus optime congruunt, itaque minime videtur dubium quin Thesmophoriazusae fabula anno 411 data sit et paucis mensibus ante nata.

¹⁾ *Lys.* 283.

²⁾ *Thesm.* 855 sqq. *Ran.* 1126 sqq.

³⁾ *Thesm.* 1015 sqq. *Ran.* 1331 sqq.

⁴⁾ *Thesm.* 101 sqq. *Ran.* 209 sqq.

⁵⁾ *Thesm.* 280 sqq. *Ran.* 179 sqq.; quod qua arte oculis spectatorum indicatum fuerit non rogo: histriorem ad alium locum pervenire, ubi reliqua agatur fabula, utrobique sumit poeta.

⁶⁾ *Thesm.* 295 sqq. *Ran.* 354 sqq.

⁷⁾ *Thesm.* 947 sqq. *Ran.* 324 sqq.; cf. etiam *Thesm.* 101—129.

IV.

Ut Lysistratae, sic huius fabulae textum et scholia mihi licuit conferre cum imagine phototypa codicis Ravennatis, quo in Thesmophoriazasis teste utimur unico. Perpauca autem in textu Velsenum, in scholiis Rutherfordium fugisse aut fefellisse vidi; nec tamen frustra ipsum fontem adisse me sensi, quoniam nostris ipsorum oculis melius cernimus quam alienis quantumvis acutis et exercitatis. Et leviores certe errores quosdam deprehendi, cavi autem quantum potui — προσκυνῶ δὲ τὴν Ἀδράστειαν! — ne in novos ipse inciderem.

ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΟΥΣ

ΘΕΣΜΟΦΟΡΙΑΖΟΥΣΑΙ.

ΤΑ ΤΟΥ ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΠΡΟΣΩΠΑ ¹⁾.

Γέρων τις ἀνόνημος κηδεστής Εὐριπίδου ²⁾.

¹⁾ Personarum hunc Indicem, qui deest in codice, pro arbitrio confinxi.

²⁾ „Senex”, i. e. quinquagenarius fere (cf. vs. 1021, 1206), dicitur vs. 63, 146, 585, 1111, 1123, 1219 sq., „κηδεστής τις” sive *affinis Euripidis* vs. 74, 210, 584, 1165; recte autem in codice R corrector — nam ipse librarius solas paragraphos allevit — scripsit „κη^δ” ante versum 540, item manus recens vs. 466, 549, 555, 558, 567 sq., 592, 603 sq., 1107, 1207; vid. praeterea scholia ad vs. 760: „... ἤρπασε τὸ παιδίον... ὁ κηδεστής” et ad vs. 1063b: „ἡρέμα ὁ κηδεστής τοῦτο πρὸς τὸν Εὐριπίδην”. Proprium nomen comicus ei non dedit, neque certum aliquem virum, qui civibus bene notus esset, intellegi eum voluisse, — quemadmodum in Equitibus Nicias Demosthenes Cleon, licet non nominentur, a quovis tamen agnoscuntur, — testatur pronomen *τις* vs. 584; vid. etiam vs. 861. Fuere tamen qui *socerum* Euripidis — nonagenarium opinor, nam ipse Euripides septuagenarius erat hoc tempore — significari sibi persuaderent; cui opinioni debentur quae fabulae in codice praemittuntur: „Εὐριπίδου γυνὴ μὲν Χοιρίνη (l. -λη), μήτηρ δὲ Κλειτώ”, et ad vs. 74: „τὸ σημεῖον <ὄτι> οὐ μόνον κηδεστής ὁ ἐκδιδούς, ἀλλὰ καὶ ὁ λαμβάνων”. Etiam patrem hominis *Phrynondam* tenere sibi videbatur quidam teste scholio ad vs. 861. Euripidis autem *socero* quoniam *Mnesilochum* nomen fuisse biographi tradiderunt, sive recte sive perperam, in codice R „μνησ” compluribus locis adscriptum est a correctore (vs. 19, 200, 615, 630, 637, 650, 692, 704, 714, 765, 878, 886, 895, 925, 1002, 1022, 1134) et passim manu recenti, ipse autem librarius scripsit „μνησιλοσ” ante versum 130; praeterea in fronte fabulae legitur: „προλογίζεαι Μνησίλοχος κηδεστής Εὐριπίδου”, ad vs. 266 (ἀντήρ): „ὁ Μνησίλοχος”, ad vs. 603: „Μνησίλοχος τοῦτο” (λέγει), ad vs. 1065: „ὁ Μνησίλοχος ὡς Ἀνδρομέδα”. Quid quod voce „χοίρω” vs. 289 a comico significari *Choerilen* Euripidis uxorem (de qua vid. vWilamowitz Anal. p. 149) fuit qui nostra aetate contenderet. — Etiam in *Equitibus* anonymi cuiusdam hominis — nam sub finem demum fabulae proprium eius nomen proditur — primae sunt partes. Quamquam ludicro τῶ

Εὐριπίδης.

Θεράπων Ἀγάθωνος.

Ἀγάθων.

Χορὸς γυναικῶν θεσμοφοριαζουσῶν.

Κήρυξ γυνή ¹⁾.

Μίκα Κλεωνύμου γυνή ²⁾.

Γυνή τις ἀνώνυμος ³⁾.

Κρίτυλλα γραῦς ⁴⁾.

Κλεισθένης.

Πρύτανις.

Τοξότης Σκύθης.

Ἡχώ ⁵⁾.

Personae tacitae: Mania ancilla ⁶⁾ filiolum personatam — nam revera est uter vini — gestans. Elaphium saltatrix. Teredon tibicen ⁷⁾.

Primus actor agit *Affinem Euripidis*,
secundus *Euripidem, Miccam, Prytanem, Echo,*

ἀλλαντοπόλου nomine multo aptius designatur ille et veluti depingitur quam nostrae fabulae protagonista voce ieiuna κηδεστῆ. Itaque proprium aliquod nomen — e. g. *Cephisophontem* — praescribere longe mallet equidem, si ultra ipsum fabulae poetam sapere liceret. Conferri possunt ceteroquin *Cephisophontis* et *Aeaci* nomina in Acharnensium Ranarumque editiones priscae perperam inventa, nec non *Niciae Demosthenis Cleonis* nomina in Equitibus non ab ipso poeta scripta. Primus κηδεστήν pro *Mnesilocho* scripsit editor vVelsen auctore Hillero.

¹⁾ *Feminam* recte dicunt scholia ad vs. 295; quapropter *Κηρύκαιναν* scribi iussit Brunck coll. Eccl. 713. Sed ἡ κήρυξ quominus dicatur nihil obstat, cum ipse comicus τὴν γραμματίαν iocose dixerit vs. 432. Cf. Eccl. 834 sqq.

²⁾ Cf. vs. 605 et 760 (ibique schol.). Nomen in Indicem recepi et versibus superscripsi; in codice R corrector — nam primitus solae erant paragraphi — appinxit: „γυνῆ μίκα” vs. 605, „γυνῆ” vs. 626, 649, 652, 689, 706, recens autem manus „γυνῆ τίς” vs. 380 et 533 et passim „γυνῆ” vel „γυνῆ”.

³⁾ Vs. 443—458. Non intellegendam esse mulierem quae vs. 760 sqq. verba facit, patet vs. 457.

⁴⁾ Hoc nomen, quod ipse indicavit comicus (cf. vs. 898 et 1024), in Indicem recepi et versibus superscripsi. In codice corrector praescripsit „ἀλλή γυνῆ” vs. 760, „γυνῆ” vs. 879 et 892.

⁵⁾ Auditur tantum, non cernitur.

⁶⁾ Nomen indicatur vs. 728; quamquam proprium hoc nomen dici vix potest, cuilibet enim ancillae aptum est, ut Manes pueris.

⁷⁾ Hunc quo sensu dicam tacitum, vid. Ach. pag. 2, 4 Av. 2, 2.

tertius *Ministrum Agathonis, Agathonem, Praeconem, Mulierem anonymam, Crityllam, Clisthenem, Scytham* ¹⁾).

Fabula primo mane incipere fingitur, die secundo Thesmo-phoriorum ²⁾ sive *Νηστεία*, qui erat dies XII^{us} Pyanopsionis ³⁾. Res aguntur Athenis ante domum Agathonis, dein in Thesmo-phorio ⁴⁾.

---

¹⁾ Inde a vs. 1001 is qui tertiarum est partium Scytham agit; sed vs. 929—946 eundem repraesentat unus ex iis qui tacitas personas sustinent.

²⁾ Vid. vs. 80, 375 sq., 947, 984.

³⁾ Mense igitur Octobri.

⁴⁾ Mutatur scena dum recitantur versus 279 sqq. (ubi vid.). Sic in Acharnensibus scena prius Pnycem repraesentat, dein aedem Dicaeopolidis Euripidis Lamachi; Ranarum autem prologus ante aedes Herculis agitur, dein scena mutata ostendit dominium Plutonis.

THESMOPHORIAZUSAE.

PROLOGUS.

(vs. 1—294).

(Scena repraesentat plateam publicam ante domum Agathonis. Primum est mane.

A parte dextra procedunt *Euripides* et quidam huius *affinis* anonymus.)

SCENA PRIMA.

Affinis Euripidis, Euripides.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

ὦ Ζεῦ... „χελιδῶν ἔρά ποτε φανήσεται;“

Fabula servata est in uno codice *R* (fol. 162^v—177^r med.), ex quo excerptus est codex Augustanus Monac. 492 (*Aug.*), excusa autem editio princeps Iuntina (*Iunt.*). Vid. Prolegom. Lys. p. XIII. Neque personarum Indicem habet codex *R* neque fabulae Argumentum; quibus ut maneret spatium, librarius folium 162^r vacuum reliquit paene totum, sed neque ipse neque corrector invenit unde suppleret postmodo.

1. ποτε] πότε *R*.

1. Longo cursu fessus homo, quem Euripides, ne indicato quidem itineris consilio, primo mane e cubili excitavit et secum traxit, „*proh Iuppiter!*“ exclamat tandem¹⁾. Sed singulari quoniam tenetur amore poetae clarissimi sibi quae affinis, quam maxime cavet ne invitus eius iussis obtemperare videatur; itaque clamorem, quem expressit taedium, notae cantilenae initium fuisse fingit: laetum nimirum se esse et alacrem,

non lassum demissove animo; canere, non queri! Sic Dionysus in Ranis inito constantiae certamine „*Απολλον!*“ cum exclamavit vapulans, statim addit: „ὦ; που Δῆλον ἢ Πυθῶν' ἔχεις“, itemque mox Xanthias servus „*Πόσειδον! ... ἀλλ' ἐν βένθρῳσιν*“ quaeque sequuntur, — cantu igitur, non lugubri clamore enuntiatum claudens uterque²⁾. Versus explicationem talem profert scholiasta, quae nec pedem nec caput habet; nam ad „*χεμῶνα* ma-

¹⁾ Simillimum est Pluti initium. — ²⁾ Ran. 659 et 664. Cf. etiam Vesp. 1183

(Secum:)

ἀπολεῖ μ' ἀλοῶν ἄνθρωπος ἐξ ἑωθινοῦ.

(Alta voce:)

οἶόν τε, πρὶν τὸν σπλήνα κομιδῇ μ' ἐκβαλεῖν,
παρὰ σοῦ πνθέσθαι ποῖ μ' ἄγεις, Εὐρηπίδῃ;

ΕΥΡΗΠΙΔΗΣ.

ἀλλ' οὐκ ἀκούειν δεῖ σε πάνθ', ὅσ' αὐτίκα

2. ἀλοῶν] ἀλῶν (a verbo ἄλῶν) Meineke; cui coniecturae praesidium non praebet Hesychianum „ἀλοῶν ἀλῶν“, quod ἀλῶν potius scripserim, ad epicam dictionem (quae quidem credebatur) id referens. || ἄνθρωπος] ἄνθρωπος R. Sic neglectus articulus est etiam vs. 30, 95, 266, 403, 405, 409, 446, 495, 563, 635, 906, 1010.

3. τε Caninius] τε R, sed τε legit schol.

4. Εὐρηπίδῃ Dindorf] εὐρηπίδῃ R. Cf. Ach. 403, 410, 414 Ran. 1273.

5. πάνθ'] ταῦθ' Hamaker, quod ferri nequit nisi praeterea pro ὅσ' scribatur & γ' (ut vs. 7 sq.) e coniectura Blaydesii. || ὅσ' Ang.] ὅσ R, ὅς Dobree, post αα interpungens.

lorum” haec refert, quocum conflictetur homuncio. Nec melius cessit res recentioribus, quos quidem noverim, interpretibus: *tempus* quo fabula acta est spectari videbatur Petito, *Thesmophorium tempus* aliis, Kuster autem persuadebat sibi *in proverbii* fuisse: „ecquando veniet hirundo!” — Carmen popolare veris nuntium alatum celebrans ¹⁾ fortasse respicitur etiam in trimetro quem ex ignota fabula „Χιονίπου”, i. e. „Χιονίδου Πτωχοῦ; ²⁾” ni fallor (χιωνίπτ), affert lexicon Harpocratonis: „πυθοῦ χελιδὼν πηνίξ ἄττα φαίνεται”, temere autem viri docti ad *Aristophanem* illum versum retulerunt et cum alio fragmento anonymo coniunxerunt ³⁾.

2. ἀλοῶν] insolitum est verbum ἀλοῶν non *feriendi* ⁴⁾ sed in universum *ve.xandi* sensu adhibitum ⁵⁾.

— ἐξ ἑωθινοῦ] *inde ab ipso diei initio* ⁶⁾. Nempe vixdum alluxit ⁷⁾.

3 sq. Item Cario servus Pluti fabulae initio postquam secum quaedam muscitavit, alta voce: „ἐγὼ μὲν οὐκ ἴσθ' ὅπως σιγήσομαι!” ait, et herum interrogat ⁸⁾.

3. *Priusquam lienem plane excussero*. Qui celeri cursu oppressis negotia facessere solet. Sic apud Plautum Acanthio servus anhelus: *genua hunc cursorem deserunt, | perii, seditionem facit lien; occupat praecordia!* | *Perii, animam nequeo vorlere. Nimis nihili tibicen siem!* ⁹⁾. Et cursoris in lepida Reuteri narratione celebrati recordamur, cui lienem excisum esse quo feret pernicior, ferebat rumor. — Quadamtenus similia sunt ludimagistri truculenti apud Herodam verba: *δότεω τις εἰς τὴν χεῖρα* (flagrum) *πρὶν χολῆν βῆσαι* ¹⁰⁾.

¹⁾ Vid. ad Av. 1301. — ²⁾ Dudum *Χιονίδου* restituit Sturz; est autem Chionid. fr. 8. — ³⁾ Vid. Aristoph. fr. 601 sq.; qui trimetri non cohaerent, sed propter pronominis ἄττα usum noviciū coniunctim a grammaticis afferuntur. — ⁴⁾ Cf. Ran. 119. — ⁵⁾ Nos: *afbeulen*. — ⁶⁾ Item Pherecrat. fr. 90 Alex. 257⁴ Plat. Conviv. 220 c etc. — ⁷⁾ Vid. vs. 79. — ⁸⁾ Plut. 18 sqq. — ⁹⁾ Plaut. Merc. I 2, 13 sqq. — ¹⁰⁾ Herod. Mimiamb. III 70.

ὄψει παρεστώς.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

πῶς λέγεις; αὐθις φράσον.

οὐ δεῖ μ' ἀκούειν;

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

οὐχ ἂ γ' ἄν μέλλης δρᾶν.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

οὐδ' ἄρ' ὄρᾶν δεῖ μ';

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

οὐχ ἂ γ' ἄν ἀκούειν δέη.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

πῶς μοι παραινεῖς; δεξιῶς μέντοι λέγεις.

10

οὐ φῆς σὺ χρῆναί μ' οὐτ' ἀκούειν οὔθ' ὄρᾶν;

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

11

χωρὶς γὰρ αὐτοῖν ἑκατέρου ἔστιν ἡ φύσις.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

13

πῶς χωρὶς;

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

οὕτω ταῦτα διεκρίθη τότε.

αἰθῆρ γάρ, ὅτε τὰ πρῶτα διεχωρίζετο

12

— τοῦ μῆτ' ἀκούειν μῆθ' ὄρᾶν: εἰ ἴσθ' ἴει.

8. ἄψ] vid. ad Nub. 1252.

11. Affini continuat R, sed Euripidis esse vidit Brunck; dein in fine versus 10 interrogationis signum posuit Fritzsche.

12. *Delevi, natum ratus e nota qualem praebent scholia: „τοῦ ἀκούειν καὶ ὄρᾶν”, quae ad textus vocem „αὐτοῖν” pertinet. Vid. ad Av. 16. || εἰ] σάφ' Dobree.

6. Item Menelaus apud Euripidem: πῶς φῆς; τί ν' εἶπας μῦθον; αὐθις μοι φράσον¹⁾.

7. Of. Electrae Euripideae verba: Ἐλένη, τί σοι λέγοιμ' ἄν ἂ γε παροῦσ' ὄρᾶς;²⁾.

9. Euripidis doctissime disputantis

admirationem similibus verbis testatur Dionysus in Ranis: εἰ ναι τὸν Ἐρμῆν!... ὅτε λέγεις δ' οὐ μανθάνω³⁾.

11. χωρὶς] vid. ad Eq. 1314 Ran. 1163 sq.

13. τότε] olim⁴⁾.

14. αἰθῆρ] qui ἀνθρώπων καὶ θεῶν γενέ-

¹⁾ Enr. Hel. 471. — ²⁾ Eur. Or. 81. — ³⁾ Ran. 1169. — ⁴⁾ Vid. ad Plut. 834.

- 15 καὶ ζῶ' ἐν αὐτῷ ξυνετέκνονο κινούμενα,
 ᾧ μὲν βλέπειν χροή, πρῶτ' ἐμμηχανήσατο
 ὄφθαλμὸν ἀντίμιμον ἥλιον. τροχῶ,
 δίκην δὲ χοάνης ὄτα διετετρήνατο.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

- 20 διὰ τὴν χοάνην οὖν μήτ' ἀκούω μήθ' ὄρω;
 νῆ τὸν Δί', ἤδομαί γε τουτὶ προσμαθῶν.
 θεῖόν τί πού ἐστιν αἰ σοφαὶ ξυνοῦσθαι!

15. κινούμενα] -νος dubitanter vVelsen coll. schol.

16. πρῶτ' ἐμμηχανήσατο] πρῶτα μ. R.

17. τροχῶ] τροχοῦ Blaydes.

18. δίκην Reiske] ἀκοήν R. Probabiliter etiam Dobree ἀκοῆ] (ἀκοῆς coniecerat Wellauer) δὲ χοάνην. Vid. schol.

21. *θεῖον] οἶον R (ΘΙΟΝ-ΟΙΟΝ, cf. ΕΘ-ΕC vs. 452), quod quoniam exclamantis foret, parum apte adderetur sive που sive τοι particula. Itaque οἶον si quis verum

ταρ audiebat Euripidi¹⁾. Infra per eum iurat Euripides²⁾, et in Ranis certamen initurus ad eum precatur³⁾.

— τὰ πρῶτα] primitus enim χάος ἦν καὶ νύξ⁴⁾ sive inane obscurum.

15. *Et animalia in se genuit ipse motu praedita.* Vitae enim principium est aether; „in eo movemur et sumus.” Itaque animantis morte correpti cum anima seiungitur a corpore, illuc ὄρον εἰς; τὸ φῶς ἀφίκετο et illa redit et hoc, τὸ πνεῦμα μὲν πρὸς αἰθέρα, τὸ σῶμα δ' εἰς γῆν⁵⁾. Sic in quarti saeculi epigrammate sepulcrali haec leguntur: *Εὐρυμάχου ψυχὴν καὶ ὑπερφιάλου; διανοίας | αἰθήρ ὑγρὸς ἔχει, σῶμα δὲ τύμβος ὀδε⁶⁾.* Cf. etiam quae de animis per spatia caeli volitantibus iocatur Trygaeus in Pace fabula⁷⁾.

17. ἀντίμιμον] adiectivum vere posticum, ut γυναικόμιμος⁸⁾. Idem valet ἀντίπλαστος⁹⁾.

18. Aures dicuntur *infundibula*, per quae immittitur sonus. Item apud Platonem Socrates artis musicae officium dicit τὸ καταντεῖν τῆς ψυχῆς διὰ τῶν ὄτων ὄσπερ διὰ χοάνης τὰς ἀρμονίας¹⁰⁾. Et hominis gravedine laborantis nasus trullae assimilatur apud Eupolidem¹¹⁾. In sermone autem poetico πηγὴ dicitur auditus¹²⁾.

— ὄτα διετετρήνατο] sic Electra Aeschylea: *δὶ ὄτων συντέτραινε μῦθον*¹³⁾.

19. *Ergone propter infundibulum oportet me neque audire neque videre?* — Nihilo sagaciorum se praestat Euripidis hic sodalis quam Socratis discipulus philosophemata de *semine nasturtii* et de *vorticis caelestis* interpretans¹⁴⁾. Subiunctivos (dubitantis) esse ἀκούω et ὄρω docet μή negatio.

21. Similis versus in scholiis affertur e Sophoclis Aiaeae Loero: *σοφοὶ τῶν τῶν σοφῶν ξυνοῦσθαι*¹⁵⁾. Quem trimetrum Aristophanes — memoriae ut videtur

¹⁾ Eur. fr. 836; vid. ad Nub. 264. — ²⁾ Vs. 272. — ³⁾ Ran. 892. — ⁴⁾ Vid. Av. 693 et cf. Eur. fr. 488. — ⁵⁾ Eur. Suppl. 533. — ⁶⁾ Epigr. Kaibel 41, qui confert Pepli Aristotel. epigr. 50. — ⁷⁾ Pac. 828 sqq. — ⁸⁾ Aesch. Prom. 1005 etc. — ⁹⁾ Soph. fr. 268. — ¹⁰⁾ Plat. Rep. 411 a; vocem χοάνην vide etiam Pherecrat. fr. 108³⁾. — ¹¹⁾ Eupol. fr. 283. — ¹²⁾ Soph. O. R. 1386 sq. — ¹³⁾ Aesch. Choeph. 451. — ¹⁴⁾ Nub. 236, 381. — ¹⁵⁾ Soph. fr. 12.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

πόλλ' ἂν μάθοις τοιαῦτα παρ' ἐμοῦ.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

(secum mussitans:)

πῶς ἂν οὖν

πρὸς τοῖς ἀγαθοῖς τοῦτοισι προσμάθοιμ' ἔτι
μὴ <παντάσσι> χολῶς εἶναι τὸ σκέλει!

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

25

βάδιξε δευρή, καὶ πρόσεχε τὸν νοῦν.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

ιδού.

antumet, delete dein που scribat οἶόν τι ἔστιν. || τι Brunck] τε R, γε lemma scholii (cf. Eupol. fr. 314), unde Fritzsche non recte γε τοῦστιν (ut Vesp. 27), quod altercantis est (tamen).

23 sq. *τούτοισι προσμάθοιμ' ἔτι | μὴ παντάσσι] τούτοισιν ἐξέυροιμ' ὅπως | ἔτι προσμάθοι μὴ R sine sensu. Coniecerunt in versu 23 Reiske ἐξέυροις, in versu 24 Zanetti προσμάθοις μὴ, Bentley προσμάθω μὴ, Wellauer προσμάθοιμι, idque legisse videtur qui in scholiis annotavit: „ἵνα μὴ περιπατήσῃ μετ' αὐτοῦ”. Sed quicquid leni manu sic refingitur, intolerabilis manet verborum tinnitus: *quomodo inveniam (vel -as) praeterea quomodo addiscam (-as) claudus (vel non claudus) esse*. Omnino alterum verbum abundat, quod deberi videtur iis qui Euripidi haec verba perperam continuabant; nimis vero exile est „μὴ χολῶς εἶναι” nisi quid accedat, absurdum denique est votum: *utinam sim claudus, ut requiescere mihi liceat!* Sed quod supplevi παντάσσι, id ipsum esse quod dederit poeta non contendo.

24. σκέλει] σκέλη R. item περικαλλῆ vs. 282 (cf. Plat. 734).

lapsu — in Heroibus fabula tribuit Euripidi ¹⁾, item Plato plus semel ²⁾. Nunc affinem ipsius Euripidis aliquem versiculum imitari testatur manifesta eiusdem dieterii parodia in Eupolidis fragmento: θεῖόν τι ³⁾ πού ἔστι γλώσσα καὶ ἀνθρώπου λόγος ⁴⁾.

22—24. *Utinam praeter ista bona hoc quoque mihi obtingat ut non plane claudus fiam!* ⁵⁾. — Cum amaro risu profert „τὸ ἀγαθόν”, ut Trygaeus Mercurio

„periisti!” clamanti respondet: „κἄτα τῷ τρόπῳ | οὐκ ἠσθόμεν ἀγαθὸν τοσούτον λαβόν;” ⁶⁾, vel miles Sophocleus gravissimum regi nuntium afferens: „ἐμὲ τὸν δυσδαίμονα | πάλοσ καταρῖσι τοῦτὶ ἀγαθὸν λαβαῖν” ⁷⁾.

24. χολῶς εἶναι τὸ σκέλει] nunc enim *cursorum genua deserunt* ⁸⁾, κοπιᾷ τὸ σκέλει post longum cursum ⁹⁾, πεπόνηκε κομῶν τὸ σκέλει ¹⁰⁾.

25. βάδιξε] cf. Eq. 724.

¹⁾ Si integra sunt haec scholii verba. — ²⁾ Plat. Theag. 125 d Rep. 568 a. —

³⁾ Sic illic et nostro loco scribo οἶόν τε (γε). — ⁴⁾ Eupol. fr. 314. — ⁵⁾ De particulae πῶς hoc usu vid. ad Eq. 16. — ⁶⁾ Pac. 370. — ⁷⁾ Soph. Ant. 275. —

⁸⁾ Vid. Plauti locus ad vs. 3 allatus. — ⁹⁾ Alex. fr. 147. — ¹⁰⁾ Pac. 820.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

ὄρῳς τὸ θύριον τοῦτο;

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

νῆ τὸν Ἑρακλῆα,

οἶμαι γε.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

σίγα νυν.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

(ut supra:)

σιωπῶ τὸ θύριον.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

ἄκου'.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

(ut supra:)

ἄκούω καὶ σιωπῶ τὸ θύριον.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

ἐνταῦθ' Ἀγάθων ὁ κλεινὸς οἰκῶν τρυγγάνει
ὁ τραγωδοποιός.

30

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

ποιὸς οὗτος Ἀγάθων;

28. Post versum 30 habet R; correxit manus altera. Videtur igitur in archetypo propter homoeoteleuton omissus (cf. vs. 33), dein in paginae margine vel in calce adscriptus esse, tandem in locum alienum irrepsisse. || ἀκούω Brunck] -σω R, quo servato Bekker vs. 27 et 28 claudit signo interrogandi, ut subiunctivi hi sint dubitantis (cf. vs. 19).

26—28. Euripides sodalem „ὄρῳν”, dein „σιγῶν” et „ἀκούων” iubet, ut apud Cratinum nescio quis: ἄκου, σίγα, πρόσσεγε τὸν νοῦν, δεῦρ' ἔρα ¹⁾. Ludiere autem affinis τὸ θύριον, quod primi verbi erat obiectum, etiam sequentium intellegere se fingit.

26. ὄρῳς τὸ θύριον τοῦτο;] eadem verba sunt in Nubibus ²⁾.

— Ἑρακλῆα] soni -ἰᾶ etiam in Ranis ³⁾

et apud tragicos ⁴⁾ hic illic conflunt; cf. praeterea ἰᾶ monosyllabum ⁵⁾.

27. σίγα... σιωπῶ] variatur dictio, quia in affinis responso requiritur verbum transitivum ⁶⁾.

27 sq. τὸ θύριον] trimetrum haec vox claudit etiam Plut. 1098.

29. Ἀγάθων] vid. ad Ran. 83.

30. ποιὸς οὗτος ὁ Ἀγάθων;] i. e. τὸν ποῖον Ἀγάθωνα λέγεις; quemnam Agathonem

¹⁾ Cratin. fr. 284. — ²⁾ Nub. 92. — ³⁾ Ran. 863. — ⁴⁾ Soph. Ai. 104 (?) Trach. 293, 476 Rhes. 703 Eur. Alc. 25 etc. — ⁵⁾ Vs. 64 etc. — ⁶⁾ Recte sic Enger.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

ἔστιν τις Ἀγάθων...

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

μῶν ὁ μέλας, ὁ καρτερός;

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

οὐκ, ἀλλ' ἕτερός τις. οὐχ ἑώρακας πάποτε;

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

μῶν ὁ δασυπύγων;

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

οὐχ ἑώρακας πάποτε;

31. μέλας] μέγας (ut Eupol. fr. 182) Dindorf dubitanter.

32. ἑώρακας] ἑώρακα R cum signo personae mutatae (quod dein est erasum) ante οὐχ.

33. Omisit R propter homoeoteleuton (cf. vs. 28); in margine supplavit corrector.

diciis? Item in Chirone Pherecratis (?) comoedia: ποῖος οὐτοσι | ὁ Τιμόθεος; ¹⁾, et apud nostrum alibi: ὁ ποῖος οὐτος Λάμαχος...; ²⁾.

31—33. Poetae iunioris vultum quomodo verbis depingat dum ambigit Euripides, eiusdem quendam nominis virum commemorat affinis. Prudenter autem prisci grammatici annotarunt „ἄσημόν τινα” hunc esse: *illum quem sodalis dicat Agathonem aliunde non esse cognitum*. Dubitari dein poterat vixissetne tamen tunc temporis et civibus satis notus fuisset Agathon aliquis „niger et hirsutus et robustissimus”, an de *ficto* homine — quod in nomine non insolito quominus fieret nihil obstabat — haec essent dicta. Posteriorem opinionem optimo iure tuetur interpret anonymus, fortasse Symmachus, in scholiis; quae vero scribit hic: „οἱ περὶ Ἀριστάρχου καὶ Αἰδυμόν φασιν εἶναι τοιοῦτον Ἀγάθωνα,

ἀγὼ δὲ οὐχ ἠγούμαι” non satis sunt perspicua. Quae si significant, quod significare videntur: „*Aristarchus et Didymus dicunt nigrum validum hirsutum fuisse Agathonem poetam*”, meram calumniam confidenter vocaveris ³⁾, non enim potuit eiusmodi quid ad comici locum annotare qui sanae esset mentis. Sed verba scholii in brevius contracta fraudem nobis facere suspicor, Aristarchum enim haec tantum observasse — tunc opinor cum de viris homonymis ageret —: „*nigrum hunc Agathonem aliunde non esse cognitum*”, Didymum autem de suo addidisse: „*de certo tamen aliquo viro haec dici, non de ficto.*” Similis est locus in scholiis ad Plutum ⁴⁾.

31. μέλας] de huius adiectivi usu vid. ad Lys. 800—804. Agathon poeta λευκός τις erat potius ⁵⁾.

32 sq. οὐχ ἑώρακας πάποτε;] vid. ad Nub. 766 sq. Av. 1439.

¹⁾ Pherecrat. fr. 145²⁰. — ²⁾ Ach. 963, ubi vid. — ³⁾ Eadem est Rutherfordii sententia. — ⁴⁾ Vid. quae ad Plut. 550 observavi. — ⁵⁾ Vid. vs. 191 Ran. 1092 etc.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

μὰ τὸν Δί' οὐ τοί γ', ὥστε καὶ ἐμέ γ' εἰδέναι.

ΕΤΡΙΠΙΔΗΣ.

35 καὶ μὴν βεβλήνηκας σύ γ', ἀλλ' οὐκ οἶσθ' ἴσως.

(Aperitur ostium aedium Agathonis.)

ἀλλ' ἐκποδῶν πτήξωμεν, ὡς ἐξέρχεται

37 θεράπων τις αὐτοῦ πῦρ ἔχων καὶ μυρρίνας.

(Secedunt ambo. — Prodit minister Agathonis foculum et coronas tenens.)

SCENA SECUNDA.

Affinis, Euripides, Minister Agathonis.

ΘΕΡΑΠΩΝ.

39 εὐφημος πᾶς ἔστω λαός,

38

προθυσόμενος ἔοικε τῆς ποιήσεως.

34. οὐ τοί] οὐπω Meineke, Blaydes et alia et μὰ τὸν Δί' οὐκ ἔγωγ' ὅσον γέ μ' εἰδέναι

38. Del. Dindorf; recentis originis indicium est participium verbo ἔοικε iunctum. Pro quo Meineke coniecit οἶμαι γε, alii in parenthesi collocant, non male (vid. Plut. 1098), nisi ipse versus esset molestus, quoniam Euripides scire nequit Agathonem carmen nunc compositurum esse. E scholio videtur esse natus (cf. Av. 16).

39. λαός schol. et Suid.] λεώς R invito metro.

34. ὥστε καὶ ἐμέ γ' εἰδέναι] quod quidem sciam. Sic maritus quidam de uxore: οὐκ οὐκον πονηρά γ' ἐστίν, ὃ τι καὶ ἔμ' εἰδέναι ¹⁾.

35. „Fieri tamen non potuit quin νυκτεριστοῖς certe ἔργοις tibi — ut plurimis — innotesceret ille; sed hominem non agnovisti, credo, aut mox oblitus es.” — Sono subsimilis est Pherecratis versiculus: μὴ θαναμάσης | τῶν γὰρ προτενθῶν ἐσμεν, ἀλλ' οὐκ οἶσθα σύ ²⁾. Cum ipso ioco mordacissimo cf. Lys. 1092.

36 sq. Item chorus in Acharnensibus: ἀλλὰ δεῦρο πᾶς | ἐκποδῶν θύσων γὰρ ἀνήρ, ὡς ἔοικε, ἐξέρχεται ³⁾. Cf. etiam in Ranis Dionysus: ἀλλ' ἠρμεῖ πτήξαντες

ἀκροασώμεθα ⁴⁾. Ad rem quod attinet, etiam in Ranis poetae certamen inturi sacrificant ⁵⁾, item in Vespis Philocleon ⁶⁾.

39 sqq. Ministrum se dignum habet Agathon, ut ipse Euripides in Acharnensibus ⁷⁾. Sollemnibus autem verbis cunctos mortales hic homo iubet linguis favere ⁸⁾ et late silere omnia, ut Musis in heri domo versantibus fiat audientia. Dignissimum autem quod conferatur est exordium hymni, quo Solem celebravit Mesomedes sero natus poeta ⁹⁾: „εὐφαιμέτω πᾶς αἰθῆρ, | γῆ καὶ πόντος καὶ νουαί ¹⁰⁾, | οὐρα τέμπεα σιγάτω, | ἦχοι φθόγγου ε' ὀρνίθων. | μίλλει δὲ ¹¹⁾ πρὸς ἡμᾶς βαίνειν | Φοῖβος ἀκροσεκμάς εὐχαίτας”.

¹⁾ Eccl. 350. Vid. ad Nub. 1252. — ²⁾ Pherecrat. fr. 7. — ³⁾ Ach. 239 sq. — ⁴⁾ Ran. 315, ubi vid. — ⁵⁾ Ran. 871 sqq. — ⁶⁾ Vesp. 860 sqq. — ⁷⁾ Vid. ad Ach. 396. — ⁸⁾ Vid. Eq. 1316 et ad Ran. 354. — ⁹⁾ Music. Graec. ed. Ian p. 462. — ¹⁰⁾ Operariorum errore apud Ianium excusum est νουαί. — ¹¹⁾ Cod. γὰρ metro invito.

40 στόμα συγκλήσας! ἐπιδημεῖ γὰρ
θίασος Μουσῶν ἔνδον μελάθρων
τῶν δεσποσύνων μελοποιῶν.
ἐχέτω δὲ πνοᾶς νήνεμος αἰθήρ,
κῦμα δὲ πόντου μὴ κελαδεῖτω
45 γλαυκόν!

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

(secum:)

βομβάζ.

ΕΥΤΡΙΠΙΔΗΣ.

σίγα. τί λέγεις;

ΘΕΡΑΠΙΩΝ.

πτηνῶν τε γένη κατακοιμάσθω,
θηρῶν τ' ἀγρίων πόδες ὕλοδρόμων
μὴ λυέσθων!

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

(secum:)

βομβαλοβομβάζ.

ΘΕΡΑΠΙΩΝ.

μέλλει γὰρ ὁ καλλιεπὴς Ἀγάθων,
50 πρόμος ἡμέτερος —

40. συγκλήσας] -είσας R.

45. Ultima duo verba Affini tribuit Reiske; equidem malim ΕΥΤ. τί λέγεις;
σίγα. || λέγεις R¹] λέγει R².

50. πρόμος] πρόμος (nihil vocem) R.

Quam echo nostri carminis iure suo quispiam vocaverit, nisi quod serio ibi dicuntur quae in ridiculum nunc convertit comicus; rectius igitur dixeris commune aliquod utriusque fuisse exemplum ¹⁾. Praeterea huc facit sollemnis illa πρόρρησις Trygaei in caelum adscensuri: «εὐφημεῖν χρὴ καὶ μὴ φλαῦρον | μηδὲν γρούζειν» κτλ. ²⁾.

40—42. Constr.: θίασος γὰρ Μουσῶν

ἔνδον τῶν δεσποσύνων ³⁾ μελάθρων ἐπιδημεῖ μετ' μελοποιῶν.

45. βομβάζ] item mox βομβαλοβομβάζ. Sic obstrepit affinis et veluti obmugit ministro lenta gravissimaque voce verba concepta recitanti. Cf. βομβαύλιος iocularis tibicinum epitheton in Acharnensibus ⁴⁾.

50. Perridicule πρόμος voci poeticae et tragicis usitatissimae affinis subicit ver-

¹⁾ Vid. ad Av. 777 sq. — ²⁾ Pac. 96 sqq. — ³⁾ Adi. poeticum: Aesch. Choeph. 942 Eur. Hec. 101. — ⁴⁾ Ach. 866.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

(alta voce:)

μῶν βινεῖσθαι;

ΘΕΡΑΠΩΝ.

τίς ὁ φωνήσας;

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

(secum:)

νήνεμος αἰθήρ.

ΘΕΡΑΠΩΝ.

— δρυόχους τιθέναι, δράματος ἀρχάς.
 κάμπτει δὲ νέας ἀψίδας ἐπῶν,
 τὰ δὲ τορνεύει, τὰ δὲ κολλομελεῖ,
 καὶ γνωμοτυπεῖ, καὶ ἀντονομάζει,
 καὶ κηροχυτεῖ, καὶ γογγύλλει,
 καὶ χροανεύει —

55

52. ἀρχάς] *ἀρχήν?

53. ἀψίδας Suid.] ἀσπίδας R.

54. τορνεύει] τορνεύει Suid. (cf. vs. 986).

56. γογγύλλει Porson] γογγυλλίζει R.

bum quod aliquanto humilioris est dictionis.

52. δρυόχους τιθέναι] fundamenta dramatis mox instituendi sic vocat, eadem usus imagine qua in Vespis id quod gravissimum est, id in quo rei est summa, audit ἡ τρόπις τοῦ πράγματος¹⁾. Sunt enim δρυόχοι ligna quibus ἡ τρόπις sive carina utrinque fulcitur dum struitur navis²⁾. Cf. etiam πρίμων de re magni momenti dictum in Avibus³⁾, et de voce δρυ- vid. ad Av. 479 sq.

53. Versuum novas iuncturas insectit⁴⁾.

54. τορνεύει] proprie τορνεύονται lyrae⁵⁾, non cantica aut verba. Cf. tamen Platonium: ἀκριβῶς ἕκαστα τῶν ὀνομάτων ἀποτετόρνευται⁶⁾.

— κολλομελεῖ] i. e. κολλᾶ (τὰ) μέλη. Novo hoc verbo ludere designatur id quod vulgus mortalium dicit μελοποιεῖν.

55. γνωμοτυπεῖ] virorum γνωμοτύπων sive in sententiis effingendis sollertium hoc est ἔργον⁷⁾.

— ἀντονομάζει] autonomasiis ornat. — Agathonis dictio artificiosa etiam alibi apud nostrum ridetur, ubi nescio quis id, quod „δῆδας ἐκδότω τις ἡμένας“ dicebatur in sermone vitae communis⁸⁾, sic enuntiat: „ἐκφέρτε πένκας κατ' Ἀγάθωνα φωσφόρους“, pinos luciferas, ut cum Agathone loquar, afferite mihi⁹⁾.

56. γογγύλλει] rotundat¹⁰⁾.

57. χροανεύει] fundit, liquefacit, ut aes in χράνῃ¹¹⁾.

¹⁾ Vesp. 30. — ²⁾ Vid. Hom. τ 574 Plat. Tim. 81 b Orph. Argon. 272 sq. Polyb. I 38 § 5. — ³⁾ Av. 321. — ⁴⁾ Vid. mox vs. 69 et ad Nub. 969. — ⁵⁾ Vid. Av. 491. — ⁶⁾ Plat. Phaedr. 234 e. — ⁷⁾ Vid. ad Ran. 877. — ⁸⁾ Ut Plut. 1194. — ⁹⁾ Ar. fr. 599. — ¹⁰⁾ Cf. Lys. 975. — ¹¹⁾ Smeltkroes. Cf. Hes. Theog. 863.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

(alta voce:)

καὶ λαϊκάξει.

ΘΕΡΑΠΙΩΝ.

τίς ἀγροιώτας πελάθει θριγκοῖς;

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

(ad domum accedens:)

ὅς ἔτοιμος σοῦ τοῦ τε ποιητοῦ

τοῦ καλλιεποῦς εἰς τοὺς θριγκοῦς

ξυγγογγύλας

τουτὶ τὸ πέος χροανεῦσαι.

ΘΕΡΑΠΙΩΝ.

ἦ που νέος γ' ὢν ἦσθ' ὕβριστής, ὦ γέρον.

ΕΤΡΙΠΙΔΗΣ.

(item in ministri conspectum veniens:)

ὦ δαιμόνιε, τοῦτον μὲν ἕα χαίρειν, σὺ δὲ

Μγάθωνά μοι δεῦθ' ἐκκάλεσον πάση τέχνη.

60

65

57b. Famulo continuat R, item vs. 59—61.

58. ἀγροιώτας Bentley] ἀγριώτας R.

59. τε] del. Enger.

60. εἰς τοὺς θριγκοῦς; Blaydes] 'τοῦ θριγκοῦ' R, κατὰ τοῦ θρ. corrector, διὰ τοῦ θρ. Kuster.

61. ξυγγογγύλας (συγγ.) Enger] γογγυλλίας R, συγγογγυλλίας Brunck. || Post γογγυλλίας in R sequitur glossema καὶ συστρέψας, quod deleuit Cobet; cf. Lys. 975.

— λαϊκάξει] hoc verbo etiam in Equitibus ludere clauditur enuntiatum ¹⁾.58. θριγκοῖς] aedes heriles τραγικῶς πάνυ sic designat famulus ²⁾.

60—62. Perridicule ultima quibus Agathonis minister usus est verba in novum sensum detorquet Euripidis sodalis.

63. Tunc cum iuvenis eras, protervum ³⁾ sanequam te fuisse arbitror! — Petulantio-rem quam pro aetate sua eum esseurbane sic indicat. Commentarii autem instar sunt Mercurii Plautini ad Amphitryonem verba: *Prodigum te fuisse oportet olim in adolescentia.* | — *Quidum?* — *Quia senecta aetate a me mendicās... malum* ⁴⁾.

64. ἕα χαίρειν] de loquendi hoc genere vid. ad Plut. 1187 Ach. 300, de synizesi autem sonorum εἰς supra vs. 26 et ad Nub. 932.

65. πάση τέχνη] i. e. πάντως, omnino ⁵⁾.

¹⁾ Eq. 167. — ²⁾ Cf. Eur. Ion. 156 El. 1150. — ³⁾ De voce ὑβριστή vid. Nub. 1068. — ⁴⁾ Plaut. Amphitr. IV 2, 11 sq. — ⁵⁾ Cf. Eccl. 366 et vid. ad Ran. 1285 Av. 549.

ΘΕΡΑΠΙΩΝ.

μηδὲν ἐκέτευ', αὐτὸς γὰρ ἔξεισιν τάχα
καὶ γὰρ μελοποιεῖν ἄρχεται. χειμῶνος οὖν
ὄντος κατακάμπτειν τὰς στροφὰς οὐ βῆδιον,
ἦν μὴ ποιῆ θύρασι πρὸς τὸν ἥλιον.

ΕΤΡΙΠΙΔΗΣ.

70 τί οὖν ἐγὼ δρῶ;

ΘΕΡΑΠΙΩΝ.

περίμεν', ὡς ἐξέρχεται.

(Aedes denuo intrat.)

SCENA TERTIA.

Affinis, Euripides.

ΕΤΡΙΠΙΔΗΣ.

ὦ Ζεῦ, τί δρᾶσαι διανοεῖ με τήμερον;

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

(secum:)

νῆ τοὺς θεοὺς, ἐγὼ πυθέσθαι βούλομαι

69. ποιῆ Blaydes] προίη R, quo servato (προίη) dein θύραζε scribebat Zanetti.

70. Priorem versus partem Euripidi dedit Invernizzi, posteriorem Bentley Famulo; in R librarius versus initium continuavit ei qui versus proximos dixit, post δρῶ scripsit signum personae mutatae; manus recens μν'ῆ scripsit ante versum et εὐ. post δρῶ.

66. αὐτὸς] sponte ¹⁾.

67. καὶ . . . μελοποιεῖν] etiam cantica pangere. — Supra τῶν ἑπῶν sive versuum ipsiusque dictionis potissimum habita est ratio, nunc de numeris modisque carminum fit sermo.

67 sq. χειμῶνος . . . ὄντος] cum sit hiems, ἐπειδὴ χειμῶν ἴσθι. Causam indicat nunc participium, alibi id quod obstat ²⁾, = καίπερ χειμῶνος ὄντος, cum = licet. Participium nisi additur, merus est genitivus (ablativus) temporis: hieme ³⁾. — Ad rem quod attinet, hiems vixdum praeteriit

si veri temporis (Liberaliam) habetur ratio, modo ingruit, si ficti (Thesmophoriorum).

69 sq. Verbis ambiguis κάμπτειν ⁴⁾ et στροφᾶς iocose ita utitur ut si de Ulixis illo arcu loqueretur.

69. θύρασι πρὸς τὸν ἥλιον] cf. Nub. 632 et vid. ad Nub. 198.

70. ἐξέρχεται] vid. ad Lys. 935.

71. Similes sunt Trygaei in Pace queraelae: „ὦ Ζεῦ, τί ποτε βουλεύει ποιεῖν;” et: „ὦ Ζεῦ, τί δρασεῖς ποθ' ἡμῶν τὸν λέων;” ⁵⁾.

¹⁾ Vid. ad Lys. 1107. — ²⁾ Vid. Ran. 1190 Eccl. 421 etc. — ³⁾ Vid. ad Nub. 371. — ⁴⁾ Vid. vs. 53 et ad Nub. 969. — ⁵⁾ Pac. 58 et 62.

τί τὸ πρᾶγμα τουτί.

(Ad Euripidem:)

τί στένεις; — τί δυσφορεῖς;
οὐ χρεῖν με κρύπτειν σ', ὄντα κηδεστήν ἐμόν.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

75 ἔστιν κακόν μοι μέγα τι προπεφυραμένον.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

ποῖόν τι;

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

τῆδε θήμερον κριθήσεται,
εἴτ' ἔστ' ἔτι ζῶν εἴτ' ἀπόλωλ' Εὐριπίδης.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

καὶ πῶς; ἐπεὶ νῦν γ' οὔτε τὰ δικαστήρια
μέλλει καθίλζειν, οὔτε βουλῆς ἔσθ' ἔδρα,

74. *με...σ'] σε (omisso σ') R, qua servata lectione Valckenaer in versus exitu pro ἐμόν scribebat ἐμέ, Bergk ἐμοί. Mutavi ad exemplum versus Sophoclei El. 957; priscam lectionem esse ἐμόν testatur scholion: „τό σημεῖον <ῆτι> οὐ μόνον κηδεστής; δ ἐκιδιδού; ἀλλὰ καὶ ὁ λαμβάνων”, i. e.: nunc κηδεστής; dicitur gener.

77. ζῶν] ζῶς; Meineke, de qua forma vid. Enehirid. dict. ep. p. 207 Av. 1078.

79. καθίλζειν Cöbet] δικάζειν R. Cf. Vesp. 305.

74. *Noli celare me, affinis enim es meus.* Sic chorus ad Lysistratam: μή νῦν με κρύψης; ἢ τι πεπόνθαμεν κακόν¹⁾. Verborum autem structura eadem est apud Sophoclem: οὐδὲν γάρ σε δεῖ κρύπτειν μ' ἔτι, non enim est cur quicquam etiam te celem²⁾.

— κηδεστήν] indicatur hac voce necessitudo quam conciliant nuptiae inter generos et soceros et utrorumque cognatos. Itaque nunc Euripidem suum κηδεστήν dicit homo noster³⁾, infra ipse vocatur κηδεστής Euripidis⁴⁾; alibi gener audit κηδεστής⁵⁾ vel uxoris pater vel uxoris frater vel sororis maritus vel etiam vitricus (omitto locos).

75. προπεφυραμένον] *maceratam, paratum est*⁶⁾. Item in Avibus: λόγος... προπεφύραται μοι⁷⁾.

76 sq. Vere trágicum est ζῶν ἔστι pro ζῆ⁸⁾, nec non pondus dictionis augent verba τῆδε τῆ ἡμέρα pro τήμερον dicta⁹⁾ et proprium nomen pro pronomine ἐγὼ adhibitum¹⁰⁾. Vulgati sermonis esset: τήμερον κριθήσεται εἴτε ἔτι ζῶ εἴτε ἀπόλωλα.

78. καὶ] vid. ad Nub. 210.

78—80. Bis deinceps usurpatur *δει*, de qua structurae negligentia vid. ad Lys. 1183.

79. μέλλει καθίλζειν] primo mane haec dicantur¹¹⁾.

¹⁾ Lys. 714; vid. etiam Plut. 26. — ²⁾ Soph. El. 957; vid. ad Vesp. 429. — ³⁾ Item vs. 210. — ⁴⁾ Vs. 584, 1165. — ⁵⁾ Antiphont. VI § 12. — ⁶⁾ Nos: *er ligt wat voor mij in het zout.* — ⁷⁾ Vid. ad Av. 462 sq. et Nub. 979. — ⁸⁾ Soph. Oed. R. 1045 Trach. 735 Phil. 412. — ⁹⁾ Item Av. 1072. — ¹⁰⁾ Item Lys. 365. Vid. etiam ad Nub. 1145. — ¹¹⁾ Vid. vs. 2.

80 ἐπεὶ ἔσθ' ἑορτή, Θεσμοφορίων ἢ μέση.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

τοῦτ' αὐτὸ γὰρ τοι καὶ ἀπολεῖν με προσδοκῶ.
αἱ γὰρ γυναῖκες ἐπιβεβουλευκάσι μοι,
καὶ ἐν Θεσμοφόροισιν μέλλουσι περὶ μου τήμερον
ἐκκλησιάζειν ἐπ' ὀλέθρῳ.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

τιῆ τί δή;

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

85 ὀτιῆ τραγωδῶ καὶ κακῶς αὐτὰς λέγω.

80. *ἔσθ' ἑορτή] τρίτῃ σι R. Quam vetustam esse lectionem, et doctius quam prudentius olim a quibusdam esse explicatum hoc aenigma: „quomodo ludorum per triduum celebratorum dies medius dici potuerit tertius“, testantur scholia (cf. Fritzsche ed. p. 22 sqq. et 577 sq., Enger ad hunc versum, AMommsen Heortol. p. 291 sqq., Zielinski Glied. d. altatt. Kom. p. 82, 1, Robert Preller Myth. I⁴ p. 778, 6). Sed etiamsi probabilis aliqua solutio illius aenigmatis potuisset proferri, damnanda tamen esset lectio tradita; nam post verba: „hodie neque ius dicitur neque senatus habebitur“ non potuit addi: „nam est dies tertius“ (vel secundus, vel quartus), sed necessario debuit sequi: „nam dies hic est nefastus“. Verborum ΕΠΕΙΕΩΡΤΗΣΙΟΡΤΗ — sic more prisco ἐκ πλήρους scriptorum — cum perturbatus esset ordo, litterae ΕΠΕΙΕΩΡΤΗΣΙΟ male sunt lectae aut metri causa imperite correctae; quod facile irreperere potuit vitium si versus et olim, ut nunc in R, paginam aperiebatur. Fortasse etiam interpretamentum „τριῶν“ voci „μέση“ superscriptum turbarum causa extitit. — Infra quoque vs. 162 est prisca ἀπορία, nec non vs. 169, 557, (822?) 975, 1031 vitiis vetustis laborat textus traditus; verborum autem ordo in versu 480 — ut rei pervulgatae ex ipsa hac fabula exemplum proferam — non minus stulte est mutatus; vid. etiam vs. 420, 660, 669, 797, 799, 987, 1184. Qualia testantur archetypum huius fabulae deterius quam aliarum fuisse habitum. Lectionem traditam tuebaturne Callimachus? nominatur certe in scholio, sed pro „κατὰ Καλλιμάχου“ ibi „κ. Καλλιμάχου“ legendum esse suspicatur Preller. Vid. Prolegomena. Vitiosam esse vulgatam ante me sensit Nauck, qui ἐπεὶ περὶ ἐστὶ coniecit. Equidem confero Hom. v 156 Theocrit. XV 26 Herod. Mimiamb. V 85.

83. μου] ἐμοῦ R.

80. Θεσμοφορίων ἢ μέση] item infra ¹⁾. De quo die festo vid. Prolegomena.

81. τοῦτ' αὐτὸ γὰρ τοι] vid. Lys. 46 et ad Ran. 73.

84. ἐπ' ὀλέθρῳ] vid. ad Eq. 468 sq.

— τιῆ τί δή;] vid. ad Nub. 755.

85. Quoniam in scena eas agito et vituperō. — Verba τραγωδεῖν et κακῶς λέγειν

efficiunt ἐν διὰ δυοῖν, et id quod summum est — τὸ κακῶς λέγειν — multo maiore cum emphasi sic profertur in fine enuntiati, quam si diceretur: ὀτιῆ ἐν ταῖς τραγωδίαις αὐτὰς κακῶς λέγω ²⁾. Dicitur nunc τραγωδεῖν τὰς γυναῖκας, ut alibi καμφοδεῖν ³⁾. Cf. etiam famuli illud dictum ad herum: ἐκείνο τηροῦ, μὴ..

¹⁾ Vs. 375 sq. — ²⁾ Vid. ad Av. 1182. — ³⁾ Cf. Pac. 751.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

νή τὸν Ποσειδῶ καὶ δίκαιά γ' ἂν πάθοις.
ἀτὰρ τίς ἐκ τούτων σὺ μηχανὴν ἔχεις;

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

Ἀγάθωνα πείσαι τὸν τραγῳδοδιδάσκαλον
εἰς Θεσμοφόρον ἐλθεῖν.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

τί δράσουτ'; εἰπέ μοι.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

90 ἐκκλησιάσουτ' ἐν ταῖς γυναιξὶ χᾶν δέη
λέξονθ' ὑπὲρ ἑμοῦ.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

πότερα φανερώς ἢ λάθρα;

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

λάθρα, στολὴν γυναικὸς ἡμφιεσμένον.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

τὸ πρᾶγμα κομψὸν καὶ σφόδρ' ἐκ τοῦ σοῦ τρόπου.

86. δίκαιά γ' Scaliger] δὲ καὶ R (δία δίκαι' Aug.). Cf. Lys. 403.

87. ἐκ τούτων Bergler] ἐκ ταύτης R, ἐξ αὐτῆς Fritzsche (ἐκ γ' αὐτῆς GHermann) coll. Cratini fr. 34, ubi Cratinus fertur ἐξ αὐτῆς dixisse eo quo παραχρημα sensu; quod recte traditum esse vix mihi persuadeo, nostro autem loco non convenit statim (αὐτόθεν), sed: exinde. Cf. Vesp. 346.

90. χᾶν Markland] κᾶν R. Cf. Lys. 48 et 594.

91. φανερώς Cobet] φανερόν R.

χωλὸς ὢν Εὐριπίδῃ | λόγον παράσχης καὶ τρα-
γωδία γίνῃ, cave ne Euripidi argumentum
praebeas et fabula fias¹⁾.

86. Similis verborum structura est
Ach. 798. Praeterea cf. Lys. 403, et de
particularum καὶ... γε innotura vid. ad
Ran. 49.

87. Cf. coryphaei verba ad Philocle-
onem: ἀλλ' ἐκ τούτων ὥρα τινά σοι ζητεῖν
καινὴν ἱπτινοῖαν²⁾.

88. τραγῳδοδιδάσκαλον] vid. ad Ach. 628.

93. „Vere κομψευρικῶς hoc est inven-
tum”³⁾.

— ἐκ τοῦ σοῦ τρόπου] id quod κατὰ
σέ, te dignum. Item Philocleon reo abso-
luto „ignoscite mihi caelites!” exclamat:
„ἵππιτις ἐνὶ μὲν ἰδ' ἐπέμεινε καὶ τοῦ ἑμοῦ τρό-
που”⁴⁾. Infra mulieres: „ξυγγενεῖς τοῦ ἑμοῦ
τρόπου” alloquitur Clisthenes homo effe-
minatus⁵⁾.

¹⁾ Pac. 146—148. — ²⁾ Vesp. 346. — ³⁾ Vid. Eq. 18 et de adiectivo κομψῶ ad
Ran. 967. — ⁴⁾ Vesp. 1002. — ⁵⁾ Vs. 574; cf. etiam Eupol. fr. 103.

τοῦ γὰρ τεχνάζειν ἡμέτερος ὁ πυραμοῦς.

(Aperta ianna provolvitur Agathon in lectulo lucubratorio recubans effeminato habitu varioque mundo circumdatus.)

SCENA QUARTA.

Affinis, Euripides, Agathon.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

95 σίγα.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

τί ἔστιν;

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

ἀγάθων ἐξέροχεται.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

καὶ ποῦ ἐσθ'?

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

ὄπου ἐστίν; οὔτος οὐκκυκλούμενος.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

ἀλλ' ἢ τυφλὸς μὲν εἰμ' ἐγὼ γὰρ οὐχ ὄρω
ἄνδρ' οὐδέέν' ἐνθάδ' ὄντα, Κυρήνην δ' ὄρω.

95. τι] τί δ' R. Cf. Ach. 4.

96. ποῦ (ε)σθ'; — ὄπου (ε)στίν; οὔτος Meineke] ποῖο ἐστίν οὔτος; sequente signo personae mutatae R, ποῦ 'στιν; — οὔτος αὐτὸς; Dobree, ποῦ ποτ' ἐστίν; — οὔτος; Dindorf, ποῦ 'στιν ἐτέον; Cobet.

94. Eadem locutione in Equitibus utitur dux chori¹⁾. De τεχνάζειν verbo vid ad Ran. 957 sq. et Vesp. 192, et de Euripidis πανουργία Ran. 80, 1520.

96. καί] mirantis haec est particula; vid. ad Nub. 210.

— ὁ οὐκκυκλούμενος] hac quoque in re Euripidi illi, quem ex Acharnensibus fabula novimus²⁾, similem se praestat Agathon, quod ececyclamate, machina tragica³⁾, in conspectum adducitur et mox e scena abducitur⁴⁾.

97. ἀλλ' ἢ τυφλὸς μὲν εἰμι] item Demus in Equitibus: ἀλλ' ἢ οὐ καθαρῶ⁵⁾. — Particulae ἀλλ' ἢ = profecto etiam Lys. 928 etc. usurpantur, de particula μὲν vid. Av. 1214.

98. Simillimis verbis infra utitur adspecta facie sua glabra in speculo: *non me cerno sed Clisthenem*⁶⁾. Cf. etiam mulieris in Ecclesiazusis verba, quae „Erigonum” ait „cum intuerer, πρὸς γυναικας φόμην λίγειν”⁷⁾. — Cyrene puella e Ranis est cognita⁸⁾.

¹⁾ Eq. 277, ubi vid. — ²⁾ Cf. Ach. 409. — ³⁾ Vid. ad Eq. 1248 sq. — ⁴⁾ Vs. 265. — ⁵⁾ Eq. 953. — ⁶⁾ Vs. 235. — ⁷⁾ Eccl. 167 sq. — ⁸⁾ Vid. Ran. 1328.

(Tibia praeluditur.)

ΕΥΡΥΠΙΑΗΣ

σίγα· μελωδεῖν γὰρ παρασκευάζεται.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

100

μύρμηκος ἀτραπὸς ἢ τί διαμινύρεται;

ΑΓΑΘΩΝ.

(novum canticum secum meditans:)

(κορυφαῖος.)

„ἱερὰν τοῖν Χθονίαιν δε-
 „ξάμεναι λαμπάδα, κοῦραι,

99. γὰρ Bergk] ἄν R, αὐ Brubach (quam coniecturam ad Av. 226 probare non debebam), μελωδιαν Meineke (-ΔΕΙΝΑΝ -ΔΕΙΑΝ).

100. διαμινύρεται Dawes] διαμινυρίζεται R, δὴ μινυρίζεται Meineke. || Huic versui olim quidam subiungebant parepigraphen: „μινυρισμός”.

101—129. Ante vs. 101 et 107 librarius R (non corrector, ni fallor) scripsit αγαθ, ante 104 et 111 χ°, paragraphos autem ante versus 114, 117, 120. Quae signa quomodo sint intellegenda docet scholion, ubi lyrici hi versus Agathonī tribuuntur omnes, hunc enim carmen amoebaeum secum meditari, „διὸ καὶ χορικά λέγει μέλη αὐτὸς πρὸς αὐτόν, ὡς χορικά δέ”. Quae recte esse observata testatur loci contextus.

101. τοῖν Χθονίαιν] χθονίας R.

99. Item in Avibus Pisetaerns ad sodalem: οἴκος!... οὐ σιωπήσαι; ... οὐκὼν μελωδεῖν... παρασκευάζεται¹⁾.

100. Praeludii nimis crebras inflexiones affinis vocat *semitas formicinas*. Item ipsa Musa a Pherecrate in scenam inducta Timotheum citharoedum *ἰκτροπέλου*; aliquas *μυρμηκίας* inire queritur²⁾. Qua locutione itinera quaevis tortuosa significata esse intellegimus. Sic apud Plautum homo cunctabundus *formicinum gradum movere dicitur*³⁾, id est *ὁδοῖς κυκλεῖν αὐτὸν εἰς ἀναστροφήν*, ut est apud Sophoclem⁴⁾. Etiam certa quaedam callis in montibus Atticis vocabatur *Μύρμηκος ἀτραπὸς*⁵⁾, quemadmodum alia loca dicta sunt *Κυνὸς κεφαλαί*⁶⁾, *Κόρακος πέρα*⁷⁾, *Γραὸς στήθος*⁸⁾ etc.; sed nomen

montanae illius semitae a nostro loco alienum est⁹⁾.

— διαμινύρεται] vid. ad Eq. 11.

101—129. Novum drama pangit Agathon; quam rem gravissimam eius minister mortalibus modo nuntians, „coetus” ait „Musarum in aedibus herilibus versatur.” Est autem *δρᾶμα γυναικείον*, ut infra dicit ipse¹⁰⁾, sive tragoedia cuius chorus e mulieribus est compositus. Iamque carmen huic choro compositurus foras prodiit et cantans secum meditatur.

101—103. Constr.: κοῦραι, ἱερὰν λαμπάδα δεξάμεναι χορεύσατε πάτρια τοῖν Χθονίαιν ἐν ἑλευθερίᾳ βοᾶ, *sumta face, virgines, ambo numina inferna more patrio honorate sallando cantique liberali.* —

¹⁾ Av. 226. — ²⁾ Pherecrat. fr. 145²³. — ³⁾ Plaut. Menaechn. V 3, 12. — ⁴⁾ Soph. Ant. 226. — ⁵⁾ Hesych. et Phot. — ⁶⁾ Xen. Hell. V 4 § 15 etc. — ⁷⁾ Hom. v 408. — ⁸⁾ Xen. Hell. V 4 § 50. — ⁹⁾ Recte sic Enger. — ¹⁰⁾ Vid. vs. 151.

„ξὺν ἐλευθερίᾳ πάτρι-
 „α χορεύσασθε βοᾷ.

(χορός.)

105

„τῖνι δαιμόνων ὁ κῶμος;
 „λέγε νῦν εὐπίστως δὲ τοῦμὸν
 „δαίμονας ἔχει σεβίσαι.

(κορυφαῖος.)

„ἄγε νῦν ἔλβιξε, Μοῦσα,
 „χρυσέων ἑύτορα τόξων,
 „ὅς τόθ' ἰδρῦσατο χάρας
 „γύαλα Σιμουντίδι γᾶ.

110

102. *ἐλευθερία* GHermann] *ἐλευθέρῃ* R.

103. *πάτρια* Meineke] *πατρίδι* R, quod sanum ducit vVelsen (coll. vs. 337 sqq., 365, 806, 1143), *πραπίδι* HRichards. || *χορεύσασθε*] -*σαι* R. || *βοᾷ* Kuster] *βοᾶν* R (cf. φέγγεσθαι *χορείαν* Ran. 247).

104. *δαιμόνων*] δὲ *δαιμόνων* Reisig. || Post *κῶμος* non interpungitur in R.

105. *νῦν* Meineke] *νῦν* R, quod *νῦν* (ῥ) foret scribendum, sed iure id vituperavit Meineke, non enim corripitur *νῦν* apud comicos, cf. autem vs. 107. || *εὐπίστως* Reiske] *εὐπίστως* R, *εὐπιθῶς* Dindorf (ut Aesch. Prom. 933 etc.); cf. Soph. Ai 151 Menandr. fr. 380¹.

106. *δαίμονας*] *μάκαρας* eleganter Ritschl; vid. tamen vs. 674. || *ἔχει* Suid.] *ἔχεις* R. Cf. vs. 1073 et vid. ad Plut. 1131.

107. *ἔλβιξε* Bentley] *ἔπλιξε* R, ὡ *κλῆξε* Meineke, *ἔπαξε* *μούσα* (*prosequere carmine*) Bergk. Cf. vs. 117.

109. *δ; *τόθ'*] *Φοῖβον δ*; R. Deleto quod glossema esse arbitror nomine proprio, versum ita ut potui explevi. Singula numina designat dux, nominatim compellat chorus. Cf. vs. 114, 120, 128.

Aptum sane quod hoc potissimum die condatur canticum, nam iubentur puellae choream ducere in honorem Cereris Filiaeque, quarum festum sollemne iam celebratur. De dativo *τοῖν Χθονίαιν* vid. ad Av. 745 sq.

105 sq. Poetice dictum est *εὐπίστως* ἔχει τὸ ἑμὸν δαίμονας σεβίσαι pro: *εὐπιθῶς ἔχω πρὸς τὸ κτῆ.*¹⁾

109 sq. *χάρας γύαλα*] *moenia Troiae* recte interpretatur scholiasta. Quae *γῆς ὀρίσματα* dicuntur apud Euripidem²⁾. Saepius autem apud eundem templum Delphicum — non murus igitur, sed locus qui muro esse circumdatus — vocatur *Phoebi χρυσοῦ γέμοντα γύαλα*³⁾ vel: *μεσόμφαλα γύαλα*⁴⁾ vel etiam *δαφνώδη γύαλα*⁵⁾.

¹⁾ Vid. Aeschylus apud nostrum Eccl. 393 Eur. Med. 312 Ion. 247 etc. et cf. Ar. Lys. 592 Eccl. 623, 858. — ²⁾ Eur. Hec. 16. — ³⁾ Eur. Andr. 1093. — ⁴⁾ Eur. Phoen. 237. — ⁵⁾ Eur. Ion. 76. Cf. etiam ibid. vs. 220, 233, 245 Kaibel Epigr. 199³, 875 a⁷.

(χορός.)

„χαῖρε, καλλίστας ἀοιδᾶς,
„Φοῖβ', ἐν εὐμούσοισι τιμαῖς
„γέρας ἱερὸν προφέρων.

(κορυφαῖος.)

115

„τὴν τ' ἐν οὔρεσιν δρυογόνοι-
„σιν κόραν <τεοῖς ἐν ὕμνοι-
„σιν> ἄεισον Ἀγροτέραν.

(χορός.)

„σέβομαι κλήζουσα σεμνὸν
„γόνον ὀλβίζουσα Λατοῦς
„Ἄρτεμιν ἀπειρολεχῆ.

(κορυφαῖος.)

120

„† Λατῶ τε, κρούματά τ' Ἀσιάδος

111. καλλίστας ἀοιδᾶς Dobree] -ταις -δαῖς R.

114. *οὔρεσιν δρυογόνοισιν] ὄρεσι δρυογόνοισι R.

115. Ante κόραν GHermann supplebat παρθέον, Fritzsche σύγγονον, ut duo dimetros trochaicos efficerent.

116. ἄεισον Enger] ἀείσαντ' R, ἀείσαντ' Kuster. || Deleto quod R ante Ἀγροτέραν habet deae nomine Ἄρτεμιν (vid. ad vs. 109) explevi lacunam; cf. Av. 905.

117. σέβομαι Bergk] ἔπομαι R. Cf. vs. 123.

118. γόνον] τόνον Meineke.

120 sq. Verba corrupta. Requiritur dimetri ionici; spurium autem quin sit nomen proprium Λατῶ non dubito; vid. ad vs. 109. Pro κρούματά τ' Enger coniecit κροῦμά τ', pro παράρουθμ' εὔρουθμα Dindorf παρ' εὔρουθμα (cf. vs. 985), pro Φρυγίων Burges cum scholio Φρυγίω, sed verborum structura his coniecturis non illustratur.

112. τιμαῖς] sic cantica in honorem deorum cantata vocantur etiam Ran. 349. Cf. poeticus vocis τιμῶν usus, quo *munus* significat ¹⁾.

114—119. Cf. Hippolyti Euripidei pedissequorumque carmen in honorem Dianae: ἔπειθ' ἄδοντες, ἔπειθε | τὴν Διὸς οὐρανίαν | Ἄρτεμιν, ἧ μελόμεσθα. | — πότνια, πότνια κτλ. ²⁾.

116. Ἀγροτέραν] vid. ad Eq. 660.

117. κλήζουσα] vid. ad Av. 905.

120 sq. Verba corrupta. Substantivi vicem nunc obit Ἀσιάς, — i. e. *cithara Asiatica* sive *Lesbia*, — nisi perit quod alibi additur: κισθάρας ³⁾. Erechthei Euripidis locum quendam comicum nunc imitari docet Etym. M. ⁴⁾. Pseudoplutarcho nostro loco abutenti optimo iure oblocutus est vWilamowitz: „die Stelle kommt so zu ganz seltsamer Bedeutung ⁵⁾).

¹⁾ Eccl. 5. — ²⁾ Eur. Hipp. 58 sqq. — ³⁾ Vid. Eur. Cycl. 443. — ⁴⁾ Vid. Etym. M. 153, 32. — ⁵⁾ Vid. Plut. Mor. 1133 c, vWilamowitz Timotheos die Perser p. 77, 2.

„ποδι παράρῳθμ' εὔρουθμα Φρυγίων †
 „δινεύματα Χαρίτων.

(χορός.)

„σέβομαι Λατῶ τ' ἀνάσσαν
 „κίθαριν τε ματέρ' ὕμνων,

125

„ἄρσενι βοᾷ δόκιμον,
 „τᾷ φάος ἔσσυτο δαίμονος οἴμασιν
 „ἀμετέρας τε διαμφιδίοι' ὀπός.

(χορυφαῖος.)

„ὦν χάριν ἀνακτ' ἄγαλλε Φοῖβον.

122. δινεύματα Bentley] διανεύματα R, sed verum legit scholiasta, qui vocem δρχήματα adscripsit. || Χαρίτων] Κουρήτων Bentley.

125. δόκιμον Dindorf] δοκίμωι R, δοκίμων Meineke.

126. φάος Fritzsche] φῶς R. || δαίμονος οἴμασιν Bergk] δαιμονίους ὄμμασιν R, δαίμονος ὄμμασιν Bothe, δαιμονίους τέ σου ὄμμασιν Enger, δαιμονίους θεοῦ ὄμμασιν Meineke. Recipi Bergkii coniecturam, ut apte decurrerent numeri et verti certe possent verba; dubitanter tamen. Vid. comment.

127. ἀμετέρας] ἦμ. R. || διαμφιδίοι' (-δίου) Fritzsche coll. Aesch. Prom. 554] διαμφιδίου R, ἐνθουσιαστικῆς interpretatur schol., δι' αἰφριδίου Aug.; Meineke δι' αἰδίου. Neque praepositioni δά est locus neque adiectivῶ subitῶ (Thueyd. II 61). De genitivi in -οιο desinentis syllaba ultima elisa vid. Enchirid. dict. ep. p. 201.

128. Proximis continuat R, sed non Chori esse e singularis numeri usu (ἄγαλλε)

122. δινεύματα] i. e. χορεύματα¹⁾. Dicuntur δινεύειν qui saltando gyros ducunt²⁾.

125. ἄρσενι βοᾷ] *mari strepitu*³⁾. Item apud Sophoclem sonum gravem et late resonantem Philoctetes sic vocat, qui „*valeté*“, ait, „*species liltorale et Nymphae pratenses καὶ κτύπος ἄρσενι πόντου προβολῆς*“⁴⁾, et umbra Achillis: „*reliq̄i Λαίροντες δξυπλήγοι ἄρσενας χοῶς*“⁵⁾.

— δόκιμον] adiectivum poeticum⁶⁾ in Pace redit⁷⁾.

126 sq. Verba si sana, sic iungantur: τᾷ φάος ἔσσυτο — *qua splendor additur* — οἴμασιν ὀπός δαίμονος ἀμετέρας τε διαμφιδίοιο, *impetui vocis dei (Apollinis) et*

nostrae discrepantis; οἴματα igitur dicuntur cantica, διαμφιδίος autem, quod ex Aeschylō cognitum est adiectivum⁸⁾, significat vocem puellarum quae chorum efficiunt acutam, a virili voce Apollinis et huius lyrae sono discrepantem sive „διαπαντός κχωρισμένην“ ἀμφίς γὰρ χωρίς⁹⁾. Sed displicent genitivi δαίμονος et ἀμετέρας coniunctim sic ab altero genitivo ὀπός suspensi, qui ipse pendeat a voce οἴμασι. Melius haberent: τᾷ φάος ἔσσυτο ἀμετέρας... ὄπι: qui sonus gravis voci nostrae tenuiori obsecundat.

128. ἄγαλλε] *cantu celebra*. Verbum poeticum etiam in Pace legitur¹⁰⁾.

— *Utulatu* sive *sacra deorum invo-*

¹⁾ Cf. Av. 746. — ²⁾ Cf. Hom. Σ 494 Eur. Phoen. 792 etc. — ³⁾ Sic Persius VI 4. — ⁴⁾ Soph. Phil. 1455. — ⁵⁾ Soph. fr. 469. — ⁶⁾ Cf. Pind. Nem. III 18 etc. — ⁷⁾ Pac. 1030. — ⁸⁾ Aesch. Prom. 554. — ⁹⁾ Schol. Aesch. l.l., Hesych. — ¹⁰⁾ Pac. 399; vid. etiam Hermipp. fr. 8 Theopomp. 47.

(χορός.)

„χαῖρ', ὄλβιε παῖ Λατοῦς.”

(Ululatu canticum claudit Agathon.)

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

- 130 ὡς ἦδὸν τὸ μέλος, ᾧ πόνηται Γενετυλλίδες,
καὶ θηλυδριῶδες καὶ κατεγλωττισμένον
καὶ μανδαλωτόν! ὥστ' ἐμοῦ γ' ἀκρωμένον
ὑπὸ τὴν ἔδραν αὐτὴν ὑπῆλθε γάργαλος.
καὶ σ', ᾧ νεανίσχ', ὅστις εἶ, κατ' Αἰσχύλον
135 ἐκ τῆς Λυκουργείας ἐρέσθαι βούλομαι

iure suo effecit Blaydes. || ἀνακτ' ἄγαλλε Φοῖβον] Φ. ἄν. ἄγ. Meineke. || Post Φοῖβον in R sequitur τιμᾶι, quod deletivum Dindorf, verbi ἄγαλλε glossema (τιμᾶ) ratus. Alii genuinum ducunt coll. Soph. Oed. C. 1557, vid. etiam supra vs. 112. Qui si verum viderint, deletur Φοῖβον (vid. ad vs. 109).

129. Post hunc versum in R sequitur: „ἄλλοιζέτε γέρον”, idem in scholio recte scribitur „ἄλλοιζέει” (om. γέρον) et parepigraphe dicitur. Videtur autem primitus scriptum fuisse „ἄλλοιζέει ἀγάθων”. Verbum ἄλλοιζέειν, quod *feminarum* est (vid. ad vs. 276 et ad Eq. 616), dicitur nunc de virginibus chorum agentibus.

130. πόνηται] πόνηται R.

134. ὅστις Zanetti] εἰ τις R, νεάνης ἦτις Porson (cf. vs. 605).

135. Λυκουργείας] -ργείας R. Cf. Ran. 1124.

catione canticum claudit chorus. Cf. Av. 783 et vid. ad Eq. 616.

130 sq. Γενετυλλίδες... κατεγλωττισμένον] etiam Strepsiades uxoris suae indolem et mores enarrans iungit voces καταγλωττισματα et Γενετυλλίδα¹⁾. — Alienum hinc est quod in scholiis observatur: γλωτταν etiam dici locutionem, „γλωττά ἐστι καὶ ἡ λέξις”²⁾.

132. μανδαλωτόν] cf. Ach. 1201.

133. Ipsam medullam meam suavissima subit titillatio³⁾, — sed pro medulla apertius quid dicit sourra dicax⁴⁾. Vocem γάργαλον etiam in Gerytade noster adhibuisse fertur, item Diphilus in Danaïdibus, sed neuter locus extat hodie.

Equus qui contrectari se non patitur ἀναγάργαλος⁵⁾ audit graece⁶⁾.

134. Similia sunt Pisetaeri ad iuvenem verba: σοί τ', ᾧ νεανίσχ', οὐ κακῶς ὑποθήσομαι κτλ.⁷⁾.

135—140. Verba quaedam ex Aeschylī Lycurgia desumpta — de cuiusmodi nominibus vid. ad Ran. 1124 — sua facit affinis, tragicis nimirum dieteriis affatus poetam tragicum. Teste scholio Lycurgia constabat ex tragoediis Edonis Bassaridibus Iuvenibus et Lyurgo satyrico; in Edonis autem⁸⁾ ad Bacchum captivum Lycurgia dicebat: „ποδαπὸς δ' γύνυς;” unde iste semivir⁹⁾, ita igitur eum allocutus ut in Euripidis Bacchis Pen-

¹⁾ Nub. 51 sq.; vid. etiam Eq. 352. — ²⁾ Quae verba infeliciter interpretatus est Rutherford. — ³⁾ Kriebeling. Cf. Plat. Conv. 189 a Hegesipp. fr. 1¹⁶ etc. —

⁴⁾ Cf. Nub. 1507. — ⁵⁾ Chatouilleux. — ⁶⁾ Ar. fr. 43 Xen. de re Eq. III 10. —

⁷⁾ Av. 1362. — ⁸⁾ Etiam Av. 277 Edonorum locum quendam imitator noster. —

⁹⁾ Vox γύνυς, i. e. ἀνάνδρος, γυναικώδης (Hesych.) redit Theocrit. XXII 69; e coniectura scripsit Meineke Aesch. Ag. 1625, ego olim (sed nunc vereor ut recte) Soph. Ai. 464.

„ποδαπὸς ὁ γύννης; τίς πάτρα; τίς ἡ στολή;“
 τίς ἡ τάραις τοῦ βίου; τί βάρβιτος
 λαλεῖ κροκωτῶ; τί δὲ λύρα κεκρυφάλῳ;
 τί λήκυθος καὶ στρόφιον; ὡς οὐ ξύμφορα.
 τίς δαὶ κατόπτρον καὶ ξίφους κοινωνία;

140

138. λαλεῖ] μίλει Valckenaer.

139. *ξύμφορα] ξύμφορον R.

theus. Quivis autem videt versum 136 totum ex Aeschylō habere Euripidis sodalem, sequentia quoque verba partim Aeschylea esse, sed pro re mutata. Simillima in Ranis sunt verba Herculis Bacchum fratrem ridentis ¹⁾, nec non sono nostrum locum referunt clamores hominis nescio cuius παρατραγωδοῦντος: „πόθεν τὸ φῆτι; τί τὸ γένος; τίς ἡ σπορά;“ ²⁾. — In scholiis ad versum 136 leguntur haec: „ἐντεῦθεν τὴν ἀρχὴν Εὐβουλος ἐποίησατο τοῦ Διονυσίου, τὰ ἀνόμοια τῶν ἐν τῇ Διονυσίου οἰκίᾳ καταλείγων ἐπὶ πλείον μίνοι.“ Eubulus igitur in exordio *Dionysii* fabulae, qua tyrannum Siculum ita fere ut Philoxenus in Cyclope carmine lyricō ³⁾ fertur perstrinxisse, eum quem vidimus Aeschylī locum imitatus est et per plures etiam quam fecerat Aristophanes versus in ea re est immoratus, quae de *Dionysō* illic dicebantur ad *Dionysium* referens, et pugillares chartas lyram credo regis rebus bellicis regioque apparatui intermixta ridens. Nempe poeta haberi tyrannus ille volebat.

137—140. τί... λαλεῖ et τίς... κοινωνία] id quod alibi: τί (πράγμα) ἔστι... καὶ... ⁴⁾. — Proverbialem locutionem: „caeco quid prodest speculum?“ numeris sic adstrinxerat Epicharmus: „τίς γάρ

κατόπτρον καὶ τυφλῶ κοινωνία;“ ⁵⁾. Quem versiculum suos nunc in usus convertit noster.

138. κροκωτῶ] de feminarum hierodulorum ipsiusque Bacchi hac veste vid. ad Lys. 645 Ran. 46 sq.; digna autem quae conferantur sunt Ciceronis verba de Clodio inter mulieres festum Bonae Deae agentes deprenso: *P. Clodius a crocota, a mitra, a muliebribus soleis purpureisque fasciis, a strophio, a psalterio, a flagitio, a stupro, est factus popularis* ⁶⁾.

— κεκρυφάλῳ] feminineum hoc tegumentum capitis infra denuo commemoratur ⁷⁾; etiam secundus stomachus boum sic vocabatur ⁸⁾. Cf. autem Lys. 530—534.

139. οὐ ξύμφορα] non inter se congruunt ⁹⁾. Postice dictum, — ex Aeschylō igitur desumptum, — ut apud Hesiodum: λιμὸς γάρ τοι πάμπαν ἀφίργη σύμφορος ἀνδρὶ ¹⁰⁾, vel apud Theognidem: οὐ τοι σύμφορόν ἐστι γυνὴ νία ἀνδρὶ γέροντι ¹¹⁾, et: ἡ πενίη δὲ κακῶ σύμφορος ἀνδρὶ φέρωνι ¹²⁾, nec non apud nostrum in dictionis tragicae imitatione: Πλούτῳ... ἔστι τοῦτο συμφορώτατον, | ποιεῖν ἀγῶνας ¹³⁾. Item verbum ἐνυμφεῖν congruere valet in dictione ornatiore ¹⁴⁾. Vulgati vero sermonis est ξύμφορος πρὸς τι utilis ad aliquid ¹⁵⁾. Cf. ἐνυμφεῖν convenire ¹⁶⁾.

¹⁾ Ran. 46 sq., ubi vid. — ²⁾ Ar. (?) fr. 297; vid. ad Pac. 189 et Plut. Prolegomen. — ³⁾ Vid. ad Plut. 292 sqq. — ⁴⁾ Vid. ad Eq. 1022. — ⁵⁾ Apud Stob. Flor. XC 8. — ⁶⁾ Cic. de harusp. resp. § 44. — ⁷⁾ Vs. 257; vid. etiam fr. 320⁶ Eupol. 170 Antiphan. 117 Hom. X 469. — ⁸⁾ Aristot. Part. anim. III 14. Item nos: de muts. — ⁹⁾ Passen niet (bij één); cf. nostrum ongestast. — ¹⁰⁾ Hes. Oper. 302. — ¹¹⁾ Theogn. 457. — ¹²⁾ Theogn. 526. — ¹³⁾ Plut. 1162 sq. — ¹⁴⁾ Vid. ad Eq. 1233. — ¹⁵⁾ Vesp. 1126 Eccl. 515. — ¹⁶⁾ Vid. Ran. 807 et ad Ran. 175.

145 σὺ τ' αὐτός, ὦ παῖ, πότερον ὡς ἀνήρ τρέφει;
καὶ ποῦ πέος; ποῦ χλαῖνα; ποῦ λακωνικαί;
ἀλλ' ὡς γυνὴ δῆτ'; εἶτα ποῦ τὰ τιθία;
τί φῆς; τί σιγᾶς; ἀλλὰ δῆτ' ἐκ τοῦ μέλους
ζητῶ σ', ἐπειδὴ γ' αὐτὸς οὐ βούλει φράσαι;

ΑΓΑΘΩΝ.

ὦ πρόεσβυ, πρόεσβυ, τοῦ φθόνου μὲν τὸν ψόγον

141. σὺ τ' l. a. in R] τίς δ' R.

142. καὶ ποῦ (σ)πίος; R] ποῦ (δὲ) τὸ πίοσ; Suid. et schol. Vesp. 1153.

144. ἐκ τοῦ μέλους] non intellego.

145. ἐπειδὴ γ'] ἐπεὶ σὺ γ' Fritzsche (lectionem alteram vs. 141 huc pertinere ratus); sed cf. Eq. 671.

146. ψόγον] ante γ librarius scripturus erat ψ, sed semiperfectam litteram delevit; ψόφον Bergk, Reiske τοῦ ψόγου μὲν τὸν ψόφον (Cf. Vesp. 436 Ran. 604).

141. Postquam risit incongruum βίον (vs. 137), sive vitae instrumentum, quo circumdatus est Agathon, ipsum hominem accuratius inspicit.

142. λακωνικαί] cf. Vesp. 1158.

143. Complures laudari possunt loci tragicorum; prae ceteris cf. Philoctetis quid faciat ambigentis verba: „ἀλλ' εἰκάθω δῆτ'; εἶτα πῶς" κτά. 1), et Iocastae ad Eteoclem: „σὺ δ' οὐκ ἀνίξει δωμάτων ἔχων ἴσον | καὶ τῶδ' ἀπονεμίς; κῆτα ποῦ ἴσται ἢ δίκη;" 2). Praeterea Avium huc facit versus: „Εἴπ. ὄρνις ἔγωγε. ΕΥ. κῆτα ποῦ σοὶ τὰ περά;" 3).

144. τί φῆς; τί σιγᾶς;] item Lys. 70.

— ἐκ τοῦ μέλους | ζητῶ σε...;] e carmine parum virili efficiam qualis sis? — Subiunctivus hic est dubitantis 4), verbum autem ita etiam infra usurpatur 5). Sed nimis concisa haec sunt neque integra videntur.

145. ἐπειδὴ γε] cf. Eq. 671.

146 sq. O senex, crimen invidiosum auidi quidem, sed dolore non sum affectus.

Non laesere tua verba, non enim ad me pertinent ista. Vox ψόγος etiam infra in dictionis tragicae imitatione occurrit 6), παρέχουσαι ita ut hic de animi affectibus dictum semel et iterum invenitur apud Euripidem 7). — Antitheta ceteraque artificia oratoria (parisoses, parecheses, asyndeta) mire adamabat Agathon Gorgiae discipulus 8). Quapropter acutulum nescio quod dicerium in Thesmophoriazusi alteris dicebatur „κατ' Ἀγάθων' ἀντίθετον ἐξυρημένον" 9), ἀντιθητὸν more Agathonis rasum 10). Felicissime autem noster hic et infra 11) eius dictionem imitatur. Similia enim haec sunt locis qui ex eius tragoediis apud Athenaeum servati extant: „τὸ μὲν πάρεργον ἔργον ὡς ποιούμεθα, | τὸ δ' ἔργον ὡς πάρεργον ἐκπονούμεθα" 12) et: „εἰ μὲν φράσω τάληθές, οὐχί σ' εὐφρανῶ, | εἰ δ' εὐφρανῶ τί σ', οὐχί τάληθές φράσω" 13). Cf. etiam quae affert Aristoteles: „τάχ' ἂν τις εἰκὸς αὐτὸ τοῦτ' εἶναι λέγοι, | βροτοῖσι πολλὰ τυγχάνειν οὐκ εἰκότα" 14). Non

1) Soph. Phil. 1352; vid. etiam Ai. 466 al. — 2) Eur. Phoen. 548. — 3) Ar. Av. 103. — 4) Ut vs. 243 Plut. 57 etc. — 5) Vid. vs. 604. — 6) Vs. 895. — 7) Eur. Phoen. 268 El. 363. — 8) Cf. Plat. Conv. 198 c Blass Beredsamk. I² p. 87 sq. — 9) Egregie sic Iahn pro ἐξυρημένον. Ar. fr. 326. — 10) Cf. Pers. I 85. — 11) Vs. 198 sq. — 12) Athen. 185 a. — 13) Ibid. 211 e; cf. etiam 584 a, b. — 14) Aristot. Rhet. II 24 § 10.

- ἤκουσα, τὴν δ' ἄλγησιν οὐ παρεσχόμην.
 ἐγὼ δὲ τὴν ἐσθῆθ' ἕμα γνώμη φοροῶ.
 150 χορὴ γὰρ ποιητῆν ἄνδρα πρὸς τὰ δράματα
 ἃ δεῖ ποιεῖν, πρὸς ταῦτα τοὺς τρόπους ἔχειν.
 αὐτίκα γυναικεῖ' ἦν ποιῆ τις δράματα,
 μετουσίαν δεῖ τῶν τρόπων τὸ σῶμ' ἔχειν.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

(secum:)

οὐκουν κελητίζεις στὰν Φαίδραν ποιῆς;

ΑΓΑΘΩΝ.

- ἀνδρεῖα δ' ἦν ποιῆ τις, ἐν τῷ σώματι
 155 ἔνεσθ' ὑπάρχον τοῦθ'. ἃ δ' οὐ κεντήμεθα,
 μίμησις ἤδη ταῦτα συνθηρεύεται.

147. παρεσχόμην] παρησθόμην Bergk (cf. Theocr. V 120 Xenoph. Cyrop. IV 2 § 20), παρέσχετο (scilicet ὁ ψόγος) Meineke, πάρεσάχαι μοι vVelsen, sed sic tollitur iusta verborum oppositio.

148. ἐσθῆθ' ἕμα γνώμη] ἐσθῆθ' ἕμα γνώμη R, ἐσθῆθ' ἀνὰ γνώμην vVelsen.

150. δεῖ ποιεῖν] δὴ ποιεῖ GHermann, ἀεὶ ποιεῖ Meineke, quem indicativum (pro ἄν ποιῆ) non intellego, neque admittenda videtur crasis ἀεὶ.

154. ἦν] ἄν R, αὐ ποιεῖ Fritzsche (coll. Eccl. 177—179 Av. 76 sqq.), sed vid. comment.

minus lepide Plato eius genus loquendi verbosum et ornatum imitando risit in Convivio ¹⁾).

148. *Vestem vero menti convenientem gero equidem.* — Feminum vestitum induit Agathon drama γυναικεῖον institutum, quemadmodum in Acharnensibus Euripides ὁ πτωχοποιός; καὶ χλωποποιός; sublimis versus facit pannis squalidis involutus ²⁾).

149 sq. πρὸς] vid. ad Av. 1934.

151. *Dramata γυναικεῖα* vocari quorum chorus e mulieribus sit compositus recte dicit scholion. Solet autem chorus eiusdem sexus et aetatis esse atque persona primaria.

153. *Commentarii instar sunt verba*

Aeschyli in Ranis Phaedram „πόρνην” vocantis ³⁾; vid. etiam infra vs. 547 et de verbo κελητίζειν Vesp. 501. — Phaedram revera fecisse Agathonem neque alibi traditur neque ex hoc loco efficitur; non enim *cum fecisti* dicit Euripidis affinis sed: *cum (= si quando) facisz.*

154—156. *Virile autem si quis drama facit, ipsius corpori id convenit; quae vero natura nobis denegavit,* — sexum nimirum femininum, — *imitando ea consequimur.* — Ultimis verbis redit ad priorem partem propositi; de qua sermonis ubertate vid. ad Plat. 581—586. Sono autem simillimi sunt Euripidis hi versus ⁴⁾: ἃ δ' οἱ πλουτοῦντες οὐ κεντήμεθα, | τοῖσιν πίνησι χρώμενοι θηρώμεθα ⁵⁾).

¹⁾ Plat. Conv. 194 sqq. — ²⁾ Ach. 410 sqq. — ³⁾ Ran. 1043. — ⁴⁾ Eur. fr. 21. — ⁵⁾ Sic collatō nostrō loco scripsit Bergler pro κεντήμεθα.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

(item:)

ὅταν σατύρους τοίνυν ποιῆς, καλεῖν ἐμέ,
ἵνα συμποιῶ σοι ὀπισθεν ἑστυκῶς ἐγώ.

ΑΓΑΘΩΝ.

160

ἄλλως τ' ἄμουσόν ἐστι ποιητὴν ἰδεῖν
ἀγρεῖον ὄντα καὶ δασύν. σκέψαι δ', ὅτι
Ἴβυκος ἐκεῖνος καὶ Ἀνακρέων ὁ Τήγιος
καὶ Ἀλκαῖος, οἵπερ ἁρμονίαν ἐχόμεσαν,
ἐμιτροφόρον τε καὶ διεκλιῶντ' Ἴωνικῶς.

158. ἑστυκῶς] ἑστηκῶς (quod miror) Scaliger.

162. Ἀλκαῖος] sic R, quam lectionem Aristophani grammatico deberi scribit scholiasta, olim enim *Χαλκίος* lectum fuisse; abierant igitur culpa librorum litterae ΚΑΛΚΑΙΟΣ in ΚΑΛΧΑΙΟΣ, verum autem Ar. Byz. restituit, cui frustra oblocutus est Didymus (vid. schol.). Coniecerunt alii alia, sed nullis coniecturis locum esse satis apparet coll. fr. 223 (vid. comment.). Dignum quod conferatur est *Laidis* nomen pro *Naide* vitio vetusto scriptum Plut. 179. || οἵπερ Suidas] οἵ περ R. || ἐχόμεσαν] -λισαν Meineke fortasse recte (vid. Ran. 943).

163. καὶ διεκλιῶντ' Toup] διεκίων R, διεκίουν Suid., καὶ διεχλίδων delete τε (vel τε κἀχλίδων) Fritzsche (cf. Lys. 640).

157. καλεῖν ἐμέ] vid. ad Ran. 133.

158. ἑστυκῶς] fortasse pro ἑστηκῶς praeter expectationem dicitur¹⁾.

159 sq. Accuratus loquentis foret: ἄλλως τε ἄμουσον²⁾ ἰδεῖν ἐστι ποιητὴν; ἀγρεῖος ὄν καὶ δασύς, vel brevius: ἄμουσόν ἐστι ποιητὴν; ἀγρεῖος καὶ δασύς. Abundat igitur infinitivus ἰδεῖν, adspectu³⁾, ita fere ut γίνωμαι Plut. 49, ubi vid.; de adiectivo ἀγρεῖον vid. Nub. 655.

161 sq. *Anacreontem* et *Alcaeum* etiam pater in Daetalensibus coniunctim commemorat, filium scoliolum aliquod canere iubens: ἔσον δὴ μοι σκόλιόν τι λαβῶν Ἀλκαίου καὶ Ἀνακρέοντος⁴⁾. *Alcaeum* *Anacreontem* *Ibycum* inngit Cicero⁵⁾.

162. ἐχόμεσαν] temperarunt, succulen-

tam reddiderunt, ἤρυσαν⁶⁾. „Metaphora „sumpta est a coquis, qui temperant sapes ciborum”⁷⁾; simile autem est quod in Equitibus dicitur ὀπολυκαίνειν ἡματιοῖς⁸⁾, et propius etiam accedunt Euripidis in *Ranis* de sua arte verba: „tumidam cum accepissem ab Aeschilo, ante omnia maceravi χυλὸν διδοῦς στωμυλμάτων⁹⁾. Dicebatur autem χυμὸς succus plantarum, fructuum praesertim: vinum, oleum, laser, mel¹⁰⁾.”

163. Verbo *μιτροφορῆν*¹¹⁾ indicatur prisici temporis ornatus Ionicus, ut alibi *στεφάνη*¹²⁾ vel *τίτζιν*¹³⁾. Aperte autem contuleris Socratis Platonici verba de *Ione* rhapsodo splendide ornato *ισθῆτι ποικίλῃ καὶ χρυσοῖς στεφάνοις*¹⁴⁾. Dicuntur

1) Ut Pac. 728. — 2) *Niet artistiek*. Vid. ad Eq. 183 sq. — 3) Vid. Nub. 1172. —

4) Ar. fr. 223. — 5) Cic. Tusc. IV 33 § 71. — 6) Hesych. Suid. — 7) Bergler. —

8) Eq. 216. — 9) Ran. 943. — 10) Plat. Tim. 59 e. Vitio deberi videtur Soph. fr. 162^b. — 11) De cuiusmodi compositis vid. ad Av. 1283. — 12) Vid. Eq. 968. —

13) Vid. Nub. 984. — 14) Plat. Ion. 535 d.

καὶ Φρύνιχος — τοῦτον γὰρ οὖν ἀκήκοας —
 165 αὐτός τε καλὸς ἦν καὶ καλῶς ἠμπίσχετο.
 διὰ τοῦτ' ἄρ' αὐτοῦ καὶ κάλ' ἦν τὰ δράματα.
 ὁμοία γὰρ ποιεῖν ἀνάγκη τῇ φύσει.

ΚΗΔΕΣΤΗΣ.

ταῦτ' ἄρ' ὁ Φιλοκλέης αἰσχροὺς ὦν αἰσχροῶς ποιεῖ,
 ὁ δὲ Ξενοκλέης ὦν κακὸς κακῶς ποιεῖ,

165. ἠμπίσχετο Elmsley] ἠμπίσχετο R, ἠμπίσχετο Buttman. Requiritur imperfectum, vid. autem varietas lectionis Eq. 893 Ecol. 540.

166. Affini tribuit vVelsen. || κάλ' ἦν τὰ δράματα] τὰ δράματ' ἦν κατὰ Dindorf non recte, nam poeta consulto in initio et in fine enuntiatii collocavit vocabula quorum maius quam ceterorum est pondus: διὰ τοῦτο... τὰ δράματα.

168 sq. Φιλοκλέης et Ξενοκλέης Bentley] -κλής R.

169. In R a librario propter homoeoteleuton omissus, a correctore additus est in margine. || δὲ Brunck] δ' αὐ R.

nunc διακλᾶσθαι ¹⁾ — cuius verbi synonyma fere sunt διακινεῖσθαι ²⁾ et διαφρύπτεισθαι ³⁾ — prisci poetae lyrici, dum carmina sua canunt ipso corporis motu rhythmum indicantes. Aptum autem est verbum διακλᾶσθαι ad indicandos molles et elumbes numeros τῆς ἀνεμιμένης ἴαστι μούσης ⁴⁾.

164 sq. Phrynichus autem — nam hunc utique ⁵⁾ audivisti — pulcer erat et pulcere amictus. — Audivisse eum Phrynichum tragicum poetam certum dicit, non quod Atheniensis hic fuisset ⁶⁾, sed quod aetatis recentioris quam Ibycus Anacreon Alcaeus, aequalis marathonomachorum ⁷⁾. Homo, qui quinquagesimum fere aetatis annum nunc agit, puer Phrynichum grandaeum audire potuit, certe audivisse sumitur, neque severior temporum ratio huicsecemodi locis est habenda ⁸⁾. Errant autem qui τοῦτον ita interpretantur ut alibi Αἰσχύλον ⁹⁾ vel Αἰσωπον ¹⁰⁾, de poemate igitur, non de ipso

poeta Agathonem loqui rati. Nam carmina etiam Alcaei et Anacreontis audiri tunc temporis poterant et audiebantur saepe, sed de ipsorum poetarum habitu et specie nunc fit sermo.

167. „Naturae convenienter vivere” sapientium est, poetarum autem „naturae convenienter carmina pangere”, et „verum sectari”, „natura magistra uti”, „homines οἱοι εἰδῖν in scena ostendere” suum ducebant Agathon eiusque aequales, quibus Aeschylus ars severa videbatur obsolevisse: — ὁμοία τῇ φύσει χρὴ ποιεῖν. Quod dieterium ludicre nunc ita immutatur ut non cunctos mortales totamque rerum naturam sed ipsos poetas videatur spectare, neque indolem, ingenium, animum vox φύσις indicare, sed externam speciem.

168. ταῦτ' ἔρα] vid. ad Nub. 319.

— Φιλοκλέης] vid. Vesp. 462 Av. 1295.

169. Ξενοκλέης] quarto abhinc anno Xenocles vicerat ¹¹⁾, sed etiam nuper —

¹⁾ Cf. Lucian. XXXVII § 18 etc. — ²⁾ Vesp. 688; vid. etiam ad Nub. 477. —

³⁾ Aesch. Prom. 891. — ⁴⁾ Quae sunt verba Pratiniae apud Athen. 624 f. —

⁵⁾ γὰρ οὖν etiam Vesp. 726 Av. 39 Soph. Oed. C. 980 etc. — ⁶⁾ Sic schol. —

⁷⁾ De Phrynicho vid. ad Vesp. 220 Av. 750 sq. — ⁸⁾ Vid. ad Lys. 273. —

⁹⁾ Ach. 10. — ¹⁰⁾ Av. 471. — ¹¹⁾ Vid. ad Ran. 86.

170 δ δ' αὖ Θείογνις ψυχρὸς ὢν ψυχρῶς ποιεῖ.

ΑΓΑΘΩΝ.

ἄπασ' ἀνάγκη. ταῦτα γὰρ τοι γνοῦς ἐγὼ
ἐμαυτὸν ἐθεράπευσα.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

πῶς, πρὸς τῶν θεῶν;

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

παῦσαι βαῦζων· καὶ γὰρ ἐγὼ τοιοῦτος ἦ
ὢν τηλικούτος, ἦνίκ' ἤρχόμην ποιεῖν.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

175 μὰ τὸν Δί', οὐ ζηλῶ σε τῆς παιδεύσεως!

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

ἄλλ' ὦνπερ οὔνεκ' ἤλθον, ἔα μ' εἰπεῖν.

171. γὰρ τοι] τοίνυν vel μίντοι Blaydes.

172. Post hunc intercidisae versum (e. g.: ἔτλης ἔταραν, ὦν ἀνῆρ, σαυτὸν ποιεῖν;) suspicatur vVelsen.

173. ἦ] ἦν R.

176. Lectionem alteram ἀλλ' ὦνπερ οὔνεκ' ἤλθον εἰπεῖν βούλομαι efficiebat Fritzsche e scholio corrupto ad vs. 500; sed de imperativo ἔα ibi sermonem esse vidit

fortasse hoc ipso anno — tragoediis eum certasse satis certum videtur coll. vs. 440 sq.

— κακὸς κακῶς] vid. ad Nub. 554.

170. Simillima sunt Otesippi apud Platonem verba ad Dionysodorum sophistam, duplici sensu locutionis κακῶς λέγειν inepte abutentem: „τοὺς γοῦν ψυχρὸς ψυχρῶς λέγειν τε φασὶ καὶ 1) διαλίγασθαι”.

— Θείογνις] vid. Ach. 140.

173. βαῦζων] proprie canicularum vagitum querulum 2) hoc verbum significat, apud Aeschylum vero lugentium eiulatum 3), omnino autem dicitur de

oratione commotiore 4). Cf. κρώζειν simili sensu adhibitum 5).

173 sq. Risum movet senex torvus canus barbatus 6), se quoque bellum et delicatum adulescentulum aliquando fuisse perhibens. Conferri autem possunt verba Ulixis Sophoclei ad Neoptolemum ardore iuvenili abreptum: καὶ τὸς ὦν νίος ποτὶ | γλώσσαν μὲν ἀργόν, χεῖρα δ' εἶχον ἔργατιν 7). Sed aliter quam Euripides volebat eius verba interpretatus sodalis inde efficit eum quoque pro femina se gessisse olim. — De verbo ζηλοῦν vid. Eq. 837.

176. ἔα] vid. vs. 26 et ad Nub. 932.

1) Plat. Euthydem. 284 c. Sic scripsi pro λέγουσὶ τε καὶ φασὶ (aliter ad Ach. 140). — 2) Janken, Theocrit. VI 10. — 3) Aesch. Pers. 13, 574, 1073 Agam. 448: *krijten, jammeren*. — 4) Infra vs. 895 (= trag. adesp. fr. 66 Nauck) Cratin. fr. 6. — 5) Plut. 369. — 6) Cf. vs. 190. — 7) Soph. Phil. 96 sq.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

λέγει.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

Αγάθων, „σοφοῦ πρὸς ἀνδρός, ὅστις ἐν βραχεῖ
 „πολλοὺς καλῶς οἶός τε συντέμνειν λόγους.“
 ἐγὼ δὲ καινῇ ξυμοφοῶ πεπληγμένους
 180 ἰκέτης ἀφῆμαι πρὸς σέ.

ΑΓΑΘΩΝ.

τοῦ χρεῖαν ἔχων;

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

μέλλουσί μ' αἱ γυναῖκες ἀπολεῖν τήμερον
 τοῖς Θεσμοφορίοις, ὅτι κακῶς αὐτὰς λέγω.

ΑΓΑΘΩΝ.

τίς οὖν παρ' ἡμῶν ἐστὶν ὠφέλειά σοι;

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

ἡ πᾶσ'· ἐὰν γὰρ ἐγκαθεζόμενος λάθῃρα

Dindorf. || λέγε] Afñni tribuit Kuster, Agathonii alii; in R solum signum personae mutatae est.

178. καλῶς... λόγους R] λόγους... καλῶς; Eur. fr. apud Stobaeum, verbis minus feliciter ordinatis. || οἶός τε Dind.] οἶόν τε R.

179. καινῇ Bisetus e schol.] κοινῇ R.

184. ἡ πᾶσ'] ἅπασ' Scaliger (ut vs. 171 Pac. 373).

177 sq. Ex Aeolo suo hos versus habet Euripides. Apud Stobaeum enim ex illa tragoedia afferuntur¹⁾. Scholiatacent.

177. πρὸς] vid. ad Eq. 191 sq.

— ὅστις] dictionis ornatoris est hic usus pronominis relativi pro: εἴ τις vel infinitivo. Sic apud Thucydidem legati Lacedaemoniorum ad Athenienses: σωφρόνων ἀνδρῶν οἵτινες τὰγαθὰ ἐξ ἀμφίβολον ἀσφαλῶς ἔθεντο²⁾, i. e. σωφρόνων ἀνδρῶν ἐστὶν ἀσφαλῶς... θίσθαι, Pericles in oratione funebri: τὸ δ' εὐτυχίς, οἱ ἄν τῆς εὐτυχιστάτης λάχουσι... τελευτῆς³⁾, Diodotus in concione: ἀδύνατον καὶ πολλῆς εὐθυσίας,

ὅστις οἶεται τῆς ἀνθρωπείας φύσεως ὀρμημένης προθύμω; τι πράξαι, ἀποτροπὴν τινα ἔχειν⁴⁾. Item apud Euripidem: ἐκ τῶν καλῶν κομποῦσι τοῖσι Θεσσαλοῖς | εἶναι τὸδ' ὅστις ταῦρον ἀρταμί καλῶς⁵⁾, i. e. παρὰ Θετταλοῖς καλὸν νομίζεσθαι λέγεται τὸ ταῦρον μαγειρικῶς σφάττειν.

179. ξυμοφοῶ πεπληγμένους] hoc quoque sublimioris est dictionis⁶⁾.

184. Cf. Praxagora in Ecclesiastusis: ἡμᾶς... δεῖ... ἐγκαθίζομένης (in populi concione) λαθεῖν⁷⁾. Usurpatur verbum ἐγκαθίζεσθαι (-ησθαι) de iis qui per fraudem aliquam sedem occupant⁸⁾.

¹⁾ Stob. Flor. XXXV 3; Eur. fr. 28. — ²⁾ Thucyd. IV 18 § 4. — ³⁾ Ibid. II 44 § 1. — ⁴⁾ Ibid. III 45 § 7; vid. etiam II 62 § 4 VII 68 § 1. — ⁵⁾ Eur. El. 815 sq.; vid. etiam Eq. 1275. — ⁶⁾ Vid. Eur. Alc. 405, 856. — ⁷⁾ Eccl. 23. — ⁸⁾ Item infra vs. 600, 688 Vesp. 1114 Ran. 1522 Eccl. 98; vid. etiam Ach. 343.

185 ἐν ταῖς γυναιξίν, ὡς δοκῶν εἶναι γυνή,
ὑπεραποκρίνη μου, σαφῶς σώσεις ἐμέ.
μόνος γὰρ ἂν λέξιαις ἀξίως ἐμοῦ.

ΑΓΑΘΩΝ.

ἔπειτα πῶς οὐκ αὐτὸς ἀπολογεῖ παρών;

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

190 ἐγὼ φράσω σοι. πρῶτα μὲν γινώσκουαι·
ἔπειτα πολίος εἰμι καὶ πάγων' ἔχω,
σὺ δ' εὐπρόσωπος, λευκός, ἐξυρημένος,
γυναικόφωνος, ἀπαλός, εὐπρεπῆς ἰδεῖν.

ΑΓΑΘΩΝ.

Ευριπίδη, —

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

τί ἔστιν;

186. σαφῶς:] σαφῶς Bentley, verbo praegresso id adiungens (ut Ach. 401 etc.); sed praestat verbo ὑπεραποκρίνεσθαι non addidisse adverbium.

193. ἔστιν] ἔστ' Blaydes (vid. ad Nub. 214).

185. ὡς δοκῶν εἶναι γυνή] *quippe qui mulier esse videaris ipse*. Cf. nuntii Euripidei verba de Herculis filiolo mortem instantem effugere conato: ἀμφὶ βωμῶν | ἔπειθε κρητὶδ', ὡς λεληθῆναι δοκῶν ¹⁾, ab altera arae parte conquiniscebat, ut qui latere ibi se putaret (id eum putare nos qui adstabamus intellegebamus).

186. ὑπεραποκρίνη μου] i. e. ἀποκρίνη ὑπὲρ ἐμοῦ, *pro te verba facias* ²⁾.

— σαφῶς σώσεις ἐμέ] *dubium non est quin me sis servaturus*: σώσεις ἐμέ, σάφ' οἶδα. Sic de Themistoclis callido consilio Thucydides: σαφέστατα — αἶτ — ἔσωσε τὰ πράγματα ³⁾.

188. ἔπειτα] vid. ad Nub. 226.

— πῶς οὐκ... ἀπολογεῖ παρών:] de particulae πῶς hoc usu vid. ad Av. 278; prae-

terea cf. quod idem valet, τί οὐκ...; ⁴⁾. Significat autem ἀπολογεῖ παρών id quod παραγίγναι sive παρέρχαι ἀπολογήσων. Item in Vespis: κατηγορεῖ παρών ⁵⁾. De quo participii praesentis usu vid. ad Nub. 1212.

190. Septuagenario maior tunc erat Euripides.

191 sq. λευκός... ἀπαλός, εὐπρεπῆς ἰδεῖν] vere femineae hae sunt laudes ⁶⁾. Contra mulier pro viro se gerens, quae coram populo verba facit, ceteris civibus videtur εὐπρεπῆς νεανίας λευκός τις ⁷⁾.

191. ἐξυρημένος] cf. Ach. 119.

192. ἰδεῖν] vid. Nub. 1172.

193—196. Etiam in Ranis Euripides sic suo gladio ingulatur ⁸⁾; praeterea vid. ad Plut. 929. — Versus 193 eundem habet orationis colorem quem Av.

¹⁾ Eur. Herc. 985. — ²⁾ Item Vesp. 951; cf. etiam Ach. 632. — ³⁾ Thucyd. I 74 § 1. — ⁴⁾ Vid. ad Eq. 1207. — ⁵⁾ Vesp. 840. — ⁶⁾ Vid. ad Av. 668 Ran. 1092. — ⁷⁾ Eccl. 427 sq. — ⁸⁾ Vid. Ran. 1471.

ΑΓΑΘΩΝ.

ἐποίησάς ποτε

„χαίρεις ὄρων φῶς, πατέρα δ' οὐ χαίρειν δοκεῖς“;

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

195

ἔγωγε.

ΑΓΑΘΩΝ.

μή νυν ἐπίσης τὸ σὸν κακὸν

ἡμᾶς ὑφέξειν, — καὶ γὰρ ἂν μαινοίμεθ' ἄν! —

ἀλλ' αὐτὸς ὅ γε σὸν ἔστιν οἰκείως φέρε.

τὰς ξυμφορὰς γὰρ οὐχὶ τοῖς τεχνήμασι

φέρειν δίκαιον, ἀλλὰ τοῖς παθήμασιν.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

(secum:)

200

καὶ μὴν σύ γ', ὃ κατάπυγον, εὐρύπρωκτος εἶ

οὐ τοῖς λόγοισιν, ἀλλὰ τοῖς παθήμασιν.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

τί δ' ἔστιν ὃ τι δέδοικας ἔλθεῖν αὐτόσε;

196. ἂν μαινοίμεθ' ἄν Suid.] μαινοίμεθ' ἄν B, ἂν μαινοίμεθα Kuster.

198. τεχνήμασι Fritzsche] τεχνάσμασιν R (cf. ἀκολαστάματα Lys. 398). Cum modo -ημα recte habet (vid. comment.), sed propter homoeteleuton verum h. l. videtur -ημα.

1010. Alcestidis autem fabulae Euripideae locus, qui nunc respicitur ¹⁾, etiam in Nubibus praebet materiem iocandi ²⁾.

196. καὶ γὰρ ἂν μαινοίμεθ' ἄν] Cf. Plut. 1070.

197. οἰκείως] ὡς οἰκείον τι, ita ut ad te — non ad alios — id pertinere recorderis.

198 sq. *Levius fil patientia quicquid corrigere est nefas.* — Condigna Agathone haec quoque sententiola ³⁾. Euripidiquamvis τοῦ τεχνάζειν peritissimo ⁴⁾ nunc prodesse non poterunt *αὶ τέχνη* sive τὰ τεχνήματα ⁵⁾, sed ferre eum id quod sit ferendum *consentaneum est*. Hoc enim valet δίκαιόν ἐστι ⁶⁾.200. καὶ μὴν... γε] fortiter affirmantis hae sunt particulae ⁷⁾. Quod modo dixit Agathon, id quam verum sit, in ipso apparere ait Euripidis affinis; non enim verbis sed re, οὐ λόγοις ἀλλ' ἔργῳ eum et sorti morigerari et amatoribus.

202. αὐτόσε] cf. Lys. 873.

¹⁾ Eur. Alc. 691; similia vid. ad Ach. 555. — ²⁾ Vid. Nub. 1415. — ³⁾ Vid. ad vs. 146 sq. — ⁴⁾ Cf. vs. 94. — ⁵⁾ Redit vox Aesch. fr. 338 Soph. Phil. 36, 928 Eur. Iph. T. 1355 Xen. Mem. I 4 § 7, τεχνάσματα Eur. Or. 1053, 1560. — ⁶⁾ Vid. ad Nub. 1292. — ⁷⁾ Nos: *ja juist*.

ΑΓΑΘΩΝ.

κάκιον ἀπολοίμην ἂν ἢ σύ.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

πῶς;

ΑΓΑΘΩΝ.

ὅπως;

δοκῶν γυναικῶν ἔργα νυκτερείσια
κλέπτειν, ὑφαρπάζειν τε θήλειαν Κύπριν.

205

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

(secum:)

ἰδοῦ γε, „κλέπτειν“! νῆ Δία βινεῖσθαι μὲν οὔν.
ἀτὰρ ἢ πρόφασίς γε, νῆ Δί', εἰκότως ἔχει.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

τί οὔν; ποιήσεις ταῦτα;

ΑΓΑΘΩΝ.

μὴ δόκει γε σύ.

(Avertitur.)

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

ὦ τρισκακοδαίμων, ὡς ἀπλόωλ'!

(Dolore et metu opprimitur.)

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

Εὐριπίδη,

204. νυκτερείσια R] νυκτερήσια Dobree, sed vid. comment.

208. γε σύ] σύ γε GHermann.

209. τρισκακοδαίμων Aug.] -δαίμον R. || Εὐριπίδη Elmsley] -δης R, cum Euripidis verbis id coniungens (cf. vs. 77).

204. νυκτερείσια] novum et inauditum nunc epitheton componitur e stirpibus nominis νύξ et verbi ἰραιδειν ¹⁾, ad imitationem adiectivi sublimioris ἡμερησιου ²⁾, quocum conferri possunt τε-ήσιος et βροτ-ήσιος ³⁾. Simili ioco in Avibus κηρύλος ales fabulosus mutatur in κειρύλον τινά ⁴⁾.

205. Cf. Eccl. 722 ⁵⁾.

206. ἰδοῦ γε] vid. ad Ran. 1205.

208. δόκει] vid. ad Vesp. 15.

209. Item Dicaeopolis in Acharnensibus cum Euripide colloquens: οἴμοι κακοδαίμων, ὡς ἀπλόωλα! ⁶⁾.

— Εὐριπίδη, | ὦ φίλτατε κτε.] vid. ad Eq. 726.

¹⁾ Vid. vs. 488 etc. — ²⁾ Aesch. Ag. 22 etc. — ³⁾ Eur. Or. 271. — ⁴⁾ Av. 299 sq. —

⁵⁾ Vid. etiam Soph. El. 114. — ⁶⁾ Ach. 473; of. etiam Plut. 850.

210 ὦ φίλτατ', ὦ κηδεστά, μὴ σαυτὸν προδοῖς /

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

πῶς οὖν ποιήσω δῆτα;

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

τοῦτον μὲν μακρὰ
κλάειν κέλευ', ἐμοὶ δ' ὅ τι βούλει χρῶ λαβῶν.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

ἄγε νυν, ἐπειδὴ σαυτὸν ἐπιδίδως ἐμοί,
ἀπόδουθι τουτὶ θοιμάτιον.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

καὶ δὴ χαμαί.

(Vestem ponit.)

215 ἀτὰρ τί μέλλεις δοῦν μ';

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

ἀποξυρεῖν ταδί,
τὰ κάτω δ' ἀφεύειν.

210. κηδεστά] vid. vs. 74.

211 sq. μακρὰ | κλάειν κέλευ'] vid. ad Ran. 34.

212. ὅ τι βούλει χρῶ] cf. Nub. 439.

213. Isdem fere verbis incipit locus Vesparum simillimus, ubi filius patrem exornat invitum: ἀλλ' οὖν... ἐπειδὴ περ γ' ἄπαξ | ἐμοὶ σαυτὸν παραδίδωκας εὖ ποιεῖν¹⁾. — De verbo ἐπιδιδόναι vid. ad Plut. 781 et Eq. 739 sq.²⁾.

214. καὶ δὴ χαμαί] cf. Ach. 342 et vid. ad Av. 268.

215. Ad hunc versum adscripta sunt haec: „τὰ γένεια. ταῦτα δὲ ἔλαβεν ἐκ τῶν Ἰδαίων Κρατίνου.“ Recte igitur vox „ταδί“ explicatur: „τὰ γένεια“, dein additur ducta esse haec ex Idaeis Cratini fabula. Non ad certa autem verba quaedam

comici referendum est „ταῦτα“, sed totus hic locus, ubi Euripides socium radit et adustulat, e Cratino dicitur desumptus. Quamquam tutius fuerit statuere simile quid habuisse quandam Cratini fabulam. Cuius fabulae argumentum ignoratur, nomen in schol. Eecl. 1089 loco alieno et corruptum redit („ἐν τοῖς ἰδίοις“ pro „-αίοις“³⁾). Eodem autem pertinent Clementis Alex. verba: „Ἀριστοφάνης... ἐν ταῖς πρώταις Θεσμοφοριαζούσαις τὰ ἐκ τῶν Κρατίνου Ἐμπιπραμένων μετήνεγκεν ἔπη“³⁾, ubi Ἐμπιπραμένοι pro fabulae est nomine, sed videtur scribendum esse: „ἐκ Κρατίνου τὰ τῶν ἐμπιπραμένων μετήνεγκεν ἔπη.“

216. τὰ κάτω δ' ἀφεύειν] minime id erat insolitum⁴⁾.

¹⁾ Item mox vs. 217 et 249. — ²⁾ Vesp. 1129 sqq. — ³⁾ Clem. Alex. Strom. 751 P. — ⁴⁾ Vid. Eecl. 13 Eur. Cycl. 514 Plat. fr. 174¹⁵ etc.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

ἀλλὰ πρῶτ', εἴ σοι δοκεῖ,
ἢ μὴ ἐπιδοῦναι ἐμαυτὸν ὄφελον τότε.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

Ἀγάθων, σὺ μέντοι ξυροφορεῖς ἐκάστοτε
χρησόν τέ νυν ἡμῖν ξυρόν.

ΑΓΑΘΩΝ.

αὐτὸς λάμβανε

220

ἐντεῦθεν ἐκ τῆς ξυροδόκης.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

γενναῖος εἶ.

216. εἴ σοι Iunt.] εἶσω R, ὃ τι σοι Elmsley, ἔ σοι Dobree.

217. ἢ R] ὡς Hamaker (cf. Ran. 955), ut animi despondentis hic sit clamor. || (ε)πιδοῦναι (ε)μαυτὸν Dawes] διδοῦναι γ' αὐτὸν R. Cf. vs. 213 et 249. Abierunt litterae ΠΙΑΘΝΑΙΜ in ΔΙΑΘΝΑΙΜ: || *τότε] ποτε R. Cf. vs. 344 Eq. 483 Plut. 834.

219. αὐτὸς] σὺ vVelsen; cf. Ach. 107.

220. ξυροδόκης] ξυροδόκης R.

216 sq. *Fac igitur, si videtur, quandoquidem totum me tibi dedi.* Postquam semel me tibi commisi, penes te esto arbitrium; nisi ad quodvis perferendum paratus essem, non debebam me dare tibi. — Particula τότε etiam infra indicatur proximus temporis articulus¹⁾.

218. μέντοι] particula affirmativa²⁾; significat non posse Agathon molestum esse id quod sit rogaturus³⁾.

— ξυροφορεῖς] quippe qui ἐξυρημένος, facie glabra et feminea prodire solet. Non enim virorum erat τὸ ξυροφορεῖν⁴⁾, sed mulierum. Itaque in Thesmophoriazusi alteris, ubi mundus femineus longa serie recensetur, ante omnia commemorantur novacula et speculum⁵⁾, in Ecclesiazusi autem mulier pro viro se gestura „τὸ ξυρόν” — ait — „ἐκ τῆς

οικίας | ἔρριψα πρῶτον, ἵνα δασυνθῆην δὴν”⁶⁾. Agathon vero ξυροφορεῖ, quemadmodum ξυροφοροῦσι bellatores, μαχαιοφοροῦσι barbari Thraeces; ad manum igitur ei est ξυροδόκη, de qua voce haec scribit scholiasta: „παρὰ τὸ δουροδόκης. ὡς πολλὰ αὐ[τοῦ] ἔχοντος”, nam sic explenda videtur notula, quae partim humore est exesa. Plures igitur novaculas tenuisse ξυροδόκην, ut hastas δουροδόκην illam quam ex Odyssea novimus, hic interpret arbitratur, sive recte sive secus; nam etiam una si erat Agathon novacula, praestabat involucreo protectam quam nudam asservare.

220. γενναῖος εἶ] docet hic locus quomodo latinum adi. *generosus* abierit in notionem qua gallica *généreux, générosité* usurpantur.

¹⁾ Vs. 642, item Lys. 1023; praeterea vid. ad Plut. 834. — ²⁾ Vid. ad Eq. 168. —

³⁾ Nos: *idch.* — ⁴⁾ De verbi conformatione vid. ad Av. 1283. — ⁵⁾ Ar. fr. 320¹ Errat Zielinski Glied, p. 92. — ⁶⁾ Eccl. 65 sq.

(Sumta novacula e theca, quam ei indicavit Agathon, ad affinem accedit.)

κάθιζε. — φύσα τὴν γνάθον τὴν δεξιάν.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

οἴμοι !

ΕΤΡΙΠΙΔΗΣ.

τί κέκραγας; ἔμβαλῶ σοι πάτταλον,
ἦν μὴ σιωπᾶς!

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

ἀτταταῖ! λατταταῖ!

(Clamans refugit.)

ΕΤΡΙΠΙΔΗΣ.

οὔτος σύ, ποῖ θεῖς;

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

εἰς τὸ τῶν Σεμνῶν θεῶν

225

οὐ γάρ, μὰ τὴν Δήμητρός, ἔτ' ἐνταυθοῖ μενῶ
τεμνόμενος.

ΕΤΡΙΠΙΔΗΣ.

οὔκουν καταγέλαστος δῆτ' ἔσει

τὴν ἡμίκραιραν τὴν ἐτέραν ψιλὴν ἔχων;

222. οἴμοι] ὄμοι R.

223b. ἀτταταῖ λατταταῖ Bentley] ἀτταταῖ ατταταῖ R.

225. Δήμητρός ἔτ' Porson] -τρα γ' R (cf. Eq. 698, 1350 Av. 11 Eccl. 748). || ἐνταυθοῖ] vid. ad Nub. 814.

222. ἔμβαλῶ] *orí*, ut porco, cuius gula est exploranda *εἰ χαλαζῶ* ¹⁾). Clamat nimirum homo ὡς ὁ; *ἐμπεπορήμενη* ²⁾).

224. οὔτος σύ, ποῖ θεῖς;] vid. ad Vesp. 1.

— εἰ; τὸ τῶν Σεμνῶν θεῶν] vid. ad Eq. 1312.

225. Cf. Nub. 814.

227. Illustrari hunc versum non est opus; sed conferri possunt Herodoti verba, in festiva illa de Rhampsinito narratione referentis furem custodum vino sopitorum *ἐπὶ λύμῃ πάντων ξυρῆσαι*

τὰς δεξιὰς παρηΐδας ³⁾, et hodie quoque inter gentes orientales saepe sic sontibus contumelia fit. Simile quid passus nescio quis apud Hermippum „οἴμοι!“ clamitat „τί ὄρασω ξύμβολον κκακαμένος!“ ⁴⁾. Ubi ξύμβολον cave ne a Pollice ⁵⁾ pellectus „*ποπιλιον* „litterae D forma similem“ intellegas, nam lucem praebent nota verba Aristophanis Platonici: „*εκαστος ἡμῶν ἔστιν ἀνθρώπου ξύμβολον, ἅτε τεμμημένος ὡσπερ αἰ ψήτται*“ ⁶⁾, ubi *tesserae hospitalis partem alteram*

¹⁾ Vid. ad Eq. 375—381. — ²⁾ Vesp. 36. — ³⁾ Herodot. II 121. — ⁴⁾ Hermipp. fr. 14. — ⁵⁾ Poll. IX 71. — ⁶⁾ Plat. Conv. 191 d.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

ὀλίγον μέλει μοι.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

μηδαμῶς, πρὸς τῶν θεῶν,
προδῶς με! χῶρει δεῦρο.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

(reluctanter rediens:)

κακοδαίμων ἐγώ!

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

230 ἔχ' ἀτρέμας αὐτοῦ καὶ ἀνάκνυτε. — ποῖ στρέφει;

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

(clamores compressis labris vix retinens:)

μῦ! — μῦ!

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

τί μύξεις; πάντα πεποιήται καλῶς.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

οἴμοι κακοδαίμων, ψιλὸς οὖν στρατεύσομαι!

230. ἀτρέμας αὐτοῦ Dobree] ἀτρέμασαντὸν B, qui ferri nequit accusativus; ἀτρέμας ὦ τῶν Blaydes.

231. μῦ! — μῦ!] μὲ μῦ vel μνμῦ (una voce) multi non recte; nam alia est huius loci ratio atque Eq. 10 Plut. 895.

232. οὖν Blaydes] αὖ R. An *ei?]

significat ξύμβολον. — Vox ἡμίκραια id quod τὸ ἥμισυ τοῦ κρατός valet¹⁾, quae prisca stirps etiam verbo παραδοκεῖν²⁾ inest. Simplex κραῖρα commemoratur apud Hesychium. Terminus vocis is est quem habent πρέσβειρα, ποιήτρια, similia³⁾.

228. ὀλίγον μέλει μοι] vid. Av. 1636.

230. ἀνάκνυτε] caput attolle.

231. μῦ... μύξεις] cf. Eq. 10.

— πάντα πεποιήται καλῶς] de hac locutione vid. Lys. 1300 (1273).

232. ψιλός] et eum qui sine barba est (lèvem) significat et eum qui sine clipeo (lèvem), ut in Teucris Sophoclei verbis: καὶν ψιλὸς ἀρκέσαιμι σοὶ γ' ὀπλισμένῳ⁴⁾. Cuiusmodi iocus hoc praesertim tempore erat aptissimus ad risum movendum; nam „ἐκ τῶν ὄπλων τὴν πολιτείαν esse institendam” multi tunc palam profitebantur⁵⁾, itaque „e gravi armatura detrudi in levem” id fere iam sonabat quod „ἄτιμον γενέσθαι”.

¹⁾ Redit Amips. fr. 7 Crobyl. 6, de animalibus dieta utrobique. — ²⁾ Vid. Eq. 663. — ³⁾ Epicum vero ὀρθόκραια a stirpe vocis κέρατος est ductum. — ⁴⁾ Soph. Ai. 1123. — ⁵⁾ Vid. ad Lys. 555 sq.

ΕΤΡΙΠΙΔΗΣ.

μὴ φροντίσης· ὡς εὐπρεπῆς φανεῖ πάννυ. —
βούλει θεᾶσθαι σαυτόν;

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

εἰ δοκεῖ, φέρε.

(Speculum ei praebet Euripides.)

ΕΤΡΙΠΙΔΗΣ.

235 ὄρθῃς σεαυτόν;

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

οὐ μὰ Δί', ἀλλὰ Κλεισθένη.

ΕΤΡΙΠΙΔΗΣ.

ἀνίστασ', ἵν' ἀφεύσω σε, καὶ ἐγκύψας ἔχε.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

οἴμοι κακοδαίμων, δελφάκιον γενήσομαι.

ΕΤΡΙΠΙΔΗΣ.

ἐνεγκάτω τις ἔνδοθεν δᾶδ' ἢ λύχνον.

(Affertur lucerna.)

ἐπίκυπτε. — τὴν κέρκον φυλάττον νυν ἄκραν.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

240 ἐμοὶ μελήσει, νῆ Δία... πλήν γ' ὅτι κάομαι. —

241 οἴμοι τάλας! ὕδωρ, ὕδωρ, ὦ γείτονες!

233. φανεῖ R] φαίνει Dobree, sed vid. comment.

234. θεᾶσθαι Porson] θεάσασθαι R. || σαυτόν] σεαυτόν R.

235. Κλεισθένη] -νην R (cf. Nub. 355).

233. μὴ φροντίσης] vid. ad Eq. 1356
Ran. 493.

— φανεῖ] *videberis* — commilitonibus
tuis. Cognati sunt loci ubi βουλήσομαι
et similia eo fere sensu dicuntur quo
praesens¹⁾.

234. εἰ δοκεῖ, φέρε] *praetere, sodes*²⁾.

235. οὐ μὰ Δί', ἀλλὰ Κλεισθένη] cf.
vs. 98 et 571 et de *Clisthene* vid. Ach.
117—122 et ad Ran. 48.

236. ἀφεύσω] cf. vs. 216.

— ἐγκύψας ἔχε] cf. Av. 1082 Eccl.
355, 957.

238. ἐνεγκάτω τις] vid. ad Ach. 805.

239. τὴν κέρκον] vid. ad Ach. 787.

240. πλήν γε] vid. ad Eq. 27.

241. ὕδωρ, ὕδωρ...] item Ach. 1175
Xenarch. fr. 7¹⁴. Posterior locus est festi-
vus est et testatur non *tragici* quid
duplicato huic clamori inesse³⁾.

¹⁾ Vid. ad Plut. 290 sq. — ²⁾ De φέρε imperativo vid. ad Ran. 498. — ³⁾ Quae
viri d. Peppler *Comic Terminations* p. 24 est opinio.

243

θάροει.

ΕΤΡΙΠΙΔΗΣ.

ΚΗΔΕΣΤΗΣ.

τί θαροῶ καταπεπυρολημένος;

ΕΤΡΙΠΙΔΗΣ.

ἀλλ' οὐκέτ' οὐδὲν προᾶγμά σοι τὰ πλειῖστα γὰρ
ἀποπεπόνηκας.

245

ΚΗΔΕΣΤΗΣ.

φῦ! ἰοῦ, τῆς ἀσβόλου! —

αἰθὸς γεγένημαι πάντα τὰ περὶ τὴν τράμιν.

ΕΤΡΙΠΙΔΗΣ.

μὴ φροντίσης, ἕτερος γὰρ αὐτὰ σφογγεῖ.

ΚΗΔΕΣΤΗΣ.

οἰμῶζεται ἄρ' ὅστις τὸν ἐμὸν προκτὸν πλυνεῖ.

ΕΤΡΙΠΙΔΗΣ.

Ἀγάθων, ἐπειδὴ σαυτὸν ἐπιδοῦναι φθονεῖς,

242.

πρὶν ἀντιλαβέσθαι προκτὸν τῆς φλογός.

242. Del. Cobet. In trimetri speciem sic effinxerat Scaliger: πρὶν ἀντιλαβέσθαι <τὸν γε> προκτὸν τῆς φλογός, sed aliena hinc est γε particula, neque ἀντιλαβέσθαι verbum ita usurpatur. Multo melius vVelsen πρὶν ἀντιλαβέσθαι <τῶν περὶ> προκτὸν τὴν φλόγα (vi¹. Ach. 923); qui tamen postea ipse Cobeto est assensus. Simile additamentum est Pac. 273; praeterea vid. ad Av. 16.

245. φῦ Dindorf] φεῦ R. Cf. Lys. 294, 304.

247. σφογγεῖ] σπογγεῖ R.

248. οἰμῶζεται] -ζετ' R. || ἄρ' cf. Ach. 325 Pac. 532 Plut. 876. || ὅστις Blaydes] εἰς R, εἴ τις Porson, οἰμῶζετ' ἄρ' εἰ τὸν γ' Bentley, οἰμῶζετ' ἄρα τις εἰ Kuster probabilius. Cf. vs. 916 sq.

243. θαροῶ] subiunctivus¹⁾. Item apud Plantum: *Vale*. | — *Quid valeam!*²⁾.

— καταπεπυρολημένος] *totus igne correptus*³⁾.

244. οὐκέτ' οὐδὲν προᾶγμά σοι] i. e. οὐκέτι πρόγματα ἔχεις, οὐκέτι σοι παρῆζω πρόγματα⁴⁾. Paullo aliter hac locutione utitur vir quidam in Ecclesiastasis: οὐδὲ στένουν τὸν ὄρθρον ἔτι προᾶγμ' ἄρα μοι; non amplius

igitur reformidandus mihi erit diei adventus⁵⁾.

245. τῆς ἀσβόλου!] vid. ad Vesp. 161.

247. μὴ φροντίσης] vid. ad Eq. 1356 Ran. 493.

248. οἰμῶζεται] vid. ad Ran. 178.

— πλυνεῖ] cf. Ach. 381 Nub. 838.

249. ἐπιδοῦναι] vid. ad Plut. 781 et Eq. 739 sq.

¹⁾ Vid. ad vs. 144. — ²⁾ Plaut. Cureul. IV 3, 21 sq. — ³⁾ Geheel in vuur gezet. Proprio sensu verbum (simplex) adhibetur Nub. 1497 Av. 1580 etc. — ⁴⁾ Vid. ad Vesp. 1392. — ⁵⁾ Eccl. 462; praeterea cf. Pac. 244 Ran. 1215 Eccl. 670.

250 ἄλλ' ἱμάτιον γούν χρῆσον ἡμῖν τουτφί
καὶ στρόφιον. οὐ γὰρ ταυτὰ γ' ὥς οὐκ ἔστ' ἐρεῖς.

ΑΓΑΘΩΝ.

λαμβάνετε καὶ χρῆσθ'· οὐ φθονῶ.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

τί οὖν λάβω;

ΑΓΑΘΩΝ.

ὅ τι; τὸν κροκοῦτον προῶτον ἐνδύου λαβών.

(Crocotam postquam exiit ei porrigit.)

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

νῆ τὴν Ἀφροδίτην, ἡδύ γ' ὄξει... ποσθίου.

(Induit crocotam.)

255 ξύζωσον ἀνύσας.

(Euripides cingulum ei circumdat.)

αἶρε νῦν στρόφιον.

253. Agathonī tribuit recens manus in R, solam paragraphum dedit librarius; alii Euripidi tribuunt.

254. Affini dedit Bentley; in R Euripidi tribuit recens manus, paragraphum scripsit librarius.

255. ξύζωσον — στρόφιον] eidem continuavit Dindorf; in R personae mutatae signa sunt versus initio et ante αἶρε, Agathonī priorem versus partem tribuit manus recens. || ἰδού] dedi Agathonī; in R Euripidi tribuit manus recens, solum signum personae mutatae dedit librarius.

250. χρῆσον ἡμῖν τουτφί] dativos petentis et eius in cuius commodum petitur etiam Theoclymenus Euripideus iungit: τί σοι παράσχω ὄητα τῆς τεθνηκότι; ¹⁾.

251. οὐ — ἐρεῖς] duo enuntiata in unum contracta: haec certe <facile concedere poteris petenti; nam> non esse tibi <ea vestimenta, id> perhibere non sustinebis, — quippe quem nunc ipsum iis indutum conspiciam.

252. Simillima Lyci tyranni apud Euripidem sunt verba, qui Herculis uxori liberos morituros ut veste decora ornare sibi liceat petenti „κοσμεῖσθε!“ ait: „οὐ

φθονῶ πέπλων!“ ²⁾. Item Prometheus Aeschyleus ad Io: „ἀλλ' οὐ μεγαίρω τοῦδε σοι δωρήματος!“ ³⁾.

253. τὸν κροκοῦτον] meam crocotam. Cuius supra mentio est facta ⁴⁾. Etiam mulierum Thesmophoria agentium id erat vestimentum ⁵⁾.

254. ποσθίου] ludicre sic finitur enuntiatum; nam unguenti alicuius nomen expectabatur ⁶⁾, e. g. ἰρίνου.

255. ξύζωσον] vid. ad Lys. 536.

— ἀνύσας] vid. ad Vesp. 30 et ad Ran. 606.

— αἶρε] vid. ad Av. 850.

¹⁾ Eur. Hel. 1248. — ²⁾ Eur. Herc. 333. — ³⁾ Aesch. Prom. 626. — ⁴⁾ Vs. 138; cf. etiam vs. 941 et 945. — ⁵⁾ Recte sic Fritzsche coll. schol. Soph. Oed. C. 684 (Soph. fr. 396). — ⁶⁾ Recte sic scholion.

ΑΓΑΘΩΝ.

ἰδοῦ.

(Accepto strophio Euripides affini pectus praecingit.)

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

ἴθι νυν, κατὰσειλὸν με τὰ περὶ τὸ σκέλει.

(Inferiorem crocotae partem componit Euripides.)

ΕΤΡΙΠΙΔΗΣ.

κεκρυφάλου δεῖ καὶ μίτρας.

ΑΓΑΘΩΝ.

ἦδὲ μὲν οὖν

κεφαλῇ περιθეთος, ἦν ἐγὼ νύκτωρ φορῶ.

ΕΤΡΙΠΙΔΗΣ.

νῆ τὸν Δί' ἀλλὰ καὶ ἐπιτηδεῖα πάνυ.

(Sumtum quod Agathon praebuit tegumentum capiti affinis imponit Euripides.)

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

260

ἄφ' ἀρμόσει μοι;

258. κεφαλῇ περιθეთος] κεφαλῇ περιθეთος R, κεφαλῇ περιθეთον Meineke, κόμη περιθეთος Blaydes; vid. comment.

260. ἄφ' ἀρμόσει μοι;] verba, quae quarto abhinc versu redeunt, ibi autem sunt aptissima, hoc loco librariorum errori deberi arbitrator. || ἄφ'] ἦρ R. || νῆ—ἔχει] Euripidi dedit Dobree, Agathonī tribuit manns recens in R.

257 sq. Dedit Agathon quam ipse gerebat *crocotam* cum *strophio*. Sed etiam *tegumentum capitis*, *palla*, *soleae* requiruntur, ut femina personata in publicum possit prodire; haec autem Agathon non gerit nunc domi iacens in lectulo lucubratorio, sed apposita sibi habet. *Calanthicam*¹⁾ autem poscenti capiti accommodandam et *mitra* sive *fascia*²⁾ circumligandam „*immo melius quid*“ ait „*praebebo tibi: totum caput femineum*“, i. e. *comam subditiciam cum tegumento*³⁾. Quo „*nocte uti*“ cur soleat Agathon, non dicit, sed

eo ornatus τὴν Θήλειαν κόμην ἀρπάζειν cogitandus est, quemadmodum mulieres detonsis crinibus viros ementitas e Iuvenale novimus. — *Personam comatam*, quam voci tribui vim sinit lingua⁴⁾, significari non credo; nam glabrae faciei, quae tot modo iocos dedit, si novam nunc personam superinduci fingeret comicus, sua caederet vineta: inutilis sic fieret Euripidis sollertia, inutilis patientia sodalis. Neque vero *nudum* intellegendum est *capillamentum*; quae *περὶ σθετος κόμη*⁵⁾ vel *πηνήκη*⁶⁾ dici solebat.

¹⁾ Cf. vs. 138. — ²⁾ Item fr. 320² Phœrocrat. 100 Eur. Bacch. 833, 1115 Herodot. I 195 etc. — ³⁾ Simile quid significat *περιθეთος* Ar. fr. 181. —

⁴⁾ Cf. Ar. fr. 5 in scholiis allatum. — ⁵⁾ Ar. fr. 321² Xen. Cyrop. I 3 § 2. — ⁶⁾ Ar. fr. 898.

ΕΤΡΙΠΙΔΗΣ.

νῆ Δί' ἀλλ' ἄριστ' ἔχει. —
(Ad Agathonem:)

φῆρ' ἔγκυκλον.

ΑΓΑΘΩΝ.

τουτὶ λάβ' ἀπὸ τῆς κλινίδος.
(Sumta palla Euripides affinem amicit.)

ΕΤΡΙΠΙΔΗΣ.

ὑποδημάτων δεῖ.

ΑΓΑΘΩΝ.

τάμὰ ταυτὶ λάμβανε.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

ἄρ' ἀρμόσει μοι;

(Secum:)

χαλαρὰ γούν χαιρεις φορῶν.

ΑΓΑΘΩΝ.

265 σὺ τοῦτο γίννωσκ'. ἀλλ', ἔχεις γὰρ ὦν δέει,
εἶσω τις ὡς τάχιστα μ' εἰσκυκλησάτω.
(Dum calceos Mnesilocho induit Euripides, involvitur Agathon,
dein ianua clauditur.)

SCENA QUINTA.

Affinis, Euripides.

ΕΤΡΙΠΙΔΗΣ.

ἀνὴρ μὲν ἡμῖν οὔτοσὶ καὶ δὴ γυνή

261. λάβ' Bentley] λάμβαν' R, quo servato Reisig scribebat τα. ΑΓ. pro ΑΓ. τουτὶ.

263. χαλαρὰ — φορῶν] Affini continuavit Reiske; mutatae personae signum scripsit librarius R, Agathonī tribuit manus recens, Euripidi Brunck. || γούν] γ' ου R¹.

261. φῆρσ] cedo mihi; vid. ad Ran. 498.

— ἔγκυκλον] pallam; vid. ad Lys. 118.

263. „Nonne nimis laxae sunt soleae?“¹⁾

Dein secum: „nam laxa quaevis adamare

te satis scio, — χαννόρωκτος γὰρ εἶς²⁾).

Similes in Lysistrata sunt ioci³⁾. Irridentis nunc est γούν, ut saepe⁴⁾.

265. εἰσκυκλησάτω] cf. vs. 96.

¹⁾ Vid. ad Eq. 321. — ²⁾ Cf. Ach. 106. Idem volebat qui in scholiis annotavit: „διαβάλλει πάλιν τὸν Ἀγάθωνα ὡς χαννον.“ — ³⁾ Lys. 91 sq., 419; vid. etiam Phecreat. fr. 145. — ⁴⁾ Nub. 1099 Ran. 980 etc.

τό γ' εἶδος! — ἦν λαλῆς δ', ὅπως τῷ φθέγματι
γυναικιῖς εὖ καὶ πιθανῶς.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

πειράσομαι.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

βάδιξε τοίνυν.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

μὰ τὸν Ἀπόλλω οὐκ, ἦν γε μὴ

270 ὁμόσῃς ἐμοὶ —

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

τί χρῆμα;

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

συσσώσειν ἐμὲ

πάσαις τέχναις, ἦν μοι τι προσπίπτῃ κακόν.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

„ἄμνημι τοίνυν αἰθέρ', οἴκησιν Διός.“

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

τί μᾶλλον ἢ τὴν Ἰπποκράτους ξυνοικίαν;

267. τό γ' Kuster] τόδ' R.

271. προσπίπτῃ vHerwerden] περιπίπτῃ R, quod compositum de ipsis hominibus in malum incidentibus dicitur (e. g. Ran. 969). Cf. vs. 580 Ran. 309 etc.

273. Ἰπποκράτους] ὑποκράτους; R, sed *ιπ-* legit schol.; Ἰσοκράτους Fritzsche

267. ὅπως] vid. ad Nub. 489.

268. πιθανῶς] vid. ad Eq. 629.

269. βάδιξε τοίνυν] *viam igitur ini in Thesmophorium* ¹⁾).

270. Cf. Medeae cum Aegeo colloquium: ΜΗ. ἄμνη... (κτλ.) | ΑΙ. τί χρῆμα δράσειν ἢ τί μὴ δράσειν; λέγεις. | ΜΗ. μήτ' αὐτός κτλ. ²⁾).

— συσσώσειν] brevius dictum pro: ξυνοικίσθαι ἴτα (ὥς ἂν) σώσης.

271. πάσαις τέχναις] *omnibus artibus*; cf. singularis πάσῃ τέχνῃ *quavis ratione, omnino* ³⁾).

272. Per numen quod plurimi facit ⁴⁾ iurat Euripides, verbis usus quae Melanippae σοφῆ ⁵⁾ tribuerat ipse: ἄμνημι δ' ἱερὸν αἰθέρ', οἴκησιν Διός ⁶⁾). Quae verba comicus hoc loco et in Ranis ⁷⁾ spectatoribus deridenda ita propinat, ut vocem οἴκησιν id quod *aedibus* humanis vel *cubiculo* simile sit significareumat, tragicum nimirum vituperans, qui Olympios sedibus avitis exturbatos exutaue quam vates epici iis tribuerant specie humana in nubes et inane dissolveret.

273. „Per aedes Iovis (ceterorumque

¹⁾ Vid. ad Eq. 724. — ²⁾ Eur. Med. 746 sqq.; cf. etiam Hel. 826. — ³⁾ Vid. ad Ran. 1235. — ⁴⁾ Vid. ad vs. 14. — ⁵⁾ Sic schol. — ⁶⁾ Eur. fr. 491. — ⁷⁾ Vid. Ran. 100.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

ὄμνημι τοίνυν πάντας ἄρδην τοὺς θεοὺς.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

275 μέμνησο τοίνυν τοῦθ', ὅτι ἡ φρῆν ἄμωσεν,
ἢ γλῶττα δ' οὐκ ὁμώμοκ', οὐδ' ἄρκωσ' ἐγώ.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

καὶ σπεῦδε ταχέως ὥς τὸ τῆς ἐκκλησίας
σημεῖον ἐν τῷ Θεσμοφορίῳ φαίνεται.
ἐγὼ δ' ἄπειμι.

(Abit.)

eodemque consilio Bergk σοικίαν pro ξυνοικίαν, ingeniosius quam probabilius uterque.

275. *τοῦθ'] ταῦθ' R.

276. In R sequitur parepigrapha: διολύξουσι. τὸ ἱερὸν ὠθεῖται (sic Fritzsche, cod. σί τε l.), et in scholiis: παρεπιγραφὴ ἐκκυκλεῖται ἐπὶ τὸ ἕξω τὸ Θεσμοφορίον.

277. καὶ σπεῦδε Hamaker] Ἰσπευδὲ R, σὺ σπεῦδε vVelsen.

278. Θεσμοφορίῳ] sic R, item vs. 880 -ρίον, quae in -ρίων et -ρίων editores mutabant olim, sed vid. CIA. II 1059¹² (anni 321) et CIG. 3562³² (Dittenb. 470), Meisterhans Gramm. d. att. Inschr.² p. 42.

deorum) iuras? Nihil magis iuramentum illud moror quam si per *Hippocratis insulam* ¹⁾ iurares." Requiritur quod aliquanto magis fidem faciat. — Hippocratis illud aedificium, nuper ut arbitrator extractum, mole insolita ²⁾ aliave causa civium oculos tunc temporis in se convertisse apparet, ut villam Timothei tunc cum Plutus fabula est data ³⁾. Hippocratem autem illum intellegendum esse de quo vid. ad Nub. 1001, non credo; nam ante quatuor annos is in proelio ceciderat. Ait tamen scholiasta, sic scribens: „Ἰπποκράτης ἰγάνετο Ἀθηναίος, <δ> εἶχε τρεῖς ⁴⁾ οὐύς, διεβάλλετο δὲ σὺν αὐτοῖς ὡς ἀπαιδευτός." ⁵⁾

274. *Per cunctos igitur simul iuro deos*, — ut Aegaeus Euripideus ⁶⁾, — ne parum dicere etiam videar.

275. Nondum satis cautum ratus affinis vitae periculum aditurus hoc insuper addit: *id vero recorderis velim, non linguae hoc fuisse iusiurandum, sed ipsius mentis.* — Iocose sic respicitur dictum Hippolyti Euripidei, quod etiam in Ranis ridendi praebet materiam ⁶⁾.

276. ἄρκωσα] mente adde αὐτήν.

277. σπεῦδε ταχέως] cf. Eq. 495.

278. Signo in Thesmophorio sublato convocantur mulieres, ut cives in populi concionem ⁷⁾, iudices in tribunal ⁸⁾, senatores in curiam ⁹⁾.

279. ἐγὼ δ' ἄπειμι] cf. Nub. 887.

279—294. Verbis et modulationibus muliebribus vocem assuefacere et omnino pro matrona se gerere Euripidis sodalis nunc incipit, ne mox verarum feminarum coetui immixtus novas partes

¹⁾ Vid. ad Eq. 1001. — ²⁾ *Eine Miethkaserne.* — ³⁾ Vid. Plut. 180. — ⁴⁾ Sic scribo, *EIXEῖ*, in cod. est *EIXEN*. — ⁵⁾ Vid. Ear. Med. l. l. (vs. 746—759). — ⁶⁾ Vid. ad Ran. 101 sq., 1471. — ⁷⁾ Cf. Eccl. 283, 381. — ⁸⁾ Cf. Vesp. 690. — ⁹⁾ Cf. Andocid. I § 36.

SCENA SEXTA.

Affinis solus.

(Affinis dum versus sequentes secum loquitur, fingitur ab Agathonis aedibus versus Thesmophorium ire. — Scenae fundus diductus ostendit Thesmophorium. Sedent ibi feminae quae chorum constituunt concionem habiturae.)

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

(Voce et gestu matronam imitatus, et cum ancilla, quae nulla adest, colloqui se fingens:)

δεῦρό νυν, ὦ Θραῦθ', ἔπου. —

280 ὦ Θραῦτα, θέασαι, καομένων τῶν λαμπάδων
 ὅσον τὸ χρῆμ' ἀνέρχεται τῆς λιγνύος!
 ἀλλ', ὦ περικαλλεῖ Θεσμοφόρω, δέξασθέ με
 ἀγαθῇ τύχῃ καὶ δεῦρο καὶ πάλιν οἴκαδε. —
 ὦ Θραῦτα, τὴν κίστην κάθελε, κατ' ἔξελε
 285 πόπανον, ὅπως λαβοῦσα θύσω τοῖν θεοῖν. —

281. ἀνέρχεται Reiske] ἀνέρχεθ' ὑπο R; quod qui tuentur, ὑπὸ τῆς λιγνύος intellegunt ad lumen (coll. Ach. 970 aliisque locis minime similibus), τὸ χρῆμα autem interpretantur turbam mulierum (coll. Pac. 1192 Eccl. 394) ad Thesmophorium edito loco situm (vid. ad vs. 585) ἀνιοῦσαν.

283. καὶ ... καὶ] posteriori καὶ addidit Bentley. Plura intercidisse, e. g. haec: καὶ δεῦρο <δὴ προπέμψατε | κάπειτ' ἀνελεῖν ὅστε με σῶν> πάλιν οἴκαδε, suspicatur vVelsen.

284. κάθελε R] κατάθου vHerwerden, καθελοῦ Bergk (ut Vesp. 936). Vid. comment.

285. πόπανον GHermann] τὸ πόπανον R, quo servato Bentley pro ὅπως scribebat ὡς, Porson ἴνα, qui etiam τὰ πόπαν' ὅπως coniecit (coll. Plut. 660). || τοῖν θεοῖν] ταῖν θεοῖν R.

imperitius sit acturus. Fictam igitur alloquitur ancillam, quacum sacros quosdam ritus obire se fingit, ludicre dein fictas aliquas preces edit. Interim ad Thesmophorium adscendere sumendus est, quemadmodum in Pace Trygaeus cantharo sursum ad deos vehitur coram spectatoribus, in Ranis Dionysus inferorum sedes adiens in scena conspicitur¹⁾. Apparet autem in scenae fundo Thesmophorium. Quod *eccyclemate provolutum* esse ait scholion, sive recte sive secus, nam parum refert; diducendus

utique fuit scenae fundus ut cerni posset.

280 sq. *Incensae postquam sunt faces, vide quantus splendor inde surgat.*

280. θέασαι] vid. ad Ach. 770.

281. ὅσον τὸ χρῆμα] vid. ad Ach. 150. — λιγνύος] vid. ad Av. 1241.

284 sq. Ancilla iubetur cistam²⁾ depromere³⁾, quam cum aliis fortasse sarcinis — nam noctem mulieres in Thesmophorio sunt transacturae⁴⁾ — in capite gerit, dein inde sumere placentam⁵⁾ deabus sacrificandam.

¹⁾ Cf. Ran. 179 sqq. — ²⁾ Vid. ad Eq. 1211. — ³⁾ Vid. ad Lys. 492. — ⁴⁾ Vid. ad vs. 624, 658. — ⁵⁾ Cf. Plut. 660.

δέσποινα πολυτίμητε Δήμητερ φίλη,
καὶ Φερόεφαττα, πολλὰ πολλάκις μὲ σοὶ
θύειν ἔχουσας· εἰ δὲ μή, ἀλλὰ νῦν λαθεῖν.
καὶ τὴν θυγατέρ' ἀνδρὸς <ταχέως> μοι δὸς τυχεῖν
290 πλουτοῦντος, ἄλλως δ' ἠλιθίου καὶ ἀβελτέρου

288. ἔχουσας] φέρουσας vVelsen, ἀνιοῦσαν vHerwerden; sed vid. comment.

289. *θυγατέρ' ἀνδρὸς ταχέως μοι δὸς τυχεῖν] θυγατέραν χοῖρον ἀνδρὸς μοι δοκεῖν scripsit librarius R, corrector autem delevit litteram finalem vocis θυγατέραν et δοκεῖν, dein addidit τυχεῖν. Proprium filiae nomen esse Χοῖρον perhibet scholiasta; quam vocem natam arbitror e glossemate „χοιρίλην“, quod substantivo „θυγατέρα“ superscripserit olim qui *socerum Euripidis* hic loqui arbitraretur (vid. supra pag. 1, 2 ad Indicem pers.), miror autem viros doctos quibus χοῖρον illud (vel χοιρίον, ut Vesp. 1353) a comico dictum esse videtur ut *Choeriles* nomen indicaretur (Hartung, Zielinski Glied. p. 83, 3). Similem errorem deprehendere mihi videoor Nub. 800, ubi de filio suo Strepsiades: „ἔστ' ἐκ γυναικῶν εὐπείρων καὶ Κοισύρας“ (sic V, καὶ om. R, τῶν Κοισύρας alii). *Coesyrae* nomen ibi voci „γυναικῶν“ superscripserunt opinor qui Phidippidem pro *Alcibiade* esse censebant, comicus vero dederat: ἔστ' ἐκ γυναικῶν εὐπείρων καὶ <e. g. ἐπηρμένων>. Sed redeo ad nostrum locum; ubi Scaliger coniecit τὸν θυγατέρος χοῖρον, Meineke τοῦ (vVelsen τὸν) θυγατερίου χοῖρον, sed neque θυγατέρος ferri potest neque omitti potuit alter articulus. Lingua autem dici quidem sinit καὶ τῆς θυγατέρος τὸν χοῖρον ἀνδρὸς δὸς (vel μοι) τυχεῖν, sed inepte loquentis id foret, et deleta velim quae de hoc loco scripsi in commentario ad Ach. 256. Itaque statui lacunam, quam adverbio ταχέως — dubitanter sane — explevi. Pro verbo δοκεῖν autem scripsi *δὸς, collato simili vitio δοκῶ pro δῶ Eq. 706 in codice V. Ab editoribus deleri solet δοκεῖν praeunte codicis R correctore; et potuit sane illo verbo omisso dici e. g.: καὶ τὴν θυγατέρα τῆς ἀνδρὸς μοι τυχεῖν, sed lenior est quam recepi coniectura et facilius explicat originem vitiosae quam habet R terminationis -τέραν.

290. δ' GHermann] ε' R. Cf. Av. 1477 Plut. 976.

286. πολυτίμητε] vid. ad Ran. 337.

287. πολλὰ πολλάκις] de duplicandi hoc studio ¹⁾ vid. ad Eq. 411 Ach. 177.

288. ἔχουσας] e copiis meis desumpta. Nam multa offerunt qui beati sunt, pauca pauperes; quemadmodum muliercula apud Herodam ad Aesculapium: οὐ γὰρ τι πολλὴν οὐδ' ἔτοιμον ἀντελεύμεν ²⁾, | ἐπεὶ τάχ' ἂν βῶν ἢ νενημένην χοῖρον | πολλῆς φορῆνης κοῦκ ἀλεκτόρ' ἔητρα | νοῦσαν ἐπιούμεσθα ³⁾. Cf. loci ubi οὐ ἔχοντες; dicuntur *locupletes* ⁴⁾.

— ἀλλὰ νῦν] at nunc certe; vid. ad Nub. 1364.

— λαθεῖν] inexpectato hoc verbo (pro θύειν vel ἔχειν) enuntiatum nunc clauditi non personata illa femina sed ipse Euripidis affinis.

289 sq. *Utinam filiae meae oblingat vñ ἀμνοκῶν πλούσιος καὶ μὴ ποιηρός!* ⁵⁾. Cf. apud Eupolidem chorus adulatorum: ἐπειδὴν κατιῶ τιν' ἄνδρα | ἠλιθιον, πλουτοῦντα δ', εὐθὺς περὶ τοῦτόν εἰμι ⁶⁾.

290. ἄλλως] cf. Av. 1477.

¹⁾ Item Eccl. 1105 (?) Eur. Med. 1165 Troad. 1015. — ²⁾ *Wij hebben het zoo maar niet voor het opscheppen.* — ³⁾ Herod. Mimiamb. IV 14 sqq. — ⁴⁾ Vid. ad Eq. 1295. — ⁵⁾ Eq. 265. — ⁶⁾ Eupol. fr. 159⁸.

καὶ πρὸς τὸ ληκεῖν νοῦν ἔχοντος καὶ φρένας. —
 ποῦ, ποῦ καθίζωμ' ἐν καλῷ, τῶν ῥητόρων
 ἴν' ἐξακούω; σὺ δ' ἄπιθ', ὦ Θραῦτ', ἐκποδών
 δούλοις γὰρ οὐκ ἔξεστ' ἀκούειν τῶν λόγων.

(Considit inter feminas.)

PARODUS CHORI.

(vs 295—371.)

SCENA SEPTIMA.

Chorus solus.

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ (ΙΕΡΕΙΑ).

295 „εὐφημία ἔστω! — εὐφημία ἔστω!

291. *καὶ πρὸς τὸ ληκεῖν... ἔχοντος] καὶ πρὸς θάληκον... ἔχειν μοι R; sed scholiastam alterum, qui interpretatur: „κατωφερῆ τὸν νοῦν μου ποίησον” legisse καὶ πρὸς τὸ ληκεῖν... ἔχειν με suspicor. Scaliger coniecit καὶ πρὸς φάληα (cf. Lys. 771)... ἔχειν μοι, Kuster πρὸς θύλακόν τε... ἔχειν μοι, Dindorf καὶ ποσθαλλικόν... ἔχειν μοι, filio-lum intellegens; cui coniecturae favet sane prior pars scholii: „τὸν παιδαρίσκον, ἴσως δὲ παρὰ τὴν πόσθην αὐτὸ συνέθηκεν”, sed neque suspicione caret nova vox ποσθαλλικός (cf. πόσθων Pac. 1300), neque articulus sic potuit omitti, quapropter vHerwerden dubitanter proposuit καὶ νοῦν ἔχειν τὸν ποσθαλλικόν καὶ φρένας.

292. καθίζωμ'] καθίζωμ' Bergk.

293. ἐξακούω R] -σω Bergk.

294. Suspectus Meinekio; sed vereor ut in versu 293 oratio desinere apte possit.

295—371. Duas editiones confluisse, male enim hanc fabulae partem cohaerere, perhibuit Zielinski; sed vid. comment.

295—310 et 331—351. Praeconi feminae tribuit scholiasta, ⁹ καὶ praescripsit

291. ληκεῖν] verbum rarius infra redit ¹⁾. Addita terminatione frequentativa -άζειν inde ductum est λαιμάζειν ²⁾.

— νοῦν... καὶ φρένας] vid. Lys. 432.

292. Sic Blepyrus in Ecclesiazusis: ἀλλ' ἐν καθαρῷ ποῦ ποῦ τις κεί. ³⁾, praeterea de locutione ἐν καλῷ vid. ad Lys. 911.

— τῶν ῥητόρων] de mulieribus nunc dicitur, ut alibi ὁ φράζων ⁴⁾, in universum enim eum qui verba facit — sive vir sive femina — significat utrumque.

293 sq. Ancillae more solito heras deducebant per urbis plateas, sed ad

fani introitum cum perventum esset, recedebant; οὔτε γὰρ παρελθεῖν εἶσω τοῦ ἱεροῦ λέξην οὔτε ἰδεῖν τῶν ἱνδον οὐδέιν ⁵⁾.

295 sqq. Similes preces fiunt in Avibus ⁶⁾, ibi quoque sermone pedestri conceptae. Parodum autem haec vocavi, ne insolitis nominibus utendo res obscurarem magis quam illustrarem; non tamen satis aptam nunc est Parodi vocabulum, quoniam infra demum (vs. 655) *orchestram intrat* chorus. Simile quid valet de Eccles. 285 sqq.

295. εὐφημία ἔστω!] vid. ad Ran. 354.

¹⁾ Vs. 493; item Phereerat. fr. 177. — ²⁾ Vid. ad Eq. 167. — ³⁾ Eccl. 320. — ⁴⁾ Vid. Eccl. 589. — ⁵⁾ Vid. Isae. VI § 50. — ⁶⁾ Vid. Av. 864 sqq.

- „εὔχεσθε τοῖν Θεσμοφόροι,
 „καὶ τῷ Πλούτῳ, καὶ τῇ Καλλιγενείᾳ, καὶ τῇ Κουρο-
 300 „τρόφῳ, καὶ τῷ Ἐρμῇ, καὶ ταῖς Χάρισιν,
 „ἐκκλησίαν τήνδε καὶ σύνοδον τὴν νῦν κάλλιστα καὶ
 „ἄριστα ποιῆσαι,
 305 „πολυωφελῶς μὲν τῇ πόλει τῇ Ἀθηναίων, τυχερῶς
 „δὲ ἡμῖν αὐταῖς·
 „καὶ τὴν ὀρθῶσαν καὶ ἀγορεύουσαν τὰ βέλτιστα περὶ
 „τὸν δῆμον τὸν Ἀθηναίων καὶ τὸν τῶν γυναικῶν,
 „ταύτην νικᾶν.
 310 „ταῦτ' εὔχεσθε, καὶ ὑμῖν αὐταῖς τὰ ἀγαθά.

librarius (aut corrector) codicis R, idque in κήρυξ mutavit manus recens. Sacerdoti dedit Beer; quod nomen ipse comicus praebet vs. 759, vid. etiam Av. 864 sqq. Ducem autem hanc esse chori statui equidem collatis vs. 597 sqq. et memor Coryphaei in Ranis partes hierophantae obeuntis (Ran. 354 sqq.).

297. τοῖν] ταῖν R.

298—300. Post Θεσμοφόροι in R sequitur: τῇ δήμητρι καὶ τῇ κόρηι, quae proscripta Blaydes, post Κουροτρόφῳ autem τῆι γῆι, quod non legit schol., del. Dobree. Vid. ad Lys. 1262.

301. ταῖς] add. Meineke.

302. τήνδε] ἤδη Reisig.

304. τῆ . . . τῆ] prius τῆ add. Meineke.

306. ὀρθῶσαν Helwig] ὀρθῶσαν R. Cf. Eccl. 16. || καὶ ἀγορεύουσαν] τὴν ἄ. librarius R, καὶ τὴν ἄ. corrector, τὴν τ' ἄ. Iunt.

307. τὸν δῆμον τὸν Dindorf] τὸν δ. τῶν R. || τὸν Ἀθηναίων καὶ] del. Bothe; cf. vs. 335.

310. τὰ ἀγαθὰ] πάντ' ἀγαθὰ Meineke (ut Ran. 302 etc.), πολλὰ κἀγαθὰ Dindorf (ut vs. 351 Vesp. 1304 etc.), sed vid. Eccl. 781 et comment.

298. Πλούτῳ] vid. ad Plut. 134.

— Καλλιγενείᾳ] deam hanc laetae sobolis auspicio in alteris Thesmophoriazasis προλογίζουσαν ἐποίησε comicus teste scholiasta. Quod si recte est traditum, tragoediae alicuius parodiam habuisse illam fabulam tute statueris; nam deae προλογίζουσα in sincera comoedia locus esse non potuit. Apud Photium comicus dicitur eam fecisse nutricem Cereris, quod eo sensu accipiendum quo infra mulier τιτθην τὴν ἑαυτῆς dicit τὴν τὸ παιδίον ἔχουσαν¹⁾. Nutricem igitur quae Filiae

curam habebat Aristophanes dixit Calligeniam in Thesmophoriazasis alteris et fortasse τρόφῳ alicui Euripideae iocose assimilavit.

299. Κουροτρόφῳ] Terrae matris hoc epitheton²⁾.

305. τυχερῶς] cf. Ach. 250.

306—309. Quae autem ceteris melius perspexerit quid in rem faciat, huius sententiam vincere. — Cf. vs. 355 sq.

310. τὰ ἀγαθὰ] saepe sic dicitur in verbis conceptis. Est enim pietatis, decorum arbitrio sortem suam permittere.

¹⁾ Vs. 608 sq. — ²⁾ Pausan. I 22 § 3; cf. Thucyd. II 15 § 4.

„ἰὴ παιῶν, ἰὴ παιῶν, ἰὴ παιῶν! χαίρωμεν!

ΧΟΡΟΣ.

δεχόμεθα, καὶ θεῶν γένος
λιτόμεθα ταῖσδ' ἐπ' εὐχαῖς
χαρέντας ἐπιφανῆναι.

315

Ζεῦ μεγαλώνυμε! χρυσολύρα τε,
Ἀῆλον ὃς ἔχεις ἱεράν!
καὶ σύ, παγκρατὲς κόρα,
γλαυκῶπι, χρυσόλογχε, πόλιν
οἰκοῦσα περιμάχητον, ἔλθῃ δεῦρο!

320

καὶ πολυώνυμε θηροφόνῃ,
Ἄατοῦς χρυσώπιδος ἕρνος!
σύ τε, πόντιε σεμνὲ Πόσειδον
ἄλιμέδον, προλιπῶν

311. Coryphaeo tribuit vVelsen; personae mutatae signum non habet R.

312 sq. δεχόμεθα...λιτόμεθα] -μεθα bis R. Pro verbo priore Zanetti dedit εὐχόμεθα, sed *preces* versu demum 315 incipiunt. Cf. Av. 646.

314. χαρέντας ἐπιφανῆναι Halbertsma] φανέντας ἐπιχαρῆναι R. Cf. v. l. Nub. 274.

318. οἰκοῦσα] ἔχουσα Dobree.

320. θηροφόνῃ Reisig] θηροφόνε παῖ R; παῖ est glossema vocis ἕρνος.

„Non dulcissima quaevis” — πάντ' ἀγαθὰ¹⁾ — „mihiopto, o numina caelestia, sed ea sola quae vos mihi ducetis bona”²⁾.

312—314. Verba sollemnia, quae praeiit sacerdos, ceterae feminae sua faciunt addito „δέχομεθα”, *amen!* Accipimus omen laetum, quod ultimo verbo „χαίρωμεν” inest³⁾. — Dein carmine advocant deos Iovem Apollinem Minervam Dianam Neptunum Nymphas.

314. Item Socrates Nubes suas invocans: ὑπακούσατε δεξιόμενα θυσίαν καὶ τοῖς ἱεροῖσι χαρεῖσαι⁴⁾.

315. χρυσολύρα] de termino -α vid. ad

Eq. 1331 et cf. infra εὐλόρας Apollinis epitheton⁵⁾.

316. Cf. Ran. 659.

317. παγκρατὲς] Pallas, Athenarum urbis praeses invicta, ornatur nunc cogimento quod patri potissimum deorum est proprium⁶⁾.

318 sq. πόλιν οἰκοῦσα περιμάχητον] quae urbem habitas nullis vicinis invidiam moventem. Verbum οἰκεῖν vid. Av. 836, adiectivum περιμάχητος Av. 1404.

320. θηροφόνῃ] cf. σηροκτόνος (θηρ.) Lys. 1262⁷⁾.

323. ἀλιμέδον] cf. ποντομίδων Vesp. 1531.

¹⁾ Vid. ad Ran. 302. — ²⁾ Item Eccl. 781 Xen. Mem. I 3 § 2 Theopomp. in schol. Av. 879 etc. — ³⁾ Cf. Av. 646 et vid. ad Ach. 832. — ⁴⁾ Nub. 274. Cf. etiam infra vs. 981. — ⁵⁾ Vs. 969; item Eur. Alc. 58, 571. — ⁶⁾ Vs. 368 Aesch. Sept. 255. — ⁷⁾ Femininum θηροφόνῃ Theognid. 11.

- 325 *μυχὸν ἰχθυόεντ' οἰστροδόνητον!*
Νηρέος εἰνάλιοι τε κόραι,
Νύμφαι τ' οὐρεῖπλαγκτοι!
χρυσέα τε φόρμιγξ
ἰαχῆσειεν ἐπ' εὐχαῖς
ἡμετέραις· τελέως δ'
ἐκκλησιάζοιμεν Ἀθηνῶν
 330 *εὐγενεῖς γυναιῖκες.*

ΚΟΡΤΦΑΙΟΣ.

εὐχεσθε τοῖς θεοῖσι τοῖς Ὀλυμπίοις
καὶ ταῖς Ὀλυμπιάσι, καὶ τοῖς Πυθίοις
καὶ ταῖσι Πυθίαισι, καὶ τοῖς Ἀηλίοις

324. *οἰστροδόνητον*] epitheton Velseno suspectum, sed vid. comment.

325. *Νηρέος*] cum enuntiato praecedenti coniungitur in R. || *εἰνάλιοι* Brunck] *εἰνάλιου* R.

326. *οὐρεῖπλαγκτοι*] *ὄρειπλαγκτοι* R.

327. *ἰαχῆσειεν* R] *ἰαχῆσειεν* Dindorf. Cf. Ran. 216.

329. *Ἀθηνῶν* Reisig] *Ἀθηναίων* R, quod ex *-έων* (sic Bergk) est natum, ut Eq. 159 (ubi vid.) Nub. 401 etc.

332—334. *ταῖσι* (-αῖσι) *τῆσι* -ησι(ι) vHerwerden coll. Av. 866.

324. *οἰστροδόνητον*] pulcerrime Neptuni dictio ornatur nunc adiectivo ab armentis desumpto quae arguet tabanus¹⁾; subest enim imago qua maris fluctus equis taurisque furentibus assimilantur²⁾. Cf. Persae militis ad mare verba apud Timotheum poetam: „*οἰστρομανῆς παλεομισμα!*”³⁾. Non sufficit interpretamentum quod praebet scholion: „*οἰστροδόνητον τὸν ὑπὸ τῶν ἀνέμων κινούμενον. πᾶσαν δὲ κίνησιν καλοῦσιν οἰστρον*”. — De termino *-δογήτω* vid. ad Av. 1183.

325. *εἰνάλιοι*] voce epica etiam Euripides plus semel est usus⁴⁾.

326. *οὐρεῖπλαγκτοι*] alibi *ὄρειαι* vel

ὄρεισιγόνοι nostro dictae⁵⁾. Producitur nunc prima syllaba epicorum poetarum more, ut in adiectivo *ἀθανάτω* aliisque⁶⁾.

327. *ἰαχῆσειεν*] cf. Ran. 217.

329 sq. De verborum structura vid. ad Av. 173.

331 sqq. Postquam preces deorum sunt nuncupatae, devoventur scelesti homines. Sic in Ranis preces numinisque invocationem sequitur *πρόρρησις* ab hierophanta mystarum publicae pronuntiata⁷⁾. Quo loco item seria iocosis intermiscitur⁸⁾. Versibus 331—334 simillima sunt verba sacerdotis illius Nubiloculiensis⁹⁾.

¹⁾ Cf. Io *οἰστροδόνητος* vel *οἰστροήλατος* Aesch. Suppl. 17, 573 Prom. 580. —

²⁾ Cf. quae de equo Troiano scripsi Mnemos. 1901. — ³⁾ Timotheus in Persis ed. vWilamowitz vs. 90. — ⁴⁾ Eur. Troad. 1095 Hec. 39. — ⁵⁾ Vid. Av. 1098 Ran. 1344. — ⁶⁾ Vid. ad Eq. 1178. — ⁷⁾ Vid. Ran. 323—371. — ⁸⁾ Cf. etiam Ran. 151—153. — ⁹⁾ Av. 864 sqq., ubi vid. versus Menandri quos contuli.

- 335 καὶ ταῖσι *Δηλίοισι*, τοῖς τ' ἄλλοις θεοῖς·
εἴ τις ἐπιβουλεύει τι τῷ δήμῳ κακὸν
τῷ τῶν γυναικῶν, ἢ ἐπικηρυκείται
Εὐριπίδῃ Μήδοις τ' ἐπὶ βλάβῃ τινὶ
τῇ τῶν γυναικῶν, ἢ τυραννεῖν ἐπινοεῖ
ἢ τὸν τύραννον ξυγκατάγειν, ἢ παιδίον
340 ὑποβαλλομένης κατεῖπεν, ἢ δούλη τινὸς
προαγωγὸς οὖσ' ἐνετρούλισεν τῷ δεσπότη, ἢ
πεμπομένη τις ἀγγελίας ψευδεῖς φέρει,
ἢ μοιχὸς εἴ τις ἐξαπατᾷ ψευδῇ λέγων
καὶ μὴ δίδωσιν ἂν ὑπόσχηται τότε,
345 ἢ δῶρά τις δίδωσι μοιχῷ γραῦς γυνή,
ἢ καὶ δέχεται προδιδουῖσ' ἑταίρα τὸν φίλον,
κεῖ τις κάπηλος ἢ καπηλὶς τοῦ χοῦδος
ἢ τῶν κοτυλῶν τὸ νόμισμα διαλυμαίνεται,

334. τοῖς τ' Scaliger] καὶ τοῖς B. Cf. vs. 306.

337. τ'] add. Scaliger. Cf. Lys. 283.

340. κατεῖπεν Bentley] κατεῖπεν τις B.

341. ἐνετρούλισεν] -λλ. R.

342. τις] τὰς Meineke eleganter, sed cf. vs. 345 (Ran. 151?) Eur. Hec. 1179.

344. τότε Hamaker] ποτε B; cf. vs. 217 Eq. 483 Plut. 834.

346. ἑταίρα] -ορ male olim alii teste schol.

347. κεῖ] ἢ εἴ Meineke, probabilius Blaydes ἢ (ut vs. 342 et 345).

335 sqq. Diras igitur publicas, quas Indiere nunc imitator comicus, haec fere habuisse intellegimus: εἴ τις ἐπιβουλεύει τι κακὸν τῷ δήμῳ, ἢ Μήδοις ἐπικηρυκείται ¹⁾ ἐπὶ βλάβῃ τῆς πόλεως ²⁾, ἢ τυραννεῖν ἐπινοεῖ ἢ τὸν τύραννον συγκατάγειν ³⁾, ἢ τὸ νόμισμα διαλυμαίνεται κεῖ. — Nunc autem ⁴⁾ *Medorum* et *tyrannidis* non sine certa causa fit mentio; nam cum satrapis Asianis per Alcibiadem exulem hoc tempore agebatur ⁵⁾.

340. ὑποβαλλομένης κατεῖπεν] structura eadem est alibi apud nostrum ⁶⁾, de re autem videatur infra vs. 502 sqq.

341. προαγωγὸς] cf. Vesp. 1028.

— ἐνετρούλισεν] in aurem insusurravit.

344. τότε] vid. ad Plut. 834.

345. Talem e Pluto novimus aniculum ⁷⁾.

346. *Vel etiam si qua amica fallit amantem, cuius dona accipiat.* — Nugas habet scholion.

347 sq. Feminis bibulis condignae sunt dirae, quibus devovetur scelestum caput cauponis fraudulenta vini mensura utentis. De voce νομισματι vid. Nub. 248 Av. 1042, de verbo διαλυμαίνεσθαι Plut. 436 et ad Ran. 59.

¹⁾ Cf. Isocrat. IV § 157. — ²⁾ Cf. Thucyd. VIII 72 § 1. — ³⁾ Cf. Andocid. I § 97. — ⁴⁾ Item mox vs. 365 sq. — ⁵⁾ Cf. Prolegom. Lysistr. p. IV sq. — ⁶⁾ Pac. 377 Eccl. 495 (?). — ⁷⁾ Plut. 959 sqq., ubi vid. praesertim vs. 975—979.

κακῶς ἀπολέσθαι τοῦτον αὐτὸν καὶ οἰκίαν
 350 ἀρᾶσθε. — ταῖς δ' ἄλλαισιν ἡμῶν τοὺς θεοὺς
 εὐχέσθε πάσαις πολλὰ δοῦναι καὶ ἀγαθὰ.

ΧΟΡΟΣ.

ξυνευχόμεσθα τέλεα μὲν
 πόλει τέλεα δὲ δῆμῳ
 ἅπαντα τάδε γενέσθαι,
 355 τὰ δ' ἄρισθ' ὅσαις προσήκει
 νικᾶν λεγούσας. ὅποσαι δ'
 ἕξαπατῶσιν παραβαίνουσί τε τοὺς
 ὅρκους τοὺς νενομισμένους
 360 κερδῶν οὐνεκ' ἐπὶ βλάβῃ,
 ἢ ψηφίσματα καὶ νόμους
 ζητοῦσ' ἀντιμεθιστάναι,
 τᾶπόρρητὰ τε τοῖσιν ἐχ-
 365 θροῖς τοῖς ἡμετέροις λέγουσ',
 † ἢ Μήδους ἐπάγουσι τῆς

350. ἡμῶν Aug.] ὑμῶν R. Cf. vs. 386, 526.

352—371. Damnat Meineke, versus autem 365 sq. omnino delet, dubitans an ἢ μοιχοὺς ἀπάγουσι γῆς pro iis sit scribendum.

353. δὲ] τε R. Cf. Lys. 263.

354. ἅπαντα τάδε vVelsen] τὰδ' εὐγματα R inuitis numeris; τὰδ' εὐγματ' ἐπιγενέσθαι coniecerat Burges, τὰδ' εὐγματ' ἐκγενέσθαι Dindorf (cf. Pac. 346), sed simplex solum aptum est verbum.

356. λεγούσας schol.] λεγούσαις R, ὅσ' ἂν προσήκη... λεγούσας Meineke.

360. οὐνεκ'] ἕνεκ' R. Cf. vs. 366.

361. νόμους Blaydes] νόμον R; etiam ψηφισμά τι ἢ νόμον coniecit Blaydes.

364. λέγουσ' Suid] -γουςιν R.

365 sq. Corrupti; nam ferri nequit genitivus τῆς χάρας (γῆ vVelsen, sed sic

349. Sollemnes hae dirae, de quibus vid. ad Ran. 587.

352—371. Nunc quoque verba eius quae preces praeit sua faciunt ceterae mulieres.

355 sq. Constr. νικᾶν δὲ (πάσαις) ὅσαις προσήκει, λεγούσας τὰ ἄριστα. Cf. vs. 305—309.

360. Sic in Ranis hierophanta procul abesse iubet quisquis turbas civiles fovet κερδῶν ἰδίων ἐπιθυμῶν ¹⁾.

363 sq. Piaculum erat τὰ ἀπόρρητα ἐκ Θεσμοφόρων ἐκφέρειν, evulgare arcana Deorum ²⁾. De voce τοῖς ἀπορρητοῖς vid. ad Ran. 362.

365—367. Verba non integra; sed Me-

¹⁾ Ran. 360. — ²⁾ Vid. infra vs. 472 et Eccl. 442 sq.

370

χώρας οὐνεκ' ἐπὶ βλάβῃ,
 ἀσεβοῦσιν ἀδικοῦσιν τε τὴν πόλιν †.
 ἀλλ', ὃ παγκρατῆς
 Ζεῦ, ταῦτα κυρώσειας, ὅσθ'
 ἡμῖν θεοὺς παραστατεῖν,
 καίπερ γυναιξὶν οὔσαις.

SCENA OCTAVA.

Chorus, Praeco femina, mox Micca uxor Cleonymi.

ΚΗΡΥΞ.

ἄκουε πᾶς!

(Recitans:)

375

„ἔδοξε τῇ βουλῇ τάδε
 „τῇ τῶν γυναικῶν Τιμόκλει' ἐπεστάτει,
 „Λύσιλλ' ἐγραμμάτευσεν, εἶπε Σωστράτη'
 „ἐκκλησίαν ποιεῖν ἕωθεν τῇ μέσῃ
 „τῶν Θεσμοφορίων, ἣ μάλισθ' ἡμῖν σχολή,
 „καὶ χρηματίζειν πρῶτα περὶ Εὐρύπιδου,
 „ὅ τι χρῆ παθεῖν ἐκείνων. ἀδικεῖν γὰρ δοκεῖ

desideratur articulus), repetita autem sunt verba οὐνεκ' ἐπὶ βλάβῃ e versu 360. Deleto vs. 366 proponerem *ἐπάγουσι δεῦρ' vel *ἐπάγουσιν ἡμῖν, nisi etiam versus 367 incerta esset lectio.

367. Numeris haec carent neque decurrit sententia; ἀσεβοῦσ' et ἀδικοῦσι GHermann, sed parum haec prosunt; requiri videntur quae pedestri sermone indicabo: κακῶς ἀπολίεσθαι ἀσεβούσας καὶ τὴν πόλιν ἀδικούσας.

372. Librarius (aut corrector) praescripsit κῆ. || πᾶς] πᾶσ' Lenting.

376. σχολή] σχολῆ; R.

dorum iterata mentio quo tendat vel sic clarum; vid. ad vs. 335 sqq.

368. παγκρατῆς] cf. vs. 317.

370. παραστατεῖν] cf. Ran. 385.

372 sqq. In re ficta — nam mulierum „senatum” vel „concionem” non norant Athenae — fideliter servatur dictio verorum senatusconsultorum et populiscitorum. Quapropter etiam certa

quaedam mulierum nomina finxit comicus¹⁾. — Semiviros aliquos Timoclem Lysiclem Sostratum traduci probatum ivit Fritzsche plectectus locis quibusdam, unde nihil eiusmodi efficitur²⁾.

375 sq. τῇ μέσῃ | τῶν Θ.] cf. vs. 80.

377. In virorum concionibus prius de rebus divinis, dein de humanis agi mos ferebat³⁾.

¹⁾ Etiam Nub. 678, 684 Vesp. 1397 Eccl. 41 nomina Sostraten et Lysillam sine certo aliquo consilio posuit. — ²⁾ Eq. 765 Nub. 678, 684. — ³⁾ Vid. Aeschin. I § 23 (ad Ach. 45 allatus) [Aristot.] Rep. Ath. 43 § 6.

„ἡμῖν ἀπάσαις“. — τίς ἀγορεύειν βούλεται;

MIKKA.

(surgens:)

380 ἐγώ.

KHPYΞ.

περίθου νῦν τόνδε πρῶτον πρὶν λέγειν.

(In medium procedit Micca; cui praeo coronam praebet. Dein praeo abit.)

KOPYΦAIOΣ.

σίγα, σιώπα, πρόσεχε τὸν νοῦν· χρέμπιεται γὰρ ἤδη,
ὅπερ ποιούσ' οἱ δῆτορες. μακρὰν ἔοικε λέξειν.

MIKKA.

385 φιλοτιμίᾳ μὲν οὐδεμιᾶ, μὰ τὸ θεῶ,
λέξουσ' ἀνέστην, ὃ γυναικες· ἀλλὰ γὰρ
βαρέως φέρω τάλαινα πολὺν ἤδη χρόνον,
προσηλακίζομένας ὀρῶσ' ἡμᾶς ὑπὸ

380—764. De Miccae nomine vid. Index personarum.

381 sq. Coryphaeo (Choro) tribuit Fritzsche; in R continuantur Praeconi.

381. σίγα, σιώπα] σίγα, κάθιζε vel κάθησο σίγα mavult Blaydes (ut Vesp. 905 Ach. 59, 123).

383. In margine R adscripta sunt: „καλλιλεξία γυ^v“. *Callilexiam* proprium feminae nomen intellegendum esse sunt qui sibi persuadeant (vid. Zielinski Glied. p. 91), mihi interpretamentum vocis φιλοτιμίᾳ videtur „καλλιλεξία<ς>“.

385. Post χρόνον sententiam incidit Brunck, post τάλαινα Fritzsche; in R utroque clauditur sententia.

386. ἡμᾶς Cobet] ὑμᾶς R. Cf. vs. 350, 526.

379. τίς ἀγορεύειν βούλεται;] vid. ad Nub. 1456 et Vesp. 186.

380. τόνδε] dicit τὸν στέφανον, personae publicae insigne. De re vid. Eccl. 131 et ad Av. 463 sq., de omisso nomine ad Ach. 331.

— πρῶτον πρὶν] cf. Eq. 542.

381. σίγα, σιώπα] *desine loqui, iamque* — quoniam conticuisti — *tacere perge*; „σιγαῖν iubetur qui loquitur, σιωπᾶν qui tacet“¹⁾. Quod arguendum tamen non est discrimen²⁾, nam tantum non idem

bis dicitur nunc, ut in locutionibus: ἰδοὺ θιάσαι³⁾, φησὶ λέγων⁴⁾, similibus⁵⁾.

382. μακρὰν] mente supple: ῥῆσιν⁶⁾, quod addit Dicaeopolis: δεῖ γὰρ με λέξαι τῷ χορῷ ῥῆσιν μακρὰν⁷⁾.

383. μὰ τὸ θεῶ] vid. ad Ach. 905.

384. ἀλλὰ γὰρ] vid. ad Lys. 20.

386 sq. Confluit exitus trimetri cum initio sequentis; de qua licentia metrica vid. ad Plut. 752. Histrio vocem post ὑπό aliquantis per cohuiuit; nam verborum haec est vis: *ab...quis potest*

¹⁾ Warren. — ²⁾ Cf. vs. 27. — ³⁾ Vid. ad Eq. 997. — ⁴⁾ Vid. ad Av. 472. — ⁵⁾ Vid. ad Ran. 1173 sqq. — ⁶⁾ Quae vox omittitur etiam Aesch. Ag. 916, 1296 Soph. Ai. 1040 El. 1259. — ⁷⁾ Ach. 416.

- Εὐριπίδου — τοῦ τῆς λαχανοπωλητρίας! —
καὶ πολλὰ καὶ παντοῖ' ἀκουούσας κακά.
τί γὰρ οὗτος ἡμῖν οὐκ ἐπισμῆ τῶν κακῶν;
390 ποῦ δ' οὐχὶ διαβέβληχ', ὅπουπερ ἔμβραχυ
εἰσὶν θεαταὶ καὶ τραγωδοὶ καὶ χοροί,
τὰς „μοιχοτρόπους“, τὰς „ἀνδραστρίας“ καλῶν,
τὰς „οἰνοπότιδας“, τὰς „προδοτίδας“, τὰς „λάλους“,
τὰς „οὐδὲν ὑγιές“, τὰς „μέγ' ἀνδράσιμ κακόν“!
- 395 ὥστ' εὐθύς εἰσιόντες ἀπὸ τῶν ἰκρίων
ὑποβλέπουσ' ἡμᾶς, σκοποῦνται τ' εὐθέως,
μὴ μοιχὸς ἔνδον ἧ τις ἀποκεκρυμμένος.
δραῖσαι δ' ἔθ' ἡμῖν οὐδὲν ὦνπερ καὶ πρὸ τοῦ

389. ἡμῖν Brunck] ἡμᾶς R. Vid. Eq. 5.

390. ποῦ] πῶς schol. Plat. Theag. 127 c, πόσα Meineke, τί vVelsen.

391. τραγωδοὶ καὶ] τραγωδικοὶ (cf. Ach. 9, 886 Ran. 769, 1495 Plut. 424) schol. Plat. l. l.; vid. comment.

392. μοιχοτρόπους Suid.] *μοιχοτρόπους* R pervulgato errore, item *μυχόν* vs. 501, *μυχοῖς* vs. 417, *ποιῖς* vero pro *πυῖς* Pac. 1150 etc.

393. οἰνοπότιδας] *οἰνοπίπας* Symmachus et alii in schol. et Suid. (cf. Eq. 407 et Lys. 427).

398. ὦνπερ Kuster] ὥσπερ R, quod coll. Soph. Ant. 706 tnetur Enger. || καὶ] ἦν vVelsen, sed vid. comment.

*credere? . . . ab Euripide, sordida matre nato*¹⁾. — De Euripidis matre vid. ad Ran. 840, de Euripide „mulierum osore“ supra Prolegom. et ad Ran. 1044.

389. *ἐπισμῆ]* *affricat*²⁾. Idem valent *προσστρίβασθαι* et *περιπίπτειν*³⁾.

390. *ἔμβραχυ]* soli pronomini *δοσις* huiusque adverbii (*ἔπου* etc.) Athenienses hoc adverbium iungunt, idem autem valet quod *ὡς ἔπος εἰπῆν* vocibus πάντες et οὐδέν sociatum: ut verbo *ῥέω*, *οὐκ ἔστιν*⁴⁾.

391. *τραγωδοὶ καὶ χοροὶ]* est hoc ἐν διὰ *δοσίην*, de quo genere loquendi vid. ad Av. 1182.

392—394. τὰς (septies)] de articulo hoc usu vid. ad Av. 1058.

394. *οὐδὲν ὑγιές]* vid. ad Ach. 956.

— *κακόν]* vid. infra ad vs. 785 sqq.

395 sqq. Simillima queritur chorus in Ranis⁵⁾.

395. *Ut primum e theatro domum redierunt.* De verbo *εἰσιέναι* vid. Ach. 202, *ἔκρια* vox *sedes ligneas theatri* nunc significat⁶⁾; lapideum enim theatrum nondum erat extractum. Cognatum est hodiernum genus loquendi, quo vox *tabulatum* significat *scenam*⁷⁾.

396. *ὑποβλέπουσ]* vid. Lys. 519.

398. Paulo negligentius haec sunt

¹⁾ Recte sic Voss. — ²⁾ Item nos: *aanwrijven*. — ³⁾ Vid. ad Ach. 848. — ⁴⁾ Item Vesp. 1120 Cratin. fr. 254 Lys. XIII § 92 Plat. Conv. 217 a (vid. Cobet VL² p. 208 sq.) Gorg. 457 a (ibique Heindorf) Hipp. Min. 365 d Theag. 127 c. — ⁵⁾ Ran. 980—988. — ⁶⁾ Item Cratin. fr. 323³. Recte schol. — ⁷⁾ „Op de planken brengen“, „die Bretter die die Welt bedeuten.“

- 400 ἔξεστι τοιαῦθ' οὗτος ἐδίδαξεν κακὰ
 τοὺς ἄνδρας ἡμῶν. ὥστε νῦν, ἦν τις πλέκῃ
 γυνὴ στέφανον, ἐρᾶν δοκεῖ κῆν ἐκβάλλῃ
 σκευῶς τι κατὰ τὴν οἰκίαν πλανωμένη,
 ἀνήρ' ἐρωτᾷ· „τῷ κατέαγεν ἡ χύτρα;
 „οὐκ ἔσθ' ὅπως οὐ τῷ Κορινθίῳ ξένῳ.“ —
 405 κάμνει κόρη τις; εὐθύς ἀδελφὸς λέγει·

400. *ὥστε νῦν, ἦν τις] ὥστ' ἂν τις R. Coniecerunt Dobree ὥστ' ἂν τις καί, Meineke ὥστ' ἂνπερ τις, Dindorf ὥστ' ἂν μόνον, Schneider ὥστ' ἂν ἕνα τις, Bergk ὥστ' ἂν νέα, Blyades ὥστ' ἂν τις τῶ vel ὥστ' ἂν πλέκῃ τινί (at iusta profecto ea foret suspicionis causa marito!), alii aliter.

401. κῆν] κᾶν R.

enuntiata, accuratius autem loquentis foret: οὐδὲ ἔτι ἔξεστι δρᾶσαι τι ὄνπερ καὶ πρὸ τοῦ, nam sic delum apparet quae sit vis particulae καί. De locutione ὄνπερ καὶ πρὸ τοῦ vid. Plut. 95.

400 sq. *Hodie si qua mulier coronam neclit, amare creditur.* — Festivi nihil habent haec verba, nisi certus aliqui locus tragici respiceretur¹⁾. Qui licet indicari non iam possit, tute tamen statueris aut aliam heroinam Euripideam, aut eam quam arbitror equidem *Stheneboeam*, in scena spectatam esse cum sarta iungeret, quibus amorem significaret iuveni dilecto. Plane hac de re constaret, si minus exilia ad hunc locum servata essent scholia; nunc verum tralucet tantum in scholii verbis nimis brevis: „πρὸς τὸ ἔθος, ὅτι ἐστεφανηπλόκουν αὶ παλαιά.“ Quae spectant ad discrimen quod intercedit inter tragicum et Homerum; deflexerat poeta tragicus a moribus aevi heroici ex Homero notis, quem coronarum usum ignorasse saepius observatur in scholiis Homericis. Conferri autem potest e. g. Cyclops Euripideus carnibus elixis utens.

401. ἐκβάλλῃ] *imprudens e manu emisserit*²⁾.

403 sq. *Stheneboea Euripidea vesano Bellerophontis amore stimulata*³⁾ identidem „τῷ Κορινθίῳ ξένῳ!“⁴⁾ clamabat: „πεσὸν δέ νιν“ — ut nutrix aliusve nuntius in scena referebat — „ἀέληθεν οὐδὲν ἐκ χερσός, | ἀλλ' εὐθύς αὐτῶ; τῷ Κορινθίῳ ξένῳ!“⁵⁾. Etiam vino ἀποκοτταβίζουσα studium suum nimis aperte significabat, testibus Cratini eundem tragicum locum imitati versibus, ubi de comica nescio qua *Stheneboea* haec dicuntur: ἀκράτου δύο χοῶς | πίνουσ' ἀπ' ἀγκύλης ἐπονομάζουσ' αἰεὶ⁶⁾ | Ἴησι λάταγας τῷ Κορινθίῳ πέει⁷⁾. — Talia igitur in scena celebrando tragicus iam effecit ut si cui mulierculae e manibus excidat olla, „*numquid in honorem Corinthii tui amici hoc effundis?*“ maritus roget.

405 sq. Nunc quoque certum aliquem Euripidis locum respici qui vis intellegit. Apud tragicum igitur puellae alicius color luridus suspicionem movebat eius fratri, et hoc indicio mox compertum est eam uterum gerere. Sed in quonam dramate haec lecta fuerint sciri iam

¹⁾ Fritschii haec est observatio. — ²⁾ *Uit haar hand laat vallen*; vid. Lys. 156. — ³⁾ Cf. Eur. fr. 668, quem versus Aristophanes imitatur Vesp. 111 sq. — ⁴⁾ *Op de gezondheid van onzen gast uit Korinthe!* — ⁵⁾ Eur. fr. 667; cf. Lys. 853—857. Aliena hinc sunt *parentalia* (Ar. fr. 305). — ⁶⁾ Sic Jacobs; traditum est ἐπονομάζουσα (-ΣΑΙΗΣΙ: -ΣΑΙΗΣΙ), alii ἐπονομάζουσ' ἄμα. — ⁷⁾ Cratini fr. 273 collato Hesychio s. v. Κορινθίος ξένος.

- „τὸ χρῶμα τοῦτό μ' οὐκ ἀρέσκει τῆς κόρης“ —
 εἶεν γυνή τις ὑποβαλέσθαι βούλεται
 ἀποροῦσα παίδων; οὐδὲ τοῦτ' ἔστιν λαθεῖν
 ἄνδρες γὰρ ἤδη παρακάθηνται πλησίον.
 410 πρὸς τοὺς γέροντάς θ', οὐ πρὸ τοῦ τὰς μείρακας
 ἤγοντο, διαβέβληκεν ὥστ' οὐδείς γέρων
 γαμεῖν ἐθέλει γυναῖκα διὰ τοῦπος τοδὶ
 „δέσποινα γὰρ γέροντι νυμφίῳ γυνή“ —
 εἶτα διὰ τοῦτον ταῖς γυναικωνίτισι
 415 σφραγίδας ἐπιβάλλουσιν ἤδη καὶ μοχλοῦς,

411. γέρων] *Et* Bachmann.

412. θήλει] *θήλει* R; *vid. ad Vesp. 493.*

414. τοῦτον] *τοῦτο* Iunt.

nequit, nam multas puellas ἕρωτος ἤτους in scenam induxit tragicus: Canacem Aeoli filiam ¹⁾, Angen Alei ²⁾, Aeropen Catrei ³⁾, alias complures ⁴⁾. Canace si forte respiciatur, non Macareum, qui inceste illam amavit, sed alium eius fratrem — plures enim filios Aeolus habebat — furtum palam fecisse statuumus necesse, ne nugas fudisse videatur tragicus.

405. De verborum structura *vid. ad Av. 78.*

406. μ' οὐκ ἀρέσκει] *vid. ad Ran. 103.*

407. ὑποβαλέσθαι] *cf. vs. 502 sq.*

409. Olim per maritorum proverbialem illam stultitiam nihil obstabat quominus et aliis fraudibus eos deciperent improbae mulieres, et prolem si natura deneget aliunde conquirerent. Nunc vero ab Euripide edocti viri etiam talia cavere didicerunt. Parturientis lecto iam assidet vir, neque semoveri inde se patitur; supponi igitur infans nequit. — Eiusmodi quid habuisse drama aliquod Euripideum nemo contendet; itaque veri

est dissimile ad certam aliquam tragœdiam referri haec voluisse comicum. Ceterum liberos suppositicios pro suis venditabant Theano Euripidea in Melanippa Captiva ⁵⁾ et uxor Polybi ⁶⁾.

412. τὸ ἔπος τοδὶ] *huncce versiculum* ⁷⁾.

413. *Phoenicis* Euripidei, qui a patre occaecatus pauper et exul Thessaliam petivit ⁸⁾, haec erant verba ⁹⁾. Quamquam nihil novi dicebat ille, nam dudum cecinerat Theognis: οὐ τοι σύμφορόν ἐστι γυνή νέα ἀνδρὶ γέροντι ¹⁰⁾.

414 sq. *Danae* potissimum cogitanda nunc est Euripidis heroina ¹¹⁾. Quam virginem inclusam ne turris quidem aenea satis tutata est. Nempe „Kein Graben so weit, keine Mauer so hoch, Wenn zwei sich nur gut sind, sie finden sich doch“, — vel, ut graece potius dicam: οὐδὲ εἰς | τέκτων δρυρὰν οὐτως ἐποίησεν Θύραν, | δι' ἧς γαλῆ καὶ μοιχὸς οὐκ εἰσεργύσει ¹²⁾.

415. μοχλοῦς] mente supplendum est ἐπιβάλλουσι ¹³⁾, quod e verbo vicino ἐπιβάλλειν facile elicitur.

¹⁾ *Vid. ad Ran. 850 et 1079—1082.* — ²⁾ *Vid. ad Ran. 1.1.* — ³⁾ *Vid. ad Vesp. 762 sq.* — ⁴⁾ *Vid. praesertim fr. 688 de Deidamia Lycomedis filia.* — ⁵⁾ *Vid. Hygin. fab. 186 coll. Eur. fr. 494.* — ⁶⁾ *Vid. Eur. Phoen. 31.* — ⁷⁾ *Recte schol.; cf. Lys. 1038.* — ⁸⁾ *Vid. ad Ach. 412 sq.* — ⁹⁾ *Vid. Eur. fr. 801 et quae simillima sunt fr. 319⁴ et 804.* — ¹⁰⁾ *Theogn. 457, supra ad vs. 139.* — ¹¹⁾ *Recte sic Fritzsche.* — ¹²⁾ *Apollodor. com. fr. 6.* — ¹³⁾ *Vid. Lys. 246 etc.*

τηροῦντες ἡμᾶς· καὶ προσέτι Μολοτικόν
 τρέφουσι μορμολυκεία τοῖς μοιχοῖς κύνας.
 καὶ ταῦτα μὲν ξυγγνώσθ'· ἃ δ' ἦν ἡμῖν πρὸ τοῦ
 420 αὐταῖς ταμινεύσασαι, προαιρούσας λαθεῖν
 ἔλαιον, ἄλιφίτ', οἶνον, οὐδὲ ταῦτ' ἔτι
 ἔξεστιν, οἱ γὰρ ἄνδρες ἤδη κληθῆα
 αὐτοὶ φοροῦσι κρυπτά, κακοηθέστατα,
 Λακωνικ' ἄττα, τρεῖς ἔχοντα γομφίους.
 πρὸ τοῦ μὲν οὖν ἦν ἀλλ' ὑποῖξαι τὴν θύραν,

419. ταμινεύσασαι, προαιρούσας Dobree] ταμινεύσθαι προαιρούσασαι R. Reiske ταμιεύσαι
 καὶ pro ταμιεύσθαι, fortasse recte; quod si placeat, scribatur praeterea vs. 419
 αὐτάς (cf. vs. 467 Eq. 1312). || λαθεῖν Scaliger] λαβεῖν R et schol.; cf. Eccl. 26.

420. ἔλαιον, ἄλιφίτ' Meineke] ἔλιφιτον ἔλαιον R. Singulare ἔλιφιτον apud Atticos alibi
 non extat, apud Homerum tamen et medicos usurpatur; hoc loco si ferendum
 videatur, conferri possit ὄψς collective dictum Nub. 612, sed veri duco similis
 verborum ordinem esse perturbatum, ut vs. 480 alibique (vid. ad vs. 80). Blaydes
 ἔλαιον, οἶνον, ἔλιφιτ', sed vinum quin ultimo loco commemorarit comicus et sin-
 gulari cum vi eam vocem proferri voluerit non dubito.

421. κληθῆα] κλειθῆα R.

424. ὑποῖξαι] ὑπανοῖξαι (ut Ephipp. fr. 8²) Blaydes. Redit forma brevior Eccl. 15,

417. μορμολυκεία] vid. ad Ran. 925.

419. ταμινεύσασαι] cf. Eccl. 212 et vid.
ad Eq. 947 sq.

— προαιρούσας] cum promeremus¹).

420—428. *Olīm domesticarum certe copiarum penes nos erat arbitrium: at nunc viri usque adeo nobis diffidunt, ut seclusa servant sua omnia. Et quod remedium aliquando trinummo parabile erat, anulus signatorius, quo forem cellae penariae clam reclusam denuo obsignaremus, ne hoc quidem iam valet, postquam nequam iste Euripides viros docuit non anulis uti ad sigilla imprimenda, sed lignis vermiculatis.* — Hic quoque certi cuiusdam loci Euripidei habetur ratio, sed ubinam Euripides „cives docerit lignum vermicibus peresum adhibere ad fores obsignandas” nescimus. In Syleo satyrico

tale quid occurrisset coniecit Fritzsche, haud improbabiler; satyrico certe quam tragoediae id aptius, et Hercules, qui primus eiusmodi ligno pro anulo signatorio usus esse fertur²), magna in illo dramate erant partes.

423. A regione, ubi primum usu venerunt, *laconicae* dicebantur claves pectine trium pluriumve dentium instructae³). Simpliciores enim claves sive βαλανόγραυ unum dentem habere solebant, ad unicam βάλανον remouendam⁴). Item apud Plautum: *clavem mi harunce aedium laconicam | iam iube efferri intus: hasec ego aedes occludam hinc foris*⁵). Sic fabri nostrates certa quaedam claustrorum et clavium genera vocare solent „britannica”.

424. πρὸ τοῦ μὲν οὖν... ἀλλὰ] item mox:

¹) Cf. Thucyd. VIII 90 § 5 Pherecrat. fr. 68¹ etc. — ²) Vid. Hesych. s. v. θριπάρωτος. — ³) Imaginem praebet e. g. Marquart Privatleben der Römer p. 229 (e Cumingii de clavibus opere repetitam). — ⁴) Vid. Vesp. 155 etc. — ⁵) Plant. Mostell. II 1, 57 sq.; cf. etiam Aristophont. fr. 7 Menandr. 343.

- 425 ποιησαμέναισι δακτύλιον τριωβόλου
 νῦν δ' οὗτος αὐτοὺς ὀκότεριψ Εὐριπίδης
 ἐδίδαξε θριπῆδεσ' ἔχειν σφραγίδια
 ἔξαψαμένους. νῦν οὖν ἐμοὶ τούτω δοκεῖ
 ὄλεθρόν τιν' ἡμᾶς κυρκανῶν ἀμωσγέπως,
 430 ἢ φαρμάκοισιν ἢ μιᾷ γέ τῳ τέχνῃ,

sed tragica dictione poeta illic utitur; plus valet ad vulgatam tuendam παροῖσαι Pac. 30.

427. Θριπῆδεσ'] Θριπῆδεστα R (ex plūrius perscriptum), Θριπῆδέστα Suid., quem superlativum (= μάλιστα θριπῆδεστα, cf. Hesioidea ἀδρηκτότατος et ἀκώτατος = ἦμισα θριπῆδεστος Oper. 420 et 435) hinc alienum esse cum contextus verborum tum numeri testantur.

τίως μὲν οὖν ἀλλὰ¹⁾. Praeterea de ἀλλὰ particula vid. ad Nub. 1364.

— ὀποῖσαι] de praepositionis ὀπο- usu vid. ad Eq. 47²⁾.

425. ποιησαμέναισι] cum faciendum curavisse³⁾.

— δακτύλιον] anulum signatorium, viri anulo consimilem, quo fallax femina imitaretur signacula a marito foribus apposita. Nam cellae penariae saepe etiam obsignabantur⁴⁾.

426. ὁ οἰκότεριψ] ὁ οἶκος ἰνδιατριβῶν⁵⁾. — Perhibet femina Euripidem, qui umbrae et silentii erat appetens, eo potissimum consilio domi inter libros suos desiderare ut rebus domesticis invigilet. Solebant dicit οἰκότεριβες servi vernae⁶⁾, quapropter Θεσιότεριψ servus fugitivus ludicre audiebat alicubi apud comicum⁷⁾. Dignus autem qui conferatur est locus Ranarum, ubi Euripides cives suos et alia a se edoctos gloriatur et τὰς οἰκίας οἰκίειν ἄμεινον ἢ πρὸ τοῦ⁸⁾.

427 sq. Ligni vermicibus arrosi⁹⁾ frustula iam secum ferunt viri e cingulo suspensa, quibus fores obsignent. — Animalculorum meacula tenuissima et multifariam perplexa fictis sigillis imitari non poterant feminae, si praesertim non saepius idem ligni fragmentum adhiberent mariti, sed novum identidem sibi peterent. Et revera fuisse qui lignis corrosis ad obsignandum uterentur scribit Theophrastus. Euripidis quidem et Aristophanis aetate novum id fuisse artificium, noster locus testatur. Verbi ἔξαψασθαι synonymum est ἐσαρτάσθαι¹⁰⁾.

428 sq. Itaque censeo perniciem ei aliqua ratione struendam. — Verbum κυρκανῶν redit infra¹¹⁾, cognata sunt κυρκουγή¹²⁾ et κυκῶν¹³⁾.

429 sq. ἀμωσγέπως et μιᾷ γέ τῳ τέχνῃ] cf. Plut. 402.

430. Ante omnia veneni mentionem facit mulier, ταύτη γάρ — ait heroina Euripidea — περὶ κάμιν σφαίρ μάλιστα¹⁴⁾.

¹⁾ Vs. 449. — ²⁾ Redit verbum Eccl. 15; cf. παροῖσαι Pac. 30. — ³⁾ Vid. ad Lys. 51. — ⁴⁾ Cf. Eq. 947 Lys. 1198 sq. — ⁵⁾ Nos: die janken! der Topfgucker! (Fritzsche). Male Bergler: pernicies domuum. — ⁶⁾ Vid. Demosth. XIII § 24. — ⁷⁾ Ar. fr. 458. — ⁸⁾ Ran. 971—991. — ⁹⁾ Cf. Theophr. H. Plant. V 1 § 2 Lucian. XXXIV § 13 Menandr. fr. 540⁵ Dittenb. Syll.¹ 587³⁰⁶ etc.; item θριπῆδεστος Lycophr. 508. — ¹⁰⁾ Pac. 470 Eccl. 2, 494 Machon Athen. 582 c Aesch. Prom. 711 (?), simplex Pac. 1247. — ¹¹⁾ Vs. 852; item συρκουκανῶν Epinic. fr. 1⁸. — ¹²⁾ Vid. ad Nub. 387. — ¹³⁾ Vid. ad Eq. 251 et Plut. 1108. — ¹⁴⁾ Eur. Med. 384 sq.; cf. etiam fr. 467.

ὅπως ἀπολεῖται. ταῦτ' ἐγὼ φανερώς λέγω·
τὰ δ' ἄλλα μετὰ τῆς γραμματέως ξυγγράφομαι.

(Denuo considit.)

ΧΟΡΟΣ.

Stropha (vs. 433—442).

- οὐπω ταύτης ἤμουσα
πολυπλοκατέρας γυναικὸς
οὐδὲ δεινότερα λεγοῦσης.
435 πάντα γὰρ λέγει δίκαια,
πᾶσαν ἰδέαν ἐξετάζει,
φρени δ' ἐβάστασεν, πυκνῶς τε
ποικίλους λόγους ἀνηῦρεν,
εὔ διεξητημένους.
440 ὥστ' ἄν, εἰ λέγοι παρ' αὐτὴν

431. ἐγὼ... λέγω] ἔχω... λέγειν vVelsen.

438. οὐπω GHermann] οὐπωτε R¹, οὐπώποτε R². Cf. vs. 520.

435. δεινότερα GHermann] -ρον R (vid. Ach. 318).

437. πᾶσαν ἰδέαν ἐξετάζει GHermann] πάσας δ' εἰδέας ἐξήτασεν R, φρени δὲ πᾶν ἐξήτασ' εἶδος vVelsen.

438. *φρени δ' ἐβάστασεν] πάντα δ' ἐβάστασεν φρени R, πᾶν τ' ἐβάστασεν (translatio φρени in vs. 437) vVelsen. || ἀνηῦρεν] -εῦ- R.

440. αὐτὴν Scaliger] αὐτῆς R, μετ' αὐτὴν Bachmann, sed vid. comment.

432. μετὰ τῆς γραμματέως] cum *Lysilla* ¹⁾.
Scriba femina legibus non magis invitis
quam ipsa lingua nunc fingitur, ut alibi
feminae praeco, sagittarius, praetor ²⁾).

433—435. Digna quae conferantur
sunt verba chori in Vespis Bdelycleo-
nem laudantis: οὐδέποθ' οὕτω καθαρώς |
οὐδενὸς ἠμούσαμεν οὐ- | δὲ ξυνετώς λέγον-
τος ³⁾, item in Ecclesiazusis chorus
Praxagorae callidum consilium admira-
tus: οὐδεμιᾶ... δεινότερα σου ξυμμιξασ'
οἶδα γυναικί ⁴⁾).

434. πολυπλοκατέρας] *versutae magis*,
δεινότερας πλέκειν πλοκάς ⁵⁾. Epitheton,
quod proprium est Typhonis vel Protei
illius ⁶⁾, redit infra ⁷⁾).

437. ἰδέαν] cf. Ran. 382.

438. φρени... ἐβάστασεν] proprie βα-
στάσαι sive *gestare, librare* fit manibus,
brachiis; sic Ulixes arcum suum *χερσὶν*
ἐβάστασεν loco notissimo ⁸⁾. Hinc trans-
latum apud poetas *mente ponderare*,
perpendere, explorare significat ⁹⁾.

— πυκνῶς] cf. Eq. 1132.

439. ποικίλους] vid. ad Eq. 196.

440—442. Laxior horum verborum
est structura; accurate loquentis haec
forent: ὥστε παρ' αὐτὴν — *cum ea com-
paratus* — Ξενοκλῆς δοκεῖ μηδὲν λέγειν. Car-
pitar sic in transitu *Xenocles* tragicus,
cuius etiam initio fabulae iniecta est
mentio ¹⁰⁾. Quapropter non ad mulieres

¹⁾ Vid. vs. 374. — ²⁾ Vid. ad Lys. 184. — ³⁾ Vesp. 631—633. — ⁴⁾ Eccl. 516. —

⁵⁾ De verbo *πλέκειν* vid. ad Lys. 726 sq. — ⁶⁾ Cf. Plat. Phaedr. 230 a. — ⁷⁾ Vs. 463. —

⁸⁾ Hom. φ 405. — ⁹⁾ Cf. nostrum *wikken en wegen*. Item Aesch. Prom. 888. —

¹⁰⁾ Vid. vs. 169.

Ξενοκλῆς ὁ Καρλίνου, δο-
κεῖν ἂν αὐτόν, ὡς ἐγὼ οἶμαι,
πᾶσιν ὑμῖν
ἄντικρυς μηδὲν λέγειν.

SCENA NONA.

Chorus, Mulier altera.

ΓΥΝΗ Β.

ὀλίγων ἔνεκα καὶ τὴ παρῆλθον ζημάτων.
τὰ μὲν γὰρ ἄλλ' αὐτὴ κατηγοροῦσθαι εὔ,
445 ἃ δ' ἐγὼ πέπονθα, ταῦτα λέξαι βούλομαι.
ἐμοὶ γὰρ ἀνήρ ἀπέθανεν μὲν ἐν Κύπρῳ,
παιδάρια πέντε καταλιπὼν ἄγὼ μόλις
στεφανηπλοκοῦς ἔβροσκον ἐν ταῖς μυροίαις.

441. Ξενοκλῆς Bentley] -κλῆς B.

443. Recens manus in R praescripsit ἑτέρα γυνή, solam paragraphum scripsit librarius. || ἔνεκα καὶ τὴ Porson] ἔνεκ' αὐτῇ R, quod haplographema multis olim editoribus fraudem fecit.

haec dicuntur, sed ad ipsos spectatores. *Vos omnes* — sic fere comicus ad cives — *mecum censetis, opinor, meras nugas esse Xenoclis ista dramata.* — De locutione μηδὲν λέγειν vid. ad Av. 66.

443. παρῆλθον] *prodiis verba factura.*

444. τὰ μὲν γὰρ ἄλλα] e virorum concionibus haec quoque desumpta. Ubi si quis addere volebat aliquid rogationi, „τὰ μὲν ἄλλα ὡσπερ τὸν δεῖνα“ ad populum ferre se scribebat, dein addebat quae de suo habebat proponere. E. g. psephismati Pythodori, quo brevi post fabulam nostram scenae commissam instituti sunt triginta viri legibus scribundis, Clitophon haec subiunxit: „τὰ μὲν ἄλλα καθάπερ Πυθόδωρος εἶπεν, προσαναζηγεῖσθαι δὲ τοὺς αἰρεθέντας καὶ τοὺς

πατρῶους νόμους οὓς Κλεισθένης ἔθηκεν“ κτῆ. ¹⁾ Item in decreto de ἀπαρχαῖς dearrum: „Ἀάμπων εἶπε τὰ μὲν ἄλλα καθάπερ αἱ ξυγγραφαὶ τῆς ἀπαρχῆς τοῦ καρποῦ τοῖν θεοῖν, τὰς δὲ ξυγγραφὰς καὶ τὸ ψήφισμα τότε ἀναγραφάτω ὁ γραμματεὺς ὁ τῆς βουλῆς ἐν στήλαιν δυοῖν λιθίναιν“ κτῆ. ²⁾

446—448. Particula μὲν non habet sibi oppositum δέ, sed variatur structura verborum. Expectabantur enim haec: μόλις δὲ ἐγὼ (i. e. *ipsa, sola*) αὐτὰ ἔβροσκον. — *Cypri* cur fiat mentio, certa causa non apparet; nam ante quadraginta annos quae illuc missa est expeditio respici nunc nequit. De verbo βόσκειν = διατρέφειν ³⁾ vid. ad Ach. 678 Vesp. 313, de locutione ἐν ταῖς μυροίαις sive ἐν τοῖς στεφανώμασι ⁴⁾ ad Ran. 1068.

¹⁾ [Aristot.] Rep. Ath. 29 § 3. — ²⁾ Dittenb. Syll. ¹ 13⁴⁷ sqq.; multa alia exempla praebet CIA.; vid. etiam Plat. Gorg. 451 b. — ³⁾ *De kost geven.* — ⁴⁾ Eccl. 303.

- 450 τῆως μὲν οὖν ἄλλ' ἡμικάκως ἔβροσκόμην,
 νῦν δ' οὕτως ἐν ταῖσιν τραγωδίαις ποιῶν
 τοὺς ἄνδρας ἀναπέπεικεν οὐκ εἶναι θεοῦς·
 ὥστ' οὐκέτ' ἐμπολῶμεν οὐδὲ θῆμισυ.
 νῦν οὖν ἀπάσαις ξυμπαραίνῳ καὶ λέγω
 τοῦτον κολάσαι τὸν ἄνδρα πολλῶν οὐνεκα·
- 455 ἄγρια γὰρ ἡμᾶς, ᾧ γυναιῖκες, δρᾷ κακά,
 αἳ ἐν ἀγροῖσι τοῖς λαχάνοις αὐτὸς τραφεῖς
 ἄλλ' εἰς ἀγορὰν ἄπειμι· δεῖ γὰρ ἀνδράσι
 πλέξαι στεφάνους ξυνθηματιαίους εἰκόσιν.

(Abit.)

452. οὐδὲ θῆμισυ Hamaker] οὐδ' εἰσῆμισυ R. Cf. Lys. 116, 132; abiit EΘ in EC (cf. CITON — OIONON vs. 557 et ΘION — OION vs. 21).

453. ἀπάσαις ξυμπαραίνῳ (συμπ.) vHerwerden] -σαια παραίνῳ R; exquistoris dictionis est compositum ξυμπαραίνεῖν.

456. τοῖς Plut. Mor. 859 Gell. XV 20] om. B, δὴ Brunck, Porson ἄτ' αὐτὸς ἐν ἀγροῖσι λαχάνοισιν τραφεῖς, Blaydes ἄτ' ἐν ἀγροῖσι λαχάνοισιν αὐτὸς ἐκτραφεῖς.

457. γὰρ] γὰρ μ' Blaydes.

449. τῆως μὲν οὖν ἄλλ'...] *aliquantis-*
per... certe. Cf. vs. 424.

— ἡμικάκως] *tolerabiliter, tant bien que mal, indifferently, zoo goed en zoo kwaad als het ging* 1).

451. Notum crimen 2). Et saepius sane Euripides heroas heroinasque fecit de deorum natura deque mundi regimine φιλοσοφικώτερον disputantes. Praesertim nunc huc faciunt Bellerophontis verba impia: φησὶν τις εἶναι δῆρ' ἐν οὐρανῷ θεοὺς; | οὐκ εἶσιν, οὐκ εἰσ', εἴ τις ἀνθρώπων θείλει | μὴ τῷ παλαιῷ μῦθος ὧν χρῆσθαι λόγῳ 3). Dubitanter saltem Melanippa: θεὸς, ὅστις ὁ θεός, κτλ. 4), et Hecuba: ὅστις ποτ' εἴ σύ, δυστόπαστος εἰδέναι, | θεός, εἴτ' ἀνάγκη φύσεος, εἴτε νοῦς βροτῶν 5).

453. ξυμπαραίνῳ καὶ λέγω] = ξυμπαραίνουσα λέγω. Cf. φησὶ λέγων et similia 6),

et omnino de figura grammatica quae ἐν διὰ δυοῖν dicitur vid. ad Av. 1182.

455 sq. Altius aliquanto assurgit oratio perorantis; nam ἄγριος sive *ferus* adiectivum ita ut hoc loco usurpatum cothurnatae est dictionis 7). Perridicule autem ab oleribus agrestibus 8), quae Euripidis mater olim venditasse ferebatur 9), repetitur nunc agrestis postae indoles, quasi de nebulone aliquo foro innutrito fieret sermo, Agoracrito altero 10), ἀνθρωπαρίῳ τινὶ ἀμούσῳ καὶ ἀγοραίῳ καὶ ἀγροίῳ τὴν φύσιν.

458. στεφάνους ξυνθηματιαίους] *coronas locaticias, opus redemptum* 11), ἐκ συνθήματος 12). — *Numina* quidem parcius iam colunt mortales ab Euripide corrupti, at convivari etiam pergunt: in *cenas* coronae etiam nunc emuntur.

1) Adiectivum ἡμικάκος Alex. fr. 10 Sophoc. 885. — 2) Cf. Ran. 889 sqq. — 3) Eur. fr. 288. — 4) Eur. fr. 483. — 5) Eur. Troad. 885 sq. — 6) Vid. ad vs. 381 et ad Av. 472. — 7) Soph. Phil. 178 Eur. Andr. 1155 Or. 34 fr. 805 etc. — 8) λάχανα ἄγρια etiam Plut. 298. — 9) Vid. ad Ran. 840. — 10) Cf. Eq. 1257 sq. — 11) *Besteld werk.* — 12) *Volgens afspraak.*

ΧΟΡΟΣ.

- 460 ἕτερον αὖ τι λῆμα τοῦτο
κομψότερον ἔτ' ἀναπέφηνεν.
οἷα καὶ ἐστομύλατο
οὐκ ἄκαιρα, φρένας ἔχουσα
καὶ τι πολύπλοκον νόημ', οὐδ'
ἀσύνετ', ἀλλὰ πιθανὰ πάντα!
465 δεῖ δὲ ταύτης τῆς ὕβρεος ἡ-
μῖν τὸν ἄνδρα
περιφανῶς δοῦναι δίκην.

SCENA DECIMA.

Chorus, Affinis Euripidis.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

(voce feminea:)

τὸ μέν, ὦ γυναῖκες, ὄξυθυμεῖσθαι σφόδρα
Εὐριπίδη, τοιαῦτ' ἀκουούσας κακά,
οὐ θαυμασίον ἐστ', οὐδ' ἐπιξεῖν τὴν χολήν.
καυτὴ γὰρ ἔγωγ' — οὕτως ὀναιμην τῶν τέκνων! —

460. *Post l' deleui verba ἡ τὸ πρότερον, interpretamentum ratus.

461. καὶ (κἀστ.) Dobree] κατ. R; abiit I in T.

463. τι] add. Dobree; excidit TI ante II (ut Ran. 99 in V). GHermann καὶ πολύπλοκον. || νόημ'] νόημα R, Enger νόημα. | οὐδ' ἀσύνετα (del. ἀλλὰ).

465. ὕβρεος] -ως R.

467. ἀκουούσας] -σαις R; cf. vs. 419.

469. ὀναιμην Said.] ὀνοίμην R.

459. λῆμα] cf. Eq. 757.

460. κομψότερον] vid. ad Ran. 967.

461. ἐστομύλατο] vid. ad Ran. 92.

463. πολύπλοκον] cf. vs. 435.

464. πιθανὰ] vid. ad Eq. 629.

465. ὕβρεος] vid. ad Vesp. 1282.

466 sqq. De huius orationis exordio vid. ad locum simillimum Ach. 504 sqq.

466. ὄξυθυμεῖσθαι] verbum ab adiectivo ὄξυθύμω¹⁾ ductum redit Vesp. 501.

467. τοιαῦτ' ἀκουούσας κακά] cum iam male audiamus.

468. ἐπιξεῖν τὴν χολήν] effervesce bilem²⁾. Vid. ad Lys. 464 sq. et de verbo ad Eq. 919.469. οὕτως — τέκνων] mente supplendum: ὡς ἀληθῆ ἴσθιν & λέγω³⁾. Simillimis verbis Aegaeus obstatur Medea apud Euripidem: οἴκτιρόν με... | οὕτως ἔρω; σοὶ πρὸς θεῶν τελεσφόρος | γένοιτο παίδων⁴⁾.

¹⁾ Eq. 706 etc. — ²⁾ Dat ons de gal overloopt. — ³⁾ Cf. Nub. 520 sq. —
⁴⁾ Eur. Med. 714 sq.

- 470 μισῶ τὸν ἄνδρ' ἐκεῖνον, εἰ μὴ μαίνομαι.
 ὄμως δ' ἐν ἀλλήλαισι χρῆ δοῦναι λόγον· —
 αὐταὶ γὰρ ἔσμεν, κούδεμί' ἔκφορος λόγου· —
 τί ταῦτ' ἔχουσαι ἐκεῖνον αἰτιώμεθα,
 βαρέως τε φέρομεν εἰ δὴ ἡμῶν ἢ τριῶ
 475 κακὰ ξυνειδῶς εἶπε — δρωσῶν μυρία;
 ἐγὼ γὰρ αὐτῆ προῶτον, ἵνα μὴ ἄλλην λέγω,
 ξύνοιδ' ἑμαντῆ πολλὰ δεῖν' ἐκεῖνο δ' οὖν
 δεινότατον, ὅτε νύμφη μὲν ἦ τρεῖς ἡμέρας,
 ὁ δ' ἀνήρ παρ' ἐμοὶ καθηῦθεν. ἦν δέ μοι φίλος,
 480 ὅσπερ με διεκόρησεν οὖσαν ἐπέτιν·
 οὗτος πόθῳ μου ἔκνυεν ἐλθῶν τὴν θύραν.
 καὶ ἐγὼ εὐθύς ἔγνων, εἶτα καταβαίνω λάθρα.
 ὁ δ' ἀνήρ ἐρωτᾷ „ποῖ σὺ καταβαίνεις;“ — „ὄποι;

471. ἀλλήλαισι] -οισιν R.

472. ἔκφορος] ἐκφορὰ Valckenaer; quem bene refutavit Fritzsche.

474. εἰ] ἦ R.

475. *δρωσῶν] δρωσῶς R (-ώ R²), quo servato Bentley vs. 474 scribebat ἡμᾶς, Blaydes ἡμῖν, sic tamen displicet duplex ratio qua κακὰ adhibetur, prius *flagitia* significans, dein *crimina*, *probra*. Sed dubito an praeferam *δρωσῶσαι.

477. πολλὰ δεῖν' Dawes] πόλλ' R, δεῖνὰ πόλλ' Bentley.

478. ἦ] ἦν R. Blaydes mavult νύμφη ἑγερόνη.

479. καθηῦθεν] καθυῦθαι R.

480. διεκόρησεν οὖσαν ἐπέτιν Poll. III 42] -ευσεν ἐπέτιν οὖσαν R.

482. καὶ ἐγὼ (κἀγὼ) Lenting] κᾶτ' R (i. e. κᾶτ', cf. Ran. 238). Abiit *KAI'* in *KAT'*. Crasis similis est Nub. 901.

470. εἰ μὴ μαίνομαι] vid. ad Nub. 660 Plut. 1070, 1119.

472. αὐταὶ γὰρ ἔσμεν] cf. Ach. 504.

— οὐδεμί' ἔκφορος λόγου] i. e. οὐδέμια ἡμῶν ἐξοῖσι πρὸς τοὺς ἄνδρας τοὺς λόγους, ἀλλ' ἀπόρητα ἴσται. Cf. supra vs. 363 sq. et vid. ad Plut. 1138.

473. Item Dicaeopolis ille: τί ταῦτα τοὺς Λάκωνας αἰτιώμεθα; ¹⁾. De locutione ἔχουσαι αἰτιώμεθα vid. ad Ran. 202 Av. 1082.

474. βαρέως... φέρομεν] cf. Ran. 803.

475. Simillima de se praedicabat cho-

rus mulierum in Aeolosicone: οὐκ ἐτός, ὦ γυναῖκες, | πάσι κακοῖσιν ἡμᾶς | φλώσιν ἐκάστοθ' ἄνδρες; | δεῖνὰ γὰρ ἔργα δρωῶσαι | λαμβανόμεσθ' ὑπ' αὐτῶν ²⁾.

480. ἐπέτιν] mature scilicet addiscenda sunt quae bene velis nosse. Itaque etiam Veneris illae deliciae Helena septennis coepta est amari ³⁾.

481. ἔκνυεν] *digito scalpebat* ⁴⁾. Sic in Ecclesiazusis mulier vicinam evocatura *θρυγονεῖ τὴν θύραν*, cui procedens mox amica: „ἦκουσά τοι“ — ait — ὑποδομένην τὸ κνῦμά σου τῶν δακτύλων ⁵⁾.

¹⁾ Ach. 514; vid. etiam ad Nub. 131. — ²⁾ Ar. fr. 10. — ³⁾ Vid. Tzetz. ad Lycophr. 103, Ar. fr. 338. — ⁴⁾ Item gall. *gratter*. — ⁵⁾ Eccl. 34—36.

- 485 „στροφος μ' ἔχει τὴν γαστέρ', ὃ ἄνερ, καὶ ὀδύνη
 „εἰς τὸν κοπρῶν' οὖν ἔρχομαι.“ — „βιάδιξέ νυν.“ —
 κῶδ' ὃ μὲν ἔτριβεν κεδρίδας, ἄνηθον, σφάκον,
 ἐγὼ δὲ καταχέασα τοῦ στροφέως ὕδωρ
 ἐξῆλθον ὡς τὸν μοιχόν, εἴτ' ἐρείδομαι
 παρὰ τὸν Ἀγυῖᾶ κῶδδ', ἐχομένη τῆς δάφνης.
 490 ταῦτ' οὐδεπώποτ' εἶψ', ὄρατ', Εὐριπίδης!
 οὐδ' ὡς ὑπὸ τῶν δούλων τε καὶ ὀρεωκόμων
 σποδοῦμεθ', ἦν μὴ ἔχωμεν ἔτερον, οὐ λέγει
 οὐδ' ὡς, ὅταν μάλισθ' ὄλην ληκώμεθα
 τὴν νύχθ', ἔωθεν σκόροδα διαμασώμεθα,

486. ἄνηθον] ἄνηθον R. Cf. Nub. 982.

488. ἐρείδομαι Fritzsche] ἐρειδόμεν R, ἡρειδόμεν Kuster, fortasse recte, sed vid. vs. 482 et 504.

489. κῶδδ'] κῶδδ' R¹ (-β.²).

493. ὄλην vVelsen (coll. Suid.) ὑπό του R. || ληκώμεθα Suid.] κινώμεθα R, sed in ras. sunt litterae κιν a correctore scriptae.

494. σκόροδα διαμασώμεθα Bentley] σκορόδιαμασώμεθα R.

484. Vid. ad Plut. 1131.

486. Maritus ut subito dolori mede-
 retur, contondere coepit *baccas iuniperi,*
anelhum, salviam.

487. Callidior haec femina quam En-
 phileti illius uxor¹⁾, quippe maturius
 aliquanto in Cupidinis castris exercitata,
 cavet ne ostium per silentium noctis
 concrepans suspicionem movere posset
 marito. Eodem officio utitur anus, de
 qua apud Plautum contemtim servus:
eapse merum condidicit bibere: foribus dat
*aquam quam didant*²⁾. Oleum potius car-
 dini ianuae³⁾ affudissent, opinor, nisi
 maculas in limine permansuras metu-
 sent fraudis indicia.

488. ἐρείδομαι] mente adde: ὄπ' αὐτοῦ⁴⁾.

489. Ἀγυῖᾶ] cf. Vesp. 875.

— κῶδδδ] i. e. κῶπτουσα⁵⁾, quod χαμαι
 nollet, ut Myrrhina illa⁶⁾.

— τῆς δάφνης] arboris Apollini (ἀγυῖατη)
 sacrae.

490. ὄρατ'] vid. ad Ran. 1234. Item
 mox vs. 496.

491 sq. οὐδὲ... οὐ] vid. ad Lys. 61—63.

491. καὶ] est pro καὶ τῶν dictum⁷⁾,
 indicat autem *gradationem*; nam etiam
 agasones sunt servi⁸⁾. Hoc igitur dicit
 personata haec mulier: „furta nunquam
 „non committimus; si forte fortuna moe-
 „chus non est, sunt servi; honestiores
 „autem famuli si non sunt praesto, ne
 „agasones quidem stabulum redolentes
 „aspermamur.”

492. σποδοῦμεθα] ad res amatorias
 verbum⁹⁾ nunc transfertur¹⁰⁾, ut modo
 ἡραιδειν.

493. μάλισσα] vid. ad Lys. 146.

— ληκώμεθα] cf. vs. 291.

494. διαμασώμεθα] cf. Vesp. 780.

¹⁾ Vid. Lys. I § 14 et 17. — ²⁾ Plaut. Curc. I 3 initio. — ³⁾ Proprie dicitur
alveolus, in quo vertitur ianuae cardo inferior; vid. ad Plut. 1153. — ⁴⁾ Cf. Eccl.
 616 fr. 695³ et vid. ad Ran. 914. — ⁵⁾ Cf. Eq. 365 Pac. 897 Theocrit. V 116. —
⁶⁾ Lys. 918. — ⁷⁾ Cf. Ran. 778 Eccl. 54. — ⁸⁾ Vid. Plat. Lys. 208 b. — ⁹⁾ De
 quo vid. ad Ran. 662. — ¹⁰⁾ Item Eccl. 113, 908, 939, 942, 1016 Pherecrat. fr. 55.

- 495 ἴν' ὀσφρόμενος ἀνήρ ἀπὸ τείχους εἰσιῶν
 μηδὲν κακὸν θραῦν ὑποτοπῆται. ταυθ', ὄρῳς,
 οὐπάποτ' εἶπεν. εἰ δὲ Φαίδραν λοιδορεῖ,
 ἡμῖν τί τοῦτ' ἔστ'; οὐδ' ἐκεῖν' εἴρηκέ πω,
 ὡς ἡ γυνή δεικνῦσα τάνθρῳ τοῦγκυκλον
 500 οἶον πρὸς ἀγῶς ἔστιν, <ἐκ τῆς οἰκίας>
 τὸν μοιχὸν ἐξέπεμψεν <οὐχ ὀρώμενον>.
 ἑτέραν δ' ἐγὼ οἶδ', ἣ ἔφασκεν ὠδίνειν γυνή
 δέχ' ἡμέρας, ἕως ἐπρίλατο παιδίον.
 ὁ δ' ἀνήρ περιέρχετ' ὠκυτόνι ὠνούμενος,

495. ὀσφρόμενος Bentley] ὀσφραϊόμενος; R. Cf. Vesp. 792. || τείχους Bentley] τοῦ τείχους R.

498. ἔστ';] ἐπεὶ Reisig (ut vs. 553, 556 Eq. 1198 Vesp. 356 Lys. 514 Eccl. 520), quod ἔστι in hac locutione solet omitti; sed vereor ut contextui aptum sit ἐπεὶ (nam).

499. ἣ] δὴ Meineke.

500. οἶον πρὸς ἀγῶς Blaydes] ὑπ' ἀγῶς οἶον R vitio metrico, Bentley ὑπαυγῆς οἶον, quod sublimioris est dictionis (cf. vs. 902), Wecklein ἰδεῖν ὑπ' ἀγῶς οἶον (del. ἔστιν). || Pro verbis quae in hoc et sequenti versu incerta sane coniectura supplevi, in R est: ἐγκεκαλυμμένον vs. 500, quod participium ferri posse non videtur, nam aut nihil proderat adultero caput obvolvisse, si tamen cerneret eum maritus, aut si non cerneret, inutile; in vs. 501 autem fine R habet οὐκ εἴρηκέ πω, quae e vs. 498 librarii errore sunt repetita. In unum versum vs. 500 sq. vHerwerden sic contraxit: τὸν μοιχὸν ἐξέπεμψεν ἐγκεκαλυμμένον, sic tamen nimis abrupte haec enarrari mihi videntur, et molestum manet ἐγκεκαλυμμένον.

504. περιέρχετ' vHerwerden] περιήρχετ' R, περιήρρεν (ut Eq. 533 Pherecrat. fr. 90)

495. Cf. Lys. 798. Unguenta vero redolere suspiciosum erat¹⁾.

— ἀπὸ τείχους εἰσιῶν] cum domum mane redeat, postquam noctem in excubiis transegerit. De re vid. ad Lys. 555 sq., de locutione ἀπὸ τείχους ad Eq. 744, de verbo εἰσιῶν ad Ach. 202.

496. ὑποτοπῆται] vid. ad Ran. 957 sq.

498. ἡμῖν τί τοῦτ' ἔστι;] vid. ad Eq. 1022.

— οὐδ' ἐκεῖν' εἴρηκέ πω] cf. Ran. 558.

499—501. Mulier viro ab urbis moenibus maturius quam expectaverat redeunt dum pallam²⁾ novam vel a fullone

recentem ad lucem aurorae ostentat expansam, post eius tergum moechus, ὃν ἔνθον εἶχεν ἡ γυνή³⁾, se subduxit.

500. πρὸς ἀγῶς] de praepositione vid. ad Nub. 198, locutio πρὸς (vel ὑπ') ἀγῶς apud nostrum non redit⁴⁾.

503. De liberis suppositiciis etiam supra fuit sermo⁵⁾. Haec quoque mulier marito filium non inde unde voluit natura parabat, sed „ἐκ βαλλαντίου”, ut de Chariclis cuiusdam natalibus iocatus est Teleclides⁶⁾.

504. ὠκυτόνι] etiam τικκικά dicta⁷⁾.

¹⁾ Cf. Eccl. 524—526. — ²⁾ De voce ἐγκύκλιον vid. Lys. 113. — ³⁾ Eccl. 225. —

⁴⁾ Sed vid. Hom. β 181 Eur. Hec. 1154 Plat. Phaedr. 268 a sq. a; vox αἰγῶν legitur (in carmine) Nub. 286. — ⁵⁾ Cf. vs. 340, 407; vid. etiam infra vs. 564 sq. —

⁶⁾ Teleclid. fr. 41. — ⁷⁾ Vid. Ar. fr. 872.

- 505 τὸ δ' εἰσέφερε γραῦς ἐν χύτρῳ τὸ παιδίον,
 ἵνα μὴ βοῶνῃ, κηρίῳ βεβυσμένον·
 εἶθ', ὡς ἔνευσεν ἢ φέρουσ', εὐθύς βοᾷ·
 „ἄπελθ', ἄπελθ', ἤδη γάρ, ὦ ἄνερ, μοι δοκῶ
 „τίκτειν!“ — τὸ γὰρ ἦτρον τῆς χύτρας ἐλάκτισεν.
- 510 χῶ μὲν γεγηθῶς ἔτρεχεν, ἢ δ' ἐξέσπασεν
 ἐκ τοῦ στόματος τὸ κηρίον, τὸ δ' ἀνέκραγεν.
 εἶθ' ἢ μιὰρὰ γραῦς, ἢ ἔφερον τὸ παιδίον,
 θεῖ μειδιῶσα πρὸς τὸν ἄνδρα, καὶ λέγει·
 „λέων, λέων σοι γέγονεν, αὐτέκμαγμα σόν,
 515 „τά τ' ἄλλ' ἀπαξάπαντα καὶ τὸ πόσθιον
 „τῷ σῶ προσόμοιον, στρεβλὸν ὥσπερ κύτταρον.“ —
 ταυτ' οὐ ποιοῦμεν τὰ κακά; ἢ τὴν Ἄρτεμιν,

vel περιήε(ι) Elmsley, περίετρεχ' Hamaker. Cf. vs. 482 sq., 507, 513. Idem est vitium vs. 488. || ἀκυτόκι Poll.] -κία R.

509. τίκτειν Hirschig] τέξειν R. Futuri forma sincera extat Lys. 744.

511. τὸ κηρίον Hirschig] τοῦ παιδίου R.

514. αὐτέκμαγμα] αὐτέγμαγμα R (-x.²).

505. ἐν χύτρῳ] in Attica artis figlinae patria etiam huicmodi usum haud raro praestabant ollae. Unde loentio „Ποσειδῶν καὶ σκάφη“, qua utitur Lysistrata¹⁾, videtur repetenda. Oedipum quoque infantem in testa expositum esse perhibet Aeschylus Aristophaneus in Ranis²⁾.

506. Favi frustulum infantis ori anus inseruit exsugendum³⁾.

509. Scilicet calcibus puer feriebat intus abditus abdomen⁴⁾... non puerperae sed ollae.

514. λέων, λέων] vid. ad Eq. 1037.

— αὐτέκμαγμα σόν] expressa tua imago⁵⁾. Item apud Cratinum nescio quis: ἐκείνος αὐτός ἐκμαγμαίνος⁶⁾. De compositis ab αὐτο- ordinentibus vid. ad Eq. 78, de μάττειν verbo ad Ran. 1040.

515. Non minus ridicule apud Plautum, postquam nequam muliercula peperisse se puerum simulavit militi, huic roganti „aequid mihi similis?“ responderetur: „rogas? quin ubi natus est machaeram et clipeum poscebat sibi“. De deminutivo ποσθίον vid. Nub. 1014.

516. στρεβλὸν ὥσπερ κύτταρον] tam bene tornatum sive rotundum⁷⁾, quam est nucamentum. — Vox κύτταρον in Vespis designat cellulas quibus vespae prolem suam includunt⁸⁾, alibi iocose sic vocatur caeli convexum⁹⁾; nunc proprio, quem e Theophrasto novimus, sensu usurpatum significat conum pini vel abietis¹⁰⁾, viridem adhuc puta et bene turgidum. Nam effectus postquam seminibus emissis exaruit, plane diversam praebet speciem.

¹⁾ Vid. Lys. 139. — ²⁾ Vid. ad Ran. 1190. — ³⁾ Vert.: met een dolje in zijn mond. — ⁴⁾ Vox ἦτρον vid. Plat. Phaedon. 118 a Ar. fr. 506⁵ Theopomp. 51 etc. —

⁵⁾ Uit nu gezicht gesneden. — ⁶⁾ Cratin. fr. 255. — ⁷⁾ De adiectivo στρεβλῶ (= στρεφ-λῶ) vid. ad Ran. 878. — ⁸⁾ Vesp. 1111. — ⁹⁾ Pac. 199. Nostrum dop —

¹⁰⁾ Een rijnapfel. Vid. Theophr. H. Plant. III 3 § 8 et 7 § 4.

ἡμεῖς γε! κἄτ' Εὐριπίδῃ θυμούμεθα,
οὐδὲν παθοῦσαι μεῖζον ἢ δεδράκαμεν;

(Denuo considit.)

ΧΟΡΟΣ.

Antistropa (vs. 520—530).

520

τουτὶ μέντοι θαναμαστὸν
ὀπόθεν ἠύρεθῃ τὸ χροῆμα,
χῆτις ἐξέθρεψε χώρα
τήνδε τὴν θρασεῖαν οὔτω.
τάδε γὰρ εἰπεῖν τὴν πανοῦργον
κατὰ τὸ φανερόν ᾧδ' ἀναιδῶς
οὐκ ἂν ὠρόμην ἐν ἡμῖν
οὐδὲ τολμῆσαι ποτ' ἄν.

525

ἀλλὰ πᾶν γένοιτ' ἂν ἤδη
τὴν παροιμίαν δ' ἐπαινῶ
τὴν παλαιάν' ὑπὸ λίθῳ γὰρ
παντὶ που χροῆ

530

μὴ δάκη... ῥήτωρ ἀθρεῖν.

521. ἠύρεθῃ] εὐ. R.

526. ἡμῖν] ὑμῖν R. Cf. vs. 350, 386.

528. ἀλλὰ πᾶν Cobet] ἀλλ' ἕπαν R.

518 sq. Ipsi verbis Telephi, quem per totam hanc orationem imitatus est, sodalis Euripidis perorat. Nam Telephus Euripideus in scholiis allatus „εἶτα δὴ θυμούμεθα” aiebat | „παθόντες οὐδὲν μεῖζον ἢ δεδρακότες;” 1). — Vid. ad Ach. 555.

520 sq. τουτὶ... τὸ χροῆμα] sic alibi: μιᾶρὸν τὸ χροῆμα 2) et similia. De quo loquendi genere vid. ad Ran. 1278 Vesp. 266. Hoc loco mente suppleri potest: γυναικός.

524—526. Similis est locus Iys. 258 sqq.

527. *Omnia iam sunt fieri quae posse negabam.* Locutio proverbialis 3), cui cognatum est illud: γένοιτο ἂν πᾶν ἐν τῷ μακροῦ χρόνῳ 4).

528—530. Ludere nunc immutantur scoli cuiusdam verba: ὑπὸ παντὶ λίθῳ σκορπίον, ᾧ ἑταῖρε, φυλάσσειο 5), vel: ὑπὸ παντὶ λίθῳ σκορπίος, ᾧ ἑταῖρ; ὑποδύεται | φράξεν μὴ σε βάλῃ τῷ δ' ἀφανεί πᾶς ἔπειτα δόλος 6). Quae in scholio afferuntur e Praxillae carminibus convivalibus, i. e. e corpore carminum a Praxilla collecto 7). Vid. etiam ad Plut. 884 sq.

1) Eur. fr. 712. — 2) Pac. 98. — 3) Cf. Xen. Anab. VII 6 § 11 Machon apud Athen. 246 c. — 4) Herodot. I 32 IV 195 V 9 Aesch. Prom. 981 Soph. Ai. 646 sq. etc. —

5) Sic schol. h. l. — 6) Sic Athen. p. 695 d. — 7) Vid. ad Vesp. 1241 sq.

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ.

ἀλλ' οὐ γὰρ ἔστι τῶν ἀναισχύντων φύσει γυναικῶν
οὐδὲν κάκιον εἰς ἅπαντα, — πλὴν ἄρ' εἰ γυνή τις.

(Denuo prodit Micca.)

SCENA UNDECIMA.

Chorus, Affinis, Micca.

ΜΙΚΚΑ.

οὐ τοι μὰ τὴν Ἄγλαυρον, ὃ γυναῖκες, εὖ φρονεῖτε,
ἀλλ' ἢ πεφάρμαχθ' ἢ κακόν τι μέγα πεπόνθατ' ἄλλο,
535 ταύτην ἔῶσαι τὴν φθόρον τοιαῦτα περιυβρίζειν
ἡμᾶς ἀπάσας. εἰ μὲν οὖν τις ἔστιν... —, εἰ δὲ μή, ἡμεῖς

532. ἅπαντα] τὰ πάντα Blaydes coll. Ran. 968 Plut. 273. Sed vid. Plut. 493. ||
γυνή τις Fritzsche coll. Av. 601] γυναῖκες R, sed schol.: εἰ μὴ ἄλλη γυνή.

533. Ἄγλαυρον schol.] ἄγραυλον R.

536. Verba in scholio B ad Hom. A 137 minus accurate allata (scriptum enim illic est ἔστι τις pro τις ἔστιν et omissum est αὐταί) non debent pellicere GHer-
mannum ut proponeret ἔστιν τις, multoque minus Bergkium ut ἔστι τίσιν, audacius
etiam vVelsen τίσιν τις ἔστ' ἐν ἡμῖν. Melius utique vHerwerden ὁμῶν τις, sed vul-
gatam sanam duco.

531 sq. Decantatum crimen ¹⁾. De quo muliercula quaedam apud Alexidem: οὐκ ἔστ' ἀναισχυντότερον οὐδὲν θηρίον | εἰσορᾶν γυναικός ἀπ' ἑμαυτῆς ἐγὼ τεκμαι-
ρομαι ²⁾. De locutione εἰς ἅπαντα vid. ad Plut. 273, de particulis πλὴν εἰ ad Nub. 361, cum exitu autem enuntiati cf. similes ioci Menandrei: οὐκ ἂν γίνοιτ' ἐρώτος ἀθλιώτερον | οὐδὲν γέροντος, πλὴν ἕτερος γέρον ἐρών ³⁾, et: οὐκ ἔστιν οὐδὲν ἀθλιώτερον πατρός, | πλὴν ἕτερος ἂν ἢ πλειό-
νων παιδων πατῆρ ⁴⁾.

534. πεφάρμαχθαι id quod χολᾶτε, μαι-
νεσθαι ⁵⁾, τὴ παθοῦσαι λάτε κτέ.;

535. φθόρον] vid. ad Eq. 1151.

— περιυβρίζειν] vid. ad Eq. 729.

536 sq. Aliquantisper oblita mulier in

Thesmophorio remotis viris se versari nunc ⁶⁾, circumspicit spectatorum sub-
sellia, an quis inde exoriatur sibi vindex et ultor. Mente igitur ad τις addendum est: „ἐνυτιμωρεῖσθαι αὐτὴν βουλόμενος” ⁷⁾: si quis adest qui opem nobis ferat, dein id quod huiuscemodi locis omitti solet: bene est ⁸⁾. Cum vero nullus prodeat, pergit: sin minus, solae (sine viris) nos cum ancillis istam aggrediamur. — Male olim hunc locum interpretati sunt Fritzsche et Bachmann, quos refutavit Enger. Nec feliciter Blaydes (coll. Eur. Ion. 596 etc.) vertit: „si fortis et animosa est (if she has any pluck in her), se ipsam defendet; sin minus...” — quae nec caelum, ut aiunt, nec terram.

¹⁾ Vid. ad Lys. 253 et 369. — ²⁾ Alex. fr. 302. — ³⁾ Menandr. fr. 509. —
⁴⁾ Menandr. fr. 656. — ⁵⁾ Cf. vs. 561 Menandr. fr. 213 Plat. Men. 80 a. —
⁶⁾ De huiusmodi locis vid. ad Eq. 320 sq. — ⁷⁾ Recte sic schol.; vid. etiam
schol. Hom. A 137. — ⁸⁾ Vid. ad Plut. 470.

αὐταί τε καὶ τὰ δουλάρια τέφραν ποθὲν λαβοῦσαι
ταύτης ἀποψιλώσομεν τὸν χοῖρον, ἵνα διδαχθῇ
γυνὴ γυναικῆς οὔσα μὴ κακῶς λέγειν τὸ λοιπόν.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

- 540 μὴ δῆτα τὸν γε χοῖρον, ὃ γυναικῆς! εἰ γάρ, οὔσης
παρρησίας καὶ ἐξὸν λέγειν ὅσαι πάρεσμεν ἀσαι,
εἴτ' εἶπον ἀγίγνωσκον ὑπὲρ Εὐριπίδου δίκαια,
διὰ τοῦτο τιλλομένην με δεῖ δοῦναι δίκην ὅφ' ὑμῶν;

ΜΙΚΚΑ.

- 545 οὐ γάρ σε δεῖ δοῦναι δίκην; ἦτις μόνη τέτληκας
ὑπὲρ ἀνδρὸς ἀντειπεῖν, ὅς ἡμᾶς πολλὰ κακὰ δέδρακεν,
ἐπίτηδες εὐρίσκων λόγους ὅπου γυνὴ πονηρὰ
ἐγένετο, Μελανίππας ποιῶν Φαίδρας τε Πηνελόπην δὲ
οὐπάποτ' ἐποίησ', ὅτι γυνὴ σώφρων ἔδοξεν εἶναι.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

- 550 ἐγὼ γὰρ οἶδα ταῖτιον μίαν γὰρ οὐκ ἂν εἶποις
τῶν νῦν γυναικῶν Πηνελόπην, Φαίδρας δ' ἀπαξαπάσας.

537. αὐταί] αὐτοί R. || τε Reiske] γε R.

541. πάρεσμεν] -περ ἐσμέν Fritzsche (ut Nub. 841) non recte.

545. ὅς] ὡς R.

546. ἐπίτηδες Bentley] ἐξεπίτηδες R (cf. Plut. 916).

548. ἐποίησ' Bentley] ἐποίησεν R; vid. ad Nub. 214.

549. ἂν] ἄρ R. || εἶποις] εὖροις Blaydes.

550. δ' Aug.¹] om. R.

537 sq. De hoc cruciati vid. Nub. 1083 et Eccl. 724.

540. μὴ δῆτα . . . γε] vid. ad Lys. 36. — Magis hoc supplicium quam aliud quodlibet reformidat, quoniam statim sic deprehendetur fraus.

542. εἶτα] vid. ad Nub. 624.

546. ἐπίτηδες] vid. ad Vesp. 391.

547 sq. Cf. Ran. 1043 sq. et quae ad illum locum observavi¹). De usu numeri pluralis (Μελανίππας et Φαίδρας) vid. ad Av. 484, et de verbo ποιῶν Eq. 1082.

Anapaestum in paenultima versus 547, cuius causa est nomen proprium, inauditum et notatu dignum interpres vetustus in scholio iure dicit: „τοῦτο μόνον τὸ τετράμετρον λαμβάνει ἀνάπαιστον ἔχει τὸν παραλήγοντα“, nam sic scriptum est, nisi fallunt me oculi; certe scribi debuit²). In quarto pede Ar. anapaestum eandem ob causam posuit Ran. 912.

549. μίαν γὰρ οὐκ ἂν εἶποις] i. e. οὐδεμίαν γὰρ ἂν εἶποις. Item in Ecclesiazusis: οὐκ ἴσω . . . μίαν pro: οὐδεμίαν ἴσω²).

¹) Praeterea vid. supra Prolegomena. — ²) Dindorf et Rutherford καταλήγοντα legerunt et ediderunt. — ³) Eccl. 153. Item Herodot. III 6 VIII 119 etc.

ΜΙΚΚΑ.

ἀκούετ', ὦ γυναῖκες, οἷ' εἴρηκεν ἡ πανοῦργος
ἡμᾶς ἀπάσας αὐθις αὐ;

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

καὶ νῆ Δί' οὐδέπω γε
εἴρηχ' ὕσα ξύνοιδ'. ἐπεὶ βούλεσθε πλείον' εἶπω;

ΜΙΚΚΑ.

ἀλλ' οὐκ ἂν εἴ' ἔχοις' ὕσα γὰρ ἤδησθ' ἐξέχεας ἅπαντα.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

555 μὰ Δί' οὐδέπω τὴν μυριοστὴν μοῖραν ὧν ποιοῦμεν.
ἐπεὶ τάδ' οὐκ εἴρηχ', ὄρῃς, ὡς στλεγγίδας λαβοῦσαι
ἔπειτα σιφωνίζομεν τὸν οἶνον, —

ΜΙΚΚΑ.

ἐπιτριβείης!

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

ὡς τ' αὐ' κρέ' ἐξ Ἀπατουρίων ταῖς μαστροποῖς διδοῦσαι,

553. πλείον' Bentley] πλείον R; cf. Vesp. 807 Plut. 187.

554. ἤδησθ'] ἤιδεις R.

555. πω τὴν Dobree] τὴν R, τὴν γε Bentley. Cf. Lys. 355.

556. ἐπεὶ τάδ' Dindorf] ἐπειτὰ γ' R, ἐπεὶ τάδ' Kuster. || ὡς στλεγγίδας] ὡστλεγγίδας R (vid. ad Plut. 1131).

557. οἶνον Poll. VI 19] σίτον R schol. Suid. Aug. Iunt. errore aperto (CIT pro OIN, cf. vs. 452).

558. ὡς τ' αὐ] οὐδ' ὡς (ut vs. 491, 498, 560, 564) Cobet. || κρέ' Bachmann] τὰ κρέ' R.

552. καὶ... γε] vid. ad Ran. 49.

553. ἐπεὶ] vid. ad Vesp. 519.

555. Cf. Lys. 355.

556. ὄρῃς] vid. ad Ran. 1234.

— στλεγγίδας] manubrium igitur tubulatum strigilis ¹⁾ pro siphone ²⁾ vini dolio inserebat femina bibula ³⁾, et per illam fistulam cum meri aliquid clam subduxisset, tenue foramen denuo obturabat.

557. ἐπιτριβείης] vid. ad Ran. 571.

558 sq. Cum carnis aliquid ex Apatu-
riorum festo secum attulit maritus, uxor
hoc opsonium lenae ⁴⁾ dat ad moechum
perferendum, dein mustelam perhibet...
additurum „suffuratam esse” interrumpit
mulier. — De curialium dapibus opi-
paris primo Apaturiorum die habitis vid.
ad Ach. 146 Nub. 1198, de mustelis in
Graecorum domibus iis fere partibus

¹⁾ Aliena hinc sunt *capitis ornamenta*, de quibus vid. ad Eq. 580. — ²⁾ Cf. Eur. Cycl. 439. — ³⁾ Cf. vs. 420 Eccl. 14 sq. — ⁴⁾ Vox *μαστροπός* = *προαγωγός* (vs. 341 etc.) redit Epicrat. fr. 9¹ Diphil. 43²² Theophil. 11⁴ Herod. Mimiamb. I tit.

ἔπειτα τὴν γαλῆν φραμὲν —

ΜΙΚΚΑ.

τάλαιν' ἐγώ, φλυαρεῖς.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

560 οὐδ' ὡς γυνὴ τὸν ἄνδρα τῷ πελέκει κατεσπόδησεν,
οὐκ εἶπον οὐδ' ὡς φαρμάκοις ἑτέρα τὸν ἄνδρ' ἔμηνεν,
οὐδ' ὡς ὑπὸ τῆ πυέλω κατώρουξεν τότ' —

ΜΙΚΚΑ.

ἐξόλοιο!

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

— Ἀχαρνικὴ τὸν πατέρα.

ΜΙΚΚΑ.

ταῦτα δῆτ' ἀνέκτ' ἀκούειν;

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

565 οὐδ' ὡς σύ, τῆς δούλης τεκούσης ἄρρεν, εἶτα σαντῆ
τοῦθ' ὑπεβάλου, τὸ σὸν δὲ θυγάτριον παρῆκας αὐτῆ.

ΜΙΚΚΑ.

οὔ τοι, μὰ τῷ θεῷ, σὺ καταπροῖξει λέγουσα ταυτί,

560. γυνὴ τὸν ἄνδρα τῷ πελέκει dubitanter Enger] τὸν ἄ. τῷ π. γυνὴ R, ἑταῖρα (ἑτέρα Porson) τὸν ἄνδρα τῷ πελέκει Suid.

562. *τότ'] ποτε R, quod propter articulum sequentem parum definitum.

563. Ἀχαρνικὴ] ἄχ. R; de certa quadam femina fit sermo. || ταῦτα Bentley] ταυτί R; cf. vs. 596.

565. δὲ — αὐτῆ] Fritzsche δ' ἐκείνη θυγάτριον παρῆκας.

fungentibus quas apud nos agunt feles, ad Vesp. 363. Lenae alicuius simile donum ad iuvenem perferentis videntur esse verba quae ex Aristophanis Amphiararum afferuntur: ταυτί τὰ κρέ' αὐτῆ παρὰ γυναικὸς του φίρω¹⁾.

559. τάλαιν' ἐγώ] iratae, non querentis, est nunc; vid. ad Av. 1260.

560. Non *Clytaemestra* — quod fuere qui putarent²⁾ — nunc respicitur, sed res quae in Attica aut acciderat nuper aut accidisse nunc sumitur.

— οὐδὲ... οὐκ] vid. ad Lys. 61—63.

561. Cf. vs. 534. — In crimine sub-

simili versatur prima oratio Antiphontis: uxor, quae veneno maritum peremit, non ἐπὶ θανάτῳ sed ἐπὶ φίλτροις potionem ei administrandam curasse se perhibet.

562 sq. Hoc quidem scelus quin cuivis hoc tempore notum fuerit dubitari nequit. De voce *πυέλω* vid. ad Vesp. 141, de τότε adverbio sic usurpato ad Plut. 834.

563. ταῦτα δῆτ' ἀνέκτ' ἀκούειν;] cf. Plut. 898.

565. ὑπεβάλου] vid. ad vs. 503.

566. οὐ... καταπροῖξει] vid. ad Nub. 1240.

— μὰ τῷ θεῷ] vid. ad Ach. 905.

¹⁾ Ar. fr. 25. — ²⁾ Vid. schol.

ἀλλ' ἐκποικῖδ σου τὰς ποκάδας.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

οὐ δὴ μὰ Δία σύ γ' ἄψει.

ΜΙΚΚΑ.

καὶ μὴν ἰδοῦ.

(Virum corripit.)

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

(violento ictu eam repellens:)

καὶ μὴν ἰδοῦ.

ΜΙΚΚΑ.

(ad unam aliquam e mulieribus chorum efficientibus:)

λαβὲ θοιμάτιον, Φιλίστη.

(Abicit pallam.)

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

πρόσιθι μόνον, καὶ ἐγὼ σε, νῆ τὴν Ἄρτεμιν —

ΜΙΚΚΑ.

τί δράσεις;

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

570 τὸν σησαμοῦνθ', ὃν κατέφαγες, τοῦτον χέσαι ποιήσω.

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ.

παύσασθε λοιδορούμεναι. καὶ γὰρ γυνή τις ἤμῃν

567. ποκάδας] *πλοκάδας* olim alii teste schol. (cf. Poll. II 28), *πόκας* (ut Ran. 186) Fritzsche. || δὴ Bothe] *οἱ R, τοι Blaydes*.

569. πρόσιθι Cobet] *πρόσθε; R*, quod interpretantur *admovere manum* (coll. ἄρας Eq. 1130 etc.), sed non haec est vis verbi *προσθεῖναι*.

570. χέσαι Dobree] *χεσεῖν R* (in ras. scripsit corrector, 1^a manus *ποίησω χεσεῖν*).

567. Ira percita mulier cum dicere velit: „*evellam tibi crines*”, vehementioribus utitur verbis, quasi de pecudis vellere, non de capite et corpore humano fieret sermo. Simillima sunt Lys. 448; vid. etiam ib. vs. 364. Vox *ποκάδας* ¹⁾ alibi non invenitur.

570. Ieiunium mulieres agunt hodie; sed Miccam placenta modo famem clam

sedasse perhibet eius adversaria, — rem satis credibilem, nisi cibi quam potus fuit abstinentior. Vox *σησαμοῦς* vid. Ach. 1092, et de ipsis minis ad Eq. 69 sq.

571. Qui accurrit nunc *Clisthenes*, eminus adspectus femina videtur. Itaque Nubes illae, quae muliebri specie indutae theatrum intrabant, hanc sibi figuram esse aiebant „*ὅτι Κλεισθένη εἶδον*” ²⁾, nunc

¹⁾ Dici solet *πόκος*. — ²⁾ Nub. 355.

ἐσπουδακῦα προστρέχει. πρὶν οὖν ὁμοῦ γενέσθαι,
σιγαῖθ', ἴν' αὐτῆς κοσμίως πυθώμεθ' ἄττα λέξει.

(Accurrit Clisthenes.)

SCENA DUODECIMA.

Chorus, Affinis, Micca, Clisthenes.

ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ.

574 φίλαι γυναῖκες, ξυγγενεῖς τοῦ ἔμοῦ τρόπου!
576 γυναικομανῶ γὰρ προξενῶ θ' ὕμῶν ἀέλ.
καὶ νῦν ἀκούσας πρᾶγμα περὶ ὕμῶν μέγα
ὀλίγω τι πρότερον κατ' ἀγορὰν λαλούμενον,
ἦκω φράσω τούτ' ἀγγελῶν θ' ὑμῖν, ἴνα
580 σκοπῆτε καὶ τηρῆτε, μὴ καὶ προσπέση
ὑμῖν ἀφάρκτοις πρᾶγμα δεινὸν καὶ μέγα.

575 ὅτι μὲν φίλος εἴμ' ὑμῖν, ἐπίδηλος ταῖς γνάθοις.

575. Del. Cobet, et nisi deletur, γὰρ vs. 576 quo referatur non habet. || ἐπίδηλος] -λον Blaydes (cf. Av. 704 Eq. 38) versus servans.

578. ὀλίγω] -γον Bentley (ut Herodot. VIII 95). || λαλούμενον] θρυλούμενον Blaydes (ut Theopomp. fr. 35 Antiphan. 246 etc.).

580. -ἦτε (bis)] -εἴτε R. || μὴ καὶ Porson] καὶ μὴ R, μὴ τι Kuster.

581. ὑμῖν Aug.] ἡμῖν R. || ἀφάρκτοις] ἀφράκτοις R.

autem illuc accedens ille quo viros admitti nefas, nulli mulieri movet iram aut suspicionem, quippe cui virile nihil sit praeter nomen ¹⁾. — Obliviscamur nunc oportet Agathonis eandem ob causam feminarum coetum — non appetentis sed reformidantis ²⁾.

572. ἐσπουδακῦα] vid. ad Ran. 813.

— ὁμοῦ γενέσθαι] vid. ad Eq. 245.

574. ξυγγενεῖς τοῦ ἔμοῦ τρόπου] cf. vs. 93.

576. Mulierum πρόξενον se dicit mollis homo ³⁾, liberius ea voce usus, non enim de peregrinis nunc fit sermo, in Lysistrata autem fabula Clisthenes simillimo ioco dicitur πρόξενος τῶν ἑπιπικῶν ἀνδρῶν ⁴⁾.

578. Inter viros in foro multus fuit risus, cum Agathon narraret quomodo improbas mulieres decepturus esset tragicus affinis: unus qui iis favebat huc festinavit Clisthenes ut rem ad eas deferret.

580. μὴ καὶ] particulae sic iunguntur etiam in versibus Ecclesiazusarum: φίλος νυν ἱπαναχωρήσω πάλιν, | μὴ καὶ τις ὢν ἀνὴρ ὁ προσῶν τυγχάνει ⁵⁾ et: μὴ καὶ ποτ' ἐξολοθῆ ⁶⁾ et: μὴ καὶ τις... καταπέη ⁷⁾. Idem hic est particulae καὶ usus in interrogatione indirecta, qui in directa Eq. 342 etc.

581. πρᾶγμα δεινὸν καὶ μέγα] vid. ad Ach. 128.

¹⁾ Cf. vs. 235 Ach. 117 sqq. et vid. ad Ran. 48. — ²⁾ Vid. supra vs. 203 sqq. —

³⁾ Cf. vs. 602. — ⁴⁾ Lys. 622. — ⁵⁾ Eccl. 29 — ⁶⁾ Eccl. 286. — ⁷⁾ Eccl. 495; praeterea cf. Thucyd. V 45 § 1 Aesch. Suppl. 399 Soph. Phil. 46 etc.

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ.

τί δ' ἐστίν, ὦ παῖ; παῖδα γάρ σ' εἰκὸς καλεῖν,
ἕως ἂν οὕτως τὰς γνάθους ψιλὰς ἔχης.

ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ.

585

Εὐριπίδην φάσ' ἄνδρα κηδεστήν τινα
αὐτοῦ, γέροντα, δεῦρ' ἀναπέμψαι τήμερον.

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ.

πρὸς ποῖον ἔργον, ἢ τίνος γνώμης χάριν;

ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ.

ἴν' ἅττα βουλεύοισθε καὶ μέλλοιτε δοῶν,
ἐκείνος εἴη τῶν λόγων κατάσκοπος.

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ.

καὶ πῶς λέληθεν ἐν γυναιξίν ὢν ἀνήρ;

ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ.

590

ἀφηῦσεν αὐτὸν καὶ ἀπέτιλ' Εὐριπίδης,
καὶ τ' ἄλλ' ἔπλανθ' ὥσπερ γυναῖκ' ἐσκέυασεν.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

πείθεσθε τούτῳ ταῦτα; τίς δ' οὕτως ἀνήρ

584. φάσ'] ἦρασ' R.

585. αὐτοῦ] αὐτοῦ R.

590. ἀφηῦσεν] ἀφρευσεν R. || ἀπέτιλ' Bekker] ἀπετιλλ' R; cf. Hom. δ 672 (Enchirid. dict. ep. p. 304).

582. Cf. Vesp. 1297 sq. et Plut. 963. 584 sqq. Totum hoc Clisthenis cum chori duce colloquium supra soccum assurgit et numeris severioribus est adstrictum, primi autem versus plane sunt tragici. Quapropter cuiusvis est suspicari, comicum imitari nunc drama quod in simili versaretur argumento, et speciem fortasse habet quod suspicor equidem, pro exemplo fuisse Achillem in Lyncomedis regia inter virgines deprehensum.

Quam materiem et alii poetae tractarunt et is de quo ante alios nunc cogitamus Euripides in Scyriis.

584. κηδεστήν] vid. ad vs. 74.

585. ἀναπέμψαι] in edito enim loco collocatum erat templum dearum ¹⁾ Πνυει vicinum ²⁾, quo facta est hodie ἡ τῶν γυναικῶν ἕκδοσις ³⁾.

591. ἐσκέυασεν] vid. ad Ban. 523.

592. πείθεσθε τούτῳ ταῦτα;] vid. ad Nub. 1000.

¹⁾ Cf. vs. 623, 657, 893, 1045, 1223. — ²⁾ Vid. vs. 658. — ³⁾ Cf. schol.

ἡλίθιος, ὅστις τιλλόμενος ἠνείχετ' ἄν;
οὐκ οὔμαι ἔγωγ', ὃ πολυτιμῆτω θεῶ.

ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ.

595 ληρεῖς. ἐγὼ γὰρ οὐκ ἂν ἦλθον ἀγγελῶν,
εἰ μὴ ἐπεπύσμην ταῦτα τῶν σάφ' εἰδότεων.
(Aliquantum recedit affinis.)

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ.

τὸ πρᾶγμα τουτὶ δεινὸν εἰσαγγέλλεται.
ἀλλ', ὃ γυναιῖνες, οὐκ ἔλινύειν ἐχρῆν,
ἀλλὰ σκοπεῖν τὸν ἄνδρα, καὶ ζητεῖν ὅπου
600 κέληθεν ἡμᾶς κρυπτὸς ἐγκαθήμενος.
καὶ σὺ ξυνέξευθ' αὐτόν, ὡς ἂν τὴν χάριν
ταύτην τε καὶ ἐκείνην ἔχῃς, ὃ πρόξενε.

ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ.

φέθ' ἴδω.

(Ad Miccam:)

τίς εἶ πρώτη σύ;

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

(secum:)

ποῖ τις τρέψεται!

593. ἠνείχετ' ἄν Brunck] ἠνείχετο R. Particulam ἄν vix necessariam ducit Sobolewski (Synt. p. 172 sq.); sed nisi additur, significant haec: *quis igitur est vir ille stultissimus, qui vellicari se sinebat?* Sic autem aoristus potius requiritur ἠνείχετο (*sinit*), sed alienum hinc est eiusmodi enuntiatum; non enim nomen *viri* audire cupit is qui loquitur, sed *negat* reperiri posse virum tam stolidum.

596. ταῦτα Bentley] ταυτὶ R; cf. vs. 563.

600. ἡμᾶς Aug.] ὁμᾶς R.

603. εἶ R] ἡ Aug.

593. οὕτως ... ὅστις] = οὕτως ... ὅστε. Cf. Ach. 736 sq.

594. ὃ πολυτιμῆτω θεῶ] de adiectivo vid. ad Ran. 337, de substantivo ad Ach. 905.

597. Id est: δεινὸν ἐστὶ τὸ πρᾶγμα τοῦτο τὸ εἰσαγγελλόμενον. Sic alibi: ἕτερος ἀλαζῶν οὕτως εἰσακηρύττεται ¹⁾. Praeterea cf. Eq. 655.

598. ἔλινύειν] verbo prisco, quod neque

apud comicos reperitur alibi — nostro autem loco est παρατραφθοῦντος — neque apud Sophoclem vel Euripidem extat, utitur Aeschylus in Prometheus, ubi ad Vulcanum: „festina”, dicitur „ὡς μὴ σ' ἔλινύοντα προσδερχῶ ἢ πατήρ” ²⁾.

600. κρυπτὸς ἐγκαθήμενος] vid. ad vs. 184.

602. ὃ πρόξενε] cf. vs. 576.

603. ποῖ τις τρέψεται!] i. e. ποῖ δῆτ' ἂν

¹⁾ Ach. 135. — ²⁾ Aesch. Prom. 53. Praeterea vid. Herodot. VII 56 VIII 71 oraculum apud Demosth. XXI § 53.

ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ.

ζητηταί γάρ εστε.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

(secum:)

κακοδαίμων ἐγώ!

ΜΙΚΚΑ.

605 ἔμ' ἦτις εἴμ' ἦρου; Κλεωνόμου γυνή.

ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ.

γιννώσκεθ' ὑμεῖς ἦτις εἶσθ' ἠδὲ γυνή;

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ.

γιννώσκομεν δῆτ'. ἀλλὰ τὰς ἄλλας ἄθρει.

ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ.

(Maniam ancillam indicans:)

ἠδὲ δὲ δὴ τίς ἐστίν, ἣ τὸ παιδίον
ἔχουσα;

ΜΙΚΚΑ.

τίτθῃ, νῆ Δ', ἐμή.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

(secum:)

διόλομαι!

(Avertitur.)

ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ.

610 αὖτῃ σύ, ποῖ στρέφει; μὲν' αὐτοῦ.

605. ἦτις Zanetti] εἰτις R (cf. vs. 134). || εἴμ'] add. Bentley.

606. ἠδὲ Brubach] ἦδε R, ἦδ' ἣ (ut Nub. 534) Bentley.

τραποῖμην! ¹⁾). De pronomine indefiniti usu vid. ad Plut. 252 Ran. 552, de futuro ad Eq. 1183 Av. 369.

604. Ζητηταί] cf. vs. 145.

605. De *Cleonymo* vid. ad Nub. 353 Av. 288—290. Vir vasti corporis et vorax infra ridetur in uxore bibula et filiola utre.

607. δῆτα] vid. ad Eq. 726.

609. διόλομαι] id quod *διόλωλα, disperis*. Sic Achilles Aeschyleus luctu abreptus: „τάμὰ διόλῃσαι!” exclamabat ²⁾). Cf. etiam Tecmessa Sophoclea corpore Aiacis reperto „ῥῶχῶν, ὄλωλα, διαπύροθῃμαι!” vociferans ³⁾.

610. αὖτῃ σύ] vid. ad Vesp. 1.

¹⁾ Vid. ad Plut. 374 sq. — ²⁾ Aesch. fr. 133 apud nostrum Eccl. 393. — ³⁾ Soph. Ai. 896.

(Aversus considit affinis.)

τί τὸ κακόν;

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

ἔασον οὐρῆσαι μ'!

(Ad se accedentem repellens:)

ἀναίσχυντός τις εἶ.

ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ.

σύ δ' οὖν ποιεῖ τοῦτ' ἀναμενῶ γὰρ ἐνθαδί.

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ.

ἀνάμενε δῆτα, καὶ σκόπει γ' αὐτήν σφόδρα.
μόνην γὰρ αὐτήν, ὧ ἄνερ, οὐ γινώσκομεν.

ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ.

615

πολύν γε χρόνον οὐρεῖς σύ.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

νῆ Δί', ὧ μέλε,

στραγγουριῶ γάρ· ἐχθὲς ἔφαγον κάρδαμα.

ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ.

τί καρδαμυζεις! οὐ βαδιεῖ δεῦρ' ὡς ἐμέ;

(Affinem protrahit.)

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

τί δῆτά μ' ἔλκεις ἀσθενοῦσαν;

ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ.

εἰπέ μοι,

610. τί τὸ κακόν;] Affini tribuit Lenting (cum versu sq.), non recte, ut opinor.

611. ἀναίσχυντος — εἶ] Clistheni (cum versu sequenti) tribuit Iunt., fortasse recte (cf. vs. 638). || τις] add. Kuster (cf. vs. 639, 752).

612. ἀναμενῶ Scaliger] ἀναμίνω R. || ἐνθαδί] ἐνθάδε R.

616. γάρ· ἐχθὲς R] ·χθὲς γὰρ Snid., hinc Lenting γάρ· χθὲς γὰρ (cf. vs. 549).

— τί τὸ κακόν;] *quid tandem tibi vis?*
Cur tandem humi considis? — Cf. vs.
1080 et vid. ad Nub. 184 Ran. 39.612. σύ δ' οὖν ποιεῖ τοῦτο] vid. ad
Lys. 491.

615. Cf. Vesp. 940 Eccl. 351.

616. στραγγουριῶ] *laboro στραγγουριᾶ* ¹⁾sive *retentione urinae*, ὕδατος; στραγγα
ἔχω ²⁾. Cf. Nub. 131.617. τί καρδαμυζεις!] id quod: *ποῖα κάρ-*
δαμα! *quid nasturtium loqueris!* Item
infra verbum *αἰγυπτιαῖον* significat *de*
Aegypto loqui ³⁾. Praeterea videatur ad
Vesp. 609.¹⁾ Vesp. 810 fr. adesp. 344. — ²⁾ Menandr. fr. 293. — ³⁾ Vs. 922.

τίς ἐστ' ἀνὴρ σοί;

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

τὸν ἐμὸν ἀνδρα πυνθάγει;...

620

τὸν δεῖνα γιγνώσκεις, ... τὸν ἐκ Κοθωπιδῶν;...

ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ.

τὸν δεῖνα; ποῖον;

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

ἔσθ' ὁ δεῖν', ... ὅς καὶ ποτε

τὸν δεῖνα, ... τὸν τοῦ δεῖνα ...

ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ.

ληρεῖν μοι δοκεῖς.

ἀνηλθες ἦδη δεῦρο πρότερον;

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

νῆ Δία,

δσέτη γε.

ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ.

καὶ τίς σοί ἐστι συσκηγήτρια;

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

625

ἦ δεῖν' ἔμοιγ' ...

(secum:)

οὔμοι τάλας!

621b. Affini tribuit Ang., in R continnatur Clistheni.

624. σοί ἐστι] σοδοσίν R.

625. οἴμοι τάλας] Affini dedit Scaliger, Clisthenis sunt in R (cf. vs. 559 Av. 1260).

620—622. δεῖνα] vid. ad Vesp. 524.

621. Item apud Plantum: *Istaec quidem illa est* ... — *Quae illa est?* — *Illa* ...¹⁾.

— ποῖον:] vid. ad Ran. 529.

623. ἀνηλθες ἦδη] vid. ad Nub. 386 et de verbo ἀνείναι supra vs. 585.

624. *Quae igitur* ²⁾ *est tibi contuber-*

nalis? ³⁾. — Mulieres Thesmophoriis, ut mense Boedromione Eleusiniis⁴⁾, pervigilium agentes in honorem dearum, accumbebant in tabernaculis⁵⁾; quapropter *umbracula* prope templum sibi struebant⁶⁾. Eodem fere sensu quo *συσκηγήτριαν*, comicus dixit *συνθεάτριαν*⁷⁾.

¹⁾ Plant. Mercat. IV 3, 32, ubi vid. etiam vs. 23 sqq.; cf. etiam Trinumm. IV 2, 62. — ²⁾ De particula *καὶ* vid. ad Nub. 210. — ³⁾ ξύσκημο; Thucyd. VII 75 § 4 etc., -ρεῖν Xen. Hell. III 2 § 8 etc., -νία V 3 § 20 etc. — ⁴⁾ Vid. ad Ran. 316 sqq. —

⁵⁾ Cf. de *Isthmiis* l'ac. 880 et fabulae deperditae nomen Σκηνὰς καταλαμβάνουσαι. —

⁶⁾ Cf. vs. 658. — ⁷⁾ Ar. fr. 472.

ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ.

οὐδὲν λέγεις.

ΜΙΚΚΑ.

(ad Clisthenem:)

ἄπελθ'· ἐγὼ γὰρ βασιανῶ τάτην καλῶς
ἐκ τῶν ἱερῶν τῶν πέρουσι. σὺ δ' ἀπόστηθί μοι,
ἵνα μὴ ἐπακούσης ὧν ἀνήρ.

(Secedit Clisthenes. Ad affinem:)

σὺ δ' εἰπέ μοι

ὅ τι πρῶτον ἡμῖν τῶν ἱερῶν ἐδέικνυτο.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

630 φέρε' ἴδω, τί μέντοι πρῶτον ἦν;... — ἐπίνομεν.

ΜΙΚΚΑ.

τί δὲ μετὰ τοῦτο δεύτερον;

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

προυνπίνομεν.

ΜΙΚΚΑ.

(secum:)

ταυτὶ μὲν ἤκουσάς τινος.

(Alta voce:)

τί δαὶ τρίτον;

630. μέντοι Suid. et R in marg.] om. R in textu. Cf. Nub. 787.

631. μετὰ Suid.] με R.

632. δαὶ Bentley] δὲ R, quo servato Enger inserit οὐ post τινος.

626. Simillimus est versus Ach. 110.

628. ἵνα μὴ ἐπακούσης] *ne voces nostrae ad te pervenire possint in ἐπηκόω καθεστῶτα*¹⁾. — Qui vero *clam et data opera* auribus percipit quae non licet, is *παρ-ακούειν* dicitur²⁾.

629. Simillimus — quod casui debetur — est versus Vesp. 831.

630. φέρε' — ἦν] eadem sunt verba Strepsiadis quae modo didicit recordari frustra conantis³⁾.

632. Haec congruunt omnia: nempe antiquius quid haberent mulierculae clam viris considentes, quam ut biberent et salutem sibi propinarent! — Simillimus est in Planti Amphitryone locus, ubi Sosias postquam ex altero illo Sosia complura audivit quae resciscere nemo praeter ipsum potuit, tandem secum: *nescio unde haec hic spectavit. Iam ego hunc decipiam probe: | nam quod egomet solus feci, nec quisquam alius adfuit | in taber-*

¹⁾ Vid. e. g. Xen. Anab. III 3 § 1 VII 6 § 8. — ²⁾ *Aflwisteren*, vid. Ran. 750. — ³⁾ Nub. 787, ubi vid.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

σκάφιον Ξένυλλ' ἤτησεν οὐ γὰρ ἦν ἀμικς.

ΜΙΚΚΑ.

οὐδὲν λέγεις. δεῦρ' ἔλθέ, δεῦρ', ὦ Κλεισθενες.

635

ὄδ' ἐστὶν ἀνήρ ὃν λέγεις.

(Accurrit Clisthenes.)

ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ.

τί οὖν ποιῶ;

ΜΙΚΚΑ.

ἀπόδυσον αὐτόν· οὐδὲν ὑγιές γὰρ λέγει.

(Encyclum affini detrahit Clisthenes.)

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

καὶ ἔπειτ' ἀποδύσεται ἐννέα παίδων μητέρα;

ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ.

(ad Miccam:)

χάλα ταχέως τὸ στρόφιον.

(Detracto strophio diductaque crocota pectus affinis inspiciunt Clisthenes et Micca.)

634. δεῦρ' ὃ R e correct.] δεῦρο R¹.

638. Sic distribui verum, quem Clistheni totum dedit Brunck, Mulieri Iunt. in R vs. 637—640 continuantur Affini. || χάλα] χάλαι R.

naclo, id quidem hodie nunquam poterit dicere. Dein ad illum conversus: Si tu Sosia es, legiones quom pugnabant maxime, | quid in tabernaclo fecisti? Victus sum si dixeris. Respondet Sosias personatus: Cadus erat vini, inde implevi hirneam . . . stupens autem verus Sosias: Ingressus est viam! secum mussitat. Pergit Mercurius: Eam ego, ut matre fuerat natum, vini eduxi meri. Tum victus Sosias: Mira sunt, nisi latuit illic in illac hirneam! | Factum est illud, ut ego illic vini hirneam ebiberim meri¹). Hoc tamen discriminis inter locum utrumque intercedit, quod Mercurius Sosiae enarrat rem quam probe novit utpote deus, — θεοὶ δὲ τε πάντα φίσσασι, — Euripidis vero sodalis

solo mentis acumine nunc id quod factum est indagat.

638. Verum postquam homo callidus bis feliciter est assecutus coniectando, τρικυμῆς quaestionum obruitur. Quamquam haec demum probabilis erat coniectura, post multa pocula *scaphium* poposcisse matronas²). Sed utinam deinde tacuisset: femina mansisset! Nunc ἀμίδα commemorando, vasculum *virorum* conviviis aptum et proprium³), sexum prodit.

636. οὐδὲν ὑγιές] vid. ad Ach. 956.

637. καὶ ἔπειτα ἀποδύσεται] indignationem et mentem perturbatam cum particulae produnt⁴) tum verbi tempus futurum⁵).

¹) Plant. Amphitr. I 1, 271 sqq. — ²) Cf. Eupol. fr. 46 Plant. Bacch. I 1, 37 Iuvenal. VI 264 Martial. XI 12, 6. — ³) Vid. Ran. 544. — ⁴) Vid. ad Nub. 210 et 226. — ⁵) Vid. ad Av. 369.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

(ad Olisthenem:)

ὦ ἀναίσχυντε σύ!

ΜΙΚΚΑ.

640 ὡς καὶ στιβαρά τις φαίνεται καὶ καρτερά! —
καὶ νῆ Δία τιθούς γ', ὥσπερ ἡμεῖς, οὐκ ἔχει.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

στερίφη γάρ εἰμι κοῦκ ἐκύησα πάποτε.

ΜΙΚΚΑ.

νῦν, τότε δὲ μήτηρ ἦσθα παίδων ἐννέα.

ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ.

(Iumbos affinis inspectans:)

ἀνίστασ' ὀρθός. — ποῖ τὸ πέος ὠθειῖς κάτω;

ΜΙΚΚΑ.

(a tergo affini adstans:)

τοδὶ διέκυψε καὶ μάλ' εὔχρων. ὦ τάλαν!

ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ.

(ad eam accedens:)

645 καὶ ποῦ ἔστιν;

ΜΙΚΚΑ.

αὐθις εἰς τὸ πρόσθεν οἴχεται.

642. δὲ μήτηρ Aug.] δημήτηρ R; fortasse suspicetur quispiam comicum scripsisse
νῦν δὴ δὲ μήτηρ κτε (cf. v. l. Plut. 517).

643. Olistheni dedit Brunck; personae mutatae signum non habet R (neque
vs. 642).

644. διέκυψε Dobree] δὴ ἔκυψε R.

640. νῆ Δία... οὐκ ἔχει] non dicitur
nunc νῆ Δία pro μὰ Δία, — nedum e
coniectura hoc sit scribendum! — sed
νῆ Δία id valet quod δῆτα, profecto, οὐκ
ἔχει autem pro una *carendi* est notione¹⁾.

— τιθούς] vid. ad Lys. 83.

641 sq. Suis mendaciis irretivit se
homo, ut in Lysistrata muliercula quae
parturire se perhibet²⁾.

641. στερίφη] adiectivum redit infra³⁾.
Cohaeret στερός, στεροῦς⁴⁾.

642. τότε] cf. vs. 217 et vid. ad
Plut. 834.

644. Cf. Nub. 539.

— ὦ τάλαν] pro hominem impudentem!
Vid. ad Plut. 706.

645. καὶ] vid. ad Nub. 210.

— εἰς τὸ πρόσθεν] vid. ad Eq. 751.

¹⁾ Item nos: *en ja zoowaar, zij heeft geen boezem zooals wij*. Cf. Eccl. 445 Diphil.
fr. 32²⁵. — ²⁾ Vid. Lys. 744 sq. — ³⁾ Vs. 1185; item Thucyd. VI 101 § 3 VII
36 § 2 Plat. Theaet. 149 b. — ⁴⁾ Ach. 219 Nub. 420.

ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ.

(ad pristinam stationem reversus:)

οὐκ ἐγγεταυθί.

ΜΙΚΚΑ.

μὴ ἀλλὰ δεῦρ' ἦκει πάλιν.

ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ.

ἰσθμόν τιν' ἔχεις, ἄνθρωπ'· ἄνω τε καὶ κάτω
τὸ πείος διέλκεις πυκνότερον Κορινθίων.

ΜΙΚΚΑ.

ὦ μισγὸς οὔτος! ταῦτ' ἄρ' ὑπὲρ Εὐριπίδου
ἡμῖν ἐλοιδορεῖτο.

650

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

κακοδαίμων ἐγώ,
εἰς οἷ' ἑμαυτὸν εἰσεκύλισα πράγματα!

ΜΙΚΚΑ.

ἄγε δῆ, τί δρωμεν;

646. μὴ] add. Bentley.

647. Habet Suid. s. v. ἰσθμός, om. librarius R, sed in margine adscriptus corrector.

651. εἰσεκύλισα] -ησα R.

646. ἐγγεταυθί] vid. ad Ran. 965.

— μὴ ἀλλὰ] vid. ad Ran. 103.

647 sq. *Diolco aliquo*¹⁾ hominem nequam more Corinthiorum uti perhibet Clisthenes. De locutione ἄνω τε καὶ κάτω (*modo sursum modo deorsum*) vid. ad Nub. 616; brevius autem, quam flagitabat strictior grammatica, Clisthenes loquitur, nam compendiaria haec est comparatio²⁾ pro: πυκνότερον τῶν <πλοίων τῶν> Κορινθίων, vel potius: πυκνότερον ἢ οἱ Κορινθιοὶ <τὰ πλοῖα>. — Cognatum iocum habet Pax fabula³⁾.649 sq. *Nunc demum intellego quid sit rei: vir est; hanc igitur ob causam nos criminabatur, Euripidem autem defendebat.*

649. ὦ μισγὸς οὔτος!] vid. ad Vesp. 397 et 1.

— ταῦτ' ἄρα... ἐλοιδορεῖτο] vid. ad Nub. 319 et ad Vesp. 183.

651. *Qualibus negotiis me involvi!* — Etiam infra verbum εἰσεκύλισαι sic usurpatur⁴⁾. Of. verba ducis chori ad Strep-siad m: *ipse haec mala tibi concivisti στρέψας σεαυτὸν εἰς πονηρὰ πράγματα, quoniam ad improba artificia te convertisti*⁵⁾.1) *Een heul*. Vid. Thucyd. VIII 7 (III 15 Herodot. VII 24 Strab. VIII 2 § 1). —

2) Vid. ad Vesp. 1032 Lys. 1179. — 3) Pac. 879. — 4) Vs. 767 (et Vesp. 1475?),

item Pherecrat. fr. 146²; cf. etiam Aesch. Prom. 87 Xen. Mem. I 2 § 22. —

5) Nub. 1455.

ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ.

τουτονὶ φυλάττετε

καλῶς, ὅπως μὴ διαφρυγῶν οἰγήσεται.

ἐγὼ δὲ ταῦτα τοῖς πρῶτανοι ἀγγελοῦ.

(Abit Clisthenes. In scena remanet affinis custodientibus Micca et Mania.)

SCENA DECIMA TERTIA.

Chorus solus.

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ.

- 655 ἡμᾶς τοίνυν μετὰ τοῦτ' ἤδη τὰς λαμπάδας ἀφαμένας χορῆ
 ξυζωσαμένας εὖ ἀνδρείως τῶν θ' ἱματίων ἀμελούσας
 ζητεῖν εἴ που κάλλος τις ἀνὴρ ἀνελήλυθε, καὶ περιθρέξει

653. οἰγήσεται Bentley] οἰγεται R.

656. *ἀμελούσας] ἀποδύσας R, quod aptum quidem huic loco est verbum, sed aut absolute ponitur aut accusativum adsciscit. Litterarum *AMEAS* et *ΑΠΟΛΥ* perexiguum olim fuit discrimen. Blaydes καὶ θαυμάτι' ἐξαποδύσας, quod inauditum est compositum, non autem promiscue usurpari ἐκδύειν (*uitdoen*) et ἀποδύειν (*afdoen*) nemo nescit.

657. ἀνελήλυθε Fritzsche] εἰσελήλυθεν R (cf. Lys. 786); εἰσήλυθεν Elmsley, sed necessarium est perfectum (= ἦκει vel πάρεστι).

655 sqq. Chorus faces quassans, quod olim ab aemulo quodam adhibitum oculorum lenocinium Aristophanes contemptu habuerat dignissimum ¹⁾, nuper ab ipso in *Lysistrata* fabula ²⁾ inductus egregie, ut opinor, placuerat spectatoribus clarosque excitaverat cachinnos. Quapropter denuo nunc eo artificio utitur comicus. Neglegentius autem — more suo — versatur in temporum ratione constituenda. Nam primo mane Agathonem convenerunt Euripides eiusque affinis: nunc ut facum usus aliqui esse possit, noctem ingruere sumamus oportet, postquam pauca quaedam cecinit chorus et orationes aliquot sunt habitae, quae totum diem implere haudquaquam po-

tuerunt. Sed mittamus hoc et pervigilium iam incipere credamus poetae: quid tum postea? Mox enim diurno etiam tempore res agi clare apparet ³⁾, et sub finem demum fabulae caliginis nocturnae fit mentio ⁴⁾.

655. τὰς λαμπάδας] eas quas secum huc attulerunt ⁵⁾.

656. Pallis, quibus amictae huc venerunt, mulieres relictis crotocas succingunt ⁶⁾, quo sint expeditiores ad persequendos viros nefarios — vel potius ad saltandum ⁷⁾.

— εὖ καὶ ἀνδρείως] vid. ad Eq. 379.

657. ἀνελήλυθε] vid. ad vs. 585.

— περιθρέξει] aoristus rarus, poeticus ⁸⁾.

¹⁾ Vid. Nub. 543. — ²⁾ Vid. Lys. 293 sqq., 376 sqq. (1217 sqq.). — ³⁾ Vid. praesertim vs. 764. — ⁴⁾ Vs. 1065 sqq. — ⁵⁾ Cf. vs. 280. — ⁶⁾ Cf. vs. 255 Lys. 536. — ⁷⁾ Vid. ad Ach. 627, schol. Pac. 729. — ⁸⁾ Cf. Eur. Iph. Aul. 1569.

τὴν Πύκνα πᾶσαν, καὶ τὰς σκηνὰς καὶ τὰς διόδους διαθροῆσαι.

(Faces incensas sumunt mulieres, dein orchestram intrant, quam sequens canticum canentes obeunt.)

ΧΟΡΟΣ.

660 εἶα δὴ πρώτιστα μὲν χορὴ κοῦφον ἔξορμᾶν πόδα,
καὶ διασκοπεῖν σιωπῇ πανταχῆ· μόνον δὲ χορὴ
μὴ βραδύνειν, ὡς ὁ καιρὸς ἔστι μὴ μέλλειν ἔτι.
ἀλλὰ τὴν πρώτην τρέχειν χορῆν ὡς τάχιστ' ἤδη κύκλω.

εἶα νῦν ἴχνευε καὶ μά-
τενε ταχὺ πάντ', εἴ τις ἐν <τού-
τοισι τοῖς> τόποις ἐδραῖος
ἄλλος αὖ λέληθεν ὦν.
πανταχῆ δὲ ῥῆπον ὄμμα,

665

658. διαθροῆσαι Kuster] ἀθροῆσαι R. Cf. vs. 685 Eq. 543 Nub. 700.

660. πανταχῆ· μόνον δὲ χορὴ Kuster] μόνον δὲ χορὴ πανταχῆ R.

661. ἔστι μὴ] ἔστιν οὐ Blaydes coll. Plut. 255. || Sententiam in versus fine claudit R, recte ut arbitrator, ut ἀλλὰ vs. 662 sit hortantis, non adversantis.

662. χορῆν Bentley] χορὴ R, χορὴ σ' Porson, χορῆσθ' (i. e. χορῆσαι) Meineke, ὅσον (deleto ὡς) Enger. Cf. vs. 777 (?), 793, 832, 966. An *τρέχειν νῦν ὡς τάχιστα χορὴ κύκλω?

663 sq. Verba τούτοις τοῖς supplevit Blaydes coll. Soph. Oed. C. 64, 1020, 1641, 1761 Phil. 40, 1027 Eur. Hipp. 1393, nudum enim τόποις ferri non posse. Quod ut corrigeret vVelsen coniecit εἴ τις ἐνγεταῦθ' ἐδραῖος, non recte pro ἐνγεταυθί (ut vs. 646; vid. ad Ran. 965). Dobree tetrametros efficiebat, pro ταχὺ πάντ' scribens πάντα πανταχῆ, eleganter sane, nisi quod πανταχῆ altero abhinc versu occurrit in textu tradito; eodem consilio Zielinski scribit ταχὺ πάντ' <ἐν κύκλω>, Enger vero debebat καὶ μάτενε, ut vs. 663 sq. pares fierent versibus 665 sq.

665. δὲ ῥῆπον GHermann] διάρριπον R, δὴ ῥῆπον Bergk.

658. *Pyccet* Thesmophorio vicinam explorare mulieres iubet earum dux, praesertim autem scrutari sua ipsarum umbracula ¹⁾, an forte et alii viri obrepserint ibique iam lateant abditi; διόδους dicit meacula angusta per quae inter umbraculorum singulas series fit iter. — Aliena hinc sunt quae de *instilorum* tabernis leguntur alibi ²⁾, nec non quae de *theatri* σκηνῆ ³⁾ et εἰσόδους ⁴⁾.

659. κοῦφον ἔξορμᾶν πόδα] vid. ad Lys. 1282 et ad Eccl. 161.

661. Vid. ad Plut. 255 et Av. 638 sq.

662. *Sed totum locum ante omnia circumcautus oportet.* — Ad τὴν πρώτην suppleri potest quod *currendi* verbo inest substantivum ὀδόν, cf. autem locutio: ὁ λαγὼς τὸν περὶ τῶν κραιῶν τρέχει et Charonis comici illud: δοῦλον οὐκ ἄγω, | εἰ μὴ νειναμάχηκε τὴν περὶ τῶν κραιῶν ⁵⁾.

¹⁾ Vid. supra vs. 624. — ²⁾ Demosth. XVIII § 169 Harpocr. s. v. σκηνίτης. — ³⁾ Pac. 731. — ⁴⁾ Nub. 326. — ⁵⁾ Ran. 191.

καὶ τὰ τῆδε καὶ τὰ δεῦρο
πάντ' ἀνασκόπει καλῶς.

Stropha (vs. 667—686).

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ.

ἦν γὰρ ληφθῆ δράσας ἀνόσια,
δώσει τε δίκην καὶ πρὸς τοῦτω
τοῖς ἄλλοις ἔσται ἕπασιν
670 παράδειγμ' ὕβρεως ἀδίκων τ' ἔργων
ἀθέτων τε τρόπων·
φήσει δὲ θεοὺς εἶναι φανεροῶς,
δείξει τ' ἤδη
πᾶσιν ἀνθρώποις σεβίξεν δαίμονας δίκην τ' ἀεί.

ΧΟΡΟΣ.

675 ὥστ' ἐφέπειν ὄντως ὄσια καὶ νόμιμα,
μηδομένους ποιεῖν ὅ τι καλῶς ἔχει.
κῆν μὴ ποιῶσι ταῦτα, τοιάδ' ἔσται
αὐτῶν ὅταν ληφθῆ τις οὐκέθ' ὄσια δρῶν,
680 ἢ μανίαις φλέγων, λύσση παρὰκόπος,

667. ληφθῆ Reisig] μὴ λάθῃ R, Bergk με λάθῃ, sed manifestarii puniuntur malefici, non latentes; Sobolewski εἰ γὰρ μ' ἔλαθεν (si clam me huc irrepit), sic vero sequi debebat δρῶν. — Cf. vs. 679 Nub. 1071.

669. ἔσται ἕπασιν Bothe] ἕπασιν ἕπασιν ἔσται R (alterum ἕπασιν deletum est), ἀνθρώποις ἔσται Beer non male, sed lenior est Bothii correctio, ἄνδρες; autem vox facile e vs. 657 mente repetitur, perinde atque vs. 664.

672 sq. φήσει . . . δείξει] δείξει . . . φήσει Meineke.

672. δὲ (vel τε) θεοὺς εἶναι Dobree] δ' εἶναι τε θεοὺς R.

674 sq. δίκην τ' ἀεί. | ὥστ' ἐφέπειν ὄντως] sic scripsi leviter immutata coniectura Velsenii, qui δαίμονων δίκην ἀεί κτέ. dedit, in versu 675 Fritzscheium secutus. In R sunt δικαίως τ' ἐφέποντας, quae neque metro neque contextui conveniunt.

678. κῆν] κᾶν R.

679. οὐκέθ' ὄσια Meineke] ὄσια R, ἀνόσιόν τι GHermann.

680. ἢ μανίαις vVelsen] μανίαις R, μανιάσιν Meineke (probabiliter, si accederet νόσοις vel simile quid; cf. Eur. Herc. 878 Soph. Ai. 59), dein λύσσαις scribens.

666. Simillima sunt chori feminarum in Ecclesiazusis verba: πρὸς ταῦτα οὐστῆλου σεαν- | τὴν καὶ περισκοπούμενη | τᾶκῆισε καὶ τὰκ δεξιᾶς | φύλατθ' ὅπως μὴ ξυμφορᾶ

γενήσεται τὸ πρᾶγμα ¹⁾. Praeterea cf. Av. 425.

680. μανίαις] vid. ad Nub. 832.

— παρὰκόπος] delirius, adi. poeticum ²⁾.

¹⁾ Eccl. 486—488. — ²⁾ Cf. Aesch. Prom. 581 Eur. Bacch. 33, et vid. ad Eq' 531 Nub. 640 Plut. 242.

βλαιόν τι δρᾶ,
 πᾶσιν ἐμφανῆς δρᾶν ἔσ-
 ται γυναιξὶ καὶ βροτοῖσιν
 685 ὅτι τὰ τε παράνομα τὰ τ' ἀνόσια θεὸς
 παρὼν τίνεται.

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ.

ἀλλ' εἰοῖξ' ἡμῖν ἅπαντ' ἅπως διεσκέφθαι καλῶς.
 οὐχ ὀρῶμεν γοῦν ἔτ' ἄλλον οὐδέν' ἐγκαθήμενον.

SCENA DECIMA QUARTA.

(Ab improvise affinis correpta puellula, quam gestabat ancilla, confugit ad aram.)

Chorus, Affinis, Micca.

ΜΙΚΚΑ.

ἄ, ποῖ σὺ φεύγεις; οὔτος, οὔτος, οὐ μενεῖς;

681. *βλαιόν τι δρᾶ] εἴ τι δρῶνῃ R, quod del. Bothe, probabilius dochmium inde effinxit vVelsen εἰ δρῶν τι πως, qui tamen non satis placet.

682. ἔσται Reisig] ἔστιν R.

683. βροτοῖσιν Enger] βροτοῖς R. Of. vs. 722.

684. τῆ] add. GHermann.

686. παρὼν τίνεται Meineke] ἀποτίνεται | παραχρημά τε τίνεται R (cf. Cratin. fr. 6), παρα- | τὰ τίνεται θεός GHermann (ut Demosth. XXIII § 157, sed vid. Valcken. Diatr. p. 179), παραχρη- | μα τίνεται θεός Blaydes (non inserta particula τε ante παράνομα).

687. ἅπαντ' ἅπως] ἅπαντ' ἤδη vVelsen.

689—764. Eam nunc loqui mulierem, quae vs. 605 et 609 verba fecit, testatur mentio infantis; quem eo consilio in scenam produxit comicus ut ab Euripidis affine posset abripi.

689. ἄ Bergler] ἄ R (extra metrum collocatum).

683. γυναιξὶ καὶ βροτοῖσιν] non solum nobis hic sed cunctis ubique mortalibus ¹⁾. Conferendae sunt locutiones qualis est ὦ Ζεῦ. καὶ θεοί ²⁾, errat autem priscaus interpres in scholis perhibens mulieres per iocum non annumerari nunc mortalibus, — immortalesne igitur credi voluerit comicus? — quam opinionem ut tueatur, ex alio comico huiusmodi iocum affert: „ἦσαν ἀνθρώποι <τε> πάντα καὶ γυναῖκες τρεῖς” ³⁾.

688. ἐγκαθήμενον] vid. ad vs. 184.

689 sqq. Revera „θεῖόν τι εἶναι τῆς σοφῆς ξυνουσίας” experitur nunc Euripidis affinis. Nam in ultimo rerum discrimine recordatur callidi inventi, quo priscaus heroem servatum fecerat poeta quocum familiariter consuevit. Telephum dico, qui arrepto Agamemnonis filiolo Oreste in ara consedit supplex. Hunc igitur imitatur homo noster; aut si mavis, ipse se poeta comicus nunc imi-

¹⁾ Recte Blaydes. — ²⁾ Vid. ad Nub. 413. — ³⁾ Alexandr. com. fr. 6.

690 τάλαιν' ἐγώ, τάλαινα, καὶ τὸ παιδίον
ἐξαρκάσας μοι φροῦδος ἀπὸ τοῦ τιθλίου.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

κέρραχθι! τοῦτο δ' οὐδέποτε σὺ ψωμιεῖς,
ἦν μὴ μ' ἀφήτ', „ἀλλ' ἐνθάδ' ἐπὶ τῶν μηρίων
695 „πληγένε μαχαίρα τῆδε φουίνας φλέβας
„καθαίματάσει βωμόν.“

ΜΙΚΚΑ.

ὦ τάλαιν' ἐγώ!
γυναῖκες, οὐκ ἀρήξετ'; οὐ πολλὴν βοήν
στήσεσθε καὶ τροπαῖον, ἀλλὰ τοῦ μόνου
τέκνου με περιόψεσθ' ἀποστερουμένην;

691. μοι] μου Hamaker (ut vs. 706), sed cf. Ach. 470 Eccl. 811.

697. καὶ schol. Plut. 453 Greg. Cor. p. 22] om. R.

tatur, qui ante annos quindecim in Acharnensibus finxerat Dicaeopolidem Telephi illo stratagemate felicissime utentem ¹⁾.

689. Quae in scholio leguntur, inepta videntur ²⁾, non sunt. Nam verba „ἀντι „δὲ παιδίου ἄσπὸν οἴνου λαμβάνει καὶ αὐτὸν „ἐνδύει κροκωτὸν καὶ ποιεῖ αὐτῷ χεῖρας καὶ „πόδας καὶ φησιν αὐτὸ παιδίον,“ ut nunc habet scholion, videntur de Euripidis affine perabsurde esse dicta; sed subiectum praemitte „ἡ γυνή“: apte erunt observata, et unum displicere poterit praesens (historicum), quod minime tamen inauditum est in scholiis ³⁾.

— οὔτος] vid. ad Vesp. 1.

692. Item Dicaeopolis carbonariorum corbi mortem minatus: ὡς ἀποκτενῶ! κέρραχθι! ⁴⁾.

— ψωμιεῖς] vid. ad Eq. 715.

693b—695a. Meram tragoediam haec verba spirant, nec dubito quin tota ex

ore Telephi Euripidei desumta habeat noster homo; et sic demum intellegimus cur mentio fiat nunc τῶν μηρίων diis oblatorum. Nam hostiae deabus — hoc quidem die — ad aras non mactabantur ⁵⁾. *Hostiarum femoribus*, — sic heros tragicus clamabat, — *quae haec in ara fumant, novam mox hostiam superaddam hocce meo cultro mactatam* — et cultrum admovebat iugulo pueruli.

696 sq. Dictionis poeticae sunt ἀρήγειν ⁶⁾, ἰσάναί βοήν ⁷⁾, nec non ἰσάναί vel ἴστασθαι τροπαῖον a re militari ad vitam communem translatum ⁸⁾. Quapropter haec quoque ex Euripidis Telepho αὐτολεξεί desumta esse suspicari licet ⁹⁾. — Non recte ut opinor βοήν τροπαῖον iungentes quidam interpretati sunt: *magnum clamorem qui que in fugam istum coniciat* ¹⁰⁾.

698. περιόψεσθ' ἀποστερουμένην] vid. ad Ran. 509.

¹⁾ Vid. ad Ach. 327. — ²⁾ Quapropter partim cancellis inclusit Rutherford. — ³⁾ E. g. de feminis concionantibus: „ἀνδρείαν ἀναλαμβάνουσι στολήν“ (Argum. Eccles.). — ⁴⁾ Ach. 335. — ⁵⁾ Cf. Robert Herm. XX p. 374. — ⁶⁾ Vid. ad Plut. 476. — ⁷⁾ Vid. Aesch. Choeph. 885 Soph. Phil. 1263 Eur. Heracl. 73, 128, 656 etc. — ⁸⁾ Vid. ad Plut. 453. — ⁹⁾ Sic censet vdSande Bakhuyzen. — ¹⁰⁾ Sic Bothe Fritzsche Enger.

ΧΟΡΟΣ.

ἔα, ἔα!

- 700 ὦ πότνια Μοῖραι, τί τόδε δέρομαι
νεογμὸν αὖ τέρας!
ὡς ἄπαντ' ἄρ' ἐστὶ τόλμης μεστὰ καὶ ἀναισχυντίας!
οἶον αὖ δέδρακεν ἔργον, οἶον αὖ, φίλαι, τοδί!

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

οἶον ὑμῶν ἐξαράξει τὴν ἄγαν ἀθθαδίαν.

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ.

- 705 ταῦτα δῆτ' οὐ δεινὰ πράγματ' ἐστὶ καὶ περαιτέρω;

ΜΙΚΚΑ.

δεινὰ δῆθ', ὅστις γ' ἔχει μὲν ἐξαρκάσας τὸ παιδίον.

Antistropa (vs. 707—725).

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ.

τί ἂν οὔν εἴποι πρὸς ταῦτά τις, ὅτε
τοιαῦτα ποιῶν ὄδ' ἀναισχυντεῖ;

700. τόδε Dobree] δ* R, δὴ Reisig. Cf. Eur. Cycl. 222.

702. ἄπαντ' ἄρ' Bentley] ἄπαν γάρ R. || μεστὰ Dobree] ἔργα R, πλεία Suid., glossa pro adi. genuino. Blaydes mavult ὡς ἄπαντα μεστὰ τόλμης ἐστι. Cf. Pac. 554.

703. ἔργον, οἶον αὖ] ἡμᾶς ἔργον, ὦ Blaydes. || τοδί] τόδε R.

704. ἐξαράξει Bentley] ἐξάρξω R, ἐξαράξω Toup (ut οἶον sit exclamantis, ut Eq. 367 etc.).

706. ὅστις Porson] ὅτι R.

700 sqq. De dochmiis vid. ad Vesp. 730.

701. Cf. Ran. 1371.

702. Sic in Pace: ὡς ἄπαντ' ἤδη ἐστὶ μεστὰ τὰνθάδ' εἰρήνης σαρκῶς¹⁾.

704. οἶον] i. e. τοιοῦτον ὡςτα . . . , vert. igitur: *eiusmodi facinus quod vestras contundat minas*. De verbo ἀράττειν vid. ad Nub. 1359, de adverbio ἄγαν ad Nub. 1120.

— ἀθθαδίαν] apud nostrum vox non redit, sed in fabula coetanea Lysistrata legitur ἀθθαδικός²⁾, in Ranis ἀθθαδῶς et ἀθθαδόστομος³⁾.

705. Item dux chori in Vespis: ταῦτα δῆτ' οὐ δεινὰ καὶ τυραννίς ἐστὶν ἐμφανής⁴⁾.

— καὶ περαιτέρω] i. e. καὶ πέρα δεινῶν. Vid. ad Av. 417.

706. δεινὰ δῆτα] vid. ad Eq. 725 sq.

— ὅστις γε] id quod ἐπειδὴ valet nunc, ut saepe⁵⁾. Sed laxior est horum verborum structura, nam pronomen, quo ὅστις referatur, non antecedit, sed e contextu est supplendum, sic fere: δεινὰ δῆτ' ἐστὶν & δίδρακεν οὗτος, ὅστις κτέ., de qua negligentia sermonis quotidiani vid. ad Nub. 1226.

¹⁾ Pac. 554; cf. etiam Eq. 304 sqq. Aesch. Pers. 603. — ²⁾ Lys. 1116. — ³⁾ Ran. 1020 et 837. — ⁴⁾ Vesp. 417. — ⁵⁾ Cf. vs. 883, 888 Ran. 740, 1184.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

κοῦπω μέντοι γε πέπανυμαι!

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ.

- 710 ἀλλ' οὖν ἦκεις γ' ὄθεν οὐκ ἔξει
φάυλως ἀποδράς,
οἶον δράσας παρέδους ἔργον·
λήψει δὲ κακόν.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

τοῦτο μέντοι μὴ γένοιτο μηδαμῶς! ἀπεύχομαι.

ΧΟΡΟΣ.

- 715 τίς ἄν σοι, τίς ἄν ξύμμαχος ἐκ θεῶν
ἀθανάτων ἔλθοι ξὺν ἀδίκοις ἔργοις;

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

μάτην λαλεῖτε· τὴν δ' ἐγὼ οὐκ ἀφήσω.

709. μέντοι γε] vitium creparent particulae τοί γε deinceps positae, si revera cohaerent; sed iungenda sunt: καί...γε atque adeo.

710. γ' Suid.] ε' R; cf. Nub. 1002. || οὐκ ἔξει | φάυλως ἀποδράς Cobet] ἦκεις | φάυλως ε' ἀποδράς οὐ λέξεις R. Reisisg οὐ φάυλως | ἀποδράς λέξεις, non male, si vs. 712 legatur *διέδον, ut ipsa ibi affinis verba afferri fingantur; si vero recepta Reisisgii coniectura vs. 712 servatur quod traditum est διέδου, non decurrit enuntiatum.

712. *παρέδους] διέδου R. Irrepenti verbum requiritur, non evadendi (Vesp. 212, 281, 352, 396), nisi recipiatur Reisisgii coniectura vs. 710.

714. ἀπεύχομαι R²] ἐπεύχομαι R¹.

715. ἄν σοι Brunck] οὖν σοι R.

716. ξὺν] σοί; Meineke, Bergk ἔργοισιν ἀδίκους ἔλθοι, sed vid. comment.

709. Immo vero pergam! — De καί... γε particulis vid. ad Ran. 49, de μέντοι ad Eq. 168.

710. Pergas igitur per me licet: id quidem certum est, te illuc pervenisse unde haud facile sis evasurus¹⁾; ἦλθες οὐ δίκην δώσεις θανάτων²⁾. — De particulis ἀλλ' οὖν vid. ad Nub. 985.

711. φάυλως] vid. ad Vesp. 656.

712. Quoniam commisisti ut clam hic irrepere³⁾. Valet οἶον id quod ἐπιδή τοιοῦτον⁴⁾.

714. ἀπεύχομαι] absit omen! οὐ δέχομαι!⁵⁾, εἰς κεφαλὴν σοί!⁶⁾.

715 sq. Haec quoque cothurno quam soeco propiora. Sic Phaedra Euripidea: τίς ἄν θεῶν ἀρωγὸς ἢ τίς βροτῶν | πάρεδρος ἢ ξυνεργὸς ἀδίκων ἔργων | φανείη!⁷⁾. Etiam locutio σοι...ξὺν ἀδίκοις ἔργοις, quae cum cf. Terentianum egon' quicquam cum istis factis tibi respondeam?⁸⁾, et ipsa praepositio ξὺν sunt linguae poeticae.

716. ἐκ θεῶν] e caelo, ut alibi dicitur εἰς (non ὅς) θεοῦς = in caelum⁹⁾.

¹⁾ Cf. Xen. Anab. I 3 § 17 Antiphan. fr. 120. — ²⁾ Eur. Herc. 740. — ³⁾ Cf. Ecol. 50, εισδύναι Plut. 204. — ⁴⁾ Vid. ad Nub. 1158 et cf. infra vs. 878. — ⁵⁾ Vid. ad vs. 312—314 et ad Ach. 832. — ⁶⁾ Vid. ad Plut. 526 Nub. 40. — ⁷⁾ Eur. Hipp. 675 sqq. — ⁸⁾ Ter. Eun. I 2, 72; contulit vHerwerden. — ⁹⁾ Vid. Av. 843.

ΧΟΡΟΣ.

- 720 ἀλλ' οὐ, μὰ τὸ θεῶ, τάχ' οὐ χαίρων ἴσως
 ἐνυβριεῖ λόγους λέξεις τ' ἀνοσίους
 ἐπ' ἀθέτοις ἔργοις.
 καὶ γὰρ ἀνταμειψόμεσθ' ἄ
 οἷσπερ εἰκὸς ἀντὶ τῶνδε,
 725 ταχὰ δὲ μεταβαλοῦσ' ἐπὶ κικλὸν ἐτερότρο-
 πος ἐπέχει τύχη.

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ.

ἀλλὰ τάσδε μὲν λαβεῖν χρῆν ἐνφέρειν τε τῶν ξύλων,
 καὶ καταλθεῖν τὸν παιοῦρογον πυρπολεῖν θ' ὄσον τάχος.

719. ἐνυβριεῖ Meineke] -ίσις R, -ίσις Reisig, ἔτ' ἐνυβριεῖς Dobree, dimetros iam-
 bicos statuens. Cf. Eccl. 666.

720. λέξεις τ' Fritzsche] τὸ λέξις R.

721. ἐπ'] supplevit GHermann (post ἀθέτοις), delete puncto in fine versus 720.
 Bergk mavult ἀθέτων γὰρ ἔργων.

722. καὶ] supplevit GHermann.

723. *οἷσπερ] ὡσπερ R. Ceteris locis ἀνταμειψομεσθαι adsciscit dativum rei (Archil.
 fr. 67 Aesch. Prom. 223 Sept. 1049 Choeph. 123: indicavit Sobolewski).

724. δὲ Fritzsche] δὲ σε R, σε Meineke. || ἐτερότροπος Blaydes] -πον R.

725. ἐπέχει Bergk] ἐπέχει τις R; cf. Pac. 945 Eur. El. 1147.

726. χρῆν Enger] χρῆν σ' R.

718. μὰ τὸ θεῶ] vid. ad Ach. 905.

— τάχα... ἴσως] haec adverbia, quae
 apud nostrum etiam Vesp. 1456 occur-
 runt coniuncta ¹⁾, minantis sunt nunc,
 ut alibi solum ἴσως ²⁾.

719. ἐνυβριεῖ] mente suppleatur ἡμῖν.
 Compositum ἐνυβριεῖν dictionis subli-
 mioris est; etiam institor παρατραγωδῶν
 in Pace fabula eo utitur: „παῦσαι ἐν-
 βριεῖν τοῖς ἰμοῖσι χρήμασιν” ³⁾; ubi verae
 tragoediae fuisset: „πήμασιν”. Alibi ἐν-
 βριεῖν in comoedia non invenitur ⁴⁾.

724 sq. Similibus verbis Nubium cho-
 rus minatur Strepsiadī: „φιλεῖ γὰρ πως

τὰ τοιαῦθ' ἐτίγγε τρίπεσθαι” ⁵⁾, similibus
 etiam utitur chorus in Pace Trygaeum
 eiusque servum exhortans: „ἐπιγεῖτε νῦν
 ἐν ὄσφ | σαβαρὰ θεόθεν κατέχει | πολέμου
 μετάρροπος αὔρα” ⁶⁾, ubi μετάρροπος id
 quod nostro loco ἐτερότροπος valet, in
 contrariam (i. e. illic in bonam, hic in
 malam) partem conversus ⁷⁾, κατέχειν au-
 tem ⁸⁾ id quod nostro loco ἐπέχειν, ὀβ-
 τινερε, praevalere ⁹⁾.

726. τάσδε] faces ¹⁰⁾. Quod dum dicit
 dux chori, suam facem ostentat. De
 cuiusmodi locis vid. ad Ach. 331.

727. ὄσον τάχος] vid. Lys. 1187.

¹⁾ Saepae etiam apud scriptores pedestres; de quo genere loquendi vid. infra
 ad vs. 830 sq. — ²⁾ Vid. ad Nub. 1129 et ad Plut. 1080. — ³⁾ Pac. 1229. —

⁴⁾ Nam Plut. 564 errori librariorum debetur codicis R lectio ἐνυβριεῖν. —

⁵⁾ Nub. 812. — ⁶⁾ Pac. 945. — ⁷⁾ Redit μετάρροπος Aesch. Pers. 942 Eur. El.
 1147; cf. etiam Andr. 493. — ⁸⁾ De verbo κατέχειν vid. Av. 1316. — ⁹⁾ Redit
 ἐπέχειν ita adhibitum Herodot. II 96 Demosth. XVIII § 253. — ¹⁰⁾ Recte sic
 Fritzsche; errat Blaydes coll. vs. 537, 728 servas interpretans.

MIKKA.

ἴωμεν ἐπὶ τὰς κληματίδας, ᾧ Μανία.

(Ad affinem:)

καὶ ἐγὼ σ' ἀποδείξω θυμάλωπα τήμερον.

(Abeunt Micca et Mania.)

SCENA DECIMA QUINTA.

Affinis solus.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

730

ὄφραπτε καὶ κάταιδε!

(Ad puellulam:)

σὺ δὲ τὸ κρητικὸν

ἀπόδυθι ταχέως· τοῦ θανάτου δ', ᾧ παιδίον,
μόνην γυναικῶν αἰτιῶ τὴν μητέρα.

(Infanti vestem exuit: apparet uter repletus.)

τουτὶ τί ἔστιν; ἄσκησ ἐγένεθ' ἢ κόρη
οἴνου πλέως, καὶ ταῦτα περσικὰς ἔχων.

735

ᾧ θερμόταται γυναῖκες, ᾧ ποτίζεταιαι,
καὶ ἐκ παντός ὑμεῖς μηχανώμεναι πιεῖν,
ᾧ μέγα καπήλοις ἀγαθόν, ἡμῖν δ' αὖ κακόν,
κακὸν δὲ καὶ τοῖς σκευαροῖς καὶ τῇ κρόκη!

(Redeunt Micca et Mania sarmenta gestantes.)

729. ἐγὼ] *ἔτι? vid. comment. ad Ach. 1156 Plut. 608.

730. δὲ τὸ Suid.] τὸδε τὸ R.

728. ἐπὶ τὰς κληματίδας] ad sarmenta petenda, quibus hominem vivum in ara comburamus. De praepositionis usu vid. ad Ran. 69, de voce κληματίαι ad Lys. 308.

— Μανία] vid. ad Ran. 1345.

729. σ' ἀποδείξω θυμάλωπα] titiōnem te reddam. De verbo vid. ad Plut. 209 sq., de substantivo ad Ach. 321.

730. τὸ κρητικόν] infantis vestem significari docet contextus; redit vox in fragmentis Eupolidis¹⁾.

733. En tragoedia in satyricon excurrens! Nam filiam, quam Oleonymus ὁ καταφαγῆς²⁾ eiusque uxor genuisse ferebantur, exuta veste utrem vini esse

apparet. Cf. iocus ille de Ctesiphontis ἄσκη³⁾.

— ἐγένετο] factus est, i. e. re explorata evasit in . . . , inventus est. Quae modo erat puellula, iam est uter.

734. περσικὰς] cf. Nub. 151.

735. θερμόταται] vid. ad Eq. 382.

— ποτίζεταιαι] nempe id quidem profligatissimae est temulentiae, ne Νηυσταίος quidem die et in umbra aedis dearum, quo temeti nihil allatum oportuit⁴⁾, a vino abstinere posse. — De re vid. Lys. 466 Ecol. 132.

738. Nec satis est nummos nostros ad caupones deferre: etiam suppellectili iam

¹⁾ Eupol. fr. 311. — ²⁾ Cf. vs. 605. — ³⁾ Ach. 1002. — ⁴⁾ Cf. Plaut. Aulul. II 6, 6.

SCENA DECIMA SEXTA.

Affinis, Micca.

ΜΙΚΚΑ.

παράβαλλε πολλές κληματίδας, ὦ Μανία.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

(Utrem denuo involutum mulieri ostentans:)

740

παράβαλλε δῆτα! σὺ δ' ἀπόκριναι μοι τοδί-
τουτί τεκεῖν φῆς;

ΜΙΚΚΑ.

καὶ δέκα μῆνας ἀντ' ἐγὼ
ἤνεγκον.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

ἤνεγκας σύ;

ΜΙΚΚΑ.

νῆ τὴν Ἄρτεμιν.

740. τοδί] τοδί R, τὸ τί; Fritzsche (coll. Plat. 902), Mulieri id tribuens.

741. καί] add. Kuster. || μῆνας] μῆνας γ' Fritzsche (coll. Ran. 49), sed iustam gradationem haec non efficiunt: non solum eam peperi sed etiam gestavi, quoniam non est in rerum natura ut aliter fiat unquam.

bellum indicitur! Ex utre fit infans, e lana affinguntur ei crura. — Hunc verborum esse sensum, quae gestu quin histrio illustraverit non est dubitandum, cum cetera testantur tum vocula καί etiam. Sed in alia omnia aberravit qui in scholiis annotavit: „ἅπαντα γὰρ ἔνεκα τοῦ παιῖν ἐνέχυρα τίθεται καὶ πιπράσκειται“, — quae neque festivi habent quicquam neque satis explicant quid sibi velit mentio τῶν σκευαρίων et τῆς κρόκης. Pedes utris — nam etiam pellis quae crura animalis texerat servabatur in utribus conficiendis — fallax mulier involvit κρόκη¹⁾ et calceolis ornavit, qui pedes filiolae ementirentur.

739. Cf. vs. 728.

740. δῆτα] vid. ad Eq. 725 sq.

— σὺ δ' ἀπόκριναι μοι τοδί] cf. Nub. 500.

741. *Et mihi longa decem tulerunt fastidia menses*²⁾. — Integri tantum numeri quoniam huiusmodi locutionibus apti sunt, *decem menses (lunares)* dicuntur qui revera sunt $9\frac{1}{2}$ (dies $29\frac{1}{2} \times 9\frac{1}{2} = 280$). Qui vero non ad lunam sed ad *solis* cursum annum metiuntur tempus, *novem mensium* hac in re faciunt mentionem, qui eandem summam satis accurate efficiunt (dies $30\frac{1}{2} \times 9 = 275$). — Re simplicissima non perspecta interpretes et alibi mire sunt nugati et ad hunc locum: „ἀλλ' οὐ δέκα μῆνας κνοῦσιν αὶ γυναῖκες, ἀλλ' ἑννέα. εἰώθασι δὲ οὕτω τῷ πλήρει ἀριθμῷ χρῆσθαι ἀντὶ τῶν ἑννέα μηνῶν.“ Tali ἀπορία digna haec λύσις!

742 sq. *Tulistine eum? Ternas cotylas?*

¹⁾ Nos dicemus: *sit watten*. — ²⁾ Verg. Ecl. IV 61.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

(nudatum utrem exhibens:)

τρικότυλον; ἢ πῶς; εἰπέ μοι.

ΜΙΚΚΑ.

τί μ' εἰργάσω!

ἀπέδυσας, ὃ ἀναίσχυντέ, μου τὸ παιδίον,
τυννοῦτον ὄν.

745

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

τυννοῦτο; μικρόν, νῆ Δία!

743. ; ἢ] ὄν; vVelsen. Vid. comment.

745. Versus exitum Affini continuavit Fritzsche; in R post τυ(ν)νοῦτο est signum personae mutatae. Cf. Ach. 811. Blaydes τυννοῦτονί. — τυννοῦτο μέντοι νῆ Δία coll. Nub. 1338.

an quomodo dicitis? — Ridendi materiem hoc loco, ut alibi, nostro praebet verbum ambiguum φέρειν. Quod de *mero* dicitur aquae admistae patientis; *generosum* igitur vinum dicitur πολυφόρον, quippe cui multum aquae possit admisceri ¹⁾. A nostro tamen loco haec notio est aliena. Sed praeterea vinum *ferre* ²⁾ dicuntur *homines* qui poculis non facile domantur ³⁾. Hanc autem mulierem tres cotylas vini — meri opinor — sive litram paene integram optime tulisse suspicatur homo noster. Bibaciorem etiam heram suam norat Cario ille, qui temporis articulum brevissimum ut ei indicaret, non „dicto citius” ait neque: „citius quam conniveas”, sed: „citius quam decem tu ebibas cotylas vini” ⁴⁾. — Scholiasta non recte interpretatur: „utrem tres cotylas capientem.” Nam ut mittam participium neglectum, sic enim expectabatur τρικότυλον ὄν ⁵⁾, at utrem, qui filioli assimularetur, multo maioris faisse ambitus nemo non sentit, et mox trium quatuorve

congiorum sive cotylarum fere quadraginta idem dicitur capax ⁶⁾. Non ut *semel* vini aliquid inde hauriret ⁷⁾, sed ut identidem largis haustibus sitim restingeret, utrem in deorum pervigilium secum attulit mulier bibula. Multo aptior apud Hesychium s. v. τρικότυλος proponitur interpretatio: vinum quoddam melioris notae sic esse dictum, cuius cotylae tres apud caupones obolo venirent ⁸⁾. Sed ne haec quidem admitti potest, quoniam adverbium πῶς sic sensu caret; quod quo melius appareat, aliud substitue nomen proprium, Θάσιον e. g., et habebis verba quae verti nequeant.

743. τί μ' εἰργάσω!] vid. ad Av. 923.

745. Sic apud Pherecratem ad hominem voracissimum „ἐγὼ κατεσθίω μόλις τῆς ἡμέρας | πένθ' ἡμιμέδιμ', εὐν βιάζομαι” de se praedicantem ridens alius quis: „μόλις;” ait: „ὧς ὀλιγόσιτος ἦσθ' ἄρ', ὃς κατεσθίεις | τῆς ἡμέρας μόλις ⁹⁾ τριήρους οἶτα ¹⁰⁾. — De adiectivo τυννοῦτω vid. ad Ran. 139.

¹⁾ Vid. ad Plut. 853 Eq. 1187 sq. — ²⁾ Nostrum *verdragen*. — ³⁾ Vid. Diophanti fr. in Bekk. Anecd. p. 115. — ⁴⁾ Plut. 737. Vid. etiam ad Ach. 1203. — ⁵⁾ Vid. ann. crit. — ⁶⁾ Cf. vs. 745 s. j. — ⁷⁾ Pocula τρικότυλα vel etiam τετρακότυλα norunt comici: Dionys. fr. 5 Theophyl. 2 Menandr. 324. — ⁸⁾ Quem sequitur Boeckh Staatshaush. I³ p. 124. — ⁹⁾ Sic scripsi pro μακρῶς, vHerwerden mavult τῆς ἡμέρας πῶς μακρῶς τὰ οἶτα. — ¹⁰⁾ Pherecr. fr. 1.

πὸς ἕτη δὲ γέγονε; τρεῖς . . . χοῶς ἢ τέτταρας;

MIKKA.

σχεδὸν τοσοῦτον, χῶσον ἐκ Διονυσίων.

ἀλλ' ἀπόδος αὐτό.

KHAEΣTHΣ.

μὰ τὸν Ἀπόλλω τουτονί.

MIKKA.

ἐμπρήσομεν τοίνυν σε.

KHAEΣTHΣ.

(cultrum ostentans:)

πάνυ γ' ἐμπίμπρατε'

750

αὕτη δ' ἀποσφαγήσεται μάλ' αὐτίκα.

MIKKA.

μὴ δῆθ', ἱκετεύω σ'. ἀλλ' ἔμ' ὄ τι χοῆξεις ποίει

ὕπερ γε τούτου.

KHAEΣTHΣ.

φιλότεκνός τις εἶ φύσει.

ἀλλ' οὐδὲν ἦττον ἤδ' ἀποσφαγήσεται.

(Cultro utrem transfigit.)

746. In R ante τρεῖς est signum personae mutatae, non ante vs. 747. || χοῶς] littera maiuscula scribendum esse, non enim mensuram significari sed diem festum, censent Brunck alii; sic vero intellegi nequeunt quae respondet mulier.

747. χῶσον] και ὄσον R, ὀπόσον Dindorf.

749. ἐμπίμπρατε] ἐμπιπρᾶται R.

746. τρεῖς χοῶς ἢ τέτταρας;] temporis notioni ludere substituitur vini mensura, quasi rogaretur „quot congios caperet filiola”. Cf. Nub. 1238.

747. Ita respondet mater quasi alter revera rogasset quot annos nata esset puella. *Eam quam dicis fere habet aetatem et quod excurrit*¹⁾: quatuor congiis paulo maior est. — Dionysiis urbanis nata est, nunc igitur habet annos aliquot integros et menses septem, qui post Liberalia proxima usque ad haecce Thesmophoria sunt praeterlapsi.

748. μὰ τὸν Ἀπόλλω τουτονί] per istam quam vides Apollinis statuam. Indicat dei signum in theatro conspicuum. Sic in Nubibus per Neptunum „τουτονί” iurat filius Strepsiadis²⁾, et mox cum Mercurio confabulatur ipse senex³⁾.

750. μάλ' αὐτίκα] vid. ad Nub. 670.

751. μὴ δῆθ', ἱκετεύω σε] vid. ad Nub. 696.

752. γε] vid. ad Ran. 794.

753. Nunquam tam male est personis comicis, quin ridiculi aliquid dicere vel facere malint quam periculo se subdu-

¹⁾ Ja, met de Dionysia is ze zoo oud geweest. — ²⁾ Nab. 83. — ³⁾ Nub. 1478 sqq.

MIKKA.

οἴμοι τέκνον! — δὸς τὸ σφαγεῖον, Μανία,
755 ἵν' οὖν τό γ' αἶμα τοῦ τέκνου τοῦ ἐμοῦ λάβω.

(Poculum expromit Mania.)

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

Ἵπεχ' αὐτό, χαρισθῆναι γὰρ ἔν γε τοῦτό σοι.
(Porrigit poculum Micca, cui affinis vini aliquid infundit; reliquum effundit humi.)

MIKKA.

(ebibit poculum; dein.)

757 κακῶς ἀπόλοι, ὡς φθονερός εἶ και δυσμενής!

758 — τουτι τὸ δέσμα τῆς ἱερίας γίγνεται.

754. δὸς τὸ Lobeck] τὸ δὸς μοι τὸ R (deletum est prius τὸ), δὸς μοι Tyrwhitt. || σφαγεῖον R²] σφαγιον R¹.

758. Versum e glossemate „τὸ δέσμα“ voci „τουτι“ vs. 759 adscripto natum (cf. Lys. 603) damnavit vdsande Bakhuyzen. Vid. ad Av. 16.

cere. Ex obsidis caede novorum nunc iocorum petitur materies; qui dum cachinnos nobis cient, vix animadvertimus quam male haec cohaereant. Nam ratio ferebat ut proli furiae huius bibaculae nihilo secius parceretur quam filio illi carbonarii quem meminimus in Acharnensibus fabula. Nunc callidum strata-gema ad nihil redigitur.

754 sq. Vitam filiolae cum servare nequeat mater, *sanguinem* certe pia manu excipere optat. Itaque ancillam vas poscit hos in usus paratum, quod σφαγεῖον dicit nomine lugubri, est autem poculum, ab ancilla simul cum utre allatum. Sic Lysistrata τὸ αἶμα τοῦ κήπρου recipere dicitur, cum ex urceo in poculum infunditur merum¹⁾. In scholiis confertur vox epica δμῖον dubiae originis²⁾.

755. οὖν... γε] particulas γε οὖν, quae in unam vocem γοῦν coalescere solent, inverso ordine, ut hoc loco, collocavit

etiam Thucydides (de hoc tempore referens): „*qui paucorum dominationi favent, integram quidem servare patriam maxime cupiebant, certe liberam servare ipsam urbem; at hac spe si frustrarentur, „μὴ οὖν ἐπὶ τοῦ δήμου γε... διαφθαρήναι“*“³⁾. Cf. γε... οὖν in Ecclesiastis separatim collocatae particulae⁴⁾. Eadem autem est particularum ἀλλὰ... γε potestas; sic uxor Herculis cum vitam liberis suis nequeat servare, ut veste certe decora morituros ornare sibi liceat a tyranno obnixè petit, ὡς ἀλλὰ ταῦτά γ' ἀπολάχωσ' οἶκον πατρός⁵⁾.

756. Item Dicaeopolis ad pronubam: Ἵπεχ' ὄθε δεῦρο τοῦξάλειπρον, ὃ γύναι⁶⁾.

757. Nimis maligne sibi ministratum queritur muliercula; at captivus spreto matris orbatae fletu ceterum puellae cruorem humi effundit⁷⁾. Nam *ebibere* eum utrem quominus sumamus⁸⁾, obstat huius ambitus.

¹⁾ Lys. 202 sqq. — ²⁾ Hom. γ 444. — ³⁾ Thucyd. VIII 91 § 3. Item Demosth. XXIV § 48. — ⁴⁾ Eccl. 806. — ⁵⁾ Eur. Herc. 391; de quo usu particulae ἀλλὰ vid. ad Nub. 1364. — ⁶⁾ Ach. 1063. — ⁷⁾ Sic schol. — ⁸⁾ Droysenum secuti.

759 τί τῆς ἱερείας γίγνεται;

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

τουτί λαβέ.

(Utrum vacuum in eam conicit. — Prodit Critylla matrona.)

SCENA DECIMA SEPTIMA.

Affinis, Micca, Critylla, dein Affinis et Critylla
sine Micca.

ΚΡΙΤΥΛΛΑ.

760 ταλαντάτη Μίκκα, τίς ἐξεκόρησέ σε;
τίς τὴν ἀγαπητὴν παιδά σου διεχρήσατο;

ΜΙΚΚΑ.

ὁ πανοῦργος οὗτος. ἀλλ', ἐπειδήπερ πάρει,
φύλαξον αὐτόν, ἵνα λαβοῦσα Κλεισθῆνη
τοῖσιν πρυτάνεσιν ἂ πεπολήγ' οὗτος φράσω.

(Abit.)

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

765 ἄγε δὴ; τίς ἔσται μηχανὴ σωτηρίας;
τίς πείρα, τίς ἐπίνοι'; ὁ μὲν γὰρ αἴτιος
καὶ ἔμ' εἰσκυλίσας εἰς τοιαυτὶ πράγματα

759. τουτί Bergk] τουτι (sine puncto) R.

760—946. De Crityllae nomine vid. Index personarum.

760. Μίκκα Lobeck] μίκα R.

761. σου διεχρήσατο Meineke] σούξηρησατο R; an *σου ἀπεχρήσατο (ut fr. 358)?

760. τίς ἐξεκόρησέ σε;] verbo, quod in vita communi valet *everrere* ¹⁾, nova vis tribuitur; nam significant haec: *quis puellam tibi eripuit?* Cf. διακορεῖν et ἐκκορεῖν *devirginare* ²⁾ et de huiuscemodi verborum lusibus vid. ad Vesp. 353.

761. ἀγαπητήν] vid. ad Lys. 702.

763 sq. Abit ad Clisthenem feminarum patronum, per quem ad prytanes deferat novum captivi scelus, perinde atque

prius illud ³⁾. Nam ipsis mulieribus non licet lege agere. Cf. Ran. 569 sq.

765. Item Tiresias apud Euripidem: μὲ ἴσθιν ἄλλη μηχανὴ σωτηρίας ⁴⁾.

766. τίς πείρα, τίς ἐπίνοια;] haec quoque dictioni tragicorum sunt affinia, apud quos πείρα conamina periculosa dicuntur compluribus locis ⁵⁾. De voce ἐπίνοια vid. Av. 994 et ad Eq. 539.

767. εἰσκυλίσας] cf. vs. 651.

¹⁾ Vid. Pac. 59. Etiam verbum ἐκκορεῖν *devirginare* dicitur in usu fuisse, sed locos ubi legatur desidero. — ²⁾ Supra vs. 480 Eupol. fr. 233⁴⁾. — ³⁾ Cf. vs. 654. — ⁴⁾ Eur. Phoen. 890; cf. etiam Xen. Anab. V 2 § 24. — ⁵⁾ Vid. Soph. Ai. 2 etc.

- οὐ φαίνεται πω. φέρε, τίν' οὖν ἄν ἄγγελον
πέμψαιμ' ἐπ' αὐτόν; — οἶδ' ἐγὼ καὶ δὴ πόρον
770 ἐκ τοῦ Παλαμήδους· ὡς ἐκεῖνος, τὰς πλάτας
ἔλψω γράφων. ἀλλ' οὐ γὰρ εἰσὶ μοι πλάται.
πόθεν οὖν γένοιτ' ἄν μοι πλάται; πόθεν; πόθεν;
τί δ' ἄν, εἰ ταδὶ τὰγάμματ' ἀντὶ τῶν πλατῶν
γράφων διαρρήπτοιμι; βέλτιστον πολύ.
775 ξύλον γέ τοι καὶ ταῦτα καὶ ἐκεῖν' ἦν ξύλον.

768. φαίνεται πω Dobree] φαίνετ' οὐπω R. Cf. Vesp. 1854. || ἄν] add. Porson.

771. γὰρ εἰσὶ μοι Dobree] πάραισιν αὶ R, πάραισι μοι Brunck.

772. γένοιτ' γένοιτ' R, sed -οιτ' legit Suid. (vid. s. v. Παλαμήδης). || In fine versus alterum πόθεν om. R, addidit Bentley; alii aliter trimetrum expleverunt: πλάται alterum in fine addit Fritzsche, Brunck pro μοι scribit ἀθλίω, Dindorf servata lectione R γένοιτ' pro πλάται dat πλάτας λαβεῖν, nimis artificiose.

773. εἰ ταδί Suid.] εἶτα δια R.

774. βέλτιστον Meineke] βέλτιον R.

775. τοι καὶ] τοῦστι (τοὶ ἴστι) Blaydes.

768. φέρε] vid. ad Vesp. 148.

769. ἐπ' αὐτόν] ad eum arcessendum; vid. ad Ran. 69.

— καὶ δὲ] Mentis oculis subito cernit id quod dudum circumspexit. Sic Pisetaerus ille „φεῦ, φεῦ!” exclamat: „ἦ μὲγ' ἐνορῶ βούλευμ' ἐν ὀρνίθων γένει”²⁾.

— πόρον] vid. ad Eq. 759.

770 sqq. Festivissimum, ita autem ut probabilitatis nulla habeatur ratio, rideatur nunc Euripidis drama Palamedes anno 415 scenae commissum³⁾. In quo heroem prudentissimum⁴⁾ Ulixes mala fraude circumveniebat utque insons morte plecteretur efficiebat. Remorum diffractorum palmulis tristissimum nuntium insculpserat Oeax⁵⁾, novo Palamedis fratris invento usus; nam artem scribendi hic excogitaverat, alter Prometheus⁶⁾. Quae maris fluctibus ad patrem Nauplium in Graecia commorantem sunt delatae. Hic autem bello confecto classi

Graecorum domum redeuntium struxit perniciem, ut filii caedem ulcisceretur.

770. ὡς ἐκεῖνος] ut notus ille vir. Oeacem dicit, fratrem Palamedis⁷⁾. Nempem tenet, nomen oblitus est aut non curat nunc. Item Dicæopolis ἐκεῖνον dicit Telephum Euripideum, cuius pannos recordatur, nomen non meminit⁸⁾.

— πλάτας] vid. Ach. 552.

771. ἔλψω γράφων] i. e. conscribam ut spargam; de quo participii praesentis usu vid. ad Nub. 1212.

772. πόθεν οὖν γένοιτ' ἄν μοι πλάται;] item in Babyloniis: δεῖ διακοσιῶν δραχμῶν. | πόθεν οὖν γένοιτ' ἄν;⁹⁾.

773. τί δ' ἄν, εἰ] vid. ad Nub. 154 et ad Lys. 191 sq.

— τὰ ἀγάμματα] tabulas — πινακας¹⁰⁾ — votivas in Thesmophorio suspensas; est enim ἄγαλμα πᾶν ἐφ' ᾧ τις ἀγάλλεται¹¹⁾.

775. Non minus acute argumentantis hoc est quam servi illud in Euzitibus:

1) Vid. ad Av. 268. — 2) Av. 162 sq. — 3) Simul cum Troadibus; vid. Aelian. Var. H. II 8. — 4) Ipse Euripides propter callidum consilium alter Palamedes dicitur Ran. 1451. — 5) Vid. schol. — 6) Vid. fr. 582. — 7) Recte sic Fritzsche. — 8) Vid. Ach. 428 et ad Ach. 415. — 9) Ar. fr. 71. — 10) Vs. 778. — 11) Recte sic schol.

„ὦ χεῖρες ἐμαί,
 „νῦν ἐγχειρεῖν ἔργω πορίμω!
 (Incipit tabellis votivis litteras inculpere cultro.)
 „ἄγε δὴ πινάκων ξεστῶν δέλτοι,
 „δέξασθε σμίλης ὀλοούς,
 780 „κήρυκας ἐμῶν μόχθων“. — οἴμοι,
 τουτὶ τὸ βῶ μοχθηρόν. —
 χωρεῖ, χωρεῖ! — ποίαν ἀύλακα; —
 βάσκειτ', ἐπέλγετε πάσας καθ' ὁδοῦς,
 κείνα, ταῦτα ταχέως χροῖ.

(Tabellas conscriptas circumcicit, dein in ara considit denuo, expectans adventum Euripidis. — Interim chorus ad spectatores se convertit.)

777. νῦν ἐγχειρεῖν] sic scripsi, partim Meinekium et Bergkium secutus; in R est ἐγχειρεῖν χροῖ (item Suid.), duplici hiato, quorum alterum Bentley vitabat χροῖν scribendo (cf. vs. 662), utrumque Fritzsche scribens χροῖν ἐγχειρεῖν, vVelsen χροῖ μ' ἐγχειρεῖν. Porson ante ἐγχειρεῖν χροῖν dipodiam deesse arbitrabatur, Bergk vocem χροῖ cancellis saepsit; GHermann scribebat μὴ ἀλλ' (νῦν δὴ Meineke) ἐγχειρεῖν | ὕμῃς ἔργω πορίμω χροῖ, sed alienus hinc videtur versus paroemiacus.

782. χωρεῖ (bis)] χώρει R, quem imperativum alii interpretati sunt *procede* (o *style*), alii vitiose *huc ades* (o *Euripides*), nam χώρει non *veni* significat, sed *i, in i viam* (vs. 953 Nub. 509 etc.; nostrum „*vooruit!*“).

ὁ δράκων γὰρ ἐστὶ μακρόν ὃ τ' ἀλλᾶς αὐ μακρόν¹⁾.

776—784. Cum re tum verbis Oeacem illum imitatur, nonnulla tamen de suo intermiscens; et totus quidem ei proprius est versus 781. — Ceterum *com-mati* loco sunt hi anapaesti, parant enim transitum a diverbio ad chori parabasin.

777. πορίμω] cf. Ran. 1429.

778. Tragico genere dicendi usus sic vocat ligna polita, quae loco pugillarum sibi sint. Isdem verbis uti potuit Oeax Euripideus, fortasse usus est.

779. ὀλοούς] haec quoque vox, ut mox αὐλαξ, poetice est adhibita; cf. ἀλοκίσειν in Vespis dictum de lineis in tabula cerata *exarandis*²⁾.

781. Proximos versus dum recitavit, ingentibus litteris „E“ et „P“ sulcavit tabellam aliquam e fano dereptam; nunc littera difficilior „P“ curvo cultri ductu inculpenda est ligni fibris.

782. χωρεῖ!] post irrita quaedam conamina *procedit opus*³⁾. Mente suppleri potest: „*τοῦργον*“ vel: „*τὸ πρῶγμα*“, quae voces alibi adduntur⁴⁾. Sic dicitur etiam: *χωρεῖ τὸ κακόν*⁵⁾ vel: *ἡ πρόποσις χωρεῖ*⁶⁾. Conferatur etiam nota locutio: *δείξει res indicabit*⁷⁾.

— *ποίαν ἀύλακα;*] *qualem* (i. e. *quem*) *sulcum nunc ducam?*⁸⁾ quae nunc sequitur littera? — Sequitur autem „I“, nam *Euripidis* nomen exarat⁹⁾.

783. βάσκειτ:] poeticae hoc dictionis¹⁰⁾.

1) Eq. 207. — 2) Cf. Vesp. 850. — 3) Nos: *het gaat!* — 4) Pac. 472, 509 sq.; vid. etiam Ran. 884. — 5) Vid. ad Nub. 907 Ran. 1018. — 6) Mnesimach. fr. 4¹⁸. — 7) Vid. ad Ran. 1261. — 8) *Ποῖος* ita adhibitum est e. g. Eur. Hec. 163. — 9) Beete sic schol. — 10) Cf. Av. 486.

PARABASIS CHORI.

(vs. 785—845.)

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ.

Parabasis.

- 785 ἡμεῖς τοίνυν ἡμᾶς αὐτὰς εὖ λέξωμεν παραβάσαι.
καίτοι πᾶς τις τὸ γυναικεῖον φῦλον κακὰ πόλλ' ἀγορεύει,
ὡς πᾶν ἔσμεν κακὸν ἀνθρώποις καὶ ἐξ ἡμῶν ἔστιν ἅπαντα,
ἔριδες, νείκη, στάσις ἀργαλέα, λύπη, πόλεμος. φέρε δὴ νῦν,
εἰ κακὸν ἔσμεν, τί γαμεῖθ' ἡμᾶς, — εἴπερ ἀληθῶς κακὸν ἔσμεν, —
790 καὶ ἀπαγορεύετε μῆτ' ἐξελθεῖν μῆτ' ἐκκύψασαν ἄλωνα,

789. ἡμᾶς] ὁμεις Dobree.

790. ἐκκύψασαν Reiske] ἐγκ. R.

785 sqq. Euripidis socius dum pergit tabellas exarare et circumspargere, e Thesmophorio nescio quibus aëris pulverisve fluctibus deferendas ad poetam, qui periclitanti non defore se iuravit ¹⁾, feminarum chorus more solito ad spectatores se convertit ²⁾, ducis ore verba facturus. Nempè habent quod cum iis expositulent. Nonne inde ab epicorum cantorum aetate resonant illa: „ὄκα αἰνότερον καὶ κύντερον ἄλλο γυναικός” ³⁾ et: „ἄνδρεςσι κακὸν θνητοῖσι γυναικῆς | Ζεὺς ὑμιβρεμέτης ᾿᾿ῆκεν” ⁴⁾? Quae crimina certatim dein a poetis iambicis arrepta ⁵⁾, nunc etiam in vita communi ⁶⁾ atque adeo in scena tragica ⁷⁾ identidem proferuntur. Non tamen primi vates contentim de mulieribus fuerant locuti; qui fidas coniugum socias ipsisque condignas celebrabant Andromacham et Penelopen. Sed postea — fortasse ex Oriente — in poesin Graecam irrepsit dogma illud: „feminam orbi terrarum

malum intulisse”, priscus autem mythus qui erat de Alma matre e gremio suo viventia quaevis summittente et rursus illuc recipiente defuncta, ita est detortus et corruptus, ut Pandora illa fieret Eva altera e luto conformata, quae mortalibus beate olim viventibus prima causa mali extitisset ⁸⁾. Et sera malignae huius fabulae echo in theatris est percepta ex ore Hippolyti vel Iasonis Iovem increpantis, qui non auro parabilem esse voluisset prolem humanam, sed ex feminis scilicet quaerendam ⁹⁾. Haec nunc crimina felicissime diluit quae ceterarum nomine verba facit matrona Attica.

787. πᾶν . . . κακὸν] *merum malum* ¹⁰⁾.

788. φέρε] vid. ad Vesp. 148.

789. εἰ . . . εἴπερ] de verborum structura vid. ad Plut. 581—586.

790. *Et in plateam prodire vel e fenestra procumbere nos vetatis*. Scilicet nostrum est *σιγᾶν καὶ ἔνδον μῖνεῖν* ¹¹⁾. Verbo *-κύπτει* denno mox utitur ¹²⁾.

¹⁾ Cf. vs. 270 sqq. — ²⁾ De verbo *παραβαίνειν* vid. ad Eq. 508. — ³⁾ Hom. 2 427. — ⁴⁾ Hes. Theog. 600 sq., item Oper. 57 sq. — ⁵⁾ In vulgus noti sunt Semonidis Amorgini iambi probrosi de mulieribus, quos cum multis versibus poetarum scenicorum eodem tendentes servavit Stobaeus Flor. LXXIII. — ⁶⁾ Cf. Lys. 260 sq. — ⁷⁾ Cf. supra vs. 394. — ⁸⁾ Prisca cum recentibus non conflata sed temere commixta praebent carmina Hesiodica: Oper. 57—99 Theog. 562—613. — ⁹⁾ Eur. Hipp. 614—633 Med. 573 sq.; vid. etiam Androm. 271 sqq., 353 et quae ad Lys. 1039 observavi. — ¹⁰⁾ Vid. Ach. 909 Av. 431. — ¹¹⁾ Vid. Aesch. Sept. 232 Lys. 515 sq. — ¹²⁾ Vs. 797, 799; vid. etiam Pac. 982 Eccl. 884, 930, 1052.

- ἀλλ' οὐτωςὶ πολλῇ σπουδῇ τὸ κακὸν βούλεσθε φυλάττειν,
κῆν ἐξέλθῃ τὸ γύναιόν ποι, κῆθ' εὖρητ' αὐτὸ θύρασιν,
μανίας μαινέσθ'; οὓς χρῆν σπένδειν καὶ χαιρειν, εἴπερ ἀληθῶς
ἔνδοθεν ἤβρετε φροῦδον τὸ κακὸν καὶ μὴ καταλαμβάνετ' ἔνδον!
- 795 κῆν καταδάρθωμεν ἐν ἀλλοτριῶν παίζουσαι καὶ κοπιῶσαι,
πᾶς τις τὸ κακὸν τοῦτο ζητεῖ περὶ τὰς κλίνας περινοστώων.
κῆν ἐκ θυρίδος παρακύπτωμεν, τὸ κακὸν ζητεῖτε θεᾶσθαι
κῆν αἰσχυνθεῖς' ἀναχωρήσῃ, πολὺ μᾶλλον πᾶς ἐπιθυμεῖ

792. κῆν] κᾶν R. Item vs. 795, 797 sq., 811. || εὖρητ' Porson] εὖροτ' R.

793. χρῆν Brunck] χρὴ R (vid. vs. 662).

794. ἤβρετε] εὖρετε R. || καταλαμβάνετ' καταλ. R.

795 sq. ἀλλοτριῶν... κλίνας] Ἀγροτίρας... σκηνάς Hamaker audacius, coll. vs. 624, 658; si quid sit mutandum, scripserim *ἀλλοτρία, sed vid. comment.

795. παίζουσαι] παίσασαι Brunck, sed vid. comment.

797. τὸ κακὸν ζητεῖτε θεᾶσθαι Kaye] ζητεῖ τὸ κακὸν θεᾶσθαι R. Insigne hoc est exemplum ordinis verborum in codice perturbati (vid. ad vs. 80); in vulgata neque singularis numerus potest ferri neque tempus perfectum.

793. μανίας μαινέσθῃ] de loquendi hoc genere vid. ad Ach. 177, et de plurali μανίας ad Nub. 832.

794. καὶ μὴ καταλαμβάνετ' ἔνδον] id quod iam dixit aliis verbis iterat, quo magis adurgat. Quo de genere loquendi vid. ad Av. 378.

795 sq. *Et cum ludo lassas in domo aliena occupavit somnus, quisque vestrum malum istud anquirat.* Si qua nostrum in aedibus amicae δεκάτην ἑστιώσης ¹⁾ aliumve diem festum celebrantis post multas dapes multumque vinum in somnum incidit, nulla mora, adest vir uxorem petens non tempestive domum reversam: intrat triclinium singulosque lectos obit, in quibus mulieres ὑπολεπισκῶσαι obdormiverunt, donec suam sibi invenit, quam e somno excitatam secum abducat.

795. ἐν ἀλλοτριῶν] hoc si sanum ²⁾, interpretor: in <domibus> uxorum aliorum virorum, dicitur igitur γυνὴ ἄλλο-

τρια = γυνὴ ἄλλου ἀνδρός ³⁾. Aliter vHerwerden, qui collato Herodoteo ἐν ἡμετέρου ⁴⁾ intellegit τὰ ἄλλότρια aedes alienas.

— παίζουσαι καὶ κοπιῶσαι] agnoscimus laxiorem, quam amat sermo quotidianus, verborum structuram; nam particula καὶ paratactice iuncta sunt participia, quorum alterum ab altero suspendi ratio ferebat; ἐν igitur διὰ δυοῖν hoc est pro: κοπιῶσαι ⁵⁾ παίζουσαι, sive: κοπιῶσαι διὰ τὸ παίζειν, ludendo lassae. Sic alibi ἀγοράζοντες καὶ μαινόμενοι significat ἀγοράζοντες διὰ τὴν μανίαν ⁶⁾; vid. praeterea ad Av. 1182. Cogitanda autem praesertim est saltatio ⁷⁾, recordamur enim mulierum apud Eubulum τὴν νύχθ' ὄλην ἐν τῇ δεκάτῃ τοῦ παιδίου χορευούσων ⁸⁾.

796. περινοστώων] vid. ad Ach. 29.

797 sq. Cf. Pac. 980—985. De θυρίδι autem voce vid. ad Vesp. 379, de transitu a plurali numero ad singularem ad Nub. 989 ⁹⁾.

¹⁾ Vid. ad Av. 494—496. — ²⁾ Vid. annot. crit. — ³⁾ Sic τῶν ἀλλοτριῶν (πατέρων) Eccl. 642. — ⁴⁾ Herodot. I 35 VII 8 δ, item Hom. β 55 (?) etc. h. Merc. 370. —

⁵⁾ De quo verbo vid. ad Av. 735. — ⁶⁾ Lys. 556. — ⁷⁾ Vid. ad vs. 975. —

⁸⁾ Eubul. fr. 3. — ⁹⁾ Quo loco quae scripsi de Lys. 1119 deleantur velim.

- αἴθρις τὸ κακὸν παρακῦψαν ἰδεῖν. οὕτως ἡμεῖς ἐπιδήλωσ
 800 ὑμῶν ἐσμέν πολὺ βελτίους.
 † βάσανός τε πάρεστιν ἰδέσθαι †
 βάσανον δῶμεν, πότεροι χεῖρους. ἡμεῖς μὲν γὰρ φαμέν ὑμᾶς,
 ὑμεῖς δ' ἡμᾶς. σκεψώμεθα δὴ, καὶ ἀντιτιθῶμεν καθ' ἕκαστον,
 παραβάλλουσαι τῆς τε γυναικὸς καὶ τάνδρὸς τοῦνομ' ἑκάστου.
 Ναυσιμάχης μὲν γ' ἦττων ἐστὶν Χαρμῖνος· ὅληα δὲ τᾶρα.
 805 καὶ μὲν δὴ καὶ Κλεοφῶν χεῖρων πάντως δῆπου Σαλαβακχοῦς.

799. τὸ κακὸν παρακῦψαν ἰδεῖν Porson] παρακῦψασαν ἰδεῖν τὸ κακὸν R.

800. βάσανός τε πάρεστιν ἰδέσθαι] verba corrupta; nam ἰδέσθαι ab Ar. alienum (cf. Vesp. 183) et ipsum verbum abundat, omnino autem elumbe quid habet enuntiatum et displicet caesura post primam brevem syllabam pedis 6i. Parum igitur prodest δὲ pro τε scriptum auctore Fritzsche; ipse tentavi *καὶ μὴν βάσανός γε πάρεστιν vel βάσανον δ' ἕξεισι παρασχέιν, sed gravius vitium subesse suspicor, lacunam enim imperite esse expletam; melius certe decurreret sententia si e. g. legeretur: φανερόν δ' ἵνα πᾶσι γένηται. Versus in R est paginae ultimus.

802. ἡμᾶς] ὑμᾶς R. || καθ' ἕκαστον] πρὸς R. Cf. Av. 564.

803. Del. vHerwerden. || ἑκάστου Brubach] ἕκαστος R.

804. γ'] add. Dobree. || δὲ] δὴ R.

805. χεῖρων] χεῖρον R.

799 sq. A priore orationis parte ad alteram fit transitus, plane ut Av. 702 sq.; de οὕτως adverbii usu in conclusione (h. l. et mox vs. 810) vid. ad Plut. 92.

802 sq. Minus prospere cedit res oratori apud Eubulum, qui verba amici in mulieres invecti indignatus „absit” inquit „ut mulieres equidem vituperem, πάντων ἄριστον κτημάτων. εἰ δ' ἐγένετο | „κακὴ γυνὴ Μήδεια, Πηνελόπη δὲ γε | μέγα „πρῶμ”. ἐρεῖ τις ὡς Κλυταιμίστρα κακὴ | „Ἄλκηστιν ἀντίθρηκα χρηστήν. ἀλλ' ἴσως | „Φαίδραν ἐρεῖ κακῶς τις· ἀλλὰ νῆ Δία | „χρηστή...” — iamque haeret ei aqua: „τίς ἦν μέντοι, τίς; οἶμοι δειλαιός, | ταχέως „γέ μ' αἰ χρησταὶ γυναῖκες ἐπέλιπον! | τῶν „δ' αὖ πονηρῶν ἔτι λέγουσι πολλὰς ἔχω”¹⁾. — De verbo παραβάλλειν vid. ad Plut. 243.

804—808. Nomina propria iocandi occasionem nunc, ut saepe²⁾, praebent nostro. Dicitur enim *Nausimache* sive „ea quae classe pugnat” praestare *Char-*

mino classis duci cladem nuper perpersso, cui mox abrogatum est imperium³⁾; *Aristomache* autem et *Stratonice*, „quae in pugna fortissimam se praestitit” et „quae acie vicit,” nulli non virorum hodiernorum dicuntur superiores, et *Eubule*, „quae consilio valet”, longe antecedere senatores anni proximi, quorum, cum publico commodo patriaeque salutis segnius invigilare viderentur, in probulos novum magistratum officia translata sunt paene tota. Intermissum his nonnulla, quae eiusdem sunt argumenti, aliter tamen expressa. Nam *Salabacchone* meretrice⁴⁾ longe deterior dicitur *Cleophon* is, qui partium popularium nuper factus est dux⁵⁾, cum Androcles ab optimatium sicariis clandestina caede esset extinctus⁶⁾.

805. καὶ μὲν δὴ καὶ] *quin etiam*. Item mox vs. 819 et passim apud scriptores pedestres.

¹⁾ Eubul. fr. 117. — ²⁾ Vid. ad Vesp. 84. — ³⁾ Vid. Thueyd. VIII 30, 42 (73) 76 § 2 et infra ad vs. 840 sq. — ⁴⁾ Vid. ad Eq. 765. — ⁵⁾ Vid. ad Ran. 678. — ⁶⁾ Thueyd. VIII 65 § 2.

πρὸς Ἀριστομάχην δὲ χρόνου πολλοῦ, πρὸς ἐκείνην τὴν Μαραθῶνι,
καὶ Στρατουίκην, ὑμῶν οὐδείς οὐδ' ἐγγχειρεῖ πολέμειν.

808 ἀλλ' Εὐβούλης τῶν πέρουσιν τίς βουλευτής ἐστὶν ἀμείνων;

810 οὕτως ἡμεῖς πολὺ βελτίους τῶν ἀνδρῶν εὐχόμεθ' εἶναι.

οὐδ' ἂν κλέψουσα γυνὴ ζεύγει κατὰ πεντήκοντα τάλαντα
εἰς πόλιν ἔλθοι τῶν δημοσίων ἀλλ' ἦν τὰ μέγισθ' ὑφέληται,

809 παραδοὺς ἐτέρω τὴν βουλειαν; οὐδ' αὐτὸς τοῦτό γε φήσεις.

809. *Versum cur deleverim in Prolegomenis exposui. || φήσεις] sensu caret 2. sing., quapropter Kuster coniecit τις... φήσει, sed φήσει ad indefinitum τις referri posse iure negavit vVelsen, ipse „ad unum quemcunque e spectatoribus” dici φήσεις statuens vix probabilis.

811. *κλέψουσα] κλέψασα R, quod vitium e versu vicino 813 irrepsisse suspicor. Vulgata lectio neque construi potest commode (ζεύγει κλέψασα γυνὴ malebat vHerwerden), neque verti; nam verba „εἰς πόλιν ἔλθοι” nihil significant nisi quid accedat. Si quis autem iungere velit verba „ζεύγει εἰς πόλιν ἔλθοι” et de victore aliquo arcem invecto haec accipere (coll. Nub. 28), enuntiatum nascatur ab argumento alienum.

806 sq. *Priscas victorias Marathoniam et Salaminiam aequiparare ne conatur quidem vestrum quisquam.* Praepositio πρὸς dicitur nunc de comparatione instituta: „ita bellum gerere ut... comparari possit”¹⁾.

806. χρόνου πολλοῦ] item Plut. 98; praeterea vid. ad Vesp. 1252.

— τὴν Μαραθῶνι] vid. ad Eq. 785 et ad Nub. 986.

807. πολέμειν] vid. ad Nub. 419.

810. Item Sthenelus Homericus: ἡμῆς τοι πατέρων μὲν ἀμείνονος εὐχόμεθ' εἶναι.²⁾ De οὕτως adverbio vid. vs. 799 et ad Plut. 92.

811 sq. *Nulla unquam mulier id committeret, ut plaustris invehetur in arcem*³⁾ quinquagena talenta inde suffuratura. — Crimen illud aerarii publici „κατὰ πεντήκοντα τάλαντα” compilati probe novimus, solent enim eo peti duces partium popularium⁴⁾. Nunc tamen non Cleophontem sed *probulos* potissimum velli-

cari tute statueris collato Lysistratae fabulae loco, ubi probulus quidam ἀπορίας ὕπως κοπής ἴσονται prodit pecuniam ex arce petiturus⁵⁾. Apertis rapinis hi spoliare dicuntur aerarium sanctius, quod inde a Periclis aetate in arce asservatum fuerat, sed nuper ex populi decreto belli usui fuerat destinatum⁶⁾. Quinquagena iam talenta plaustris inde avehi ait chori dux, non ut publico commo inservant, sed ut satietur magistratum avaritia vel per sodalicia corruptumpat plebecula. — Recte scholion: „ἀντί τοῦ ἀμάξαις <ἄν> ἐκ<άστῃ> φέρεται”⁷⁾, nam sic id quod codex praebet: „ἀμάξαις ἐκφερεῖν δεῖ” ingeniosissime correxerit Rutherford.

812 sq. τῶν δημοσίων et τοῦ ἀνόρους] de genitivo vid. Vesp. 554 et ad Eq. 496.

— ἦν ... ὑφέληται ... ἀνταπέδωκεν] de hac structura vid. ad Ran. 1068, vertatur autem ἀνταπέδωκεν *debitum solvit*⁷⁾, nempe *χαρισσαμένη*⁸⁾.

¹⁾ Cf. Lys. 860 et vid. ad Nub. 990 Av. 1834. — ²⁾ Hom. *A* 405. — ³⁾ Vid. ad Nub. 69. — ⁴⁾ Vid. Vesp. 669 et ad Nub. 1065. — ⁵⁾ Lys. 422. *Pisandrum* carpi putat Fritzsche (cf. Lys. 490). — ⁶⁾ Vid. ad Lys. 174 et 492. — ⁷⁾ Nos: *maakt het weer goed.* — ⁸⁾ Vid. Plut. 1031. Recte sic Bisetus.

φορμὸν πυρῶν τάνδρὸς κλέψασ', αὐθημερὸν ἀνταπέδωκεν.

Rnigos sive macron.

- 815 ἄλλ' ἡμεῖς ἄν πολλοὺς τούτων
ἀποδείξαμεν ταῦτα ποιοῦντας,
καὶ πρὸς τούτοις γάστριδας ἡμῶν
ὄντας μᾶλλον καὶ λωποδύτας
καὶ βωμολόχους καὶ ἀνδραποδιστάς.
καὶ μὲν δῆπου καὶ τὰ πατρῷά γε
820 χείρους ἡμῶν εἰσιν σφῶζειν.
ἡμῖν μὲν γὰρ σῶς ἔτι καὶ νῦν
ὁ κανὼν, τάντιον, οἱ καλαθίσκοι,
τὸ σικιάδειον
τοῖς δ' ἡμετέροις ἀνδράσι τούτοις
825 ἀπόλωλεν μὲν πολλοῖς ὁ κανὼν

813. ἀνταπέδωκεν Aug.¹] αὐτ' ἀπέδωκεν R. Scribi αὐτ' (i. e. αὐτό) ἀπέδωκεν sinit grammatica (vid. Av. 180 Pac. 1248), vix sinit contextus; nam cur quoque modo reddat mulier id ipsum quod surripuerit? Neque festivi quid habet ea lectio; ἀντ. vero lepide est dictum. Vid. comment. et cf. Pac. 761.

815. ἀποδείξαμεν Bentley] -ξομεν R. || ποιοῦντας Kuster] ποθοῦντας R.

821 sq. σῶς... ὁ κανὼν, τάντιον Blaydes] σῶν... τάντιον, ὁ κανὼν R numeris vitiosis (—), ut Pac. 169 (Av. 404). Equidem dubito an vox obscura ἀντίον errori debeat; neque Pollucis (VII 36 X 125) auctoritas obstare videtur, nam vitia Polluce antiquiora haec fabula quaedam habet manifesta (vid. ad vs. 80).

814. τούτων] *spectatorum*. — Magnae profecto fuit impudentiae fures hos dicere, non tamen maioris quam probroso illo quod meminimus adiectivo in Nubibus eos designasse¹). Et omnino liberime ab histrionibus spectatores exagitari solent²); scilicet non serio dicuntur talia.

815. ταῦτα] *ea quae dixi*.

816. γάστριδας] vid. ad Av. 1604.

817. λωποδύτας] vid. ad Ran. 772.

818. βωμολόχους] vid. ad Ran. 358.

— ἀνδραποδιστάς] vid. ad Plut. 521.

819. καὶ μὲν δῆπου καὶ] cf. vs. 805.

822. ὁ κανὼν] *arundo* (lignum teres), qua *staminis* fila paria ab imparibus secernuntur inter texendum³), ut inseri possit *subtemen* (ἢ κρόκη).

— τὸ ἀντίον] huius quoque in texendo usum fuisse recte statuisse videtur schol.: *μήρος τοῦ ἰσοῦ*. Nisi priscum subest vitium; nam vox aliunde non est cognita⁴).

— οἱ καλαθίσκοι] *lanae receptacula*⁵).

825 sq. ὁ κανὼν... αὐτῆ ἰσόχρη] *hastile* — τὸ δόρυ⁶) — *cum ipsa cuspide*: tota hasta. Recte — si textus sanus est⁷) — sic interpretabantur olim; prisci *clipei κανόνα*

¹) Nub. 1096 sqq. — ²) Vid. Nub. 897 Eccl. 440 Plut. 99 etc. — ³) Vid. Hom. Ψ 761 Ovid. Metam. VI 55. — ⁴) E nostro loco Pollucem (VII 36 X 125) eam habere arbitror. — ⁵) Cf. Lys. 535. — ⁶) Vid. Ran. 1016. — ⁷) Vid. annot. crit.

ἐκ τῶν οἴκων ἀντῆ λόγῃ,
πολλοῖς δ' ἑτέροις ἀπὸ τῶν ὤμων
ἐν ταῖς στρατιαῖς
ἔρριπται τὸ σκιάδειον.

Epirrhema.

- 830 πόλλ' ἂν αἱ γυναιῖνες ἡμεῖς ἐν δίκῃ μεμψαίμεθ' ἂν
τοῖσιν ἀνδράσιν δικαίως· ἐν δ' ὑπερφυστάτον.
χρῆν γάρ, ἡμῶν εἰ τέκοι τις ἄνδρα χρηστὸν τῇ πόλει,
ταξίλαρχον ἢ στρατηγόν, λαμβάνειν τιμὴν τινα,
προεδρίαν τ' ἀντῆ δίδοσθαι Στηνίοισι καὶ Σκίροις,

826. λόγῃ] glossema hoc esse (λόγῃ) ad κανὸν referendum suspicor.

830. δίκῃ] μέραι Hirschig (ut Av. 1228 etc.), eleganter; vid. tamen comment.

832. χρῆν Brunck] χρῆ R (vid. vs. 662).

833. ^{τινα}τινα] ποτε R.

834. Στηνίοισι] τηρίοισι R (abiit ζ in τ, rara vox in magis vulgatam); verum legit schol.

illum quem Homerus dicit ¹⁾ intellegentes alii locum mire turbabant. — De αὐτοῦ pronominis hoc usu vid. ad Vesp. 119.

828. στρατιαῖς] vid. ad Vesp. 354.

829. τὸ σκιάδειον] *olireum* dici nemo non videt ²⁾.

830 sq. Simile epirrhematis exordium habent Acharnenses (vs. 676) et Nubes (vs. 575 sq.) fabulae. — De locutione ἐν δίκῃ vid. ad Nub. 1379; quod autem additur δικαίως, conferri possunt quae eiusdem sunt ubertatis: αὐθις αὐ, πάλιν αὐ(θις), εἴτ' αὐ πάλιν αὐθις, αὐθις αὐ πάλιν ³⁾, ἐξ ἀρχῆς πάλιν ⁴⁾, τὸ λοιπὸν αὐθις ⁵⁾, πρὸς ἐπὶ τούτοις ⁶⁾, ἕμα τῆς αὐτῆς ὁδοῦ ⁷⁾, εἴτα μετὰ τούτο ⁸⁾, τάχα... ἴσως ⁹⁾, ἄλλως μάτην ¹⁰⁾, μάτην διὰ κενῆς ¹¹⁾, διὰ κενῆς ἄλλως ¹²⁾, εἰκῆ ὁφθίως ¹³⁾, ἀτίκα παραχρῆμα ¹⁴⁾, διὰ παντός ἀεὶ ¹⁵⁾, ὁσημέραι

ἀεὶ ¹⁶⁾, et de toto hoc duplicandi studio vid. ad Ach. 177.

831. ὑπερφυστάτον] vid. ad Ran. 611.

832—839. Quemadmodum προεδρία in ludis publicis solet decerni viris de patria optime meritis, sic in sollemnibus matronarum coetibus sedem honorificam tribuendam esse matribus virorum praestantium, ait chori dux: „καὶ γὰρ ταῦταις μίτεσαι τοῦ τῆς πόλεως ἑράνον τοὺς γὰρ ἄνδρας εισφέρουσι“, — quae sunt chori in fabula Lysistrata verba ¹⁷⁾. Liberos virorum pro patria mortuorum adoptat civitas ¹⁸⁾: magis etiam honore dignae sunt eorum matres, improbos vero ignavosque homines quae pepererunt, ultima oae afficiendae sunt contumelia.

834. Στηνίοισι] quae tertio die ante Thesmophoria, Pyanopsionis mensis IX°, celebrabantur ¹⁹⁾.

¹⁾ Hom. *Θ* 193. — ²⁾ Non male verteris: *het scherm, der schirm*. — ³⁾ Vid. ad Nub. 975 Plut. 622. — ⁴⁾ Vid. ad Ran. 591. — ⁵⁾ Vid. Lys. 1278. — ⁶⁾ Vid. Plut. 1001. — ⁷⁾ Vid. Pac. 1155. — ⁸⁾ Vid. ad Ran. 1026. — ⁹⁾ Vid. supra vs. 719. — ¹⁰⁾ Eur. Hec. 489. — ¹¹⁾ Plat. fr. 174²⁰⁾. — ¹²⁾ Vesp. 929. — ¹³⁾ Ran. 733. — ¹⁴⁾ Passim apud scriptores pedestres; vid. Naber Mnemos. 1903 p. 305 sq. — ¹⁵⁾ Pac. 399. — ¹⁶⁾ Plut. 1006 sq. — ¹⁷⁾ Lys. 650 sq. — ¹⁸⁾ Vid. Thucyd. II 46. — ¹⁹⁾ Vid. schol. et cf. Phot. et Hesych. s. v.

- 835 ἔν τε ταῖς ἄλλαις ἑορταῖς αἰσιν ἡμεῖς ἤγομεν
 εἰ δὲ δειλὸν καὶ πονηρὸν ἄνδρα τις τέκοι γυνή,
 ἢ τριήραρχον πονηρὸν, ἢ κυβερνήτην κακόν,
 ὁστέραν αὐτὴν καθῆσθαι σκάφιον ἀποκεκαρμένην
 τῆς τὸν ἀνδρεῖον τεκούσης· τῷ γὰρ εἰκός, ὡ πόλις,
 840 τὴν Ὑπερβόλου καθῆσθαι μητέρ' ἡμφιεσμένην
 λευκὰ καὶ κόμας καθεῖσαν πλησίον τῆς Λαμάχου,

836 et 842. ei Brunck] ἦν R.

838. ὁστέραν R] ὁσάτην l. a. in schol. || αὐτὴν] ταύτην Meineke.

— Σκίφοις] etiam in Ecclesiastibus¹⁾ commemoratur hoc sollemne, cuius plenius erat nomen *Scirophoria*. Celebrabatur die XII° mensis ab eo denominati Scirophorionis²⁾, qui annum claudebat.

835. αἰσιν] de hac attractione, quae etiam publicorum decretorum sermoni est propria, vid. Ach. 6 Av. 271. — Quoniam non de *cunctis* ludis publicis chorus loquitur, non favere hunc locum opinioni eorum qui mulieres etiam *comœdiis* spectasse sibi persuaserunt³⁾, vix est quod observem. Quae res si dubia etiam videretur, ipsum pronomen *ἡμεῖς* („ludos quos *nos* agimus“) et tota haec parabasis, in qua perpetuo opponuntur mulieres spectatoribus sive viris, satis valeret ad eam conficiendam.

— ἤγομεν] verbi tempus assimilatum est vicinis; nam expectabatur: *ὡς ἄγομεν, quas feminae agere solemus*.

838. σκάφιον ἀποκεκαρμένην] *contumeliose circumtonsam, δουλοπρεπῆ κουρῶν ἔχουσαν*. Vid. ad Av. 806 Ach. 849.

839. τῷ γὰρ εἰκός] item Ach. 703; vid. ad Ran. 1484.

840 sq. Quorsum tetenderint illa, me-

lius iam apparet: — carpendus erat vir ante sex annos ostracismo pulsus, cuius nuper in memoriam rediit Atheniensibus; inclaruit enim eo splendore quem habent nomina insigni scelere peremptorum. Iniuriis autem et probris quoniam ereptus est ipse, — *τῶν γὰρ θανάτων οὐδὲν ἄλγος ἄπεται*, — in matre nunc, ut olim⁴⁾, feritur filius. *Hyperbolum* dico⁵⁾. Nuper hic Sami, quo demigraverat, trucidatus erat a coniuratis oligarchiae studiosis, quibuscum faciebat Charminus Atheniensium strategus⁶⁾. Sicarii ne corpori quidem inanimi pepercere, sed culleo insutum in mare proiecerunt⁷⁾: nunc eius memoriae ita parcit comicus ut nomini Cleonis in proelio occisi pepercerat olim⁸⁾. Opponit autem ei *Lamachus* biennio abhinc in Sicilia interemtum; quem virum olim riserat, non penitus contemserat, nunc pro patria mortuum mentione honorifica habet dignum⁹⁾.

— ἡμφιεσμένην | λευκὰ καὶ κόμας καθεῖσαν] *candida veste crinibusque demissis, festo die liberaliter comtam atque ornatum*.

¹⁾ Eccl. 18, 59. — ²⁾ Cf. Plat. Leg. 828 c + schol. Luc. LXVII 2 § 1 schol. Eccl. 18, Robert-Preller Myth. I⁴ p. 780, 3. — ³⁾ Quem errore bene redarguit vHerwerden ad Pac. 966 (nimis tamen dubitanter). — ⁴⁾ Vid. ad Nub. 555 Plut. 1037. — ⁵⁾ De hoc vid. ad Nub. 1065 Vesp. 1007. — ⁶⁾ Vid. Thucyd. VIII 73 § 3 et supra vs. 804. Ante Thesmophoriazusas scenae commissas interemtum esse testari videntur Lamachi ipsiusque nomina coniunctim nostro loco commemorata. — ⁷⁾ Vid. Theopomp. in schol. Vesp. 1007. — ⁸⁾ Vid. Vesp. Proleg. p. XXII sq. — ⁹⁾ Item Ran. 1039; cf. Ach. Proleg. p. XI sq.

καὶ δανείζειν χρήμαθ'! — ἦ χρῆν, εἰ δανείσειέν τι
καὶ τόκον πράττειτο, δίδόναι μηδέν' ἀνθρώπων τόκον,
ἀλλ' ἀφαιρεῖσθαι βία τὰ χρήματ', εἰπόντας τοδί·
845 „ἄξια γούν εἰ τόκου, τεκοῦσα τοιοῦτον τόκον!“

SCENA DECIMA OCTAVA.

Affinis, Critylla.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

ἴλλος γεγένημαι προσδοκῶν, ὃ δ' οὐδέπω! —
τί δῆτ' ἂν εἴη τοῦμποδῶν; οὐκ ἔσθ' ὅπως
οὐ τὸν Παλαμήδην ψυχρὸν ὄντ' αἰσχύνεται.
τῷ δῆτ' ἂν αὐτὸν προσαραγοίμην δράματι;
850 ἐγὼ οἶδα τὴν καινὴν Ἑλένην μιμήσομαι.

842. χρήμαθ'] χρήματα² R, i. e. χρήματα, item vs. 844. || ἦ Bentley] ἦν R.

844. ἀφαιρεῖσθαι] ἀφαιρεῖσθαι R errore pervulgato (cf. e. g. vs. 947); Meineke infeliciter ἀλλὰ κείρεσθαι coniecit, dein vs. 845 τόκου scribens pro τόκου. || τοδί^ο τῶδ' R (expuncta littera ἄ).

845. γούν] γὰρ Blaydes et vVelsen (hic posito signo interrogandi in versus exitu); sed vid. comment.

842—845. Hyperbolium aerarium publicum compilare quondam perhibebant qui stabant a contraria reip. parte ¹⁾. Non hanc tamen ob causam nunc τῶν χρημάτων fit mentio, sed ut lusui, quem praebet duplex sensus vocis τόκου, paretur locus; nam et hominum proles sic vocabatur et fenus nummorum ²⁾.

845. γούν] scilicet ³⁾.

846. *Oculi spectando dolent* ⁴⁾, necdum ille apparuit. Strabus factus sum, δειστραμμαι ⁵⁾, ἕκαμὸν μοι ὄσοι πάντῃ παταίνονται ⁶⁾. Ab adiectivo ἴλλω apud Homerum ducitur (ἰπλιζέιν ⁷⁾), apud posteros κατιλλώπειν ⁸⁾. Nostrum locum imitatus est Lucianus ⁹⁾.

— ὃ δ' οὐδέπω] omissum est verbum, quod addit Blepyrus in Ecclesiazusis uxorem opperens: τί τὸ πρᾶγμα; ποί ποθ' ἢ γυνὴ φροῦδῆ ἵστί μοι; | ἐπεὶ πρός ἑω νῦν ἵστιν, ἢ δ' οὐ φαίνεται ¹⁰⁾. Item alibi: ὃ δ' οὐ μάλα ¹¹⁾.

847 sq. οὐκ ἔσθ' ὅπως | οὐ] vid. ad Ran. 640.

848. *Palamedes* tragoedia ipso comico poeta indice *frigere* dicitur. De ψυχρῷ adiectivo vid. Ach. 140.

850. Recentissimum Euripidis drama magis sibi profere sperat, novam istam et inauditam Helenam Aegyptiacam, proximo anno una cum *Andromeda* scenae commissam ¹²⁾.

¹⁾ Vid. Nub. 1065. — ²⁾ Vid. ad Nub. 1156. — ³⁾ Vid. ad Eq. 87. — ⁴⁾ Plant. Men. III 3, 1. — ⁵⁾ Cf. Eq. 175. — ⁶⁾ Hom. μ 238. — ⁷⁾ Hom. σ 11 h. Merc. 387. — ⁸⁾ Aesch. Eum. 113 fr. 224 Philemon. fr. 124. — ⁹⁾ Lucian. XXXIV § 3. — ¹⁰⁾ Ecol. 312 sq. — ¹¹⁾ Vesp. 118; vid. etiam ad Ach. 471. — ¹²⁾ Vid. infra schol. vs. 1012.

πάντως δ' ὑπάρχει μοι γυναικεία στολή.
(Veste caput obvolvit.)

ΚΡΙΤΥΛΛΑ.

τί αὖ σὺ κυρκανῆς; τί κοικύλλεις ἔχων;
πικρὰν Ἑλένην ὄψει τάχ', εἰ μὴ κοσμίως
ἔξεις, ἕως ἂν τῶν προτανέων τις φανῆ.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

855 „Νείλου μὲν αἶθε καλλιπάρθενοι ῥοαί,

851. δ'] add. Bentley; cf. vs. 984, 1012.

852—935. Scripsi nomen Crityllae, paragraphos scripsit R, γυ manus recens. Vid. Index nominum.

852. τί κοικύλλεις Bentley] ἦ τί κ. R, καὶ τί κ. Suid.; servato ἦ Kuster pro κυρκανῆς scribebat κυκανῆς, sed vid. vs. 429. || κοικύλλεις] ποικύλλεις Bergler coll. Soph. Trach. 411, 1121; sed alienum hinc est ornatum illud genus dicendi.

851. Bene factum autem quod veste feminea sum indutus. — Adverbium πάντως significat *vel sic* ¹⁾, id quod alibi dicitur *κατὰ τύχην τινά* vel *κατὰ θεόν* ²⁾. Etiam αὐτός pronomen ita adhibetur ³⁾.

852. *Heus tu, quid nunc turbas, quid circumspicias?* — Cum versus initio cf. Vesp. 942.

— κυρκανῆς] vid. vs. 429.

— κοικύλλεις] verbum ductum a stirpe κυλ ⁴⁾, qua designantur oculi tumefacti ⁵⁾, significat: *intentissimis oculis intueri*, quod suis verbis dicit mulier apud Herodam ancillam increpans: *ἔστηκεν εἰς μ' ὄρεῦσα καρκίνου μῆζον* ⁶⁾. Similem reduplicationem ostendunt *μοιμύλλειν*, *ποινπύειν*, *δοίδυε*, *λαῖλαψ*, *μαιμάειν*, *δαιδάλλειν*, *παιφάσσειν*, aliena autem hinc sunt verba quale est *ἐξαπατούλλειν*, quae stirpi subditam habent terminationem deminutivam -ύλλειν ⁷⁾.

— ἔχων] vid. ad Av. 1082 Ran. 202.

853. πικρὰν] vid. ad Av. 1045.

855—857. Helenae Euripidae in Protei tumultu lugentis prima verba recitat tragici sodalis, liberius tamen relictā.

Quae in tragoediae codice unico sic sunt tradita: „Νείλου μὲν αἶθε καλλιπάρθενοι ῥοαί, | ὅς ἀντι δίας ψακάδος Αἰγύπτου πίδου | λευκῆς τακείσης χιόνος ὑγραίνει (v. l. ἀρθεύει) γύας,” non decurrunt igitur, parum autem prodest Hartungi coniectura *πίδου* pro -ον. Intercidisse aliquid testatur noster locus, et vero id magis etiam simile fit coll. Hel. 564, quem versum item in tragoediae codice omissum e nostra fabula olim restituit Markland ⁸⁾. Itaque huiuscemodi quid tragicum dedisse suspicor: „Νείλου μὲν αἶθε καλλιπάρθενοι ῥοαί, | ὅς ἀντι δίας ψακάδος Αἰγύπτου πίδου | <λευρὸν νοτίζει τῷ μελαγχροῦσι λεφ, | ἱραῖς δὲ πρὸς πηγαῖσιν ἐν μυχοῖς ὄρων> | λευκῆς τακείσης χιόνος ἀρθεύει γύας. Quorum versuum tres tantum respexit comicus, tertium autem ridicule immutavit. Nam adiectivo grandisono *μελανοσυρμαίω* significatur gens Aegyptiaca *nigri coloris et syrμαία* sive *medicamentis album purgare solita* ⁹⁾. *Συρμαιοπαλῶν* Aegyptiacorum saepius fit mentio ¹⁰⁾, et omnino Aegyptus erat medicorum et medicamentorum

¹⁾ Item nos: *al, in elk geval, jedenfalls*. Cf. vs. 984, 1012 Lys. 495 Vesp. 770 Av. 935. — ²⁾ Vid. Eccl. 114 et ad Eq. 147. — ³⁾ Vid. Plnt. 1199. — ⁴⁾ Recte sic Hesych. Phot. — ⁵⁾ Vid. ad Lys. 472. — ⁶⁾ Herod. Mimiamb. IV 44. — ⁷⁾ Vid. ad Eq. 224. — ⁸⁾ Vid. infra vs. 907. — ⁹⁾ Recte sic schol. prius; cf. Herodot. II 77. — ¹⁰⁾ Vid. Pac. 1254 fr. 265.

„ὄς ἀντὶ δίας ψακάδος Αἰγύπτου πέδον
 „λευρὸν νοτίζει μελανοσυρμαῖω λεῶ“.

ΚΡΙΤΥΛΛΑ.

πανοῦργος εἶ, νῆ τὴν Ἐκάτην τὴν Φωσφόρον.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

„ἔμοι δὲ γῆ μὲν πατρὶς οὐκ ἀνώνυμος,
 „Σπάρτη, πατὴρ δὲ Τυνδάρεως“.

860

ΚΡΙΤΥΛΛΑ.

σοὶ γ', ὦ ὄλεθρε,

πατὴρ ἐκεῖνός ἐστι; Φρυνώνδας μὲν οὔν!

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

„Ἐλένη δ' ἐκλήθη“.

ΚΡΙΤΥΛΛΑ.

αὔθις αὖ γίγναι γυνή,

πρὶν τῆς ἐτέρας δοῦναι γυναικίσεως δίκην;

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

„ψυχὰ δὲ πολλὰ δι' ἔμ' ἐπὶ Σκαμανδρίοις

857. *λευρὸν] λευκῆς R. Vid. comment. || μελανοσυρμαῖω λεῶ vVelsen] -μαῖον λεῶν R.

860. σοὶ γ'] σύ ε' R.

864. Σκαμανδρίοις Eur. Hel. 52 (et 611)] -αις R.

regio feracissima inde ab aevo epico: πλεῖστα φίροι ζεῖδρος ἄρουρα | φάρμακα, ... | ἰητρὸς δὲ Φίλαστος ἐπιστάμενος παρὶ πάντων | ἀνθρώπων¹⁾. „Il suffit d'arriver d'outremer pour trouver clientèle et crédit“²⁾.

855. καλλιπάρθενοι ἕοα] nullius rivi influentis undis temeratae. — Simili composito usus Euripides alibi pulcrum virginis (Iphigeniae) collum dixit καλλιπάρθενον δέρον³⁾.

858. τὴν Φωσφόρον] cf. Lys. 443.

859 sq. Haec quoque ex Euripide desumpta sunt⁴⁾, nisi quod ἤμῃν est illic, non ἐμοί.

860. ὦ ὄλεθρε] item Eccl. 934.

861. Φρυνώνδας μὲν οὔν] non revera — quod olim fuere qui putarent⁵⁾ — hunc eius patrem esse perhibet mulier, sed pro nomine nobilissimo substituit id quod in proverbium his annis abierat nequissimi cuiusdam nebulonis. Sic in Amphiarao fabula nostri (anno 414) „ὦ μαρὰ καὶ Φρυνώνδα καὶ πονηρὸ σὺ!“ increpabatur nescio quis⁶⁾; quae idem valent ac: ὦ μαρὰ καὶ παμμίαρε καὶ μακρότατε!“

862^a, 864 sq.^a, 866 = Eur. Hel. 22, 52 sq., 49.

¹⁾ Hom. δ 229 sqq. — ²⁾ VBérard Les Phéniciens et l'Odyssee I p. 374; quo loco multa lepide et prudenter sunt disputata. — ³⁾ Eur. Iph. A. 1574; vid. etiam Or. 963 Bacch. 520. — ⁴⁾ Eur. Hel. 16 sq. — ⁵⁾ Vid. schol. et supra pag. 1, 2. — ⁶⁾ Ar. fr. 26; cf. Eupol. fr. 39 Platon. Protag. 327 d Isoer. XVIII § 57 Aeschin. III § 137.

„ῥοαῖσιν ἔθανον“.

ΚΡΙΤΥΛΛΑ.

ὄφελος δὲ καὶ σὺ γε!

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

„καὶ ἐγὼ μὲν ἐνθάδ' εἶμ', ὁ δ' ἄθλιος πρόσις

„οὐμὸς Μενέλεως οὐδέπω προσέροχεται.

„τί οὖν ἔτι ζῶ;“

ΚΡΙΤΥΛΛΑ.

τῶν κοράκων πονηρίᾳ.

(A parte sinistra appropinquat Euripides Menelai sui vestitu lacero indutus.)

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

„ἀλλ' ὥσπερ αἰκάλλει τι καρδίαν ἐμήν . . .

„μὴ ψεύσον, ὦ Ζεῦ, τῆς ἐπιούσης ἐλπίδος!“

867. *Μενέλεως*] -λαος R, item -αον vs. 901 et 910.

868b. Mulieri dedit Bentley, et sic legit schol.; Affini continuat R. Cf. Vesp. 314.

870. *ψεύσον* R] *ψεῦδέ μ'* Kappeyne, sed id significat *desine me fallere* (vid. GHermann ad Soph. Ai. 1064).

868. *τί οὖν ἔτι ζῶ!* 1) apud Euripidem 1) est: *τί δήτ' ἔτι ζῶ!* 2).

— τῶν κοράκων πονηρίᾳ] *nihili scilicet sunt corvi!* — Nisi essent, dudum te dilacerassent. Cf. notissimum illud: „εἰς κόρακας!“ et similia 3).

869. ὥσπερ αἰκάλλει] de particula vid. ad Nub. 1276, de verbo ad Eq. 48.

870. *μὴ ψεύσον*] cum verbum genetivo iunctum et *frustrandi* sensu adhibitum sublimioris est dictionis 4), tum verbi forma. Nam sermonis quotidiani erat: *μὴ ἐξαπατήσης με*, activum vero *ψεύδειν* inde erat alienum, imperativus autem aoristi negationem extra linguam poetarum non admittebat, neque in hac frequenter; nam post cantores epicos 5)

qui ita fuerit locutus unus indicari potest Sophocles, et uno quidem loco. De quo anonymus quidam grammaticus haec habet: „*μὴ νόμισον*] ἀντι τοῦ *μὴ νομίσης*. Σοφοκλῆς Πηλεὶ καὶ *μὴ ψεύσον*“ 6), sed fortasse scribendum: „*μὴ νομίσης*. καὶ Σ. Π. *μὴ ψεύσον*“, ut congruant haec cum scholio quod nostro versui est adscriptum: „*Σοφοκλῆς Πηλεὶ μὴ ψεύσον* ὦ Ζεῦ· *μὴ μ' ἐλγῆς ἀνεὺ δορόσ'*“. Nam tam rara verborum structura Sophoclem *bis* in una fabula esse usum, id veri est dissimillimum. Sed scholiasta noster testis non admodum locuples est, nam in eodem scholio de locutione „*ὄϊσθ' ὁ δρᾶσον*“ 7) observantur quaedam, quae hinc sunt alienissima.

1) Eur. Hel. 56 (et 291). — 2) Item Eur. Herc. 1301 Aesch. Prom. 747 etc. — 3) Vid. ad Ran. 187 Ach. 93. — 4) Vid. ad Lys. 955. — 5) Hom. A 410, ubi vid. schol., (I 33?) Σ 134 ω 248. — 6) Anecd. Bekk. p. 107; cf. Phot. et Suid. s. v. *μὴ νόμισον*, Greg. Cor. p. 15 Sch., Porson ad Eur. Hec. 1184. — 7) Eq. 1158 etc.; cf. Eur. Hec. 225 ibique schol.

SCENA UNDEVIGESIMA.

Affinis, Critylla, Euripides.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

„τίς τῶνδ' ἐρμυῶν δωμάτων ἔχει κράτος,
 „ὅστις ξένους δέξαιτο ποντίῳ σάλῳ
 „καμόντας ἐν χειμῶνι καὶ ναυαγίαις;“

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

„Πρωτέως τὰδ' ἐστὶ μέλαθρα.“

ΚΡΙΤΥΛΛΑ.

ποίου Πρωτέως,

875 ὦ τρισκακόδαιμον;

(Ad Euripidem:)

ψεύδεται, νῆ τὼ θεῶ'

ἐπεὶ τέθνηκε Πρωτέως ἔτη δέκα.

872. ὅστις] ὅς ἂν Brunek non recte; vid. comment. || ξένους Brubach] ξένος R.

873. καμόντας Lenting] κάμοντας R.

874 sq. In R et post μέλαθρα et initio vs. 875 est signum personae mutatae; iubemur igitur Euripidi (Menelao) tribuere vs. 874b, et verba ποίου Πρωτέως interpretari cuiusnam Prolei, sed hoc non sinit lingua (vid. vs. 30 Ach. 963 Nub. 1233 et ad Ran. 529). Recte Bentley vs. 874b adiunxit verbis Mulieris, posito signo interrogandi post τρισκακόδαιμον.

871—873. Obsoleto illo frigidoque Palamede potentiorum ad postam alliciendum se praestat Helena cura recens. Nam ecce appropinquat ille, Helenam suam repetiturus, pannis indutus Menelai naufragi, quo squalidiorum heroem nullum unquam vidit scena tragica¹⁾. Prima autem verba, quae personatus hic profert Menelaus, in tragoedia sunt Teuceri²⁾; sequentia aut aliunde sumsit comicus, aut ipse finxit.

872. ὅστις... δέξαιτο] optativi similis est usus in verbis Thesei Sophoclei: καὶ τίς ποτ' ἐστὶν ὃν γ' ἐγὼ ψέξαμι τι; quae negantis sunt potius quam rogantis: quis tandem est (= non esse arbitror, οὐκ

ἂν εἴη) in quem animadvertam equidem³⁾. Sic Dionysus quod queritur in Ranis: γόνιμον δὲ ποιητὴν ἂν οὐκ εὖροις ἔτι | ζητῶν ἂν, ὅστις ῥήμα γενναῖον λάκοι⁴⁾, id etiam sic poterat dicere per interrogationem: γόνιμος δὲ ποιητὴς τίς ἐστὶν ἔτι, ὅστις κτέ.; — Noster locus vertatur: nemone hic est qui hospitio excipiat nautam mari fractum?

874—878. Apud Euripidem Menelao anus ianitrix respondet: Πρωτέως τὰδ' οἰκεῖ δόματ', Αἴγυπτος δὲ γῆ. Dein Menelaus: Αἴγυπτος; — exclamat — ὦ δούστηρος, οἱ πέπλωκέ ἄρα!⁵⁾.

874. ποίου] vid. ad Ran. 529.

875. νῆ τὼ θεῶ] vid. ad Ach. 905.

876. Iocus similis est infra⁶⁾. Haec

1) Cf. Eur. Hel. 561, 1085, 1220 et vid. ad Ach 412 sq. — 2) Eur. Hel. 68. —

3) Soph. Oed. C. 1172. — 4) Ran. 96 sq. — 5) Eur. Hel. 460 sq.; ubi Πρωτέως τὰδ' ἐστὶ scribit Kirchhoff coll. nostro loco. — 6) Vs. 1102.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

„ποίαν δὲ χάραν εἰσεκέλαμεν σάφει;“

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

„Αἴγυπτον.“

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

„ὦ δύστηνος, οἱ πέπλωκ' ἄρα!“

ΚΡΙΤΥΛΛΑ.

πέθει τι τούτῳ τῷ κακῶς ἀπολουμένῳ,
ληροῦντι λῆρον; Θεσμοφόριον τουτογί.

880

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

„αὐτὸς δὲ Πρωτεύς ἔνδον ἔστ' ἢ ἐξώπιος;“

ΚΡΙΤΥΛΛΑ.

οὐκ ἔσθ' ὅπως οὐ ναυτιᾶς ἔτ', ὦ ξένε,

878. πέπλωκ' ἄρα] πέπλευκ' ἄρα Eur. Hel. 461 (sed πεπλωκότα vs. 532), πεπλώκαμεν R. Matthiae Dindorf Blaydes praeferunt -πλευ- (cf. Ran. 204).

879. τούτῳ τῷ Brubach] τῷ R, τῷδε τῷ Bentley (quod contextui parum aptum est pronomen), τῷ κακῶ Scaliger, ὦ μίλε τῷ Brunck. Cf. Pac. 2.

880. Θεσμοφόριον] vid. ad vs. 278.

autem quin de satis claro aliquo viro dicantur, non est dubium; itaque veri est simile significari Proteam Epielis filium, qui strategus fuit annis 432/1 et 431/0¹⁾. E nostro autem loco fortasse efficitur anno 422 mortuum esse, sed praestat non urgere numerum annorum.

877. εἰσεκέλαμεν σάφει] meram traegodiam haec spirant; de σάφει voce vid. ad Ach. 541.

878. ὦ δύστηνος, οἶ...!] item in Vespis Sosias de sene sub asini ventre latitanti: ὦ μαρώτατος, | ἴν' ὑποέδουκεν!²⁾. Causam adiectivi indicat exclamatio, cognati igitur sunt loci ubi οἶος id quod ἐπει τοιοῦτος valet³⁾.

879. κακῶς ἀπολουμένῳ] vid. ad Vesp. 412.

880. ληροῦντι λῆρον] item Plut. 517; vid. autem ad Ach. 177.

— τουτογί] vid. ad Ran. 965.

881—886. Apud Euripidem „ἔστ' οὖν ἐν οἴκοις θένιν' ὀνομάξεις ἄναξ;“ rogat Menelaus; cui ianitrix: „πόδ' ἔστιν αὐτοῦ μνήμα⁴⁾, παῖς δ' ἄρχι χθονός.“ Dein Menelaus: „ποῦ δῆτ' ἂν εἶη; πόταρον ἐκτός ἢ ἐν δόμοις;“ Quae si integra sunt servata, ἐξώπιον adiectivum vere Euripideum⁵⁾ de suo huc invexit comicus, verba tragici memoriter afferens. Sed illum scripsisse: „ποῦ δ' ἔστι; πόταρον ἔνδον ἔστ' ἢ ἐξώπιος;“ probabiliter statuit Cobet.

882. ναυτιᾶς ἔτι] vertigine etiam laboras. Cf. χολᾶς simili sensu dictum⁶⁾.

¹⁾ Vid. Thueyd. I 45 § 2 et II 23 § 2. — ²⁾ Vesp. 188. — ³⁾ Vid. vs. 712 et ad Nub. 1158. — ⁴⁾ σῆμα, quod habet comicus, fortasse etiam apud tragicum est scribendum; cf. tamen Eur. Hel. 465—467. — ⁵⁾ Vid. Eur. Alc. 546 Med. 624 Suppl. 1038. — ⁶⁾ Vid. ad Nub. 833.

ὅστις γ' ἀκούσας ὅτι τέθνηκε Πρωτέας,
ἔπειτ' ἐρωτᾷς· „ἔνδον ἔστ' ἢ ἐξώπιος;“

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

885 „αἰαῖ, τέθνηκε; ποῦ δ' ἐτυμβεύθη τάφω;“

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

„τόδ' ἐστὶν αὐτοῦ σῆμα', ἐφ' ᾧ καθήμεθα.“

ΚΡΙΤΥΛΛΑ.

κάμιστ' ἄρ' ἐξόλοιο, — καὶ ἐξολεῖ γέ τοι! —
ὅστις γε τολμᾷς σῆμα τὸν βωμὸν καλεῖν.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

890 „τί δὴ σὺ θάσσεις τάσδε τυμβήρεις ἔδρας
„φάρει καλυπτός, ᾧ ξένη;“

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

„βιάζομαι
„γάμοισι Πρωτέως παιδὶ συμμειξίαι λέχος.“

ΚΡΙΤΥΛΛΑ.

τί, ᾧ κακόδαιμον, ἔξαπατᾷς αὖ τὸν ξένον; —
οὗτος πανουργῶν δεῦρ' ἀνῆλθεν, ᾧ ξένε,
ὡς τὰς γυναικᾶς ἐπὶ κλοπῇ τοῦ χρυσίου.

883. γ'] add. Scaliger.

885. Post *τέθνηκε* signum interrogandi pro puncto scripsit Blaydes.

887. *κάμιστ' κακῶστ' R, κακῶς Iunt. || γέ τοι R] γ' ἔτι Dobree (ut Plut. 608 etc.), κακή (κακός vVelsen) κακῶς τᾷρ' ἐξόλοιο καὶ ἐξολεῖ Meineke Cobet Dindorf.

889. δὴ Bentley] δε R, δα! Reiske, quae vocula a dictione tragica est aliena.

885. *ἐτυμβεύθη τάφω*] verba tragica ¹⁾.

887. Et *aniculae* dictio supra soccum iam assurgit; habent enim vaticinii aliquid eius verba, ut Philoctetis Argivis pessima quaevis imprecantis: κακῶς ἔλοισθ' ὀλεῖσθε δ' ἠδικηκότες | τὸν ἄνδρα τόνδε ²⁾.

889. Et ipsum verbum *θάσσειν* poeticae est dictionis ³⁾, et obiectum internum

ἔδρας, ut initio Oedipi Regis Sophoclis: τίνας ποθ' ἔδρας τάσδε μοι θοάξτε...; ⁴⁾.

891. Cf. Eur. Hel. 62 sq.

893. *ἀνῆλθεν*] vid. ad vs. 585.

894. Virum esse et huc irrepsisse scit, causam fraudis eam esse sumit quae sola ei videtur veri similis. Dicit autem τὸ χρυσίον *monilia* ceterumque mundum muliebrem ⁵⁾.

¹⁾ Eur. Hel. 1245 Soph. Ai. 1063. — ²⁾ Soph. Phil. 1035. — ³⁾ Etiam Vesp. 1482; vid. ad Ran. 1515. — ⁴⁾ Soph. Oed. R. 2. Cf. etiam Eur. Hel. 530. —

⁵⁾ Vid. ad Ach. 258.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

895 „βάῦζε τοῦμόν σῶμα βάλλουσα πρόγω.“

ΕΤΡΙΠΙΔΗΣ.

„ξένη, τίς ἢ γραῦς ἢ κακορροθοῦσά σε;“

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

„αὕτη Θεονόη Πρωτέως.“

ΚΡΙΤΥΛΛΑ.

μὰ τῷ θεῷ,

εἰ μὴ Κρίτυλλά γ' Ἀντιθέου Γαργητιόθεν.

σὺ δ' εἶ πανοῦργος.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

„ὅποσα τοι βούλει λέγε·

900 „οὐ γὰρ γαμοῦμαι σὺ κασιγνήτῳ ποτέ,
„προδοῦσα Μενέλεων τὸν ἐν Τροίᾳ πόσιν.“

ΕΤΡΙΠΙΔΗΣ.

„γύναι, τί εἶπας; στρέψον ἀντανγεῖς κόρας.“

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

(caput reluctanter nudans:)

„αἰσχύνομαί σε, τὰς γνάθους ὕβρισμένη.“

895. βάῦζε τοῦμόν] βαῦζατοῦμόν R, τοῦμόν βαῦζεις vVelsen.

901. τὸν GHermann] τὸν ἐμόν R.

895. Vere tragicus hic est trimeter, quem non finxisse videtur comicus, sed e dramate aliquo sumsisse. De verbo *βαῦζειν* vid. ad vs. 173; locutionem *τὸ ἐμόν σῶμα* adhibet e. g. Admetus patrem increpans: *ὄκ ἦσθ' ἔμ' ὀρθῶς τοῦδε σώματος πατήρ* ¹⁾. Dicitur autem *βάλλειν πρόγω* ²⁾ ut alibi *βάλλειν φθόνῳ* ³⁾, *κακοῖς* ⁴⁾, *αἰτίᾳ* ⁵⁾, *κακοῖς ἰλαύνειν* ⁶⁾, *ἀτιμίησιν ἰάλλειν* ⁷⁾.

896. *κακορροθοῦσα*] vid. ad Ach. 577.

897 sq. *μὰ τῷ θεῷ, | εἰ μὴ... γε*] *ἴμμο* *vero*...! — Vid. ad Ach. 905 et ad Eq. 186.

898. Certum aliquod matronae nomen requiritur, ergo fingitur, ut saepe ⁸⁾. Iocosi nihil in his nominibus est quaerendum ⁹⁾.

901. Nempe casta et pudica manserat Euripidis καινή illa Helena, quae „*vae miserae mihi!*“ clamabat initio dramatis: „*δοκῶ προδοῦσ' ἐμόν | πόσιν ξυνάψαι πόλεμον Ἑλλήσιν μίγαν*“ ¹⁰⁾.

903. Felicissima haec dictionis tragicae in re ludicra est imitatio. Nam mulierem luctu oppressam et impotenter furentem genas unguibus sibi lacerasse

¹⁾ Eur. Alc. 636; item Heracl. 89, 528 Soph. Oed. R. 643. — ²⁾ De hac voce vid. supra vs. 146. — ³⁾ Eur. El. 902. — ⁴⁾ Soph. Ai. 1244. — ⁵⁾ Soph. Trach. 940. — ⁶⁾ Eur. Alc. 676. — ⁷⁾ Hom. v 142. — ⁸⁾ Vid. e. g. Vesp. 232 sq. — ⁹⁾ Quod opinati sunt Bergler et Fritzsche. — ¹⁰⁾ Eur. Hel. 54 sq.

ΕΤΡΙΠΙΔΗΣ.

905 „*τουτὶ τί ἐστιν; ἀφασία τις τοί μ' ἔχει.*
 „*ὦ θεοί, τί ν' ὄψιν εἰσορῶ; τις εἶ, γύναι;*“

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

„*σὺ δ' εἶ τις; ἀντὸς γὰρ σὲ καὶ ἔμ' ἔχει λόγος.*“

ΕΤΡΙΠΙΔΗΣ.

„*Ἑλληνίς εἶ τις ἢ ἐπιχωρία γυνή;*“

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

„*Ἑλληνίς. ἀλλὰ καὶ τὸ σὸν θέλω μαθεῖν.*“

ΕΤΡΙΠΙΔΗΣ.

„*Ἐλένη σ' ὁμοίαν δὴ μάλιστ' εἶδον, γύναι.*“

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

910 „*ἔγὼ δὲ Μενέλεώ σε τῷ ἐκ τῶν ἰφύων.*“

ΕΤΡΙΠΙΔΗΣ.

„*ἔγνωνς ἄρ' ὀρθῶς ἄνδρα δυστυχέστατον.*“

907. Apud Euripidem excidit, ubi nostro loco collato restituit Markland. Cf. Choephoron initium e nostri fabula Ranis tantum cognitum (Ran. 1126 sqq.).

909: *μάλιστ' εἶδον*] *μάλισθ' ἴδον* R.

910. *Μενέλεώ σε τῷ] *Μενέλαον ὕσα γ'* R aperto vitio, nam *ὕσα γ'* (Pac. 857 etc.) hinc alienum. Apud Euripidem Hel. 564 est *Μελελάω γέ ο'*. || *ἰφύων* schol. Suid.] *ἀφύων* R. || Nimis audax est Kusteri suspicio, reponendum esse *γέ ο' οὐδ' ἔχω τί φῶ* ex Eur. Hel. l. l. (cf. Aesch. Choeph. 91 etc.) pro *ἐκ τῶν ἀφύων* (*ἰφύων*).

ex his verbis effecerit quispiam ¹⁾, nisi sciat improbum senem loqui, cui novacula modo barbam abstulerit.

904—912. Versus 904 partim refert Menelai tragici verba: „*μεῖνον τί φεύγεις; ὦ; δέμας δειξάσα σὸν | ἐκκληζῖν ἡμῖν ἀφασίαν τε προστιθείς*“ ²⁾. Versus 905 conflatus est e verbis Teucri: „*ὦ θεοί, τί ν' εἶδον ὄψιν;*“ et Menelai: „*τίς εἶ; τί ν' ὄψιν σὴν, γύναι, προσδέχομαι;*“ ³⁾, cf. etiam Amphitryon adspecto quem mortuum putabat Herculo: „*ἀφασία δὲ καὶ ἔμ' ἔχει*“ ⁴⁾. Dein

vs. 906—912 verbo tenus ex Euripide repetuntur ⁵⁾, nisi quod versui 910 de suo aliquid admiscet affinis. Perridiculus autem est senex, quem novacula imperite per genas ducta alteram fecit Helenam; nec minus ridicule novus hic Menelaus „e foro olitorio“ dicitur oriundus, significant enim τὰ ἔφρα sive *lavendula* ⁶⁾ locum ubi veneunt illae herbae, quas cum aliis oleribus mater tragici olim venditasse ferebatur ⁷⁾. Cf. τὰ λάχανα Lys. 557 ⁸⁾.

¹⁾ Cf. Eur. Hel. 1089. — ²⁾ Eur. Hel. 550 sq. — ³⁾ Eur. Hel. 72 et 557. — ⁴⁾ Eur. Herc. 515; praeterea vid. Iph. Aul. 437 Hom. P' 695 δ 704. — ⁵⁾ Eur. Hel. 558, 561—566. — ⁶⁾ Redit vox fr. 560 Theophr. Hist. Plant. VI 6 § 11, 8 § 3 VII 13 § 7. — ⁷⁾ Vid. Eq. 19 supra vs. 456 et ad Ran. 840. — ⁸⁾ Praeterea vid. ad Ran. 1068.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

„ὦ χρόνιος ἐλθὼν σῆς δάμαρτος εἰς χέρας!
 „λαβέ με, λαβέ με, πόσι περιβαλε δὲ χέρας.

(Inter se amplectuntur.)

915

„φέρε, σὲ κύσω. — ἄπαγέ μ', ἄπαγ', ἄπαγ', ἄπαγέ με
 „λαβὼν ταχὺ πάνυ.“

ΚΡΙΤΥΛΛΑ.

κλαύσετ' ἄρα, νῆ τὼ θεῶ,
 ὅστις σ' ἀπάξει, τυπτόμενος τῇ λαμπάδι.

(Face correpta Euripidi minatur.)

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

„σὺ τὴν ἐμὴν γυναικα κωλύεις ἐμέ,
 „τὴν Τυνδάρειον παῖδ', ἐπὶ Σπάρτην ἄγειν;“

ΚΡΙΤΥΛΛΑ.

920

οἴμ' ὡς πανοῦργος καὶ τὸς εἶναι μοι δοκεῖς,
 καὶ τοῦδέ τις ξύμβουλος. οὐκ ἐτὸς πάλαι
 ἡγνυπτιάζετ'. ἀλλ' ὅδε μὲν δώσει δίκην,

912. εἰς χέρας Eur. Hel. 566] ἰσάρας R.

914. περιβαλε Bisetus] -βαλλε R.

918. κωλύεις] -σεις Cobet, sed vid. comment. et ad Av. 369.

913—915. Animi penitus percussi indicium est metrum dochmiacum¹⁾; sunt autem vere Euripidei hi dochmii, quippe toti e brevibus syllabis compositi²⁾, iteratisque imperativis „λαβέ, ἄπαγε“ mentis perturbationem testantes³⁾, proxime autem appropinquant ad verae Helenae verba: „ἔλαβον ἀσμένα πόσιν ἐμὸν, φίλαι, περί τ' ἐπίτασα χέρα | φίλιον ἐν μακρᾷ φλογὶ φαισφόρω“⁴⁾.

916. κλαύσεται ἄρα] item κλαύσει ἄρα Pac. 532. Praeterea vid. ad Ran. 178.

— νῆ τὼ θεῶ] vid. ad Ach. 905.

917. ὅστις... ἀπάξει] vid. ad Eq. 1107.

— τῇ λαμπάδι] singulae mulieres facem huc attulerunt⁵⁾; nunc Critylla sua, quam prope aram posuerat, correpta personatum repellit Menelaum. — De scholio ad hunc versum vid. ad Lys. 1217—1220.

918. σὺ... κωλύεις...] *tunc me repellis?* — Praesenti tempore ita utitur mulier irata ut ianitor in Banis: καὶ μάχει⁶⁾; Chremylus in Pluto: ἄνδρα δύο γυναικα φεύγομεν μίαν⁷⁾.

921. οὐκ ἐτὸς] vid. ad Ach. 411.

922. ἡγνυπτιάζετο] *de Aegypto loquebatur*⁸⁾. Imperfectum ita est usurpatum

¹⁾ Vid. ad Vesp. 730. — ²⁾ Cf. Hel. 176—178, 694 sqq., Or. 149 sqq., 162 sqq. etc. — ³⁾ Vid. ad Ran. 1336. — ⁴⁾ Eur. Hel. 627—629; vid. etiam ibidem vs. 650. — ⁵⁾ Vid. supra vs. 280, 655. — ⁶⁾ Ran. 607. — ⁷⁾ Plut. 441. Vid. ad Av. 369. — ⁸⁾ Vid. vs. 878.

προσέρχεται γὰρ ὁ πρύτανις χῶ τοξότης.

ΕΤΡΙΠΙΔΗΣ.

(clam ann ad sodalem:)

τουτὶ πονηρόν. ἀλλ' ὕπαποικινητέον.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

925 ἐγὼ δ' ὁ κακοδαίμων τί δρωῶ;

ΕΤΡΙΠΙΔΗΣ.

μὲν' ἦσυχος.

οὐ γὰρ προδώσω σ' οὐδέποτ', ἦνπερ ἐμπνέω,

ἦν. μὴ προλίπωσ' αἱ μυρταί με μηχαναί.

(Abit.)

ΚΡΙΤΥΛΛΑ.

(irridens abeuntem:)

αὕτη μὲν ἦ μήρινθος οὐδὲν ἔσπασεν.

(Prodit prytanis, quem comitatur sagittarius arcu flagroque munitus et tabulam ligneam gestans.)

926. σ' οὐδέποτ'] οὐδέποτι σ' Elmsley, ne anapaestum aperiat δέ. Sed lex illa huc non pertinet, quoniam in unam vocem coaluerunt οὐ-δέ-ποτε. Vid. Ecol. 1011, 1075.

927. προλίπωσ'] προλιπωσ' R, 'πιλιπωσ' Blaydes (vid. Av. 1106 sqq.), cui coniecturae non favet additum μυρταί. Cf. Av. 1558 et vid. comment.

928. Mulieri tribuit recens manus in R, librarius solam dedit paragraphum. Affini dabat Brunck, Euripidi Lenting, quibus iure oblocutus est Fritzsche coll. Vesp. 174 sq., est enim *irridentium* haec locutio.

ut saepe post ἄρα: — ταῦτ' ἄρ' ἠγυπειάζετε! ¹⁾. De termino -(ἀ)ζειν vid. supra vs. 617 et ad Vesp. 609. In proverbio erant malefici Aegyptiaci ²⁾; quae causa effecit, nisi fallor, ut lepida quam ex Herodoto novimus fabella orientalis de fare regem callidissime fallente in Aegypto locum habuisse crederetur.

924. ὕπαποικινητέον] vid. ad Eq. 20.

926 sq. ἦνπερ ἐμπνέω, | ἦν μὴ προλίπωσ'] de verborum structura vid. ad Lys. 1183. Locutio ἦνπερ ἐμπνέω, dum quidem

spirare protero ³⁾, idem valet quod: ἦ μηκέτι ζήην et similia ⁴⁾. Scilicet vita tragicum citius deficiat quam callida artificia ⁵⁾, τοῦ γὰρ τεχνάζειν ὁ πυραμοῦς ἴσται αὐτοῦ ⁶⁾. Verbum προλιπῆν e sua arte habet, est enim dictionis poeticae ⁷⁾; vulgus hominum dicebat καταλιπῆν aut ἐπιλιπῆν.

928. Proverbiali hac locutione utitur etiam servus in Vespis irritum senis artificium ridens ⁸⁾. Arte autem cognatum est mancipii Plautini verbulum: *nun-*

¹⁾ Vid. ad Vesp. 183 Nub. 319. — ²⁾ Cf. Aesch. fr. 312 Theocrit. XV 48. — ³⁾ Cic. de Nat. D. III 40 § 94; item Plat. Apol. 29 d. — ⁴⁾ Vid. ad Ran. 177 et ad Lys. 696. — ⁵⁾ De voce μηχαναίς vid. ad Nub. 479. — ⁶⁾ Vs. 94. — ⁷⁾ Apud nostrum nonnisi Pac. 116 Av. 1558 Thesm. 323 redit. — ⁸⁾ Vesp. 175. Nos: *hij heeft slijb gevangen* (praeter coenum nihil attraxit).

SCENA VIGESIMA.

Affinis, Critylla, Prytanis.

ΠΡΥΤΑΝΙΣ.

ὄδ' ἔσθ' ὁ πανοῦργος, ὃν ἔλεγ' ἡμῖν Κλεισθένης;

(Ad captivum:)

930 οὔτος, τί κόπτεις;

(Ad sagittarium:)

δῆσον αὐτὸν εἰσάγων,
ὦ τοξότη', ἐν τῇ σανίδι, καὶ ἔπειτ' ἐνθαδὶ
στήσας φύλαττε, καὶ προσιέναι μηδένα
ἔα πρὸς αὐτόν, ἀλλὰ τὴν μάστιγ' ἔχων
παί' ἦν προσίη τις.

ΚΡΙΤΥΛΛΑ.

νῆ Δί', ὡς νῦν δὴ γ' ἀνήρ

934. δὴ γ' Dobree] δῆτ' R. Cf. Ach. 327, 346 Plut. 800 etc.

quam hercle ex ista nassu ego hodie escam
petam, i. e.: isto artificio non fallar¹⁾.
In alteris Thesmophoriazusis spe fru-
stratus nescio quis dicebatur „λύκος;
χαλεπὸν” sive *inhicare lucello praerepto*²⁾.

929. Cf. vs. 654.

930. οὔτος, τί κόπτεις] item Eq. 1354;
praeterea vid. ad Vesp. 1.

— δῆσον αὐτὸν εἰσάγων] i. e. *intus ab-
ductum illic liga, εἰσαγε δῆσον* vel: *ἔνα
δήσης*. Quod in scena apte fieri non po-
tuit; nam histrio senis partes vel sic
gravissimas agens ne suspensus mox³⁾
nimis fatigetur, sustentandi sunt eius
pedes aliquo artificio, quod dissimulari
non posset si tabulae ille coram spec-
tatoribus alligaretur. Praeterea in fine
actus vacuanda est scena. — De par-
ticipii praesentis usu vid. ad Nub. 1212.

931. Sacrilegus manifestus alligandus
est tabulae hunc in usum a sagittario —

alivse ministris publicis — allatae, ut
sub dio suspensus misere inedia sitique
perimatur. Eodem supplicio affectus est
Artayctes Persa: ob Protesilai fanum
violatum Graeci vivum paxillis affixerunt
tabulae lignae, quam e cruce in littore
fixa suspenderunt⁴⁾. Praesertim vero
conferendus est Prometheus Aeschyleus,
cuius manus latera pedes vinculis im-
plicantur, haec clavis affiguntur rupi⁵⁾.
Plura exempla in promptu fuisse praecis
interpretibus dixeris collato scholio:
„πρὸς σανίσιν ἰδεσμεύοντο πολλὰκις, ὡς καὶ
Κρατίνος δηλοῖ”⁶⁾; sed Cratini haec men-
tio quo tendat dici iam nequit. Simili
consilio columnae Melanthium alligat
Telemachus in Odysseae exitu⁷⁾, Ulixem
— quem quidem putat — Ajax in dra-
mate Sophocleo⁸⁾.

934. παί' ἦν προσίη τις] i. e. *ἐάν τις
προσίη, τοῦτον (τὸν προσιόντα) παῖς*.

¹⁾ Plaut. Mil. II 6, 98, *je ne donnerai pas dans ce panneau*. — ²⁾ Ar. fr. 337. —
³⁾ Vid. vs. 1027, 1053, 1110. — ⁴⁾ Herodot. VII 33 IX 120. — ⁵⁾ Vid. Aesch.
Prom. 15, 52—62, 71—76. — ⁶⁾ Schol. ad vs. 939 sq. — ⁷⁾ Hom. χ 173—177,
192—200, 474—477. — ⁸⁾ Soph. Ai. 105—110, 239—242.

935 ὀλίγου μ' ἀφείλει' αὐτὸν ἱστορογράφος.

ΚΗΔΕΣΤΗΣ.

ὦ πρύτανι, πρὸς τῆς δεξιᾶς, —

(secum:)

ἦνπερ φιλεῖς

κοίλην προτείνειν, ἀργύριον ἦν τις διδῶ, —
χάρισαι βραχὺ τί μοι, καίπερ ἀποθανομένηφ.

ΠΡΥΤΑΝΙΣ.

τί σοι χαρίσωμαι;

ΚΗΔΕΣΤΗΣ.

γυμνὸν ἀποδύσαντά με

940 κέλευε πρὸς τῇ σανίδι δεῖν τὸν τοξότην,
ἵνα μὴ ἐν κροκατοῖς καὶ μίτραις γέρον ἀνήρ
γέλωτα παρέχω τοῖς κόραξιν ἐστιῶν.

ΠΡΥΤΑΝΙΣ.

ἔχοντα ταῦτ' ἔδοξε τῇ βουλῇ σε δεῖν,
ἵνα τοῖς παριοῦσι δῆλος ᾦς πανοῦργος ὢν.

939. χαρίσωμαι Porson | χαρίσομαι R, χαριοῦμαι Bentley (non recte, nisi scribatur σοὶ χαριοῦμαι τι). Cf. Nub. 87.

942. τοῖς] γε τοῖς R¹.

944. παριοῦσι Brunck] παροῦσι R. Cf. Vesp. 623.

935. Improbum istum „Aegyptium” designat nomine desumpto ex arte humiliorē, quae in papyri linique patria Aegyptio florebat ¹⁾. Quod nomen praeterea quandam praebet notionem fallaciae, sono enim in mentem vocat cothurnatum epitheton μηχανογράφον et similia.

936^b sq. Cum his verbis, quae clam senatore secum mussitat captivus, cf. Eq. 1083. Ultimum hemistichium etiam Nub. 98 legitur.

939. τί σοι χαρίσωμαι] cf. Nub. 87.

939^b sq. De verborum structura vid. ad Vesp. 429.

941. Crocotam certe mitramque ab Agathone acceptas ²⁾ ponere liceat sibi precatur. De numero plurali contemptus indicio vid. ad Av. 484.

942. Viscera corvis dilanianda praebere durissimum sane; sed etiam risum iis praebere, id omnino non ferendum! Absolute dicitur ἱστοῖαν cenam parare ³⁾, cui mente addi potest αὐτοῖς e contextu petitum. Est autem nunc hoc verbum se ipsum irridentis; nam non ita solebant Θεσμοφόρια ἱστοῖαν ⁴⁾! Curialibus vel ἐρανισταῖς ⁵⁾ cenam struntat alii, noster vero οἰωνοῖσι δαῖτα παρέχει ⁶⁾.

¹⁾ Recte schol. — ²⁾ Vid. vs. 253, 257. — ³⁾ Ut Eupol. fr. 116. — ⁴⁾ Isae. III § 80; cf. Thesmophoriazusarum alterarum fr. 318. — ⁵⁾ Vid. fr. 408. — ⁶⁾ Cf. vs. 1028 Hom. A 5 Aesch. Suppl. 801 Timoth. Pers. 150 Horat. Epist. I 16, 48.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

945 *ιαππαπαιάξ! ὃ κροκόθ', οἷ' εἰργασαι!*
κοῦκ ἔστ' ἔτ' ἔλιπς οὐδεμία σωτηρίας.

(Scytha affinem intus abducit, abeunt prytanis et Critylla.)

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ.

950 *ἄγε νυν ἡμεῖς παίσωμεν ἄπερ νόμος ἐνθάδε ταῖσι γυναιξίν,*
ὅταν ὄργια σεμνὰ θεοῖν ἱεραῖς ὄραις ἀνέχωμεν, ἄπερ καὶ
Παύσων σέβεται καὶ νηστεύει,
πολλάκις αὐτοῖν ἐκ τῶν ὄρων
εἰς τὰς ὄρας ξυνεπυχόμενος
τοιαῦτα μέλειν θάμ' ἑαυτοῦ.

ΧΟΡΟΣ.

ὄρμα' χῶρει

945. *ιαππαπαιάξ]* *ιαππαπαιάξ* (ut Eq. 1) Bentley, fortasse recte; vid. tamen Vesp. 309 Soph. Philoct. 746, 754.

946. *ἔστ' Bentley]* ἔστιν R, vid. ad Nub. 214.

947. *παίσωμεν... ταῖσι]* πῖσωμεν... ταῖς R.

948 et 950. *θεοῖν et αὐτοῖν]* θεαῖν et αὐταῖν R.

952. *μέλειν]* μέλλειν R.

953. Post *χῶρει* fuere qui semicolon ponerent; sed vid. Ran. 372, 440.

945. *οἷ' εἰργασαι]* cf. Av. 323.

947—1000. Sequuntur mulierum carmina laeta in honorem deorum, similia canticis quibus manes mystarum in Elysiio imitantur pervigilium Eleusinium¹⁾.

948. *ἱεραῖς ὄραις]* cf. Nub. 310.

— *ἀνέχωμεν]* celebrandi, colendi sensum nunc obtinet verbum²⁾, ut alibi in dictione poetica *αἴρειν*³⁾ et *ἐξάειρειν*⁴⁾.

949—952. Quod mulierum proprium est ieiunium annuum, id agit etiam Pauson, „et tanta quidem” chorus ait „religione agit, ut saepe nobiscum⁵⁾ „Cererem Filiamque oret ut alia ex aliis „Thesmophoria plurima sic celebrare „sibi contingat”, *ἔφ' ὄν κακὸν ἀμφαγαπῶν* scilicet. — De Pausone pauperrimo homine vid. ad Ach. 854; subsimili autem

cantico ridetur Thumantis quidam Eq. 1268—1273. Praeterea conferenda sunt Promethei in Avibus verba de Olympiis esurientibus: *ὡσπερ οἱ Θεσμοφορίαις νηστεύομεν ἰεῖυνη σῦμος quasi Thesmophoria ageremus*⁶⁾.

950. *ἐκ τῶν ὄρων εἰς τὰς ὄρας]* item nos: *van jaar tot jaar*. Vid. ad Lys. 391 Nub. 562.

953—958. Consortis manibus feminae in orbem ducunt choream, — *εὐκυκλον χορεύειν*⁷⁾, — quod simplex vetustumque genus saltationis in Achillis olim clipeo repraesentavit Vulcanus⁸⁾.

953. *ὄρμα' χῶρει κοῦφα ποσί]* item chorus in Ecclesiazusis: *ἔμβα' χῶρει*⁹⁾. De obiecto autem interno *κοῦφα* vid. ad Lys. 1304.

¹⁾ Ran. 372—459. — ²⁾ Item Hom. τ 111 Soph. Ai. 212 Oed. C. 674 Eur. Hec. 123 etc.; cf. nostra *hoog houden, stellen*. — ³⁾ Vid. Ran. 377. — ⁴⁾ Vid. vs. 981. —

⁵⁾ Ad *ξυνεπυχόμενος* supplendum esse *ἡμῖν* recte observat Blaydes. — ⁶⁾ Av. 1519. —

⁷⁾ Vs. 968. — ⁸⁾ Hom. Σ 594; vid. etiam Aesch. Eum. 307 Eur. Herc. 689 Propert. III 3, 42. — ⁹⁾ Eccl. 478.

955 *κοῦφα ποσίν, ἄγ', εἰς κύκλον!*
χειρὶ σὺναπτε χεῖρα! θυθμὸν χορείας ὕπαγε πᾶσα!
βαῖνε καρπαλίμοιν ποδοῖν, ἐ-
πισκοπεῖν δὲ πανταχῆ κυ-
κλοῦσαν ὄμμα
χρῆ χοροῦ κατάστασιν.

Stropha I (vs. 959—962).

960 *ἄμα δὲ καὶ*
γένος Ὀλυμπίων θεῶν
μέλπε καὶ γέραιρε φωνῆ
πᾶσα χορομανεῖ τρόπῳ.

Antistropha I (vs. 963—965).

965 *εἰ δέ τις*
προσδοκᾷ κακῶς ἐρεῖν
ἐν ἱερῷ γυναικᾶ μ' οὔσαν
ἄνδρας, οὐκ ὀρθῶς φρονεῖ.

Epodus I (vs. 966—968).

ἀλλὰ χρῆν,
ὡς ἐπ' ἔργον αὖ τι καινόν,

955. *χειρὶ σὺναπτε*] *χειρὶ σὺναπτε* Dobree, *χειρὶ ξύναπτε* Reisig.

966. *χρῆν* Bothe] *χρῆ* R (cf. vs. 662), *χρῆ μ'* Meineke.

967. *ὡς ἐπ'* Enger] *ὡσπερ* R, *ὡσπερ ἐπ'* Fritzsche, *ὡσπερ* GHermann. Cf. vs. 985. ||
αὖ τι καινόν] *ἀντίκα* Reiske.

955. *ὕπαγε πᾶσα*] *incedite omnes*. Sic *πᾶσα* etiam infra ¹⁾ et saepe masculinum *πᾶς* ²⁾.

959. *χοροῦ κατάστασιν*] *chori orbem*. Quemadmodum dici solet *ιστάναι χορόν* ³⁾, unde ductum est priscum nomen *Stesi-chori*, sic custos Aeschyleus signum optatissimum capti Ilii *πολλῶν χορῶν κατάστασιν* portendere ait ⁴⁾, saltationis *instituitionem* (*τὴν χοροστασίαν*) significans. Noster vero chorus *locum* dicit ubi chorea instituitur.

961. *μέλπε καὶ γέραιρε*] verba poetica. Infra *μέλπειν* bis redit ⁵⁾, *γεραιρεῖν* non nisi h. l. legitur in poesi comica.

962. *πᾶσα*] cf. vs. 955.

— *χορομανεῖ τρόπῳ*] *sacro illo furore correpta, qui decet in honorem deorum choream ducentes*. Cf. ἡλιομανής Av. 1096.

966—968. *Sed ante omnia sistenda, cohibenda est saltatio circularis* ⁶⁾. — In aliud genus saltationis, quod carmini strophico melius conveniat, chorus se componit laudes deorum cantaturus.

¹⁾ Vs. 962 et 986 (?); praeterea vid. Eccl. 501. — ²⁾ Vid. ad Ach. 204 Ran. 372. — ³⁾ Vid. Nub. 271 Av. 219 etc. — ⁴⁾ Aesch. Ag. 23. — ⁵⁾ Vid. etiam Av. 949 a Polacio emendatus. — ⁶⁾ Cf. vs. 954.

πρῶτον εὐκύκλου χορείας
εὐφυᾶ στῆσαι βάσιν.

Stropha II (vs. 969—976).

970

πρόβαινε ποσί, τὸν Εὐλύραν
μέλπουσα, καὶ τὴν τοξοφόρον
Ἄρτεμιν, ἄνασσαν ἀγνήν.
χαῖρ', ὦ Ἐκάεργ', ὅραζε δὲ νίκην.
Ἦραν τε τὴν τελείαν

975

μέλψωμεν, ὥσπερ εἰκός,
ἢ πᾶσι τοῖς χοροῖσιν ἐμπαίξει τε καὶ
κλῆθας γάμου φυλάττει.

Antistropha II (vs. 977—984).

980

Ἐρμῆν τε Νόμιον ἄντομαι,
καὶ Πᾶνα, καὶ Νύμφας φίλας,
ἐπιγέλασαι προθύμως
ταῖς ἡμετέραις χαρέντα χορείαις.

968. εὐφυᾶ] εὐφυῆ R; cf. Nub. 76. || στῆσαι] *ecquid *σχάσαι* (i. e. παῦσαι, vid. ad Nub. 107) dedit poeta?

969. Εὐλύραν] ἔλῤῥαν R.

972. Ἐκάεργ'] -εργε R, quo servato multi vs. 980 scribunt ἡμετέραισι pro -αις, in binos versiculos dirimentes verba χαῖρ' — νίκην et ταῖς χορείαις.

975. χοροῖσιν ἐμπαίξει R] χοροῖσι συμπαίξει Meineke (cf. Pac. 816 Soph. Oed. R. 1109).

969. Εὐλύραν] cf. supra χρυσολύρας epitheton ¹⁾, et de poeticae dictionis termino -ρα pro -ρω ²⁾ vid. ad Eq. 1331.

972. ὄραζε] verbum poeticum apud nostrum non nisi in ficto oraculo relictum ³⁾.

973. τὴν τελείαν] *Pronubam* ⁴⁾, quae nuptiarum τέλει sive σαρο ⁵⁾ praestit, τὴν κληδοῦχον — ut mox dicitur — τοῦ τῶν γάμων τέλους. Cf. προτέλεια sacrificium quod fit ante nuptias ⁶⁾.

975. χοροῖσιν ἐμπαίξει] *choris saltantibus intermiscet se, adest* ⁷⁾. Verbum παίζειν de saltantibus nunc dicitur, ut saepe ⁸⁾,

ἐν- autem praeposito eam habet vim quam in versiculis Euripideis, ubi bacchae dicuntur lascivire ὡς νεβρός χλωροραῖς | ἐμπαίζουσα λείμακος ἄδοναῖς ⁹⁾, i. e.: ἡδέως παίζουσα ἐν χλωρῷ λειμῶνι.

976. Infra κληδοῦχος dicitur Minerva ¹⁰⁾, praesertim autem cf. verba chori Euripidei Ἔρωτα τὸν τᾶς Ἀφροδίτας | φιλιτάτων θαλάμων | κληδοῦχον celebrantis ¹¹⁾.

977—981. Advocantur etiam montium lucorumque numina Mercurius Pastoricius, Pan, Nymphae. Cum ultimis verbis cf. vs. 314.

¹⁾ Vs. 315. — ²⁾ Cf. εὐλύρος Ran. 229. — ³⁾ Eq. 200. — ⁴⁾ Recte sic schol. et Poll. III 38. — ⁵⁾ Cf. τέλος (sic Meineke pro μέλος) ἑορτῆς Ran. 397. — ⁶⁾ Aesch. Ag. 65. — ⁷⁾ Cf. Pac. 784. — ⁸⁾ Cf. vs. 795, 947, 983 Pac. 816 etc. — ⁹⁾ Eur. Bacch. 866 sq. — ¹⁰⁾ Vs. 1142. — ¹¹⁾ Eur. Hipp. 539 sqq.

ἔξαιρε δὴ προθύμως
διπλὴν χάριν χορείας.
παίσωμεν, ὧ γυναικες, οἴαπερ νόμος·
νηστεύομεν δὲ πάντως.

Epodus II (vs. 985—989).

985 ἄλλ' εἶα, πᾶλλ', ἀνάστρεφ' εὐρύθυμω ποδί·
χόρευε πᾶσ' ἄμ' ὠδῆ.
ἦγοῦ δὲ καὐτὸς ὦδε
σύ, κισσοφόρε Βάκχειε δέσποτ', ἐγὼ δὲ κάμοις
σε φιλοχόροισι μέλπω.

Stropha III (vs. 990—994).

990 εὖτε, ὧ Διὸς σύ,
Βρόμιε, καὶ Σεμέλας παῖ,

981. ἔξαιρε] ἔξαιρε Meineke.

982. χάριν Bisetus] χαίριν R.

984. νηστεύομεν Bentley] -ωμεν R.

985. εἶα, πᾶλλ' Blaydes] εἰαπᾶλλ' R, εἴ' ἐπ' ἄλλ' Iunt. non male (ut vs. 967 Plut. 316), sed vid. Lys. 1304, 1310 Ran. 345.

986. χόρευε Blaydes] τόρευε R, „τορῶς καὶ τρανῶς λέγε τὴν ὠδὴν” schol., verbum aliunde ignotum (nisi quis conferre velit Pac. 381) neque huic loco aptum; τόρευε Bentley (cf. vs. 54), sed carmina nunc canenda sunt, non praegenda. || *πᾶσ' ἄμ' ὠδῆ] πᾶσαν ὠδὴν R (ΠΑΣΑΜΩΛΙΑΗ — ΠΑΣΑΝΩΛΙΑΗΝ).

987. κ' Blaydes] γ' R. Alienum hinc δέ γε. || αὐτὸς ὦδε GHermann] ὦδ' αὐτὸς R. Longius a verbis traditis discedens vVelsen scripsit: ὦδε ταύτης | αὐτὸς, οὐ κισσοφόρ' ὦταξ | Βακχεῖ· ἐγὼ δὲ κάμοις κτέ.

990. εὖτε, ὧ Διὸς σύ Enger] εὖτιον ὧ διόνυσε R.

981 sq. De verbo *ἔξαιρειν* celebrandi sensu usurpato vid. ad Ran. 377 et supra vs. 948. *Duplicem choreae gratiam* dicit cantum quem comitatur saltatio. Idem vocis *χάριτος*; usus est Nub. 311. Proprium saltationis cuiusdam nomen fuisse dicitur *διπλῆ* apud Hesychium et Pollucem ¹⁾, sed ea observatio aut hinc aliena est, aut si ad nostrum locum pertinet, errori debetur.

984. πάντως] vid. vs. 851.

985. πᾶλλε] vid. ad Lys. 1304.

986. Post motum in orbem canticum magis placidum, post hoc laetum hyporchema, quo omnes et cantant simul et saltant ²⁾. Sic in laetum κάμον, quem ipse ducit Bacchus ³⁾, excurrit saltatio mulierum, vel potius choreantarum Liberalibus comoedia agentium; nam hos magis quam mulieres Thesmophoria celebrantes decet Liberi invocatio.

986. πᾶσα] cf. vs. 955.

988—990. Cf. versiculus Ecephantidis: εὖτε, κισσοχαίτ' ἄναξ ⁴⁾.

¹⁾ Poll. IV 105. — ²⁾ Cf. Soph. Ai. 699 et vid. ad Ran. 849. — ³⁾ Cf. Soph. Ant. 154. — ⁴⁾ Ecephant. fr. 3 (Cratin. 324); praeterea vid. ad Ran. 1259.

χοροῖς τερπόμενος
κατ' ὄρεα Νυμφᾶν ἔρατοῖς ἐν ὕμνοις,
ὦ εὐί', εὐί', εὐοῖ,
ὦ εὐί' ἀναχορεύων.

Antistropa III (vs. 995—1000).

995

ἀμφὶ δὲ σοὶ κτυπεῖται
Κιθαιρώνιος Ἥχῳ,
μελάμφυλλά τ' ὄρη
δάσκια, πετρώδεις τε νάπαι βρέμονται·
κύκλω δὲ περὶ σὲ κισσὸς
εὐπέταλος ἔλικι θάλλει.

1000

SCENA VIGESIMA PRIMA.

(Affertur a ministris quibusdam affinis tabulae lignee illigatus. Quos comitatur sagittarius.)

Affinis, Sagittarius.

ΤΟΞΟΤΗΣ.

ἔνταυτά νυν οἰμῶξι πρὸς τὴν αἰτρίαν.

993. ἐν] σὺν (ξὺν) vVelsen, sed cf. Av. 1735.

994. ὦ — ἀναχορεύων GHermann] εὐιον' εὐιον' εὐοῖ ἀναχορεύων R.

995. σοί] σοῖ (sic!) R, σοί Aug. Iunt. Froben. (!); non minus ludicrum vitium habet schol. vs. 910: „Εὐριπίδης... Κλειτοῦς οἰωνὸς ἦν” (ὐ^ο -οῖ). Praeterea vid. ad vs. 392. || κτυπεῖται] κτυπεῖ τε Valekenaeer, sed cf. Plut. 758.

998. πετρώ(ι)δεις | τε νάπαι Enger] καὶ νάπαι | πετρώδεις R, quibus servatis GHermann post πετρώδεις supplet μεγάλας.

1001 sqq. Scythae verba barbare corrupta et decurtata in R passim assimilantur dictioni Graecae. Leguntur in R: ἰκετεύση 1002, δρᾶς 1003, μᾶλλον (metro invito) 1005, -ον etiam 1184, 1188, 1194, 1198, 1210, γέρον (γέρον²) 1006, περ 1007, τί (bis) 1083, ἴσθ' ἢ 1092, φεύγει 1093, -ει(ς) etiam 1001, 1094 sq., 1120, 1123, 1185, 1187, 1193, 1198, 1216, τῷ πρωκτῷ 1119, ἐξοπισθο 1124, ἴνα 1007, οἶον 1183, ὡς 1180, 1185, 1192, 1210, 1212, 1214, ὡσπερ 1180, 1185, 1192, δδὸ 1222, οὐκ ἐπιλήσει 1190, συ(μ)βήνην 1197, τάχιστα 1214, γραῦ 1222.

993. ἐν] cf. Av. 1735.

995 sq. *Nocturnusque vocat bacchas clamore Cithaeron*¹⁾. De κτυπεῖσθαι verbo (*pulsum resonare*) vid. ad Plut. 758 sq.

1001 sqq. Per ceteram fabulam par-

tium tertiarum est sagittarius Σκύθης ἐλληνίζων τῇ φωνῇ, — ut Aeschinis verbis utar²⁾, — sed ita ἐλληνίζων ut neque adspirationem curet, quod non grave peccatum, neque terminos verborum,

¹⁾ Verg. Aen. IV 305. — ²⁾ Aeschin. III § 172.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

ὦ τοξόθ', ἱκετεύω σε —

ΤΟΞΟΤΗΣ.

μή μ' ἱκετεύσι σύ.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

χάλασον τὸν ἦλον.

ΤΟΞΟΤΗΣ.

ἀλλὰ ταῦτα δρᾶς' ἐγώ.

(Clavum strenuo ictu magis adurget.)

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

οἴμοι κακοδαίμων, μᾶλλον ἐπικρούεις σύ γε.

ΤΟΞΟΤΗΣ.

1005

ἔτι μᾶλλο βούλις;

(Ut supra.)

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

ἀτταταῖ! λατταταῖ!

1004. ἐπικρούεις Aug.] -σεις R. An *ἐπικρούσας?

1005. λατταταῖ Bentley] τατταταῖ R, ἀτατταταῖ Brunck. Cf. vs. 223.

græce balbutiens tantum, non loquens, et quid velit indicans magis quam dicens. Non tam longe a dictione cultiore aberrat miles barbarus, quem supplicem induxit Timotheus in Persis carmine lyrico nuper reperto, quod ineunte saeculo IV° natum docet editor: „ἐγὼ μοί σοι κῶς καὶ τί πράγμ'; | αὐτίς οὐδάμ' ἔλθω. | καὶ νῦν ἐμὸς δεσπότης | δεῦρό μ' ἐνθάδ' ἦξεν, | τὰ λοιπα δ' οὐκίτι πάτηρ, οὐκ- | ἐτι μάχεσθ' αὐτίς ἐνθάδ' ἔρχω, | ἀλλὰ κάθω | ἐγὼ σοι μὴ δεῦρ', ἐγὼ | κείσε παρὰ Σάρδι, παρὰ | Σοῦσ', Ἀγβάτανα ναίων. | Ἄρτιμεις, ἐμὸς μίγας θεός, | παρ' Ἐφροσ φυλάξει”¹⁾. Quae vere Graecis „οὐκίτι δεῦρ' εἰμι μαχοῦμενος” κτλ. aliquanto sunt similiora quam nostri Scythae verbula. Nempe seriam, non iocosam musam colebat Timotheus, licet ludicri aliquid

gravi carmini inmiscuerit, ut Sophocles Antigoniae dramati, Euripides Alcestidi.

1001. Simillima sunt Carionis ad Mercurium esurientem in Pluto verba: ἀσκολιας' ἐνταῦθα πρὸς τὴν αἰθρίαν²⁾. Sed propius etiam ad nostrum locum accedunt verba quibus Prometheus Aeschyleum irridet Robur: ἐνταῦθα νῦν ἕριξ³⁾. Praeterea de adverbii ἐνταῦθα hoc usu vid. ad Nub. 1475, de praepositione ad Nub. 198, de voce αἰθρία ad Nub. 371.

1003 sq. Nunc quoque sagittarius aemulatur inclementem illum Iovis satellitem, qui ad Vulcanum Promethei manus rupi affigentem „ἤρασσε μᾶλλον”, ait, „σφιγγε' μηδαμῆ χάλα”⁴⁾. Quin etiam crudelior illo „ταῦτα δρᾶσω” ait, *faciam quod petis*, dein magis etiam adstringit captivi vincula.

¹⁾ Der Timotheus-papyrus, ed. v Wilamowitz 1903, vs. 162—173. — ²⁾ Plut. 1129. — ³⁾ Aesch. Prom. 82. — ⁴⁾ Aesch. Prom. 58.

κακῶς ἀπόλοιο!

ΤΟΞΟΤΗΣ.

σίγα, κακοδαίμω γέρω.

πέφ' ἐγὼ ἐξινίγκι πορμός, ἵνα πυλάξι σοι.

(Aedem intrat.)

SCENA VIGESIMA SECUNDA.

Affinis solus.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

ταυτὶ τὰ βέλτιστ' ἀπολέλανκ' Εὐριπίδου.

(Ex edito loco, ubi collocatus est, adspicere se Euripidem aedibus suis egredientem gestu significat.)

ἔα θεοί, Ζεῦ σῶτερ, εἰσὶν ἐλπίδες.

1010

ἄνηρ ἔοικεν οὐ προδώσειν, ἀλλὰ μοι

σημεῖον ὑπεδήλωσε Περσεὺς ἐκδραμών,

ὅτι δεῖ με γίνεσθ' Ἀνδρομέδαν πάντως δέ μοι

τὰ δέσμ' ὑπάρχει. δῆλον οὖν τοῦτ' ἔσθ' ὅτι

ἤξει με σώσων οὐ γὰρ ἂν παρέπτετο.

1013. τοῦτ'] add. Dobree, alii aliter.

1014. παρέπτετο] -πιατο R.

1006. σίγα] cf. Ach. 238.

1007. Abit *stoream* petiturus, in qua recumbat ¹⁾ dum captivum custodit. Quaecum statim eum redire et mox in ea iacentem obdormiscere, versu autem 1082 clamoribus altercantium e somno excitari, fuere qui sumerent ²⁾. Sed mirum si miles tam cito somno sopiatur ut versum 1017 non audiat; multo vero graviore quod addam argumento refellitur illa opinio. Nam id si voluisset comicus, *stoream* sagittarium secum afferre iussisset; vel potius, nullam fecisset *storeae* mentionem. Quae eo

consilio nunc commemoratur ut apta sit causa lictorem aliquantisper a scena ablegandi ³⁾.

— σοι] cf. vs. 1176.

1008. ἀπολέλανκα] vid. ad Av. 177.

1011. Helena Euripidea nihil est assecuta: periculum facturus est tragicus an alia eiusdem commissionis fabula ⁴⁾ misero sodali plus sit profutura.

— ἐκδραμών] e *domo sua*, quam eminens conspicere fingitur homo misellus ex edito loco, ubi sub dio suspensus est.

1012. πάντως] vid. vs. 851.

1013. ὑπάρχει] vid. ad Eq. 217.

¹⁾ Cf. Plut. 542. — ²⁾ Bothe, Enger. — ³⁾ Recte sic Voss. — ⁴⁾ Vid. vs. 1060 et ad vs. 850.

(Cantans, ad chorum:)

- 1015 φίλαι παρθένοι, φίλαι, πῶς ἂν οὖν
ἀπέλθοιμι καὶ
τὸν Σκύθην λάθοιμι;
κλύεις; ὃ πρὸς Ἴδου σ', αὐτὰς ἐν ἄντροις
1020 ἀπόπασσον, ἕασον... ὡς
τὴν γυναικῆ μ' ἐλθεῖν!

1015—1021. Affini continuat R, quem secuti sunt Tyrwhitt Beer alii; Euripidi tribuit corrector cum gravi contextus detrimento.

1016. οὖν] add. GHermann.

1017. ἀπέλθοιμι] ὑπέλθοιμι Bentley (vid. ad Eq. 47), ἐπέλθοιμι Brunck, πελάθοιμι Blaydes, Euripidis haec esse rati; de qua opinione vid. ad vs. 1015—1021. || λάθοιμι Brunck] λάθοιμι R.

1018. κλύεις] κλύεις (deleto signo interrogandi) Bisetus perperam. || πρὸς Ἴδου σ', αὐτὰς (-τᾶς) Rutherford] προσαιδουσαί τᾶς R, item in Euripidis verbis a scholiasta allatis, προσαιδούσα τᾶς Brunck, προσαιδῶ σε τὰν GHermann, πρὸς αἰδοῦς σε τὰν Seidler ingeniose, sed *Pudori* quis hic locus? Quem secutus vVelsen πρὸς αἰδοῦς σὺ τὰν (ad chori ducem haec dici ratus). Equidem secutus sum Rutherfordium, nisi quod ille dederat αὐτὰς et mox ὅλα παῦσον, quae eodem redeunt, sed paullo magis artificiose dicta sunt et a litteris traditis paullo longius discedunt.

1020. ἀπόπα(υ)σον Eur. in schol.] κατένευσον R.

1015 sqq. Ridicule rugosa haec Andromeda verbula sua intermiscet fletibus heroinae tragicae, magis etiam ridicula dum preces et querelas virginis regiae ¹⁾ adaptat rebus in quibus ipse nunc versatur senex. Monodiae Euripideae parodiam non minus festivam habet Ranae fabula ²⁾.

1015. „Caras” dicit et „virgines” quae: „neque virgo equidem sum neque cara” suo iure retorquere possint; nam et infestissimae ei sunt et matronae. In Euripidis tragoedia Andromedam his verbis allocutam esse chorum puellarum ipsius sortem plorantium — an nymphae? — intellegimus.

1019—1021. *Eheu tace, echo rupium, ut cum meis sodalibus* — perinde atque Iephtae illa filia — *plorem aevum nimis*

breve: „κλύεις, ὃ πρὸς Ἴδου σ', αὐτὰς ἐν ἄντροις ἀπόπασσον ἕασον, Ἄχοι, μὲ σὺν φίλαις γόου πόθον λαβεῖν”. Ad se mente supplendum est *ικετέω* vel simile verbum, ἀποπαῦσαι ita adhibitum est etiam Eur. Bacch. 381 (ἀποπαῦσαι μερίμνας). — Sed comica nunc Andromeda ultimis verbis substituit quae, vero rerum statui melius sunt accommodata: „*sine domum ad uxorem abeam*”. Quae a cothurno alienissima esse, si scholia deessent, vel sola vocula ὡς; testari posset pedestri sermoni propria; et recte adscriptum est: „ὡς ἐν κωμῳδίᾳ” ³⁾. „Οἴκαθε βούλομαι” misellus clamitat senex „ὡς τὴν γυναικᾶ „καὶ τὰ παιδία” ⁴⁾. Sic etiam Philocleonis illius querelae tragico quodam dolore tumentes excurrerant in πάνυ οἴκει' ἄττα verbula ⁵⁾.

¹⁾ Quae in scholiis indicantur. — ²⁾ Vid. Ran. 1331—1363. — ³⁾ Cf. vs. 1206 et vid. ann. crit. ad Eq. 501. — ⁴⁾ Quae verba perperam Rutherford traxit ad schol. 1025. — ⁵⁾ Cf. Vesp. 317—332.

- ἄνοικτος ὅς μ' ἔδησε, τὸν
 πολυπονώτατον βροτῶν!
 μύλις δὲ γραῖαν ἀποφνυγὼν
 1025 σαπρᾶν, ἀπωλόμην ὕμων.
 ὅδε γὰρ ὁ Σκύθης πάλαι
 φύλαξ ἐφροσῶς ὀλοὸν ἄφιλον
 ἐκρέμασεν κόραξι δεῖπνον.

 ὀρθῶς; οὐ χοροῖς' οὐδ'
 1030 ἐφηλίκων νεανίδων
 κῶμον ἔστηκ' ἄγους',

1023. πολυπονώτατον] -ον- Burges (cf. Eur. Hel. 212 Soph. El. 1275 Phil. 776).

1026. *πάλαι φύλαξ] φύλαξ πάλαι R, Enger πάλαι μοι φύλαξ (dochmios statuens).

1027. ἐφροσῶς Meineke] ἐφροσῆκ' R, quod ortum est e glossemate ἐφροσῆκῶς.

1028. κόραξι] με τοῖς κ. Blaydes.

1029. ὀρθῶς] ὀρθῶς ἔμ' Dindorf, ut vs. 1029 sq. fiant dimetri iambioi. || χοροῖς] χοροῖσιν R.

1030. *ἐφηλίκων] ἐφηλίκων R, ἡλίκων ὑπὸ GHermann (quem secutus vVelsen dein supplet προσημφθεῖσα), Blaydes ἡλίκων μετὰ.

1031. *κῶμον... ἄγους'] ψῆφον κημόν... ἔχουσ' R. GHermann ψῆφον mutavit in ψῆφον, dein abiecit, utpote glossema ad interpretandum „κημόν” adscriptum ab iis qui iudicia respici putarent: „παρὰ τὴν ψηφοθήκην (ξίφοθ. R) οὐ δικάζω” schol. Sed neque iudicium erat „κημόν ἔχειν” (cf. Vesp. 754), neque video quemnam κημόν tenuisse dici potuerint *ruellae*. Itaque si quis scholio fidem habet, scribat ψῆφον ἔστηκ' ἔχουσ' deleto κημόν, sed equidem litteram H hoc loco (ut alibi passim) pro Ω scriptam antiquitus errorum causam extitisse arbitror. Vid. ad vs. 80.

1022. ἄνοικτος] mente addendum: ἔστιν. E scholiis discimus apud Euripidem haec fuisse chori virginum miserantis verba: „ἄνοικτος ὅς τεκόν σε τὴν | πολυπονωτάτην βροτῶν | μεθήκεν ἔδα πά- | τρας¹⁾ ὑπερθανεῖν.” Sic ad Hecubam dux chori mulierum captivarum: „ὦ τλήμων, ὡς σε πολυπονωτάτην βροτῶν | δαίμων ἔθη- | κεν...!”²⁾.

1024 sq. Crityllam κωμικῶς πᾶνυ designat Andromeda personata; est enim dictionis humillimae adiectivum σαπρῶς eo quo παλαιός sensu usurpatum³⁾. —

Charybdin dum vitat, Scyllam suam invenit, a qua nunc opprimitur.

1028. Cf. vs. 942.

1029—1031. Sic ad Antigonom Iocasta Euripidea: „ο *filia*, ex aedibus προδῖ; οὐκ ἐν χορείαις οὐδὲ παρθενεύμασι | τῶν σοι προχωρεῖ δαιμόνων κατάστασις, sed exorandi sunt fratres, ne mortem sibi inter se inferant”⁴⁾. Cf. etiam chorus in Iphigenia Taurica: „χοροὺς δ' ἰσταὶν ὄθι καὶ παρθένος ἠδδοκίμου⁵⁾”. Vox κῶμος ita ut h. l. usurpata est Eur. Hel. 1469 et alibi apud tragicum.

¹⁾ Cod. πατρός, correxit Düntzer. — ²⁾ Eur. Hec. 721 sq.; adi. πολύπονος vid. etiam Alc. 971 Or. 176, 977 Aesch. Suppl. 382. — ³⁾ Vid. ad Vesp. 1343. — ⁴⁾ Eur. Phoen. 1264 sqq. — ⁵⁾ Eur. Iph. T. 1142.

ἀλλ' ἐν πυκνοῖς δεσμοῖσιν ἐμπεπλεγμένη
 κήτει βορὰ Γλαυκῆτη πρόκειμαι,
 γαμηλίῳ μὲν οὐ ξὺν
 παιῶνι, δεσμῶ δέ.

1035

γοῦσθ' ἐμ', ὦ γυναῖκες, ὡς
 μέλεα μὲν πέπονθα μέλεος,
 — ὦ τάλας ἐγώ, τάλας! —

1040

ἀπὸ δὲ συγγόνων τάλαν' ἄνομα πάθεα,
 φῶτά τε λιτομένην πολυδάκρυτον Ἄ-
 δα γόον φλέγουσαν,

1034 sq. Praegressis subiunxit Fritzsche, post *dé* clauso enuntiato.

1039. *τάλαν'* GHermann] *ἀλλάν* R.

1040. *τε*] supplevit GHermann. || *φῶτα ... λιτομένην*] l. a. *φῶτ' ἀντομένην* in schol. (AI-N), *λιτομένα* Enger, idem mox *φλέγουσα*.

1041. *φλέγουσαν* Musgrave ad Eur. Or. 1396] *φείγουσαν* R.

1038. Monstrum marinum, quod peperit *γλαυκὴ Θάλασσα*, annosa nostra Andromeda vocat *Γλαυκῆτην*, ludicre usa nomine gulosi cuiusdam nebulonis ¹⁾. De cuiusmodi iocis apud comicum frequentissimis vid. ad Vesp. 84.

1035. Misella virgo *δίσμιον παιῶνα* dicit canticum vel clamores qui decent captivam. Cf. *ἕνος δίσμιος* furiarum Aeschylearum ²⁾.

1036—1055. Hactenus nova Andromeda priscae illius querelas suas fecit tantum non integras; nunc eadem quidem dictione numerisque iisdem uti pergit, sed suis ipsius potissimum utitur verbis. *Miseremini mei*, ait, *o mulieres; nam tristissima tuli, et cantu lugubri nunc precor virum illum, qui totondit me, qui crocolam induit, qui huc me misit, qui effecit denique ut non triste magis quam ridiculum spectaculum iam praebeam*

praetereuntibus! — Quae vario verborum ornatu implicatur sententia et tantum non abditur.

1041. *πολυδάκρυτον Ἄδα γόον φλέγουσαν*] *dum flebilem lamentationem edo moriturus*. — Saepius apud tragicos *Ἄδα παιάν* ³⁾ vel *μέλος* ⁴⁾ vel *μοῦσαι* ⁵⁾ vel *χορός* ⁶⁾ dicitur *cantus lugubris*. Verbum *φλέγειν* de *clarum sonum cientibus* dicitur etiam notissimo loco Aeschyli: *σάλπιγξ ἀυτῆ πάντ' ἐπέφλεγεν* ⁷⁾, et ipse clamor dicitur *φλέγεσθαι* ⁸⁾ vel *λάμπειν* ⁹⁾, frequenter autem in poetica praesertim dictione ad *sonum* transferuntur quae proprie dicuntur de *visis*; cuius generis loquendi antiquissimum fere est exemplum „*Φόψ'* illa „*λειψίσεσσα*” sive *clara cicadarum*, quam novimus ex Homero ¹⁰⁾. Graeca exempla secutus Vergilius *incendere luctus* dixit et: *clamore incendere caelum, urbem* ¹¹⁾.

¹⁾ Vid. Pac. 1008 Plat. fr. 106. — ²⁾ Aesch. Eum. 306, 331, 344. — ³⁾ Aesch. Sept. 868. — ⁴⁾ Eur. El. 143. — ⁵⁾ Eur. Suppl. 773. — ⁶⁾ Eur. Herc. 1026. — ⁷⁾ Aesch. Pers. 395. — ⁸⁾ Bacchyl. fr. 46¹³. — ⁹⁾ Soph. Oed. R. 186. — ¹⁰⁾ Hom. Γ 152; nostrum *helder*. Vid. Mnemos. 1903 p. 114—116. — ¹¹⁾ Verg. Aen. IX 500 X 895 XI 147.

— αἰαῖ, αἰαῖ! —

ὄς ἔμ' ἀπεξύρησε πρῶτον,
ὄς κροκόεν τόδ' ἀμφέδυσεν,
1045 ἐπὶ δὲ τοῖσδ' εἰς τόδ' ἀνέπεμψεν
ἱερόν, ἔνθα γυναιῖκες.

ὦ μοίρας ἄτεγκτε δαῖμον!

ὦ κατάρατος ἐγώ!

τίς ἐμὸν οὐκ ἐπόψεται

πάθος ἀμέγαρτον ἐπὶ κακῶν παρουσίᾳ;
1050 εἶθε με πυρφόρος ἀστεροπητῆς
τὸν δύσμορον ἐξολέσειεν!
οὐ γὰρ ἔτ' ἀθανάταν φλόγα λεύσειεν
ἔστιν ἐμοὶ φίλον, ὥς ἐκρεμάσθην
λαιμότμητ' ἄχη διαμένων,

1042. Post quadruplex αἰ in R sequitur ἱ.

1044. *ὄς] ὄς ἔμ' R. || κροκόεν τόδ' Bergk] κροκόεντ' R. || ἀμφέδυσεν schol.] ἐνέδυσεν R.

1045. τοῖσδ' ἰ(ι)ς τόδ' GHermann] τοῖσδε. τόδ' R. Abit ξ in τ (ut vs. 834).

1047. ὦ μοίρας GHermann] ὦ μοι μοίρας R (dittographema). || ἄτεγκτε Zanetti] ἄνεγκτε R. || δαῖμον Burges] δαίμων R.

1050. ἀστεροπητῆς vHerwerden] αἰθέρως ἀστήρ R et schol.; vid. Soph. Phil. 1198.

1051. δύσμορον Brunck] βάρβαρον R, ἄθλιον l. a. in schol.

1054. διαμένων Bentley] δαιμόνων R, δαιμαίνων Reiske, δαιμονῶν (*furiis actus*) Brunck, δαιμόν' Fritzsche. In vulgata non accusativus ἄχη molestus est (cf. Hom. Γ 50 Eur. Alc. 7 Herc. 59 etc.), sed ipse genitivus δαιμόνων.

1045. ἀνέπεμψεν] vid. ad vs. 585.

1047. ἄτεγκτε] vid. ad Lys. 550.

— ὦ κατάρατος ἐγώ!] eadem Hermionae Euripideae sunt verba ¹⁾).

1048. Fortasse homuncio et nunc Promethei illius recordatur, quem Titanes sic alloquebantur: ἤκομεν... | τοὺς σοὺς ἄθλους τοῦσδε Προμηθεῦ | δασμοῦ τε πάθος τόδ' ἐποψόμενοι ²⁾). Etiam ἀμέγαρτον adiectivum inde habere potest, quo Oceanides Promethei designabant mala ³⁾). Quamquam et aliunde ducere id potuit

aut sua sponte nunc usurpare, nam in poetica dictione minime rarum ⁴⁾).

1050 sq. Vulgatae huiusmodi preces in scena tragica. Quas ridicule imitatur Philocleon in Vespis ⁵⁾). Vid. etiam Lys. 974 sqq.

1052. ἀθανάταν φλόγα] *lucem superiorum* opponit tenebris, in quibus versantur qui vita sunt functi. De adiectivi prima syllaba vid. ad Ran. 629, de ultima ad Nub. 289.

1054. λαιμότμητα] sic dicit mala quae

¹⁾ Eur. Andr. 839. — ²⁾ Aesch. fr. 191; vid. etiam infra ad vs. 1105 sq. —

³⁾ Aesch. Prom. 402. — ⁴⁾ Cf. Eur. Hec. 193 etc. — ⁵⁾ Vesp. 328 sqq.

1055

αἰόλαν νέκυσ ἔπι πορείαν.

SCENA VIGESIMA TERTIA.

Affinis, Echo (non cernitur).

(HXΩ.)

χαῖρ', ὦ φίλη παῖ! τὸν δὲ πατέρα Κηφεία,
ὅς σ' ἐξέθηκεν, ἀπολέσειαι οἱ θεοί.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

σὺ δ' εἰ τίς, ἦτις τοῦμὸν ὄκτιρας πάθος;

(HXΩ.)

Ἦγά, λόγων ἀντρωδὸς ἐπικοκκάστρια,

1055. αἰόλαν] ἀίδηλον vVelsen. || *νέκυσ] νέκυσιν R. || ἔπι Fritzsche] ἐπι R.

1056—1096. Echus personam solis paragraphis more suo signavit is qui codicis R textum perscripsit; corrector vero „ευριπ ηχω” appinxit versui 1056, item in scholio dicitur Euripides personam Echus sustinere. Cui optimo iure oblocuti sunt Tyrwhitt et Dobree, si dicere voluit scholiasta in Echo a spectatolibus agnitus esse Euripidem; etsi verum est histrionem qui Euripidis partes sustinet nunc Echo agere post scenam latentem.

1058. ὄκτιρας] -ειρας R, item vs. 1107 -ειρον, vs. 1110 -ειρω. Vid. epigramma atticum VIⁱ ante Chr. saeculi (Kaibel 1 CIA. I 463): Τί(τ)ιχρον οκτίρας.

ἄξια sint σφαγῆς, mala tam intoleranda ut vix abstineat homo misellus quin λαίμων ἀπαμύση σιδηρῶ¹⁾. Culter, quo litteras modo tabulis insculpsit, etiam praesto ei est.

1055. Nox ποικιλ-εῖμων²⁾, cuius atrum velum stellae variant micantes, eleganter a poetis dicta est αἰόλα³⁾. Nunc vero iter tenebrosos, per quod ducuntur manes, minus apte illo adiectivo designatur⁴⁾.

1056—1097. Sequitur novae Andromedae cum Echo colloquium ludierum. Nempe dramatis Euripidei hoc erat exordium: virgo ab omnibus derelicta cautibusque inolemter alligata iniquam sortem lugebat per silentium noctur-

num; una ei respondebat, quae etiam Philocteti in Lemni littore gementi sola adfuit, πύρας ὀρείας παῖς⁵⁾, ἡ ἀθυρόστομος ἡγά⁶⁾. Haec clamores lugubres repetebat, ipsa autem puella sonum mirata „quae es tu”, ait, „quam miseret mei?” At mox agnito errore sensit non mortalem aliquem secum confabulari, sed suae vocis imaginem ad se redire repercussam⁷⁾. — Nunc Echo nympheaque vetula fingitur etiam degere in theatro, quo eam anno proximo inexit tragicus; quam dum ridemus ad filiam regiam verba ultro facientem, mittimus quaerere etiamne ad propositum haec tendant.

1059. ἐπικοκκάστρια] vid. ad Eq. 697.

¹⁾ Vid. Eur. Alc. 229 Hom. Σ 34. Redit adiectivum Eur. Phoen. 655; vid. etiam Hec. 207 Mnesimach. com. fr. 4¹⁶, λαμοτόμος σιδαρος Timotheus Pers. 142. —

²⁾ Aesch. Prom. 24. — ³⁾ Soph. Trach. 94, 132 Eur. fr. 596⁴. — ⁴⁾ Suum sensum αἰόλος obtinet Ran. 248. — ⁵⁾ Eur. Hec. 1110. — ⁶⁾ Soph. Phil. 188, 1460. —

⁷⁾ Locum Euripideum bene exposuit vdSande Bakhyzen.

- 1060 ἤπερ πέρουσιν ἐν τῷδε ταύτῳ χωρίῳ
 Εὐριπίδῃ καύτῃ ξυνηγωνιζόμεν.
 ἀλλ', ὃ τέκνον, σὲ μὲν τὸ σαυτῆς χρῆ ποιεῖν,
 κλάειν ἔλεινῶς.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

σὲ δ' ἐπικλάειν ὕστερον.

(ΗΧΩ.)

ἐμοὶ μελήσει ταῦτά γ'· ἀλλ' ἄρχου γόων.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

- 1065 „ὦ Νὺξ ἱερά,
 „ὡς μακρὸν ἔππευμα διώκεις,
 „ἄστεροειδέα νῶτα διφρεύουσ'
 „αἰθέρος ἱεῖς,
 „τοῦ σεμνοτάτου δι' Ὀλύμπου!“

(ΗΧΩ.)

δι' Ὀλύμπου!

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

- 1070 „τί ποτ' Ἄνδρομέδα περιάλλα κακῶν

1062. τὸ σαυτῆς] τσαύτης R (τσαῦτα Iunt., τσαῦτα alii).

1064. γόων Bentley] λόγων R (ut vs. 1059). Vid. Soph. El. 375 Phil. 1401.

1066. ὡς...!] πῶς...; Meineke.

1067. ἱεῖς] ἱεῖς R. Cf. Ran. 1525.

1060. *πέρουσιν*] disertis verbis nunc dicitur id quod frequenter obtinuisse per se intellegitur, ut eae potissimum a comicis tangerentur tragoediae quae proximo anno essent datae.

— ἐν τῷδε τῷ αὐτῷ χωρίῳ] in theatro, ipsis Dionysiis, ut nunc.

1064. ἐμοὶ μελήσει ταῦτά γε] item infra ¹⁾.

— ἄρχου γόων] item apud Homerum: ἐξάρχων γόοιο ²⁾.

1065—1072. Similes sunt Hecubae

Euripideae querelae, quas in Ranis comicus ludicre est imitatus ³⁾. Exordium in sermonem quotidianum conversum habes initio Nubium: ὦ Ζεῦ βασιλεῦ, τὸ χρέμα τῶν νυκτῶν ὕσον / latinis autem anapaestis sic reddidit Ennius: quae cava caeli | signitinentibus confici' bigis ⁴⁾. — Sol iam occidisse fingitur ⁵⁾.

1070. *περιάλλα*] sic poetae lyrici ⁶⁾; vates epici eo sensu dicebant *περι ἄλλων*, ἕξοχος ἔλλων.

¹⁾ Vs. 1207. Praeterea cf. Pac. 149, 1041, 1311 Plut. 229. — ²⁾ Hom. Σ 316 etc. — ³⁾ Vid. Ran. 1331 sqq. — ⁴⁾ Apud Varr. LL. V 19. — ⁵⁾ Vid. ad vs. 655 sqq. — ⁶⁾ Pind. Pyth. XI 8 Soph. Oed. R. 1219 fr. 282 b; vid. etiam hymn. (hom.) XVIII 46 Theocrit. XII 28.

„μέρος ἐξέλαχον;“

(HXΩ.)

μέρος ἐξέλαχον;

KHAEΣTHΣ.

„θανάτου τλήμων“ —

(HXΩ.)

θανάτου τλήμων.

KHAEΣTHΣ.

ἀπολεῖς μ', ὦ γραῦ, στωμυλλομένη.

(HXΩ.)

στωμυλλομένη.

KHAEΣTHΣ.

1075

νῆ Δί', ὀηληρά γ' εἰσήρρηκας
λίαν.

(HXΩ.)

λίαν.

KHAEΣTHΣ.

ὦ ἀγάθ', ἕασόν με μονοφῶσαι,
καὶ χαριεῖ μοι. παῦσαι.

(HXΩ.)

παῦσαι.

1073. γραῦ R¹] γραῦς R² (cf. vs. 106 et vid. ad Plut. 1131).

1077. ἀγάθ'] γραῦ Blaydes, sed vid. comment.

1071. ἐξέλαχον] de structura vid. ad Ach. 406.

1072. θανάτου τλήμων] additurum „μείλουσα τυχεῖν“¹⁾ intempesive interrumpit echo²⁾. Sic in Ranis ipsi Euripidi „Οἴνεύς ποτ' ἐκ γῆς“ recitanti obstrepit aemulus prius quam ad finem deducatur enuntiatum³⁾.

1073. ἀπολεῖς μ'] vid. ad Ach. 470.

— στωμυλλομένη] vid. ad Ran. 92.

1075. εἰσήρρηκας] vid. ad Eq. 4.

1077. ὦ ἀγαθί] cf. τάλαν et similia ad feminas dicta⁴⁾. An ipsius histrionis haec sunt verba, alterum histrionem praecidere sibi canticum iocose vetantis? In scholiis homo imperitus scripsit „ὦ ἀγαθί“ esse intellegendum. Est autem *deprecantis* vel *obiciantis* verbulum ὦ ἀγαθί, ut in verbis Blepsidemi: „παῦσαι φλυαρῶν, ὦ ἀγαθί!“ — et sic passim⁵⁾.

¹⁾ Vid. schol. — ²⁾ Quod non intellegens Bothe perperam interpretabatur *misera ob mortem*. — ³⁾ Ran. 1238. — ⁴⁾ Vid. ad Lys. 56. — ⁵⁾ Plut. 360; item Nub. 675 Pac. 1238 Av. 1577 Thesm. 478 etc.; nos: *mijn waarde, mijn beste vriend, mijn lieve mijnheer*, similia.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

βάλλ' εἰς κόρακας.

(HXΩ.)

βάλλ' εἰς κόρακας. †

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

1080

τί κακόν;

(HXΩ.)

τί κακόν;

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

ληρεῖς.

(HXΩ.)

ληρεῖς.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

οἴμωξ'.

(HXΩ.)

οἴμωξ'.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

ὀτότυξ'.

(HXΩ.)

ὀτότυξ'.

(Redit sagittarius stoream gestans.)

SCENA VIGESIMA QUARTA.

Affinis, Echo, Sagittarius.

ΤΟΞΟΤΗΣ.

(ad affinem:)

οὔτος, σί λαλις;

(HXΩ.)

οὔτος, σί λαλις;

1080. Spurium ducit vVelsen, item vs. 1083—1085. || τί (bis) Bentley] τί τό R. Cf. vs. 1085.

1080. τί κακόν;] item quinto abhinc versu. Cf. vs. 610 et vid. ad Nub. 184 Ran. 39.

1081. ὀτότυξε] de hoc verbo vid. ad Av. 1042 sq.

1083. οὔτος] vid. ad Vesp. 1.

ΤΟΞΟΤΗΣ.

πρυτάνις καλέσω;

(HXΩ.)

πρυτάνις καλέσω;

ΤΟΞΟΤΗΣ.

(vox unde fiat miratus:)

1085

σί κακόν;

(HXΩ.)

σί κακόν;

ΤΟΞΟΤΗΣ.

πῶτε τὸ πωνή;

(HXΩ.)

πῶτε τὸ πωνή;

ΤΟΞΟΤΗΣ.

(ad affinem:)

σὺ λαλῖς;

(HXΩ.)

σὺ λαλῖς;

ΤΟΞΟΤΗΣ.

κλαύσει.

(HXΩ.)

κλαύσει.

ΤΟΞΟΤΗΣ.

καὶ ἐγκάσις μοι;

(HXΩ.)

καὶ ἐγκάσις μοι;

1084. καλέσω; (bis)] interrogandi scripsi signum; vulgo est punctum, sic igitur pro futuri forma soloeca habendum esset καλίσω.

1088. σὺ (bis)] σί Bisetus. || κλαύσει (bis) Brunck] κλαύσαιμι R.

1089. καὶ ἐγκάσις (bis)] κακκάσι R. Secutus sum Meinekium καὶ ἐγγάσις interpretantem; qui κάκκάσι scribebat. Fritzsche κακκάσις (= καταχάσις), ut Scythia dativo vitiose utatur pro genitivo.

1089. *Etiame irrides me?* „καὶ ἐγγά- | particula vid. ad Eq. 342, de verbo
σις μοι;” iratus rogat lictor. De καὶ | ἐγγαντιν ad Vesp. 721.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

(licetorem ludibrio habens:)

1090 μὰ Δί', ἀλλὰ γυνὴ πλησίον αὐτῆ.

(HXΩ.)

πλησίον αὐτῆ.

ΤΟΞΟΤΗΣ.

ποῦ ἐστ' ἡ μιανρά;

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

(ut supra:)

καὶ δὴ φεύγει.

ΤΟΞΟΤΗΣ.

ποῖ ποῖ πεύγεις;

(HXΩ.)

ποῖ ποῖ πεύγεις;

ΤΟΞΟΤΗΣ.

οὐ καιρήσεις.

(HXΩ.)

οὐ καιρήσεις.

ΤΟΞΟΤΗΣ.

1095 ἔτι γὰρ γρούζεις;

(HXΩ.)

ἔτι γὰρ γρούζεις;

ΤΟΞΟΤΗΣ.

λαβὲ τὴ μιανρά.

(HXΩ.)

λαβὲ τὴ μιανρά.

1090. Utrum Affini tribuat an Choro dubitat schol.

1092. Verba καὶ δὴ φεύγει Affini dedit Scaliger; solam paragraphum habet R.

1093 sq. Alterum ποῖ ποῖ πεύγεις et alterum οὐ καιρήσεις adiecit Brunck (non recte οὐκ αἰρ. scribens).

1094. οὐ καιρήσ(ε)ις schol.] οὐκ αἰρήσεις (i. e.: non caries! aut: nonne caries? quin caries?) R male.

1092. καὶ δὴ] ecce. Vid. ad Av. 268.

1094. Vid. ad Eq. 823 Ran. 849.

1095. γρούζεις] vid. ad Ran. 913.

1096. λαβὲ] obvio cuique hoc dicit¹⁾.¹⁾ Recte sic Fritzsche.

ΤΟΞΟΤΗΣ.

λάλο καὶ κατάρτατο γύναικο!

(In storea considit ad pedes captivi. — Prodit Euripides Persei induta persona.)

SCENA VIGESIMA QUINTA.

Affinis, Sagittarius, Euripides.

ΕΥΡΥΠΙΔΗΣ.

1100 „ὦ θεοί, τί ν' εἰς γῆν βαρβάρων ἀφίγμεθα
 „ταχεῖ πεδίλω; διὰ μέσου γὰρ αἰθέρος
 „τέμνων κέλευθον πόδα τίθειμ' ὑπόπτειρον
 „Περσεύς, πρὸς Ἄργος ναυστολῶν τὸ Γοργόνος
 „κάρκα κομίζων.“

ΤΟΞΟΤΗΣ.

τί λέγι; Γόργονος πέρις

1102 sq. In R postmodo sunt additi (a Γοργόνος vs. 1101 ad idem vocabulum vs. 1103 aberrant oculi librarii).

1102. *Γόργονος] τη γοργόνος R. Pro τη Blaydes scribit μῆ vel ἦ, Fritzsche autem pro Γοργόνος dedit Γόργος. Vid. comment. || πέρις Dindorf] πέρι R.

1098—1102. Persei sui verbis iam utitur Euripides. Tres autem primos versus in illo dramate deinceps esse lectos docet scholion; ubi quae adduntur: „καὶ λοιπὸν ἐπίτευξεν (l. ὑπίτευξεν) τὰ ἐξῆς“ quomodo sint interpretanda dubium; nam aut dicit comicum de suo cetera addidisse, aut — quod veri similis — in alia dramatis parte esse lecta.

1099—1101. διὰ . . . αἰθέρος . . . τέμνων κέλευθον . . . ναυστολῶν] dum aethera sulco, ut navis per mare viam secans. — Aether vel aer mari saepius assimilatur ¹⁾; compendiaria autem comparatione nunc usus heros dicit ναυστολεῖν δι' αἰθέρος, i. e. δι' αἰθέρος στίλλασθαι ὡς ναῦς διὰ θαλάττης, plane ut Pisetaerus παρατραγῶδων ad Iridem: τὼ πτέρυγε ποῖ ναυστολεῖς; ²⁾. De quo loquendi genere vid. ad Eq. 313.

1100. πόδα τίθειμ' ὑπόπτειρον] cf. Iphigeniae de Thoante verba: ὀκνὸν πόδα τίθεις ἴσον περσοῖς | εἰς τοῦνομ' ἦλθε τόδε ³⁾.

1102 sq. Quid ait iste? Tunc Gorgonis scribae caput fers? — Ut supra anicula Protei nomine audito de Protea claro olim cive sermonem fieri putabat ⁴⁾, sic lictor nunc, qui magis etiam rudis est in mythologia et plane plumbeus, agnoscere sibi videtur nomen solo accentu discrepans magistratus cuiusdam, qui paucis opinor horis abhinc ei iussa dedit. Gorgonis civis Atheniensis nomen in saeculi VI lapide notissimo extat ⁵⁾, itaque satius est scholiastae fidem non habere perhibenti Gorgum nomen habuisse virum quem dicit lictor; nam multo minus concinnus sic fit verborum iocus. — Simili verborum usu apud Platonem Gorgoni substituitur Gorgias sophista ⁶⁾.

¹⁾ Cf. Av. 1400 Eur. Phoen. 1. — ²⁾ Av. 1229. — ³⁾ Eur. Iph. T. 32. — ⁴⁾ Vs. 876. — ⁵⁾ CIG. 165³². — ⁶⁾ Plat. Conv. 198 c.

τὸ γραμματέο σὺ τῇ κεφαλῇ;

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

„τὴν Γοργόνοσ

„ἔγωγέ φημι.“

ΤΟΞΟΤΗΣ.

Γόγο τοι καὶ ἐγὼ λέμι.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

- 1105 „ἔα τίν' ὄχθον τόνδ' ὄρω, καὶ παρθένον
„θεαῖσ ὁμοίαν ναῦν ὅπως ὤρμισμένην;“

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

„ὦ ξένε, κατοικτιρόν με τὴν παναθλίαν!
„λῦσόν με δεσμῶν!

ΤΟΞΟΤΗΣ.

οὐκὶ μὴ λαλήσι σύ;

κατάρατο, τολμᾶς ἀποτανουμένη λαλῆς;

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

- 1110 „ὦ παρθέν', οἰκτίρω σε κρεμαμένην ὄρων.“

1103. *ΕΥ. τὴν Γοργόνοσ* Thiersch] praegressis continuat R.

1108. *με]* δὲ GHermann, *τε* Blaydes. || *μὴ λαλήσι* Brunck] *μὶ λαλῆσ* R.

1109. **λαλῆσ]* *λαλᾶσ* R, *λαλῆσ* Bergk (cf. vs. 1120). Alpha vocalis quomodo ferri possit non video, cum proximum praecedat *λαλήσι*, abiectus vero cum aliis multis sonus finalis *-αι* non est quod miremur.

1105 sq. In dramate Euripideo Persei haec erant verba: „ἔα, τίν' ὄχθον τόνδ' ὄρω περιρρυτον | ἄφροθ θάλασσης, παρθένου εἰκὼ τινα | ἐξ αὐτομόρφων λαΐνων τυκισμάτων | σοφῆσ ἄγαλμα χειρός;“¹⁾ Quae comicus ita mutavit ut quaedam intermisceret aliunde petita. Similis enim in Hercule fabula Euripidea est locus, ubi heros respiscens oculisque suis non credens „ιδού“, — exclamat, — „τί θεσμοῖσ ναῦσ ὅπως ὤρμισμένος | νεανίαν θάρακα καὶ βραχίονε | πρὸσ ἡμιθραύστω λαΐνω τυκισματι | ἤμαι...;“²⁾ Sed praesertim

huc faciunt Prometheus Aeschylei ad Titanas verba, quae ab Attio latine versa servavit Cicero: *adspicite religatum asperis | vincitumque saxi navem ut horrisono freto | noctem paventes timidi adnectunt navitae*³⁾. Nam Prometheus saepius in praegressis assimilatus est noster homuncio⁴⁾.

1107 sq.^a et 1110. De his versibus tacent scholia, sed vix videtur dubium quin ex Euripide sint repetiti⁵⁾.

1109. *λαλῆσ]* recte scholion interpretatur *λαλήσαι*.

¹⁾ Eur. fr. 124, in scholio partim allatum; cf. Ovid. *Metam.* IV 671—674. —

²⁾ Eur. *Herc.* 1094 sqq. — ³⁾ Aesch. fr. 193 apud Cic. *Tusc.* II 10 § 25. —

⁴⁾ Cf. vs. 1048. — ⁵⁾ Versui 1110^a similes sunt Aesch. Ag. 1321 Eur. *Iph. Aul.* 1336.

ΤΟΞΟΤΗΣ.

οὐ παρτέν' ἐστίν, ἀλλ' ἀμαρτωλὴ γέρον
καὶ κλέπτο καὶ πανοῦργο.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

„ληρεῖς, ὦ Σκύθα·
„αὕτη γάρ ἐστιν Ἀνδρομέδα, παῖς Κηφείως.“

ΤΟΞΟΤΗΣ.

σκέψαι τὸ κύστο!

(Ridens diducit captivi vestem.)

μή τι μικρὸ παίνεται;

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

1115

„φέρε δεῦρό μοι τὴν χεῖρ', ἵν' ἔψωμαι, κόρη.

(Ligatam se significat „virgo". Propius accedentem arceat licitor.)

„φέρε, Σκύθ'! ἀνθρώποισι γὰρ νοσήματα

„ἄπασίν ἐστιν, ἐμὲ δὲ καὐτὸν τῆς κόρης

„ταύτης ἔρωσ ἐῖληφεν.“

(Concedente licitore Persens Andromedam suam amplectitur.)

ΤΟΞΟΤΗΣ.

οὐ ζηλώ σ' ἐγώ! —

ἀτὰρ εἰ τὸ προκτὸ δεῦρο περιεστραμμέν' ἦν,

1114. κύστο· μή τι Scaliger] σκυτομητι R, σκυτο μή τι Bisetus (τὸ σκύτιον αἰδοῖον intellegens). || μικρὸ(ν) Bentley] μικτὸν R.

1115. δεῦρο] bis habet R. || κόρη Lenting] κόρης R, φέρε vVelsen.

1118. *ζηλώ σ' ἐγώ] ζηλώ σί (= τί) σε R, quod Fritzsche scribebat ζηλώσῃ σε, barbarum id ratus pro ζηλώ σε.

1119. περιεστραμμέν' ἦν Blaydes] -μμένον R.

1111. ἀμαρτωλῆ] vocem, quae postea fuit pervulgata, ex ore plebeculae licitor habere videtur. Apud Atticos non redit, sed ἀμαρτωλία, si recte sic scribitur, in Pace extat et apud Eupolidem olim inventum esse ait grammaticus anonymus¹⁾. Ex antiquioribus solum Theognidem afferre possum²⁾.

1114. μή τι μικρὸ παίνεται;] numquid³⁾

eziquum tibi videtur? — Dicit τὸ αἰδοῖον quod apparet.

1115 sq. φέρε] cedo mihi. Vid. ad Ran. 498.

1118 sq. ἀνθρώποισι — ἴστιν] trahit sua quaeque voluptas⁴⁾. Sunt haec αἰ τῆς φύσεως ἀνάγκαι⁵⁾, quibus non repugnasse praestat. Ex Euripide haec verba desumpta esse certum duco.

¹⁾ Vid. Pac. 415 et Eupol. fr. 199. — ²⁾ Theogn. 325, 327. — ³⁾ Item Aesch. Prom. 247, 959 Eupol. fr. 8. — ⁴⁾ Elk mensch heeft zijn zwakheden. Recte Bothe. — ⁵⁾ Vid. Nub. 1075 Philemon. fr. 4°.

1120 οὐκ ἐπτόνησ' ἄν σ' αὐτὸ πυγίξῃς ἄγων.

ΕΥΡΥΠΙΛΗΣ.

„τί δ' οὐκ ἔξῃ λύσαντά μ' αὐτήν, ὦ Σκύθα,
„πεσεῖν ἐς εὐνὴν καὶ γαμήλιον λέχος;“

ΤΟΞΟΤΗΣ.

εἰ σπόδρ' ἐπιτυμῖς τῇ γέροντο πύγισο,
τῇ σανίδο τρήσας ἔξόπιστο πρόκτισον.

ΕΥΡΥΠΙΛΗΣ.

1125 „μὰ Δί', ἀλλὰ λύσω δεσμά.“

ΤΟΞΟΤΗΣ.

μαστιγῶσ' ἄρα.

ΕΥΡΥΠΙΛΗΣ.

„καὶ μὴν ποιήσω τοῦτο.“

ΤΟΞΟΤΗΣ.

τὸ κεπαλή σ' ἄρα

τὸ ξιπομάκαιραν ἀποκεκόψι τουτοῖ.

ΕΥΡΥΠΙΛΗΣ.

„αἰαῖ, τί δράσω; πρὸς τίνας στρεφθῶ λόγους;

„ἀλλ' οὐκ ἂν ἐνδέξαιτο βάρβαρος φύσις.

1120. ἐπτόνησ' ἄν σ' Blaydes] ἐπτόνησας R.

1122. ἐς] ἔστ' R.

1125. δεσμά Bisetus] δέμας R. || μαστιγῶσ' Blaydes] μαστιγῶ σ' vulgo.

1127. ἀποκεκόψι Brunck] -κίκοιψ R¹ (-κεκόψοι R²), -κεκοψο Aug.

1129. οὐκ ἂν ἐνδέξαιτο Kuster] οὐκ ἂν δέξαιτο R, οὐ γὰρ ἂν δέξαιτο Lenting (cf. vs. 384 Vesp. 318).

1120. οὐκ ἐπτόνησα ἄν σε... ἄγων] i. e.: οὐδὲν ἂν φρονήσας σε ἤγαγον, *benignus te adducerem*. — De participio vid. ad Nub. 1212.

1122. Versus hic, qui scenae tragicæ egregie est aptus¹⁾, ex ipsa Andromeda videtur desumptus. Fortasse haud inepte contuleris versum ex Andromeda Ennii: *liberum quaesundum causa, familiae matrem tuæ*.

1125. μαστιγῶσ'(ι) ἄρα] *varulabis igitur*.

1126sq. Ergo haec machaera — et ostendit telum suum — *caput tibi praecidetur*. — Futurum perfecti etiam Nub. 1125 Ran. 1223 ita est adhibitum.

1128 sq. Aut Euripidei sunt, aut Euripideum genus dicendi felicissime imitantur. Verbum *ἐνδέχασθαι* apud nostrum redit Eq. 632²⁾.

¹⁾ Cf. Eur. Hec. 927 Alc. 1059. — ²⁾ Saepius apud Euripidem occurrit: Andr. 1238 etc.

- 1180 „σκαιοῖσι γὰρ τοι καινὰ προσφέρων σοφὰ
 „μάτην ἀναλίσκοις ἄν. ἀλλ' ἄλλην τινα
 „τούτω πρόπουσαν μηχανὴν προσοιστέον.“

(Abit Euripides.)

ΤΟΞΟΤΗΣ.

μιαρὸς ἀλώπηξ! οἶον ἐπιτήμιζέ μοι!

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

„μῆμνησο, Περσεῦ, μ' ὡς καταλείπεις ἀθλίαν.“

ΤΟΞΟΤΗΣ.

- 1185 ἔτι γὰρ σὺ τῇ μάστιγαν ἐπιτυμῖς λαβεῖν;

(Recumbit et mox obdormiscit.)

ΧΟΡΟΣ.

Παλλάδα τὴν φιλόχορον ἔμοι
 δεῦρο καλεῖν νόμος εἰς χορόν,
 παρθένον, ἄξυγα κούρην,

1182. τούτω Froben.] τούτω R.

1185. ἔτι γὰρ... τῇ] πληγὰς... τῇ Hamaker.

1189. κούρην GHermann] κόρην R.

1180 sq. Medeae suae verbis utitur tragicus: „σκαιοῖσι μὲν γὰρ καινὰ προσφέρων σοφὰ | δόξεις ἀχρεῖος καὶ σοφὸς πεφυκέναι”¹⁾. — De verbo ἀναλίσκειν vid. ad Lys. 467, de adiectivo σοφῶ ad Ran. 776. Praeterea afferendi sunt versus Sophoclis: „διψῶντι γὰρ τοι πάντα προσφίρων σοφὰ | οὐκ ἄν πλέον τέφρας ἢ ἔμπισιν διδοῦς”²⁾, — si modo Sophoclis hi sint versiculi; nam comici potius videri Euripidem ludice imitantis suo iure observavit vdsande Bakhuizen, *Sophilo* comico haud improbabiler eos tribuens.

1182. Aliam rursus „machinam”³⁾ petiturus abit Euripides.

1183. ἀλώπηξ... ἐπιτήμιζε] cum nomen tum verbum transfertur; quod ni esset, iungi haec ne a barbaro quidem potuisse non est quod demonstrarem. Frequenter ἀλώπηξ⁴⁾ et κίναδος⁵⁾ et ἀλωπεκίζειν⁶⁾ dicuntur homines dolosi, neque rara sunt πῖθηκος⁷⁾, πιθηκίζειν⁸⁾, πιθημισμοί⁹⁾ eo sensu adhibita.

— οἶον] vid. ad Eq. 367.

1184. Iungantur: ὡς... ἀθλίαν quam miseram.

1185. *Etiamne pergis flagra appetere?*

1186—1142. Cf. Nub. 563—565 et 601 sq., et adi. κληδοῦχος vid. supra vs. 976.

¹⁾ Eur. Med. 299 sq., quem locum indicat schol.; redit sententia paene iisdem verbis expressa Bacch. 480 (vid. etiam Herc. 299 sq. Theognid. 625). — ²⁾ Soph. fr. 702. — ³⁾ Cf. vs. 927 et de voce μηχανῆ vid. ad Nub. 479. — ⁴⁾ Vid. Lys. 1270. — ⁵⁾ Vid. Nub. 448. — ⁶⁾ Vid. Vesp. 1241. — ⁷⁾ Vid. Ran. 708. — ⁸⁾ Vid. Vesp. 1290. — ⁹⁾ Vid. Eq. 887.

- 1140 ἢ πόλιν ἡμετέραν ἔχει
καὶ κράτος φανερόν μόνῃ
κληδοῦχος τε καλεῖται.
φάνηθ', ὃ τυράννους
στυγοῦσ', ὥσπερ εἰκός!
- 1145 δημός τοί σε καλεῖ γυναι-
κῶν ἔχουσα δέ μοι μόλοις
εἰρήνην φιλέοτον.
- ἦκατε δ' εὐφρονες, ἴλαοι,
πότιναι, ἄλσος ἐς ὑμέτερον,
1150 ἄνδρας ἴν' οὐ θεμίτ' εἰσορᾶν
ὄργια σεμνὰ θεοῖν, ἵνα λαμπάσι
φαίνετον ἄμβροτον ὄψιν.
- Θεσμοφόρῳ πολυποτινία,
1155 μόλετον, ἔλθετον, ἀντόμεσθ',
εἰ πρότερόν ποτ' ἐπηκόω
ἦλθετε, νῦν ἀφίκεσθ', ἱκετεύομεν,
ἐνθάδε χῆμῖν.

1141. κράτος φανερόν] κρατεῖ φανερώς Blaydes.

1143. Antecedunt in R στυγῆς ὥσπερ, quae expuncta sunt.

1145. τοί] ἐπαί GHermann.

1148. ἦκατε δ' GHermann] ἦκατ' R.

1150. ἄνδρας ἴν' οὐ GHermann] οὐ δὴ ἀνδράσιν οὐ R. || θεμίτ' Bothe] θεμιτόν R; ὄργια scripserat GHermann.

1151. θεοῖν] θεαῖν R.

1154 sq. Ordine inverso habet R; correxit GHermann.

1155. ἀντόμεσθ' dubitanter Enger] -μεσθ' ὃ R, -μεθα GHermann, ἔλθετον, ἀντόμεσθ', ὃ μόλετον vVelsen.

1157. *εἰ] εἰ καὶ R. Delevi καὶ, e versu 1159 (ubi vid.) id huc migrasse ratus.

1158. ἦλθετε GHermann] ἦλθετον R. || ἀφίκεσθ' Reisig] -σθον R.

1159. ἐνθάδε χῆμῖν GHermann] ἐνθᾶδ' ἡμῖν R. Praeterea intercidisse videtur dactylus. Cf. Nub. 356.

1144. στυγοῦσα] vid. ad Ach. 38.

1147. εἰρήνην] quam comicus cum multis nunc instare sperat. Vid. Lysistr. Prolegom. p. V sq.

1156. μόλετον, ἔλθετον] vid. ad Ran. 1173 sqq.

1157 sq. Cf. Eq. 594 Nub. 356 et vid. ad Ach. 405.

EXODUS.

(vs. 1160—1228.)

(Prodit Euripides anus habitu, comitantibus Elaphio puella et Teredone puero tibicine.)

SCENA VIGESIMA SEXTA.

Euripides, Chorus.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

1160 γυναιῖκες, εἰ βούλεσθε τὸν λοιπὸν χρόνον
 σπονδὰς ποιήσασθαι πρὸς ἐμέ, νυνὶ πάρα,
 ἐφ' ᾧ τ' ἀκούσαι μηδὲν ὑπ' ἐμοῦ μηδαμῆ
 κακὸν τὸ λοιπόν. ταῦτ' ἐπικηρυκεύομαι.

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ.

χρεῖα δὲ ποίε' τόνδ' ἐπεισφέρεις λόγον;

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

1165 ὄδ' ἐστίν, οὐν τῆ σανίδι, κηδεστῆς ἐμός.
 ἦν οὖν κομίσωμαι τοῦτον, οὐδὲν μήποτε
 κακῶς ἀκούσητ' ἦν δὲ μὴ πείθησθί μοι,
 ἃ νῦν ὑποικουρεῖτε τοῖσιν ἀνδράσιν
 ἀπὸ τῆς στρατιᾶς παροῦσιν ὑμῶν διαβαλῶ.

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ.

1170 τὰ μὲν παρ' ἡμῖν ἴσθι σοι πεπεισμένα,

1162. μηδαμῆ] -μὰ R. Cf. Lys. 733.

1167. ἀκούσητ' Elmsley] -σαιτ' R. || πείθησθί Hirschig] πείθησθί R.

1169. παροῦσιν ὑμῶν] -σι πάντα vVelsen.

1170. ἡμῖν Hirschig] ἡμῶν R. Cf. Lys. 172, 243 et v. l. Nub. 412. Idem vitium Nub. 533 correxit Sauppe.

1160 sqq. Maligne — certe perridicule — hoc excogitavit comicus, ut poetae, quem scenae tragicae dignitatem pessum dare et artem suam prostituere saepius duris verbis est prolocutus¹⁾, lenae nunc partes tribueret.

1161. σπονδὰς ποιήσασθαι] vid. ad Ach. 52.

1162. ἐφ' ᾧ τε] vid. ad Ach. 722.

1164. ἐπεισφέρεις λόγον] cf. paedagogus

Euripideus: μικρὰς ἀφορμὰς ἦν λάβωσι (mulieres) τῶν λόγων, | πλείους ἐπεισφέρουσιν²⁾.

1165. κηδεστῆς] vid. ad vs. 74.

1168. ἃ νῦν ὑποικουρεῖτε] quae nunc clanculum (insciiis viris) domi agitis. De praepositione ὑπο- vid. ad Eq. 47.

1169. De re vid. ad Lys. 99 sq. et de voce στρατιᾶ ad Vesp. 354.

1170. τὰ... παρ' ἡμῖν] cf. Lys. 243.

¹⁾ Vid. ad Ran. 1079—1082. — ²⁾ Eur. Phoen. 199 sq.

τὸν βάρβαρον δὲ τοῦτον αὐτὸς πεῖθε σύ.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

ἔμὸν ἔργον ἐστίν· καὶ σὸν, ὦ Ἐλάφιον, ἃ σοὶ
καθ' ὄδον ἔφραζον, ταῦτα μεμνήσθαι ποιεῖν.
πρῶτον μὲν οὖν δίελθε καὶ ἀνακάλασον.

1175

σὺ δ', ὦ Τερηδόν, ἐπαναφύσα Περσικόν.

(Iussa peragunt saltatrix et tibicen. — Expergiscitur sagittarius.)

SCENA VIGESIMA SEPTIMA.

Euripides, Sagittarius.

ΤΟΞΟΘΗΣ.

τί τὸ βόμβο τοῦτο; κῶμο τίς ἀνεγείρει μοι;

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

ἦ παῖς ἔμελλε προμελετᾶν, ὦ τοξότα.

1171. πείθῃ Bisetus] πείσαι R.
1172. ἐστίν] ἔσται Blaydes.
1173. ἔφραζον R²] ἔφρον R¹.
1174. ἀνακάλασον GHermann] -κόλασον R, -κόλπισον Bisetus (cf. Aristot. H. An. III 1 § 24 Lucian. XXVI § 13), melius Blaydes -κόλπισαι (coll. Eccl. 268).
1175. Τερηδόν Suid.] -δων R.
1176. In marg. R legitur: „ὀξ κωμοδρίαν“, quod nisi ipsum vitiose est perscriptum, pro τῆς corrector invenit δρι litteras in aliquo exemplari exaratas.

1174. δῖελεθῆ] *percorre* sive *repete* nunc quae te docui. Saltationem lascivam iam institue illam, quam modo dixi tibi et ostendi.

— ἀνακάλασον] scholiasta interpreta-
tur ἄβρωγς βαδίζειν, apte autem contu-
leris quod in Vespis occurrit verbum:
διασαικωνίσαι, si recte sic scribitur ¹⁾.
Compositum non redit, sed simplex
καλπάζει affertur apud Hesychium ad-
dita hac explicatione: ὀξυποδοῖ, σακκάζει
(? -σικινίξει Rutherford), et κάλλη sive
cursus quoddam genus *equabus insiden-
tium* e Pausania est cognita ²⁾. Transi-
tium παρακαλπᾶσαι usurpat Plutarchus

quo loco Bucephalum equum narrat ab
Alexandro magno domitum ³⁾.

1175. Sic etiam in Lysistrata Lacones
suum secum adducunt tibicinem ⁴⁾; cf.
etiam „Musa“ quae dicitur „Euripidea“
in Ranis ⁵⁾.

— Περσικόν] proprium hoc est nomen
modorum quorundam mobilium, ad quos
saltabatur ⁶⁾.

1176. Ut Bdelycleon in Vespis cantu
heliastarum ⁷⁾, sic tibiae nunc cantu
liotor e somno excitatur.

— μοι] cf. vs. 1007.

1177. προμελετᾶν] cf. filios convivarum
in Pace fabula foras egressos ἵνα ἄττα

¹⁾ Vid. Vesp. 1169. — ²⁾ Vid. Pausan. V 9 § 2. — ³⁾ Plut. Alex. 667 d. —
⁴⁾ Lys. 1242 sqq. — ⁵⁾ Ran. 1305 sqq. — ⁶⁾ Cf. Xen. Anab. VI 1 § 10 et
Cyprip. VIII 4 § 12, Diogenes tragicus apud Athen. 636 b. — ⁷⁾ Vesp. 395.

ὀρχησομένη γὰρ ἔρχεθ' ὡς ἄνδρας τινάς.

ΤΟΞΟΤΗΣ.

ὀρκῆσι καὶ μελετῆσι, οὐ κωλύσ' ἐγώ.

(Saltat puella.)

1180 ὡς ἔλαπρός! ὥσπερ ψύλλο κατὰ τὸ κρόδιο!

ΕΤΡΙΠΙΔΗΣ.

φέρε νυν, κατάθου θοιμάτιον, ᾧ τέκνον, τοδί,
καθιζομένη δ' ἐπὶ τοῖσι γόνασι τοῦ Σκύθου
τὸ πόδε πρότεινον, ἵν' ὑπολύσω.

ΤΟΞΟΤΗΣ.

ναῖκι, ναί

κάτησο, ναί κάτησο, ναῖκι, τυγάριο.

(Posita veste considit Elaphium in Scythae genibus. Calceos ei solvit Euripides.)

1185 οἴμ', ὡς στέριπο τὸ τιττί', ὥσπερ γογγυλί!

ΕΤΡΙΠΙΔΗΣ.

(ad tibicinem:)

αὐλὲι σὺ θᾶπτον.

(Ad Elaphium:)

ἔτι δέδοικας τὸν Σκύθην;

(Celerius tibia canit Tereido, Elaphium autem saltat nuda.)

1181. νυν κατάθου θοιμάτιον Blaydes] θοιμάτιον ἄνωθεν R. Cf. Nub. 497 Pac. 886.

1182. τοῖσι] τοῖς R.

1184. *κάτησο, ναί κάτησο, ναῖκι] κάτησο' κάτησο' ναῖκι' ναί R metro invito (-γαῖτρ-). Alii aliter.

1185. γογγυλί Enger] γογγύλη R. Ut sequeretur Engerum movit me adi. στέριπο firmus; nam solius figurae si haberetur ratio, γογγύλη (Pac. 28 *paniculus, bolletje*) vel -λαι satis foret aptum.

ἔσονται προαναβάλλονται ¹⁾, et mulieres noctu congregatas ἕως προμελετήσωσιν & ἐκεῖ (in populi concione) δεῖ λέγειν ²⁾.

1179. μελετῆσι, οὐ] etiam infra barbarus hiatum admittit ³⁾.

1188. ὑπολύσω] cf. Nub. 152.

1185. οἴμοι] in re laeta etiam Nub. 773. — στέριπο] vid. vs. 641. Optime cum nostro loco conveniunt nescio cuius

apud Timoclem verba puellam laudantis: «ἡ σιφρότης! τὸ χρῶμα! πνεῦμα!» ⁴⁾. Praeterea cf. Ach. 1199.

— ὥσπερ γογγυλί] ut raris, γογγυλίδες ⁵⁾. Digna hoc homine comparatio, perinde atque ea, quae erat cum pulice per lodicem salienti. Venustius aliquanto apud Cratetem quidam: ἔστιν ὀρικώτατα | τὰ τιττί', ὥσπερ μῆλον ἢ μιμακίλα ⁶⁾.

¹⁾ Pac. 1267. — ²⁾ Eccl. 117. — ³⁾ Vs. 1218 et 1225. — ⁴⁾ Timocl. fr. 22³. — ⁵⁾ Ar. fr. 569⁶. De verbo γογγύλλειν vid. Lys. 976. — ⁶⁾ Cratet. fr. 40.

ΤΟΞΟΤΗΣ.

καλό γε τὸ πυγή.

(Ad mentulam suam:)

κλαῦσί γ' ἦν μὴ ἔνδον μένης. —

εἶεν καλή τὸ σκῆμα περὶ τὸ πόστιο.

ΕΤΡΙΠΙΑΗΣ.

(ad Elaphium:)

καλῶς ἔχει λαβὲ θεομάτιον.

(Fine facto saltandi Elaphium veste amicitur denuo.)

ὦρα ἐστὶ νῦν

1190

ἤδη βαδίζειν.

ΤΟΞΟΤΗΣ.

οὐ πιλῆσι προῶτά με;

ΕΤΡΙΠΙΑΗΣ.

πάνυ γε.

(Ad Elaphium:)

φίλησον αὐτόν.

(Elaphium Scytham exosculatur.)

ΤΟΞΟΤΗΣ.

ὄ ὄ ὄ παπαπαπαῖ,

ὡς γλυκερὸ τὸ γλῶσσ', ὥσπερ Ἀττικὸς μέλις.

τί οὐ κατεύδι παρ' ἐμέ;

ΕΤΡΙΠΙΑΗΣ.

χαῖρε, τοξότα'

οὐ γὰρ γένοιτ' ἂν τοῦτο.

1187. ἦν] ἂν R. || Sequitur in R: ἀνακύπτει (-ει) καὶ παρακύπτει (-ει) ἀπερωλημένος, quae verba non trimetrum ementiri sed parepigraphen esse vidit Bentley.

1188. εἶεν] Euripidi tribuit Lenting.

1190. οὐ Blaydes] τί οὐκ R, οὐκ Brunck. Natum esse τί ex τοξότης) suspicatur Blaydes.

1187. ἔνδον] sub veste.

1189. ὦρα ἐστὶ] vid. ad Vesp. 242.

1191. Vid. ad Lys. 924.

1193. χαῖρε] vale, quod blande et veluti invitae denegantis nunc est. Cf. εὖ πρότερον¹⁾ et similia²⁾.

¹⁾ Eur. Phoen. 403. — ²⁾ Vid. ad Ran. 508.

ΤΟΞΟΤΗΣ.

ναί, ναί, γράδιο,

1195 ἔμοι κάρισσο σὺ τοῦτο.

ΕΤΡΙΠΙΔΗΣ.

δώσεις οὖν δραχμὴν;

ΤΟΞΟΤΗΣ.

ναί, ναῖκι, δῶσι.

ΕΤΡΙΠΙΔΗΣ.

τὰργύριον τοίνυν φέρε.

ΤΟΞΟΤΗΣ.

ἀλλ' οὐκ ἔγω δέν. ἀλλὰ τὸ συμβίη λαβέ-
ἔπειτα κομίσι σ' αὐτός. ἀπολούτι, τέκνο.

1194. Alterum *ναί* adiecit Brunck. Cf. Nub. 1468.

1195. σὺ Brunck] σοῦ R; √Velsen mavult σὺ κάρισσο, quoniam in R ante κάρισσο duae fere litterae sunt erasae; non tamen σὺ illic fuit primitus sed (ni fallor) *μα*.

1197. ἔγω δέν] ἐκ' ὁδέν R (i. e. ἔγω οὐδέν), ἔκ' οὐδέν Enger. || *συβίη*] *συμβήνη* R, *συβήνη* schol., quae sincera est vocis figura (vid. comment.), sed -βη- dixisse hominem barbarum infra docet lusus verborum (vs. 1215).

1198. Priore versus partem Sagittario continuavit Dobree; in R personae mutatae signa sunt ante versum et ante ἀπολούτι(ε), γν et σκ' adscriptis manus recens. || *κομίσι σ'* Enger] *κομίσεις* R, *κομίσι σ'* Dobree. || *αὐτός* Bentley] *αὐτοῖς* R, *αὐθις* Brunck. || *ἀπολούτι*] -τ'(ι) ὦ Blaydes.

1196. *τοίνυν φέρε*] *da igitur*. De quo usu imperativi *φέρει* vid. ad Ran. 498.

1197. *δέν*] quēmadmodum „οὐπω μάλα” in sermone quotidiano factum est „πώ-μαλα”¹⁾, sic „δέν” ex „οὐδέν” decurtatum plebeculam dixisse testatur noster locus. Alcaeo tribuitur versiculus: „καί κ' οὐδέν ἐκ δίνος γίνονται”, sic nihil fiat id quod erat aliquid²⁾. Etiam philosophum Democritum Abderitam, qui hoc fere tempore floruit, „δέν” eo quo „τι” sensu usurpasse ex ipsius verbis apud Plutarchum servatis novimus; dixit enim „μὴ

μᾶλλον τὸ δέν ἢ τὸ μηδέν εἶναι”, δέν μὲν ὀνομάζων τὸ σώμα, μηδέν δὲ τὸ κενόν³⁾.

— *Phaetram* suam pignori dat licetor. Nempe „*ipsa tela paupertas improba τίθησιν ἐνέχυρα*”, ut in Pluto fabula queritur ille⁴⁾. Vox *συβήνη* rara, sed ex huius temporis inscriptionibus satis cognita; commemoratur enim inter Dianae Brauroniae donaria *συβήνη ἀλεφαντίνη κατάχρυσος*⁵⁾. Alia vox est *σιγώνη* vel *σιγῶνος venabulum*⁶⁾.

1198. *κομίσι σ'*] dicere vult Scythia: *κομίω σοι, ipse mox tibi afferam (nummos)*.

¹⁾ Vid. ad Plut. 66. — ²⁾ Alcaeus (?) apud Etym. M. 639,33. — ³⁾ Plut. Mor. 1109 a. Cf. Etym. M. 640,26 (Choerob. in Bekk. Anecd. p. 1362): *δέν ἰσοδυναμεῖ τῶ τι*. — ⁴⁾ Plut. 450 sq. — ⁵⁾ Vid. OIA. I 170,19, 172,18 IV 2 672 c 10, Athen. 537 e, vHerwerden Lap. Test. p. 65 et Lex. suppl. s. v., Meisterhans Gramm. d. att. Inschr.² p. 15. — ⁶⁾ Herodot. V 9 Diodor. XVIII 27 etc.; cf. Athen. 130 b Alex. fr. 131 (?).

σὺ δὲ τοῦτο τήρει τῇ γέροντο, γράδιον.
1200 ὄνομα δέ σοι τί ἐστιν;

ΕΤΡΙΠΙΔΗΣ.

Ἀρτεμισία.

μέμνησο τοίνυν τοῦνομ'.

ΤΟΞΟΤΗΣ.

Ἀρταμονξία.

(Abit sagittarius cum puella. — Euripides abicit amictum femineum.)

ΕΤΡΙΠΙΔΗΣ.

Ἐρμῆ Δόλιε, ταυτὶ μὲν ἔτι καλῶς ποιεῖς.

(Ad Teredonem:)

σὺ μὲν οὖν ἀπότερχε, παιδάριον, ταυτὶ λαβόν.

(Aufugit Teredo cum vestimentis reiectis et Scythae pharetra.)

1205 ἐγὼ δὲ λύσω τόνδε. σὺ δ' ὅπως ἀνδρικῶς,
ὄταν λυθῆς, τάχιστα φεύξει, καὶ τενεῖς
ὡς τῆν γυναικα καὶ τὰ παιδί' οἴκαδε.

ΚΗΛΕΣΤΗΣ.

ἐμοὶ μελήσει ταῦτά γ', ἦν ἄπαξ λυθῶ!

(Solvit Euripides affinem.)

1199. γέροντο,] γέροντ', ὦ Bothe.

1201. μέμνησο τοίνυν τοῦνομ' Reiske] μμνησι τ. τ. R, Scythae totum versum tribuens. Cf. vs. 275. || Ἀρταμονξία] -το- R, sed infra est -τα- (vs. 1213, 1216, 1222, 1225).

1203. ταυτὶ Dobree] τουτὶ R, sed ταυτὶ legisse videtur schol., qui „*pharetram et instrumenta musica*” interpretatur.

1200. Feminae ob calliditatem inclutae ¹⁾ nomen ementitur anus personata. — Prior versus pars redit Av. 1203, etiam fr. 294⁴ simillimus est versus.

1202. Ἐρμῆ Δόλιε] cf. Plut. 1157.

— ἔτι] ut saepe antehac ²⁾.

1203. ταυτὶ] quae velit gestu indicat ³⁾. Sic in Ecclesiazusis Praxagora ad chori

ducem „σὺ μὲν” ait „ταυτὶ κατεντρέπεις” ⁴⁾, scipiones barbas calceos pallia dicens abiecta.

1204—1206. Tu igitur ut primum solutus fueris, operam da ut ⁵⁾ aufugias et cursu contendas ⁶⁾ domum ad uxorem et liberos. — Id quod flebili voce Andromeda mascula dudum deos oravit ⁷⁾.

1207. Cf. vs. 1064.

¹⁾ Cf. Lys. 675. — ²⁾ Nos: *nog weer eens*. — ³⁾ Vid. ad Ach. 331. — ⁴⁾ Eccl. 510, ubi in codd. non ταυτὶ est sed ταύτας. Corr. Meineke. — ⁵⁾ Vid. ad Nub. 489. — ⁶⁾ Item Eq. 271 (?) Ran. 1101 Eur. Suppl. 720. — ⁷⁾ Vid. vs. 1021.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

λέλυσαι σὸν ἔργον, φεῦγε, πρὶν τὸν τοξότην
ἤμοντα καταλαβεῖν.

ΚΗΔΕΣΤΗΣ.

ἐγὼ δὴ τοῦτο δρῶ.

(Aufugiunt ambo. — Ab altera parte redit sagittarius cum puella.)

SCENA VIGESIMA OCTAVA.

Sagittarius, Chorus.

ΤΟΞΟΤΗΣ.

1210 ὦ γράδι', ὡς καριεντό σοι τὸ τυγάτριον,
κού δύσκολ', ἀλλὰ προῖο. — ποῦ τὸ γράδιον;
οἴμ', ὡς ἀπόλωλο ποῦ τὸ γέροντ' ἐντευτενί;
ὦ γράδι'! ὦ γράξ'! οὐκ ἐπαινω, γράδιον! —
Ἀγοραμουξία!
διέβαλό μ', ὦ γράξ'.

(Ad puellam:)

ἀπότρεξ' ὡς τάμιστα σύ!

(Abit puella.)

1215 ὁρῶς δὲ συβίνη ἐστίν' καταβεβίνησι γάρ.

1208. λέλυσαι Bentley] -σον (deleto υ) R. Abiit ΑΕΛΥΣΣΩΝ in ΑΕΛΥΣΩΝΩΝ.

1212. ποῦ] ποῖ Blaydes (ut vs. 1217).

1213. ἐπαινω] ἐπαιν', ὡ Meineke. || Ἀγοραμουξία! del. Dindorf, item vs. 1222.

1214. διέβαλό μ', ὦ γράξ' Blaydes] διέβαλλε μ' ὁ γράξ; R; ὦ correxerat Zanetti. || Posterioriorem versus partem an Ducī chori tribuam dubito (ἀπότρεξ' igitur scribens et cum R ὡς τάμιστα).

1215. συβίνη ἐστίν] σὺβήνη 'στι R. Vid. ad vs. 1197. || καταβεβίνησι Blaydes] καταβήνησι R.

1208. σὸν ἔργον] vid. ad Nub. 1345.

1209. ἐγὼ δὴ τοῦτο δρῶ] i. e. καὶ μὴν ἰδοῦ et similia¹⁾. Vid. ad Eq. 111.

1211. οὐ δύσκολο] *facilis est puella*²⁾. Vid. ad Ran. 82.

1213. οὐκ ἐπαινω, γράδιον] cf. Lys. 70.

1214. διέβαλο] *decepisti*. Vid. ad Av. 1648.

— ἀπότρεξε — σύ] puellam quam co-

lerrime currere iubet, ut anum revocet scilicet.

1215. ὁρῶς — ἐστίν] *aptum ei inditum est nomen, est ὁρῶς τ' ἐνδικῶς τ' ἐπώνυμον*³⁾. — Adverbio ὁρῶς tragici quid nunc inest; nam ut *Aiaci* et *Pentheo* et *Meleagro* aliisque heroibus, ipso nomine teste, inde a natalibus fatale fuit tristi sorte perire, itemque *Agoracritum* illum

¹⁾ Nos: *kijk, ik loop al.* — ²⁾ *Pas cruelle.* — ³⁾ Aesch. Sept. 405. Item Soph. fr. 408 Eur. Troad. 990; praeterea vid. ad Nub. 251.

οἷμοι!

τί δρᾶσι; ποῖ τὸ γράδι; — Ἀρταμουξία!

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ.

τὴν γραῦν ἐρωτᾷς, ἢ ἔφερην τὰς πηκτίδας;

ΤΟΞΟΤΗΣ.

ναί, ναῖκι. εἶδες αὐτό;

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ.

ταύτη γ' οἴχεται

αὐτὴ τ' ἐκείνη, καὶ γέρων τις εἴπετο.

ΤΟΞΟΤΗΣ.

1220 κροκῶτ' ἔκοντο τῇ γέροντο;

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ.

φήμ' ἐγώ.

ἔτ' ἂν καταλάβοις, εἰ διώκοις ταυτηρί.

ΤΟΞΟΤΗΣ.

ᾧ μιὰρὸ γράῳ! — πότερα τρέξι τὴν ὁδὸ; —

Ἀρταμουξία!

1216. Voce οἷμοι extra versum collocata Lenting e sequentibus trimetrum fecit: τί — Ἀρταμουξία.

1218. ναῖκι] ναί σύ γ' vVelsen.

1220. ἔκοντο τῇ] ἔκον τὸ Bergk, versus initio addens οἷμοι.

1222^b. Blaydes ποτίρο τρέξι δῆτ' ὁδὸ (utram tandem viam ineam).

reip. moderandae natum significabat nomen ¹⁾, sic huic pharetrae calamitatem, qua absumpta, nomen portendebat.

— καταβεβήνησι] i. e. καταβεβήνηται. Sic Strepsiades filio, cur nudus domum revertatur roganti, „vestem et soleas” ait „καταπεφρόντικα” ²⁾.

1217. τὰς πηκτίδας] *Lydium* hoc erat instrumentum ³⁾, cuius saepius apud veteres fit mentio, et a Sapphone inventum erant qui dicerent ⁴⁾. „Trigoni et Λυδῆς πηκτίδος συγχορδίαν commemorat

Sophocles ⁵⁾; fidibus igitur erat instructum ⁶⁾, Aristoxeno autem teste „χωρίς πλήκτρον διὰ ψαλμοῦ τὴν χρεῖαν παρείχετο” ⁷⁾. Pluralem, ut h. l., habemus in carmine Anacreonteo, ubi ἄβροχαίτας κούρος κατὰ πηκτίδων ἀθύρων canere dicitur ⁸⁾. Accuratius indicare figuram usumve τῶν πηκτίδων nequeo, sed aut mire fallor, aut simillimis nunc instrumentis utitur poeta tragicus atque in Ranis ipsius „Musa” ⁹⁾.

1218. ναῖκι· εἶδες] de hiatu vid. vs. 1179.

¹⁾ Vid. ad Eq. 1257 sq. — ²⁾ Nub. 857, ubi vid. — ³⁾ Herodot. I 17 Soph. fr. 361. — ⁴⁾ Athen. 635 b. — ⁵⁾ Soph. l. l. apud Athen. l. l. c; ibidem d affertur Pind. fr. 102, et 636 a fragmentum tragici Diogenis. — ⁶⁾ Athen. 635 b. — ⁷⁾ Inter alia eiusmodi instrumenta complura recensetur apud Anaxilam Athen. 183 b. — ⁸⁾ Anacreont. XLI 10. — ⁹⁾ Vid. Ran. 1305.

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ.

ὄρθῃν ἄνω δίωκε. — ποῖ θεῖς; οὐ πάλιν
τηγδί διώξει; — εἰς τοῦμπαλιν τρέχεις σύ γε.

ΤΟΞΟΤΗΣ.

1225 κακόδαιμον! ἄλλα τρέξι. — Ἀρταμουξία!
(Citato cursu se proripit.)

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ.

τρέχε νυν κατὰ τάχος . . . εἰς κόρακας ἐπουρίσας! —
ἀλλὰ πέπαισται μετρώως ἡμῖν' ὥσθ' ὥρα δὴ ἐστι βαδίζειν.
τῷ Θεσμοφόρῳ δ' ἡμῖν ἀγαθὴν τούτων χάριν ἀνταποδοίτην.

1224. διώξει; (αι)ς Cobet] -ώξεις; R, διώξει; Elmsley.

1225. ἄλλα Bisetus] ἄλλα R, ἀλλὰ Iunt. || Post τρέξι interpunctit Bothe.

1226. τάχος εἰς Bachmann] τοῦς R, non solis numeris invitis sed etiam contextu (vid. Sobolewski Praep. p. 124). Kuster ταχίως inserebat ante ἐπουρίσας, Blaydes post νυν, Fritzsche in fine versus addebat τρέχε.

1227. πέπαισται Bisetus] πέπυσται R, sed πέπαικται adscriptum. || Post hunc versum in R sequitur ὄκαδ' ἐκάστη(ι). Del. Zielinski; Bergk his servatis deleverat ἡμῖν et τούτων.

1228. ἀνταποδοίτην Bentley] ἀνταδοίτην R.

1228 sqq. Similis Vesparum fabulae est exitus, similior etiam — quod drama satyricum Philocleon ebrius illic imitatur — Cyclopi Euripidei ¹⁾.

1228. ὄρθῃν ἄνω δίωκε] *recta tende in summum collem*. Vid. ad vs. 585 et de ὄρθῃ voce ad Av. 1.

— πάλιν] cf. Av. 2.

1225. τρέξι. Ἄ.] de hiatu vid. vs. 1179.

1226. εἰς κόρακας] vid. ad Ran. 187 et 607.

— ἐπουρίσας] *vento usus secundo* ²⁾. Verbum intransitive nunc est usurpatum ³⁾; alibi *ventum secundum praebere* significat et obiectum internum (πνεῦμα vel simile quid) admittit ⁴⁾.

1227. Vid. Nubium versus ultimus.

— ὥρα δὴ ἐστι] vid. ad Vesp. 242.

1228. Sic in Pace chori dux ad spectatores poetae nomine: ὦν οὐνεκα νυνὶ | ἀνταποδοῦναι τῇ χάριν ὁμᾶς εἰκὸς καὶ μνή-
μονας εἶναι ⁵⁾.

¹⁾ Cf. Eur. Cycl. 675—687. — ²⁾ Vid. ad Eq. 432 sq. — ³⁾ Item Epicrat. fr. 10³. — ⁴⁾ Aesch. Eum. 137 Eur. Andr. 610. — ⁵⁾ Pac. 760 sq.

INDEX

RERUM ET NOMINUM

QUAE IN ANNOTATIONIBUS TANGUNTUR.

ἀγαθή (δ...) deprecantis vel
obicientis vox 1077.
ἀγάλλειν 128.
ἄγριος transl. 455.
αἰγυπτιαῖζεν *de Aegypto lo-
qui* 922.
αἰθῆρ vitae principium 15.
αἰόλα nox 1055.
αἰσθησιν παρήχουσαι 147.
ἀλιμείδων 323.
Μικαῖος 161.
ἄλλα (τὰ μὲν) in rogationi-
bus ad populum 444.
ἀλοῦν *vezare* 2.
ἀμαρτωλός 1111.
ἀμίγαρος 1048.
ἀνακαλιπάζειν 1174.
Ἀνακρίων 161.
Ἀνδρομέδα Euripidis 1056.
ἀνίχθην *celebrare* 948.
ἀντίμιμος 17.
ἀντίον (?) *texentium* 822.
ἀντονομάζειν 55.
ἀπεύχομαι 714.
ἄρσην *gravis* (*de sono dic-
tum*) 125.
ἄρχεισθαι *cantus lugubris*
1064.
Ἀσιὰς *cithara* 120.
ἄτραπὸς μύμηκος 100.
αὔγαι 500.
αὐθαδία 704.
αὐτίμαγμα 514.
ἀρπίδες *versuum* 58.

βασιάζειν transl. 438.

βαῦζειν 178.
βοῆν ἰσθάναι 696 sq.
βομβάζει 45.

γάργαλος 133.
γεραίρειν *poet.* 961.
γνωμοτυπεῖν 55.
γογγυλῖς 1185.
Γόργων *scriba* 1102.
γοῦν *irradientis* 263.
γραμματεὺς *femina* 432.
γυάλα *poet.* = *moenia* 109
sq.
γυναικίον δρᾶμα 151.
γύννης 136.

δέλτος 778.
δέν *aliquid* 1197.
δέσμιος *clamor* (*poet.*) 1033.
δικαλιόσθαι 163.
δικαίως (ἐν δίκῃ ...) et simi-
lia 830 sq.
δινεύματα 122.
διοίχομαι 609.
δίολκος 647 sq.
δόκιμος 125.
δρᾶμα *γυναικίον* 151.
δρόχοι 52.

-ἔει 26.
ἐγκάθησθαι 184.
ἐγκαθίζεσθαι 184.
ἔδρας (θάσσειν...) 889.
εὐνάλιος 325.
εἰσκυνιδεῖν *in mala* 651.

ἐκ τοῦ... τρόπου = *κατά eum*
acc. 93.
ἐκβαλεῖν *σπλῆνα* 3.
ἐκκορεῖν 760.
ἐκκύπτειν 790.
ἐκφορος 472.
Ἐλένη Euripidis 810.
ἐλινύειν 598.
ἐμβραχυ 390.
ἐμπαιζειν 975.
ἐν δίκῃ... *δικαίως et similia*
830 sq.
ἐνυβρίζειν 719.
ἐξ ἰωθινοῦ 2.
ἐξάπτεσθαι 428.
ἐπισηφίρειν λόγον 1164.
ἐπισμῆν 389.
ἐπουρίζειν 1226.
ἐτερότροπος *sors* 724.
εὐλόρας 315.
ἰωθινοῦ (ἐξ) 2.

ζῶν ἴσται *trag.* = ζῆ 76.

ἡμικάκως 449.
ἡμικραῖρα 227.
ἦτρον 509.
Ἥρα *τελεία* 973.
Ἥχώ *ab Euripide invecata*
1056—1097.

θάσσειν ἔδρας 889.
Θεσμοφόριον *edito loco si-
tum* 585.
-θρέξαι 657.
θρηγοί 58.

Φριπθέστα ligna ad obsequandum adhibita 427.

*Ίβυκος 161.

Ίδοιοι Cratini 215.

Ίκρια theatri 395.

Ίλλός 846.

Ίπποκράτους insula 273.

ιστάναι βοήν 696 sq.

ιστιοράφος 935.

Ίφρα 910.

καί μὲν δὴ καί 805.

καί (post μὴ) 580.

Καλλιγένεια 298.

καλλιπάρθενος 855.

κάλλη 1174.

κανών arundo texentium 822.

καρδαμίζειν 617.

καταπιρπολεῖν 243.

κατάστασις chori 959.

κεδρίδες 486.

κεκρύφαλος 138.

κεφαλή περίθροτος 258.

κηδοστής 74.

κληδοῦχος de diis dictum 976.

κληματίς 728.

κνύειν 481.

κοικύλλειν 852.

κολλομελεῖν 54.

Κουροτρόφος Terra 299.

κρητικόν vestis 730.

κῦρδα 489.

-κῦπτειν 790.

κυρκανῶν 429.

κῦτταρον 516.

κῶμος (?) poet. 1031.

λαιμόσμητος 1054.

Λακωνική clavis 423.

ληκεῖν 291.

λόγον ἐπισηφίζειν 1164.

μαστροπός 558.

μὴ καί 580.

μὴ ψευῶσαν 870.

μία . . . οὐκ pro οὐδέμια 549.

μιτροφορεῖν 163.

μύρμηκος ἀτραπός 100.

νή . . . οὐκ 640.

νυκτερίσιος 204.

ξύμορος congruus 139.

ξυνθηματιῶς στέφανος 458.

ξυνοικία Hippocratis 273.

ξυροφορεῖν 218.

Οἶαξ 770 sqq.

οἰκότριψ 426.

οιστροδόνητος 824.

ὀξυθυμεισθαι 466.

ὀπάζειν poet. 972.

ὄστις = εἴ τις 177.

ὄστις γο quippe qui 706.

οὐκ post νή 640.

οὐν . . . γε = γοῦν 755.

οὐρεῖπλαγκτος 326.

παγκρατής 317.

Παλαμήδης Euripidis 770

sqq.

πάντως vel sic, certe 851.

παράκοπος 680.

παρέχεισθαι αἴσθησιν 147.

πεῖρα (trag.) 766.

περιαλλα poet. 1070.

περίθροτος κεφαλή 258.

περιθρῆζαι 657.

Περσικόν genus saltationis 1175.

πηκτίς 1217.

πιθηκίζειν 1183.

ποκάς 567.

πολύπλοκος 434.

προαιρεῖν 419.

προλιπέειν poet. 927.

προμελεῖν 1177.

πρὸς ἀγῶς 500.

Πρωτίας 876.

σανίς in suppliciis adhibita 931.

Σθενέβοια Euripidis 400 sq., 403 sq.

σκάφιον 633.

σκηναὶ umbraeula 658.

Σκίρα 834.

σπλήνα ἐκβαλεῖν 3.

στέριφος 641.

στέφανος ξυνθηματιῶς 458.

Στήνια 884.

στλεγγίς pro siphone adhibita 556.

στραγγουριῶν 616.

συθήνη 1197.

συσκηνήτρια 624.

σφαγεῖον 754.

σφάκος 486.

τὰ ἀγαθὰ in precibus 310.

τὰ μὲν ἕλλα in rogationibus ad populum 444.

τάχα ἴσως 718.

ταλεία Iano 973.

τεχνήματα 198.

τιμαὶ cantica 112.

τὸ ἐμὸν σῶμα trag. = ἐμὲ 895.

τορνέειν 54.

τραγοῦσθαι τινα 85.

τρικότυλος 743.

τρόπου (ἐκ τοῦ σοῦ) te dignum 93.

ὑπεραποκρίνεσθαι 186.

ὑποικουρεῖν 1168.

φαρμάττειν 534.

φῆρειν vinum 742 sq.

φλέγειν poet. de sono dictum 1041.

Φρονώνδας 861.

Χαρμίνος praetor 804.

χοάναι dicuntur aures 18.

χοανέειν 57.

χορομανής 962.

χρυσολύρας 315.

χυμίζειν 162.

χωρεῖ procedit opus 782.

ψευσον imperat. negationi innectus 870.

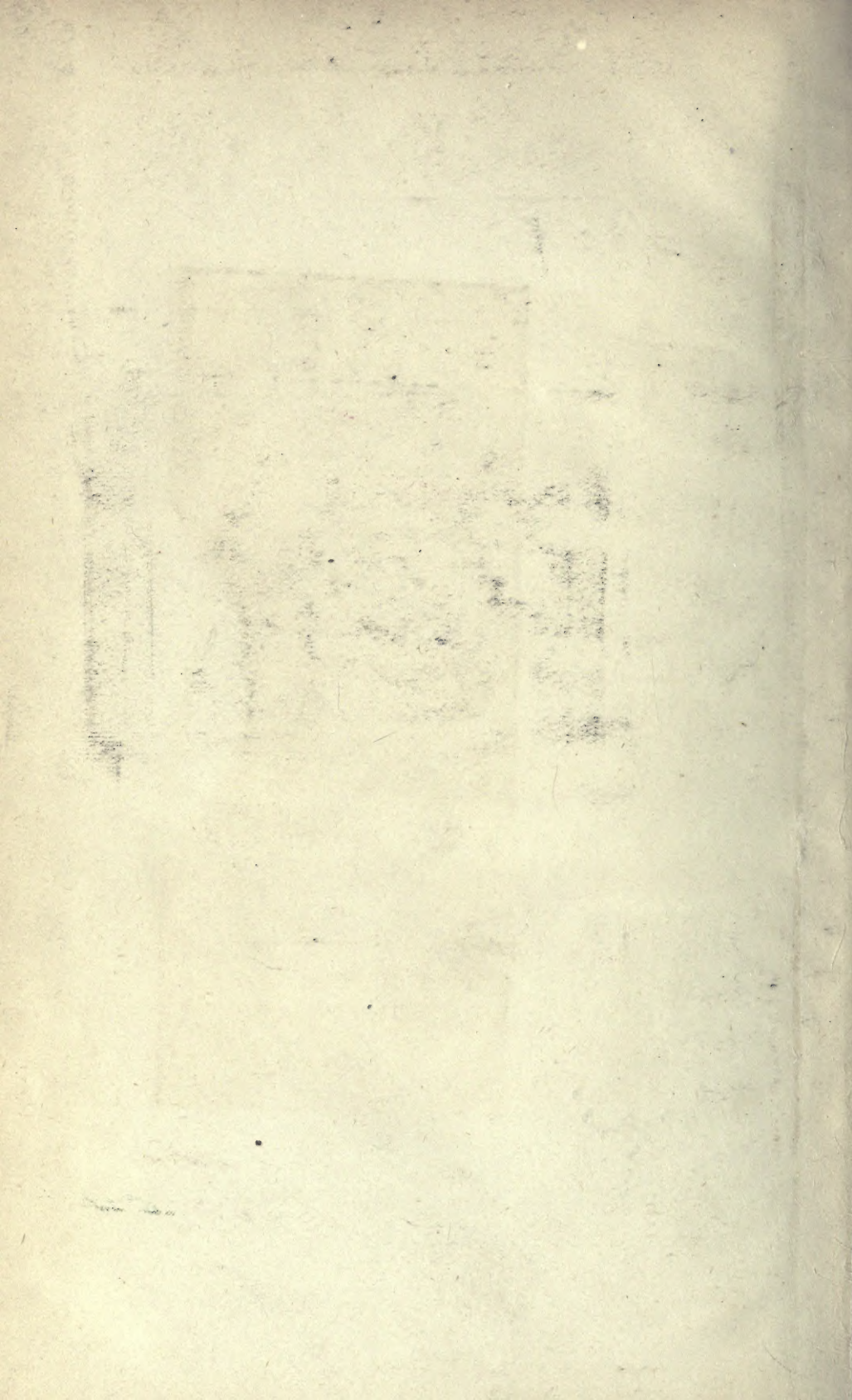
ψιλός vox ambigua 232.

ψόγος 146.

ὦ ἀγαθὲ deprecantis vel obicentis vox 1077.

ὠκυτόκια 504.

PA
3875
E3
1905

Aristophanes
Ecclesiazusae

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY
